ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΥΠΟ

ΙΑΚΩΒΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ.

ΩΝ Ο Α. ΔΙΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΣΤΕΡΕΑΝ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Ο Β'. ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ ΚΑΙ Ο Γ'. ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΤΑΣ ΤΕ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΗ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ,

ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΕΡΜΟΥ ΑΡΙΘ. 214.

1854.

ΝΗΣΟΙ.

ΑΙ νῆσοι αἱ διαλαμβανόμεναι ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι εἰσὶ πολυάριθμοι, καὶ διαιροῦνται ὡς ἐφεξῆς. = Ἡ Εὔβοια κατὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. — Αἱ Βόρειοι Σποράδες. — Αἱ κατὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. — Αἱ Κυκλάδες κατὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὸ Μυρτῷον Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Θρᾳκικὸν Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Ἰκάριον Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Κρητικὸν Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Καρπάθειον Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Ἰόνιον ἢ Ἀδριατικὸν Πέλαγος. — Ἡ κατὰ τὸ Φοινικικὸν Πέλαγος Κύπρος.

ΕΥΒΟΙΑ.

ΕΥΒΟΙΑ, νῆσος ἡ μεγίστη τῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους· εἶναι ἐπιμήκης τὸ σχῆμα, ἐκτεινομένη δὲ ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κηναίου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραίστου παραλλήλως πρὸς πάσας τὰς πρὸς ἀνατολὰς παραλίας τῆς Ἑλλάδος ὧν ἀκολουθεῖ τὸν διασχηματισμὸν, περικαλύπτει τὴν Λοκρίδα πᾶσαν, τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Ἀττικῆς μέχρις

ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Σουνίου, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ περατουμένη ἄντικρυ σχεδὸν τῶν Ἀραφηνίδων Ἁλῶν· τὸ μῆκος τῆς Εὐβοίας ἀπὸ τοῦ Κηναίου μέχρι τῆς Γεραίστου λογίζεται 1200 σταδίων (60 ὡρῶν), τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἀνώμαλον, καὶ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 150 στάδια (1) (7 1/2 ὡρ.). Τὸ εὐρύτερον μέρος εἶναι τὸ μεταξὺ Χαλκίδος καὶ Κύμης, καὶ ἐπὶ τοῦ διαστήματος τούτου ὡς ἀπὸ κέντρου ὑψοῦνται δύο ὄρη ἡ Δίρφη ἢ Δίρφυς καὶ τὸ Κοτύλαιον· στενοῦται δὲ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν πρὸς τὸ Τελέθριον ὄρος καὶ τὴν Ἑστιαιῶτιδα, καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ νοτ-ανατολικὸν, πρὸς τὸ ὄρος τὴν Ὄχην καὶ τὴν Κάρυστον. Ἡ Εὔβοια, κατά τινα δόξαν ἀρχαίαν, ἀπεχωρίσθη τῆς Βοιωτίας, οὖσα συνημμένη αὐτῇ πρότερον, ὡς ὁ Ἴων λέγει =

> Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
> Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, ἐκτέμνων
> Πρὸς Κρῆτα πορθμόν . . . . (2).

Ἡ γῆ τῆς Εὐβοίας ὑποκρύπτει ἡφαιστείους ὕλας, διὸ καὶ ὑπόκειται εἰς σεισμοὺς συνεχεῖς καὶ ἐνίοτε σφοδροὺς καὶ καταστρεπτικοὺς καὶ προξένους ἀλλοιώσεων. Δημήτριος ὁ Καλατιανὸς διηγούμενος τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς, λέγει καὶ περὶ τῆς Εὐβοίας ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ Κηναίου ἀκρωτηρίου καὶ τῶν πλησιέστατα αὐτοῦ κειμένων Λιχάδων νήσων κατεποντίσθη, καὶ τὰ ἐν Αἰδηψῷ θερμὰ ἐπισχεθέντα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, πάλιν δι' ἄλλων πηγῶν ἀνέρρευσαν. Τὸ δὲ παραθαλάσσιον τεῖχος τοῦ Ὠρεοῦ κατεδαφίσθη, ὡς καὶ συγχρόνως ἑπτακόσιαι πε-

---

(1) Στράβ. β. 10. σ. 444. (2) Τῶν ἐν Ὀμφ. παρὰ Στράβ. β. 1. σ. 60.

φίπου οἰκίαι. (1). Λέγει δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Στράβων «ἅπασα μὲν ἡ Εὔβοια εὔσειστος μάλιστα δ' ἡ περὶ τὸν πορθμὸν καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποφορᾶς καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία» (2). Τὰ τοιαῦτα ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχόμενα συμπτώματα ἔπλασεν ἡ μυθολογία ὅτι ἦσαν ἀποτελέσματα τῶν σπαραγμῶν τῶν ὑπὸ γῆν κειμένων ἑκατογχείρων Τιτάνων, καὶ κυρίως τοῦ τιμωμένου εἰς μὲν τὴν Κάρυστον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Βριάρεω, εἰς δὲ τὴν Χαλκίδα ὑπὸ τὸ τοῦ Αἰγαίωνος (3)· ἔτι δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς Γῆς Τιτυοῦ οὗ ἦν καὶ ἡρῷον ἐν τῇ νήσῳ, ὡς καὶ σπήλαιον Ἐλεάριον καλούμενον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐλάρας (4)· καὶ τοῦ υἱοῦ προσέτι τῆς Γῆς Ὠρίωνος, τραφέντος ἐν τῇ νήσῳ (5) ἢ ἐλθόντος ἐκ Σικελίας (6), καὶ ἀφ' οὗ, κατά τινα ἐτυμολογίαν, ἔλαβεν ὁ Ὠρεὸς τὸ ὄνομα. Ἡ Εὔβοια διὰ τὸ παράμηκες τοῦ σχήματος ἐκλήθη Μάκρις· συνάπτει δὲ τῇ ἠπείρῳ κατὰ τὴν Χαλκίδα μάλιστα, κυρτουμένη πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Αὐλίδα τόπους τῆς Βοιωτίας καὶ ποιοῦσα τὸν Εὔριπον. Τὰ μέρη τῆς Εὐβοίας τὰ μεταξὺ Αὐλίδος καὶ τῶν περὶ Γέραιστον τόπων ἐκαλοῦντο Κοῖλα, διότι ἡ παραλία κολποῦται αὐτόσε· πλησιάζουσα δὲ εἰς τὴν Χαλκίδα, κυρτοῦται πάλιν πρὸς τὴν ἤπειρον· καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ Στράβων περὶ τῶν Κοίλων τῆς Εὐβοίας (7), ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη τοῦ γεωγράφου φαίνεται ἡμαρτημένη, διότι ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ Ἡροδότου (8), τοῦ Εὐριπίδου (9), Δίωνος τοῦ Χρυσοστό-

---

(1) Στράβ. β. 1. σ. 60. (2) Αὐτόθ. β. 10. σ. 447. (3) Σολιν. σ. 11. (4) Στράβ. β. 9. σ. 423. (5) Αὐτ. β. 19. σ. 446. (6) Ἡσιοδ. ἀποσπ. 178. (7) Στράβ. β. 10. σ. 445. (8) Ἡροδ. β. 8. κ. 3.

(9) Εὐριπ. Τρῳάδ ς. 8 ;.

μου (1), τοῦ Πτολεμαίου ὃς ἀναφέρει τὰ Κοῖλα μετὰ τὴν Γεραιστὸν καὶ τὸν Καφηρέα, καὶ τοῦ ἐξηγητοῦ αὐτοῦ Ἀγαθοδαίμονος ὃς ἐν τῷ χάρτῃ αὐτοῦ θέτει τὰ Κοῖλα μικρὸν βορειότερον τοῦ Καφηρέως, τοῦ Τίτου Λιβίου (2), τοῦ Τσέτσου (3) καὶ τοῦ Φιλοστράτου (4) ἀποδεικνύεται ὅτι Κοῖλα ἐλέγοντο οὐχὶ τὰ κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν, τὰ μεταξὺ Αὐλίδος ἢ μᾶλλον, κατά τινα διόρθωσιν, Χαλκίδος καὶ τῶν περὶ Γεραιστὸν τόπων, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν, τὸν ἀπὸ τοῦ Καφηρέως μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χερσονήσου. (5) μόνος δὲ ὁ Βαλέριος Μάξιμος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Λουκανὸς συμφωνοῦσι τῷ Στράβωνι εἰς τὴν κατὰ τὸ δυτικὸν θέσιν τῶν Κοίλων. (6). Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἔκφρασις Κοῖλα νὰ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη, τό τε ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν, διότι ἑκατέρων οἱ αἰγιαλοὶ ἐπίσης κολποῦνται. Οὐ μόνον δὲ Μάκρις ἐκλήθη ἡ νῆσος, ἀλλὰ καὶ Ἀβαντίς· καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν μὲν νῆσον λέγει Εὔβοιαν, τοὺς δὲ κατοίκους οὐδέποτε Εὐβοεῖς ἀλλ' ἀεὶ Ἄβαντας =

Οἳ δ' Εὔβοιαν ἔχον μένεα πνείοντες Ἄβαντες (7).
Τῷ δ' ἅμ' Ἄβαντες ἕποντο . . (8)

καὶ τοῦτο διότι, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, Θρᾷκες ὁρμηθέντες ἐξ Ἄβας τῆς Φωκικῆς, ἐπῴκησαν τὴν νῆσον καὶ ἐπωνόμασαν Ἄβαντας τοὺς οἰκήτορας· κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ ἥρωος τινὸς ὠνομάσθη, ὡς καὶ ἡ νῆσος ἀπὸ ἡρωΐνης ἢ ἴσως ἀπὸ

(1) Δίων Χρυσος. Λογ. 7. (2) Τ. Λιβ. β. 31. κ. 47. (3) Τσετσ. εἰς Λυκόφρ. ς. 384. (4) Φιλοστρ. Ἡρωικ. β. 10. κ. 11· καὶ εἰς βίον Ἀπολλων. β. 1. κ. 24, καὶ β. 3. κ. 23. (5) Ἰδ. Λεξικ. Μυθολ. Γεωγρ. καὶ ἱστορ. Α. Γαζῆ εἰς Λ. Κοῖλα. — Μάννερτ. β. 8. σ. 261. (6) Βαλ. Μαξ. β. 1. κ. 8. — Λουκ. ς. 196, 230. — Ἰδ. καὶ Γιραρδ. ὑπομν. περὶ Εὐβ. σ. 86. κξ. (7) Ὁμ. Ἰλ. β. ς. 536. (8) Αὐτ. ς. 542.

τοῦ ἄντρου τοῦ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον τετραμμένης ἐν ᾧ ἔτεκεν, ὡς ἔλεγον, ἡ Ἰὼ τὸν Ἔπαφον καὶ ἐθεωρεῖτο ἑπομένως ὡς αὐλὴ βοός. (τὸ δὲ πιθανώτερον διότι ἐτρέφοντο βόες καλοὶ ἐπὶ τῆς νήσου, ὡς καὶ ἤδη τρέφονται). Οἱ Ἄβαντες οὗτοι ἢ Εὐβοεῖς δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὰς μάχας τηλεβόλα ὅπλα ὡς τόξα καὶ ἀκόντια, ἀλλ' ἐπιτηδεύοντο κυρίως εἰς τὴν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην, τὴν διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ὀρεκτοῦ δόρατος, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει περὶ αὐτῶν·

Τῷ δ' ἅμ' Ἄβαντες ἕποντο θοοί, ὄπισθεν κομόωντες;
Αἰχμηταί, μεμαῶτες ὀρεκτῇσιν μελίῃσιν
Θώρηκας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσσιν (1).

Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ νῆσος καὶ Ὄχη, ὡς καὶ τὸ ὁμώνυμον καὶ μέγιστον τῶν ὀρέων αὐτῆς· καὶ Ἐλλοπία ἀπὸ Ἔλλοπος τοῦ Ἴωνος ἢ κατ' ἄλλους ἀδελφοῦ Αἴκλου καὶ Κόθου ὃς ἔκτισε καὶ τὴν Ἐλλοπίαν, χωρίον ἐν τῇ Ὠρίᾳ τῆς Ἱστιαιώτιδος (2). Ὁ διάπλους ἀπὸ τοῦ Σουνίου πρὸς τὸ νότιον τῆς Εὐβοίας ἄκρον ὃ ἐκαλεῖτο Λευκὴ Ἀκτὴ ἐλογίζετο τετρακοσίων σταδίων (3). — Κατὰ τὴν ἀρκτῴαν, καὶ ἐξαιρέτως καθ' ὁλόκληρον τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Εὐβοίας ἐκτείνεται σειρὰ ἀλληλένδετος ὀρέων· τὸ μέρος αὐτῶν τὸ κατὰ τὸ προσάρκτιον τῆς νήσου ἐκαλεῖτο Τελέθριον, τὸ δὲ κατὰ τὸ νότιον Ὄχη, καὶ ἐπειδὴ τὰ ὄρη ταῦτα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Ὄχην καθῆκον μέχρις ἐγγυτάτω τοῦ αἰγιαλοῦ, δὲν ἐδύναντο νὰ κτισθῶσι πόλεις κατ' ἐκείνην τὴν πλευράν· ἐπὶ δὲ τῆς ἀπέναντι τῆς ἠπείρου δυτικῆς παραλίας ἐπιπεδουμένων τῶν ὀρέων, καὶ λιμένες καλοὶ καὶ πόλεις πολλαὶ ἦσαν τὸ πάλαι

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 542—544. Ἰδ. καὶ Στράβ. β. 10. σ. 448—449.
(2) Στράβ. β. 10. σ. 444, 445. — Ἰδ. καὶ Ἐλλοπία. (3) Στράβ. β. 9. σ. 399.

οὐκ εὐκαταφρόνηται. — Ἡ νῆσος προῆγε τὰ αὐτὰ προϊόντ ὡς καὶ ἡ γειτνιάζουσα ἤπειρος· μάλιστα δὲ τοσαύτην ποσ τητα δημητριακῶν καρπῶν, ὥστε αἱ Ἀθῆναι μετεχειρίζον αὐτὴν πολλάκις ὡς ἀποθήκην· εἶχε δὲ καὶ θερμὰ λουτρὰ Αἰδηψῷ, καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἐν τῷ Δηλάντ πεδίῳ, καὶ πολὺ ἅλας ἀρίστης ποιότητος καὶ ξύλα ἐκ τῶ ὀρέων πρὸς ναυπηγίαν, καὶ ἐριόξυλον (βαμβάκιον) εἰς π σότητα ἱκανὴν πρὸς κατασκευὴν ἱστίων μεγάλου στόλο καὶ ἐρυθρόδανον (ῥιζάριον), καὶ ἐν γένει πάντα τὰ εἴδη τά προϊόντων, καὶ ἀμίαντον προσέτι παρὰ τὴν Κάρυςον κτλ. — Ἡ νῆσος αὕτη κατῳκήθη τὸ ἀρχαῖον ὑπὸ διαφόρων φυλῶ καὶ πρῶτον ὑπὸ Ἀβάντων τῶν μνημονευομένων ὑπὸ τ Ὁμήρου, ὡς προείρηται· οἱ Ἄβαντες οὗτοι κατήγοντο β βαίως ἐξ Ἑλλήνων, διότι μετέσχον τοῦ κατὰ Τροίας πολ μου ἐν ᾧ Ἕλληνες μόνον εὑρίσκοντο· δυνάμεθα δὲ νὰ θε ρῶμεν αὐτοὺς ὡς κλάδον τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς, διότι ὑπότ οἱ Ἕλληνες ἀπῳκίσθησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὁ κυρί πρὸς διαπεραίωσιν τόπος τῆς συνελεύσεως αὐτῶν ἦν Εὔβοια, καὶ οἱ Ἄβαντες ὁμολογουμένως καθίστων μέρος τ νέας ἀποικίας· γνωστὸν εἶναι προσέτι ὅτι ἀπ' ἐκείνης τ ἐποχῆς ἀπελείφθησαν Ἴωνες ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ ὅτι οἱ Ἀθ ναῖοι δι' ἐπανειλημμένων ἀποικιῶν κατέσχον τέλος αὐτ ὁλόκληρον. Ἀλλ' ὁ Ἡρόδοτος ὃς γνωρίζει ταῦτα πάντα ἀπ φαίνεται ὁριστικῶς ὅτι οἱ Ἄβαντες περιείχοντο μὲν ἐν Ἰωνικῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ δὲν κατήγοντο ἐξ Ἰώνων (1)· ὥσ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὰ ἴχνη τῆς καταγωγ αὐτῶν, εἰμὴ μόνον ἐὰν πιστεύσωμεν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλο παρὰ Στράβωνι ὅτι ἦσαν Θρᾷκες ἐξ Ἄβας τῆς Φωκικῆς,

(1) Ἡροδοτ. β. 1. κ. 146.

ἀνωτέρω εἴρηται, ὅπερ ἀπίθανον διὰ τὴν μετοχὴν τοῦ κατὰ Τροίας πολέμου. Οἱ Ἄβαντες οὗτοι μετὰ τῶν Ἰώνων ἦσαν οἱ μόνοι κάτοικοι τοῦ νοτίου τῆς νήσου· ἐν δὲ τῷ μεγίστῳ τοῦ βορείου ἡμίσεως ᾤκουν Ἱστιαῖοι (1) καὶ Ἑλλοπεῖς (2) καὶ Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν· καὶ Λέλεγες δὲ ἐλθόντες εἰς Εὔβοιαν συνῴκησαν αὐτοῖς μιγάδες (3), καὶ μέρος τῶν Δρυόπων ἐκείνων οἳ ἐκβληθέντες τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ὀρεινῶν αὐτῶν κατοικιῶν καὶ διασπαρέντες πολλαχοῦ, ἦλθον καὶ συνεκεντρώθησαν ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἄκρᾳ τῆς Εὐβοίας, καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀνεγνώρισαν τοὺς κατοίκους τῆς Καρύστου καὶ τῶν Στύρων ὡς ἀπογόνους τῶν Δρυόπων (4). — Τινὲς τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐλθόντων εἰς τὴν νῆσον Ἰώνων, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ κάτοικοι τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς Ἐρετρίας διετήρησαν τὰς μετὰ τῶν συναδελφῶν αὐτῶν τῶν ἀποκαταστάντων ἐπὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχέσεις, καὶ ἐκ τούτου ἐγένοντο αἱ πόλεις αὐτῶν ἐμπορικαὶ καὶ ἤκμασαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν (5). Ἀλλ' ὁ Περσικὸς πόλεμος κατέβαλε τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ ἔκτοτε καὶ αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος ὑπέκυψαν εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ἀθηναίων οἳ διαβάντες εἰς Εὔβοιαν, στρατηγοῦντος τοῦ Περικλέους, κατεστρέψαντο αὐτὴν πᾶσαν, καὶ τὴν μὲν ἄλλην κατεστήσαντο καθ' ὁμολογίαν, τῆς δὲ Ἑστιαίας ἐκβαλόντες τοὺς κατοίκους, ἔσχον αὐτοὶ τὴν χώραν (6)· δισχίλιοι τὸν ἀριθμόν, ὡς λέγει ὁ παρὰ τῷ Στράβωνι Θεόπομπος ὃς ἀναφέρει προσέτι ὅτι οἱ Ἱστιαῖοι οὗτοι μετέβησαν εἰς Μακεδονίαν (7). Κατὰ δὲ τὸν Θουκυδίδην οἱ Ἑλλοπεῖς παρέ-

(1) Ἰδ. Ἱστιαιῶτις. (2) Ἰδ. Ἑλλοπία. (3) Σκυμν. Χ. ς. 571.
(4) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. Παυσ. Μεσσ. κ. 34. Σκυμν. Χ. ς. 576.
(5) Ἰδ. Χαλκὶς καὶ Ἐρέτρια. (6) Θουκυδ. β. 1. κ. 114. (7) Στράβ. β. 10. σ. 445.

μειναν καὶ κατῴκησαν μετὰ τῶν ἀποικησάντων τότε Ἀθηναίων τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἱστιαιώτιδος ἢ ἀντὶ Ἱστιαίας μετωνομάσθη Ὠρεὸς, καὶ ἔκτοτε οἱ Εὐβοεῖς εἵποντο ὡς ὑπήκοοι εἰς τὰς διαταγὰς καὶ πάσας τὰς κατὰ θάλασσαν ἐπιχειρήσεις τῶν Ἀθηναίων (1). Ἐπάσχησαν ὕστερον κατὰ διαφόρους καιροὺς νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν διὰ βοηθείας τῶν Βοιωτῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ νῆσος ἦν διῃρημένη εἰς πολλὰ τμήματα καὶ εἰς πολλὰς μικρὰς διοικήσεις, καὶ ἠδυνάτει ἐπομένως ἡ δι' ὁμοφώνου συμπράξεως ἐνέργεια, εἰς οὐδὲν ἀπέβησαν αἱ προσπάθειαι αὐτῶν εἰμὴ εἰς ταραχὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐπανῆλθον ἀεὶ ὑπὸ τὴν παλαιὰν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐξάρτησιν (2). Μετά τινα δὲ χρόνον ἡ δύναμις τοῦ ὑπερέχοντος θαλασσίου κράτους ἐξωντώθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ ἔκτοτε αἱ κύριαι πόλεις ἔσχον φρουρὰν Μακεδονικὴν, ἕως ὅτου ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· ὥστε ἡ Εὔβοια, ἐξαιρουμένων τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διετέλεσεν ἀεὶ ὑπὸ ξένην κυριότητα. Μόνον δὲ ἅπαξ ὁ τύραννος Φιλιστίδης βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἱστιαιώτιδα κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ κατεβλήθη ὑπ' αὐτῶν μετ' ὀλίγον. — Τὸ ἐπιτήδειον τῆς θέσεως τῆς Χαλκίδος καθίστα τὴν κατοχὴν τῆς νήσου περισπούδαστον εἰς πᾶν κράτος τὸ βουλόμενον νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιῤῥοὴν ἢ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι τῆς Εὐβοίας οὐδέποτε ἔμειναν ἀνεξάρτητοι. Ὁπόταν ἡ Ῥώμη ἐγένετο παντοκράτειρα, ἡ Εὔβοια κατέστη μέρος τῆς ἐπαρχίας Ἀχαΐας. — Ἡ Εὔβοια ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου Ζιάνη παρεχωρήθη παρὰ τοῦ τότε

(1) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. (2) Διόδ. Σικ. β. 13. κ. 47. β. 15. κ. 30. β. 16. κ. 7.

Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ Ἐνετικῇ πολιτείᾳ, καὶ διετέλεσεν ὑπ' αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1469 ὅτε κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐπέδραμε στράτευμα Ὀθωμανικὸν ὃ ἀπεκρούσθη μὲν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπελθὼν ὁ σουλτάνος Μεχμέτης ὁ πορθητὴς αὐτοπροσώπως, εἷλεν αὐτὴν (1) καὶ ἔμεινεν ἡ νῆσος ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν ἄχρι τῆς ἐσχάτης Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. — Δύο γέφυραι κεῖνται ἐπὶ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου καὶ ἀνὰ εἷς πύργος Ἐνετικῆς κατασκευῆς ἐφ' ἑκάστης τῶν γεφυρῶν, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἑνὸς τῶν πύργων σώζεται ἔτι γεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγ. Μάρκου, σημεῖον τῆς Ἐνετικῆς κυριότητος. Ἡ Εὔβοια ὑπέκειτο εἰς σεισμούς, ὡς λέγει ὁ Στράβων = « Ἔστι δὲ καὶ ἅπασα μὲν ἡ Εὔβοια εὔσειστος, μάλιστα δὲ ἡ περὶ τὸν πορθμόν, καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποφοράν, καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία » (2).

* Εὔβοια· ἡ μεγάλη καὶ ἐπιμήκης αὕτη νῆσος ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν, δηλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Λιθάδες ἄχρι τοῦ ἀκρ. Μαντέλου ὅσον ἐπὶ 120 μιλ. τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἀνώμαλον καὶ παραλλάττει ἀπὸ 28 ἕως 10 μιλ. ἡ νῆσος αὕτη παρακειμένη τῇ ἠπείρῳ ᾗ συνάπτει διὰ γεφύρας, καὶ κυρτουμένη καθ' ὃ κεῖται ἡ πόλις Χαλκὶς περικαλύπτει τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀττικῆς, ὁλόκληρον τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Λοκρίδα καὶ περατοῦται κατὰ τὸν κόλπον τῶν Μαλιέων· ἡ κρᾶσις τοῦ κλίματος, ὡς καὶ τὰ εἴδη καὶ ἡ ποιότης τῶν προϊόντων μεταβάλλονται κατὰ τὰς θέσεις· τὸ ἥμισυ τῆς νήσου, δηλ. τὸ πρὸς ἄρκτον ἐκτεινόμενον μέρος ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μέσου ἔνθα κεῖται ἡ πόλις Χαλκὶς ἔχει γῆν εὐφο-

(1) Κορονέλλης σ. 212 κξ. (2) Στράβ. β. 10. σ. 447.

ρον καὶ ὄρη δενδροσκεπῆ καὶ τὰ πλεῖστα γεωργήσιμα· ἐκ τοὐναντίου τὸ ἕτερον ἥμισυ τὸ πρὸς μεσημβρίαν εἶναι ἀφορώτερον. ἡ γῆ πετρώδης, τὰ ὄρη πάντα τιτανώδη καὶ γυμνά, μάλιστα τὰ πρὸς τὴν Κάρυστον ἧς τὰ πέριξ εἰ καὶ καταρδευόμενα ὑπὸ ἀφθόνων πηγῶν, εἰσὶ λεπτόγεια καὶ ὀλιγόκαρπα. Τὰ προϊόντα τῆς Εὐβοίας εἰσὶν ὅμοια τοῖς τῆς ἀπέναντι ἠπείρου· προσάγει δὲ κυρίως ἔλαιον, οἶνον ἄριστον, μέταξαν, ὀπώρας παντὸς εἴδους, βαμβάκιον, λίνον, δημητριακοὺς καρποὺς παντὸς εἴδους καὶ ἀφθανωτάτους, μέλι, κηρίον, ξυλείαν πρὸς οἰκοδομήν, πίσσαν, λεμόνια, πορτοκάλια κτλ. κτλ. τοσοῦτον δὲ ἄπειρον πλῆθος ἀγρίων ἐλαιῶν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νήσου, ὥστε ἐγκεντριζομένων αὐτῶν, μεγίστη βεβαίως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θὰ ἦν ἡ ἐκ τοῦ ἐλαίου πρόσοδος, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς μετάξης, πολλαπλασιαζομένων καὶ καλλιεργουμένων δεόντως τῶν συκαμινεῶν· μετὰ τὰς ἐλαίας καὶ τὰς συκαμινέας ἐκ τῶν οὐσιωδῶν ἀντικειμένων εἰσὶ καὶ τὰ δάση ἅπερ ἐδύναντο νὰ παρέχωσιν εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀναγκαίαν ξυλείαν· ἀλλὰ δυστυχῶς πολὺ μέρος αὐτῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου ἐπυρπολήθη πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἐκ τῆς ἀνοησίας ἢ τῆς κακεντρεχείας ἀτόμων τινῶν, ὡς συνέβη καὶ κατὰ τοὺς περὶ τὰς Ἀθήνας ἐλαιῶνας· εὑρίσκεται μάλιστα ἐν Εὐβοίᾳ ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς ξυλείας καὶ πύξος (τσιμσίρι) χρησιμώτατον εἰς τὴν λεπτουργικήν· αἱ συνεχέσταται αὗται πυρκαϊαὶ οὐ μόνον πλῆθος διαφόρων ἄλλων δένδρων, ἀλλὰ καὶ χιλιάδας πολλάκις ἐλαιῶν, ἔτι δὲ καὶ σίμβλα μελισσῶν καὶ ποίμνια προβάτων ἐξωλόθρευσαν καὶ χωρία ἐνίοτε ἐπυρπόλησαν καὶ ἀνθρώπους ἐθανάτωσαν. — Ἡ χώρα αὕτη ὡς λίαν δασώδης εἶναι ἐπιτηδειοτάτη πρὸς κτηνοτροφίαν· πρὸ πάντων αἱ αἶγες

τελεσφοροῦσιν ἄριστα, καὶ τὰ ποίμνια τῶν αἰγοπροβάτων ὡς καὶ τὰ κερασφόρα ἃ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν σχεδὸν ἐξέλειπον ἐπολλαπλασιάσθησαν ἤδη, καὶ οὐσιώδεις ἐξαγωγαὶ βουτύρου καὶ τυροῦ καὶ δερμάτων ἐνεργοῦνται σήμερον. — Διάφορα μεταλλεῖα εἰσὶν ἐν Εὐβοίᾳ ὡς χαλκοῦ, σιδήρου καὶ μολύβδου· ἔτι δὲ καὶ γαιάνθραξ ὑπάρχει καὶ μάρμαρον πρασινωπὸν καὶ φαιὸν ἐπιτήδειον εἰς στηλοξοΐαν· περὶ τοῦ χαλκοῦ μάλιστα ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ἐν Εὐβοίᾳ ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον ἡ χρῆσις αὐτοῦ. — Ἡ Εὔβοια περιέχει δύο πόλεις,' τὴν πρωτεύουσαν Χαλκίδα καὶ τὴν Κάρυστον καὶ περίπου 300 χωρία, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ μετοχίων, κατοίκους δὲ ἤδη μόλις 20,000· πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ κάτοικοι πάντες Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοὶ συνεποσοῦντο 50,000· ἐκ τῶν περιστάσεων ἀπωλέσθησαν 7—8000 Ἕλληνες καὶ ὀλίγοι Ὀθωμανοί· ἐκ δὲ τῆς ἀποδημίας τῶν Ὀθωμανῶν κατήντησεν ὁ ἀριθμὸς εἰς ὃν συμποσοῦται σήμερον· διὰ δὲ τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου, διὰ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ κλίματος, διὰ τὸ εὔφορον τῆς γῆς καὶ διὰ τοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς χορηγουμένους πόρους τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀνέσεως ἡ νῆσος εἶναι δεκτικὴ δεκαπλασίου τοὐλάχιστον ἀριθμοῦ.— Οἱ κάτοικοι εἰσὶ πάντες σχεδὸν γεωργοὶ ἢ ποιμένες, πλὴν τῶν κατοίκων τῶν πόλεων καὶ τῶν τοῦ χωρίου Λίμνης οἳ μετέρχονται τὴν ναυτικήν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς κωμοπόλεως Κούμης ἔνθα ἐνεργεῖται μικρόν τι ἐμπόριον καί τις βιομηχανία. — Βαθυτάτη ἀμάθεια ἐπεκράτει μέχρι πρὸ μικροῦ ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ· οὐδὲν σχολεῖον ὑπῆρξε ποτέ, οὐδεὶς ἔμαθε ποτὲ οὔτε ξένην γλῶσσαν ἀλλ' οὐδὲ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, οὐδὲ εἶδε ποτὲ ξένον τόπον, καὶ μόλις εὑρίσκοντο ὀλίγοι τινὲς γνωρίζοντες τὰ στοιχεῖα καὶ

μίδων ἀφ' ὧν χωρίζεται διὰ πορθμοῦ 20 σταδίων τὸ πλάτος. Ἐπὶ τοῦ Κηναίου ἦν τὸ πολίχνιον Δῖον· ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Κηναίου καὶ τῆς ἠπείρου πορθμῷ εἰσὶ τρεῖς νησίδες Λιχάδες καλούμεναι (1).

* Λιθάδα.

ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΝ, ἀκτὴ καὶ ἀκρωτήριον κατὰ τὸ ἀνατβόρειον τῆς νήσου, ἐν τῇ Ἱστιαιώτιδι, ἀπέναντι τοῦ στόματος τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ ναοῦ μικροῦ Ἀρτέμιδος ἐπίκλησιν Προσεώας κατὰ τὸν Πλούταρχον, κειμένου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς παρὰ τὸ ἀκρωτήριον, καὶ ἀπέχοντος 80 στάδια τοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον κόλπον λιμένος τοῦ καλουμένου Ἀφέται (2)· ἂν δὲ καὶ μικρὸς, ἦν ἀξιοσημείωτος ὁ ναὸς οὗτος διὰ τὴν θέσιν, ἱστάμενος ὡς σημεῖον προέχον ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. Κατέστη δὲ περιβόητος ὁ τόπος οὗτος, διότι ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατακλείσας χρόνον πολὺν, ἔβλαψε μεγάλως καὶ τέλος κατέστρεψεν ὁλόκληρον τὴν ἐκ τρικυμίας παθοῦσαν ναυτικὴν δύναμιν τῶν Περσῶν κατὰ τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ Ἀρτεμισίου καὶ τῆς ἠπείρου.

* Τὸ Ἀρτεμίσιον ἀποτελεῖ ἤδη μέρος τοῦ Ξεροχωρίου τοῦ εὐφορωτέρου τόπου τῆς Εὐβοίας.

ΦΑΛΑΣΙΑ κατὰ τὸν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, ἐν τῇ Ἱστιαιώτιδι.

ΚΑΦΗΡΕΥΣ, τρομερὸν καὶ κινδυνωδέστατον τοῖς πλέουσιν ἀκρωτήριον, τὸ βορειότερον τῶν δύο κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου κειμένων. Ὁ Καφηρεὺς κατέστη περίφημος διὰ τὸν ὃν ὑπέστησαν χειμῶνα παρ' αὐτῷ οἱ ἐξ Ἰλίου μετὰ τοῦ

---

(1) Στράβ. β. 8. σ. 416. (2) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 8. κξ. — β. 7. κ. 17[illegible] — Πλουταρχ. βίος Θεμιστοκλ.

Ἀγαμέμνονος ἐπανερχόμενοι Ἕλληνες (1). Ὁ Στέφανος λέγει ὅτι ἦν ἐπίνειον καὶ ὅτι ὠνομάζετο Καθηρεὺς, διότι οἱ Εὐβοεῖς καθήρουν τοὺς ἐκεῖ πλέοντας (2). Ἀλλ' ὅμως εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Καφηρεὺς εἶναι ὅλως διόλου ἀλίμενος.

* Καφηρεῦς. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐκλήθη Κάβο-δόρο καὶ ἐπεκράτησε νὰ καλῆται οὕτω καὶ μέχρι τοῦδε κοινῶς καὶ ἔτι κοινότερον Ξυλοφάγος. Ἐπὶ τοῦ Καφηρέως κεῖνται δύο χωρίδια ἔνθα καλλιεργεῖται νικοτιανὴ καλῆς ποιότητος.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Καφηρέως καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Κύμης.

ΓΕΡΑΙΣΤΟΣ κατὰ τὸ νοτιώτατον τῆς νήσου, ἀκρωτήριον περατούμενον εἰς νησίδιον, καὶ ἀγκυροβόλιον παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ ὡσαύτως Γεραιστὸς καλούμενον, ἐπιτήδειον τοῖς πλέουσιν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀττικὴν ὡς πλησιάζον τῷ Σουνίῳ, καὶ κάτοικοι τὸ πάλαι πολλοὶ περὶ αὐτό. Ἐπὶ τῆς Γεραιστοῦ ἦν ναὸς Ποσειδῶνος ἐπισημότατος. Ὁ Ὅμηρος ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν δὲν ὀνομάζει τὴν Γεραιστὸν, μέμνηται ὅμως αὐτῆς ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ =

. . . . . . ἐν δὲ Γαιρεστὸν

Ἐννύχιαι κατάγοντο . . . . . (3).

Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κηναίου μέχρι τῆς Γεραιστοῦ τὸ διάστημα ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα 1,200 σταδίων ὡς ἔγγιστα (4)· κατὰ δὲ τὸν Σκύλακα 1,350 (5)· ὁ παρὰ τὴν Γεραιστὸν αἰγιαλὸς ἐκαλεῖτο Λευκὴ Ἀκτή· μεταξὺ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου καὶ τοῦ Σουνίου ἦν πλοῦς 300 σταδίων (6). Παρὰ τὴν Γεραιστὸν πλησιέστατα ἦν νησίδιον

(1) Παυσ. Μέσσ. κ. 36. (2) Στεφ. Βυζ. Καφηρεύς. (3) Ὁμ. Ὀδ. Γ. ς. 177. — Στράβ. β. 10. σ. 444. 446. (4) Στράβ. β. 10. σ. 444. (5) Σκυλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Στράβ. β. 9. σ. 399.

Μύρτος καλούμενον (1). Ὁ Νέστωρ, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Μενέλαος ἐπανακάμπτοντες ἀπὸ τῆς Τρῳάδος εἰς Γεραιστὸν προσωρμίσθησαν καὶ προσήνεγκον θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι (2)· καὶ ὁ Ἀγησίλαος πρὶν ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκστρατείαν του, ἐνταῦθα συνήγαγε τὸ στράτευμά του· τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεως ταύτης διά τε τὸ ἐμπόριον καὶ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν συγγραμμάτων (3). — Ὁ Ἀθηναῖος Ἑρμόλυκος υἱὸς τοῦ Εὐθύνου ὃς ἔλαβε τὸ ἀριστεῖον τῆς ἀνδρείας εἰς τὴν κατὰ Περσῶν ἐν Μυκάλῃ μάχην, καὶ ὃς ὕστερον ἐφονεύθη ἐν Κύρνῳ εἰς μάχην μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν Γεραιστῷ (4).

* Μαντέλο· τὸ ἀγκυροβόλιον εἶναι ὁ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου λιμενίσκος *Καστρί*, ἐπώνυμος τοῦ ἐπ' αὐτοῦ σωζομένου μικροῦ Ῥωμαϊκοῦ φρουρίου. Οὔτε τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος οὔτε τοῦ τάφου τοῦ Ἑρμολύκου σώζονται ἴχνη. Μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων, Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ ὑπάρχουσι δύο χαράδραι, Πλατανιστὸς καὶ Καψούλι καλούμεναι, καί τινα χωρία ἐν αὐταῖς ὧν τὸ λεγόμενον Πλατανιστὸς ἐν τῇ ἐπωνύμῳ χαράδρᾳ εἶναι τὸ κυριώτερον, κείμενον μεταξὺ δρυμῶνος καὶ μεγίστου ἐλαιῶνος καὶ ἔχον ὄπισθεν χείμαῤῥον καταῤῥέοντα ἐκ βράχων εἰς κύτος περιστεφανούμενον ὑπὸ πλατάνων, ἐξ ὧν, ὡς φαίνεται, καὶ ἡ ὀνομασία Πλατανιστός· μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχουσιν ἐρείπια παλαιὰ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ χειμάῤῥου, στηριζόμενα ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους, καὶ θεωρούμενα ὡς τῆς ἐποχῆς τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος (5).

---

(1) Πλιν. β. 4. κ. 18.—Μελετ. Γεωγρ. 3. σ. 10. (2) Ὁμ. Ὀδ. Γ. ς. 174.
(3) Ξενοφ. Ἑλ. β. 3. κ. 4.—Δημοσθ. Φιλιπ. β. 1. σ. 49.—Λιβ. β. 31. κ. 46.
(4) Ἡροδοτ. β. 9. κ. 105. (5) Ἰδ. Γέραρδ. ὑπομν. περὶ Εὐβοίας. σ. 83, κξ.

ΛΕΩΝ, κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς παραλίαν· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καθῆκον εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς Ἐρετρίας, περικλείει τὸν αἰγιαλὸν τὸν καλούμενον Καλὴ Ἀκτή· ἐκτὸς τοῦ Πτολεμαίου ὑπ' οὐδενὸς ἀναφέρεται.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΚΙΡΕΥΣ } δύο ποταμίσκοι περὶ ὧν ἐδοξάζετο ὅτι τὰ πρόβατα τὰ πίνοντα ἀπὸ τοῦ Κιρέως ἐγίνοντο
ΝΙΛΕΥΣ }
λευκὰ, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Νιλέως μέλανα (1). Ὁ Κιρεὺς ἔῤῥεεν ἄνωθεν τῆς Χαλκίδος, ὁ δὲ Νιλεὺς κάτωθεν τῆς Κύμης.

ΒΟΥΔΩΡΟΣ, ποταμίσκος ῥέων παρὰ τὸ παραθαλάσσιον πολύδριον Κήρινθον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ Βούδωρος ἦν ὁμώνυμος τῷ ὄρει τῆς Σαλαμῖνος (2).

ΚΑΛΛΑΣ, ποταμίσκος ῥέων ὑπὸ τὸ Τελέθριον ὄρος παρὰ τὴν πόλιν Ἱστιαίαν ἢ Ὠρεὸν (3) καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν.

ΛΗΛΑΝΤΟΣ, ποταμίσκος ῥέων διὰ τοῦ Ληλάντου πεδίου εἰς τὴν θάλασσαν (4).

ΠΟΛΕΙΣ.

ΧΑΛΚΙΣ, μία τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς Εὐβοίας καὶ μητρόπολις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου ὃς διαχωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. Ἐκτίσθη πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὁ Κόθος ὁρμηθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν, συνῴκισεν αὐτήν (5)· κατα δὲ τὸν Σκύμνον πρῶτος οἰκιστὴς αὐτῆς ἐγένετο Πάνδαρος ὁ Ἐρεχθέως (6). Καί τινες δὲ τῶν Αἰολέων ἐκ τῆς στρατιᾶς τοῦ

---

(1) Στράβ. β. 10. σ. 449. (2) Αὐτ. σ. 446. (3) Αὐτ. σ. 445.
(4) Πλίν. β. 4. κ. 12. (5) Στράβ. β. 10. σ. 447. (6) Σκυμν. Χ. ς. 572.

[illegible]

τῶν Χαλκιδέων [illegible] πεδίον ἐν ᾧ [illegible] ἦσαν [illegible] θερμῶν ὑδάτων [illegible] Σύλλας Κορνήλιος, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμών [illegible] χαλκοῦ καὶ σιδήρου [illegible] ἀλλαχοῦ· [illegible] Σέρβωνος (1). Οἱ Κουρῆτες συνοικήσαντές ποτε ἐν Χαλκίδι, ἐμάχοντο περὶ τοῦ Ληλάντου πεδίου· καὶ ἐπειδὴ οἱ πολέμιοι ἐδράττοντο συνεχῶς τῆς ἔμπροσθεν κόμης καὶ κατέσπων αὐτούς, ἐκείροντο τοὔμπροσθεν τὸ μέρος τοῦτο τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκόμων μόνον κατὰ τὸ ὄπισθεν, διὸ καὶ ὠνομάσθησαν Κουρῆτες (2). Διηνέχθησαν ἔτι πρὸς ἀλλήλας περὶ τούτου τοῦ Ληλάντου πεδίου καὶ αἱ δύο πόλεις Χαλκὶς καὶ Ἐρέτρια· ἀλλὰ συνε-

(1) Στράβ. β. 10. σ. 447. (2) Αὐτ. σ. 465.

φώνησαν νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τηλεβόλα ἐν τῷ ἀγῶνι, ὡς ἐδηλοῦτο ἐπὶ στήλης τινὸς κειμένης ἐν τῷ Ἀμαρυνθίῳ (1). — Ἡ Χαλκὶς καὶ ἡ Ἐρέτρια ηὐξήθησαν ἀμφότεραι μᾶλλον τῶν πλείστων Ἑλληνικῶν πόλεων, καὶ ἐνήργουν ἐκτεταμένον ἐμπόριον, καὶ διετήρουν σχέσεις στενὰς μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων παραθαλασσίων ἐμπορείων τῆς Ἀσίας, διὸ καὶ ἐξ ἀντιζηλίας ἐπολέμουν αἱ δύο αὗται πόλεις πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοῖς μὲν Ἐρετριεῦσι συνεμάχησαν οἱ Μιλήσιοι, τοῖς δὲ Χαλκιδεῦσιν οἱ Σάμιοι (2). — Πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου στρατεύματα τῶν Χαλκιδέων εἰσέβαλον εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀττικῆς βοηθούμενα καὶ ὑπὸ Βοιωτῶν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι συμβαλόντες πρῶτον τοῖς Βοιωτοῖς, κατετρόπωσαν αὐτοὺς, καὶ φονεύσαντες παμπόλλους, ἐζώγρησαν αὐτῶν ἑπτακοσίους· τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ διαβάντες εἰς τὴν Εὔβοιαν, συνέβαλον καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι· καὶ νικήσαντες καὶ τούτους, κατέλειπον τετρακισχιλίους κληρούχους ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Ἱπποβοτῶν· (ἐκαλοῦντο δὲ Ἱπποβόται οἱ παχεῖς, δηλ. οἱ πλούσιοι τῶν Χαλκιδέων)· ὅσους δὲ τούτων ἐζώγρησαν εἶχον δεσμίους ἐν φυλακῇ συνάμα μετὰ τῶν ἐζωγρημένων Βοιωτῶν· μετὰ καιρὸν δὲ ἔλυσαν αὐτοὺς ἐπὶ ἀποτιμήματι δύο μνῶν· τὰ δὲ δεσμὰ αὐτῶν ἀνεκρέμασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἐσώζοντο ταῦτα μέχρι τοῦ Ἡροδότου κρεμάμενα ἐκ τειχῶν περιπεφλευσμένων ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀπέναντι τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς δυσμὰς τετραμμένου· καὶ τῶν λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χαλκοῦν ὃ ἵστατο κατ' ἀριστερὰν τῆς πρώτης εἰσόδου κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει προπύλαια· ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτοῦ τοιαύτη ==

(1) Στράβ. β. 10. σ. 448. (2) Ἡροδοτ. β. 5 κ. 99. — Θουκυδ. β. 1 κ. 15.

[illegible] [illegible] καὶ Χαλκιδέων [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (1).

[illegible]

(1) [illegible]

στων τὴν κτῆσιν αὐτῆς περισπούδαστον· διὸ Φίλιππος ὁ Δημητρίου ὠνόμαζε τρεῖς κλεῖς τῆς Ἑλλάδος τὴν Χαλκίδα, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Μαγνησίαν (1)· ἐκ τῆς τοιαύτης θέσεως καὶ τῶν τοιούτων πλεονεκτημάτων ἡ μεγάλη αὕτη πόλις, ἧς αἱ οἰκοδομαὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ οἰκονομία ἀγνοοῦνται, διετηρήθη ἀκμάζουσα πολὺν ἔτι χρόνον μετὰ τὴν κατάπτωσιν πασῶν σχεδὸν τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος αἳ κατέστησαν ἄσημοι κῶμαι ἢ ὅλως ἐξηφανίσθησαν. — Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐνεδυνάμωσεν ἔτι μᾶλλον τὰ ὀχυρώματα τῆς Χαλκίδος (2). — Οἱ ἀρχαῖοι ἀναφέρουσιν εὐφήμως τοὺς Χαλκιδεῖς· ὁ Δικαίαρχος ἐπαινεῖ αὐτούς, ἐκφραζόμενος οὕτω = « Οἱ δὲ ἐνοικοῦντες Ἕλληνες οὐ γένει μόνον, ἀλλὰ » καὶ τῇ φωνῇ, τῶν μαθημάτων ἐκτός, φιλαπόδημοι, πραγ» ματικοί, τὰ προσπίπτοντα ἐκ τῆς πατρίδος δυσχερῆ γεν» ναίως φέροντες, δουλεύοντες γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον, τοῖς » δὲ τρόποις ὄντες ἐλεύθεροι, μεγάλην εἰλήφασιν ἕξιν τοῦ » φέρειν ῥαθύμως τὰ προσπίπτοντα ». Ἐπιφέρει δὲ πρὸς πλείονα ἀπόδειξιν τῆς καλῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τὸν ἐξῆς στίχον τοῦ Φιλίσκου·

Χρηστῶν σφόδρ' ἐστ' ἡ Χαλκὶς Ἑλλήνων πόλις (3).

Ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ ἑξῆς χρησμὸς δοθεὶς τοῖς Εὐβοεῦσι καὶ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος =

Ἵππον Θεσσαλικόν, Λακεδαιμονίαν δὲ γυναῖκα,

Ἄνδρας θ' οἳ πίνουσιν ὕδωρ ἱερᾶς Ἀρεθούσης (4).

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦν κρήνη Ἀρέθουσα ἧς αἱ πηγαὶ ἀπετυφλώθησαν ποτὲ ὑπὸ σεισμοῦ καὶ μετὰ πολλὰς ἡμέρας

---

(1) Παυσ. Ἀχ. κ. 7. — Πολυβ. β. 17. κ. 11. (2) Προκοπ. περὶ Οἰκοδ. β. 4. κ. 8. (3) Δικαιαρχ. Βίος Ἑλλάδος. (4) Στράβ. β. 10. σ. 449.

ἀνέβλυσαν αὖθις κατ' ἄλλο στόμιον· δὲν ἔπαυσε δὲ ὁ σεισμὸς ἕως ὅτου χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ Λῃλάντῳ πεδίῳ, ἐξήμεσε ποταμὸν πηλοῦ διαπύρου (1)· ὁ Ἀθήναιος λέγει ὅτι εἶδεν ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ κεστρεῖς (εἶδος κεφάλου μεγάλου) χειροήθεις καὶ ἐγχέλεις ἐχούσας ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἐνώτια, λαμβανούσας τε καὶ λαμβάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφὰς, τὰ τ' ἐπὶ τῶν ἱερείων σπλάγχνα καὶ τυροὺς χλωρούς (2). Ἡ παρὰ τὴν Χαλκίδα παλλίρροια εἶναι ἐκ τῶν ἀξιοθαυμάστων φαινομένων τῆς φύσεως· ὁ Στράβων λέγει ὅτι ἑπτάκις μεταβάλλεται καθ' ἡμέραν ἑκάστην καὶ νύκτα (3)· ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Σουΐδας συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ Στράβωνος. Ἑξάκις δὲ κατὰ Ἀντίφιλον τὸν Βυζάντιον, ὡς ἔκ τινος ἐπιγράμματος αὐτοῦ φαίνεται· ὁ δὲ Ἰησουΐτης Βαβῖνος παρετήρησε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλίρροιαν και κατὰ τὰς μετ' ἀκριβείας γενομένας παρ' αὐτοῦ ἐπεξεργασίας κατὰ δέκα ὀκτὼ ἢ δέκα ἐννέα ἡμέρας ἑκάστου μηνὸς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἑκάστης σελήνης ἐνεργεῖται ἡ παλίρροια τακτικῶς καὶ κατ' ἄλλας ἕνδεκα ἀτάκτως· ὁ ῥηθεὶς ἐκφραζόμενος σαφέστερον, λέγει ὅτι ἡ παλίρροια εἶναι τακτικὴ ἀπὸ τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς σελήνης μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς νέας, καὶ ὅτι συγχέεται τὴν ἐννάτην καὶ μένει συγκεχυμένη μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης· τὴν δὲ δεκάτην τετάρτην ἐπαναλαμβάνει τὴν προτέραν αὐτῆς τάξιν και δύναμιν· ἀλλ' ἐκ νέου καθίσταται ἄτακτος ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς πρώτης μέχρι τῆς εἰκοστῆς ἑβδόμης, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ ἑξῆς πίνακος τοῦ εἰρημένου παρατηρητοῦ.

---

(1) Στράβ. β. 1. σ. 58. (2) Ἀθην. β. 8. κ. 3. (3) Στράβ. β. 1. σ. 55. β. 9. σ. 403.

Πίναξ τῶν τακτικῶν καὶ ἀτάκτων ἡμερῶν τῆς παλιῤῥοίας τοῦ Εὐρίπου.

Νέα Σελήνη.	Πανσέληνος.
1 Τακτική	15 Τακτική.
2 Τακτική	16 Τακτική.
3 Τακτική	17 Τακτική.
4 Τακτική	18 Τακτική.
5 Τακτική	19 Τακτική.
6 Τακτική	20 Τακτική.
7 Τακτική	21 Τακτική.
8 Τακτική	Τελευταῖον τέταρτον.
Πρῶτον τέταρτον.	22 Ἄτακτος.
9 Ἄτακτος	23 Ἄτακτος.
10 Ἄτακτος	24 Ἄτακτος.
11 Ἄτακτος	25 Ἄτακτος.
12 Ἄτακτος	26 Ἄτακτος.
13 Ἄτακτος	27 Τακτική.
14 Τακτική	28 Τακτική.
	29 Τακτική.

ἑκάστη σελήνη ἔχει δέκα ἢ ἕνδεκα ἡμέρας ἀτάκτους δέκα ὀκτὼ ἢ δέκα ἐννέα τακτικὰς παλιῤῥοίας. — Ἐν στήματι 24 ὡρῶν μιᾶς τῶν ἀτάκτων ἡμερῶν τῆς παλίας συμβαίνουσιν 11, 12, 13 καὶ ἐνίοτε 14 πλημμυκαὶ τοσαῦται ἀμπώτιδες· κατὰ δὲ τὰς τακτικὰς ἡμέἡ παλίῤῥοια τοῦ Εὐρίπου ὁμοιάζει τῇ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ κόλπου τῆς Ἐνετίας, δηλ. ἐν διαστήματι 24 ἢ 25 ἔχει μόνον δύο πλημμυρίδας καὶ δύο ἀμπώτιδας αἳ ἑκάστην ἡμέραν βραδύνονται κατὰ μίαν ὥραν ὡς ἐν ὠκεανῷ καὶ ἡ πλημμυρὶς καὶ ἡ ἄμπωτις διαρκοῦσιν

ἀνὰ ἓξ ὥρας εἴτε κατὰ χειμῶνα εἴτε κατὰ θέρος εἴτε ἐν ἀνέμῳ βιαίῳ εἴτε ἐν γαλήνῃ· πᾶσαι αἱ παλίῤῥοιαι αὗται τοῦ Εὐρίπου εἴτε τακτικαὶ εἴτε ἄτακτοι διαφέρουσι τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ κατὰ δύο· Α΄, τὸ ὕδωρ τοῦ Εὐρίπου ὑψοῦται συνήθως ἐν τῇ πλημμυρίδι κατὰ ἕνα πόδα καὶ σπανίως κατὰ δύο, τὸ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐφικνεῖται ἐνίοτε μέχρις 80 ποδῶν ὕψους, ὡς κατὰ τοὺς λιμένας τῆς Βρετανίας, ἂν καὶ παρὰ ταῖς Ἀντίλαις νήσοις δὲν αὐξάνῃ πλέον τοῦ Εὐρίπου· Β΄, τὸ ὕδωρ τοῦ Ὠκεανοῦ καταπίπτον μέν, ἀποσύρεται εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὑψούμενον δέ, ὀγκοῦται μᾶλλον πρὸς ταῖς ἀκταῖς ἢ ἀλλαχοῦ, τῆς δὲ πλημμυρίδος τοῦ Εὐρίπου ἡ ὥρα τότε ἐπέρχεται, ὅταν τὸ ὕδωρ διευθύνεται πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἔνθα ἡ θάλασσα μᾶλλον πλατύνεται· ἡ δὲ τῆς ἀμπώτιδος ὅταν ῥέῃ παρὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (1). — Ὀλίγον γνωρίζεται τὸ αἴτιον τῆς παλιῤῥοίας ταύτης τοῦ Εὐρίπου. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἐδυνήθη νὰ αἰτιολογήσῃ αὐτὴν ἀποχρώντως· φαίνεται δὲ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν νεωτέρων (2) ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς γενικῆς παλιῤῥοίας τῆς Μεσογείου· ἐκεῖ μὲν εἶναι ἀνεπαίσθητος διὰ τὴν εὐρυχωρίαν· καταντῶσα δὲ εἰς στενώματα ὡς τὸ περὶ τὴν Χαλκίδα, καθίσταται ἐπαισθητοτέρα· καὶ τοῦτο μὲν φυσικῶς πιθανόν· ἀλλ᾽ ἡ ἀνωμαλία τῶν ἀτάκτων ἡμερῶν ἐξηγεῖται δυσκόλως, εἰ μὴ μόνον ἂν ὑποτεθῇ ἰδιαιτέρα καὶ βιαιοτέρα ἡ ἐνταῦθα ἐπιῤῥοὴ τῆς σελήνης.

Εἰς Χαλκίδα ἐγεννήθησαν ἄνδρες τινὲς ἐπίσημοι κατὰ τὴν πρώτην ἐποχήν· ὡς ὁ ῥήτωρ Ἰσαῖος ὃς κατά τινας ἦν Ἀθηναῖος

(1) Κορονελλ. ὑπομν. σ. 216, 221. (2) Οὐέλερ περιηγ. Τ. 2. σ. 126. ἐκ τῶν ἐπεξεργασιῶν τοῦ Ἰησουΐτου Βαβίνου.

κατ' ἄλλους δὲ Χαλκιδεύς, καὶ ὃς ἐμαθήτευσε μὲν παρὰ τῷ Ἰσοκράτει, ἐδίδαξε δὲ τὸν Δημοσθένην (1)· ὁ ζωγράφος Τιμαγόρας ὃς ἔν τινι συναγωνισμῷ ζωγραφικῆς ἐνίκησε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φειδίου καὶ περίφημον τεχνίτην Πάναινον, καὶ ᾖσεν αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ νίκην· ὁ ποιητὴς Τύννιχος ὃς γενόμενος ἐκ μιᾶς μουσόληπτος, ἐποίησε παιᾶνα εἰς Ἀπόλλωνα, θαυμασθέντα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος (2)· κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ὁ Λυκόφρων, γραμματικὸς καὶ τραγικὸς ποιητὴς ἀκμάσας περὶ τὸ ἔτος 284 π. χ. ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ὑφ' οὗ καὶ εὐνοεῖτο μεγάλως· σώζεται αὐτοῦ μία τραγῳδία, Κασσάνδρα ἢ Ἀλεξάνδρα εἰς γλῶσσαν σκοτεινὴν, δυσκατάληπτον καὶ ἀνώμαλον εἰς ἣν ὁ Ἰωάννης Τζέτσης ἔγραψε πολλὰς ἑρμηνείας (3)· ὁ Εὐφορίων ἀκμάσας περὶ τὸ 300 ἔτ. π. χ. ἔφορος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ βιβλιοθήκης, ἱστορικὸς καὶ γραμματικὸς, καὶ γράψας ἐλεγεῖα, ἐπιγράμματα, καὶ ποίημα ἐπικὸν πλῆρες μυθικῶν διηγημάτων (4)· καὶ τέλος ὁ ἱστοριογράφος Φίλιππος.

* Χαλκὶς, κωμόπολις κειμένη κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐρίπου· εἶναι περιτετειχισμένη ἔχουσα καὶ προάστειον ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ· τὰ τείχη εἰσὶν Ἐνετικῆς ἐπισκευῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων τειχῶν, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης σώζεται ἔτι ὁ πτερωτὸς λέων, τὸ σύμβολον τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Ἐνετίας· ἡ πόλις κοινωνεῖ μετὰ τῆς Βοιωτικῆς ἠπείρου διὰ γεφύρας· εἶναι δὲ ἀνωμάλως ᾠκοδομημένη· αἱ ἀγυιαὶ εἰσὶ στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι· αἱ οἰκίαι ταπειναὶ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἀσύμμετροι· ὑπάρχουσιν ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ καὶ

---

(1) Πλουταρ. ῥητορ. βίος Ἰσαίου. (2) Πλατ. Ἰων. σ. 534. (3) Λουκ. (4) Λουκ.

[illegible] αἰχμάλωτοι καὶ μάλιστα αἱ νεόδμητοι· οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται περίπου 6,000 ὧν τὰ 2/3 σχεδὸν κατοικοῦσι τὸ προάστειον. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως πολυάριθμοι Ὀθωμανοὶ ᾤκουν τὴν Χαλκίδα, πολλοὶ δὲ αὐτῶν πλούσιοι καὶ κύριοι τῶν μεγίστων καὶ ἀρίστων κτημάτων, ἔχοντες καὶ τρεῖς ναοὺς (τζαμία) καὶ ἓν ἐκπαιδευτήριον (τεκέν)· ἤδη δὲ πωλήσαντες τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων εἰς Ἕλληνας, ἀπεδήμησαν εἰς Τουρκίαν, καὶ μόνον ὡς 150 ψυχαὶ μένουσιν ἔτι, ἔχοντες ἕνα καὶ μόνον ναόν· ἐκ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων πολλοὶ εἰσὶ κτηματίαι, οἱ δὲ λοιποὶ τεχνῖται καὶ βιομήχανοι, μετερχόμενοι [illegible] ἐπιτηδεύματα· πρὸ πολλοῦ δὲ [illegible] καὶ [illegible] ἐν τῇ [illegible] ταύτῃ καὶ [illegible] τινὰς [illegible] καὶ [illegible], ἔχοντες καὶ συναγωγήν. Ἡ Χαλκὶς εἶναι [illegible] τοῦ δήμου τῶν Χαλκιδέων καὶ ἕδρα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ νομάρχου τῆς Εὐβοίας, καὶ [illegible] τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· ἔχει [illegible] μεγάλην [illegible] Ὀθωμανικὸν ναὸν [illegible] τοῦ [illegible] Νικολάου, καὶ [illegible]

[illegible]

τριβῆς εἶναι ὕψωμα γῆς εὐθὺς ἔξωθεν τῆς πόλεως πρὸς τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ μέγα καφενεῖον περὶ ὃ συνερχόμενοι πρὸς τὸ ἑσπέρας οἱ κάτοικοι, εὑρίσκουσι πᾶν εἴτι πρὸς ἀναψυχὴν καὶ πρὸς τέρψιν· μικρὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶ κῆποι καὶ ἐν αὐτοῖς ἕτερον καφενεῖον· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως πολλὰ τοιαῦτα, καὶ ξενοδοχεῖα κατὰ τόπους καὶ ἐργαστήρια. — Κατέναντι καὶ πλησιέστατα τῆς Χαλκίδος πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἠπείρου κεῖται τὸ ὑπὸ τὸ Ὀθωμανικὸν ἔτι ὄνομα *Καρὰ Μπαμπᾶς* ἐγνωσμένον φρούριον.

Τὰ μόνα σωζόμενα λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς εἰσὶ τάφοι τινὲς, οἱ μὲν κεχωσμένοι εἰς κήπους ἔξωθεν τῆς κάτω πόλεως, οἱ δὲ λελαξευμένοι εἰς βράχον ὄρους μικροῦ κειμένου πλησιέστατα τῆς Χαλκίδος, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης· ἡ πρὸς τὴν Ἐρέτριαν ὁδὸς διέρχεται διὰ τῆς ῥίζης τοῦ ὄρους τούτου ἐπὶ χώματος λιθοστρώτου Ὀθωμανικοῦ κατερειπωμένου καὶ κατακλυζομένου ὑπὸ τῶν ὑδάτων· δύο πηγαὶ ἄφθονοι ἐξέρχονται τοῦ ὄρους διὰ πολλῶν στομάτων καὶ συγχέονται ἀμέσως μετὰ τῆς θαλάσσης εἰς μικρὰ ἕλη· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς ὑπάρχουσι συνάμα ἐρείπιον Ἐνετικὸν καὶ συντρίμματα Ἑλληνικά.

ΕΡΕΤΡΙΑΚΗ, ἡ κατὰ τὸ πρὸς τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Χαλκίδος ἐκτεινομένη χώρα καὶ περιέχουσα τὴν πρωτεύουσαν πόλιν Ἐρέτριαν, ἄλλην πόλιν Ταμύνας καὶ τὰς δύο κώμας Ἀμάρυνθον καὶ Οἰχαλίαν.

ΕΡΕΤΡΙΑ, πόλις ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Χαλκίδα (1) παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, ἀπέναντι τοῦ κατὰ τὸν Ὠρωπὸν λιμένος Δελφινίου, διάπλουν

(1) Στράβ. β. 10. σ. 446.

έπειτα περὶ τοῦ Ληλάντου πεδίου καὶ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλας, οὐχὶ δὲ ὅπως ἤθελεν ἑκάστη, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τηλεβόλα ἐν τῷ ἀγῶνι (1). Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους οἱ Ἐρετριεῖς προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας Φιλίππῳ τῷ Γ', καὶ τοῦτο ἐπέφερε τὴν εἰς τὴν Ῥώμην ὑποδούλωσιν αὐτῶν, διότι ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Φλαμίνιος καταπολεμήσας τὴν Μακεδονικὴν φρουρὰν, διήρπασε τὴν Ἐρέτριαν (2)· διὸ καὶ ὑπέκυψαν τότε εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, καὶ ἡ πόλις καὶ ἡ ἀκρόπολις ἀπώλεσαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν χειροτεχνήματα (3)· ὁπόταν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Ἑλλάδος, ἀπένειμαν τῇ Ἐρετρίᾳ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἀλλ' ἔκτοτε ἡ πόλις αὕτη δὲν ἀνέκυψε πλέον, ἀλλ' ἔκλινεν ἀεὶ βαθμηδὸν εἰς κατάπτωσιν. Ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει τὸν λιμένα, ἀλλ' οὐχὶ πλέον τὴν πόλιν τῆς Ἐρετρίας (4). — Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἦν ἀνάθημα Ἐρετριέων, βοῦς Χαλκοῦς, τέχνη Ἐρετριέως Φιλησίου (5). Ἦν δὲ ἐξ Ἐρετρίας καὶ ὁ ζωγράφος Φιλόξενος· ὁ κατὰ νότον τῆς Ἐρετρίας καμαροειδὴς αἰγιαλὸς ὁ περικλειόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λέοντος ἐκαλεῖτο Καλὴ Ἀκτή.

* Ἐρέτρια, τὸ περιτείχισμα τῆς ἀκροπόλεως μετὰ τῶν τετραγώνων αὐτοῦ πύργων σώζεται ἐν μέρει, καὶ ἐκτείνεται καθ' ὅλην τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ ὑψώματος, πρὸς δὲ δυσμὰς ἀναπληροῦται ὑπὸ βράχων ἀποτόμων· εἶναι δὲ ὀχυρὰ ἡ θέσις, σκεπομένη ἀφ' ἑνὸς μέρους ὑπὸ ἕλους, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ βαθείας φάραγκος· κάτωθεν τῆς ἀκροπόλεως πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς δυσμὰς καὶ κυρίως πρὸς μεσημβρίαν,

---

(1) Στράβ. β. 10. σ. 448. (2) Παυσ. Ἀχ. κ. 8. (3) Λιβ. β. 32. κ. 16. (4) Ἱεροκλ. σ. 645. (5) Παυσ. Ἠλ. κ. 27.

μέχρι τῆς θέσεως τῆς νέας πόλεως ἴχνη τειχῶν καὶ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καλύπτουσι μέγα διάστημα, ἀλλ' οὐδαμοῦ ὑψοῦνται πλέον ποδός· πρὸς δυσμὰς ἐπὶ λόφου ὑπάρχει θέατρον τετραμμένον πρὸς τὴν θάλασσαν· μόλις δὲ διακρίνονται μεταξὺ τῶν χόρτων τεμάχια τινὰ τῶν βαθμίδων· τὸ σχῆμα μόνον σώζεται. — Ἀμφιβάλλεται τίνος τῶν δύο Ἐρετριῶν εἰσὶ τὰ σωζόμενα ἐρείπια, τῆς κατασκαφείσης ὑπὸ τῶν Περσῶν ἢ τῆς ἀνακτισθείσης ὕστερον· ἐκ πάντων δὲ τῶν διδομένων ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀκρόπολις ἦν τῆς πρώτης Ἐρετρίας, καὶ ὅτι αἱ δύο πόλεις ἔκειντο ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἢ πλησιέστατα ἀλλήλων (1). Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐχορήγησεν ἤδη τὴν Ἐρέτριαν μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς τοῖς ἐκπεσοῦσι τῶν Ψαρῶν πρὸς κατοικίαν. — Εἰς Ἐρέτριαν ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

ΤΑΜΥΝΑΙ, πόλις ἐν τῇ Ἐρετρικῇ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἐρετρίας· ἦν ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὃς εἶχε ναὸν αὐτοῦ περὶ τὸν πορθμόν, ἵδρυμα Ἀδμήτου παρ' ᾧ ἐλέγετο ὅτι ἐδούλευσε ποτὲ ὁ Ἀπόλλων (2)· ἦν δὲ καὶ ἕτερος ναὸς Διὸς ἐν Ταμύναις (3). Εἰσβαλόντος ποτὲ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου μετὰ δυνάμεως εἰς Εὔβοιαν καὶ οἰκειουμένου τὰς πόλεις διὰ τυράννων, Πλούταρχος ὁ Ἐρετριεὺς παρεκάλεσε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν νῆσον καταλαμβανομένην ὑπὸ τοῦ Μακεδόνος· διὸ καὶ ἀπεστάλη μετ' οὐ πολλῆς δυνάμεως στρατηγὸς ὁ Φωκίων ὃς κατὰ πρῶτον κατέλαβε λόφον ἀποκρυπτόμενον τῶν παρὰ τὰς Ταμύνας ἐπιπέδων διὰ βαθείας χαράδρας (4)· ὕστερον δὲ συγκροτηθείσης μάχης καρτερᾶς ἐκ παρατάξεως παρὰ τὸν

(1) Ἰδ. Γιραρδ. ὑπομν. περὶ Εὐβ. σ. 37. (2) Στράβ. β. 10. σ. 447.
(3) Στέφ. Βυζ. εἰς λέξ. Ταμύναι. (4) Πλουτάρχ. Φωκ. 12.

ἐν Ταμύναις ἱππόδρομον (1), ἔτρεψε καὶ ἐνίκησε τοὺς πολεμίους, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἠρίστευσαν Θάλλος ὁ Κιναίου καὶ Γλαῦκος ὁ Πολυμήδους, καὶ μετ' αὐτοὺς καὶ ὁ Κλεοφάνης (2).

* Σώζονται ἐρείπια τῶν Ταμυνῶν. Εἰκάζεται μετὰ πιθανότητος ὅτι ὁ Φωκίων ἐστρατοπεύδευσεν ἐπὶ τοῦ ὕψους εἰς οὗ τὴν κατωφέρειαν κεῖται ἤδη τὸ χωρίον Ἀλιβέρι· τὸ ὕψος τοῦτο χωρίζεται τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις καὶ ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτὴν πεδιάδος διὰ βαθείας χαράδρας, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (3)· ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου ἀναφερόμενος ἱππόδρομος τίθεται εὐκόλως εἰς τὴν ἐπίπεδον κοιλάδα ἐν ᾗ σώζονται τὰ ἐρείπια (4).

ΑΜΑΡΥΝΘΟΣ κατὰ τὸν Στράβωνα, ἢ **ΑΜΑΡΥΝΘΟΣ** κατὰ τὸν Παυσανίαν, κώμη ἐν τῇ Ἐρετρικῇ ἀπέχουσα ἑπτὰ σταδίους τῆς Ἐρετρίας· εἶχε ναὸν Ἀρτέμιδος Ἀμαρυνθίας κατὰ τὸν Στράβωνα (5), ἢ Ἀμαρυσίας κατὰ τὸν Παυσανίαν (6), καὶ ἐν αὐτῷ ἦν στήλη ἐν ᾗ ἦν γεγραμμένη ἡ δύναμις τῶν ἀναθέντων αὐτὴν Ἐρετριέων (7)· ἦγον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἑορτὴν Ἀμαρυσίας κατ' οὐδὲν ἀφανέστερον τῶν Εὐβοέων (8). Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡ Δήμητρα ἐν Ἀμαρύνθῳ.

ΟΙΧΑΛΙΑ, πόλις τὸ πάλαι ἐν τῇ Ἐρετρικῇ κατασκαφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους καὶ καταντήσασα ὕστερον κώμη (9)· ὁ Μέλας καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρουσιν αὐτήν.

ΚΥΜΗ, πόλις κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν ὅσον 1,2 ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καθ' ὃ πλατύνεται μᾶλλον ἡ νῆσος, πρὸς τὸ βορ. ἀνατολικὸν τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς

(1) Αἰσχίν. κ. Κτησιφ. [illegible] (2) Πλούταρχ. [illegible] 13. (3) Ἰδ. [illegible] 12. (4) Ἰδ. Πραγμ. [illegible] (5) Στραβ. β. 10. σ. 448. (6) Παυσ. [illegible] 31. (7) Στραβ. [illegible] — [illegible] (8) Παυσ. [illegible] Ἀθηναίων [illegible] Τ. 1. σ. 225. (9) Στραβ. β. 10. σ. 448.

Ἐρετρίας, ἀφ' ὧν χωρίζεται διὰ τῶν ὀρέων Δίρφης καὶ Κοτυλαίου, καὶ πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς Καρύστου καὶ τῆς Οἰχαλίας. Εἶχε λιμένα ἡ πόλις αὕτη μικρὸν ἀπέχοντα ἀπ' αὐτῆς· ἦν δὲ καὶ πεπληθυσμένη τοσοῦτον, ὥστε οἱ Κυμαῖοι καὶ Χαλκιδεῖς ἔστειλαν ὁμοῦ ἀποικίαν εἰς Καμπανίαν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Ἱπποκλῆν καὶ τὸν Μεγασθένην, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅτι, ἡ μὲν ἀποικία νὰ θεωρῆται ὡς τῶν Χαλκιδέων, ἡ δὲ πόλις νὰ ὀνομασθῇ, ὡς καὶ ὠνομάσθη, Κύμη ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης τῶν Κυμαίων. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ Στράβων. « Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστι Κύμη, Χαλκιδέων καὶ » Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυ» τάτη τῶν τε Σικελικῶν καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων· οἱ δὲ τὸν » στόλον ἄγοντες, Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ » Χαλκιδεύς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, τῶν μὲν » ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσα» γορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι » (1). Ἡ Κύμη αὕτη ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ὡς πόλις Εὐβοϊκή (2).

• Κύμη καὶ κοιν. Κούμη· ὁ Γάλλος ἀποικιογράφος Ῥ. Ῥοχέτης, ἀρνούμενος τὴν ὕπαρξιν τῆς Εὐβοϊκῆς Κύμης, πάσχει διὰ πολλῶν λόγων καὶ μαρτυριῶν ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ μετὰ τῶν Χαλκιδέων στείλαντες ἀποικίαν εἰς Καμπανίαν τῆς Ἰταλίας ἦσαν οἱ ἐν Αἰολίδι Κυμαῖοι (3)· Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἄλλως τε ἀξιοτίμου τούτου συγγραφέως ἐδύνατο νὰ ἦναι βάσιμος, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἐν Εὐβοίᾳ πόλις Κύμη· ὅταν ὅμως ἔχωμεν αὐτὴν πρὸ ὀφθαλμῶν, φυλάξασαν μάλιστα τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ μέχρι τοῦδε σχεδὸν ἀναλλοίωτον,

---

(1) Στράβ. β. ς, σ. 243. (2) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Κύμη. (3) Ῥ. Ῥοχ. περ. ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 12, σ. 10 κἑξ.

φρονοῦμεν φυσικὸν νὰ ὑποθέσωμεν μᾶλλον ὅτι οἱ Χαλκιδεῖς σκοπεύσαντες ἀποστολὴν ἀποικίας, συνενοήθησαν καὶ συνεφώνησαν μᾶλλον μετὰ τῶν συμπατριωτῶν καὶ γειτόνων αὐτῶν, παρὰ μετὰ ξένων καὶ πολὺ ἀφεστώτων ἀπ' αὐτῶν. — Τὰ περίχωρα τῆς Κύμης εἰσὶν ἀμπελόφυτα καὶ εὔφορα καὶ ὀπωροφόρα καὶ ὁ οἶνος αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἐκ τῶν ἀρίστων. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ ἔτους 1823 τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Χουσρὲβ πασᾶν προσορμισθέντος εἰς Κάρυστον, οἱ ἐν αὐτῷ Ὀθωμανοὶ ἐκδραμόντες, ἔκαυσαν τὴν Κύμην καὶ ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα χωρία. — Οἱ Κυμαῖοι ἔχουσι περὶ τὰ 120 ἐμπορικὰ πλοῖα, δι' ὧν μεταβιβάζουσι πανταχοῦ τοὺς οἴνους καὶ ἄλλα τῶν προϊόντων αὐτῶν· ζῶσι δὲ οἱ Κυμαῖοι ἐν ἀνέσει, μηδενὸς στερούμενοι τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἅπερ προσπορίζονται ἔκ τε τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ θαλασσεμπορίου. Ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κύμης, ὑπεράνω τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Σώστου, ὑπάρχει βράχος καὶ ἐπ' αὐτοῦ Ἐνετικὸν φρούριον καὶ μικρὸν ἀπώτερον μεταλλεῖον σιδήρου. Ἔχει δὲ ἡ Εὔβοια, καὶ ἰδίως ἡ Κύμη πλοῦτον γεωλογικὸν ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ παρημελημένον ὑπ' αὐτῶν· εἶναι δὲ οὗτος μεταλλεῖα γαιανθράκων ἐκτεινόμενα ἐπὶ πολύ· τὰ στρώματα αὐτῶν καλύπτονται ὑπ' ἀργιλώδους τινὸς, οὗ τὰ φύλλα χωριζόμενα παρουσιάζουσιν ἀπολιθώσεις φυτῶν καὶ ἰχθύων. Ἐν Κύμῃ ὑπάρχει ὑγειονομεῖον καὶ τελωνεῖον, καὶ ταμεῖον Γ'. τάξεως, καὶ σχολεῖον Ἑλληνικὸν Α'. καὶ Γ'. τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β'. τάξεως, καὶ δασονομεῖον, καὶ εἰρηνοδικεῖον, καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ἐπιστασία λιμένος.

ΔΥΣΤΟΣ, πόλις κατ' ἀνατολὰς τοῦ ἀκρ. Λέοντος μεταξὺ τῶν πόλεων Οἰχαλίας καὶ Στύρων· ἡ χώρα αὐτῆς ὡμόρει

τῇ Ἐρετρικῇ. Ἐκ τινος ἀποσπάσματος τοῦ Θεοπόμπου μανθάνομεν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς Ἐρετρίας, ἐστράτευσε κατὰ τῆς Δύστου (1)· ἡ Δύστος εἶχεν ἀκρόπολιν μεγάλην καὶ ὀχυράν.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Δύστου κεῖται ἤδη χωρίδιον ταπεινὸν Ἀλβανικὸν φέρον τὸ αὐτὸ ἀρχαῖον ὄνομα Δύστος. Ἀξιόλογα λείψανα τῆς ἀκροπόλεως σώζονται ἐπὶ λόφου μεμονωμένου κωνοειδοῦς, ὑψουμένου ἐν πεδίῳ μεγάλῳ καὶ ἐν μέρει ἑλώδει, πλησίον μικρᾶς λίμνης· τὰ λείψανα ταῦτα περιγράφονται λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ Γάλλου Γιράρδου (2).

ΣΤΥΡΑ, πόλις κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Καρύστου, ἧς ἀπεῖχεν ὀλίγον (3), καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἐρετρίας καὶ τῆς Χαλκίδος καταντικρὺ τοῦ Μαραθῶνος· οἱ Στυρεῖς ἦσαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Δρύοπες, ὅσοι οὐ μετέσχον τῆς πρὸς τὸν Ἡρακλέα μάχης, ἔχοντες τὰς οἰκήσεις ἀπωτέρω τῆς πόλεως· δὲν κατεδέχοντο δὲ οἱ Στυρεῖς νὰ καλῶνται Δρύοπες, καθάπερ καὶ οἱ Δελφοὶ ἀπέφευγον νὰ ὀνομάζωνται Φωκεῖς (4)· οἱ Στυρεῖς συνεπολέμησαν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς κατὰ τοῦ Μαρδονίου καὶ τῶν Περσῶν, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἑνὸς τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς κειμένου πρὸς ἀνατολὰς τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσόδου καὶ ἀνατεθέντος ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἀγωνισθέντων Ἑλλήνων ἦν ἐγγεγραμμένον καὶ τὸ ὄνομα τῶν Στυραίων. (5) Τὰ Στύρα κατεσκάφησαν κατὰ τὸν Μαλιακὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Φαίδρου· τὴν δὲ χώραν κατέσχον οἱ Ἐρετριεῖς. — Οἱ Στυρεῖς

(1) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Δύστος. (2) Γιράρδ. Ὑπόμν. περὶ Εὐβοίας. σ. 92 κἑ. (3) Στράβ. β. 10. σ. 448. (4) Παυσ. Μεσσ. κ, 34. (5) Παυσ. Ἠλ. I. κ, 23.

ὁ κατὰ τὸν μῦθον ἑκατόγχειρ γίγας Βριάρεως (1). Περὶ τ—
Κάρυστον ἦν τόπος Κύρνος καλούμενος. Ἴδ. Γεραιστὸς ἄ—
Ἄνδρες ἐκ Καρύστου διέπρεψαν Διοκλῆς ἰατρὸς, ζήσ-ας
ἕνα αἰῶνα μετὰ τὸν Ἱπποκράτην, καὶ ἀξιωθεὶς τῆς μεγίστ-ης
μετ' ἐκεῖνον ὑπολήψεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (2). — Ἀντί-
γονος σύγχρονος Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ συγγρά-
ψας ἱστοριῶν παράδοξον συναγωγὴν, καὶ βιογραφίας φιλο-
σόφων (3). — Γλαῦκος ἀθλητὴς πύκτης· περὶ αὐτοῦ ἐδό-
ξαζον ὅτι κατήγετο ἀπὸ Γλαύκου τοῦ θαλασσίου θεοῦ· ἦν
δὲ υἱὸς Δημύλου καὶ κατ' ἀρχὰς εἰργάζετο τὴν γῆν· ἐκπε-
σούσης δὲ ποτὲ τῆς ὕνεως ἐκ τοῦ ἀρότρου, καθήρμοσεν αὐτὴν
εἰς τὸ ἄροτρον διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἀντὶ σφύρας. Ἰδὼν
δὲ τοῦτο ὁ Δημύλος, ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς Ὀλυμπίαν ἵνα
πυκτεύσῃ· ἐπύκτευεν ἄρα, ἀλλ' ὡς ἄπειρος τῆς μάχης ἐτι-
τρώσκετο ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιζομένων· ὡς δὲ ἐπύκτευε πρὸς
τὸν τελευταῖον, ἐν ᾧ ἐνόμιζον ὅτι θὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀγῶ-
νος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τραυμάτων, ἠκούσθη βοήσας ὁ
πατὴρ Ὦ παῖ τὴν ἐπ' ἀρότρου, καὶ οὕτω πλήξας σφοδρότε-
ρον, ἐνίκησεν εὐθύς· ἔλαβε δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλους στε-
φάνους, εἰς μὲν τὰ Πύθια δὶς, εἰς δὲ τὰ Νέμεια καὶ τὰ
Ἴσθμια ὀκτάκις ἐν ἑκατέρῳ ἀγῶνι· τὴν εἰκόνα τοῦ Γλαύκου
ἀνέθηκε μὲν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐποίησε δὲ ὁ Αἰγινήτης Γλαυκίας·
παρίστα δὲ ὁ ἀνδριὰς σχῆμα ὡς ἀνθρώπου σκιαμαχοῦντος,
διότι ὁ Γλαῦκος ἦν ἐπιτηδειότατος πάντων τῶν ἐπὶ τῆς
ἐποχῆς αὐτοῦ ἀνθρώπων εἰς τὸ χειρονομεῖν· ἀποθανὼν δὲ
ἐτάφη, ὡς λέγουσιν οἱ Καρύστιοι, ἐν νήσῳ καλουμένῃ καὶ
ἐπὶ τοῦ Παυσανίου ἔτι Γλαύκου νῆσος (4).

---

(1) Μελετ. Γεωγρ. κ. 24. κ. Εὐβ. (2) Πλιν. β. 26. κ. 6.
(3) Διογεν. Λαερτ. β. 4. κ. 3. (4) Παυσ. Ἠλ. 2. κ. 10.

Κάρυστος, παρὰ τοῖς Φράγκοις Καστὲλ-Ρόσσο· κατὰ
ιορονέλλην καὶ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς Κιζὶλ Χισὰρ
ερα σημαίνοντα Ἐρυθρὸν φρούριον. Κωμόπ. περιτε-
μένη, ἀπέχουσα δὲ τῆς Χαλκίδος 60 μίλ. — 30
(1) Δυτ.-νοτίως. Κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς Ἑλλη-
ἐπαναστάσεως ἡ Κάρυστος ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν
ων· γενομένης δὲ μάχης κρατερᾶς μεταξὺ αὐτῶν ὑπὸ
τρατηγὸν Νικόλαον Κριεζώτην, καὶ τῶν Ὀθωμανῶν
τὸν Ὀμὲρ Βεην τὸν ὕστερον Ὀμὲρ Πασᾶν, ἐτράπη-
Ὀθωμανοὶ, καταλιπόντες εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης
νευθέντας, οἱ δὲ τετραυματισμένοι αὐτῶν ἦσαν πο-
μοι, καὶ ἑπτὰ ἐζωγρήθησαν αἰχμάλωτοι· οἱ φεύ-
Ὀθωμανοὶ ἐνέσπειραν τρόμον εἰς τὴν πόλιν, καὶ
βίας ὁ Ὀμὲρ Βεης ἐδυνήθη νὰ τοὺς ἀναχαιτίσῃ ἀπὸ
ι σφάξωσιν ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς κατοίκους· ὁ Βέης
ἐν σταθερᾷ ἀποφάσει ἀντιστάσεως, ἔλαβε πάντα
αγκαῖα μέτρα, ἀλλὰ καὶ οὕτω θὰ παρεδίδετο ἐκ
τὸ φρούριον, ἂν δὲν ἔφθανεν ἐγκαίρως ὁ ἀρχιναύαρ-
ουσρέβ πασᾶς ὃς τῇ 23 Μαΐου προσορμισθεὶς μετὰ
όλου εἰς Κάρυστον, ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸ διὰ ζωοτρο-
αὶ διὰ προσαυξήσεως 3,000 ἢ 4,000 στρατιωτῶν
ὅτε τὸ σῶμα τοῦ Κριεζώτου διεσπάρη καὶ ἡ πολιορ-
λύθη, καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἔκαυσαν τὴν Κούμην καὶ
χωρία. Ἐν Καρύστῳ ὑπάρχει σχολεῖον Ἑλληνικὸν
ξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν ὡσαύτως Β'. τάξεως, καὶ
ὃς προσέτι ὑγειονομικὸς, καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία Γ'.
ς, καὶ ὑποτελωνεῖον, καὶ δασονομεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον.
ΙΡΙΝΘΟΣ, πολίδιον ἐπὶ τῆς βορ-ἀνατολικῆς παρα-

Κορονελλ. εἰς Νεγροπόντε.

Φιλίππου τοῦ Δημητρίου, ὁ στρατηγὸς Ἄτιλλος προσεκλήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων να ἐπιτηρῇ ἐπὶ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Αἰτωλῶν τὸν πόλεμον τοῦ Φιλίππου· καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα ἐνήργει ὁ Ἄτιλλος κατὰ τὰ ἐπιτεταγμένα· τοῦτο δὲ μόνον ἔπραξεν κατ' ἐναντίας τῆς γνώμης τῶν Ῥωμαίων ἔλαβε τὴν Ἑστιαίαν καὶ τὴν ἐν τῇ Φωκίδι Ἀντικύραν, ἀπαιτοῦντος κατ' ἀνάγκην αὐτὰς τοῦ Φιλίππου, ἐπώλησεν αἰχμαλώτους· καὶ ὡς ἕνεκα τούτου ἡ βουλή, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς στρατηγίας καὶ ἔπεμψε διάδοχον αὐτοῦ τὸν Φλαμινῖνον (1). — Ἡ Ἱστιαία ἐλέγετο καὶ Ἑστιαία· ὁ Ὅμηρος ἐπονομάζει αὐτὴν πολυστάφυλον =

Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε, πολυστάφυλόν θ' Ἱστίαιαν (2).

Ἡ Ἱστιαία ἢ Ὠρεὸς διετήρησε τι ἐκ τῶν δύο ἀρχαίων ὀνομάτων καὶ καλεῖται ἤδη Ὠρεὸς ἢ κοινότερον Ὠρεοί. Ἐκ τῶν δύο ἀκροπόλεων ἡ ἐπιθαλάσσιος κατέχει τὸ ἐρειπωμένον ἔδαφος ἐφ' οὗ κεῖνται τὰ νεώτερα ὀχυρώματα· ἡ δὲ ἑτέρα τῶν λόφων ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ὄρους κεῖται τὸ νῦν χωρίον· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο ἦν ἡ κοιλὰς ἡ περικυκλουμένη ὑπὸ τοῦ τείχους τῆς πόλεως (3). Εἰς Ὠρεοὺς ὑπάρχει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ ὑποτελωνεῖον· ἕδρα τοῦ δήμου ὡς λέγεται δήμου Ἱστιαίας εἶναι τὸ Ξηροχώρι.

ΑΙΔΗΨΟΣ, κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἱστιαιώτιδος ἦν χῶρος Αἰδηψὸς καλούμενος καὶ κείμενος ἀντικρὺ τοῦ μεταξὺ Κύνου καὶ Ὀπούντος εὐφόρου πεδίου τῆς Λοκρίδος ἀφ' ἧς διεχωρίζετο διὰ πορθμοῦ 160 σταδίων τὸ πλάτος· ὁ χῶρος οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ἦν ἄσημος, περίφημος δὲ διὰ τὰ θερμὰ λουτρὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Ἡρακλέους (4). Κατὰ τὸν Πλούταρχον ὁ Σύλλας πάσχων ἄλγημα ναρκῶδες μετὰ

---

(1) Πολυβ. Ἀχ. κ. 7. (2) Ὁμ. Ἰλ. Β. σ. 537. (3) Ἀ. Γρέφ ὑπόμν. περὶ Εὐβοίας σ. 56. (4) Στράβ. β. 9. σ. 425.

βάρους εἰς τοὺς πόδας ὃ ὁ Στράβων λέγει ποδάγρας ψελλισμὸν, μετεχειρίσθη τὰ θερμὰ ταῦτα ὕδατα (1) ἅπερ εἰσὶν ἐκ τῶν ἰαματικωτάτων τῆς Ἑλλάδος. — Δημήτριος ὁ Καλατιανὸς, κατὰ τὸν Στράβωνα, τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος, λέγει ὅτι καὶ τὰ θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπισχεθέντα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, πάλιν ὕστερον ἔῤῥευσαν. Τὰ δὲ ἐν Αἰδηψῷ ἀνεῤῥάγησαν καὶ καθ' ἑτέρας πηγάς (2).

* Αἰδηψὸς, καὶ κοιν. κατὰ παραφθορὰν Λιψόν. Τὰ καὶ σήμερον ὑπάρχοντα θερμὰ ὕδατα τῆς Αἰδηψοῦ εἰσὶν ἀξιοπαρατήρητα διά τε τὴν θέσιν καὶ διὰ τὴν φύσιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς εἴσοδον τοῦ μικροῦ κόλπου τῆς Αἰδηψοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης, κατὰ τοὺς πρόποδας ἀγρίων βουνῶν ἀναβρύουσι κατὰ πολλὰ μέρη, κυρίως δὲ κατὰ δύο, καὶ ἀναπηδῶσι καθέτως ἀπὸ τῆς γῆς ὡς ἀπὸ ὑπογείων λεβήτων· τὰ ἐξ αὐτῶν μορφούμενα ῥεύματα ἀφανίζονται μετ' ὀλίγον ὑπὸ ἔδαφος θειῶδες καθ' ἑκάστην ὑψούμενον, καὶ φθάνοντα εἰς βράχον τετμημένον ὀρθίως, ἀνατινάσσονται διὰ πολλῶν στομάτων καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ὁρμητικῶς ἐν μέσῳ νέφους λευκοῦ καπνοῦ. Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων τούτων ἔχουσι προφανῶς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν ἐν Θερμοπύλαις, ὡς καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένων δείκνυται. Ἴδ. ἄνωτ.

ΔΙΟΝ, πολίχνιον ἐπὶ τοῦ Κηναίου ἀκρωτηρίου περὶ τὴν Ἱστιαίαν πρὸς τὸ νότιον τοῦ Ὠρεοῦ· ἀπὸ τοῦ Δίου ἀπῳκίσθησαν αἱ Κάναι τῆς Αἰολίδος (3).

ΑΘΗΝΑΙ ΔΙΑΔΕΣ, πολίχνιον κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν

---

(1) Πλουταρ. Σύλλας κ. 26. (2) Στράβ. β. 8, σ. 60. — Ἀριστοτ. Μετάφρ. 2, σ. 101. (3) Στράβ. β. 10. σ. 446.

τῆς νήσου, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Κηναίου, ἀπέναντι τοῦ κατὰ τοὺς Ὀπουντίους Λουκροὺς Κύνου, ὃ ἐσφαλμένως ἐν τῇ τοῦ Κασαούβωνος ἐκδόσει τοῦ Στράβωνος γράφεται Καύνου, ὡς παρατηρεῖ ὀρθῶς καὶ ὁ Παλμέριος (1)· τὸ πολίχνιον τοῦτο ἦν κτίσμα Ἀθηναίων καὶ ἔκειτο περὶ τὴν Ἱστιαίαν (2).

ΠΕΡΙΑΣ, πόλισμα ἀναφερόμενον μόνον μέχρι τοῦ ὀνόματος, κείμενον δὲ, ὡς φαίνεται, κατὰ ταῦτα τὰ μέρη, ἀλλ' ἐν ἀγνώστῳ θέσει (3).

ὈΡΌΒΙΑΙ, πόλις παραθαλάσσιος μικρὸν ἀπέχουσα τῶν Αἰγῶν (4) κατὰ τὸ βορ-δυτικόν· τὸ πόλισμα τοῦτο μετὰ καὶ ἄλλων συνῳκίσθη ὑπὸ Ἔλλοπος ἀδελφοῦ τοῦ Αἴκλου καὶ τοῦ Κόθου. Ἐν Ὀρόβίαις ἦν μαντεῖον τοῦ Σελινουντίου Ἀπόλλωνος, θεωρούμενον ὡς ἀψευδέστατον (5). Αἱ Ὀρόβιαι ἔπαθον πολλὰ ἐκ σεισμῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἕκτου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τοῦ μέρους ὃ ἦν τότε ἤπειρος καὶ κυματωθεῖσα, ἐπέδραμε κατὰ τῆς πόλεως, καὶ μέρος μὲν κατέκλυσεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μέρους ὑπεχώρησε, καὶ ἡ πρότερον γῆ ἐγένετο θάλασσα, καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν ὅσοι δὲν ἔφθασαν νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὰ μετέωρα (6). Συγχρόνως ἔπαθεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σεισμοῦ καὶ ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀταλάντη.

ΑἸΓΑΙ, πόλις παράλιος ἄντικρυ τῶν κατὰ τὸν Βοιωτικὸν αἰγιαλὸν δύο πολιχνίων, Λαρύμνης καὶ Ἀνθηδόνος ἧς ἀπεῖχεν 120 στάδια. Εἶχε ναὸν Ποσειδῶνος Αἰγαίου ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ· οὐ πόῤῥω τῶν Αἰγῶν ἦσαν αἱ Ὀρόβιαι (7)· ὁ Ὅμηρος μέμνηται τῶν Αἰγῶν τούτων λέγων =

Αἰγὰς ἔνθα δὲ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης (8).

---

(1) Παλμερ. παρὰ Μαννερτ. β. 1, σ. 252. (2) Στράβ. β. 10. σ. 446. (3) Αὐτ. σ. 445. (4) Αὐτ. β. 9. σ. 445. (5) Αὐτ. β. 10. σ. 445. (6) Θουκυδ. β. 3. κ. 89. (7) Στράβ. β. 9. σ. 405. (8) Ὁμ. Ἰλ. Ν. ς. 21'

καὶ παρακατιὼν =

Ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων (1).

Ὁ Στράβων νομίζει ὅτι ἀπὸ τῶν Αἰγῶν τούτων ἐκλήθη τὸ Αἰγαῖον πέλαγος (2)· ἀλλ' ἀπίθανον φαίνεται (3).

* Τὸ χωρίον Λίμνη κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Αἰγῶν· οἱ κάτοικοι εἰσὶ ναῦται καὶ ἁλιεῖς, καὶ ἐνταὐτῷ ἀμπελουργοὶ καὶ ἀνθρακοποιοί.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑΝ.

ΠΕΤΑΛΙΑΙ, τέσσαρες νησίδες παρακείμεναι τῇ νοτιοδυτικῇ παραλίᾳ τῆς Εὐβοίας παρὰ τὴν Κάρυστον, κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτὴν τοῦ Εὐρίπου (4), καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ· ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἡ μείζων ἐκαλεῖτο κυρίως Πεταλιὰ, ὡς ἀναφέρει αὐτὴν ὁ Στράβων, « Γεραιστὸς δὲ καὶ Πεταλιὰ πρὸς τὸ Σούνιον » (5), ἐννοῶν ὅτι εἰσὶ τετραμμένα πρὸς τὸ Σούνιον οὗ ἀπέχουσι πολὺ πρὸς τὸ βόρειον· ὁ δὲ περίπλους τάττει τὰς Πεταλέας, ὡς ὀνομάζει αὐτὰς, εἰς ἀπόστασιν 100 σταδίων ἀπὸ τοῦ νοτίου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου. — Μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ καὶ τῶν Πεταλιῶν εἶναι ὁ μέγας κόλπος τῆς Καρύστου.

* Πεταλίαι κοιν. Πεταλιοί· ἡ γῆ τῶν νησίδων τούτων εἶναι οὐκ ὀλίγον εὔφορος, μάλιστα τῆς μείζονος ἥτις περιέχει καὶ πολλὰς χιλιάδας ἀγριελαιῶν, ὧν πολλαὶ ἤδη ἐνεκεντρίσθησαν· ἀντὶ δὲ τεσσάρων τῶν μνημονευομένων ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἀριθμοῦνται δέκα ὧν αἱ ἓξ εἰσὶν ὁλοτελῶς σκόπελοι. Εἰς Πεταλιοὺς ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

(1) Αὐτ. ϛ. 34. (2) Στράβ. β. 8. σ. 386. (3) Ἰδ. Αἰγ. πελαγ. καὶ Κάρυστος. (4) Πλιν. β. 4. κ. 12. §. 21. (5) Στράβ. β. 10. σ. 444.

ΒΟΡΕΙΟΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ

Η ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΜΑΓΝΗΤΩΝ (1).

ΣΚΙΑΘΟΣ, ἡ μᾶλλον προσεγγίζουσα τῇ ἠπείρῳ τῆς Μαγνησίας, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς νήσου Πεπαρήθου, κατὰ τὸ ἄνατ βόρειον τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας Ἀρτεμισίου. Ὁ Στέφανος λέγει τὴν Σκίαθον Εὐβοϊκὴν νῆσον (2). Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε δύο πόλεις καὶ λιμένα κατὰ τὸν Σκύλακα (3). Τὴν Σκίαθον ὡς καὶ τὴν Σκῦρον συνῴκισαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Πελασγιῶται διαβάντες ἐκ Θρᾴκης· πάλιν δὲ γενομένας ἐρήμους ἁπάσας ταύτας τὰς νήσους συνῴκισαν Χαλκιδεῖς (4).— Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ὁ ναυτικὸς στρατὸς τοῦ Ξέρξου ὁρμώμενος ἐκ τῆς πόλεως Θέρμης (Θεσσαλονίκης), διευθύνθη μετὰ δέκα νηῶν τῶν ἄριστα πλεουσῶν πρὸς τὴν Σκίαθον ἔνθα ἦσαν προφυλάττουσαι τρεῖς νῆες Ἑλληνίδες, μία Τροιζηνία, μία Αἰγιναία καὶ ἄλλη Ἀττική, αἱ προϊδοῦσαι τὰς νῆας τῶν βαρβάρων, ὥρμησαν εἰς φυγήν, ἀλλ᾽ οἱ βάρβαροι ἐπιδιώξαντες τὰς μὲν δύο εἷλον αὐτάνδρους, τῆς δὲ Ἀττικῆς μόνον τὸ σκάφος, διότι ἐξωκείλαντος τῆς νηὸς κατὰ τὴν φυγὴν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, οἱ ἄνθρωποι ἐσώ-

(1) Στράβ. β. 9. σ. 436. «Πρόκεινται δὲ τῶν Μαγνήτων νῆσοι συχναὶ μὲν, αἱ δ᾽ ἐν ὀνόματι Σκίαθός τε καὶ Πεπάρηθος καὶ Ἴκος, Ἀλόννησός τε καὶ Σκῦρος, ὁμωνύμους ἔχουσαι πόλεις.» (2) Στεφ. Βυζ. Σκίαθος.

(3) Σκύλ. Περιπλ. Ντα. Κωδ. (4) Σκυμν. Χῖος ς. 582 κξ.

θησαν εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας· ἐκ δὲ τῶν δέκα νηῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπλησίασαν περὶ τὴν ὕφαλον, τὴν οὖσαν μεταξὺ Σκιάθου καὶ Μαγνησίας καὶ καλουμένην Μύρμηκα, καὶ ἐνταῦθα κομίσαντες ἐπέθεσαν οἱ βάρβαροι στήλην λιθίνην ἐπὶ τὴν ὕφαλον, καὶ τότε ὡς ἐγένετο καταφανὲς τὸ ἐμποδὼν, ἐπέπλευσαν μετὰ πασῶν τῶν νηῶν, ὁρμηθέντες ἐκ Θέρμης· ἐπέδειξε δὲ τοῖς βαρβάροις τὴν ὕφαλον ὁ Σκύριος Πάμμων (1). — Ἐπὶ τοῦ Μιθριδατικοῦ πολέμου ἡ Σκίαθος ἦν καταγώγιον πειρατῶν. — Ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου ὁ στόλος τοῦ Ἀττάλου μετέβη ἀπὸ Γεραιστοῦ εἰς Ἰκὸν καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσε διὰ τὴν Σκίαθον κτλ, (2). Ὁ λιμὴν τῆς νήσου ἦν πρὸς τὸ νότιον καὶ ἐσκέπετο ὑπὸ νησίδος. Ἡ πρωτεύουσα πόλις καλουμένη ὡσαύτως Σκίαθος ἔκειτο ἐπὶ τῆς βορειοτάτης ἄκρας τῆς νήσου ἔνθα εὑρέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ =

« Ἀγαθῇ Τύχῃ. Τὸν μέγιστον καὶ θειότατον αὐτοκρά-
» τορα Λούκιον Σεπτίμιον Σευῆρον, Περτίνακα Σεβαστὸν,
» ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος Σκιαθίων, ἐπιμελησαμένου Πιστοῦ
» τοῦ Υακίνθου, Ἄνθης ἦρξεν τῆς ἐπωνύμου ἀρχῆς » (3).

* Σκίαθος· ἔχει μίαν κωμόπολιν Σκίαθον ὡσαύτως καλουμένην καὶ κειμένην κατὰ τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης πόλεως· ὁ λιμὴν δὲ, ὡς εἴρηται, κεῖται πρὸς τὸ νότιον εἶναι εὐρύχωρος καὶ ἠσφαλισμένος κατὰ τῶν βορείων καὶ δυτικῶν ἀνέμων, καὶ ἔχει καλὸν ἀγκυροβόλιον, ὀνομάζεται δὲ Ὡραιόκαστρον· περὶ τὸν λιμένα φαίνονται ἴχνη ἀρχαίας πόλεως, ὡς καὶ περὶ τὴν νῦν κωμόπολιν σώζονται λείψανα τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης.

---

(1) Ἡροδοτ. β. 7. κ. 179.—183, καὶ β. 8. κ. 92. (2) Λιβ. β. 31. κ. 45. (3) Ανκ. Τ. 3. κ. 23.

Ἡ Σκίαθος προάγει οἶνον καλὸν καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ προϊόντα. Κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει ἄθροισμα πολλῶν σκοπέλων. Ἡ Σκίαθος ἔχει σχολεῖον Ἑλληνικὸν Α΄ τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β΄ τάξεως, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημόσιον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ λιμεναρχεῖον.

ΠΕΠΑΡΗΘΟΣ, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σκιάθου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰκοῦ, ἔχει σχῆμα τριγωνοειδὲς καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν. Τὴν νῆσον ταύτην ὡς καὶ τὴν Ἰκὸν συνῴκισαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Κρῆτες μετὰ Σταφύλου διαβάντες ἐκ Γνώσσου ἢ Κνωσσοῦ τῆς Κρήτης· ἐρημωθεῖσαν δὲ ὕστερον συνῴκισαν αὐτὴν Χαλκιδεῖς (1)· Τὸν ὑπὸ Κρητῶν συνοικισμὸν τῆς Πεπαρήθου μαρτυρεῖ καὶ ὁ Διόδωρος, ἀλλ' ὀνομάζει τὸν οἰκιστὴν Πάμφυλον (2) ἐσφαλμένως βεβαίως, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου (3) καὶ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου (4) παρ' οἷς εὑρίσκεται οὐχὶ Πάμφυλος ἀλλὰ Στάφυλος υἱὸς Θησέως καὶ Ἀριάδνης καὶ ἀδελφὸς Οἰνοπίωνος. — Ἡ Πεπάρηθος εἶχε τρεῖς πόλεις καὶ λιμένα κατὰ τὸν Σκύλακα (5)· ὧν μία, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Εὔοινος· ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν Πεπάρηθον ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ (6). — Μετὰ τὸν Θηβαϊκὸν πόλεμον, ὅτε ἐταπεινώθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τροπωθέντες ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου καὶ τῶν Θηβαίων, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Χαβρίας εἷλε τὴν Πεπάρηθον καὶ τὴν Σκίαθον, καί τινας ἄλλας νήσους ὑποτεταγμένας τοῖς Λακεδαιμονίοις (7)· μετά τινα δὲ χρόνον

---

(1) Σκυμν. Χίου Περιηγ. ς. 579. κξ. (2) Διοδ. Σικ. β. 5. κ. 79.
(3) Σχολιαστ. Ἀπολλων. β. 3. ς. 748. (4) Πλουταρχ. εἰς βίον Θησέως κ. 20 (5) Σκύλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Ὁμ. ὕμν. εἰς Ἀπολλ. ς. 32.
(7) Διοδ. Σικ. β. 15. κ. 30. τελ.

ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις Νικοφήμου, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἐχόντων τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν Γαΐου Σουλπικίου καὶ Γαΐου Λικιννίου Ὀλ. 104, 4, Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ἐκπέμψας λῃστρίδας ναῦς ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, τινὰς μὲν ἐκπολιορκήσας, πολλοὺς ἀνθρώπους ἠχμαλώτισεν, εἰς δὲ τὴν Πεπάρηθον ἀποβιβάσας μισθοφόρους στρατιώτας, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ Ἀθηναῖοι βοηθήσαντες τοῖς Πεπαρηθίοις, ἀπέλιπον στρατηγὸν τὸν Λεωσθένην καὶ παρεφύλαττον τοὺς ἐν τῷ Πανόρμῳ διατρίβοντας στρατιώτας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπροσδοκήτως ἐπέθεντο οἱ τοῦ τυράννου στρατιῶται τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τότε ἐγένετο παράδοξος εὐημερία περὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ὃς οὐ μόνον τοὺς ἀπεσταλμένους ἐν τῷ Πανόρμῳ διέσωσεν ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τριήρεις Ἀττικὰς μὲν πέντε, Πεπαρηθίαν δὲ μίαν εἷλε καὶ ἑξακοσίους ἀνθρώπους ἐζώγρησεν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, τὸν μὲν Λεωσθένην ὡς προδότην κατεδίκασαν εἰς θάνατον καὶ ἐδήμευσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἑλόμενοι δὲ στρατηγὸν τὸν Χάρητα καὶ δόντες ναυτικὴν δύναμιν, ἐξέπεμψαν (1). — Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Γ', κατέσκαψε τὴν Πεπάρηθον ὡς καὶ τὴν Σκίαθον.

* Πεπάρηθος, κοιν. Σκόπελος· ἀμφιβάλλεται ἂν Πεπάρηθος καὶ Σκόπελος ἦναι ἡ αὐτὴ νῆσος, καὶ ἂν ἡ ὀνομασία Σκόπελος ἦναι ἀρχαία ἢ νεωτέρα. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων, οὔτε ὁ Ἡρόδοτος, οὔτε ὁ Σκύλαξ, οὔτε ὁ Σκύμνος, οὔτε ὁ Στράβων, οὔτε ὁ Πλίνιος ἀναφέρει νῆσον Σκόπελον· κατὰ πρῶτον ὁ κατὰ δύο περίπου αἰῶνας μεταγενέστερος τοῦ Στράβωνος Πτολεμαῖος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἔτι μεταγενέστερος Ἱεροκλῆς ὀνομάζουσι Σκόπελον καὶ Πεπάρηθον ὡς

(1) Διοδ. Σικ. β. 15, κ. 95.

δύο διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων νήσους καὶ δὲν ἀναφέρουσι τὴν Ἀλόννησον (1)· ἐκ τούτου κινηθεὶς ὁ Λήκιος, ἐν πρώτοις μὲν ἐκλαμβάνει τὴν ὀνομασίαν Σκόπελος ὡς ἀρχαίαν καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Σκόπελος καὶ ἡ Σκίαθος διατηροῦσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀμετάτρεπτα (2), καὶ εὐθὺς παρακατιὼν ἐπιφέρει ὅτι θεωρεῖ τὴν Σκόπελον καὶ τὴν Ἀλόννησον ὡς τὴν αὐτὴν νῆσον, διότι ἡ Ἀλόννησος μνημονεύεται ἔν τινι τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους, καὶ διότι ὁ Στράβων ἀποσιωπῶν τὴν Σκόπελον, παριστᾷ τὴν Ἀλόννησον ὡς μίαν τῶν κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων καὶ τάττει αὐτὴν μετὰ τῆς Σκιάθου καὶ τῆς Πεπαρήθου (3), καὶ ὅτι τούτου δοθέντος ἡ Πεπάρηθος ἧς ἡ ἀξία δείκνυται ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῆς (4), ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων (5) καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς εἶναι πιθανῶς ἡ νῆσος ἡ καλουμένη τανῦν Ἠλιοδρόμια (6)· προστίθησι δ' ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ Πεπάρηθος ἦν περίφημος διὰ τὸν οἶνον αὐτῆς (7)· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἄλλως τε λίαν ἀξιότιμος περιηγητὴς καὶ ἀκριβὴς παρατηρητὴς καὶ ἐξιχνιαστὴς τῶν ἀρχαιοτάτων Λήκιος ἐλανθάσθη μεγάλως κατὰ τοῦτο, παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου· ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἑξῆς· α', δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Σκόπελος διατηρεῖ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀμετάτρεπτον, διότι αὐτὴ δὲν ὠνομάζετο Σκόπελος τὸ πάλαι, οὐδὲ ἦν γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τοιαύτη ὀνομασία, ὡς ἐκ τῆς σιωπῆς πάντων τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀποδεικνύεται· ἐὰν δὲ ὁ

(1) Πτολεμ. β. 3. κ. 13. — Ἱεροκλ. Συνεκδ. σ. 643. Οὐέσσελ.

(2) Scopelus and Sciathus preserve their names unchanged.

(3) Στράβ. β. 9. σ. 436. (4) Θουκυδ. β. 3. κ. 89. — Διόδ. β. 12. κ. 5. β. 31. κ. 28. — Διοδ. β. 15. κ. 15. — Στράβ. β. 9. σ. 436.

(5) Δικαιαρχ. Βίος Ἑλλάδ. ς. ἐσχατ. (6) Ἠλιοδρόμια ἢ Χιλιοδρόμια ἢ Λιδρόμια. (7) Ἀριστοφαν. παρ' Ἀθην. β. 1. κ. 23. — Ἡρακλείδ. Ποντ. εἰς Πεπαρ. — Πλιν. β. 14. κ. 7.

Πτολεμαῖος πρῶτος μετεχειρίσθη τὸ ὄνομα τοῦτο, οὐδὲν ἕτερον ἐκ τούτου δείκνυται εἰμὴ ὅτι τότε κατὰ πρῶτον ἡ νῆσος ἐρημωθεῖσα ἴσως, ὠνομάσθη οὕτως· ἂν δὲ ὁ αὐτὸς γεωγράφος διαστέλλῃ τὴν Σκόπελον τῆς Πεπαρήθου καὶ παριστᾷ τὴν μίαν νῆσον ὡς δύο, τίς οἶδεν ὁποία παραφθορά, ὁποία σύγχυσις ἰδεῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῆς παρακμῆς ἐπέτρεψε τὸ τοιοῦτο λάθος; β', ἡ Ἀλόνησος μνημονεύεται ἔν τινι τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους· ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι ἡ Ἀλόνησος εἶναι ἡ Σκόπελος; ἂν ἡ Ἀλόνησος ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ὑπὸ πόσων ἄλλων δὲν μνημονεύεται ἡ Πεπάρηθος; γ', ὁ Στράβων ἀναφέρει τὴν Ἀλόνησον ὡς μίαν τῶν κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων καὶ τάττει αὐτὴν μετὰ τῆς Σκιάθου καὶ τῆς Πεπαρήθου· τί ἐκ τούτου; ἀναφέρει καὶ τὰς ἄλλας τέσσαρας ὡσαύτως, ἄνευ οὐδεμιᾶς διαστολῆς ἢ ὑπεροχῆς τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης, πλὴν τῆς Σκύρου διὰ λόγους ἰδιαιτέρους· ὥστε οὐδόλως ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἀλόνησος ἦν ἡ Σκόπελος· δ', γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Στράβων φυλάττει ἀεὶ ἀκριβῶς τὴν φυσικὴν καὶ τακτικὴν σειρὰν κατὰ πάσας τὰς περιγραφομένας ὑπ' αὐτοῦ πόλεις ἢ χώρας ἢ νήσους· λέγων δὲ Σκίαθος, Πεπάρηθος, Ἰκὸς, Ἀλόνησος καὶ Σκύρος, δίδει εἰς τὴν Πεπάρηθον τὴν θέσιν ἣν κατέχει τανῦν ἡ Σκόπελος, ἀμέσως μετὰ τὴν Σκίαθον· ε', ἀξία λόγου ἦν ἡ Πεπάρηθος τὸ πάλαι διὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, διὰ τὰς τρεῖς αὐτῆς πόλεις καὶ διὰ τὰ νομίσματα· ἀλλ' ἐπίσης ἀξία λόγου εἶναι καὶ τανῦν ἡ Σκόπελος καὶ μετὰ τὴν Σκύρον ὑπερέχει τῶν ἄλλων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν εὐφορίαν· νομίσματα δὲ τῆς Πεπαρήθου ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων νήσων εὑρίσκονται εἰ μὴ ἐν Σκοπέλῳ ἔνθα τὰ πλεῖστα φέρουσι τὸν τύπον τὰ μὲν τοῦ ΠΕ, τὰ δὲ τοῦ ΠΕΠΑ, καὶ τοῦτο μόνον εἶναι ἱκανὸν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος τῆς Σκο-

πέλου καὶ τῆς Πεπαρήθου· ϛ', ἡ Πεπάρηθος ἦν περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸν οἶνον αὐτῆς· ἀλλὰ τὶς ἄλλη τῶν νήσων τούτων προάγει σήμερον τὸν ἄριστον καὶ γλυκύποτον καὶ δικαίως τῷ ὄντι περίφημον οἶνον τῆς Σκοπέλου; ζ', κατὰ πάσας τὰς περιπετείας τῆς τύχης βλέπομεν ἀεὶ τὴν Σκίαθον καὶ τὴν Πεπάρηθον συμπασχούσας, καὶ τοῦτο βεβαίως διὰ τὴν γειτνίασιν· ὡς π. χ. ὁ Χαβρίας ἐκυρίευσε τὴν Σκίαθον καὶ τὴν Πεπάρηθον. Φίλιππος ὁ Γ'. κατέσκαψε τὴν Πεπάρηθον καὶ τὴν Σκίαθον κτλ. ἡ, ὁ λιμὴν τῆς Πεπαρήθου ἐκαλεῖτο Πάνορμος, καὶ Πάνορμος καλεῖται ὡσαύτως σήμερον ὁ λιμὴν τῆς Σκοπέλου. — Διὰ ταῦτα πάντα εἰκάζομεν ὅτι μετὰ πιθανότητος προσεγγιζούσης εἰς τὴν βεβαιότητα ἡ νῦν Σκόπελος εἶναι ἡ πάλαι Πεπάρηθος. — Ἡ Σκόπελος εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἀκμαζουσῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου· προέρχεται δὲ κυρίως ἡ ἀκμὴ αὕτη ἐκ τῶν ἐξαιρέτων αὐτῆς οἴνων οὓς οἱ κάτοικοι δι' ἰδίων αὐτῶν πλοίων ἐξάγουσιν εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ῥωσσίας, τῆς Τουρκίας καὶ ἀλλαχοῦ· ἐπίσης δὲ ἐξάγουσι καὶ λεμόνια, πορτοκάλλια καὶ παντοίας ἄλλας ὀπώρας. Ἡ πόλις καλουμένη ὁμωνύμως τῇ νήσῳ ΣΚΟΠΕΛΟΣ, καὶ κειμένη κατὰ τὴν πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν παραλίαν τῆς νήσου περιέχει 5,200 καὶ ἐπέκεινα κατοίκους καὶ παριστᾷ θέαν καταπληκτικὴν τῷ πλέοντι διὰ τοῦ πόρου τῶν Ἡλιοδρομίων. Πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν κεῖται κωμοπ. ΓΛΩΣΣΑ καὶ νοτιώτερον αὐτῆς λιμὴν ΠΑΝΟΡΜΟΣ. Πολυάριθμοι πηγαὶ ὕδατος εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ χρήσιμοι εἰς ἄρδευσιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων. Κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦται λόφος ΔΕΛΦΙ καλούμενος. Κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν πέρας τῆς νήσου, παρὰ τὸ χωρίον Γλῶσσαν τὰ ὀρεινὰ καταπίπτοντα βαθμηδὸν, εἰσὶν ὅλως γαιοσκεπῆ. Αἱ μεσημβριναὶ καὶ δυτικαὶ ἀκταὶ

ἔνθα πολλαὶ σκόπελοι ἐξέχουσι τῆς θαλάσσης, καὶ κυρίως πρὸ τοῦ αὐτόσε λιμένος, σύγκειται ἐκ βράχων τιτανωδῶν διεῤῥηγμένων. Ἡ προσάρκτιος δυτικὴ ἀκτὴ σύγκειται ἐκ τραχέως ἀμμώδους λίθου καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πετρωδῶν ὄγκων. Παρὰ τὴν πόλιν Σκόπελον ἢ τὴν χώραν, ὡς λέγεται κοινῶς, εὑρίσκεται ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῇ νήσῳ κοιλάδων περιέχουσα ἀγροὺς, ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ἐκτείνεται πρὸς νότον ἀπὸ τοῦ αὐτόθι κόλπου τοῦ σχηματίζοντος λιμένα ἠνεῳγμένον πρὸς τὸν βόρειον ἄνεμον μέχρι τοῦ προσκειμένου ὄρους. Μετὰ 1 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς χώρας ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς ὑπάρχει ἕτερος κρείττων καὶ ἀσφαλέστερος λιμὴν ἔνθα τὰ πλεῖστα τῶν πλοίων προσορμίζονται· ἀλλὰ στερεῖται ὁ τόπος ὕδατος, καὶ ὁ αἰγιαλὸς δὲν εἶναι δεκτικὸς οἰκοδομῶν διὰ τὴν στενότητα· ἔχει ὅμως μικράν τινα ὁμαλὴν κοιλάδα περικλειομένην ὑπὸ λόφων δενδροσκεπῶν· οἱ λόφοι οὗτοι διαχωρίζουσι τὴν μικρὰν ταύτην κοιλάδα ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης τῆς περατουμένης εἰς εὐρύχωρον κόλπον. Κατὰ τὰ ἄνω τοῦ ἀπέναντι τῆς πόλεως καὶ ἐπικειμένου τῷ κόλπῳ ὄρους εἰσὶ τάφοι ἀρχαῖοι καὶ ἐντὸς δύο αὐτῶν εὑρέθησαν δύο χαλκᾶ νομίσματα ὧν τὸ ἓν ἔχει κατὰ τὸ ἔμπροσθεν μέρος κεφαλὴν νεανικὴν φέρουσαν στέφανον ἐκ δάφνης, κατὰ δὲ τὸ ὄπισθεν ἀγγεῖον ἔχον λαβὰς καὶ τὰς δύο συλλαβὰς ΠΕΠΑ. Τὸ δὲ ἕτερον νόμισμα παριστᾷ τὴν κεφαλὴν τοῦ Βάκχου ἔχουσαν γένεια καὶ στέφανον. Εὑρέθησαν δὲ καὶ διάφορα ἄλλα Πεπαρήθια νομίσματα φέροντα τὰς αὐτὰς εἰκόνας καὶ στάμνον οἴνου ἢ κεφαλὴν κριοῦ καὶ τὰς συλλαβὰς ΠΕΠΑ ἢ μόνον ΠΕ. Ὁ πορευόμενος ἀπὸ Σκοπέλου εἰς Γλῶσσαν ἀναβὰς κατὰ πρῶτον ὀφρῦν ὄρους, παραγίνεται πέραν αὐτῆς εἰς πεδίον εὔφορον, καὶ κατὰ τὴν πλησιόχωρον ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ἀπαντᾷ

χωνευτήριον· ἡ ἄμπελος εὐδοκιμεῖ ἄριστα ἀπὸ τούτου του μέρους μέχρι τῆς Γλώσσης. Παρὰ τὴν Γλῶσσαν ὑπάρχει κόλπος καὶ ἀγκυροβόλιον· ἐνταῦθα εὑρέθησαν τεμάχια μαρμάρων ἀρχαίων, καὶ πλὰξ ἔχουσα ἐπιγραφὴν Ἑλληνικὴν, καὶ κίονες ἐκ μαρμάρου καὶ σαρκοφάγος· καὶ πρὸς μεσημβρίαν παρὰ τὴν θάλασσαν ἴχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν ὧν τὴν θέσιν κατέχουσιν ἀμπελῶνες· καὶ ἀπωτέρω δύο πρὸς τὰ ἄνω χωροῦντα τείχη, καὶ μεταξὺ αὐτῶν πρὸς ἄρκτον σωροὶ πλίνθων παλαιῶν, τὰ δὲ λοιπὰ λείψανα τῶν τειχῶν κεῖνται κατὰ τὸν αἰγιαλὸν, ὥστε φαίνεται βέβαιον ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρξε πόλισμα τὸ πάλαι· πάντα τὰ ἐνταῦθα εὑρεθέντα νομίσματα εἰσὶ Πεπαρήθια. — Μεταξὺ τῆς νοτ-ἀνατολικῆς ἄκρας τῆς Σκοπέλου καὶ τῆς νοτ-δυτικῆς τῶν Ἡλιοδρομίων κεῖνται δύο σκόπελοι ὧν ἡ μὲν καλεῖται Προφήτης Ἡλίας, ἡ δὲ Ἅγιος Γεώργιος. — Ἐν Πεπαρήθῳ ἢ Σκοπέλῳ εἰσὶ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφότερα Β', τάξεως καὶ ὑγειονομεῖον, καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφότερα Γ' τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον, καὶ φυλακεῖον τελωνειακὸν εἰς τὸν λιμένα Πάνορμον, καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ ἐπιστασία λιμένος.

ΙΚΟΣ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πεπαρήθου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀλοννήσου, ἐκτείνεται τριγωνοειδῶς ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ δυτικὸν, καὶ κεῖται καταντικρὺ τῶν κοίλων τῆς Εὐβοίας· ὁ Στράβων ὀνομάζει αὐτὴν μόνον ὡς μίαν τῶν πέντε κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων, καὶ ὡς ἔχουσαν πόλιν ὁμώνυμον ὡς καὶ αἱ λοιπαί (1). Κατὰ τὸν Σκύμνον ἔκειτο πλησίον τῆς Πεπαρήθου καὶ συνῳκίσθη ὡς καὶ ἡ Πεπάρηθος ὑπὸ Κρητῶν τῶν διαβάντων ποτὲ ἐκ Γνώσσου μετὰ τοῦ Σταφύλου (2). Ὁ Λίβιος διηγεῖται ὅτι

(1) Στράβ. β. 9. σ. 436. (2) Σκυμν. Χ. ς. 579—582. Ἰδ. Πεπάρηθος

ὁπόταν κατὰ τὸν Μακεδονικὸν πόλεμον (200 π. χ) ὁ στόλος τοῦ Ἀττάλου περιῆλθε τὸ Αἰγαῖον, σκοπὸν κύριον ἔχων, ὡς φαίνεται, τὴν λεηλασίαν, μετέβη ἐκ τῆς Γεραιστοῦ τῆς Εὐβοίας διὰ τῆς Σκύρου εἰς τὴν Ἰκὸν ἔνθα ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσε διὰ τὴν Σκίαθον κτλ. (1). Ἔκ τινος ἐπιγραφῆς δείκνυται ὅτι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἡ Ἰκὸς ἦν ὑποτελὴς τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἡ Πεπάρηθος καὶ ἡ Σκίαθος (2).

* Ἡλιοδρόμια ἢ Χιλιοδρόμια· κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος φυλαττομένην τάξιν τῶν νήσων τούτων, ἡ Ἰκὸς ἦν τρίτη μετὰ τὴν Σκίαθον (3), ὡς τανῦν τὰ Ἡλιοδρόμια. Ἐνταῦθα ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΑΛΟΝΗΣΟΣ, νῆσος μικρὰ μικρὸν ἀπέχουσα τῆς Ἰκοῦ κατ' ἀνατολάς· ὁ Στράβων τὸ ὄνομα μόνον αὐτῆς ἀναφέρει ὡς μιᾶς τῶν πέντε κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων.

* Σαρακῖνον ἢ Περιστέρι· ἡ νῆσος αὕτη κατακλύζεται πολλάκις ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἐξ οὗ προῆλθε, φαίνεται, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀλόνησος.

ΣΚΥΡΟΣ, ἡ μείζων καὶ νοτιωτάτη τῶν νήσων τῶν Μαγνήτων· ὠνομάσθη Σκύρος διὰ τὸ σκληρὸν καὶ πετρῶδες, διότι σκύροι ἐλέγοντο τὰ ἐκτινασσόμενα λιθίδια τῶν πελεκωμένων πετρῶν (4). Ἡ νῆσος αὕτη συνῳκίσθη τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Πελασγιωτῶν διαβάντων ἐκ Θράκης, ὡς καὶ ἡ Σκίαθος· ἐρημωθεῖσαν δὲ καὶ πάλιν συνῴκισαν αὐτὴν Χαλκιδεῖς (5)· τὸν συνοικισμὸν τῶν Πελασγιωτῶν ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Δικαίαρχος, ἐπονομάζων τὴν νῆσον Πελασγίαν (6)·

(1) Λιβ. β. 31. κ. 45. (2) Repert. d'Antiqu. Hellen. par A. R. Rangabé Vol. 1. sect. 2. ch. 6. (3) Ἴδ. Πεπάρηθος. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. (5) Σκυμν. Χῖος ς. 82—85. (6) Δικαιαρχ. βίος Ἑλλαδ. ς. 38.

καὶ ὁ Νικόλαος δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ λέγει ῥητῶς = Σκύρον δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ᾤκουν Πελασγοὶ (1), συγκατῴκουν δὲ τοῖς Πελασγοῖς καὶ Δόλοπες, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θουκυδίδης (2) καὶ ὁ Διόδωρος (3). Ἡ Σκύρος κατέστη περίφημος διὰ τὴν ὑπὸ γυναικείαν στολὴν διατριβὴν τοῦ Ἀχιλλέως παρὰ τῷ βασιλεῖ Λυκομήδει, καὶ διὰ τὴν ἐνταῦθα γέννησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ Νεοπτολέμου υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Δηϊδαμείας τῆς Λυκομήδους (4)· ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐξορίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Θησέως ὃς πλέων πρὸς τὴν Κρήτην καὶ ἐξενεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνέμων εἰς Σκύρον, ὑπεδέχθη καὶ ἐφιλοφρονήθη λαμπρῶς ὑπὸ τῶν Σκυρίων, διὰ τὴν δόξαν τοῦ γένους καὶ διὰ τὰ κατορθώματα· διὸ καὶ φθονήσας, ἐθανάτωσεν αὐτὸν δι' ἐπιβουλῆς ὁ Λυκομήδης (5), καταχρημνίσας αὐτὸν εἰς βάραθρον. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγοῦντος Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου, ἐξηνδραποδίσαντο τὴν Σκύρον ἐν ᾗ ᾤκουν εἰσέτι Δόλοπες, καὶ ᾤκησαν αὐτοὶ, ἐκβαλόντες τοὺς Σκυρίους (6)· ἐκδικήσαντες δὲ τὸν θάνατον τοῦ Θησέως, ἐκόμισαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας, καὶ ἤγειραν αὐτῷ ἡρῷον (7) Ὀλ. 77, 3. — Ἡ Σκύρος εἶχε πόλιν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ λιμένας καλοὺς, ὧν δύο, ὁ κατὰ νότον καὶ ὁ κατὰ δυσμὰς ἦσαν οἱ ἀσφαλέστεροι καὶ εὐρυχωρότεροι· εἶχε δὲ καὶ κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν λιμένα μικρὸν καλούμενον ἈΧΊΛΛΕΙΟΝ ἐξ οὗ, κατὰ τὴν νῦν ἔτι σωζομένην παρὰ τοῖς Σκυρίοις παράδοσιν, ἐξέπλευσεν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ Τροίαν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα· καὶ ποταμὸν

(1) Νικολ. παρὰ Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Σκύρος. (2) Θουκυδ. β. 1. κ. 98. (3) Διοδ. Σικ. β. 2. κ. 60. (4) Στράβ. β. 9. σ. 486—487. (5) Παυσ. Ἀττ. κ. 17. (6) Θουκυδ. β. 1. κ. 98. (7) Στράβ. β. 9. σ. 424.

ΗΦΙΣΣΌΝ (1). — Ὁ Διονύσιος ἐπονομάζει τὴν Σκύρον
νεμόεσσαν (2). — Ὁ Σκύλαξ περὶ τῶν νήσων τούτων
ιφράζεται οὕτω. = Ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἰσὶ νῆσοι
ὅδε. Κατὰ Ἐρετρίαν Σκύρος καὶ πόλις, Ἰκὸς αὕτη δίπολις,
επάρηθος, αὕτη τρίπολις καὶ λιμήν (3). — Σκύμνος ὁ
ῖος = Κεῖνται δὲ καὶ νησίδες αὐτῆς (τῆς Εὐβοίας) πλη-
ίον, Σκύρος, Πεπάρηθος, Σκίαθος (4). — Ὁ Πλίνιος =
ρὸ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου εἰσὶν Εὐτυχία, Κικύνηθος,
Σκύρος, Γεροντία, Σκανδίλα· πρὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου Ἰρ-
εσία, Σολιμνία, Εὐδημία, Νέα, ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς, πρὸ τοῦ
Ἄθωνος αἱ τέσσαρες = ἡ Πεπάρηθος ἔχουσα περίμετρον
ννέα ὀκτασταδίων μιλίων Ῥωμαϊκῶν (=72 στάδ. = 3
ὥρ. 36 λ.) καὶ πόλιν καλουμένην τὸ πάλαι Εὔαινον· ἡ
Σκίαθος 15 μίλ. Ῥωμ. (= 120 στάδ. = 6 ὥρ.) τὸ μέ-
γεθος (5). — Ὁ Μέλας = Ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἰσὶν
κτὸς τῆς Θάσου, Ἴμβρου καὶ Σαμοθράκης Σκανδίλα, Πο-
λύαιγος, Σκίαθος, Ἀλόνησος, Λῆμνος· πρὸ δὲ τοῦ Παγαση-
τικοῦ κόλπου Σκύρος καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῷ Κικύνηθος (6).

* Σκύρος, ἔχει περίμετρον 60 μιλίων· εἶναι ὅλως σχεδὸν
ὀρεινὴ καὶ πετρώδης, χαρίεσσα δὲ καὶ καλλιεργημένη· ἔχει
δύο μεγάλους καὶ καλοὺς λιμένας, τὸν μὲν πρὸς δυσμάς,
τὸν δὲ πρὸς μεσημβρίαν· ὁ πρὸς δυσμὰς καλεῖται Καλαμίτσα
καὶ παρ' αὐτὸ ὑπάρχει πεδίον εὔφορον, καὶ ὕδωρ πότιμον
τοῖς πλωτῆρσι, καὶ λείψανα εὑρέθησαν μεγάλης, ἀρχαίας,
πλωτῆς δεξαμενῆς· πρόκειται δὲ τοῦ λιμένος τούτου κατ'
ἀριστερὰν τῆς εἰσόδου νῆσος μικρὰ καὶ γυμνὴ ΧΑΜΗΛΗ
ἢ ἘΡΙΝΑ λεγομένη καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σκύρου διὰ

(1) Στράβ. β. 9. σ. 424. (2) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς. 521.
(3) Σκύλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (4) Σκυμν. Χ. Περιηγ. ς. 578.
(5) Πλίν. Φυσ. ἱστ. β. 4. κ. 12. 23. (6) Μελ. β. 2. κ. 7.

πορθμοῦ μόλις 10 ποδῶν ἔχοντος βάθος, κατὰ δεξιὰν δὲ δύο σκόπελοι θλῶντες τὴν βίαν τῶν ἐκ τῶν δυτικῶν ἀνέμων ἐγειρομένων κυμάτων· ὁ λιμὴν οὗτος ἔχει πλάτος μιλίου καὶ βάθος διμίλιον· τὸ ἀγκυροβόλιον εἶναι καλὸν ἀλλὰ βαθύ (1)· ὁ δὲ πρὸς μεσημβρίαν λιμὴν κείμενος κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὑψηλοτάτου τῶν ὀρέων τῆς Σκύρου καὶ περικυκλούμενος ὑπὸ ἐρήμων καὶ δρυμωδῶν λόφων καλεῖται διὰ τοῦ Ἐνετικοῦ εἰσέτι ὀνόματος Τριμποῦχες κατὰ παραφθορὰν τοῦ Tre bocche (Τρίστομον), καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς φύσεως, διότι δύο προκείμεναι νησίδες ἀποτελοῦσι τρία στόματα· ἑκάτερον τῶν δύο πρὸς τὰ ἄκρα στομάτων ἔχει πλάτος ὅσον τρίτου μιλίου· ὁ δὲ εἴσπλους τοῦ μεταξὺ τῶν δύο νησίδων στόματος εἶναι στενώτερος· πᾶσαι αἱ εἴσοδοι αὗται εἰσὶν ἀσφαλεῖς καὶ βαθεῖαι. Τὸ βάθος τοῦ λιμένος κατὰ τὸ μέσον εἶναι εἴκοσι ὀργυιῶν· τὸ δὲ ὄπισθεν τῆς μικρᾶς νησῖδος ἑπτὰ ὀργυιῶν· ὁ λιμὴν οὗτος στερεῖται ὕδατος πρὸς χρῆσιν τῶν πλωτήρων· ἀπέχει δὲ τῆς πρὸς ἄρκτον κειμένης Καλαμίτσας ἓξ ἕως ἑπτὰ μίλια· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος λιμὴν μικρὸς καὶ ἀβαθὴς ΑΧΙΛΙ λεγόμενος (τὸ πάλαι Ἀχίλλειον) κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς κωμοπόλεως, καὶ μετὰ πέντε μίλια ἀπὸ τοῦ Ἀχιλίου ἀγκυροβόλιον διὰ μικρὰ πλοῖα ΠΟΥΡΙΑ καλούμενον, καὶ ἄλλα ἐλάσσονα κατ' ἄλλα μέρη. — Ἡ Σκύρος διαιρεῖται εἰς δύο ἴσα σχεδὸν μέρη δι' ἰσθμοῦ ἀλιτενοῦς καὶ ἀμμώδους ἐκτεινομένου ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μεταξὺ τῶν δύο λιμένων Ἀχιλίου καὶ Καλαμίτσας· ὁ ἰσθμὸς οὗτος ὅστις εἶναι κατάφυτος ὑπὸ συκῶν καταρδεύεται ὑπὸ τῶν ῥείθρων πολλῶν πηγῶν, καὶ καθίσταται ἕλος, ὁσάκις ἡ ἐκροὴ τῶν ὑδάτων κωλύεται ἐκ τῆς

(1) Πρόκες Φ. Όστεν Ἀξιομνημον. Μέρ. 2. σ. 186 κἑ.

τυσσωρεύσεως τῆς θαλασσίας ἄμμου. Ἡ δὲ Σκύρος ὀλίγον πόῤῥωθεν ὁρωμένη φαίνεται ὡς ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ὡς τετμημένη εἰς δύο ἴσας νήσους· ἅπαν τὸ μεσημβρινὸν τῆς νήσου εἶναι ἀγεώργητον καὶ σύγκειται ἐξ ὑψηλῶν ὀρέων διακοπτομένων διὰ βαθέων κοιλωμάτων, τραχέων δὲ καὶ γυμνῶν, ἐκτὸς πρὸς τὰς κορυφὰς ἔνθα καλύπτονται ὑπὸ δρυῶν, πευκῶν καὶ φηγῶν· αἱ δὲ κατὰ τὰς ὑπωρείας αὐτῶν μικραὶ κοιλάδες παρέχουσι πλουσίας νομὰς ἔνθα πολλὰ ποίμνια αἰγοπροβάτων καὶ ἀγέλαι βοῶν νέμονται. Τὰ ὑψηλότερα ὄρη εἰσὶν ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων τῶν λεγομένων τῆς ΔΙΧΟΝΟΙΑΣ, τὸ καλούμενον κυρίως ΟΡΟΣ καὶ ὁ ΑΡΗΣ· καὶ τὰ μὲν δύο ὑψούμενα ἀπολήγουσιν εἰς κορυφὴν ὀξεῖαν, τὸ δὲ τῆς Διχονοίας εἰς μακρὰν ῥάχην· ἀπὸ δὲ τῶν ὀρέων τούτων καταῤῥέουσι καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ ῥύακες καὶ πηγαί, προσέτι δὲ καὶ ὁ ῥύαξ ὁ λεγόμενος ΝΥΦΗΣ οὗ ἡ ὁρμὴ στρέφει δύο ὑδρομύλους οὐ πρὸ πολλοῦ κατασκευασθέντας. Κατὰ τοὺς κρημνώδεις τούτους τόπους εὑρίσκονται αἶγες καὶ ἔριφοι ἀποσκιρτῶσαι ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ποιμνίων, ἀγριεύουσαι καὶ καθιστάμεναι λεία τῶν θηρευτῶν καὶ τῶν παραπλεόντων πλωτήρων ἀκωλύτως· ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα καὶ ἀφθονωτάτη θήρα ἀγρίων περιστερῶν· καὶ τὰ ὄρη παράγουσιν ἔγχυμα γλυκερὰ ἄνθη ἐφ' ὧν μελιτουργοῦσι σμήνη πολλὰ μελισσῶν ἐκτεθειμένων ἐκεῖ εἰς κυψέλας ὑπὸ τῶν κατοίκων οἱ ἀπολαμβάνουσι κατ' ἔτος ἱκανὴν ποσότητα μέλιτος καὶ κηρίου. Τὸ δὲ προσάρκτιον τῆς νήσου εἶναι ἧττον ὀρεινόν, καὶ πάντες οἱ λόφοι γεννῶσι σῖτον, οἶνον καὶ ἐρυθρόδανον (ῥιζάρι)· ἐκτὸς δὲ τούτων προάγει ἡ νῆσος μέλι, κηρίον, ὡς εἴρηται, λεμόνια, πορτοκάλια καὶ παντοδαποὺς ἄλλους καρποὺς ὧν πολὺ μέρος ἐξάγεται· ὁ σῖτος τῆς Σκύρου εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὸ γάλα τῶν

προβάτων καὶ τῶν πολυαρίθμων αἰγῶν εἶναι ἐξαιρέτου ποιότητος. Ἡ Σκύρος ἔχει μίαν μόνην κωμόπολιν, ἤ, ὡς κοινῶς λέγεται, χώραν Ἅγιον Γεώργιον κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου κειμένην πρὸς τοὺς πρόποδας βράχου ὑψηλοῦ καὶ κρημνώδους κατηφορικῶς ὅσον 10 λεπτὰ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, καὶ ἓν μόνον χωρίον κατὰ τὸν λιμένα Καλαμίτσαν, οἰκούμενον ἐνίοτε ὑπὸ τῶν βουκόλων καὶ τῶν ποιμένων καὶ αἰπόλων τῶν φυλαττόντων τὰ αἰγοπρόβατα· ἡ κωμόπολις εἶναι ᾠκοδομημένη κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ βράχου καὶ ἐκτείνεται μέχρι τερπνῆς καὶ εὐφόρου πεδιάδος· ὁ δὲ βράχος ὃς κατὰ τὰ τρία ἄλλα μέρη εἶναι ἀπόκρημνος καὶ ἀπρόσβατος ἐπίκειται τῇ κωμοπόλει καὶ ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ὀροπέδιον ἐφ' οὗ σώζονται ἐρείπια φρουρίου, τῆς ἀκροπόλεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Σκύρου παριστωμένης ὀρθῶς ὡς ὑψηλῆς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου =

. . . . . δῖος Ἀχιλλεὺς
Σκύρον ἑλὼν αἰπεῖαν, Ἐνυῆος πτολίεθρον (1).

Λείψανα Ἑλληνικῶν τειχῶν φαίνονται περὶ τὰ ἄκρα τῶν κρημνῶν, κυρίως κατὰ τὸ βόρειον πέρας τοῦ φρουρίου ἄλλα κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὁδοῦ περιλαμβάνουσι τὸ αὐτόθι μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀλλαχοῦ τεμάχιον τείχους εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν νεωτέρων οἰκιῶν· ἀλλὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως ἦν κατ' ἀνατολὰς πρὸς τὴν θάλασσαν. Κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἐσώζετο ἐπὶ τῆς περιηγήσεως τοῦ Δηκίου (2) μέγας ἡμικυκλοειδὴς προμαχὼν σχεδὸν ὁλόκληρος καὶ ᾠκοδομημένος κατὰ ὁριζοντίους σειρὰς σμικρυνομένας καθ' ὅσον ἑκάστη αὐτῶν προέβαινε πρὸς τὴν κορυφήν· ἐντεῦθεν τὸ τεῖχος ἠκολούθει

(1) Ὁμ. Ἰλ. Α. ς. 664. (2) Δηκ. Περιηγ. Τ. 3. κ. 23. σ. 109. Σκύρος·

τὴν κλίσιν αὐτοῦ ὑπεράνω τῆς θαλάσσης μέχρι πύργου περιφεροῦς διατηρουμένου κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους αὐτοῦ· πεντήκοντα περίπου ὀργυιὰς ἀνωτέρω εἰσὶ λείψανα ἄλλου πύργου, καὶ ἀφ' ἑκάστου αὐτῶν ἐκτείνεται τεῖχος κατὰ τὴν κατωφέρειαν μέχρι τῶν βράχων τῶν ἐπικρεμαμένων τῇ θαλάσσῃ· τὰ τείχη ταῦτα εἶχον μῆκος 300—400 ὀργυιῶν καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦν ὡς ἡ τῶν μακρῶν τειχῶν ἄλλων παραθαλασσίων πόλεων, ἡ ἐξασφάλισις τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκτῆς σκεπομένης πιθανῶς ὑπὸ προκυμαίας ἧς ὅμως οὐδὲ ἴχνος σώζεται ἤδη, ὡς ἦν ἑπόμενον, διότι ἅπας ἐκεῖνος ὁ πετρώδης αἰγιαλὸς εἶναι ὅλως ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς ἀνέμους· κατὰ τὸν νοτιώτατον περιφερῆ πύργον ἡ πόλις ἐπερατοῦτο πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν λειψάνων τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἃ ἐντεῦθεν ἀνέρχονται ἐπὶ τὸν κρημνὸν τοῦ φρουρίου· ἡ περίμετρος τῆς ἀρχαίας Σκύρου ἦν δύο μιλίων. Μικρότατα ἀντικείμενα ἀρχαιότητος εὗρεν ὁ Λήκιος ἐν Σκύρῳ, ὡς λίθον ἐπιτύμβιον ἔν τινι ἐκκλησίᾳ, καὶ κιονόκρανον εἰς ἐρημοκλήσιον ἐν τοῖς κήποις καὶ οὐδὲν ἕτερον εἰμὴ μόνον τὴν προειρημένην μεγάλην θολωτὴν δεξαμενὴν παρὰ τὴν Καλαμίτσαν. — Ἡ νῦν πόλις ἔχει ἐκτεταμένον ὁρίζοντα πρὸς ἀνατολάς, ἄρκτον καὶ δυσμάς, καὶ καθωραΐζουσιν αὐτὴν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ὑπὸ ἀμπελώνων, συκῶν καὶ παντοίων ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων κατάφυτος πεδιὰς ἐκτεινομένη πρὸ αὐτῆς πρὸς βορρᾶν ἐπὶ τέσσαρα ὡς ἔγγιστα τετραγωνικὰ μίλια, ἀφ' ἑτέρου δὲ λοφίσκοι χλοεροὶ πρασινίζοντες κατὰ τὸ ἔαρ ἐκ τῶν σπειρομένων καρπῶν, καὶ πρὸ πάντων ποταμὸς ὃς ἔχων τὰς πηγὰς 3/4 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἕρπει ἡσύχως πρὸς αὐτήν, ἐνεργεῖ κατὰ διαστήματα ἐν τῇ προόδῳ αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ὑδρομύ-

λων, ἀρδεύει τοὺς ἑκατέρωθεν τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ κήπους, καὶ ἐκδιδοῖ εἰς τὴν θάλασσαν ἐν σχήματι λίμνης, συγκοινωνοῦντος πολλάκις τοῦ ὕδατος ἀφανῶς τῇ θαλάσσῃ· ὁ ποταμὸς οὗτος γενικῶς μὲν εἶναι τανῦν ἀνώνυμος· λαμβάνει δὲ διαφόρους ὀνομασίας ἐκ τῶν θέσεων δι' ὧν διέρχεται· μόνη ἡ πηγὴ αὐτοῦ ἐξερχομένη πρὸς τὰ ἄνω περιστροφάδην ἐξ ἐνδομύχων πέτρας, καλεῖται ἈΝΑΒΛΆΔΟΥΣΑ· οὐ πόῤῥω δὲ ταύτης πρὸς τὴν πόλιν ὑπάρχει καὶ τρίκρουνος πηγὴ ΣΩΛΗ͂Ν καλουμένη ἀφ' ἧς ὑδρεύονται πότιμον ὕδωρ οἱ κάτοικοι· ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὁ ποταμὸς οὗτος αὐξόμενος πολλάκις ἐκ τῶν ὑετῶν καὶ καταῤῥέων λάβρος, κατακλύζει τοὺς κήπους, καὶ καταβάλλων τοὺς λιθοκτίστους φραγμοὺς αὐτῶν, παρασύρει πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ὑπεράνω τοῦ πεδίου ὑπάρχει μικρὰ κοιλὰς ἔνθα αἱ δρῦς, αἱ πλάτανοι, αἱ καρύαι καὶ ἄλλα παντοῖα ὀπωροφόρα δένδρα κατασκιάζοντα τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, παρέχουσι τῷ μικρῷ τούτῳ χωρίῳ πάντῃ ἄλλην πρόσοψιν τῆς ξηρᾶς καὶ γυμνῆς πολλῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — Ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ κρημνοῦ ὃς εἶναι ἀποτομώτατος καὶ περιτειχίζεται ποῦ μὲν ὑπὸ τειχῶν Ἐνετικῶν, ποῦ δὲ καὶ ὑπὸ ἐπισκευασμάτων τῶν ἐγχωρίων κτιστῶν εἰσὶν ᾠκοδομημένα ὑπὲρ τὰ 500 οἰκίδια ἄλλοτε μὲν χρησιμεύοντα κατὰ διαφόρους ἐκβιασμοὺς ὡς ἄσυλα καὶ καταφύγια, καὶ ὡς ἀποθῆκαι τῶν κινητῶν πραγμάτων, νῦν δὲ μόνον τὸ δεύτερον. — Τὸ φρούριον κλείεται ὑπὸ δύο σιδηρῶν πυλῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ νῦν καλουμένου Προβατᾶ ἔνθα κεῖται ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου περιέχων πολλὰ κελλία καὶ δωμάτια· κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου τούτου συῤῥέουσι προσκυνηταὶ πανταχόθεν τῶν παρακειμένων τόπων. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ

φρουρίου ὑπάρχει οἰκοδομὴ νεωτέρας ἴσως ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν, Σκοτεινὴ φυλακὴ τανῦν καλουμένη, ὅλως ἀκεραία· καὶ τὸ μὲν ἔδαφος αὐτῆς εἶναι ἐστρωμένον ἐκ πλακῶν στιλπνοῦ μελανοῦ χρώματος, ἡ δὲ στέγη εἶναι θολοειδὴς καὶ στηρίζεται ἐπὶ τριῶν κιόνων οὐχὶ μονολίθων· ἀγνοεῖται δὲ μέχρι τοῦδε ἡ χρῆσις τῆς οἰκοδομῆς ταύτης· οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἦν εἱρκτὴ ἐγκληματιῶν, εἰκάζοντες τοῦτο ἐκ τοῦ σωζομένου ἔτι καὶ νῦν ὀνόματος· οἱ δὲ φρονοῦσιν ὅτι ἐπληροῦτο ὕδατος, συμπεραίνοντες ἔκ τινων κεραμείων σωλήνων σωζομένων ἐφ' ἑνὸς τῶν τείχων· ὀλίγον κατωτέρω ἐντὸς ἐκκλησίας, μητροπόλεως ποτὲ τοῦ ἐκεῖ ἐπισκόπου κεῖται μέγα μάρμαρον λελαξευμένον ἐν σχήματι κολυμβήθρας καὶ χωρητικὸν δέκα καὶ ἐπέκεινα ἀνθρώπων. — Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ κρημνοῦ καθ' ὃ τὸ ὕψος εἶναι τρομερώτατον ὑπάρχει θέσις Ἀνδριάττης καλουμένη καὶ ἐντεῦθεν φρονοῦσιν οἱ Σκύριοι κατά τινα παράδοσιν ὅτι ὁ Λυκομήδης κατεκρήμνισε τὸν Θησέα. — Κατὰ τὴν βάσιν τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὴν νοτ-ανατολικὴν παραλίαν εὑρίσκεται ἄντρον προβαῖνον ἑλικοειδῶς πρὸς τὰ ἔσω· εἶναι δὲ χειροποίητον τὸ ἄντρον τοῦτο καὶ ἐν ἀποστάσει πέντε ἢ ἓξ βημάτων ἔχει θόλους ἀλληλοδιαδόχως· ὁ παρατηρητὴς κεκυφὼς μόνον δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα. — Σώζεται ἀνδριὰς κολοβὸς κεφαλῆς, χειρῶν καὶ ποδῶν, παρεῤῥιμμένος που ἐντὸς τῆς πόλεως· τὸ σωζόμενον μέρος περικαλύπτεται ὑπὸ πτυχώδους πέπλου ἢ χιτῶνος. — Ὑπεράνω τῆς πρώτης πύλης τοῦ φρουρίου κάθηται ἐπὶ πλακὸς μαρμάρινος κύων οὗ οἱ πόδες συνέχονται μετὰ τῆς πλακός· ἀγνοεῖται δὲ τίνος ἐποχῆς εἶναι δημιούργημα. — Δι' ἀνασκαφῶν γινομένων κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν γεωργῶν ἀνακαλύπτονται κτίρια, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἡ νῆσος εἶχε καὶ ἄλλας κατοικίας ἐκτὸς τῆς κυρίως

πόλεως. — Πολλαὶ ἀρχαῖαι ὀνομασίαι διατηροῦνται εἰσέτι, ὡς τὸ ὄρος Ἄρης, ἡ Ὀλυμπιανή, τὰ λατόμια, (ἔνθα φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα τῶν ποικίλων Στυρίων μαρμάρων) (1). Τὰ ὄρη τῆς Διχονοίας καὶ ἄλλα.

Αἱ οἰκίαι τῆς Σκύρου εἰσὶ δωματοσκεπεῖς ὡς αἱ τῶν Κυκλάδων· κατασκευάζονται δὲ τὰ δώματα ἐκ γῆς ἰδιαιτέρου τινὸς εἴδους εὑρισκομένου κατὰ τὴν πρὸς τὸ πεδίον κάθοδον καὶ ἀντέχοντος πρὸς τοὺς βιαιοτέρους καὶ συνεχεστέρους ὑετούς. Παντὸς εἴδους θήρα εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου, κυρίως δὲ πέρδικες· αἱ αἶγες τῆς Σκύρου ἦσαν ὀνομασταί. — Ἐν Σκύρῳ εἰσὶ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν, ἀμφότερα Β' τάξεως· καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Σκύρου κατά τινα ἀπόστασιν κεῖται νησὶς ἐρήμη Σκυρόπουλον λεγομένη, καὶ μεταξὺ Σκύρου καὶ Σκυροπούλου ἑτέρα νησὶς ἔτι ἐλάσσων. — Κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἰκοῦ καὶ τῆς Ἀλοννήσου εἰσὶ νῆσοι τινὲς διαφόρου μεγέθους καὶ σκόπελοι μεταξὺ αὐτῶν, καί τινων μὲν αὐτῶν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα εἰσὶ γνωστὰ ὡς Εὐδημία, Σκανδίλη, Πολύαιγος ἢ Σολυμνία, Γεροντία, Ἰρρεσία κτλ. ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἀδυνατεῖ ὡς ὅλως ἀόριστος.

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 520.

ΕΥΒΟΙΑ.

Εὔβοια μετὰ τῶν Βορείων Σποράδων ἀποτελεῖ ἕνα
ῶν τεσσάρων νομῶν ἐξ ὧν σύγκειται ταννῦν ἡ
'τερεὰ Ἑλλάς· διαιρεῖται δὲ εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας
= Χαλκίδος, Ξηροχωρίου, Καρυστίας καὶ Σκοπέλου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ.

εῖται εἰς πέντε δήμους = Χαλκίδος, Ανλάντου, Κιῤῥονηλίας, Αἰγῶν,
ι Νέων Ψαρῶν· καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 21,962.

Δ.	Θεσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1852. Οἰκ.	Κάτοικοι
		ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ.		10530
	Β.	Χαλκὶς } Προάστιον· κωμ.	1055	4008
		} Φρούριον·	295	1274
		ἕδρα τοῦ δήμου.		
	Α. Β.	Ψαχνά, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ποταμοῦ· κάτωθεν πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης κεραμοποιεῖον καὶ πύργος ἐρειπωμένος.	122	605
	Α. Β.	Καστέλαι	53	245
	Α. Β.	Βατόντας, πλησίον ἐρείπια Ἑλληνικά.	2	8
	Α. Β.	Απόκρημνος.	35	138
	Α. Β.	Τριάδα.	30	122
30	Β.	Βέρτουρα.	5	20
	Α. Β.	Κοντοδεσπότη.	13	53
	Α. Β.	Φυγιαῖς.	4	21
	Β.	Ἄκραις.	11	56
	Α. Β.	Ζοῦρα.	37	178

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός Οἰκ.	Πληθυσμός Κάτοικοι
4		Β. Δ.	Πολιτικά.	77	293
5		Β. Δ.	Νεροτριβιά.	56	257
5		Ν. Α.	Βάθεια.	82	349
5		Ν. Α.	Ἄνω Μάμουλα.	12	76
5		Ν. Α.	Κάτω Μάμουλα.	30	160
3		Α.	Μποτίνου.	3	18
3		Α.	Γυμνόν.	6	31
2		Ν. Α.	Βασιλικόν.	139	680
2		Ν. Α.	Φύλλια.	59	280
2		Α.	Ἀφράτι.	72	317
1	30	Ν. Α	Ἅγιος Νικόλαος.	71	350
1		Α.	Δοκός.	92	319
1		Ν.	Μύτικας καὶ δύο Πύργοι.	80	316
3	30		Μακρυμάλη μονή.	6	30
5	30		Ἅγιος Νικόλαος Βάθειας, Μονὴ διατηρουμένη.		

Προϊόντα τοῦ δήμου δημητριακοὶ καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάκιον, σησάμιον, ἐρυθρόδανον, ἔλαιον, οἶνος, καρύδια, ἀμύγδαλα, λεμόνια, πορτοκάλλια, σῦκα, ὀπῶραι παντὸς εἴδους, μέταξα, μέλι, κηρίον, βούτυρον, τυρίον, κηπουρικὰ παντὸς εἴδους· 3 ποταμοὶ μεγάλοι, 13 μικροὶ, 7 ῥεύματα μικρὰ, 8 ῥύακες μικροὶ, 3 ἕλη, 2 μεγάλα καὶ 1 μικρὸν, 7 λιμένες, 2 μεγάλοι καὶ 5 μικροὶ, 10 δάση, 2 μεγάλα καὶ 8 μικρά· ὑπάρχουσι δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ 4 σχολεῖα, 1 Ἑλληνικὸν καὶ 3 δημοτικά.

ΔΗΜΟΣ ΛΗΛΑΝΤΟΥ. 4696

6		Β. Α.	Στενὴ ἕδρα τοῦ δήμου.	109	644

Δ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
	Ν. Δ.	Βοῦνοι.	24	108
	Β. Δ.	Λοῦτσα.	21	120
	Β. Δ.	Παλίουρα.	57	231
30	Β. Δ.	Βάβουλα.	98	335
	Β. Α.	Στρόπωνες.	106	551
	Β. Α.	Κουτρουλὸν Μετόχι.	127	690
30	Ν. Α.	Σέτα Ἄνω καὶ Κάτω.	89	267
	Ν. Α.	Καμπιά.	39	206
	Ν. Α.	Μαυρόπουλον Ἄνω καὶ		
	Ν. Α.	Κάτω.	41	217
	Ν. Α.	Μίστρος Ἄνω καὶ Κάτω.	59	331
30	Δ. Ν.	Θεολόγος.	14	52
	Ν. Δ.	Πωλητήρα.	6	38
30	Δ. Ν.	Γέροντας.	3	22
	Α. Β.	Λάμαρι.	21	125
30	Ν. Δ.	Γίδες.	13	51
30	Δ. Ν.	Ποῦρνος.	9	37
	Ν. Δ.	Καθενοί.	28	148
	Β. Δ.	Ἁγία Σοφία.	49	235
	Β. Δ.	Ἅγιος Ἀθανάσιος, Μακρυτάκια } Καλύβια Παλιούρων καὶ Βαβούλων.	14	69
	Β. / Δ. Β.	Τσέργαις, Κοτσίκια, Στέργια. } Καλύβια Βαβούλων καὶ Ἀποκρήμνου.	16	88
	Δ. Ν.	Σκεντέρι Καλύβια Στενῆς.		
	Β. Α.	Ἅγιος Δημήτριος μονὴ διατηρουμένη.		14
		Χιλιαδοῦ μονὴ διατηρουμένη.		8
	Β. Δ.	Ἁγία Παρασκευὴ, Θεολόγος } Μοναὶ διαλελυμέναι		
	Β. Α.	Ἅγιος Νικόλας } Μοναὶ διαλελυμέναι		
		Θέσεις ἀκατοίκητοι.		
		Πηγάδι. — Κρασίας. —		

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμ. Οἰκ.	Κάτοικ.
			Ῥῆδες. — Καμάρα. — Φυτόν. — Δοτός. — Παλαμῶντας. — Ἅγιος Γεώργιος. Προϊόντα τοῦ δήμου, δημ. καρποὶ, καρύδια, ἔλαιον, οἶνος, ἀμύγδαλα, μέταξα, βούτηρον, τυρίον, μέλι, κηρίον, 10 ποταμίσκοι, 9 ῥύακες μεγάλοι, 1 μικρὸς, 12 δάση ὧν 5 μεγάλα καὶ 7 μικρά· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β τάξεως εἰς Στενήν.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΙΡΡΟΝΗΛΙΑΣ.		39
10		Δ. Β.	Μαντούδι ἕδρα τοῦ δήμου.	82	35
3		Δ. Ν.	Δράζιον.	36	18
2	30	Α. Ν.	Ἀχμέταγα ἐπὶ ποταμοῦ.	47	21
1	15	Ν. Δ.	Μετόχιον.	35	14
2		Ν. Δ.	Φαράκλα.	29	12
1		Δ.	Τσοῦκα.	15	7
	45	Β. Δ.	Σκυλόγιαννη.	38	17
3		Δ. Ν.	Τρούποι.	9	4
2		Δ. Ν.	Καλύβια.	12	5
1	30	Ν. Δ.	Σπαθάρι.	18	9
1	30	Β. Δ.	Στροφυλιά.	14	6
		Β. Δ.	Κεράμια.	13	6
2		Δ. Β.	Παλαιόβρυσις.	12	6
3		Δ. Β.	Ἁγία Ἄννα· ἐνταῦθα ὑπάρχει σταθμὸς ὑγειονομικὸς, καὶ δασονομεῖον.	122	59
3	30	Δ. Β.	Ἀχλάδι.	52	25
4		Δ. Β.	Κουτσουκιά.	25	11
4		Δ. Β.	Παπάδες.	31	15
3	30	Δ. Β.	Κερασιά.	44	27
4	30	Β. Δ.	Στρόφοι.	21	11
4		Β. Δ.	Μέλαντες.	23	10

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
4		Α. Ν.	Μαρκάτες.	12	58
4		Α. Ν.	Παγώντας.	17	85
3		Ν. Α.	Πυληρέθα.	45	207
5		Α. Β.	Βλάχια.	23	117
6		Α. Β.	Σαρακίνικα.	6	21
	30	Β. Δ.	Κρυόβρυσις.	13	58
		Α.	Κωμάσιον, παραλία καὶ λιμὴν περιέχων πολλὰς σκοπέλους.		

Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, ὄσπρια, ἔλαιον, οἶνος, κάστανα, τυρίον, βούτυρον, μέταξα, μέλι, κηρίον, ῥητίνη, πετρέλαιον, 2 ποταμοὶ μεγάλοι, 17 μικροὶ, 9 ῥεύματα μεγάλα, 3 μικρὰ, 2 ῥύακες μικροὶ, ἅπαντα χρήσιμα, 1 ἕλος μέγα, 1 μικρὸν, 2 λιμένες μικροὶ, 2 δάση μεγάλα, 20 μικρά· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως.

ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΩΝ. 2551

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Οἰκ.	Κάτοικοι.
14		Β. Δ.	Λίμνη κωμ. παραθαλάσσιος ἕδρα τοῦ δήμου.	298	1403
1		Α. Β	Μανδανικά.	9	32
2		Α. Β.	Κεχριαῖς.	23	119
2		Α. Β.	Σκεπαστή.	24	137
2		Α. Β.	Κουρκουλή.	34	182
1		Δ. Β.	Καλαμούδι.	10	44
2		Δ. Β.	Δρυμών.	10	57
2	30	Β. Δ.	Δαμνιά.	7	30
2		Β. Δ.	Παλαιοχώρι.	5	22
2		Β. Δ.	Ἀγιαννάκος.	9	37
3	30	Β. Δ.	Κούλουρος.	20	105

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι
3	30	Δ. Β.	Μαρούλι.	7	[illegible]37
2		Β. Δ.	Ῥοδιαῖς παραθαλάσσιον.	46	2 [illegible]22
		Δ. Β.	Γαλατάκη } Γέροντος } Μοναὶ διατηρούμεναι.		
			Μετόχιον Γέροντος.		
			Ταξιάρχαι μετόχιον.		
			Ἅγιος Βασίλειος } Ἀπαλλονιαῖς } Ἅγ. Δημητράκης } Περιοχαί.		
			Ἐλαιοτριβεῖον θέσις μοναστηριακή.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον, κάστανα τυρίον, βούτυρον, μέταξα, μέλι, κηρίον, ῥητίνη, πετρέλαιον· 7 ποταμίσκοι, 1 ῥεῦμα μικρὸν, 9 ῥύακες μικροὶ ἅπαντα χρήσιμα, 9 δάση μεγάλα καὶ 9 μικρά· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως, καὶ σταθμὸ. ὑγειονομικὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον εἰς Λίμνην.		
			ΔΗΜΟΣ ΝΕΩΝ ΨΑΡΩΝ.		2[illegible]0
3	30	Ν. Α.	Ἐρέτρια κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.		2[illegible]0
		Β. Α.			
		Β. Α.	Κοτρόνη } Ζαῖμι } ἀκατοίκητα.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς δύο δήμους τῆς Ἰστιαίας καὶ Αἰδηψοῦ, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 9,025.

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1852. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ.		6725
36		Δ. Β.	Ξηροχώρι κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.	495	2198
1	30	Δ.	Ὠρεοί.	54	259
1	15		Βλαχάταις.	11	51
1	15	Ν.	Ἅγιος Ἰωάννης.	55	285
1	15	Δ. Ν.	Ἅγιος Θεόδωρος.	10	62
1	30	Δ. Ν.	Καστανιώτισσα.	25	118
1		Ν. Α.	Καμάρια.	32	179
2		Ν. Α.	Γαλτσάδες.	89	350
2	30	Ν. Α.	Βουτᾶς.	45	262
2	30	Δ. Ν.	Σίμνια.	28	115
2	15	Ν. Α.	Μεθούτι.	16	105
4		Ν. Α.	Κοκκινομηλιά.	49	278
3		Ν. Α.	Μονοκαρυά.	12	78
	30	Δ. Β.	Βίστριτσα.	14	66
	15	Ν. Α.	Ἅγιος Γεώργιος.	23	123
	15	Β. Α.	Τσιφτλίκι.	18	90
1	30	Β. Α.	Αὐγαριά.	22	92
2		Β. Α.	Γαλατσῶνα.	12	57
3	30	Β. Α.	Κουρμπάτσι.	37	145
2	30	Β. Α.	Ἀσμίνι.	15	132
5		Β. Α.	Ἑλληνικά.	30	123
3		Β. Α.	Καστρί.	8	36
2	45	Β. Α.	Γοῦβες.	13	58
4		Β. Α.	Βασιλικά.	31	128
2	15	Β. Α.	Γερακιοῦ.	30	160
3		Α.	Μηλιαῖς,	49	259

Ώρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οίκ.	Κάτοικοι
3		Ν. Α.	Κρινερίτη.	76	402
3	45	Β. Α.	Αγριοβοτάνι.	22	83
4		Β. Α.	Αγδίνον.	22	90
4		Β. Α.	Τσαπουρνιά.	10	47
			Κεφάλαις καλύβια μοναστηριακά.		
			Άγιος Νικόλαος καλύβια Κρυνεριτῶν καὶ Μηλιωτῶν.		
			Καλαβροῦ μετόχι Γέροντος.		
			Καματεριάδες περιοχὴ Γαλτσάδων.		
		Β. Α.	Ποντικὸν νησίον ἀκατοίκητον.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου, δημ. καρποί, ὄσπρια παντὸς εἴδους, βαμβάκιον, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα, ὀπῶραι παντοῖαι, μέταξα, τυρίον, βούτυρον, μέλι, κηρίον, 1 ποταμὸς, 2 ῥεύματα μικρὰ, 2 ἕλη, 1 λιμὴν, 14 δάση μεγάλα, 12 μικρὰ, 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν Β' τάξεως καὶ εἰρηνοδικεῖον εἰς Ξηροχώριον.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΙΔΗΨΟΥ.		23
5		Ν. Δ.	Αἰδηψὸς κοιν. Αιψὸν ἕδρα τοῦ δήμου.	110	4[illegible]
1	30	Ν. Δ.	Λιθάδα, πρὸς τὸ ἀνατ-βόρειον ὑπέρκειται ὄρος ἔχον ὕψος 677 γαλλομέτρων, καὶ πρὸς τὸ δυτ-νότιον ὑπόκειται ἀκρ. ἀμφότερα Λιθάδα καλούμενα.	85	45
4	30	Ν. Δ.	Παλαιοχώρι.	16	9
3		Ν. Δ.	Γιαλουτρὰ ἢ Γιαλτρὰ (ὑγειᾶ λουτρά).	106	54

Δ.	Θισ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
30	Α. Β.	Ἅγιος.	109	525
	Α. Β.	Βαρβάρα.	10	51
30	Ν. Α.	Γουργοβίτσα.	26	165
		Κροκίδα καλύβια Λιχαδίων.		
		Κόρφον καλύβια Γιαλτρῶν.		
		Ἥλια μονὴ διατηρουμένη.		
		Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, ὄσπρια, βαμβάκιον, οἶνος, σῦκα, ἀμύγδαλα, ῥόδια, ἔλαιον, 2 ῥύακες μικροί, χρήσιμοι, 1 ῥεῦμα μικρὸν ὡσαύτως, 1 ἕλος μικρὸν, 1 λιμὴν μικρός· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως εἰς Αἰδηψὸν, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ φυλακεῖον τελωνειακὸν αὐτόθι, καὶ δύο φυλακεῖα ἐπίσης ὑγειονομικὰ εἰς Λιχάδα καὶ εἰς Γιαλτρά· κάτωθεν τῆς Αἰδηψοῦ Ν. ἐν μικρᾷ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀποστάσει ὑπάρχουσι πηγαὶ θερμοῦ ὕδατος.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ.

Διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ Δήμους — Κυμαίων, Κοτυλαίων, Κονιστρίων, Δυστίων, Αὐλῶνος, Στύρων, καὶ Καρυστίων, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 22,288.

Δ.	Θισ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1852. Οἰκ.	Κάτοικοι.
		ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΑΙΩΝ.		4004
	Α. Β.	Κύμη (κοιν. Κούμη)· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.	483	2447

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός	
				Οἰκ.	Κάτοικοι.
	15	Ν.	Ἐνορία.	65	379
1		Ν.	Ποταμιά.	33	211
1	30	Ν.	Ὀξύλιθος.	74	410
2		Δ. Ν.	Κῆποι.	34	196
2		Ν.	Κληματάρι.	9	57
			Σωτῆρος μονὴ διατηρουμένη		
		Δ. Ν.	Μάντζαρη μονὴ ὡσαύτως		
			Κοιλιαῖς νησίδια ἀκατοίκητα καὶ ἀκρωτήριον.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα, καρύδια, κεράσια, μῆλα, κυδώνια, λεμόνια καὶ πορτοκάλια μικρᾶς ποσότητος καὶ λοιπαὶ ὀπῶραι, 2 ποταμοὶ μέτριοι, 12 ῥεύματα μικρὰ, 5 ῥύακες μικροί· ἐξ αὐτῶν τὰ μὲν χρήσιμα τὰ δὲ ἄχρηστα· ἔτι δὲ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν Α' καὶ Γ' τάξεως καὶ δημοτικὸν Β' τάξεως.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΟΤΥΛΑΙΩΝ.		24[illegible]
	30	Δ. Ν.	Καστρυβάλα ἢ Καλημεριάνος ἕδρα τοῦ δήμου.	121	6[illegible]
1		Δ. Ν.	Βάδδι.	65	3[illegible]
	30	Δ. Ν.	Κακοχώρι.	39	1[illegible]
	30	Ν.	Κουρούνι.	51	2[illegible]
2	30	Β. Δ.	Μελετιάνοι. }	77	3[illegible]
4	30	Β. Δ.	Βιταλίς. }		
2	30	Δ	Ἀνδρονιάνοι.	86	3[illegible]
8	30		Γραμματικιάνοι.	45	1[illegible]
1	30	Δ.	Πύργος.	54	2[illegible]
		Β. Δ.	Κολιάνοι.		
		Β. Δ.	Καρασαλιάνοι.		

Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
		Χαρακόπου.		
		Καλιανοῦ.		
		Μετόχιον τῆς διατηρουμένης μονῆς Σωτῆρος.		
30		Μεταλλουργεῖον.		
		Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα, μέταξα, ὀπῶραι παντοῖαι, 2 ποταμίσκοι, 3 ῥύακες μικροὶ σχεδὸν ἄχρηστοι· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως εἰς Καστροβαλᾶν.		
		ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΣΤΡΙΩΝ.		2030
30	Δ. Ν.	Κονίστραι, ἕδρα τοῦ δήμου.	66	324
15	Ν.	Δυῤῥεύματα.	54	272
15	Δ.	Πασᾶ.	61	369
30	Δ. Ν.	Βρύσις καὶ Νεοχώρι.	29	165
30	Δ. Ν.	Ἐπισκοπή.	28	179
15	Δ. Ν.	Σπηλιαῖς.	6	40
30	Δ. Ν.	Κρεμαστός.	34	179
	Δ. Ν.	Γαΐα.	17	88
15	Δ. Ν.	Μακρυχώρι.	24	124
	Ν. Δ.	Μανίκια.	34	192
		Κλείβανος μονὴ διατηρουμένη.		
		Μετόχιον τῆς ἀνωτέρω μονῆς.		
		Προϊόντα του δήμου δημ. καρποὶ, οἶνος, ἔλαιον μέταξα, τυρίον, βούτυρον, μέλι, κηρίον καὶ διάφοροι ὀπῶραι, 2 ῥύακες μικροὶ, ἄχρηστοι, 5 δάση μικρὰ, 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως εἰς Κονίστρας.		

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΔΥΣΤΙΩΝ (1).		
3		Δ. Ν	Ἀλιβέριον ἕδρα τοῦ δήμ.(2).	79	430
3	15	Δ. Β.	Τραχήλι.	36	210
2	30	Δ. Β.	Παραμερίτης.	12	62
2	30	Α.	Πετριαίς.	38	176
3	30	Β.	Ἅγιος Λουκᾶς.	62	235
4		Δ. Β.	Παναγιά.	15	87
3	30	Δ. Β.	Ἅγιος Ἰωάννης.	26	141
3		Δ. Β.	Κουστουμάλου.	11	69
4		Β. Δ.	Παρθένι.	12	64
4		Δ. Β.	Θαρούνια.	31	149
2	30	Β. Α.	Κατακαλοῦ.	22	96
2		Β. Α.	Λάτα.	18	76
2		Β. Α.	Γαβαλᾶ.	25	1[illegible]4
3			Βήρα.	56	3[illegible]3
2	45	Α.	Κριεζᾶ.	34	1[illegible]5
3	45	Ν. Α.	Μπελούσια.	23	1[illegible]7
3	30	Ν. Α.	Κόσκινα.	25	1[illegible]9
3	30	Ν. Α.	Δύστος.	17	6[illegible]4
2		Α.	Ζαπάντι.	21	1[illegible]0
3	30	Α. Ν.	Καλέντζι.	12	[illegible]9
3	30	Ν. Α.	Ἀλμυροπόταμον.	26	1[illegible]0
1	30	Α.	Λέπουρα.	10	[illegible]8
2	45	Ν. Α.	Ζερμπίσια.	40	1[illegible]8
3		Ν. Α.	Ζάρκα.	46	2[illegible]3
			Κορακιαῖς. / Γερμανοῦ. } Μοναὶ διαλελυμέναι.		
			Προϊόντα ἀμφοτέρων τῶν δήμων Δυστίων καὶ Αὐλῶνος ὁμοῦ, δημ. καρποί, ὄσπρια,		

(1) Ὁ δῆμος οὗτος διῃρέθη ἐσχάτως εἰς δύο δήμους· τὸν τῶν Δυστί[illegible], καὶ τὸν τοῦ Αὐλῶνος· συμποσοῦνται δὲ οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων ὁμοῦ 6,2[illegible].

(2) Ἡ ἀπόστασις τῶν χωρίων τοῦ δήμου Δυστίων λογίζεται ἀπὸ τ[illegible] Αὐλοναρίου πρώην ἕδρας τοῦ ὅλου δήμου, νῦν δὲ μόνον τοῦ δήμου Αὐλῶ[illegible]

Δ.	Θέσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι
		οἶνος ἔλαιον, ἀμύγδαλα, σῦκα, τυρίον, βούτυρον, μέλι, καὶ παντοῖαι ὀπῶραι· 22 ποταμῶν οἱ 13 μικροὶ, 5 ῥεύματα μικρὰ, 7 ῥύακες μικροὶ, τινὰ ἐξ αὐτῶν χρήσιμα· ἔτι δὲ 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως εἰς Ἀλιβέριον, καὶ προσέτι σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακός.		
		ΔΗΜΟΣ ΑΥΛΩΝΟΣ (1).		
	Ν.	Αὐλονάριον ἕδρα τοῦ δήμου.	90	447
30	Β. Α.	Ὀκτωνιά	109	564
	Β. Δ.	Μονόδρι.	56	276
	Ν. Δ.	Ἅγιος Γεώργιος.	29	143
15	Α. Ν.	Ἀχλαδερή.	68	382
30	Ν.	Ππούζι.	16	109
15	Ν.	Βαρυπόμπι.	15	91
30	Β	Πυργί· ἐνταῦθα ὑπάρχει σταθμὸς τελωνειακός.	17	74
30	Α. Β.	Κουρβίνου.	8	35
15	Δ. Ν.	Λάλα.	32	135
15	Β.	Μουρτάρι.	8	43
	Ν.	Νικολέτα.	8	57
	Β. Δ.	Πυρνάκι.	14	74
30	Β. Δ.	Ἁγία Θέκλα.	10	49
15	Β. Δ.	Ὡρολόγιον.	27	141
15	Δ. Β.	Ὀργιά.	24	133
30	Β. Δ.	Κοίλι.	21	98
		Σαρῆ θέσις κατοικουμένη.		
	Α. Ν.	Λεῦκα. Καρυαῖς. } Μοναὶ διατηρούμεναι.		

(1) Ἴδ. ἀνωτ. εἰς Δῆμον Δυστίων.

Ώρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι
		Δ. Β.	Κούτσουρος. Καταράχτη. Σμυρνάνι. } Μόναι διαλελυμέναι.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΡΩΝ.		1501
9		Δ. Ν.	Στύρα, συνήθως Στοῦρα, ἕδρα τοῦ δήμου.	110	552
	15	Δ. Β.	Κουβάλαις.	26	144
	30	Β.	Κελιά.	8	56
2	30	Β.	Καραλήδες.	8	40
	30	Δ. Ν.	Κάψαλα.	44	146
2	30	Ν.	Ραπταῖοι.	10	60
2	30	Δ. Β.	Τσακαῖοι.	8	[illegible]
2	30	Δ. Β.	Μεσοχώρια.	30	1[illegible]
3		Δ.	Τσονταῖοι.	7	[illegible]
3		Δ.	Βαρελαῖοι.	3	[illegible]
3		Ν. Δ.	Στουπαῖοι.	12	[illegible]
3		Ν. Δ.	Βατίσι.	8	[illegible]
3		Δ.	Ασκούκσι.	10	[illegible]
	30	Β.	Ρεγούζι.	25	1[illegible]
2		Δ. Β.	Ποταμούνια.	24	1[illegible]
		Β. Δ.	Καγκαλαῖοι. } Συνοικίαι		
		Δ. Ν.	Καψαλαῖς. } Στούρων.		
			Βύθουλα μετόχιον Μάτζαρι.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, οἶνος, μέταξα, ἔλαιον, σῦκα καὶ διάφοροι ὀπῶραι· 18 ποταμίσκοι, 11 ῥύακες μικροὶ, ἄχρηστοι, 10 δάση μικρά· ἔτι δὲ σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως εἰς Στῆρα.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ.		59[illegible]
16		Δ. Ν.	Κάρυστος, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.	470	24[illegible]

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθυσμός Οἰκ.	Κάτοικοι.
2		Β. Δ.	Ἀλέξι.	8	39
3	30	[illegible] Β.	Πόθι.	8	50
3	30	Δ. Β.	Γιαννίτσι.	22	110
2		Δ. Β.	Μπεζάνοι.	41	221
2		Δ. Β.	Φρύγανη.	35	186
2		Δ. Β	Χεροδύναμον.	6	42
2		Δ. Β.	Μελισσῶν.	19	93
3		Β. Δ.	Ἄντια.	37	161
3	30	Β. Δ.	Κόμητον.	19	105
4		Β. Δ.	Δράμεσι.	31	189
4	30	Β. Δ.	Κατσούρι.	31	168
4	30	Δ. Β.	Θύμι.	7	45
5		Β. Δ.	Ζαχαριά.	16	94
6		Β. Δ.	Ἀμυγδαλιά.	15	77
4	30	Β. Δ.	Πρωνιά.	5	33
5		Β. Δ.	Σχίζαλι.	10	58
2	30	Ν. Δ.	Πλατανιστός.	145	639
4	30	Β. Δ.	Κατσοῦρι.	31	168
2	30	Δ. Β.	Ἅγιος Δημήτριος.	40	190
3	30	Δ. Β.	Ἀγαθόν.	14	89
6		Δ. Β.	Γκιάλτριδες.	10	60
3		Δ. Β.	Καλιανοῦ.	72	363
1	30	Β.	Ῥούκλια.	7	36
			Καλλέργου καὶ Μπαμπιᾶς.		
		Δ. Β.	Καμαλιὰ καὶ Καραίου.		
			Στρυπαῖοι καὶ Μπαγιάτι, (συνοικίαι).		
			Ἅγιος Γεώργιος μονὴ διαλελυμένη.		
		Ν. Δ.	Πεταλοὶ νησίδια ὀλιγοκατοίκητα.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον, κίτρα, λεμόνια, πορτοκάλλια, μέταξα, τυρίον, βούτυρον, σῦκα, ἔλαιον, ὀπῶραι παντὸς εἴδους,		

Πρ.	Δ.	Θισ.		Πληθυσμ. Οἰκ.	Κάτ
			μέλι, κηρίον· 8 ποταμοὶ μέτριοι ὧν οἱ μὲν χρήσιμοι, οἱ δὲ ἄχρηστοι, 4 λιμένες μεγάλοι, 1 δάσος μικρόν· ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν, ἀμφότερα Β' τάξεως εἰς Κάρυστον.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς πέντε δήμους — Σκοπέλου, Γλώσσης, Ἀλοννήσου, Σκ... καὶ Σκύρου· καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 12,022.

Πρ.	Δ.	Θισ.		Πληθ. κατὰ τὸ Οἰκ.	Κά
			ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ.		5
140		Β.	Σκόπελος κωμ. ἕδρα τοῦ δήμ.	1263	5
			Ἀγροτικαὶ περιοχαί.		
			Καργιά. — Πύργος. — Ἀνανίων. — Ποτάμι, Ἀλκίων. — Βρωμονέρι.		
			Ἅγιος Ἰωάννης, Πρόδρομος, Εὐαγγελίστρια: Μοναὶ διαλελυμέναι.		
			Προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος, ὀπῶραι, 1 δάσος μικρόν· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		
			ΔΗΜΟΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.		1
1	30	Β. Δ.	Πλατάνα, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμ.	197	
			Κλῆμα συνοικία.	49	
			Κάτω Μαχαλᾶς συνοικία.		
			Προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος, ἔλαιον, ἀπίδια, σῦκα· 1		

Ἱερ.	Δ.	Θεσ.		Οἰκ.	Κάτοικοι
			σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακός.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ.		317
		Α.	Ἀλόννησος, ἕδρα τοῦ δήμου.		
			Ἐρημονήσια κατοικούμενα ὑπὸ ποιμένων.		
			Περιστέρι· — Πελαγονήσι· — Γιοῦρα· — Γιουρόπουλον· — Παποῦ νησί· — Πιπέρι, μονήδρ. διαλελυμ. — Λεχοῦσα· — Ἀρσουρανήσι· — Ξηρέον· — Σκάντσουρα· — Ἅγιος Γεώργιος· — Δύο ἀδελφοί.		
			Προϊόντα δημητρ. καρποί, ὄσπρια, οἶνος, καὶ σῦκα· 2 λιμένες μεγάλοι, 3 δάση μικρά.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ.		2683
		Δ.	Σκίαθος, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμ.		2683
			Καλύβια χωρικῶν.		
			Μιχούνια· — Ἅγιος Ταξιάρχης· — Καλύβια· — Μυροβόλια· — Προϊόν· — Κεχριά.		
	Α.	Β.	Εὐαγγελίστρια, μονὴ διατηρ.		
			Μοναὶ διαλελυμέναι.		
			Ἁγ. Χαραλάμπους· — Ἁγ. Εἰσοδίων· — Ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου· — Ἐπιλοχίων τῆς Θεοτόκου.		
			Μετόχιον Εὐαγγελιστρίας.		

Ὡρ.	Δ.	Θεσ.		Πληθυσμός Οἰκ.	Κάτοικοι
			Νησίδια ἀκατοίκητα.		
			Μέγας Τσουγουρᾶς· — Μικρὸς Τσουγουρᾶς· — Μαρακός· — Ἄρκος· — Τρυπητή· — Σκληρή.		
			Κάστρον, ἀρχαία πόλις.		
			Προϊόντα δημητρ. καρποί, ὄσπρια, λινάριον, βαμβάκιον, ἔλαιον, οἶνος, μέταξα, σῦκα, μῆλα, ἀπίδια, κυδώνια, 2 ῥεύματα μικρὰ ἄχρηστα, 6 ῥύακες, χρήσιμοι, 2 λίμναι χρήσιμοι δι' ἰχθυοτροφίαν, 2 λιμένες μεγάλοι, 1 δάσος μικρόν· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ.		2336
		Ν. Α.	Σκύρος κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.		2336
			Κατοῦνες· — Τραχὺ, ἀγροτικαὶ περιοχαί.		
			Ἁγίου Δημητρίου· — Χρήστου Κουρουνᾶ, μονύδρια διαλελυμένα.		
		Δ.	Σκυροποῦλα· — Χαμηλονήσι, νησίδια κατοικούμενα ὑπὸ ποιμένων.		
			Προϊόντα δημητρ. καρποί, ὄσπρια, ἐρυθρόδανον, οἶνος, ἔλαιον, βαμβάκιον, πορτοκάλια, λεμόνια, τυρίον, βούτυρον, 1 ποταμὸς μικρὸς 3 ῥύακες μικροί, 2 λίμναι μικραί, πάντα χρήσιμα, 7 λιμένες μικροί, 3 δάση μικρά, 2 σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		

ΔΥΤΙΚΑΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΑΡΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΓΟΛΙΚΟΝ ΚΟΛΠΟΝ.

ΣΑΛΑΜΙΣ, νῆσος παρὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ἀττικῆς, κειμένη κατέναντι τῆς Ἐλευσῖνος καὶ καθήκουσα μέχρι τῆς Μεγαρικῆς (1), ἔχουσα δὲ μῆκος 70 ἢ κατ' ἄλλους 80 σταδίων (2)· ὠνομάσθη διαφόρως τὸ πάλαι, ὡς Σκιρὰς ἀπό τινος ἥρωος ἀφ' οὗ ἐλέγετο καὶ ἡ Ἀθηνᾶ Σκιρὰς καὶ τόπος Σκίρα ἐν Ἀττικῇ καί τις ἱεροποιΐα ἐπισκίρωσις λεγομένη καὶ ὁ μὴν ὁ Σκιροφοριών· καὶ Κυχρία ἀπὸ Κυχρέως ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ Κυχριώδης ὁ ὄφις ὃν ἔθρεψε μὲν ὁ Κυχρεύς, ἐξήλασε δὲ ὁ Εὔρυκλος ὡς φθείροντα τὴν νῆσον· ἡ δὲ Δημήτηρ ὑπεδέχθη καὶ κατέστησεν αὐτὸν θεράποντα αὐτῆς ἐν Ἐλευσίνι· ἔτι δὲ καὶ Πιτυοῦσα ἐκλήθη ἡ νῆσος ἀπὸ τῶν ἐκεῖ φυομένων πιτύων κατὰ τὸν Στράβωνα (3). Κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν ὁ Κυχρεὺς ὠνόμασεν αὐτὴν Σαλαμῖνα ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σαλαμῖνος τῆς Ἀσωποῦ· ὕστερον δὲ ἐπῴκησαν αὐτὴν οἱ μετὰ τοῦ Τελαμῶνος Αἰγινῆται (4). — Ἡ Σαλαμὶς κατέστη ἐπιφανὴς διὰ τοὺς ἄρξαντας ἐν αὐτῇ Αἰακίδας καὶ μάλιστα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Τελαμῶνος καὶ ἔγγονον τοῦ Αἰακοῦ Αἴαντα, καὶ διότι περὶ τὴν νῆσον ταύτην κατεναυμαχήθη ὁ Ξέρξης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔφυγεν ἐκ

---

(1) Παυσ. Αττ. κ. 35. (2) Στράβ. β. 9. φ. 393. (3) Στράβ. Αὐτ. καὶ 394. (4) Παυσ. Ἀττ. κ. 35.

τῆς Ἑλλάδος 480 π. χ. συμμετέσχον δὲ καὶ οἱ Αἰγινῆται τῆς περὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον δόξης, ὄντες γείτονες καὶ ἔχοντες ναυτικὸν ἀξιόλογον (1)· ὁ Ἡρόδοτος περιγράφει τὴν ναυμαχίαν ταύτην λεπτομερῶς (2) καὶ ὁ Θουκυδίδης μνημονεύει αὐτῆς συντόμως (3). — Κατὰ τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ὑπῆρξεν ἔρις μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων περὶ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ἢ ὁ Πεισίστρατος κατά τινας ἢ κατ' ἄλλους ὁ Σόλων θελήσας νὰ φέρῃ μάρτυρα τὸν Ὅμηρον ὅτι ἡ νῆσος ἦν ἐξ ἀρχῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν μετὰ τὸ ἔπος τοῦτο =

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας (4).

Παρέγραψε τὸ ἑξῆς τοῦτο =

Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

Οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἀντιπαρῴδησαν οὕτως =

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν νέας ἔκ τε Πολίχνης,
Ἔκτ' Αἰγειρούσης, Νισαίης τε, Τριπόδων τε.

Πάντων τόπων Μεγαρικῶν (5). Ἡ Σαλαμὶς ἐν τούτοις φαίνεται, κατὰ τὸν Στράβωνα, ὅτι ἦν τὸ πάλαι αὐτόνομος, τὰ δὲ Μέγαρα ἦσαν μέρος τῆς Ἀττικῆς (6). Φίλαιος δὲ ὁ Εὐρυσάκους τοῦ Αἴαντος πολιτογραφηθεὶς Ἀθηναῖος, παρέδωκεν, ὡς ἔλεγον, τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Ἀθηναίοις ἢ κατὰ τὸν Παυσανίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ οἱ ἴδιοι ὡμολόγουν, παρεχώρησαν χρόνον τινὰ τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Μεγαρεῦσιν, ὕστερον δὲ ὁ Σόλων ποιήσας ἐλεγεῖα, προέτρεψε τοὺς Ἀθηναίους δι' αὐτῶν, καὶ πολεμήσαντες καὶ νικήσαντες, ἔλαβον αὖθις τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἔλεγον ὅτι ἄνθρωποι φυγάδες ἐξ αὐτῶν ὀνομαζόμενοι Δορύκλειοι ἐλθόντες πρὸ[illegible]

(1) Στράβ. αὐτ. ἰδ. Αἴγινα. (2) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 40 κξ. (3) Θουκ[illegible] β. 1. κ. 73. (4) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 557. (5) Στράβ. β. 9. σ. 394. (6) Στράβ. β. 9, σ. 395.

τοὺς ἐν Σαλαμῖνι κληρούχους, προέδωκαν τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐν τῷ ἐν Μεγάροις ναῷ τοῦ Διὸς ἀνέκειτο ἔμβολον χαλκοῦν τριήρους ἣν ἔλαβον οἱ Μεγαρεῖς ναυμαχήσαντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὴν Σαλαμῖνα (1)· κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέκαμον πολεμοῦντες μακρὸν καὶ δυσχερῆ πόλεμον πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς περὶ τῆς Σαλαμῖνος, ἔθεντο νόμον μήτε νὰ γράψῃ τις μήτε νὰ εἴπῃ τοῦ λοιποῦ ὅτι πρέπει οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀντιποιῶνται τὴν Σαλαμῖνα· ἀλλ' ὁ Σόλων βαρέως φέρων τὴν ἀτιμίαν καὶ προςποιηθεὶς μανίαν, ἐξεφώνησεν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐλεγεῖα, ἃ ἐποίησε κρυφίως, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐνθουσιασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, κατήργησαν τὸν νόμον καὶ ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν καὶ εἶλον τὴν Σαλαμῖνα (2). Μετὰ παρέλευσιν δὲ καιροῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον τοὺς Σαλαμινίους ἐκ τῆς νήσου, κατηγορήσαντες αὐτοὺς ὅτι ἐν τῷ πρὸς Κάσσανδρον πολέμῳ ἐθελοκακήσαντες, παρέδωκαν τὴν πόλιν αὐτογνωμόνως εἰς τοὺς Μακεδόνας, καὶ κατεδίκασαν εἰς θάνατον τὸν Ἀσκητάδην ὃς τότε ἦν ἐκλελεγμένος στρατηγὸς, καὶ ὤμοσαν νὰ ἀπομνημονεύωσιν εἰς τὸν ἅπαντα καιρὸν τὴν προδοσίαν τῶν Σαλαμινίων (3). — Κατὰ τὴν ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος παραλίαν ἦσαν δύο ὄρη Κέρατα καλούμενα, ὅρια Μεγαρίδος καὶ Ἀττικῆς. — Ὁ μεταξὺ Ἀττικῆς καὶ Σαλαμῖνος πορθμὸς μόλις ἔχει δύο σταδίων πλάτος· τοῦτον ἐπειράθη νὰ διαχώσῃ ὁ Ξέρξης, ἀλλὰ πρὶν ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν, συνέβη ἡ ναυμαχία καὶ ἡ φυγὴ τῶν Περσῶν (4). — Ἡ Σαλαμὶς εἶχε πόλιν ὁμώνυμον, καὶ ἡ μὲν ἀρχαία ἦν τετραμένη πρὸς τὴν Αἴγιναν καὶ πρὸς νότον, ὡς καὶ ὁ Αἰσχύλος λέγει =

(1) Παυσ. Ἀττ. κ. 40. (2) Πλούταρχ. Σόλων, κ. 8. (3) Παυσ. Ἀττ. κ. 35. (4) Στράβ. β. 9, σ. 395.

« Αἴγινα δ' αὕτη πρὸς νότου κεῖται πνοάς »· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ Στράβωνος ἔκειτο ἐντὸς κόλπου ἐπὶ χερρονησοειδοῦς τόπου πλησιάζοντος τῇ Ἀττικῇ (1). Ἐν Σαλαμῖνι ἦν ναὸς Ἀρτέμιδος καὶ τρόπαιον ἀνεγερθὲν μετὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ναυμαχίαν, καὶ ναὸς τοῦ Κυχρέως ὃς ἐπεφάνη ἐν σχήματι δράκοντος ἐν μέσῳ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων κατὰ τὴν πρὸς τοὺς Μήδους ναυμαχίαν, καὶ ἦν αὐτὸς ὁ ἴδιος Κυχρεύς, ὡς ὁ χρησμὸς ἐδήλωσε τοῖς Ἀθηναίοις (2)· — Οὐ πόῤῥω τοῦ λιμένος ἦν λίθος ἐφ' οὗ καθήσας ὁ Τελαμὼν, ἔβλεπε τὸ πλοῖον τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀποπλεόντων εἰς τὴν Αὐλίδα, ἐπὶ τὸν κοινὸν στόλον τῶν Ἑλλήνων. Ἦν δὲ καὶ ἄνθος ἐν Σαλαμῖνι Αἴας ὀνομαζόμενον ὅ, ὡς ἔλεγον οἱ Σαλαμίνιοι, ἀνεφάνη κατὰ πρῶτον ἀποθανόντος τοῦ Αἴαντος· ἦν δὲ λευκὸν, ὑπέρυθρον, ἔλαττον τοῦ κρίνου καὶ αὐτὸ καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ, καὶ εἶχε γράμματα ὡς ὁ ὑάκινθος (3). — Ἐν τοῖς περιφράγμασι τοῦ θρόνου τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ μεταξὺ πολλῶν εἰκόνων ἦν καὶ μία παριστῶσα τὴν Σαλαμῖνα κρατοῦσαν εἰς χεῖρας τὸν ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῶν νηῶν ποιούμενον κόσμον (4). — Τὸ πρὸς τὰ Μέγαρα βλέπον ἀκρωτήριον τῆς Σαλαμῖνος ἐκαλεῖτο Βούδωρος καὶ εἶχε φρούριον καὶ ὁρμητήριον· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὸ Βούδωρον ὄρος πρὸς τῇ Ἀττικῇ (5). Εἶχε δὲ ἡ Σαλαμὶς καὶ ποταμίσκον Κηφισσὸν (6), καὶ ἕτερον Βώκαρον μετονομασθέντα ὕστερον Βωκαλίαν (7). — Ἐν Σαλαμῖνι ἦν σπήλαιον μέγα καὶ βαθὺ ἐν ᾧ ὁ Εὐριπίδης συνέταττε τὰς τραγῳδίας· ὁ ποιητὴς οὗτος ἐγεννήθη ἐν Σαλαμῖνι Ὀλ. 75 — 1, 480 Π. Χ. Ἔμπροσθεν τῆς Σαλαμῖνος κατ' ἀνατολὰς κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Ψυττάλεια.

(1) Στράβ. β. 9. σ. 393. (2) Παυσ. Ἀττ. κ. 36. (3) Αὐτ. κ. 35. (4) Παυσ. Ἠλ. κ. 11. (5) Θουκυδ. β. 2. κ. 94. — Στράβ. β. 9. σ. 446. (6) Στράβ. β. 9. σ. 424. (7) Αὐτ. β. 9. σ. 394.

*. Σαλαμίς, κοιν. Κούλουρη ἀπὸ τοῦ σχήματος· κεῖται κατὰ τὸν ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Αἰγίνης (Σαρωνικοῦ) πλησίον τῆς στερεᾶς, ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὸν Πειραιᾶ καὶ πρὸς ἄρκτον τὴν Ἐλευσῖνα κατὰ τὰ Μέγαρα· τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι ὡς ἔγγιστα 4 ὡρῶν· ἔχει λιμένα μέγαν πρὸς τὸ δυτικὸν, μίαν κωμόπολιν ὁμώνυμον ἐπὶ τοῦ λιμένος κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν, ἓν χωρίον Ἀμπελάκια καὶ ἕτερον Μούλκι, ἔτι δὲ καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ δύο μοναστήρια, τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης εἰς πρόποδας ὄρους κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν, καὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν ὡσαύτως εἰς πρόποδας ὄρους, διαλελυμένον δὲ ἤδη. Μεταξὺ τῆς κωμοπόλεως καὶ τῆς Φανερωμένης ἐν τόπῳ πεδινῷ ὑπάρχουσιν Ἑλληνικὰ ἐρείπια. Εἰσὶ δὲ ἐν Σαλαμῖνι καὶ δύο μικρὰ ὄρη ὧν τὸ μὲν πρῶτον καλούμενον Μαυροβούνι καὶ κείμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου μεταξὺ Ἀμπελακίων καὶ Μουλκίου, ἔχει ὕψος 360 μέτρ. γαλλ· τὸ δὲ κατὰ τὸ νοτιώτατον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν φέρει τὸ ὄνομα Κόχη καὶ ὑψοῦται εἰς 277 μέτρ. γαλλ. κάτωθεν τούτου νοτ-δυτ. ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ σώζονται Ἑλληνικὰ ἐρείπια. — Ἡ γῆ εἶναι ὅλως ἄκαρπος καὶ τραχεῖα, καὶ ἡ νῆσος οὐδὲν ἔχει εἰμὴ ἐλαίας ὀλίγας καὶ πεύκας πολλὰς, καὶ μελίσσια καὶ ἰχθεῖς καὶ ὀστρακόδερμα πολλὰ ἐν οἷς καὶ ὄστρεα μεγάλα ὀνομαζόμενα γαϊδουροπόδια — Οἱ κάτοικοι εἰσὶν Ἀλβανικῆς καταγωγῆς· τὸ κύριον αὐτῶν ἔργον εἶναι ἡ ἁλιευτικὴ καὶ ἡ συλλογὴ τῆς ῥητίνης, ἣν μεταχειρίζονται κατὰ πᾶσαν τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα εἰς τὴν οἰνοποιΐαν. — Οἱ Σαλαμίνιοι συνήθως μεταβαίνουσι κατὰ τὸ ἔαρ εἰς Ἁλικαρνασσὸν (Βουδρούμι) καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς σύναξιν τῆς τοιαύτης πευκίνης ῥητίνης, ὡς εἰς τοῦτο λίαν ἐπιτηδευόμενοι· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος

ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ ΝΗΣΟΣ, νῆσος μικρὰ καὶ ἔρημος κειμένη παρὰ τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Ἀττικῆς πρὸς δυσμὰς τοῦ Σουνίου κατὰ τὸ Λαύριον, ἀπέναντι τοῦ κάτωθεν τῆς Αἰγίνης κόλπου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ λιμένος· ἀγνοεῖται τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ταύτης τῆς νήσου· ὠνομάσθη δὲ ὕστερον Νῆσος ἢ Χάραξ Πατρόκλου, ἀφ' ὅτου περιετείχισε καὶ περιεχαράκωσεν αὐτὴν ὁ ναύαρχος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου Πάτροκλος, ὃν ἔπεμψε Πτολεμαῖος ὁ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων κατ' Ἀντιγόνου τοῦ Δημητρίου, ὃς εἰσβαλὼν μετὰ στρατιᾶς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἔφθειρε τὴν χώραν καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν (1).

* Πατρόκλου νῆσος, κοιν. Γαϊδουρονήσι.

ΕΛΕΝΗ, νῆσος ἀπέναντι τοῦ νοτ-ανατολικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Ἀττικῆς ἐπιμήκης τὸ σχῆμα καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ 60 σταδίων μῆκος ἀπὸ τοῦ Σουνίου μέχρι τοῦ Θορικοῦ (2)· ἡ νῆσος αὕτη ἦν τραχεῖα καὶ ἔρημος· ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὴν Κραναὴν νῆσον ἐν τοῖς πρὸς τὴν Ἑλένην λόγοις τοῦ Ἀλεξάνδρου =

> Οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
> Ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νήεσσι
> Νήσῳ δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγην Φιλότητι καὶ εὐνῇ (3).

Ὠνομάσθη δὲ Ἑλένη εἴτε διότι ἐν αὐτῇ ἐγένετο πρῶτον ἡ μίξις τοῦ Πάριδος μετὰ τῆς Ἑλένης τοῦ Μενελάου (4), ἢ διότι ἀπέβη ἐν αὐτῇ ἡ Ἑλένη μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἰλίου (5). — Ἐκ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡ μᾶλλον πλησιάζουσα τῇ Ἑλένῃ εἶναι ἡ Κέως, ἧς ἀπέχει 12 μίλια.

* Ἑλένη, κοιν. Μακρονήσι.

---

(1) Παυσ. Ἀττ. κ. 1. (2) Στράβ. β. 10. σ. 485. (3) Ὁμ. Ἰλ. Γ. ς. 443. κξ. (4) Στράβ. β. 9. σ. 399. (5) Παυσ. Ἀττ. κ. 35.

ΒΕΛΒΙΝΑ, νησίον ὑψηλὸν καὶ δυσπρόσιτον, κατὰ τὸ ότιον τῆς νήσου τοῦ Πατρόκλου, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ αρωνικοῦ κόλπου πρὸς τὸ πέλαγος· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ κύλακος ὡς ἔχουσα πόλιν (1) καὶ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (2)· τι ἡ Βέλβινα κατῳκεῖτο τὸ πάλαι καὶ ὅτι καί τοι μικροάτη περιελαμβάνετο ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ὑποφόρων συμμάων τῶν Ἀθηναίων καταδηλοῦται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόεως τῶν Ἀθηνῶν εὑρεθέντων καταλόγων καθ' οὓς φαίνεται τι ἡ Βέλβινα ἐτέλει φόρον 300 δραχμῶν· πρὸ τούτου δὲ αίτοι κειμένη πλησιέστατα τῆς Ἀττικῆς, φαίνεται ὅτι ἐν κατετάττετο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἀπετέλει μέρος τῆς Πελοοννήσου, ὡς ἐκ τοῦ Σκύλακος (3) καὶ τοῦ Στεφάνου (4) είκνυται.

* Ἅγιος Γεώργιος· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς ὸ νοτ-ἀνατολικὸν ἐπὶ μιᾶς ὥρας διάστημα ὡς μία συνεχὴς αὶ μοναδικὴ μικρὰ ῥάχις ὄρους· σύγκειται πᾶσα ἐξ ἀργίου καὶ σχιστολίθου· ἔχει πολλὰς πηγὰς ὕδατος καὶ ἂν καὶ ραχεῖα δὲν εἶναι ἄφορος· προάγει οἶνον καὶ καλοὺς καρποὺς ημητριακούς, καὶ ἔχει καὶ νομὰς πρὸς διατροφὴν πολλῶν ταιμνίων· ἐπὶ πασῶν τῶν κατωφερειῶν τῆς νήσου φαίνονται ημεῖα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καλλιεργείας, καὶ ἐπί τινος ιορυφῆς σώζονται ἴχνη τῆς παλαιᾶς πόλεως Βελβίνης· ἔτι δὲ κατὰ τόπους καὶ κυρίως παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγ. Νικολάου φαίνονται θεμέλια τινὰ ἐκ πλακῶν πελεκητῶν καὶ διεσπαρμένα θραύσματα λίθων καὶ κεράμων.

---

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ἑρμιών. (2) Στράβ. β. 9. σ. 375. 398.
(3) Σκυλ. Περιπλ. Ἑρμιών. (4) Στέφ. Βυζ. εἰς λέξ. Βέλβινα. — Πλιν 19.

πολλαπλασιασθέντες καὶ ἐνδυναμωθέντες οἱ Αἰγινῆται, ἔπεμψαν ἀποικίας εἰς Κυδωνίαν τῆς Κρήτης καὶ εἰς Ὀμβρίαν τῆς Ἰταλίας (1)· κατεσκεύασαν δὲ καὶ πλοῖα πολλὰ καὶ ἐπαναστάντες κατὰ τῶν Ἐπιδαυρίων, οἷς ὑπέκειντο, ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ὥστε κατὰ τὴν ἀείμνηστον ἡμέραν τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ἀνεδείχθησαν πρῶτοι καὶ τῶν Ἀθηναίων αὐτῶν καὶ ἠξιώθησαν τῶν ἀριστείων (2)· ὁ δὲ στόλος αὐτῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦν ὁ μέγιστος μετὰ τὸν τῶν Ἀθηναίων (3), συγκείμενος ἐκ τεσσαράκοντα δύο πλοίων, ἀλλὰ δὲν διέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν· οἱ Ἀθηναῖοι τρέφοντες παλαιὸν μῖσος κατ' αὐτῶν (4), ἐξέβαλον αὐτοὺς τῆς νήσου μέχρι καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀναζητήσωσι νέαν πατρίδα, ὥστε ᾤκησαν τὴν Θυραίαν ἐν Ἀργολίδι, δόντων τῶν Λακεδαιμονίων· εἰς δὲ τὴν Αἴγιναν ἐςάλησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔποικοι ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Πλάτωνος· (5) μετά τινα δὲ χρόνον κυριεύσαντες καὶ τὴν Θυραίαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, πολλοὺς τῶν Αἰγινητῶν ἠχμαλώτισαν· κατὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε αἱ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων ἐλήφθησαν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον εἰς Αἰγὸς ποταμούς, ὁ Λύσανδρος ἀπέδωκε τὴν Αἴγιναν τοῖς πρώτοις αὐτῆς οἰκήτορσιν, οἳ ἀνέκτησαν μὲν τὴν πατρίδα, ἀλλ' οὐκέτι εὗρον τοῦ λοιποῦ τὸν πρῶτον πλοῦτον καὶ τὴν προλαβοῦσαν δύναμιν· καὶ ἔκτοτε βαθμηδὸν προήχθησαν εἰς παντελῆ ἀφάνειαν καὶ οὐτιδανότητα, ἕως οὗ τέλος ὁ Ῥωμαῖος ὕπατος Πούβλιος Σουλπίκιος ἑλὼν εὐκόλως τὴν Αἴγιναν, ἐπώλει τοὺς κατοίκους ὡς ἀνδράποδα (6). — Ὁ ναὸς τοῦ Πανελ-

(1) Στράβ. β. 8, σ. 376. (2) Ἡροδοτ. β. 8, κ. 83. (3) Παυσ. Κορ. κ. 29. (4) Θουκυδ. β. 4, κ. 57. — Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 82. (5) Διογεν. Λαέρτ. β. 3. — Κορσίνης Τ. 3, σ. 230. (6) Πολύβ. β. κ. 41.

λληνίου Διὸς ἀπέχει 60 στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως· ἡ νῆσος Αἴγινα εἶχε μίαν μόνην πόλιν, ἣ ἐκαλεῖτο ὡσαύτως.

ΑΙΓΙΝΑ, κειμένη κατὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλὸν, καὶ διῃρημένη εἰς δύο, εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν, ὧν ἑκάστη εἶχεν ἰδιαίτερον τεῖχος (1). Πλησίον τοῦ μεγάλου λιμένος, ἐν ᾧ ὡρμίζοντο κυρίως τὰ πλοῖα, ἦν ναὸς Ἀφροδίτης· κατὰ δὲ τὸ ἐπιφανέστατον τῆς πόλεως ἦν τὸ Αἰάκειον, περίβολος τετράγωνος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, καὶ πρὸς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ αἱ εἰκόνες τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Αἰακὸν ἐπὶ τῇ ἀνομβρίᾳ (2)· ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου ἦσαν ἐλαῖαι παλαιόταται καὶ βωμὸς ταπεινὸς, ὅς, κατά τινα παράδοσιν, ἦν ὁ τάφος τοῦ Αἰακοῦ· πλησίον δὲ τοῦ Αἰακείου ἦν ὕψωμα γῆς περιτετειχισμένον καὶ κεκαλυμμένον ὑπὸ πέτρας τραχείας, καὶ τοῦτο ἦν ὁ τάφος τοῦ Φώκου, κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Τελαμῶνος, τοῦ φονεύσαντος αὐτὸν εἰς τὸν δίσκον· ἡ δὲ πέτρα ἡ καλύπτουσα τὸν τάφον ἦν ὁ δίσκος αὐτός. — Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου λιμένος ἦν καὶ ἕτερος ἐλάσσων ΚΡΥΠΤΟΣ λεγόμενος, παρ' ὃν ἦν θέατρον ἀξιοθέατον, ὅμοιον σχεδὸν τῷ τῶν Ἐπιδαυρίων τό τε μέγεθος καὶ τὴν λοιπὴν ἐργασίαν, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ στάδιον, οὗ ἡ μία τῶν πλευρῶν ἐρείδετο εἰς τὸ θέατρον· κατὰ τοῦτο ἦσαν καὶ τρεῖς ναοὶ, μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες, Ἀπόλλωνος, Ἀρτέμιδος καὶ Διονύσου· καὶ τοῦ μὲν Ἀπόλλωνος τὸ ἄγαλμα ἦν γυμνὸν, ξύλινον, τῆς δὲ Ἀρτέμιδος ἐνδεδυμένον, τοῦ δὲ Διονύσου ὡσαύτως ἐνδεδυμένον καὶ ἔχον γένειον· ἀλλαχοῦ δὲ ἦν ναὸς Ἀσκληπιοῦ ἔχων ἄγαλμα μαρμάρινον καθήμενον· καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ναὸς Ἑκάτης, ἣν οἱ Αἰγινῆται ἐτίμων πλέον ἢ πάντας τοὺς

(1) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 88. (2) Ἴδε ἀγωτ. Αἴγινα νῆσος.

ἄλλους θεούς, καὶ ἦγον κατ' ἔτος τελετὴν εἰσαχθεῖσαν, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως· ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ ναοῦ τούτου ξύλινον καὶ ἔχον ἓν μόνον πρόσωπον καὶ ἓν σῶμα, ἔργον Μύρωνος· ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πανελληνίου Διὸς ἦν ναὸς Βριτομάρτιδος, ἣ ἐπωνομάζετο ὑπὸ μὲν τῶν Αἰγινητῶν Ἀφαία, ὑπὸ δὲ τῶν Κρητῶν Δίκτυννα, καὶ ἧς πρὸς τιμὴν ὁ Πίνδαρος ἔγραψεν ὕμνον χαριζόμενος τοῖς Αἰγινήταις· εἶχον προσέτι οἱ Αἰγινῆται δύο περίφημα ἀγάλματα Αὐξησίας καὶ Δαμίας, δηλ. Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, ἃ οἱ Ἐπιδαύριοι, πάσχοντες χρόνον πολὺν ὑπὸ ἀνομβρίας και ἐρωτήσαντες τὸ μαντεῖον, ἔλαβον ξύλον ἐλαίας παρὰ τῶν Ἀθηναίων και κατεσκεύασαν αὐ α, συμφωνήσαντες ἀντὶ τοῦ ἱεροῦ ξύλου νὰ προσάγωσι κατ' ἔτος ἀναθήματα τῇ πολιούχῳ Ἀθηνᾷ και τῷ Ἐρεχθεῖ ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα οἱ Αἰγινῆται ὑπέκλεψαν τα αγάλματα ταῦτα, καὶ οἱ Ἐπιδαύριοι οὐδὲν πλέον προσῆγον τῶν ὑποσχεθέντων, προφασιζόμενοι ὅτι εἶχον τὰ ἀγάλματα οἱ Αἰγινῆται, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς Αἴγιναν πρὸς ἀπαίτησιν αὐτῶν· οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι, ἅμα διαβάντες, ἀπώλοντο καὶ οὕτως ἔμειναν τὰ ἀγάλματα παρὰ τοῖς Αἰγινήταις. Ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλεῖ κατ' ἔκτασιν περὶ τούτων, λέγων ὅτι οἱ Αἰγινῆται ἀφελόντες ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ἐκόμισαν καὶ ἱδρύσαντο αὐτὰ εἰς τόπον μεσόγαιον τῆς χώρας αὐτῶν ΟΙΗΝ καλούμενον, ἀπέχοντα δὲ τῆς πόλεως ὅσον 20 στάδια (1). Ὁ δὲ Παυσανίας, ὃς ἔζη κατα τὸν δεύτερον αἰῶνα, λέγει ὅτι εἶδε τὰ αγάλματα ταῦτα καὶ ἔθυσεν αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἔθυον τότε και ἐν Ἐλευσῖνι (2). Οἱ Αἰγινῆται ἦσαν δεδομένοι εἰς τὸ θαλασσεμπόριον, πωλοῦντες τοσοῦτον

---

(1) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 83. (2) Παυσ. Κορ. κ. 30.

μικρὰ καὶ ὀλίγα ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ἀκάρπου αὐτῶν νήσου, ὥστε τὸ Αἰγινοπώλης ἐγένετο συνώνυμον τοῦ ῥωποπώλης καὶ χαλγοπώλης, καὶ ἐσήμαινε πωλητὴς μικρὸς καὶ ἀξιοκαταφρόνητος οὐτιδανῶν ἐμπορευμάτων.

* Αἴγινα· ἔχει ἡ νῆσος ἓν καὶ μόνον πόλισμα κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν καὶ λιμένα πλησίον αὐτοῦ καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ πολλὰς ἀγροικίας διεσπαρμένας πολλαχοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς ἑνὸς τῶν ὀρέων αὐτῆς, ἐχούσης ὕψος 534 μέτρων γαλλ. κεῖται μονὴ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, ὡς καὶ κατὰ πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς νήσου εἰσὶ πολλὰ μοναστήρια. — Ἡ γῆ τῆς Αἰγίνης κατὰ μὲν τὸ βάθος αὐτῆς εἶναι χῶμα γεωργήσιμον καὶ καλόν, κατὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πεδιάδας τραχεῖα καὶ πετρώδης, καὶ ἑπομένως διόλου ἄκαρπος, πλὴν ὀλίγων τινῶν τόπων, ἐν οἷς προάγονται γεννήματά τινα, ὡς κριθὴ πολλὴ καὶ σῖτος ἀρκετός, καὶ ἐλαῖαι, καὶ ἄμπελοι καὶ πλῆθος ἄπειρον ἀμυγδαλεῶν, ὧν τὰ ἀμύγδαλα θεωροῦνται ὡς τὰ κάλλιστα τῆς Ἑλλάδος· στερεῖται δὲ ἡ νῆσος ὕδατος πηγαίου καὶ μόνον φρέατα εἰσὶ πρὸς πόσιν καὶ πρὸς ἄρδευσιν· ἐν οὐδεμιᾷ δὲ νήσῳ ἦν ἄλλοτε τοσοῦτο πλῆθος περδίκων ὡς ἐν Αἰγίνῃ, ὥστε οἱ κάτοικοι οὐ μόνον ἐκυνήγων αὐτὰς μετὰ προθυμίας, ἀλλ' ἔφθειρον κατ' ἔτος καὶ τὰ ὠὰ αὐτῶν, μὴ προξενήσωσι σιτοδίαν πολλαπλασιαζόμεναι· ἀλλ' ἤδη σχεδὸν ἐξέλιπον· λαγωοὶ οὐδέποτε εὑρίσκοντο οὔτε ἄλλο τι εἶδος τετραπόδων ἀγρίων ζώων. — Κατὰ τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου ὅσον μίαν ὥραν ὡς ἔγγιστα ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ καὶ τρεῖς ὥρας ἀπὸ τῆς χώρας εἰσὶν ἐπὶ κορυφῆς λόφου τὰ ἐρείπια τοῦ Πανελληνίου Διός· μετὰ τριάκοντα αἰῶνας σώζονται εἰσέτι 33 κίονες Δωρικῆς κατασκευῆς· ἀπὸ τοῦ ὄρους τούτου ἐκτείνεται ἡ θέα ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐπὶ

κώμην ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Αἴγινα ἐγένετο μέχρι τινὸς ἡ καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε συνεσωρεύθησαν ἐν αὐτῇ πλῆθος φυγάδων ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὡς χίλιοι Ψαριανοὶ οἱ πλουσιώτεροι, οἳ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν κατέφυγον ἐνταῦθα· ὥστε ἡ Αἴγινα κατ' ἐκεῖνο τὸ μεταίχμιον περιεῖχεν ἕως 30,000 ἀνθρώπων, οἳ μετὰ ταῦτα, καθ' ὅσον ἡσύχαζον τὰ πράγματα, βαθμηδὸν ἠλαττοῦντο. Ἡ Αἴγινα ἀποτελεῖ τανῦν ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΝ.

ΚΑΛΑΥΡΙΑ ἢ ΚΑΛΑΥΡΕΙΑ, νῆσος κατέμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Τροιζῆνος Πώγωνος· ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτε οἱ Δελφοὶ ἦσαν ἱεροὶ τοῦ Ποσειδῶνος· ὕστερον δὲ ἀντήλλαξαν, ὡς ἐμυθεύετο, οἱ θεοὶ οὗτοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν Ἀπόλλων ἔλαβε τοὺς Δελφούς, ὁ δὲ Ποσειδῶν τὴν Καλαυρίαν ἐν ᾗ εἶχε καὶ ναὸν ἅγιον, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερᾶτο παρθένος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γάμου (1). — Ἡ Καλαυρία κατέστη περίφημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημοσθένους, ὃς διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατέφυγεν εἰς αὐτήν· εἶτα μετακληθεὶς καὶ διωχθεὶς τὸ δεύτερον, ἐπεραιώθη καὶ αὖθις εἰς Καλαυρίαν· κινδυνεύων δὲ νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἔπιε φάρμακον καὶ ἐτελεύτησε· καὶ οὕτως ἐκ τῶν φυγάδων Ἑλλήνων μόνον τοῦτον δὲν ἐδυνήθη ὁ Ἀρχίας νὰ ἀναγάγῃ πρὸς τὸν Ἀντίπατρον καὶ τοὺς Μακεδόνας (2)· Ὁ τάφος τοῦ Δημοσθένους ἔκειτο ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος (3)· οἱ δὲ κά-

---

(1) Παυσ. Κορ. κ. 33.—Φωκ. κ. 5. (2) Παυσ. Ἀττ. κ. 8. (3) Παυσ. Κορ. κ. 33.

τοικοι τῆς Καλαυρίας προσῆγον τιμὰς τῷ Δημοσθένει(1). — Ἡ περίμετρος τῆς Καλαυρίας εἶναι 30 ςαδίων· χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ πορθμοῦ τεσσάρων σταδίων (2)· ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἦν ἄσυλος· ἡ δὲ μεταξὺ τῶν θεῶν ἀνταλλαγὴ ἐγένετο τοιουτοτρόπως κατὰ τὸν Στράβωνα· ὁ μὲν Ποσειδῶν ἔλαβε τὴν Καλαυρίαν παρὰ τῆς Λητοῦς καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὴν Δῆλον· ὁ δὲ Ἀπόλλων λαβὼν παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν Πυθὼ, ἀντέδωκε τὸ Ταίναρον· λέγει δὲ ὁ Ἔφορος καὶ τὸν χρησμὸν =

Ἶσόν τοι Δῆλόν τε Καλαυρίαν τε νέμεσθαι·
Πυθὼ τ' ἀγαθέην καὶ Ταίναρον ἠνεμόεντα·

ἦν δὲ καί τις Ἀμφικτυονία περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἑπτὰ πόλεων αἳ μετεῖχον τῆς θυσίας· ἦσαν δὲ αὗται Ἑρμιών, Ἐπίδαυρος, Αἴγινα, Ἀθῆναι, Πρασιεῖς, Ναυπλιεῖς καὶ Ὀρχομενὸς ὁ Μινύειος· καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν Ναυπλιέων συνεισέφερον οἱ Ἀργεῖοι, ὑπὲρ δὲ τῶν Πρασιέων οἱ Λακεδαιμόνιοι. τοσοῦτον δὲ ἐπεκράτησεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον τιμὴ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε καὶ οἱ Μακεδόνες δυναστεύοντες ἤδη ἐσέβοντο κατά τι τὴν ἀσυλίαν καὶ συνεστέλλοντο νὰ ἀποσπάσωσι τοὺς εἰς Καλαυρίαν καταφυγόντας ἱκέτας· διὸ καὶ ὁ Ἀρχίας καίτοι ἔχων στρατιώτας καὶ προσταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου νὰ φέρῃ ζῶντας ὅσους τῶν ῥητόρων εὕρῃ ὑπαιτίους, δὲν ἐτόλμησε νὰ βιάσῃ τὸν Δημοσθένην, ἀλλ' ἔπασχε νὰ τὸν πείσῃ· ὁ δὲ Δημοσθένης προλαβὼν, ὡς εἴρηται, ἀπέθανε διὰ δηλητηρίου φαρμάκου (3).

* Καλαυρία, κοιν. Πόρος· ἡ νῆσος ἅπασα σύγκειται ἐκ μέλανος ἡφαιστώδους λίθου· ἔχει δύο εἰσόδους, τὴν μὲν κατὰ τὸ βόρειον τὴν δὲ κατὰ τὸ νότιον καὶ πρὸς τὸ στόμιον

---

(1) Παυσ. Κορ. κ. 34. (2) Στράβ. β. 8, σ. 369. (3) Αὐτ. σ. 374.

ΣΦΑΙΡΙΑ, νησίδιον μεταξὺ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἄκρου τῆς Καλαυρίας καὶ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου τῆς Τροιζηνίας ἧς ἀπεῖχε τοσοῦτον ὀλίγον ὥστε τὸ μεταξὺ μικρὸν διάστημα ἦν καὶ ποσὶ διαβατόν. Ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς Σφαιρία ἀπὸ Σφαίρου ἡνιόχου τοῦ Πέλοπος οὗ τὸ μνῆμα ἦν ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ· εἶτα μετωνομάσθη Ἱερὰ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Πιτθέως Αἴθρα κατά τι ὄνειρον ἐξ Ἀθηνᾶς διέβαινεν εἰς τὴν νῆσον, κομίζουσα σπονδὰς τῷ Σφαίρῳ· καὶ κατά τινα ποτὲ τῶν διαβάσεων ἐμίγη αὐτῇ ὁ Ποσειδῶν· καὶ τότε ἡ Αἴθρα ἵδρυσεν ἐνταῦθα ναὸν Ἀθηνᾶς Ἀπατουρίας καὶ ὠνόμασε καὶ τὴν νῆσον ἀντὶ Σφαιρίας Ἱερὰν, καὶ διέταξεν ὅτι τοῦ λοιποῦ αἱ παρθένοι τῶν Τροιζηνίων νὰ ἀναθέτωσι πρὸ τῶν γάμων τὴν ζώνην αὐτῶν τῇ Ἀπατουρίᾳ Ἀθηνᾷ (1)

* Ἐπὶ τοῦ ἀοικήτου τούτου νησιδίου ὑπάρχει ταῦν ἐπὶ λόφου μικρὸν φρούριον ὀνομαζόμενον Κάστρον τοῦ Χάϊδεκ, διότι ἔκτισεν αὐτὸ ὁ ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κόμητος Ἰωάννου Καποδιστρίου εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος Βαβαρὸς στρατηγὸς Χάϊδεκ. Κατὰ τὴν ἀπέναντι τοῦ νησιδίου τούτου στερεὰν ἐκτείνεται ἐπὶ πολὺ διάστημα τὸ μέγιστον δάσος τῶν λεμονεῶν.

ΠΕΛΟΠΟΣ ΝΗΣΟΙ, ἐννέα νησίδες περὶ τὰ Μέθανα· ἐν μιᾷ τούτων οὐδέποτε ἔβρεχε κατὰ τὸν Παυσανίαν (2)· ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἴσως καὶ αἱ τρεῖς ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμεναι, ἡ Πλατηΐς, ἡ Λασία καὶ ἡ Βανειδιὰς (3).

ΥΔΡΕΑ, κειμένη ἀπέναντι πάσης τῆς νοτ ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Τροιζηνίας, καὶ μέρους τῆς Ἑρμιονίδος· ἐκτείνεται κατὰ μῆκος 18 μίλια κατὰ δὲ τὸ μέγιστον πλάτος 5,

---

(1) Παυσ Κορ κ. 33 (2) Αὐτ. κ. 34. (3) Πλιν. β. 4. κ. 12. §. 19.

σύγκειται όλως εκ βράχων και πετρών αποτόμων, άνευ σπιθαμής γής σπορίμου. Περί των αρχαίων κατοίκων της Υδρέας ουδέν έτερον γνωρίζομεν ειμή ότι Ευάγης τις Υδρεάτης ποιμήν καί τοι αγράμματος και διόλου απαίδευτος, εφάνη όμως ποιητής καλός κωμωδιών (1). — Μεταξύ της Υδρέας και του αιγιαλού της Τροιζηνίας εν αποστάσει 6 μιλίων απ' αυτού Β. Δ. κείται ή μικρά νήσος Απεροπία· απέχει δε ή Υδρέα 6 μίλια της νήσου Τρικράνων Β. Α. και 13 1/2 της Τιπαρήνου ωσαύτως.

* Υδρέα κοιν. Ύδρα· έχει ή νήσος μίαν ομώνυμον κωμόπολιν, λιμένα αναπεπταμένον και ουδέν χωρίον· επί των κορυφών των βράχων εισί πολλά μοναστήρια· έν εξ αυτών εν καιρώ πολεμικών περιστάσεων χρησιμεύει ως σκοπιά αφ' ής παρατηρούνται τα ερχόμενα πλοία, και επειδή ή θέα εκτείνεται απ' αυτού επ' άπειρον, οι Υδραίοι λαμβάνουσι γνώσιν αεί περί των οπωσούν ουσιωδών κατά θάλασσαν κινημάτων· ή κωμόπολις ήτις είναι όλως νεωτέρας κατασκευής κείται επί του πρός άρκτον αιγιαλού της νήσου μεταξύ βράχων αποτόμων εξ ών σχηματίζεται ο λιμήν· αι αγυιαί εκ της φύσεως του τόπου εισίν ανάντεις και ανώμαλοι· αι δε οικίαι εισίν άπασαι γενικώς λευκοειλημμέναι, και κατά το εντός διαλάμπει μεγάλη καθαριότης· εισί δε ευρύχωροι, αναπαυτικαί, στερεώτατα ωκοδομημέναι, και δωματοσκεπείς μέν, αλλά κατά πάντα τα λοιπά απαραλλάκτως όμοιαι ταις ευρωπαϊκαίς οικίαις· τα σκεύη άνευ περιττών κοσμημάτων μετέχουσιν όμως της Ασιατικής πολυτελείας και εισίν ενταύτω στερεά, εύχρηστα και αναπαυτικά ως τα της Ευρώπης· ώστε ή Ύδρα κατ' αυτούς

(1) Διονύσ. Αλικ. περί μουσ. Ιστ. κ. 23.

λόγων βιβλίων· ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ Ἀλβανική· εἰσὶ δὲ δύο σχολεῖα ἐν Ὕδρᾳ, ἓν ἑλληνικὸν ἔχον δύο διδασκάλους τῆς Β′ καὶ Γ′ τάξεως καὶ ἓν δημοτικὸν τῆς Β′ τάξεως· οἱ νέοι Ὑδραῖοι ἔχουσι φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ δεικνύουσι μεγάλην φιλομάθειαν. — Πλούσιοί τινες ἐκ τῶν κατοίκων φιλοτιμηθέντες νὰ ὑπερνικήσωσι τὴν φυσικὴν ἀφορίαν τοῦ τόπου, μετεκόμισαν ἀλλαχόθεν εἴς μικράς τινας γωνίας ξένον χῶμα καὶ διὰ μεγάλων ἐξόδων καὶ ἀγώνων ἐφύτευσαν κήπους ἐν οἷς καλλιεργοῦνται ἄνθη διάφορα καὶ πορτοκαλέαι καὶ ἄλλα κάρπιμα δένδρα. — Ἐν ἀποστάσει ὅσον μιλίου ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπάρχει τόπος παράλιος Βλιχὸς καλούμενος ἐφ' οὗ εἶναι ᾠκοδομημένον ὀχύρωμα πέτρινον ὅπερ, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς νήσου ὑπόκειται εἰς ἐχθρικὰς ἀποβάσεις, φρουρεῖται ἐν καιρῷ πολέμου ὑπὸ στρατιωτῶν δυναμένων ὄπισθέν τοῦ ὀχυρώματος νὰ προσβάλλωσι τὸν ἐχθρὸν ἀκινδύνως· εἶναι δὲ ὁ Βλιχὸς καὶ χαρίεις ἑσπερινὸς περίπατος· χείμαρος ῥέει δι' αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ συκαῖ τινες καὶ ἐλαῖαι καὶ ἄλλα δένδρα εὑρίσκονται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· ἀνωτέρω δὲ τοῦ Βλιχοῦ εἰσὶν ἀγροκήπια τινὰ τῶν πλουσίων· ἐν τῷ Βλιχῷ εἰσὶ δύο μικραὶ ἐκκλησίαι· κατὰ πᾶσαν ἔκπλευσιν τοῦ Ὑδραϊκοῦ στόλου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὰς ἐκκλησίας ταύτας ἔρχονται αἱ μητέρες καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῶν ναυτῶν, προσάγουσαι τὰ ἀναθήματα αὐτῶν καὶ δεόμεναι ὑπὲρ τῶν πλεόντων οἱ καὶ αὐτοὶ διαπλέοντες μετὰ τοῦ στόλου ἀπ' ἔμπροσθεν αὐτῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ἀποδίδουσι μακρόθεν διὰ νευμάτων τοὺς ἐσχάτους αὐτῶν ἀσπασμούς. Μ. Γ. 21. 2. Π. 37, 17. Τὸ ἀκρότατον ὕψος τῆς Ὕδρας ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λογίζεται 591 μέτρων γαλλ. Ἡ Ὕδρα μετὰ τῆς Τροιζηνίας ἀποτελεῖ ἤδη ἰδιαιτέ-

ραν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπαρχία Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ ἕδρα τοῦ δήμου Ὕδρας.

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΕΡΜΙΟΝΙΔΑ.

ΑΠΕΡΟΠΙΑ, νῆσος μικρὰ καὶ ἀκατοίκητος μεταξὺ Ὑδρέας καὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἑρμιονίδος, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Βουκόρθμου (1)· ἔχει πρὸς τὸ βόρειον λιμένα κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον περικλειόμενον πανταχόθεν.

* Δοκός· ὀλίγοι πτωχοὶ ποιμένες οἰκοῦσιν ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης· προάγει δὲ αὕτη ὄσπρια τινὰ καὶ χλόην ἱκανὴν πρὸς τροφὴν ὀλίγων προβάτων, καὶ οἱ ποιμένες ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν κατασκευάζουσι μιζίθραν ἐξαίρετον καὶ τυρίον παχὺ καὶ εὔγευστον· οἱ Ὑδραῖοι κατέχουσι τὰ μᾶλλον δεκτικὰ καλλιεργείας μέρη, καὶ τὸ νησίον ὁλόκληρον ὑπόκειται τῇ Ὕδρᾳ, ἧς ἀπέχει περίπου ἓξ μίλια Β. Δ. — Κατὰ τὸ βάθος τοῦ λιμένος ὑπάρχει οἴκημα λιθόκτιστον, ἔχον ἀποθήκην, ἐν ᾗ εὑρίσκουσι τὰ προσορμιζόμενα πλοῖα οἶνον, ἔλαιον, τυρίον καὶ ἄλλα τινά.

ΤΡΙΚΡΑΝΑ, νησὶς πρὸς τὴν νοτ-ἀνατολικὴν παραλίαν μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Κωλυεργίας καὶ τοῦ προβαίνοντος εἰς τὴν θάλασσαν ὄρους Βουπόθμου (2).

* **Τρίκερα.**

ΤΙΠΑΡΗΝΟΣ, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἀπέναντι τοῦ πρὸς μεσημβρίαν ἄκρου τῆς Ἑρμιονίδος· ὁ Παυσανίας ἀποσιωπᾷ τὴν νῆσον ταύτην, ἀναφέρει δὲ αὐτὴν μόνος ὁ Πλίνιος.

* Πέτσαι καὶ κοινότερον Σπέτσαι. Τὸ νησίον τοῦτο εἶναι

---

(1) Παυσ. Κορ. κ. 34. — Πλίν. (2) Παυσ. αὐτ.

χθαμαλὸν καὶ ἐπίπεδον, καὶ μόνον κατὰ μεσημβρίαν ἔχει ἓν μικρὸν ὄρος, καὶ μίαν κωμόπολιν ὁμώνυμον κατὰ τὴν βορ-ἀνατολικὴν παραλίαν· εἶναι ἄφορον τὸ νησίον τοῦτο· τὸ ἔδαφος αὐτοῦ σύγκειται ἐκ χαλίκων καλυπτομένων ὑπὸ ὀλίγου χώματος καὶ προάγει σχοίνους μόνον καὶ θύμον· ἔχει περίμετρον 14 μιλίων. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν αὐτοῦ κεῖται τὸ Σπετσόπουλον, καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν δύο σκόπελοι· ἀπέχει τῆς πλησιεστέρας στερεᾶς 2 1/2 μίλια, τῆς δὲ Ὕδρας 13 1/2 ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον (1). Αἱ οἰκίαι εἰσὶν ᾠκοδομημέναι ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου ἐπὶ ῥάχεως λόφου· ἡ ἄκρα αὐτῶν καθαριότης, ἡ λευκότης τῆς ἀσβέστου δι' ἧς ἀλείφονται ἔξωθεν καὶ οἱ μεταξὺ αὐτῶν σποράδην εὑρισκόμενοι ἀνεμόμυλοι ἀποτελοῦσι θέαν λαμπρὰν καὶ ἄκρως εὐάρεστον. — Οἱ Σπετσιῶται εἰσὶν ἐπίσης ὡς καὶ οἱ Ὑδραῖοι καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἐκ τῶν ἐμπειροτέρων περὶ τὴν θαλασσοπλοΐαν καὶ τὴν ναυμαχίαν, ὡς ἐφάνησαν πραγματικῶς κατὰ τὸν προλαβόντα κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν παρέσχον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον 16 πλοῖα καὶ δύο πυρπολικά. — Ἡ χώρα κατὰ τὴν φύσιν τῆς θέσεως αὐτῆς εἶναι ἀφύλακτος καὶ παντὶ κινδύνῳ ἐκτεθειμένη, ἀλλ' ἀσφαλίζει αὐτὴν ἡ μεγάλη γειτνίασις πρὸς τὴν Πελοπόννησον, ἀφ' ἧς στράτευμα δύναται νὰ διαπεραιωθῇ εἰς ἔλαττον ὥρας. Οἱ Σπετσιῶται ἔχουσιν 157 ἴδια ἑαυτῶν πλοῖα κάλλιστα, ἅπερ δὲν ἐπωλέθησαν ὡς τὰ τῶν Ὑδραίων κατὰ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ σώζονται καὶ μέχρι τοῦδε. Ἡ περιβόητος Βουβουλίνα ἦν ἐκ Σπετσῶν· ἡ ἀῤῥενόφρων καὶ ἡρωϊκὴ αὕτη πλουσία χήρα, ἧς ὁ σύζυγος εἶχε καρατομηθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ

(1) Ἴδε Ὕδρα.

δὲ πρωτότοκος υἱὸς ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἄργους, συνέλαβε τὸν σκοπὸν ν' ἀποκλείσῃ δι' ἰδίων αὐτῆς ἐξόδων τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐφ' ᾧ καὶ οὐ μόνον ηὐτρέπισε δύο πλοῖα ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῆς καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπιβᾶσα διεύθυνεν αὐτὰ ἡ ἰδία. — Εἰς Σπέτσας ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, ἐν Ἑλληνικὸν ἔχον δύο διδασκάλους Β' καὶ Γ' τάξεως καὶ ἐν δημοτικὸν Β' τάξεως· ἔτι δὲ καὶ ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημοτικὸν καὶ τελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον. Αἱ Σπέτσαι μετὰ τῆς Ἑρμιονίδος ἀποτελοῦσι τανῦν μίαν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας· εἰσὶ δὲ αἱ Σπέτσαι πρωτεύουσα καὶ ἕδρα τοῦ δήμου Σπετσῶν καὶ ἀπέχουσι τῆς Ναυπλίας 36 μίλια Ν. Α. Μ. Γ. 20, 48, Π. 37, 16. Κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν διαίρεσιν τῆς ἐπικρατείας αἱ Σπέτσαι μετὰ τῆς Ἑρμιονίδος ἀποτελοῦσι μίαν τῶν ἓξ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ τῆς Ἀργολίδος· ἔχει δὲ ἡ νῆσος 2,121 οἰκογενείας, 9,148 κατοίκους (1), κατὰ τὸν ἀπογραφικὸν πίνακα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔτους 1849.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ, νησὶς ἀκατοίκητος κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Τιπαρήνου· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου· ὁ Παυσανίας ὀνομάζει αὐτὴν Ἀριστεράς (2).

* Πετσόπουλον ἢ κοινότερον Σπετσόπουλον· κατὰ τὸ μέσον ἔχει μικρὸν ὄρος· ἄντικρυ δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ δύο σκοπέλους· ἡ περίμετρος αὐτοῦ εἶναι 6 μιλίων· ἀπέχει τῶν Πετσῶν 3/4 μιλίου.

ΚΟΛΩΝΙΣ, ἀναφέρεται καὶ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ Πλινίου ὡς μία τῶν παρὰ τὴν Ἑρμιονίδα κειμένων νησίδων, ὡς καὶ

---

(1) Ἴδε δῆμος Σπετσῶν. (2) Παυσ. Κορ. κ. 34. (3) Πλίν. β. 4, κ. 12, § 19.

ἡ Ἀπεροπία, ἡ Τιπάρηνος καὶ ἡ Ἀριστερά (1) Εἰς Κολωνίδα ὑπάρχει οἰκονομικὴ ἐφορεία Γ'. τάξεως.

ΑΛΙΟΥΣΑ. ΠΙΤΥΟΥΣΑ. Δύο νησίδες, ἃς ὁ Παυσανίας, ὡς καὶ τὴν Ἀριστερὰν, τὴν κατ' αὐτὸν Ἀριστερὰς, τάττει πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Βουκεφάλων καὶ Κωλυεργίας, λέγων προσέτι ὅτι ἡ Ἀλιοῦσα εἶχε λιμένα ἐπιτήδειον εἰς ἐνόρμισιν πλοίων· ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται συγκεχυμένον καὶ ἀσυμβίβαστον τὸ κείμενον τοῦ Παυσανίου ὡς πρὸς τὰς θέσεις τῶν ἀκρωτηρίων καὶ τῶν νησίδων. Ἡ Ἀριστερὰ, κειμένη ὁμολογουμένως πλησίον τῆς Τιπαρήνου (Πετσῶν) εἶναι τὸ Πετσόπουλον (2), ὥστε δὲν δύναται νὰ κατέχῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ὁριζομένην θέσιν· τὴν δὲ Πιτυοῦσαν μετ' ἄλλων νησίδων τάττει ὁ Πλίνιος ἐντὸς τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀργολίδος (3)· ὥστε οὐδὲ τοῦτο συμφωνεῖ, εἰμὴ μόνον ἐὰν ὑποτεθῶσι δύο Πιτυοῦσαι

---

(1) Παυσ. Κορ. κ. 34. (2) Ἴδε Ἀργολίς. (3) Πλίν. β. 4, κ. 12, § 19.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΝΗΣΟΙ.

ΕΠΕΙΔΗ ἡ Δῆλος ἐθεωρεῖτο ἱερὰ ὡς περιέχουσα τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ Λητῶον, αἱ πέριξ αὐτῆς κείμεναι καὶ περικυκλοῦσαι αὐτὴν νῆσοι ὠνομάσθησαν Κυκλάδες, καὶ ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς δώδεκα = Κέως, Κύθνος, Σέριφος, Μῆλος, Σίφνος, Κίμωλος, Πάρος, Νάξος, Σύρος, Μύκονος, Τῆνος καὶ Ἄνδρος, ὕστερον δὲ προσετέθησαν καὶ ἕτεραι τρεῖς, ἐλάσσονος λόγου ἄξιαι = Ἡ Γύαρος, ἡ Πρεπέσινθος καὶ ἡ Ὠλίαρος καὶ ἐγένοντο πᾶσαι δεκαπέντε, καὶ κατέστησαν αὗται τὴν Δῆλον ἔνδοξον, πέμπουσαι εἰς αὐτὴν δημοσίᾳ θεωροὺς καὶ θυσίας καὶ χοροὺς παρθένων καὶ συνάγουσαι ἐν αὐτῇ πανηγύρεις μεγάλας (1).

ΣΥΡΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων, πρὸς δυσμὰς τῆς Μυκόνου, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κύθνου καὶ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Τήνου· ὁ Ὅμηρος μνημονεύει αὐτῆς ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Συρία =

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκούεις
Ὀρτυγίας καθύπερθε . . . (1)

Σύρου ἦν ὁ φιλόσοφος Φερεκύδης, μαθητὴς τοῦ Πιττακοῦ καὶ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου, ἀκμάσας περὶ τὴν

---

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Ὁμ. Ὀδυσσ. Ο, ς. 405.

. . ιων λιμένων της

. . . μενων ἔφερεν ἀνεγνωρισμένην σημαίαν ἡ οὐδετερότης τῆς Σύρας μεγάλως ὠφέλησε, διότι παρεῖχεν εἰς αὐτὴν ἐμπορεῖον καὶ ἀποθήκην ἐξ ἧς οἱ ἐπανάσταται προσεπορίζοντο τὸν ἀναγκαῖον σῖτον κομιζόμενον ἐκεῖ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὑπὸ Αὐστριακῶν καὶ Ἰονίων ἐμπόρων· μετ' ὀλίγον δὲ ξένων πολλῶν καὶ ἐμπόρων ἀπὸ παντὸς ἔθνους φοιτώντων εἰς αὐτήν, ἐπλούτησε ἡ πτωχὴ αὕτη νῆσος καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκ τεσσάρω χιλιάδων ἐπενταπλασιάσθησαν καὶ ἔκτισαν καὶ τὴν προαναφερθεῖσαν Ἑρμούπολιν. Αἱ τρεῖς πολεμικαὶ νῆσοι, Ὕδρα, Πέτσαι καὶ Ψαρὰ ἀνεγνώρισαν καὶ ἐσεβάσθησαν τὴν ἀξίαν τῆς Σύρας· καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ δὲ αὐτοί, ἂν καὶ συναισθανόμενοι τὴν ἐκ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς εἰς τοὺς ἐχθροὺς τω προσγινομένην ὠφέλειαν, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὴν ἐγγίσωσιν Ἐκ δεισιδαιμονίας θρησκευτικῆς ἐξαπτομένης μάλιστα ὑπὸ τῶν Λατίνων ἱερέων ἐχθροπάθεια μεγάλη ἐπεκράτησεν ἀεὶ μεταξὺ τῶν δύο κωμοπόλεων, τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω, καὶ ἔριδες συχνάκις ἀνεφάνησαν καὶ ἐτάραξαν τὴν ἡσυχίαν τῆς Σύρας· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐταράχθη ἡ νῆσος, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1821 διενέξεως σφοδρᾶς ἐγερθείσης μεταξὺ τῶν Συρίων καὶ τινων Κεφαλλήνων, ἦλθον εἰς χεῖρας καὶ ἐφονεύθησαν ἑκατέρωθεν ἄνθρωποι, καὶ τότε δραξάμενοι τὴν πρόφασιν ταύτην, Ἑπτανήσιοι τινὲς ἑνωθέντες μετά τινων Ἑλλήνων τῶν μικροτέρων νήσων, καὶ σκοπεύσαντες διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν, διωργανίσθησαν τακτικῶς καὶ ἐπῆλθον τὸν Δεκέμβριον κατὰ τῆς Σύρας μετὰ δύο πλοίων ὑπό τινα τυχοδιώκτην Ζακύνθιον Φατσόλην Καλούμενον· ἀλλ' ὁ λαὸς ἠγέρθη κατ' αὐτῶν καὶ συμπλοκῆς γενομένης, περίπου τριάκοντα ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν. τέλος δὲ διὰ βοηθεία

ἀποσπάσματος ἐκ πλοίου Αὐστριακοῦ οἱ Σύριοι ἀπεδίωξαν τοὺς λῃστάς· ἀλλ' οὗτοι ἐπιμένοντες εἰς τὸν σκοπόν των, ἐπανῆλθον τῇ 10 φευρουαρίου, ἐνδυναμωθέντες δι' ἄλλων ἔτι πειρατῶν καὶ συμποσούμενοι ἤδη εἰς 2000 ἀνθρώπων οἳ ἐπιβαίνοντες στολίσκον ἑξήκοντα σκαφῶν, ἔκαυσαν καὶ διήρπασαν πολλὰς ἀποθήκας εἰς τὸν λιμένα, καὶ παρ' ὀλίγον προσέβαλλον καὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ φθάσασα ἐγκαίρως ἡ Γαλλικὴ βασιλικὴ σκοῦνα ἡ Ἐσταφέτα, διέσωσε τὴν Σύραν ἀπὸ τῆς σφαγῆς καὶ τῆς λεηλασίας, βιάσασα τοὺς λῃστὰς νὰ ἀναχωρήσωσι κατεσπευσμένως. Κατὰ δὲ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1822, τῇ 4 Ἰουλίου ὁ αὐτὸς Ζακύνθιος Φατσόλης ἐπιβαίνων βρίκιον ἔχον εἴκοσι τηλεβόλα, ἦλθεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύρας καὶ κοινοποιήσας πρὸς τοὺς τρέμοντας κατοίκους ὅτι ἦν διωρισμένος διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, ἀπέβη ἐπὶ κεφαλῆς τινῶν Στερεοελλαδιτῶν, συνήθροισε περὶ ἑαυτὸν τὸν συρφετώδη ὄχλον τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ μεταχειρισθῇ βίαν· ἀλλ' αἴφνης ὁ Γάλλος ναύαρχος Δε-Ριγνύ, ὅστις ἠκολούθει πάντοτε τὰ ἴχνη του φθάσας τῇ 5 τοῦ μηνὸς ἐπὶ τῆς φρεγάτας Μηδείας, κατέσχεν ἀμέσως τὸ βρίκιόν του· ὁ Φατσόλης ἐκρύβη ἐντὸς πλοίου Κεφαλληνίου, ἀλλ' ἀνακαλυφθείς, φυλακισθεὶς καὶ σταλεὶς σιδηροδέσμιος εἰς τὰς Ἰωνικὰς νήσους, κατεδικάσθη εἰς κάθειρξιν ἐντὸς φρουρίου.

Ἡ δὲ Ἑρμούπολις ἥτις εἶναι ᾠκοδομημένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Σύρου κατέστη ἐσχάτως τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος· καὶ τὸ τελώνιον αὐτῆς περιέχει ἕνα τῶν κυρίων κλάδων τῶν ἐτησίων προσόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους· τὰ διὰ Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν κτλ. ἀτμόπλοια διέρχονται τακτικῶς διὰ τῆς Σύρου. — Τὰ νομίσματα τῆς Σύρου παριστῶσι κεφαλὴν Πανὸς φέρουσαν κέρατα, καὶ ὄπι-

κατὰ μεσημβρίαν· ὁ παρὰ τὴν χώραν εἶναι ὅλως ἀναπεπταμένος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνέμους, μάλιστα τοὺς δυτικούς· ἀλλ' ὁ παρὰ τὸν λιμένα κόλπος εἶναι δεκτικὸς τῶν μεγίστων πλοίων ἃ σκέπονται ὑπό τινων σκοπέλων, κινδυνεύονται καὶ νὰ παραχειμάσωσιν ἐν αὐτῷ· ὁ Πάνορμος εἶναι μέγιστος, ἀλλ' ἐκτεθειμένος εἰς τὸν βορρᾶν· ὁ τῆς Ἁγ. Ἄννης λίαν ἀναπεπταμένος· ὁ δὲ Ὄρνος κεῖται ἀντιθέτως πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου. Ἡ νῆσος εἶναι τραχυτάτη συγκειμένη σχεδὸν ὁλοκλήρως ἐκ συηνίτου λίθου, καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς ὀλίγον ὑψηλά· τὰ δύο κύρια αὐτῶν φέρουσιν ἀμφότερα τὸ ὄνομα Προφήτης Ἠλίας (τὸ πάλαι Δίμαστοι)· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν κεῖται παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Τρούλλων, κατὰ τὸ στόμιον τοῦ μεταξὺ Μυκόνου καὶ Τήνου πορθμοῦ, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς νήσου ἀπέναντι τοῦ Τραγονησίου — Οἱ ναῦται τῆς Μυκόνου θεωροῦνται ὡς ἐπιτηδειότατοι· συμποσοῦνται δὲ ἕως 800 οἱ μετερχόμενοι τὴν θαλασσοπλοΐαν· ἔχουσιν ὑπὲρ τὰ 30 μεγάλα πλοῖα, ὡς βρίκια καὶ γολέτας, καὶ τὰ λεγόμενα πρὸς τούτοις καΐκια διὰ τὸ ἀκτεμπόριον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας· τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον συνίσταται κυρίως εἰς δέρματα καὶ εἰς οἶνον· σῖτος γίνεται τοσοῦτον ὀλίγος, ὥστε οὔτε διὰ μῆνα ὁλόκληρον ἐξαρκεῖ, κριθὴ ἱκανὴ διὰ τὴν χρείαν τοῦ τόπου, σῦκα πολλά, ἐλαῖαι ὀλίγαι· κατὰ τὸ θέρος τὰ ὕδατα σπάνια· μέγα φρέαρ προμηθεύει τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ πρὸς χρῆσιν πάντων τῶν κατοίκων τῆς χώρας. Ἡ νῆσος ἔχει μίαν καὶ μόνην χώραν Μύκονον ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. Αἱ γυναῖκες εἰσὶ πολυαριθμότεραι τῶν ἀνδρῶν οἳ καί τοι οἰκοῦντες ὀλιγόκαρπον νῆσον, ἐκ τῆς φιλεργίας, τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ μικροῦ αὐτῶν ἐμπορίου εἰσὶν εὐκατάστατοι, καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰσὶν ἐκ τῶν εὐκτιστοτέρων τοῦ Αἰγαίου

πελάγους. Οἱ Μυκόνιοι εἰσὶν εὐειδεῖς· ἅμα δὲ φθάσωσι τὸ 20—25 ἔτος τῆς ἡλικίας φαλακροῦνται· ἀποτέλεσμα, ὡς φαίνεται, τοῦ φρεατείου ὕδατος. Ἡ ἐν Μυκόνῳ διατριβὴ εἶναι εὐάρεστος· πέρδικες εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου ἐν ἄκρᾳ ἀφθονίᾳ, ὡς καὶ ὄρτυγες, σκολόπακες, τρυγόνες, δασύποδες καὶ συκοφάγοι, σταφυλαὶ καὶ σῦκα ἐξαίρετα· λάχανα παντοδαπὰ κάλλιστα· τὸ πρόσφατον τυρίον θαυμάσιον· μεγίστη δὲ σπάνις ξύλων. Ἐπὶ τῆς νήσου εἰσὶν ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ ἐκκλησίδια καί τινα μοναστήρια. — Οἱ Μυκόνιοι μετεχειρίζοντο πρὸς οἰκοδομὴν τὰ ἐρείπια τῆς Δήλου, καὶ ἤδη ἀπαντῶνται ἔγκτιστα εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν καὶ εἰς τὰς βαθμίδας τῶν κλιμάκων κλάσματα, πλακῶν μαρμαρίνων ὧν τινὰ φέρουσι καὶ γράμματα. Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Μυκόνου εὑρέθη πρό τινων ἐτῶν ἄγαλμα ἀγένειον, κάλλιστον ἐκ μαρμάρου, ἐπὶ λόφου δὲ δύο μεγάλοι ἀνδριάντες μαρμάρινοι ἀκέφαλοι καὶ 14 προτομαὶ ὡσαύτως μαρμάριναι καὶ ἀκέφαλοι καὶ 1 σαρκοφάγος μετὰ τοῦ ἐπιθέματος αὐτοῦ καὶ κεκοσμημένος δι' ἀναγλύφων. Κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου ὑψοῦται μικρὸς, ὀξυκατάληκτος λόφος ἐφ' οὗ ἦν ποτὲ μοναστήριον καλογραιῶν ἤδη ἐγκαταλελειμμένον· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου σώζονται ὀλίγα τινὰ λείψανα φρουρίου τοῦ μεσαίωνος ἀναφερομένου καὶ ὑπὸ τοῦ Τουρνεφόρτου (1)· λέγεται δὲ ἤδη ὁ λόφος οὗτος ὡς ἐκ τοῦ φρουρίου Παλαιόκαστρον καὶ Τούρλαις, καὶ μετὰ 10 λεπτὰ ἀπ' αὐτοῦ κεῖται μοναστήριον τῆς Παναγίας ἐπιλεγομένης Παλαιοκαστριανῆς ἢ Τουρλιανῆς. — Νησὶς ἀκατοίκητος καλουμένη Τραγονήσι κεῖται εἰς ἀπόστασιν 1 μιλίου ἀπὸ τῆς Μυκόνου ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦ

(1) Τουρνεφ. Β. 1, σ. 441.

Λέγεται δὲ μάλιστα ὅτι, ὅτε ὁ στρατηγὸς τοῦ Δαρείου Δάτης ἐθυμίασε τριακόσια τάλαντα λιβανωτοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος καὶ ἀνέπλευσε, τότε ἡ Δῆλος ἐκινήθη πρῶτα καὶ ὕστατα, τὸ πρὶν οὖσα ἀκίνητος (1). Ἐμυθεύετο προσέτι ὅτι ἡ Δῆλος ἦν τὸ κατ' ἀρχὰς τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ ὅτι ὁ θεὸς οὗτος ἔδωκεν αὐτὴν τῇ Λητοῖ, λαβὼν κατ' ἀνταλλαγὴν τὴν Καλαυρίαν (2). — Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μυθολογούμενα· ὁ δὲ Φίλων λέγει περὶ τῆς Δήλου ἱστορικώτερον καὶ φυσικώτερον οὕτω — Καὶ μὴν ἥ γε θάλασσα, φασίν, ἤδη μεμείωται· μάρτυρες δὲ αἱ νήσων εὐδοκιμώταται, Ῥόδος τε καὶ Δῆλος· αὗται γὰρ τὸ μὲν παλαιὸν ἠφανισμέναι κατὰ τῆς θαλάσσης ἐδεδύκεσαν ἐπικλυζόμεναι, χρόνῳ δ' ὕστερον ἐλαττουμένης ἠρέμα, ἀνεφάνησαν, ὡς αἱ περὶ αὐτῶν ἀναγραφεῖσαι μηνύουσιν ἱστορίαι (3). Ἡ Δῆλος ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον Πελασγία (4) ἀπό τινων Πελασγῶν ἐποικησάντων ἐνταῦθα ἐπὶ Δευκαλίωνος (1529 π. Χ.) (5)· ᾠκήθη δὲ ὕστερον ὑπὸ Δρυόπων καὶ ὑπὸ Κρητῶν ἐπὶ Μίνωος ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ἀνίωνα, κατὰ τὸν Διόδωρον (6), ἢ Ἄνιον κατὰ τὸν Βιργίλιον (7), τὸν Ὀβίδιον (8) καὶ τὸν Σέρβιον (9). Ἡ Δῆλος ἐκαλεῖτο καὶ Ὀρτυγία πρότερον (10). Εἶχε δὲ πόλιν κειμένην ἐν πεδίῳ, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ Λητῷον· ὑπερέκειτο δὲ τῆς πόλεως ὄρος ὑψηλὸν καὶ τραχὺ ὁ Κύνθος καὶ ποταμὸς μικρὸς διέρρεε τὴν νῆσον Ἰνωπὸς λε-

νωγι

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 98. — Εὐστάθ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. ς. 525.
(2) Στραβ. β. 8, σ. 373. (3) Φιλ. περὶ κοσμ. ἀφθαρσ. σ. 959.
(4) Στράβ. β. 10, σ. 426. (5) Ἰδ. Ῥαοὺλ-Ῥοχέτ. Ἀποικ. Ἑλλην. Τ. 1, κ. 4, σ. 272-273. (6) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 79. (7) Βιργιλ. Αἰν. β. 3, στ. 80. (8) Ὀβιδ. Μεταμορφ. β. 13, σ. 632 κξ. (9) Σέρβ. εἰς Βιργ. Αἰν. β. 3, κ. 80. — Ἰδ. καὶ Ῥαοὺλ-Ῥοχέτ. Ἀποικ. Ἑλλην. Τ. 2, κ. 6, σ. 448 καὶ Τ. 2, κ. 4, σ. 149 κξ. (10) Στράβ. β. 10, σ. 486.

ἐτερατολογεῖτο, ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Νείλου (1). Ἡ Δῆλος ἐτιμήθη ἐκ παλαιοῦ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ θεούς, ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν ἔτι χρόνων· κατέστησαν δὲ αὐτὴν ἔνδοξον καὶ αἱ περιοικίδες νῆσοι αἱ καλούμεναι Κυκλάδες, πέμπουσαι δημοσίως πρὸς τιμὴν θεωρίας καὶ θυσίας καὶ χορούς παρθένων, καὶ συνιστῶσαι μεγάλας πανηγύρεις ἐν αὐτῇ· καὶ ἦσαν μὲν δώδεκα κατ' ἀρχὰς αἱ Κυκλάδες, ὕστερον δὲ προσετέθησαν καὶ ἄλλαι (2). Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ὅτε ἐτάχθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὁ πρῶτος εἰς χρήματα φόρος πρὸς ἐκδίκησιν καὶ φθορὰν τῆς χώρας τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἡ Δῆλος διωρίσθη ταμεῖον, καὶ αἱ συνελεύσεις ἐγίνοντο ἐν αὐτῇ (3). — Ὀλίγον πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐσείσθη ἡ Δῆλος, ὅπερ οὐδέποτε συνέβη πρότερον, καὶ τοῦτο ἐξελήφθη ὡς προμήνυμα τῶν μελλόντων δεινῶν (4). Κατὰ δὲ τὸ ἕκτον ἔτος τοῦ εἰρημένου πολέμου Ὀλυμπ. 88, 3. οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάθηραν τὴν Δῆλον κατά τινα χρησμόν· ἐκάθηρε δὲ αὐτὴν καὶ πρότερον ὁ τύραννος Πεισιστράτης οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μέρος τῆς νήσου ἐφαίνετο ἀπὸ τοῦ ναοῦ· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον — ὅσαι θῆκαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ μετεκόμισαν αὐτὰς πάσας εἰς Ῥήνειαν, καὶ διέταξαν οὐδὲ θνήσκειν τινὰ τοῦ λοιποῦ, οὐδὲ τίκτειν, οὐδὲ κύνας τρέφειν, οὐδὲ θάπτειν, οὐδὲ νεκρὸν καίειν ἐν Δήλῳ, ἀλλὰ μεταβιβάζειν πάντας εἰς Ῥήνειαν (5)· τότε δὲ πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐπανηγύρισαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια, ἑορτὴν τελουμένην κατὰ πενταετηρίαν καὶ ἔπεμπον καὶ πλοῖον μέγιστον καθῆκον εἰς ἐννέα ἐρέτας ἀπὸ τῶν καταστρωμάτ

---

(1) Παυσ. Κορ. κ. 5. — Στράβ. β. 6, σ. 271. — β. 10, σ. 485.

(2) Στράβ. αὐτ. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. ϙϐ. (4) Αὐτ. β. 2, κ. 8.

(5) Αὐτ. β. 3, κ. 104. — Στράβ. β. 10, σ. 486.

μάτων (1). Ἐγίνετο δὲ τὸ πάλαι μεγάλη συνέλευσις ἐν Δήλῳ τῶν Ἰώνων καὶ τῶν περιοικούντων νησιωτῶν· οἱ ἤρχοντο μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παίδων αὐτῶν, ὡς ὕστερον συνήρχοντο εἰς τὰ Ἐφέσια, καὶ ἐτελεῖτο ἀγὼν γυμνικὸς καὶ μουσικὸς καὶ ἐπέμποντο χοροὶ ἐκ τῶν πόλεων, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ =

Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ, Φοῖβε, μάλιστ᾽ ἐπιτέρπεαι ἦτορ.
Ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται,
Σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν·
Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅτ᾽ ἂν στήσωνται ἀγῶνα (2).

καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ νησιῶται ἐξηκολούθησαν καὶ εἰς τὸ μετέπειτα νὰ πέμπωσιν εἰς Δῆλον χοροὺς καὶ ἱερὰ ἀναθήματα· οἱ δὲ ἀγῶνες καὶ τὰ πλεῖστα κατηργήθησαν ἐκ δυστυχῶν περιστάσεων, ἕως οὗ οἱ Ἀθηναῖοι κατέστησαν, ὡς εἴρηται, τὴν ἑορτὴν τῶν Δηλίων καὶ ἱπποδρομίας, ὅπερ δὲν ὑπῆρχε πρότερον (3)· καθαιρομένης δὲ τῆς Δήλου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναιρεθεισῶν τῶν θηκῶν ὅσαι ἦσαν ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἐφάνησαν Κᾶρες γνωσθέντες ἔκ τε τῆς σκευῆς τῶν συντεθαμμένων αὐτοῖς ὅπλων καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς· ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ πάλαι ἡ Δῆλος ᾠκεῖτο ὑπὸ Καρῶν, ὡς καὶ τὰς πλείστας τῶν νήσων λησταὶ Κᾶρές τε καὶ Φοίνικες ᾤκησαν (4)· ἡ ἀρχαιότης τῆς ἱερότητος τῆς Δήλου δείκνυται καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς· ὁ υἱὸς τοῦ Κέκροπος Ἐρυσίχθων μετεκόμισεν ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας τὸ ἀρχαιότατον τῶν ξοάνων τῆς Εἰλειθυίας, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες κατὰ τὸν Παυσανίαν (5), ἂν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀλλαχοῦ, ὁ Ἐρυσίχθων κομιζόμενος ὀπίσω μετὰ

(1) Παυσ. Ἀττ. κ. 20. (2) Ὁμ. ὕμν. εἰς Ἀπόλλ. ς. 146 κ.ἑ.
(3) Θουκυδ. β. 3, κ. 104. (4) Παυσ. Ἀττ. κ. 18. (5) Αὐτ. κ. 31

τὴν θεωρίαν ἐκ Δήλου, ἐτελεύτησε κατὰ τὸν πλοῦν καὶ ἐτάφη εἰς Πρασιὰς (1)· ἐθεωρεῖτο δὲ ὁ Ἐρυσίχθων ὡς θεμελιωτὴς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. — Ὁ Θησεὺς ἐπανερχόμενος ἐκ Κρήτης κατεστήσατο ἀγῶνα εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐστεφάνου τοὺς νικῶντας διὰ φοίνικος (2). Ὁ Αἰνείας κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπανάκαμψιν καταχθεὶς εἰς Δῆλον, προσέφερε λατρείαν τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε χρησμὸν αἴσιον (3). Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ δεκάτου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον τῆς Δήλου τοὺς κατοίκους, λόγῳ τοῦ ὅτι ἐτέλεσαν τὰ ἱερὰ ἐν στάσει ἀκαθαρσίας, καὶ δὲν ἦσαν ἐντελῶς καθαροί, ὡς ἀνασκάψαντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων· καὶ τότε οἱ Δήλιοι φυγόντες εἰς Ἀσίαν, ᾤκησαν τὸ Ἀδραμύτιον ὃ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Φαρνάκης (4)· ὄντων δὲ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀσιατικῇ πόλει τῶν Δηλίων, ὁ ὕπαρχος τοῦ Τισαφέρνους Ἀρσάκης ὁ Πέρσης προσκαλεσάμενος τοὺς ἀρίστους αὐτῶν ὡς φίλους καὶ συμμάχους εἰς ἐκστρατείαν κατ' ἀγνώστου ἐχθροῦ, περιεκύκλωσεν αἴφνης καὶ κατηκόντισεν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἄριστον· καὶ τότε οἱ λοιποὶ Δήλιοι φοβούμενοι μὴ παρανομήσῃ τι καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ μὴν ὑποφέροντες τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς ἀφόρητα βάρη, ἐξέβαλον τοὺς φρουροὺς ἐκ τῆς ἀκροπόλεως (5). — Τῷ δὲ ἐνδεκάτῳ ἔτει τοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐνθυμηθέντες ὁπόσα οἱ Δήλιοι ἔπαθον κατὰ διαφόρους μάχας, καὶ ὑπακούσαντες προσέτι εἴς τινα χρησμὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, κατήγαγον αὖθις τοὺς Δηλίους εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν (6). — Ἡ δόξα τῆς Δήλου

(1) Παυσ. 'Αττ. κ. 31. (2) Παυσ. 'Αρκ. κ. 18. (3) Βιργ. Αἰν. β. 3, ς. 78 κλ. (4) Θουκυδ. β. 5, κ. 1. (5) Αὐτ. β. 8, κ. 108. (6) Αὐτ. β. 5, κ. 32.

ηὐξήθη μᾶλλον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατασκαφὴν τῆς Κορίνθου, διότι οἱ ἔμποροι μετεχώρησαν ἐκεῖσε, παρακινούμενοι ἐκ τῆς ἀτελείας τοῦ ναοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐπιτηδείας θέσεως τοῦ λιμένος ὃς ἔκειτο καλῶς πρὸς τοὺς πλέοντας ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς τούτοις διὰ τὰς ἐκ τῆς πανηγύρεως ἐμπορικὰς ὠφελείας· ἐσύχναζον δὲ εἰς αὐτὴν πάντες καὶ πρὸ πάντων μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ μετὰ τὴν ἐκ νέου δὲ σύστασιν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον τὴν νῆσον καὶ ἐπεμελοῦντο ἱκανῶς καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὸ ἐμπόριον (1). Ἀλλ' ἐπελθὼν ὁ Στρατηγὸς τοῦ Μιθριδάτου Μηνοφάνης εἴτε ἀφ' ἑαυτοῦ εἴτε κατὰ προσταγὴν τοῦ Μιθριδάτου, καὶ εὑρὼν τὴν πόλιν ἀτείχιστον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀόπλους, εἰσέπλευσε μετὰ τριήρεων καὶ ἐφόνευσε τοὺς ἐπιδημοῦντας τῶν ξένων· ἐφόνευσε δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Δηλίους, καὶ κατασύρας πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα, πάντα δὲ τὰ ἀναθήματα, ἐξηνδραπόδισε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, καὶ αὐτὴν τὴν Δῆλον κατηδάφισε· καί τις τῶν μετ' αὐτοῦ βαρβάρων ἀπέῤῥιψεν ὑβριστικῶς τὸ ξόανον τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ δὲ κλύδων ἀπήνεγκεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Βοιωτῶν (2)· ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Μιθριδάτου εἰς τὰ ἴδια, παρέλαβον αὖθις τὴν νῆσον οἱ Ῥωμαῖοι ἐρήμην· ἀλλ' ἔκτοτε διέκειτο ἀεὶ ἐν κακῇ καταστάσει· εἶχον δὲ αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Στράβωνος (3). — Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐνηργεῖτο καὶ τὸ ἀνόσιον ἀνθρωπεμπόριον, καὶ αὐθημερὸν ἐδύνατο ἡ Δῆλος καὶ νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἀποπέμψῃ μυριάδας ἀνδραπόδων (4). — Ἡ πόλις τῆς Δήλου ἡ ὡς

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 486. (2) Παυσ. Λακ. κ. 23 ιδ. καὶ Βοιωτικ.
(3) Στραβ. β. 10, σ. 486. (4) Αὐτ. β. 14, σ. 668.

ἀτείχιστος ἐλάμβανε κατὰ διαφόρους καιροὺς νέαν αὔξησιν ἐξετείνετο ἀτάκτως καθ' ἅπαν τὸ πρὸς δυσμὰς ἥμισυ τῆς μικρᾶς νήσου· κατὰ δε ἀνατολὰς καθῆκεν εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Κύνθου ὃ οὐκ ἦν ὑψηλὸν, ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (1). ὁ λιμὴν ἦν καλὸς καὶ ἀσφαλής· πρὸς πολυάριθμα δὲ καὶ μεγάλα πλοῖα ἦν χρήσιμος κυρίως ὁ μεταξὺ Δήλου καὶ Ῥηνείας πορθμός· παρὰ τὸν λιμένα ἔκειτο ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις ἦν μεγαλοπρεπέστατος, θαυμάσιος καὶ περιβόητος, κείμενος κατὰ τὴν εἴσοδον μεγάλης πόλεως ᾠκοδομημένης ἐκ συηνίτου λίθου καὶ μαρμάρου καὶ περιεχούσης παντοδαποὺς ὡραϊσμοὺς, ὡς θέατρον, στοὰς, ὑδροδοχεῖον πρὸς παράστασιν ναυμαχιῶν, γυμνάσιον, βωμοὺς κτλ. — Ἡ Δῆλος ἀπέχει τῆς Ῥηνείας 4 στάδια (2).

* Δῆλος ἡ Δῆλος μικρά· κεῖται μεταξὺ δύο χαριέντων διαύλων, τοῦ μὲν πρὸς τὴν Μύκονον, τοῦ δὲ πρὸς τὴν Μεγάλην Δῆλον ἢ Ῥήνειαν· τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Μυκόνου μέχρι τοῦ λιμένος τῆς Δήλου εἶναι 6 μιλίων· ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι τοῦ Ἀγ. Νικολάου τῆς Τήνου 15 μιλ. μέχρι δὲ τῆς Νάξου 40 μιλ. καὶ μέχρι τῆς Ἰκαρίας 30 μιλ. μεταξὺ τῶν δύο Δήλων εἰσὶ δύο νησίδες, ἢ μᾶλλον σκόπελοι, μέγας Ῥεματιάρης καὶ μικρὸς Ῥεματιάρης, τὸ πάλαι δὲ Νῆσοι τῆς Ἑκάτης καλούμενα· τὸ μεταξὺ τῶν δύο Δήλων διάστημα εἶναι 1/2 μιλ. πρὸς τὸ μέρος τοῦ μεγάλου Ῥεματιάρη· ὁ μέγας Ῥεματιάρης κεῖται νοτιώτερον τοῦ μικροῦ· τὸ μεταξὺ τούτων διάστημα εἶναι ὅσον τὸ ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς μικρᾶς Δήλου πρὸς τὸν μέγαν σκόπελον· ἀλλ' ἡ ἀπόστασις μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς μεγάλης Δήλου εἶναι

(1) Στραβ. Ι. 10, σ. 485. (2) Αὐτ. σ. 486.

πολὺ μείζων, καὶ τὰ μεγάλα πλοῖα προσορμίζονται ἀσφαλῶς πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τοῦ μεγάλου Ῥεματιάρη· τὸ ὁρμητήριον τοῦτο εἶναι δεκτικὸν 100—200 πλοίων πολεμικῶν· τὰ διὰ τοῦ βορείου στομίου ἐξερχόμενα πλοῖα διέρχονται μεταξὺ τῶν δύο σκοπέλων καὶ τῆς μεγάλης Δήλου· τὰ ἐλάσσονα πλοῖα προσορμίζονται κατώτερόν τι πρὸς νότον ἔν τινι λιμένι τῆς μεγάλης Δήλου, Λιμὴν τοῦ Στρατηγοῦ καλουμένῳ· τὸ δὲ ἕτερον μέρος τοῦ διαύλου τούτου τὸ μεταξὺ τῶν δύο σκοπέλων καὶ τῆς μικρᾶς Δήλου χρησιμεύει μόνον πρὸς διάβασιν μικρῶν πλοιαρίων. — Ἡ περίμετρος τῆς Δήλου εἶναι 4 μιλίων· εἶναι δὲ ὅλως ἐγκαταλελειμμένη, ἀκατοίκητος καὶ λῃστῶν καὶ πειρατῶν καταγώγιον. Ἀπέναντι τῆς μεγάλης Δήλου ἐπὶ 50 βήματα ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὑπάρχει λίμνη μικρά, 20 βήμ. τὸ πλάτος ἣ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα πληροῦται, τὸ δὲ θέρος ξηραίνεται· ἀπὸ ταύτης τῆς λίμνης εἰς ἀπόστασιν 255 βημάτων, πέραν μικροῦ τινος λόφου 100 βημ. ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς πρὸς τὴν μεγάλην Δῆλον ὑπάρχει μία τῶν καλλίστων βρύσεων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Ἔχει δὲ ἡ Δῆλος καὶ δύο λιμένας δεκτικοὺς μόνον μικρῶν πλοιαρίων. Εὑρίσκεται δὲ ἐν τῇ νήσῳ καὶ συηνίτης λίθος καὶ ἴασπις ἐρυθρὰ καὶ λευκή· ἐκ δὲ τῶν ζώων καὶ πτηνῶν εἰσὶ δασύποδες καὶ ὄρτυγες καὶ σκολόπακες πολλοί, καὶ ἔχιδναι καὶ κροκόδειλοι χερσαῖοι. Σώζεται εἰσέτι πλῆθος ἄμετρον συντριμμάτων καὶ λειψάνων τῶν ἀρχαίων περιφήμων καὶ λαμπροτάτων ἐκείνων οἰκοδομῶν τῆς Δήλου ἅπερ κατακαλύπτοντα πολλὰς τῶν ἀρίστων γαιῶν τῆς νήσου, καθιστῶσιν αὐτὰς ἀνεπιδέκτους καλλιεργείας· καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ πολλαὶ σώζονται καὶ κυρίως ἡ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ τὰ μὲν λείψανα περιγράφονται περιεσταλμένως

ὑπὸ τοῦ Ληκίου (1) καὶ τοῦ Ῥὸς (2)· τῶν δὲ ἐπιγραφῶν ἐξέδωκε συλλογὴν μετ' ἐξηγήσεων ὁ Βίκιος (3). Εἰς Δῆλον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

ῬΗΝΕΙΑ, πρὸς δυσμὰς τῆς Δήλου ἧς ἀπέχει 4 στάδια· ὁ Στράβων λέγει αὐτὴν ἔρημον νησίδιον ἐν ᾧ ἦσαν τὰ μνήματα τῶν Δηλίων (4) ἡ νῆσος αὕτη ἦν κατὰ πολὺ μείζων τῆς Δήλου· ὑπέκειτο ἀλλ' ὅμως αὐτῇ καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς κτῆμα καὶ ὡς παράρτημα αὐτῆς ἔτι ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους ὃς ἑλὼν ἀνέθηκεν αὐτὴν τῷ Δηλίῳ Ἀπόλλωνι (5), καὶ συνέδεσεν αὐτὴν μετὰ τῆς Δήλου δι' ἁλύσεως (6). Ὀλίγους κατοίκους εἶχεν ἡ Ῥήνεια καὶ πόλιν οὐδεμίαν· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων νὰ θάπτωσιν ἐν Ῥηνείᾳ τοὺς ἐν Δήλῳ θνήσκοντας, ἐδέησεν ἐκτὸς τῶν τάφων νὰ κτίζωσι καὶ οἰκίας, διότι ὁ ἐνταφιασμὸς τοσούτων νεκρῶν ἀπῄτει τὴν παρουσίαν καὶ τὴν φροντίδα τῶν ζώντων· ἔτι δὲ μᾶλλον ηὐξήθη ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥηνείας ἐκ τῆς διαταγῆς τοῦ νὰ μὴ τίκτωσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῆς Δήλου· ἐκ ταύτης οἱ μὲν πλούσιοι ἐβιάζοντο νὰ ἔχωσι κατοικίας ἐπὶ τῆς Ῥηνείας, ὅσον δὲ περὶ τῶν πολυαρίθμων κατοίκων τῆς πτωχῆς κλάσεως ἐπάναγκες ἦν νὰ προνοῶσι περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν κυοφορουσῶν γυναικῶν· ὅθεν ἀνεγεννήθη ἐν τάχει νέα πόλις μεταξὺ τῶν μνημάτων. Ἦν δὲ ἡ τύχη τῆς Ῥηνείας ἀδιαλύτως συνδεδεμένη μετὰ τῆς Δήλου, καὶ ὡς καὶ αὐτὴ ἐρημώθη καὶ ἐκείνη ἐπὶ τέλους.

* Ῥήνεια, κοιν. μεγάλη Δῆλος· ἡ περίμετρος αὐτῆς λο

(1) Ληκ. κ. 23 Δῆλος. (2) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ—1 σ. 30, παραρτ. εἰς τὴν τρίτην ἐπιστολ. (3) Βοικ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. μερ. 12. (4) Στραβ. β. 10, σ. 486. ἴδ. Δῆλον. (5) Θουκυδ. β. 1, κ. 13. (6) Αὐτ. β. 3, κ. 104.

γίζεται 18 μιλίων· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο διά τινος στενωτάτης, μόλις 50 βημάτων πλάτους καὶ οὐκ ὀλίγον μακρᾶς γλώσσης· τὸ πλάτος τοῦ διαύλου τοῦ διαχωρίζοντος τὴν Δῆλον ἀπὸ τῆς Ῥηνείας εἶναι 500 βημάτων. Ἡ νῆσος αὕτη ἔχει ὄρη μετρίως ὑψηλὰ, νομὰς καλὰς καὶ γῆν ἐπιτηδείαν πρὸς ἀμπελοφυτείαν· οἱ Μυκόνιοι γεωργοῦσιν αὐτὴν ἐπιμελῶς, καὶ τρέφουσιν ἐπ' αὐτῆς ἵππους, βόας, πρόβατα καὶ αἶγας. Ὁ ἄριστος τῶν λιμένων τῆς νήσου καλεῖται Σχῖνος ὡς περίφυτος ἐκ σχίνων. Ἀπέναντι τοῦ μεγάλου Ῥεματιάρη (1) ἐν ὑπωρείαις λόφου φαίνονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως ᾠκοδομημένης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης καὶ ἐκτεινομένης μέχρι τῆς ἄκρας τῆς καλουμένης Γλαρόποδον· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε ναὸς, καὶ ἐπὶ τῆς νήσου εὑρίσκονται τάφοι πολλοὶ ἀρχαῖοι, καὶ βωμοὶ καὶ σαρκοφάγοι καὶ μνημείων λείψανα ὧν τινὰ ἐπισημότερα τῶν ἄλλων, τὰ πλεῖστα Ἰωνικῆς ἢ Κορινθιακῆς τάξεως. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ὅλως σχεδὸν ἄνυδρος.

ΚΈΩΣ, ἡ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ΚΊΑ, ἡ κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ΚΈΑ. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι καὶ ΥΔΡΟΥΣΑ κατὰ τὸν Πλίνιον καὶ Ἡρακλείδην τὸν Ποντικὸν ὃς ἐκφράζεται οὕτω· « Ἐκαλεῖτο μὲν Ὕδροῦσα ἡ νῆσος· λέγονται δὲ οἰκῆσαι Νύμφαι πρότερον αὐτήν· φοβίσαντος δ' αὐτὰς λέοντος, εἰς Κάρυστον διαβῆναι· διὸ καὶ ἀκρωτήριον τῆς Κέω Λέων καλεῖται » (2). Ἡ νῆσος αὕτη ἣ ἔχει σχῆμα σχεδὸν ᾠοειδὲς κεῖται κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀττικῆς Σουνίου καὶ τὸ βόρειον τῆς Κύθνου ἧς ἀπέχει 36 μίλια ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, τῆς δὲ νήσου Ἑλένης πέντε

(1) Ἰδ. * Δῆλος. (2) Πλιν. 2, 91. 4, 20 — Ἡρακλειδ. Ποντ. τεμαχ. εἰς λ. Κείων.

οκταστάδια μίλια Ῥωμαϊκά=40 στάδια=2 ὥρας κατὰ τὸν Πλίνιον (1). Ἡ νῆσος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπό τινος Κέω ἀρχηγοῦ ἀποικίας ἐλθούσης ἐκ Ναυπάκτου (2)· οἱ δὲ ὕστερον οἰκήσαντες τὴν νῆσον Κεῖοι ἦσαν ἔθνος Ἰωνικὸν ἐξ Ἀθηνῶν (3), ἀποικῆσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Θερσιδάμαντος (4). Τὸ πάλαι ἡ Κέως ἦν, ὡς φαίνεται, λίαν πεπληθυσμένη, διότι εἶχε τέσσαρας πόλεις. = Ἰουλίδα, Καρθαίαν, Κορισσίαν καὶ Ποιήεσσαν· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου, αἱ δύο τελευταῖαι συνεπολίσθησαν εἰς τὰς δύο πρώτας, δηλ. ἡ μὲν Κορισσία εἰς τὴν Ἰουλίδα, ἡ δὲ Ποιήεσσα εἰς τὴν Καρθαίαν, καὶ οὕτω ἡ Κέως ἀντὶ τετραπόλεως ἐγένετο δίπολις· εἶχε δὲ καὶ ποταμὸν Ἔλιξον ῥέοντα παρὰ τὴν Κορισσίαν (5), καὶ ὄρος ὑψοῦτο κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, καὶ δύο ἀκρωτήρια ἦσαν, τὸ μὲν κατ' ἄρκτον Δέων καλούμενον τὸ δὲ κατὰ μεσημβρίαν, καὶ δύο λιμένες εὐρύχωροι, ὁ μὲν κατὰ τὸ βορ-δυτικόν, ὁ δὲ κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν. — Ἐν Κέῳ ἀπενέμοντο θεῖαι τιμαὶ τῷ Ἀρισταίῳ· ἦν δὲ ὁ Ἀρισταῖος, κατὰ τὴν μυθολογίαν, υἱὸς Ἀπόλλωνος καὶ Κυρήνης τῆς θυγατρὸς Ὑψέως τοῦ Πηνειοῦ, ἀνατραφεὶς δὲ ὑπὸ νυμφῶν καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν, ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους τὴν πῆξιν τοῦ γάλακτος, τὴν κατασκευὴν τῶν σμηνῶν, καὶ τὴν κατεργασίαν τῶν ἐλαιῶν, καὶ διὰ τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν, οἱ εὐεργετηθέντες ἐτίμησαν αὐτὸν δι' ἰσοθέων τιμῶν, καθὰ καὶ τον Διόνυσον· μετὰ ταῦτα δὲ ἀφικόμενος εἰς Βοιωτίαν, ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ Κάδμου Αὐτονόην καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν τὸν Ἀκταίωνα, τὸν διασπασθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων

(1) Πλιν. αὐτ. (2) Ἡρακλειδ. Ποντ. Ἀποσπασμ. 9, σ. 210 ἐκδ. Κοραῆ. (3) Ἡροδοτ. 6. 8, καὶ 46. (4) Σχολιαστ. Διονυσ. Περιηγ. εἰς 526, Χούδσον, Τ. 4, σ. 32. (5) Στραβ. 6. 10, σ. 486, 487.

αὐτοῦ κυνῶν· μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἀκταίωνος ὁ Ἀρισταῖος κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ἀπόλλωνος μετέβη εἰς τὴν νῆσον Κέων καὶ ᾤκησεν ἐν αὐτῇ· κατασχεθείσης δὲ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ λοιμοῦ, ἔθυσεν ὁ Ἀρισταῖος ἐν τῇ Κέῳ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπειδὴ ἡ θυσία ἐγένετο κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Σειρίου ἄστρου, ὅτε πνέουσι συνήθως οἱ ἐτησίαι ἄνεμοι, ἔπαυσεν ἡ λοιμικὴ νόσος (1)· κατ' ἄλλους ἡ ἐπισκήψασα συμφορὰ ἦν οὐχὶ λοιμὸς, ἀλλ' αὐχμὸς δεινὸς ἐπικρατήσας ἐν Κέῳ καὶ τισι τῶν πλησιοχώρων νήσων, καὶ ἐξολοθρεύσας πάντας σχεδὸν τοὺς κατοίκους· οἱ δὲ ὀλίγοι διασωθέντες ἐπεκαλέσθησαν τὸν ἐν Φθιώτιδι τότε διημερεύοντα Ἀρισταῖον, ὃς ἐπὶ κεφαλῆς Παῤῥασίων ἐξ Ἀρκαδίας ἦλθε καὶ κατῴκησε τὴν Κέων· οὕτω διηγεῖται τὸ πρᾶγμα ὁ Ἀπολλώνιος (2) ἁπλοῦν καὶ ἀπογεγυμνωμένον πάντων τῶν μυθολογικῶν ἐπεισοδίων δι' ὧν περιεκοσμήθη ὑπὸ τῆς φαντασίας τῶν ποιητῶν· ὁ Σαλλεύστιος παρεδέχθη τὴν αὐτὴν παράδοσιν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σερβίου (3)· καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς βεβαιοῖ τὴν εἰς Κέων διαμονὴν τοῦ Ἀρισταίου (4). Ὁ Πίνδαρος ὕμνησε τὸν Ἀρισταῖον ὃν θεωρεῖ, κατὰ τὸν Σέρβιον (5), οὐχὶ ὡς ἐλθόντα ἐξ Ἀρκαδίας εἰς Κέων, ἀλλ' ἐκ τοὐναντίου ὡς μεταβάντα ἐκ Κέω εἰς Ἀρκαδίαν ἔνθα ἐτιμήθη ὡς θεός (6)· ὅπως δὲ καὶ ἂν ᾖ, ἡ εἰς Κέων διαμονὴ τοῦ Ἀρισταίου ἀποδεικνύεται βεβαία καὶ ὁρίζεται περὶ τὰ 1516 Π. Χ. (7). — Ἡ Κέως συνετέλει τῇ Ἐρετρίᾳ, καθ' ὅσον αὕτη ἦν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως

(1) Διοδ. Σικ. β. 4, κ. 81, 82. (1) 'Απολλων. 'Ροδ. β, 2. ς=518. Σχολ. αὐτ. ς. 500. (3) Εἰς Βιργιλ. Γεωργ. β. 1, ς. 14. (4) 'Αποσπασμ. 9, σ. 210, ἐκδ. Κοραῆ. (5) Σερβ. εἰς Βιργιλ. Γεωρ. β. 1, σ. 14. (6) Σερβ. αὐτ. (7) Ρ. 'Ροχεττ. 'Αποικ. Ἑλλ. Τ. 1, κ. 7, σ. 210, 211.

αὐτῆς (1)· ἀλλ' ὑποδουλωθείσης τῆς Ἐρετρίας ὑπὸ τῶν Περσῶν (2), οἱ Κεῖοι συνεναυμάχησαν τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν βαρβάρων, καὶ ἔπεμψαν εἰς τὸν κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα Ἑλληνικὸν στόλον δύο τριήρεις καὶ δύο πεντηκοντόρους (3)· τροπωθέντων δὲ τῶν Περσῶν, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐληλακότων εἰς τὸ ἄκρον τῆς δόξης καὶ τῆς δυνάμεως, οἱ Κεῖοι κατετάχθησαν ἐν τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, καὶ διέμειναν ἀεὶ ἐν τῇ συμμαχίᾳ ταύτῃ. — Οἱ Κεῖοι ἐτίμων κυρίως τὸν Σμίνθιον Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Διόνυσον ὡς ἀμφοτέρους τοὺς θεοὺς τούτους διαφθείραντας τοὺς λυμαινομένους ποτὲ τοὺς καρποὺς τῶν ἀμπελώνων μύας τοὺς ὑπὸ τῶν Κρητῶν σμίνθους καλουμένους· ἦν δὲ καὶ ἐν Ῥόδῳ ἑορτὴ Σμίνθια, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Σμινθίου μετέβη ἐκ Κρήτης εἰς Ῥόδον καὶ ἐκ Ῥόδου εἰς Κέων· ἔτι δὲ ἐτίμων τὴν Ἄρτεμιν καὶ τὸν Δία· καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ τούτου εἴθισται νὰ παρατηρῶσι τὴν ἀνατολὴν τοῦ Σειρίου ἀστέρος καὶ νὰ προγινώσκωσι τὴν κρᾶσιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τῶν ὡρῶν. — Τὰ νομίσματα τῶν Κείων τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἦσαν ἀργυρᾶ, τὰ δὲ νεώτερα χαλκᾶ μὲν, ἀλλὰ τῆς ἀρίστης Ἑλληνικῆς τέχνης· τὰ δὲ χαραττόμενα ἐπ' αὐτῶν ἦσαν μέλισσα, βότρυς, τράγος καὶ πίθος ἐλαίου· πολλὰ δὲ νομίσματα τῶν πόλεων τῆς Κέω εἶχον κεφαλὴν Ἀπόλλωνος φέρουσαν στέφανον, ἐκλαμβανομένην δὲ καὶ ὡς κεφαλὴν Διονύσου, καί τινα καὶ τὰ ἐμπρόσθια λέοντος. — Τὰ ἤθη τῶν Κείων ἐπὶ πολὺν χρόνον διεκρίθησαν ἐπὶ ἁπλότητι καὶ χρηστότητι· αἱ γυναῖκες ἐτήρουν αὐστηρὰν σωφροσύνην· οἱ παῖδες καὶ

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 448. (2) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 131. (3) Αὐτ. β. 8, κ. 1. 46.

αἱ παρθένοι οὐδὲν ἔπινον πλὴν ὕδατος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γάμου· ἑταῖραι καὶ αὐλητρίδες ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πόλεων τῆς Κέω ἐπετρέπετο νὰ διατρίβωσιν. — Ἡ γῆ τῆς Κέω ἦν ἐπιτηδεία εἰς βλάστησιν καὶ ἐπίδοσιν παντοίων φυτῶν καὶ εἰς κτηνοτροφίαν· ἡ ἄμπελος ἐπέδιδε καλῶς, καὶ ὁ οἶνος ἦν ἐκ τῶν ἀρίστων, ὡς ἔτι καὶ σήμερον εἶναι καλὸς, εἰ καὶ στερούμενος τῆς ἀναγκαίας ἐπιμελείας. — Ἐν Κέῳ ἦν εἶδος τι ἐρινεοῦ (ἀγρίας συκῆς) τριφόρου, φέροντος δηλ. καρπὸν τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ (1). τὸ κέντημα δὲ τῆς ἀκάνθης ἄλλου τινὸς εἴδους συκῆς ἦν ἐπικίνδυνον καὶ θανατηφόρον· ἡ τερέβινθος ἦν κοινὴ εἰς Κέων ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς Κυκλάδας. — Ἡ μίλτος (ἄμμιον, minium) τῆς Κέω ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρίστη. — Πηγή τις ἐπὶ τῆς νήσου καθίστα τοὺς πίνοντας ἔκφρονας. — Ποίμνια προβάτων ἦσαν πολλὰ, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν κατεσκευάζετο τυρὸς ἐξαιρέτου ποιότητος. — Περίφημα δὲ ἦσαν τὰ λεπτὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Κέω, καὶ περιζήτητα παρὰ ταῖς δεσποίναις τῆς Ῥώμης.

* Κέως ἢ Κέα, κοιν. Τζιά· ἔχει κωμόπολιν (χώραν) ὁμώνυμον τῇ νήσῳ καὶ κειμένην ἐν βάθει κοιλάδος, κατὰ τὴν προσάρκτιον κατωφέρειαν ἑνὸς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, καὶ κυρίως ἐπί τινος ὅπερ προβαίνον πρὸς τὸ βόρειον, λήγει εἰς μικρὰν ὀξυτενῆ κορυφὴν, ἔνθα ἦν ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις ἢ ἐπὶ τῆς συνήθους νησιωτικῆς ἀριστοκρατίας κατῳκεῖτο ὑπὸ τῶν προξένων· ἤδη δὲ καλεῖται Κάστρον, καὶ μεταξὺ τῶν συντριμμάτων τῶν νεωτέρων ὀχυρωμάτων σώζονται λείψανα ἀρχαίων τειχῶν ἐκ πλακῶν μεγάλων καὶ σχεδὸν ἰσομέτρων. Ἡ νῦν κωμόπολις κεῖται ἐπὶ λόφου κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἰουλίδος, καὶ ἀπέχει 3 μιλ. Ἰτ. ἀπὸ

(1) Ἀθήν. Δειπνοσ. β. 3, κ. 12.

τοῦ λιμένος· αἱ οἰκίαι εἰσὶ δωματοσκεπεῖς, οἱ ἀγροὶ εὔφοροι, νομαὶ πολλαί, σῖτος ὀλίγος, κριθὴ πολλή, οἶνος ἱκανός, μέταξα καὶ βάλανος κυρίως πολλὴ ἐξ ἧς ἐνεργεῖται ἐξαγωγὴ καὶ ἐμπόριον· στερεῖται δὲ ἐλαίου καὶ πυροξύλων· θήρα πολλή, κυρίως πέρδικες καὶ ἄγριαι περιστεραί· πέντε μοναστήρια εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου ἐν οἷς τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης πλησίον τῆς θέσεως τῆς πάλαι Κορισσίας· παρὰ τὸ μοναστήριον τοῦτο ῥέει ῥύαξ ὁ παλαιὸς Ἕλιξος, καὶ πέραν αὐτοῦ ὑπάρχει μεταλλεῖον μολύβδου. Ἐκτὸς τοῦ πρὸς τὴν χώραν λιμένος ἔχει ἡ νῆσος καὶ ἕτερον λιμένα εὐρύχωρον, Καβιὰ καλούμενον κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν, παρὰ τὴν θέσιν τῆς πάλαι Ποιηέσσης, ἣ διατηρεῖ τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν σχεδὸν ἀναλλοίωτον καὶ καλεῖται Ποιῆσαι· καὶ ὄρος δὲ ὑψοῦται κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου Προφ. Ἠλίας, καὶ δύο ἀκρωτήρια ὑπάρχουσι, τὸ μὲν κατὰ τὸ βόρειον, Σπανόπουλον καλούμενον, τὸ πάλαι Λέων, τὸ δὲ κατὰ τὸ νότιον. — Ἐν ἀποστάσει 1/4 ὥρας ἀπὸ τῆς χώρας κατ' ἀνατολὰς ἐν ἰδιωτικῷ τινι κήπῳ κεῖται λέων κολοσσαῖος ἐκκεκομμένος ἐκ τοῦ βράχου· τὸ μῆκος αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν κάμπων εἶναι εἴκοσι ποδῶν· τὸ δὲ ὕψος τῆς κεφαλῆς ὡς ἔγγιστα πέντε ποδῶν καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ζωηροτάτη· ὁ λέων οὗτος ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Βροενστὲδ (1) ὡς καὶ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Ῥὸς (2). Οἱ κάτοικοι τῆς Κέας κατασκευάζουσιν ἐφεστρίδας (καπότα) ἐξ αἰγείων τριχῶν πολλὰ καὶ στερεὰ καὶ ἀδιάβροχα. — Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως σώζονται λείψανα ἀξιόλογα τῶν τειχῶν καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῶν εἰσὶ δύο ἐκκλησίαι, τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας περιέχουσαι ἐπιγραφὰς ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἐνταῦθα

---

(1) Βροενστὲδ Περιηγ. 1, σ. 30, 31 (2) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλ. νῆσοι Τ. 1, Ἐπιστ. 11, σ. 130.

ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως εἶναι ἀξιοπαρατήρητος ἐσκαμμένος ἐν τῷ βράχῳ θάλαμος, καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μεγάλη δεξαμενή. Ἵσταται δὲ κατὰ μέρος ἐπὶ τῆς δεξαμενῆς ταύτης ἐκκλησία του Ἀγ. Σπυρίδωνος. — Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Μαρίνης εἶναι πύργος ἀρχαῖος ἀξιολόγου κατασκευῆς καὶ καλῶς διατηρούμενος (1). — Ἡ Κέα ἀπέχει 39 μιλ. νοτ. τοῦ Πειραιᾶ, 19 τῆς Κύθνου, 26 τῆς Ἄνδρου καὶ 41 τῆς Σύρου. — Ἡ Κέα ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν διαιρουμένην εἰς τέσσαρας δήμους. — Κέας, Κύθνου, Δρυοπίδος καὶ Σερίφου. Ἐν τῇ Κέᾳ εἰσὶ δύο Σχολεῖα Ἑλληνικὰ ἔχοντα διδασκάλους Α. καὶ Γ'. τάξεως καὶ δύο δημοτικά, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ ταμεῖον Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον.

ΠΟΛΕΙΣ τῆς ΚΞΩ.

ἸΟΥΛΙ͂Σ, μία τῶν τεσσάρων πόλεων τῆς νήσου Κέω, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ ὄρους, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὅσον 25 στάδια· εἰς τὴν Ἰουλίδα συνεπολίσθη ὕστερον ἡ Κορισσία· ἐν τῇ Ἰουλίδι ἐγεννήθη Σιμωνίδης ὁ μελοποιός, καὶ Βακχυλίδης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου, καὶ Ἐρασίστρατος ὁ ἰατρός, καὶ Ἀρίστων ὁ περιπατητικὸς φιλόσοφος καὶ ζηλωτὴς τοῦ Βορυσθενίτου Βίωνος. Οἱ Ἰουλιῆται ἐθέσπισαν ποτὲ νόμον, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπῶν τοῦ Μενάνδρου φαίνεται=

Καλὸν τὸ Κείων νόμιμον ἐστὶ Φανία,
Ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς οὐ ζῇ κακῶς.

καθ' ὃν οἱ ὑπερβάντες τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ὤφειλον νὰ ἀποθνήσκωσι πίνοντες τὸ κώνειον, ἵνα ἡ τροφὴ ἐξαρκῇ διὰ τοὺς ἄλλους· καὶ πολιορκούμενοι ποτὲ ὑπὸ τῶν

(1) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ. 1, Ἐπιστ. 11, σ. 132.

Ἀθηναίων ἐψηφίσαντο νὰ ἀποθάνωσιν οἱ πρεσβύτατοι ἐξ αὐτῶν, καὶ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἰουλίδος κεῖται ἤδη ἡ πρωτεύουσα κωμόπολις τῆς νήσου ἡ καλουμένη Κέα ἢ κοινῶς Τζιά. Οὐ πόῤῥω τῆς χώρας πρὸς ἄρκτον εὑρέθη λέων κολοσσαῖος ἐκ μεγάλου τμήματος βράχου· λείψανα τῆς Ἰουλίδος εὑρέθησαν.

ΚΟΡΗΣΣΙΑ, ἔκειτο αὕτη κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὸν ἄριστον τῶν λιμένων τῆς νήσου, οὐ πόῤῥω τῆς Ἰουλίδος ἧς ἦν ἐπίνειον καὶ εἰς ἣν μετὰ παρέλευσιν χρόνου συνεπολίσθη, οὐδὲ ὅσον κώμης κατοικίαν ἔχουσα ἐπὶ τοῦ Στράβωνος. Μεταξὺ τῆς Κορισσίας καὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ποιηέσσης ἦν ναὸς Ἀπόλλωνος Σμινθίου. Ἔῤῥει δὲ περὶ τὴν Κορισσίαν καὶ ποταμὸς Ἔλιξος (2).

ΠΟΙΗΕΣΣΑ, ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κορισσίας καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Καρθαίας εἰς ἣν μετὰ καιρὸν συνεπολίσθη· μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ Σμινθίου Ἀπόλλωνος (3) καὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ποιηέσσης ἦν ναὸς Ἀθηνᾶς Νεδουσίας ἱδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέστορος κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον (4). Παρὰ τὴν Ποιήεσσαν ἦν λιμὴν εὔορμος.

ΚΑΡΘΑΙΑ, ἔκειτο ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, κατ' ἀνατολὰς τῆς Ποιηέσσης τῆς συμπολισθείσης εἰς αὐτὴν (5). Ἡ πόλις αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Καρθίου τελευτήσαντος ἐν αὐτῇ (6). Ἐρείπια τῆς Καρθαίας σώζονται.

ἘΛΙΞΟΣ, ποταμὸς μικρὸς ῥέων περὶ τὴν Κορισσίαν, μίαν τῶν τεσσάρων πόλεων τῆς νήσου Κέω (7).

---

(1) Στράβ. β. 10, σ. 486. — Στεφ. Βυζ. Ἰουλίς. (2) Στράβ. β. 10, σ. 486, 487. (3) Ἴδε Κορησσία. (4) Στράβ. αὐτ. (5) Αὐτ.
(6) Πλίν. β. 16, παρὰ Στεφ. Βυζ. εἰς Καρθαίαν. (7) Στράβ. β. 10, σ. 486, 387.

βατοι· εἶναι ἀλλ' ὅμως πολὺ εὐφορωτέρα τῆς Σερίφου καὶ φαίνονται ἐπ' αὐτῆς ἐρείπια δύο πόλεων, ὧν τὰ μὲν ὀνομάζονται Ἑβραιόκαστρον ἢ Ῥηγόκαστρον κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν τετραμμένης κατωφερείας ὄρους ἔχοντος ἑξακοσίων τοὐλάχιστον ποδῶν ὕψος· ἐνταῦθα ἦν ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου ἔχουσα καὶ λιμένα ἀποτελούμενον ἐκ τινος προκειμένου μικροῦ σκοπέλου· πρὸς ἄρκτον δὲ τῆς πόλεως εἶναι ὁ μέγας καὶ καλὸς λιμὴν Φυκιάδα καλούμενος ἐκ τῶν πολλῶν αὐτόσε φυομένων φυκίων, καὶ σκεπόμενος πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς πετρώδους νησίδος τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ· βορειότερον δὲ τῆς νησίδος ταύτης εἶναι ἕτερος κόλπος Κολόνα ἢ Κολονᾶς λεγόμενος ἀπό τινος ἱσταμένης αὐτόσε στήλης. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι δύο λιμένες κατὰ τὸ νότιον τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως Ἐπισκοπὴ καὶ Μέρχας ἢ Μέριχας καλούμενοι. Ἡ ἀρχαία πόλις κατὰ τὰ ἤδη φαινόμενα ἴχνη τοῦ περιβόλου αὐτῆς ἦν δεκτικὴ 8—12000 ψυχῶν· μέρος τοῦ ἐδάφους σώζεται καί τινα κατεθραυσμένα ἀγάλματα καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες εὑρέθησαν κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου. Τῆς δὲ ἑτέρας πόλεως τὰ ἐρείπια καλοῦνται Παλαιόκαστρον ἢ Κάστρον τῆς Ὡραίας καὶ κεῖνται κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ τῆς μικρᾶς κορυφῆς τρομεροῦ τραχυτάτου βράχου ἐπικρεμαμένου τῇ θαλάσσῃ καὶ μόνον διά τινος πάνυ δυσπροσβάτου ἰσθμοῦ συνδεομένου τῇ στερεᾷ ἀπέναντι τῶν ἐπὶ τῆς Κέω ἐρειπίων τῆς Καρθαίας· φαίνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἧς σώζονται τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαιόκαστρον ἐρείπια ἐὰν ὑπῆρξεν, ἐγεννήθη, ἤκμασε καὶ παρήκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὅτε ἦν καὶ πρωτεύουσα τῆς νήσου. Ἡ περίμετρος τοῦ φρουρίου εἶναι οὐχὶ μεγάλη καὶ μόλις χωρητικὴ 1500—2000 ἀνθρώπων· ἡ

Κύθνος ἔχει μίαν χώραν Μεσαρίαν καλουμένην κατ᾽ ἀνατολὰς πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπὶ ὕψους πετρώδους, καὶ ἀπέχουσαν 1/2 ὥραν τῆς θαλάσσης· τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἀκρωτήριον καλεῖται Ἅγιος Δημήτριος, τὸ δὲ πρὸς ἄρκτον Κέφαλος· Δύο λιμένες εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ, ἀμφότεροι κατ᾽ ἀνατολάς· ὁ μὲν κατὰ τὸ βόρειον τῆς χώρας εἰς ἀπόστασιν 2 μιλίων καλεῖται Ἁγία Εἰρήνη, ὁ δὲ κατὰ τὸ νότιον Ἅγιος Στέφανος πρὸς τὴν Συλλάκαν, ἀμφότεροι εὐρύχωροι διὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ὑψοῦται τὸ κύριον ὄρος Θερμιὰ λεγόμενον ὁμωνύμως τῇ νήσῳ — Ἡ νῆσος αὕτη περιέχει πηγὰς ὑδάτων ποτίμων καὶ πρὸς τὸ βάθος τοῦ λιμένος τῆς Ἁγ. Εἰρήνης ὕδατα θερμὰ, ὑγιεινὰ καὶ ἰαματικὰ τῶν ῥευματισμῶν, τῆς ποδαλγίας, καὶ τῶν τοιούτων, καὶ κατάστημα ὑπάρχει κατὰ τὴν παραλίαν πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενούντων· ἐξ αὐτῶν ἔλαβεν ἡ νῆσος τὴν κοινὴν νεωτέραν αὑτῆς ὀνομασίαν, Θερμιά· τὰ ὕδατα ταῦτα πηγάζουσιν ἐν ἀποστάσει 200 βημάτων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὰς ὑπωρείας βράχου ἐκ σχιστολίθου μετρίου ὕψους· τὸ ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ ἐπίπεδον ἐκ τοῦ ὑπερπολάζοντος ὕδατος καλύπτεται ὑπὸ λέπους στερεοῦ ἐκ σηραγγώδους καὶ λίαν εὐθραύστου πωρώδους λίθου ὅπερ ἠχεῖ κατὰ τόπους καὶ ἐκ τῶν ἐναποτιθεμένων σιδηρῶν ὑπερύθρων μορίων λαμβάνει ἐρυθροβαφὲς χρῶμα· τὰ δὲ ὕδατα ταῦτα δὲν ἐκδίδουσιν ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ πίπτουσιν εἰς μικρὸν ἁλατῶδες κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἐπιπέδου κοίλωμα ἔχον ἐκροὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων τούτων εἶναι τρεῖς, ἡ ὑψηλοτέρα οὖσα καιμένη καὶ ἡ ... θερμὴ (32—33° Ρεωμ.) περιέχεται ἐν δεξαμενῇ ὑποκάτωθεν καμαρώματος οἰκοδομηθέντος, ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς θύρας ἐπιγραφῆς δείκνυται, κατὰ Ἰούλιον 1782 ...

των αὐτῷ τῶν Σεριφίων· τοσοῦτον δὲ ἦν πετρώδης ἡ νῆσος, ὥστε οἱ κωμῳδοῦντες ἔλεγον ὅτι ἔπαθε τοῦτο ἐκ τῆς Γοργόνος (1)· ὁ δὲ Παυσανίας λέγει μόνον ὅτι ἐν τῷ οἰκήματι τῷ κατ' ἀριστερὰν τῶν προπυλαίων τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων γραφῶν τοῦ Πολυγνώτου παρίστατο καὶ ὁ Περσεὺς ἐρχόμενος εἰς Σέριφον καὶ φέρων τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης (2). Οἱ Σερίφιοι ἀπένεμον μεγίστας τιμὰς τῷ Περσεῖ (3). Κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν δύο υἱοὶ τοῦ Μάγνητος, Δίκτυς καὶ Πολυδέκτης (4) ἤγαγον ἀποικίαν Αἰολικὴν εἰς Σέριφον, ὕστερον δὲ Ἴωνες ᾤκησαν τὴν Νῆσον, καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγει τοὺς Σεριφίους Ἴωνας ἐξ Ἀθηνῶν (5). Οἱ Σερίφιοι ἦσαν ἐκ τῶν νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (6), καὶ συνεναυμάχησαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατ' αὐτοῦ, παρασχόντες μίαν πεντηκόντορον (7)· πλὴν δὲ τοῦ Ἡροδότου πάντες οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, μέχρι τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πλουτάρχου τὴν πτωχείαν μόνον καὶ ἀθλιότητα τῆς νήσου καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς περιφρόνησιν ἐκφράζουσιν (8)· περὶ τῶν μεταλλείων τῆς Σερίφου οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης σιωπῆς εἰκάζεται μετὰ πιθανότητος ὅτι ὁ ἐκ τῶν μεταλλείων πλοῦτος καὶ ἡ ἐκ τούτου εὐημερία τῆς νήσου ἦν πρὸ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀκμῇ τῆς Σίφνου, καὶ ὅτι κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἡ Σέριφος κατέστη τῳόντι πτωχή, ζωοτροφουμένη μόνον ἐκ τῶν μικρῶν προϊόντων τῶν εὐτελῶν αὐτῆς ἀγρῶν— Οἱ αὐτο-

---

(1) Στράβ. β. 10, 2, 487. (2) Παυσ. Ἀττ. κ. 22. (3) Παυσ. Κορ. κ. 18. (4) Ἰδ. ἀνωτ. (5) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 48. (6) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 46. (7) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 48. (8) Πλατ. π. Πολιτ. 1 — Ἀριστοφάνης Ἀχαρ. ς. 542 — Κικερ. π. Θεῶν, 1, 31 — Πλούταρχ. π. ἐξορ. 7.

κράτορες τῆς Ῥώμης μετεχειρίζοντο τὴν Σέριφον ὡς τόπον ἐξορίας (1).

* ΣΕΡΙΦΟΣ, ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 36 μιλίων καὶ ἐπέκεινα· τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ τραχέα καὶ ἀπότομα· ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου καὶ μαγνήτιδος παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ ὁσάκις βρέξῃ, ἀνακαλύπτονται· τὰ τῆς μαγνήτιδος εἰσὶν ἀφθονώτατα, ἀλλὰ τὸ κάλλιστον εἶδος εὑρίσκεται πολὺ βαθύτερον τῆς ἐπιφανείας. Ἡ νῆσος ἔχει μίαν χώραν πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Σέριφον· κειμένην δὲ ἐπὶ βράχου μεμονωμένου καὶ περικυκλουμένου ὑπ' ἄλλων φρικωδῶν βράχων, ἐν ἀποστάσει 1 1/2 ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος ὅστις εἶναι ἄριστος, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος· Εἰσὶ δὲ καὶ τρία χωρία ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ μονὴ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ πρὸς ἄρκτον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέναντι τῆς Κύθνου, καὶ δύο σχολεῖα, ἓν ἑλληνικὸν ἔχον διδάσκαλον Β' τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β'. τάξεως· καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ φυλακεῖον τελωνειακόν.

Τὰ προϊόντα τῆς νήσου εἰσὶν ὀλίγη κριθὴ καὶ ὀλίγος οἶνος· οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου κατέχουσι τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς γῆς.—Μεταξὺ τῶν χασμάτων τῶν ἐπικειμένων τῇ χώρᾳ τρομερῶν βράχων φύεται εἶδος καρυοφύλλου οὗ τὸ στέλεχος παχύνεται ὡς μικροῦ δένδρου. — Κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Σερίφου ὑπάρχει νησὶς 1 μιλίου περιφερείας ὀνομαζομένη Σεριφόπουλον· σκόπελος κακὸς καὶ ἀκατοίκητος ἐφ' οὗ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου τρέφουσιν αἶγας καὶ χοίρους.— Εἰσὶ δὲ καὶ ἔτι δύο μικροὶ σκόπελοι περὶ τὴν Σέριφον καλούμενοι ὁ μὲν Βάνι ἢ Πολάνι κατ' ἀνατο-

(1) Τάκιτ. Χρονικ. 2, 85. 4, 31.—Ἰουβεναλ. Σατυρ. 10, 168.

των αὐτῷ τῶν Σεριφίων· τοσοῦτον δὲ ἦν πετρώδης ἡ νῆσος, ὥστε οἱ κωμῳδοῦντες ἔλεγον ὅτι ἔπαθε τοῦτο ἐκ τῆς Γοργόνος (1)· ὁ δὲ Παυσανίας λέγει μόνον ὅτι ἐν τῷ οἰκήματι τῷ κατ' ἀριστερὰν τῶν προπυλαίων τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων γραφῶν τοῦ Πολυγνώτου παρίστατο καὶ ὁ Περσεὺς ἐρχόμενος εἰς Σέριφον καὶ φέρων τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης (2). Οἱ Σερίφιοι ἀπένεμον μεγίστας τιμὰς τῷ Περσεῖ (3). Κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν δύο υἱοὶ τοῦ Μάγνητος, Δίκτυς καὶ Πολυδέκτης (4) ἤγαγον ἀποικίαν Αἰολικὴν εἰς Σέριφον, ὕστερον δὲ Ἴωνες ᾤκησαν τὴν Νῆσον, καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγει τοὺς Σεριφίους Ἴωνας ἐξ Ἀθηνῶν (5). Οἱ Σερίφιοι ἦσαν ἐκ τῶν νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (6), καὶ συνεναυμάχησαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατ' αὐτοῦ, παρασχόντες μίαν πεντηκόντορον (7)· πλὴν δὲ τοῦ Ἡροδότου πάντες οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, μέχρι τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πλουτάρχου τὴν πτωχείαν μόνον καὶ ἀθλιότητα τῆς νήσου καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς περιφρόνησιν ἐκφράζουσιν (8)· περὶ τῶν μεταλλείων τῆς Σερίφου οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης σιωπῆς εἰκάζεται μετὰ πιθανότητος ὅτι ὁ ἐκ τῶν μεταλλείων πλοῦτος καὶ ἡ ἐκ τούτου εὐημερία τῆς νήσου ἦν πρὸ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀκμῇ τῆς Σίφνου, καὶ ὅτι κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἡ Σέριφος κατέστη τῷόντι πτωχή, ζωοτροφουμένη μόνον ἐκ τῶν μικρῶν προϊόντων τῶν εὐτελῶν αὐτῆς ἀγρῶν — Οἱ αὐτο-

(1) Στράβ. β. 10, 2, 487. (2) Παυσ. Ἀττ. κ. 22. (3) Παυσ. Κορ. κ. 18. (4) Ἰδ. ἀνωτ. (5) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 48. (6) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 46. (7) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 48. (8) Πλατ. π. Πολιτ. 1 — Ἀριστοφάνης Ἀχαρ. ς. 542 — Κικερ. π. Θεῶν 1, 31 — Πλούταρχ. π. ἐξορ. 7.

κράτορες τῆς Ρώμης μετεχειρίζοντο τὴν Σέριφον ὡς τόπον ἐξορίας (1).

* ΣΕΡΙΦΟΣ, ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 36 μιλίων καὶ ἐπέκεινα· τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ τραχέα καὶ απότομα· ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου καὶ μαγνήτιδος παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ ὁσάκις βρέξῃ, ἀνακαλύπτονται· τὰ τῆς μαγνήτιδος εἰσὶν ἀφθονώτατα, ἀλλὰ τὸ κάλλιστον εἶδος εὑρίσκεται πολὺ βαθύτερον τῆς ἐπιφανείας. Ἡ νῆσος ἔχει μίαν χώραν πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Σέριφον· κειμένην δὲ ἐπὶ βράχου μεμονωμένου καὶ περικυκλουμένου ὑπ' ἄλλων φρικωδῶν βράχων, ἐν ἀποστάσει 1 1/2 ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος ὅστις εἶναι ἄριστος, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος· Εἰσὶ δὲ καὶ τρία χωρία ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ μονὴ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ πρὸς ἄρκτον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέναντι τῆς Κύθνου, καὶ δύο σχολεῖα, ἓν ἑλληνικὸν ἔχον διδάσκαλον Β' τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β'. τάξεως· καὶ ςαθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ φυλακεῖον τελωνειακόν.

Τὰ προϊόντα τῆς νήσου εἰσὶν ὀλίγη κριθὴ καὶ ὀλίγος οἶνος· οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου κατέχουσι τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς γῆς.—Μεταξὺ τῶν χασμάτων τῶν ἐπικειμένων τῇ χώρᾳ τρομερῶν βράχων φύεται εἶδος καρυοφύλλου οὗ τὸ στέλεχος παχύνεται ὡς μικροῦ δένδρου.— Κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τῆς Σερίφου ὑπάρχει νησὶς 1 μιλίου περιφερείας ὀνομαζομένη Σεριφόπουλον· σκόπελος κακὸς καὶ ἀκατοίκητος ἐφ' οὗ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου τρέφουσιν αἶγας καὶ χοίρους.— Εἰσὶ δὲ καὶ ἔτι δύο μικροὶ σκόπελοι περὶ τὴν Σέριφον καλούμενοι ὁ μὲν Βάνι ἢ Πολάνι κατ' ἀνατο-

(1) Τάκιτ. Χρονικ. 2, 85. 4, 31.—Ἰουβεναλ. Σατυρ. 10, 168.

ἔτους ἀγομένην παρ' αὐτοῖς ἑορτὴν τοῦ Διονύσου ἔῤῥεεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τούτου οἶνος αὐτόματος (1).

Ἄνδρος, ἔχει κωμόπολιν (χώραν) ἐπὶ τοῦ κατ' ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ, καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Ἄνδρον ἢ Κάτω Κάστρον καὶ ἔχουσαν λιμένα μικρὸν καὶ ἀνοικεπταμένον, καὶ χωρία 51 ὧν τὰ δύο Ἄρνη καὶ Ἀμόλοχον οἰκοῦνται ὑπὸ Ἀλβανῶν· μετὰ 10 μίλια ἀπὸ τοῦ Κάτω Κάστρου κεῖται τὸ Ἄνω Κάστρον λεγόμενον καὶ Γάουρον (τὸ ἀρχαῖον Γαύριον) κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν καὶ λιμὴν μέγας καὶ δεκτικὸς μεγάλου στόλου. Ὁ λιμὴν αὐτὸς ἔχει τὸ στόμιον ἐστραμμένον πρὸς τὸ νοτ. δυτικὸν εἶναι δὲ ἐπιμήκης ἐκτεινόμενος βαθέως κατὰ τὸ ἔνδον τῆς νήσου περισκέπεται δὲ ὁλοκλήρως, ἀλλ' ἐν χειμῶνι ὁ βοῤῥᾶς καταπνέει ὁρμητικὸς ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀρέων κατὰ τὸν βορ. ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ λιμένος κεῖται τὸ κατὰ μέγα μέρος ἀρτιούστατον μικρὸν χωρίον Γαύριον.— Ἐν ἀποστάσει 1/2 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λιμένος παρὰ τὸ χωρίον Ἁγ. Πέτρου ὑπάρχει πύργος ἀρχαῖος περιφερὴς περιγραφόμενος λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ Α. Ρὸς (2). Ἔχει ἡ Ἄνδρος πολλὰ μοναστήρια ὧν τὰ κύρια τρία. Τὴν χαρίεσαν ταύτην νῆσον κατακοσμοῦσι τερπναὶ πεδιάδες καὶ πανταχοῦ κῆποι καὶ ῥύακες καὶ πλῆθος δένδρων ὀπωροφόρων παντοίων εἰδῶν, ὡς πορτοκαλεῶν, κιτριῶν, συκαμινεῶν, ῥοιῶν, σύκων κτλ· προάγει σῖτον ὀλίγον, κριθὴν πολλὴν, οἶνον καὶ ἔλαιον ὅσον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων καὶ μεγάλην ποσότητα μετάξης — Τὸ πρὸς ἄρκτον ἀκρωτήριον τῆς νήσου καλεῖται Γδάρδον, παρὰ δὲ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἐν τῷ πορθμῷ τῷ διαχωρίζοντι τὴν Ἄνδρον ἀπὸ τῆς Τήνου εἰσὶ τρεῖς σκόπελοι Καλόγεροι καλούμενοι· καὶ πρὸ τοῦ

(1) Παυσ. Ἠλ. 2, κ. 26. (2) Α. Ρὸς Περιηγ. Ναυ. Μέρ. 2, σ. 12—14.

λιμένος Γαύρου δὲ εἰσὶ σκόπελοι ὧν ὁ μέγιστος λέγεται Καϊρονήσι — Ἡ Ἄνδρος εἶναι μία τῶν ἑπτὰ ἐπαρχιῶν ἐξ ὧν σύγκειται ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς δήμους Ἄνδρου, Κορθίου καὶ Γαυρίου. Ἐν τῇ κωμοπόλει Ἄνδρου ὑπάρχει ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημοτικὸν καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφότερα Γ΄. τάξεως, καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον· ἀπέχει δὲ ἡ Ἄνδρος τοῦ Πειραιῶς 64 μίλ. — Τὰ νομίσματα τῆς Ἄνδρου φέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους κεφαλὴν Βάκχου καὶ θύρσον καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου σταφυλὴν καὶ γράμματα ΑΝΔΡΙ (1). Ἐκ τῶν μοναστηρίων τῆς Ἄνδρου τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κεῖται ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἐν ἀποστάσει 3/4 ὥρ. ἀπὸ τοῦ χωρίου Ἁγίου Πέτρου καὶ αὐτόθεν ἐκτείνεται ἡ θέα ἐπὶ δύο θαλάσσας κατὰ μὲν δυσμὰς μέχρι τοῦ Ὑμηττοῦ τῆς Ἀττικῆς, κατὰ δὲ ἀνατολὰς μέχρι τῶν Ψαρῶν καὶ τῆς Χίου· ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ εὑρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ τῶν Στρατηγῶν (2)· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ μοναστηρίου εἰσὶ δύο εὐαγγέλια χειρόγραφα ἐπὶ περγαμηνοῦ, τὸ μὲν γεγραμμένον ἐν ἔτει 1577 κατὰ Ἰούνιον· τὸ δὲ κατὰ 50 ἔτη μεταγενέστερον· ἡ μονὴ ἔχει 40 μοναχοὺς καὶ κέκτηται πολλὰ κτήματα ἐν Μακεδονίᾳ.

ΤΗΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Ἄνδρου καὶ τὸ βορ.-δυτικὸν τῆς Μυκόνου καὶ κληθεῖσα οὕτω ἀπὸ Τήνου τινὸς ἀνδρός· ἐλέγετο δὲ καὶ Ὑδροῦσα ὡς κατάρρυτος ὕδατι (3). Εἶχε πόλιν μικρὰν κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν, καὶ λιμένα καὶ μέγαν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἐντὸς ἄλ-

---

(1) Δυμερσὰν Περιγραφὴ Ἀρχ. νομισμ. σ. 58. (2) Ἰδ. Λεβὰς Ἐπιγρ. Ἑλλ. καὶ Λατ. ἀρ. 172. — Α. Ῥὸς Ἐπιγ. ἀνεκδ. 2, 87. (3) Εὐστάθ. σχολ. εἰς Διονύσ. Περιηγ.

σαρες μόνον οἰκίαι ἦσαν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς νῦν πρωτευούσης κωμοπόλεως (1)· ἐκαλεῖτο δὲ ὁ τόπος πόλις ὡς ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐνταῦθα ὑπαρξάσης ἀρχαίας πόλεως· ἐπὶ τῆς περιηγήσεως τοῦ Τουρνεφόρτου (2) μικρόν τι μέρος ἦν ἤδη συνῳκισμένον· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἡ νῆσος ἐκυριεύθη παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης τοῦ Πασάροβιτς 1718 πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ ἔξω Πύργου ἔνθα ὡς ἐν πρωτευούσῃ διέμενεν ὁ Ἐνετὸς διοικητὴς κατέβησαν βαθμηδὸν καὶ κατῴκησαν ἐνταῦθα· ἀπέχει δὲ ὁ Ἔξω Πύργος 1 1/2 ὥραν τῆς νῦν κωμοπόλεως καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ ὀξυκαταλήκτου ὄρους ἀφ' οὗ καθορᾶται ἐν αἰθρίᾳ ἅπαν τὸ περὶ τὴν Δῆλον σύστημα τῶν Κυκλάδων καὶ κατ' ἀνατολὰς ἡ μέχρι τῆς Ἰκαρίας καὶ τῆς Σάμου θάλασσα· ὁ δὲ παλαιὸς ὀχυρὸς πύργος, ἡ ποτὲ ἕδρα τοῦ Ἐνετοῦ διοικητοῦ εἶναι τανῦν σωρὸς ἐρειπίων. Ἐν τῷ Ἔξω Πύργῳ ὑπάρχει μοναστήριον Ἰησουϊτῶν, καὶ μετὰ 1/4 ὥρ. ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἕτερον μοναστήριον Φραγκισκάνων. Ἐν ἀποστάσει πέντε λεπτῶν ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς ἄρκτον κεῖται ἡ περίφημος μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελίστρας παριστῶσα μετὰ τῶν εὐρυχώρων παροικοδομημάτων καὶ τῶν αὐλῶν αὐτῆς μεγαλοπρεπές καὶ γραφικόν τι ὅλον· ἐν ἔτει 1824 καλογραία τις εἶδε κατ' ὄναρ ὅτι ἦν τεθαμμένη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἥτις καὶ γενομένης ἀνασκαφῆς, εὑρέθη τῷ ὄντι· ἔκτοτε συῤῥέουσι κατ' ἔτος χιλιάδες εὐσεβῶν προσκυνητῶν, τῶν πλείστων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου, ὅτε πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας, καὶ ἐκ τῶν ἐξόδων καὶ τῶν δωρεῶν αὐτῶν

(1) Σπὸν Περιηγ. 8, σ. 128. — Οὐέλερ σ. 51. (2) Τουρνὲφ 2, σ. 64.

ἐκτίσθη, διαρκοῦντος ἔτι τοῦ πολέμου, ἡ μεγάλη ἐκκλησία, καὶ μετά τινα χρόνον εὐρύχωρον παροικοδόμημα περιέχον οἰκήματα διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ὁδοιπόρους, καὶ σχολεῖον καὶ νοσοκομεῖον· πάντα δὲ τὰ καταστήματα ταῦτα ᾠκοδομήθησαν, διετηρήθησαν καὶ βαθμηδὸν ἐπηυξήθησαν ἐκ τῶν προσόδων τῆς Εὐαγγελίστριας ἄνευ οὐδεμιᾶς μέχρι λεπτοῦ συνδρομῆς τῆς κυβερνήσεως ἢ τοῦ δήμου· ἐν τῷ οἰκήματι τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐπιτρόπων ἐγένετο μικρά τις κατὰ πρῶτον ἀρχὴ συλλογῆς ἀρχαιοτήτων ἐκ τῶν τῆς νήσου αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν τῆς Δήλου· ἀλλ' ἤδη αὐξηθεῖσα περιέχει ἀξιόλογα τινὰ ἀντικείμενα· καὶ αὕτη δὲ ὡσαύτως ἡ περὶ τῆς ἀρχαιολογίας πρόνοια διὰ δαπάνης τῆς μονῆς γίνεται· ἡ ἐκκλησία κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ᾠκοδομημένη ἐκ μαρμάρου· οἱ διάλευκοι αὐτῆς κίονες ὡς καὶ αἱ πλάκες τοῦ δαπέδου εἰσὶν ἐκ τῶν ῥηγμάτων τοῦ Πανόρμου, λιμένος κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τῆς νήσου· αἱ δὲ βαθμίδες τῆς μεγάλης καὶ ἀληθῶς μεγαλοπρεποῦς κλίμακος εἰσὶν αἱ πλεῖσται ἐκ τῶν κρηπιδίων τῆς Δήλου· ἐντὸς δὲ τῆς ἐκκλησίας αἱ εἰκόνες τῶν Ἁγίων καὶ τὰ ἀφιερώματα ὧν πολλὰ ἀνετέθησαν παρὰ τῆς Ῥωσσίας εἰσὶ κατακεκοσμημένα διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ἡ δὲ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ὁ τόπος τῆς εὑρέσεως αὐτῆς δείκνυνται ἐν ἡμιφωτίστῳ τινὶ κρύπτῃ ὑποκάτωθεν τῆς ἐκκλησίας. — Κατά τινα παλαιὰν χριστιανικὴν ἐπιγραφὴν ἐγκεκτισμένην ἤδη ὑπεράνω ὀπισθίας τινὸς θύρας τῆς ἐκκλησίας φαίνεται πιθανώτατον ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ὑπῆρξε ποτὲ ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου· ἡ ἐπιγραφὴ λέγει «φῶς ζωῆς. Οἰκίδιον διαφέρον τῷ δεσπότῃ μου τῷ Ἁγίῳ Ἰσιδώρῳ». — Ἡ Τῆνος ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας ἐκυβερνᾶτο ἀείποτε ἀφ' ἑαυτῆς, ἔχουσα εἶδος γερουσίας συγκειμένης ἐκ πέντε

νευσαν ἀλλήλους· ὁ δὲ Ἀγασσαμενὸς καταστήσας ὕπαρχον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ συνῴκισεν αὐτῷ τὴν Ἰφιμέδειαν (1)· ὁ δὲ Ἀλωεὺς ἐξέπεμψε πρὸς ζήτησιν τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην. οἳ πλεύσαντες εἰς τὴν Στρογγύλην, ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τοὺς Θρᾶκας καὶ τὴν πόλιν ἐξεπολιόρκησαν· εἶτα ἡ μὲν Παγκράτις ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην κατῴκησαν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἦρχον τῶν Θρακῶν, καὶ μετωνόμασαν καὶ τὴν νῆσον Δίαν· ὕστερον δὲ στασιάσαντες οἱ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ συνάψαντες μάχην, ἀπέκτειναν καὶ τῶν ἄλλων πολλούς, καὶ ἀλλήλους ἐφόνευσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς ἥρωες ἐτιμήθησαν· καὶ οἱ μὲν Θρᾶκες κατοικήσαντες ἐνταῦθα πλέον ἢ διακόσια ἔτη, ἐγκατέλιπον τὴν νῆσον ἐξ ἐπισυμβάντων αὐχμῶν (2), ἔπειτα δὲ κατά τινα παράδοσιν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (4), ἀποικία Ἠλείων ὑπό τινα τῶν υἱῶν τοῦ Ἐνδυμίωνος ἐλθοῦσα ἀποκατέστη ἐνταῦθα· καὶ μετὰ ταῦτα Κᾶρες ἐκ τῆς καλουμένης Λατμίας μεταναστάντες, ᾤκησαν τὴν νῆσον ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Νάξος ὁ Πολέμωνος ἀντὶ Δίας Νάξον ἀφ' ἑαυτοῦ μετωνόμασεν. Ἐγένετο δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐπιφανὴς ὁ Νάξος καὶ ἀπέλιπεν υἱὸν Λεύκιππον· τοῦ δὲ Λευκίππου ἐγένετο υἱὸς Σμέρδιος ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς νήσου· καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Θησεὺς ἀποπλέων ἐκ Κρήτης μετὰ τῆς Ἀριάδνης, ἐξενώθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἰδὼν καθ' ὕπνον τὸν Διόνυσον ἀπειλοῦντα αὐτὸν ἂν δὲν ἀπολείψῃ αὐτῷ τὴν Ἀριάδνην, κατέλιπεν αὐτὴν φοβηθεὶς καὶ ἀπέπλευσεν· ὁ δὲ Διόνυσος ἀπήγαγε διὰ νυκτὸς τὴν Ἀριάδνην εἰς τὸ ὄρος τὸ Δρίος καὶ κατὰ πρῶτον

(1) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 50. (2) Αὐτ. κ. 51. (3) Στέφ. Βυζ. Νάξος. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. περιήγ. ς. 525.

μὲν ἠφανίσθη ὁ Θεὸς μετὰ ταῦτα· δὲ καὶ ἡ Ἀριάδνη ἐγένετο ἄφαντος (1)· ἐμυθολόγουν δὲ οἱ Νάξιοι περὶ τοῦ Θεοῦ τούτου ὅτι ἐτράφη παρ' αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἡ νῆσος ἐγένετο προσφιλεστάτη αὐτῷ καί τινες ἐκάλουν αὐτὴν Διονυσιάδα· διότι κατὰ τὴν μυθώδη παράδοσιν, κεραυνωθείσης τῆς Σεμέλης πρὸ τοῦ τοκετοῦ, λαβὼν τὸ βρέφος ὁ Ζεὺς καὶ ῥάψας εἰς τὸν μηρὸν αὐτοῦ, ὅτε ἦλθεν ὁ τέλειος χρόνος τῆς γεννήσεως, ἐξεῖλε τὸ βρέφος ἐν τῇ Νάξῳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ταῖς ἐγχωρίοις Νύμφαις Φιλίᾳ καὶ Κορωνίδι καὶ Κλείδι, ἵνα ἀνατρέφωσιν αὐτό· διὸ καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς κατὰ τὴν ἀνατροφὴν εὐεργεσίας ἀπήλαυσαν οἱ ἐγχώριοι παρὰ τοῦ Διονύσου χάριτας, καὶ ἐπέδωκαν εἰς εὐδαιμονίαν, καὶ συνεστήσαντο δυνάμεις ναυτικὰς ἀξιολόγους, καὶ πρῶτοι ἀποστάντες ἀπὸ τοῦ Ξέρξου, συγκατεναυμάχησαν τὸν βάρβαρον μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων καὶ μετέσχον οὐκ ἀτίμως καὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς παρατάξεως· εἶχε δὲ καὶ ὁ οἶνος αὐτῶν διάφορόν τι τὴν ἰδιότητα, καὶ μηνύων τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν νῆσον εὔνοιαν (2). Ὅτε δὲ Νηλεὺς ὁ Κόδρου ἀπέτυχε τῆς ἀρχῆς περιελθούσης κατὰ χρησμὸν τῆς Πυθίας τῷ ἀδελφῷ Μέδοντι, καὶ ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, στελλόμενος εἰς ἀποικίαν, προσωρμίσθη εἰς Νάξον, βιασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος· ὡς δὲ ἦν ἐν ἀμηχανίᾳ, διότι βουλόμενος νὰ ἀποπλεύσῃ διεκωλύετο ὑπὸ καταπνεόντων ἐναντίων ἀνέμων, οἱ μάντεις εἶπον ὅτι ἔπρεπε νὰ καθαρθῇ τὸ στρατόπεδον, διότι συνέπλεον πολλοὶ οὐ καθαροὶ τὰς χεῖρας· καὶ τότε προσποιηθεὶς ὁ Νηλεὺς ὅτι καὶ αὐτὸς ἀπέκτεινε παῖδά τινα καὶ ἔχρῃζε καθαρμοῦ, ἀπεχωρίσθη τῶν λοιπῶν, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ συνειδότες εἰς ἑαυτοὺς ἐγκλήματα ἔπραξαν τὸ αὐτό· τούτου δὲ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 51. (2) κ. 52.

γενομένου, καὶ γνωσθέντων τῶν οὐ καθαρῶν, αὐτοὺς μὲν ἀπέλειπεν εἰς Νάξον ἐν ᾗ καὶ κατῴκησαν, ὁ δὲ Νηλεὺς ἀφίκετο εἰς Ἰωνίαν (1) 1130 π. Χ, (2). — Ἡ Νάξος ἐπολεμήθη καὶ κατεστράφη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου ὃς ἐπέτρεψεν αὐτὴν τῷ Λυγδάμει· καὶ ὅτε στρατεύσας ὁ Πεισίστρατος ἐκ τοῦ Μαραθῶνος κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, εἷλεν ἐκ τρίτου τὴν πόλιν ταύτην, λαβὼν ὁμήρους παῖδας τῶν Ἀθηναίων ὅσοι παρέμειναν καὶ δὲν ἔφυγον ἀμέσως, ἔπεμψε καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εἰς Νάξον (3). Ἡ νῆσος αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἔτι πρὶν ὡς καὶ μετὰ ταῦτα ἤκμαζε καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπερέχουσα μεταξὺ τῶν νήσων καὶ ἡ ἀξιολογωτάτη τῶν Κυκλάδων ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγει. « Ἡ Νάξος εὐδαιμονίᾳ τῶν νήσων προέφερε » (4), καὶ ἐξ αὐτῆς ἦσαν ἠρτημέναι ἡ Πάρος. ἡ Ἄνδρος κτλ. (5)· ἦν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον πεπληθυσμένη ἔχουσα στράτευμα ἱκανὸν καὶ πλοῖα πολλά, ὡς ὁ Ἀρισταγόρας παρὰ τῷ Ἡροδότῳ λέγει· « Πυνθάνομαι ὀκτακισχιλίας ἀσπίδας Ναξίοισι εἶναι, καὶ πλοῖα μακρὰ πολλὰ » (6). καὶ κτήματα δὲ εἶχε πολλὰ καὶ ἀνδράποδα ὡς παρὰ τῷ αὐτῷ φαίνεται (7)· — Κατὰ τὸν ἐπὶ Δαρείου Περσικὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ Δάτις καὶ Τισαφέρνης ἐπελθόντες μετὰ στόλου 600 τριήρεων εἰς Νάξον, ἠνδραπόδισαν πάντας ὅσοι δὲν κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐνέπρησαν τοὺς ναοὺς καὶ τὴν πόλιν (8) ἣ ἦν ἡ μόνη τῆς νήσου καὶ ὁμώνυμος αὐτῇ· φαίνεται δὲ ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἀνηγέρθη καὶ αὖθις ἡ πόλις αὕτη, καὶ ὅτι ἡ δύναμις τῶν Ναξίων ἂν καὶ ἐξασθενήσασα

(1) Αἰλ. Ποικ. Ἱσ. β. 8, κ. 5. (2) Ραουλ 'Ροχετ. ἀποικ' Ἑλλ. Τ. 3, κ. 10. (3) Ἡροδοτ. β. 1, κ. 64. (4) Αὐτ. β. 5, κ. 28. (5) Αὐτ. β. 5, κ. 31. (6) Αὐτ. β. 5, κ. 30. (7) Αὐτ. κ. 31. (8) Αὐτ. β. 6, κ. 96.

δὲν ἐξωντώθη ἐκ τῆς συμφορᾶς ταύτης· κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Ξέρξου βλέπομεν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὅτι ἀπέστειλε καὶ ἡ Νάξος ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι εἰς Σαλαμῖνα τὴν μερίδα τῶν πλοίων αὐτῆς ἃ διέπρεψαν ἐκεῖ, ὡς καὶ τὸ μικρὸν αὐτῆς στράτευμα εἰς Πλάταιαν (1).—Ότε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Νάξος ὑπετάγη εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἀποστᾶσα ἔπειτα μικρον πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐπολιορκήθη καὶ ἐδουλώθη ὑπ' αὐτῶν (2). καὶ ἐπι τοῦ Περικλέους ἐστάλη εἰς Νάξον ἀποικία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τολμίδην ὃς διένειμε τὴν γῆν εἰς χιλίους Ἀθηναίους Ολ. 78, 3, 466 π. Χ. (3). Ὑποστᾶσα δὲ ἡ νῆσος αὕτη παντοίας μεταβολάς, ὑπέκυψε τέλος τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Ῥωμαίων. Κατα δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν Ἐνετῶν καὶ τῶν Γάλλων σταυροφόρων, (1204), διανεμηθέντος τοῦ κράτους μεταξὺ τῶν κατακτητῶν τούτων (1207), ἔλαχε τοῖς Ἐνετοῖς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀλλ' ὡς αἱ νῆσοι κατείχοντο αἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, αἱ δὲ ὑπὸ τῶν πειρατῶν, ἡ Ἐνετικὴ πολιτεία ἐπέτρεψε διὰ προκηρύξεως ἑκάστῳ εὐγενεῖ νὰ παρασκευασθῇ και να κυριεύσῃ ὁπόσας τῶν νήσων ἂν δυνηθῇ καὶ νὰ καρποῦται αὐτὰς ἐπι ἀντιτίμῳ τινὶ πληρωτέῳ τῇ πολιτείᾳ· καὶ τότε ὁ μὲν Μαρῖνος Δάνδολος ἐκυρίευσε τὴν Ἄνδρον ἣ ὕστερον περιῆλθεν εἰς τοὺς Ζήνας καὶ δι' ἐπιγαμβρίας ἔπειτα εἰς τὴν οἰκογένειαν Σουμμαρίγα ἢ Σομμαρίβα· οἱ δὲ Χῖζαι κατέσχον τὴν Τῆνον, τὴν Μύκονον, τὴν Σκύρον, τὴν Σκίαθον και τὴν Σκόπελον· ο δὲ Μάρκος Σανοῦδος τὴν Νάξον, τὴν Μῆλον, τὴν Θήραν, τὴν Πάρον, τὴν Σίφνον, τὴν Ἴον, τὴν Ανάφην. τὴν Φολεγανδρον

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 52. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 98. Παυσ. Αττ. κ. 27—Πλατ. Ευθυφρ. 4. (3) Διοδ. Σικ. β. 11, κ. 88.

καί τινας ἐλάσσονας νήσους. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἑρρῖκος προήγαγε τὴν Νάξον εἰς βαθμὸν δουκάτου καὶ ἀνέδειξε τὸν Σανοῦδον Δοῦκα τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ Πρίγκιπα τοῦ κράτους. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου οἱ δοῦκες τῆς Νάξου ἀναφαίνονται καὶ ὡς ὑποτελεῖς τῶν πριγκίπων τῆς Πελοποννήσου καὶ ὡς συναγωνιζόμενοι προθύμως κατά τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν κατὰ τῶν Φράγκων Ἱπποτῶν (1)· Ὁ Μάρκος Σανοῦδος ἔκτισεν ἐν Νάξῳ τὸ ὑπὲρ τὴν πόλιν φρούριον καὶ ὠχύρωσεν αὐτὸ διὰ δώδεκα πύργων· μετὰ τοῦτον ἕπονται ἓξ δοῦκες ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου καὶ δύο ἐκ τοῦ ἐξ ἐπιγαμβρίας συγγενοῦς οἴκου τῶν Δελλὰ Καρκέρε· ὁ τελευταῖος τούτων Νικόλαος Δελλὰ Καρκέρε ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Κρίσπου ὃς δι' ἁρπαγῆς ἀνηγορεύθη δοὺξ ἐν ἔτει 1401. τὸ δουκάτον τοῦτο ἐν τούτοις ἀπό τινος χρόνου σμικρυνόμενον ἀεὶ βαθμηδὸν περιωρίσθη τέλος εἰς τὴν Νάξον μόνον καὶ τὴν Μῆλον καὶ πρὸς τούτοις κατὰ τὸ ἔτος 1537 ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάνης ὁ Β' διὰ τοῦ τρομεροῦ Βαρβαρόσσου κατεστήσατο ὑποτελῆ φόρου τὸν τότε εἰκοστὸν δεύτερον τῶν δουκῶν Ἰωάννην Κρίσπον· τὸ συμβὰν τοῦτο ἀναφέρει ἀκριβέστερον παντὸς ἄλλου ὁ δοὺξ αὐτὸς ἔν τινι πρὸς τὸν Πάπαν καὶ τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας διευθυνθέντι ὑπομνήματι (2) ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς δοὺξ διηγεῖται ὅτι μετὰ τὴν κατάστροφὴν τῆς Αἰγίνης ἣν ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου μετὰ ἰσχυρὰν καὶ αἱματηρὰν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων κατεκυρίευσε τέλος διὰ τηβόλων ἃ ὁ Βαρβαρόσας προσήγαγεν ἀπὸ τῆς στερεᾶς,

(1) Φαλμεράϊερ Ἱσ. τοῦ Μωρέα 1, σ. 406. 2, σ. 80. (2) Joannis Crispi Aegaei maris Naxique Ducis, Roszantini Imperatoris tributarii ad Pontif-Roman. et Christianos principes epistola Φιλ. Λονιτερ. χρονικ. Ὀθωμ. Τ. 2. σ. 290, 278.

τοὺς μὲν ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξε, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἐξηνδραπόδισεν, ἐφάνη τέλος καὶ πρὸ τῆς Νάξου· οὐδεμίαν δὲ ὁ δοὺξ οὗτος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐπιδείξας, ὡς φαίνεται, ἀνδρείαν καὶ σταθερότητα ἐφ' ᾗ οὐδὲ αὐτὸς ἐγκαυχᾶται, λέγει ἁπλῶς ὅτι ἅμα ἀποβιβασθέντων τῶν ὀθωμανῶν τῇ 3 νοεμβρίου παρεδόθη ἐπὶ συνθήκαις καὶ ὑπεβλήθη εἰς φόρον ἐτήσιον δέκα πέντε χιλιάδων χρυσῶν φλωρίων· μνημονεύεται δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἐκ Νάξου, Καλ. Δεκ. ἔτους 1537. Μετὰ τοῦτον τὸν Ἰωάννην Κρίσπον ἐγένοντο ἔτι δύο δοῦκες ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὑποτελεῖς τοῦ σουλτάνου, Φραγκῖσκος καὶ Ἰωάννης Κρίσποι ὧν ὁ δεύτερος καὶ ὁ τελευταῖος τῶν δουκῶν ἐξεθρονίσθη ἐπὶ σουλτάνου Σελίμη τοῦ Β' ἐν ἔτει 1566 ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ Ἑλλήνων ὑπηκόων οἱ οὐκέτι φέροντες τὰς κακώσεις τῶν Λατίνων, προετίμησαν τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν τῆς βαρείας ἐκείνων καταθλίψεως· και ὁ μὲν Ἰωάννης ἀπολέσας οὕτως τὴν ἀρχὴν, ἀπεβίωσεν ἐκ λύπης ἐν Ἑνετίᾳ, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐδωρήσατο κατὰ πρῶτον τὴν Νάξον Ἰουδαίῳ τινι Ἰωάννῃ Μίχεζ καλουμένῳ ὃς παρέδωκε τὴν κυβέρνησιν τῆς νήσου Ἰσπανῷ τινι Φραγκίσκῳ Κορονέλλῳ· ἀλλ ἀποθανόντος μετ' οὐ πολὺ τοῦ Ἰουδαίου, περιῆλθεν ἡ νῆσος ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὀθωμανικὴν κυριότητα.

Κατάλογος τῶν δουκῶν κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Αἰχτλου καὶ κατὰ τὸν κόμητα Πὰς Κρἰνεν.

1 Μάρκος Α'. Σανοῦδος.
2 Ἄγγελος Σανοῦδος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
3 Μάρκος Β'. Σανοῦδος υἱὸς τοῦ Ἀγγέλου.
4 Γουλιέλμος Α. Σανοῦδος υἱὸς τοῦ Μάρκου.
5 Νικόλαος Α. Σανοῦδος υἱὸς τοῦ Γουλιέλμου ἀπέθανεν ἄπαις.

6 Ἰωάννης Α. Σανοῦδος ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω.

7 Ἰωάννης Β'. Δελλὰ Καρκέρε, ἔγγονος τοῦ Ῥαβὰν Δελλὰ Καρκέρε, εὐγενοῦς ἄρχοντος ἐξ Εὐβοίας, καὶ γαμβρὸς τοῦ δουκὸς Ἰωάννου τοῦ Α. ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Φλωρεντίας.

8 Νικόλαος Β'. Σανοῦδος δισέγγονος τοῦ δουκὸς Μάρκου τοῦ Β'. νυμφεύεται μετὰ τὸν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Β'. τὴν χήραν ἐκείνου Φλωρεντίαν· ἀπολείπει δὲ μίαν μόνην θυγατέρα Μαρίαν ἣ συζευχθεῖσα τῷ Γασπὰρ Σαμμαρίγα, ἄρχοντι τῆς Πάρου καὶ Ἀντιπάρου, ἐπανίσταται ὕστερον ἀλλ' εἰς μάτην κατὰ τοῦ Φραγγκίσκου Κρίσπου τοῦ Α'. προτείνουσα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ δουκικοῦ θρόνου.

9 Νικόλαος Γ'. Δελλὰ Καρκέρε υἱὸς τῆς Φλωρεντίας Σανούδου ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς γάμου μετὰ Ἰωάννου τοῦ Β'. φονεύεται ἄπαις ἐν ἔτει 1401 ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Κρίσπου ἄρχοντος τῆς Μήλου.

10 Φραγκίσκος Α. Κρίσπος ἄρχων τῆς Μήλου ἐκ τῆς μετὰ τῆς Φλωρεντίας Σανούδου, ἀνεψιᾶς τῶν δουκῶν Νικολάου τοῦ Α. καὶ Ἰωάννου τοῦ Α. συζεύξεως, φονεύει τὸν δοῦκα Νικόλαον τὸν Γ'. καὶ ἁρπάζει τὸν θρόνον.

11 Ἰάκωβος Α. υἱὸς Φραγκίσκου τοῦ Α. ἀποθνήσκει ἄπαις.

12 Ἰωάννης Γ'. ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω.

13 Ἰάκωβος Β'. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.

14 Ἰωάννης Ἰάκωβος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.

15 Γουλιέλμος Β'. Κρίσπος, υἱὸς Φραγκίσκου τοῦ Α. καὶ ἄρχων τῆς Ἀνάφης.

16 Φραγκίσκος Β'. ἔγγονος Φραγγίσκου τοῦ Α. ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικολάου καὶ ἄρχων τῆς Σαντορίνης (Θήρας) καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ Σούδας.

17 Ἰάκωβος Γ'. υἱὸς Φραγγίσκου τοῦ Β'.
18 Ἰωάννης Δ'. ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω·
19 Φραγκίσκος Γ'. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
20 Ἰωάννης Ε'. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω· ἐγένετο ἐν ἔτει 1537 φόρου ὑποτελὴς τῷ Σουλτάνῳ Σουλεϊμάνῃ τῷ Β'.
21 Φραγκῖσκος Δ'. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω· κατὰ τὸν Λίχτλον ᾑρέθη ἐπιτροπεύων δούξ· κατὰ δὲ τὸ παρὰ τῷ Πὰς δὲ Κρίνεν γενεαλογικὸν δένδρον οὐδέποτε ἠξίωται τῆς δουκικῆς ἀρχῆς.
22 Ἰωάννης Ϛ'. υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Ε'. ἐκθρονίζεται καὶ ἐξελαύνεται ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελίμη τοῦ Β'.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φραγκικοῦ τούτου δουκάτου καὶ τοῦ τιμαριωτικοῦ αὐτοῦ συστήματος χρονολογεῖται καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Νάξου γενεαλογία τῶν δυτικῶν εὐγενῶν οἳ μετὰ τοσαύτας μεταβολὰς καὶ περιπετείας κατέχουσιν ἔτι τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα κτήματα τῆς νήσου καὶ χωρίζονται ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀποτομώτερον ἐνταῦθα ἢ ἐφ' οἱασδήποτε ἄλλης νήσου, φυλάττοντες ἀεὶ ἐπιμόνως καὶ ἀμετακινήτως παλαιά τινα καταπιεστικὰ καὶ ἐξευτελιστικὰ τῶν γεωργῶν τιμαριωτικὰ ἔθιμα ἐξ οὗ μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ θρησκεύματος ἐγεννήθη ἀμοιβαία πρὸς ἀλλήλους ἀντιπάθεια· οὐχ ἧττον δὲ καὶ οἱ ποτὲ οἰκήτορες τῶν πύργων βαρόνοι ἐμμένοντες ἀεὶ εἰς τὸν βαθμὸν καὶ τὴν καταγωγὴν αὐτῶν, οὐδέποτε ἐπιλανθάνονται τῆς τιμητικῆς προσωνυμίας αὐτῶν ἀλλὰ μεταβιβάζουσιν αὐτὴν καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ καλοῦνται ὑποκοριστικῶς βαρονάκης ἢ βαρονέτος· ἐν πάσῃ δὲ οἰκίᾳ φαίνεται τὸ παράσημον τῆς οἰκογενείας, καὶ ἂν ποτε οἱ κύριοι αὐτῶν ἀπολέσωσι κατὰ περίστασιν πάντα τὰ λοιπὰ ἔγγραφα καὶ ἀποδεικτικὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ποτὲ δυνάμεως καὶ ἀκμῆς αὐτῶν, διατηροῦσιν ὅμως ἐπιμε-

λῶς τὸ δένδρον τῆς γενεαλογίας αὐτῶν, καὶ συνεχέστατα ἀπαντᾶται το παράσημον τῶν Κρίσπων εἰκονίζον δύο ὀρθῶς ἱστάμενα ξίφη μεταξὺ τριῶν ῥόμβων· κατα τὸ γενεαλογικὸν δὲ δένδρον τῆς ποτὲ δουκικῆς ταύτης οἰκογενείας φαίνεται ὅτι αὕτη κατάγεται ἐξ Ἀκβ..λης τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως· και κλαδος τις τῶν Κρίσπων ἤκμασε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὡς κόμητες του Ῥεγγίου. Εν Νάξῳ ἑδρεύει καὶ αρχιεπίσκοπος καθολικὸς οὗ τὴν ἕδραν. ὁ Πάπας μετα την ἅλωσιν τῆς Ῥοδου ὑπο τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1520 μετεθεσεν εἰς Νάξον, προικίσας αὐτὴν διὰ τῶν τότε ἐπὶ τῆς νησου ταύτης κτημάτων τοῦ τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν. ἡ κοινότης τῶν ἐπι τῆς Νάξου καθολικῶν δὲν ὑπερβαίνει τὸν αριθμὸν τῶν τριακοσιων ψυχῶν· αἱ ἐπισημότεραι δὲ οἰκογένειαι εἰσιν οἱ Δελλὰ Ῥόκκαι, οἱ Λαστὶκ, οἱ Φραγκόπουλοι, οἱ Βαρότσοι, οἱ Γριμάλδαι κτλ. ἀπὸ τοῦ ἔτους 1626 ἔχουσιν οἱ Ἰησουῖ αι οἱ νῦν Λαζαρισταὶ λεγόμενοι και ἀπὸ του ἔτους 1635 οἱ καπουτσῖνοι ἀνὰ μίαν μονὴν ἐπι τῆς Νάξου. Η Νάξος ὑπερέβαινε ὡς καὶ ἤδη ὑπερβαίνει πάσας τὰς λοιπὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους κατὰ τὴν εὐφορίαν, καὶ τοσοῦτον ὥστε ὠνόμαζον αὐτὴν μικρὰν Σικελίαν· πρὸ πάντων δὲ ὁ οἶνος αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἄριστος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ὅθεν καὶ ὁ Ἀρχίλοχος παρ' Ἀθηναίῳ τῷ Δειπνοσοφιστῇ ὀνομαζει αὐτὸν νέκταρ τῶν θεῶν· ἡ ἐξαίρετος δὲ αὕτη ποιότης τοῦ οἴνου, ὡς καὶ ἡ περὶ τὰ ναυτικὰ δεξιότης τῶν Ναξίων ἐνομίζοντο ἄμεσα δῶρα τοῦ Διονύσου (1)·

* ΝΑΞΟΣ κοιν Αξιὰ ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 75μιλ. Εἶναι δὲ ἡ νῆσος αὕτη μᾶλλον ὀρεινή, καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς σύγ-

---

(1) Ἀθην. Δειπνοσοφ. β. 1, κ. 24 - Διοδ. Σικελ. β. 5, κ. 52.

κεινται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ μαρμάρου καὶ συηνίτου λίθου· τὰ κύρια αὐτῶν εἰσὶ τρία = Κόρωνος πρὸς ἄρκτον ἔνθα εὑρίσκονται ἀγριόχοιροι. Φανάρι πρὸς ἀνατολὰς ἔχον ἱκανὸν ὕψος καὶ Δία, κοινῶς Ζιὰ, τὸ ὑψηλότατον πάντων, πρὸς δυσμὰς τοῦ Φαναρίου καὶ σχεδὸν κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου. Ἡ Νάξος κατὰ πρῶτον φαίνεται μελαγχολικὴ, κατ' ὀλίγον δὲ ἀνακαλύπτονται τὰ καλὰ αὐτῆς μέρη ὧν τὰ κάλλιστα εἰσὶν ἡ πεδιὰς ἡ καλουμένη Λειβάδι τῆς Ἀξιᾶς, αἱ πεδιάδες Ἀγγαρὲς, Δρυμαλιὰ, Σαγγρὶ, Σιδηρόπετρα, Ποταμίδες, αἱ κοιλάδες Μέλανες καὶ Ἀπεράνθου, Καμπόνες, Ποταμιά· αἱ κοιλάδες αὗται βρίθουσι πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, κιτρεῶν, ἐλαιῶν, συκῶν, ῥοιῶν, μωρεῶν, καὶ παντὸς εἴδους ὀπωροφόρων δένδρων· πηγαὶ πολλαὶ καὶ πολλοὶ ῥύακες καταρδεύουσι τὴν νῆσον [illegible] αὐτὴν καρποφορωτάτην. ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν βραχιόνων μόλις καλλιεργεῖται τὸ τρίτον· ὁ οἶνος αὐτῆς εἶναι καὶ ἤδη ἄριστος ὡς καὶ τὸ πάλαι· μεταξὺ δὲ τῶν μεγάλων αὐτῆς πλεονεκτημάτων πάσχει ἡ νῆσος αὕτη τὴν οὐσιώδη ἔλλειψιν λιμένος καλοῦ καὶ ἀσφαλοῦς ἐναντίον τῶν τρικυμιῶν καὶ τῆς βίας τῶν ἀνέμων· ὥστε οὐδὲν ὁπωσοῦν μέγα πλοῖον δύναται νὰ προσορμισθῇ εἰς τὰ μικρὰ καὶ ἀναπεπταμένα αὐτῆς ὁρμητήρια ἃ εἰσιν ἑπτὰ καὶ ὀνομάζονται 1' Λιμὴν τῶν Ἀλοπηγίων, 2' Λίμνες. 3' Καλαδὲς Β. Δ. 4' Ποταμίδες Α. Β. 5' Πάνορμος Α. Ν. 6' Ἀπόλλωνας Α. Ν. 7' Ἅγ. Ἰωάννης Τριαγκαθὰς Ν. (1) τούτων ὁ ἄριστος εἶναι ὁ Πάνορμος· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα μέχρι γολέττας 20. Κατὰ τὸν Ἀπόλλωνα φαίνεται ἐγκεχαραγμένον ἐπὶ τοῦ βράχου σχῆμα ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθη τὸ

(1) Ῥὲς περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ. 1, κ. 8, σ. 28.

ὁρμητήριον· καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ἀπὸ τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ ὁμαλῆς τινος πλευρᾶς τοῦ λόφου εἶναι ἐγκεχαραγμένον διὰ γραμμάτων πολλῶν καὶ ἐχόντων ὕψος τριῶν δακτύλων ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή = Ὅρος χωρίου ἱεροῦ Ἀπόλλωνος, ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο ἐν Νάξῳ. Οἱ κάτοικοι τῆς Νάξου ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Ῥὸς κατὰ τὸ ἔτος 1831 δὲν ὑπερέβαινον τὸν ἀριθμὸν τῶν 11000 (1) ἀλλ' ἤδη, κατὰ τοὺς ϛατιϛικοὺς πίνακας τῆς Κυβερνήσεως συμποσοῦνται ὡς ἔγγιστα 13, 500.— Τὸ ἐμπόριον τῆς ἐξαγωγῆς τῆς Νάξου συνίσταται εἰς ἔλαιον, οἶνον, σῦκα, βαμβάκιον, σμυρίδα τὴν ἀρίστην τῆς οἰκουμένης καὶ ἅλας· τὸ πάλαι συνέλεγον καὶ λάδανον πολὺν καὶ καλὸν, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου κατήντησεν ὀλίγος καὶ ἀκάθαρτος, διότι δὲν μεταχειρίζονται τὴν μαστιγοειδῆ μηχανὴν τῆ. Κρητης, καὶ βαθμηδὸν τοσοῦτον παρημελήθη τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὥστε μόλις οἱ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μεταβάντες εἰς Νάξον Κρῆτες ἤρξαντο νὰ διδάσκωσιν ἐκ νέου τοὺς κατοίκους τὴν τέχνην τῆς συλλογῆς τοῦ λαδάνου· ξύλα ἔχει ἡ νῆσος ἀρκετὰ ὡς καὶ ἄνθρακας· ἀλλ' ὅμως τὸ συνήθως ἐν χρήσει πυρόξυλον εἶναι ὁ σχοῖνος. Ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος, καὶ κατά τι μέρος τῆς νήσου Πλίκι καλούμενον εὑρίσκονται, ὡς λέγουσιν, ἔλαφοι· τρέφει ἡ νῆσος 100,000 ζώων καὶ ἔχει 86 μύλους ὧν 70 ὑδρόμυλοι καὶ 16 ἀνεμόμυλοι· οἱ 36 δὲ αὐτῶν εἰσὶ χειμερινοί.—Ἡ Νάξος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν περιλαμβάνουσαν καὶ τὴν Πάρον καὶ διαιρουμένην εἰς ἑπτὰ δήμους = τέσσαρας τῆς Νάξου καὶ τρεῖς τῆς Πάρου· οἱ τέσσαρες δῆμοι τῆς Νάξου εἰσὶ Νάξος, Ἀπείρανθος, Τραγέα καὶ Βιβλος· περιέχει δὲ τὴν κωμόπολιν Νάξον καὶ 26 χωρία.

---

(1) Ἐν τῷ λιμένι τούτῳ ἐμβιβάζεται εἰς τὰ πλοῖα ἡ ἐξαγομένη σμυρίς.

* Νάξος, κωμόπολις πρωτεύουσα κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν· ἔχει ἀκρόπολιν ἐπὶ λόφου κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ Μάρκου Σανούδου, πρώτου δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· παρὰ τὸ φρούριον τοῦτο δοξάζουσιν ὅτι εἰσὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Πρὸ τῆς κωμοπόλεως κεῖται νησὶς ἐφ' ἧς φαίνεται στοὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Διονύσου. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ κωμοπόλει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφότερα Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ τρία συμβολαιογραφεῖα, τὸ μὲν εἰς τὴν πρωτεύουσαν κώμην, τὸ δὲ εἰς Βίβλον, τὸ δὲ εἰς Τραγέαν· καὶ δύο σχολεῖα, τὸ μὲν ἑλληνικὸν Γ'. τάξεως, τὸ δὲ δημοτικὸν Β'. τάξεως· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δήμων ἡ μὲν Τραγέα ἔχει καὶ αὕτη δύο σχολεῖα τὸ μὲν ἑλληνικὸν Α· τάξεως, τὸ δὲ δημοτικὸν ἡ δὲ Ἀπείρανθος δύο δημοτικὰ, ἡ δὲ Βίβλος ἓν δημοτικὸν, πάντα Β'. τάξεως.

Μοναστήρια τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἰσὶ 16 ἐξ ὧν 5 πλουσιώτερα.

Μοναστήρια τῶν καθολικῶν 4 = 1 τῶν Λαζαριστῶν, τὸ πλουσιώτατον. 1 τῶν γυναικῶν Ὀρσολίνα καλούμενον, 1 τῶν Καπουτσίνων καὶ 1 τῶν Φράρων ἐρημωμένον.

Ἐκκλησίαι ἐνοριακαὶ 16 ἐντὸς τῆς πόλεως ὧν 1 Λατινικὴ καὶ 2 εἰς τὴν ἀκρόπολιν.

Ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας 141 ὧν μοναχοὶ 20, καὶ 1 ἀρχιερεύς· ἱερεῖς καθολικοὶ 10 ὧν 5 τῆς καθεδρικῆς, 3 ἱεραπόστολοι, 1 καπουτσῖνος καὶ 1 ἀρχιεπίσκοπος.

Κτήματα ἐκκλησιαστικὰ, τὸ ἓν τρίτον σχεδὸν Λατινικὰ, καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ τῶν Λαζαριστῶν, πρότερον τῶν Ἰησουϊτῶν εἶναι τὸ πλουσιώτερον· ὡσαύτως καὶ ἡ μητρόπολις ἔχει ἱκανὰ εἰσοδήματα.

Ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια τὰ ἔχοντα εἰσοδήματα εἰσὶ 15.

1	Φανερωμένη.	ἔχουσιν ἡγούμενον καὶ 2 ἱερομονάχους.
2	Ἁγ. Κυριακή	
3	Σταυρὸς	ἄνευ ἡγουμένων καὶ ἐκμισθούμενα ὑπὸ τῆς κοινότητος τῶν χωρίων.
4	Ταξιάρχης	
5	Καλαρύτισα	
6	Τριποδιότισα, κτῆμα τῆς κοινόνητος τῶν Τριπόδων.	
7	Φωτοδότης	κτήματα τῆς κοινότητος Ἀπειράνθου.
8	Παναγία	
9	Παναγία, κτῆμα τῆς κοινότητος Φιλοτίου.	
10	Μητρόπολις, ἔχει ὀλίγα κτήματα.	
11	Χρυσόστομος, τῶν γυναικῶν· ἀνήκει εἰς τὴν μητρόπολιν.	
12	Κρητόμαρτυς, μετόχιον τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἀμοργοῦ.	
13	Ἅγιοι 40 μάρτυρες, μετόχιον τοῦ Ἁγίου ὄρους.	
14	Ὑψηλή, κτῆμα τῶν Κόκκηδων.	
15	Ἅγ. Ἐλευθέριος, κτῆμα τριῶν κατοίκων τοῦ Σαγγρίου.	

Ἐκ τῶν κατοίκων εἰσὶ

Κτηματίαι 2000 τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

Γεωπόναι 2289.

Ποιμένες 200.

Θαλασσινοὶ 20.

Ἔμποροι 60.

Ἡ Νάξος ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 90 μιλ. ἡ ἀπὸ τῆς Ἀγούσης, λιμένος τῆς Πάρου μέχρι τῆς κωμοπόλεως Νάξου ἀπόστασις εἶναι ἐννέα μιλίων· τὸ δὲ πλάτος τοῦ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τούτων τῶν δύο νήσων πορθμοῦ 6 μίλ. κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον ἡ μεταξὺ Νάξου καὶ Πάρου ἀπόστασις εἶναι 7 1/2 μιλ.

ΔΟΝΟΥΣΑ, ἡ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ΔΟΝΟΥΣΙΑ, νησὶς κατ' ἀνατολὰς τῆς Νάξου πετρώδης καὶ ἄκαρπος, προάγουσα δὲ μόνον μάρμαρον πράσινον. Οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης ἐξώριζον ἐνταῦθα τοὺς κακούργους (1).

ΣΧΙΝΟΥΣΑ, νησὶς ἐρήμη κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου.

ΠΑΡΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὴν Νάξον καὶ πρὸς τὸ δυτ-νότιον τὴν Ὠλίαρον. Τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς νήσου ταύτης ἦν Μινώα (2) δοθὲν αὐτῇ παρὰ τῶν υἱῶν καὶ ὑπηκόων τοῦ Μίνωος οἱ πρῶτοι ἤγαγον ἀποικίαν καὶ ᾤκησαν ἐν αὐτῇ (3)· ὁ δὲ Ῥαδάμανθυς ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Ἀλκαίῳ, τινὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμόνων (4)· μετὰ τῆς ἀποικίας τῶν Κρητῶν ἦσαν μεμιγμένοι καὶ Ἀρκάδες ἔχοντες ἀρχηγὸν Πάρον καλούμενον ἀφ' οὗ μετωνομάσθη ἡ νῆσος (5). Μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου (1130 π. Χ.) Κλύθιος καὶ Μέλας, δύο ἀρχηγοὶ Ἀθηναῖοι ἤγαγον εἰς αὐτὴν μέρος τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας τῆς ἐξελθούσης τῶν Ἀθηνῶν μετὰ Νηλέως τοῦ Κόδρου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ (6)· κατὰ δὲ τὸ Ι' ἔτος τῆς ΙΕ' Ὀλυμπιάδος, ἡ Πάρος, κατά τινα χρησμόν, ἔπεμψεν ἀποικίαν εἰς Θάσον ὑπὸ τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, καὶ ἔκτισε καὶ πόλιν Πάριον ἐν τῇ Προποντίδι (7)· ἡ δὲ ἱέρεια Κλεοβοία μετήνεγκε πρώτη ἐκ Πάρου εἰς Θάσον τὰ μυ-

---

(1) Μέλας β. 2, κ. 7—Σερβ. εἰς Αἰν. Βιργ. β. 8, ς. 125. Τακιτ. Χρονικ. β. 4, κ. 30. (2) Στεφ. Βυζ. Μινώα. (3) Ἀπολλόδωρ. β. 2, κ. 5, § 7. (4) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 79. (5) Ἡρακλειδ. Ποντ. ἀποσπασμ. 9, σ. 216, ἐκδ. Κοραῆ—Καλλιμαχ. (6) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. περιηγ. εἰς ς. 525, Χουδσὸν Τ. 4, σ. 37. (7) Στράβ. 10, σ. 487—Θουκ. β. 4. κ. 104—Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. περιηγ. ς. 517—Στεφ. Βυζ. Πάριος καὶ Πάρος.

στήρια τῆς Δήμητρος ἣ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καὶ εἶχε ναὸν ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν πόλιν, ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος διηγούμενος τὰ κατὰ τὸν Μιλτιάδην, λέγει = τὸν δὲ ἐπικείμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐόντα τὸ ἕρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορέειν (1)· τὴν Κλεοβαίαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Πολύγνωτος ἐν τῇ λέσχῃ τῶν Δελφῶν ἔτι παρθένον, καθημένην ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Χάρωνος καὶ φέρουσαν ἐπὶ τῶν γονάτων κιβωτὸν ὡς τὰς ἐθιζομένας κατὰ τας πανηγύρεις τῆς εἰρημένης θεότητος (2) Ἡ Μίλητος ποτὲ, (κατὰ δύο γενεὰς πρὶν Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου) κακωθεῖσα ἐκ στάσεως, ἐξελέξατο ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων τοὺς Παρίους ὡς καταρτιστῆρας· ἀφικόμενοι δὲ οἱ ἄριστοι αὐτῶν εἰς Μίλητον, εἶπον ὅτι ἤθελον νὰ διεξέλθωσι τὴν χώραν. ποιοῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίαν, ὅπου ἀπήντων ἀγρὸν καλῶς ἐξειργασμένον ἐπέγραφον τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότου τοῦ ἀγροῦ· διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὑρόντες τούτους, κατέβησαν ὡς τάχιστα εἰς τὸ ἄστυ καὶ διώρισαν διοικητὰς τῆς πόλεως ἐκείνους ὧν εὗρον τοὺς ἀγροὺς καλῶς ἐξειργασμένους, λέγοντες ὅτι ἐκεῖνοι θὰ ἐπιμεληθῶσι καὶ τὰ δημόσια ὡς καὶ τὰ ἴδια· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας διέταξαν νὰ πείθωνται εἰς ἐκείνους, καὶ τοιουτοτρόπως κατήρτισαν τὴν Μίλητον (3). — Κατὰ τὴν πρώτην ἐπιστρατείαν τῶν Περσῶν οἱ Πάριοι συμμαχοῦντες αὐτοῖς, παρέσχον τῷ στόλῳ αὐτῶν τριήρη κατὰ τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἐπ' αὐτῇ τῇ προφάσει ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην αἰτησάμενος παρὰ τῶν Ἀθηναίων 70 νῆας καὶ στράτευμα καὶ χρήματα καὶ λαβὼν, ἔπλευσεν εἰς

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 134. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 28. (3) Ἡροδ. β. 5, κ. 28, 29.

Πάρον καὶ ἐπολιόρκησεν 26 ἡμέρας τοὺς ἐντὸς τοῦ τείχους περικλεισθέντας Παρίους, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐδυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν καὶ ἐπανέκαμψεν ἄπρακτος, κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη κατὰ πρῶτον εἰς θάνατον, ἔπειτα δὲ εἰς πεντήκοντα ταλάντων ζημίαν ἣν, ἀποθανόντος ἐκείνου ἐν φυλακῇ, ἐξέτισεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων (1). Οἱ Πάριοι πολιορκούμενοι συνεφώνησαν μετὰ τοῦ Μιλτιάδου ὁμολογίας εἰρηνικάς, ἀλλὰ μεταμεληθέντες ὡς ἐλπίσαντες συμμαχικήν τινα βοήθειαν, ἐψεύσαντο αὐτάς· ὅθεν ἐπεκράτησε παροιμία *Ἀνεπαρίασαν* ἤγουν μετεμελήθησαν (2). Ἡ Πάρος ἦν τὸ ἀρχαῖον ἠρτημένη ἐκ τῆς Νάξου, ὡς καὶ ἡ Ἄνδρος καὶ ἄλλαι νῆσοι (3)· ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Πάρος ὑπέκυψε καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων νήσων εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, καὶ βαθμηδὸν ἐξέπεσε· μετὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις τυράννων ὁ Θηραμένης, εἷς τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καταπλεύσας εἰς Πάρον καὶ εὑρὼν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πόλει, τῷ μὲν δήμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε, παρὰ δὲ τῶν συνιστώντων τὴν ὀλιγαρχίαν χρημάτων πλῆθος εἰσεπράξατο (4) — Ἀρχίλοχος, ὁ περίφημος πρῶτος ἐφευρετὴς τῶν ἰάμβων ποιητὴς ἐγεννήθη ἐν Πάρῳ (5)· οὗτος ἤκμαζε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Γύγου, βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ ἦν σύγχρονος τοῦ Ῥωμύλου· ὡσαύτως Πάριοι ἦσαν ὁ ἀγαλματοποιὸς Ἀγοράκριτος, ὁ κατά τινας κατασκευάσας τὸ ἐν Ῥαμνοῦντι μεγέθει καὶ κάλλει διαφέρον καὶ ἐνάμιλλον τοῖς ἔργοις τοῦ Φειδίου ξόανον τῆς Νεμέσεως (6), καὶ οἱ ζωγράφοι Νικάνωρ

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 132, — 136. (2) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. περιηγ. ς. 526. (3) Ἡροδοτ. β. 5, κ. 31. (4) Διοδωρ. Σικ. β. 13, κ. 47. (5) Στραβ. β. 10, σ. 487. (6) Αὐτ. β. 9, σ. 396.

στήρια τῆς Δήμητρος ἣ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καὶ εἶχε ναὸν ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν πόλιν, ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος διηγούμενος τὰ κατὰ τὸν Μιλτιάδην, λέγει = τὸν δὲ ἐπικείμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐόντα τὸ ἕρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορέειν (1) τὴν Κλεοβαίαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Πολύγνωτος ἐν τῇ λέσχῃ τῶν Δελφῶν ἔτι παρθένον, καθημένην ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Χάρωνος καὶ φέρουσαν ἐπὶ τῶν γονάτων κιβωτὸν ὡς τὰς ἐθιζομένας κατὰ τας πανηγύρεις τῆς εἰρημένης θεότητος (2) Ἡ Μίλητος ποτὲ, (κατὰ δύο γενεὰς πρὶν Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου) κακωθεῖσα ἐκ στάσεως, ἐξελέξατο ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων τοὺς Παρίους ὡς καταρτιστῆρας· ἀφικόμενοι δὲ οἱ ἄριστοι αὐτῶν εἰς Μίλητον, εἶπον ὅτι ἤθελον νὰ διεξέλθωσι τὴν χώραν. ποιοῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίαν, ὅπου ἀπήντων ἀγρὸν καλῶς ἐξειργασμένον ἐπέγραφον τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότου τοῦ ἀγροῦ· διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὑρόντες τούτους, κατέβησαν ὡς τάχιστα εἰς τὸ ἄστυ καὶ διώρισαν διοικητὰς τῆς πόλεως ἐκείνους ὧν εὗρον τοὺς ἀγροὺς καλῶς ἐξειργασμένους, λέγοντες ὅτι ἐκεῖνοι θὰ ἐπιμεληθῶσι καὶ τὰ δημόσια ὡς καὶ τὰ ἴδια· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας διέταξαν νὰ πείθωνται εἰς ἐκείνους, καὶ τοιουτοτρόπως κατήρτισαν τὴν Μίλητον (3). — Κατὰ τὴν πρώτην ἐπιστρατείαν τῶν Περσῶν οἱ Πάριοι συμμαχοῦντες αὐτοῖς, παρέσχον τῷ στόλῳ αὐτῶν τριήρη κατὰ τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἐπ' αὐτῇ τῇ προφάσει ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην αἰτησάμενος παρὰ τῶν Ἀθηναίων 70 νῆας καὶ στράτευμα καὶ χρήματα καὶ λαβὼν, ἔπλευσεν εἰς

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 134. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 28. (3) Ἡροδ. β. 5, κ. 28, 29.

Πάρον καὶ ἐπολιόρκησεν 26 ἡμέρας τοὺς ἐντὸς τοῦ τείχους περικλεισθέντας Παρίους, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐζυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν καὶ ἐπανέκαμψεν ἄπρακτος, κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη κατὰ πρῶτον εἰς θάνατον, ἔπειτα δὲ εἰς πεντήκοντα ταλάντων ζημίαν ἣν, ἀποθανόντος ἐκείνου ἐν φυλακῇ, ἐξέτισεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων (1). Οἱ Πάριοι πολιορκούμενοι συνεφώνησαν μετὰ τοῦ Μιλτιάδου ὁμολογίας εἰρηνικάς, ἀλλὰ μεταμεληθέντες ὡς ἐλπίσαντες συμμαχικήν τινα βοήθειαν, ἐψεύσαντο αὐτάς· ὅθεν ἐπεκράτησε παροιμία *Ἀνεπαρίασαν* ἤγουν μετεμελήθησαν (2). Ἡ Πάρος ἦν τὸ ἀρχαῖον ἠρτημένη ἐκ τῆς Νάξου, ὡς καὶ ἡ Ἄνδρος καὶ ἄλλαι νῆσοι (3)· ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Πάρος ὑπέκυψε καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων νήσων εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, καὶ βαθμηδὸν ἐξέπεσε· μετὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις τυράννων ὁ Θηραμένης, εἷς τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καταπλεύσας εἰς Πάρον καὶ εὑρὼν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πόλει, τῷ μὲν δήμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε, παρὰ δὲ τῶν συνιστώντων τὴν ὀλιγαρχίαν χρημάτων πλῆθος εἰσεπράξατο (4) — Ἀρχίλοχος, ὁ περίφημος πρῶτος ἐφευρετὴς τῶν ἰάμβων ποιητὴς ἐγεννήθη ἐν Πάρῳ (5)· οὗτος ἤκμαζε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Γύγου, βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ ἦν σύγχρονος τοῦ Ῥωμύλου· ὡσαύτως Πάριοι ἦσαν ὁ ἀγαλματοποιὸς Ἀγοράκριτος, ὁ κατά τινας κατασκευάσας τὸ ἐν Ῥαμνοῦντι μεγέθει καὶ κάλλει διαφέρον καὶ ἐνάμιλλον τοῖς ἔργοις τοῦ Φειδίου ξόανον τῆς Νεμέσεως (6), καὶ οἱ ζωγράφοι Νικάνωρ

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 132, — 136. (2) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. περιηγ. ς. 526. (3) Ἡροδοτ. β. 5, κ. 31. (4) Διοδωρ. Σικ. β. 13, κ. 47. (5) Στραβ. β. 10, σ. 487. (6) Αὐτ. β. 9, σ. 396.

καὶ Ἀρκεσίλαος. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἦν ἡ Παρία λίθος λεγομένη, ἀρίστη πρὸς τὴν μαρμαρογλυφίαν (1)· ἐλέγετο δὲ αὕτη, κατὰ τὸν Πλίνιον, Λυχνῖτις λίθος, διότι διὰ φωτὸς λύχνων ἀνεσκάπτετο· τὸ δὲ ὄρος ἐξ οὗ ἐτέμνετο ἐκαλεῖτο Μάρπησσα (2)—Ἐν Πάρῳ ἐχαράχθη ποτὲ ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης τὸ ἀξιολογώτατον τῶν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ὑπαρχόντων χρονολογικὸν μνημεῖον, εὑρισκόμενον δὲ ἤδη ἐν Ὀξφόρδῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐν ῇ Βιδλειανῇ βιβλιοθήκῃ· τὸ μάρμαρον τοῦτο ὅπερ περιεῖχεν 93 στίχους ἀντεγράφη ἐν τῇ ὁλοκληρίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σγελδῶνος· ἀλλ' ἔπειτα ἐκ τῶν ἐμφυλίων ἐν Ἀγγλίᾳ πολέμων κατεθραύσθη, καὶ μόνον μικρὸν μέρος αὐτοῦ σώζεται. Ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τούτου ὅπερ ὀνομάζεται Ἀρουνδέλιον ἀπὸ τοῦ πρώτου Ἄγγλου ἰδιοκτήτου αὐτοῦ ὃς ἦν ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρουνδέλων, φαίνονται κεχαραγμέναι αἱ ἐπισημότεραι χρονολογικαὶ ἐποχαὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Κέκροπος, θεμελιωτοῦ τοῦ βασιλείου τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ ἄρχοντος Διογνήτου, δηλαδὴ σειρὰ 13[illegible] ἐτῶν· ὁ Οὐσσέριος δοξάζει ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη ἐγράφη 26[illegible] ἔτη π. Χ. αἱ ἐν αὐτῇ ὁριζόμεναι ἐποχαὶ αἵπερ δὲν παρεφθάρησαν εἰς τὰ χειρόγραφα διαδηλοῦσιν ἡμῖν τὴν κτίσιν τῶν περιφημοτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν τῶν καθωραϊσάντων αὐτήν· μανθάνομεν π. χ. ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ Ἡσίοδος ἦν κατὰ 27 ἔτη προγενέστερος τοῦ Ὁμήρου, καὶ ὅτι ἡ Σαπφὼ ἤκμασε περίπου 200 ἔτη μετὰ τὸν ποιητὴν τοῦτον· γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰς ἐποχὰς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ βοηθούμεθα μεγάλως εἰς γνῶσιν τῶν πολέμων καὶ τῶν μεγάλων συμβάντων τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

---

(1) Στράβ. β. 10, σ. 487. (2) Στεφ. Βυζ. Μάρπησσα—Σέρβ. εἰς Αἰνειάδα Βιργ. β. 6, ς. 471.

* Πάρος, ὁ μεταξὺ Πάρου καὶ Ἀντιπάρου δίαυλος κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν εἶναι ἑνὸς μιλίου· τὸ δὲ ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα διάστημα 6—7 μιλίων, ἡ δὲ περίμετρος τῆς νήσου 36 μιλίων. Ἡ Πάρος ἔχει τρεῖς λιμένας : 1 τὸν τῆς Ἀγούσης κοιν. Ναούσης πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου, ὅστις εἶναι ὁ ἄριστος καὶ παρέχων προσόρμισιν ἀσφαλῆ τῷ μεγίστῳ τῶν στόλων· 2 τὸν τῆς Παροικίας πρὸς δυσμὰς δεκτικὸν καὶ αὐτὸν μεγάλων πλοίων· 3 τὸν τοῦ Δριοῦ πρὸς νότον καὶ τοῦτον καλόν· ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰσὶ δύο σκόπελοι, ὧν ὁ ἀνατολικώτερος ἔχει μῆκος 500 βημάτων· ὁ δὲ ἕτερος ὅσον 800· ἀπέναντι τοῦ ἐσχάτου τούτου σκοπέλου ἐπὶ τοῦ πεδίου, κατὰ τὰς ὑπωρείας λόφου ῥέει βρύσις καλλίστη, κατερχομένη ἐκ τεσσάρων πηγῶν ἀπεχουσῶν μόνον 8—12 βήματα ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν τῷ λιμένι τοῦ Δριοῦ ηὐλίζετό ποτε συνήθως ὁ Ὀθωμανὸς ναύαρχος (Καπουδὰν πασᾶς) κατὰ τὴν περὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐτήσιον αὐτοῦ περιοδίαν. — Παρὰ τὸν λιμένα τοῦτον ὑπάρχει τόπος καλούμενος Ἄβυσσος, ἔνθα λέγεται ὅτι κατεποντίσθη ποτὲ πόλις. Ἡ νῆσος καλλιεργεῖται πρεπόντως, και ἔχει καὶ νομὰς οὐκ ὀλίγας. Τὰ κύρια προϊόντα συνίστανται εἰς σῖτον ὀλίγον, κριθὴν, ὄσπρια, σήσαμον, βαμβάκιον, μέλι καὶ κηρίον· ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος, πρὸ πάντων πέρδικες, φάσαι καὶ ἀγριοπερίστερα· τὸ κρέας καλόν· χοῖροι εὑρίσκονται· αἱ ὀπῶραι ἀφθονώταται καὶ εὔγευστοι· τὸ μάρμαρον τῆς Πάρου εἶναι τῷ ὄντι κάλλιστον, κατὰ τὴν φήμην· ἀνεδείχθη δὲ ἔτι μᾶλλον καλὸν καὶ περίφημον ἐκ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν λιθοξόων καὶ τῶν γλυφέων αὐτῆς. — Ἡ Πάρος, κατὰ τὸ ἔτος 1835, ὅτε εἶδεν αὐτὴ ὁ Ῥὸς, περιεῖχε κατοίκους 5,300, ἀλλ' ἤδη, κατὰ τοὺς στατιστικοὺς πίνακα τῆς Κυβερνήσεως, συμποσοῦνται ὡς ἔγγιστα 5,600. Ἡ Πάρος ἔχει

κωμόπολιν (χώραν)· Παροικιὰν καλουμένην, καὶ κειμένην ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Πάρου, καὶ 6 χωρία, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ Δραγουλᾶς, Κόστος, Λεύκαις τὸ μέγιστον, Μάρμαρα, Νάγουσα, ὀρθότερον Ἄγουσα καὶ Τσιπίδες· ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἡ Ἄγουσα ἢ Νάγουσα ἔλαβεν ἐπισημότητά τινα κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, διότι ἐπὶ τοῦ Ῥωσσ-Ὀθωμανικοῦ πολέμου ἐν ἔτει 1770 ὁ Ῥωσσικὸς στόλος ὑπὸ τοὺς ναυάρχους Ὀρλὸϐ καὶ Σπυριδὸϐ ἐνταῦθα εἶχον τὸν κύριον σταθμὸν καὶ τὸ ὁπλοστάσιον αὐτῶν· καὶ ἔτι μέχρι τοῦδε φαίνονται τῇδε κἀκεῖσε λείψανα τινὰ τῶν ὀχυρωμάτων καὶ προμαχώνων τῶν Ῥώσσων. — Τρία τῶν χωρίων τούτων ὁ Δραγουλᾶς, τὰ Μάρμαρα καὶ αἱ Τσιπίδες λέγονται χωρία τοῦ Κεφάλου, ἢ κάτω χωρία καὶ φαίνεται ὅτι περιλαμϐάνουσι θέσιν ἀξιολόγου ἀρχαίας πόλεως· κυρίως δὲ εἰς τὰ Μάρμαρα εἰσὶ πολλὰ ἀρχαῖα θραύσματα κιόνων καὶ λείψανα οἰκοδομῶν, ἐξ οὗ ἔλαϐε τὸ χωρίον τὸ ὄνομα· τὰ χωρία δὲ ταῦτα ὠνομάσθησαν τοῦ Κεφάλου ἀπό τινος ὑψηλοῦ καὶ τραχέος ἀκρωτηρίου Κεφάλου, ἐφ' οὗ ἐστι καὶ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἐγκαταλελειμμένη ἤδη καὶ κειμένη ἐν μέσῳ ἐπιφανῶν ἐρειπίων πύργου τινὸς τοῦ μεσαιῶνος, κατοικίας τῆς Ἐνετικῆς γενεᾶς τῶν Βενιέρων, περιελθούσης κατὰ τὸν 15 αἰῶνα κόρῃ τινὶ κληρονόμῳ τοῦ οἴκου τῶν Σομμαριπῶν καὶ λαϐούσῃ εἰς προῖκα τὴν νῆσον· τὸ παράσημον αὐτῆς ἦν λέων ἱστάμενος ὀρθὸς καὶ φέρων ξίφος. Τῶν Βενιέρων τις ἀντέστη γενναίως ἐπὶ πολὺ κατὰ τοῦ Βαρϐαρόσσου· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ κατοικοῦντες τὸν πύργον κατέϐησαν εἰς τὰ χωρία. Ἔχει δὲ ἡ Πάρος καὶ πολλὰς ἐκκλησίας, ὧν ἡ Παναγία, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑκατονταπυλιανὴ καὶ κοινῶς Καταπολιανὴ κειμένη ἔξω τῆς κωμοπόλεως Παροικίας εἶναι ἡ

μεγίστη καὶ καλλίστη τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους· εἶναι δὲ ᾠκοδομημένη ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκ τῶν στηλῶν καὶ τῶν μαρμάρων τῆς ἀρχαίας πόλεως Πάρου· ἐκ δὲ τῶν περὶ τὴν κωμόπολιν ἐκκλησιδίων τὸ τῆς Ἁγ. Ἑλένης εἶναι τὸ ἀξιολογώτατον. 17 μοναστήρια τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου = Ἅγ. Ἀνδρέας, Ἅγ. Ἀντώνιος, Ἅγ. Ἀπόστολοι, Ἅγ. Γεώργιος Μαρούλης, Ἅγ. Ἰωάννης Ἀδριανὸς, Ἅγ. Ἰωάννης Ἐπταβρύσης, Ἅγ. Ἰωάννης Καύρεχας, Ἅγ. Κυριακὸς, Ἅγ. Μονὴ, Παναγία Λογκουάρδο, Παναγία Σεκαριανὴ, Παναγία Σοπαφάνα, Ἅγ. Μηνᾶς τὸ μέγιστον πάντων, Ταξιάρχης Μιχαὴλ, Ἅγ. Χαράλαμπος, Χριστὸς, Ἅγ. Παντελεήμων· τὸ μοναστήριον τῶν Γάλλων καπουτσίνων εἶναι κάλλιστα ᾠκοδομημένον.—Ἡ κωμόπολις Παροικία κειμένη κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου ἔχει φρούριον οὗ τὰ τείχη εἰσὶν ᾠκοδομημένα ἐκ παλαιῶν μαρμάρων καὶ ἐκ καλλίςων κιόνων ἢ τμημάτων κιόνων τῶν ἀρχαίων ἐκείνων περιφήμων οἰκοδομῶν. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον· καὶ τρία σχολεῖα, ἓν ἑλληνικὸν ἔχον διδάσκαλον Β'. τάξεως, καὶ δύο δημοτικὰ, ἔτι δὲ καὶ εἰς τοὺς δήμους Μάρπησαν καὶ Νάγουσαν ἀνὰ ἓν δημοτικόν· Μετὰ 3 μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Παροικίας εἰσὶν ἀρχαῖα λατομεῖα, καὶ μετὰ ἓν μίλ. ἀπ' αὐτῶν παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ εἰσὶ τὰ ἀρχαιότερα αὐτῶν κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας ὄρους οὗ ἡ κορυφὴ φέρει τὸ ὄνομα Προφήτης Ἠλίας καὶ ὃ πιθανῶς εἶναι ἡ ἀρχαία Μάρπησσα ἐξ ἧς ἐξήροντο οἱ λίθοι, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει = Μάρπησσα, ὄρος Πάρου ἐξ οὗ λίθοι ἐξαίρονται (1)—Τὰ νομίσματα τῆς

(1) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Μάρπησσα.

Πάρου παριστῶσι τὰ μὲν κριὸν βαδίζοντα καὶ ὄπισθεν τετράγωνον· τὰ δὲ δύο κεφαλὰς κριῶν ἀντικρουομένων καὶ τὸ στοιχεῖον Δ, καὶ ὄπισθεν ὑποστρεφόμενον πάνθηρα καὶ τὰ στοιχεῖα Π Α· τὰ δὲ γυναικείαν κεφαλὴν καὶ ὄπισθεν τὰς δύο συλλαβὰς ΠΑΡΙ. Ἔν τινι ἐκκλησιδίῳ ἐντὸς τῆς κωμοπόλεως Παροικίας εὑρέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ = Ὅρος χωρίου ἱεροῦ Ἀπόλλωνος Δηλίου, ἐξ ἧς δείκνυται ὅτι ἦν ἐνταῦθα ναὸς τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος· μετὰ 1/4 δὲ ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως Ν Δ ἦν ποτέ ναος τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας οὗ μικρά τινα λείψανα σώζονται.

ὨΛΙΑΡΟΣ ἢ ὨΛΕΑΡΟΣ κατὰ τὸν Στράβωνα ὃς θεωρεῖ αὐτὴν ὡς ἐκ τῶν Σποράδων· ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρτεμιδώρου παρὰ τῷ Στράβωνι (1) τοῦ Πλινίου (2) καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ τάττεται ἡ Ὠλίαρος μεταξὺ τῶν Κυκλάδων καὶ κεῖται πλησιέστατα τῆς Πάρου κατὰ τὸ νοτ δυτικόν. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εὑρίσκεται τὸ περιβόητον ἐκεῖνο καὶ θαυμάσιον σπήλαιον. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὠλιάρου κατήγοντο ἐξ ἀποικίας Φοινικικῆς (3)

* Ἀντίπαρος κεῖται κατ' ἀνατολὰς τῆς Σίφνου ἧς ἀπέχει 18 μίλια, καὶ ἔχει περίμετρον 18 μιλίων· εἶναι δὲ πετρώδης, ἀλλὰ πλατεῖα, ὁμαλὴ καὶ καλλιεργημένη· προάγει κριθὴν ἱκανὴν μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων· ἔχει ἓν μόνον χωρίον ταπεινὸν ἀπέχον 1 μίλ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης· τὸ κάλλιστον τῶν κτημάτων τῆς νήσου εἶναι ἰδιοκτησία τῆς Βρύσεως, μοναστηρίου τῆς Σίφνου· τὸ κρέας εἶναι σπάνιον καὶ οὔτε πέρδικες οὔτε λαγωοὶ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, ἀλλὰ μόνον δασύποδες καὶ ἀγριοπερίστερα· ἔχει λιμένα μικρὸν καὶ ἀνεπίδεκτον μεγάλων πλοίων,

---

(1) Στράβ. β. 10, ϛ. 485. (2) Πλιν. β. 4, κ. 22. (3) Στεφ. Βυζ. Ὠλίαρος, καθ' Ἡρακλ. τὸν Ποντικ.

ἀλλ' ὁ μεταξὺ Ἀντιπάρου καὶ Πάρου πορθμὸς εἶναι δεκτικὸς τῶν μεγίστων· τὸ πλάτος τοῦ πορθμοῦ τούτου εἶναι 1 μιλ. καὶ ἐν αὐτῷ εἰσι πολλοὶ σκόπελοι μικροὶ καὶ ἀνώνυμοι· παράκεινται δὲ τῷ νοτ- δυτικῷ αἰγιαλῷ τῆς νήσου δύο νησίδες Δεσποτικὸν καὶ Στρογγυλὸν καλούμεναι ὧν ἡ μείζων, τὸ Δεσποτικὸν ἔχει λιμένα καλόν. — Τὸ σπήλαιον ἀπέχει 4 μιλ. ἀπὸ τοῦ χωρίου καὶ 1 1/2 περίπου ἀπὸ τῆς θαλάσσης· 130 ὀργυιαὶ λογίζονται ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ σπηλαίου ἄχρι τοῦ θυσιαστηρίου φέροντος τὸ σημεῖον Δ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πάλιν 150 ὀργυιαὶ ἄχρι τοῦ ἐσχάτου βάθους, ὅπερ ἐστὶ 300 ὀργυιαὶ τὸ ὅλον· εἰς Ἀντίπαρον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΠΡΕΠΈΣΙΝΘΟΣ, νησὶς εὐλίμενος ταττομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου μεταξὺ τῶν Κυκλάδων (1) κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ὠλιάρου πλησιέστατα.

* Δεσποτικὸν, ἡ μία τῶν δύο ἀνωτέρω ῥηθεισῶν παρὰ τὴν Ἀντίπαρον νησίδων, ἡ μείζων (2).

ΘΉΡΑ, Σποράς κειμένη πρὸς νότον τῆς Ἴου, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀνάφης καὶ πρὸς βοῤῥᾶν τῆς ἀπέναντι τοῦ Κνωσσίου Ἡρακλείου Δίας. Ἡ περίμετρος τῆς Θήρας κατὰ τὸν Στράβωνα λογίζεται 200 σταδίων, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς Κρήτης ἀπόστασις αὐτῆς 700 σταδίων (3)· καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Ἴου κατὰ τὸν Πλίνιον, 25 μιλ. Ῥωμ. = 200 ςαδ = 10 ὥρ(4). Τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς νήσου ἦν Καλλίστη, οἱ δὲ πρῶτοι κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Φοίνικες ἐκ τῶν ἐλθόντων μετὰ τοῦ Κάδμου εἰς τὴν Ἑλλάδα· μετὰ δὲ τὴν εἰς Πελοπόννησον κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν οἱ ἐν Λακεδαιμονίᾳ βασιλεύσαντες δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Ἀριστοδήμου Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης καί

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Ιδ. Ἀντίπαρος. (3) Στράβ. β. 10, σ. 484. (4) Πλιν. β. 4, κ. 23.

τοι ἀποστρεφόμενοι ἀλλήλους καὶ κατὰ πάντα διαφωνοῦντες, κατὰ τοῦτο μόνον ὁμονοήσαντες, ἔπεμψαν ἐκ συμφώνου εἰς ἀποικίαν τὸν Θήραν υἱὸν τοῦ Αὐτεσίωνος καὶ ἀδελφὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἀργείας, τὸν ἐπιτροπεύσαντα αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἀνηλικιότητος· ἔφερε δὲ ὁ Θήρας τὴν ἀποικίαν εἰς τὴν νῆσον τὴν τότε ὀνομαζομένην Καλλίστην, ἐλπίζων ὅτι οἱ τότε βασιλεύοντες ἐν αὐτῇ ἀπόγονοι τοῦ Μεμβλιάρου θὰ παραχωρήσωσιν αὐτῷ ἑκόντες τὴν ἡγεμονίαν· ὅπερ καὶ ὄντως ἐτέλεσαν ἐκεῖνοι, συλλογισθέντες ὅτι ὁ μὲν Θήρας κατήγετο ἐκ τοῦ Κάδμου, ἐκεῖνοι δὲ ἐκ τοῦ Μεμβλιάρου, ἀνδρὸς ἐκ τοῦ δήμου ὃν ὁ Κάδμος κατέλειπεν ἐν τῇ νήσῳ ὡς ἡγεμόνα τῶν ἐποίκων· μετωνόμασε δὲ ὁ Θήρας τὴν Καλλίστην Θήραν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ οἱ Θηραῖοι ἐνήγιζον αὐτῷ καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ὡς οἰκιστῇ (1)· ἡ ἀποικία αὕτη ἐτελέσθη μετὰ ὀκτὼ γενεὰς ἀπὸ τοῦ Κάδμου καὶ κατὰ μίαν γενεὰν πρὶν ἐκπλεύσωσιν οἱ Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν· συνέκειτο δὲ ἐκ Λακεδαιμονίων καὶ Μινυῶν τῶν ἐκβληθέντων ὑπὸ τῶν Πελασγῶν ἐκ τῆς Λήμνου (2)· μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς οἱ Θηραῖοι λαβόντες ἀνὰ ἕνα μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξ ἁπασῶν τῶν κωμῶν τῆς νήσου αἳ εἰσὶν ἑπτά, ἔπεμψαν κατὰ χρησμὸν τῆς Πυθίας ἀποικίαν εἰς Λιβύαν ὑπὸ τὸν Βάττον ὃς συνῴκισε τὴν πόλιν Κυρήνην (3)· ὁ Βάττος οὗτος ἦν ἰσχνόφωνος καὶ τραυλός· διηγεῖται δὲ ὁ Παυσανίας ὅτι περιερχομένων τῶν Κυρηναίων τὴν χώραν, ἰδὼν ὁ Βάττος κατὰ τὰς ἐσχάτας αὐτῆς ἐρήμους λέοντα, ἠναγκάσθη ἐκ τοῦ τρόμου νὰ βοήσῃ σαφῶς καὶ μεγάλως καὶ οὕτως ἐθεραπεύθη. Ἐν τῷ ναῷ τῶν Δελφῶν ἦν ἀνάθημα τῶν Κυρηναίων, ὁ Βάττος ἐπὶ ἅρματος· ἡνίοχος δὲ τοῦ ἅρματος εἰκονίζετο ἡ Κυρήνη,

(1) Παυσ. Λακ. κ. 1. (2) Παυσ. Λχ. κ. 2.—Στραβ. β. 8, σ. 347.
(3) Ἡροδοτ. β. 4, κ. 151, 153, 155 κξ.

καὶ ἐντὸς τοῦ ἅρματος ὁ Βάττος καὶ ἡ Λιβύα στεφανοῦσα αὐτόν· ἦν δὲ τὸ ἀνάθημα ἔργον τοῦ Κνωσσίου Ἀμφίωνος τοῦ Ἀκέστορος (1)· ὁ Καλλίμαχος ἀναφέρει τὴν ἀποικίαν ταύτην.=

Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρη,
Μήτηρ εὐΐππου πατρίδος ἡμετέρης (2).

ὡσαύτως ἀναφέρει αὐτὴν καὶ ὁ Πίνδαρος (3), ὁ Στράβων (4), ὁ Εὐστάθιος ὅς λέγει ὅτι ἐν Θήρᾳ οὔτε τοὺς ἐτῶν πεντήκοντα θνήσκοντας ἐθρήνουν· οὔτε τοὺς ἑπταετεῖς ἂν ἀπέθνησκον (5), ἔτι δὲ ὁ Εὐσέβιος (6) καὶ ὁ Ἰσοκράτης (7) καὶ ὁ Ἀπολλώνιος (8).—Παρὰ τὴν Σπάρτην παρά τινα ἔξωθεν τοῦ Δρόμου ὁδὸν ἦν ναὸς Ἀθηνᾶς ὃν ἀνέθεσεν ὁ Θήρας, ὅτε ἦγε τὴν ἀποικίαν ἐπὶ τὴν νῆσον (9) — Ἡ νῆσος αὕτη οὐδέποτε μετέσχεν, ὡς φαίνεται, τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, διότι καθ' ἅπαντα τὸν μετέπειτα χρόνον ἐκτὸς τῆς ἀποικίας τοῦ Βάττου εἰς Κυρήνην οὐδὲν περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν· καὶ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πᾶσαι αἱ ἄλλαι νῆσοι ἐγκατετάχθησαν τῇ συμμαχίᾳ τῶν Ἀθηναίων πλὴν Μήλου καὶ Θήρας (10) — Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει μόνος αὐτὸς δύο πόλεις τῆς Θήρας Ἐλευσῖνα καὶ Οἶαν — Οὐ πόῤῥω τῆς Θήρας πρὸς δυσμὰς κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Θηρασία ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (11)· μεταξὺ δὲ τῆς Θήρας καὶ τῆς Θηρασίας ἐντὸς τοῦ κόλπου εἰσὶ νησίδες τινὲς ἢ μᾶλλον σκόπελοι. Κατὰ τὴν προϊστορικὴν ἐποχήν, ὅτε ἐνήργει ἔτι δραστηρίως ἡ μεγάλη ἄλυσις τῶν διὰ τῆς μεσημ-

(1) Παυσ. Φωκ. κ. 15 (2) Καλλιμαχ. Ὑμν. εἰς Ἀπολλ. ς. 75, 76. (3) Πινδ. Πυθ. 4, σ. 10. (4) Στραβ. β. 10, σ. 484. β. 8, σ. 347. β. 17, σ. 837. (5) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 530 (6) Εὐσεβ. Χρονικ. β. 2, σ. 115. (7) Ἰσοκρατ. εἰς Φιλιππ. § 11, σ. 80 ἐκδ. Κοραῆ. (8) Ἀπολλ. Ροδ Ἀργον. 4, ς. 1578. κξ. (9) Παυσ. Λακ. κ. 15. (10) Θουκυδ. β. 2, κ. 9. (11) Στραβ. β. 1, σ. 37. β. 10, σ. 484.

ϐρινῆς Εὐρώπης καὶ τῆς μεσογείου θαλάσσης ἐκτεινομένων ἡφαίστων, ὧν ἡ Μῆλος καὶ ἡ Θήρα εἰσὶ δύο προεσϐεσμέναι κάμινοι, ἀνηγέρθη ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης δεξαμενῆς τῆς διαχωριζούσης ἤδη τὴν Θήραν ἀπὸ τῆς Θηρασίας κρατὴρ ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης καὶ ἤρξατο τὴν καταχθόνιον αὐτοῦ ἐργασίαν· ἐξέῤῥιψε κατὰ πρῶτον τέφραν καὶ λάϐαν πολλὴν ἐπιστρωθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τάξιν ἐπαλλήλως κειμένων στρωμμάτων καὶ ἐμόρφωσεν οὕτω μεγάλην κυκλοτερῆ νῆσον ἣ ἀπὸ τῆς περιφερείας αὐτῆς ἠρέμα ἀνερχομένη ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, ἐπερατώθη εἰς ἄκραν ὀξυτενῆ, καὶ ἔχουσαν δύο χιλιάδων ποδῶν ὕψος τοὐλάχιστον· τελευταῖον δὲ ἐξεσφενδόνισε βροχηδὸν καταπίπτουσαν ἀθέσφατον ὕλην τέφρας καὶ κισσήρεως ἣ ὡς λευκὸν ἐπίστρωμα ἔχον πάχος 20—40 ποδῶν ἐπεκάθησεν ἐπὶ πάσης τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου, καὶ ἐν τούτῳ ἐπερατώθη ἡ ἐργασία τοῦ κρατῆρος τούτου, καὶ ἡ νέα αὕτη γῆ προπαρεσκευάσθη τοιουτοτρόπως πρὸς καλλιέργειαν χειρῶν ἀνθρωπίνων· ὁ κρατὴρ κατέπεσε, καὶ ἐν τῇ καταπτώσει αὐτοῦ συμπαρέσυρε καὶ συνεταφίασεν ἑαυτῷ ἅπαν τὸ μέσον τῆς νήσου, καταλιπὼν μόνον κατὰ μὲν ἀνατολὰς τὴν ἡμισεληνοειδῆ Θήραν, κατὰ δὲ δυσμὰς τὴν ἐλάσσονα ἐκείνης Θηρασίαν, καὶ κατὰ μεσημϐρίαν μεταξὺ τῶν δύο τὴν μικρὰν νησίδα τὴν νῦν Ἀσπρονήσι καλουμένην, μεταξὺ αὐτῶν κυματεῖ ἡ θάλασσα ἐπὶ πολλῶν ὡρῶν πλάτος ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ βορείου πρὸς τὸ νοτ δυτικὸν διευθυνομένῳ αὐλῶνι ἐν ᾧ οὐδὲ ἡ μακροτάτη βολὶς εὑρίσκει πυθμένα. Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συνέϐησαν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ φαινόμενα φυσικὰ ἀξιομνημόνευτα κατὰ πρῶτον μεταξὺ τῆς Θήρας καὶ τῆς Θηρασίας ἐξερεύχθησαν κατὰ τέσσαρας ἡμέρας φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους, ὥστε πᾶσα ἡ θάλασσα ἔζεε καὶ ἐφλέγετο, καὶ

βαθμηδὸν ὡς ἐκ μηχανῆς ἀνηγέρθη νῆσος συντεθειμένη ἐκ μύδρων καὶ ἔχουσα δώδεκα σταδίων περίμετρον· μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τῆς ἐκρήξεως ἐτόλμησαν πρῶτοι οἱ τότε θαλασσοκρατοῦντες Ῥόδιοι καὶ ἔπλευσαν πρὸς τὸν τόπον καὶ ἵδρυσαν ἐπὶ τῆς νήσου ναὸν Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου (1). Τὸ αὐτὸ συμβὰν διηγούμενος ὁ Πλίνιος, λέγει ὅτι ἐσκοτίσθη ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ λίθοι πολλοὶ ἐξεσφενδονίσθησαν ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐπὶ μεγάλα διαστήματα, καὶ τέλος ἐμορφώθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὄγκος στερεὸς, οὗ μέρος προσετέθη τῇ Θήρᾳ, μέρος δὲ ἀπετέλεσε μικρὰ νησίδια, ὧν δύο ὀνομάζει, τὸ μὲν καλῶν Ἱερὰν (διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος), τὸ δὲ Θίαν (2), ἡ ἔκρηξις αὕτη συνέβη, ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου τῶν Ῥωμαίων κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Γ'. (3) (Ὀλ. 145, 4, ἢ 97 Π. Χ.)· μετὰ ταῦτα δὲ συνέβησαν καὶ ἄλλαι ἐλάσσονος λόγου ἄξιαι, ὧν ἡ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἐγένετο ἐπὶ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου (4), καὶ ἄλλαι πάλιν κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους αἰῶνας. — Ἡ διάλεκτος τῶν Θηραίων ἦν Δωρικὴ, ὡς ἐκ τῶν σωζομένων ἐπιγραφῶν φαίνεται· αἱ ἐπιγραφαὶ εἰσὶν αἱ μὲν τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων, αἱ δὲ ἀγνώστου ἐποχῆς· περιέχουσι δέ τινες αὐτῶν ψηφίσματα, ἐξ ὧν δείκνυται ὅτι εἶχον οἱ Θηραῖοι βουλὴν καὶ ἄρχοντας· τὰ νομίσματα τῶν Θηραίων εἰσὶ τὰ μὲν τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτονομίας αὐτῶν, τὰ δὲ τῆς τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης· οἱ Θηραῖοι εἶχον πάτριον Θεὸν τὸν Ἀπόλλωνα, ἐτίμων δὲ καὶ τοὺς Διοσκούρους καὶ τὴν Ἑκάτην, ἔτι δὲ καὶ τὸν Θήραν ὡς ἥρωα.

(1) Στράβ. β. 1, σ. 57. (2) Πλίν. β. 2, κ. 87. — β. 4, κ. 12, § 23.
(3) Ἰουστῖν. β. 30, κ. 7. (4) Δίων Κάσσ. β. 60, κ. 29. — Σενεκ. Quaest. natur. β. 2, κ. 26.

* Θήρα κοιν. Σαντορίνη ἀπὸ τοῦ Ἑνετικοῦ ὀνόματος τῆς Ἁγίας Εἰρήνης (Santa Irene) προστάτιδος τῆς νήσου· κεῖται μεταξὺ τῆς Κρήτης καὶ τῶν Κυκλάδων· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 36 μιλίων κατὰ τὰς νεωτέρας καταμετρήσεις καὶ διαφέρει ἑπομένως οὐκ ὀλίγον τῶν 200 σταδίων τοῦ Στράβωνος (1)· ἔχει σχῆμα ἱππείου πετάλου, καὶ ἀποτελεῖ κόλπον μηνοειδῆ τετραμμένον πρὸς δυσμάς· ὁ κόλπος οὗτος ἔχει δύο διεξιόδους, τὴν μὲν πρὸς τὸ νοτ. δυτικόν, τὴν δὲ πρὸς τὸ βορ. δυτικὸν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς νήσου Θηρασίας ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Θήρας διὰ τοῦ διαύλου τοῦ ἀποτελοῦντος τὸν ὅρμον τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἔνθα προσορμίζονται τὰ μικρὰ πλοιάρια· παρὰ δὲ τὴν ἄλλην διέξοδον τὴν πρὸς τὸ νοτ. δυτικὸν κεῖται νησὶς ΑΣΠΡΟΝΗΣΙ καλουμένη, κατὰ δὲ τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ κόλπου εἰσὶ τρία νησίδια ἢ μᾶλλον σκόπελοι, ΜΕΓΑΛΗ, ΚΑΜΕΝΗ ΜΙΚΡΑ ΚΑΜΕΝΗ καὶ ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ λεγόμενα καὶ ἀναφυέντα ἐξ ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως. Ἡ Μεγάλη Καμένη ἥτις καὶ Παλαιὰ λέγεται ὡς οὖσα ἡ μεγίστη καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν κεῖται πλησίον τοῦ Ασπρονησίου, καὶ ἔχει ἔκτασιν 1920 μέτρων γαλλικῶν κατὰ μῆκος καὶ ὅσον 800 κατὰ πλάτος· αὕτη εἶναι ἡ Αὐτομάτη ἢ Ἱερὰ τοῦ Πλινίου (1)· ἀνεφάνη δὲ κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει 19δ π. Χ. καὶ εἶχε κατ' ἀρχάς, κατὰ τὸν Στράβωνα, μόνον 12 σταδίων=36 λεπτῶν περίμετρον· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως τρεῖς αὐξήσεις, τὴν πρώτην κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα μ. Χ. ὅτε ὁ σκόπελος οὗτος ηὐξήθη κατὰ τέσσαρα περίπου μίλια, κατὰ τὸν Ὁράτιον, τὸν Ἰουστῖνον καὶ ἄλλους ἀρχαίους συγγραφεῖς· περὶ τῆς δευτέρας ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ Νικηφόρος ἀνα-

(1) Ιδ. ἀνωτ. (2) Ιδ. ἀνωτ.

φέρουσιν ὅτι κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας Λέοντος Ἰσαυρίου τοῦ Εἰκονοκλάστου τῷ 726 ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας τινὰς τοσοῦτον μέγα σκότος μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας, ὥστε ἐφαίνετο ὡς ἀνερχόμενον ἐκ πεπυρακτωμένης καμίνου· αὕτη δὲ ἡ ζοφερὰ ὕλη ἐπυκνώθη καὶ ἐσκληρύνθη βαθμηδὸν μεταξὺ φλογῶν, καὶ μετὰ ταῦτα προσκολληθεῖσα εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σκόπελον, ηὔξησε τὸν ὄγκον αὐτοῦ· ἡ δὲ τρίτη αὔξησις συνέβη ἐν ἔτει 1427 νοεμβρίου 25, ὡς δηλοῦται ἔκ τινων στίχων λατινικῶν κεχαραγμένων ἐπὶ μαρμάρου ἐν Σκάρῳ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ σωζομένων ἔτι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἡ δὲ Μικρὰ Καμένη ἥτις ἔχει σχῆμα ὠοειδὲς καὶ ἔκτασιν 500 γαλλ. μέτρων τὸ μῆκος, 400 τὸ πλάτος καὶ ὑπὲρ τοὺς 130 ποδ. τὸ ὕψος ἀνεφάνη κατὰ τὸ ἔτος 1573 κατὰ τὸν Ἰησουΐτην Ριχάρδον ὃς ἐν τῇ περὶ Σαντορίνης διηγήσει του ἐκφράζεται οὕτω· « Ὑπάρχουσι πολλοὶ γέροντες ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ οἵ-
» τινες λέγουσιν ὅτι εἶδον ἰδίοις ὄμμασι κατὰ τὸ ἔτος 1573
» νὰ γεννηθῇ νῆσος μορφωθεῖσα ἐκ τοῦ πυρὸς ἐν τῷ μέσῳ
» τῆς θαλάσσης πλησίον τῆς ἡμετέρας καὶ διὰ τοῦτο ὀνο-
» μασθεῖσα Μικρὰ Καμένη πρὸς διαστολὴν τῆς Μεγάλης
» Καμένης· ἥτις ἔχουσα μεγαλητέραν ἔκτασιν καὶ κειμένη
» ἀπώτερον αὐτῆς, ἔλαβε κατὰ τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς
» τὸ ὅπερ ἔχει σήμερον μέτριον μέγεθος. » Ἡ Νέα Καμένη τέλος κειμένη μεταξὺ τῶν ἄλλων δύο, πλησιάζουσα δὲ μᾶλλον εἰς τὴν Μικρὰν ἧς ἀπέχει μόλις 500 μέτρα ἔχει ἔκτασιν 1900 μέτρων κατὰ μῆκος καὶ ὅσον 1000 κατὰ πλάτος, ὕψος δὲ 200 καὶ ἐπέκεινα ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἀνεφάνη δὲ αὕτη κατὰ τὸ ἔτος 1707, ὡς αἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους δημόσιαι εἰδήσεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως δηλοῦσιν, ἀποφαινόμεναι μεθ' ἱκα-

νῆς ἀναντιῤῥήτως σαφηνείας ὅτι ἐν ἔτει 1707 κατὰ μῆνα νοέμβριον τὸ ὑπόγειον πῦρ ἐγέννησε νησίον ὅπερ εἶχεν ἤδη ἐκ πρώτης ἀρχῆς δύο μιλίων περιφέρειαν, καὶ μέχρι τῆς πρώτης δεκεμβρίου ἐλάμβανεν ἀεὶ αὔξησιν ἐκ τῶν μεγάλων λίθων καὶ τῶν ἀπαύστως ἐπισωρευομένων διαφόρων ὑφαιστείων ὑλῶν· πρὸ τῆς ἐκρήξεως ταύτης συνέβησαν σφοδροὶ σεισμοὶ μεθ' οὓς ἀνεφάνη καπνὸς πυκνὸς ἐξερχόμενος ἐκ τῆς θαλάσσης κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ φλόγες κατὰ τὴν νύκτα μετὰ φρικτῶν μυκηθμῶν ὑπογείων. Μεταξὺ τῆς ἄκρας τοῦ κόλπου τῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς κωμοπόλεως Ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ εἰρημένου νησιδίου τοῦ ἀναφανέντος κατὰ τὸ ἔτος 1707 παρετηρήθη τῷ 1650 ῥίχωμα ὑποκάτωθεν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' εἰς βάθος τοσοῦτο ὥστε τὰ πλοῖα ἐδύναντο νὰ διαπλέωσιν ἐπάνωθεν αὐτοῦ· ἔκτοτε ὁ ὄγκος αὐτοῦ αὐξάνει βαθμηδὸν καὶ ἀναβαίνει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ ἤδη εὑρίσκεται κατά τινας εἰς ὀλίγων ὀργυιῶν μόνον βάθος· ἡ αὐτὴ ὑποθαλάσσιος βαθμηδὸν ἐξόγκωσις βεβαιοῦται ὑπό τινων καθὼς τοῦ Βιρλέτα ὅτι συμβαίνει καὶ κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς Μικρᾶς Καμένης καὶ τοῦ ὅρμου τῶν Φηρῶν διάστημα ἔνθα ἐν ᾧ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἦν 30 μέτρων κατὰ τὸ ἔτος 1830 ἦν μόνον 8 καὶ κατὰ τὸ 1833 μόνον 4· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ἐπιδέχονται μεγάλην ἀμφιβολίαν (1)· θεωρεῖται δὲ οὐ μόνον ὡς πιθανὸν ἀλλ' ὡς βέβαιον ὅτι ὡς αἱ εἰρημέναι νησίδες οὕτω καὶ αὐ-

(1) Κατὰ τὸν ἀξιότιμον ἰατρὸν Κιγάλλαν τὸν συντάξαντα μονογραφίαν τῆς Θήρας πολλοὶ ἁλιεῖς καὶ ναῦται βεβαιοῦσιν ὅτι τὸ αὐτὸ τανῦν εἰς τὰς διαφόρους θέσεις τῆς νησῖδος ταύτης τῆς μεγάλης Καμένης ἀπαντώμενον βάθος ὑπῆρχε καὶ πρὸ 30 — 40 ἐτῶν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης αὐξομειώσεως. Κιγαλ. Γενικ. Στατισ. Θήρας σ. 16.

τὴ ἡ νῆσος Θήρα ἀνεφύη ποτὲ ἐκ παρομοίας ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως (1) καὶ ὅτι ὑπάρχει ἥφαιστος ὑποκάτωθεν. Ὁ ταγματάρχης Βορρὺς (2) ἀρχηγὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀποσταλείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας τῷ 1829 παραμείνας ἐν Θήρᾳ τρεῖς ἡμέρας καὶ παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς πάντα τὰ φαινόμενα ταῦτα, νομίζει ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐκραγῇ πιθανῶς νέος ἥφαιστος περὶ ταύτην τὴν νῆσον. — Τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου τῆς Θήρας εἰσὶ βαθύτατα· κατά τι μέρος ὑπάρχει βάθος ὅσον χιλίων ποδῶν ὡς ἔγγιστα, καὶ κατὰ τὰς καταμετρήσεις Ἄγγλων, γενομένας κατὰ τὸ 1848, τὸ μέγιστον βάθος ἀπαντᾶται καθ' ἥμισυ μίλιον πρὸς ἄρκτον τῆς Μικρᾶς-Καμένης, καὶ φθάνει μέχρι διακοσίων δώδεκα ὀργυιῶν (3)· ὥστε κατ' οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόλπου δύνανται ν' ἀγκυροβολήσωσι πλοῖα, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Παλαιᾶς Καμένης τοῦ κοινῶς καλουμένου ΔΙΑΠΟΡΙ ἔνθα ὁ πυθμὴν εἶναι ἀμμώδης καὶ τὸ βάθος εἰκοσιτεσσάρων μέτρων ἐν ἀποστάσει ἑκατὸν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς βημάτων. Ἐντὸς τοῦ κόλπου τούτου ὑπάρχουσι τρεῖς ὕφαλοι, ὧν αἱ μὲν δύο κατὰ τὸ μεταξὺ Ἀσπρονησίου καὶ Θηρασίας στόμιον, ὅπου εὐκόλως δύνανται νὰ κινδυνεύσωσι πλοῖα τῆς γραμμῆς καὶ τῆς Β'. ἔτι τάξεως· ἡ δὲ τρίτη κεῖται μεταξὺ τῆς Μικρᾶς Καμένης καὶ τοῦ ὅρμου τῶν Φηρῶν· τὸ πλεῖστον δὲ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὑφάλου ταύτης εἶναι ἀμμῶδες, καὶ ἑπομένως, χρείας τυχούσης, δύνανται κάλλιστα ν' ἀγκυροβολήσωσι πλοῖα (4). Ὕφαλος ὑπάρχει ὡσαύτως καὶ πρὸς τὸν βορἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου Θήρας ἀπέναντι τῆς θέσεως Κουλούμβου, καὶ ἑτέρα εἰς ἀπόστασιν ὅσον τριῶν μιλίων

(1) Ἰδ. ἀνωτ. (2) Borry de S[t]. Vincent. (3) Ἰδ. Κιγαλ. Γεν. Στατιστ. Θηρ. σ. 25. Σημ. 16. (4) Κιγαλ. αὐτ.

ἀπὸ τοῦ νοτ-δυτικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Θηρασίας. — Αἱ πρὸς τὸ ἔνδον, δηλ. αἱ πρὸς τὸν κόλπον ὄχθαι τῆς Θήρας, τῆς Θηρασίας καὶ τοῦ Ἀσπρονησίου εἰσὶ φρικώδεις, ἀπόκρημνοι καὶ ἀπροσπέλαστοι, καὶ ἔχουσιν ὕψος αἱ τῶν δύο πρώτων 700—1200 ποδῶν καὶ οἱ βράχοι εἰσὶ σιδηρόχροες· αἱ δὲ πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν πλευραὶ αὐτῶν κλίνουσιν ἠρέμα ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν βάσεως, καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ αὐτῶν ὄχθαι δὲν ἔχουσι σχεδὸν παντάπασιν ὕψος· αὕτη δὲ ἡ τοιουτοτρόπως ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς κεκλιμένη πλευρὰ τῆς Θήρας εἶναι ὅλως ἀμπελόφυτος, ἔχουσα καί τινα δένδρα σποράδην· ἡ Θήρα, ἡ Θηρασία καὶ τὸ Ἀσπρονήσιον κεῖνται εἰς τρόπον, ὥστε παριστῶσιν εἶδος κύκλου, καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος κατά τε τὴν φύσιν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν στρωμάτων αὐτῶν φαίνεται πιθανὸν ὅτι πάλαι ποτὲ ἀπετέλουν ἓν ὅλον οὗ ὁ κεντρικὸς πυρὴν ἢ θόλος καταβυθισθεὶς ἑπομένως, ἀπετέλεσε τὸ κενὸν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος κόλπου τῆς Θήρας (1).

Ἡ Θήρα εἶναι ἄνυδρος καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπ' αὐτῆς οὔτε λίμναι, οὔτε ποταμοὶ, οὔτε ῥύακες· τὰ μόνα ἐνυπάρχοντα ὕδατα εἰσὶ τὰ ἑξῆς· = Φρέατα κατὰ τὰ παράλια μόνον, διότι κατ' οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς νήσου ἐδυνήθησαν νὰ κατασκευάσωσι· τὰ φρέατα ὅσον ἀπέχουσι τῆς θαλάσσης, τόσον βαθύτερα εἶναι ἀνάγκη νὰ σκάπτωνται· πρὸς τὸ δυτικὸν καὶ ἀνυψούμενον μέρος τῆς νήσου εἰς μεγάλα μόνον βάθη εὑρίσκεται ὕδωρ· διὸ καὶ κατὰ ταῦτα τὰ δυτικὰ μέρη δὲν ὑπάρχουσι φρέατα, εἰμὴ ὀλίγα τινὰ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τοῦ ὅρμου Ἀθηνιῶν· τὰ δὲ κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν συμποσοῦνται ἕως 40, ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βάθος 3—4

(1) Περὶ τῶν περαιτέρω λεπτομερειῶν ἰδ. Πέγαν Histoire et Phénomenes du volcan et des iles volcaniques de Santorin καὶ Κιγάλ. σ. 5-10.

μέτρων γαλλικῶν· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι γλυφόν.—Πηγαὶ τρεῖς μόνον μικραὶ καθ' ὅλην τὴν νῆσον ὧν αἱ μὲν δύο παρὰ τὸν Προφήτην Ἠλίαν, ἡ δὲ τρίτη παρὰ τὸν ὅρμον τῶν Ἀθηνιῶν. — Δεξαμεναὶ ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἀναπληροῦσαι τὴν ἔλλειψιν τῶν πηγῶν καὶ τὸ δυσκατασκεύαστον τῶν φρεάτων· πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι ἔχουσι δεξαμενὰς καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι καθαρὸν, ἄοσμον καὶ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἐπιφέρον βλάβην εἰς τὴν ὑγείαν· ἐκτὸς δὲ τῶν οἰκιακῶν ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ δημόσιοι δεξαμεναί. — Ὀρυκταὶ πηγαὶ ὑπάρχουσι τέσσαρες = 1 ἡ καλουμένη ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ κειμένη κατὰ τὴν ἀνατ. πλευρὰν τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἠλιοῦ· τὸ ὕδωρ αὐτῆς εἶναι ψυχρότατον, ἄοσμον, καθαρὸν καὶ πότιμον. 2' Παρὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν τῆς νήσου, νιτροθέρμη γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ΠΛΑΚΑ· τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἔχει γεῦσιν ὑφάλμυρον, καὶ εἶναι λίαν ὠφέλιμον εἰς τοὺς ῥευματισμοὺς, τοὺς ἀρθρίτιδας καὶ τοὺς χρονίους ἐρεθισμοὺς τῆς μήτρας. 3' Θειοθέρμη πρὸς μεσημβρίαν τῆς Πλάκας κατὰ τὴν αὐτὴν παραλίαν, ἐν ἀποστάσει ὀλίγων βημάτων ἀπὸ τῆς θαλάσσης· καλεῖται κοινῶς ΘΕΡΜΗ ἢ ΑΘΕΡΜΗ καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῆς ὅπερ ἔχει 27° Ρ θερμότητα εἶναι διαυγὲς μὲν, ἀλλ' ἁλμυρότατον, ὑπόπικρον καὶ ἀποφέρει δυνατὴν θειώδη ὀσμήν· ὠφελεῖ δὲ εἰς τὰ ῥευματικὰ πάθη, τὰ ἐπιδέρμια νοσήματα καὶ τὰς ἐμφράξεις τῶν ἐντοσθίων. 4' Πλησίον τοῦ Ἐξωμήτου κατὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς Κρήτης· γνωρίζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα ΒΛΥΧΑΔΑ καὶ ἔχει ἐλαφρὰν θειώδη ὀσμήν. Ἐκτὸς τῶν προειρημένων ἀναβλύζουσιν ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης πηγαὶ κατὰ διάφορα μέρη τῶν παραλίων τῶν Καμένων καὶ κυρίως ἡ κατὰ τὸ νότιον τῆς Νέας Καμένης, κοινῶς λεγομένη ΒΟΥΡΚΑΝΟΣ ἢ

ΒΟΥΛΚΑΝΟΣ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀξιοσημείωτος πηγὴ, ἐξ ἧς ἡ θάλασσα φαίνεται κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἰς διηνεκῆ ἀναβρασμόν· τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης ὡς συμμιγνύμενον ἀεὶ μετὰ τοῦ θαλασσίου ὕδατος εἶναι ὑποπράσινον, ἁλμυρὸν, ὑπόπικρον καὶ στυφὸν τὴν γεῦσιν, ἀποφέρον ὀλίγον ὑδροθειϊκὸν ὀξύ· ἐφάνη ὠφέλιμον τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς τὰ ῥευματικὰ πάθη, εἰς τὰ νοσήματα τῆς ἐπιδερμίδος, τὰς χρονικὰς φλογώσεις τῶν ἐντοσθίων τῆς κοιλίας, τὸν ῥαχίτην, τὰς χοιράδας καὶ λοιπὰς καχεξίας, νευροπαθείας, ὑστερισμοὺς κτλ. ἔτι δὲ συντείνει τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὴν τεκνοποιΐαν· τὸ ὕδωρ τῆς Χαλυβοκρήνης ἢ Χαλυβοθέρμης ταύτης ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καθαρίζῃ τὸν ἰωμένον χαλκόν· διὸ καὶ τὰ πλοῖα ὅσα εἰσὶν ὑποκεχαλκευμένα προσορμίζονται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, ὡς καὶ ἐν ἔτει 1838 προσωρμίσθη καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος συγκείμενος ἐκ δώδεκα πλοίων τῆς γραμμῆς ὧν ὁ χαλκὸς ἐκαθαρίσθη ἐντελέστατα ἐντὸς τριῶν μόνον ἡμερῶν· τὰ δὲ ἐμπορικὰ πλοῖα ἀγκυροβολοῦσι πανταχοῦ πρὸς τὰς ὄχθας τῆς Θηρασίας καὶ τῶν Καμένων.—Ἡ γῆ τῆς Θήρας ἂν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ξηροτάτη καὶ ἄκαρπος καὶ συγκειμένη ὅλως ἐκ τετριμμένης κισσήρεως, εἶναι ὅμως ἅπασα σχεδὸν δεκτικὴ καλλιεργείας μηδὲ τῶν ὀρέων καὶ τῶν βράχων αὐτῆς ἐξαιρουμένων, καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν κατοίκων κατέστη ὡς κῆπος, κατὰ σύγκρισιν μάλιστα τῶν πλησιοχώρων νήσων, καὶ οἱ καρποὶ καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς διακρίνονται κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν γεῦσιν ὡς ἐκ τῆς ἡφαιστικῆς αὐτῆς φύσεως. — Ἡ Θήρα ὑπόκειται εἰς διηνεκῆ ὑγρασίαν· ἀλλ' ἂν καὶ τοιαύτη, τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγιεινότατον· αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς χώρας καὶ τῶν χωρίων εἰσὶν, οὕτως εἰπεῖν, σπήλαια ἐσκαμμένα ἐντὸς τῆς κισσήρεως, καὶ αἱ

στέγαι αὐτῶν εἰσὶ πέτραι ἐλαφρόταται, κοκκινόχροος· ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν καὶ τῶν στεγῶν τῶν τοιουτοτρόπως ἐσκαμμένων οἰκιῶν σπείρουσι συνήθως, ἢ φυτεύουσι συκᾶς καὶ κλήματα· μόλις δὲ ἀπό τινος χρόνου (40—50 ἐτῶν) κτίζουσιν οἰκίας κομψὰς καὶ τοσοῦτον σπανίας στερεότητος, ὥστε ἀντέχουσι πρὸς τοὺς σεισμοὺς εἰς οὓς ἡ νῆσος ὑπόκειται· ἡ τοιαύτη δὲ στερεότης προέρχεται, φαίνεται, ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ συγκολλήματος, ὅπερ εἶναι μίγμα ἀσβέστου καί τινος εἴδους γῆς ἀργιλώδους ἐντοπίου ἀσπρόχωμα λεγομένης.

Ἡ νῆσος Θήρα διαιρεῖται εἰς δύο δήμους, τὸν τῆς Θήρας κατὰ τὸ βόρειον, καὶ τὸν τῆς Καλλίστης κατὰ τὸ νότιον· περιέχει δὲ 11,400 στρέματα ἐπιτόπια, πάντα σχεδὸν καλλιεργημένης γῆς, καὶ ἐξ αὐτῶν μόλις 700—750 εἰς ἀγρούς, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς ἀμπέλους, ἐν αἷς ὑπάρχουσι καί τινα δένδρα σποράδην· ἐκ τῆς ὁλικῆς ταύτης ποσότητος τῶν στρεμμάτων εἰς μὲν τὸν δῆμον Θήρας ἀνήκουσι 4,400 στρέματα, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸν τῆς Καλλίστης· καὶ πάλιν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁλικῆς ποσότητος εἰς μὲν τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἀνήκουσιν 8,700 ςρέματα ὡς ἔγγιςα, ἐξ ὧν εἰς τὰ κτήματα τῆς Ἐπισκοπῆς 112 1/2, εἰς τὰ διατηρούμενα μοναστήρια 1835, εἰς τὰ διαλελυμένα μοναστήρια 1121, εἰς τὸ μονήδριον τῶν καλογραιῶν 103, εἰς δημοτικὰς ἐκκλησίας 210, τὸ δὲ ἐπίλοιπον εἰς ἰδιοκτήτας· εἰς δὲ τοὺς τοῦ δυτικοῦ δόγματος τὰ λοιπὰ 2,700 στρέματα, καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ὡς ἔγγιστα 100, εἰς τὰ λεγόμενα ἐκκλησιαστικὰ κανονικὰ 50, εἰς τὸ μονήδριον τῶν καλογραιῶν 56, εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Λαζαριστῶν 48, εἰς ἐκκλησιαστικὰ κληροδοτικὰ κατεμπιστεύματα 1,100, τὸ δὲ ἐπίλοιπον εἰς ἰδιοκτήτας· σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ςρέμμα ἐν Θήρᾳ μετρᾶται οὐχὶ γεωμετρικῶς, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν

τῆς καρποφορίας, ὡς διετάχθη πρὸ ἑνὸς περίπου αἰῶνος, καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ βάσει ὡρίζετο ἐπὶ τουρκοκρατείας ἡ διανομὴ τῶν φόρων τῆς κοινότητος τῆς νήσου· ἐν ἄλλαις νήσοις τὸ στρέμα τῆς ἀμπέλου ἦν ὡρισμένον παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν 50 βήματα τὸ μῆκος καὶ 20 τὸ πλάτος· ἀλλ' ἐν Θήρᾳ θεωρεῖται ὡς ἐξισοῦν σχεδὸν κατὰ τὸ μέγεθος δύο στρέματα τῶν λοιπῶν τόπων τῆς Ἑλλάδος. — Ἡ Θήρα προάγει κριθὴν πολλὴν, σῖτον ὀλίγον, ὄσπρια, σῦκα, σήσαμον, βαμβάκιον καὶ τὸ ἐπέτειον καὶ τὸ ζώσιμον, ὅπερ κλαδευόμενον ὡς ἡ ἄμπελος, διαρκεῖ ἔτη πολλὰ καὶ ἐξ ἁπασῶν τῶν νήσων μόνον ἐν Θήρᾳ καὶ ἐν Θηρασίᾳ γίνεται, πρὸ πάντων δὲ οἶνον ἄφθονον καὶ ἐξαίρετον, οὗ ἐξάγονται τὰ 4/5, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον κεφάλαιον τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ τῶν προϊόντων τῆς νήσου· εἶναι δὲ ποιότητος τοιαύτης ὁ οἶνος οὗτος, ὥστε ἀντέχει πρὸς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδόλως βλάπτεται διαπεραιούμενος ὡς ὁ οἶνος ἄλλων νήσων καὶ τόπων· ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου τοῦ Ῥήνου, ἀλλ' εἶναι δριμύτερος καὶ πνευματωδέστερος· ὑπὲρ τὰ 50 εἴδη σταφυλῆς ὑπάρχουσιν ἐν Θήρᾳ, ἀλλὰ μόνον δύο εἰδῶν οἶνον κατασκευάζουσι, τὸν κοινὸν καὶ τὸν λεγόμενον βίνο-σάντο (ἅγιος οἶνος), ὃς ἔχει τὴν γεῦσιν τοῦ τῆς Μαλάκας καὶ γίνεται κατ' ὀλιγωτάτην ποσότητα· πλούσιοι τινὲς τῶν Θηραίων κατασκευάζουσι πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν ἄλλο τι εἶδος οἴνου ἀρίστου, ὃν καλοῦσιν οἶνον τῆς νυκτὸς, διότι ἡ σταφυλὴ τρυγᾶται τὴν νύκτα· γενικῶς δὲ ὁ οἶνος τῆς Θήρας οὐ μόνον εἶναι ἐξαιρέτου γεύσεως καὶ ποιότητος, ἀλλὰ διατηρεῖται ἀεὶ καθαρὸς καὶ ἄδολος, διότι πᾶσα σύμμιξις ἢ ὕδατος ἢ ὑδατώδους τινος ὑγροῦ καθίσταται βλαπτικὴ καὶ πρόξενος φθορᾶς καὶ ἀλλοιώσεως· οἱ ἄριστοι ἀμπελῶνες εἰσὶν ἐν πεδίῳ, πέραν τοῦ χωρίου Πύργου, κατὰ τὰς ὑπω-

ρείας τοῦ ὄρους Ἁγίου Στεφάνου· ἔχουσι δὲ γενικῶς οἱ Θηραῖοι τὴν καλὴν συνήθειαν τοῦ νὰ αναστηρίζωσι τὰ κλήματα ὅπερ μεγάλως συντελεῖ πρὸς τὴν καρποφορίαν τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ οἴνου· πλέον ἢ 15 εἴδη συκῶν ὑπάρχουσιν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δένδρων τὰ ἐνυπάρχοντα εἰσὶν ὀλιγαριθμώτατα· εἰσὶ δὲ ταῦτα ῥοιαὶ, ῥοδακινέαι, ἐλαῖαι, ξυλοκερατίαι, συκαμινέαι, βερυκοκέαι, λεμονέαι καὶ ἄλλα τινά· ὅλα δὲ τὰ δένδρα ταύτης τῆς νήσου εἰσὶ μετρίου μεγέθους, ἀλλὰ μακρόβια· πρὸ πάντων δὲ ἡ ἄμπελος καὶ τὸ ζώσιμον βαμβάκιον, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μόνον, διότι τὸ ἐπέτειον ὀλίγον εὐδοκιμεῖ. — Πάντα τὰ πρὸς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν ἥμερα ζῶα, ὡς βόες, ἵπποι ὀλίγοι, ἡμίονοι, ὄνοι, αἰγοπρόβατα καὶ χοῖροι εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου· ζῶα δὲ φαρμακερὰ δὲν ὑπάρχουσι· οἱ ὄφεις εἰσὶ σπανιώτατοι ὡς καὶ αἱ ἔχιδναι· καὶ οἱ βάτραχοι δὲ οἱ τόσον κοινοὶ ἀλλαχοῦ, ἐνταῦθα ὁλοτελῶς δὲν εὑρίσκονται· ἔτι δὲ καὶ οἱ κύνες, οἱ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τοσοῦτον ὑποκείμενοι εἰς λύσσαν, σπανίως καὶ σχεδὸν οὐδέποτε ὑποπίπτουσιν εἰς τοιαύτην νόσον ἐν Θήρᾳ.

ΟΡΗ.

ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ, κατὰ τὸ ἀνατ. νότιον τῆς νήσου· σύγκειται ἐκ τιτανώδους βράχου καὶ γλαυκοῦ μαρμάρου καὶ ἔχει ὕψος 1800 ποδῶν· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ μονῆς τοῦ Προφ. Ἠλιοῦ· κατὰ τὰς πρὸς βοῤῥᾶν ὑπωρείας αὐτοῦ ὑπάρχει μικρὰ πηγὴ ἧς τὸ ὕδωρ εἶναι καλλίστης ποιότητος καὶ ῥέει σχεδὸν πάντοτε· καὶ ἑτέρα δὲ πηγὴ ὑπάρχει κατὰ τὰς πρὸς ἀνατολὰς ὑπωρείας αὐτοῦ, γνωστὴ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ΒΡΥΣΑΚΙΑ· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ αὐτῆς οὔτε τοσοῦτον καθαρὸν εἶναι οὔτε ἀείῤῥοον.

Κατὰ τὸ βόρειον τοῦ ὄρους Προφ. Ἠλιοῦ ὑψοῦται λόφος ἐφ' οὗ κεῖται ἡ κωμόπολις Πύργος· κατὰ δὲ ἀνατολὰς τοῦ αὐτοῦ ὄρους παρὰ τὸ μέσον τοῦ αἰγιαλοῦ ὑπάρχει σπιλὰς μεμονωμένη, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ.

ἍΓΙΟΣ ΣΤΈΦΑΝΟΣ, ἢ ΜΈΣΑ ΒΟΥΝΟΝ, ὡσαύτως κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον· εἶναι πολὺ ταπεινότερον τοῦ Προφ. Ἠλιοῦ μεθ' οὗ συνέχεται καὶ εἶναι ὡς παράρτημα ἐκείνου· ἀπ' αὐτοῦ ἐκτείνονται πρὸς τὴν θάλασσαν δύο βραχίονες σχηματίζοντες δύο ἀκρωτήρια, τὸ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν φέρον τὸ ὄνομα ἘΞΩΜΗΤΗΣ· ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου σώζονται ἐρείπια λαμπρᾶς ἀρχαίας πόλεως· ἀλλὰ τίς αὕτη; ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἐρειπίων τούτων ὑπῆρξε μέχρι πρὸ μικροῦ ἀσκητήριον ἔχον δύο ἀσκητὰς, ἀλλ' ἤδη κατηργήθη· καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐξωμήτου δὲ σώζονται λείψανα ἄλλης ἀρχαίας πόλεως θεωρούμενα ὡς τὰ τῆς Ἐλευσῖνος.

ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ.

ΦΗΡΑ (τὰ) κωμόπολις πρωτεύουσα πάσης τῆς νήσου, κεῖται πρὸς τὸν κατὰ δυσμὰς αἰγιαλὸν τοῦ κόλπου ἐπὶ καθέτου ὕψους χιλίων ποδῶν ἀπὸ τοῦ ὑποκάτωθεν αὐτῆς κειμένου ὅρμου οὗ ἀπέχει 1/4 ὥρας· ἡ θέσις αὐτῆς ὡς ὑψηλὴ εἶναι ὑγιεινοτάτη, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τὰς προσβολὰς πάντων τῶν ἀνέμων· πολλαὶ τῶν οἰκιῶν αὐτῆς εἰσὶν ᾠκοδομημέναι ἐντὸς τῶν βράχων· ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἑδρεύουσι πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ ὡς ὁ Ἔπαρχος, ὁ Εἰρηνοδίκης καὶ ὁ Δήμαρχος· ἔτι δὲ ὁ ἐπίσκοπος τῶν δυτικῶν καὶ οἱ ἀντιπρόξενοι τῶν ξένων δυνάμεων. Ὑπάρχουσιν ἐν Φηροῖς 15 ἐκκλησίαι = 9 τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ 6 τοῦ δυτικοῦ δόγματος· ἐκ τῶν τοῦ ἀνατολικοῦ 5 εἰσὶν ἐνοριακαὶ καὶ εἰς μίαν αὐτῶν λεγομένην ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΒΕΛΩΝΙΑ τελοῦνται πᾶσαι αἱ δημό-

σιαι καὶ βασιλικαὶ τελεταί· ἐκ δὲ τῶν τοῦ δυτικοῦ μία εἶναι ἐνοριακὴ καὶ ἐνταυτῷ μητρόπολις εὐπρεπῶς κεκοσμημένη καὶ ἔχουσα καὶ μικρὸν ὄργανον· ἔτι δὲ δύο μοναστικὰ καταστήματα = τὸ Γαλλικὸν τῶν Λαζαριστῶν καὶ τὸ ὡσαύτως Γαλλικὸν τῶν κοσμοκαλογραιῶν ἢ ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους (Soeurs de Charitè), καὶ μονήδριον πρὸς τούτοις Δομενικανῶν καλογραιῶν· ἔτι δὲ ὑγειονομεῖον καὶ τελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον· ἓν φαρμακοπωλεῖον τὸ μόνον εὑρισκόμενον ἐν τῇ νήσῳ, δύο νεκροταφεῖα, τὸ μὲν διὰ τοὺς ἀνατολικούς, τὸ δὲ διὰ τοὺς δυτικούς, καὶ ἓν λεπροκομεῖον ἀπέχον τῶν Φηρῶν 1/2 ὥραν. = Πρὸς τούτοις δὲ καὶ σχολεῖον Ἑλληνικὸν ἔχον σχολάρχην καὶ διδάσκαλον Δ. τάξεως, καὶ τέσσαρα σχολεῖα δημοτικὰ καὶ οἰκονομ. ἐφορεία καὶ ταμεῖον ἀμφότερα Γ'. τάξεως.

ΦΗΡΟΣΤΕΦΑΝΙΟΝ χωρ. κατὰ τὸ βόρ. τῶν Φηρῶν ἐντὸς βράχων.

ΚΟΝΤΟΧΩΡΙΟΝ χωρ. πρὸς τὸ βορ·ἀνατ. τῶν Φηρῶν ἐντὸς χάσματος ἐκ τῶν ἐπιτοπίως λεγομένων Ποταμῶν. Τὰ δύο ταῦτα χωρία Φηροστεφάνιον καὶ Κοντοχώριον συνενωθέντα ἤδη μετὰ τῆς πρωτευούσης κωμοπόλεως Φηρῶν, ἀποτελοῦσι μέρος αὐτῆς.

ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙΟΝ ἢ ΜΕΡΕΒΟΥΛΙΟΝ χωρ. πρὸς ἄρκτον τοῦ Φηροστεφανίου ἐπὶ ὕψους, μέρος ἐν ἐπιπέδῳ καὶ μέρος ἐντὸς τῶν βράχων· ἀπέχει τῶν Φηρῶν 1/4 ὥρ. πλησίον τοῦ Ἡμεροβιγλίου ὑπάρχει μονήδριον καλογραιῶν.

ΒΟΥΡΒΟΥΛΟΣ χωρ. μεσόγειον κατὰ τὸ ἀνατ·βόρειον τοῦ Ἡμεροβιγλίου 1/2 ὥρ. ἀπὸ Φηρῶν.

ΦΟΙΝΙΚΙΑ χωρ. μεσόγειον ἐν κοιλώματι κατὰ τὸ βόρειον τῶν Φηρῶν ὧν ἀπέχει 1 ὥρ. 20 λ. κατοικεῖται συνήθως ὑπό τινων γεωργῶν· ἐν καιρῷ δὲ τοῦ θέρους καὶ μάλιστα

ὑπάρχουσιν οἰκοδομαὶ καὶ μεγάλαι καὶ εὔκτιστοι, καὶ μάλιστα ἐσχάτως ᾠκοδομήθησαν οἰκίαι τινὲς κατ' ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον.—Αἱ ἀγυιαὶ τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν χωρίων εἰσὶ γενικῶς στεναὶ καὶ ἀνώμαλοι, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν Φηροῖς νεωστὶ κατασκευασθεισῶν αἳ εἰσὶ καὶ ὁμαλότεραι καὶ πλατύτεραι· ἐκ δὲ τῶν νεοκατασκευάστων ὁδῶν διακρίνονται ἡ τοῦ ὅρμου Ἀθηνιῶν καὶ ἡ ἐκ τῆς κώμης Φηρῶν εἰς τὸν ὅρμον αὐτῆς ἄγουσα ἥτις κατεσκευάσθη σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ἐν τῇ κυρίως Θήρᾳ λιμένες δὲν ὑπάρχουσιν· ὅθεν τὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται εἰς τοὺς εἰς τὰς Καμένας εὑρισκομένους οἵτινες εἰσὶν οἱ ἑξῆς =

1 ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ εἰς τὴν Παλαιὰν Καμένην κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν· μόλις χωρεῖ 5 πλοῖα Β΄ τάξεως· ὀνομάζεται οὕτω ἀπὸ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Νικολάου κειμένης παρ' αὐτῷ.

2 ἍΓΙΟΣ ΓΕΏΡΓΙΟΣ ὡσαύτως ἀπὸ ἐκκλησίας· κεῖται κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς Νέας Καμένης· χωρεῖ 15 πλοῖα Β΄ τάξεως· εἶναι δὲ ἀσφαλέστατος.

3 ΒΟΥΛΚΑΝΟΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Νέας Καμένης· χωρεῖ 4 πλοῖα Β΄ τάξεως· τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ καθαρίζωσι τὸν χαλκόν.

4 ΔΎΟ-ΝΗΣΙΆ μεταξὺ τῆς Νέας καὶ Μικρᾶς Καμένης χωρεῖ 15—20 πλοῖα· οὗτος ὁ λιμὴν ἢ μᾶλλον πορθμὸς ἔχει δύο στόμια, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτον, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν· εἶναι δὲ κυρίως προσδιωρισμένος διὰ τὰ ὑπὸ κάθαρσιν πλοῖα, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατεσκευάσθη πρὸ πολλοῦ διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου καὶ ὑγειονομικὸν φυλακεῖον.

5. ΣΥΚΙΑ ἀπό τινος αὐτόθι δένδρου συκῆς, κατὰ τὸ βορ. ἀνατ. τῆς Μικρᾶς Καμένης· ἓν μόνον πλοῖον χωρεῖ Β' τάξεως.

6 ΜΕΓΑΛΟΣ-ΛΙΜΕΝΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Νέας-Καμένης· χωρεῖ 4 πλοῖα Β' τάξεως.

7 ΤΟΥ ἸΓΓΛΕΖΟΥ ἢ ΜΕΣΙΝΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ἐπὶ τῆς αὐτῆς νήσου, κατὰ τὸ βόρειον τοῦ Μεγάλου Λιμένος· χωρεῖ 3 πλοῖα Β' τάξεως.

8 ἘΠΑΝΩ-ΛΙΜΕΝΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολ-βόρειον παράλιον τῆς Νέας-Καμένης, χωρεῖ 2 πλοῖα Β' τάξεως.

ΟΡΜΟΙ.

Ἐπὶ τῆς Νήσου τῆς κυρίως λεγομένης Θήρας ὑπάρχουσιν οἱ ἑξῆς τρεῖς ὅρμοι.

1 ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ἘΠΑΝΩΜΕΡΙΑΣ κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν τοῦ βορειοτάτου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου· χωρεῖ 5 πλοῖα Β' τάξεως· παρὰ τὸν ὅρμον τοῦτον κεῖται ἡ κωμόπολις Ἐπανωμερία ἡ καὶ Οἴα ἐσχάτως ἐπικληθεῖσα· ἐπὶ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶν ἀποθῆκαι κυρίως πιθοποιῶν καὶ τινες ἰδιωτικαὶ δεξαμεναί.

2 ΛΙΜΕΝΑΣ ΦΗΡΩΝ ἢ ἁπλῶς ΛΙΜΕΝΑΣ· ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου, ὑποκάτωθεν τῆς κωμοπόλεως Φηρῶν, χωρεῖ 10 πλοῖα Β' τάξεως· εἰς τὸν ὅρμον τοῦτον κεῖνται τὸ ὑγειονομεῖον, τὸ ὑπολιμεναρχεῖον, τὸ τελωνεῖον καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριον· ἔτι δὲ καί τινες οἰκίαι καὶ ἀποθῆκαι καὶ ἐργαστήρια καὶ ἰδιαίτεραι δεξαμεναὶ νεωστὶ κατασκευασθεῖσαι· ἀπέχει ὁ ὅρμος οὗτος 1|4 ὥρας τῶν Φηρῶν.

3 ἈΘΗΝΙΟΣ· κεῖται μίαν ὥραν πρὸς μεσημβρίαν τοῦ ὅρμου τῶν Φηρῶν καὶ χωρεῖ 4 πλοῖα Β' τάξεως· ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ ἀποθῆκαι πιθοποιῶν, φρέατα καὶ ἰδιωτικαὶ

κατὰ καλὰ καὶ μάλιστα δίμητα· πλέκουσι δὲ καὶ σκούφους καὶ βαμβακομαλίνους φλανέλας ἀρίστης κατασκευῆς καὶ περιπόδια, ὧν ἐξάγονται κατ᾽ ἔτος ἕως 8000 ζευγαρίων· καθ᾽ ὅλην τὴν νῆσον ὑπάρχουσιν 67 ἐργαστήρια παντοπώλων ὧν τὰ 30 εἰς τὴν πρωτεύουσαν.—Τὸ ναυτικὸν τῆς νήσου ἀπό τινος καιροῦ προοδεύει καὶ ἀκμάζει μεγάλως· ἔχει 45 πλοῖα ἐμπορικὰ τῆς Α. τάξεως, ἤτοι 36 βρίκια καὶ 4 γολέτας ὑπὸ Ῥωσσικὴν σημαίαν, 3 γολέτας ὑπὸ Ἰωνικὴν καὶ 2 μαρτιγόνια ὑπὸ Ἑλληνικήν· προσέτι 46 ἐμπορικὰ πλοῖα παντὸς εἴδους τῆς Β΄. τάξεως ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν· τὰ ὑπὸ σημαίαν Ῥωσσικὴν πλοῖα τῆς Α. τάξεως φοιτῶσι συνήθως εἰς τοὺς λιμένας τῆς Τουρκίας, Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τοὺς τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τινὰ δὲ τούτων ἐπανερχόμενα ἀπὸ τῶν ῥηθέντων λιμένων, κομίζουσι σῖτον εἰς Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν· τὰ δὲ ὑπὸ σημαίαν Ἑλληνικὴν τῆς Β΄. τάξεως ἐμπορεύονται ἐν τῇ Ἑλλάδι αὐτῇ καὶ κατὰ τοὺς λιμένας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὰς νήσους τῆς Τουρκίας· αἱ κύριαι βάσεις αἱ στηρίζουσαι τὸ ἐμπόριον τῆς Θήρας εἰσὶ τὸ ναυτικὸν καὶ ὁ οἶνος αὐτῆς ἐξ οὗ μικρὰν ποσότητα δαπανῶσιν οἱ κάτοικοι πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν, τὸ δὲ πλεῖστον μέρος πωλοῦσιν ἢ ἀνταλλάττουσι, λαμβάνοντες ἀντ᾽ αὐτοῦ τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης ἀνάγκης ὧν ἡ φύσις τοὺς ἐστέρησεν· ἡ πώλησις καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν 4/5 τοῦ οἴνου παρέχει πρόσοδον 700,000 δραχμῶν χορηγοῦσαν εἰς τοὺς κατοίκους τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὕπαρξιν, καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν τὰ μέσα πρὸς ἐνεργητικὴν καὶ ἐπωφελῆ θαλασσοπλοΐαν· ἐκ τούτου προέρχεται ἡ μεγάλη εἰσαγωγὴ εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἥτις ἐκτὸς τοῦ οἴνου οὐδὲν προάγει σχεδὸν οὐσιῶδες συστατικὸν τῆς ὑπάρξεως τῶν κατοίκων. ἡ ὀλίγη αὐτῆς κριθὴ μόλις ἐπαρκεῖ ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καὶ πάντα

τὰ λοιπὰ ἀγοράζονται ἔξωθεν.—290 ἐκκλησίαι ὑπάρχουσιν ἐν Θήρᾳ· ἤτοι ἀνατολικαὶ μὲν 69 ἐνοριακαί, 40 μοναστηριακαὶ καὶ 165 ἀδέσποτοι· δυτικαὶ δὲ 2 ἐνοριακαί, 2 μοναστηριακαὶ καὶ 12 ἀδέσποτοι· ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων 15 εἰσὶν ἐν τῇ κωμοπόλει Φηρῶν, 9 ἀνατολικαὶ καὶ 6 δυτικαί (1). 8 σχολεῖα ἀλληλοδιδακτικὰ ὑπάρχουσιν, ἔτι δὲ 2 τῶν κοινῶν γραμμάτων, 2 ἑλληνικὰ ὧν τὸ ἓν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, 1 σχολὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης διευθυνομένη ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν, καὶ ἕκαστον σχεδὸν χωρίον ἔχει σχολεῖον ἰδιαίτερον· εὑρίσκονται δὲ καὶ ἰδιαίτερα τινὰ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα, καὶ διάφοροι μικραὶ ἰδιωτικαὶ βιβλιοθῆκαι, καί τινες μικραὶ ἀρχαιολογικαὶ συλλογαὶ καὶ ἀγάλματα τινὰ κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν· ἐν γένει δὲ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ ὡραῖαι τέχναι εὑρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, καὶ οὔτε ἐπιστήμονες ἄνθρωποι οὔτε εἰδήμονες τῶν ὡραίων τεχνῶν ὑπάρχουσιν. — Τὰ ἐν Θήρᾳ δημόσια καταστήματα εἰσὶν Ἐπαρχεῖον, Ἐπαρχιακὸν ταμεῖον, Ὑγειονομεῖον, Λοιμοκαθαρτήριον δημοτικόν, Ταχυδρομεῖον, Εἰρηνοδικεῖον Θήρας, Εἰρηνοδικεῖον Καλλίστης, Ὑπολιμεναρχεῖον, Τελωνεῖον. — Κατὰ πέντε διάφορα μέρη τῆς νήσου σώζονται λείψανα πολισμάτων ἀρχαίων. 1ʹ Πρὸς τὸν βορειανατολικὸν αἰγιαλόν, κατὰ τὴν θέσιν κυρίως τὴν νῦν λεγομένην ΚΟΛΟΥΜΠΟΣ ἔνθα ὑπάρχουσιν ἔτι λείψανα ἀρχαιοτάτου νεκροταφείου ἐγνωσμένου ὑπὸ τὸ ὄνομα ΚΕΛΔΙΑ, καὶ ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης ἐρείπια καὶ κατειργασμένα μάρμαρα. 2ʹ Κατὰ τὴν θέσιν ΚΑΜΜΑΡΙ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Κώμης Ἐμπορείου. Ἐνταῦθα ἦν τὸ πάλαι ναὸς ἐφ' οὗ ᾠκοδομήθη ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ ἐπιλεγομένου

(1) Ἰδ. Φηρά

ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΥ καὶ ἐν αὐτῇ σώζεται στήλη μαρμάρινος χρησιμεύουσα ὡς βάσις τῆς Ἁγία. Τραπέζης καὶ φέρουσα ἐπιγραφὴν ἐν ᾗ ἀναφέρεται το ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως Οἴας· ἐν δὲ τῷ πυθμένι τῆς παρακειμένης θαλάσσης φαίνονται λείψανα οἰκοδομῶν, και κατειργασμένα μάρμαρα. 3' Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἅγιος Στέφανος ἢ Μέσα Βουνὸν καλουμένου σώζονται ἐρείπια λαμπρᾶς πόλεως, καὶ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ αὐτοῦ ὄρους ἀναφέρουσα τὸ ὄνομα πόλεως Θήρας. 4' Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ΠΕΡΙΣΣΑΣ παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Ἁγ. Στεφάνου εὑρέθησαν ἐν ἔτει 1836 δι' ἀνασκαφῶν ἐρείπια οἰκοδομημάτων διαφόρων ἐποχῶν ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπῆρξεν ἐνταῦθα πόλις ἀρχαία ἑλληνική, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐκείνης ἐκτίσθη ἔπειτα ἄλλη ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. 5 Κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην ἘΞΩΜΗΤΗΣ ὑπάρχει λιμὴν καταβεβυθισμένος, καὶ τάφος ἀνάγλυπτος καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἐρείπια ἀποδεικνύοντα ὕπαρξιν πόλεως.

Ἰδοὺ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν πέντε πόλεις ἢ κώμας τῆς νήσου Θήρας· ἀλλ' ὁποῖαι αὗται; Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἡ νῆσος εἶχεν ἑπτὰ κώμας, χωρὶς νὰ φανερώνῃ οὔτε τὰ ὀνόματα οὔτε τὰς θέσεις αὐτῶν· ὁ Πτολεμαῖος, ὁ μόνος ὅστις ὀνομάζει δύο πόλεις, Οἴαν καὶ Ἐλευσῖνα, δὲν διορίζει οὐδὲ οὗτος τὰς θέσεις· ἔχομεν, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, δύο ἐπιγραφὰς ὧν ἡ μὲν ἀναφέρει τὴν Οἴαν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἕπεται βεβαίως νὰ ὑπῆρξεν ἡ πόλις ἐκείνη ὅπου εὑρέθη ἡ ἐπιγραφή, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης θετικῆς ἀποδείξεως; πιθανὸν ἀλλ' ἀμφιβάλλω· ἡ δὲ ἄλλη τῶν δύο ἐπιγραφῶν ἀναφέρει πόλιν Θήραν· ἀλλ ὑπῆρξε ποτὲ πόλις Θήρα; οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ἀναφέρει τὸ τοιοῦτο· ὁ Παυσανίας ὅστις λέγει ὅτι ὁ Θήρας κατὰ τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ μετωνόμασε τὴν νῆ-

σον ἀντὶ Καλλίστης Θήραν ἀφ' ἑαυτοῦ (1), δὲν θὰ παρέλειπε βεβαίως τὴν πόλιν, ἐὰν ὑπῆρχε τοιαύτη κτισθεῖσα παρὰ τοῦ οἰκιστοῦ καὶ ὀνομασθεῖσα ἀπ' ἐκείνου ὡς καὶ ἡ νῆσος· περὶ δὲ τῆς Ἐλευσῖνος ἐκτὸς τῆς μαρτυρίας τοῦ Πτολεμαίου οὐδεμίαν ἄλλην ἔνδειξιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἔχομεν· καὶ θεωροῦμεν μὲν ὡς βέβαιον, ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ γεωγράφου ἐκείνου, ὅτι ὑπῆρξε πόλις τοῦ ὀνόματος τούτου· ἀλλὰ ποῦ ἔκειτο τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἐνδείξεως; τινὲς τῶν νεωτέρων περιηγητῶν καὶ ἀνερευνητῶν τῶν σκοτεινῶν ἀρχαιολογικῶν ζητημάτων ὡς ὁ Ῥὸς, ὁ Κιγάλας ἐσχάτως καὶ ὁ Σπὸν προγενέστερον πρεσβεύουσιν ὅτι ἡ Ἐλευσὶς ἔκειτο παρὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγ. Στεφάνου κατὰ τὴν θέσιν Ἐξωμύτην· ἐπὶ τίνων δὲ βάσεων στηρίζουσι τὴν δόξαν των ταύτην ἀγνοῶ· ὁ Σπὸν μάλιστα λέγει ὅτι οἱ Ἐλευσίνιοι δι' ἀδείας τῆς Ῥώμης ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας αὐτῆς μνημεῖα τινὰ, καὶ ἀναφέρει καί τινας τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφῶν. Πρὸ 80 περίπου ἐτῶν ὑπῆρχον ἔτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἐρείπια ναοῦ ὃς εἶχε περιστύλιον μαρμάρινον, καὶ ἦν κατά τινας τοῦ Ποσειδῶνος ἢ κατ' ἄλλους τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, διότι ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας ἐν τῇ κώμῃ Ἐμπορίῳ κειμένη παρὰ τὰ θεωρούμενα ὡς τῆς Ἐλευσῖνος ἐρείπια εἶναι προφανῶς ᾠκοδομημένη ἐκ συντριμμάτων ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς· βεβαία δὲ καὶ ἀναμφίβολος τούτου ἀπόδειξις εἶναι ὅτι ἡ Ἁγία Τράπεζα καὶ τὰ κιονόκρανα τεσσάρων μαρμαρίνων στύλων ἔχουσι κοσμήματα γλαῦκας καὶ καλλίστους ἀνθοστεφάνους· ταῦτα κατὰ δυστυχίαν εἰσὶ τὰ μόνα σωζόμενα λείψανα τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Θήρας ὧν ἀπεγύμνωσαν αὐ-

(1) Παυσ. Λακ. κ. 1.

τὴν οἱ ξένοι, πληροῦντες πλοῖα ὁλόκληρα μέχρι τοῦ ἔτους 1828 ὅτε ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαίων ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

Πολυάριθμοι ἀξιόλογοι ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν κατὰ καιροὺς καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Βοικίου, τοῦ Ῥὸς, τοῦ Κιγάλα καὶ ἄλλων· ἡ ἀξιολογωτέρα πασῶν εἶναι ἡ λεγομένη ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ἘΠΙΚΤΗΤΟΥ· τὰ δὲ μέχρι τοῦδε γνωστὰ νομίσματα τῆς νήσου ἀπαριθμεῖ καὶ περιγράφει ὁ ἀξιότιμος Ι. Δε Κιγάλας (1). Ἐν Θήρᾳ ὑπάρχει σχολεῖον ἑλληνικὸν ἔχον σχολάρχην καὶ διδάσκαλον Α. τάξεως καὶ τέσσαρα σχολεῖα δημοτικὰ καὶ ὑπολιμεναρχεῖον.

Ἡ Θήρα εἶναι μία τῶν ἑπτὰ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων διαιρουμένη εἰς ἓξ δήμους = Θήρας, Καλλίστης, Θηρασίας, Ἴου, Ἀμοργοῦ καὶ Ἀνάφης. Ἡ Θήρα ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 128 μιλ. τῆς Θηρασίας 5, τῆς Ἴου 21, τῆς Ἀμοργοῦ 45 καὶ τῆς Ἀνάφης 30.

ἈΜΟΡΓΟΣ, νῆσος τῶν σποράδων πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Ἴου καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Νάξου ἧς ἀπέχει 36 μιλ. ἔχει περίμετρον 36 μιλ. ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ εἶναι κρημνωδεστάτη κατὰ τὸ νότιον· ὁ Σκύλαξ λέγει τὴν Ἀμοργὸν τρίπολιν (2), καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει μάλιστα τὰς τρεῖς αὐτῆς πόλεις Ἀρκεσίνην, Μινώαν καὶ Αἰγιάλην ἢ Μελανίαν· εἶχε δὲ καὶ τρεῖς κόλπους ἡ Ἀμοργὸς πάντας κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν, καὶ τούτων οἱ μὲν δύο πρὸς τὸ βορειότερον ἀπετέλουν λιμένας, ὁ δὲ νοτιώτατος ἦν πάνυ ἀναπεπταμένος· ἐκ δὲ τῶν τριῶν πόλεων ἡ μὲν Αἰγιάλη ἔκειτο παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ βορειοτάτου τῶν κόλπων, ἡ δὲ

(1) Ι. Δε Κιγαλλ. Γεν. Στατιστ. Θήρας σ. 96 κξ. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κυκλαδ.

Μινώα ὡσαύτως παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ ἀμέσως μετὰ τὸν πρῶτον, ἡ δὲ Ἀρκεσίνη ὡσαύτως παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ μετὰ τὸν δεύτερον, δηλ. τοῦ νοτιωτάτου τῶν κόλπων. Ἦν δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ νῆσος αὕτη ὡς πατρὶς Σιμωνίδου τοῦ ποιητοῦ τῶν ἰάμβων γεννηθέντος ἐν Μινώᾳ καὶ ἐπονομαζομένου Ἀμοργίνου ὡς ἐκ τῆς πατρίδος. Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ἀμοργὸς καὶ Παγκάλη καὶ Ψυχία (1)· αἱ τρεῖς πόλεις τῆς νήσου μνημονεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἀλλ' αἱ δύο αὐτῶν παρηλλαγμέναι, δηλ. ἡ μὲν Μινώα λέγεται Μινυία, ἡ δὲ Αἰγιάλη Βηγιαλίς. Οἱ Καίσαρες τῆς Ῥώμης ἐξώριζον εἰς Ἀμοργὸν τοὺς κακούργους, ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἦν ἐκ τῶν μὴ ἐπισήμων· ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδενὸς ἐστερεῖτο τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων (2). Ἐν Ἀμοργῷ ἀπῴκησαν κατὰ πρῶτον Κρῆτες ἐπὶ Μίνωος ἐξ οὗ καὶ ἡ μία τῶν τριῶν πόλεων ἐκλήθη Μινώα· δεύτερον ἦλθον Νάξιοι ὑπὸ τὸν Καρκέσιον (3) ἐξ οὗ καὶ ἡ νῆσος πᾶσα ὠνομάσθη Καρκησία (4) ἐν ἔτει 406 μετὰ τὰ Τρωϊκὰ (5) καὶ ἑπομένως κατὰ τὸ 864 ἔτος μ. Χ. (6) καὶ τρίτον Σάμιοι ὑπὸ τὸν γραμματικὸν Σιμμίαν οἳ κατὰ τὸν Σουΐδαν ἔκτισαν τὰς τρεῖς πόλεις (7).

* Ἀμοργός· ἔχει δύο λιμένας ἀμφοτέρους ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ, τὸν μὲν ἐλάσσονα βορειότερον, τὸν δὲ μείζονα νοτιώτερον, καλούμενον δὲ Κατάπολα, καὶ χώραν Ἀμοργὸν κειμένην μεσογείως ἐν ἀποστάσει 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ νοτιωτέρου τῶν λιμένων ἀνατολικῶς, καὶ ᾠκοδομημένην πέριξ βράχου ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου, καὶ τέσσαρα

(1) Στεφ. Βυζ. Ἀμοργὸς — Ἰδ. καὶ Στράβ. β. 10, σ. 487. (2) Τακιτ. Χρον. β. 4, κ. 30. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀμοργός. (4) Νικολ. Δαμασκ' ἀποσπ. σ. 267, ἔκδ. Κοραῆ. (5) Σουΐδας Σιμμίας. (6) Ρ. Ροχεστ. ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 17, σ. 152. (7) Ἰδ. Σάμος νησ. καὶ Ρ. Ροχ. αὐτ.

δυτικὸν δὲ αὐτοῦ κεῖται ἕτερος μικρότατος σκόπελος Κραμβονήσι καλούμενος, καὶ παρὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλὸν, ἀπέναντι τῆς Κολοφάνας ἕτερος ὀνομαζόμενος Κραμβοῦσα· ἐξουσιάζει δὲ ἡ Ἀμοργὸς καὶ ἓξ νησίδας κειμένας κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου· αἱ νησίδες αὗται λέγονται μὲν ἐρημονήσια, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅλως ἔρημοι· διότι δὲν ἔχουσι μὲν κατοίκους σταθεροὺς, ἔχουσι δὲ προσκαίρους ἐρχομένους ἐξ Ἀμοργοῦ καὶ διατρίβοντας ἐν αὐταῖς καθ' ὅσον διαρκοῦσιν αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι· εἰσὶ δὲ αἱ ἑξῆς·=

ΗΡΑΚΛΕΙΑ κοιν. Ῥακλιὰ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀμοργοῦ, μεταξὺ Νάξου καὶ Ἴου, ἀπέχουσα ἑκάστης αὐτῶν ἐπίσης ἀνὰ 12 μιλ. τῆς δὲ Σχινούσης 3 μιλ. ὑπόκειται τῇ ἐν Ἀμοργῷ μονῇ τῆς Παναγίας· ὑπάρχει δὲ καὶ μετόχιον ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν λόφων 3/4 ὥρ. ἀπὸ τοῦ ὁρμητηρίου· καὶ οἱ μοναχοὶ τρέφουσιν ἐπ' αὐτῆς πολλὰ ποίμνια προβάτων ἐξ ὧν κατασκευάζουσι τυρίον ἄριστον· ἀπό τινων δὲ ἐτῶν καλλιεργοῦσι καὶ τὴν πρὸ τούτου κεχερσωμένην γῆν καὶ 60 γεωργοὶ ζῶσιν ἐπ' αὐτῆς, γεωργοῦντες οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν Σχινοῦσαν καὶ ὡς 15 οἰκίσκοι λιθόκτιστοι εἰσὶν ᾠκοδομημένοι περὶ τὸ μετόχιον, καὶ ἀλλαχοῦ ἄλλοι ὅμοιοι σποράδην· ἔχει ἡ νησὶς δύο μικροὺς λιμένας, καὶ διάφορα ὀστρακόδερμα, ὡς λεπάδες καὶ ἄλλα εἴδη κόχλων εὑρίσκονται παρ' αὐτῇ· βρύσεις ῥέουσι κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ὁρμητηρίου τῆς νησῖδος ταύτης καὶ ἐπὶ κορυφῆς λόφου ῥέει πηγὴ ἀφθόνου ὕδατος· ὁ λόφος οὗτος ὅστις εἶναι τραχὺς καὶ πετρώδης ἐπίκειται εἰς τὸ ὁρμητήριον καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶν ἐρείπια μικροῦ Ἑλληνικοῦ ὀχυρώματος ἐξ ἀνεξεργάστων μεγάλων λίθων, καὶ κατὰ τὸ ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος συντρίμματα πύργου εὐκτίστου ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων καὶ μεταξὺ τῶν

συντριμμάτων οἰκίσκοι τινὲς γεωργῶν ὡς οἱ ἀνωτέρω· κατὰ δὲ τοὺς πέριξ ἀγροὺς οἱ γεωργοὶ εὑρίσκουσιν ἐνίοτε τάφους Ἑλληνικοὺς περιέχοντας μικρὰ ἀγγεῖα· εὑρέθησαν δὲ καὶ μικρὸν νοτιώτερον τοῦ μετοχίου κατὰ τὸ ἔτος 1843 τάφοι ἐκ μεγάλων πλακῶν, καὶ εἷς αὐτῶν περιεῖχε δύω ἀγάλματα μαρμάρινα· ὥστε καθίσταται ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ νησὶς αὕτη κατῳκεῖτο τὸ πάλαι· καὶ ἤδη διὰ τῆς προοδεύσεως τῆς καλλιεργείας καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ὑδάτων δύναται νὰ τρέφῃ ἑκατοστυίας τινὰς οἰκογενειῶν.

ΣΧΙΝΟΥΣΑ, πολλῷ ἐλάσσων καὶ χθαμαλωτέρα τῆς Ἡρακλείας καὶ ἔχουσα πέριξ μικρὰ ὁρμητήρια διατέμνοντα βαθέως τὴν νῆσον· κεῖται κατὰ νότον τῆς Νάξου καὶ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἡρακλείας ἧς ἀπέχει τρία μίλια· διετήρησεν αὕτη τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ σχίνων, ὡς καὶ ἤδη πάντα τὰ ἀγεώργητα μέρη κατακαλύπτονται ὑπὸ τῶν θάμνων τούτων· εἶναι δὲ κατοικήσιμος πᾶσα ἡ νησὶς καὶ ἐπὶ τῶν λόφων φαίνονται σημεῖα παλαιᾶς καλλιεργείας· κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν σώζονται ἐρείπια χωριδίου τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος, ἴσως τοῦ καιροῦ τῶν δουκῶν τῆς Νάξου· ἦν δὲ τὸ χωρίον πυκνῶς συνημμένον ὡς τὰ λεγόμενα καστέλλια ἄλλων νήσων περιέχον πολλοὺς σηκοὺς καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ περιτειχίσματος οὗ λείψανα σώζονται ἔτι πρὸς τὴν θάλασσαν· κατὰ τὸ μέσον τῆς νησίδος κεῖται τὸ μετόχιον τῆς Παναγίας τῆς Ἀμοργοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ περιέχονται πολλαὶ πλάκες ἀρχαῖαι καὶ τεμάχια κιόνων, καὶ Ἑρμῆς φαλλοφάρος ἀλλ' οὔτε κεφαλὴν ἔχων οὔτε ἐπιγραφήν· ὕδωρ ναματιαῖον ῥέει κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς κόλπον τῆς νησίδος τὸν καλούμενον Λιβάδι· οἱ καλλιεργοῦντες τὴν Ἡράκλειαν γεωργοὶ καλλιεργοῦσι καὶ τὴν Σχινοῦσαν· οὐδεμία ἀρχαιότης Ἑλληνικὴ

ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὑρισκόμενα ἐκομίσθησαν, ὡς φαίνεται, ἀλλαχόθεν· λαγωοὶ πολλοὶ ἦσαν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς Σχινούσης, ἀλλ' ἀφ' ὅτου καλλιεργεῖται, ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τῶν λαγωνικῶν κυνῶν.

ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ Κάτω, κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Σχινούσης, νησὶς ἐπιμήκης καὶ σχεδὸν ἀλιτενὴς, ἔχουσα ἔδαφος ἐλαφρὸν καὶ ξηρὸν ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία· κατὰ τὸν πρὸς μεσημβρίαν αἰγιαλὸν κεῖται χωρίδιον ἐξ 20 περίπου οἰκιῶν καὶ βρύσις ἔχουσα ὕδωρ ὑφάλμυρον ἀλλὰ πότιμον· ἔχει ἐκκλησίδιον καὶ παρ' αὐτὸ κεῖνται μικρά τινα θραύσματα μαρμάρου καὶ τεμάχιον μαρμάρινον ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέους 1 1/2 ποδὸς τὸ μῆκος, κομισθὲν βεβαίως ἀλλαχόθεν, διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν κατοίκων οὐδὲ ἴχνος ἀρχαιότητος εὑρέθη ποτὲ ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης· παρὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν τοῦ Κουφονησίου τούτου, ἀπέναντι τοῦ χωρίου κεῖται ἕτερον ἔτι ἔλασσον νησίδιον Ξερονήσι λεγόμενον.

ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ Ἐπάνω πολλῷ μεῖζον τοῦ Κάτω Κουφονησίου οὗ κεῖται πλησιέστατα βορ ἀνατολικῶς. Ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ εἰσὶν ἴχνη τινὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ ἔτι πλείονα τοῦ μεσαιῶνος· ἔχει χωρίον καὶ βρύσιν παρ' αὐτὸ, καὶ κάτωθεν τῆς βρύσεως κεῖται σαρκοφάγος μαρμάρινος κακῆς νεωτέρας κατασκευῆς οὗ τὸ σῶμα εὑρίσκεται εἰς Κατάπολα τῆς Ἀμοργοῦ· ὁ σαρκοφάγος οὗτος, καθ' ὅσον οἱ κάτοικοι ἐνθυμοῦνται, εὑρέθη παρὰ τὴν θέσιν ἔνθα ἐκτίσθη τὸ χωρίον· περιέχει δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία κιονόκρανον Κορινθιακῆς τάξεως ἀγροίκου κατασκευῆς καὶ πολλὰ τμήματα μαρμάρου· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου μικροῦ ἀκρωτηρίου εἰσὶν ἐρείπια ἀρχαίας λιθίνης οἰκοδομῆς, καὶ ἕτερα ἔτι ἀξιολογώτερα λείψανα

φρουρίου ἢ μοναστηρίου κεῖνται κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν οἰκιῶν παρά τινα ἀνεμόμυλον· τοιαῦτα ἐρείπια εὑρίσκονται καὶ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ κόλπου κάτωθεν τοῦ μύλου καὶ ἐντὸς ἔτι τοῦ χωρίου αὐτοῦ· τὰ τειχίσματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν μέρει τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων ἢ καὶ ἔτι ἀρχαιότερα· εὑρίσκονται προσέτι καὶ τάφοι Ἑλληνικοὶ περιέχοντες ἀγγεῖα μαρμάρινα, ἀλλὰ τὰ νομίσματα εἰσὶ σπάνια· ἡ νησὶς αὕτη ἑπομένως κατῳκεῖτο βεβαίως καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα· κατὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς μέχρι τοῦ πολέμου τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἦν καταγώγιον τῶν Μανιατῶν καὶ ἄλλων πειρατῶν καὶ ἐκ τοῦ κέρδους ἐλάμβανον μέρος καὶ οἱ πτωχοὶ κάτοικοι· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐστερήθησαν τοῦ πόρου τούτου, ἐδόθησαν ἐπιμελέστερον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς νήσου ἧς ἡ γῆ ἂν καὶ λεπτή, δὲν εἶναι ἄγονος, καὶ καλλιεργουμένη δύναται ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν νὰ σύγκειται ὁλοκλήρως ἐξ ἀγρῶν καὶ ἐξ ἀμπελώνων.—Ὁ μεταξὺ τῶν δύο Κουφονησίων δίαυλος εἶναι ἀσφαλὲς ὁρμητήριον ἐν χειμῶνι.

ΚΕΡΟΣ κατ' ἀνατολὰς τῆς Σχινούσης καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Κουφονησίων· νησὶς ὑψηλὴ καὶ τραχεῖα, ῥάχις ὄρους ἐκθρώσκουσα ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἧς τὰ κρημνώδη πλευρὰ μικρὰν ἐπιδέχονται καλλιέργειαν· οἱ μοναχοὶ τῆς Παναγίας τῆς Ἀμοργοῦ τρέφουσιν ἐνταῦθα τινὰ ποίμνια· οὐδαμοῦ τῆς νησίδος ταύτης εἰσὶν ἴχνη ἀρχαιότητος εἰμὴ μόνον ἐρείπια τινὰ οἰκοδομῆς ἐπὶ τοῦ μικροῦ βράχου τοῦ λεγομένου Δασκαλιὸν κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς Σχινούσης· ἦν δὲ ἡ οἰκοδομὴ αὕτη τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεσαιῶνος ὠχυρομένη ἴσως μονὴ ἢ πειρατῶν φρούριον· κατὰ τὸν φορολογικὸν κατάλογον τῶν συμ-

μάχων τῶν Ἀθηναίων ἡ νησὶς αὕτη φαίνεται ὅτι ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Κερία· ἦν δὲ ὁ φόρος αὐτῆς 10 δραχμαὶ καὶ 3 ὀβολοί (1).

ΑΝΤΙΚΕΡΟΣ, νησὶς ἀλιτενὴς κατὰ νότον τῆς Κέρου, ἰδιοκτησία τοῦ ἐξ Ἀμοργοῦ Γάβρα.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπόκεινται τῇ Ἀμοργῷ τρία ἔτι νησίδια = Ἄνυδρος (Ἀμοργόπουλον) πρὸς μεσημβρίαν, Δονοῦσα καὶ Κίναρος πρὸς τὸ ἀνατ βόρειον.

Ἡ Ἀμοργὸς εἶναι εἷς τῶν ἓξ δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ τοῦ Πειραιῶς 133 μίλια. Εἰς Ἀμοργὸν ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΙΟΣ, Σποράς κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου, κατ' ἄρκτον τῆς Θήρας καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Σικήνου, κειμένη ἐν ἴσῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς Θηρασίας καὶ τῆς Ἀνάφης (2)· τῆς δὲ Θήρας ἀπέχουσα κατὰ τὸν Πλίνιον, 25 μιλ. Ῥωμ. (3) = 200 σταδ. = 10 ὥρ. τὸ δὲ μῆκος αὐτῆς λογίζεται 25 μιλ. = 200 σταδ. 10 ὥρ. (4)· ἡ Ἴος εἶχε πόλιν καὶ λιμένα (5)· ἡ πόλις ἐκαλεῖτο ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Ἴος καὶ ἡμιλλᾶτο πρὸς ἄλλας ἓξ πόλεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὁμήρου, κατὰ τὸ ἑξῆς δίστιχον ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Αὔλου Γελλίου.

Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν Ὁμήρου
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφών, Σαλαμίν, Ἴος, Ἄργος, Ἀθήνη (6)·

Ἡ νῆσος αὕτη ἐκλήθη Ἴος ἀπὸ Ἰώνων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκησάντων· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Φοινίκη (7). Ἀμφισβητεῖται ἡ ἐν Ἴῳ γέννησις τοῦ Ὁμήρου· φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ἡ Ἴος

---

(1) Α. Ῥὸς Περιηγ. Μερ. 2 σ. 38. (2) Στραβ. β. 10, σ. 485 486.
(3) Πλιν. β. 4, κ. 23. (4) Αὐτ. (5) Σκυλ. Περιπλ. (6) Αυλ. Γελλ. Νύκτ. Αττ. β. 3, κ. 11. (7) Στεφ. Βυζ. Ἴος.

ἦν ἡ πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ὅτι αὐτὸς ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο πρότερον Φοινίκη (1)· οἱ Ἰῆται ἐδείκνυον τὸ μνῆμα τοῦ Ὁμήρου κατά τι μέρος τῆς νήσου, καὶ ἀλλαχοῦ τὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Κλυμένης· ἦν δὲ καὶ ἐν τῷ προνάῳ τῶν Δελφῶν εἰκὼν χαλκῆ τοῦ Ὁμήρου ἐπὶ στήλης καὶ τὸ μάντευμα ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ Ἴος ἦν πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ=

Ὄλβιε καὶ δύσδαιμον, (ἔφυς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι)
Πατρίδα δίζηαι· μητρὶς δέ τοι οὐ πατρὶς ἐστίν·
Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρὶς, ἥσε θανόντα
Δέξεται· ἀλλὰ νέων παίδων αἴνιγμα φύλαξαι (2).

τὸ μάντευμα τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (3).

Ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἀποδιδομένῃ αὐτῷ συγγραφῇ τοῦ βίου τοῦ Ὁμήρου ἐκφράζεται ὡς ἐφεξῆς;=Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμου καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων ἐγχωρίων, ἀπηνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὡρμίσθησαν οὐ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς· συνέβη δὲ τῷ Ὁμήρῳ κατὰ πολύ τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ τοῦ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κυματωγῆς, ἀδυνάτως ἔχων· πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμούντων αὐτῶν δι' ἀπλοΐαν, καταβαίνοντες φασί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλιος, ἐπεσχόλαζον παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θωύματι εἶχον αὐτὸν, ἀκούοντες αὐτοῦ (4). Ἐκ δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ.... τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιήτεων ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγεγένηντο αὐτῷ· καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε

(1) Στράβ. β. 10, σ. 484—Πλιν. Homeri Sepulcro veneranda. Anta Phœnice adpellata β. 4, κ. 23. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 24. (3) Στεφ. Βυζ. Ἴος. (4) Ἡροδοτ. Βίος Ὁμήρου. κ. 34.

μάχων τῶν Ἀθηναίων ἡ νησὶς αὕτη φαίνεται ὅτι ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Κερία· ἦν δὲ ὁ φόρος αὐτῆς 10 δραχμαὶ καὶ 3 ὀβολοί (1).

ἈΝΤΙΚΕΡΟΣ, νησὶς ἁλιτενὴς κατὰ νότον τῆς Κέρου, ἰδιοκτησία τοῦ ἐξ Ἀμοργοῦ Γάβρα.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπόκεινται τῇ Ἀμοργῷ τρία ἔτι νησίδια = Ἄνυδρος (Ἀμοργόπουλον) πρὸς μεσημβρίαν, Δονοῦσα καὶ Κίναρος πρὸς τὸ ἀνατ βόρειον.

Ἡ Ἀμοργὸς εἶναι εἷς τῶν ἐξ δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ τοῦ Πειραιῶς 133 μίλια. Εἰς Ἀμοργὸν ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ἼΟΣ, Σποράς κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου, κατ' ἄρκτον τῆς Θήρας καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Σικήνου, κειμένη ἐν ἴσῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς Θηρασίας καὶ τῆς Ἀνάφης (2)· τῆς δὲ Θήρας ἀπέχουσα κατὰ τὸν Πλίνιον, 25 μιλ. Ῥωμ. (3)= 200 σταδ.=10 ὥρ. τὸ δὲ μῆκος αὐτῆς λογίζεται 25 μιλ. =200 σταδ. 10 ὥρ. (4)· ἡ Ἴος εἶχε πόλιν καὶ λιμένα (5)· ἡ πόλις ἐκαλεῖτο ὁμονύμως τῇ νήσῳ Ἴος καὶ ἡμιλλᾶτο πρὸς ἄλλας ἐξ πόλεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὁμήρου, κατὰ τὸ ἑξῆς δίστιχον ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Αὔλου Γελλίου.

Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν Ὁμήρου
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφὼν, Σαλαμὶν, Ἴος, Ἄργος, Ἀθήνη(6)·

Ἡ νῆσος αὕτη ἐκλήθη Ἴος ἀπὸ Ἰώνων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκησάντων· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Φοινίκη (7). Ἀμφισβητεῖται ἡ ἐν Ἴῳ γέννησις τοῦ Ὁμήρου· φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ἡ Ἴος

(1) Α. Ῥὸς Περιηγ. Μερ. 2 σ. 38. (2) Στραβ. β. 10, σ. 485 486.
(3) Πλιν. β. 4, κ. 23. (4) Αὐτ. (5) Σκυλ. Περιπλ. (6) Αὔλ. Γελλ. Νύκτ. Ἀττ. β. 3, κ. 11. (7) Στεφ. Βυζ. Ἴος.

ἦν ἡ πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ὅτι αὐτὸς ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο πρότερον Φοινίκη (1)· οἱ Ἰῆται ἐδείκνυον τὸ μνῆμα τοῦ Ὁμήρου κατά τι μέρος τῆς νήσου, καὶ ἀλλαχοῦ τὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Κλυμένης· ἦν δὲ καὶ ἐν τῷ προνάῳ τῶν Δελφῶν εἰκὼν χαλκῆ τοῦ Ὁμήρου ἐπὶ στήλης καὶ τὸ μάντευμα ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ Ἴος ἦν πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ=

Ὄλβιε καὶ δύσδαιμον, (ἔφυς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι)
Πατρίδα δίζηαι· μητρὶς δέ τοι οὐ πατρὶς ἐστίν·
Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρὶς, ἥσε θανόντα
Δέξεται· ἀλλὰ νέων παίδων αἴνιγμα φύλαξαι (2).

τὸ μάντευμα τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (3).

Ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἀποδιδομένῃ αὐτῷ συγγραφῇ τοῦ βίου τοῦ Ὁμήρου ἐκφράζεται ὡς ἐφεξῆς=Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμου καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων ἐγχωρίων, ἀπηνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὡρμίσθησαν οὐ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς· συνέβη δὲ τῷ Ὁμήρῳ κατὰ πολύ τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ τοῦ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κυματωγῆς, ἀδυνάτως ἔχων· πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμούντων αὐτῶν δι' ἀπλοΐαν, καταβαίνοντες ἀεί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλιος, ἐπεσχόλαζον παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θωύματι εἶχον αὐτὸν, ἀκούοντες αὐτοῦ (4). Ἐκ δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ.... τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιητέων ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγεγένηντο αὐτῷ· καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε

(1) Στράβ. β. 10, σ. 484—Πλιν. Homeri Sepulcro veneranda. Anta Phœnice adpellata β. 4, κ. 23. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 24. (3) Στεφ. Βυζ. Ἴος. (4) Ἡροδοτ. Βίος Ὁμήρου. κ. 34.

ἐπέγραψαν Ἰῆται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἡ ποίησις ἐξεπεπτώκει καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· οὐδὲ Ὁμήρου ἐστὶν =

Ἐνταῦθα τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα· θεῖον Ὅμηρον (1).

* Ἴος, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 40 μιλίων· εἶναι εὔφορος, ὁπωσοῦν καλλιεργουμένη καὶ οὐχὶ τοσοῦτον κρημνώδης· ἡ γῆ εἶναι ἀρίστη, καὶ ὁ σῖτος εἰς ὃν συνίσταται τὸ κύριον ἐμπόριον τῆς νήσου εἶναι καλλίστης ποιότητος· προάγει δὲ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βαμβάκιον, καὶ ἄλλα, ἀλλὰ στερεῖται πυροξύλων καὶ ὀπωρῶν· ἔχει λιμένας ἀρίστους καὶ χώραν Ἴον ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν ἐπὶ ὄρους ὀξυτενοῦς ἐπικειμένου τῷ 1/4 ὥρας ἀπέχοντι τῆς πόλεως λιμένι ὃς εἶναι κυκλοτερὴς ὡς ὁ Πειραιεὺς καὶ περικυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων· τὸ δὲ στόμιον αὐτοῦ εἶναι τετραμμένον πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ πρὸς τὴν νῆσον Σίκηνον· κατὰ τὸν ἐνδότατον μυχὸν τοῦ λιμένος τούτου ὑπάρχει λόφος πετρώδης συγκείμενος ἐκ σχιστολίθου καὶ κατὰ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ εἰσὶ τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ οἰκοδομήματα καί τινες οἰκίαι καὶ ἀποθῆκαι· ἐπὶ δὲ τοῦ λόφου αὐτοῦ εἰσὶ πάμπολλα ἴχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ Ἑλληνικῶν τάφων, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ σώζονται συντρίμματα τινὰ πύργου τῶν δουκῶν τῆς Νάξου ἐν τῷ λιμένι τούτῳ στόλοι μεγάλοι δύνανται νὰ προσορμίζωνται ἀφόβως καὶ ἀπροφυλάκτως. Κατὰ πολλὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης εὑρίσκονται ἀρχαιότητες ὡς ἡ μεγάλη ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Θεοδότου κειμένη κατ' ἀριστερὰν τοῦ περιστομίου τῆς πρὸς τὸ

(1) Ἡροδ. Βίος Ὁμήρου κ. 36.

βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου καὶ πρὸς τὴν Ἡράκλειαν καὶ τὴν Ἀμοργὸν τετραμένης μικρᾶς κολπώδους πεδιάδος περιέχει πολλὰ μάρμαρα ἀρχαῖα καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου οἰκοδομήματος καὶ τάφοι πολλοὶ εἰσὶν ἐν τῷ παρακειμένῳ χωριδίῳ καὶ πέριξ αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ λείψανα ἀρχαίου ὑδραγωγείου καὶ ἀνατολικώτερον παρὰ τὴν Παναγίαν καλουμένην Ψάθην εἰσὶ λείψανα ἀρχαιοτήτων Ἑλληνικῶν καὶ ἕτερα τοῦ μεσαιῶνος κατά τε ταῦτα τὰ μέρη καὶ παρὰ τοὺς δύο κόλπους Κάλαμος καὶ Μαγγανάρι καλουμένους καὶ ἕτερα τοιαῦτα κατὰ τὸ μέρος τῆς νήσου παρὰ τὸ λεγόμενον Καστέλι· καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ εὑρέθησαν καὶ ἐπὶ τριῶν ἐξ αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ Πύθιος Ἀπόλλων οὗ ὁ ναὸς ἔκειτο ἔνθα νῦν ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ ἐφ' ἑτέρας δὲ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης ἀναφέρονται αἱ θεότητες Ζεὺς Πολιεὺς καὶ Ἀθηνᾶ Πολιάς (1)..

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1771 ὁ εἰς Ῥωσσικὴν ὑπηρεσίαν Ὀλλανδὸς ἀξιωματικὸς κόμης Πὰς φὰν Κρίνεν παραγενόμενος τὸ δεύτερον εἰς Ἴον μετὰ πολλὰς ἐρεύνας ἐνόμισε καὶ διέδωκεν ὅτι εὗρε τὸν τάφον τοῦ Ὁμήρου φέρει δὲ πρὸς τοῦτο τὰς ἑξῆς ἐνδείξεις. Πρὸ τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης εὗρε πλάκα μαρμαρίνην μετακομισθεῖσαν, κατά τινα ἐγχώριον παράδοσιν, ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Ὁμήρου, καὶ φέρουσαν μακρὰν ἐπιγραφὴν ἐκ 44 στίχων ὅλως δυσανάγνωστον καὶ δυσνόητον, περιέχουσαν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁμήρου. 2' Περὶ τὸν λεγόμενον Ψαρόπυργον, κατὰ τὸν μικρὸν Πλακωτὸν καλούμενον κόλπον, πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου εὗρεν ἔν τινι τάφῳ ἀγ-

(1) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλην. Τ. 1. Ἐπιστ. 10.

γεῖα τινὰ μικρὰ πήλινα· δύο ἕτερα ἀγγεῖα ὧν τὸ ἓν ἔχον σχῆμα ὀλμοειδοῦς μαρμαρίνης φιάλης, μίαν μικρὰν κεφαλὴν μαρμαρίνην, δύο χαλκᾶ νομίσματα τῆς Ἴου καὶ ἐφ' ἑνὸς αὐτῶν τὸ περίγραμμα ΟΜΗΡΟΣ· ἕνα λίθον φέροντα γεγλυμμένην κεφαλὴν ὁμοίαν τῇ μαρμαρίνῃ καὶ τῇ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου χαλκοῦ νομίσματος καὶ τέλος ἀκίδα μαχαιριδίου ἢ βέλους· πρὸς δὲ τούτοις εὗρεν ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ πλάκα μαρμαρίνην ὁριζοντείως κειμένην ὡς ἕδραν καὶ κατὰ μὲν τὸ ἔμπροσθεν αὐτῆς κεχαραγμένην τὴν ἐπιγραφὴν =

ΕΝΘΑΔΕ ΤΙΝ ΙΕΡΑΝ ΚΕΦΑΛΙΝ
ΚΑΤΑΓΑΙΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΑΝΔΡΟΝ
ΙΡΟΟΝ ΚΟΣΜΙΤΟΡΑ ΘΕΙΟΝ ΟΜΙΡΟΝ

κάτωθεν δὲ ταύτης τὴν ἑξῆς =

ΒΟΥΛΟΣ ΕΠΟΙΕΙ ΜΕΛΙΤΑΙΟΝ
ΟΜΙΡΟΝ ΠΟΙΙΤΟΝ ΚΡΙΘΕΟΙΣΙΟΝ

κατὰ δὲ τὸ ὄπισθεν =

ΟΜΙΡΟΣ ΜΕΝΤΟΡΟΣΒ ΠΥΛΛΙΟΝ
ΠΡΟΝ ΑΠΙΛΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΧΑΙΡΕ

τὴν πρώτην τῶν ἐπιγραφῶν τούτων = Ἐνθάδε τὴν ἱερὰν κτλ. εὗρεν ὁ ῥηθεὶς κόμης Πὰς καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ἐγκεκτισμένην εἰς τοῖχον ἀρχαίου τινὸς οἰκοδομήματος Θόλος καλουμένου, καὶ ἐκ τούτων πάντων ἐξήγαγεν ὅτι εὗρεν ἀληθῶς τὸν τάφον τοῦ Ὁμήρου· ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ Ὅμηρος ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη ἐν Ἴῳ οὐδόλως εἶναι ἀπίθανον, ὡς γράφει καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἂν ἀληθῶς οὗτος εἶναι ὁ γράψας, ὅτι δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ κόμητος Πὰς εὑρεθεὶς τάφος εἶναι οὗτος ἐκεῖνος ὁ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ποιητῶν καθίσταται δυσαπόδεικτον καὶ δυσπαράδεκτον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ εὑρεθέντα εἰσὶν ἀνίσχυροι καὶ οὐδαμῶς ἀποχρῶσαι ἀποδείξεις τοῦ πράγματος, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους = 1ʹ Τὰ

νομίσματα καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦσαν οὐ μόνον ἄγνωστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁμήρου, ἀλλὰ καὶ κατὰ αἰῶνας μεταγενέστερα. 2' Αἱ ἐπιγραφαὶ οὐδόλως φέρουσι χαρακτῆρα παλαιογραφικὸν, καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν στοιχείων καὶ μάλιστα τοῦ τετραγωνοειδοῦς Ε δεικνύουσι προφανῶς ὅτι εἰσὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, καὶ οὐχὶ προγενέστερα τῆς πρώτης ἢ καὶ τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. 3' Ἡ μαρμαρίνη κεφαλὴ, ἡ ἀκὶς τοῦ βέλους καὶ τὰ λοιπὰ ἀγγεῖα οὐδὲν ἀποδεικνύουσι· πολλοὶ τάφοι περιέχουσι τοιαῦτα καὶ ἀκίδας μάλιστα εὗρεν ὁ αὐτὸς περιηγητὴς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἴου αὐτῆς καὶ ἐν Φολεγάνδρῳ καὶ ἐν Νάξῳ καὶ ἀπεδείχθη ὅτι εἰσὶ πάντα τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων (1)· ὥστε πάντα τὰ ἐν τῷ τάφῳ φαίνονται ἀποτεθειμένα ἐν αὐτῷ κατὰ νεωτέραν τινὰ ἐποχὴν, τίς οἶδε πότε καὶ ποῦ καὶ παρὰ τίνων·

Οἱ ναῦται τῆς Ἴου ὡς καὶ οἱ τῆς Μήλου θεωροῦνται ὡς ἐπιτηδειότατοι, διότι γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τὰ παράλια τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας. Ἡ νῆσος αὕτη ἦν ἐν παντὶ καιρῷ τὸ σύνηθες καταγώγιον τοῦ πλείστου τῶν πειρατῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ Ἴος εἶναι εἷς τῶν 6 δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ ἡ Ἴος τοῦ Πειραιῶς 109 μίλια. Ἡ Ἴος ἔχει δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφότερα Β'. τάξεως καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ σταθμὸν τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΘΗΡΑΣΙΑ νῆσος μικρὰ ἀπέναντι τῆς Θήρας πρὸς δυσμὰς, μεταξὺ τῶν δύο κεράτων αὐτῆς· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (2). κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Θηρασία ἀνεφύη δι' ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως περὶ τὸ Δ'. ἔτος τῆς 135'. Ὀλυμπιάδος (3), ἀλλ' ἐκ τῆς παραδόσεως βεβαιουμένης καὶ ἐκ τῆς

(1) Ι. Ρὸς Περιηγ. νησ. Ἑλλην. Ἐπιστ. 13. σ. 161, σημ. 15.
(2) Στραβ. β. 1, σ. 37. καὶ β. 10, σ. 484. (3) Πλιν. β. 2, κ. 87.

φύσεως καὶ ὁμοιότητος τοῦ ἐδάφους αὐτῆς μετὰ τοῦ τῆς Θήρας ἀποδεικνύεται ἀναμφισβητήτως ὅτι ἡ νῆσος αὕτη τὸ πάλαι ἀπετέλει μέρος τῆς Θήρας ἀφ' ἧς ἀπεσπάσθη μετέπειτα, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος Πλίνιος ἐν τῷ αὐτῷ πονήματι (1)· κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἡ Θηρασία τὸ πάλαι εἶχε πόλιν· ἀλλὰ θεωρουμένης τῆς μικρότητος καὶ τῆς ἀκαρπίας αὐτῆς, τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀπίθανον· ἂν δὲ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ μικρόν τι ἴσως πολίδριον, φαίνεται ὅτι ἦν ἀποικία Φοινίκων, διότι πρό τινος χρόνου εὑρέθησαν μάρμαρα φέροντα ἐπιγραφὰς Φοινικικάς.

* Θηρασία· κεῖται παρὰ τὸ πρὸς βορρᾶν ἀκρωτήριον τῆς Θήρας ἤτοι τὴν Ἐπάνω-Μερίαν· εἶναι σχήματος ἐπιμήκους, ἐκτεινομένη ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν· καὶ τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς λογίζεται 1 1/2 ὥρας, τὸ δὲ πλάτος 1/2, ἡ δὲ περίμετρος 2 ὡρῶν· τὸ ὅλον δὲ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς συμποσοῦται εἰς 260 στρέματα ὡς ἔγγιστα· εἶναι δὲ ἡ γῆ τῆς Θηρασίας τῆς αὐτῆς φύσεως τῇ τῆς Θήρας, καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς παριστᾷ ἐπίπεδον κεκλιμένον ἀντιστρόφως τῆς Θήρας ἤτοι ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· αἱ δὲ πρὸς τὸν κόλπον, δηλ. αἱ ἀνατολικαὶ αὐτῆς πλευραί, ὡς καὶ αἱ δυτικαὶ τῆς Θήρας εἰσὶν ἀπόκρημνοι καὶ ἀπροσπέλαστοι καὶ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης κατὰ ταῦτα τὰ μέρη βαθύτατα· ἅπασα σχεδὸν ἡ νῆσος αὕτη εἶναι καλλιεργημένη καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμπελόφυτος, ἔχουσα καί τινα δένδρα σποράδην· στερεῖται ὅλως ῥεόντων ὑδάτων καὶ ἀντὶ τούτων εἰσὶν ἐν χρήσει δεξαμεναὶ καὶ ἐνίοτε φρέατα ὧν τρία μόνον εὑρίσκονται· λιμὴν δὲν ὑπάρχει εἰς ταύτην τὴν νῆσον. Τέσσαρα χωρία εἰσὶν ἐν Θηρασίᾳ = ΜΑΝΩ·

(1) Πλιν. β. 3. κ. 4.

ΛΑΣ, ΠΟΤΑΜΟΣ, ΑΓΡΕΛΙΑ, ΚΕΡΑ ὧν ὁ μὲν Μανωλᾶς κεῖται ἐπὶ ὕψους, τὰ δὲ ἄλλα εἰς κοιλάδας· οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ὑπὲρ τοὺς 500· αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν εἰσὶν ἐσκαμμέναι ἐντὸς τῶν βράχων· ἔχει δὲ ἡ νῆσος 16 ἐκκλησίας, πάσας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ ἓν νεκροταφεῖον· τὰ κύρια προϊόντα εἰσὶν ὁ οἶνος, ἡ κριθὴ καὶ τὸ ζώσιμον βαμβάκιον· προάγει δὲ καὶ σῖτον ὀλίγον καὶ ὄσπρια καὶ σῦκα εἰς ἱκανὴν ποσότητα· τὸ κλίμα εἶναι καλὸν καὶ ὑγιεινόν· ἡ Θηρασία ἀπέχει τοῦ ὅρμου τῶν Φηρῶν 5 μίλια· διὰ τὴν μεταξὺ Θηρασίας καὶ Θήρας συγκοινωνίαν ὑπάρχει λέμβος μικρὰ *Περαματαριὰ* λεγομένη ἥτις καθ' ἑκάστην σχεδὸν διαπλέει ἀπὸ Θηρασίας εἰς τὸν ὅρμον τῆς Ἐπάνω Μεριᾶς καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἡ Θηρασία εἶναι εἷς τῶν ἐξ δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας. Ἐν Θηρασίᾳ ὑπάρχει σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως.

ΑΝΑΦΗ, Σποράς μικρὰ κατ' ἀνατολὰς τῆς Θήρας μακρὰ καὶ στενή, ἐκτεινομένη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 16 μιλ. ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἀλίμενος καὶ ἔχει ὄρη γυμνά, πηγὰς δὲ ὑδάτων καλὰς καὶ χρησίμους εἰς καρποφορίαν τῶν πεδιάδων. Εἶχε πόλιν ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ὑψουμένου ἐπὶ 600—800 πόδας καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος Αἰγλήτου, ὅθεν καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπονομάζει αὐτὴν Αἰγλήτην =

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρᾳ (1)·

ὁ ναὸς οὗτος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων ᾠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν κατὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος αὐτῶν ἐπάνοδον (2)· ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τούτου περιείχοντο

(1) Στράβ. β. 10. σ. 484. (2) Ορφ. Ἀργοναυτ. 1868 — 67. Ἀπολλοδωρ. Βιβλ. 1. 9, 29. Ἀπολλών. Ροδ. Ἀργοναυτ. 4, 1706—30. Κόνων Διηγ. 49.

ἔτι καὶ βωμοὶ Ἀφροδίτης, Ἀσκληπιοῦ, Διὸς Κτησίου καὶ ἄλλων θεοτήτων. Ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸν ναὸν τοῦτον ὁδὸς δι' ἧς διήρχοντο αἱ θεωρίαι ἐκαλεῖτο Ἱερά·

* Ἀνάφη· ἔχει μίαν χώραν Ἀνάφην περιέχουσαν ὡς ἑξακοσίας ψυχὰς καὶ κειμένην ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἡμίσειαν ὥραν ἀπεχούσης τοῦ προσεχοῦς κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου ὁρμητηρίου· ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῶν κατοίκων συνίσταται εἰς μέλι, κηρίον καὶ κρόμμυα· στερεῖται δὲ ὅλως πυροξύλων· οἶνον καὶ κριθὴν ἔχουσιν ὅσον μόνον πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν· ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν ἄγριαι περιστεραὶ πολλαὶ καὶ πέρδικες παμπληθεῖς γεννηθεῖσαι ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ζεύγους (1).—Ἡ Ἀνάφη εἶναι εἷς τῶν ἓξ δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ τοῦ Πειραιῶς 164 μίλια.—Ἀπέναντι τῆς χώρας Ἀνάφης κεῖται νησίδιον ἔρημον Ἀναφόπουλον λεγόμενον. — Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει δύο νησίδια ἔρημα περὶ τὴν Ἀνάφην, Ἵππουριν καὶ Ἀσκανίαν. — Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐφ' ἧς ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις διήκει κατὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν θάλασσαν ῥάχις, καὶ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης κατωφερείας αὐτῆς κατὰ τὸν αἰγιαλὸν εἰσὶ τὰ λεγόμενα Καταλυματάκια, δηλαδὴ δώματα μικρὰ ἐν εἴδει βαθμίδων περιέχοντα ὅλως ἤδη ἐξηφανισμένα ἐρείπια οἰκιῶν καὶ οἰκοδομημάτων ἐν οἷς καὶ τάφοι πολυάριθμοι ἐπί τινος πετρώδους βράχου· κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τῆς ἐπαναστάσεως ἐσώζοντο τὰ ἐρείπια ἀρχαίου μαρμαρίνου οἰκοδο-

(1) Ὁ Ἀθήναιος διηγεῖται ὅτι ἄνθρωπός τις ἐξ Ἀστυπαλαίας ἤνεγκεν ἐς Ἀνάφην ἓν μόνον ζεῦγος περδίκων ὃ ἐπολαπλασιάσθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ καταλείπωσι τὴν νῆσον· πρὸς ἐκδίκησιν δὲ ἤνεγκον καὶ οὗτοι ζεῦγος λαγωῶν εἰς Ἀστυπάλαιαν ἔνθα προὐξενήθη τὸ αὐτὸ δυστύχημα. Ἀθην. Δειπνοσ. 9, σ. 400. τοῦτο συνέβη ἐπὶ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ.

μήματος θεωρουμένου ὡς ναοῦ τινος ἢ ἡρώου.—Σχεδὸν κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς πέρας τῆς νήσου, κάτωθεν ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου κεῖται μονὴ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Αἰγλήτου Ἀπόλλωνος· ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου σώζεται μόνον σκεῦος τοῦ Ἀπόλλωνος φέροντος τὴν αἰνιγματώδη καὶ ἀσαφῆ ἐπωνυμίαν Ἀστεάλτος. Ὁ ἐκ λευκῶν μαρμαρίνων πλακῶν ᾠκοδομημένος οὗτος σηκὸς εἶναι ἤδη ἐν χρήσει κοινοβίου τῶν μοναχῶν· ἐν δὲ τῷ προνάῳ εἰσὶ κατεσκευασμένοι ὀρνιθῶνες· ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ ἐκτεταμένου διαστήματος τοῦ περιβόλου κεῖται ἡ ἐκκλησία καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα τῆς μονῆς· καὶ ἀρχαιολογικὰ δὲ θραύσματα καὶ ἐπιγραφαὶ εὑρίσκονται ἐγκεκτισμένα πανταχόσε τῶν τοίχων· ὥστε ὁ τόπος οὗτος καὶ ἤδη ὡς καὶ τὸ πάλαι περιλαμβάνει τὸ ἐπισημότατον ἱερὸν τῆς μικρᾶς ταύτης νήσου. —Ἡ ἀπὸ τῆς μονῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν πόλιν ποτὲ Ἱερὰ λεγομένη ὁδὸς (1) διευθύνεται κατὰ πρῶτον πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν καὶ στρέφεται εἶτα πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν καὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους· σώζονται δ' ἔτι πολλαχοῦ λείψανα τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους, καὶ φαίνονται κατὰ τόπους ἁρματοτροχιαὶ ἐγκεχαραγμέναι ἐπὶ τῶν βράχων· ἑκατέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ, ὡς παρὰ τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσῖνος ὁδὸν εἰσὶ πολλοὶ τάφοι ὧν ὁ μέγιστος ἔχων σχῆμα τετραγώνου θαλάμου περιέχοντος δώδεκα χωριστὰς νεκροθήκας κεῖται πρὸ τῆς πόλεως ἐν ἀποστάσει δέκα λεπτῶν παρά τι ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγ. Μάμαντος· ἠνεώχθη δὲ οὗτος ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ εὑρέθησαν ἐν αὐτῷ πολλοὶ χρυσοῖ δακτύλιοι. — Τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως εἰσὶ σωροὶ ἄμορφοι συντριμμάτων ἐντὸς οὐ μεγάλου περιβόλου·

(1) Ἰδ. ἄνωτ

κατὰ τὸ νότιον πέρας ἐπιμήκους τινὸς πλευρᾶς βράχου ἀποτελοῦντος τὸ ὑψηλότατον μέρος τῆς πόλεως ἔκειτο ναὸς οὗ μικρόν τι μόνον μέρος τοῦ σηκοῦ σώζεται ἔτι· ἦν δὲ οὗτος ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Σωτείρας Ἀρτέμιδος (1)· Πέριξ δὲ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς δυτικῆς καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους ἦσαν τὰ νεκροταφεῖα τῶν παλαιῶν Ἀναφαίων. Εἰς Ἀνάφην ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΓΥΑΡΟΣ, νῆσος μικρὰ, ὀρεινὴ καὶ ἄνυδρος κειμένη μεταξὺ Τήνου καὶ Κέω κατὰ τὸ μέσον καὶ καταταττομένη εἰς τὰς Κυκλάδας ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου (2)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Γύαρος ἔχει περίμετρον 12 μιλ. Ῥωμ. (3)· ὁ Στράβων λέγει ὅτι προσορμισθεὶς ποτὲ εἰς τὴν Γύαρον, εἶδε κώμην μικρὰν ὑπὸ ἁλιέων συνοικουμένην, καὶ διηγεῖται ὅτι ὁπόταν ἀπεχώρησε τῆς νήσου, συνέπλευσε μετ' αὐτοῦ τῶν ἁλιέων τις διωρισμένος πρεσβευτὴς ἐντεῦθεν πρὸς τὸν Καίσαρα ὄντα τότε ἐν Κορίνθῳ καὶ βαδίζοντα ἐπὶ τὸν Ἀκτιακὸν θρίαμβον, καὶ ὅτι ὁ ἁλιεὺς οὗτος συμπλέων ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας ὅτι ἐπρέσβευε περὶ κουφισμοῦ τῶν φόρων, διότι ἐπλήρωνον ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμὰς, καὶ δυσκόλως ἐδύναντο νὰ πληρώνωσι τὰς ἑκατόν· τὴν δὲ ἀπορίαν αὐτῶν δηλοῖ καὶ ὁ Ἄρατος ἐν τοῖς κατὰ λεπτὸν=

Ὦ Λητοῖ, σὺ μένεις μὲν σιδηρείῃ Φολεγάνδρῳ·
Δειλῇ, ἢ Γύαρον παρελεύσεαι αὐτίχ' ὁμοίην (4).

Οἱ δὲ μετὰ ταῦτα Αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης διώρισαν τὴν Γύαρον ὡς τὴν σκληροτέραν ἐξορίαν τῶν κακούργων, καὶ πρὸς ἄλλοις πολλοῖς ἐξωρίσθη εἰς αὐτὴν καὶ ὁ στοϊκὸς φιλόσοφος Μυσόνιος· ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπό-

---

(1) Ἰδ. Ῥὸς Περιηγ. νησ. Τ. 1. κ. 8, σ. 78. (2) Στραβ. β. 10, σ. 485. (3) Πλιν. β. 4, κ. 22. (4) Στραβ. β. 10, σ. 485, 486.

τισε τὴν νεολαίαν τῆς Ῥώμης τὰ νάματα τῆς φιλοσοφίας, ἔζησε διαπαντὸς ἀνεπίληπτος καὶ δι' εὐγενοῦς ἐλευθεριότητος προσεκτήσατο τὴν πρέπουσαν αὐτῷ φήμην, οὐδέποτε ἐπαινῶν, ἀλλ' ἐλευθέρως καὶ δημοσίως μεμφόμενος ἀεὶ τὰς πράξεις τοῦ Νέρωνος καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ· ὅθεν ἐνεδρευόμενος ὑπὸ τῆς ὑποψίας καὶ τοῦ φθόνου, ἐκατηγορήθη ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως ὅτι μετέσχε τῆς κατὰ τοῦ τυράννου τούτου συνομωσίας τοῦ Πίσωνος, καὶ ἐξωρίσθη ἐν ἔτει 818 ἢ 819 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (65 ἢ 66 μ. Χ.) εἰς ταύτην τὴν μικρὰν νῆσον Γύαρον· κατέστησε δὲ οὗτος τὸν πρότερον ὅλως ἔρημον καὶ ἀκατοίκητον τόπον τοσοῦτον περικλεῆ διὰ τῆς φήμης τῆς σοφίας αὐτοῦ, ὥστε ἀγέλαι νέων συνέρρεον πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πηγή τις μάλιστα ἀνακαλυφθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἐτιμᾶτο κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὡς ἡ ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος (1). Ἐν Γυάρῳ ἦσαν πορφυρεῖς καταδυόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν καὶ θηρεύοντες τὴν ἐν αὐτῇ κογχύλην πορφύραν (2).

* Γύαρος κοιν. Γιοῦρα ἀκατοίκητος.

ΜΗΛΟΣ, κατὰ τὸ νότιον τῆς Σερίφου, καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Σίφνου· μία τῶν Κυκλάδων; κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ὃς τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ Κρητικῷ πελάγει (3)· ὁ Πτολεμαῖος οὔτε μεταξὺ τῶν Κυκλάδων οὔτε μεταξὺ τῶν Σποράδων κατατάττει τὴν Μῆλον, ἀλλὰ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς παράρτημα τῆς Κρήτης· ὁ δὲ Θουκυδίδης λέγει αὐτὴν Κυκλάδα (4)· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι πεταλοειδὲς, ἡ δὲ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἑρμιονίδος Σκυλλαίου ἐλογίζετο 700 σταδίων

(1) Δίων Κάσ. σ. 1020. ἐκδ. Ρεῖμ.—Τακιτ. Ἱς. β. 3, κ. 73.
(2) Λουκιαν. Τόξαρις 18. (3) Στραβ. β. 10, σ. 485. (4) Θουκυδ. β. 2. σ. 9 (5) Στραβ. αὐτ.

καὶ τοσαύτη περίπου ἡ ἀπὸ τοῦ Δικτυνναίου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης (5).—Οἰκισταὶ τῆς νήσου ταύτης ἐγένοντο κατὰ πρῶτον Φοίνικες· ὅθεν καὶ Βυβλὶς ἐκλήθη ἀπὸ τῶν Βυβλίων Φοινίκων· ἐλέγετο δὲ καὶ Ζεφυρία κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην(1)· καὶ Γοργὶς καὶ Μέλαδα καὶ Μιμαλλίς· εἶτα ἐκλήθη Μῆλος ἀπό τινος ἀνδρὸς Μήλου, κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀῤῥιανοῦ (2)· μετὰ χρόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν ἀποικίαν εἰς Μῆλον ὑπὸ τὸν Κραθοῖιν ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (3), ὡς βεβαιοῖ ὁ Κόνων (4), ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος (5), καὶ ὡς ἐπικυροῖ ὁ Θουκυδίδης ὃς προσεπιφέρει ὅτι ἡ ἀποικία αὕτη τῶν Λακεδαιμονίων ἡ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῷ ιϛ′ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου 416 π. Χ. ὑφίστατο πρὸ 700 ἤδη ἐτῶν (6), ἐξ οὗ ἐξάγεται ὁριστικῶς ὅτι ἀποκατέστη κατὰ τὸ ἔτος 1116 π. Χ. (7)· οἱ Μήλιοι ἑπομένως ὡς ἄποικοι τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν σύμμαχοι αὐτῶν διὰ παντὸς καὶ κατὰ πᾶσαν πολέμου περίστασιν. Οἱ Μήλιοι ἦσαν ἐξ ἐκείνων ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (8) καὶ εὑρέθησαν καὶ οὗτοι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ναυμαχίαν, παρασχόντες δύο πεντηκοντόρους (9). Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐπειδὴ οἱ Μήλιοι οὔτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους οὔτε νὰ συμμαχήσωσι μετ' ἐκείνων ἤθελον, κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἕκτου ἔτους οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν κατὰ τῆς Μήλου ἑξήκοντα ναῦς καὶ δισχιλίους ὁπλίτας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Νικίαν τὸν Νικηράτου, ἐλπίζοντες νὰ ἐπισπάσωσιν αὐ-

---

(1) Στεφ. Βυζ. Μῆλος.—Πλίν. β. 4, κ. 12, § 23. (2) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 530. (3) Πλουταρχ. περὶ ἀρετ. γυν. (4) Κόνων διηγ. 36. (5) Ηροδοτ. β. 8, κ. 48. (6) Θουκυδ. β. 5, κ. 84 καὶ 112. (7) Ῥαοὺλ. Ροχετ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 9, σ. 62. (8) Ἡρόδοτ. β 8, κ. 46. (9) Αὐτ. β. 8, κ. 48.

τοὺς διὰ βίας· ἀλλ' ἐπειδὴ καί τοι δῃουμένης τῆς γῆς, οἱ Μήλιοι δὲν ἐνέδιδον, ἀπέπλευσαν τότε οἱ Ἀθηναῖοι (1). Ἔκτοτε οἱ Μήλιοι ἔμενον κατὰ πρῶτον οὐδέτεροι καὶ ἡσύχαζον· ὕστερον ὅμως κατερημουμένης τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, βιασθέντες κατέστησαν εἰς φανερὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον· καὶ τότε, τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν καὶ αὖθις κατὰ τῆς Μήλου, ἔχοντες ναῦς ἰδίας μὲν τριάκοντα, Χίας δὲ ἕξ, Λεσβίας δὲ δύο καὶ ὁπλίτας ἰδίους μὲν χιλίους διακοσίους, καὶ τοξότας τριακοσίους καὶ ἱπποτοξότας εἴκοσι, τῶν δὲ συμμάχων καὶ τῶν νησιωτῶν ὁπλίτας χιλίους πεντακοσίους, καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς ταύτης ἐστρατοπέδευσαν ἐν τῇ γῇ τῶν Μηλίων οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου· πρὶν δὲ προαχθῶσιν εἰς ἐχθροπραξίας, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Μηλίους, ἐλπίζοντες νὰ πείσωσιν αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν διὰ λόγων· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις ἐπανέκαμψαν ἄπρακτοι, εὑρόντες τοὺς Μηλίους σταθεροὺς καὶ ἀνενδότους, ἐκίνησαν παρευθὺς πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ διελόντες τὴν στρατιὰν κατὰ πόλεις, περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους, καὶ καταλιπόντες φυλακὴν καὶ ἰδίαν καὶ τῶν συμμάχων κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν μετὰ τοῦ πλείστου τοῦ ϛρατοῦ, οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Μῆλον· οἱ δὲ Μήλιοι μετ' οὐ πολὺ ἐκυρίευσαν μέρος τοῦ περιτειχίσματος τῶν Ἀθηναίων, τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες διὰ νυκτὸς, καὶ ἀπέκτειναν ἀνθρώπους τινὰς, καὶ εἰσκομίσαντες σῖτον καὶ ὅσα τῶν χρησίμων ἐδυνήθησαν, ἀνεχώρησαν καὶ ἡσύχαζον τότε· ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκυρίευσαν καὶ ἕτερον μέρος τοῦ

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 91.

περιτειχίσματος, καὶ τότε ἦλθεν ἑτέρα στρατιὰ ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Φιλοκράτην τὸν Δημέου, καὶ οἱ Μήλιοι πολιορκούμενοι ἤδη ἰσχυρῶς, καὶ γενομένης πρὸς τούτοις καί τινος προδοσίας ὑπό τινων τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπολιτῶν, βιασθέντες, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα ἀποφασίσωσιν ὡς ἐβούλοντο περὶ αὐτῶν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέκτειναν τότε ὅσους ἡβῶντας κατέσχον, τοὺς δὲ παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· συνῴκισαν δὲ αὐτοὶ τὴν χώραν, πέμψαντες ὕστερον πεντακοσίους ἀποίκους (1) — Ἡ Μῆλος εἶχε πόλιν ὁμώνυμον κατὰ τὸ νοτ·ἀνατολικὸν καὶ λιμένα ἐκ τῶν ἀρίστων, εὐρυχωροτάτων καὶ ἀσφαλεστάτων οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Μεσογείου, τετραμμένον πρὸς τὸ βορ δυτικόν· τὰ ἐν αὐτῷ πλοῖα ἦσαν πεφυλαγμένα ἀπὸ παντὸς εἴδους ἀνέμου· εἶναι δὲ ἡ νῆσος ἡφαιστώδης, εὔφορος καὶ προαγωγὸς σίτου καὶ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν, ὡς καὶ ὀλίγου οἴνου, ἐλαίου, ἅλατος, στυπτηρίας καὶ θείου, ὃ ἐπαινεῖ ὁ Πλίνιος ὡς τὸ ἄριστον παντὸς ἄλλου τῶν ἐγνωσμένων (2)· ὑπόκειται δὲ ἡ νῆσος εἰς σεισμοὺς, καὶ κατὰ μέρος μὲν ἐκ τῶν ἑλῶν καὶ τῶν μεταλλικῶν ἀναθυμιάσεων τὸ κλίμα εἶναι νοσῶδες, ὡς κατὰ τὴν θέσιν τῆς ποτὲ ἀκμασάσης πόλεως Ζεφυρίας ἧς οἱ κάτοικοι ἐκ τῆς μεγάλης δυσκρασίας τοῦ ἀέρος καταλιπόντες αὐτὴν, ἀνέβησαν εἰς τὰ ὀρεινότερα καὶ ἔκτισαν ἐπὶ κατὰ τὸ βορ·δυτικὸν κειμένου λοφίσκου τὴν νῦν πρωτεύουσαν κωμόπολιν ἥτις ὀνομάζεται Κάστρον καὶ Πλάκα καὶ εἶναι ὑγιεινοτάτη. — Ὁ ἐπὶ τῇ ἀθεΐᾳ περιβόητος Διαγόρας ἐγεννήθη ἐν Μήλῳ, (3), καὶ ἐξ αὐτοῦ πάντες οἱ Μήλιοι ἐθεωροῦντο ὡς ἄθεοι· ὅθεν ὁ Ἀριστοφάνης κατηγορῶν τὸν

---

(1) Θουκυδ. β. 5. κ. 84—114. (2) Πλιν. β. 35, κ. 15.

(3) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 530.

Σωκράτην ὡς ἄθεον, ἐπονομάζει αὐτὸν Μήλιον.—Περὶ τὴν Μῆλον εἰσὶ τρεῖς νῆσοι = ἡ Κίμωλος, καὶ αὕτη τῶν Κυκλάδων καὶ ἡ Πολύαιγος πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν, πρὸς δὲ τὸ βορ-δυτικὸν, ἡ Ἀντίμηλος, νῆσος ἐρήμη ᾠοειδοῦς σχήματος, ἐκτὸς ἄλλων μικροτάτων.

* Μῆλος, ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 60 μιλίων ὡς ἔγγιστα· ἔχει κώμην πρωτεύουσαν Πλάκαν καὶ Κάστρον καλουμένην, οὐ πόῤῥω τῆς βορ-ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ λιμένος καὶ 6 χωρία· 2 ὄρη εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ τὰ κύρια, Προφήτης Ἠλίας καὶ Κάλαμος, ἀμφότερα κατὰ μεσημβρίαν· ἀκρωτήρια 3 = Λακίδας κατ' ἄρκτον, Βανὶ ὡσαύτως κατ' ἄρκτον δυτικώτερον τοῦ πρώτου, καὶ Ἅγιος Βασίλειος κατ' ἀνατολάς· ἐκτὸς τοῦ μεγάλου λιμένος ὑπάρχει καὶ ὅρμος κατὰ μεσημβρίαν ἀναπεπταμένος καὶ καλούμενος Ἅγιος Δομένικος· εἰς τὸν ὅρμον τοῦτον ἐλλιμενίζονται τὰ πλοῖα, ὅταν πνέωσι σφοδροὶ βόρειοι ἄνεμοι. Ἡ πρωτεύουσα κώμη εἶναι ὁπωσοῦν εὔκτιστος· αἱ οἰκίαι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διόροφοι, δωματοσκεπεῖς, ἐστεγασμέναι διὰ καλαμίνων ψαθῶν· αἱ δὲ τῆς Ζεφυρίας ἐστεγάζοντο διά τινος εἴδους λίθου σπογγώδους, μελάγχροος, σκληροῦ, ἐλαφροῦ, ἀνθισταμένου τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐπιτηδείου πρὸς θῆξιν (ἀκόνισμα) παντὸς εἴδους σιδήρου· σακχαροειδοῦς δὲ ὡς ἐκ τῆς ποιότητος· διὸ καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν οἱ ἐντόπιοι ζαχαρόπετραν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος εἰσὶ πηγαὶ θερμοῦ ὕδατος καὶ ἡ θερμοτέρα αὐτῶν εἶναι ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῆς ὀγκοῦται ἀναπαφλάζον· ἀπέχει δὲ ἡ πηγὴ αὕτη 20 λεπτὰ τῶν ἐρειπίων τῆς Ζεφυρίας πόλεως· τὸ δὲ περὶ τὰς πηγὰς ταύτας ἔδαφος εἶναι διαβεβρεγμένον ὑπὸ θείου, ὡς ἐκ τοῦ ἐπὶ πολλῶν πετρῶν κιτρίνου ἐπικαλύμματος φαίνεται· ὑπεράνω δὲ αὐτῶν ὑπάρχει

ἑτέρα θερμὴ πηγὴ κατὰ τὰ πλευρὰ μικροῦ πετρώδους ὑψώματος· ἐπὶ δὲ τῶν πέριξ βράχων ἐσχηματίσθη παχὺ ἐπικάλυμμα ἅλατος, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας φαίνονται ὡς κυματοῦντα σπινθηροβόλα μόρια· κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ὑψώματος τούτου εἰσὶν ἁλατοφόροι τινὲς τόποι καὶ πεδίον ἑλῶδες καὶ ἐν αὐτῷ πρὸς τοὺς λόφους ἔκειτο ἡ ποτὲ πόλις Ζεφυρία· μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπ' αὐτῆς κεῖται ἡ νῦν πρωτεύουσα κωμόπολις ἡ καλουμένη Κάστρον κειμένη ἐπὶ λόφου καὶ συνεχομένη μετά τινος χωρίου νεοκτίστου Πλάκα καλουμένου· μεταξὺ δὲ τῆς Πλάκας πρὸς τὸ μέσον αὐτῆς καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Μῆλος ἣ ἐξετείνετο, ὡς φαίνεται, μέχρι τῆς θαλάσσης, διότι ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ σώζονται λείψανα τειχῶν καὶ πύργος περιφερὴς καὶ ἄλλα μέρη περιτειχισμάτων κατὰ διαφόρους διευθύνσεις.— Ἐπὶ κορυφῆς ὄρους πρὸς τὸ βορ δυτικὸν τῆς ἀρχαίας Μήλου καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νῦν πρωτευούσης κωμοπόλεως ὑπάρχει λοφίσκος Προφήτης Ἠλίας, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁμώνυμον ἐκκλησίδιον· ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἦν ποτὲ, φαίνεται, ναὸς μικρὸς, διότι καὶ ἐκεῖ πλησίον καὶ κατὰ τὰς ὑπωρείας ἔτι τοῦ ὄρους εὑρίσκοντο πρό τινων ἐτῶν διεσπαρμένα τεμάχια κιόνων καὶ παραστάδων καὶ ἐπιστυλίων ἐκ λίθου Παρίου ἐξειργασμένων κατὰ τὴν Κορινθιακὴν τάξιν· ἔκ τινος δὲ ἐπιγραφῆς δείκνυται ὅτι ἡ οἰκοδομὴ ἀνηγέρθη ὑπό τινος Σαβινίου υἱοῦ Ζωπύρου· μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τούτων ἦν καὶ βωμὸς ὃς μετεκομίσθη πρό τινος χρόνου εἰς Ἀγγλίαν — Ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ ἀμέσως πρὸς τὸ Β. Α. τῆς ἀρχαίας πόλεως κεῖται χωρίον φέρον τὸ ὄνομα Τρυπητὴ διὰ τοὺς πολλοὺς μικροὺς τύμβους ἐξ ὧν φαίνεται πανταχόθεν ὡς κατατετρυπημένος ὁ λόφος· πολλοὶ τούτων τῶν τύμβων μετεβλήθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς δεξαμενὰς

ὕδατος· πρὸς Μεσ. τῆς Τρυπητῆς κοιλὰς στενὴ καθήκουσα μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα ἐλαίας περιλαμβάνει πολλὰς ἀνασκαφὰς τάφων κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος· ἡ κοιλὰς αὕτη τῶν νεκρῶν κεῖται κατὰ τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τῆς πόλεως ἔνθα εἰσὶ τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν λείψανα τῶν τειχῶν καὶ ὁ εἰρημένος περιφερὴς πύργος· οἱ γεωργοὶ εὑρίσκουσι συχνάκις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τῆς Τρυπητῆς νομίσματα καὶ ἀγαλμάτια πήλινα καὶ ἀγγεῖα φέροντα γραφὰς ἐνίοτε. Πρὸ οὐ πολλοῦ ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ δυτικὸν πέρας τοῦ χωρίου Τρυπητῆς κρύπται μεγάλαι περιέχουσαι ὡς 2000 τάφους τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου ἐποχῆς καὶ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς χριστιανοσύνης, ὡς ἔκ τινων ἐπιγραφῶν καὶ ὀνομάτων διατηρουμένων ἐν αὐταῖς εἰκάζεται· τὰς κρύπτας ταύτας ἐπεσκέφθη ὁ Πρόκες-δ'-Όστεν μετὰ τοῦ Ῥὸς κατὰ τὸ ἔτος 1844 (1).— Πρό τινων ἐτῶν εὑρέθη ἀμφιθέατρον ἐν Μήλῳ καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ εὑρέθη εἶναι ἤδη ἰδιοκτησία ἐξ ἀγορᾶς τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Παβαρίας Λουδοβίκου.—Τὰ ὕδατα τῆς νήσου ταύτης εἰσὶ δύσποτα· ἡ βρύσις μόνον τοῦ χωρίου Κάστρου ὅπερ κεῖται ἐπὶ λόφου πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος εἶναι εὐποτωτάτη· τὸ ὕδωρ αὐτῆς κατὰ τὴν πηγὴν εἶναι θερμὸν, ἀλλὰ βαθμηδὸν καθίσταται ψυχρότατον καὶ ἐλαφρότατον. —Πηγὴ καθαρτικὴ μεταξὺ τοῦ Άγ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ χωρίου Κάστρου πηγάζει κυρίως ἐκ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης καὶ ἑτέρα μικρὸν ὑψηλότερον. — Ἡ Μῆλος εἶναι οὕτως εἰπεῖν σκόπελος σπογγώδης διαπερώμενος ὑπὸ τοῦ θαλασσίου ὕδατος· ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου· τὸ θεῖον καὶ ἡ στυπτηρία εἰσὶ κοινά· τὰ δὲ μεταλλεῖα αὐτῶν εὑρί-

(1) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Ἐπιστ. 35.

σκονται κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου· τὸ θεῖον εἶναι τελειότατον καὶ προκριτώτερον τοῦ τῆς Ἰταλίας· καὶ κατὰ τὸν Πλίνιον τὸ ἄριστον τῶν ὅσων ἐκεῖνος ἐγνώριζε Nobilissimum (1)· ἀλλ' ἤδη οὐδὲ γνωρίζεται οὐδὲ ἐξορύττεται οὐδὲ ὄφελός τι ἐκ τούτου προσγίνεται, καὶ τὸ μόνον γνωστὸν ἐν τῇ Μήλῳ μέρος ἐν ᾧ εὑρίσκεται ἡ τοιαύτη ὕλη εἶναι μεταλλεῖόν τι μικροτάτης ἐκτάσεως ἀπέχον ὡς ἑκατὸν βήματα τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Ἁγ. Κυριακῆς κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου (2). Τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς στυπτηρίας εἰσὶ πρὸς τὸν Ἅγιον Βερνάρδον, καὶ ἐν αὐτοῖς εὑρίσκεται καὶ ἡ στυπτηρία ἡ λεγομένη στυπτηρία τριχιτὶς (alun de plume)· παρὰ δὲ τὴν θάλασσαν ἐν χωρίῳ ἀποτόμῳ ὑπάρχει σπήλαιον βαθὺ 15 βημ. καὶ ὑψηλὸν 15 — 20 ποδ. ἔνθα εὑρίσκεται στυπτηρία ὑδροχλορικὴ (alun sublimé) κατά τινα μέρη λευκὴ ὡς ἡ χιών, κατ' ἄλλα ὑπέρυθρος, καὶ κατ' ἄλλα ὑπόχρυσος. Ἐν ἀποστάσει δὲ βημάτων τινῶν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τούτου ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης εἶναι ἕτερον σπήλαιον, οὗ τὸ βάθος καὶ τὸ ἔδαφος εἰσὶν ἀνάμεστα θείου, ὥστε ἡ ἐν αὐτῷ εἴσοδος καθίσταται ὅλως ἀδύνατος. Αἱ ἁλικαὶ τῆς Μήλου λαμβάνουσι τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν παρακειμένων βράχων ὧν τὰ ὕδατα συνάγονται ἐντὸς τῶν ἁλατοπηγείων· ἐξ αὐτῶν δὲ γίνεται τὸ ἅλας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θαλάσσης, ὡς λέγει ὁ Τουρνεφόρτος· τὰ πέριξ διηνεκῶς κηπνίζουσι, καὶ συχνάκις ἐξερεύγουσι φλόγας· ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς νήσου γεννᾶται φυσικὸν ἀδιάκοπον πνεῦμα ἅλατος· οἱ πάσχοντες ψῶραν εἰσέρχονται εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ ἀφ' οὗ ἱδρώσωσι, τρίβουσιν ἐλαφρᾶ διὰ τοῦ ἁλατώδους ὑγροῦ τὰ μᾶλλον πάσχοντα μέρη

---

(1) Πλιν. Φυσ. ις. 35, 15. (2) Ρος Περιηγ. Ελλην. νησ.Τ. 3. Επιστ. 27' σ. 13, ιδ. καὶ σημ. 15 αὐτ.

τοῦ δέρματος, καὶ μετὰ 1/4 ὥρας πλύνονται διὰ θαλασσίου ὕδατος καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνευ ἄλλου τινὸς ἰατρικοῦ θεραπεύονται· κατὰ τὰς ὑπωρείας λόφου μικροῦ εἰσὶ θερμὰ λουτρὰ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰς τὸν λιμένα καταβάσεως, φυσικὰ δὲ καὶ ἐπωφελῆ εἰς διάφορα πάθη, ὡς παραλυσίαν, ῥευματισμὸν κτλ. ὕδατα ζέοντα ἐκ φύσεως ἀναβρύουσι κάτωθεν τῶν λουτρῶν ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν (1). — Μετὰ 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῶν λουτρῶν εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς Παλαιᾶς λεγομένης χώρας ἥτις περὶ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος, πρὶν μεταβῶσιν οἱ κάτοικοι διὰ τὸ νοσῶδες εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἦν πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ κατείχετο ὑπὸ τῶν Κρίσπιων, ὧν σώζονται τὰ παράσημα· ἐκ τῶν περιηγητῶν ὁ Βανδελμανδῆς περιγράφει αὐτὴν ὡς καλῶς ὠχυρωμένην πόλιν κατα τὰς ἀρχὰς τῆς 15′ ἑκατονταετηρίδος· ὁ δὲ Τουρνεφόρτιος ἀναφέρει αὐτὴν ὡς οὖσαν ἔτι πρωτεύουσαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος· ἤδη δὲ κατοικοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ὡς 40 πτωχαὶ οἰκογένειαι ὑποκείμεναι εἰς διηνεκεῖς ἀσθενείας· ἐκ τῶν ἐρειπίων φαίνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶχεν οἰκίας εὐκτίστους καὶ πολλὰς ἐκκλησίας, ὧν μία μόνον εἶναι ἔτι ἐν χρήσει. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ οὔτε διὰ σαπωνίου οὔτε διὰ στακτῆς πλύνουσιν, ἀλλ' ἐμβάπτοντες τὴν ὀθόνην εἰς ἁπλοῦν ὕδωρ, σμήχουσιν αὐτὴν διά τινος εἴδους λευκοῦ χώματος κατ' οὐδὲν διαφέροντος τῆς κιμωλίας γῆς τῆς νήσου Κιμώλου. — Οἱ Μήλιοι εἰσὶ καλοὶ ναῦται· καὶ πάντα σχεδὸν τὰ διατρέχοντα τὸ Αἰγαῖον πέλαγος εὐρωπαϊκὰ πολεμικὰ πλοῖα ἐξ αὐτῶν λαμβάνουσι πρωρεῖς (pilotes) οἳ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας διαμονῆς ἐν τῷ πλοίῳ

---

(1) Περὶ τῶν μεταλλικῶν φυσικῶν ἀξιοπαρατηρήτων φαινομένων τῆς Μήλου ἰδ. κυρίως τὸ σύγγραμμα τοῦ ἰατροῦ Φίδλερ, Περιηγ. εἰς Ἑλλάδα 2′ σ. 379 κξ.

καὶ ἄλλων μικρῶν ὠφελειῶν ἔχουσι συνήθως 30 ἱσπανικὰ δίστηλα τάλληρα μισθὸν μηνιαῖον ἕκαστος· οἱ Μήλιοι στεροῦνται ναυτικοῦ ἰδίου· κατασκευάζουσι δὲ μύλας (μυλοπέτρας) ἀρίστας ἃς διὰ τῶν πλοίων τῆς Κιμώλου ἐκπέμπουσιν εἰς πολλοὺς τόπους, ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴγυπτον, Πελοπόννησον, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν κτλ ἐξάγουσι προσέτι καὶ τὸ ἅλας τὸ γινόμενον εἰς τὰ ἁλοπήγια τῆς νήσου, κείμενα κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος.— Ἡ νῆσος αὕτη ὁπόταν καλλιεργῆται, εἶναι γονιμωτάτη· φέρει δὲ καρποὺς τῆς ἀρίστης ποιότητος· πρὸ πάντων οἱ πέπωνες εἰσὶν ἐκ τῶν εὐγευστοτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ ἀγροὶ εἰσὶν εὐφορώτατοι καὶ ἀκάματοι· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ σπείρουσι τὸ πρῶτον ἔτος σῖτον, τὸ δεύτερον κριθὴν, τὸ τρίτον βαμβάκιον καὶ ὄσπρια καὶ πέπωνας· ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως μέχρι τοῦ λιμένος, ὅπερ ἐστὶ ἐπὶ διάστημα δύο μιλίων ἐκτείνονται καθ' ἅπασαν τὴν γῆν ἀγροὶ εὐφορώτατοι προάγοντες πάντας τοὺς δημητριακοὺς καρπούς· κατὰ δὲ τὸ πέραν τῶν ἀγρῶν κεῖνται τὰ ἁλοπήγια, καὶ μετ' αὐτὰ ἀμέσως ὁ λιμὴν καὶ περὶ αὐτὸν λόφοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἐλαιῶν, συκῶν καὶ ἀμπελώνων· αἱ κατὰ τὸ νοτ δυτικὸν ἥμισυ τῆς νήσου πέριξ τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἠλιοῦ ἄγριαι ἐλαῖαι συμποσοῦνται ὑπὲρ τας ἑκατὸν χιλιάδας. — Κατὰ τὸ ἔαρ ἡ Μῆλος εἶναι τερπνὴ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οὐδέποτε παγετὸς, σπανίως χιὼν καὶ μετὰ 1/4 ὥρας ἀναλύεται· τὸ ψύχος οὔτε τὰ φυτὰ βλάπτει οὔτε τὰ δένδρα· νομαὶ ἐξαίρετοι· ἀγέλαι πολυάριθμοι αἰγῶν καλλίστων· τυρὸς ἐξ αὐτῶν γλυκύτατος· τὰ αἰγίδια εὐγευστότατα· θήρα παντοῖα, ἰχθεῖς κάλλιστοι, θαλάσσια προϊόντα παντὸς εἴδους ὑπάρχουσιν ἀλλὰ σπανίως εὑρίσκονται εἰς Μῆλον. — Ἂν δὲ καὶ ἀφθονώτατα καὶ εὐωνώτατα τὰ

πρὸς τὸ ζῆν ἐν Μήλῳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ νοσώδους ἀέρος καὶ τῶν θανατηφόρων ἐπιδημιῶν ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ τῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας τυραννίας ἀφ' ἑτέρου, αὕτη ἡ ὡραία νῆσος ἐρημώθη καὶ ἔμεινε σχεδὸν διόλου ἀκαλλιέργητος· ἐν τῇ εὐτυχεῖ αὐτῆς καταστάσει εἶχε 16,000 κατοίκων 18 ἐκκλησίας καὶ 13 μοναστήρια ὧν τὸ ἄριστον ἦν τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης.—Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ κεῖται τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ εἶναι τὸ ὑψηλότατον τῆς νήσου, καὶ μία τῶν καλλίστων θέσεων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.—Τέσσαρα μοναστήρια εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου·

Τὸ εἰρημένον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ.

Τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης, τὸ κάλλιστον πάντων.

Τὸ τοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν· μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρίου Κάστρου ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος καθαρτικοῦ.

Τὸ τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου ἐν ἀποστάσει 1 1/2 μιλίου ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως· παρ' αὐτῷ εἰσὶ τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς στυπτηρίας.

Νησίδες τινὲς ἔρημοι ἢ μᾶλλον σκόπελοι εἰσὶ περὶ τὴν Μῆλον =

Πετρινοὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

Παξιμάδα καὶ Πρασονήσια κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν.

Ἄνανες ἢ Ἀκραριαὶς τρεῖς νησίδες, ὧν ἡ μείζων εἶναι ἡ μεσαία κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς νήσου, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λακίδαν.

Ἡ Μῆλος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν περιέχουσαν πέντε δήμους= Μήλου, Σίφνου, Κιμώλου, Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου· ἀπέχει δὲ ἡ Μῆλος τοῦ Πειραιῶς 81 μίλ. τῆς Κιμώλου 1 μόνον καὶ τῆς Σίφνου 20, τῆς δὲ Κρήτης 100. Εἰς Μῆλον ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφό-

καὶ ἄλλων μικρῶν ὠφελειῶν ἔχουσι συνήθως 30 ἱσπανικὰ δίστηλα τάλληρα μισθὸν μηνιαῖον ἕκαστος· οἱ Μήλιοι στεροῦνται ναυτικοῦ ἰδίου· κατασκευάζουσι δὲ μύλας (μυλοπέτρας) ἀρίστας ἃς διὰ τῶν πλοίων τῆς Κιμώλου ἐκπέμπουσιν εἰς πολλοὺς τόπους, ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴγυπτον, Πελοπόννησον, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν κτλ ἐξάγουσι προσέτι καὶ τὸ ἅλας τὸ γινόμενον εἰς τὰ ἁλοπήγια τῆς νήσου, κείμενα κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος.— Ἡ νῆσος αὕτη ὁπόταν καλλιεργῆται, εἶναι γονιμωτάτη· φέρει δὲ καρποὺς τῆς ἀρίστης ποιότητος· πρὸ πάντων οἱ πέπωνες εἰσὶν ἐκ τῶν εὐγευστοτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ ἀγροὶ εἰσὶν εὐφορώτατοι καὶ ἀκάματοι· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ σπείρουσι τὸ πρῶτον ἔτος σῖτον, τὸ δεύτερον κριθήν, τὸ τρίτον βαμβάκιον καὶ ὄσπρια καὶ πέπωνας· ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως μέχρι τοῦ λιμένος, ὅπερ ἐστὶ ἐπὶ διάστημα δύο μιλίων ἐκτείνονται καθ' ἅπασαν τὴν γῆν ἀγροὶ εὐφορώτατοι προάγοντες πάντας τοὺς δημητριακοὺς καρπούς· κατὰ δὲ τὸ πέραν τῶν ἀγρῶν κεῖνται τὰ ἁλοπήγια, καὶ μετ' αὐτὰ ἀμέσως ὁ λιμὴν καὶ περὶ αὐτὸν λόφοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἐλαιῶν, συκῶν καὶ ἀμπελώνων· αἱ κατὰ τὸ νοτ δυτικὸν ἥμισυ τῆς νήσου πέριξ τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἠλιοῦ ἄγριαι ἐλαῖαι συμποσοῦνται ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας. — Κατὰ τὸ ἔαρ ἡ Μῆλος εἶναι τερπνὴ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οὐδέποτε παγετός, σπανίως χιὼν καὶ μετὰ 1/4 ὥρας ἀναλύεται· τὸ ψύχος οὔτε τὰ φυτὰ βλάπτει οὔτε τὰ δένδρα· νομαὶ ἐξαίρετοι· ἀγέλαι πολυάριθμοι αἰγῶν καλλίστων· τυρὸς ἐξ αὐτῶν γλυκύτατος· τὰ αἰγίδια εὐγευστότατα· Θήρα παντοῖα, ἰχθεῖς κάλλιστοι, θαλάσσια προϊόντα παντὸς εἴδους· ὑπάρχουσιν ἀλλὰ σπανίως εὑρίσκονται εἰς Μῆλον.—Ἂν δὲ καὶ ἀφθονώτατα καὶ εὐωνώτατα τὰ

πρὸς τὸ ζῆν ἐν Μήλῳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ νοσώδους ἀέρος καὶ τῶν θανατηφόρων ἐπιδημιῶν ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ τῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας τυραννίας ἀφ' ἑτέρου, αὕτη ἡ ὡραία νῆσος ἠρημώθη καὶ ἔμεινε σχεδὸν διόλου ἀκαλλιέργητος· ἐν τῇ εὐτυχεῖ αὐτῆς καταστάσει εἶχε 16,000 κατοίκων 18 ἐκκλησίας καὶ 13 μοναστήρια ὧν τὸ ἄριστον ἦν τὸ τῆς Ἁγ. Μαρίνης.—Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ κεῖται τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ εἶναι τὸ ὑψηλότατον τῆς νήσου, καὶ μία τῶν καλλίστων θέσεων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.—Τέσσαρα μοναστήρια εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου·

Τὸ εἰρημένον τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ.

Τὸ τῆς Ἁγ. Μαρίνης, τὸ κάλλιστον πάντων.

Τὸ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν· μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρίου Κάστρου ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος καθαρτικοῦ.

Τὸ τοῦ Ἁγ. Βερνάρδου ἐν ἀποστάσει 1 1/2 μιλίου ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως· παρ' αὐτῷ εἰσὶ τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς στυπτηρίας.

Νησίδες τινὲς ἔρημοι ἢ μᾶλλον σκόπελοι εἰσὶ περὶ τὴν Μῆλον =

Πετρινοὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

Παξιμάδα καὶ Πρασονήσια κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν.

Ἄνανες ἢ Ἀκραριαὶς τρεῖς νησίδες, ὧν ἡ μείζων εἶναι ἡ μεσαία κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς νήσου, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λακίδαν.

Ἡ Μῆλος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν περιέχουσαν πέντε δήμους = Μήλου, Σίφνου, Κιμώλου, Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου· ἀπέχει δὲ ἡ Μῆλος τοῦ Πειραιῶς 81 μίλ. τῆς Κιμώλου 1 μόνον καὶ τῆς Σίφνου 20, τῆς δὲ Κρήτης 100. Εἰς Μῆλον ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφό-

τερα Β'. τάξεως, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφότερα Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ ἐπιστασία λιμένος καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΚΙ'ΜΩΛΟΣ, νῆσος μικρὰ ἐκ τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τῆς Μήλου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Πολυαίγου, κειμένη πλησιέστατα ἀμφοτέρων· ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου μόνου ὀνομάζεται Κιμωλίς (1)· εἶχε πόλιν παραθαλάσσιον ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ. — Ἡ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Κιμωλία λεγομένη γῆ ἦν περίφημος· εἶναι δὲ αὕτη γῆ λευκή, παχεῖα καὶ σαπωνώδης, περιέχουσα νίτρον· κατὰ τὸν Πλίνιον, ἡ γῆ αὕτη ἦν ἰαματικὴ καὶ ὠφέλιμος εἰς διάφορα νοσήματα, ὡς εἰς τὸ στηθικὸν πάθος (2), εἰς τὸ ἐρυσίπελας (3), εἰς τὴν ἐπιληψίαν (4), μεμιγμένη μετ' αἰγείου χολῆς εἰς τὴν ἀπομάδισιν τῶν τριχῶν (5), μετὰ προβατείας χολῆς εἰς ἀποβολὴν τῶν φθειρῶν (6). εἰς θεραπείαν τῶν λειχήνων (7), εἰς καθαρισμὸν τῶν πληγῶν καὶ τῶν ἑλκώσεων (8), εἰς διάλυσιν τῶν οἰδημάτων καὶ εἰς παῦσιν τῆς διαῤῥοίας (9). Κατὰ τὸν Δικαίαρχον, ἡ Κίμωλος εἶχε δύο λιμένας (10).

* Κίμωλος· ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 18 μιλίων· ἔχει μεταλλεῖα ἀργύρου, ὅθεν καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Argentaria· καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων Argentière· τὰ κύρια αὐτῶν εἰσὶ πρὸς τὸ μέρος τὸ ἀπέναντι τῆς Μήλου· ἔχει λιμένα μικρὸν καὶ ἀβαθῆ κατὰ τὸ νοτ-ανατολικὸν Πράσα καλούμενον καὶ ἓν μόνον χωρίον ὁμώνυμον τῇ νήσῳ 1/4 ὥρ.

---

(1) Πτολεμ. β. 8, Κρήτη. (2) Πλιν. Φυσ. ιϛ. β. 4, κ. 22. β. 20, κ. 81. (3) Αὐτ. β. 26, κ. 74. (4) Αὐτ. β. 28, κ. 28. (5) Αὐτ. β. 28. κ. 45. (6) Αὐτ. β. 29, κ. 35. (7) Αὐτ. β. 31, κ. 46, 4.
(8) Αὐτ. β. 34, κ. 46. (9) Αὐτ. β. 35. κ. 57. (10) Δικαίαρχ. Βίος Ἑλλάδ. Κυκλαδ.

ἀπὸ τοῦ λιμένος· ἡ Κίμωλος εἶναι ὁλοτελῶς ἄνυδρος· τὰ ὄρη αὐτῆς σκληρὰ καὶ τραχέα· ἡ γῆ ἄφορος· μόνον περὶ τὸ χωρίον σπείρεται ὀλίγος σῖτος, κριθὴ καὶ βαμβάκιον· σταφύλια καὶ ἔλαιον καὶ σῦκα γίνονται μόνον ὅσον πρὸς βρῶσιν· ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὡς ἑκατὸν εἰσὶ ναυτικοὶ οὐκ ὀλίγον ἐπιτήδειοι καὶ ἔχουσιν 7—8 μικρὰ βρίκια καὶ γολέτας καὶ ὑπὲρ τὰ δώδεκα τρεχαντήρια δι' ὧν φέρουσι τοὺς ἑαυτῶν πρὸς οἰκοδομὴν ἐλαφροὺς μεν ἀλλὰ διαρκεῖς λίθους εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Ἑρμούπολιν· κυρίως δὲ ἐπειδὴ ἡ Μῆλος στερεῖται ἰδίου ναυτικοῦ, μετακομίζουσι τοὺς μυλίτας λίθους τῆς νήσου ἐκείνης εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Τουρκίαν, καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Ἐν ἀποστάσει 1/2 ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου ἐπὶ 1000 ὡς ἔγγιστα πόδας ὑψηλῆς καὶ τραχυτάτης καὶ σχεδὸν ἀπροσβάτου κορυφῆς κατὰ τὸ μέσον τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶν ἐρείπια ὀχυρώματος τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος Παλαιόκαστρον λεγόμενα καὶ μικρὸν βορειότερον ἀπ' αὐτῶν πηγὴ θερμοῦ ὕδατος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης· ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Κιμώλου, καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦτον ἐν ἀποστάσει 200 βημάτων εἶναι ἀπέναντι τῆς Μήλου σκόπελος μετρίας περιφερείας Δασκαλιὸν ἢ καὶ Ἅγ. Ἀνδρέας λεγόμενος, ἀπό τινος ἐκκλησιδίου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου κειμένου ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους καὶ ἤδη κατερειπωμένου· πανταχοῦ τοῦ σκοπέλου τούτου εἰσὶν ἐσπαρμένα συντρίμματα οἰκημάτων ἐν οἷς εὕρηται καὶ ἄγαλμα γυναικεῖον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὑπερβαῖνον τὸ φυσικὸν μέγεθος, καλῶς ἐξειργασμένον, ἀλλ' ἄνευ κεφαλῆς καὶ χειρῶν· μέρος τῶν συντριμμάτων τούτων εἰσὶ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς· ὑποτίθεται ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ἦν ποτε σχολὴ ἐξ οὗ

καὶ ἡ ὀνομασία Δασκαλιόν· ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ σκοπέλου τούτου φαίνεται ἀριδήλως ὅτι κατὰ τὸ βόρειον αὐτοῦ μέρος ἦν ποτε συνημμένος τῇ νήσῳ Κιμώλῳ δι' ἐξ ἁπαλοῦ ὑπολεύκου λίθου συγκειμένου ἰσθμοῦ ὃς ἐν τῷ διαστήματι τῶν αἰώνων ἀποκοπεὶς ἀπεσύρθη ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων ὡς καὶ ἤδη ἀποκόπτονται ἔτι διηνεκῶς μεγάλα τμήματα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς· καὶ ἐκ τοῦ νοτίου δὲ μέρους τοῦ σκοπέλου μέγα μέρος κατέπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐν ὅσῳ διέμενεν ὁ ἰσθμός, ὁ κατ' ἀνατολὰς κόλπος τοῦ σκοπέλου ἀπετέλει καλὸν μικρὸν λιμενίσκον καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὑφίστανται πολυάριθμοι τάφοι καὶ ἀποθῆκαι· καλεῖται δὲ ὁ τόπος Ἑλληνικά. Αἱ γυναῖκες τῆς Κιμώλου εἰσὶν εὐειδεῖς· ἡ κυρία αὐτῶν ἀσχολία συνίσταται εἰς τὸ πλέκειν βαμβακερὰ περιπόδια (τσουράπια), ἐξ ὧν πωλοῦσιν εἰς τὰς ἄλλας νήσους· διὰ τῆς κιμωλίας γῆς, περὶ ἧς εἴρηται ἀνωτέρω πλύνουσιν ἀντὶ σαπωνίου. — Κρέατα, οἰκίδια πτηνὰ καὶ παντοδαπὴ θήρα εἰσὶ παμπληθῆ ἐπὶ τῆς νήσου· ἰχθεῖς ἐξαίρετοι. — Ἡ Κίμωλος ἀπέχει 83 μιλ. τοῦ Πειραιῶς, 1 μιλ. τῆς Μήλου καὶ τοσοῦτον τῆς Πελαγούσης· τῆς δὲ Σίφνου 10 μιλ. — Ἡ Κίμωλος ἀποτελεῖ ἕνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου. Εἰς Κίμωλον ὑπάρχει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΠΟΛΎΑΙΓΟΣ, νησίον μικρὸν καὶ ἔρημον πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Μήλου καὶ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Κιμώλου, κείμενον πλησιέστατα ἀμφοτέρων· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπ' αὐτοῦ τρεφομένων αἰγῶν.

* Πελαγοῦσα, τὸ ἥμισυ τοῦ νησίου τούτου νέμονται οἱ Μήλιοι, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ οἱ Κιμώλιοι· ἀπό τινων ἐτῶν οἰκογένειαι τινὲς κατῴκησαν ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου.

ΣΊΦΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν

τῆς Μήλου καὶ τῆς Κιμώλου, καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Σερίφου· οἱ Σίφνιοι ἦσαν Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν (1)· ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἡ νῆσος ἀπὸ Σίφνου τοῦ Συνίου (2). Ἡ νῆσος αὕτη ἤκμασε ποτὲ καὶ οἱ Σίφνιοι ἦσαν οἱ μᾶλλον πλούσιοι τῶν νησιωτῶν, διότι εἶχον ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοσαῦτα ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν ἐξ αὐτῶν χρημάτων ἀφιέρωσαν εἰς Δελφοὺς θησαυρὸν οὐδόλως ὑποδεέστερον τῶν πλουσιωτάτων· τὸ δὲ ἐτήσιον εἰσόδημα διενέμοντο αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους· ὁπόταν δὲ κατεσκεύαζον τὸν θησαυρὸν εἰς Δελφοὺς, ἠρώτησαν τὸ χρηστήριον ἐὰν τὰ παρόντα ἀγαθὰ ἦν δυνατὸν νὰ παραμείνωσιν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ τότε ἡ Πυθία ἔχρησεν εἰς αὐτοὺς ταῦτα=

> Ἀλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήϊα λευκὰ γένηται
> Λεύκοφρύς τ' ἀγορὴ, τότε δὴ δεῖ φράδμονος ἀνδρὸς,
> Φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

καὶ τότε μὲν δὲν ἐνόησαν οἱ Σίφνιοι τὸν χρησμόν. μετὰ χρόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ μεγάλου στόλου καὶ πολλῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους ἐξωσθέντων Σαμίων ἐπολιόρκουν τὴν Σάμον· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν τεσσαράκοντα ἡμερῶν οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι λύσαντες τὴν πολιορκίαν, ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι, οἱ δὲ μετ' αὐτῶν Σάμιοι ἐλθόντες εἰς Σίφνον, ἔπεμψαν πρέσβεις δεόμενοι τῶν Σιφνίων νὰ δανείσωσιν εἰς αὐτοὺς δέκα τάλαντα· ἀποποιηθέντων δὲ τῶν Σιφνίων, οἱ Σάμιοι ἐπόρθουν τοὺς χώρους αὐτῶν· δραμόντες δὲ οἱ Σίφνιοι πρὸς βοήθειαν καὶ συμβαλόντες ἡττήθησαν καὶ πολλῶν αὐτῶν ἀποκλεισθέντων τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων, ἔλαβον παρ' αὐτῶν οἱ Σάμιοι ἑκατὸν τάλαντα· καὶ τότε ἐπραγματοποιήθη ὁ χρησμὸς, διότι κατ' ἐκείνην τὴν

(1) Ἡροδοτ. β. θ, κ. 48. (2) Νικολ. Δαμασκ. παρὰ Στεφ. Βυζ. Σίφνος.

ἐποχὴν ἡ ἀγορὰ καὶ τὸ πρυτανεῖον τῶν Σιφνίων ἦσαν ἐστρωμένα ἐκ Παρίου λίθου, αἱ δὲ νῆες ἠλείφοντο διὰ μίλτου καὶ ἑπομένως ἦσαν ἐρυθρόχροες, καὶ τοῦτο ἦν ὃ ἔλεγεν ἡ Πυθία φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον καὶ τὸν ἐρυθρὸν κήρυκα (1)· ὁ Παυσανίας λέγει καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ νῆσος τῶν Σιφνίων εἶχε μέταλλα χρυσοῦ, καὶ ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποφέρωσι τὴν δεκάτην εἰς Δελφούς· ὅθεν ᾠκοδόμησαν οὗτοι τὸν θησαυρὸν, καὶ μέχρι τινὸς ἀπέφερον τὴν δεκάτην· ὡς δὲ ὕστερον ἔπαυσαν ἐξ ἀπληστίας, ἐπικλύσασα ἡ θάλασσα κατέστησεν ἀφανῆ τὰ μέταλλα (2). — Οἱ Σίφνιοι ἦσαν ἐκ τῶν νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (3)· εὑρέθησαν δὲ καὶ οὗτοι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ναυμαχίαν, παρασχόντες μίαν πεντηκόντορον (4). Ἡ Σίφνος προϊόντος τοῦ χρόνου κατήντησεν, ὡς φαίνεται, εἰς μεγάλην εὐτέλειαν, διὸ κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐλέγετο παροιμία, Σίφνιος ἀστράγαλος, διὰ τὴν εὐτέλειαν (5). — Ἐν Σίφνῳ ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου ἦν καὶ μόλυβδος ὃς ὑελοῦτο εὐκόλως καὶ καθίστα ἐξαιρέτους τὰς χύτρας τῆς νήσου· κατεσκεύαζον πρὸς τούτοις ποτὲ οἱ Σίφνιοι διὰ τοῦ γλυφείου ἀγγεῖα τινὰ λίθινα ἃ περιχεόμενα δι' ἐλαίου ζέοντος καθίσταντο μελανόχροα καὶ σκληρότατα, καὶ κυάθους (εἶδος ποτηρίου) κατεσκεύαζον ἀξιολόγους. Οἱ Σίφνιοι ἦσαν διαβεβλημένοι ὡς ἀσχημονοῦντες περὶ τὰ παιδικὰ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σιφνιάζειν συνώνυμον ἦν τῷ καταδακτυλίζειν (6). Ὁ Πτολεμαῖος καλεῖ τὴν νῆσον καὶ τὴν πόλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Σίφνον· ὁ δὲ Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει τὴν πόλιν Ἀπολλωνίαν;

---

(1) Ἡροδοτ. β. 3, κ. 56, 57, 58. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 11.
(3) Ἡροδοτ. β. 8, κ. 46. (4) Αὐτ. κ. 48. (5) Στραβ. β. 10. σ. 484.
(6) Ησυχ. Σουιδ. Φωτ.

* Σίφνος· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 40 μιλίων· κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον εἶναι 28 Ῥωμαϊκῶν ὀκτασταδίων μιλίων=229 σταδ.=11 ὥρ. 12 λεπτ. Ὄρος μέγα διατρέχει τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ νοτ·ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ βορ·δυτικὸν καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἐχούσης ὕψος ὅσον τριῶν χιλιάδων ποδῶν κεῖται μονὴ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ· τὸ κλίμα εἶναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινότατον· οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ μακρόβιοι· εὑρίσκονται γέροντες ὡς 120 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν· ὁ ἀὴρ, τὰ ὕδατα, οἱ καρποὶ, ἡ θήρα, τὰ οἰκίδια πτηνὰ, πάντα εἰσὶν ἐξαίρετα καὶ αἱ σταφυλαὶ θαυμάσιαι, ἀλλ' ὁ οἶνος γίνεται μέτριος· μάρμαρον καὶ συηνίτης λίθος κατακαλύπτουσι τὴν νῆσον ἡ καί τοι τοιαύτη εἶναι ὅμως εὔφορος. Ὁ σῖτος ἀρκεῖ πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων· οἱ Σίφνιοι συμποσούμενοι ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων εἰσὶ καλοὶ, γλυκεῖς, εὐάγωγοι καὶ φιλόπονοι ἄνθρωποι· ἔχει ἡ Σίφνος μίαν κώμην ἢ, ὡς κοινῶς λέγεται, χώραν καλουμένην, καὶ κειμένην ἐπὶ βράχου, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πέντε χωρία εὔκτιστα καὶ καθαριότητι διαφέροντα=Πετάλι, Κάστρον, Ἀρτεμῶνα, Καταβατὴν, Ἐξάμπελα τὸ κάλλιςον πάντων, κείμενα δὲ πάντα ἐπὶ τοῦ χιλίους πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὑψουμένου οροπεδίου τοῦ μεταξὺ τοῦ ὄρους καὶ τοῦ τραχέως ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ καὶ περικυκλούμενα ὑπὸ ἀγρῶν, κήπων, ἀμπελώνων καὶ μεγαλοπρεπῶν ἐλαιῶν. Εἰσὶ δὲ ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τέσσαρα μοναστήρια καλογήρων=Βρύσις, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν λιμένα Φόρον ὁδοῦ, ὀνομασθὲν ἔκ τινος ἀενάου παρ' αὐτῷ πηγῆς, Στομογκοὺλ, Ἅγ. Χρυσόστομος, Προφ. Ἠλίας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καὶ δύο μοναστήρια καλογραιῶν ἤδη ἔρημα καὶ πολλὰ ἐκκλησίδια· ἐκ τῶν εἰρημένων μοναστηρίων τὸ λεγόμενον Βρύσις κεῖται ἐν θέσει χαριεστάτη

καὶ γραφικῇ ἐντὸς βαθείας κοιλάδος μεταξὺ κήπων τερπνῶν περιεχόντων παντοῖα δένδρα, ὡς ἐλαίας, κυπαρίσσους, φοίνικας, συκᾶς καὶ ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα καὶ κλήματα. Λιμένες τῆς νήσου εἰσὶν οἱ ἑξῆς = Φάρος κατὰ τὸ ἀνατνότιον εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλὴς ὀνομασθεὶς οὕτω ἀπὸ τῶν ἐρειπίων κυκλοτεροῦς τινος πύργου κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν ἀγκῶνα τοῦ λιμένος ἐν χρήσει, ὡς λέγεται, φρυκτωρίου. Βαθὺ κατὰ τὸ δυτ-νότιον, καὶ ὁ λιμὴν τῆς χώρας κατ' ἀνατολάς. Τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου δι' ἃ ἦν τὸ πάλαι περίφημος ἡ Σίφνος τανῦν μόλις εἰσὶ γνωσταὶ αἱ θέσεις καθ' ἃς εὑρίσκονται· τὸ κύριον αὐτῶν κεῖται κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τῆς νήσου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης κατὰ τὸν Ἅγ. Σώστην, ἐκκλησίδιον κατηδαφισμένον 2 ὥρ. ὡς ἔγγιστα ἀπὸ τῆς χώρας· τὰ ὀρύγματα καὶ οἱ ὑπόνομοι εἰσὶ καταφανῆ μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ μόλυβδος εἶναι κοινότατος, καὶ ὁσάκις βρέξη, ἀνακαλύπτεται σχεδὸν πανταχοῦ. — Τὸ ἐμπόριον τῆς Σίφνου συνίσταται κυρίως εἰς ἔλαιον καὶ κάππαριν· ἡ μέταξα γίνεται καλὴ ἀλλ' ὀλίγη· τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα εἰσὶν εὐὕπόληπτα· τὸ δὲ λοιπὸν ἐμπόριον συνίσταται εἰς σῦκα, κρομμύδια, μέλι, κηρίον καὶ σουσάμιον. Ἂν δὲ καὶ ἡ Σίφνος κατὰ σύγκρισιν τῶν ἄλλων νήσων καλλιεργῆται καὶ βέλτιον καὶ ἐπιμελέστερον, δὲν δύναται νὰ διαθρέψῃ τοὺς κατοίκους· διὸ καὶ πολλαὶ ἑκατοστυίες αὐτῶν κυρίως ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ κόραι διασπείρονται ἀεὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καί τινες αὐτῶν ἐκμισθοῦνται ὡς ὑπηρέται εἰς Ἀθήνας καὶ Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν· εἰς τὰς δύο μάλιστα τελευταίας πόλεις οἱ μάγειροι τῆς Σίφνου εἰσὶν ὀνομαστοὶ καὶ περιζήτητοι· κατ' ἐξοχὴν δὲ οἱ ἄνδρες μετέρχονται τὴν κεραμευτικὴν καὶ διασπειρόμενοι κατὰ τὸ ἔαρ καθ' ἅπασαν τὴν

Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας, κατασκευάζουσι μαγειρικὰ ἀγγεῖα καὶ στάμνας. Ἐν Σίφνῳ πανταχοῦ εὑρίσκεται λιθάργυρος, τὸ ἄριστον τῶν μετάλλων πρὸς γάνωσιν τῶν τοιούτων ἀγγείων· ἔτι δὲ καὶ σκιάδια ἀχύρινα κατασκευάζουσιν οἱ Σίφνιοι ἃ πωλοῦνται κατὰ πάσας τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὑπὸ τὸ ὄνομα κάστορες τῆς Σίφνου. Ἡ νῦν χώρα κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως· ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχαία περιελάμβανεν ἅπασαν τὴν πρὸς μεσημβρίαν κατωφέρειαν μέχρι τοῦ κύτους τοῦ ὑπ' αὐτὴν ποταμοῦ, ἡ δὲ νεωτέρα χώρα περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ὄρους· λείψανα τῶν τοιχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως σώζονται. — Ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς Σίφνου τὰ μὲν φέρουσι κεφαλὴν γυναικείαν καὶ ὄπισθεν πτηνὸν πετώμενον ἐντὸς τετραγώνου καὶ τὰ γράμματα ΣΙΦ, τὰ δὲ κεφαλὴν γυναικείαν, καὶ ὄπισθεν πτηνὸν πρὸ ὄφεως καὶ ἄλλα τὴν κεφαλὴν τοῦ Γορδιανοῦ μετὰ τοῦ περιγράμματος ΚΑΙ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑ. καὶ ὄπισθεν ἕνα Ἀπόλλωνα ἐνδεδυμένον καὶ κρατοῦντα λύραν καὶ τὴν λέξιν ΣΙΦΝΙΩΝ.—Κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τῆς νήσου, κατ' ἀριστερὰν τῶν ἐκβολῶν ποταμίσκου τινὸς ἐκδιδόντος εἰς τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τοῦ λιμένος τῆς Σερίφου κατὰ τοὺς πρόποδας ὄρους τιτανώδους ὑπάρχει κοίλωμα ὅπερ, κατά τινα ἐπὶ τοῦ βράχου κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν φαίνεται ὅτι ἦν ἱερὸν τῶν Νυμφῶν — Πρὸς δυσμὰς τῆς Σίφνου ὑπάρχει νησὶς ἀκατοίκητος Κιτριανὴ καλουμένη. Ἡ Σίφνος ἔχει δύο σχολεῖα, ἑλληνικὸν ὑπὸ δύο διδασκάλους Α'. καὶ Γ'. τάξεως καὶ δημοτικὸν Β' τάξεως καὶ σταθμὸν προσέτι ὑγειονομικὸν καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον.

Ἀποτελεῖ δὲ ἡ Σίφνος ἕνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου, καὶ ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 75 μίλια, τῆς Μή-

λου 20, τῆς Σύρου 33 καὶ τῆς Πάρου 27—Παρὰ τὴν Σίφνον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸ τοῦ λιμένος Φάρου κεῖται νησὶς ἐρήμη Κιτρονῆσι καλουμένη.

ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ, μία τῶν Σποράδων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μήλου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Σικήνου, νῆσος τραχεῖα πλήρης βράχων καὶ κρημνῶν καὶ ἀλίμενος. Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Φολεγάνδρου τοῦ Μίνωος· ὁ πολίτης Φολεγάνδριος καὶ Φολεγανδρινὸς (1), ὁ Ἄρατος διὰ τὴν τραχύτητα βεβαίως ἐπονομάζει αὐτὴν σιδηρᾶν (2)=

Ὦ Λητοῖ, σὺ μένεις μὲν σιδηρείῃ Φολεγάνδρῳ,
Δειλὴ ἢ Γύαρον παρελεύσεαι αὐτιχ' ὁμοίην (3).

* Φολέγανδρος, κοιν. Πολύκανδρος· ἔχει χώραν πρὸς τὸ βόρειον ἀπέχουσαν 3 μιλ. τῆς θαλάσσης, καὶ κειμένην κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ πρὸς ἄρκτον ὑψουμένου ὀξυτενοῦς ὄρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Φολέγανδρος ἀπέχουσα 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης· κατὰ τὴν τραχεῖαν πρὸς τὴν Ὠλίαρον καὶ τὴν Πάρον τετραμμένην πλευρὰν τοῦ εἰρημένου ὑψηλοῦ ὄρους ἐπὶ ὕψους 5—6 ὀργυιῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑπάρχει σπήλαιον Χρυσοσπηλιὰ λεγόμενον καὶ κατὰ τὸ εὐρύχωρον αὐτοῦ στόμιον πηγὴ ψυχροῦ ὕδατος πληροῦντος δύο μικρὰς περιτετειχισμένας δεξαμενὰς ἔνθα αἱ αἶγες συνήθως ἐρχόμεναι πίνουσιν· ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς πρώτης διαιρέσεως τοῦ σπηλαίου φαίνονται πολλοὶ τόποι ἐσκαμμένοι πρὸς κατάθεσιν τῶν ἀναθημάτων· εὑρέθησαν δ' ἐνταῦθα καί τινα ἀγαλμάτια, καὶ τεμάχια μαρμάρων καὶ θραύσματα ἀγγείων καὶ σταλακτῖται δὲ εἰσὶ διαφόρων σχημάτων καὶ ἐπιγραφαὶ φέρουσαι τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκεψαμένων τὸ σπήλαιον· ἐκ τῶν

---

(1) Στεφ. Βυζ. (2) Στραβ. β. 10, σ. 484. (3) Αὐτ. σ. 486.

νεωτέρων περιηγητῶν πρῶτος παρετήρησε τὸ σπήλαιον τοῦτο ὁ Πὰς φὰν Κρίνεν (1)· εἶδε καὶ περιέγραψεν αὐτὸ καὶ ὁ Ῥός (2). Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μὲν πετρώδης, ξηρὰ, γυμνὴ, ἀλλὰ περιχαρὴς καὶ προάγει σῖτον καὶ οἶνον ἱκανὸν πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων· ἔχει ἐλαιόδενδρα, ἀλλὰ δὲν κατασκευάζουσιν ἔλαιον ἐξ αὐτῶν· ἁλατίζουσι μόνον τὰς ἐλαίας διὰ τὰς νηστευσίμους ἡμέρας· κατακαλύπτεται ἡ νῆσος ὑπὸ τιθυμάλλου (γαλατσίδας), ὃν καίουσιν ἐλλείψει ἄλλου εὐχρηστοτέρου ξύλου. Ἡ νῆσος εἶναι πτωχὴ, καὶ τὸ ἐμπόριον συνίσταται μόνον εἰς βαμβακίνας ὀθόνας· ἐκκλησίδια τινὰ εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐν οἷς τὸ τῆς Παναγίας ἐπὶ τοῦ μεγάλου βράχου ἔνθα ἔκειτο ποτὲ ἡ ἀρχαία πόλις καὶ δύο σχολεῖα, ἑλληνικὸν Β'. τάξεως καὶ δημοτικὸν Γ'. τάξεως. — Ἡ Φολέγανδρος ἀποτελεῖ ἕνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου. — Ἀπέχει ἡ Φολέγανδρος τοῦ Πειραιῶς 97 μίλ. τῆς Μήλου 28 τῆς Σίφνου 28 καὶ τῆς Σικήνου 14. — Οὐ πόῤῥω τῆς Φολεγάνδρου κατ' ἀνατολὰς κεῖται νησὶς ἐπιμήκης, πλήρης σπιλάδων καὶ κοιλωμάτων, καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον, καλουμένη δὲ Καρδιώτισα· ἐπ' αὐτῆς τρέφουσι ποίμνια τινὰ οἱ Φολεγάνδριοι. Εἰς Φολέγανδρον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΣΙΚΗΝΟΣ ἢ ΣΙΚΙΝΟΣ μία τῶν Σποράδων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Φολεγάνδρου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἴου· ὁ Στράβων τὸ ὄνομα μόνον τῆς νήσου ταύτης ἀναφέρει (3)· ὁ Πτολεμαῖος τάττει αὐτὴν μεταξὺ τῶν Κυκλάδων (4)· κατὰ τὸν Πλίνιον καὶ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον Οἰνόη διὰ τοὺς καλοὺς αὐτῆς ἀμπελῶνας (5).

---

(1) Πὰς φ. Κριν. Περιηγ. Ἀρχιπ. σ. 24 – 28 (2) Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ 1. Επιστ. 13, σ. 148, 149. (3) Στράβ. β. 10, σ. 484.
(4) Πτολεμ. β. 8. (5) Πλιν. β. 4, κ. 24—Στεφ. Βυζ. Σίκηνος.

* Σίκηνος, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ νοτ-δυτικοῦ πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν· ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 20ψ μιλίων· εἶναι στενή, ὀρεινή, ἀλλ' εὔφορος καὶ οἰνοφόρος· ὁ σῖτος αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ὁ ἄριστος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· τὸ κύριον αὐτῆς προϊὸν εἶναι ὁ οἶνος· προάγει δὲ καὶ ἔλαιον ὅσον πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν καὶ σῦκα πολλὰ καὶ κάλλιστα, καὶ βαμβάκιον ὀλίγον· ἔχει χώραν Σίκηνον καὶ αὐτὴν καλουμένην ἐπὶ λόφου πλησίον βράχου φρικώδους κλίνοντος πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέχουσαν 1 ὥραν ἀπὸ τοῦ ὁρμητηρίου ὅπερ εἶναι ἀναπεπταμένον καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς νοτίους ἀνέμους. Κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦται ὄρος καὶ ἐπὶ ἐγκλίσεως ῥάχεως τινὸς μεταξὺ τοῦ κυρίως ὄρους καὶ ἑτέρας δυτικώτερον κειμένης ὀξυτενοῦς κορυφῆς ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σικήνου ὑπάρχει ἐκκλησία Ἐπισκοπὴ λεγομένη· ἡ ἐκκλησία αὕτη ἦν τὸ πάλαι ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ὡς ἔκ τινος ἐπὶ στήλης ψηφίσματος δείκνυται· πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ κόμης Πὰς Φ. Κρίνεν εἶδε καὶ ἀπήγγειλε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ τὴν ἐκκλησίαν (1) καὶ νεωστὶ ὁ Ῥὸς ἐπεσκέφθη καὶ κατεμέτρησε καὶ περιέγραψεν αὐτὸν λεπτομερῶς (2)· λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως σώζονται, ὡς μέρη τειχῶν, δεξαμεναί, θεμέλια καὶ θραύσματα ἀγγείων καὶ ἐκ δύο εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν δείκνυται ὅτι ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα ὁ Ἀγοραῖος Ἑρμῆς καὶ ὁ Σαβάζιος Διόνυσος· παρὰ τὴν πόλιν, καὶ κυρίως κατὰ τὴν μακρὰν μεσημβρινὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους ἦσαν τὰ ἀρχαῖα νεκροταφεῖα· ἡ Σίκηνος ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 102 μιλ. τῆς Φολεγάνδρου 14, τῆς δὲ Ἴου 10. ἡ Σίκηνος ἀποτελεῖ ἕνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου· εἰς Σίκηναν ὑπάρ-

(1) Πὰς Φ. Κρίνεν Περιηγ. Ἀρχιπελ. σ. 21. (2) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ. 1, Ἐπιστ. 13, σ. 160, κξ.

χει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΛΑΓΟΥΣΑ, νῆσος μικρὰ καὶ ἔρημος μεταξὺ Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου (1) μία τῶν Σποράδων· ὁ Ἀθήναιος λέγει αὐτὴν πληθυντικῶς Λάγουσαι καὶ παράγει τὴν ὀνομασίαν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτῆς πολλῶν λαγωῶν (2)· ὁ Στέφανος τίθησιν αὐτὴν ἀπέναντι τῆς Κρήτης (3).

* Λάγουσα, κοιν. Καρδιάνα ἢ Καρδιώτισα· ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου ὑπάρχει ἐκκλησίδιον περίφημον τῆς Παναγίας.

---

(6) Στράβ. β- 10, σ. 484. (2) Ἀθην. Δειπνοσοφ. σ. 30 ἐκδ. Κασαούβ. (3) Στεφ. Βυζ. Λάγουσα.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ.

Αἱ Κυκλάδες νῆσοι ἀποτελοῦσιν ἕνα τῶν δέκα νομῶν τῆς ταννῦν νεωτέρας Ἑλλάδος· διαιρεῖται δὲ ὁ νομὸς οὗτος εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας = Σύρου, Κέας, Ἄνδρου, Τήνου, Νάξου, Θήρας καὶ Μήλου καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 138,621.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΥΡΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς τρεῖς δήμους = Ἑρμουπόλεως, Σύρου καὶ Μυκόνου, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 30,252.

Ὕψ.	Λ.	Θεσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1852. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ.		19441
79		Ν. Δ.	Ἑρμούπολις, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.		19441
			Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑρμουπόλεως εἰσὶ πάντες νεοαποκατεστημένοι καὶ μετέρχονται οἱ μὲν τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ τὴν ναυτικὴν καὶ ἄλλας τέχνας· εἰσὶ δὲ ἐν Ἑρμουπόλει γυμνάσιον καὶ 13 σχολεῖα δημοτικά.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ.		5247
	30		Σύρος· κοιν. Σύρα, ἕδρα τοῦ δήμου.		5247
			Θέσεις ἀγροτικαὶ ἐαριναί.		
			Ἐπισκοπιὸν, Ν. Δ. —Χροῦσα.—Τάλαντα, Δ. Ν.		

Ἀρ.	Δ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			Προϊόντα δημητριακοὶ καρποὶ, οἶνος καὶ σῦκα, ὀλίγη πρὸς τούτοις ποσότης ἀμυγδάλων, ἐλαιῶν, πορτοκαλίων καὶ λεμονίων· 3 ὅρμοι· ἔτι δὲ καὶ σχολεῖον δημοτικόν.		
			ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ.		5564
21		Δ.	Μύκονος, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημητριακοὶ καρποὶ, ὄσπρια, οἶνος καὶ σῦκα· ὑπάρχουσι δὲ καὶ δύο σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΑΣ.

Διαιρεῖται εἰς τέσσαρας δήμους = Κέας, Κύθνου, Δρυοπίδος καὶ Σερίφου, καὶ περιέχει κατὰ τὸ 1852 κατ. 10,501

Ἀρ.	Δ.	Θεσ.		Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ.		4269
30		Ν. Δ.	Κέα, κοιν. Τζιὰ, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημητριακοὶ καρποὶ, βαμβάκιον, ἐλαῖαι, βάλανοι, κίτρα, λεμόνια, πορτοκάλια, ἀμύγδαλα, σῦκα, ὀπῶραι παντοῖαι καὶ μέταξα· 1 ῥεῦμα μικρὸν, χρήσιμον, 4 λίμναι μικραὶ, 3 λιμένες εὐρύχωροι καὶ πολλοὶ ὅρμοι μεγάλοι καὶ		4269

Ὅρ.	Α.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικ.
			μικροί· εἰσὶ δὲ καὶ 4 σχολεῖα ἐν Κέᾳ, 2 Ἑλλην. καὶ 2 δημοτ.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ.		1950
19		Α. Ν.	Κύθνος, κοιν Θερμιὰ, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα κριθὴ, οἶνος καί τινα ἄλλα μικρᾶς ποσότητος· 2 ῥεύματα χρήσιμα, 1 λιμενίσκος· εἰσὶ δὲ καὶ 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		1950
		Ν.	**ΔΗΜΟΣ ΔΡΥΟΠΙΔΟΣ.**		1720
			Συλλάκα, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημητριακοὶ καρποὶ, βαμβάκιον, σησάμιον, ὀλίγα σκόροδα, κρομμύδια, οἶνος, ὀλίγαι ὀπῶραι καὶ ἐλαῖαι· 2 ῥύακες χρήσιμοι, 2 λιμένες μετρίου μεγέθους, ἔτι 1 σχολεῖον δημοτικόν.		1720
			ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ.		2562
33		Α. Ν	Σέριφος, κωμ. ἕδρα τοῦ δήμ.	572	2292
	4[illegible]		Κενταρχος.	21	85
	45	Β	Παναγία.	21	10[illegible]
1	15	Α. Ν.	Γαλανή. Προϊόντα κριθὴ, οἶνος, ἐν μέρει δὲ καὶ βαμβάκιον καὶ σῖτος καὶ φασόλια καὶ σῦκα καὶ μῆλα καὶ κρομμύδια· 15 ῥύακες, 7 λιμενίσκοι, ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα, ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.	19	74

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΔΡΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς τρεῖς δήμους — Ἄνδρου, Κορθίου καὶ Γαυρίου, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 20,237.

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ.		8410
64		Α.	Ἄνδρος κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημητριακοὶ καρποί, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα, ἀμύγδαλα, ὀπῶραι, μέταξα· 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ 1 δημοτικόν.	360	1777
	30	Ν. Δ.	Λειβάδια· πρ. δημ. καρποί, ὄσπρια, οἶνος, σῦκα, ἔλαιον καὶ ὀπῶραι.	68	318
	30	Δ. Ν.	Βραχνοῦ· πρ. τὰ αὐτά· καὶ μέταξα.	26	140
1		Ν. Α.	Συνετή· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	80	305
	45		Μεσοχώρι· πρ. τὰ αὐτὰ καὶ πορτοκάλια· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	47	230
	30	Ν. Δ.	Μεσαριά· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	69	339
1			Ἀλαδινοῦ· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥυάκιον χρήσιμον.	36	144
1	30	Ν. Δ.	Πετροφός· πρ. τὰ αὐτὰ πλὴν πορτοκαλίων· 2 ῥυάκια χρήσιμα.	115	570
1		Β. Δ.	Μένιτος· πρ. τὰ αὐτὰ καὶ πορτοκάλια καὶ λεμόνια· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	68	565
	30	Ν. Δ.	Ὑψηλοῦ· πρ. τὰ αὐτά.	73	480

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμ. Οἰκ.	Πληθυσμ. Κάτοικοι.
	30	Δ.	Λάμπρα· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥυάκιον.	110	586
	45		Μεσαθούρι· πρ. τὰ αὐτά.	70	358
	30		Στραπουριαῖς· πρ. τὰ αὐτά·	95	420
	30	Β. Δ.	Στενιαῖς· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποτ. 3 ῥύακες χρήσιμοι.	133	695
	30		Ἀπατούρια· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποτ. 2 ῥύακες.	37	180
	30		Ἀποίκια· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποταμίσκος χρήσιμος, 2 ῥύακες ὡσ.	130	657
1		Β. Δ	Καταχαλαῖοι (δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν ςατιςικὸν πίνακα).		
1			Βουρκατούς· πρ. τὰ αὐτὰ πλὴν λεμονοπορτοκαλίων· 1 ῥυάκιον χρήσ.	70	370
1			Κουρέλι· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	24	125
1			Φάλκα· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥυάκιον χρήσιμον.	36	180
1			Σασά· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥυάκιον χρήσιμον.	17	97
1			Ζαγανιάρι· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ χρήσιμος.	6	30
		Ν. Δ.	Παλαιόπολις, θέσις ἀγροτικὴ ὀλιγοκατοίκητος πλησίον Β. ἑλλ. ἐρείπια.		
			Ἀγ. Νικολάου } Παναχράντου. } Μοναὶ διατηρούμεναι		
			ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΘΙΟΥ.		5480
2	20	Ν.	Κόρθιον, ἢ ἄνω Κάστρον, ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα μέταξα, δημητριακοὶ καρποὶ, ὄσπρια, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα, λεμόνια, πορτοκάλια· 2 ῥεύ-		

Ωρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ματα· 1 σχολεῖον ἑλληνικὸν καὶ 2 δημοτικά· καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.	299	1427
	30		Ἀηδόνια· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥεῦμα.		
	30	Ν. Δ.	Μουσκιόνα.		
	20	Ν. Δ.	Ἀμονακλείου καὶ Ἀφπάτια· πρ. τὰ αὐτὰ πλὴν λεμονίων καὶ πορτοκαλίων. 2 ῥεύματα.	76	346
	30		Ὀπίσω μεριά· πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα.	123	583
	15		Καπαριά· πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα.	133	734
	30		Ἀλαμανιά· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥεῦμα.	47	216
	30		Χῶνες· πρ. τὰ αὐτά.	39	187
	30		Ῥογόν· πρ. τὰ αὐτά.	55	289
	45	Δ. Β.	Πισκοπεῖον· πρ. τὰ αὐτά.	54	264
	45		Λαρδιά· πρ. τὰ αὐτά. 2 ῥεύματα·	49	237
	45		Γιαννισέος· πρ. τὰ αὐτά.	34	202
	30		Κοχίλου· πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥύακες.	94	479
1			Βουνιὰ ἔσω καὶ ἔξω· πρ. τά αὐτά· 2 ῥύακες.	52	268
	20	Β.	Ὅρμος Κορθίου· πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα.	37	193
			ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΡΙΟΥ.		6347
7		Β. Δ.	Γαύριον, ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, ὄσπρια, μέταξα, σῦκα, οἶνος, ἀπίδια, κρομμύδια, σκόροδα καὶ ἔλαιον· 2 ῥεύματα ξηραινόμενα τὸ θέρος· 1 λίμνη ἄχρηστος· 1		

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			λιμὴν εἰς τὸ Γαύριον μέγας καὶ κάλλιστος· 2 σχολεῖα δημοτικά· καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.	188	943
	15	Β.	Φελός. πρ. τὰ αὐτά· ῥεύματα πάμπολλα, ἀλλὰ ξηραινόμενα τὸ θέρος, 2 λιμένες μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι.	115	645
3		Δ. Β.	Μακρυτάνταλος. πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα χρήσιμα, ῥύακες ὡς ἄνωτ. 1 λιμὴν μικρός, ἀλλὰ κάλλιστος.	170	639
2			Βαρύδι. } Προϊόντα τὰ αὐτά· 3 ῥεύματα χρήσιμα, πολλοὶ ῥύακες.	120	741
2	15	Β.	Καλυβάρι. }		
1			Ἀμόλοχος. πρ. τὰ αὐτά· 5 ῥεύματα χρήσιμα.	90	427
3			Λειβαδιά. } Πρ. τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα χρήσιμα.	150	882
2		Β. Α.	Βιτάλι. }		
[illegible]	30	Β. Α.	Γίδες }		
2	30	Ν. Α.	Ἄρνη. πρ. τὰ αὐτά: 2 ῥεύματα χρήσιμα.	220	966
2	30		Μπαλαῖοι. πρ· τὰ αὐτά· 2 ῥεύματα μικρὰ χρήσιμα, ῥύακες τινὲς ξηραινόμενοι τὸ θέρος.	130	588
2		Ν. Α.	Κατάκοιλον. πρ. τὰ αὐτά· 1 μικρὸν ῥεῦμα ὡς ἄνωτ· ῥύακες πολλοὶ ὡς ἄνωτ.	136	708
			Ἀπροβάτου.		
			Ῥεύματα.		
			Μπατσὶ ὅρμος.		
			Θέσεις ἀγροτικαὶ ὀλιγοκατοίκητοι.		
			Κουμάρι — Ἅγιος Πέτρος		

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			—Μερμιγκιαῖς — Μυργαλᾶς —Χάρτας — Παλαιστοῦ — Καλοκαιρινή. Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς διατηρουμένη.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΝΟΥ·

Διαιρεῖται εἰς τέσσαρας δήμους = Τήνου, Ζωσθενίου, Περαίας καὶ Πανόρμου, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 21,171.

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθ. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ.		7508
80		Ν. Α.	Τῆνος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, σῦκα, μέταξα, ὄσπρια, ἐλαῖαι καὶ ὀλίγαι ὀπῶραι· 4 μικροὶ ῥύακες χρήσιμοι· 1 μικρὰ λίμνη, 1 μικρὸς λιμὴν, ἔτι δὲ 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ 4 δημοτικά.	676	3108
1	10	Β.	Δύο χωρία· πρ. κριθή, μέταξα, φασούλια, οἶνος, σῦκα, ἔλαιον. 1 ῥύαξ μικρὸς χρήσιμος.	196	819
1		Α. Β.	Ἀρνάδος· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς ἀνωτ.	108	466
	50	Α. Β.	Τριαντάρος. Μπερδεμιάρος. } πρ. τὰ αὐτά.	157	623
	45	Δ. Β.	Τριπόταμος καὶ πέριξ πρ· τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἀνωτ.	118	594
	30	Β. Δ.	Κουκκάδος καὶ πέριξ. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἀνωτ.	236	927

Ώρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθ. Οἰκ.	Κάτοικοι.
	40	Β. Δ.	Χατσιράδος καὶ Απεργάδος. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	139	538
	30	Β.	Μουντάδος. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	63	270
			Ζιγαλάδος.		
		Β. Δ.	Σπιράδος.		
		Δ. Β.	Κουτικάδος.		
			Σμουρδιάς.		
			Κοίμησις τῆς Θεοτόκου μονὴ διατηρουμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΩΣΘΕΝΙΟΥ.		
2		Β.	Στενὴ ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος, σῦκα φασούλια καὶ μέταξα· εἰς Στενὴν ὑπάρχουσι 2 σχολεῖα δημοτικά.	163	783
	15	Δ.	Μέση. πρ. τὰ αὐτά.	28	127
	45	Ν. Δ.	Ἐξώβουργον (1) πρ. τὰ αὐτά.	15	56
	45	Β. Δ.	Βολάκος ἐντὸς δάσους. πρ. τὰ αὐτά.	28	95
1	10	Β. Δ.	Κούμαρος ἐντὸς δάσους πρ. τὰ αὐτά.	39	189
	15	Β.	Φαλατάδος. πρ. τὰ αὐτά.	178	858
1		Δ. Ν.	Καριὰ καὶ πέριξ. πρ. τὰ αὐτά.	60	309
	15		Λεβαντάδος καὶ πέριξ πρ. τὰ αὐτά.		
	15	Δ.	Κέχρος. πρ. τὰ αὐτά.	28	121
	20	Ν. Δ.	Ποταμιά. πρ. τὰ αὐτά.	52	170
	20	Δ. Ν.	Μουσουλοῦ. πρ. τὰ αὐτά.	58	234
			Τζάδος.	18	98

(1) Ἐνταῦθα ἦν ποτε ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ ἡ ἕδρα τοῦ Ἑνετοῦ διοικητοῦ.

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Οἰκ.	Πληθ. Κάτοικοι
			Φιλιππάδος. (Δὲν εὑρίσκονται εἰς τοὺς πίνακας)		
		Β. Δ.	Μαστρομερκάδος. (Δὲν εὑρίσκονται εἰς τοὺς πίνακας)		
		Β. Δ.	Κομιάδος. (Δὲν εὑρίσκονται εἰς τοὺς πίνακας)		
		Ν. Δ.	Μονὴ τῶν Φραγκισκάνων διατηρουμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΑΙΑΣ.		4884
3		Β. Δ.	Κώμη ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, ὄσπρια, λαχανικά, μέλι, μέταξα, οἶνος μονεμβασία, σῦκα, ἐλαῖαι, ὀπῶραι, βαλανοκίκιδα. 1 ποταμὸς ἔχων διαφόρους κλάδους καὶ οὗ μέρος χρησιμεύει εἰς ἄρδευσιν καὶ διαδίδεται εἰς τὰ πεδινὰ χωρία. 1 λίμνη κατὰ τὴν θέσιν τοῦ λιβαδίου, πλησίον τῆς θαλάσσης· ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα δημοτικὰ καὶ συμβολαιογραφεῖον.	130	462
1	10	Δ. Β.	Κελλία· πρ. τὰ αὐτά.	204	708
	45	Β. Δ.	Καρκάδος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	59	202
1		Δ. Β.	Αετοφωλιά· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	46	159
1			Κουναριά· (δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν στατιστ. πίνακα).		
1		Β.	Κάτω Κλεῖσμα· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	54	147
	5		Κάτω Κώμη· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	53	176
	10	Α. Ν.	Περάστρα· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	41	129
	30		Μοναστήρια· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	27	97

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Οἰκ.	Πληθ. Κάτοικ.
	40	Β. Δ.	Χατσιράδος καὶ Ἀπεργάδος. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἀνωτ.	139	538
	30	Β.	Μουντάδος. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἀνωτ.	63	27[illegible]
			Ζιγαλάδος.		
		Β. Δ.	Σπιράδος.		
		Δ. Β.	Κουτικάδος.		
			Σμουρδιάς.		
			Κοίμησις τῆς Θεοτόκου μονὴ διατηρουμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΩΣΘΕΝΙΟΥ.		
2		Β.	Στενὴ ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, σῦκα φασούλια καὶ μέταξα· εἰς Στενὴν ὑπάρχουσι 2 σχολεῖα δημοτικά.	163	
	15	Δ.	Μέση. πρ. τὰ αὐτά.	2[illegible]	
	45	Ν. Δ.	Ἐξώβουργον (1) πρ. τὰ αὐτά.	1[illegible]	
	45	Β. Δ.	Βολάκος ἐντὸς δάσους. πρ. τὰ αὐτά.	[illegible]	
1	10	Β. Δ.	Κούμαρος ἐντὸς δάσους πρ. τὰ αὐτά.	[illegible]	
	15	Β.	Φαλατάδος. πρ. τὰ αὐτά.	[illegible]	
1		Δ. Ν.	Καριὰ καὶ πέριξ. πρ. τὰ αὐτά.		
	15		Λεβαντάδος καὶ πέριξ πρ. τὰ αὐτά.		5279 553
	15	Δ.	Κέχρος. πρ. τὰ αὐτά.		
	20	Ν. Δ.	Ποταμιά. πρ. τὰ αὐτά.		1154
	20	Δ. Ν.	Μουσουλοῦ. πρ. τὰ αὐτά.		620
			Τζάδος.		

(1) Ἐνταῦθα ἦν ποτε ὁ [illegible] τῆς νήσου [illegible]

71	1030
25	97
	3826
121	5[illegible]1
140	514

Ώρ.	Λ.	Θέσ.		Οἰκ.	Πληθ. Κάτοικοι.
	30	Δ. Ν.	Λάζαρος· πρ. δημ. καρποὶ, όσπρια, μέλι μέταξα, οἶνος, σῦκα, καὶ ἐλαῖαι· ποτ. ὁ αὐτός.	14	41
	45	Δ.	Αγάπη· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	142	508
	45	Ν. Α.	Σκλαβοχώρι· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	59	142
1		Δ. Ν.	Λουτρά· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	55	234
1			Σκαλάδος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	53	205
1		Δ. Ν.	Κρόκος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	23	96
1	15		Ξινάρα, ἡ δυτικὴ ἐπισκοπή. πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	71	261
1	15	Δ. Ν.	Κάμπος. πρ. καὶ ποτ. ὡς ἀνωτέρω.	154	847
1	15	Δ. Ν.	Δαραμπάδος· ὡς ἀνωτ.	44	150
1			Σμαρδάκητον· ὡς ἀνωτ.	47	184
			Μονὴ τῶν Ἰησουϊτῶν διατηρουμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΠΑΝΟΡΜΟΥ.	-	5705
5		Β. Δ.	Πύργος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημ. καρποὶ, σῦκα, οἶνος, μέταξα· 1 λιμὴν σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ δύο σχολεῖα δημοτικά.	579	3279
	15		Πλατειά· πρ. τὰ αὐτά.	119	553
	30	Δ. Ν.	Ἱστέρνα· πρ. τὰ αὐτὰ καὶ ἐλαῖαι.	239	1154
	45	Δ. Ν.	Καρδιανή· πρ. τὰ αὐτά.	137	620

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΞΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ δήμους — Νάξου, Βίβλου, Τραγαίας, Ἀπειρανθίας, Πάρου, Μαρπίσσης καὶ Ναούσης, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ το 1852 22,140.

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθ. Οἰκ.	Πληθ. Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ.		3192
96			Νάξος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, βαμβάκιον, ὄσπρια, σησάμιον, κρομμύδια, πέπωνες, λαχανικὰ καὶ σῦκα· 1 ποτ. πλημμυρῶν τὸν χειμῶνα, χρήσιμος εἰς ἄρδευσιν κατὰ το ἔαρ καὶ ξηραινόμενος κατὰ τὸ θέρος, 2 ῥεύματα, 2 λίμναι ἄχρηστοι, 1 λιμὴν ἄχρηστος, εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ χρήζων ἐπισκευῆς· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.	771	1030
	30	Ν. Α.	Ἀγγίδια· πρ. τὰ αὐτά.	25	97
			ΔΗΜΟΣ ΒΙΒΛΟΥ.		3826
1	30	Ν. Α.	Τρίποδες, ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, καὶ ἔλαιον· 1 ποτ. χρήσιμος διὰ τοὺς ὑδρομύλους, 1 σχολεῖον δημοτικὸν καὶ συμβολαιογραφεῖον.	121	571
	20		Ἀγερσανί· πρ. δημ. καρποί, οἶνος καὶ ὄσπρια.	140	514

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
	10		Ἀκαδῆμοι.	48	157
	30		Μονίκια.	24	92
	30		Κουτσοχεράδες· πρ. δημ. καρποί, ἔλαιον, οἶνος, ὄσπρια καὶ ὀπῶραι· 1 ποτ. 1 ρύαξ χειμερινός.	70	270
1	30		Μονή· δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, ὀπῶραι, μέταξα, βάλανοι· 1 ποτ. χρήσιμος.	62	275
2			Κυνήδαρος· πρ. τυρίον, δημ. καρποί, ἔλαιον, ὀπῶραι, βάλανοι· 1 ποτ. χρήσιμος.	96	422
1		Ν. Α.	Φιλότι· πρ. δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, ὀπῶραι, μέταξα, καὶ βάλανοι εἰς μικρὰς ποσότητας· 1 λίμνη, 1 ὁρμητήριον. Εἰς Φιλότι ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακόν.	335	1500
			Τσικαλαριά.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΠΕΙΡΑΝΘΕΙΑΣ.		3500
3	30	Ν. Α.	Ἀπείρανθος· ἕδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος ὁ ἄριστος τῆς νήσου, ὄσπρια, ἐλαῖαι, σῦκα, ἀμύγδαλα καὶ παντοῖαι ὀπῶραι· 2 ρύακες, καὶ ρεύματα τινὰ χρήσιμα, 2 σχολεῖα δημοτικὰ καὶ φυλακεῖον τελωνειακόν.	310	1548
	45		Δανακός. πρ. τὰ ἀνωτ.	29	131
4	30		Κομιακή· πρ. δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, ὄσπρια, κρομμύδια, ἐλαῖαι καὶ ὀπῶραι· 5 ρύακες χρήσιμοι· 1 μικρὸν δάσος.	188	896

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι
2	15		Σκαδός· πρ. δημ. καρποὶ, ἔλαιον καὶ οἶνος· 1 ποτ. χρήσιμος.	69	263
2	30		Τρικοκκιαῖς· πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος καὶ ἔλαιον· 1 ῥύαξ χρήσιμος διὰ τοὺς ὑδρομύλους.	96	387
2	30		Κεραμωτή· πρ. δημ. καρποὶ, ἔλαιον, καὶ οἶνος 1 ῥύαξ.	28	120
			Φανερωμένης μονὴ διατηρουμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ.		2748
		Δ	Παροικία· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου· πρ. οἶνος, δημ. καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάκιον, σῦκα, ἐλαῖαι καὶ ζῶα· 12 ῥυάκια, ὧν 7 χρήσιμα, 2 μικρὰ ἕλη, 1 μικρὸς λιμὴν, 3 σχολεῖα, 1 Ἑλληνικὸν καὶ 2 δημοτικὰ, καὶ σταθμὸς τελωνειακός.	515	2161
2		Δ. Ν.	Ἀντίπαρος (Ὠλίαρος)· πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος, βαμβάκιον, τυρίον καὶ ζῶα· 2 μικροὶ λιμένες.	84	389
			ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΠΙΣΣΗΣ.		2857
4	30		Τσιπίδες ἕδρα τοῦ δήμου· πρ. δημ. καρποὶ, ὄσπρια, οἶνος, βαμβάκιον, καὶ ὀλίγα σῦκα· 1 λιμὴν διὰ μεγάλα πλοῖα ὀνομαζόμενος Δρυὸς καὶ εἰς ὃν συνήθως προσορμίζονται τὰ πολεμικὰ Εὐρωπαϊκὰ πλοῖα· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β΄. τάξεως.	168	689

Ὥρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΗΣ. μετὰ τοῦ τοῦ ἘΜΠΟΡΕΙΟΥ.		7086
1		Α. Ν.	Πύργος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.	318	1212
	15	Β. Α.	Γωνία ἔσω.	143	550
	15	Β. Α.	Γωνία ἔξω.	114	52[illegible]
	20	Β. Α.	Βόθων.	174	690
	30	Β. Α.	Μεσαριά.	231	
			Προφήτης Ἠλίας Μονὴ διατηρουμένη.		951
			ΔΗΜΟΣ ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (1).		
	25	Α. Ν.	Ἐμπορεῖον· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου.	353	1407
	15	Β. Δ.	Μεγαλοχώριον.	227	957
	40	Β. Δ	Ἀκρωτήριον.	125	546
		Β. Δ.	Μετόχιον τοῦ Σινᾶ.		
			Μετόχιον τῆς μονῆς Ἀμοργοῦ.		
			Προϊόντα τῶν δύο δήμων, Καλλίστης καὶ Ἐμπορείου οἶνος, κριθή, ὀλίγα ὄσπρια, σῦκα, βαμβάκιον καὶ χαρούπια· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β'. τάξεως εἰς Πύργον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ.		3740
		Β. Α.	Χώρα· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμ.	420	2016
2	30		Λαγκάδα.	145	[illegible]17

(1) ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου Ἐμπορείου περιλαμβάνεται εἰς τὸν τοῦ δήμου Καλλίστης.

Ώρ.	Λ.	Θεσ.		Πληθυσμός. Οἰκ.	Κάτοικοι.
2	15		Θολάρια.	96	407
1	45		Ποταμός.	32	191
1	50		Στροῦμβος.	15	70

Θέσεις ἀγροτικαί.

Λεῦκαι. — Κολοφών. — Χωρίον Κάτω Μεριά. — Βρούτζη. — Καμάρι — Σταυρός. — Ῥίκτι. — Ἅγιος Γεώργιος. — Ἐξωμεριά. — Ἅγιος Νικόλαος. — Ἅγιος Παῦλος. — Κρίκελος.

Παναγίας Χοζοβιώτισας μονὴ διατηρουμένη.

Θεολόγος μετόχιον τῆς μονῆς τῆς Χοζοβιώτισας.

Θεολόγου τῆς Πάτμου μετόχιον.

Ἐρημονήσια καλλιεργούμενα τὰ πλεῖστα

Τενοῦσα. — Μάκαρες. — Ἐπάνω Κουφονήσι. — Κάτω Κουφονήσι. — Σχοινοῦσα. — Φιδοῦσα. — Γλαρονήσι. — Ἡράκλεια. — Κραμβοῦσα. — Κέρος. — Ἀντικέρια. — Ἄνυδρος. — Νικουριά. — Κύναρος.

Ἑκατοντάπυλα λιμήν.

Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, βαμβάκιον, σησάμιον, ὄσπρια, καπνός, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα καὶ ὀλίγαι ὀπῶραι· 2 ῥεύματα, 8 ῥύακες, 2 λίμναι,

Ὥρ.	Δ.	Θέσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1849. Οἰκ.	Κάτοικοι
			ἄχρηστοι, 1 μικρὸν ἕλος, 2 λιμένες ὧν ὁ 1 μικρός, ὁ δὲ ἄλλος μέγας καὶ χωρητικὸς 500 μεγάλων πλοίων· κύκλῳ δὲ ῥέουσιν ἀεὶ διαυγέστατα καὶ ἄφθονα πότιμα ὕδατα· ὑπάρχει δὲ εἰς Χώραν καὶ σχολεῖον δημοτικὸν Β'. τάξεως καὶ φυλακεῖον ὑγειονομικὸν εἰς Κουφονήσι.		
			ΔΗΜΟΣ ΙΟΥ.		2541
		Δ. Β.	Ἴος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου. Μετόχιον τῆς μονῆς Ἀμοργοῦ. Προϊόντα δημ. καρποί, ὄσπρια, βαμβάκιον, οἶνος, σῦκα, σησάμιον, ἔλαιον καὶ ὀλίγαι ὀπῶραι· 8 ποτ. ὧν οἱ 3 ἀέναοι· ῥεύματα μικρὰ πολλὰ ὡς καὶ ῥύακες, ἀλλὰ ξηραινόμενα κατὰ τὸ θέρος, 1 μικρὰ λίμνη, 1 λιμὴν μετρίως μέγας· χωρητικότητος 70 πλοίων μεγάλων καὶ 100 μικρῶν, 2 μικρὰ δάση· ἔτι δὲ 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν εἰς τὴν κωμόπολιν Ἴον.		2541
			ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣΙΑΣ.		546
		Δ.	Μανολᾶς ἕδρα τοῦ δήμου.	126	517
	15		Ποταμός. } ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἐμπεριέχεται εἰς τὸν τοῦ Μανολᾶ.		
	15		Ἀγρελιά.		
	45		Κερά.		

Ὥρ.	Δ.	Θέσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1849. Οἰκ.	Κάτοικ.
			Πρ. οἶνος, κριθὴ, βαμβάκιον, φασούλια καὶ σῦκα· ὑπάρχει ἔτι 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως εἰς Μανολᾶν.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ.		929
		Α.	Ἀνάφη.		929
			Παναγίας Καλαμιώτισας μονὴ διατηρουμένη.		
			Πρ. δημ. καρποὶ, κρομμύδια, ὀλίγον ἔλαιον, οἶνος καὶ σῦκα· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικός.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΗΛΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς ἓξ δήμους — Μήλου, Ἀδάμαντος, Κιμώλου, Σίφνου, Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 12,256.

Θαλ. μιλ.	Θεσ.		Πληθ. Οἰκ.	Κάτοικοι.
		ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ.		2717
81	Ν. Α.	Πλάκα, ἕδρα τοῦ δήμου· πρ. ὄσπρια, πέπωνες κάλλιστοι καὶ ἄλλαι ὀπῶραι· ὑπάρχουσιν εἰς Πλάκαν 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν. (Μεταξὺ Πλάκας καὶ Τρυπητῆς ὑπῆρξε ποτὲ ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Μήλου εἰς ἀπόστασιν 1/2 περίπου ὥρας ἀπὸ τῆς Πλάκας.	120	560

Ὥρ.	Λ.	Θέσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1849. Οἰκ.	Κάτοικοι.
		Ν.	Κάστρον· πρ. κριθὴ καὶ οἶνος.	76	285
	10	Ν.	Πλάκες· πρ. ὄσπρια.	46	228
	15	Α. Ν.	Τρυπητή· πρ. βαμβάκιον, οἶνος, τυρίον καὶ μέλι.	95	464
	40	Α.	Τριοβασάλος.	130	590
1	30	Α. Ν.	Ζεφυρία.	30	126
			ΔΗΜΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ.		406
1		Α. Ν.	Ἀδάμας· ἕδρα τοῦ δήμου· 1 λιμὴν μετρίου μεγέθους.	95	406
			ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ.		1173
		Β. Α.	Κίμωλος ἕδρα τοῦ δήμου. Πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος βαμβάκιον, ἔλαιον, σῦκα, ἀμύγδαλα κτλ. 4 λιμένες· ἔχει δὲ ἡ Κίμωλος καὶ σχολεῖον δημοτικὸν Γ΄. τάξεως.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ.		5686
		Β. Α.	Σταυρὶ ἡ Ἀπολλωνία· ἕδρα τοῦ δήμου· 1 μικρὸς ποταμὸς χρήσιμος· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν Α΄. καὶ Γ΄. καὶ δημοτικὸν Β΄. τάξεως.	280	1188
	25	Α. Ν.	Πετάλι.	54	253
	40	Ν. Α.	Κάστρον.	175	744
	20		Ἀρτεμών· πρ. δημ. καρποὶ, ἔλαιον καὶ ἄλλα.	400	1942
	15	Δ. Ν.	Καταβατή· πρ. τὰ αὐτά.	100	539
	20	Α. Ν.	Ἐξάμπελα· πρ. τὰ αὐτά· 1 λιμὴν μετρίου μεγέθους.	175	659
			Βρύσις, μονὴ διατηρουμένη.		16

Πρ.	Δ.	Θεσ.		Πληθυσμός Οἰκ.	Κάτοικοι.
			Προφ. Ἠλίας, μονὴ διαλελυμένη.		
			ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ.		1299
	N.	Α.	Φολέγανδρος κοιν. Πολύκανδρος κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου· πρ. δημ. καρποὶ, ἔλαιον, σῦκα, οἶνος, βαμβάκιον, ὀλίγα ὄσπρια· 2 ὅρμοι· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.	787	1261
			ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΗΝΟΥ.		975
		Α.	Σίκηνος· κωμ. ἕδρα τοῦ δήμου· πρ. οἶνος, κριθὴ, σῦκα, βαμβάκιον καὶ ἔλαιον εἰς μικρὰν ποσότητα· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως.	190	931

ΝΗΣΟΙ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ.

ΛΕΣΒΟΣ, ἡ μεγίστη καὶ πρωτίστη τῶν Αἰολικῶν νήσων, πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ σχεδόν τι μητρόπολις, ὡς λέγει ὁ Στράβων, τῶν Αἰολικῶν πόλεων· ἔκειτο κατέναντι τοῦ Ἀδραμυττικοῦ κόλπου, καὶ ἀντιπαρατέταται τῇ ἀντιπέραν παραλίᾳ, μεταξὺ τῶν δύο αὐτόσε ἀκρωτηρίων, τοῦ Λέκτου πρὸς ἄρκτον καὶ τῶν Κυνῶν πρὸς μεσημβρίαν (1)· ἀντιπαρήκουσα τοῖς περὶ Ἄσσον, καὶ Ἀδραμύττιον καὶ Ἀταρνέα καὶ Πιτάνην καὶ τὸν Ἐλαϊτικὸν κόλπον (2). Ἡ Λέσβος ἦν μία τῶν ἑπτὰ μεγάλων νήσων· ἦσαν δὲ αὗται Σαρδώ, Σικελία, Κύπρος, Κρήτη, Εὔβοια, Κύρνος καὶ Λέσβος· ἀπέχει ἡ Λέσβος, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐξ ἴσου σχεδὸν ἀπὸ τῆς Τενέδου, τῆς Λήμνου και τῆς Χίου ἀνὰ πεντακόσια στάδια ἑκάστης (3)· ἔχει δὲ περίμετρον χιλίων ἑκατὸν σταδίων (4). Ἡ νῆσος αὕτη κατῳκήθη ὑπὸ πολλῶν κατὰ καιροὺς γενῶν ἀφ' ὧν καὶ τὴν ὀνομασίαν πολλάκις μετέβαλεν, ὡς καὶ ὁ Διόδωρος μαρτυρεῖ, λέγων οὕτω· « Ταύτην » γὰρ τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν ᾤκησε πλείω γένη, πολλῶν » μεταναστάσεων ἐν αὐτῇ γενομένων· ἐρήμου γὰρ οὔσης αὐ» τῆς, πρώτους Πελασγοὺς κατασχεῖν αὐτὴν τοιῷδέ τινι » τρόπῳ. Ξάνθος ὁ Τριόπου τῶν ἐξ Ἄργους Πελασγῶν βα» σιλεύων, καὶ κατασχὼν μέρος τι τῆς Λυκίας χώρας, τὸ » μὲν πρῶτον ἐν αὐτῇ κατοικῶν, ἐβασίλευε τῶν συνακο-

(1) Στράβ. β. 13, σ. 616. (2) Αὐτ. σ. 581. (3) Αὐτ. β. 14, σ. 654. (4) Αὐτ. β. 13, σ. 619.

» λουθησάντων Πελασγῶν· ὕστερον δὲ περαιωθεὶς εἰς τὴν
» Λέσβον οὖσαν ἔρημον, τὴν μὲν χώραν τοῖς λαοῖς ἐμέρισε,
» τὴν δὲ νῆσον ἀπὸ τῶν κατοικούντων αὐτὴν ΠΕΛΑΣΓΙΑΝ
» ὠνόμασε, τὸ προτοῦ καλουμένην ΙΣΣΑΝ· ὕστερον δὲ γε-
» νεαῖς ἑπτὰ γενομένου τοῦ κατὰ Δευκαλίωνα κατακλυ-
» σμοῦ, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἀπολομένων, συνέβη καὶ
» τὴν Λέσβον διὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐρημωθῆναι· μετὰ δὲ
» ταῦτα Μακαρεὺς εἰς αὐτὴν ἀφικόμενος, καὶ τὸ κάλλος
» τῆς χώρας κατανοήσας, κατῴκησεν αὐτήν· ἦν δ' ὁ Μα-
» καρεὺς υἱὸς μὲν Κρινάκου τοῦ Διός, ὥς φησιν Ἡσίοδος,
» καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ποιητῶν, κατοικῶν δ' ἐν Ὠλένῳ τῆς
» τότε μὲν Ἰάδος, νῦν δ' Ἀχαΐας καλουμένης· εἶχε δὲ λαοὺς
» ἠθροισμένους, τοὺς μὲν Ἴωνας, τοὺς δ' ἐξ ἄλλων ἐθνῶν
» παντοδαπῶν συνεῤῥυηκότας· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὴν Λέ-
» σβον κατῴκησε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀεὶ μᾶλλον αὐξόμενος,
» διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειάν τε
» καὶ δικαιοσύνην, τὰς σύνεγγυς νήσους κατεκτᾶτο, καὶ
» διεμέριζε τὴν χώραν ἔρημον οὖσαν· κατὰ δὲ τούτους τοὺς
» χρόνους Λέσβος ὁ Λαπίθου τοῦ Αἰόλου τοῦ Ἱππότου κατά
» τι πυθόχρηστον μετ' οἰκητόρων πλεύσας εἰς τὴν προει-
» ρημένην νῆσον, καὶ γήμας τὴν θυγατέρα τοῦ Μακαρέως
» Μήθυμναν, κοινῇ κατῴκησε· γενόμενος δ' ἐπιφανὴς ἀνήρ,
» τήν τε νῆσον ΛΕΣΒΟΝ ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τοὺς
» λαοὺς Λεσβίους προσηγόρευσεν » (1)· κατὰ δὲ τὸν Ἁλι-
καρνασσέα Διονύσιον, πρώτη Πελασγικὴ ἀποικία ἐλθοῦσα
εἰς Λέσβον ἦν ἡ ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν οὐχὶ Μακαρέα τὸν Τρι-
νάκου, ὡς λέγει Διόδωρος, ἀλλὰ Μάκαρα τὸν Κριάσου ἢ
Κριασίου (2) καὶ προηγήθη ἡ ἀποικία αὕτη τῆς ὑπὸ τὸν

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 81. (2) Διονυσ. Ἁλικαρ. Ἀρχαιολ. Ῥωμ. β. 1 κ. 18

Ξάνθον κατὰ ἕνα περίπου αἰῶνα (1). ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον Ἴσσα, εἶτα μετεκλήθη Πελασγία καὶ τέλος Λέσβος ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Στράβων « Τῆς Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης » (2). « Καὶ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι » (3)· καὶ ὁ Ἡσύχιος δὲ λέγει ὅτι ἡ Λέσβος ἐκαλεῖτο πρότερον Ἴσσα· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Λυκόφρων Ἴσσαν αὐτὴν ὀνομάζει=

Ὡς μῆσε Κάδμος ὤφελ' ἐν περιῤῥύτῳ
Ἴσσῃ φυτεῦσαι δυσμενῶν ποδηγέτην (4).

κατὰ τὸν Πρόβον Λέσβος ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον πόλις τις τῆς νήσου, εἶτα δὲ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος ἀπὸ Λέσβης θυγατρὸς τοῦ Μάκαρος (5)· ἐκλήθη δὲ προσέτι ἡ νῆσος κατὰ καιρούς, κατὰ τὸν Πλίνιον, καὶ ἹΜΕΡΤΗ, καὶ ΛΑΣΙΑ καὶ ΑἼΓΕΙΡΑ καὶ ΑἸΘΙΟΠΗ καὶ ΜΑΚΑΡΙΑ (6). Ἡ Λέσβος εἶχε πέντε πόλεις ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ, ΜΕΘΥΜΝΑΝ ἢ ΜΗΘΥΜΝΑΝ, ἈΝΤΙΣΣΑΝ, ἘΡΕΣΣΟΝ καὶ ΠΥῬΡΑΝ κατὰ τὸν Σκύλακα (7)· κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον ὃς λέγει καὶ αὐτὸς τὴν νῆσον πεντάπολιν δύο ἐκ τῶν πέντε αὐτῆς πόλεων ἦσαν ΛΕΣΒΟΣ καὶ ἼΣΣΑ ἀφ' ὧν ἀμφοτέρων ἐκλήθη κατὰ καιροὺς καὶ ὅλη ἡ νῆσος (8).—Τὸ κλίμα τῆς Λέσβου ἦν εὔκρατον καὶ ὑγιεινὸν καὶ ἡ γῆ αὐτῆς εὔφορος καὶ προαγωγὸς παντοδαπῶν καρπῶν, διὸ καὶ μετὰ τῆς Χίου, τῆς Σάμου, τῆς Κῶ καὶ τῆς Ῥόδου ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Διοδώρου ὃς λέγει ὅτι αἱ νῆσοι αὗται παρεχόμεναι ἀέρα ὑγιεινὸν τοῖς ἐνοικοῦσι καὶ γέμουσαι καρπῶν καὶ εὐπορίας, ταχέως ἐποίησαν μακαρίους τοὺς κατοικοῦντας· καὶ ὅτι καλλιστεύουσαι κατὰ

---

(1) Ἰδ. Ρ. Ροχέτ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 1. κ. 5, σ. 181 κξ. (2) Στράβ. β. 1, σ. 60. (3) Αὐτ. β. 5, σ. 221. (4) Λυκοφρ. Κασσανδρ. 219. (5) Προβ. εἰς Βιργιλ. Γεωργ. β. 2, ς. 90. (6) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 5, κ. 39.
(7) Σκυλ. Περίπλ. Λέσβος. (8) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 536.

τὴν εὐκαιρίαν τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων, καὶ κατὰ τὴν κρᾶσιν τῶν ἀέρων, εὐλόγως ἐκαλοῦντο καὶ κατὰ ἀλήθειαν· ἦσαν εὐδαίμονες (1)· ὁ Τάκιτος λέγει τὴν Λέσβον νῆσον εὐγενῆ καὶ χαρίεσσαν Iusulam nobilem et amoenam (2). Ἐκ τῶν προϊόντων τῆς νήσου ὁ Ἀρχίστρατος ἐπαινεῖ κυρίως δι' ἐμμέτρου ἐπιστολῆς πρός τινα τῶν φίλων αὐτοῦ Μόσχον τὴν κριθὴν τὴν κατὰ τὴν Ἐρεσσόν (3)· ἦν δὲ καὶ ὁ οἶνος ὁ Λέσβιος ἄριστος· καὶ γλυκύτατος καὶ εὐωδέστατος καὶ εὐστόμαχος καὶ ὑγιεινότατος, μάλιστα ὁ περὶ τὴν Μέθυμναν καὶ τὴν Ἐρεσσόν, ὡς πολλοὶ τῶν ἀρχαίων μαρτυροῦσι (4)· πᾶσα δὲ ἄμπελος κατὰ τὴν Λέσβον, ὡς λέγει ὁ Λόγγος (5), « ἦν ταπεινή, οὐ μετέωρος οὐδὲ ἀναδεν» δράς, ἀλλὰ κάτω τὰ κλήματα ἀποτείνουσα καὶ ὥσπερ » κιττὸς νεμομένη· καὶ παῖς ἂν ἐφίκοιτο βότρυος ἄρτι τὰς » χεῖρας ἐκ σπαργάνων λελυμένος ». Τὰ δὲ ὄρη τῆς Λέσβου περιεῖχον μάρμαρον (6) καὶ ἀχάτην (7).—Μετὰ τὰς πρώτας Πελασγικὰς ἀποικίας κατέσχον τὴν Λέσβον Κᾶρες οἳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πολέμου τῆς Τρῳάδος ἐξέτεινον τὰς ἀποικίας αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους (8)· μετὰ παρέλευσιν δέ τινος χρόνου ἐπῆλθον Αἰολεῖς εἰς τὴν νῆσον οὕτω πως· Ὀρέστης ὁ Ἀγαμέμνονος ἦν ἡγεμὼν τῆς Αἰολικῆς ἀποικίας τῆς σκεδασθείσης ἀπὸ τῆς Κυζικηνῆς μέχρι τοῦ Καΐκου καὶ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 82. (2) Τακιτ. Χρον. β. 6, κ. 3.

(3) Ἀρχίστρατ. παρ' Ἀθην. β. 3, σ. 110. (4) Αὐτ. παρ' Ἀθηναίῳ 1, 29—Ἀθην. 1, σ. 28 καὶ 3, σ. 81 καὶ 4, σ. 137—Πλιν. Φυσ. Ιστ. β. 14, κ. 14—Αυλ. Γέλλ. Αττ. Νυκτ. β. 13, κ. 3—Στραβ. β. 14, σ. 637.—Ορατ. Επωδ. 9, 34.—Διοδ. Σικ. Τ. 2, σ. 352. —Οβιδ. Τεχν. ἐρ. 1, 37.—Ἀθην. β. 2, σ. 45. (5) Λογγ. Ποιμεν. β. 1. (6) Πλιν. Φυσ. Ις. κ. 6. — Φιλοστρατ. βίος σοφιστῶν β. 2, σ. 556. (7) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 37, κ. 10. (8) Σχολιας. Ὁμηρ. εἰς Ιλ. Γ. ς. 286.

ἐπιλαβούσης ἔτι πλέον τὴν μεταξὺ τοῦ Καΐκου καὶ τοῦ Ἕρμου· τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ὀρέστου ἐν Ἀρκαδίᾳ, διεδέξατο αὐτὸν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πενθίλος καὶ προῆλθε μέχρι Θράκης μετὰ ἑξήκοντα ἔτη ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν, ἐπὶ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς Πελοπόννησον· εἶτα ὁ υἱὸς τοῦ Πενθίλου Ἀρχέλαος ἐπεραίωσε τὸν Αἰολικὸν στόλον εἰς τὴν Κυζικηνὴν τὴν περὶ τὸ Δασκύλιον· ὁ δὲ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ Ἀρχελάου Γραὺς κατὰ τὸν Στράβωνα ἢ Γραῒς κατὰ τὸν Παυσανίαν προελθὼν μέχρι τοῦ Γρανίκου ποταμοῦ, καὶ παρεσκευασμένος ἄμεινον, ἐπεραίωσε τὸ πλέον τῆς στρατιᾶς εἰς Λέσβον καὶ κατέσχεν αὐτήν· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Στράβωνα (1), κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν ὁ μὲν Γραῒς κατέσχε τὴν μεταξὺ Ἰωνίας καὶ Μυσῶν Αἰολίδα, ὁ δὲ πάππος αὐτοῦ Πενθίλος εἶλεν ἔτι πρότερον τὴν Λέσβον (2)· τὴν δευτέραν ταύτην παράδοσιν βεβαιοῖ καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Βελλείου Πατερκούλου ὅς συμφωνῶν τῷ Παυσανίᾳ, ἀποφαίνεται ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Ὀρέστου ἐκβληθέντα ὑπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν (τοῦ Ἀριστομάχου βεβαίως καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ), μετὰ δέκα πέντε ἐτῶν ἐμπόδια καὶ δυσχερείας κατέσχον ἐπὶ τέλους τὴν νῆσον Λέσβον (3)· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπικυροῖ αὐτὴν ἡ ἐν Λέσβῳ ἀποδιδομένη λατρεία τῷ Πενθίλῳ καὶ ἡ προσηγορία Πενθίλη τινὸς τῶν πολισμάτων τῆς νήσου (4)· ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει τοὺς ἐν Μυτιλήνῃ ἀποκατασταθέντας Πενθιλίδας, ἀπογόνους δηλ. τοῦ Πενθίλου (5), καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀναφαίνεται αὖθις ἐν δυσὶ χωρίοις τοῦ τε Ἀριστοτέλους αὐτοῦ (6) καὶ τοῦ Πλουτάρχου (7).—Ἡ ἐν Λέσβῳ αὕτη Αἰολικὴ ἀποι-

(1) Στραβ. β. 13, σ. 582. (2) Παυσ. Λακ. κ. 2. (3) Βελλ. Πατερκ. β. 1, κ. 2. (4) Στεφ. Βυζ. Πενθίλ. (5) Ἀριστοτ. Πολιτικ. β. ς, κ. 10. (6) Ἀριστοτ. αὐτ. (7) Πλουταρχ. περὶ ζώων ἐπιγ. καὶ ἐνυδρ, Τ. 2.

κία ἐξετάθη κατὰ πολὺ ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρου, κατακτησαμένη τὴν Ἀδραμυττινὴν χώραν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις Ἀδραμύττειον καὶ Χρύσαν καὶ Κίλλαν ἀφ' ἧς καὶ τόπος ἐν Λέσβῳ ὠνόμασται Κίλλαιον, καὶ πᾶν τὸ πεδίον τῆς Θήβης ὃ διὰ τὴν εὐφορίαν ἐγένετο περιμάχητον τοῖς Μυσοῖς μὲν καὶ Λυδοῖς τοῖς πρότερον, τοῖς δ' Ἕλλησιν ὕστερον τοῖς ἐποικήσασιν ἐκ τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Λέσβου(1), καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Τρωάδα ἧς οἱ πλεῖσται τῶν πόλεων ἦσαν κτίσματα τῶν Λεσβίων· ἐπιδικαζομένων δὲ τούτων περὶ τῆς Τρωάδος, ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι κατ' αὐτῶν τὸν Ὀλυμπιονίκην Φρύνωνα καὶ κατέσχον τὸ Σίγειον ὃ ἐξετείχισεν ὁ Μιτυληναῖος Ἀρχαιάναξ ἐκ τῶν λίθων τοῦ ἐκ βάθρων ἀνατετραμμένου Ἰλίου. Πιττακὸς δὲ ὁ Μιτυληναῖος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν λεγομένων πλεύσας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν Φρύνωνα, διεπολέμει κακῶς πάσχων μέχρι τινός· ἀλλὰ προκαλεσαμένου αὐτὸν τοῦ Φρύνωνος εἰς μονομαχίαν, ἁλιευτικὴν ἀναλαβὼν σκευὴν, συνέδραμε, καὶ τῷ μὲν ἀμφιβλήστρῳ περιέβαλε, τῇ τριαίνῃ δὲ καὶ τῷ ξιφιδίῳ ἔπειρε καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν· μένοντος δ' ἔτι τοῦ πολέμου, αἱρεθεὶς διαιτητὴς ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Περίανδρος, ἔλυσε τὸν πόλεμον (2)· ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει τὰ περὶ τοῦ πολέμου τούτου ὡς ἐφεξῆς· « Ἱππίᾳ δὲ ἐντεῦθεν ἀπελαυνομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντας ὁ » Μακεδὼν Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν· ὁ δὲ » τουτέων μὲν οὐδέτερα αἱρέετο, ἀνεχώρει δὲ ὀπίσω εἰς Σί» γειον τὸ εἷλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μιτυληναίων, » κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν » ἑωϋτοῦ νόθον Ἡγησίστρατον, γεγονότα ἐξ Ἀργείης γυναι» κὸς ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τάπερ ἔλαβε παρὰ Πεισιστράτου·

---

(1) Στραβ. β. 13, σ. 612. (2) Αὐτ. β. 13, σ. 599, 600.

» ἐπολέμεον γάρ, ἔκ τε Ἀχιλληΐου πόλιος ὁρμεώμενοι καὶ
» Σιγείου χρόνον ἐπὶ συχνὸν Μιτυληναῖοί τε καὶ Ἀθηναῖοι,
» οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν χώρην, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγι-
» νωσκόμενοι ἀποδεικνύοντές τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰο-
» λεῦσι μετεὸν τῆς Ἰλιάδος χώρης ἢ οὐ καὶ σφὶ καὶ τοῖσι
» ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεῳ τὰς Ἑλέ-
» νης ἁρπαγάς. »

« Πολεμούντων δὲ σφεων, παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγίνετο ἐν
» τῇσι μάχῃσι. Ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμβολῆς
» γενομένης καὶ νικώντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν φεύγων ἐκ-
» φεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι, καί σφισι ἀνε-
» κρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ· ταῦτα δὲ Ἀλ-
» καῖος ἐν μέλεϊ ποιήσας, ἐπιτιθεῖ ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγ-
» γελλόμενος τὸ ἑωϋτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ·
» Μιτυληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος
» ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετρέποντο· κατήλ-
» λαξε δὲ ὧδε· νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι· Σίγειον
» μέν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι » (1). Διηγεῖται
δὲ καὶ ὁ Διογένης τὸ πρᾶγμα ὡς ἐφεξῆς. « Περὶ τῆς Ἀχιλ-
» λείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων,
» ἐστρατήγει μὲν αὐτὸς (ὁ Πιττακὸς), Ἀθηναίων δὲ Φρύ-
» νων παγκρατιστὴς Ὀλυμπιονίκης· συνέθετο δὲ μονομα-
» χῆσαι πρὸς αὐτόν· καὶ δίκτυον ἔχων ὑπὸ τὴν ἀσπίδα,
» λαθραίως περιέβαλε τὸν Φρύνωνα καὶ κτείνας ἀνεσώ-
» σατο τὸ χωρίον· ὕστερον μέντοι φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν
» τοῖς χρονικοῖς διαδικασθῆναι τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ
» χωρίου πρὸς τοὺς Μιτυληναίους, ἀκούοντος τῆς δίκης
» Περιάνδρου ὃν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις προσκρῖναι » (2). Ἐκτὸς

(1) Ἡροδοτ. β. 5, κ. 94, 95. (2) Διογεν. Λαερτ. β. 1, κ. 4.

τῶν εἰρημένων, οἱ Λέσβιοι ἐξέτεινον τὰς ἀποικίας αὐτῶν μέχρι τῆς Θρᾳκικῆς χερσονήσου ἔνθα εἶχον δύο πόλεις, τὴν Σηστὸν καὶ τὴν Μάδυτον (1) καὶ ἀλλαχοῦ (2). — Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Λέσβος κατέστη ὑποτελὴς αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ συνεμάχει αὐτοῖς κατ' ἀνάγκην ἐν ταῖς κατὰ θάλασσαν ἐκστρατείαις αὐτῶν, ὡς καὶ ὅτε ὁ Περικλῆς ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, παρέσχον αὐτῷ οἱ Λέσβιοι μετὰ τῶν Χίων κατὰ πρῶτον εἰκοσιπέντε, καὶ μετ' ὀλίγον ἔτι τριάκοντα ναῦς Ὀλ. 84, 4 (3). Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Λέσβιοι ἀπέστησαν τῶν Ἀθηναίων Ὀλ. 88, 1 κατὰ τὸν Θουκυδίδην (4) ἢ 2 κατὰ τὸν Διόδωρον (5), κατηγοροῦντες αὐτοὺς ὅτι βουλομένων τῶν Λεσβίων συνοικίσαι πάσας τὰς κατὰ τὴν Λέσβον πόλεις, ἐκεῖνοι μετεκόμισαν πάντας τοὺς κατοίκους εἰς τὴν πόλιν τῶν Μιτυληναίων· διὸ καὶ ἀποστείλαντες πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, προέτεινον συμμαχίαν ἣν δεξαμένων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ καταγινομένων εἰς κατασκευὴν τῶν τριήρεων, προλαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐξέπεμψαν παραχρῆμα δύναμιν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώσαντες τεσσαράκοντα ναῦς, καὶ προχειρισάμενοι στρατηγὸν τὸν Κλεινιππίδην· οὗτος δὲ προσλαβόμενος βοήθειαν παρὰ τῶν συμμάχων, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μιτυλήνην· γενομένης δὲ ναυμαχίας, οἱ μὲν Μιτυληναῖοι συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων παρασκευαζομένων στόλον ἀξιόλογον, προλαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπέστειλαν

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 513. (2) Ἰδ. Ραουλ — Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 3, κ. 16, σ. 137. κξ. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. 116, 117.—Διοδ. Σικελ. β. 12, κ. (4) Θουκυδ. β. 3, κ. 2. (5) Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 55.

εἰς Λέσβον ἄλλας ναῦς σὺν χιλίοις ὁπλίταις· τούτων δ' ὁ ἡγούμενος Πάχης ὁ Ἐπικλήρου καταντήσας εἰς Μιτυλήνην καὶ παραλαβὼν τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν, περιετείχισε τὴν πόλιν καὶ ἐποιεῖτο συνεχεῖς προσβολὰς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Μιτυλήνην τεσσαράκοντα πέντε τριήρεις καὶ στρατηγὸν τὸν Ἀλκιδαν εἰς δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσέβαλον μετὰ τῶν συμμάχων· οἱ δὲ Μιτυληναῖοι πιεζόμενοι ἐκ τῆς σιτοδείας καὶ τοῦ πολέμου καὶ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, παρέδωκαν τὴν πόλιν καθ' ὁμολογίαν τοῖς πολιορκοῦσιν· ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις βουλευομένου τοῦ δήμου πῶς πρέπει να μεταχειρισθῶσι τοὺς Μιτυληναίους, ὁ δημαγωγὸς Κλέων, ὠμὸς ὢν τὸν τρόπον καὶ βίαιος, παρώξυνε τὸν δῆμον, ἀποφαινόμενος ὅτι πρέπει τοὺς Μιτυληναίους αὐτοὺς μὲν ἡβηδὸν ἅπαντας νὰ ἀποκτείνωσι, τὰ δὲ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νὰ ἐξανδραποδίσωσι· πεισθέντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ψηφισαμένων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κλέωνος, ἀπεστάλησαν εἰς Μιτυλήνην ἄνθρωποι ἵνα δηλώσωσιν εἰς τὸν στρατηγὸν τὰ δοχθέντα τῷ δήμῳ· τοῦ δὲ Πάχητος ἀναγνόντος τὸ ψήφισμα, ἦλθεν ἕτερον ἐναντίον τῷ προτέρῳ· ὁ δὲ Πάχης γνοὺς τὴν μετάνοιαν τῶν Ἀθηναίων, ἐχάρη, καὶ τοὺς Μιτυληναίους συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἅμα δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι περιελόντες τὰ τείχη τῆς Μιτυλήνης, κατεκληρούχησαν πᾶσαν τὴν Λέσβον πλὴν τῆς χώρας τῶν Μηθυμναίων (1), καὶ διεμέρισαν πᾶσαν τὴν γῆν εἰς τρισχίλια τμήματα ὧν τριακόσια καθιέρωσαν τοῖς θεοῖς, τὰ δὲ λοιπὰ διένειμον τοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἀποσταλεῖσι κληρούχοις (1)· ἅμα δὲ μετὰ ταῦτα

(1) Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 55. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 50.

οἱ Ἀθηναῖοι ἀφείλοντο ἀπὸ τῶν Μιτυληναίων πᾶσαν τὴν Τρωάδα καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ἠπείρου αὐτῶν κτίσματα, στρατηγοῦντος τοῦ αὐτοῦ Πάχητος ἢ Παχητίου κατὰ τὸν Στράβωνα (1)· κατὰ δὲ τὸ 2ʹ ἔτος τῆς 89ʹ Ὀλυμπιάδος οἱ Λέσβιοι οἱ πεφευγότες ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἁλώσεως τῆς Μιτυλήνης πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες κατέλαβον τὴν Ῥοίτειον καὶ τὴν Ἄντανδρον (2), καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενοι, διεπολέμουν τοῖς κατέχουσι τὴν Μιτυλήνην Ἀθηναίοις· ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξέπεμψε τοὺς στρατηγοὺς μετὰ δυνάμεως ἐπ' αὐτοὺς, Ἀριστείδην καὶ Σύμμαχον· οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον, καὶ προσβολὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς, εἷλον τὴν Ἄντανδρον, καὶ τῶν φυγάδων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐξέβαλον τῆς πόλεως· αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπολειπόντες ἵνα φυλάττη τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Λέσβου (3). Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου εἷλον τὴν Λέσβον οἱ Μακεδόνες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες οἳ ἔσχον αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1355 ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Καλο-Ἰωάννης ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γενουηνσίῳ Φραγκίσκῳ τῷ Καταλουσίῳ καὶ ἔκτοτε ἐξουσίασαν αὐτὴν οἱ Γενουήνσιοι (Γενοβέζοι) 107 ἔτη· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1462 ἀφείλετο αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν ὁ Σουλτάνος Μεχμέτης ὁ Βʹ, καὶ διέμεινεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Ὀθωμανῶν μέχρι τῆς σήμερον. — Τὸ πολίτευμα τῆς Λέσβου μετεβλήθη πολλάκις ἀπὸ ἀριστοκρατίας εἰς δημοκρατίαν καὶ τὸ ἀνάπαλιν κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις καθ' ἃς ὑπέκυψεν ὁτὲ μὲν τῇ κυριότητι τῶν Ἀθηναίων ὁτὲ δὲ τῇ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ

(1) Στραβ. β. 13, σ. 600. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 52. (3) Διοδωρ. Σικ. β. 12, κ. 72.

πότε μὲν ἦσαν ὑποχείριοι τῶν κατὰ καιροὺς ἰσχυόντων, πότε δὲ ἐπὶ μικροῖς διαλείμμασιν ἔμενον αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι· αἱ δὲ διαταράξεις τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ αἱ μετὰ τῶν Ἀθηναίων συγκρούσεις προῆλθον ἀεὶ ἐκ τῶν ἀριστοκρατῶν, τῶν πλουσίων καὶ τῶν μεγαλεμπόρων τῆς Μιτυλήνης· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος τὸ πολίτευμα τῆς Λέσβου κατέστη μικτὸν καὶ φαίνεται ὅτι τοιοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς τὸ μετέπειτα. Εἰς Λέσβον ὑπεξέπεμψεν ὁ Πομπήϊος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Κορνηλίαν ἐν τῇ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐκστρατείᾳ (1)· μετὰ δὲ τὴν ἐν Φερσάλοις ἧτταν καὶ καταστροφὴν ἐλθὼν ἐπὶ πλοίου φορτηγοῦ καὶ λαβὼν αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐκεῖθεν, ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον (2).—Ἡ Λέσβος ἔσχεν ἄνδρας ἐνδόξους γεννηθέντας κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῆς πόλεις (3).—Οἱ Λέσβιοι ἀντεποιοῦντο τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀρφέως, λέγοντες ὅτι προσηνέχθη αὕτη τῇ νήσῳ λαλοῦσα μετὰ θάνατον· τοῦτο δὲ ἐμυθεύθη ἐκ τοῦ ὅτι καὶ μετὰ τὸν Ὀρφέα ἀνεφάνησαν ἐκεῖ ἄνδρες λόγιοι (4). Οἱ Λέσβιοι ἦσαν οἱ ἄριστοι ψάλται τῆς Ἑλλάδος· ὅθεν ἐλέγετο παροιμία ἐπὶ τῶν κατά τι δευτερευόντων « Μετὰ Λέσβιον ᾠδόν. » Αἱ γυναῖκες περιβόητοι ἐπὶ τῷ κάλλει.—Ἐν Λέσβῳ ἐλατρεύοντο κυρίως ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις. Ἐκτὸς δὲ τῆς γενικῆς ταύτης ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον λατρείας, καὶ ἑκάστη τῶν πόλεων εἶχε τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς θεότητας· μία τῶν γενικῶν πανηγύρεων τῆς Λέσβου ἐκαλεῖτο Μεσοστραφωνίαι.—Ὁ Γρυνεὺς Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο καὶ ὑπὸ τῶν Λεσβίων κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Αἰολέων πρότερον ὡς θεὸς τῆς Αἰολικῆς ὁμοσπονδίας.

---

(1) Πλουταρχ. Πομπήϊος κ. 66. (2) Αὐτ. κ. 74. κξ. (3) Ἰδ. ἑκάστην τῶν πόλεων. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. εἰς ς. 536.

* Λέσβος καὶ Μιτυλήνη· πρὸς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἄντικρυ τῶν Κυδωνιῶν καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀδραμύττης, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Μπαμπᾶ καὶ Καράμπουρνου, πρὸς ἄρκτον τῆς Χίου· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτ. τῆς Παναγίας (Μαλίας) μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Σίγρι (Σιγρίου) λογίζεται, κατὰ τοὺς νεωτέρους 45 μιλ. ἰτ. ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς 168 μιλ. τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ τῆς νήσου καὶ τῆς κατέναντι ἠπείρου εἶναι 9 μιλ. τὸ δὲ στενώτατον μέρος τῆς νήσου εἶναι τὸ μεταξὺ Μπαγτσὲ καὶ Ἀχερῶνα· ἡ γῆ εἶναι ἀρίστη καὶ εὐφορωτάτη γεννῶσα παντὸς εἴδους προϊόντα, πρὸ πάντων καλὸν σῖτον, πολὺ καὶ ἐξαίρετον ἔλαιον, σῦκα κάλλιστα καὶ οἶνον καλόν· τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ δροσερὰ, κατάσκια καὶ κατὰ τόπους κατακαλυπτόμενα ὑπὸ τερπνοτάτων δασῶν καὶ πολυπληθῶν κυπαρίσσων καὶ πιτύων ἐξ ὧν συνάγεται πίσσα, τὸ δὲ ξύλον χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν πλοίων· περιέχουσι δὲ τὰ ὄρη αὐτὰ καὶ ἴασπιν καὶ ἀχάτην καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους.—Πολλοὶ ποταμίσκοι καὶ ῥύακες καταρδεύουσι καὶ δροσίζουσι τὴν χαρίεσσαν ταύτην νῆσον· ἔχει δὲ αὕτη δύο πόλεις, Μιτυλήνην καὶ Μέθυμναν, καὶ κώμας καὶ χωρία ὡς 120· ἑκάστη δὲ τῶν δύω πόλεων ἔχει ἀρχιερέα αὐτῆς ἴδιον.

ΟΡΗ.

ΛΕΠΈΤΥΜΝΟΣ, κατ' ἄρκτον, τὸ ὑψηλότατον πάντων παρὰ τὴν Μέθυμναν· ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ὡς λέγει Μύρσιλος ὁ Λέσβιος ἀναφερόμενος ὑπ' Ἀντιγόνου τοῦ Καρυστίου (1) ἦν ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ ἡρῷον Λεπετύμνου, ἐφ' ᾧ δύο μόνον ἦσαν κόρακες, ὄντων οὐκ ὀλίγων ἐν τοῖς πλησίον τόποις;

(1) Ἀντιγον. Καρυς. κ. 17.

ἦν δὲ καὶ ἱερὸν τοῦ Παλαμήδους ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, κατὰ τὸν Φιλόστρατον ἐκφραζόμενον οὕτω· « Ἔθαψαν αὐτὸν » Ἀχιλλεύς τε καὶ Αἴας εἰς τὴν ὅμορον τῇ Τροίῃ τῶν Αἰο» λέων ἤπειρον ὑφ' ὧν καὶ τὸ ἱερὸν αὐτῷ τι ἐξῳκοδόμη» το μάλα ἀρχαῖον, καὶ ἄγαλμα Παλαμήδους ἵδρυται » γενναῖον τε καὶ εὔοπλον, καὶ θύουσιν αὐτῷ ξυνιόντες οἱ » τὰς ἀκταίας οἰκοῦντες πόλεις· μαστεύειν δὲ χρὴ τὸ » ἱερὸν κατὰ Μεθυμνάν τε καὶ Λεπέτυμνον » (1)· κατὰ δὲ τὸν Λυκόφρονα ἦν καὶ ἐντεταφιασμένος ὁ Παλαμήδης ἐπὶ τοῦ Λεπετύμνου (2) ἔτι δε, ὡς λέγει ὁ Θεόφραστος, ἀπὸ τοῦ ὄρους τούτου ὁ ἀστρονόμος Μαδρικέτας ἐθεώρει τὴν πορείαν τῶν ἄστρων (3).

* Προφήτης Ἠλίας.

ὈΡΔΥΜΝΟΣ κατὰ δυσμάς· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ὅς λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἐφύετο τὸ φυτὸν τὸ καλούμενον εὐώνυμον (4).

ΜΆΚΙΣΤΟΣ, ἐν ἀγνώστῳ θέσει.

ΚΡΈΩΝ, πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν κώμην Αἴγειραν.

ὌΛΥΜΠΟΣ, κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* Διὸς μεταξὺ τῶν λιμένων Γέρου καὶ Καλωνῆς.

ΠΎΛΑΙΟΝ, κληθὲν οὕτω ἀπὸ Πυλαίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἐν Λέσβῳ οἰκησάντων Πελασγῶν, ὡς λέγει ὁ Στράβων (5)· ὁ Πύλαιος οὗτος μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὡς ἐφεξῆς==

---

(1) Φιλοστρατ. Ηρωϊκ. σ. 716 ἐκδ. Ολεαρ. ἰδ. καὶ βίος Ἀπόλλων. Τυαν. β. 4, κ. 13, σ. 180 καὶ κ. 16, σ. 184. (2) Λυκοφρ. Κασσανδρ. 1095. ἰδ. καὶ Τζέτζην περί τε τοῦ τάφου καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Παλαμήδους. « Ἐν Λεπετύμνῳ ὄρει τῆς Μεθύμνης ὁ Παλαμήδης κεῖται »· καὶ « Γέγονε δ' ὕστερον ἐν Λεπετύμνῳ ὄρει Μεθύμνης ἱερὸν τοῦ ἀνδρός ». Ἐν Λυκόφρ. 384. (3) Θεοφραστ. Περὶ Πνευματ. καὶ ὕδατ. Τ. 1, σ. 788 ἐκδ. Σχνεἰδ. (4) Θεοφρας. Φυτ. Ισ. β. 3, κ. 18. (5) Στραβ. β. 13, σ. 621.

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων
Τῶν οἳ Λάρισσαν ἐριβώλακα ναιετάασκον
Τῶν ἦρχ' Ἱππόθοός τε Πύλαιός τ' ὄζος Ἄρηος
Υἷε δύω Λήθοιο Πελασγοῦ Τευταμίδαο (1).
ἀγνοεῖται ὁποῖον τῶν ὀρέων τῆς Λέσβου ἐκαλεῖτο Πύλαιον.

ΤΑΝΤΑΛΟΣ, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ἄνευ περαιτέρω διασαφήσεως (2).

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

ΑΡΓΕΝΝΟΝ κατ' ἄρκτον.

* Κουρέτσι ἢ Μπιάνκον.

ΜΑΛΙΑ ἢ ΜΑΛΕΑ κατὰ τὸ ανατ-νότιον ἀπέναντι τῶν Κανῶν, ἀκρωτηρίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

* Ἁγία Μαρίνα ἢ Ζεϊτούν.

ΣΙΓΡΙΟΝ, κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν· τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Μαλίας καὶ Σιγρίου διάστημα, ὅπερ εἶναι τὸ μῆκος τῆς νήσου, ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα 560 σταδίων· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Σιγρίου ἐπὶ τὴν Μεθυμναίαν 210 (3).

* Σίγρι· πρὸς τὸ βορ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου σχηματίζεται κόλπος, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ κόλπου ὑπάρχει πόλισμα Σίγρι ὡσαύτως καλούμενον καὶ παρ' ὃ ὑπῆρξε ποτὲ ἡ πόλις Ἄντισσα.

ΒΡΙΣΗ, κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλόν· ἀναφέρεται ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (4).

* Τὸ ἀκρ. ὁ Ἁγ. Φωκᾶς παρὰ τὸ χωρ. Βρυσιὰν θεωρεῖται ὡς ἡ Βρίση.

---

(1) Ὁμ. Ιλ. Β. σ. 840 κξ. (2) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Τάνταλος.
(3) Στραβ. β. 13, σ. 618. (4) Στεφ. Βυζ. Βρίση.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΜΙΤΥΛΗΝΗ, κατὰ τοὺς πλείστους τῶν συγγραφέων, καὶ κατὰ τὰ χειρόγραφα ἡ ΜΥΤΙΛΗΝΗ κατ' ἄλλους καὶ κατὰ τὰ νομίσματα, ἡ μεγίστη καὶ ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς αἰγιαλοῦ, μεταξὺ Μεθύμνης καὶ τῆς ἄκρας Μαλίας, ἧς διεῖχεν ἑβδομήκοντα στάδια (1) Ὁ Στέφανος δὲ γράφει διὰ τοῦ υ λέγει περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς οὕτω· «Μυτιλήνη πόλις ἐν Λέσβῳ μεγίστη.. ἀπὸ Μυτιλήνης τῆς Μάκαρος θυγατρὸς ἢ Πέλοπος οἱ δὲ ὅτι Μυτίλης ἦν ὁ οἰκιστής, οἱ δὲ ἀπὸ Μύτωνος τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Μυτιλήνης, ὅθεν Μυτωνίδα καλεῖ τὴν Λέσβον Καλλίμαχος ἐν τῷ τετάρτῳ. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε δύο λιμένας, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Θουκυδίδου (2) τοῦ Σκύλακος (3) καὶ τοῦ Στράβωνος (4)· καὶ ὁ μὲν νότιος τῶν λιμένων τούτων ἦν κλειστὸς πρὸς τριήρεις καὶ χωρητικὸς πεντήκοντα νηῶν· ὁ δὲ βόρειος ἦν μέγας καὶ βαθὺς σκεπαζόμενος ὑπὸ χώματος· προέκειτο δὲ ἀμφοτέρων τῶν λιμένων νησίον ἐφ' οὗ συνῳκεῖτο μέρος τῆς πόλεως. Ἦν δὲ ἡ πόλις αὕτη κατὰ πάντα καλῶς κατεσκευασμένη (5), ἔχουσα καὶ πρυτανεῖον (6) καὶ θέατρον (7) κτλ. ὁ Κικέρων ἐπαινεῖ τὴν θέσιν, τὴν κομψότητα τῶν οἰκοδομῶν καὶ τὴν εὐφορίαν καὶ τερπνότητα τῶν ἀγρῶν αὐτῆς (8). Ὁ Λόγγος λέγει οὕτω· «Πόλις ἐστὶ Λέσβου Μιτυλήνη μεγάλη καὶ καλή· διείληπται γὰρ εὐρίποις, ὑπεισρεούσης » τῆς θαλάσσης, καὶ κεκόσμηται γεφύραις ξεστοῦ καὶ λευκοῦ λίθου· νομίσεις οὐ πόλιν ὁρᾷν, ἀλλὰ νῆσον » (9).

---

(1) Στραβ. β. 13, σ. 617. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 6, καὶ 39.
(3) Σκυλ. Περιπλ. Λέσβος. (4) Στραβ. β. 13, σ. 617. (5) Στραβ. αὐτ. (6) Αθην. β. 10, σ. 425. (7) Πλουταρχ. βιος Πομπ. κ. 42.
(8) Κικερ. πρὸς Ρουλλ. 2, 16. (9) Λογγ. Ποιμεν. ἐν ἀρχῇ.

κατὰ δὲ τὸν Βιτρούβιον τὸ μὲν ἄστυ τῆς Μιτυλήνης ἦν κομψῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ᾠκοδομημένον, ἀλλ' ἡ θέσις ἀστόχως καὶ ἀσυνέτως ἐκλελεγμένη· ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὅταν μὲν πνέῃ ὁ νότος, οἱ ἄνθρωποι ἀσθενοῦσιν, ὅταν δὲ ὁ ἀργέστης, βήχουσιν, ὅταν δὲ ὁ ἀπαρκτίας, ἀναλαμβάνουσι μὲν τὴν ὑγείαν, ἀλλ' οὐ δύνανται διαμένειν ἐν τοῖς στενωποῖς καὶ ταῖς πλατείαις διὰ τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους (1)· λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ καικίου ἀνέμου ὃν οἱ Λέσβιοι ὠνόμαζον θηβάνην ὡς πνέοντα ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς Θήβης ὅτι ἠνόχλει τὸν λιμένα τῶν Μιτυληναίων, μάλιστα δὲ τὸν Μαλόεντα (2)· ἐπλούτουν δὲ οἱ Μιτυληναῖοι πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.—Ἡ Μιτυλήνη ἔσχε πολλοὺς ἄνδρας ἐνδόξους, τὸ πάλαι μὲν τὸν Πιττακὸν, ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀντιμενίδαν ὃς συμμαχῶν τοῖς Βαβυλωνίοις, ὡς λέγει ὁ Ἀλκαῖος, ἐτέλεσε μέγαν ἆθλον, καὶ ἐρύσατο αὐτοὺς ἐκ πόνων, κτείνας τὸν Μαχαίταν· συνήκμασε δὲ τούτοις καὶ ἡ Σαπφὼ, θαυμαστόν τι χρῆμα κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ τε Στράβωνος (3) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (4), διότι ἐν τοσούτῳ μνημονευομένῳ χρόνῳ οὐκ ἐφάνη γυνή τις ἐνάμιλλος οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐκείνῃ ποιήσεως χάριν. Λέσχης κυκλικὸς ποιητὴς, ὁ ἀρχαιότατος τῶν ποιητῶν τῆς Λέσβου· ὁ ἐποποιὸς Διονύσιος, ὁ ἐπιγραμματοποιὸς Ἀλφαῖος, οἱ μουσικοὶ Φρύνις καὶ Ἀγήνωρ καὶ Ἀρχύτας· οἱ φιλόσοφοι Κράτιππος, Ἀριστοτέλης, Πραξιφάνης, καὶ Πρημιγένης· οἱ ἱστοριογράφοι Ἡράκλειτος ὁ γράψας τὴν Ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας, Χάρης ὁ βιογράφος τοῦ Ἀλεξάνδρου, Σκάμμων ὁ

---

(1) Βιτρουβ. 1, 6 (2) Πότερος τῶν δύο λιμένων τῆς Μιτυλήνης ἐκαλεῖτο Μαλόεις ἀγνοεῖται. (3) Στράβ. β. 13, σ. 617. (4) Εὐστάθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 536.

γράψας περὶ εὑρημάτων, Ἀδαῖος, ὁ συγγράψας τοὺς βίους τῶν περιφημοτέρων ἀγαλματοποιῶν καὶ περὶ διαθέσεως. — Ἐν Μιτυλήνῃ ἐτελοῦντο ἀγῶνες τῶν ποιητῶν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλκαίου· ὕστερον μετὰ πολλοὺς χρόνους ἤκμασεν ὁ ῥήτωρ Διοφάνης, ὃς ἐγένετο θῦμα τῆς φιλίας Τιβερίου τοῦ Γράκχου· ἐπὶ δὲ τῶν Ῥωμαίων Λεσβῶναξ φιλόσοφος, πατὴρ τοῦ Ποτάμωνος· Ποτάμων ῥήτωρ ὃς μετῆλθε τὴν τέχνην αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ, καὶ τοσοῦτον ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Τιβερίου, ὥστε μέλλων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἔλαβε τὸ ἑξῆς διαβατήριον· *Ποτάμωνα Λεσβώνακτος εἴτις ἀδικεῖν τολμήσαι, σκεψάσθω εἴ μοι δυνήσεται πολεμεῖν*· Ἑλλάνικος ὁ ἱστορικὸς, Καλλίας ὁ σχολιαστὴς τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀλκαίου· Λεσβοκλῆς ὁ ἀγαλματοποιὸς, Κριναγόρας καὶ ὁ συγγραφεὺς Θεοφάνης· οὗτος δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε, καὶ κατέστη φίλος Πομπηΐου τοῦ Μάγνου, μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν καὶ πάσας συγκατώρθωσεν αὐτῷ τὰς πράξεις ἀφ' ὧν τήν τε πατρίδα ἐκόσμησε τὰ μὲν δι' ἐκείνου, τὰ δὲ δι' ἑαυτοῦ· καὶ ἑαυτὸν πάντων Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ἀνέδειξε, καὶ υἱὸν ἀπέλιπε Μάρκον Πομπήϊον ὃν ὁ Αὔγουστος κατέστησέ ποτε ἐπίτροπον τῆς Ἀσίας, καὶ εἶτα ἦν ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων τοῦ Τιβερίου (1)· εὐγνωμονοῦντες δὲ οἱ Μιτυληναῖοι πρὸς τὸν Θεοφάνην, ἀπεθέωσαν αὐτὸν, καὶ σώζεται μάλιστα νόμισμα ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ Τιεπύλου εἰς Ἐνετίαν φέρον προτομὴν τοῦ Θεοφάνους μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ ΜΥ— Οἱ Μιτυληναῖοι ἐκέκτηντο καὶ μέρος τῆς ἀντιπέραν περὶ τὸν Ἀδραμυττικὸν κόλπον ἠπείρου ἣ ἐλέγετο ἤπειρος τῶν Μιτυληναίων ὡς καὶ ἡ κατὰ τοῦτο παραλία αἰγιαλὸς τῶν

---

(1) Στραβ. αὐτ. σ. 617, 618.

Μιτυληναίων ἐφ' οὗ εἶχον καὶ κώμας τινὰς (1) ὡς τὴν Κορυραντίδα καὶ τὴν Ἡράκλειαν (2)· ἐκτὸς δὲ ἄλλων ἦν καὶ ἡ Αἶνος ἐν Θράκῃ ἀποικία των Μιτυληναίων, ὡς Σκύμνος ὁ Χίος μαρτυρεῖ=

Μετὰ Μαρώνειαν δὲ κεῖτ' Αἶνος πόλις
ἔχουσ' ἀποίκους ἐκ Μυτιλήνης Αἰολεῖς (3).

Η Μιτυλήνη ἐτυραννήθη διὰ τὰς διχοστασίας ὑπὸ πλειόνων, ὡς τοῦ Μυρσίλου, τοῦ Μελαγύρου καὶ τῶν Κλεανακτιδῶν· ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἀλκαῖος μετέσχε τῶν τοιούτων νεωτερισμῶν, καὶ περὶ τούτων ἦσαν τὰ διχοστασιαστικὰ αὐτοῦ ποιήματα· ὁ δὲ Πιττακὸς ἐξέβαλε τῆς πατρίδος τὸν τύραννον Μελέγυρον, καὶ αἱρεθεὶς στρατηγὸς εἰς τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον, ἔσωσεν αὐτὴν, ἀποκτείνας τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν ἐχθρῶν Φρύνον καὶ ἑλὼν τὸ Σίγειον (4)· διὸ καὶ οἱ Μιτυληναῖοι εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν ἄξιον αὐτὸν πολίτην, ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ λάβῃ ὁπόσον μέρος γῆς ἐβούλετο· οὗτος δὲ ῥίψας τὸ δόρυ αὐτοῦ, ἠρκέσθη ἐπὶ τοσούτῳ μόνον ὅσον περιελαμβάνετο ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ· καὶ τότε οἱ Μιτυληναῖοι ἐχορήγησαν αὐτῷ τὴν ἀπόλυτον ἀρχὴν τῆς πόλεως ἣν ἔσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη, ἕως οὗ καταλύσας τὰς δυναστείας, παρῃτήσατο αὐτοθελήτως καὶ ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν τῇ πόλει (5)· ἐκυβέρνησε δὲ ὡς πατὴρ καὶ ὡς φιλόσοφος καὶ ἔδωκε νόμους γράψας αὐτοὺς ἐμμέτρως. — Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀποστάσης τῆς Λέσβου ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αἷς ὑπέκειτο, ἐπολιορκήθη ἡ Μιτυλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ παρεδόθη αὐτοῖς, καὶ κατεψηφίσθη θάνατος γενικὸς κατὰ πάντων τῶν Μιτυληναίων· ἀλλὰ μι-

(1) Στραβ. σ. 605. (2) Αὐτ. β. 13, σ. 607. (3) Σκυμν. Χιος Περιηγ. ς. 605 696. (4) Ἰδ, ἀνωτ. Λέσβος νῆσ. (5) Στραβ. β. 13, σ. 617.

χρὸν πρὶν τῆς ἐκτελέσεως ἔσωσεν αὐτοὺς ἕτερον ψήφισμα(1)· περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ πολέμου Ολ. 93, 2 ἐγένετο παρὰ τὸν λιμένα τῆς Μιτυλήνης ναυμαχία δεινὴ μεταξὺ Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Κόνωνα καὶ Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Καλλικρατίδαν τὸν ἑλόντα πρότερον τὴν Μέθυμναν, καθ' ἣν καὶ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ νῆες πολλαὶ ἀπωλέσθησαν ἑκατέρωθεν καὶ τέλος ὑπερίσχυσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χῖον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι, ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμον (2). Ἐν ἀποστάσει πεντήκοντα σταδίων ἀπὸ τῆς Μιτυλήνης πρὸς βορρᾶν, κατὰ τὴν ἐπὶ Μεθύμνης ὁδὸν ἦσαν βράχοι τινὲς Λαρισσαῖαι πέτραι καλούμενοι (3) καὶ κάτωθεν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ πηγαὶ θερμοῦ ὕδατος. Ἐν Μιτυλήνῃ κατὰ τὸν Μαλόεντα, ἕνα τῶν λιμένων αὐτῆς ἐτελεῖτο πανήγυρις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἦγον δὲ καὶ ἑορτὴν οἱ Μιτυληναῖοι τῇ Θερμαίᾳ Ἀρτέμιδι· ἔτι δὲ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἡ Ἥρα καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτῆς ἐτελοῦντο ἀγῶνες γυναικῶν ἐπὶ τῷ κάλλει· ἐτιμᾶτο προσέτι ἐνταῦθα καὶ Ζεὺς Ὑπερδέξιος καὶ Ἀθηνᾶ Ὑπερδεξία καὶ Ποσειδῶν Μεταπόντιος καὶ Ἀφροδίτη.—Τὰ αὐτονομικὰ νομίσματα τῆς Μιτυλήνης φέρουσι τὸν τύπον κατὰ τὸ πλεῖστον Ἀπόλλων καὶ Ζεὺς Ἀμμώνιος, τὰ δὲ αὐτοκρατορικὰ ἐξικνοῦνται ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Γαλλιανοῦ.

* Μιτυλήνη πρωτεύουσα τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ 7 μιλ. ἰτ. Β. Δ. ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Παναγίας, καὶ 16 ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Καράμπουρνοῦ τῆς Ἀσίας· κεῖται ἐπὶ ἀκρωτηρίου μεταξὺ δύο λιμένων, τοῦ μὲν πρὸς ἄρκτον, τοῦ δὲ τοῦ μείζονος πρὸς μεσημβρίαν· πρὸ δὲ

(1) Ἰδ. ἀνωτ. Λέσβος νησ. (2) Ξενοφ. Ἑλλ. Ἱσ. β. 1, κ. 6. — Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 76—79. (3) Στραβ. β. 9, σ. 440.

τούτων καὶ τῆς πόλεως κεῖται μικρὸν νησίον· ἡ πόλις εἶναι ᾠκοδομημένη κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν τρόπον, δηλ. ἄτακτος καὶ ἀκάθαρτος· οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ ἀνάμικτοι· ἔχει δὲ ἀρχιερέα ἑδρεύοντα ἐν αὐτῇ. Ἡ πόλις αὕτη καταπεσοῦσα πολλάκις, καὶ ἀπολέσασα βαθμηδὸν τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα, οὐδὲν σώζει ἔτι τῶν ἀρχαίων αὐτῆς εἰμὴ ἐρείπια τινὰ καὶ μίαν διώρυγα· ἐν ἀποστάσει 21 περίπου λεπτῶν ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς βορρᾶν σώζονται ἐρείπια περιφήμου ἀρχαίου ὑδραγωγείου. Μ. Γ. 44. 15'. Π. 39'. 3'.

ΜΕΘΥΜΝΑ ἢ ΜΗΘΥΜΝΑ, πόλις παράλιος ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Μιτυλήνης, καὶ ἀπέχουσα ἑξήκοντα στάδια τῆς ἐκ Πολυμηδίου τῆς κατέναντι ἠπείρου πρὸς τὴν Ἄσσον παραλίας, (1) διακόσια δέκα τοῦ ἀκρ. Σιγρίου καὶ τριακόσια τεσσαράκοντα τοῦ ἀκρ. Μαλίας (2). Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Μεθύμνης θυγατρὸς τοῦ Μακαρέως καὶ γυναικὸς Λέσβου τοῦ Λαπίθου (3). Τὸ ὄρος ὁ Λεπέτυμνος ἔκειτο πλησίον τῆς Μεθύμνης κατὰ τὸ νοτανατολικόν.—Ὁ περὶ τὴν Μέθυμναν οἶνος ἦν ὁ ἄριστος τῆς νήσου (4), ὡς καὶ ὁ Ἐρέσσιος (5). — Ἐκ Μεθύμνης ἦν ὁ Ἀρίων κιθαρῳδὸς οὐδενὸς δεύτερος τῶν τότε καὶ πρῶτος αὐτὸς ποιήσας καὶ ὀνομάσας καὶ διδάξας ἐν Κορίνθῳ τὸν διθύραμβον (6)· οὗτος διέτριψε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Κορίνθου Περιάνδρῳ· καί ποτε παραγενόμενος ἐκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ προσκτησάμενος χρήματα πολλὰ, ἠθέλησε νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Κόρινθον καὶ μισθωσάμενος πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων, ὡρμήθη ἐκ Τάραντος· διεβουλεύσαντο δὲ οὗτοι νὰ ἐκβάλωσιν αὐτὸν εἰς

---

(1) Στραβ. β. 13, σ. 616. (2) Αὐτ. σ. 617. (3) Διοδ. Σικ. β. 5. κ. 81. (4) Οβιδ. Τεχν. ἐρ. 1' 37—Βιργιλ. Γεωργ. 2, 90. (5) Γαλην. Θεραπευτ. μεθοδ. β. 12. (6) Ἡροδοτ. β. 1, κ 23.

ἱδρεύοντα ἐν τῇ κώμῃ Καλλονῇ, καὶ καλὰς ἐκκλησίας ὧν μία ἡ τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος περιέχει τινὰς ἀρχαιότητας καὶ μάλιστα ἐπιγραφάς· ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικόν, καὶ ἔν τινι παραθαλασσίῳ κήπῳ σπήλαιον καὶ πηγή, ἀμφότερα ἀρχαῖα, καὶ θερμὰ δὲ λουτρὰ εἰσὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως.

ἌΝΤΙΣΣΑ, πόλις παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σίγριον βορείως, ἔχουσα λιμένα (1) παρὰ τὰς πρὸς δυσμὰ ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ὀρδύμνου, καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Ἐρεσσοῦ· ἡ Ἄντισσα ἦν πρότερον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων, νῆσος. « Ἡ δὲ Ἄντισσα » νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησί, τῆς γὰρ Λέσβου » καλουμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖ» σθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστί » (2). Αὐτὸ τοῦτο βεβαιοῖ καὶ ὁ Ὀβίδιος, λέγων ὅτι ὑπὸ τῶν κυμάτων περιεβρέχετο ἥ τε Ἄντισσα καὶ ἡ Φάρος καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ Τύρος, ὧν οὐδεμία ἐστὶν ἤδη νῆσος =

Fluctibus ambitae fuerant Antissa Pharos que
Et Phoenissa Tyros, quarum nunc insula nulla est (3)·

ὡσαύτως καὶ ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι ἡ φύσις ἀφείλετο ἀπὸ τῆς θαλάσσης νήσους καὶ ἥνωσεν αὐτὰς τῇ γῇ, οἷον τὴν Ἄντισσαν τῇ Λέσβῳ κτλ=

(natura) abstulit insulas mari juxtique terris. Antissam Lesbo etc. (4)

Ἐξ Ἀντίσσης ἦν ὁ Τέρπανδρος, ποιητὴς καὶ κιθαρῳδὸς περίφημος ἀκμάσας περὶ τὰ 650 π. Χ. οὗτος μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς καὶ ἄλλοι θιασῶται τῶν Μουσῶν μετεπέμποντο συνήθως ὑπ' αὐτῶν (5), ἔλαβε πρῶ-

---

(1) Στραβ. Β. 13, σ. 618. (2) Αὐτ. Β. 1, σ. 60. (3) Ὀβιδ. Μεταμορφ. Β. 15 σ. 287. (4) Πλιν. Φυσ. Ἱστ. Β. 2. κεφ. 91. (5) Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστ. Β. 12 κ. 50.

τον τὸ βραβεῖον τῆς μουσικῆς κατὰ τοὺς ἐν Σπάρτῃ ἀγῶνας τοὺς καλουμένους Κάρνια, καὶ κατέπαυσε μάλιστα καὶ στάσιν τινὰ τῆς πόλεως ἐκείνης διὰ τῶν μελῳδικῶν αὐτοῦ ᾀσμάτων καὶ τῶν ἐναρμονίων ἤχων τῆς λύρας αὐτοῦ ἣν ἀντὶ τετραχόρδου πρῶτος ἑπτάχορδον κατέστησεν, ὡς καὶ ἐν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένοις ἔπεσι λέγεται·

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστρέψαντες ἀοιδὴν,

Ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους (1)

ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς ζημίαν ἐπὶ τῷ νεωτερισμῷ καὶ ἐδήμευσαν τὴν λύραν αὐτοῦ· ἔλαβε δὲ ὁ Τέρπανδρος καὶ κατὰ τὰ Πύθια τετράκις τὸ βραβεῖον τῆς μουσικῆς· οὐδὲν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ διεσώθη.—Τὴν Ἄντισσαν κατέσκαψαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ ὑπατείας Λ. Αἰμιλίου Παύλου τοῦ Β'. καὶ Κ. Λικινίου Κράσσου ἐν ἔτει 168 π. Χ. καὶ μετεβίβασαν τοὺς κατοίκους εἰς Μέθυμναν, ὀργισθέντες κατ' αὐτῶν ὡς δεξαμένων ἐν τῷ λιμένι αὐτῶν τὸν στόλον τοῦ Περσέως, βασιλέως τῆς Μακεδονίας. — Τὰ νομίσματα τῆς Ἀντίσσης φέρουσι τὴν κεφαλὴν τῆς Σαπφοῦς.

ἘΡΕΣΣΌΣ, πόλις ἱδρυμένη ἐπὶ λόφου καὶ καθήκουσα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἀπέχουσα δὲ 18 στάδια ἀπὸ τῆς ἄκρας Σιγρίου (2), καὶ κειμένη κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀντίσσης καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Πύῤῥας· ἐξ Ἐρεσσοῦ ἦσαν ὁ Θεόφραστος καὶ ὁ Φανίας οἱ ἐκ τῶν περιπάτων φιλόσοφοι, Ἀριστοτέλους γνώριμοι· ὁ Θεόφραστος ἐκαλεῖτο πρότερον Τύρταμος· μετωνόμασε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης Θεόφραστον καὶ διὰ τὴν κακοφωνίαν τοῦ προτέρου ὀνόματος, καὶ διὰ τὸ εὐφραδὲς τοῦ λόγου αὐτοῦ· διότι ὁ Ἀριστοτέλης ἅπαντας μὲν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐποίησε λογίους

(1) Στραβ. β. 13, σ. 618. (2) Αὐτ.

τὸν δὲ Θεόφραστον λογιώτατον (1). — Ὁ Ἐρέσσιος οἶνος ὡς καὶ ὁ Μεθυμναῖος ἦν ὁ ἄριστος τῶν τῆς Λέσβου (2). — Τὰ νομίσματα τῆς Ἐρεσσοῦ φέρουσι τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Δήμητρα· καὶ μία μόνη αὐτοκρατορικὴ τὸν Ἀδριανόν.

* Ἐρεσῶ, κώμη ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐρεσσοῦ περιέχουσα πολλὰς ἀρχαιότητας, ὑπόκειται ἐκκλησιαστικῶς τῷ ἀρχιερεῖ τῆς Μιτυλήνης καὶ οὐχὶ τῷ τῆς Μεθύμνης καί τοι κειμένη μεταξὺ χωρίων ὑπαγομένων τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ· πλησίον τῆς κώμης ταύτης κεῖται χωρίον Τελώνια καλούμενον· ἡ Ἐρεσῶ ἀπέχει τῆς ἄκρας Σιγρίου 5 μιλ. Ἰτ. Ν. Α. Κατὰ τὴν 27′ μαΐου τοῦ ἔτους 1821 ὁ Δημήτριος Παπᾶ Νικολῆς ἔκαυσεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἐρεσσοῦ διὰ πυρπολικοῦ ἓν ὀθωμανικὸν δίκροτον κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Βεκτασῆ Ἀρναούτου.

ΠΥῬΡΑ πόλις παράλιος ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου, διέχουσα τῆς ἄκρας Μαλίας ἑκατὸν στάδια (3). Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος ἡ πόλις αὕτη ἦν κατεστραμμένη, τὸ δὲ προάστειον ᾠκεῖτο καὶ εἶχε λιμένα ὅθεν ἦν εἰς Μιτυλήνην ὑπέρβασις σταδίων ὀγδοήκοντα (4). Ὁ κόλπος ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ Πύῤῥα ἐκαλεῖτο Πυῤῥαῖος Εὔριπος καὶ ἦν ἐξ Αἰγείρου εἰς αὐτὸν ὑπέρβασις εἴκοσι σταδίων (5). Τὸ παρὰ τὴν Πύῤῥαν ὄρος κατεκαλύπτετο ὑπὸ πιτύων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Θεοφράστου ὅς λέγει αὐτὸ « Πυῤῥαίων ὄρος πιτυῶδες » (6).

* Ἐκ τῆς ἀρχαίας Πύῤῥας οὐδὲν πλὴν τοῦ ὀνόματος σώζεται ἤδη κατὰ τὸν ἀνατολ-βόρειον μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ λεγομένου τῆς Καλλονῆς· τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου πιτυῶδες λεγόμενον ὄρος καὶ ἤδη τσαμλίκι λέγεται, ὅπερ σημαίνει τὸ αὐτὸ ὀθωμανιστί.

(1) Στραβ. β. 13, σ. 618. (2) Ἰδ. Μέθυμνα. (3) Στραβ. β. 13. σ. 617. (4) Αὐτ. σ. 618. (5) Αὐτ. σ. 617. (6) Θεοφραστ. Φυτ. ἱστ. β. 3, 9.

ΑΪΓΕΙΡΟΣ, (ἡ) κώμη τῆς Μεθυμναίας χώρας μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Μεθύμνης· κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἦν στενωτάτη ἡ νῆσος, ὑπέρβασιν ἔχουσα εἰς τὸν Πυῤῥαῖον Εὔριπον σταδίων εἴκοσι (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς πάλαι Αἰγείρου κεῖται χωρίον Μπαγτσὲς πρὸς τὸ δυτ βόρειον τῆς πολ. Μιτυλήνης καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Μεθύμνης κατὰ τὸ μέσον· τὸ στενώτατον μέρος τῆς νήσου εἶναι μεταξὺ τοῦ χωρίου τούτου καὶ τοῦ χωρίου Λγερῶνα.

ΑΡΙΣΒΑ, πόλις ποτὲ ἀλλ' ἀνδραποδισθεῖσα ὑπὸ τῶν Μεθυμναίων, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος, λέγων « Αἱ δὲ τὰς » νήσους ἔχουσαι πέντε μὲν πόλεις (Αἰολίδες) τὴν Λέσβον » νέμονται· τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τῇ Λέσβῳ οἰκεομένην Ἀρί- » σβαν ἠνδραπόδισαν Μεθυμναῖοι, ἐόντες ὁμαίμους » (2)· ἔτι δὲ καὶ ὁ Στράβων λέγει « Ἦν δὲ καὶ ἐν Λέσβῳ πόλις » Ἀρίσβα ἧς τὴν χώραν ἔχουσι Μεθυμναῖοι » (3)· ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ἡ Ἀρίσβα ἔκειτο οὐ πόῤῥω τῆς Μεθύμνης· κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον ἡ Ἀρίσβα ἠφανίσθη ὑπὸ σεισμοῦ (4).

ΙΕΡΑ, πόλις ποτὲ περὶ ἧς οὐδὲν γνωστὸν, εἰ μὴ ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ ἑνὸς τῶν δύο μεγάλων κόλπων τῆς Λέσβου καὶ εἶχε λιμένα, ὃς ἀπ' αὐτῆς ἐλέγετο λιμὴν τῆς Ἱερᾶς, ὡς καὶ ὁ κόλπος τῆς Ἱερᾶς. Ἡ πόλις αὕτη, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος, ἦν ἤδη ἠφανισμένη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ (5).

* Ἡ θέσις τῆς Ἱερᾶς γνωρίζεται ἤδη ὑπὸ τὸ ὄνομα Γέρα.

ΝΑΠΗ, πόλισμα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Μεθύμνης ὃ ὁ Ἑλλάνικος ἀγνοῶν ΛΑΠΗΝ ὀνομάζει, ὡς λέγει ὁ Στράβων (6)·

---

(1) Στραβ. σ. 617. (2) Ἡροδ. β. 1, κ. 151. (3) Στραβ. β. 13, σ. 590. (4) Πλιν. Φυ. ις. κ. 95. (5) Ποκοκ. Περιγρ. Ἀνατ. Τ. 3, σ. 30. (6) Στραβ. β. 9, σ. 426.

ἀλλὰ Στέφανος ὁ Βυζάντιος γράφει Νάπη, πόλις Λέσβου. Ἑλλάνικος ἐν δευτέρῳ Λεσβιακῶν· ὁ πολίτης Ναπαῖος κτλ. (1)· ὥστε καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Στεφάνου καὶ κατὰ πάντα λόγον ἀπίθανος καὶ ἄτοπος φαίνεται ἡ ἄγνοια τοῦ Ἑλλανίκου, καὶ ὑποθετέον μᾶλλον ὅτι οἱ ἀντιγραφεῖς τοῦ Ἑλλανίκου οὓς εἶδεν ὁ Στράβων παραφθείραντες τὸ κείμενον, ἀντὶ Νάπης ἔγραψαν Λάπην ἢ ὅτι ὁ Ἑλλάνικος αὐτὸς ἔγραψε Λάπην κατ' ἰδιαιτέραν τινὰ Λεσβιακὴν διάλεκτον. Ἐν Νάπῃ ἦν ναὸς Ἀπόλλωνος Ναπαίου (2)· ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων αὐτῆς ἦν Ἀπόλλων ϛεφανηφόρος καὶ ὄπισθεν τίγρις ἀνεγείρουσα τὸν ἀριστερὸν πόδα πρὸς φοίνικα (3).

* Εἰκάζεται ὅτι ἡ Κάπη ἓν τῶν περὶ τὴν Μέθυμναν χωρίων κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Νάπης.

ἈΓΑΜΗΔΗ, πόλισμα κείμενον περὶ τὴν πόλιν τῶν Πυῤῥαίων, κατὰ τὰς μαρτυρίας Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ (4) καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (5)· ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τὴν Ἀγαμήδην ὡς πόλιν ἠφανισμένην ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ (6).

* Τὸ χωρίον Μαδαμάδος ἢ Μανδαμάδος θεωρεῖται ὡς κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἀγαμήδης καὶ ὡς φέρον τὸ αὐτὸ ὄνομα παρεφθαρμένον· τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται μεταξὺ τῆς κωμοπόλεως Κάρπι καὶ τοῦ χωρίου Μπαγτσέ.

ὙΠΕΡΔΕΞΙΟΝ, πόλισμα ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὃς λέγει οὕτω· « Ὑπερδέξιον χωρίον Λέσβου » ἐν ᾧ Ζεὺς Ὑπερδέξιος καὶ Ἀθηνᾶ ὑπερδεξία· ὡς ἦν ἀπὸ » Βυζαντίου Βυζάντιος, οὕτω παρὰ τὸ Ὑπερδέξιον, Ὑπερ-

(1) Στεφ. Βυζ. Νάπη. ἰδ. καὶ Στουρτζ. περὶ Ἑλλαν. σ. 16 — Μακροβ. Σατ. 1, 17—Σουΐδ. εἰς λ. Νάπη—Μιοννέτ. Νομ. Ἑλλ. Τ. 3, σ. 60.

(2) Στεφ. Βυζ. (3) Μιοννέτ. Τ. 3, κ. 60. (4) Νικ. Δαμ. ἐν Ἐκλογ.

(5) Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Ἀγαμήδη. (6) Πλιν. Φυσ. Ἱς. κ. 95.

» δέξιος τὸ ἐθνικόν. Νικόλαος δὲ (ὁ Δαμασκηνὸς) πληθυ-
» τικῶς Ὑπερδέξιοι φησίν » (1).

ΠΌΛΙΟΝ, πόλισμα ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυ-
ζαντίου. « Πόλιον τόπος Λέσβου ἔχων ἱερὸν Ταντάλου ἥ-
» ρωος » (2).

* Ἀγνοεῖται ποῦ ἔκειτο τὸ πόλισμα τοῦτο ὡς καὶ τὸ
πρὸ τούτου.

ΚΟΛΠΟΙ.

Ὁ τῆς Πύῤῥας ὃς ἐκαλεῖτο ΠΥῤῬΑΪΟΣ ΕΥ̓ΡΙΠΟΣ ἢ ΕΥ̓-
ΡΙΠΟΣ ΤΩ͂Ν ΠΥῤῬΑΊΩΝ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς
νήσου, ἐκτεινόμενος ἐπὶ πολὺ κατὰ βάθος ἀπὸ τοῦ νοτ-δυτικοῦ
πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν. Κατὰ τὸν μυχὸν αὐτοῦ τὸν πρὸς
τὸ βορ-ἀνατολικὸν ἔκειτο ἡ πόλις Πύῤῥα ἀφ' ἧς ὠνομά-
σθη ὁ κόλπος, καὶ τὸ μεταξὺ τοῦ σημείου τούτου καὶ τῆς
κώμης Αἰγείρου ἦν τὸ στενώτατον τῆς νήσου ἔχον ὑπέρβα-
σιν εἴκοσι σταδίων (3).

* Κόλπος τῆς Καλλονῆς· τὸ βάθος τοῦ κόλπου παρέχει
λιμένα εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ· ἡ ἀνατολικὴ ἀκτὴ τοῦ κόλ-
που ὀνομάζεται Πέρα· κατὰ δὲ τὸν βορ-ἀνατολικὸν αὐτοῦ
μυχὸν ὑπάρχει ἀλοπήγιον, καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς τὸ βορ-
δυτικὸν εἰσὶ τὰ χωρία τῆς Καλλονῆς λεγόμενα.

Ὁ τῆς Ἱερᾶς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πυῤῥαίου Εὐρίπου καὶ
πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως Μιτυλήνης· κατὰ τὸν βορ-ἀνατο-
λικὸν αὐτοῦ μυχὸν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Ἱερὰ ἀφ' ἧς
ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ὁ κόλπος.

* Κόλπος τῆς Γέρας· εἶναι βαθὺς καὶ ἐπιμήκης ὁ κόλ-

---

(1) Στεφ. Βυζ. Ὑπερδέξιον. (2) Στεφ. Βυζ. Πόλιον. (3) Στραβ. β.
13, σ. 617.

πος οὗτος ὡς ὁ τῆς Καλλονῆς· τὸ στόμιον αὐτοῦ εἶναι στενώτατον, πρὸς δὲ τὸ ἐνδότερον πλατύνεται καὶ ἀποτελεῖ λιμένα καλόν· κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τοῦ κόλπου εἰσὶ χωρία τινὰ τῆς Γέρας λεγόμενα. Τὸ μεταξὺ τῶν δύο εἰρημένων κόλπων, τῆς Καλλονῆς καὶ τῆς Γέρας σχηματίζει χερσόνησον ἧς ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται τὸ ὄρος Διὸς (Ὄλυμπος)· καὶ κατὰ μὲν τὸ νότιον αὐτῆς οἰκοῦσιν οἱ Πλωμαρῖται κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ Ἀγιασῶται.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς ΠΥΡΡΑΣ.

* Λιμὴν τῆς Καλλονῆς ἄριστος, καὶ ἀσφαλέστατος κατὰ τὸν βορ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου· τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος τούτου μέχρι τοῦ στομίου τοῦ κόλπου λογίζεται 15 μιλ. ἰτ. παρὰ τὸν λιμένα κεῖται ἡ κώμη Καλλονὴ ἀφ' ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ κόλπος καὶ ὁ λιμήν.

Ὁ τῆς ΙΕΡΑΣ.

* Λιμὴν τῆς Γέρας ὁ καὶ τῶν Ἐλαιῶν προσαγορευόμενος κατὰ τὸν βορ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἀσφαλέστατος καὶ οὗτος ὡς ὁ τῆς Καλλονῆς καὶ ἀναπαυτικώτατος (1)· ἀπέχει τοῦ λιμένος τῆς Καλλονῆς 8 μιλ. ἰτ. Ν. Δ. τῆς δὲ πόλεως Μιτυλήνης 4 μιλ. Β. Δ. παράκεινται τῷ λιμένι τούτῳ θερμὰ ὕδατα ἰαματικώτατα τῶν γυναικείων κυρίως νοσημάτων.

Ὁ τῆς ΑΝΤΙΣΣΗΣ παρὰ τὴν πόλιν τοῦ ὀνόματος τούτου (2)

* Καλὸς λιμένας, σκεπάζεται ὑπὸ νησιδίου.

* Ὁ τῆς Πέτρας κάτωθεν τῆς Μεθύμνης· σκεπάζεται καὶ οὗτος ὑπὸ νησιδίου.

---

(1) Πωκοκ. Περιγρ. Ἀνατ. Τ. 3, σ. 30. (2) Ἰδ. Ἄντισσα.

Οἱ δύο τῆς ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ παρὰ τὴν πόλιν αὐτήν (1).

ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ τινὰ
τῶν ἐνεστώτων τὰ κυριώτερα.

Χωρία τῆς Γέρας.

* Σκόπελος.
* Μέσαγρος.
* Παλαιόκηπος.
* Παππάδος.

κατὰ τὸ βορ·δυτικὸν τοῦ κόλπου τῆς Γέρας.

* Κάτω·Τρίτος.
* Ὕπιον.
* Κεραμιά.

βορειότερον τῶν ἀνωτέρω.

Ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν κόλπων Γέρας καὶ Καλλονῆς Χερσονήσου.

* Πλωμάρι, κώμη κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Διὸς (Ὀλύμπου) ἐν ἀποστάσει 1 ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης· οἱ κάτοικοι ναυτικοὶ καὶ φιλόμουσοι.

* Ἀγιάσον, κωμ. κατὰ τὸ μέσον τῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ ὄρους Διός· οἱ κάτοικοι φιλοπονώτατοι. Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ὑπάρχει ἐκκλησία λαμπροτάτη τῆς Παναγίας, εἰς ἣν συῤῥέουσι πανταχόθεν τῆς νήσου, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς παρακειμένης Ἀσιατικῆς ἠπείρου πάμπολλοι προσκυνηταὶ ἐν τῇ κατὰ τὸν αὔγουστον τελουμένῃ πανηγύρει τῆς κοιμήσεως.

Τὰ λεγόμενα Βασιλικὰ χωρία πρὸς τὸ δυτικὸν καὶ τὸ δυτ-νότιον τῆς κωμ. Ἀγιάσου.

* Βασιλικιώτης.

* Πολύχνιτος· ἔχει ἐκκλησίαν καλλίστην, δευτέραν μετὰ τὴν τοῦ Ἀγιάσου, καὶ σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικόν.

(1) 13. Μιτυλήνη.

* Βρυσιά· τερπνὸν χωρίον παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἀγ. Φωκᾶ.

* Λιβῶσι πρὸς τὸν κόλπον τῆς Καλλονῆς.

Χωρία λεγόμενα τῆς Καλλονῆς κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ κόλπου τοῦ ὀνόματος τούτου.

* Ἀχερῶνας τὸ μέγιστον, παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος τῆς Καλλονῆς κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Μπαγτσέ· τὸ μεταξὺ τῶν δύο τούτων χωρίων εἶναι τὸ στενώτατον τῆς νήσου· τὸ χωρίον ὁ Ἀχερῶνας ἔχει σχολεῖον καὶ θρόνον τοῦ ἀρχιερέως Μεθύμνης.

* Δάφια· ἐν τούτῳ εἰσὶν ἐπιγραφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχαῖα.

* Ἀριάνα. κωμ. παρὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ κόλπου.

* Παραχίδα κωμ. ὡσαύτως παρὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ κόλπου.

Μεταξὺ τῶν χωρίων τούτων εἰσὶ δύο μοναστήρια, τὸ μὲν τῶν ἀνδρῶν τὸ καὶ τοῦ Λειμῶνος λεγόμενον ἐν κοιλάδι, τὸ δὲ ἕτερον τῶν γυναικῶν ἐπὶ λόφου.

Ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο κόλπων, τοῦ τῆς Καλλονῆς καὶ τοῦ Ἀδραμυττικοῦ.

* Ἁγία Παρασκευή· κωμ. χαρίεσσα ἔχουσα Ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον.

* Κρεμυνδάδης χωρ. } τὰ νησίδια τὰ καλούμενα ὡς καὶ
* Μανδαμάδος κωμ. } τὸ πάλαι Λευκαὶ σκεπάζουσιν ἀμφότερα.

* Κάπη· κωμ. πρὸς τὸ βόρ. τοῦ Μανδαμάδου.

* Μπαγτσὲς χωρ. οὐ πόῤῥω τῆς θαλάσσης, κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τοῦ χωρ. Ἀχερῶνα· τὸ στενώτατον τῆς νήσου εἶναι μεταξὺ τῶν δύο τούτων χωρίων (Αἴγειρος).

Περὶ τὴν Μέθυμναν.

* Φίλια χωρ. ἔχον ἐκκλησίαν εὐέκτιστον καὶ σχολεῖον καλόν.

* Ἀνεμωτὴ χωρ.

* Ἐλάφια χωρ.

* Τσουκαλοχώρι χωρ.

* Πέτρα κωμ. οὐ πόῤῥω τῆς Μεθύμνης ἔχουσα ἐκκλησίαν ἐπὶ βράχου ὑψηλοῦ ἐντὸς τῆς πόλεως, σχολεῖον Ἑλληνικὸν, ἀμπέλους εὐφορωτάτας καί τινας τῶν οἰκιῶν κομψῶς ᾠκοδομημένας· πλησίον τῆς Πέτρας πρὸς μεσημβρίαν, παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ (Λεπέτυμνον) ὑπάρχει πηγὴ Ἀχιλλιουπηγάδα λεγομένη καὶ συνεχομένη τὸ πάλαι, κατά τινα παράδοσιν, τῷ θαλασσίῳ ὕδατι· παρὰ τὴν Πέτραν εἶναι λιμὴν φέρων τὸ αὐτὸ ὄνομα.

* Κλιοὺ χωρ. | κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ
* Συκαμινέα χωρ. | Προφ. Ἡλιοῦ.

* Στύψις χωρ. πλούσιον ἔχον καὶ σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικόν.

* Ὑψηλομέτωπον χωρ. τερπνὸν, περίῤῥυτον καὶ πολύδενδρον, ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς· οὐ πόῤῥω αὐτοῦ κεῖται τὸ λεγόμενον Ὑψηλὸν μοναστήριον.

* Γέλοια χωρ. οὐ πόῤῥω τῆς κώμης Μανδαμάδου.

* Μεστεγνὰ χωρ.

Κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου.

* Τελώνια χωρ. παρὰ τὴν Ἐρεσσόν.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΛΕΣΒΟΝ.

ἙΚΑΤΟΝΝΗΣΟΙ· κατὰ τὸν πορθμὸν τὸν μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λέσβου νησία εἰσὶ, λέγει ὁ Στράβων, περὶ εἴκοσι· κατὰ δὲ τὸν Τιμοσθένην τεσσαράκοντα· καλοῦνται δὲ Ἑκατόννησοι συνθέτως ὡς Πελοπόννησος καὶ τὰ τοιαῦτα, οἷον Ἀπολλώννησοι, διότι ὁ Ἀπόλλων ὃς ἐπωνομάζετο Ἑκάτος ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα καὶ μέχρι Τενέδου καλούμενος Σμιν-

θεὺς ἢ Κιλλεὺς ἢ Γρυνεὺς ἤ τινα ἄλλην ἐπωνυμίαν ἔχων· πλησίον δὲ τούτων ἦν καὶ ἡ Πορδοσελήνη ἢ διὰ τὸ δύσφημον τοῦ ὀνόματος ἐλέγετο Ποροσελήνη ὑπό τινων, πόλιν ὁμώνυμον ἔχουσα καὶ πρὸ τῆς πόλεως ταύτης ἄλλη νῆσος μείζων αὐτῆς καὶ πόλις ὁμώνυμος, ἔρημος ἐπὶ τοῦ Στράβωνος, ἱερὸν ἔχουσα Ἀπόλλωνος (1). — Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κόνων ὅτε μετὰ πολυαρίθμου στόλου ἐστράτευσε πρὸς βοήθειαν τῆς Μεθύμνης, εὑρὼν αὐτὴν ἑαλωκυῖαν, ηὐλίσθη πρός τινι τούτων τῶν Ἑκατοννήσων (2), πρὸς ταύτῃ τῇ μείζονι ἴσως, ἐχούσῃ, ὡς φαίνεται, λιμένα χωρητικὸν τοσούτου στόλου.

* Μοσχονήσια πλησιάζοντα μᾶλλον ταῖς Κυδωνίαις, καὶ τὰ μὲν οἰκούμενα ὑπ' ὀλίγων τινων ἀνθρώπων, τὰ δὲ καὶ ὅλως ἀκατοίκητα.

ΛΕΥΚΑΙ, δύο νησίδες παρὰ τὸν ἀνατ. βόρειον αἰγιαλὸν, μεταξὺ τῆς ἄκρας Ἀργέννου καὶ τῆς κώμης Αἰγείρου.

* Λευκαὶ, καταντικρὺ τοῦ Κρομμυδάδου καὶ Μανδαμάδου.

ἈΡΓΙΝΟΥΣΑΙ, τρεῖς νῆσοι οὐ μεγάλαι πλησιάζουσαι τῇ ἠπείρῳ, περικείμεναι δὲ ταῖς Κάναις καὶ διέχουσαι τῆς πόλεως Μιτυλήνης ἑκατὸν εἴκοσι ςάδια (3)· ἀναφέρονται καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (4) καὶ τοῦ Πλουτάρχου, ὃς διηγεῖται ὅτι ἐν ταῖς νήσοις ταύταις καταναυμαχηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἠφανίσθη ὁ ςρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων Καλλικρατίδας (5).

* Ἀργυρόνησα, πλησιέστατα τῆς κατέναντι Ἀσιατικῆς στερεᾶς πρὸς τὸ Τσανταρλί.

ΤΈΝΕΔΟΣ, παρὰ τὴν Τρωϊκὴν ἤπειρον ἧς ἀπέχει οὐ πλείους τῶν τεσσαράκοντα σταδίων· ἡ περίμετρος αὐτῆς

(1) Στραβ. β. 13, σ. 618, 619. (2) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 77.
(3) Στραβ. β. 13, σ. 617. (4) Θουκυδ. β. 8. (5) Πλουτ. Λυσανδ. κ. 7.

ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα, 80 σταδίων (1)· ἀπεῖχε δὲ τοῦ μὲν Σιγείου κατὰ τὸν Πλίνιον 12 τῆς δὲ Λέσβου 56 Ῥωμαϊκὰ ὀκταστάδια μίλια (2)· ἡ νῆσος αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον ΛΕΥΚΟΦΡΥΣ κατά τινας δὲ καὶ ΚΑΛΥΔΝΑ ἀπὸ δύο παρακειμένων αὐτῇ νησίων ἃ ἐκαλοῦντο Καλύδναι· εἶχε δὲ καὶ πόλιν Αἰολίδα καὶ λιμένας δύο καὶ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος μαρτυρεῖ=

Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις

Σμινθεῦ (3)

Ἡ Τένεδος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, Θρᾳκὸς τὸ γένος περὶ οὗ ὁ Διόδωρος διηγεῖται τὰ ἑξῆς. « Ὕστε-» ρον δὲ τῆς κατὰ τὴν Λέσβον ἀποικίας ἱκανοῖς τισὶ χρό-» νοις συνέβη τὴν νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Τένεδον κατοικι-» σθῆναι τοιῷδε τινὶ τρόπῳ· Τέννης ἦν υἱὸς μὲν Κύκνου τοῦ » βασιλεύσαντος Κολώνης τῆς ἐν τῇ Τρῳάδι, ἀνὴρ δ' ἐπί-» σημος δι' ἀρετήν· οὗτος ἀθροίσας οἰκήτορας, καὶ τὴν ὁρμὴν » ἐκ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρου ποιησάμενος, κατελάβετο νῆ-» σον ἔρημον οὖσαν τὴν ὀνομαζομένην Λεύκοφρυν· κατα-» κληρουχήσας δ' αὐτὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταττομένοις, καὶ κτί-» σας ἐν αὐτῇ πόλιν, ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Τένεδον· πολι-» τευόμενος δὲ καλῶς, καὶ πολλὰ τοὺς ἐγχωρίους εὐεργε-» τήσας, ζῶν μὲν μεγάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανε, τελευτήσας » δ' ἀθανάτων τιμῶν ἠξιώθη· καὶ γὰρ τέμενος αὐτοῦ κατε-» σκεύασαν, καὶ θυσίαις ὡς θεὸν ἐτίμων ἃς διετέλουν θύον-» τες μέχρι τῶν νεωτέρων καιρῶν· οὐ παραλειπτέον δ' ἡμῖν » περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τενεδίοις μυθολογουμένων περὶ τοῦ » κτίσαντος τὴν πόλιν Τέννου. Κύκνον γὰρ φασὶ τὸν πα-

(1) Στραβ. β. 13, σ. 604. (2) Πλιν. β. 5, κ. 39. (3) Ὁμηρ. Ἰλ. Γ. 38—Στραβ. αὐτ.

» τέρα πιστεύσαντα γυναικὸς διαβολαῖς ἀδίκοις, τὸν υἱὸν
» Τέννην εἰς λάρνακα ἐνθέντα καταποντίσαι· ταύτην δὲ ὑπὸ
» τοῦ κλύδωνος φερομένην προσενεχθῆναι τῇ Τενέδῳ· καὶ τὸν
» Τέννην παραδόξως σωθέντα θεῶν τινος προνοίᾳ, τῆς νή-
» σου βασιλεῦσαι, καὶ γενόμενον ἐπιφανῆ διὰ τὴν δικαιο-
» σύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν·
» κατὰ τὰς τῆς μητρυιᾶς διαβολὰς αὐλητοῦ τινὸς ψευδῶς
» καταμαρτυρήσαντος, νόμιμον ἔθεντο μηδένα αὐλητὴν εἰς
» τὸ τέμενος εἰσιέναι· κατὰ δὲ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους Ἀχιλ-
» λέως τὸν Τέννην ἀνελόντος, καθ' ὃν καιρὸν ἐπόρθησαν οἱ
» Ἕλληνες τὴν Τένεδον, νόμον ἔθεσαν οἱ Τενέδιοι μηδένα
» ἐξεῖναι ἐν τῷ τεμένει τοῦ κτίστου ὀνομάσαι Ἀχιλλέα » (1)·
λέγει δὲ καὶ ὁ Παυσανίας περὶ τούτων οὕτω· « Κύκνον παῖ-
» δα εἶναι Ποσειδῶνος, καὶ βασιλεύειν φασὶν ἐν Κολώναις·
» αἱ δὲ ᾠκοῦντο ἐν τῇ γῇ τῇ Τρῳάδι αἱ Κολῶναι κατὰ νῆ-
» σον κείμεναι Λεύκοφρυν· ἔχοντος δὲ θυγατέρα ὄνομα
» Ἡμιθέαν τοῦ Κύκνου, καὶ υἱὸν καλούμενον Τέννην ἐκ
» Προκλείας ἣ Κλυτίου μὲν ἦν θυγάτηρ, ἀδελφὴ δὲ Καλή-
» τορος ὃν Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἀποθανεῖν φησιν ὑπὸ Αἴαντος,
» ὅτι ὑπὸ τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν ἔφερεν ὁ Καλήτωρ τὸ πῦρ·
» ταύτης οὖν προαποθανούσης, ἡ ἐπεισελθοῦσα Φιλονόμη ἡ
» Κραυγάσου (διήμαρται γὰρ ἐρασθεῖσα τοῦ Τέννου) ψεύ-
» δεται πρὸς τὸν ἄνδρα, ὡς αὐτὴ μὲν οὐκ ἐθέλουσα, τὸν
» δὲ αὐτῇ Τέννην συγγενέσθαι θελήσαντα· καὶ ὁ Κύκνος
» πείθεται τῇ ἀπάτῃ, καὶ ἐν λάρνακα ἐνθέμενος ὁμοῦ τῇ
» ἀδελφῇ Τέννην, ἐς θάλασσαν σφᾶς ἀφίησι· σώζονταί τε
» δὴ πρὸς τὴν νῆσον οἱ παῖδες τὴν Λεύκοφρυν, καὶ ὄνομα
» ἡ νῆσος τὸ νῦν ἔσχεν ἀπὸ τοῦ Τέννου· Κύκνος δὲ (οὐ γὰρ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 83.

» τὸν πάντα ἔμελλε χρόνον ἀγνοήσειν ἀπατώμενος) ἔπλει
» παρὰ τὸν υἱὸν, ἄγνοιάν τε ὁμολογήσων τὴν αὐτοῦ καὶ
» παραιτησόμενος τὸ ἁμάρτημα· προσορμισαμένου δὲ τῇ
» νήσῳ, καὶ ἐξάψαντος ἀπὸ τῆς νεὼς πρός τινα ἢ πέτραν
» ἢ δένδρον τοὺς κάλως, Τέννης πελέκει σφᾶς ἀπέκοψεν
» ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐς τοὺς ἀρνουμένους στε-
» ρεῶς λέγεσθαι καθέστηκεν, ὡς ὁ δεῖνα ὅστις δὴ Τενεδίῳ
» πελέκει τόδε τὶ ἀποκόψειε. Τέννην μὲν ὑπὸ Ἀχιλλέως
» ἀποθανεῖν ἀμύνοντα τῇ οἰκείᾳ φασὶν Ἕλληνες. Τενέδιοι
» δὲ ἀνὰ χρόνον ὑπὸ ἀσθενείας προσεχώρησαν τοῖς Ἀλε-
» ξάνδρειαν ἐν τῇ ἠπείρῳ τῇ Τρωάδι ἔχουσιν » (1). Μετὰ
δὲ τὰ Τρωϊκὰ ὁ Ὀρέστης ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Σπαρτιάτην
Πείσανδρον, ἤγαγεν ἐξ Ἀμυκλῶν ἀποικίαν Αἰολικὴν εἰς Τέ-
νεδον (2). — Ὁ Διονύσιος λέγει τὴν Τένεδον Ἱμερτήν=

Λέσβου τ' εὐρυχώροιο καὶ ἱμερτῆς Τενέδοιο (3).

Ἐκ Τενέδου ἦν ὁ ἀστρολόγος Κλειόστρατος (4). — Ὁ
ῥήτωρ Ζωΐλος ὁ ψέγων τὸν Ὅμηρον ὡς μυθογράφον λέγει
ὅτι ὁ Ἀλφειὸς ἔῤῥεεν ἐκ τῆς Τενέδου (5)· ἀναφέρει δὲ
καὶ ὁ Πλίνιος ἕτερόν τι ἀξιοσημείωτον φυσικὸν φαινόμενον
ὅτι δηλ. μετὰ τὴν θερινὴν τροπὴν τοῦ ἡλίου, ἀνέβρυεν ἐν
Τενέδῳ πηγή τις μεταξὺ τῆς ἐννάτης ὥρας μ. μ. καὶ τοῦ
μεσονυκτίου. — Οἱ Πέρσαι κατέσχον τὴν Τένεδον, ὅτε μετὰ
τὴν παρὰ τὴν νῆσον Λάδην κατὰ τῶν Ἰώνων νίκην ἐγένοντο
κύριοι πασῶν τῶν Ἰωνικῶν καὶ Αἰολικῶν πόλεων καὶ νήσων·
ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατεσχέθη ἡ Τένεδος

(1) Παυσ. Φωκ. κ. 14. (2) Πινδαρ. Νεμ. Εἰδ. 11, ς. 43 κἑ. ἰδ. καὶ σχολιας. αὐτοῦ — Λυκόφρ. ς. 1369 καὶ σχολιας. — Στραβ. β. 13, σ. 582. (3) Διονυσ. Περιηγ. ς. 537 καὶ σχολ. Εὐσταθ. ὃς διηγεῖται καὶ οὗτος τὰ κατὰ τὸν Τέννην. (4) Σκυλ. Περιπλ. Τρωάς. (5) Στραβ. β. 6, σ. 271.

ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων ὡς συμμαχοῦσα τοῖς Ἀθηναίοις.— Περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Τενέδου οὐδὲν γνωρίζομεν εἰ μὴ ὅτι ὁ πρῶτος ἄρχων ἐλέγετο Πρύτανις αἱρούμενος ἐνιαυσίως. Ἡ συκοφαντία ἐτιμωρεῖτο διὰ κεφαλικῆς ποινῆς ἐν Τενέδῳ, καὶ κατά τινα νόμον τοῦ Τέννου, ὡς λέγεται, δήμιος ἱστάμενος ὄπισθεν τοῦ κατηγόρου, ἅμα ἡ κατηγορία ἠλέγχετο ψευδής, κατέφερεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὃν ἐκράτει πέλεκυν.— Ἡ πόλις τῆς Τενέδου ἔκειτο ἐπὶ βράχου ἐπιπέδου προβαίνοντος εἰς τὴν θάλασαν καὶ συνάπτοντος διὰ μικροῦ ἰσθμοῦ τῷ αἰγιαλῷ τῆς νήσου· εἶχε δὲ δύο λιμένας, τὸν μὲν πρὸς βορρᾶν τὸν δὲ πρὸς νότον ΣΙΓΕΟΝ καλούμενον καὶ ὅλως πεφυλαγμένον ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων, καὶ καταφύγιον ἑπομένως τῶν πλοίων οἷς οἱ ἐπὶ ἐννέα σχεδὸν μῆνας τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀμοιβαδὸν καταπνέοντες οὗτοι ἄνεμοι κωλύουσι τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον· διὸ καὶ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ κατεσκευάσθησαν ἀποθῆκαι εἰς Τένεδον, διότι τὰ ἐξ Αἰγύπτου μετακομίζοντα σῖτον εἰς Κωνσταντινούπολιν πλοῖα συχνάκις ἠναγκάζοντο νὰ μένωσι μῆνας ὅλους παρὰ τὴν Τένεδον, καὶ ὁ σῖτος φυσικῷ τῷ λογῳ ὑπέκειτο εἰς σῆψιν ἐντὸς τῶν πλοίων. — Ὁ Σμινθεὺς Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο κυρίως ὑπὸ τῶν Τενεδίων καὶ εἶχε ναὸν ἐπιφανῆ ἐξ οὗ ὁ Βέῤῥης ὑπεξεῖλε τὸν μαρμάρινον ἀνδριάντα τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύκνου· ἐτιμῶντο δὲ προσέτι καὶ ὁ Διονύσιος, ἡ Ἑστία, καὶ ὁ Ἑρμῆς· καὶ ὁ Τέννης δὲ ὁ νομιζόμενος πρῶτος κυριάρχης καὶ νομοθέτης τῆς νήσου ἐτιμᾶτο ὡς ἥρως· ὡσαύτως δὲ ἔθυον καὶ τῷ Παλαίμονι μετὰ τῆς Ἰνοῦς βραδύτερον. Τὰ πλεῖστα τῶν νομισμάτων τῆς Τενέδου φέρουσι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐπί τινος δὲ αὐτῶν φαίνεται κεχαραγμένη διπλῆ κεφαλὴ καὶ ὄπισθεν πέλεκυς δίστομος, βότρυς καὶ παῖς φέρων τὸ κέρας τῆς

Ἀμαλθείας καὶ τὰ γράμματα ΓΑ. ΤΕΝΕΔΙΩΝ, ἄλλα δὲ πάλιν ἔχουσι τὸν Ἑρμῆν. — Ὁ οἶνος τῆς Τενέδου ἐθεωρεῖτο καὶ τὸ πάλαι ὡς καὶ τὰ νῦν θεωρεῖται ἐκ τῶν ἀρίςων τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν δὲ καὶ τὰ πήλινα ἀγγεῖα τῆς νήσου ταύτης περιώνυμα.

* Τένεδος, μικρὸν ἀπέχουσα τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου, κεῖται κατὰ νότον τῆς Ἴμβρου καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Λήμνου· ἡ κατὰ μῆκος αὐτῆς ἔκτασις λογίζεται 7 μιλίων, ἡ δὲ κατὰ τὸ μέγιστον πλάτος 5 καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς 18. προάγει οἶνον ἀνθοσμίαν (μοσχάτον) θεωρούμενον ὡς τῶν ἐκλεκτοτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἔχει πόλιν εὔκτιστον ὁπωσοῦν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ, κατὰ πρόποδας ὄρους, καὶ λιμένα εὐρύχωρον, ἀλλ' ἐπισφαλῆ· ἡ νῆσος αὕτη διαφιλονεικηθεῖσα ἐπὶ πολὺ μεταξὺ Ἐνετῶν καὶ Γενουηνσίων, ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ὑφ' οὓς διατελεῖ καὶ μέχρι τοῦδε. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀκτωβρίου 1822 ὁ ἐκ Ψαρῶν ἀτρόμητος Κ. Κανάρις ἐκπλεύσας μετὰ δύο πυρπολικῶν καὶ ὑψώσας σημαίαν Ὀθωμανικὴν καὶ ἐνδύσας τὰ πληρώματα ἱματισμὸν ὡσαύτως ὀθωμανικόν, ἐπλησίασεν ὡς διωκόμενος ὑπὸ πλοίων Ἑλληνικῶν εἰς τὸν παρὰ τὴν Τένεδον ἐλλιμενισμένον Ὀθωμανικὸν βασιλικὸν στόλον ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Μεχμὲτ πασᾶν καὶ ἐμβαλὼν πῦρ ἔκαυσεν ἓν πλοῖον τῆς γραμμῆς περιέχον τὸν θησαυρὸν καὶ 1620 ἀνθρώπους ὧν πέντε μόνον ἐσώθησαν, τὸ δὲ πλοῖον ἐν ἡμισείᾳ ὥρᾳ ἐπέταξεν εἰς τὸν ἀέρα, ὁ δὲ ναύαρχος μόλις διαφυγὼν τὸν ὄλεθρον καὶ κυριευθεὶς ὑπὸ πανικοῦ τρόμου, ἔφυγεν εὐθὺς μετὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Μ. Γ. 43 50′. Π. 39 47′.

Πρὸς βοῤῥᾶν τῆς Τενέδου κεῖνται δύο νησίδες Λαγονήσια καλούμεναι (αἱ πάλαι ΚΑΛΥΔΝΑΙ (1).

(1) Ἰδ. ἀνωτ.

ἱερεῖς τῶν Καβείρων (1), καὶ ἐνταυτῷ κατὰ πᾶσας ἐν γένει τὰς παραδόσεις πειραταὶ ἄξενοι καὶ σκληροί. -- Μετὰ τοὺς Σίντιας φαίνονται κατοικοῦντες τὴν νῆσον οἱ ὀπαδοὶ καὶ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάσωνος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Ἀργοναυτῶν οἱ καὶ Μινύαι λεγόμενοι (2)· διὸ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς πορθήσας τὴν Λέσβον καὶ ἄλλα χωρία, ἀπέσχετο τῆς Λήμνου καὶ τῶν ἄλλων πλησίον νήσων διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσωνα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Εὔνεων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα (3) ἦν δὲ ὁ Εὔνεως υἱὸς Ἰάσωνος καὶ Ὑψιπύλης τῆς Θόαντος (4) οὗ βασιλεύοντος ἐν Λήμνῳ, συνέβη γενικὴ ἀνδροκτασία παρὰ τῶν γυναικῶν, διότι ἀμελήσασαι αὗται τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Ἀφροδίτης, ἔπαθον, ὡς ἐμυθεύθη, παρὰ τῆς θεᾶς ταύτης δυσοσμίαν βαρεῖαν ἐξ ἧς οἱ ἄνδρες ἀπέχοντες αὐτῶν, συνεγίνοντο Θράσσαις. αἰχμαλώτοις ἢ ἁπλῶς ἱστορικώτερον διότι οἱ Λήμνιοι προκρίνοντες τὰς Θράσσας παρημέλουν αὐτάς, ἐξ οὗ κυριευθεῖσαι ὑπὸ παραφορᾶς ζηλοτύπου μανίας, ἀπέκτειναν ἐκ συμφώνου πάντας ἐν γένει τοὺς ἄνδρας, καὶ κατέσχον αὗται τὴν νῆσον· μόνη δὲ ἡ Ὑψιπύλη ἔσωσε τὸν πατέρα αὐτῆς Θόαντα εἰς λάρνακα καὶ ἡρέθη βασιλὶς παρὰ τῶν Λημνιοτίδων· ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Λῆμνον, συνεγένετο τῇ Ὑψιπύλῃ ἣ ἔσχεν ἐξ αὐτοῦ δύο διδύμους υἱούς ὧν ὁ μὲν ἐκλήθη Θόας ἀπὸ τοῦ πάππου, ὁ δὲ Εὔναιος, ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (5)· καταλιπὼν δὲ ὁ Ἰάσων τὴν Ὑψιπύλην ἐξηκολούθησε τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ· ἡ δὲ Ὑψιπύλη

(1) Ελλανικ. Αποσπ. 129. (2) Οἱ Μινύαι γένος Θεσσαλικὸν τὸ ἀνέκαθεν συνοδεύσαν τὸν Ἰάσονα καὶ τοὺς Αργοναύτας οἳ καὶ αὐτοὶ ἐπωνομάσθησαν Μινύαι. Ἰδ. Ρ. Ροχετ. Ἱς. Αποικ. Ελλ. Τ. 2, κ. 10, σ. 51.

(3) Στραβ. β. 1, σ. 45. (4) Ομ. Ἰλ. Η. ς. 468, 469. (5) Λύτ. Η. ς. 467.

φωραθεῖσα ὕστερον ὡς φεισθεῖσα τοῦ πατρὸς, ἐξεβλήθη τῆς νήσου καὶ ἔφυγεν εἰς Πελοπόννησον (1)· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου πολλοῦ οἱ Πελασγοὶ οἱ κατοικήσαντες ὑπὸ τὸν Ὑμηττὸν καὶ ἐξελαθέντες ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατέσχον καὶ ἄλλους τόπους καὶ δὴ καὶ τὴν Λῆμνον, ἐξελάσαντες τοὺς παῖδας τῶν παίδων τῶν Ἀργοναυτῶν· καὶ οὗτοι μὲν οἴχοντο πλέοντες εἰς Λακεδαίμονα (2)· οἱ δὲ Πελασγοὶ νεμόμενοι τότε τὴν Λῆμνον καὶ θέλοντες νὰ τιμωρήσωσι τοὺς Ἀθηναίους, γινώσκοντες δὲ καλῶς τὰς ἑορτὰς τῶν Ἀθηναιων, ἐστήσαντο πεντηκοντόρους, καὶ ἐνεδρεύσαντες τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἀγούσας ἑορτὴν τῇ Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρῶνι, ἥρπασαν πολλὰς καὶ ἀπέπλευσαν, καὶ ἀγαγόντες εἰς Λῆμνον, εἶχον αὐτὰς παλλακάς· ὡς δὲ ἐπλήσθησαν τέκνων αἱ γυναῖκες αὗται, ἐδίδασκον αὐτοὺς καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν Ἀττικὴν καὶ τοὺς τρόπους τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ οὔτε νὰ συμμίσγωνται μετὰ τῶν ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παίδων ἤθελον, καὶ ἄν τις αὐτῶν ἐτύπτετο ποτὲ ὑπ' ἐκείνων, συνέτρεχον πάντες ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἐβοήθουν ἀλλήλοις καὶ ἀπήτουν νὰ ἄρχωσι τῶν παίδων οἱ παῖδες καὶ κατὰ τὸ πολὺ ἐπεκράτουν· μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ, ἐβουλεύσαντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ σκεφθέντες ὅτι ἐὰν οἱ παῖδες οὗτοι ἀξιῶσιν ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ ἄρχωσι τῶν παίδων τῶν ἐκ τῶν Πελασγικῶν γυναικῶν, τί δὲ ἀνδρωθέντες θὰ πράξωσι, συναπεφάσισαν νὰ κτείνωσι τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικῶν γυναικῶν, ὅπερ καὶ ἐποίησαν, καὶ οὐ μόνον τοὺς παῖδας, ἀλλὰ καὶ τὰς μητέρας αὐτῶν προσαπώλεσαν· ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου, καὶ τοῦ προτέρου τούτων ὃ ἔπραξαν αἱ γυναῖκες ἀποκτείνασαι τοὺς μετὰ τοῦ Θόαντος ἄν-

(1) Ἀπολλων. Ῥοδ. 1, 660—Ἡροδοτ· παρὰ τῷ Σχολιαςῇ. 793 — Ἀπολλοδωρ. 1, 9. 17—Σχολιας. Πινδαρ. Π. 4, 88, 444—Ομ. Ιλ. Η ς. 467 Υγιν. 15—Ορφ. 469. (2) Ηροδοτ. β. 4, κ. 145—β. 6, κ. 137.

δρας αὐτῶν (1) ὡς προείρηται, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ σχέτλια ἔργα πάντα νὰ καλῶνται *Λήμνια κακά*. (2)·— Ἀποκτεινάντων δὲ τῶν Πελασγῶν τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, οὔτε ἡ γῆ ἔφερε καρποὺς, οὔτε αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ποίμνια ἔτικτον ὁμοίως ὡς πρότερον· πιεζόμενοι δὲ ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἀπαιδίας, ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς νὰ ζητήσωσι λύσιν τῶν παρόντων κακῶν· ἡ δὲ Πυθία ἐκέλευσεν αὐτοὺς νὰ δώσωσι τοῖς Ἀθηναίοις δίκας τοιαύτας οἵας αὐτοὶ δικάσωσιν· ἦλθον ἄρα εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ καὶ ἐδήλωσαν ὅτι ἤθελον νὰ δώσωσι δίκας περὶ παντὸς τοῦ ἀδικήματος· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι στρώσαντες κλίνην ἐν τῷ πρυτανείῳ ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιστα, καὶ παραθέντες τράπεζαν πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνάπλεων, ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς νὰ παραδώσωσιν αὐτοῖς τὴν χώραν οὕτως ἔχουσαν· οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπον « Ὁπόταν διὰ βορείου ἀνέμου ναῦς πλεύ» σῃ αὐθημερὸν ἐκ τῆς ὑμετέρας εἰς τὴν ἡμετέραν, τότε » παραδώσωμεν· » εἶπον δὲ τοῦτο, γνωρίζοντες ὅτι ἦν ἀδύνατον νὰ γένῃ, διότι ἡ Ἀττικὴ κεῖται πολὺ νοτιώτερον τῆς Λήμνου (3). Μετὰ πολλοῦ δὲ χρόνου παρέλευσιν, βασιλεύοντος τῆς Περσίας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ὀτάνης ἑλὼν πρῶτον τὴν Ἄντανδρον τὴν ἐν τῇ Τρῳάδι γῇ καὶ τὸ Λαμπώνιον καὶ λαβὼν παρὰ τῶν Λεσβίων ναῦς, εἷλε τὴν Λῆμνον καὶ τὴν Ἴμβρον, ἀμφοτέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκουμένας, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος (4)· δὲν ἐξεβλήθησαν δὲ οἱ Πελασγοὶ ὑπὸ τοῦ Ὀτάνου, ἀλλὰ κατεῖχον ἔτι τὰς νήσους ταύτας καὶ μέχρι Μιλτιάδου τοῦ Κί·

(1) Περὶ τῆς ἀνδροκτασίας ταύτης τῶν Λημνίων γυναικῶν ἰδ. πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Πινδ. Πυθ. Εἰδ. 4, ς. 445 κξ. — Αἰσχυλ. Χοηφ. ς. 629 κξ.— Φιλοστρατ. Ἡρωικ. 19, 14. σ. 740. (2) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 138.
(3) Αὐτ. κ. 139 (4) Αὐτ. β. 5, κ. 26.

μωνος ὃς ἀφείλετο αὐτὰς ἀπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· Ἐπειδὴ ἡ Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ὁ στρατηγὸς οὗτος, ὅτε ἔπνεον ἤδη οἱ ἐτησίαι ἄνεμοι, πλεύσας ἐξ Ἐλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ εἰς τὴν Λῆμνον, προέτεινε τοῖς Πελασγοῖς νὰ ἐξέλθωσι τῆς νήσου, ἀναμιμνήσκων αὐτοῖς τὸ χρηστήριον ὃ οὐδέποτε οἱ Πελασγοὶ ἤλπισαν νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ οἱ μὲν Ἡφαιστιεῖς ἐπείσθησαν· οἱ δὲ Μυριναῖοι ἀγνοοῦντες ὅτι ἡ Χερσόνησος ἦν ἤδη Ἀττική, ἐπολιορκοῦντο, ἕως οὗ καὶ οὗτοι παρεδόθησαν· καὶ οὕτω ἔσχον τὴν Λῆμνον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Μιλτιάδης (1) Ολ. 67. 3 1510 π. Χ. (2).— Ὁ Σκύμνος ἀναφέρων τὴν Λῆμνον, λέγει τὸν Θόαντα πρῶτον αὐτῆς οἰκιστὴν, καὶ παρενείρει ἐν τούτοις καὶ τὴν ἀποικίαν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν=

Εἶτ' ἐμπελαγία Λῆμνος, Ἡφαίστου τροφὸς,
Ἣν ὁ Διονύσου πρῶτον οἰκίζει Θόας·
Μετὰ ταῦτα δ' ἔσχεν Ἀττικὴν ἀποικίαν (3).

καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει τὴν Λῆμνον πόλιν τοῦ Θόαντος

Λῆμνον δ' εἰσαφίκανε, πόλιν θείοιο Θόαντος (4)· Οἱ Λήμνιοι μετὰ τῶν Ἰμβρίων ἀφ' ὅτου ἐγένοντο ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους μετέσχον ἀεὶ πασῶν τῶν κατὰ καιροὺς ἐκστρατειῶν αὐτῶν, ὡς κατὰ τῶν Συρακουσῶν (5), κατὰ τῆς ἀποστασης Λέσβου (6) κτλ. Μετὰ καιρὸν ἡ Λῆμνος ὑπετάγη τῷ Ἀντιγόνῳ· ἔπεμψε δὲ τότε ὁ Κάσσανδρος εἴκοσι πλοῖα εἰς Λῆμνον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀριστοτέλην· καταπλεύσας δὲ οὗτος εἰς τὴν Λῆμνον καὶ μεταπεμψάμενος καὶ τὸν Σέλευκον μετὰ στόλου, ἔπασχε νὰ κινήσῃ τοὺς Λημνίους εἰς ἀπό-

---

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 140. (2) Ἰδ. Ροχετ. Ἱσ. Ἑλλην. Ἀποικ. Τ. 1, β. 5, κ. 5, σ. 428. Τ. 3, β. 6, κ. 6, σ. 435. (3) Σκυμν. Χ. Περιηγ. σ. 647 κξ. (4) Ομ. Ιλ. Ξ. σ. 230. (5) Θουκυδ. β. 7, κ. 57. (6) Αὐτ. β. 3, κ. 5.

τὸν δὲ Ἅγιον Ἀντώνιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἄλλους ἐλάσσονας· καὶ χώραν δὲ Λῆμνον καλουμένην ὡς καὶ ἡ νῆσος αὐτὴ καὶ 75 χωρία καὶ ἀρχιερέα μητροπολίτην.—Ὄφεις πολλοὶ εἰσὶν ἐπὶ ταύτης τῆς νήσου.—Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ποτὲ πόλεως Ἡφαιστιάδος κεῖται χωρίον Κόκκινον λεγόμενον· ἐπὶ δὲ τῆς Μυρίνης ἕτερον χωρίον Μάνδρα. Μ. Γ. 43, 3'. Π. 40, 3'.

ἼΜΒΡΟΣ κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον (1) πρὸς δυσμὰς τῆς Θρακίας Χερσονήσου, τὸ δυτ-βόρειον τῆς Τενέδου, τὸ ἀνατνότιον τῆς Σαμοθράκης καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Λήμνου. Ἡ νῆσος αὕτη ὡς καὶ ἡ Λῆμνος ᾠκήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Πελασγῶν τῶν λεγομένων καὶ Τυρρηνῶν (2) οἳ παρέμενον ἔτι ἐν αὐτῇ μέχρις οὗ ἑάλω μετὰ τῆς Λήμνου πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ὀτάνου, στρατηγοῦ τοῦ Δαρείου (3) καὶ ὕστερον ὑπὸ Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος (4).—Ἡ λατρεία τῶν Καβείρων ἐπεκράτει ἐν Ἴμβρῳ ὡς ἐν Σαμοθράκῃ καὶ ἀλλαχοῦ (5). Ὁ Εὐστάθιος λέγει οὕτω· « Ἡ δὲ Ἴμβρος Θρᾳκικὴ μὲν ἐστὶ » νῆσος, ἱερὰ Καβείρων καὶ αὐτή· ὄνομα δὲ δαιμόνων οἱ » Κάβειροι· ἐτιμᾶτο δὲ αὐτόθι καὶ Ἑρμῆς ὃν Ἴμβραμον λέ» γουσιν οἱ Κᾶρες, ὡς ἐν τοῖς ἐθνικοῖς ἀναγράφεται· ὅθεν » καὶ τάχα καὶ Ἴμβρος ἡ νῆσος παρονομάζεται » (6).—Οἱ φυγοδικοῦντες ἐλέγοντο τὸ πάλαι κατὰ παροιμίαν Ἴμβριοι (7).—Τὰ νομίσματα τῆς Ἴμβρου ἔφερον κυρίως τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς (8).

---

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ιμβρος καὶ Λῆμνοθ. (2) Σχολας. Ἀπολλων. εἰς β. 1, ς. 608. (3) Ἡροδοτ. β. 5, κ. 26. (4) Αὐτ. β. 6. κ. 140. ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει μόνον τὴν Λῆμνον ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι συγκατεκτήθη καὶ ἡ Ἴμβρος ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου ὡς ἀλληλενδέτου οὔσης ἀεὶ τῆς τύχης τῶν δύο τούτων νήσων· ἴδ. Ρ. Ροχετ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 6.

(5) Ἰδ. Σαμοθράκη. (6) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιήγ. ς. 524. (7) Εὐσταθ. Σχολ. εἰς Ἰλ. Ομ. (8) Μιοννέτ. Τ. 1, σ. 431 κξ.

* Ἴμβρος, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 60 μιλ. ἰτ. ἔχει κωμόπολιν καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Ἴμβρον καὶ κοινότερον Κάστρον παρὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μικροῦ ποταμοῦ, καὶ χωρία τινὰ καὶ ἀρχιεπίσκοπον ἴδιον· τὸ βορειότατον αὐτῆς ἀκρωτήριον καλεῖται Καβοδόρο τὸ δὲ νοτιώτατον Αὔλακας· ὁ ποταμὸς παρ' ὃν κεῖται ἡ κωμόπολις ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι *Ελλεσσός*. Μ. Γ. 43, 15'. Π.40 8'.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ἴμβρου καὶ τὸ νοτ- ἀνατολικὸν τῆς Θάσου, κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον καὶ τὴν γῆν τῆς Τρῳάδος· πρότερον ἐκαλεῖτο Σάμος (1), κατὰ δέ τινας, ὡς λέγει ὁ Στράβων Μελίτη (2), κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν Δαρδανία (3)· ἔτι δὲ καὶ Λευκανία ἢ Λευκωνία ἢ Λευκοσία ἐκαλεῖτο, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός· ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὴν Σάμον Θρακίαν.

Ὑψοῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑληέσσης
Θρηϊκίης· ἔνθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
Φαίνετο δὴ Πριάμοιο πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν (4).

καὶ ἀλλαχοῦ ἁπλῶς Σάμον=

Μεσσηγὺς δὲ Σάμου τε καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης (5) καὶ Ἐς Σάμον, ἐς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν (6). ἐκλήθη δὲ ἡ νῆσος κατὰ καιροὺς καὶ Αἰθιοπία ἀπὸ τῶν οἰκησασῶν ποτὲ ἐν αὐτῇ Ἀμαζόνων καὶ Σαόννησος ἀπὸ Σαΐων τῶν οἰκούντων Θρακῶν πρότερον (7) καὶ τέλος Σαμοθράκη συνθέτως ἀπὸ Σάμου τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῆς νήσου καὶ τῆς παρακειμένης αὐτῇ Θράκης ἢ κατά τινας ὠνομάσθη.

(1) Στραβ. β. 7, σ. 331 — Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 47. (2) Στραβ. β. 10, σ. 472. (3) Παυσ. Αχ. κ. 4. (4) Ομ. Ιλ. Ν. ς. 12, κξ.
(5) Αὐτ. Ω, ς. 78. (6) Αὐτ. ς. 753. (7) Στραβ. β. 10, σ. 457.— Στεφ. Βυζ. Σαός.

Σαμοθράκη διὰ τοὺς ἀποικισθέντας ἐν αὐτῇ ἔκ τε Σάμου καὶ Θράκης, καλουμένη τὸ παλαιὸν Σαόννησος (1)· ᾤκησαν δὲ αὐτὴν αὐτόχθονες ἄνθρωποι, διὸ καὶ περὶ τῶν πρώτων γενομένων παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων καὶ ἡγεμόνων οὐδεὶς παραδέδοται λόγος· εἶχον δὲ παλαιὰν ἰδίαν διάλεκτον οἱ αὐτόχθονες ἧς πολλὰ ἐτηροῦντο καὶ ὕστερον ἐν ταῖς θυσίαις· ἱστόρουν δὲ οἱ Σαμοθρᾷκες ὅτι πρὸ τῶν ἄλλων κατακλυσμῶν ἐγένετο ἐκεῖ ἕτερος μέγας καθ' ὃν τὸ μὲν πρῶτον ἐῤῥάγη τὸ στόμα τὸ περὶ τὰς Κυανέας νήσους, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ὁ Ἑλλήσποντος· καὶ τὸ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πέλαγος λίμνης ἔχον τάξιν μέχρι τοσούτου ἐπληρώθη διὰ τῶν εἰσρεόντων ποταμῶν μέχρις ὅτου διὰ τὸ πλῆθος παρεκχυθὲν τὸ ῥεῦμα λάβρως ἐξέπεσεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ πολλὴν μὲν τῆς παραθαλασσίου Ἀσίας ἐπέκλυσεν, οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ τῆς ἐπιπέδου γῆς ἐν τῇ Σαμοθράκῃ θάλασσαν ἐποίησε· καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς ἁλιεῖς τινὲς ἀνέσπασαν διὰ τῶν δικτύων λίθινα κιονόκρανα, ὡς καὶ πόλεων κατακεκλυσμένων λείψανα· οἱ δὲ περιλειφθέντες προσανέδραμον εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους τῆς νήσου τόπους· ὡς δὲ ἡ θάλασσα ἀνέβαινεν ἀεὶ μᾶλλον, ηὔξαντο τοῖς θεοῖς οἱ ἐγχώριοι, καὶ διασωθέντες, κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν νῆσον ἔθεντο ὅρους τῆς σωτηρίας, καὶ ἱδρύσαντο βωμοὺς ἐφ' ὧν καὶ ὕστερον ἔθυον (2)· μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σάων γεννηθεὶς κατά τινας μὲν ἐκ τοῦ Διὸς καί τινος νύμφης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ῥήνης, ὡς ἡ μυθολογία λέγει, συνήγαγε τοὺς λαοὺς σποράδην οἰκοῦντας, καὶ θέμενος νόμους, αὐτὸς μὲν ἐκλήθη Σάων ἀπὸ τῆς νήσου, τὸ δὲ πλῆθος διένειμεν εἰς πέντε φυλάς, ποιήσας αὐτὰς ἐπωνύμους τῶν ἰδίων αὐτοῦ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 47. (2) Διοδ. αὐτ.

υἱῶν· οὕτως δ' αὐτῶν πολιτευομένων, λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθησαν παρ' αὐτοῖς ὁ Δάρδανος καὶ ὁ Ἰασίων καὶ ἡ Ἁρμονία ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἠλέκτρας, μιᾶς τῶν Ἀτλαντίδων· καὶ ὁ μὲν Δάρδανος γενόμενος μεγαλεπίβολος, πρῶτον μὲν διεπεραιώθη ἐπὶ σχεδίας εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ κτίσας πόλιν Δάρδανον καὶ τὸ βασίλειον τὸ περὶ τὴν ὕστερον κληθεῖσαν Τροίαν συστησάμενος, ὠνόμασε τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρδάνους· ἐπῆρξε δὲ αὐτὸς καὶ πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Θράκης Δαρδάνους κατῴκισεν· ὁ δὲ Ζεὺς θελήσας νὰ τιμήσῃ καὶ τὸν ἕτερον τὸν υἱῶν αὐτοῦ, παρέδειξεν αὐτῷ τὴν τελετὴν τῶν μυστηρίων πάλαι μὲν οὖσαν ἐν τῇ νήσῳ, τότε δὲ παραδοθεῖσαν· οὐδεὶς δὲ ἐπετρέπετο νὰ ἀκούσῃ τὰ μυστήρια ταῦτα πλὴν τῶν μεμυημένων· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἰασίων πρῶτος ἐμύησε ξένους, καὶ τὴν τελετὴν διὰ τοῦτο ἐποίησεν ἔνδοξον· μετὰ δὲ ταῦτα Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἐλθὼν εἰς τὴν νῆσον πρὸς ζήτησιν τῆς Εὐρώπης καὶ μετασχὼν τῆς τελετῆς, ἔγημε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἰασίωνος Ἁρμονίαν, θυγατέρα οὐχὶ τοῦ Ἄρεως, ὥς τινες τῶν Ἑλλήνων ἐμυθολόγουν, ἀλλὰ τοῦ Διός, ὡς προείρηται (1)· ἐμυθολογήθη δὲ ὅτι ἐπεφάνησαν εἰς τοὺς γάμους καὶ οἱ θεοί, καὶ ἔδωκαν ἕκαστος ἴδιόν τι δώρημα· καὶ ἡ μὲν Δήμητρα ἐρασθεῖσα τοῦ Ἰασίωνος, ἐδωρήσατο τὸν καρπὸν τοῦ σίτου· ὁ δὲ Ἑρμῆς τὴν λύραν, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ τὸν διαβεβοημένον ὅρμον, καὶ πέπλον καὶ αὐλούς· ἡ δὲ Ἠλέκτρα τὰ ἱερὰ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν τῆς καλουμένης μεγάλης, μετὰ κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ τῶν ὀργιαζόντων· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐκιθάρισεν, αἱ δὲ Μοῦσαι ηὔλησαν, οἱ δὲ ἄλλοι θεοὶ εὐφημοῦντες, συνηύξησαν τὸν γάμον· μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Κάδμος κατὰ

(1) Διοδ. Σικ. κ. 48.

τὸν παραδεδομένον χρησμὸν ἔκτισε τὰς Θήβας τὰς ἐν Βοιωτίᾳ· ὁ δὲ Ἰασίων γήμας τὴν Κυβέλην, ἐγέννησε τὸν Κορύβαντα· τοῦ Ἰασίωνος δὲ εἰς Θεοὺς μεταστάντος, ὁ Δάρδανος καὶ ἡ Κυβέλη καὶ ὁ Κορύβας μετεκόμισαν εἰς τὴν Ἀσίαν τὰ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἱερὰ, καὶ συναπῆραν εἰς Φρυγίαν· καὶ ἡ μὲν Κυβέλη συνοικήσασα τὸ πρῶτον τῷ Ὀλύμπῳ, ἐγέννησε τὴν Ἀλκὴν, καὶ τὴν Θεὰν Κυβέλην ἀφ' ἑαυτῆς ὠνόμασεν· ὁ δὲ Κορύβας τοὺς ἐνθουσιάσαντας ἐπὶ τοῖς τῆς μητρὸς ἱεροῖς προσηγόρευσεν ἐφ' ἑαυτοῦ Κορύβαντας, καὶ ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ Κίλικος Θήβην· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ αὐλοὶ εἰς Φρυγίαν ἐντεῦθεν μετηνέχθησαν, καὶ ἡ λύρα τοῦ Ἑρμοῦ εἰς Λυρνησσὸν ἣν ὁ Ἀχιλλεὺς ὕστερον ἐκπορθήσας ἔλαβεν· ἐκ δὲ τοῦ Ἰασίωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐγεννήθη ὁ Πλοῦτος· προέκυψε δὲ ὁ μῦθος οὗτος ἐκ τοῦ ἄλλου μύθου ὅτι, ὡς προείρηται, ὁ ἐκ τοῦ σίτου πλοῦτος ἐδωρήθη ἐν τῷ γάμῳ τῆς Ἁρμονίας, διὰ τὴν συνουσίαν τοῦ Ἰασίωνος· καὶ τὰ μὲν κατὰ μέρος τῆς τελετῆς ἐν ἀποῤῥήτοις τελούμενα εἰς μόνους τοὺς μυηθέντας παραδίδονται· διεφημίσθη δὲ ἡ τούτων τῶν θεῶν ἐπιφάνεια καὶ ἡ παράδοξος ἐν τοῖς κινδύνοις βοήθεια πρὸς τοὺς ἐπικαλεσαμένους τῶν μυηθέντων· ἔλεγον δὲ ὅτι ἐγίνοντο καὶ εὐσεβέστεροι καὶ δικαιότεροι καὶ κατὰ πάντα βελτίους ἑαυτῶν οἱ κοινωνήσαντες τῶν μυστηρίων· διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων οἱ ἐπιφανέστατοι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μεταλάβωσι τῆς τελετῆς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰάσων καὶ οἱ Διόσκουροι, ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἐπέτυχον ἐν πάσαις ταῖς στρατείαις διὰ τὴν τῶν θεῶν τούτων ἐπιφάνειαν (1)· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Διόδωρον· λέγει δὲ ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὅτι ἡ βασιλὶς τῶν Ἀμαζόνων

---

(1) Διοδ. Σικ. β. ε, κ. 49.

Μυρίνα κατασχοῦσα τῶν νήσων τινὰς καὶ μάλιστα τὴν Λέσβον, ἔπειτα καὶ τῶν ἄλλων νήσων τινὰς καταστρεφομένη ἐχειμάσθη, καὶ δεηθεῖσα τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, προσηνέχθη εἰς νῆσον τινὰ τῶν ἐρήμων ἣν, κατά τι ὄνειρον, καθιερώσασα τῇ προειρημένῃ θεᾷ, ἱδρύσατο βωμοὺς, καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπετέλεσεν· ὠνόμασε δὲ αὐτὴν Σαμοθράκην ὅπερ ἐστὶ, μεθερμηνευόμενον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, Ἱερὰ νῆσος· ὅτι δὲ, κατά τινας τῶν ἱστορικῶν, ἡ νῆσος αὕτη καλουμένη τὸ πρὸ τοῦ Σάμος, ὑπὸ τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ Θρακῶν ὠνομάσθη Σαμοθράκη· ὅτι δὲ προσέτι τῶν Ἀμαζόνων ἐπανελθουσῶν εἰς τὴν ἤπειρον, ἡ μήτηρ τῶν θεῶν εὐαρεστηθεῖσα εἰς τὴν νῆσον κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἄλλους τε τινὰς ἐν αὐτῇ κατῴκισε, καὶ τοὺς ἑαυτῆς υἱοὺς τοὺς ὀνομαζομένους Κορύβαντας· ἐκ τίνος δὲ πατρὸς ἦσαν οὗτοι παρεδίδετο κατὰ τὴν τελετὴν ἐν ἀποῤῥήτῳ· κατέδειξε δὲ ἡ θεὰ καὶ τὰ καὶ ὕστερον ἐν τῇ νήσῳ συντελούμενα μυστήρια, καὶ τὸ τέμενος ἄσυλον ἐνομοθέτησε (1)· ἔλεγον δὲ ὅτι καὶ οἱ Ἀργοναῦται ἀναχθέντες ἐκ τῆς Τρῳάδος καὶ κομισθέντες εἰς Σαμοθράκην, ἐπέδωκαν πάλιν τοῖς μεγάλοις θεοῖς τὰς εὐχὰς, καὶ ἀνέθεσαν τὰς φιάλας εἰς τὸ τέμενος τὰς καὶ ὕστερον ἔτι διαμενούσας (2)· κατά τινας δὲ, ὡς λέγει ὁ Στράβων, οἱ Κορύβαντες ἦσαν υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιόπης καὶ οἱ αὐτοὶ τοῖς Καβείροις· ἐπῆλθον δὲ εἰς Σαμοθράκην τὴν πρότερον καλουμένην Μελίτην οἱ Κορύβαντες· αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν ἦσαν μυστικαί· ὅπερ δὲν ἀποδέχεται ὁ Σκήψιος, παρατιθεὶς καὶ τὴν δόξαν Στησιμβρότου τοῦ Θασίου καὶ λέγων ὅτι τὰ ἐν Σαμοθράκῃ ἱερὰ ἐπετελοῦντο ὑπὸ τῶν Καβείρων· ἀλλ' ὅτι ἐν Σαμοθράκῃ οὐδεὶς

(1) Διοδ. Σικ. β. 3, κ. 55. (2) Αὐτ. β. 4, κ. 49.

μυστικὸς λόγος περὶ τῶν Καβείρων ἐλέγετο· ὅτι δὲ πιθανὸν Κουρῆτες καὶ Κορύβαντες νὰ ἦναι οἱ αὐτοὶ οἳ περὶ τὰς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἁγιστείας παρελαμβάνοντο ἐπίσης νέοι καὶ παῖδες πρὸς ἐνόπλιον ὄρχησιν· ἐλέγοντο δὲ Κορύβαντες ἀπὸ τοῦ κορύπτοντες βαίνειν ὀρχηστικῶς οὓς καὶ βητάρμονας λέγει ὁ Ὅμηρος=

Δεῦτ' ἄγε Φαιήκων βητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι (1).

τῶν δὲ Κορυβάντων ὀρχηστικῶν καὶ ἐνθουσιαστικῶν ὄντων, καὶ οἱ μανικῶς κινούμενοι ἐλέγετο ὅτι ἐκορυβαντίων· ὁ δὲ Φερεκύδης, κατὰ τὸν αὐτὸν Στράβωνα, λέγει ὅτι οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἐννέα, γεννηθέντες ἐξ Ἀπόλλωνος καὶ Ῥυτίας καὶ ᾤκησαν ἐν Σαμοθράκῃ· ἐκ δὲ Καβείρας τῆς Πρωτέως καὶ Ἡφαίστου ἐγένοντο τρεῖς Κάβειροι καὶ τρεῖς νύμφαι Καβειρίδες· καὶ ὅτι ἑκατέροις αὐτῶν ἐτελοῦντο ἱερά· μάλιστα δὲ ἐν Λήμνῳ καὶ Ἴμβρῳ ἐτιμῶντο οἱ Κάβειροι· ἔτι δὲ καὶ ἐν Τροίᾳ κατὰ πόλεις (2).—Κατὰ τὸν Μνασέαν οἱ Κάβειροι ἦσαν τρεῖς καὶ ἐκαλοῦντο Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα καὶ Ἀξιόκερσος, δηλ. ἡ Δήμητρα, ἡ Περσεφόνη καὶ ὁ Ἅδης ὑπ' ἄλλα ὀνόματα. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον Πελασγοὶ ᾤκουν κατὰ τὸ ἀρχαῖον τὴν Σαμοθράκην οἱ συνοικήσαντες τοῖς Ἀθηναίοις καὶ παρ' αὐτῶν παρέλαβον οἱ Σαμοθρᾶκες τὰ ὄργια. « Τὴν γὰρ Σαμοθράκην οἴκεον πρότερον Πελασγοὶ οὗτοι » οἵπερ Ἀθηναίοισι σύνοικοι ἐγένοντο, καὶ παρὰ τούτων Σα» μοθρήϊκες τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι· ὀρθὰ ὦν ἔχειν τὰ » αἰδοῖα τ' αγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλή» νων μαθόντες παρὰ Πελασγῶν ἐποιήσαντο· οἱ δὲ Πελα» σγοὶ ἱερόν τινα λόγον περὶ αὐτοῦ ἔλεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν » Σαμοθρηΐκῃ μυστηρίοισι δεδήλωται » (3). — Κατὰ τὸν

(1) Ομ. Οδ. Θ. ς. 250. (2) Στραβ. β. 10, σ. 472, 473.
(3) Ηροδοτ. β. 2, κ. 51.

Παυσανίαν καὶ τὸν Ἡρακλείδην τινὲς τῶν Σαμίων τῶν ἐξε-λαθέντων τῆς νήσου αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου καὶ τῶν Ἐφεσίων ᾤκησαν ταύτην τὴν ἐπὶ τῇ Θράκῃ νῆσον ἢ ἀπὸ τῆς ἐνοικήσεως τούτων ἐκλήθη Σαμοθράκη ἀντὶ Δαρδανίας (1). — Ὁ Στράβων ἐκφράζεται περὶ τῆς Σαμοθράκης οὕτω « Τὴν Σαμοθράκην Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ » ᾤκουν· κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίωνος διὰ τὴν εἰς Δήμητρα « ἁμαρτίαν, ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθράκης, ἐλθὼν » ᾤκησεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης, τὴν πόλιν Δαρδανίαν » καλέσας, καὶ ἐδίδαξε τοὺς πρώτους Τρῶας τὰ ἐν Σαμο-» θράκῃ μυστήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθράκη Σάμος πρίν (2)· καὶ ὁ Σκύμνος συμφώνως τῷ Στράβωνι λέγει=

Πέραν Σαμοθράκη δ' ἐστὶ νῆσος Τρωϊκή,
Ἔχουσα τὴν οἴκησιν ἀναμεμιγμένην·
Πρότερον γὰρ εἶναι φασὶν ἐν ταύτῃ τινὲς
Τοὺς Τρῶας, Ἠλέκτρας τεκούσης Δάρδανον
Τῆς λεγομένης Ἄτλαντος, Ἰασίωνά τε·
Ὧν τὸν μὲν Ἰασίωνα δυσσέβημά τι
Πρᾶξαι περὶ Δήμητρος λέγουσ' ἄγαλμα, καὶ
Πληγῇ κεραυνωθέντα δαιμονίᾳ κτενεῖν.
Τὸν Δάρδανον δὲ λιπόντα τοὺς τόπους προτοῦ
Πρὸς τὴν ὑπώρειάν γε τῆς Ἴδης κτίσαι
Πόλιν ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρδανίαν καλουμένην·
Τοὺς δὲ Σαμοθρᾶκας Τρῶας ὄντας τῷ γένει,
Ἀπὸ τοῦ τόπου δὲ Τρῶας ἐπικαλουμένους,
Δι' εὐσέβειαν ἐγκαταμεῖναι τῷ τόπῳ·
Ἐν σιτοδείᾳ τῶν Σαμίων δὲ αὐτοῖς ποτε

(1) Παυσ. Αχ. κ. 4. Ἡρακλειδ. Ποντ. Ἀποσπ. 21, σ. 213. ἐκδ. Κοραῆ — ΙΖ. Σάμος νῆσ. (2) Στραβ. β. 7, σ. 331.

Ἐπαρκεσάντων, τηνικαῦτ᾽ ἐκ τῆς Σάμου
Ἐπιδεξάμενοί τινας συνοίκους ἔσχησαν (1).

Ὁ Σκύλαξ ἀναφέρει τὴν Σαμοθράκην ὡς νῆσον ἔχουσαν λιμένα (2), ἂν καὶ ὁ Πλίνιος λέγει αὐτὴν ἀλίμενον (3). Ἦσαν δὲ καὶ ναοὶ τῶν Καβείρων ἢ Κορυβάντων ἐν Σαμοθράκῃ, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Διονυσίου « Καὶ Σάμος Θρακία ἥτις Καβείρων εἶχεν ἱερὰ οἳ καὶ Κορύβαντες ἐλέγοντο (4)· ὁ Διονύσιος λέγει αὐτὴν Κορυβάντιον ἄστυ=

Ἴμβρος, Θρηϊκίη τε Σάμος, Κορυβάντιον ἄστυ (5)

ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτοῦ λέγει καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ ὡς ἐφεξῆς « Καὶ τῇ προειρημένῃ δὲ Θρακίᾳ Σάμῳ τῇ οὕτω κλη» θείσῃ διὰ τὸ ὕψος· σάμοι γάρ, φασί, τὰ ὕψη· ὅτι δὲ εἰς » πολὺ ἐξῄρετο ὕψος δῆλον ἐκ τοῦ· καὶ τὸν ποιητὴν εἰπεῖν » ἐξ αὐτῆς τήν τε Ἴδην φαίνεσθαι πᾶσαν καὶ τὰ κατὰ τὴν » Τροίαν· οἱ δέ φασιν ὅτι Σάμος λέγεται ἡ Θρακία οἱονεὶ » Σάος τις, καὶ κατὰ πλεονασμὸν τοῦ μ Σάμος, ἀπὸ Σαΐων, » ἔθνους παλαιοῦ οἰκήσαντος αὐτήν· οὗ μέμνηται καὶ Ἀρ» χίλοχος, ὁμολογῶν ἄχραντον τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα ἐν φυγῇ » πολέμου ῥίψαι παρ᾽ αὐτοῖς » (6). Τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια ἅπερ ἦσαν, ὡς φαίνεται, τὰ αὐτὰ τοῖς τῆς Δήμητρος, ἐτελοῦντο διὰ νυκτὸς καὶ ἀποκρύφως ἐντὸς ἄντρου Ζήρυνθος καλουμένου· ἔθυον δὲ κύνας ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ, ἐπικαλούμενοι τὴν Ἑκάτην (7).— Οἱ Διόσκουροι ἐτιμῶντο ἐν Σαμοθράκῃ ὡς προστάται τῶν πλωϊζομένων καὶ αἱ εἰκόνες αὐτῶν ἵσταντο ἐπὶ ἀκρωτηρίου ἐπικειμένου τῷ λιμένι

---

(1) Σκυμν. Χίου Περιηγ. ς. 678—694. (2) Σκυλ. Περιπλ. Θράκη. (3) Πλιν. Φυσ. Ιστ. 4. κ. 12, 23. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς. 527. (5) Διονυσ. ς. 524. (6) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. ς. 536. (7) Περὶ τῆς τελετῆς ταύτης καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν ἰδ. Μυλλερ Ορχομ. σ. 434 καὶ τὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀναφερόμενον Ἐττέγαμ σ. 106, 107.

τῆς νήσου ὅς, κατὰ τὸν Λίβιον, ἐκαλεῖτο Δημήτριος (1)· ἡ Σαμοθράκη εἶχε πόλιν ὁμώνυμον τῇ νήσῳ. Οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς λοιπῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς νήσου ταύτης.— Οἱ Σαμοθρᾶκες συνεμάχουν τῷ Ξέρξῃ ἐν τῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείᾳ (2)· ὕστερον διετέλουν μετὰ τῶν ἄλλων πλησιοχώρων νήσων ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἕως ὅτου μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίαν περιῆλθον ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Λακεδαιμονίων (3)· διὰ δὲ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου διετήρησαν τὴν αὐτονομίαν ἣν ἡ Λῆμνος, ἡ Ἴμβρος καὶ ἡ Σκύρος ἀπώλεσαν (4)· διετέλεσαν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεύθεροι, χάρις, βεβαίως τῇ ἱερότητι τῆς νήσου ἐν ᾗ ὁ ἄκρος ἱερεὺς ἦν ἐνταυτῷ καὶ ὁ ἄκρος ἄρχων· καὶ ὡς ὁ Λίβιος λέγει, ὁ ἀρχιερεὺς Θεόνδας ἦν ἐνταυτῷ καὶ βασιλεύς· ὅπερ συνᾴδει καὶ ταῖς ἐπιγραφαῖς ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὁ τοιοῦτος θεοκρατικὸς βασιλεὺς ἴσχυε καὶ ἐπὶ τῶν πλησιοχώρων τόπων (5). Ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Σύλλα καὶ Μιθριδάτου πολέμου οἱ ὑπὸ τοῦ δευτέρου τούτου ἐκπεμφθέντες πειραταὶ εἷλον τὴν Ἴασσον, τὴν Σάμον, τὰς Κλαζομενὰς καὶ τὴν Σαμοθράκην ἧς ἐσύλησαν τὸν ναὸν καὶ ἀφείλοντο ἀναθήματα ἀξίας χιλίων ταλάντων (6). Ὁ Πλίνιος λέγει τὴν Σαμοθράκην ἐλευθέραν νῆσον· ἂν δὲ καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐμόρφωσεν ἐπαρχίαν τινὰ νησιωτικὴν (insularum provincia), ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ Σαμοθράκη ἦν κατατεταγμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἢ μᾶλλον ἐν τῇ Θράκῃ ἣν καὶ αὐτὴν κατεστήσατο ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ (7) καὶ ἐν ᾗ οἱ Σαμοθρᾶκες εἶχον πόλεις Σάλην καὶ Ζώνην ἐπὶ

---

(1) Τ. Λιβ. β. 45. κ. 5, 6. (2) Ηροδοτ. β. 7, κ. 183 — β. 8, 90.
(3) Πλουταρχ. ἀποφθ. Λακ. εἰς Λυσανδρ. 13 (4) Νεπ. 2, 3.
(5) Τ. Λιβ. αὐτ. (6) Αππιαν. πολ. Μιθριδ. 73. (7) Σουετον. Οὐεσπασ. κ. 8.

ἦν δὲ ὁ Δορίσκος αἰγιαλὸς καὶ πεδίον μέγα ... καὶ ἐπερατοῦτο κατὰ τὸ Σέῤῥειον, ἄκραν ὀνομαστὴν (1) ἐφ' ἧς ἦν καὶ φρούριον Σέῤῥειον ἢ Σέῤῥιον τεῖχος καλούμενον (2)· οὗτος δὲ ὁ χῶρος ἦν τὸ παλαιὸν τῶν Κικόνων (3).—Ἐν Σαμοθράκῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτιμῶντο ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Πόθος καὶ ὁ Φαέθων· τὰ δὲ ἀγάλματα αὐτῶν ἦσαν ἔργα τοῦ Σκόπα (4).—Τὰ νομίσματα τῆς Σαμοθράκης ἔφερον ἀφ' ἑνὸς μέρους κεφαλὴν Παλλάδος καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Κυβέλην ἢ κριὸν μετὰ τῶν γραμμάτων ΣΑΜΟ- ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ-ΣΑΜΟ-ΤΕΙΣΙ ΣΑΜΟ ΜΗΙΡΩΝ ΑΟ ΣΑΜΟ-ΞΕΝΟ-ΣΑΜΟ-ΜΗΤΡ. καὶ ἄλλα· ἐπὶ ἑνὸς αὐτῶν φαίνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τὰ γράμματα ΑΣΚΑΙ· ΤΡΑ ΑΔΡ καὶ ὄπισθεν ἡ Τύχη καὶ τὰ γράμματα ΣΑΜΙΩΝ ΕΝ ΘΡΑΚΗ (5).

* Σαμοθράκη, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 7 1/2 μιλ. ἰτ. ἔχει πόλισμα ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ Κάστρον καλούμενον καί τινα χωρία, καὶ λιμένα ἀναπεπταμένον καὶ ἐπισφαλῆ κατὰ τὸ βόρειον· κατὰ δὲ τὸ μέσον ἔχει ὄρος καὶ κατὰ τὸ νότιον ἐκδιδει μικρὸς ποταμὸς εἰς τὴν θάλασσαν. Μ. Γ. 43. 6'. Π. 40. 27'.

ΘΑΣΟΣ, παρὰ τὴν Θρακικὴν παραλίαν, ἀπέναντι τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πρὸς τὸ βορ δυτικὸν τῆς Σαμοθράκης· ἐκαλεῖτο ποτὲ καὶ Χρυσῆ νῆσος διὰ τὰ χρυσᾶ αὐτῆς μέταλλα (6)· ὁ Διονύσιος λέγει αὐτὴν « Ὠγυγίαν Θάσον, Δημήτερος ἀκτὴν » (7) διὰ τὸ εὔδαιμον τῆς νήσου καὶ εὔκαρ-

---

(1) Ηροδοτ. β. 7, κ. 59. (2) Δημητρ Αλεν. σ. 85—Αἰσχιν.
(3) Ηροδοτ. αὐτ. (4) Πλιν. Φυσ. Ιστ. β. 36, κ. 4, 7. (5) Μουσ. Χελδερβ. Τ. 1, σ. 98 -Μιοννετ. Τ. 2, ἀναπλήρ. σ. 524 κξ. (6) Ἀῤῥιαν. παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 517. (7) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς 523.

πον· ὅπερ καὶ εἰς παροιμίαν ἔπεσε τὸ Θάσος ἀγαθῶν, ὡς ἄν τις ἔλεγε δάσος ἀγαθῶν (1)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἐκλήθη κατὰ καιροὺς Ἀερία καὶ Αἰθρία (2)· ὁ Σκύλαξ λέγει περὶ αὐτῆς ὅτι εἶχε πόλεις καὶ δύο λιμένας ὧν ὁ εἷς ἦν κλειστός (3). Ἡ νῆσος αὕτη συνῳκίσθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κάδμου Ὀλ. 15. 1. ὑπὸ Φοινίκων τῶν ἐκπλευσάντων πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρώπης μετὰ Θάσου τοῦ Φοίνικος, υἱοῦ, ὡς ἐμυθεύετο, τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν Ἀῤῥιανὸν, κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν τοῦ Ἀγήνορος (4) καὶ ἀπὸ τοῦ Θάσου τούτου ἔσχεν ἡ νῆσος τὸ ὄνομα (5)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Σκύμνος τὰ αὐτὰ, λέγων οὕτω =

Ἑξῆς Νεάπολις ἐστὶ καὶ νῆσος Θάσος
Ἣν βάρβαροι τὸ πρότερον ᾤκουν, ὡς λόγος·
Ἔπειτα Φοίνικες μετὰ Κάδμου καὶ Θάσου
Ἐκ τῆς Ἀσίας διαβάντες, ἔλαβον δὴ Θάσον
Ἀπὸ τοῦ Θάσου καὶ τοὔνομ' ὡς καὶ νῦν ἔχει (6)

ὕστερον ἔσχεν ἡ Θάσος ἀποικίαν Παρίων (7) ὑπὸ τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, κατά τινα χρησμὸν διατηρηθέντα παρὰ τῷ Στεφάνῳ (8) καὶ τῷ Εὐσεβίῳ (9). Ἡ Θάσος ἦν περιβόητος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ χρυσᾶ μέταλλα μνημονευόμενα ὑπὸ πολλῶν καὶ προσέτι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὃς εἶδεν αὐτὰ, ὡς λέγει, καὶ ὁμιλῶν περὶ τῆς ὅλης ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλων εὐπορίας τῆς νήσου, ἐκφράζεται οὕτω « Ἡ δὲ

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. σημ. εἰς ς. 520. (2) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 4, κ. 12. 23. (3) Σκυλ. Περιπλ. Θράκη. (4) Παυσ. Ηλ. κ. 25.

(5) Ηροδοτ. β. 2, κ. 44. β. 6, κ. 46— Ἀῤῥιαν παρὰ Εὐσταθ. αὐτ.

(6) Σκυμν. Χιος. Περιηγ. ς. 658. (7) Στραβ. β. 10, σ. 487 — Θουκυδ. β. 4, κ. 104 — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. ς. 317. (8) Στεφ. Βυζ. Πάριον καὶ Πάρος καὶ Θάσος. (9) Εὐσεβ. β. 5, κ. 7 — ιδ. περὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποικίας ταύτης τῶν Παρίων Ρ. Ροχετ. ις. Αποικ. Ελλ. Τ. 3, κ. 6, σ. 227 καὶ σημ. 8 καὶ 9.

τοῦ Δορίσκου· ἦν δὲ ὁ Δορίσκος αἰγιαλὸς καὶ πεδίον μέγα τῆς Θράκης καὶ ἐπερατοῦτο κατὰ τὸ Σέῤῥειον, ἄκραν ὀνομαστὴν (1) ἐφ' ἧς ἦν καὶ φρούριον Σέῤῥειον ἢ Σεῤῥίον τεῖχος καλούμενον (2)· αὐτὸς δὲ ὁ χῶρος ἦν τὸ παλαιὸν τῶν Κικόνων (3). — Ἐν Σαμοθράκῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτιμῶντο ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Πόθος καὶ ὁ Φαέθων· τὰ δὲ ἀγάλματα αὐτῶν ἦσαν ἔργα τοῦ Σκόπα (4). — Τὰ νομίσματα τῆς Σαμοθράκης ἔφερον ἀφ' ἑνὸς μέρους κεφαλὴν Παλλάδος καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Κυβέλην ἢ κριὸν μετὰ τῶν γραμμάτων ΣΑΜΟ- ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ-ΣΑΜΟ-ΤΕΙΣΙ ΣΑΜΟ ΜΗΤΡΩΝ-ΑΟ-ΣΑΜΟ-ΞΕΝΟ-ΣΑΜΟ-ΜΗΤΡ. καὶ ἄλλα· ἐπὶ ἑνὸς αὐτῶν φαίνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τὰ γράμματα ΑΣΚΑΙ· ΤΡΑ ΑΔΡ καὶ ὄπισθεν ἡ Τύχη καὶ τὰ γράμματα ΣΑΜΙΩΝ ΕΝ ΘΡΑΚΗ (5).

* Σαμοθράκη, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 7 1/2 μιλ. ἰτ. ἔχει πόλισμα ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ Κάστρον καλούμενον καί τινα χωρία, καὶ λιμένα ἀναπεπταμένον καὶ ἐπισφαλῆ κατὰ τὸ βόρειον· κατὰ δὲ τὸ μέσον ἔχει ὄρος καὶ κατὰ τὸ νότιον ἐκδίδει μικρὸς ποταμὸς εἰς τὴν θάλασσαν. Μ. Γ. 43. 6'. Π. 40. 27'.

ΘΑΣΟΣ, παρὰ τὴν Θρακικὴν παραλίαν, ἀπέναντι τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πρὸς τὸ βορ δυτικὸν τῆς Σαμοθράκης· ἐκαλεῖτο ποτὲ καὶ Χρυσῆ νῆσος διὰ τὰ χρυσᾶ αὐτῆς μέταλλα (6)· ὁ Διονύσιος λέγει αὐτὴν « Ὠγυγίαν Θάσον, Δημήτερος ἀκτὴν » (7) διὰ τὸ εὔδαιμον τῆς νήσου καὶ εὐκαρ-

---

(1) Ηροδοτ. β. 7, κ. 59. (2) Δημητρ. Αλαν. σ. 85—Αἰσχιν.
(3) Ηροδοτ. αὐτ. (4) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 36, κ. 4, 7. (5) Μουσ. Χεδερβ. Τ. 1, σ. 98—Μιοννετ. Τ. 2, ἀναπλτρ. σ. 524 κξ. (6) Ἀῤῥιαν. παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 517. (7) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς. 323.

πον· ὅπερ καὶ εἰς παροιμίαν ἔπεσε τὸ Θάσος ἀγαθῶν, ὡς ἄν τις ἔλεγε δάσας ἀγαθῶν (1)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἐκλήθη κατὰ καιροὺς Ἀερία καὶ Αἰθρία (2)· ὁ Σκύλαξ λέγει περὶ αὐτῆς ὅτι εἶχε πόλεις καὶ δύο λιμένας ὧν ὁ εἷς ἦν κλειστός (3). Ἡ νῆσος αὕτη συνῳκίσθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κάδμου Ὀλ. 15. 1. ὑπὸ Φοινίκων τῶν ἐκπλευσάντων πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρώπης μετὰ Θάσου τοῦ Φοίνικος, υἱοῦ, ὡς ἐμυθεύετο, τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν Ἀῤῥιανόν, κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν τοῦ Ἀγήνορος (4) καὶ ἀπὸ τοῦ Θάσου τούτου ἔσχεν ἡ νῆσος τὸ ὄνομα (5)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Σκύμνος τὰ αὐτὰ, λέγων οὕτω =

Ἑξῆς Νεάπολις ἐστὶ καὶ νῆσος Θάσος
Ἣν βάρβαροι τὸ πρότερον ᾤκουν, ὡς λόγος·
Ἔπειτα Φοίνικες μετὰ Κάδμου καὶ Θάσου
Ἐκ τῆς Ἀσίας διαβάντες, ἔλαβον δὴ Θάσον
Ἀπὸ τοῦ Θάσου καὶ τοὔνομ' ὡς καὶ νῦν ἔχει (6)

ὕστερον ἔσχεν ἡ Θάσος ἀποικίαν Παρίων (7) ὑπὸ τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, κατά τινα χρησμὸν διατηρηθέντα παρὰ τῷ Στεφάνῳ (8) καὶ τῷ Εὐσεβίῳ (9). Ἡ Θάσος ἦν περιβόητος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ χρυσᾶ μέταλλα μνημονευόμενα ὑπὸ πολλῶν καὶ προσέτι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὃς εἶδεν αὐτὰ, ὡς λέγει, καὶ ὁμιλῶν περὶ τῆς ὅλης ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλων εὐπορίας τῆς νήσου, ἐκφράζεται οὕτω « Ἡ δὲ

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. σημ. εἰς ς. 520. (2) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 4, κ. 12. 23. (3) Σκυλ. Περιπλ. Θράκη. (4) Παυσ. Ηλ. κ. 25.

(5) Ηροδοτ. β. 2, κ. 44. β. 6, κ. 46— Ἀῤῥιαν παρὰ Εὐσταθ. αὐτ.

(6) Σκυμν. Χιος. Περιηγ. ς. 658. (7) Στραβ. β. 10, σ. 487 — Θουκυδ. β. 4, κ. 104 — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. ς. 317. (8) Στεφ. Βυζ. Πάριον καὶ Πάρος καὶ Θάσος. (9) Εὐσεβ. β. 5, κ. 7 — ιδ. περὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποικίας ταύτης τῶν Παρίων Ρ. Ροχετ. ις. Αποικ. Ελλ. Τ. 3, κ. 6, σ. 227 καὶ σημ. 8 καὶ 9.

» πρόσοδός σφι ἐγένετο ἔκ τε τῆς ἠπείρου καὶ ἀπὸ τῶν
» μετάλλων· ἐκ μέν γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ὕλης τῶν χρυσέων
» μετάλλων τὸ ἐπίπαν ὀγδώκοντα τάλαντα προσήϊε· ἐκ δὲ
» τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τουτέων, συχνὰ δὲ οὕτω,
» ὥστε τὸ ἐπίπαν Θασίοισι, ἐοῦσι καρπῶν ἀτελέσι, προ-
» σήϊε ὁπότε τῆς ἠπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτεος ἑκάστου
» διηκόσια τάλαντα· ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τριη-
» κόσια » (1).

« Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα· καὶ μακρῷ ἦν
« αὐτέων θαυμασιώτατα, τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ
» Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην ἥτις νῦν ἀπὸ τοῦ
» Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὔνομα ἔσχε· τὰ δὴ μέ-
» ταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ Αἰνύ-
» ρων τε χώρου καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σα-
» μοθράκης, ὄρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσει » (2)·
λέγει προσέτι ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὅτι εἶδεν ἐν Τύρῳ ναὸν
Ἡρακλέους ἐπωνυμίαν ἔχοντος Θασίου, καὶ ὅτι ἀφι-
χθεὶς εἰς Θάσον εὗρε καὶ ἐκεῖ ναὸν Ἡρακλέους ὑπὸ Φοινίκων
ἱδρυμένον κατὰ πέντε γενεὰς ἀνδρῶν πρότερον ἢ τὸν Ἀμ-
φιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι· ἐκφράζων δὲ
καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περὶ τούτου γνώμην, λέγει οὕτω « Τὰ
» μέν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρα-
» κλέα ἐόντα· καὶ δοκέουσι δέ μοι οὗτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων
» ποιέειν, οἳ διξὰ Ἡράκλεια ἱδρυσάμενοι ἔκτηνται, καὶ τῷ
» μὲν ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ δὲ ἐπωνυμίαν θύουσι, τῷ δὲ
» ἑτέρῳ ὡς ἥρωϊ ἐναγίζουσι » (3)· λέγει δὲ καὶ ὁ Παυσα-
νίας ὅτι οἱ Θάσιοι ὄντες Φοίνικες τὸ ἀνέκαθεν, καὶ ἐκ Τύρου
καὶ Φοινίκης τῆς ἄλλης ἐκπλεύσαντες μετὰ Θάσου τοῦ Ἀγή-

(1) Ἡρόδοτ. β. 6, 46. (2) Αὐτ. κ. 47. (3) Αὐτ. β. 2, κ. 44.

νορος κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἀνέθεσαν Ἡρακλέα εἰς Ὀλυμπίαν οὗ τὸ βάθρον ἦν χαλκοῦν ὡς καὶ τὸ ἄγαλμα· ἦν δὲ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀγάλματος δέκα πήχεων καὶ εἶχεν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ῥόπαλον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τόξον· ἤκουσε δὲ, ὡς λέγει, ἐν Θάσῳ ὅτι πρότερον μὲν ἐτίμων οἱ Θάσιοι τὸν αὐτὸν Ἡρακλέα ὃν καὶ οἱ Τύριοι· ὕστερον δὲ τελοῦντες εἰς τοὺς Ἕλληνας, κατεστήσαντο νόμον νὰ νέμωσι τιμὰς καὶ Ἡρακλεῖ τῷ Ἀμφιτρύωνος· ἐπὶ δὲ τοῦ εἰς Ὀλυμπίαν ἀναθήματος τῶν Θασίων ἦν τὸ ἑξῆς ἐλεγεῖον—

Υἱὸς μέν γε Μίκωνος Ὀνατᾶς ἐξετέλεσεν,

Αὐτὸς ἐν Αἰγίνῃ δώματα ναιετάων (1).

Οἱ Θάσιοι πολιορκηθέντες ποτὲ ὑπὸ Ἱστιαίου τοῦ Μιλησίου, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλας προσόδους, μετεχειρίζοντο τὰ χρήματα εἰς τὸ νὰ ναυπηγήσωσι νῆας μακρὰς, καὶ νὰ κτίσωσι τεῖχος ἰσχυρότερον τοῦ προτέρου· ἡ δὲ πρόσοδος αὐτῶν ἦν ἔκ τε τῆς ἠπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων (2)· ὕστερον δὲ ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς διεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων πρὸς τὸν Δαρεῖον ὅτι ἐμηχανῶντο ἀπόστασιν, πέμψας ἄγγελον ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἐκέλευσεν αὐτοὺς νὰ κατεδαφίσωσι τὸ τεῖχος καὶ τὰς νῆας νὰ κομίσωσιν εἰς Ἄβδηρα (3)· ὅπερ καὶ ἐποίησαν, ὑπακούσαντες τῇ ἐντολῇ τοῦ βασιλέως (4)—Ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηναίων οἱ Θάσιοι ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ νησιῶται ἦσαν τεταγμένοι ὑπ' αὐτούς· ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου, Ὀλ. 79 1 (5) ἀπέστησαν αὐτῶν, διενεχθέντες περὶ τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας Θράκῃ καὶ περὶ τοῦ μετάλλου ἃ ἐνέμοντο· καὶ πλεύσαντες μετὰ στόλου κατὰ

(1) Παυσ. Ηλ. κ. 25. (2) Ηροδοτ. β. 6, κ. 46. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ. κ. 48. (5) Διοδ. Σικ. β. 11, κ. 70.

μετὰ τὸ πέρας τοῦ μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ Φιλίππου πολέμου ἡ Θάσος ἀπετέλει μέρος τῶν τόπων τῶν ἐλευθέρων ἀπὸ τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς κυριότητος τοῦ Φιλίππου (1). ὁ δὲ Βροῦτους καὶ ὁ Κάσσιος ὅτε κατεσκηνώθησαν ἐπὶ τὰ ὑπὲρ τοὺς Φιλίππους ὕψη, μετεχειρίζοντο τὴν Θάσον ὡς ταμιευτήριον (2)· ὁ Πλίνιος λέγει τὴν Θάσον ἐλευθέραν νῆσον· ὁ Ἱεροκλῆς τάττει τὴν Θάσον καὶ τὴν Σαμοθράκην ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Μακεδονίας (3)· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἐν τῷ θέματι τῆς Θράκης (4). — Ἐκτὸς τοῦ ἐκ τοῦ χρυσοῦ πλούτου καὶ τὸ μάρμαρον τῆς Θάσου ἦν ὀνομαστὸν καὶ δύο τῶν ἀνδριάντων τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ἀθήναις ἦσαν ἐκ τοῦ Θασίου τούτου μαρμάρου (5)· ἔτι δὲ καὶ ὁ οἶνος τῆς νήσου ταύτης ἦν ἐξαιρέτου ποιότητος (6), ὡς καὶ τὰ ἀμύγδαλα αὐτῆς· ἔτι δὲ καὶ τὸ ὄξος καὶ ὁ Ἐλλέβορος αὐτῆς ἐθεωροῦντο ὡς χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικήν (7). — Ὁ Πολύγνωτος εἷς τῶν ἐπισημοτέρων ζωγράφων τῆς ἀρχαιότητος ἦν ἐκ Θάσου. — Θάσιος ἦν καὶ Θεαγένης ὁ Τιμοσθένους ὃς ἔσχε χιλίους τετρακοσίους στεφάνους ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι, καὶ ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ ἵστατο ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τοὺς τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας· ἦσαν δὲ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔτι παρὰ τοῖς βαρβάροις ἀνδριάντες τοῦ Θεαγένους, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας ὃς διηγεῖται τὰ κατ' αὐτὸν κατ' ἔκτασιν (8).

* Θάσος οὐ πόῤῥω τοῦ πρὸς μεσημβρίαν αἰγιαλοῦ τῆς Θράκης, μεταξὺ τοῦ ἀκρ. Ἄσπρου καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ

---

(1) Τ. Λιβ. 33, 34, 35. (2) Αππιαν. πολ. ἐμφ. β. 4, κ. 106, 188. ... 5, κ. 2. (3) Ἱεροκλ. σ. 83. (4) Κωνσταν. Πορφυρ. περὶ Θεμ. ... 2, κ. 2. (5) Παυσ. Αττ. κ. 18. (6) Αριστοφ. Πλατ. ς. 1024.

(7) Πλιν Φυσ. Ις. 14, κ. 9, 7, 16, 22. β. 15, κ. 24, 23. κ. 27.

(8) Παυσ. Ηλ. Β. κ. 11.

ποταμοῦ Καρασοῦ, πρὸς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Κοντέσας (Στρυμονικοῦ)· κεῖται κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Ἄθωνος ἢ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Λήμνου, καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος 18 μιλ. ἰτ. καὶ κατὰ πλάτος 13· πλουτεῖ ἀπὸ πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων· ἔχει καλλίστας ὀπώρας καὶ οἶνον ἄριστον, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ λατομεῖα καλοῦ μαρμάρου καὶ παντοίων λίθων ποικιλοχρόων. Ἡ πρωτεύουσα πολίχνη καλεῖται Θάσος καὶ Κάστρον· ἔχει δὲ καὶ χωρία ἐννέα ὧν τὰ γνωστότερα Βολγκὰρ πρὸς μεσημβρίαν, κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μικροῦ ποταμοῦ· Παναγία κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς δυσμὰς τῆς Θάσου—Ποταμιὰ—Λατζαβίτι — Θεολόγος ὀρεινὸν — Κάστρον ὀρεινόν· κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦνται ὄρη τινὰ ἐξ ὧν πηγάζουσι τρεῖς ποταμοὶ ἐκδιδόντες εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἷς κατὰ τὸ νότιον καὶ οἱ δύο κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου· ἔχει δὲ ἡ Θάσος καὶ λιμένα καλὸν εἰς ὃν συῤῥέουσι ἀεὶ πολλοὶ ἔμποροι· ἡ πρωτεύουσα πολίχνη Θάσος ἢ Κάστρον κεῖται ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν μικροῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Θάσου. Μ. Γ. 42, 25′.

τῆς Θάσου οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ναυμαχήσαντες, ἐνίκησαν καὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν (1)· νικηθέντες δὲ οἱ Θάσιοι κατὰ τὰς μάχας καὶ πολιορκούμενοι, ἐπεκαλέσαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, κελεύοντες νὰ ἐπαμύνωσιν εἰσβαλόντες εἰς τὴν Ἀττικήν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ· πολιορκούμενοι δὲ τρία ἔτη οἱ Θάσιοι, ὑπετάγησαν τέλος καθ' ὁμολογίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καθελόντες τὸ τεῖχος καὶ παραδόντες τὰς ναῦς, καὶ ἀπέδωκαν μὲν τότε εὐθὺς ποσότητα τινὰ χρημάτων, ὑπέσχοντο δὲ νὰ ἀποδίδωσι κατ' ἔτος φόρον ὅσος συνεφωνήθη, ἀφέντες τήν τε ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον (2)· ταῦτα ἐγένοντο στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος ὃς κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην ἔλαβε τριάκοντα καὶ τρεῖς ναῦς τῶν Θασίων, καὶ προσεκτήσατο τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πέραν χρυσεῖα, καὶ παρέλαβε τὴν χώραν ἧς ἐπῆρχον οἱ Θάσιοι (3)· ἦν δὲ ἡ χώρα αὕτη ἐπὶ τῆς ἀπέναντι Θρακικῆς ἠπείρου καὶ περιείχοντο ἐν αὐτῇ πόλεις τινὲς ἀποικίαι τῶν Θασίων (4), ὡς ἡ Δάτος ἢ τὸ Δάτον ὅπερ ἦν πόλις ἔνδοξος περὶ τὴν τοῦ Στρυμόνος παραλίαν (5) καὶ ἀρίστην εἶχε χώραν καὶ εὔκαρπον καὶ ναυπηγία καὶ χρυσοῦ μέταλλα, ἀφ' οὗ καὶ παροιμία δάτον ἀγαθῶν, ὡς καὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδες (6)· καὶ ἔνθα ὁ Σωφάνης στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων μετὰ Λεάγρου τοῦ Γλαύκωνος ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἠδωνῶν, μαχόμενος περὶ τῶν χρυσῶν μετάλλων (7)· ἔτι δὲ ἡ Οἰσύμη, ἡ Γαληψὸς (8) ἡ Στρύμη (9) καὶ ἄλλαι· μετὰ τὴν

---

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 100. (2) Αὐτ. κ. 101.—Διοδ. Σικ. β. 11, κ. 70. (3) Πλουταρχ. Κιμων κ. 14. (4) Ηροδοτ. β. 7, κ. 118.—Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων. (5) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 617. (6) Στραβ. β. 7, σ. 301.

(7) Ηροδοτ. β. 9, κ. 75. (8) Θουκυδ. β. 4, κ. 107—Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 68. (9) Ηροδοτ. β. 7, κ. 108.

δυστυχῆ ἔκβασιν τῆς κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων, οἱ Θάσιοι ἀπέστησαν καὶ αὖθις ἀπ' αὐτῶν, κατὰ προτροπὴν τῶν Λακεδαιμονίων οἳ ὅμως ἐξελάθησαν μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Θρασυβούλου ὃς πλεύσας κατὰ τῆς Θάσου μετὰ πεντεκαίδεκα νηῶν, ἐνίκησε μάχῃ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως καὶ περὶ διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλεν· ἐγκλείσας δ' αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ἠνάγκασε τοὺς φυγάδας τοὺς τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας νὰ λάβωσι φρουράν, καὶ νὰ ἦναι τοῦ λοιποῦ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων (1)· κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας περιπετείας μετεβλήθη καὶ τὸ πολίτευμα τῶν Θασίων· καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰσήγαγον τὴν δημοκρατίαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τὴν ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦ Διοτρεφοῦς· ἀλλ' ὁ Θρασύβουλος βοηθούμενος ὑπὸ κόμματος δημοκρατικοῦ ὑπὸ τὸν Ἔκφαντον, ἐπενήγαγεν αὖθις τὴν δημοκρατίαν, Ὀλ. 97 3 (2) 390 π. Χ.—Ὕστερον δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου κατενεγκόντος φυγάδας ἐν Θάσῳ, ἠγέρθησαν στάσεις ἐμφύλιοι ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ ἕτερος Φίλιππος ὁ Β'. ἐπῆλθε κατὰ τῆς πόλεως τῶν Θασίων, καὶ ταύτην φιλίαν οὖσαν ἐξηνδραποδίσατο· ὑπέσχοντο δὲ οἱ Θάσιοι πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦ Φιλίππου Μητρόδωρον νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν, ἐὰν διατηρήσῃ αὐτοὺς ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, ἀνεπισταυθμεύτους, ἔχοντας τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Μητρόδωρος ὅτι ὁ βασιλεὺς συγχωρεῖ νὰ ἦναι οἱ Θάσιοι ἀφρούρητοι, ἀφορολόγητοι, ἀστάθμευτοι, καὶ νὰ ἔχωσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· καὶ τότε ἐπευφημησάντων μετὰ κραυγῆς πάντων, παρήγαγον τὸν Φίλιππον εἰς τὴν πόλιν (3)·

(1) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 72. (2) Θουκυδ. β. 4, κ. 104. β. 7, κ. 64. (3) Πολυβ. β. 15, κ. 24.

μετὰ τὸ πέρας τοῦ μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ Φιλίππου πολέμου ἡ Θάσος ἀπετέλει μέρος τῶν τόπων τῶν ἐλευθέρων ἀπὸ τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς κυριότητος τοῦ Φιλίππου (1). ὁ δὲ Βροῦτους καὶ ὁ Κάσσιος ὅτε κατεσκηνώθησαν ἐπὶ τὰ ὑπὲρ τοὺς Φιλίππους ὕψη, μετεχειρίζοντο τὴν Θάσον ὡς ταμιευτήριον (2)· ὁ Πλίνιος λέγει τὴν Θάσον ἐλευθέραν νῆσον· ὁ Ἱεροκλῆς τάττει τὴν Θάσον καὶ τὴν Σαμοθράκην ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Μακεδονίας (3)· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἐν τῷ θέματι τῆς Θράκης (4). — Ἐκτὸς τοῦ ἐκ τοῦ χρυσοῦ πλούτου καὶ τὸ μάρμαρον τῆς Θάσου ἦν ὀνομαστὸν καὶ δύο τῶν ἀνδριάντων τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ἀθήναις ἦσαν ἐκ τοῦ Θασίου τούτου μαρμάρου (5)· ἔτι δὲ καὶ ὁ οἶνος τῆς νήσου ταύτης ἦν ἐξαιρέτου ποιότητος (6), ὡς καὶ τὰ ἀμύγδαλα αὐτῆς· ἔτι δὲ καὶ τὸ ὄξος καὶ ὁ Ἐλλέβορος αὐτῆς ἐθεωροῦντο ὡς χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικήν (7). — Ὁ Πολύγνωτος εἷς τῶν ἐπισημοτέρων ζωγράφων τῆς ἀρχαιότητος ἦν ἐκ Θάσου. — Θάσιος ἦν καὶ Θεαγένης ὁ Τιμοσθένους ὃς ἔσχε χιλίους τετρακοσίους στεφάνους ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι, καὶ ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ ἵστατο ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τοὺς τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας· ἦσαν δὲ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔτι παρὰ τοῖς βαρβάροις ἀνδριάντες τοῦ Θεαγένους, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας ὃς διηγεῖται τὰ κατ' αὐτὸν κατ' ἔκτασιν (8).

* Θάσος οὐ πόρρω τοῦ πρὸς μεσημβρίαν αἰγιαλοῦ τῆς Θράκης, μεταξὺ τοῦ ἀκρ. Ἄσπρου καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ

---

(1) Τ. Λιβ, 33, 34, 35. (2) Αππιαν. πολ. ἐρφ. β. 4, κ. 106, 188. β. 5, κ. 2. (3) Ιεροκλ. σ. 83. (4) Κωνσταν. Πορφυρ. περὶ Θεμ. β. 2, κ. 2. (5) Παυσ. Αττ. κ. 18. (6) Αριστοφ. Πλατ. ς. 1024.

(7) Πλιν Φυσ. Ις. 14, κ. 9, 7, 16, 22. β. 15, κ. 24, 28. κ. 27.

(8) Παυσ. Ηλ. Β. κ. 11.

ποταμοῦ Καρασοῦ, πρὸς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Κοντέσας (Στρυμονικοῦ)· κεῖται κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Ἄθωνος ἢ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Λήμνου, καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος 18 μιλ. ἰτ. καὶ κατὰ πλάτος 13· πλουτεῖ ἀπὸ πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων· ἔχει καλλίστας ὀπώρας καὶ οἶνον ἄριστον, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ λατομεῖα καλοῦ μαρμάρου καὶ παντοίων λίθων ποικιλοχρόων. Ἡ πρωτεύουσα πολίχνη καλεῖται Θάσος καὶ Κάστρον· ἔχει δὲ καὶ χωρία ἐννέα ὧν τὰ γνωστότερα Βολγκὰρ πρὸς μεσημβρίαν, κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μικροῦ ποταμοῦ· Παναγία κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς δυσμὰς τῆς Θάσου—Ποταμιὰ—Λατζαβίτι — Θεολόγος ὀρεινὸν — Κάστρον ὀρεινόν· κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦνται ὄρη τινὰ ἐξ ὧν πηγάζουσι τρεῖς ποταμοὶ ἐκδιδόντες εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἷς κατὰ τὸ νότιον καὶ οἱ δύο κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου· ἔχει δὲ ἡ Θάσος καὶ λιμένα καλὸν εἰς ὃν συῤῥέουσι ἀεὶ πολλοὶ ἔμποροι· ἡ πρωτεύουσα πολίχνη Θάσος ἢ Κάστρον κεῖται ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν μικροῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Θάσου. Μ. Γ. 42, 25'.

ΝΗΣΟΙ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΙΚΑΡΙΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ.

ΧΙΟΣ, νῆσος ἐκ τῶν Ἰωνικῶν ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει παρὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀπέναντι τῶν Ἐρυθρῶν καὶ τοῦ ὄρους Μίμαντος, ἐκτεινομένη ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἴων ὁ ποιήσας τραγῳδίαν λέγει μυθολογικώτερον ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἐλθὼν ποτὲ εἰς ταύτην τὴν τότε ἔρημον νῆσον, συνεγένετο νύμφῃ τινὶ, καὶ ὡς κατὰ τοὺς ὠδίνας τῆς νύμφης ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν χιὼν ἐξ οὐρανοῦ, ὁ Ποσειδῶν ὠνόμασε τὸν παῖδα Χίον (1) καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔλαβε καὶ ἡ νῆσος τὸ ὄνομα· συνεγένετο δὲ ὁ Ποσειδῶν καὶ ἑτέρᾳ νύμφῃ καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς παῖδας Ἄγγελον καὶ Μέλανα (2). Ἡ Χίος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἐπιφανεστάτη νῆσος τῶν Ἰώνων· ἐλογίζετο δὲ ὁ παρὰ τὴν γῆν περίπλους αὐτῆς ἐννεακοσίων σταδίων, καὶ εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ πόλιν εὐλίμενον καλουμένην Χίον ὡς καὶ ἡ νῆσος καὶ συνοικισθεῖσαν ὑπό τινος Ἐγερτίου ἐπαγαγόντος σύμμικτον πλῆθος (3), καὶ ναύσταθμον χωρητικὸν ὀγδοήκοντα πλοίων (τῶν τότε) ἦσαν δὲ κατὰ τὴν παραλίαν τῆς νήσου πρῶτον μὲν κατὰ νότον τῆς πόλεως τὸ ἀκρωτήριον ΠΟΣΕΙΔΙΟΝ, εἶτα (κατὰ τὸ δυτ-νότιον) ΦΑΝΑΙ, λιμὴν βαθὺς καὶ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἄλσος Φοινίκων· καὶ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον αὐτοῦ ἀκρωτήριον ὡσαύτως ΦΑΝΑΙ καλούμενον· εἶτα τὸ λεγόμενον ΝΟΤΙΟΝ ὕφορμος αἰγιαλός· εἶτα κατὰ δυσμὰς ΛΑΪΟΥΣ ἢ ΛΕΟΥΣ ἢ ΛΑΪΟΣ καὶ οὗτος ὕφορμος αἰγιαλός· καὶ ἀπ' αὐ-

(1) Παυσ. Αχ. κ. 4. (2) Αὐτ. (3) Στραβ. β. 14, σ. 633.

τοῦ εἰς τὴν πόλιν ἑξήκοντα σταδίων ἰσθμός· εἶτα (κατὰ τὸ δυσβόρειον) ἀκρωτήριον ΜΕΛΑΙΝΑ ἀπέναντι τῆς νήσου Ψύρων ἀπεχούσης πεντήκοντα στάδια· εἶτα ἡ ΑΡΙΟΥΣΙΑ χώρα τραχεῖα καὶ ἀλίμενος ὅσον τριακοσίων σταδίων, φέρουσα τὸν ἄριστον τῶν Ἑλληνικῶν οἴνων· εἶτα (κατ' ἄρκτον) τὸ ΠΕΛΙΝΑΙΟΝ ὄρος τὸ ὑψηλότατον τῶν ἐν τῇ νήσῳ· εἶχε δὲ ἡ νῆσος καὶ λατόμιον μαρμάρου λίθου (1). Ἐκτὸς τοῦ Στράβωνος ἀναφέρει καὶ ὁ Ὁράτιος τὸν οἶνον τῆς Χίου ὡς τὸν ἄριστον τῶν τῆς Ἑλλάδος (2)· τὰ σῦκα τῆς νήσου ταύτης ὑμνήθησαν ὑπὸ τοῦ Μαρτέλου ὀνομαζόμενα τὰ κατ' ἐξοχὴν Χῖα σῦκα (3), τὸ δὲ μάρμαρον ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (4) ὃς λέγει προσέτι ὅτι καὶ τὸ χῶμα τῆς Χίου ἔχει ἰαματικὴν ἐνέργειαν ὡς καὶ τὸ τῆς Σάμου (5). — Ἡ Χίος ᾠκήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ Πελασγῶν ἐλθόντων ἐκ Θεσσαλίας· ὅθεν καὶ οἱ Χῖοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος (6) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (7) ἐθεώρουν ἑαυτοὺς καταγομένους ἐκ Πελασγῶν τῶν ἐκ τῆς Θεσσαλίας· καὶ ἡ τοιαύτη ἀρχὴ αὐτῶν ἐπιβεβαιοῦται ἔτι μᾶλλον ἐκ τοῦ Πελινναίου ὄρους συνωνύμου τῇ Πελίννῃ, πόλει τῆς Θεσσαλίας (8)· μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐπῆλθεν εἰς τὴν Χῖον ἀποικία ἐκ Κρήτης ὑπὸ τὸν ἔγγονον τοῦ Μίνωος Οἰνοπίωνα (9) μεθ' οὗ ἦλθον καὶ οἱ πέντε αὐτοῦ υἱοὶ Τάλος, Εὐάνθης, Μέλας, Σάλαγος καὶ Ἀθάμας, ἐξ οὗ καὶ ἡ Χίος ὠνομάζετο πόλις Οἰνοπίωνος· βασιλεύοντος δὲ αὐτοῦ, ἀφίκοντο εἰς τὴν νῆσον Κᾶρες καὶ Ἄβαντες ἐξ Εὐβοίας. Μετὰ δὲ τὸν Οἰνοπίωνα καὶ

---

(1) Στραβ. β. 14, σ. 605. (2) Ορατ. ᾠδ 9. (3) Μαρτελ. β. 7. Επιγρ. 24. (4) Πλιν. β. 5, κ. 31. (5) Αὐτ. β. 35, κ. 16. (6) Στραβ. β. 13, σ. 621. (7) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ· εἰς ς. 535.

(8) Στεφ. Βυζ. Χίος καὶ Πέλιννα. (9) Παυσ. Αχ. κ. 4—Διοδ. Σικ. β. 3, κ. 79.

τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Ἄμφικλος ἐλθὼν ἐξ Ἱστιαίας τῆς ἐν Εὐβοίᾳ κατὰ μάντευμα τῶν Δελφῶν· ὁ δὲ Ἕκτωρ μετὰ τετάρτην γενεὰν ἀπὸ τοῦ Ἀμφίκλου βασιλεύσας ἐπολέμησε κατὰ τῶν οἰκούντων ἐν τῇ νήσῳ Ἀβάντων καὶ Καρῶν· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν ἐν ταῖς μάχαις τοὺς δὲ ἠνάγκασε νὰ ἀπέλθωσιν ὑπόσπονδοι· μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἐμνήσθη ὁ Ἕκτωρ ὅτι ἔπρεπε καὶ οἱ Χίοι νὰ συνθύωσι μετὰ τῶν Ἰώνων εἰς τὸ Πανιώνιον· αὐτὸς δὲ ἔλαβε τρίποδα παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰώνων, ἆθλον ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ· τοσαῦτα εἶπεν ὁ Ἴων περὶ τῶν Χίων, ἀλλὰ δὲν ἐδήλωσε καθ' ἥν τινα αἰτίαν οἱ Χῖοι ἐτέλουν εἰς τοὺς Ἴωνας (1). — Ἡ Χίος ἦν ἔκπαλαι κατατεταγμένη ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δώδεκα Ἰωνικῶν πόλεων (2), καὶ οἱ Χῖοι ὡμίλουν τὴν αὐτὴν διάλεκτον μετὰ τῶν Ἐρυθραίων μεθ' ὧν εἶχον τὴν αὐτὴν καταγωγήν (3). Ἐν Χίῳ ἦν ναὸς Ἀφροδίτης ἐπίσημος, καὶ ἕτερος τῆς Ἁρπυίας τῆς ἀποδιωχθείσης ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Βορέως καὶ ἧς τὴν εἰκόνα ἐχάραττον οἱ Χῖοι ἐπὶ τῶν πατρώων αὐτῶν νομισμάτων.—Τὰ νομίσματα τῶν Χίων ἐθεωροῦντο ὡς κίβδηλα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐσημείουν αὐτὰ δι' ἑνὸς Χ πρὸς διάκρισιν. — Ἐλέγετο παροιμία ἐν Ἑλλάδι *Χῖος Γέλως* ἐπὶ τῶν ἀσελγῶν, διότι οἱ Χῖοι ἦσαν περιβόητοι ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ.—Ἄνδρες ἐπίσημοι ἐγεννήθησαν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Ἴων, ποιητὴς τραγικός, σύγχρονος τοῦ Σοφοκλέους μεθ' οὗ ἐγνωρίσθη ἐν Χίῳ· Θεόπομπος ἱστορικός, μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους, θεωρούμενος ὡς ὁ ἄριστος τῶν ἱστορικῶν μετὰ τὸν Θουκυδίδην καὶ τὸν Ξενοφῶντα οὗ ἔγραψε συνέχειαν τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ βίον Φιλίπ-

(1) Παυσ. Αχ. κ. 4. (2) Στραβ. β. 14, σ. 633. (3) Ηροδοτ. β. 1, κ. 142—Βιλ. Πατερκ. β. 1, κ. 4—Σκιδ Ιωνία.

πού τοῦ Μακεδόνος· Θεόκριτος ποιητὴς, ῥήτωρ καὶ ἱστορικὸς ὃς διεφώνει πρὸς τὸν Θεόπομπον περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς πατρίδος αὐτῶν πραγμάτων, ὡς ὁ Ἀθηναῖος μαρτυρεῖ· Οἰνοπίδης ἀστρονόμος, εὑρετὴς, ὡς λέγεται, τῆς λοξότητος τοῦ ζωδιακοῦ· Νέσσος φιλόσοφος· Μητρόδωρος μαθητὴς Νέσσου ἢ κατ' ἄλλους Δημοκρίτου καὶ διδάσκαλος κατὰ τὸν Σουΐδαν, τοῦ μεγάλου Ἱπποκράτους· Σκύμνος οὗ σώζεται μικρὰ γεωγραφία ἔμμετρος· καὶ τέλος ὁ Ὅμηρος ὃς ἐδόξαζον καὶ διετείνοντο οἱ Χῖοι ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν, καὶ ἐκτὸς ἄλλων ἐπιχειρημάτων προέτεινον πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τὴν προσηγορίαν τῶν Ὁμηριδῶν δι' ἧς ἐγνωρίζοντο οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου τῶν ποιητῶν ἀναφερόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου· ἦν δὲ τόπος οὗ ἴχνη καὶ ἤδη σώζονται κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου θεωρούμενος ὡς σχολεῖον τοῦ Ὁμήρου καὶ πύργος ἐπὶ ὄρους (τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ ἐκλαμβανόμενος ὡς ὁ τάφος αὐτοῦ. Οἱ Χῖοι εἶχον ποτὲ καὶ ναυτικὸν, καὶ ἔτεινον εἰς τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν καὶ ἐλευθερίαν (1), καὶ ἦν, φαίνεται, ἀξιόλογον τὸ ναυτικὸν αὐτῶν, διότι ὅτε οἱ Πέρσαι ἐπολέμουν τὴν στασιάσασαν Ἰωνίαν, οἱ Χῖοι παρέσχον ἑκατὸν νῆας εἰς τὸ Πανιώνιον (2)· ἀλλὰ γενομένης ναυμαχίας, καὶ πρῶτον μὲν τῶν Σαμίων, πλὴν ἕνδεκα νηῶν, εἶτα δὲ καὶ τῶν Λεσβίων καὶ τοῦ πλείστου τῶν Ἰώνων λειποτακτησάντων καὶ τραπέντων εἰς φυγὴν (3), οἱ Χῖοι μόνοι παραμείναντες ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, δὲν ἐθελοκάκησαν, οὐδὲ ἠθέλησαν νὰ γίνωσιν ὅμοιοι τοῖς κακοῖς, ἀλλ' ἰδόντες τοὺς πολλοὺς προδιδόντας, οὗτοι μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμονωμένοι, ἐναυμάχουν, καὶ ἐπεδείξαντο ἔργα λαμπρὰ, καὶ ἑλόντες πολλὰς νῆας τῶν πο-

(1) Στραβ β. 14, σ. 645. (2) Ἡρόδοτ. β 6, κ. 8. (3) Αὐτ. κ. 14.

λιμίων, ἀπέβαλον καὶ αὐτοὶ τοὺς πλείους τῶν ἑαυτῶν, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἔφυγον εἰς τὴν Χίον (1)· ὅσων δὲ αἱ νῆες ἦσαν ἀδύνατοι ὑπὸ τραυμάτων οὗτοι ὡς ἐδιώκοντο, κατέφυγον πρὸς τὴν Μυκάλην, καὶ ἐκεῖ καταλιπόντες τὰς ναῦς, ἐκομίζοντο πεζοὶ διὰ τῆς ἠπείρου· ἐπειδὴ δὲ εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἐφεσίαν διὰ νυκτὸς, οἱ Ἐφέσιοι ἐθεώρησαν αὐτοὺς ὡς κλέπτας, καὶ ἐπιπεσόντες ἀπέκτειναν αὐτούς (2)· ἐν τούτοις δὲ καὶ Ἱστιαῖος ὁ Μιλήσιος ὃς ἦν σύμβουλος τοῦ Δαρείου πλεύσας μετὰ Λεσβίων κατὰ τῆς Χίου καὶ συμβαλὼν τῇ μὴ προσδεχομένῃ αὐτὸν φρουρᾷ τῶν Χίων κατὰ τὰ λεγόμενα Κοῖλα τῆς Χιακῆς χώρας, ἐφόνευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ὁρμώμενος ἀπὸ τῆς Πολίχνης τῶν Χίων μετὰ τῶν Λεσβίων, ἐνίκησε καὶ τοὺς λοιποὺς Χίους κεκακωμένους ἤδη ἐκ τῆς ναυμαχίας (3). — Οἱ Χῖοι συνεστρατεύσαντο μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Μυκάλην ναυμαχίᾳ (4).— Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Χῖοι συνεμάχουν κατὰ πρῶτον τοῖς Ἀθηναίοις παρέχοντες αὐτοῖς ναυτικὸν (5), ὡς καὶ πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου ὡς ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων ἔπεμπον πλοῖα βοηθητικὰ κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτῶν, ὡς τὴν κατὰ τῆς Σάμου (6) κλ. κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑβδόμου ἔτους τοῦ αὐτοῦ πολέμου οἱ Χῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ κατεδαφίσωσι τὸ νεόκτιστον αὐτῶν τεῖχος, κατὰ διαταγὴν τῶν Ἀθηναίων ὑποπτευσάντων τὴν πίστιν αὐτῶν (7)· κατὰ δὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος οἱ Χῖοι ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων (8), καὶ ἔκτοτε οἱ Ἀθηναῖοι ὁρμώμενοι ἐκ τῶν πρὸ τῆς Χίου

---

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 15. (2) Αὐτ. κ. 16. (3) Αὐτ. κ. 26.
(4) Ἡροδοτ. β. 9, κ. 106. (5) Θουκυδ. β. 2, κ. 9. (6) Θουκυδ. β. 1, κ. 116, 117. (7) Αὐτ. β. 4, κ. 51. (8) Αὐτ. β. 8, κ. 15.

κειμένων Οἰνουσῶν νήσων, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας γῆς δύο φρουρίων Σιδούσης καὶ Πτελεοῦ καὶ προσέτι ἐκ τῆς Λέσβου, ἐπολέμουν τοὺς Χίους ἀπὸ τῶν νεῶν· καὶ ἀποβάντες ἐπὶ τῆς νήσου καὶ συγκροτήσαντες διαφόρους μάχας, ἐνίκησαν αὐτοὺς ἐν Καρδαμύλῃ καὶ ἐν Βολισσῷ καὶ ἐν Φάναις καὶ ἐν Λευκωνίῳ καὶ διεπόρθησαν τὴν χώραν ἣ ἐπὶ τῶν Μηδικῶν διατελέσασα ἀεὶ ἀπαθὴς, ἦν ἐν εὐδαίμονι καὶ ἀκμαίᾳ καταστάσει (1)· καὶ μετά τινα χρόνον ἐπολιόρκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Χίον κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ ἐτείχισαν τὸ Δελφίνιον, τόπον ὀχυρὸν κατὰ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἔχοντα λιμένας καὶ οὐ πολὺ ἀπέχοντα τῆς πόλεως (2)· οἱ δὲ Χῖοι βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπεχείρησαν τινὰς προσβολὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' εἰς μάτην (3).—Ἡ Χίος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς μοναρχίας κατ' ἄγνωστον ἐποχὴν ἐκυβερνήθη μέχρι τινὸς ἀριστοκρατικῶς· εἶτα ἐκυριεύθη ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τῶν Μακεδόνων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἕως οὗ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος ἐδωρήσατο αὐτὴν ἐν ἔτει 1376 τοῖς Γενουηνσίοις (Γενοβέζοις) οἳ εἶχον αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1566 ὅτε ὁ σουλτάνος Σελίμης ὁ Β'. εἷλεν αὐτήν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1595 οἱ Χῖοι συνωμολόγησαν μετὰ τοῦ σουλτάνου Ὀσμάνη συνθήκην ἁπλῆς ὑποταγῆς δι' ἧς ἀνεγνώριζον αὐτὸν ἁπλῶς κυριάρχην τῆς Χίου, τελοῦντες μόνον ἐτήσιον φόρον χιλίων φλωρίων· διὰ τῆς συνθήκης ταύτης διετήρησαν τὰ ἑξῆς προνόμια· 1 θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν πλήρη· 2 τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ τόπου· 3 ἀτέλειαν πλήρη· 4 τὸ νὰ μὴν ἔχωσιν οἱ Ὀθωμανοὶ κτήματα ἐπὶ τῆς Χίου οὐδὲ νὰ κατοικῶ-

(1) Θουκυδ. β. 8, κ. 24. (2) Αὐτ. κ. 38. (3) Αὐτ. κ. 55, 61.

σιν ἐν αὐτῇ· τὰ προνόμια ταῦτα διετηρήθησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1694· ἀλλ' ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἅλωσις τῆς Χίου παρὰ τῶν Ἐνετῶν ἐπέσυρε τὴν πρώτην ἐκ μέρους τῶν Ὀθωμανῶν παράβασιν ἢ βαθμηδὸν κατήντησεν εἰς παντελῆ ἀθέτησιν· Οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ ἓξ μῆνας ἐν ἔτει 1695 εἷλον ἐκ νέου τὴν Χίον καὶ ἔκτοτε μένει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν μέχρι τοῦδε.

* Χίος πρὸς τὴν Ἀσίαν ἀπέναντι τοῦ Τσεσμὲ, μία τῶν καλλίστων καὶ ἐπισημοτάτων νήσων τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης, κατὰ τὸ νότιον τῆς Μυτιλήνης καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Σάμου· ἡ κατὰ μῆκος αὐτῆς ἔκτασις λογίζεται 30 μιλίων ἡ δὲ κατὰ πλάτος 12, καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς 80. χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου διὰ πορθμοῦ ἑπτὰ μιλίων. Ἡ Χίος εἶναι ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα, ἀλλὰ χαριεστάτη ὡς κατακαλυπτομένη καὶ καθωραϊζομένη ὑπὸ πλήθους κιτρεῶν, λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν ὧν τὰ ἄνθη διαδίδουσι τὴν εὐωδίαν αὐτῶν ἐφ' ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς· διὸ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς ὠνομάζετο κῆπος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· τὸ κλίμα εἶναι εὐκραέστατον· ἀλλ' ὁ ἀὴρ ἀραιούμενος εἰς ἄκρον ἐκ τοῦ ἀπείρου πλήθους τῶν ἀνθῶν καθίσταται ἀσύμφορος καὶ βλαπτικὸς μᾶλλον πρὸς τοὺς λεπτῆς κράσεως καὶ πρὸς τοὺς κλίνοντας εἰς στηθικὴν ἀσθένειαν.— Τὰ κύρια ἀκρωτήρια εἰσὶν Ἅγιος Νικόλαος πρὸς δυσμὰς ἀπέναντι τῶν Ψαρῶν ὧν ἀπέχει ὡς ἔγγιστα 16 μίλια καὶ κεῖται πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Βολισσοῦ (τὸ πάλαι Μέλαινα ἄκρα)· Μάστιχον (Κάβο-Μάστικο) πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς νήσου, ὀνομασθὲν οὕτω ἀπὸ τῶν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος κειμένων μαστιχοχωρίων (τὸ πάλαι Ποσείδιον)· Φάνας τὸ νοτιώτατον (τὸ πάλαι Φάναι)· κατὰ τὸ δυτ-βόρειον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπάρ-

χει λιμὴν βαθὺς ὡσαύτως Φάναι τὸ πάλαι καλούμενος· πρὸς δὲ τὸ βόρειον τοῦ λιμένος τούτου κεῖται χωρίον Μέστα ἐπὶ τοῦ τὸ πάλαι Λάϊος λεγομένου αἰγιαλοῦ· ἡ δὲ ἀπὸ τῆς Φάνας πρὸς τὴν Μέσταν ἐκτεινομένη παραλία εἶναι ὁ αἰγιαλὸς ὁ τὸ πάλαι Νότιον (1).—Λιμένας ἔχει κατὰ μὲν ἀνατολὰς τρεῖς = τὸν τῆς πόλεως, τὸν τοῦ Κονταρίου καὶ τὸν τῆς Κολοκύνθης τὸν ἄριστον πάντων· κατὰ δὲ τὸ δυτ-νότιον τὸν προειρημένον Φάναν, καὶ πρὸς δυσμὰς τὸν Μέσταν.—Ἡ Χίος ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν καλουμένην ὁμονύμως αὐτῇ Χίον καὶ χωρία 68 ὧν 10 εἰσὶ περὶ τὴν πόλιν καὶ ὀνομάζονται χωρία τοῦ Κάμπου· 36 ἐν τῇ Ἐπάνω-Μεριᾷ καὶ 22 ἐν τῇ Κάτω-Μεριᾷ καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ Μαστιχοχώρια· κατοίκους δὲ πρὶν μὲν τῆς ἐσχάτης αὐτῆς καταστροφῆς εἶχεν ὡς 110,000 δηλ. 104,000 Ἑλλήνων, 6000 Ὀθωμανῶν καὶ ὀλίγους καθολικοὺς καὶ Ἰουδαίους· ἤδη δὲ ἴσως τὸ ἥμισυ μόλις· ἔχει δὲ 300 μοναστήρια καὶ 700 ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησίδια καὶ ἀρχιερέα μητροπολίτην, πρότερον ἐπίσκοπον τῆς Ῥόδου. — Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς δύο μέρη, εἰς βόρειον καὶ εἰς νότιον ὀνομαζόμενα Ἐπάνω Μεριὰ καὶ Κάτω-Μεριά· καὶ ἡ μὲν Ἐπάνω-Μεριὰ κλίνει πρὸς δυσμάς· εἶναι δὲ ὀρεινὴ καὶ δρυμώδης, ἔχουσα κοιλάδας βαθείας καὶ σκοτεινὰς ἐξ ὧν καταῤῥέουσι πολλοὶ ποταμίσκοι· καὶ ἐν ταύτῃ εἰσὶ πολλοὶ πύργοι ὧν εἷς κυρίως ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ θεωρεῖται ὡς ὁ τάφος τοῦ Ὁμήρου· ἐν δὲ τῇ Κάτω-Μεριᾷ εἰσὶ τὰ Μαστιχοχώρια, ὡς προείρηται. — Τὰ κύρια προϊόντα τῆς Χίου εἰσὶ κίτρα, πορτοκάλια, λεμόνια, ἐλαῖαι, συκάμινα, μύρτος, μαστίχη ἐν μόνῃ ταύτῃ τῇ νήσῳ προαγομένη ἡ ἀρίστη, τερέβινθος,

---

(1) Περὶ τούτων πάντων ἰδ. ἀνωτέρω.

ἀμύγδαλα πολλὰ, κάλλιστα καὶ λεπτόφλοια, οἶνος πολὺς καὶ καλὸς καὶ εὐστόμαχος, μάλιστα ὁ τῆς Βολισσοῦ (1), ἔλαιον ὀλίγον, μέλι καὶ κηρίον ἱκανὸν, μέταξα, ἔριον, τυρίον, σῦκα κάλλιστα, κοκκίδια (τσίκουδα ἐξ ὧν ἐκπιέζεται ἔλαιον, σῖτος καὶ κριθὴ ἐπὶ μικρὰς ποσότητας καὶ πᾶν εἶδος θήρας ἐν ἀφθονίᾳ· ἔχει δὲ καὶ λατομεῖα μαρμάρου. Οἱ Χῖοι κατασκευάζουσι πολυειδῆ ὑφάσματα καὶ τὸ ἄριστον ἄμυλον (σιταρόκολλαν) ἔτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλινίου ὃς θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ἐφευρετὰς αὐτοῦ· ἐκ τῶν προϊόντων τῆς Χίου οἱ καρποὶ καὶ ἡ μέταξα εἰσὶν ἀντικείμενα ἐξαγωγῆς καὶ ἐπικερδοῦς ἐμπορίου. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκ τῆς Χίου προμηθεύεται κυρίως τὰ λεμόνια καὶ τὰ πορτοκάλια. Ἓν δὲ τῶν πολυτιμωτέρων προϊόντων ταύτης τῆς νήσου ὡς μοναδικῶς σχεδὸν ἐν ταύτῃ προαγόμενον εἶναι ἡ μαστίχη. Ἐξ ἔθους παλαιοῦ τὰ 22 μαστιχοχώρια ἦσαν κληροδότησις τοῦ γυναικωνίτου τοῦ σουλτάνου, ὃς διά τινος εἰσπράκτορος ὑπὸ τὸ ὄνομα *σακὶζ ἐμινὶ*, ὁ *ἐπὶ τῆς μαστίχης* ἐλάμβανε μέχρι τινὸς ὁλόκληρον τὸ προϊὸν τοῦτο, καὶ εἰς οὐδένα τῶν ἰδιοκτητῶν ἐπετρέπετο ἢ νὰ λάβῃ, ἢ νὰ πωλήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον αὐτοῦ ἐπὶ ποινῇ αὐστηρᾷ. Ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτάνου Μαχμούδη ἡ αὐθαίρετος αὕτη καταπίεσις ἐμετριάσθη καὶ διὰ δόσεως ὡρισμένης τινὸς

---

(1) Τὸ χωρίον ἡ Βολισσὸς κεῖται πρὸς δυσμὰς ἐν μυχῷ κόλπου, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίου Νικολάου (Μελαίνης). Οἱ ἐπαῖται, ὅσοι ὀνομαζόμενοι Βολισσιανοὶ, περιφέρονται εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας εἰσὶν ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Βολισσοῦ· περιέχεται δὲ ἡ Βολισσὸς ἐν τῇ χώρᾳ τῇ καλουμένῃ τὸ πάλαι Ἀρουησίᾳ· ἡ χώρα αὕτη ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μελαίνης (Ἁγίου Νικολάου) μέχρι τοῦ Πελιναίου ὄρους ἐπὶ διάστημα 80 μιλίων· ὁ δὲ αὐτόσε γινόμενος οἶνος ἐκαλεῖτο Ἀρουήσιος οἶνος καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἄριστος τῶν τῆς Ἑλλάδος.

ποσότητος εἰς τὸ σουλτανικὸν ταμεῖον νέμονται οἱ κάτοικοι τοῦτο τὸ γέννημα τοῦ τόπου αὐτῶν ἐλευθέρως· ἐκ μόνων τῶν μαστιχοχωρίων τῆς Χίου ὁ σουλτάνος ἐλάμβανε προηγουμένως ὡς 30,000 ὀκάδας μαστίχης· αἱ δὲ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὅσαι προάγουσι μαστίχην κατὰ μικρὰς ποσότητας καὶ ὑποδεεστέρας ποιότητος, πᾶσαι ὁμοῦ ἔδιδον 128 ὀκάδας κατ' ἔτος. Ὁ σχοῖνος (μαστιχέα) φυτεύεται τὸν Ἰαννουάριον, ἀνθεῖ τὸν Μάρτιον· περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου χαράττουσι τὸν κορμὸν καὶ τοὺς χονδροτέρους κλάδους, καὶ ἀπ' αὐτῶν σταλάζει ἡ μαστίχη κατὰ γῆς ἣν καθαρίζουσι προηγουμένως· ἡ δὲ πηγνυμένη ἐπὶ τῶν κλάδων εἶναι ἡ ἀρίστη· ἡ σύναξις ἄρχεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου καὶ διαρκεῖ ὀκτὼ ἡμέρας. — Ἡ πρωτεύουσα πόλις Χίος κεῖται κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ ἀπέναντι τοῦ Τσεσμὲ, ἀπέχουσα ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου ἄκρου τῆς νήσου· πρὶν τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἦν μεγάλη, χαρίεσσα, λιθόστρωτος, διαφέρουσα ἐπὶ τῇ καθαριότητι καὶ τῇ στερεότητι τῶν οἰκοδομῶν, καὶ ἡ εὐκτιστοτάτη ἴσως πασῶν τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἐπικρατείᾳ πόλεων· αἱ οἰκίαι ἦταν κομψαὶ, ἀναπαυτικαὶ, δωματοσκεπεῖς, καὶ περιεῖχε 30,000 κατοίκων, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων. Εἶχεν ἡ Χίος πολλοὺς οἴκους πλουσίους, καὶ ἦν ὁπωσοῦν εὐνομουμένη, ἔχουσα εἶδος διοικήσεως ἰδιαιτέρας, καὶ ἐκλέγουσα τοὺς ἰδίους αὐτῆς δημογέροντας, ὧν ἡ γνώμη ἀπετέλει τὸ πᾶν, καὶ ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν ἐνηργεῖτο παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας· εἶχε δὲ καὶ σχολεῖον καλὸν καὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν καὶ διδασκάλους τοὺς τότε ἀρίστους καὶ μαθηματικὰ ὄργανα καὶ μουσεῖον, καὶ τυπογραφεῖα καὶ νοσοκομεῖα κτλ· παρὰ τὴν πόλιν εἶναι τὸ φρούριον, πεπαλαιωμένον κτίριον· ὁ λιμὴν

εἶναι μετρίως καλὸς ἀλλ' ἐμπορικός. Περὶ τὴν πόλιν ἐπὶ μικρὰ διαστήματα εἰσὶ πολλαὶ θεριναὶ κατοικίαι τῶν πολιτῶν ἔχουσαι κήπους τερπνοὺς, καταφύτους ὑπὸ λεμονεῶν, πορτοκαλεῶν καὶ ἄλλων παντοίων δένδρων καὶ λαχάνων, καὶ ὀνομάζονται πύργοι· εἰσὶ δὲ οἱ πύργοι οὗτοι οἱονεὶ συνέχεια τῆς πόλεως, ἐκτεινόμενοι κατὰ τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς· καὶ οἱ μὲν τῶν μεγάλων καὶ πλουσίων κεῖνται πρὸς τὸ νότιον, οἱ δὲ τῶν ἄλλων πρὸς τὸ βόρειον μέρος· διαιρεῖται ἡ πόλις εἰς πέντε κύρια τμήματα (μαχαλάδες) ὑποδιαιρούμενα εἰς ἄλλα ἐλάσσονα· ἐκ τῶν πέντε τούτων τμημάτων ἐξελέγοντο οἱ πέντε δημογέροντες, ἕκαστος ἅπαξ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ὁ χαρακτὴρ τῶν Χίων μετέχει τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος αὐτῶν καὶ τῆς ἁβρότητος τῶν προϊόντων τῆς γῆς αὐτῶν· πρᾶοι, εὔθυμοι, ὀξύνοες, φίλεργοι, φύσει ἀστεῖοι ἀνέκαθεν, ἀλλὰ παροιμιακῶς δειλοί· εἰς ἄκρον δὲ φιλοκερδεῖς καὶ φιλέμποροι· διὸ καὶ περιέρχονται καὶ εὑρίσκονται πανταχοῦ, εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Σμύρνην καὶ εἰς Ἀθήνας χιλιάδες Χίων τῆς κατωτέρας τάξεως ἐκμισθοῦνται ὡς ναῦται, ὡς κηπουροὶ καὶ ὡς τεχνῖται· καὶ οὐ μόνον εἰς τὰς ῥηθείσας πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ὡς εἰς Λονδῖνον καὶ ἀλλαχοῦ κατεστήσαντο οἱ τῆς πρώτης τάξεως Χῖοι τοὺς πλουσιωτάτους καὶ μεγίστους Ἑλληνικοὺς ἐμπορικοὺς οἴκους· Αἱ Χῖαι γυναῖκες εἰσὶν εὐειδεῖς καὶ χαρίεσσαι — Ἡ φυσιογνωμία τῶν Χίων, ὡς καὶ ἡ διάλεκτος καὶ ἡ προφορὰ αὐτῶν διαφέρουσιν ὅλως τῶν τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων. — Κατὰ τὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1821 ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀρξαμένου ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος οἱ φύσει φιλήσυχοι Χῖοι οὐδόλως μετέσχον τοῦ ἔργου, καὶ, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὑρισκομένων ἐμπόρων Χίων οἳ γενικῶς ἦσαν ἔνθερμοι ζηλωταὶ τῆς ἐλευθερίας, ἅπαντες οἱ ἐν τῇ νήσῳ

οἰκοῦντες καὶ ἅπας ὁ λαὸς ἀσχολούμενοι εἰς τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας καὶ εὐχαριστούμενοι, οὐδέποτε οὔτε ἐζήτησαν οὔτε ἐπεθύμησαν μεταβολὴν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν καταστάσεως· ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην εὐθὺς ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Χίου ὑπὸ τὸν ναύαρχον Τομπάζην ὃς διένειμεν ἐπὶ τῆς νήσου προκηρύξεις σφόδρα δημεγερτικὰς περὶ ὧν εἰδοποιηθεῖσα ἡ Ὀθωμανικὴ Πύλη, ἔλαβε μέτρα αὐστηρὰ, ἔπεμψεν εὐθὺς σῶμα Ἀσιανῶν καὶ Κρητῶν στρατιωτῶν, ἐφυλάκισεν εἰς τὸ φρούριον τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πλάτωνα καὶ τέσσαρας μὲν κατὰ πρῶτον, εἶτα δὲ βαθμηδὸν καὶ ὀγδοήκοντα τῶν προκρίτων καὶ πλουσιωτέρων οἰκογενειαρχῶν ὡς ὁμήρους καὶ κατὰ τὸν ἰαννουάριον 1822 ἔπεμψε στρατάρχην ἐπὶ τῆς Χίου τὸν Βεχὶπ πασᾶν ὃς καταστείλας τὰς ἀταξίας τῶν μυρίας ὅσας βιαιοπραγίας πλημμελούντων Ὀθωμανῶν στρατιωτῶν, ἐτακτοποίησεν ὁπωσοῦν τὰ πράγματα καὶ ἐπανήγαγε τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ ἴσως ἡ νῆσος ἐπανήρχετο αὖθις εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς στάσιν, καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἔπιπτον αὖθις εἰς τὸν πρότερον καὶ συνήθη αὐτῶν λήθαργον· ἀλλὰ τὸ ἀνήσυχον καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα δύο ἀνθρώπων κεντηθέντων ὑπὸ τοῦ οἴστρου τοῦ ἄκρου πατριωσμοῦ ἀνέτρεψε τὰ πάντα· καὶ οὐ μόνον ἀπέτυχεν ὁλοτελῶς τὸ ὑπ' αὐτῶν ὀνειροποληθὲν σχέδιον, ἀλλὰ δαίμων ἀλάστωρ κατεβύθισεν εἰς ἄβυσσον αἱμάτων καὶ καταστροφῆς τὴν καλλίστην τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης· οἱ δύο οὗτοι ἦσαν Βουρνιᾶς τις Χῖος καὶ ὁ Σάμιος Λογοθέτης Λυκοῦργος οἱ συμφωνήσαντες καὶ ἔχοντες ὑπ' αὐτοὺς ὀκτὼ βρίκια καὶ τριάκοντα σακολέβας καὶ ἐν αὐτοῖς κατά τινας μὲν 5000, κατ' ἄλλους δὲ 2500 καὶ κατ' ἄλλους μόνον 500 Σαμίους καὶ 150 Χίους φυγάδας, ἔφθασαν τὴν νύκτα

τινὲς ἐκ τῶν χωρικῶν ἐνθαῤῥυνθέντες ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἡσυχίας, καὶ βιασθέντες ἐκ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ φίλτρου τῆς πατρίδος, ἐπανῆλθον ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἑστίας καὶ ἐπανέλαβον τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας· κατὰ τὸ ἔτος 1827 ὁ εἰς Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν συνταγματάρχης Γάλλος Φαβιέρος κατὰ προτροπὴν τινῶν ἐν Σύρῳ μεγαλεμπόρων Χίων ἐπεχείρησε τὴν κατάκτησιν τῆς Χίου, καὶ κατὰ τὸν ὀκτώβριον ἐκπλεύσας ἐκ Μεθάνων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν τριῶν τακτικῶν λόχων καὶ μεθ' ἑνὸς τάγματος πυροβολιστῶν, ἔχων δὲ ὑπ' αὐτὸν καὶ ἓξ βρίκια Ψαριανὰ καὶ πλῆθος πλοιαρίων καὶ σκαφῶν, ἦλθεν εἰς Χῖον καὶ ἀποκλείσας τὴν νῆσον, καὶ πολιορκήσας τὸ φρούριον, ἠγωνίσθη καὶ ἐπολέμησεν ἀνδρείως ἐπὶ πέντε ὁλοκλήρους μῆνας, ἀλλ' ἀπαντήσας ἀνυπερβάτους δυσχερείας ἀφ' ἑνὸς μέρους ἔκ τε τῆς ἀσυνήθους τραχύτητος τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς ἀταξίας καὶ ἀπειρίας τῶν ὑπ' αὐτὸν, ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἀνενδότου ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας τοῦ τότε διοικητοῦ (μουσελλίμη) τῆς Χίου, τοῦ γέροντος Γιουσοὺφ πασᾶ καὶ τῆς πολυαρίθμου αὐτοῦ φρουρᾶς, ἀπέτυχε τέλος ὁλοτελῶς τοῦ σκοποῦ, καὶ κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ ἔτους 1828 ἀπέπλευσεν ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ τῆς νήσου ἄπρακτος.—Περὶ τὴν Χίον εἰσὶ νησίδες τινὲς ὡς Ἀγνοῦσες κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν Ὀρσῶν, ἀπέναντι ἀκρωτηρίου καλουμένου Γβάρδια, τὸ πάλαι ΟΙΝΟΥΣΑΙ.—Ὄρσες πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Ἀγνουσῶν, μεταξὺ τῆς Χίου καὶ τῆς ἀπέναντι ἀνατολικῆς ἠπείρου. — Μαργαρίτα κατὰ τὸ βόρειον ἀπέναντι κόλπου καλουμένου Καρδαμίλι.—Βενέτικον κατὰ τὸ νότιον πλησιέστατα τοῦ ἀκρ. Μαστίχου.

ΨΥΡΑ (τὰ) νῆσος κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Χίου ἀπέχουσα πεντήκοντα στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Μελαίνης

καὶ ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον καὶ κύκλον τεσσαράκοντα σταδίων (1)· ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὴν ΨΥΡΙΑΝ=

Ἢ καθύπερθε Χίοιο νεοίμεθα παιπαλοέσσης,

Νήσου ἔπι Ψυρίης, αὐτὴν ἐπ' ἀριστερ' ἔχοντες (2)

ἦν δὲ τοσοῦτον εὐτελὴς ἡ νῆσος αὕτη, ὥστε, κατὰ τὸν Κρατῖνον, δύο παροιμίαι ἐσυνηθίζοντο ἐπ' αὐτῇ « Ψυρᾷ τὸν Διόνυσον ἄγοντες » καὶ Ψυρᾷ τε τὴν Σπάρτην ἄγεις. »

* Ψαρὰ, (τὰ), ὀρεινοτάτη, πετρωδεστάτη καὶ ὅλως ἄκαρπος νῆσος· ὁ μόνος ὁμαλὸς, διοδεύσιμος καὶ κατοικήσιμος τόπος εἶναι ὁ κατὰ τὴν νοτ-ανατολικὴν παραλίαν ἔνθα ἦν ᾠκοδομημένη ἡ πόλις περιέχουσα 6000 ψυχῶν· πᾶσα δὲ ἡ λοιπὴ ἔκτασις τῶν αἰγιαλῶν εἶναι τοσοῦτον πετρώδης καὶ κρημνώδης, ὥςε καὶ εἰς σκάφας εἶναι δυσπροσπέλαστος· κατὰ δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ὀλίγα τινὰ στρέματα γῆς ἐγένοντο ἄμπελοι ὑπὸ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν διὰ μεγάλης δαπάνης, καὶ ὡς 150 συκαῖ εἰσὶ τὰ μόνα δένδρα τὰ παρέχοντα σκιὰν εἰς τοὺς κατοίκους κατὰ τὰ θερινὰ καύματα· τέσσαρα φρέατα εἰσὶν ἐν τῇ πόλει ὧν τὰ τρία ἔχουσιν ὑφάλμυρον ὕδωρ, πᾶσα δὲ οἰκία ἔχει δεξαμενήν· οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἐπιτηδειότατοι θαλασσοπόροι· εἶχεν ἡ νῆσος πολλὰ πλοῖα ἐμπορικὰ δι' ὧν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος οἱ Ψαριανοὶ διὰ πολλῶν ἐπιδρομῶν καὶ τολμηρῶν προσβολῶν ἔβλαψαν καιρίως τὸν ἐχθρὸν, ὡς καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1823 ἐκπλεύσαντες τῆς νήσου αὐτῶν μετὰ στολίσκου συγκειμένου ἐκ 13 πολεμικῶν πλοίων, 17 μεγάλων φορτηγῶν, καὶ 108 μικρῶν σκουνῶν, μιστίκων καὶ σκαφῶν καὶ φέροντες ἐκτὸς τῶν ναυτῶν σῶμα 575 Στερεοελλαδιτῶν στρατιωτῶν, ἐπεχείρησαν κάθοδον ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς

(1) Στραβ. β. 13, σ. 645. (2) Ομ. Οδ. Γ. ς. 171, 172.

Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀπέβησαν εἰς Τσανταρλὶ (τὴν πάλαι Μυρίναν) (1) καὶ ἀφ' οὗ μετὰ μάχην ἰσχυρὰν ἐνίκησαν τοὺς Ὀθωμανοὺς, ἐπόρθησαν καὶ ἔκαυσαν τὴν πόλιν ὡς καὶ πολλὰς ἀγροικίας καὶ χωρίδια κατὰ τὰ περίχωρα, καὶ ἐξ ὀκτὼ τηλεβόλων κειμένων ἐπὶ προμαχῶνος ἐζώγρησαν τὰ ἑπτὰ, καὶ ἐκτὸς μεγάλης εἰς κτήνη καὶ εἰς σῖτον λείας συνέλαβον τὰς γυναῖκας (χαρέμι) τοῦ πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ Καρὰ Ὀσμὰν Ὀγλοῦ ὧν ἡ ἐξαγορὰ παρέσχεν εἰς αὐτοὺς οὐκ ὀλίγην χρηματικὴν ποσότητα· ἐπῆλθον δὲ μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ τῶν Μοσχονησίων (Ἑκατοννήσων) καὶ δηώσαντες καὶ ταῦτα μετὰ τῆς αὐτῆς μανικῆς ὁρμῆς, μετέβησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μυτιλήνης καὶ ζωγρήσαντες πέντε Ὀθωμανικὰς σακολέβας καὶ εἰσπράξαντες 15000 γροσίων λύτρα μέρους τῶν αἰχμαλώτων, ἐπανῆλθον εἰς Ψαρὰ, πεπλησμένοι λαφύρων· καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀντετάχθησαν γενναίως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ Πετσιωτῶν, κατασκευάσαντες πολλὰ πυρπολικὰ δι' ὧν ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης καὶ ἄλλοι ἔκαυσαν στόλους ὁλοκλήρους καὶ ἔπραξαν τεράστια κατορθώματα· διὸ καὶ οὗτοι ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς λυσσώδους ἀγανακτήσεως καὶ τῆς μελετωμένης ἐκδικητικῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ὀθωμανῶν ὧν τέλος ὁ στόλος συγκείμενος ἐκ 200 ὡς ἔγγιστα πλοίων ὧν 82 μεγάλα καὶ μικρὰ πολεμικὰ, τὰ δὲ λοιπὰ φορτηγὰ καὶ φέρων στράτευμα 14,000 Γενιτσάρων, Ἀλβανῶν καὶ Ἀσιανῶν ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Χουσρὲβ πασᾶν ἐκπλεύσας τῆς Μυτιλήνης τῇ 20 Ἰουνίου 1824, ἔφθασεν εἰς Ψαρὰ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ περὶ ὥραν πέμπτην

(1) Στραβ. β. 13, σ. 622—Μελετ. Κ· 8. Αἰολίς.

μετὰ μεσημβρίαν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἀποβιβασθέντες οἱ στρατιῶται ἐν μικρῷ τινι ἀμμώδει κόλπῳ κατὰ τὴν βορ-δυτικὴν γωνίαν τῆς νήσου, καὶ ἑλόντες κατὰ πρῶτον ἐξ ἐφόδου ὀχύρωμά τι φυλαττόμενον ὑπὸ τριῶν πυροβόλων καὶ τριάκοντα ἀνθρώπων, ὥρμησαν εὐθὺς καὶ ἐφάνησαν αἴφνης ὑπεράνω τῆς πόλεως ἣν καὶ ἑλόντες κατέστρεψαν ἅπαν τὸ προστυχὸν καὶ κατέσφαξαν ἀνηλεῶς πάντας ὅσους ἐδυνήθησαν ἔκ τε τῶν κατοίκων καὶ ἐκ τῶν προσφύγων (1) καὶ ἐπυρπόλησαν καὶ ἀπετέφρωσαν τὴν πόλιν, καὶ οὕτω τὰ Ψαρὰ ἐξωντώθησαν καταπεσόντα ἐν μέσῳ φλογῶν καὶ αἱμάτων· κατὰ τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς τρομερᾶς ταύτης καταστροφῆς πάντες ὅσοι ἐδυνήθησαν, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παῖδες ἔδραμον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν καὶ οἱ μὲν ἐπήδησαν εἰς σκάφας, οἱ δὲ ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, πάμπολλοι δὲ αὐτῶν ἀπώλοντο, διότι πολλαὶ τῶν σκαφῶν αὐτῶν ἢ ἐζωγρήθησαν ἢ κατεποντίσθησαν, τινὲς δὲ καὶ κολυμβῶντες ἐσώθησαν (2)· ἐν τούτοις 600 Μακεδόνες ἐῤῥίφθησαν καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς τῆς ὀχυρᾶς καὶ ὑπὸ 24 πυροβόλων φυλαττομένης μονῆς τοῦ Ἀγ. Νικολάου ἐν ᾗ εἶχον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· ὅπερ μαθόντες οἱ Ὀθωμανοὶ ἅμα μετὰ τὴν ἅλωσιν καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως, ἀπόσπασμα αὐτῶν διευθύνθη πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ κατὰ πολλὰς κατ' ἐπανάληψιν ἐφόδους ἀπεκρούσθη ἐῤῥωμένως, ἕως οὗ ἡ νὺξ ἐπελθοῦσα κατέπαυσε τὴν μάχην· τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπιούσης 4 Ἰουλίου ὁρμή-

(1) Πολλοὶ πρόσφυγες ἦσαν εἰς Ψαρὰ ἐκ Χίου, ἐκ Λέσβου καὶ ἐκ Κυδωνιῶν, ἔτι δὲ καὶ Ὀλύμπιοι ἐπέκεινα τῶν χιλίων μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν, καὶ σῶμα Μακεδόνων φυλάττον τὴν ἣν ἐκ τοῦ προχείρου κατεσκεύασαν ἀκρόπολιν. (2) Ἡ θεία τοῦ Κανάρη πεντηκοντούτης σχεδὸν γυνὴ ἐσώθη, κολυμβήσασα ὑπὲρ τὰ δύο μίλια.

[illegible]σος (1)· εἶτα ἐκλήθη ΑΝΘΕΜΙΣ, εἶτα ΜΕΛΑΜΦΥΛΛΟΣ, εἶτα ΣΑΜΟΣ ἀπό τινος ἥρωος εἴτε ἐπιχωρίου εἴτε ἐξ Ἰθάκης ἢ Κεφαλληνίας ἀποικήσαντος· ὁ περίπλους αὐτῆς ἐλογίζετο, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἑξακοσίων σταδίων· εἶχε πόλιν Σάμον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ ἀπέχουσαν 40 στάδια τοῦ ἀκρ. Τρωγιλίου· ἔβλεπε δὲ πρὸς νότον καὶ αὐτὴ καὶ ὁ παρακείμενος λιμὴν ἔχων ναύσταθμον· τὸ πλεῖστον αὐτῆς ἔκειτο ἐν ἐπιπέδῳ καὶ ἐκλύζετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης· μέρος δέ τι ἀνεῖχε καὶ εἰς τὸ ὑπερκείμενον ὄρος. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἄκρα ἡ ποιοῦσα πρὸς τὸ ἀπέναντι ὄρος τῆς Μυκάλης ἑπταστάδιον πορθμὸν ἐκαλεῖτο ΠΟΣΕΙΔΙΟΝ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος· πλησιέστατα δὲ αὐτῆς ἔκειτο νησίδιον ΝΑΡΘΗΚΙΣ· οὐ πόῤῥω δὲ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς πόλεως ἔῤῥει ῥύαξ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ καλούμενος ΧΗΣΙΟΣ· ἡ δὲ πρὸς δυσμὰς ἄκρα ὠνομάζετο ΚΑΝΘΑΡΙΟΝ ἀπέχουσα 80 στάδια τοῦ ἀκρ. τῆς Ἰκαρίας Δρεκάνου· καὶ ἡ πρὸς νότον ΑΜΠΕΛΟΣ (κοινῶς Κολώνα) βλέπουσά πως πρὸς τὸ εἰρημένον τῆς Ἰκαρίας Δρέκανον ἢ Δρέπανον· ὡσαύτως ΑΜΠΕΛΟΣ ἐκαλεῖτο καὶ τὸ ὄρος ἅπαν ὃ ὑψούμενον κατὰ τὸ μέσον, καὶ ὑπερκείμενον τῆς πόλεως, ποιεῖ τὴν ὅλην νῆσον ὀρεινήν· ἦν δὲ καὶ ἕτερον ὄρος πρὸς δυσμὰς ΚΕΡΚΕΤΕΥΣ ἤδη δὲ Κέραι ἢ καὶ Καταιβατὴ κοινῶς καλούμενον καὶ ἦν ἔνδοξον μᾶλλον τῆς Ἀμπέλου, ὡς λέγει ὁ Στράβων (2), καὶ ἕτερον ΑΣΣΩΡΟΝ ὅθεν ἔῤῥει ὁ ποταμὸς Ἀμφίλυσος (3). — Τῶν δὲ ποταμῶν τῆς Σάμου οἱ κύριοι εἰσὶν ὁ ΙΜΒΡΑΣΟΣ ὁ πρὶν ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ καλούμενος, ῥέων δὲ πρὸς νότον τῆς πόλεως, καὶ ὁ ΑΜΦΙΛΥΣΟΣ ὃς ἔῤῥεε ἐκ τοῦ Ἀσσωροῦ ὄρους ὡς εἴρηται· παρὰ

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Στραβ. αὐτ. (3) Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Ἀσσωρόν.

δὲ τὸ προάστειον τῆς πόλεως καὶ τὸν παραῤῥέοντα Ἴμβρασον ἦν τὸ ΗΡΑΪΟΝ, ἀρχαῖον ἱερὸν, καὶ ναὸς μέγας τῆς Ἥρας ὃς ὕστερον ἐγένετο πινακοθήκη· ἐκτὸς δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων πινάκων ἦσαν καὶ ἄλλαι πινακοθῆκαι καὶ ναΐσκοι τινὲς πλήρεις τῶν ἀρίστων τεχνῶν· καὶ τὸ ὕπαιθρον ἔτι ὁμοίως ἦν μεστὸν τῶν ἀρίστων ἀνδριάντων ὧν τρία Μύρωνος ἔργα κολοσσικὰ ἱδρυμένα ἐπὶ μιᾶς βάσεως ἃ ἀφείλετο μὲν ὁ Ἀντώνιος, ἀνέθηκε δὲ πάλιν ὁ σεβαστὸς Καῖσαρ (ὁ Αὔγουστος) εἰς τὴν αὐτὴν βάσιν τὰ δύο, τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Ἡρακλέα· τὸν δὲ Δία εἰς τὸ Καπιτώλιον μετήνεγκε, κατασκευάσας αὐτῷ ναΐσκον (1)· κατά τινας, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, οἱ Ἀργοναῦται ἱδρύσαντο τὸν ναὸν τοῦτον, ἀπαγαγόντες τὸ ἄγαλμα ἐξ Ἄργους, οἱ δὲ Σάμιοι αὐτοὶ ἐνόμιζον ὅτι ἡ Ἥρα ἐτέχθη ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν παρὰ τῷ Ἰμβράσῳ ποταμῷ καὶ ὑπὸ τῇ λύγῳ τῇ σωζομένῃ ἔτι ἐπὶ τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ Ἡρώῳ· ἦν δὲ ὁ ναὸς οὗτος τῶν ἀρχαιοτάτων, ὅπερ δείκνυται μάλιστα καὶ ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀγάλματος ὃ ἦν ἔργον ἀνδρὸς Αἰγινήτου Σμίλιδος τοῦ Εὐκλείδου συγχρόνου τοῦ Δαιδάλου (2)· τὸ παρὰ τὸ Ἡραῖον κατ' ἀνατολὰς ὁρμητήριον ἐκαλεῖτο Ὅρμος Ἡραΐτης (3)· κατὰ τὴν πρὸς τὸ Ἡραῖον ὁδὸν ἦν τὸ μνῆμα τῆς Ῥαδίνης καὶ τοῦ Λεοντίχου καὶ ἐπ' αὐτὸ εἴθισται ἐρχόμενοι νὰ εὔχωνται οἱ πάσχοντες ὑπ' ἔρωτος (4).— Τὸ πάλαι οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Σάμου μᾶλλον κατ' ἀνάγκην ἢ κατ' εὔνοιαν ἐδέξαντο συνοίκους Ἴωνας οἳ εἰσβαλόντες, ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον. ἡγεμὼν δὲ αὐτῶν ἦν Προκλῆς ὁ Πιτυρέως καταγόμενος ἀπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου, Ἐπιδαύριος δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἄγων μεθ'

---

(1) Στραβ. β. 14, σ. 637. (2) Παυσ. Αχ. κ. 4. (3) Αθην. 15, 672. (4) Παυσ. Αχ. κ. 5, τελ.

ἑαυτοῦ Ἐπιδαυρίους τοὺς πλείστους, τοὺς ἐκπεπτωκότας ὑπὸ Δηϊφόντου καὶ Ἀργείων ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας· μετὰ δὲ τὸν Προκλῆν βασιλεύοντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λεωγόρου ἐν Σάμῳ, ἐστράτευσε κατ' αὐτοῦ ὁ Ἄνδροκλος μετὰ Ἐφεσίων, καὶ μάχῃ νικήσαντες, ἐξέβαλον ἐκ τῆς νήσου τοὺς Σαμίους, ἐπιφέροντες αἰτίαν ὅτι μετὰ τῶν Καρῶν ἐπεβούλευον οἱ Σάμιοι κατὰ τῶν Ἰώνων· τῶν δὲ φευγόντων Σαμίων οἱ μὲν ᾤκησαν νῆσον παρὰ τὴν Θράκην μετωνομασθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἐνοικήσεως αὐτῶν ἀντὶ Δαρδανίας Σαμοθράκην· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Λεωγόρου ᾠκοδόμησαν φρούριον περὶ τὴν πόλιν Ἄναιαν, εἰς τὴν πέραν ἤπειρον, καὶ μετὰ δέκα ἔτη διαβάντες ἐν τῇ Σάμῳ, ἐξέβαλον τοὺς Ἐφεσίους καὶ ἀνεσώσαντο τὴν νῆσον (1). Βασιλεύοντος τῶν Περσῶν Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ἐφθάρησαν τὰ πράγματα τῶν Ἰώνων, διότι οἱ τριήραρχοι τῶν Σαμίων, ἐξαιρουμένων ἕνδεκα μόνον, προέδωκαν τὸ ναυτικὸν τῶν Ἰώνων (2). — Ἡ Σάμος ἂν καὶ ἔχουσα ὄρος Ἄμπελον καὶ ἀκρωτήριον Ἄμπελον ἐστερεῖτο καλοῦ οἴνου, καί τοι εὐοινουσῶν τῶν κύκλῳ νήσων καὶ πάσης σχεδὸν τῆς ἠπείρου τῆς προσεχοῦς, καὶ κατὰ τοῦτο τοὐλάχιστον ὑπερτερεῖ ἡ νῦν Σάμος τῆς πάλαι· τὰ δὲ ἄλλα ἦν εὐδαίμων, ὡς δηλοῦται ἔκ τε τοῦ ὅτι ἐγένετο περιμάχητος καὶ ἐκ τῆς παροιμίας ἣν ἐφήρμοσαν αὐτῇ οἱ ἐπαινοῦντες αὐτὴν ὅτι « φέρει καὶ ὀρνίθων γάλα » ὡς λέγει καὶ ὁ Μένανδρος· ἡ τοσαύτη δὲ αὐτῆς εὐδαιμονία κατέστη αἴτιον τῶν μαστιξασῶν αὐτὴν τυραννίδων, καὶ τῆς κατ' αὐτῆς ἔχθρας τῶν Ἀθηναίων· οἱ χείριστοι τῶν τυράννων αὐτῆς ἐγένοντο ὁ Πολυκράτης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Συλοσῶν· ὁ Πολυκράτης ἦν τοσοῦτον λαμπρὸς κατὰ τὴν τύχην καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, ὥστε πρῶτος αὐτὸς μετὰ τὸν Μίνωα ἐθαλασ-

(1) Παυσ. Ἀχ κ. 4. (2) Αὐτ. κ. κ. 10.

σοκράτησεν (1), ἔχων ἑκατὸν πεντηκοντόρους καὶ χιλίους τοξότας καὶ τρέφων ἐλπίδας μεγάλας νὰ ἄρξῃ τῆς Ἰωνίας καὶ τῶν νήσων· καὶ πανταχοῦ ηὐτύχει ὅπου ἂν ἐστράτευε, καὶ ἔφερε καὶ ἦγε πάντας, διακρίνων οὐδένα, καὶ εἷλε πολλὰς τῶν νήσων καὶ πολλὰ τῆς ἠπείρου ἄστεα, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις νικήσας εἰς ναυμαχίαν, εἷλε τοὺς Λεσβίους οἳ ὤρυξαν δεδεμένοι πᾶσαν τὴν περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ τάφρον (2)· καὶ ἑλὼν τὴν Ῥήνειαν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ (3)· διηγοῦνται δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν εὐτυχὴς κατὰ πάσας τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, ὥστε θελήσας ποτὲ νὰ δοκιμάσῃ καί τι ἀνιαρὸν κατὰ προτροπὴν τοῦ φίλου καὶ ξένου αὐτοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἀμάσιδος, ἔῤῥιψεν ἐπίτηδες εἰς τὴν θάλασσαν τὸν ὃν ἐφόρει ἐκ σμαράγδου χρυσόδετον αὐτοῦ δακτύλιον, ἔργον Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέους Σαμίου, καὶ μετὰ μικρὸν εὑρέθη ὁ δακτύλιος ἐν τῇ κοιλίᾳ ἰχθύος καταπιόντος αὐτὸν καὶ ἀναχθέντος ὑπό τινος τῶν ἁλιέων, ὅπερ μαθὼν ὁ Ἄμασις, διέλυσε τὴν ξενίαν, καὶ ἀπεφθέγξατο μαντικῶς ὅτι ὁ τοσοῦτον ἐξηρμένος ταῖς εὐπραγίαις Πολυκράτης ἐν βραχεῖ καταστρέψει τὸν βίον εἰς οὐκ εὐτυχὲς τέλος· ὅπερ καὶ συνέβη, διότι ὁ ὑπὸ τοῦ Κύρου κατασταθεὶς ὕπαρχος τῶν Σαρδίων τότε δὲ διαμένων ἐν Μαγνησίᾳ Ὀροίτης ἀνὴρ Πέρσης ἐπιθυμῶν νὰ ἀπολέσῃ τὸν Πολυκράτην δι' ἄγνωστον αἴτιον καὶ ἑλκύσας αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων κέρδους, ἅμα φθάσαντα εἰς Μαγνησίαν ἀνεσταύρωσεν αὐτὸν (4) τῷ 624 ἔτει π. Χ. περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς τυραννίας αὐτοῦ· μετὰ τοῦ Πολυκράτους τούτου συνεβίωσεν Ἀνακρέων ὁ μελοποιὸς,

---

(1) Στραβ. β. 14, σ. 637. Ηροδοτ. β. 3, κ. 122. (2) Ηρόδοτ. β. 3, κ. 39. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. 13. (4) Ἡροδοτ. β. 3, κ. 120—125—Στραβ. β. 14, σ. 638.

διὸ καὶ πᾶσα ἡ ποίησις αὐτοῦ εἶναι πλήρης τῆς περὶ αὐτοῦ μνήμης. Ὁ Πολυκράτης κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἐπέτρεψε τὴν ἀρχὴν τῆς Σάμου τῷ Μαιανδρίῳ· οὗτος ἅμα μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Πολυκράτους, ἱδρύσατο βωμὸν Διὸς Ἐλευθερίου καὶ περιέφραξε τέμενος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ προαστείῳ καὶ συναγείρας ἐκκλησίαν, ἐκήρυξεν ἰσονομίαν (1) ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Πολυκράτους Συλοσῶν μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἀπελείφθη μὲν ἰδιώτης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐχαρίσατο ποτὲ τὴν ἣν ἐφόρει ἐσθῆτα Δαρείῳ τοῦ Ὑστάσπου ἰδιωτεύοντι ἔτι, ἀντέλαβε παρ' ἐκείνου ἅμα βασιλεύσαντος δῶρον τὴν τυραννίδα· ἦρξε δὲ τοσοῦτον πικρῶς, ὥστε καὶ ἐλειπάνδρησεν ἡ πόλις, καὶ ἐκ τούτου ἐπεκράτησε παροιμία=

Ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη.

Ἡ Σάμος ἐπολεμήθη πολλάκις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐδουλώθη ὑπ' αὐτῶν· ἀπειθοῦντας δὲ τοὺς Σαμίους πρότερον μὲν πέμψαντες οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγὸν τὸν Περικλῆν καὶ σὺν αὐτῷ τὸν ποιητὴν Σοφοκλῆν καὶ πολιορκήσαντες, κακῶς διέθηκαν αὐτοὺς, ὕστερον δὲ καὶ κληρούχους ἔπεμψαν δισχιλίους ἐξ ἑαυτῶν ὧν ἦν καὶ Νεοκλῆς, ὁ Ἐπικούρου τοῦ φιλοσόφου πατὴρ, γραμματοδιδάσκαλος (2). — Ὅτε ὁ Περικλῆς ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἑταῖραι συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἱδρύσαντο ναὸν Ἀφροδίτης ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ἡραίου ἕλει ὡς παρ' Ἀθηναίῳ = Τὴν ἐν Σάμῳ Ἀφροδίτην, ἣν οἱ μὲν ἐν Καλάμοις καλοῦσιν, οἱ δὲ ἐν Ἕλει Ἀττικαὶ ἑταῖραι ἱδρύσαντο αἱ συνακολουθήσασαι Περικλεῖ, ὅτε ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας (3). Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἦν ἐπίγραμμα δηλοῦν τὴν νίκην πύκτου τινὸς Σαμίου, οὗ παιδοτρίβης ἦν ὁ ἀναθεὶς τὸ ἐπίγραμμα Μύκων, καὶ προ-

(1) Ἡροδοτ. β. 3, κ. 142. (2) Στραβ β. 14, σ. 637, 638.
(3) Ἀλεξις παρ' Ἀθην. β. 13, 572.

σεπιφέρον ὅτι οἱ Σάμιοι ἦσαν κατὰ τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας καὶ κατὰ τὰς ναυμαχίας οἱ ἄριστοι τῶν Ἰώνων (1)· μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ἧτταν τῶν Ἀθηναίων οἱ Σάμιοι ἀνέθεσαν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνδριάντα Λυσάνδρου τοῦ Ἀριστοκρίτου μετὰ δύο ἐπιγραμμάτων ὧν τὸ μὲν πρῶτον μηνύει τοὺς ἀναθέντας τὸν ἀνδριάντα=

Ἐν πολυθεήτῳ τεμένει Διὸς ὑψιμέδοντος
Ἕστηκ' ἀναθέντων δημοσίᾳ Σαμίων·

τὸ δὲ ἐφεξῆς εἶναι ἔπαινος εἰς τὸν Λύσανδρον αὐτὸν=

Ἀθάνατον πάτρᾳ καὶ Ἀριστοκρίτῳ κλέος ἔργων
Λύσανδρ' ἐκτελέσας, δόξαν ἔχεις ἀρετᾶς·

ὅτε δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἦν ἰσχυρὸς, περιπλέων μετὰ τριήρεων τὴν Ἰωνίαν, οἱ Σάμιοι ἀνέθεσαν εἰκόνα αὐτοῦ χαλκῆν παρὰ τῇ ἐν Σάμῳ Ἥρᾳ, καὶ ὅτε πάλιν ὁ Κόνων ἐνίκησεν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ περὶ τὴν Κνίδον καὶ τὸ Δούριον ὄρος, ἀνέθεσαν παρὰ τῇ αὐτῇ θεᾷ εἰκόνας χαλκᾶς καὶ τοῦ Κόνωνος αὐτοῦ καὶ τοῦ Τιμοθέου· κατὰ τὸν αὐτὸν κατὰ τὰς περιστάσεις ἀλλοπρόσαλλον τρόπον ἐφέροντο καὶ οἱ Σάμιοι καὶ πάντες οἱ Ἴωνες, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, διὸ καὶ καταφαίνονται, κατὰ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἰώνων, τοὺς τείχους τοὺς δύο ἐπαλείφοντες (2).— Ἐν Σάμῳ ἐγεννήθησαν Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ὅς ἰδὼν ἐπὶ Πολυκράτους φυομένην τὴν τυραννίδα, ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνα φιλομαθείας χάριν· ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖθεν καὶ ἰδὼν συμμένουσαν ἔτι τὴν τυραννίδα, ἔπλευσεν εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐκεῖ διετέλεσε τὸν βίον· ἔτι δὲ Σάμιοι ἦσαν καὶ Κρεόφυλος ὁ φιλοξενήσας ποτὲ τὸν Ὅμηρον, καὶ λαβὼν παρ' αὐαὐτοῦ δῶρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ποιήματος ὃ καλοῦσιν

(1) Παυσ. Ηλ. β. κ. 2. (2) Αὐτ. κ. 3.

Οἰχαλίας ἅλωσιν, ἢ μᾶλλον ὁ ποιήσας τὸ ποίημα τοῦτο, καὶ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα τοῦ Καλλιμάχου=

Τοῦ Σαμίου πόνος εἰμὶ, δόμῳ ποτὲ θεῖον Ὅμηρον
Δεξαμένου, κλαίω δ' Εὔρυτον ὅσσ' ἔπαθεν,
Καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν· Ὁμήρειον δὲ καλεῦμαι
Γράμμα· Κρεοφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέγα (1)·

ἔτι δὲ ἐγεννήθησαν ἐν Σάμῳ καὶ Μέλισσος ὁ φιλόσοφος καὶ ναυαρχήσας τοῦ στόλου τῶν Σαμίων κατὰ τοῦ Περικλέους, καὶ Σιβύλλα ἡ Σαμία, καὶ Χοίριλος ὁ ποιητὴς ὃς γράψας ἐμμέτρως τὴν κατὰ τοῦ Ξέρξου νίκην τῶν Ἀθηναίων, ἔλαβεν ἐφ' ἑκάστῳ τῶν ἐπῶν αὐτοῦ στατῆρα χρυσοῦν, καὶ ἄλλοι.— Ὁ Διονύσιος καλεῖ τὴν Σάμον ἱμερόεσσαν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ Ἥραν Πελασγίδα=

Καὶ Σάμος ἱμερόεσσα, Πελασγίδος ἕδρανον Ἥρης (2)

ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτοῦ Εὐστάθιος λέγει.ὅτι ἡ Ἥρα καλεῖται οὕτω ὑπό τινων Πελασγῶν· ὅτι ὁ Πολυκράτης δὲν ἐτυράννησε φαύλως· ὅτι ἡ νῆσος, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει, ὠνομάσθη ποτὲ καὶ Μελάμφυλλος καὶ Ἀνθεμὶς καὶ Παρθενία ἀπὸ ποταμοῦ Παρθενίου, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ Σάμῳ ἦν ὄρος (ἡ Ἄμπελος) ὑψηλὸν εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιὰς οὗ κάτωθεν ὄρυγμα, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, πολυστάδιον δι' οὗ ὕδωρ ὀχετευόμενον διὰ σωλήνων, παρεγίνετο εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ μεγάλων πηγῶν, οὗ ὁ ἀρχιτέκτων Εὐπαλῖνος ὁ Μεγαρεύς· ἦν δὲ, λέγει, αὐτόθι καὶ ναὸς μέγιστος (τὸ Ἡραῖον) οὗ ἀρχιτέκτων Ῥοῖκος, ἀνὴρ ἐπιχώριος (3)· ἀναφέρει δὲ καὶ ὁ Σκύλαξ τὴν Σάμον, λέγων ὅτι ἦν νῆσος πρὸ τῆς Μυκάλης ἔχουσα πόλιν καὶ λιμένα κλειστὸν, καὶ ὅτι ἦν οὐχὶ

---

(1) Στραβ. β. 14, σ. 638. (2) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς. 531.
(3) Εὐσταθ. παρὰ Διονυσ. σχολ. εἰς ς. 533.

ἐλάσσων τῆς Χίου (1).—Οἱ Σάμιοι ἔπεμψαν κατὰ καιροὺς πολλαχοῦ ἀποικίας· αἱ ὑπ' αὐτῶν συνοικισθεῖσαι ἢ ἀνοικισθεῖσαι πόλεις εἰσὶν αἱ ἑξῆς = Ἄναια ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρου· περὶ αὐτὴν οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου ἐκπεσόντες Σάμιοι μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Λεωγόρου ἔκτισαν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, φρούριον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου (2) βεβαιουμένην ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ὃς λέγει ὅτι ἡ Ἄναια ἦν τῶν Σαμίων (3)· καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ περιγράφων τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης προστίθησιν ὅτι ἦν ἀποικία Σαμίων· καὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ χωρίῳ λέγει ὁ αὐτὸς ὅτι ἡ Ἄναια ἦν ἀεὶ ἄσυλον τῶν ἐξοριζομένων Σαμίων (4). — Δαρδανία νῆσος παρὰ τὴν Θράκην· ἐν ταύτῃ ᾤκησαν μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰρημένου Ἀνδρόκλου ἐκπεσόντων Σαμίων καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Σαμοθράκην (5).— Κελένδερις καὶ Νάγιδος, δύο πόλεις ἐν Κιλικίᾳ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σαρπηδόνος καὶ Ἀνεμουρίου, ἀποικίαι Σαμίων κατὰ τὸν Πομπόνιον Μέλαν (6). — Αἱ τρεῖς πόλεις τῆς νήσου Ἀμοργοῦ Μινώα, Ἀρκεσίνη καὶ Αἰγιάλη ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν Σουΐδαν, ὑπὸ ἀποικίας Σαμίων καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς Σιμμίου τοῦ γραμματικοῦ (7)· ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὅτι ἐπὶ Μίνωος Κρῆτες ἀποκατεστάθησαν ἐν Ἀμοργῷ, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἁπλῆς ὀνομασίας τῆς πόλεως Μινώας δείκνυται καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ Νάξιοι ἦλθον καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ νήσῳ, θεωρεῖται ὡς πιθανώτερον ὅτι αἱ τρεῖς αὗται πόλεις ὑπῆρχον πρὶν τῆς ἀποικίας τῶν Σαμίων, καὶ ὅτι ὁ Σιμμίας ἀνῴκισε μᾶλλον ἢ συνῴκισεν αὐτάς (8).

---

(1) Σκυλ. Περιπλ. Λυδία. (2) Παυσ. Αχ. κ. 4. (3) Σκυλ. Περιπλ. Λυδία στιμ. (4) Θουκυδ. β. 4, κ. 75. (5) Παυσ. Αχ. κ. 4.—Ηρακλειδ. Ποντ. ἀποσπ. 21, σ. 213, ἐκδ. Κοραῆ. (6) Πομπ. Μελ. β. 1, κ. 13.
(7) Σουΐδας εἰς λ. Σιμμίας. (8) Ἰδ. Ρ. Ροχετ. Ἀποικ. Ἑλληνικ. Τ. 3, κ. 17, σ. 152.

Βισάνθη, πόλις τῆς Θράκης ἣν ὁ μὲν Ἡρόδοτος τίθησιν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (1), ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐπὶ τῆς Προποντίδος (2)· ὁ δὲ Στέφανος ὃς λέγει αὐτὴν κειμένην ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἀποφαίνεται ὅτι ἦν πόλις Ἑλληνὶς, ἀποικία Σαμίων (3) ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πομπονίου Μέλα (4). — Κυδωνία ἐν Κρήτῃ· ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι Σάμιοι ἔκτισαν αὐτήν (5)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ, φαίνεται κατὰ μείζονα λόγον πιθανότητος ὅτι οὗτοι οἱ ἐκπεπτωκότες τῆς πατρίδος αὐτῶν Σάμιοι ἦλθον Ολ. 64, 1, 524 π. Χ. καὶ ἀποκατεστάθησαν καὶ ἔμειναν ἐπ' ὀλίγον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (6).— Δικαιαρχία ἐν Ἰταλίᾳ· κατὰ τὸν Εὐσέβιον ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ ἀποικίας Σαμίων Ολ. 64, 4, (7) ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (8). — Ζάγκλη ἐν Σικελίᾳ· Σάμιοι μετὰ τοῦ παραιτηθέντος τῆς ἀρχῆς τῶν Κώων Κάδμου ἐλθόντες ἔκτισαν τὴν Ζάγκλην τὴν ὕστερον μετωνομασθεῖσαν Μεσσήνην (9). — Εἶχον πρὸς τούτοις οἱ Σάμιοι καὶ τόπους ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρου, ὡς μέρος τῆς παραλίας τῶν Ἐφεσίων καὶ τὴν Νεάπολιν ἣ πρότερον μὲν ἦν τῶν Ἐφεσίων, ὕστερον δὲ ἐγένετο τῶν Σαμίων διαλλαξαμένων πρὸς τὸ Μαραθήσιον, τὸ ἐγγυτέρω πρὸς τὸ ἀπώτερον (10) καὶ ἄλλα. — Παρὰ τὴν πόλιν Σάμον κατ' ἀνατολὰς ἦν ἀκρόπολις παλαιὰ ἈΣΤΥΠΑΛΑΙΆ καλουμένη· οὐ πόῤῥω δὲ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς αὐτῆς πόλεως ἔῤῥεε πο-

(1) Ηροδοτ. β. 7, κ. 137. (2) Πτολεμ. β. 8, κ. 2. (3) Στεφ. Βυζ. εἰς Λ. Βισάνθη. (4) Πομπ. Μελ. β. 2, κ. 2. (5) Ηροδοτ. β. 8, κ. 59. (6) Ιδ. Ρ. Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 3. β. 6, κ. 5, σ. 427. — Ιδ. καὶ Κυδωνία πολ. Κρήτης. (7) Εὐσεβ. Χρον. 2, σ. 129. (8) Στεφ. Βυζ. εἰς Λ. Ποτίολοι. (9) Ηροδοτ. β. 7, κ. 163, 164 — Θουκυδ. β. 6, κ. 4.— Σκυμν. Χιος. ς. 292. (10) Στραβ. β. 14, σ. 639.

ταμίσκος ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ καλούμενος ΧΗ-ΣΙΟΣ, ἀφ' ὧν καὶ μέρος τῆς πόλεως ὠνομάζετο Ἀστυπαλαία καὶ μέρος Χησία· ὡς τὸ μέγα Ἐτυμολογικὸν καὶ ἄλλοι μαρτυροῦσιν. « Ἀστυπαλαία μοῖρα τῆς Σάμου, οὕτω » καλουμένη ὅτι Πατροκλῆς καὶ Τεμβρίων ἀποικίαν στεί-» λαντες εἰς Σάμον, πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας Κᾶρας κοινω-» νίαν θέμενοι, ᾤκησαν παρὰ τὸν Χήσιον ποταμὸν, καὶ » εἰς δύο φυλὰς τὴν πόλιν διένειμαν, ὧν τὴν μὲν Χησίαν ὠνό-» μασαν, ἀπὸ τοῦ Χησίου ποταμοῦ παρακειμένου τῇ πόλει, » τὴν δὲ Ἀστυπαλαίαν, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἐκεῖσε ὄντος ἄςεος· » οὕτω Θεμισταγόρας ἐν τῇ Χρυσῇ βίβλῳ (1). Περὶ τὴν Σάμον εἰσὶ νησίδες τινὲς ἔρημοι ὡς ἡ Νάρθηκὶς παρὰ τὸ Ποσείδιον περὶ ἧς προείρηται ἀνωτέρω. * Πατοῦσες.— Κο-ρεσίαι ἄθροισμα νησίδων μεταξὺ Σάμου καὶ Ἰκαρίας. * Φοῦρ-νοι. — Ὑετοῦσα κατὰ τὸ νοτ. τῆς Σάμου καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τῆς Πάτμου. * Ἀγαθονήσι. — Φαρμακοῦσα νοτιώτερον τῆς Ὑετούσης. * Φάρμακον.

* Σάμος παρὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίας Μαρίας (Τρωγιλίου), μεταξὺ τῶν δύο κόλπων τῆς Σκάλα-Νόβας (Καϋστρίου κόλπου) πρὸς βορρᾶν καὶ τοῦ Σαμψὸν Καλεσὶ (Μαιανδρίου κόλπου) πρὸς νότον, κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς Χίου καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἰκαρίας· ὁ μεταξὺ τῆς Σάμου καὶ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου πορθμὸς εἶναι ὡς 20 λεπτῶν (ἑπτὰ σταδίων), περίπου χιλίων βημάτων· καλεῖται δὲ κοινῶς τουρκιστὶ Ντὰρ Μπογὰζ (ςενὸς λαιμός). Τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς εἶναι ὡς ἔγγιστα 40 μιλίων, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος ἀπ' ἄρκτου

(1) Ετυμολογ. μέγα. — Στεφ. Βυζ. εἰς Α. Χήσιον.— Καλλιμαχ. Ὑμν. εἰς Αρτεμ. 228.—Πλιν. 5, 37.

πρὸς μεσημβρίαν 22 μ. ἡ δὲ περίμετρος 87 μ. ἐκ τῶν δύο κυρίων αὐτῆς ὀρέων, ἡ μὲν τοῦ Ἄμπελος τὸ πάλαι καλουμένου κορυφαὶ ὑψοῦνται ἀπὸ 2 μέχρι 3000 ποδῶν, ἡ δὲ τοῦ πάλαι Κερκετέως ἤδη δὲ καλουμένου * Κέρκι λογίζεται ὡς ἔχουσα ὕψος 4725 ποδῶν, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν μέτρον (1)· ἔχει δύο λιμένας· τὸν μὲν κατ' ἄρκτον ΒΑΘΫ καλούμενον, μέγαν, ἀσφαλῆ καὶ χωρητικὸν μεγάλου στόλου, καὶ χωρίον μέγα περὶ αὐτὸν ὁμώνυμον· τὸν δὲ κατὰ μεσημβρίαν παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σάμου, κατὰ τὴν ἐξωτάτω νοτ-ἀνατολικὴν αὐτῆς γωνίαν, ΤΗΓΑΝΙ λεγόμενον, ἀποτελούμενον δὲ ἐκ δύο χωμάτων ὧν τὸ μὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς μικροῦ λόφου κατ' ἀνατολὰς διήκει εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ πέρατος τοῦ ἀνατολικοῦ τείχους τῆς πόλεως, κεῖται ἀπέναντι τοῦ πρώτου πρὸς ἄρκτον· περὶ τοῦ ἑνὸς τῶν δύο χωμάτων, τοῦ νοτιωτέρου (2) λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὅτι εἶχε βάθος ὡς εἴκοσι ὀργυιῶν καὶ μῆκος μεῖζον δύο σταδίων (3), καὶ ἦν εὐρύχωρος μὲν πρότερον οὗτος ὁ λιμὴν καὶ κατ' οὐδὲν ὑποδεέστερος τοῦ μεγάλου κατὰ μεσημβρίαν λιμένος τῆς Κνίδου, ἀλλ' ἤδη καθαμμισθεισῶν τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, ἐσμικρύνθη ἐπὶ πολὺ, καὶ μόνον μικρὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ὡς γολέται, προσορμίζονται ἐν αὐτῷ, μετὰ κόπου καὶ αὐτὰ καὶ κινδύνου. Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο εἰσὶ καὶ ἕτεροι τινὲς λιμενίσκοι, ὡς Κακονῆσι κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς ἀνατ. τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ καλουμένου Βαθύ· — Σεϊτὰν (Διάβολος) κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλόν· τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς τοῦ Τηγανίου ἀναπεπταμένον ὁρμητήριον καλεῖται Ποταμάκι καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶ τινὲς οἰκίαι καὶ ἀπο-

---

(1) Ρὸς Περιηγ. νησ. Τ. 2, Επιστ. 24. σ. 140. (2) Ρὸς ἀνωτ. σ. 140. (3) Ηροδοτ. β. 3, κ. 60.

θῆκαι· ἔχει δὲ ἡ Σάμος κατὰ τὸ νότιον πόλιν πρωτεύουσαν Σάμον καὶ 17 χωρία καὶ κατοίκους ὡς 12,000 πάντας χριςιανούς. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μὲν ὀρεινή, ἀλλ' εὐγειοτάτη, εὐφορωτάτη καὶ βρίθουσα παντὸς εἴδους προϊόντων ὧν τὰ κύρια σῖτος, κέγχρος, οἶνος ἄριστος, σταφυλαὶ τῶν καλλίστων εἰδῶν, ἐξ ὧν γίνεται ἐξαγομένη σταφίς, βάλανοι, μέταξα τελείας ποιότητος, μέλι καὶ κηρίον ἐξαίρετον, πίτυες ἐξ ὧν προάγεται μεγάλη ποσότης πίσσης, ὀπῶραι πολυειδεῖς καὶ ἄρισται, πέπωνες καὶ ὑδροπέπωνες, παντὸς εἴδους ὄσπρια καὶ λάχανα κτλ. θήρα πρὸς τούτοις ἄφθονος, ὡς πέρδικες, σκολόπακες, κίχλαι, περιστεραὶ ἄγριαι, τρυγόνες, συκοφάγοι, φραγκοῦλαι, λαγωοί, ἀγριόχοιροι, ἀγριοαῖγες καὶ ἔλαφοι· τὰ οἰκίδια πτηνὰ εἰσὶν ἐξαίρετα· νομαὶ ὑπάρχουσι πολλαί· αἶγες πλείους ἢ πρόβατα· βόες εὑρίσκονται· ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων θηρίων μόνον λύκοι· ἔχει μεταλλεῖα τινὰ σιδήρου, καὶ δύο εἴδη γῆς λευκῆς, κολλύριον καὶ ἀστὴρ καλούμενα, χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικήν, ἀγνοούμενα δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων· τὰ ὄρη εἰσὶ δροσερά, κατάσκια, χαριέστατα, πλήρη δασῶν καὶ πηγῶν· εἰσὶ δὲ πάντα συγκείμενα ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἀλλὰ κατωτέρας καὶ εὐθραυστοτέρας ποιότητος τοῦ τῆς Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ. ἴασπις ἀρίστη ὑπάρχει πρὸς τὸ χωρίον Πλάτανον· ἡ βρύσις τοῦ χωρίου Μυτιληνόου εἶναι ἡ καλλίστη τῆς νήσου.—Ἔχει ἀρχιεπίσκοπον ὃς πρότερον ἦν ἐπίσκοπος τοῦ Ῥόδου· ἑδρεύει δὲ οὗτος συνήθως ἐν τῇ λεγομένῃ χώρᾳ πλησιέςατα τῆς πόλεως Σάμου πρὸς δυσμὰς καὶ μικρὸν ἀπεχούσῃ τῆς θαλάσσης· πολὺ μέρος τῶν κτημάτων τῆς Σάμου ἐξουσιάζεται ὑπὸ τοῦ ἱερατείου.—Ἐρείπια πολλὰ καὶ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος σώζονται ἐν Σάμῳ, ὡς μέρη τῶν τειχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως, καὶ τῆς ἀκροπόλεως Ἀςυπαλαίας, καὶ τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ Ἡραίου

οὗ εἷς μόνος κίων ἵσταται ἔτι ὀρθὸς, καὶ θόλοι καὶ τάφοι καὶ σαρκοφάγοι καὶ ἄλλα (1). — Οἱ Σάμιοι ὡς καὶ τὸ πάλαι οὕτω κατὰ τὸν περὶ τὰ 1821 ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἀνεδείχθησαν γενναῖοι καὶ μεγαλόφρονες· ἀποφασίσαντες νὰ ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ νὰ ὑποκύψωσι τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, ὠχύρωσαν καὶ ἐφωδίασαν καλῶς τὴν νῆσον αὑτῶν, καὶ οὕτω οὐ μόνον διετηρήθησαν ἀβλαβεῖς προφυλαχθέντες ἐμφρόνως καὶ ἐνδόξως ἀπὸ τῶν πολλῶν κατ' ἐπανάληψιν ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ καὶ ζημίας ἐπαισθητὰς ἐπήνεγκαν ἀεὶ κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλάκις ἀποβάντες εἰς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον, μετὰ πλουσίας λείας βοσκημάτων καὶ γεννημάτων καὶ ἀνδραπόδων ἐντίμως ἐπίστρεψαν· ἀλλὰ καὶ οὕτως εὑρίσκονται εἰσέτι μέχρι τοῦδε ὑποκείμενοι τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ. Ἡ Σάμος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1835 ἐγένετο ἰδιάζουσα ἡγεμονία (μπεϊλίκι)· πρῶτος δὲ αὐτῆς ἡγεμὼν διωρίσθη ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Στέφανος Βογορίδης Μ. Γ. 44° 20′— 44° 53′. Π. 37,° 38′ — 37,° 50′.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων περὶ τὴν Σάμον νησίδων περὶ ὧν εἴρηται ὑπάρχει καὶ μικρά τις νησὶς ἔρημος πλησιέστατα τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου Κολώνας (Ἀμπέλου) Σαμόπουλον καλουμένη.

ἼΚΑΡΟΣ ἢ καὶ ἸΚΑΡΊΑ (2) πρὸς τὸ βορ. δυτικὸν τῆς Πάτμου, πρὸς δυσμὰς τῆς Σάμου καὶ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Χίου. Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαιδάλου Ἰκάρου ὃς φυγὼν μετὰ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἀμφότεροι περιάψαντες εἰς ἑαυτοὺς πτερὰ, ἀπῆραν ἐκ Κρήτης, ἔπεσεν ἐνθάδε, μὴ

(1) Ἰδ. Ῥὸς Ἐπισ. 24. (2) Ὁ Στράβων διὰ μὲν Ἴκαρον β. 14, σ. 635 ὅτε δὲ Ἰκαρίαν β. 10, σ. 488 καὶ β. 14, σ. 639 ὀνομάζει τὴν νῆσον ταύτην.

δυνηθεὶς νὰ κρατηθῇ, διότι μετεωρισθέντος αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥλιον ὑπὲρ τὸ δέον, περιεῤῥύησαν τὰ πτερὰ, τακέντος τοῦ κηροῦ· καὶ ταῦτα μὲν κατά τινας (1)· κατ' ἄλλους δὲ ὅτι ἔφευγεν ἐκ Κρήτης ὁ Δαίδαλος κατασκευάσας πλοῖα οὐ μεγάλα δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἴκαρον, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰς ναῦς πρῶτος τότε ἱστία ἐπιτεχνησάμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη ὁ Δαίδαλος, τοῦ δὲ Ἰκάρου κυβερνῶντος ἀμαθέστερον ἀνετράπη ἡ ναῦς· ἀποπνιγέντα δὲ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ὁ κλύδων εἰς τὴν ὑπὲρ Σάμου νῆσον ἔτι οὖσαν ἀνώνυμον· ἐπιτυχὼν δὲ ὁ Ἡρακλῆς, ἐγνώρισε τὸν νεκρὸν καὶ ἔθαψεν ἔνθα καὶ ἐπὶ τοῦ Παυσανίου ἔτι χῶμα οὐ μέγα ἐπὶ ἄκρας ἦν ἀνεχούσης εἰς τὸ Αἰγαῖον· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰκάρου τούτου ὄνομα ἥ τε νῆσος καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἔσχηκε (2)· ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς νήσου ἐκλήθη Ἰκάριον τὸ προκείμενον πέλαγος (3)· ὥστε ἐξάγεται ὅτι ἡ μὲν νῆσος ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Ἰκάρου, τὸ δὲ πέλαγος ὕστερον ἀπὸ τῆς νήσου. Ἡ περίμετρος τῆς Ἰκάρου ἐλογίζετο τριακοσίων σταδίων· ἦν δὲ ἀλίμενος ἡ νῆσος πλὴν ὑφόρμων ὧν ὁ κάλλιστος ἐλέγετο Ἱστοὶ καὶ ἐμορφοῦτο ἐξ ἀκρωτηρίου ἀνατείνοντος πρὸς δυσμάς. Ἦν δὲ καὶ Ἀρτέμιδος ἱερὸν καλούμενον Ταυροπόλιον ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολισμάτιον Οἰνόη καὶ ἄλλο Δράκανον ὁμώνυμον τῇ ἄκρᾳ ἐφ' ᾗ ἵδρυτο πρόσορμον ἔχον (4)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Σκύλαξ ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἦν δίπολις (5)· ἡ δὲ ἄκρα τὸ Δράκανον διέχει τῆς Σαμίων ἄκρας τῆς Κανθαρίου καλουμένης ὀγδοήκοντα σταδίους, ὅπερ ἐστὶν ἐλάχιστον δίαρμα τὸ μεταξύ. (6)—Κατὰ τὸν Ἀναξιμένην ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος Μιλήσιοι

(1) Στραβ. β. 14, σ. 639. (2) Παυσ. Βοιωτ. κ. 11. (3) Στραβ. β. 10, σ. 488. (4) Αὐτ. β. 14, σ. 139. (5) Σκυλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Στραβ. αὐτ.

συνῴκισαν τὸ ἐξ ἀρχῆς τὴν Ἴκαρον ὡς καὶ τὴν Λέρον (1)· ἐπὶ δὲ τοῦ Στράβωνος ἦν ἔρημος ἡ νῆσος αὕτη· νομὰς δὲ εἶχεν οὔσας εἰς χρῆσιν τῶν Σαμίων· καί τοι δὲ τοιαύτη ἔνδοξος ὅμως ἦν; καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο Ἰκάριον, ὡς εἴρηται, τὸ προκείμενον πέλαγος (2). — Ἡ Ἴκαρος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι καὶ Μάκρις (3) καὶ Δολίχη καὶ Ἰχθυοῦσα διὰ τοὺς ἐξαιρέτους αὐτῆς ἰχθεῖς. — Ὀνομαστὸς ἦν ὁ οἶνος τῆς Ἰκάρου ὁ λεγόμενος Πράμνιος· ὁ Ἀθήναιος λέγει= Θαυμάζεται δὲ καὶ ὁ Ἰκάριος οἶνος, ὡς Ἄμφις=.

Ἐν Θουρίοις τοὔλαιον, ἐν Γέλῳ φακαὶ
Ἰκάριος οἶνος, ἰσχάδες Κιμώλιαι.

» Γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ Πράμνιος »· καὶ παρακατιὼν « Εἶναι γὰρ ἐν Ἰκάρῳ φησὶ Σῆμος Πρά-» μνον πέτραν, καὶ παρ' αὐτῇ ὄρος μέγα ἀφ' οὗ τὸν Πρά-» μνιον οἶνον ὃν καὶ φαρμακίτην τινὰς καλεῖν. Προσαγο-» ρεύεται δὲ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ἡ ἄμπελος ἡ τὸν Ἰκάριον » Πράμνιον φέρουσα ὑπὸ τῶν ξένων μὲν Ἱερὰ, ὑπὸ δὲ τῶν » Οἰνοαίων Διονυσιάς. » Οἰνόη δὲ πόλις ἐν τῇ νήσῳ ἐςί (4)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Πλίνιος ὅτι ἡ φήμη τοῦ Πραμνίου οἴνου ἦν ἀρχαιοτάτη (5)· ἀλλ' ἦν ἐπαμφοτερίζουσα ἡ φήμη αὕτη, διότι ἐθεωρεῖτο μὲν ὁ οἶνος οὗτος ὡς ἰαματικὸς, ἀλλ' ἦν ἐπίσης γνωστὸς καὶ ἐπὶ τῷ ἀτερπεῖ τῆς γεύσεως (6).

*Ἴκαρος ἢ Ἰκαρία καὶ κοινῶς Νικαριά· εἶναι στενωτάτη καὶ ἐπιμήκης ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ ἀπέχει τῆς Σάμου 18 μίλια· τὸ ἔδαφος εἶναι τραχὺ καὶ πετρῶδες καὶ κατακαλύπτεται πᾶσα σχεδὸν ἡ νῆσος ὑπὸ δρυμωδῶν ὀρέων ὧν τὸ μέγιστον κείμε-

(1) Αὐτ. β. 14, σ. 635. (2) Στραβ. β. 10, σ. 488. (3) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 520. (4) Αθην. Δειπνοσ. 1, 30. (5) Πλιν. 14, 6. (6) Αθην Αὐτ.

νον κατὰ τὸ μέσον ὑψοῦται τοὐλάχιστον ἐπὶ 2500 πόδας· κατέρχονται δὲ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὰς κοιλάδας ἀσθενεῖς τινες φλέβες ὕδατος, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀρδευόμενα μέρη τῆς φύσει τραχείας γῆς καλλιεργούμενα ἐπιμελέστερον, προάγουσι διάφορα ὀπωροφόρα καὶ ἄλλα δένδρα ὡς περσεμηλέας (ῥοδακινέας), ἀπίας, ἐλαίας, συκᾶς, πλατάνους, μύρτους, κομάρους καὶ κυπαρίσσους περὶ ἃ ἑλισσόμενα ἀνέρπουσι μεγάλα καὶ δυνατὰ κλήματα· περιέχονται δὲ τὰ δένδρα ταῦτα ἐντὸς κηπιδίων περιπεφραγμένων διὰ λιθίνων τειχῶν· καὶ ἐν ἑκάστῳ τοιούτῳ κηπιδίῳ κεῖται συνήθως ὁ οἰκίσκος τοῦ κτήτορος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· διότι οἱ πλεῖστοι τῶν Ἰκαρίων διάγουσιν οὐχὶ συνηνωμένοι εἰς χωρία, ἀλλὰ μεμονωμένοι καὶ διεσπαρμένοι ἔνθα ἕκαστος ἀρέσκεται. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συμποσοῦνται 7500· αἱ δὲ οἰκίαι μόνον 900, διότι συνεχέστατα τρεῖς οἰκογένειαι, ὁ πατὴρ καὶ δύο νενυμφευμένοι αὐτοῦ υἱοὶ κατοικοῦσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ· ὡς τέταρτον δὲ μέλος τῆς τετρανήσου (1) πληρώνουσι φόρον ἐτήσιον εἰς τὸν σατράπην τῆς Ῥόδου 16000 γροσίων. — Ἡ Ἴκαρος διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα ἢ κοινότητας αἳ κατὰ μίμησιν τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζονται δῆμοι καὶ οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν Δήμαρχοι· ὁ κύριος καὶ μέγιστος τῶν δήμων εἶναι ἡ Μεσαρία περιλαμβάνων ἅπαντα τὸν βόρειον αἰγιαλὸν μετὰ τῆς πρὸς βοῤῥᾶν κατωφερείας τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τοῦ διατέμνοντος τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ πρὸς τὸν νοτ-δυτικόν· ὁ δεύτερος δῆμος ὃς εἶναι κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου καλεῖται Ῥάχαις καί, ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας δείκνυται, περιέχει τὰς διαφόρους πρὸς δυσμὰς ἐξεχούσας ῥάχεις τοῦ αὐτοῦ ὄρους· ὁ δὲ τρίτος δῆ-

(1) Ἰδ. Κάλυμνος νησ.

μος λέγεται Φανάρι καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κατ' ἀνατολὰς ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, τοῦ ἀρχαίου Δρακάνου, διὰ τοῦ νοτ-ανατολικοῦ καὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ μέχρι τῆς μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας· τὸ μέγιστον χωρίον εἶναι ἡ Μεσαρία συγκείμενον ἐκ 200 οἰκιῶν καὶ κείμενον σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ὄρους· οὐ πόρρω τῆς θέσεως ταύτης κεῖνται λείψανα ἐπιφανεστάτης Ἑλληνικῆς οἰκοδομῆς Παλαιόκαστρον ἤδη λεγομένης καὶ ἧς τὰ σωζόμενα τείχη εἰσὶν ἔτι ὑψηλὰ ὡς ἀνάστημα ἀνθρώπου· ἐντὸς δὲ τῆς περιοχῆς ταύτης περιέχεται ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ἔχουσα ἀρχαίους κίονας· κατὰ τὴν περιγραφὴν φαίνεται ὅτι ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ἦν ναὸς ἀρχαῖος (ἴσως τὸ Ταυροπόλιον) (1) μεταβληθεὶς εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν· ἐκτὸς τοῦ Παλαιοκάστρου τούτου σώζονται ἔτι ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους δύο ἢ τρία Ἑλληνικὰ ὀχυρώματα, καστράκια κοινῶς λεγόμενα· πιθανῶς πύργοι μόνον ὀχυροί, ὡς καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων νήσων εὑρίσκονται. Κάτωθεν τῆς *Μεσαρίας* ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης εἰσὶ πολλαὶ νεκροθῆκαι ἔχουσαι ἔτι τὰ θολωτὰ αὐτῶν ἐπιθέματα· καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν ἐπὶ τῆς βορ. δυτικῆς ἀκτῆς εἶναι ὁ κάλλιστος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὁ ἧττον ἀχρεῖος λιμὴν τῆς νήσου καλούμενος Εὔδηλος καὶ παρ' αὐτῷ κεῖνται τὰ ἐρείπια πόλεως τινὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος· μετὰ τὰ παρὰ τὴν Μεσαρίαν εὑρίσκονται ἔτι λείψανα ἀξιολογώτατα τῶν ἐπὶ τῆς Ἰκάρου ἐρειπίων ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἀκρωτηρίου τὰ τοῦ ἀρχαίου πύργου τοῦ καλουμένου Φανάρι καὶ ἱερὸν καὶ οὗ τὸ ὕψος λογίζεται καὶ νῦν ἔτι ἐπέκεινα τῶν τεσσαράκοντα ποδῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρὰ τὸν πύργον τοῦτον πεδίου ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον καὶ τὸ μᾶλλον γεωργή-

(1) [illegible]

σιμον πάσης τῆς νήσου σώζονται καὶ ἕτερα ἔτι ἴχνη ἑλληνικῶν κατοικιῶν. — Κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει ὅρμος καὶ παρ' αὐτῷ χωρίον ὡς 20 οἰκιῶν Ἅγιος Κύρικος, καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ βορ. ἀνατολικὸν εἰσὶ τὰ Θερμὰ λεγόμενα· εἰσὶ δὲ ταῦτα τοιαῦτα· ἐν μικρῷ κοιλώματι ἀναβλύζει μεταξὺ τιτανωδῶν πλακῶν καὶ σχιστολίθων ἰσοπέδως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάσσης πηγὴ ὕδατος ἔχοντος θερμότητα 38—42° Ρ καὶ κατακαλύπτοντος τὸ παρὰ τὸ στόμιον τοῦ κοιλώματος μέρος τοῦ ἐδάφους δι' ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης ὑποστάθμης· ἐνταῦθα ἔρχονται ἔσθ' ὅτε ἀσθενεῖς πρὸς θερμολουσίαν οὐ μόνον ἐκ τῆς νήσου αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Σάμου καὶ τῶν Ἀσιατικῶν παραλίων· ἀλλὰ τούτῳ συνέπονται μεγάλαι δυσχέρειαι, διότι οὐ μόνον ὁ παραγινόμενος πρὸς τὸ σπήλαιον ἀναγκάζεται νὰ διαβῇ τὴν θάλασσαν κατά τινα βήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ κύματα τοσοῦτον σφοδρῶς ἐπιφέρονται ἐν αὐτῷ, ὥστε ματαιοῦται κατὰ πολὺ ἡ χρῆσις τῆς πηγῆς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια· εὐθεράπευτον δὲ εἶναι τὸ δεινὸν τοῦτο δι' ἐλαχίστης δαπάνης· ἐν καιρῷ αἰθρίας, καὶ διαρκοῦς γαλήνης καὶ νηνεμίας ἡ θερμότης τῆς πηγῆς ἐπαισθητῶς ἐλαττοῦται· κατὰ δὲ τοὺς βιαίους κλύδωνας αὔξεται καὶ ἀποφέρει ἀτμὸν ὁρατόν· μετὰ ἑκατὸν βήματα ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ μεσογειότερον, κατὰ τὸ μέσον τοῦ κόλπου ἀναβλύζει ἐκ τιτανοαργιλώδους βράχου ἑτέρα τις ἀσθενεστέρα πηγὴ ἧς ἡ θερμότης δὲν ὑπερβαίνει τὸν 23—32° Ρ. μικρὰν δὲ ποσότητα πηλοῦ κατατίθησι καὶ ἀφανίζεται εἰς δεξαμενὴν ἐν τῇ ἄμμῳ· ὥστε ἐνταῦθα εὐκόλως δύναται νὰ ἱδρυθῇ οἴκημα ἐπιτήδειον πρὸς θερμολουσίαν. — Κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ μικροῦ τούτου πεδίου ἐπὶ τοῦ προσωτάτου λόφου εἰσὶν ἴχνη τινὰ ἀρχαίων κατοικιῶν καὶ κυρίως λείψανα τειχισμάτων

τὴν Πάτμον τῷ μοναχῷ Χριστοδούλῳ ὃς ἔκτισεν ἐν αὐτῇ μονὴν περιφανῆ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου πλουτισθεῖσαν καὶ προικισθεῖσαν διὰ πολλῶν κτημάτων καὶ μετοχίων κατὰ διαφόρους νήσους καὶ τόπους· ὁ ῥηθεὶς Χριστόδουλος γεννηθεὶς ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ἔζησε κατὰ πρῶτον ὡς μοναχὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάτρους ἐν τῇ Ἐλάσσονι Ἀσίᾳ· εἶτα προσεποιήσατο ἑαυτῷ τὴν ἐπὶ τῆς Κῶ μονὴν τὸ Πηλίον μετ' ἄλλων μοναστηριακῶν κτημάτων ἐν Στροβίλῳ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Καρίας, ἔτι δὲ τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Τεμένιον ἐπὶ τῆς Λέρου καὶ τὴν ἔρημον νῆσον Λειψώ· ἀλλ' ὡς ἡ θέσις τῆς μονῆς ἐπὶ τῆς τρυφηλῆς Κῶ ἀντέκειτο τῷ πρὸς ἀναγωγικὴν μόνωσιν διακαεῖ πόθῳ τοῦ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς, καὶ ἡ αὐτόσε διαμονὴ ἦν ὅλως ἀνεπιτηδεία πρὸς διεξαγωγὴν αὐστηρᾶς μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν πειθαρχίας, ἀπέβλεψε πρὸς τὴν τότε παντάπασι γυμνὴν ἀνθρώπων καὶ ἔρημον Πάτμον, καὶ ἐζητήσατο παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος νὰ ἀφιερωθῶσι μὲν ἀπ' ἐντεῦθεν εἰς τὸ δημόσιον τὰ ἐν τῇ νήσῳ Κῷ ὅθεν δήποτε αὐτῷ προσκτηθέντα, νὰ λάβῃ δὲ ἀντ' αὐτῶν τὴν Πάτμον δῶρον ἀναφαίρετον, ὡς καταγώγιον τῷ οἰκείῳ τρόπῳ καὶ βίῳ κατάλληλον· ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος τοτε μὲν βουλόμενος νὰ στρέψῃ τὸν ζῆλον τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς πρὸς ἐπωφελέστερόν τι ἢ πρὸς οἰκοδόμησιν μιᾶς μόνον μονῆς, προέτεινεν αὐτῷ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου μοναστηρίων ὧν οἱ διεφθαρμένοι μοναχοὶ ἐχρῄζον αὐστηρᾶς παιδεύσεως καὶ μεταρρυθμίσεως, καὶ ὁ Χριστόδουλος ὑπακούσας ἄκων εἰς τὸ βασιλικὸν θέλημα, ἀνεδέχθη μὲν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ἀλλ' ὡς μετ' ὀλίγον εἶδεν ὅτι διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων αὐτοῦ οὐδὲν διεπράττετο, ἐπανέλαβεν αὖθις τὴν περὶ τῆς Πάτμου αἴτησιν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ὃς ἐνδοὺς τότε, ἐδωρήσατο

αὐτῷ τὴν νῆσον ταύτην διὰ Χροσοβούλλου, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τοῖς ῥητοῖς ὅροις τοῦ νὰ ἦναι ἡ νῆσος παντάπασιν ἄβατος εἰς τὰ λεῖα καὶ βλαπτικὰ πρόσωπα, εἰς γυναῖκας τε καὶ παῖδας; καὶ εὐνούχους ἀφ' ὧν ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τῆς ψυχῆς ἀναῤῥιπίζονται πόλεμοι, καὶ μόνοι οἱ μοναχοὶ νὰ αὐλίζωνται ἐν αὐτῇ, μὴ συγχωροῦντες εἰς ἄλλους λόγῳ παροικίας νὰ κατοικήσωσιν ἐνταῦθα, ἐμπορίας ἴσως ἢ ἄλλο τι ἐπιτήδευμα βίου μετερχόμενοι· μόνοι δὲ ἐν κοσμικῷ σχήματι νὰ κατοικῶσιν ἐν τῇ νήσῳ οἱ μισθαρνοῦντες εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ οὗτοι ἄζυγες καὶ μήτε μετὰ γυναικῶν συνοικοῦντες. μήτε παῖδας ἔχοντες· ἅμα δὲ ἀφιχθέντος τοῦ Χριστοδούλου εἰς Πάτμον, οἱ μετ' αὐτοῦ μοναχοὶ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ ταῖς δυσχερείαις τῆς ἀξένου καὶ ἐρήμου νήσου, ἐπόθησαν ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν εἰς Κῶν ἐπάνοδον καὶ οὕτως οἱ πλεῖστοι ἐγκαταλιπόντες αὐτὸν ἐπανῆλθον· μετὰ δὲ τῶν ὀλίγων μεινάντων παρ' αὐτῷ ἤρξατο τὴν οἰκοδόμησιν τῆς ὀχυρᾶς μονῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐπὶ τῆς θέσεως ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἧς συνέτριψε τὸ ἄγαλμα, ὡς δηλοῦται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς (1) καὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου τούτου γεγραμμένου εἰς ἁπλῆν χυδαϊκὴν γλῶσσαν καὶ περιέχοντος πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἑξῆς χωρίον. « Πρῶτον ἐσυνέτριψεν ἕνα εἴδωλον ὁποῦ εἶχασιν ἐκεῖ μὲ τέχνην πολλὴν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀρτέμιδος »· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἰδὼν καὶ πεισθεὶς ὁ ἅγιος ὅτι ἠδυνάτει ὅλως ἡ ἐπὶ τῆς νήσου παντελὴς ἔλλειψις τῶν γυναικῶν, διότι ὁ ἐπιστάτης καὶ ἄλλοι μίσθιοι καὶ θεράποντες ἀφηνιάζοντες δὲν ἤθελον νὰ μένωσι παρ' αὐτῷ, ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε νέον Χρυσόβουλλον τοῦ Αὐτοκράτορος δι' οὗ ἐπέτρεπε μὲν οὗτος τὴν ἐγκατάστασιν τινῶν οἰκογε-

---

(1) Ρὸς Επιγρ. Ανεκδ. 2, ερ. 190.

νειῶν ἀλλ' ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ, κατὰ τὸ ἐξώτατον βόρειον ἄκρον τῆς νήσου, πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου Βαΐου καὶ τοῦ Ἀγ. Νικολάου· ταύτην δὲ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν οὔτε ἐκεῖθεν γυνὴ ἢ παῖς, οὔτε ἐντεῦθεν μοναχὸς ἐδύνατο νὰ ὑπερβῇ εἰμὴ μόνον ὁ οἰκονόμος τῆς μονῆς, καὶ οὗτος οὐδέποτε μόνος ἀλλὰ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων μοναχῶν. — Κατὰ τὸ ἔτος 1096 ἔγραψεν ὁ ἅγιος τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἧς χωρία τινὰ εἰσὶ τὰ ἑξῆς· « Ἔρημος μὲν ἀνθρώπων ἡ ἐσχατιά, ἀθόρυβος δὲ ἡ διαμονή ». « « Ἐδωρήθη δέ μοι διὰ χρυσοβούλλου βασιλικοῦ τό τε νησίον ἡ Πάτμος ἐξ ὁλοκλήρου τῶν δημοτικῶν δικαίων καθάπαξ ἀποσπασθέν, καὶ τὰ πλησιάζοντα τούτῳ νησίδια, οἱ Ναρκίοι καὶ ἡ Ληψώ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ Λέρῳ ἃ καὶ προκατεῖχον ὡς ἔφθην εἰπών, δύο προάστεια· φημὶ δὲ τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Τεμένιον ». παρακατιὼν δὲ λέγει καὶ ὅτι ὁρίζει τὸ χρυσόβουλλον « τὸ μὴ κατοικεῖν ἐν Πάτμῳ κοσμικοὺς ἄνδρας γυναῖκα, ἔχοντας καὶ παιδία ἢ νέους τινὰς τὴν ἡλικίαν μειρακιώδεις καὶ μήπω τὸν ἴουλον ἐξανθήσαντας ἢ εὐνούχους· τάχα γὰρ ἐκ πρώτης ὅ φασι γραμμῆς περιαιρῆσαι πάσης ἐπηρείας σατανικῆς ὑπόθεσιν. Ἔσπευδον κτλ. Περὶ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος οὐδὲν ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ ἀναφέρει ὁ ἅγιος· ἴσως ἐκ τῆς ἐν τῇ μονῇ εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς ὁρμηθεὶς ὁ ἱστοριογράφος, καθωραΐσε τὸν βίον τοῦ ἁγίου διὰ τῆς προειρημένης ὁρμῆς τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ζήλου. — Πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὁ Χριστόδουλος ἠναγκάσθη ἐκ τῶν ἐπικρατουσῶν τότε πειρατειῶν τῶν Σαρακηνῶν νὰ ἀποχωρήσῃ μετὰ τῶν μοναχῶν αὐτοῦ εἰς Εὔβοιαν, ἔνθα ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1111. τὸ σῶμα δὲ αὐτοῦ ὅπερ ἤρξατο εὐθέως νὰ θαυματουργῇ μετηνέχθη εἰς Πάτμον ὑπὸ τῶν ἐπανελθόντων αὐτόσε μοναχῶν καὶ ἀπετέθη ἐν ξυλίνῃ λάρνακι ἐν εἴδει ν[illegible]

κροθήκης κατὰ δεξιὰν τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας· κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17′ αἰῶνος ἡ Πάτμος ἦν οἰκουμένη καὶ εὔπορος, καὶ ὁ περιηγητὴς Des Hayes διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ (1621) οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ἐνήργουν ἤδη ἐμπόριον δι' ἰδίων αὐτῶν πλοίων μέχρι τῆς Αγκόνης (1).

* Πάτμος, ἡ νῆσος αὕτη ἔχει περίμετρον 18 μιλ. ἰτ. καὶ ἀπέχει τῆς Σάμου 40 μιλ. εἶναι δὲ ὀρεινή, πετρώδης, ἡφαιστώδης, καὶ μια τῶν ξηροτέρων, τραχυτέρων και ἀφορωτέρων τοῦ Αιγαίου πελάγους· ἔχει τρεῖς λιμένας, ἕνα κατ' ἀνατολὰς Σκάλα καλούμενον ἄριστον καὶ ἀσφαλέστατον, καὶ δύο κατὰ δυσμὰς Γρίκον καὶ Σάψιλα ἐπίσης καλοὺς καὶ κειμένους κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν και τὸ νοτ δυτικὸν τοῦ βαθέως κόλπου τοῦ πρώτου ἀφ' οὗ χωρίζονται διὰ δύο μικρῶν ταινειῶν γῆς· μεταξὺ δὲ τῶν τειῶν τούτων λιμένων ἐπὶ ὕψους τραχέως ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις, καὶ ἐπὶ τῆς νοτ δυτικῆς ταινίας ὑπάρχει ἤδη εἶδος τι προαστείου συγκειμένου ἐξ ἀποθηκῶν, καφεπωλείων, κάμινων κεράμων καὶ πλίνθων καὶ τῶν τούτοις ἀνηκόντων οἰκημάτων, καὶ κατὰ μὲν τὸ βόρειον του λιμένος ὑπάρχει κῆπος μικρὸς περιέχων νοσοκομεῖον τῶν λεπρῶν· κατα δὲ τὸ νότιον ὁδὸς ὁμαλὴ καὶ εὔστρωτος ἀνάγει εἰς τὸ ὑπερκείμενον τραχὺ ὄρος καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται ἡ νῦν πόλις ἐπιστεφομένη ὑπὸ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (2) ἣ ἐκ τοῦ μέσου τῶν οἰκιῶν ὑψοῦται ὡς δυνατὸν καὶ ὀχυρὸν φρούριον· κατὰ τὸ μέσον δὲ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους, μικρὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ κατ' ἀριστερὰν εὑρίσκεται μονή τις ἐλάσσονος μεγέθους ἐν χρήσει σχολείου τανῦν καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ σπηλαίου ἐν ᾧ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης εἶδε τὴν ἀποκάλυψιν καὶ φέροντος ἔτι

---

(1) Des Hayes Voy. de Levant. σ. 351. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω.

νειῶν ἀλλ' ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ, κατὰ τὸ ἐξώτατον βόρειον ἄκρον τῆς νήσου, πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου Βαΐου καὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου· ταύτην δὲ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν οὔτε ἐκεῖθεν γυνὴ ἢ παῖς, οὔτε ἐντεῦθεν μοναχὸς ἐδύνατο νὰ ὑπερβῇ εἰμὴ μόνον ὁ οἰκονόμος τῆς μονῆς, καὶ οὗτος οὐδέποτε μόνος ἀλλὰ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων μοναχῶν. — Κατὰ τὸ ἔτος 1096 ἔγραψεν ὁ ἅγιος τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἧς χωρία τινὰ εἰσὶ τὰ ἑξῆς· « Ἔρημος μὲν ἀνθρώπων ἡ ἐσχατιά, ἀθόρυβος δὲ ἡ διαμονή ». « Ἐδωρήθη δέ μοι διὰ χρυσοβούλλου βασιλικοῦ τό τε νησίον ἡ Πάτμος ἐξ ὁλοκλήρου τῶν δημοτικῶν δικαίων καθάπαξ ἀποσπασθέν, καὶ τὰ πλησιάζοντα τούτῳ νησίδια, οἱ Ναρκίοι καὶ ἡ Ληψώ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ Λέρῳ ἃ καὶ προκατεῖχον ὡς ἔφθην εἰπών, δύο προάστεια· φημὶ δὲ τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Τεμένιον ». παρακατιὼν δὲ λέγει καὶ ὅτι ὁρίζει τὸ χρυσόβουλλον « τὸ μὴ κατοικεῖν ἐν Πάτμῳ κοσμικοὺς ἄνδρας γυναῖκα, ἔχοντας καὶ παιδία ἢ νέους τινάς, τὴν ἡλικίαν μειρακιώδεις καὶ μήπω τὸν ἴουλον ἐξανθήσαντας ἢ εὐνούχους· τάχα γὰρ ἐκ πρώτης ὅ φασι γραμμῆς περιαιρῆσαι πάσης ἐπηρείας σατανικῆς ὑπόθεσιν, ἔσπευδον κτλ. Περὶ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος οὐδὲν ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ ἀναφέρει ὁ ἅγιος· ἴσως ἐκ τῆς ἐν τῇ μονῇ εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς ὁρμηθεὶς ὁ ἱστοριογράφος, καθωραΐζε τὸν βίον τοῦ ἁγίου διὰ τῆς προειρημένης ὁρμῆς τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ζήλου. — Πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὁ Χριστόδουλος ἠναγκάσθη ἐκ τῶν ἐπικρατούντων τότε πειρατειῶν τῶν Σαρακηνῶν νὰ ἀποχωρήσῃ μετὰ τῶν μοναχῶν αὐτοῦ εἰς Εὔβοια, ἔνθα ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1111. τὸ σῶμα δὲ αὐτοῦ ὅπερ ἤρξατο εὐθέως νὰ θαυματουργῇ μετηνέχθη εἰς Πάτμον ὑπὸ τῶν ἐπανελθόντων αὐτόσε μοναχῶν καὶ ἀπετέθη ἐν ξυλίνῃ λάρνακι ἐν εἴδει νε-

κροθήκης κατὰ δεξιὰν τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας· κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' αἰῶνος ἡ Πάτμος ἦν οἰκουμένη καὶ εὔπορος, καὶ ὁ περιηγητὴς Des Hayes διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ (1621) οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ἐνήργουν ἤδη ἐμπόριον δι' ἰδίων αὐτῶν πλοίων μέχρι τῆς Αγκόνης (1).

* Πάτμος, ἡ νῆσος αὕτη ἔχει περίμετρον 18 μιλ. Ιτ. καὶ ἀπέχει τῆς Σάμου 40 μιλ. εἶναι δὲ ὀρεινή, πετρώδης, ἡφαιστώδης, καὶ μια τῶν ξηροτέρων, τραχυτέρων και ἀφορωτερων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἔχει τρεῖς λιμένας, ἕνα κατ' ἀνατολὰς Σκάλα καλούμενον ἄριστον καὶ ἀσφαλέστατον, καὶ δύο κατὰ δυσμὰς Γρίκον καὶ Σάψιλα ἐπίσης καλοὺς καὶ κειμένους κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν και τὸ νοτ δυτικὸν τοῦ βαθέως κόλπου τοῦ πρώτου ἀφ' οὗ χωρίζονται διὰ δύο μικρῶν ταινειῶν γῆς· μεταξὺ δὲ τῶν τειῶν τούτων λιμένων ἐπὶ ὕψους τραχέως ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις, καὶ επὶ τῆς νοτ δυτικῆς ταινίας ὑπάρχει ἤδη εἶδος τι προαστείου συγκειμένου ἐξ αποθηκῶν, καφεπωλείων, καμίνων κεράμων καὶ πλίνθων καὶ τῶν τούτοις ἀνηκόντων οἰκημάτων, καὶ κατὰ μὲν τὸ βόρειον του λιμένος ὑπάρχει κῆπος μικρὸς περιέχων νοσοκομεῖον τῶν λεπρῶν· κατα δὲ τὸ νότιον ὁδὸς ὁμαλὴ καὶ εὔστρωτος ἀνάγει εἰς τὸ ὑπερκείμενον τραχὺ ὄρος και ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται ἡ νῦν πόλις ἐπιστεφομένη ὑπὸ τῆς μονῆς τοῦ Αγ. Ιωάννου τοῦ Θεολόγου (2) ἣ ἐκ τοῦ μέσου τῶν οἰκιῶν ὑψοῦται ὡς δυνατὸν καὶ ὀχυρὸν φρούριον· κατὰ τὸ μέσον δὲ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους, μικρὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ κατ' ἀριστερὰν εὑρίσκεται μονή τις ἐλάσσονος μεγέθους ἐν χρήσει σχολείου τανῦν καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ σπηλαίου ἐν ᾧ ὁ Απόστολος Ιωάννης εἶδε τὴν ἀποκάλυψιν καὶ φέροντος ἔτι

(1) Des Hayes Voy. de Levant. σ. 351. (2) Ιδ. ἀνωτέρω.

καὶ νῦν τὸ ὄνομα Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως· ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου εἶναι σταυροπηγιακή, τουτέστιν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἀρχῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑπόκειται εἰμὴ μόνῃ τῇ τοῦ πατριάρχου ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἀμέσως· ὁ ἡγούμενος ἔχει βαθμὸν ἐπισκόπου καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατριάρχου ἐνεργεῖ τὴν πνευματικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ πάσης τῆς νήσου, ἐκτελῶν πάντα τὰ ἱερὰ καθήκοντα ἐκτὸς χειροτονίας ἱερέως πρὸς ἣν ἀπαιτεῖται ἐπίσκοπος· ὁ παρὰ τῆς μονῆς εἰς τὸ πατριαρχεῖον τελούμενος ἐτήσιος δασμὸς περιορίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 μόνον Ὀθωμανικῶν γροσίων· ἐκτὸς δὲ τούτου καταβάλλει κατ' ἔτος ἡ μονὴ 150 γρόσια συνδρομὴν διὰ τὸν Ὀθωμανικὸν μονίτορα, καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα μικρὰ ποσὰ συνίσταται ἅπαν τὸ ἐτήσιον ὑποχρεωτικὸν αὐτῆς ἔξοδον· ἡ μονὴ αὕτη περιέχει ὡς 50 μοναχούς· ἔχει δὲ κτήματα ἐπὶ τῆς Λέρου, τῆς Σάμου, τῆς Καλύμνου, τῆς Κῶ, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀλλαχοῦ. — Οἱ κάτοικοι τῆς Πάτμου συμποσοῦνται ὑπὲρ τὰς 4000 ἐξ ὧν 300 εἰσὶ ναυτικοὶ καὶ ἔχουσι δώδεκα γολέττας καὶ βρίκια, ἐκτὸς ἄλλων μικρῶν πλοίων, πληρώνουσι δὲ φόρον ἐτήσιον εἰς τὸν Σατράπην τῆς Ῥόδου 16000 γροσίων. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μικροτάτη καὶ ἀφορωτάτη, καὶ ἐπὶ τοῦ τραχέως αὐτῆς ἐδάφους μία μόνη πηγὴ ὑπάρχει ἔν τινι ἀφεστηκότι κήπῳ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου καί τινα φρέατα κατὰ τὸν λιμένα· ἐν τῇ πόλει δὲ ὡς καὶ ἐν Θήρᾳ πᾶσα οἰκία ἔχει τὴν δεξαμενὴν αὐτῆς πρὸς συναγωγὴν τοῦ ὀμβρίου ὕδατος· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πλῆθος περδίκων, δασυπόδων (κουνελίων) ὀρτύγων, τρυγόνων κτλ. Ὁ κύριος κλάδος τῆς βιομηχανίας συνίσταται εἰς τὰ ὑπὸ τῶν γυναικῶν πλεκόμενα βαμβάκινα περιπόδια (τσουράπια) ὧν ἡ ἐξαγωγὴ φέρει ἐτησίως ἐπέκεινα τῶν 350,000 γροσίων, ὡς ἔγγιστα 100,000 δραχμῶν· μετὰ τὰ περιπόδια δεύτε-

ρος κλάδος βιομηχανίας πλίνθινα καὶ κεράμεια εἰσὶ τὰ μαγειρικὰ σκεύη ἃ κατασκευάζουσιν ἄριστα κατὰ τὸν λιμένα ἐξ ἐρυθρόχροος εἴδους ἀργίλου καὶ ἐκπέμπουσιν ἐξ αὐτῶν φόρτους ὅλους πλοίων εἰς Σμύρνην, Ῥόδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν· τὰ δὲ προϊόντα τῆς γῆς κατὰ σύγκρισιν εἰσὶν οὐτιδανότατα συνιστάμενα εἰς μικρὰν ποσότητα σίτου καὶ κριθῆς, ὀλίγον οἶνον καὶ ὀλίγα σῦκα· ἀλλὰ προσπορίζονται οἱ κάτοικοι τὸν ἀναγκαῖον σῖτον καὶ πυρόξυλα ἔκ τινων περικειμένων τῇ Πάτμῳ καὶ ὑποκειμένων αὐτῇ ἐρήμων νήσων. Ἡ Πάτμος εἶχε πρό τινος χρόνου σχολὴν Ἑλληνικὴν καλὴν ἀφ' ἧς ἐξῆλθον οὐκ ὀλίγοι πεπαιδευμένοι, καὶ μάλιστα περὶ τὰ τέλη τῆς προλαβούσης ἑκατονταετηρίδος, σχολαρχοῦντος κυρίως τοῦ Δανιήλ· ἐν δὲ τῇ μονῇ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ὑπάρχει βιβλιοθήκη πλουσία ποτὲ, ἤδη δὲ ἠκρωτηριασμένη καὶ παραλελυμένη ἐκ τῆς ἄκρας καὶ ἀσυγγνώστου ἀφροντισίας· σώζεται δὲ ἐν αὐτῇ πολύτιμόν τι κειμήλιον, σειρὰ συνεχὴς ὡς πεντήκοντα χρυσοβούλλων Αὐτοκρατορικῶν πρωτοτύπων ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πρώτου αἰῶνος μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἐπειδὴ πάντα σχεδὸν τὰ Χρυσόβουλλα ταῦτα διαλαμβάνουσι δωρεὰς χορηγηθείσας ἢ χρέη ἐπιβληθέντα τῇ μονῇ, εἰς διασκευὴν καὶ διατήρησιν πλοίου τινὸς πολεμικοῦ κτλ. καθίστανται πηγὴ μοναδικὴ ἴσως τούτου τοῦ εἴδους πρὸς γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους· οὐχ ἧττον δὲ εἰσὶν ἄξια λόγου διὰ τὴν ἀκριβῶς ἐν τοῖς χειρογράφοις ὁριζομένην χρονολογίαν· καὶ τὰ μὲν τούτων τὰ ἀρχαιότερα εἰσὶ γεγραμμένα τὰ πλεῖστα ἐπὶ παπύρου, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπὶ περγαμηνῆς· τὰ πρῶτα δὲ ἐκ τῆς ἀνελίξεως καὶ συνελίξεως εἰσὶν ἄκρως διατεθρυμμένα καὶ κατὰ πολλὰ μέρη δυσανάγνωστα. Μ. Γ. 44.° 15'. Π. 37°, 20'.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΕΡΗΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΑΤΜΟΝ.

ΛΕΒΙΝΘΟΣ κατὰ μεσημβρίαν τῆς Πάτμου ἀπέναντι τῆς Καλύμνου πρὸς δυσμάς.

ΑΡΚΙΟΙ ἢ ΝΑΡΚΙΟΙ κατ' ἀνατολὰς τῆς Πάτμου· ἦν κτῆμα τοῦ μοναχοῦ Χριστοδούλου (1).

ΛΕΙΨΟΣ (ἡ) ἢ ΛΕΙΨΩ (ἡ) ἢ ΛΕΙΨΟΝ (τὸ) ἢ ΛΗΨΙΑ κατὰ τὸν Πλίνιον (2)· καὶ αὕτη κατ' ἀνατολὰς καὶ ὡσαύτως κτῆμα ποτὲ τοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ (3)· αἱ τρεῖς εἰρημέναι νησίδες εἰσὶν ἤδη κτήματα τῆς μονῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

ΚΟΡΑΣΙΑΙ * Κρουσοὶ καὶ Φοῦρνοι, ἄθροισμα νησίδων μεταξὺ Πάτμου καὶ Σάμου ἐκτεινομένων ἐπὶ πολύ· κατὰ τὰς τραχείας αὐτῶν ἀκτὰς εἰσὶ πολλὰ κοιλώματα φαινόμενα ὡς θολωταὶ κάμινοι ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ ὀνομασία Φοῦρνοι. Ἡ μεγίστη τῶν νησίδων τούτων ἔχει κατὰ τὸ προσάρκτιον αὐτῆς ἥμισυ λιμένα καλὸν καὶ πηγὴν ὕδατος καὶ πύργον Ἑλληνικόν· κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τοῦ αὐλῶνος δι' οὗ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς ἑτέρα τις νησὶς καλουμένη Θέμινα ὑπάρχει χωρίον κείμενον ἐπὶ ἐρειπίων ἀρχαίου πολιχνίου καὶ παρ' αὐτῷ πολλὰ παλαιὰ λατομεῖα· τοῦ ἀθροίσματος τούτου τῶν νησίδων μέρος γεωργοῦσι καὶ νέμονται οἱ Σάμιοι καὶ μέρος οἱ Πάτμιοι· οἱ αἰγιαλοὶ αὐτῶν θεωροῦνται ὡς ἰχθυοτροφώτατοι.

ΑΝΥΔΡΟΣ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Πάτμου πρὸς τὴν Ἰκαρίαν· αἱ Κορεσίαι καὶ ἡ Ἄνυδρος αὕτη εἰσὶν ἰδιωτικὰ κτήματα.

ΛΕΡΟΣ καὶ ΛΕΡΙΑ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Καλύμνου

---

(1) Ἰδ. ἀνωτέρω. (2) Πλιν. 5, 36 In Cariae ora — Hyetussa, Lepsia, Leros. (3) Ἰδ. ἀνωτέρω.

καὶ τὸ νοτ- ἀνατολικὸν τῆς Πάτμου· ἡ νῆσος αὕτη καὶ ἡ Ἴκαρος συνῳκίσθησαν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Μιλησίων, ὡς λέγει ὁ Αναξιμένης παρὰ τῷ Στράβωνι (1)· διὸ καὶ ὅτε στασιασάντων τῶν Ἰώνων κατὰ τοῦ Δαρείου, καὶ ἁλισκομένων τῶν Ἰωνικῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Περσῶν, Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος ὁ κινήσας τὴν στάσιν καὶ ταράξας τὴν Ἰωνίαν ἀνεζήτει κρησφύγετον καὶ ἐβουλεύετο νὰ φέρῃ ἀποικίαν ἢ εἰς Σαρδὼ, ἢ εἰς Μύραιναν τὴν Ἠδωνῶν (ἐν Θράκῃ), ὁ ἱςορικὸς Ἑκαταῖος ὁ Ἡγησάνδρου συνεβούλευεν αὐτῷ εἰς οὐδετέραν τούτων νὰ φέρῃ ἀποικίαν, ἀλλ' εἰς Λέρον τὴν νῆσον (ὡς παρὰ ὁμογενεῖς) νὰ οἰκοδομήσῃ τεῖχος καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ἐὰν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὁρμώμενος νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Μίλητον (2). — Κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Μελεάγρου Γόργη, Εὐρυμήδη, Δηϊάνειρα καὶ Μελανίππη ἐθρήνουν ἀπαύστως ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἕως οὗ ἡ Ἄρτεμις ἐγγίσασα αὐτὰς διὰ ῥάβδου, μετεμόρφωσεν εἰς ὄρνιθας, καὶ ἀπῴκισεν εἰς Λέρον τὴν νῆσον, ὠνομάσασα αὐτὰς Μελεαγρίδας (3)· καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ δὲ ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς = Κλύτος ὁ Μιλήσιος Ἀριστοτέλους μαθητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μιλήτου γράφει οὕτως= Περὶ δὲ τὸ ἱερὸν τῆς Παρθένου ἐν Λέρῳ εἰσὶν αἱ καλούμεναι ὄρνιθες Μελεαγρίδες· ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἑλώδης ἐν ᾧ τρέφονται » (4)· ἐξ οὗ βλέπομεν ὅτι ἡ Ἄρτεμις εἶχε ναὸν ἐν Λέρῳ. Οἱ Λέριοι ἦσαν διαβεβλημένοι ὡς κακοήθεις· δθεν καὶ τὸ τοῦ Φωκυλίδου=

Καὶ τόδε Φωκυλίδεω· Λέριοι κακοί· οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὔ,
Πάντες πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος (5).

Ἡ Λέρος ἦν ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ φυομένην ἅλωνα.

(1) Στραβ β. 14, σ. 635. (2) Ηροδοτ. β. 5, κ. 124, 125. (3) Αντωνιν. Λιβερ. 2. (4) Αθην. Δειπνοσ. 14, σ. 635. (5) Στραβ. β. 10, σ. 487, 488.

* Λέρος· πορθμὸς 1 1/2 μιλίου τὸ πλάτος Διαπόρι καλούμενος διαχωρίζει τὴν νῆσον ταύτην ἀπὸ τῆς Καλύμνου καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ κεῖνται δύο σκόπελοι (1). Ἡ Λέρος εἶναι εὔφορος, ἔχει κοιλάδας καὶ κόλπους βαθυτάτους, καὶ λιμένας καλοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐν πολίχνιον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ συγκείμενον ἐκ 500 ὡς ἔγγιστα οἰκιῶν καὶ περιέχον 3000 κατοίκων οἳ ζῶσιν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς θαλασσοπλοΐας καὶ πληρώνουσιν εἰς τὸν σατράπην τῆς Ῥόδου τὴν ἐκ τοῦ γενικοῦ φόρου τῆς τετρανήσου (2) ἀνήκουσαν αὐτοῖς μερίδα 16,000 γροσίων· ἔχουσι δὲ 10 — 12 μεγάλα πλοῖα (γολέτας) καὶ τοσαύτας σπογγοσκάφας, κοινῶς σφουγγαράτα λεγομένας, ὄντες καὶ οὗτοι ὡς καὶ οἱ Καλύμνιοι καὶ ἄλλοι δῦται καὶ σπογγοθῆραι. — Πρὸς δυσμὰς τοῦ νῦν Πολιχνίου ἔκειτο ἐπὶ κατωφερείας λόφου ἡ ἀρχαία πόλις Λέρος ἧς σώζονται ἔτι λείψανα τινὰ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ θραύσματα μαρμάρων καὶ θολάρια· φαίνεται δὲ ὅτι ἦν ἀτείχιστος ἡ πόλις ἐκείνη. — Κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου ὑπάρχει μέγας κόλπος καὶ ἐν αὐτῷ λιμὴν Λακκὶ καλούμενος καὶ πλησίον τόπος γνωριζόμενος ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Τεμένια· ὁ μοναχὸς Χριστόδουλος οὗ ἦν ἰδιοκτησία ὁ τόπος οὗτος ὡς καὶ τὸ Παρθένιον λέγει αὐτὰ δύο προάστεια τῆς Λέρου ἣν γράφει Λέρνον καὶ ὀνομάζει τὰ Τεμένια ταῦτα Τεμένιον (3) ἔνθα εἰσὶν ἐκκλησίαι τινὲς περιέχουσαι ἀρχαῖα μάρμαρα καὶ οὐ πόῤῥω ἐκκλησιδίου τινὸς τοῦ Ἁγ. Πολυκάρπου διπλοῦν καταπεπτωκὸς θολάριον· μετὰ δὲ τὸ Λακκὶ εἶναι ἕτερος λιμὴν Λέπυρα λεγόμενος, καὶ ἐπὶ τῆς μικρᾶς ῥάχεως τῆς διαχωριζούσης τὸν λιμένα τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι τοῦ προσαρ-

(1) Ιδ. Κάλυμνος. (2) Αὐτ. (3) Ιδ. Πάτμος νησ.

κτίου ἀκρωτηρίου τῆς Καλύμνου κόλπου τοῦ καλουμένου Ξεροκάμπου ὑπάρχει φρούριον παλαιὸν κοινῶς Παλαιόκαστρον λεγόμενον καὶ συνιστάμενον εἰς ἐρείπια μονῆς τινος κακῶς περιτετειχισμένης καὶ οἰκοδομηθείσης ποτὲ ἐπὶ συντριμμάτων Ἑλληνικοῦ φρυκτωρίου μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ αὐλῆς ἐκ πελεκητῶν ὀρθογωνίων πλακῶν· κεῖνται ἔτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σωροί τινες λίθων ἐκ τοῦ κατερειπωθέντος πύργου· ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου κεῖται ἤδη ἐκκλησίδιον ἄθλιον ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαιοτέρας καὶ πολλῷ μείζονος Βυζαντινῆς ἐκκλησίας ἧς τοῦ ψηφιδωτοῦ ἐδάφους σώζονται μέχρι τοῦδε λείψανα· κατὰ πολλὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν καταφανῆ διάφορα ἴχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ θολάρια, ὡς παρὰ τὰ ἐκκλησίδια τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου καὶ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ ἀλλαχοῦ, ἔτι δὲ καὶ λείψανα οἰκοδομῶν τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς χριστιανοσύνης· εὑρέθη δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καί τις ἐπιγραφὴ ἀξιοσημείωτος δι' ἧς οἱ οἰκήτορες οἱ ἐν Λέρῳ ἀπονέμουσιν εὐγνωμοσύνην Ἑκαταίῳ τινὶ (τῷ Μιλησίῳ ἱστοριογράφῳ βεβαίως) (1). Κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου ἐν ἀποστάσει δέκα λεπτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὑπάρχει μετόχιον τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Παρθένιον καλούμενον καὶ κείμενον ἐντὸς εὐρυχώρου κοιλάδος ἧς τὸ πέρας ἀποτελεῖ ἐπιμήκη καὶ ἄριστον λιμένα τετραμμένον πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν καὶ σκεπόμενον ὑπὸ νησίδος Τοῦ Ἀρχαγγέλου λεγομένης καὶ κειμένης παρὰ τὸ στόμιον· καὶ τὸ μὲν εἰρημένον μετόχιον ὅπερ εἶναι παλαιότερον τῆς κυρίας μονῆς ὡς ὂν κτῆμα τοῦ μοναχοῦ Χριστο-

(1) Ῥὸς Περιηγ. Ἑλλην. νησ. Τ. 2, κ. 22, σ. 120. Ἐπιγρ. Ἑλλ. Ἀνεκδ. 2. ἀρθ. 188.

δούλου πρὶν οὗτος κτίσει τὴν ἐν Πάτμῳ μονὴν (1) ὀλίγας περιέχει ἀρχαίας πέτρας· ἀλλὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἐντὸς ἀμπελῶνος τινὸς· ὑπάρχει μεγάλη κατερειπωμένη ἐκκλησία περιέχουσα πολλὰς ἀρχαίας πλάκας καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου ναοῦ ὃς ἦν ἀναμφιβόλως ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ὢν πρὸς τὸ Τεμένιον (2). Μ. Γ. 44,° 25', Π. 37.°

Παρὰ τὴν Λέρον κατ' ἄρκτον εἰσὶ πολλαὶ νησίδες ἔρημοι διαφόρου μεγέθους· ἡ μεγίστη αὐτῶν καλεῖται Λεριλόνι.

ΚΑΛΥΜΝΑ ἢ ΚΑΛΥΔΝΑ ἀπέναντι τῆς Μύνδου, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κῶ καὶ τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς Λέρου· ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ καταλόγῳ λέγει πληθυντικῶς

. . . . . . νήσους τε Καλύδνας (3)·

ἐξ οὗ προέκυψε σύγχυσις καὶ ἀσάφεια καὶ κατά τινας μὲν ἦσαν δύο Κάλυδναι, ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνα· ὁ δὲ Σκήψιος ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος λέγει ὅτι ὁ Ὅμηρος ὠνόμασε πληθυντικῶς ταύτην τὴν μίαν καὶ μόνην νῆσον Καλύδνας ὡς Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ ὅτι λογιστέον τὸ τοῦ ποιητοῦ οὐχὶ κατὰ τὴν φαινομένην γραφήν, ἀλλ' ὑπερβατῶς, καὶ ἀντὶ

Οἱ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον Κράπαθόν τε Κάσον τε
Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε Καλύδνας

ἐννοητέον οὕτω = Οἱ δ' ἄρα νήσους Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε Κάσον τε, καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, Καλύδνας τε· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται βεβιασμένον καὶ δυσπαράδεκτον· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα αὐτὸν ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Καλύδνας τὰς Σποράδας ὧν μία ἦν Κάλυμνα· καὶ ὡς αἱ ἐγγὺς τῆς Νισύρου καὶ τῆς Κάσου νησίδες ἐλέγοντο νῆσοι

(1) Ιδ. Πάτμος νησ. (2) Ιδ. ἀνωτέρω. καὶ Ρὸς αὐτ. σ. 121.
(3) Ομ. Ιλ. Β. ς. 276.

τῶν Νισυρίων καὶ τῶν Κασίων οὕτως ὠνομάσθησαν Κάλυδναι καὶ αἱ περικείμεναι τῇ Καλύμνῃ ἴσως τότε λεγομένη Καλύδνῃ (1)· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πιθανώτερον, καὶ οὐ μόνον ἡ Λέρος ἀλλὰ καὶ ἕτεραι τινὲς περικείμεναι νησίδες, ὡς ἡ Τέλενδος κτλ. περιελαμβάνοντο πιθανῶς ἐν ταῖς Καλύδναις· ὡσαύτως δὲ λέγει καὶ ὁ Εὐστάθιος ὅτι εἰσὶ τῶν Σποράδων καὶ αἱ παρὰ τῷ Λυκόφρονι Κάλυδναι ὧν μία ἰδίως Κάλυδνα καλεῖται ἀφ' ἧς καὶ λοιπαὶ παρακείμεναι τὴν αὐτὴν κλίσιν ἔλαχον· ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράψας λέγει τὰς νήσους ταύτας οὐχὶ Καλύδνας ἀλλὰ Καλύμνας (2).— Κατὰ τὸν Διόδωρον τὴν Κάλυδναν καὶ τὴν Νίσυρον τὸ μὲν ἀρχαῖον Κᾶρες κατῴκησαν· μετὰ ταῦτα δὲ Θετταλὸς ὁ Ἡρακλέους κατεκτήσατο ἀμφοτέρας τὰς νήσους· διόπερ ὁ Ἄντιφος καὶ ὁ Φείδιππος οἱ Κώων βασιλεῖς στρατεύοντες εἰς Ἴλιον, ἦρχον τῶν πλεόντων ἐκ τῶν προειρημένων νήσων· κατὰ δὲ τὸν ἐκ Τροίας ἀπόπλουν τέσσαρες τῶν νηῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξέπεσαν περὶ τὴν Κάλυδναν· καὶ οἱ ἐν αὐταῖς καταμιγέντες τοῖς ἐγχωρίοις, κατῴκησαν (3)· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ οἱ Δωριεῖς τῆς Κῶ ἔστειλαν ἀποικίαν εἰς Κάλυδναν· παρὰ δὲ τοῦ Ἡροδότου μανθάνομεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ βασιλὶς τῆς Ἁλικαρνασσοῦ Ἀρτεμισία ἡγεμόνευε τῶν Καλυδνίων, ὡς καὶ τῶν Ἁλικαρνασσέων, τῶν Κώων καὶ τῶν Νισυρίων, καὶ ὅτι πάντες οὗτοι ἦσαν ἔθνος Δωρικόν, οἱ μὲν Ἁλικαρνασσεῖς Τροιζήνιοι, οἱ δὲ ἄλλοι Ἐπιδαύριοι (4). — Τὸ μέλι τῆς Καλύμνου ἦν ἐξαιρέτου ποιότητος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων λέγων = Ἅπαν μὲν οὖν τὸ νησιωτικὸν μέλι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀστεῖον ἐστὶ,

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 489. (2) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 530. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 54. (4) Ηροδοτ. β. 7, κ. 99.

καὶ ἐνάμιλλον τῷ Ἀττικῷ· τὸ δ' ἐν ταῖς νήσοις διαφερόντως μάλιστα δὲ τὸ Καλύμνιον (1). — Κατὰ τὸν Πλίνιον τέσσαρες πόλεις ὑπῆρξαν ἐπὶ τῆς Καλύμνου = Κῶον, (2), Νότιον, Νίσυρος καὶ Μενδέτερος (3)· ἀλλ' ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων οὐδὲν ἐπ' οὐδεμιᾷ ἐπιγραφῇ εὕρηται (4).

Κάλυμνος· ἡ νῆσός αὕτη σύγκειται ἐξ ὀρέων ὑψηλῶν καὶ γυμνῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μετά τινων κοιλάδων ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μικρῶν πεδιάδων· ἔχει δὲ σχῆμα τετραγωνοειδὲς ἀνώμαλον, πλατυνομένη κατὰ τὸ μέσον καὶ ἐκτείνουσα κατ' ἄρκτον γλῶσσαν προμήκη χερσονησίζουσαν καὶ διευθυνομένην πρὸς τὸ βορ δυτικόν, περατουμένην δὲ ἀπέναντι τῆς Λέρου ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ διὰ δύο ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ νησίδων ὧν ἡ μείζων παρὰ τὴν Κάλυμνον, ἡ δὲ ἐλάσσων παρὰ τὴν Λέρον· τὸ δὲ μεταξὺ τῆς Καλύμνου καὶ τῆς παρ' αὐτῇ νησίδος στενὸν καλεῖται Διαπόρι· ἔχει ἡ νῆσος πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ πολλοὺς κόλπους καὶ λιμένας· ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς τὸ νεῦον πρὸς μεσημβρίαν καλεῖται Χονδρὴ Μύτη, τὸ δὲ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον Χοιρομύτη, ἐκ δὲ τῶν δύο τῶν κατὰ μεσημβρίαν τὸ μὲν ἀνατολικώτερον λέγεται Ἅγιος Γεώργιος, τὸ δὲ δυτικώτερον ὅπερ διήκει εἰς τὴν θάλασσαν ἐν εἴδει μικρᾶς χερσονήσου Κεφαλᾶς· κόλποι δὲ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς λιμένες εἰσὶν οἱ ἑξῆς = κατ' ἄρκτον ἐπὶ τῆς προσαρκτίου ἀκτῆς τῆς προμήκους γλώσσης Σικάτη καὶ Παλαιονήσι τετραμμένοι ὁ μὲν πρῶτος πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν, ὁ δὲ δεύτερος πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ διαβρέχοντες ἰσθμὸν χερσονήσου ἐκτεινομένης διὰ δύο πτερύγων ἑκατέρωθεν ἐπ' ἀμφοτέρους. Πεζῶντας κατ' ἄρκτον

(1) Στραβ. β. 10, σ. 489. (2) Πλιν. 4, 23. (3) Αὐτ. 5, 36. (4) Πετκη. Φιλ. υπτ. Τ. 7, Π. 21, τ. 141 καὶ ετμ.

τοῦ μεγάλου σώματος τῆς νήσου καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν δύο προειρημένων. Ῥήνα κατ' ἀνατολὰς κατὰ τὸ πέρας κοιλάδος καταφύτου ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ καλουμένης Βαθύ· ὁ λιμὴν τῆς κωμοπόλεως ἢ χώρας Πόθια καλούμενος κατὰ τὸ ἀνατ νότιον, Βλιχάδια κατὰ μεσημβρίαν, Ποδάρι κατὰ τὸ δυτ-νότιον, Λινάρι κατὰ δυσμὰς καὶ Αργινῶντας κατὰ τὸ δυτ βόρειον· ἡ νῆσος ἔχει μίαν κωμόπολιν κοινῶς χώραν ὁμώνυμον αὐτῇ ἐπὶ κατωφερείας ὄρους ἐπικειμένου εἰς κοιλάδα μικρὰν ἐκτεινομένην ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μεταξὺ τῶν δύο λιμένων, τοῦ τῆς πόλεως αὐτῆς κατ' ἀνατολὰς καὶ τῶν Λιναρίων κατὰ δυσμάς· κεῖται δὲ ἡ πόλις ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς τῶν δύο εἰρημένων λιμένων καὶ ἐν ἴσῃ ἀποστάσει ἀπ' αὐτῶν, ἀπέχουσα ἑκατέρου ἀνὰ 3/4 ὥρας· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ἐν ἀποστάσει 10 λεπτῶν κεῖται ἐπὶ ὀροπεδίου βράχου μεμονωμένου ἡ παλαιὰ ἐγκαταλελειμμένη πόλις τοῦ μεσαιῶνος ἧς ὁ περίβολὸς σώζεται ἔτι καλῶς διατηρούμενος, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ λιμένος μέρος τοῦ πεδίου εἶναι κατάφυτον ἐκ συκῶν καὶ ἀμπέλων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ σώζονται λείψανα ἀρχαίου πολίσματος Καταλύματα καλούμενα καὶ πολυάριθμοι τάφοι πρὸ οὐ πολλοῦ ἀνακαλυφθέντες καὶ μετ' αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ὑπάρχει σπήλαιον μέγα τῶν Νυμφῶν, ὡς φαίνεται, γνωριζόμενον δὲ ἤδη κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑπτὰ Παρθένες· φαίνονται δὲ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τούτου καὶ πολλὰ γνωρίσματα ἀρχαίων ἀναθημάτων· καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ ἀπ' αὐτοῦ καταντικρὺ τῆς πόλεως πρὸς μεσημβρίαν εἰσὶν ἐπὶ ἐξέχοντος λόφου τὰ ἐρείπια φρουρίου τινὸς τοῦ μεσαιῶνος ὅπερ γνωρίζεται ἤδη ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέρα-κάστρον καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ σώζονται ἔτι ἐγκεχαραγμένα οἰκόσημα τινὰ τῶν τότε φράγκων φρουράρχων τῆς Καλύμνου καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν.—Μετά τινας

ἑκατοστυίας βημάτων ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς κεῖνται τὰ λείψανα μεγάλης τινος ἐκκλησίας Τοῦ Χριστοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ λεγομένης ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου ναοῦ· ἡ ἐκκλησία αὕτη κεῖται μὲν πρὸ ἀμνημονεύτου χρόνου κατερειπωμένη, ἀλλὰ πολλοὶ γέροντες ἐνθυμοῦνται ἔτι καὶ νῦν ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὀκτὼ κίονες ἵσταντο ἔτι ὀρθοὶ καὶ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν αὐτοὶ καὶ πολλὰ ἕτερα μάρμαρα ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ τούτου οἴκου ἀφῃρέθησαν ἐντεῦθεν πρὸς κατασκευὴν τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκκλησίας τῆς Παναγίας· ὁ δὲ ναὸς, ὡς ἔκ τινων ἐπιγραφῶν ἐπὶ τεμαχίων μαρμάρων εὑρεθέντων ἐν τῷ προαυλίῳ δείκνυται, ἦν τοῦ Καλυδνέως Ἀπόλλωνος μετ' ἄλλων ἐν ταὐτῷ θεοτήτων, ὡς τῆς Πανακείας κτλ. (1)· κατ' ἀριστερὰν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ἕτερον ἐκκλησίδιον τῆς Ὑπακοῆς λεγόμενον καὶ περιέχον πολλὰς ἐπιγραφὰς, καὶ οὐ πόῤῥω αὐτοῦ τὸ πολυάνδριον ἔνθα οἱ ἀρχαῖοι ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς θολωτοὺς τετειχισμένους τάφους θολάρια λεγομένους ὡς καὶ οἱ νῦν ἄνθρωποι θάπτουσιν ἔτι εἰς παρόμοια θολάρια ἀλλ' ἐλάσσονος μεγέθους καὶ πολλῷ ὑποδεέστερα τῶν πάλαι κατὰ τὴν στερεότητα. Πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν τῇ αὐτῇ κοιλάδι, καὶ ἐν ἀποστάσει ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος Λιναρίου ὑπάρχει βρύσις Παραδίσι λεγομένη καὶ πλησίον αὐτῆς φάραγξ Δραπέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἐπὶ ἠρέμα κεκλιμένου πετρώδους πεδίου θεμέλια πολλὰ ἀρχαίων οἰκοδομῶν ἔνθα εὑρέθησαν πολυάριθμα νομίσματα· φέρει δὲ παραδόξως ὁ τόπος οὗτος τὴν προσηγορίαν Δάμος, καὶ μι-

(1) Ἰδ. Ρος Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ. 2, κ. 21, σ. 98 — Ἰδ. καὶ Στεφ. Βυζ. Κάλυδνα νῆσος.

κρὸν πορρωτέρω ὑπάρχει νεκροθήκη λελατομημένη ἐντὸς βράχου καὶ περιέχουσα τέσσαρας τύμβους ὧν εἷς ἠνεώχθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ εὑρέθησαν ἐν αὐτῷ πολλὰ ἀγγεῖα καὶ ἀρχαῖα κοσμήματα· καὶ μετά τινα βήματα ἀπ' αὐτοῦ κεῖται παλαιότατον ἐκκλησίδιον τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου ᾠκοδομημένον ἐξ ἀρχαίων λειψάνων· οὐ πόῤῥω τοῦ λιμένος τῆς πόλεως κεῖται μεγάλη παλαιὰ ἐκκλησία τῆς Παναγίας κατερειπωμένη καὶ περιέχουσα πολλοὺς κίονας λείους ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ πλάκας τετραγώνους ἐκ τιτανώδους λίθου, ἐξ οὗ δείκνυται ἀνενδοιάστως ὅτι ὑπῆρξαν ἐνταῦθα ἀξιόλογα ἀρχαῖα οἰκοδομήματα· ὄπισθεν δὲ τῆς ἐκκλησίας εἰσὶ πολλὰ ἀρχαῖα μεγάλα καμαρώματα τεθαμμένα ἐντὸς τῆς γῆς κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ ἐφ' ἑνὸς αὐτῶν σώζονται ἔτι ἴχνη γραφῶν, καὶ ἔν τινι παρακειμένῃ ἀμπέλῳ εὑρέθη πρὸ οὐ πολλοῦ μάρμαρον φέρον τὰ ὀνόματα ἑπτὰ τεθνεώτων (1), καὶ κατὰ πολλὰ δὲ ἄλλα μέρη τῆς νήσου εἰσὶ τάφοι καὶ θολάρια καὶ ἴχνη οἰκοδομῶν ὡς τὰ ἀνωτέρω· κατὰ δεξιὰν τῆς εἰσόδου τοῦ τῆς πόλεως λιμένος τοῦ κατ' ἀνατολὰς ὑπάρχει κῆπος μικρὸς καὶ ἐν αὐτῷ οἰκίσκοι τινὲς ἐν χρήσει νοσοκομείου τῶν λεπρῶν, κατὰ δὲ τὴν ἀλιτενῆ ἀκτὴν τοῦ λιμένος αὐτοῦ εἰσὶ 15 — 16 οἰκίαι· κατὰ δὲ δυσμὰς ὁ τόπος ἔνθεν τελεῖται ἡ πρὸς τὴν Τένεδον διαπόρθμευσις καλεῖται Συκιὰ καὶ ἐκεῖ ἀναβρύει πηγὴ γλυκεροῦ ὕδατος· παρὰ τὸν λιμένα Λινάρι φαίνονται λείψανα τινὰ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ ἔν τινι ἀμπέλῳ εὑρέθη βάθρον περιφερὲς ἀνδριάντος τοῦ Τιβερίου (2). — Πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς πόλεως, ἐπὶ ὀροπεδίου κατωφερείας τινὸς τοῦ ὄρους τοῦ ὁρίζοντος τὰ μεσημβρινὰ τῆς κοιλάδος ὑπάρχει μετόχιον τῆς

---

(1) Ρὸς Επιγρ. Ελλ. Ανέκδ. 2'. ἀρ. 183. (2) Αὐτ. ἀρ. 180.

ἐν Πάτμῳ μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου· καλεῖται δὲ ὁ τόπος οὗτος Ἄργος, ἐξ οὗ δείκνυται ἀριδήλως ἢ τὸ πάλαι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὡς καὶ ἐν τῇ Νισύρῳ ἀποκατάστασις ἀποικίας Ἀργείων ἢ Ἐπιδαυρίων (1). — Ἐξ ἁπασῶν τῶν ἐνδείξεων καθίσταται ἀναμφίβολον ὅτι τὸ πάλαι ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ ἦν ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου· φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἦν αὕτη συνῳκισμένη ἐντὸς περιβόλου, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ᾤκουν κωμηδὸν καὶ διεσπαρμένοι κατὰ μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἀθροίσματα ἐφ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κυρίου λιμένος μέχρι τοῦ πρὸς δυσμὰς Λιναρίου, διότι ἁπανταχοῦ τῆς ἐκτάσεως ταύτης ἀπαντῶνται λείψανα οἰκοδομῶν, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἴχνος τι περιτειχίσματος· καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦτο ἦν πρότερον πλῆθος ἄπειρον ἐπιγραφῶν καὶ ἀρχαιοπλήτων, ὡς καὶ ὁ Βουδελμόντης λέγει, θαυμάζων ἐν ταὐτῷ τὸ ὕψος τῶν ὀρῶν τῆς Καλύμνου (2), καὶ φημίζων τὸν ἐκ τῶν ποιμνίων πλοῦτον τῶν Καλυμνίων (3)· ἀλλ' ἐν τῷ διαστήματι τῶν τριῶν τελευταίων γενεῶν, κατὰ τὴν βαθμηδὸν κτίσιν τῆς ἐνεστώσης πόλεως τὸ πλεῖστον αὐτῶν καταναλωθὲν ἐξηφανίσθη καὶ τὰ ὑπολειφθέντα ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν οἰκοδομηθείσης μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. — Κατὰ βορρᾶν τῆς πόλεως ὑπάρχει μικρὰ καὶ ἐπιμήκης κοιλὰς κατάφυτος ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ καλουμένη Βαθύ, περατουμένη δὲ πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὸν λιμένα τὴν Ῥῆναν καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος αὐτῆς, παρὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἄγουσαν ὁδὸν εἶναι τόπος Τεμενια καλούμενος ἔνθα πρό τινων ἐτῶν εὑρέθησαν πολλὰ νομίσματα· πρὸς βορρᾶν δὲ τῆς κοιλάδος

(1) Ἰδ. Νίσυρος νῆσ. (2) Τὸ ὕψος τοῦ κατὰ τὸ βορειο-δυτικὸν τῆς πόλεως μεγάλου ὄρους εἶναι 2800 ποδῶν. ἰδ. Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νῆσ. Τ. 2. Χαρτ. Καλύμνου. (3) Βουδελμ. σ. 104 παρὰ Ρὸς αὐτ. σ. 110.

ταύτης εἶναι τόπος Φυλακαὶ λεγόμενος καὶ παρ' αὐτῷ ἐκκλησία μεγάλη εἰς μνήμην τοῦ Σωτῆρος, μία τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁλοκλήρως ἐκ μαρμάρου λευκοῦ κατεσκευασμένη, ἤδη δὲ ἐγκαταλελειμμένη· κατὰ δὲ τὸ μέσον αὐτῆς ὑπάρχει μετόχιον τῆς Ὑψηλῆς Κυρᾶς προσαγορευόμενον καὶ παρ' αὐτῷ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου περιέχουσα κάλπην μαρμαρίνην ἄλλου σχήματος ἢ αἱ Ἀττικαὶ καὶ πῶμα σαρκοφάγου καὶ διάφορα ἄλλα μάρμαρα.— Οἱ κάτοικοι τῆς Καλύμνου συμποσοῦνται ἐπέκεινα τῶν 7,000 ἀνθρώπων οἰκούντων πάντων ἐν τῇ πόλει καὶ τῷ λιμένι, ἐξαιρουμένων τινῶν οἰκιῶν διεσπαρμένων· κυβερνῶνται δὲ ἀφ' ἑαυτῶν, ἐκλέγοντες κατ' ἔτος ἕνα δήμαρχον, ἕνα ταμίαν καὶ ἕνα γραμματέα, καὶ μετὰ τῶν τριῶν γειτνιαζουσῶν νήσων, τῆς Λέρου, τῆς Πάτμου καὶ τῆς Ἰκαρίας ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ λεγομένη τετράνησος πληρώνουσι φόρον ἐτήσιον εἰς τὸν σατράπην τῆς Ῥόδου 80,000 γροσίων ἐξ ὧν τὸ ἐπιβάλλον αὐτοῖς μέρος 33,500. Τὰ προϊόντα ταύτης τῆς γυμνῆς καὶ πετρωδεστάτης νήσου εἰσὶ σῦκα καὶ οἶνος ὅσον πρὸς χρῆσιν, κριθὴ ἐξ ἧς μόνης ποιεῖται ὁ ἄρτος καὶ ἀρκεῖ ἐπὶ ἓξ μόνον μῆνας, ὀλίγον ἔλαιον, ἐξαίρετον μέλι οὗ καὶ μέρος ἐξάγεται καὶ ἱκανὴ κτηνοτροφία· εἶναι δὲ ἰδιαίτερον ἐπιτόπιον ἔθιμον ἑκάστη τῶν ἐκδιδομένων εἰς ἄνδρα θυγατέρων νὰ ἔχῃ ἰδίαν οἰκίαν, οἱ δὲ υἱοὶ μηδὲν νὰ κληρονομῶσιν. — Οἱ Καλύμνιοι εἰσὶν ἐξ ἐπαγγέλματος δύται καὶ σπογγοθῆραι, καὶ εἰς τοῦτο γυμνάζονται παιδιόθεν ὡς καὶ οἱ Σάμιοι οἱ Λέριοι κτλ. ὁ ὑπὸ τῶν Καλυμνίων ἐτησίως ἐκσπώμενος χονδρὸς σπόγγος λογίζεται ἐπέκεινα τῶν 40000 ὀκάδων, ὁ δὲ ψιλὸς 1500 — 2000 ὀκ. καὶ πωλεῖται τὸ μὲν χονδρὸν εἶδος πρὸς εἴκοσι γρόσια ἡ ὀκᾶ, τὸ δὲ ψιλὸν ὑπὲρ τὰ 150 γρ. (5 — 40 δραχμάς)· τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ

σπόγγου εὑρίσκεται κυρίως παρὰ τὴν Ἀστυπάλαιαν, τὴν Ῥόδον καὶ τὴν Κρήτην, τὸ δὲ ὑποδεέστερον παρὰ τὰς λοιπὰς ἐλάσσονας νήσους καὶ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλλάδος· ἐξέρχονται δὲ ἐτησίως πρὸς θήρευσιν τοῦ σπόγγου ἐκ μὲν τῆς Καλύμνου 130—140 σκάφαι, σχεδὸν τοσαῦται ἐκ τῆς Σάμου ἧς οἱ κάτοικοι ὑπερτεροῦσι κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο δεξιότητα, 10 — 12 πλοιάρια ἐκ τῆς Λέρου καὶ ἀναλόγως ἐκ τῶν λοιπῶν μικρῶν νήσων· ἔτι δὲ μέγας ἀριθμὸς ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἀργολικῷ κόλπῳ Κρανιδίου· ὥστε τὸ ὅλον συμποσοῦται πλέον τῶν 400 σκαφῶν μετερχομένων ἐτησίως τὴν θήρευσιν ταύτην. — Παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Καλύμνου κεῖται νῆσος μικρὰ Τέλενδος καλουμένη· τὸ ὄνομα φαίνεται ἀρχαῖον· ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πόλιν Τέλενδον κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Λυκίας (1), καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης τῆς ὀνομασίας, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἐξάγεται ἡ ἀπόδειξις τῶν ἀπειραρίθμων μεταξὺ τῶν Ἀσιατικῶν παραλίων καὶ τῶν παρακειμένων νήσων μεταναστεύσεων καὶ τῇδε κἀκεῖσε κατοικήσεων. Ὁ μεταξὺ Καλύμνου καὶ Τελένδου πορθμὸς ἔχει ἱκανὸν βάθος καὶ ἀποτελεῖ ἐξαίρετον λιμένα διὰ πολεμικὰ πλοῖα ἔχοντα τὸ μέγα πλεονέκτημα τοῦ νὰ δύνανται διὰ παντὸς ἀνέμου νὰ ἐκπλέωσιν εἴτε διὰ τοῦ πρὸς ἄρκτον εἴτε διὰ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν στομίου. Ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Κάλυμνον τετραμμένης ἀκτῆς τῆς Τελένδου ὑπάρχει μεγάλη μονὴ κατερειπωμένη τοῦ Ἁγ. Βασιλείου, τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος· ὑπεράνω αὐτῆς ὑψοῦται ὄρος ὑψηλότατον καὶ ἐπ' αὐτοῦ κεῖται φρούριον ὡσαύτως τοῦ μεσαιῶνος Κάστρον κοινῶς λεγόμενον καὶ φέρον τὴν προσηγορίαν Ἅγ. Κωνσταντῖνος· κατὰ μεσημβρίαν τῆς μο-

(1) In Lycio autema mari Illyris, Telendos, Attelabussa. Πλίν. β. 5, κ. 35.

νῆς τοῦ Ἁγ. Βασιλείου ἐπὶ μικρᾶς πεδιάδος εἰσὶ διεσπαρμένα πολλὰ ἐρείπια μεγάλων καὶ ἐπιφανῶν Ῥωμαϊκῶν οἰκοδομῶν ἐν οἷς καὶ λουτροῦ τινος γνωριζομένου ἐκ τῶν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν διατρεχόντων τοὺς τοίχους αὐτοῦ ὑδροφόρων σωλήνων, καὶ οἱ ἀγροὶ εἰσι κατεστρωμένοι ὑπὸ θραυσμάτων κεράμων καὶ ὑπὸ διαφόρων ἀγγείων· εἰσὶ δὲ καὶ φρέατα τινὰ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· κατὰ δὲ μεσημβρίαν ἐκτρέχει τὸ νησίον εἰς ἀκρωτήριον κάταντες καὶ λοφοειδές, καὶ ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου σώζονται ἔτι ὡς εἴκοσι καμαρωτὰ θολάρια ὅμοια κατὰ πάντα τοῖς τῆς Ἀμοργοῦ, καὶ ἕκαστον τούτων περιέχει τρεῖς, καί τινα μάλιστα τῶν μειζόνων πέντε νεκροθήκας· πάντων δὲ αἱ θύραι εἰσὶ τετραμμέναι πρὸς ἀνατολάς· ἐκ τῶν εἰρημένων λειψάνων δείκνυται ἀνενδειάστως ὅτι ἡ Τέλενδος ἦν τὸ πάλαι κατῳκημένη. — Ἐκτὸς τῆς Τελένδου εἰσὶ καὶ ἕτεραι τινὲς νησίδες ἔρημοι παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Καλύμνου, ὡς Ἐπάνω-Νησὶ παρὰ τὴν Τέλενδον αὐτήν, πρὸς τὸν δυτικὸν αὐτῆς αἰγιαλόν· Καλάλιαρος ἀπέναντι τοῦ κόλπου Ἀργινῶντα πρὸς τὰ Σκαλιά· Ἁγία Κυριακὴ ἀπέναντι τοῦ κόλπου τῶν Λιναρίων· πρὸς δὲ ἀνατολὰς τῆς Καλύμνου, μεταξὺ τοῦ λιμένος αὐτῆς καὶ τῆς Κῶ εἰσὶν ἔτι νησίδες τινὲς ἔρημοι ὧν ἡ μεγίστη καλεῖται Ψέρημος καὶ ἔχει ἱκανῶς μεγάλην περίμετρον, καλοὺς ἀγροὺς καὶ ἐρείπια μικροῦ Ἑλληνικοῦ πολίσματος. Πλάτη παρὰ τὴν Ψέρημον πρὸς δυσμὰς ἔχουσα ὡσαύτως καὶ ἐρείπια, καὶ ἕτερον μικρὸν νησίδιον παρὰ τὴν Πλάτην ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Νε-

---

(1) Ἴσως ἡ κατὰ ταύτην τὴν θέσιν ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς πίναξι τοῦ Κίπερτ Ὑψίρισμα ἡ κατὰ τὸν Χόφμαν σ. 1465 Ὑψέρεισμα· ἀλλὰ πόθεν ἡ ἀρχαία αὕτη ὀνομασία; ὑπ' οὐδενὸς τῶν γεωγράφων ἢ συγγραφέων ἀναφαίρεται. ἰδ. καὶ Ρὸς Περιηγ. Ελλ. νησ. Τ. 2, κ. 21, σ. 108 σημ. 8'.

κροθήκη γνωριζόμενον. Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, 1825 τῇ 29 αὐγούστου συνεκροτήθη παρὰ τὴν Κάλυμνον κρατερὰ ναυμαχία μεταξὺ τῶν μικρῶν καὶ εὐαρίθμων Ἑλληνικῶν πλοίων ὑπὸ τοὺς γενναίους Ἀνδρέαν Μιαούλην, Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν, Ἀντώνιον Κριεζῆν, Ἐμμανουὴλ Τομπάζην καὶ Λάζαρον Παναγιώτην ἀφ' ἑνὸς, καὶ δύο μεγάλων στολων, τοῦ μὲν Βυζαντινοῦ ὑπὸ τὸν Τοπὰλ πασᾶν, τοῦ δὲ Αἰγυπτίου ὑπὸ τὸν Ἰβραῒμ πασᾶν ἀφ' ἑτέρου, καὶ μετὰ πεισματώδη συμπλοκὴν τὰ μίκρὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐνίκησάν καὶ ἔτρεψαν καὶ διέσπειραν τὰ μεγάλα καὶ ἐξ αὐτῶν ἄλλα ἐπυρπόλησαν, ἄλλα ἐζώγρησαν, καὶ χιλιάδες τῶν βαρβάρων μαχητῶν καὶ ναυτῶν ἀπωλέσθησαν.

ΚΩΣ, κατὰ τὸ στόμα τοῦ μεταξὺ Ἀλικαρνασσοῦ καὶ Κνίδου βαθέως κόλπου, μικρὸν ἀπέχουσα τοῦ Τερμέρου, τόπου τῆς Καρίας πρὸς βοῤῥᾶν καὶ τοῦ Τριοπίου ἀκρωτηρίου πρὸς νότον (1), ἔχουσα δὲ πρὸς μὲν τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τὴν Νίσυρον, Τῆλον καὶ Ῥόδον, πρὸς δὲ τὸ βορ-δυτικὸν τὴν Κάλυμνον καὶ πρὸς τὸ νοτ-δύτικὸν τὴν Ἀστυπάλαιαν· εἶχε πόλιν καὶ λιμένα κλειστόν (2)· ἐκαλεῖτο τὸ ἀρχαῖον Μεροπηῒς ἢ Μερόπις, οἱ δὲ κάτοικοι ἐλέγοντο Μέροπες ἀπὸ Μέροπος ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Τριόπα, ἀρχηγοῦ τῆς ἐκ Θεσσαλίας ἐλθούσης ἀποικίας τῶν Πελασγῶν (3) ἢ κατ' ἄλλους ἀπὸ Μερόπης ἧς ἡ θυγάτηρ καλουμένη Κῶς μετέδωκε τελευταῖον τὸ ὄνομα αὐτῆς τῇ νήσῳ· πρῶτοι τῶν γνωστῶν ἀρχαίων οἰκητόρων τῆς νήσου ταύτης ἐγένοντο οἱ ῥηθέντες Πελασγοὶ, εἶτα οἱ μετὰ τοῦ Τληπολέμου καταπλεύσαντες

---

(1) Ἰδ. Σκυλ. Περιπλ. Καρία καὶ σημ. 2΄. (2) Σκυλ. αὐτ. (3) Στεφ. Βυζ. Κῶς καὶ Μέροψ. — Αντων. Λιβερ. Μεταμορφ. § 15. — Ἰδ. καὶ Στραβ. β. 15, σ. 686.

εἰς Ῥόδον Ἀργεῖοι (1), μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος οἱ Ἀσκληπιάδαι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ῥήτωρ Ἀριστείδης (2) καὶ ἐπιβεβαιοῖ ὁ Θεόπομπος (3), καὶ τέλος μοῖρα τῶν μετὰ τοῦ Ἀλθαιμένους ἀποικησάντων Δωριέων, καὶ τότε ἀπετέλεσε καὶ ἡ Κῶς μέρος τῆς Δωρικῆς ἑξαπόλεως, εἶτα δὲ πενταπόλεως (4). — Τὸ μέγεθος τῆς Κῶ, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἦν ὅσον πεντακοσίων πεντήκοντα ςαδίων· ἦν δὲ εὔκαρπος πᾶσα, καὶ προῆγεν ἄριστον οἶνον καθάπερ ἡ Χίος κα ἡ Λεσβος· ἔχει δὲ ὄρη ὧν τὸ μέγιστον κείμενον κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νησου πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐκαλεῖτο ΩΡΟΜΕΔΩΝ κατὰ τὸν σχολαστην τοῦ Θεοκρίτου (5) ἢ ΠΡΙΟΝ κατὰ τὸν Πλίνιον (6)· ἀκρωτήρια κατὰ μὲν ἄρκτον Σκάνδαριαν ἢ Σκανδάλιον διέχον τῆς ἠπείρου σταδιους τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ μεσημβρίαν Λακτῆρα ἀφ' οὗ ἑξήκοντα στάδιοι εἰς Νίσυρον καὶ διακόσιοι τριάκοντα πέντε εἰς τὴν πόλιν· κατὰ δὲ δυσμὰς Δράκανον ἀπέχον τῆς μὲν πόλεως διακοσίους, τοῦ δὲ ἀκρωτηρίου Λακτῆρος τριάκοντα καὶ πέντε σταδίους· πόλιν δὲ εἶχεν ἡ νῆσος μίαν ἣ ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια καὶ ᾤκειτο ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἢ ἡ ὕστερον ὁμοίως ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ Εὐρύπυλος ὁ Ἡρακλέους καὶ Χαλκιόπης· διὸ καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει τὴν Κῶν ἐν τῷ καταλόγῳ πόλιν τοῦ Εὐρυπύλου=

Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν (7)·

ἔπειτα διὰ στάσιν μετῴκησαν εἰς τὴν μεταγενεστέραν περὶ τὸ ἀκρωτήριον Σκανδάλιον καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Κῶν

---

(1) Ιδ. Ρόδος νησ. (2) Ἀριστειδ. Ρητ. εἰς Ἀσκληπιαδ. σ. 71, ἔκδ. Φλωρεντίας 1517. (3) Θεόπομπος παρὰ Φωτ. κωδ. 176, σ. 391. (4) Ιδ. Ρόδος νῆσος. (5) Σχολ. Θεοκρ. 7, 45. (6) Πλιν. 5, 36. (7) Ομ. Ιλ. Β. ς. 677.

ὁμοίως τῇ νήσῳ· ἦν δὲ καὶ κώμη πρὸς τῷ Λακτηρίῳ χωρίῳ Ἁλίσαρνα (καὶ δῆμος Ἁλισαρνιτῶν ὡς ἔκ τινος ἐπιγραφῆς δείκνυται (1) καὶ ἑτέρα κώμη Στομαλίμνη περὶ τὸ ἀκρωτήριον Δράκανον· ἡ δὲ πόλις ἦν οὐχὶ μὲν μεγάλη, κάλλιστα δὲ πασῶν συνῳκισμένη, καὶ ἡδίστη τὴν ὄψιν πρὸς τοὺς καταπλέοντας, ὡς λέγει ὁ Στράβων· ἐν δὲ τῷ προαστείῳ ἦν τὸ Ἀσκληπιεῖον, σφόδρα ἔνδοξον, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστὸν ἱερὸν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἀντίγονος τοῦ Ἀπελλοῦ, καὶ ἡ ἀναδυομένη Ἀφροδίτη ἣ ὕστερον ἀνέκειτο τῷ Καίσαρι ἐν Ῥώμῃ, ἀναθέντος τοῦ Αὐγούστου τῷ πατρὶ τὴν ἀρχηγέτιν τοῦ γένους αὐτοῦ· λέγουσι δὲ ὅτι ἀντὶ τῆς γραφῆς ταύτης ἀφέθησαν τοῖς Κώοις ἑκατὸν τάλαντα ἐκ τοῦ προσταχθέντος φόρου· ὁ Ἱπποκράτης, ὡς λέγουσι, κυρίως ἐκ τῶν ἀνακειμένων ἐνταῦθα θεραπειῶν ἐγυμνάσθη τὰ περὶ τὰς διαίτας· ἦν δὲ οὗτος τε τῶν ἐνδόξων Κῷος ἀνὴρ, καὶ Σῖμος ὁ ἰατρὸς, καὶ Φιλήτας ὁ ποιητὴς ἅμα καὶ κριτικὸς, καὶ ἐπὶ τοῦ Στράβωνος Νικίας ὁ κατατυραννήσας τῶν Κώων, καὶ Ἀρίστων ὁ ἀκροασάμενος τοῦ περιπατητικοῦ (Ἀριστοτέλους) καὶ κληρονομήσας αὐτόν· ἐντεῦθεν δὲ ἦν καὶ Θεόμνηστος ὁ ψάλτης ἐν ὀνόματι ὅστις καὶ ἀντεπολιτεύσατο τῷ Νικίᾳ (2). — Ἐν Κῷ ἦν πλάτανος ὑπερφυὴς τὸ μέγεθος· κατεῖχε μέγα διάστημα τόπου, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν ᾠκοδομημένα πολλὰ ἐργαστήρια. — Ἡ Κῶς παθοῦσα κατὰ καιροὺς ὅσα καὶ ἡ Ῥόδος καὶ ἁλοῦσα ὡς καὶ ἐκείνη παρά τε τῶν ἄλλων κατακτητῶν καὶ παρὰ τῶν Ἱπποτῶν τῆς

---

(1) Ἐν τινι ἐπιγραφῇ περιεχομένῃ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀνεκδότων Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ρὸς ἀναγινώσκεται (ὁ δᾶμος ὁ Ἁλισαρνιτᾶν). ἰδ. Ρὸς Περιηγ. Ἑλλην. νησ. Τ. 2, κ. 20, σ. 80. σημ. 2'. (2) Στραβ. β. 14, σ. 657, 658.

Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς Μελίτης, ἐκυριεύθη τέλος παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν ὑφ' οὓς διατελεῖ μέχρι τοῦδε (1).

* Κῶς ἐκτείνεται κωνοειδῶς ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν, καὶ εἶναι εὔκαρπος ὡς καὶ τὸ πάλαι· περιέχονται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ πρωτεύουσα κωμόπολις Κῶς καὶ πέντε χωρία = Ἀντιμάχι, (2) Πύλη χωρίον μέγα, Ἀσπενδοῦ, Κεφαλᾶς καὶ ἓν πέμπον χωρίδιον Ἀποστροφή· κάτοικοι δὲ πάντες μόνον 7—8000 ψυχῶν, οἱ πλεῖστοι χριστιανοί· ἡ ἐνεστῶσα πόλις, κειμένη κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, κατέχει μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας καὶ κατὰ τὸ βορ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος σκέπεται ὑπὸ μεγάλου τετραγώνου φρουρίου, ὅπερ ᾠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου ἐπὶ τοῦ καθαμμισθέντος κοιλώματος τοῦ ἀρχαίου κλειστοῦ, τεχνητοῦ λιμένος· καὶ ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν τετραμμένη αὐτοῦ πλευρὰ ἱδρύεται ἐπὶ τοῦ χώματος τοῦ αὐτοῦ λιμένος· ὅθεν ἡ Κῶς εἶναι ὅλως ἀλίμενος, καὶ ὁ ἀναπεπταμένος αὐτῆς ὅρμος εἶναι τοσοῦτον ἐπισφαλὲς ἀγκυροβόλιον, ὥςε τὰ ὑπὸ σφοδρῶν βορείων ἀνέμων καταπονούμενα πλοῖα καταφεύγουσιν ἐξ ἀνάγκης εἰς Ἁλικαρνασσόν· ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως οἱ πλείους εἰσὶν Ὀθωμανοί· ὁ διοικητὴς ἑδρεύει ἐντὸς τοῦ φρουρίου οὗ ἡ φρουρὰ σύγκειται ἐκ

---

(1) Ἰδ. Ῥόδος νῆσος. (2) Ἐνταῦθα ἦν πόλισμα ἀρχαῖον ἈΝΤΙΜΑΧΕΙΑ, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος σαφῶς δείκνυται, καὶ ὡς καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει = Διὰ τὸ παρὰ Κώοις ὁ τοῦ Ἡρακλέους ἱερεὺς ἐν Ἀντιμαχείᾳ γυναικείαν ἐνδεδυμένος ἐσθῆτα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδεύμενος μίτρᾳ, κατάρχεται τῆς θυσίας κτλ. Πλουταρχ. Αιτ. Ελλ. 58. ἐκ δύο εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν δείκνυται ὅτι οἱ Ἀντιμαχίδαι, οἱ Αιγιλίαι καὶ οἱ Αρχίδαι ἀπετέλουν διοῦ ἕνα δῆμον = Ὁ δῆμος ὁ Ἀντιμαχιδᾶν καὶ Αἰγιαλιῶν, καὶ Ἀρχιδᾶν Ρος Επιγρ. Ελλ. 1, 111 ἀρ. 307, 308. Ὑπεράνω τῆς Ἀντιμαχείας ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἐτιμᾶτο ὁ Ὑέτιος Ζεύς, ὡς ἐξ ἄλλης τινὸς ἐνταῦθα εὑρεθείσης ἐπιγραφῆς δείκνυται.

πλάτος· ἔχει μεγάλα ὄρη, εἶναι πανταχοῦ καρποφόρος καὶ κτηνοτρόφος. Ἡ πόλις εἶναι μικρὰ ἀλλ' εὔκτιστος, ἐν μυχῷ κόλπου μεγάλου καὶ εἰς πρόποδας ὄρους. Δύο νησίδες μικραὶ καὶ ἔρημοι, Μαδόννα καὶ Ἰσεκινι καλούμεναι πρόκεινται τῇ Κῷ, ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὸ νότιον, ἡ δὲ δευτέρα ἥτις εἶναι μικροτάτη πλησίον τοῦ νοτ-ανατολικοῦ αἰγιαλοῦ. Μ. Γ. 41, 45', 4''. Π. 36, 50'.

ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑ πρὸς δυσμὰς τῆς Νισύρου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Κῶ, τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Ἀμοργοῦ καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς Ἀνάφης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ῥηθεισῶν νήσων, κατὰ τὸ Καρπάθιον πέλαγος. Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε πόλιν ὁμώνυμον, ὡς ὁ Στράβων μαρτυρεῖ = « Ἡ μὲν οὖν Ἀστυπάλαια ἱκανῶς ἐστι πελαγία, πόλιν ἔχουσα » (1)· ὁ δὲ Στέφανος δὲ ἐσφαλμένως κατατάττει αὐτὴν εἰς τὰς Κυκλάδας λέγει περὶ αὐτῆς οὕτω· = « Ἀστυπάλαια· νῆσος μία τῶν Κυκλάδων· ἐκαλεῖτο δὲ Πύῤῥα, Καρῶν κατεχόντων, εἶτα Πύλαια, εἶτα θεῶν τράπεζα διὰ τὸ ἀνθηρὸν αὐτῆς· ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ἀστυπαλαίας τῆς Ἀγκαίου μητρός· τὸ ἐθνικὸν Ἀστυπαλαιεὺς καὶ Ἀστυπαλαιάτης » (2). Περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς νήσου ταύτης οὐδὲν ἕτερον γνωρίζομεν εἰμὴ μόνον ὅτι, κατα τὸν Ὀβίδιον, ὁ Μίνως εἷλεν αὐτὴν δι' ὅπλων (3), ὅτε κατείχετο βεβαίως ὑπὸ τῶν πρώτων κατοίκων αὐτῆς Καρῶν καὶ ὅτι μετὰ παρέλευσιν χρόνου οἱ Μεγαρεῖς ἔπεμψαν εἰς αὐτὴν ἀποικίαν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Σκύμνος =

> Ἐν τῷ πόρῳ δὲ κειμένη τῷ Κρητικῷ
> Ἄποικος ἐστὶν Ἀστυπάλαια Μεγαρέων
> Νῆσος Πελαγία (4).

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Στεφ. Βυζ. Ἀστυπάλαια—Ιδ. Παυσ. λχ. κ. 4, ἀρχ. (3) Ὀβιδ. Μεταμορφ. β. 7, ς. 491. (4) Σκυμν. Χῖος ς. 549.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑβδομηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος ὁ Ἀστυπαλαιεὺς Κλεομήδης πυκτεύων πρὸς τὸν Ἐπιδαύριον Ἴκκον, ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῇ μάχῃ· καταγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν ὡς ἄδικα πράξας καὶ στερηθεὶς τῆς νίκης, ἔκφρων ἐγένετο ὑπὸ τῆς λύπης· καὶ ἐπέστρεψε μὲν εἰς Ἀστυπάλαιαν, ἐλθὼν δὲ εἰς διδασκαλεῖον ἔνθα ἦσαν ὡς ἑξήκοντα παῖδες, ἀνέτρεψε τὸν ἀνέχοντα τὸν ὄροφον κίονα· πεσόντος δὲ τοῦ ὀρόφου ἐπὶ τῶν παίδων, καταλιθούμενος ὑπὸ τῶν ἀστῶν, κατέφυγεν εἰς Ἀθηνᾶς ἱερόν· ἐπειδὴ δὲ εἰσέβη εἰς κιβωτὸν κειμένην ἐν τῷ ἱερῷ, εἱλκύσατο ἐφ' ἑαυτὸν τὸ ἐπίθημα, ἐπασχον οἱ Ἀστυπαλαιεῖς νὰ ἀνοίξωσι τὴν κιβωτὸν, ἀλλ' εἰς μάτην· τέλος δὲ καταρρήξαντες τὰ ξύλα τῆς κιβωτοῦ, ὡς οὔτε ζῶντα εὕρισκον τὸν Κλεομήδην οὔτε τεθνεῶτα, ἀπέστειλαν ἄνδρας εἰς Δελφοὺς, ἵνα ἐρωτήσωσι περὶ τοῦ κατὰ τὸν Κλεομήδην συμβάντος, ἡ δὲ Πυθία ἐχρησεν, ὡς λέγουσιν, αὐτοῖς ταῦτα=

Ὕστατος ἡρώων, Κλεομήδης Ἀστυπαλαιεύς
Ὅν θυσίαις τιμᾶθ', ὡς μηκέτι θνητὸν ἐόντα·

καὶ ἔκτοτε οἱ Ἀστυπαλαιεῖς ἔνεμον τιμὰς τῷ Κλεομήδει ὡς ἥρωϊ (1). Ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ Ἀστυπάλαια ἦν αὐτόνομος καὶ τοσοῦτον ἐθεώρουν ἀξίαν λόγου τὴν φιλίαν τῶν Ἀστυπαλαιέων οἱ Ῥωμαῖοι, ὥστε ἐποιήσαντο μετ' αὐτῶν συνθήκας συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας (2). — Κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ περίμετρος τῆς Ἀστυπαλαίας εἶναι 88 μιλ. Ῥωμ.=704 σταδ. =35 ὥρ. 12 λ (3).

* Ἀστυπάλαια κοιν. Ἀστυπαλιά· ἡ νῆσος αὕτη συνίσταται ἐκ δύο μεγάλων ὀρεινῶν ἡμίσεων συνδεομένων δι' ἰσ-

---

(1) Παυσ. Βλ. Β. κ. 9. (2) Συλλ. Επιγρ. Ελλ. 2, ἀρ. 2483.
(3) Πλιν. β. 4, 23,

θμοῦ ὃς κατὰ τὸ στενώτατον ἔχει πλάτος 163 βημάτων ἢ 450 ἕως 500 ποδῶν· ἀπ' ἄρκτου καὶ ἀπὸ μεσημβρίας εἰσέρχεται ἡ θάλασσα εἰς δύο βαθεῖς κόλπους μεταξὺ τῶν δύο ἡμίσεων τῆς νήσου, καὶ σχεδὸν κατὰ τὸ ὄπισθεν τοῦ νοτίου κόλπου, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμίσεως κεῖται ἡ πόλις· πρὸ τοῦ κόλπου τούτου κατὰ μεσημβρίαν καὶ κατ' ἀνατολὰς εἰσὶ πολλαὶ ἔρημοι νησίδες (1)· τὸ πολίδριον κεῖται ἐφ' ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου διήκοντος εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πολιδρίου ὑψοῦται ἡ ἀκρόπολις, φρούριον ἐπὶ βράχου τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος· τὸ πολίδριον ἀπέχει 10 λεπτὰ τοῦ λιμένος· περικυκλοῦν δὲ πανταχόθεν τὴν ἀκρόπολιν, κατέχει τὸ μεσαίτατον σημεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ ἐκτεινομένη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, κατήρχετο μέχρι τῆς θαλάσσης· ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ λιμένος ὑπάρχει ἐκκλησία ἐν ᾗ περιέχεται βάθρον ἀνδριάντος Πτολεμαίου Εὐεργέτου τοῦ Α'. (2)· καθ' ἅπαν δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος μέχρι τῆς πόλεως και ἐν τῇ πόλει αὐτῇ εἰσὶ πάμπολλαι καὶ ὅσον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ πολυάριθμοι ἐκκλησίαι μεγάλαι καὶ μικραί· ἡ δὲ κυρία αὐτῶν εἶναι ἡ τῆς Παναγίας τῆς Πορταρίτισσας ἥτις εἶναι ἀφίδρυμα τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς ἐπὶ τοῦ Ἄθωνος μονῆς τοῦ Βατοπεδίου· τὸ δὲ κωδωνοστάσιον αὐτῆς εἶναι ἀπομίμημα τοῦ τῆς Εὐαγγελίστρας ἐν Τήνῳ. Ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰ 1821 τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἡ Ἀστυπάλαια διὰ τὸ κεντρικὸν τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀθροίσματος τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀσιατικῶν νήσων καὶ

---

(1) Αὗται εἰσὶν αἱ παρὰ τῷ Ὀβιδίῳ ἰχθυοτρόφοι καὶ ἀβαθεῖς νησῖδες.— Cinctaque piscosis Astypalæa vadis. Τέχνη τοῦ ἐρᾶν 2, 82.

(2) Συλλ. Επιγρ. Ελλ. 2. ἀρ. 2192.

διὰ τοὺς ἀρίστους αὐτῆς λιμένας παθοῦσα πολλὰ ἐκ τῶν στόλων ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων μερῶν, κατετάχθη κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Θήραν, ἔως οὗ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῆς διπλωματίας ἀπεδόθη αὖθις τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ καὶ διατελεῖ ἤδη ὑπὸ τὸν σατράπην τῆς Ῥόδου, πληρώνουσα φόρον ἐτήσιον 9,500 Ὀθωμανικῶν γροσίων. Ἡ πόλις περιέχει 250 οἰκίας, καὶ ἕτερα ἔτι ὡς 24 διεσπαρμένα οἰκήματα· οἱ δὲ κάτοικοι συμποσοῦνται μόλις 1500 ψυχαί· διοικεῖται δὲ ἡ νῆσος ἀφ' ἑαυτῆς, ἔχουσα ἓν συμβούλιον συγκείμενον ἐκ τριῶν δημογερόντων, ἑνὸς γραμματέως καὶ ἑνὸς λιμενοφύλακος, καὶ μίαν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ λογιστικοῦ τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων· τὰ σώματα ταῦτα ἀμφότερα ἐκλέγονται κατ' ἔτος ἐν συνελεύσει τοῦ λαοῦ διὰ φωνητικῆς καταφάσεως ἢ ἀρνήσεως τοῦ *ναὶ* ἢ τοῦ *οὔ*· διὰ τοῦ ἀνέκαθεν δὲ παρὰ τῷ μικρῷ τούτῳ λαῷ ἐπικρατήσαντος ἁπλουστάτου αὐτοῦ τρόπου ἐκτελεῖται ἐν ὀλίγῃ ὥρᾳ ὅπερ ἀλλαχοῦ μετὰ κόπου καὶ ἀγῶνος καὶ μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν ἢ καὶ ἑβδομάδων περατοῦται διὰ τῆς ἐγγράφου ψηφοφορίας. — Ἡ ἐκ τῆς δεκάτης καὶ τοῦ τελωνιακοῦ φόρου πρόσοδος τῆς νήσου συμποσοῦται 15—16,000 γροσίων. — Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Ἀστυπάλαια ὑπέκειτο πρότερον τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Σίφνου· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἀπεχωρίσθη τῆς Ἑλλάδος διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς Λέρου. — Καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν σώζονται παμπληθῆ λείψανα ἀρχαιοτήτων, ὡς ἀναρίθμητοι τετράπεδοι πλάκες, πολλὰ μικρὰ ἐπιστύλια ὧν τὰ πλεῖστα Δωρικῆς, ὀλιγαριθμότερα δὲ Ἰωνικῆς καὶ Κορινθιακῆς τάξεως· πάμπολλοι κίονες λεῖοι οἱ πλεῖστοι, καὶ σπανίως ῥαβδωτοί· πάντα δὲ ταῦτα τὰ λείψανα φέρουσι τύπον τέχνης νεωτέρας ἐποχῆς καὶ οὐχὶ ἀρχαιοτέρας τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Ῥωμαίων· οἱ περιηγηταὶ

συνελέξαντο κατὰ καιροὺς ἐπιγραφὰς τῆς Ἀστυπαλαίας, καὶ ἐκ μὲν τῆς συλλογῆς τοῦ Βιλλουασῶνος ἐξάγεται ὅτι ἦσαν ἐν αὐτῇ πρυτανεῖον, ἀγορανομεῖον, θέατρον, στοά, ἱερὸν Ἀθηνᾶς καὶ Ἀσκληπιοῦ, βωμὸς Διὸς καὶ Ῥώμης (1)· ἐκ δέ τινων ἐπιγραφῶν τῆς συλλογῆς τοῦ Ῥὸς δείκνυται ὅτι ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς νήσου ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος τῆς Κόρης (Περσεφόνης), τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τῆς Μενδησίας Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Δικτύννης (2). — Κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ τοίχου τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐκκλησιδίου ὑπάρχει ἐπιγραφὴ ἐξ ἧς δηλοῦται ὅτι ὁ Ἐνετὸς Ἰωάννης Κουϊρίνος ἀνῴκισε ποτὲ τὴν νῆσον ταύτην· ὁ ῥηθεὶς ἐξεικονίζων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὰ οἰκόσημα ἑαυτοῦ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ λέγει ἑαυτὸν κόμητα· τὴν δὲ νῆσον ὀνομάζει ἀντὶ Ἀστυπαλαίας Ἀστυνέαν, αἰνιττόμενος τὸν ἐκ νέου ἀνοικισμὸν αὐτῆς· καὶ λέγει ὅτι ἤγαγεν ἐνταῦθα ἀποίκους τῇ 30ʹ μαρτίου τοῦ 1413ʹ ἔτους· ὁ ἀνοικισμὸς οὗτος ἐπικυροῦται καὶ ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Βυνδελμόντου ὃς λέγει ὅτι περιηγουμένου αὐτοῦ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, εὐγενής τις Ἐνετὸς, Ἰωάννης Κουϊρίνος ἐπεχείρησε νὰ ἀνοικίσῃ τὴν Ἀστυπάλαιαν (3)· πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἐκκλησιδίοις καὶ ἀλλαχοῦ. Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, πρὸς τὸ πέρας μικρᾶς εὐφόρου πεδιάδος ὑπάρχει λιμὴν Μαλτεζάνα καλούμενος, ἴσως διότι προσωρμίζοντο ποτὲ ἐν αὐτῷ

(1) Συλλ. Επιγρ. Ελλ. ἀρ. 2483. 84. 85. (2) Επιγρ. Ελλ. Ανεκδ. 2, ἀρ. 186, 35, 36, 38, 39. ἰδ. Ρὸς Περιηγ. Ελλ. Νησ. Τ. 2, κ. 18, σ. 61, σημ. 3ʹ. (3) Βυνδελμ. σ. 17. Solus ille nobiles Venetus joiohannus quirinus suis viribus eam (Astypalæam) incepit, tempore cepeitit constantiis quostaurant. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιηγητοῦ μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολλαὶ τῶν νήσων ἐκ τοῦ φόβου τῶν Ὀθωμανῶν πειρατῶν ἐρημώθησαν. ἰδ. Ρὸς Περιηγ. Ελλ. νησ. Τ. 2, κ. 19 σ. 55—59.

τὰ πειρατικὰ πλοῖα τῆς Μελίτης· εἶναι δὲ τετραμμένος ὁ λιμὴν οὗτος πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἡ εἴσοδος αὐτοῦ σκέπεται ὑπὸ τριῶν μικρῶν σκοπέλων· κατὰ τὸ κάτω μέρος τῆς πεδιάδος εἰσὶ πολλὰ ἐκκλησίδια σχεδὸν ὅλως ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων κατεσκευασμένα καὶ ἔχοντα ἐπιστύλια Δωρικὰ καὶ κίονας τοὺς μὲν λείους τοὺς δὲ ῥαβδωτοὺς, πάντας δὲ ἐκ τοῦ συνήθους ἁδροῦ κυανόχρου μαρμάρου· ἀνατολικώτερον τῆς Μαλτεζάνης ὑπάρχει κοιλὰς μικρὰ Σχινοῦντας λεγομένη καὶ περιέχουσα τινὰ ἐκκλησιδια, εἶτα ἕτερα κοιλὰς καὶ ἐν αὐτῇ ἐκκλησιδιον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ ἐπάνωθεν τῆς πύλης τοῦ ἐκλησιδίου τεμάχιον ἐπιγραφῆς διὰ μεγίστων χαρακτήρων, και μετὰ 1 1/2 ὥρας ἀπόστασιν πρὸς το βορᾳνατολικὸν κατὰ τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου ἑτέρα μικρὴ, πετρώδης κοιλὰς Ἀγριελίδι καλουμένη ἔνθα σώζονται πολλὰ ἴχνη κατοικιῶν τῆς νεωτέρας Ἑλληνο Ρωμαϊκῆς καὶ τῆς παλαιοτέρας Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος. ὡς θεμέλια, τοῖχοι, σωροὶ χωμάτων, λιθοι τετράγωνοι, τὰ πλεῖστα κρυπτόμενα ὑπὸ θάμνους· κατὰ δὲ τὸ βόρειον παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ὑπάρχει τόπος Δρακοντοσπηλιὰ καλούμενος ἔνθα ῥέουσι τρεῖς πηγαὶ ὕδατος.

ΝΙΣΥΡΟΣ πρὸς ἄρκτον τῆς Τήλου, ἀπέχουσα αὐτῆς ὅσον ἑξήκοντα σταδίους, ὅσους καὶ τῆς Κῶ· εἶναι δὲ στρογγύλη και ὑψηλὴ και πετρώδης, εὐποροῦσα τοῦ μυλίου λίθου, διὸ καὶ ἐκεῖθεν ηὐπόρουν τῶν μύλων οἱ αστυγείτονες· εἶχε δὲ και πολιν ὁμώνυμον καὶ λιμένα καὶ θερμὰ, και Ποσειδῶνος ἱερόν· ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς ἦν ὀγδοήκοντα σταδιων· ἦσαν δὲ καὶ νησίδες παρ' αὐτῇ καὶ ὑπήκοοι αὐτῇ τῶν Νισυρίων λεγόμεναι· ἔλεγον δὲ ὅτι ἡ Νίσυρος ἦν απόθραυσμα τῆς Κῶ, προσθέντες καὶ μύθον ὅτι ὁ Ποσειδῶν διώκων ἕνα τῶν Γιγάντων τὸν Πολυβώτην, καὶ ἀποθραύσας διὰ τῆς Τριά-

νης, ἔῤῥιψεν ἐπ' αὐτοῦ τμῆμα τῆς Κῶ ὃ ἐγένετο αὕτη ἡ Νίσυρος νῆσος ἔχουσα κείμενον ὑπ' αὐτὴν τὸν Γίγαντα· ἢ κατ' ἄλλους ὁ Γίγας ἔκειτο ὑποκάτωθεν τῆς Κῶ (1). Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν Νίσυρον ἐν τῷ καταλόγῳ =

Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε Κάσον τε (2).

Κατὰ τὸν Διόδωρον Κᾶρες κατῴκησαν τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν Νίσυρον ὡς καὶ τὴν Κάλυδναν· μετὰ ταῦτα δὲ Θεσσαλὸς ὁ Ἡρακλέους ἀμφοτέρας τὰς νήσους κατεκτήσατο· οἱ δὲ τὴν Νίσυρον τὸ παλαιὸν οἰκήσαντες ὑπὸ σεισμῶν διεφθάρησαν· ὕστερον δὲ Κῷοι κατῴκησαν ταύτην ὡς καὶ τὴν Κάλυδναν· μετὰ ταῦτα δὲ φθαρέντων αὖθις τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ νήσῳ, οἱ Ῥόδιοι ἔστειλαν εἰς αὐτὴν ἀποίκους (3)· κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Νισύριοι ἦσαν Δωριεῖς ἐξ Ἐπιδαύρου καὶ εἵποντο τῇ βασιλίσσῃ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ Ἀρτεμισίᾳ ἐν τῇ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ θαλάσσης ἐκστρατείᾳ (4). Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Νισύριοι ἦσαν σύμμαχοι μισθοφόροι τῶν Ἀθηναίων (5)· εἶτα μετέστησαν πρὸς τοὺς νικητὰς Λακεδαιμονίους· ἀλλὰ μετὰ τὴν παρὰ τὴν Κνίδον ναυμαχίαν ὁ Κόνων ἀπέσπασεν αὐτοὺς αὖθις ἀπὸ τῆς Σπάρτης (6) Ἡ Νίσυρος προῆγεν οἶνον καλὸν, ὡς ὁ Εὐστάθιος λέγει = Γίνεται δὲ οἶνος χρηστὸς ὁ Νισύριος (7).

* Νίσυρος· κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀστυπαλαίας, κατὰ δυσμὰς τῆς Κνίδου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ (Τριοπίου), κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Τήλου καὶ κατὰ μεσημβρίαν τῆς Κῶ· ἡ νῆσος εἶναι σχήματος εὐρύθμου καὶ σχεδὸν στρογ-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488, 489. (2) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 676· (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 54. (4) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 99. (5) Φραντζ. Στοιχ. Ἐπιγρ. Ἑλλ, ἀρ. 52. ἔθα, ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ τινὶ ἐπιγραφῇ φαίνεται ὅτι ἐμισθοῦντο ἐπὶ 100 δραχ. κατὰ μῆνα. (6, Διοδ. Σικ. β. 14, κ. 84. (7) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. ς. 525.

γύλου καὶ ἔχει 7—8 μιλίων ἀγγλ. 2 1/2 — 3 ὡρῶν διάμετρον. Ἡ Νίσυρος εἶναι γέννημα ἡφαιστείου ἐνεργείας· ἐξέθορε δὲ, ὥς τινες τῶν νεωτέρων περιηγητῶν παρετήρησαν, οὐχὶ ὁλόκληρος διὰ μιᾶς ἐκ διασχίσεως τῆς ὑποθαλασσίου γῆς, ἀλλ' ἐκ κατὰ μικρὸν ἐνεργουμένου ἀποβράσματος ἡφαιστου ὃς κατ' ἐπίθεσιν αὐξάνων ἀεὶ καὶ ὑψῶν τὸ χεῖλος τοῦ κρατῆρος αὐτοῦ, ἐπεσώρευεν ὄγκους τέφρας καὶ κισσήρεως καὶ κατεκύλισεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ διαπύρους μύδρους καὶ χειμάρρους λάβης, ἕως οὗ τέλος ἐκκενωθεὶς, ὡς ἀποσβεσθεῖσα κάμινος, κατέπεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ κατέλειπε κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου βαθὺ κοίλωμα ἔνθα ἀποζέει θεῖον καὶ μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ ἐξωτερικὸς κόλπος τῆς βάσεως αὐτοῦ διαμένει ὡς ὄρος περιφερὲς περικυκλοῦν τὸν κατὰ τὸ μέσον λέβητα. Ὁ Ῥὸς ἐλογίσατο ἐπέκεινα τῶν 2000 ποδῶν τὸ ὕψος τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου (1), ὁ δὲ Βρὴκ καταμετρήσας βαρομετρικῶς εὗρεν αὐτὸ 2271 ποδῶν (2)· τὰ πολλὰ περὶ τὴν νῆσον μικρὰ ἀκρωτήρια ἐμορφώθησαν ἐκ ῥυάκων λάβης καταρευσάσης ἄνωθεν καὶ καταπεσούσης εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ φαίνονται ἔτι ἐναργῶς τὰ ἴχνη τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους κατοῤῥευσάντων ῥυάκων· ἐκ τοιούτου ῥύακος λάβης ἐμορφώθη καὶ τὸ κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν τῆς νήσου ἀκρωτήριον ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Νίσυρος. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ περιέχονται μία κωμόπολις Μανδράκι ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν θαλάσσης, παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Νισύρου, καὶ δύο χωρία, Ἐμπορεῖον πρὸς ἄρκτον καὶ Νικειὰ (τὰ) πρὸς μεσημβρίαν, κάτωθεν τοῦ χωρίου Ἐμπορείου. Κατὰ τὴν προσάρκτιον ἀκτὴν ἐστὶν ὁ ἧττον ἐπισφαλὴς τῶν τῆς νήσου λιμένων Πάλοι

(1) Ῥὸς Τ. 2. β. 19, σ. 70. Νίσυρος. (2) Βρὴκ παρὰ Ῥὸς αὐτ. σημ.

καλούμενος. Οἱ κάτοικοι πάντες συμποσοῦνται ὡς 500 οἰκογένειαι ἢ 2500 ψυχαί, καὶ πληρώνουσιν ἐτήσιον φόρον τῷ σατράπῃ τῆς Ῥόδου ἐπέκεινα τῶν 20,000 γροσίων· ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπόκειται εἰς τὸν μητροπολίτην τῆς Ῥόδου. Τὰ κύρια προϊόντα τῆς νήσου εἰσὶν οἶνος, ἀμύγδαλα καὶ βάλανοι συλλεγόμεναι ἐκ τῶν δρυῶν αἳ ἱστάμεναι σποράδην ἐπὶ τῆς προσαρκτίου κυρίως κατωφερείας τοῦ ὄρους καὶ τῆς νήσου, παρέχουσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὁρώμεναι ζωγραφικὴν θέαν· πωλοῦσι δὲ κατ' ἔτος 1000 καντάρια βαλάνων, [illegible]00 κοιλὰ ἀμυγδάλων πλέον ἢ ἔλαττον ἐπὶ τιμῇ τῆς μὲν πρώτας 40,000, τὰ δὲ δεύτερα 10,000 γροσίων, καὶ αὕτη εἶναι ἡ κυρία πρόσοδος αὐτῶν εἰς καθαρὰ χρήματα· πωλοῦσι δ' ἐνίοτε καὶ θείου φόρτον εἰς πλοῖόν τι σπανίως, καὶ ἀνὰ τριετίαν ἴσως φαινόμενον τυχαίως, καὶ τοῦτο θεωρεῖται ἄτακτον εὐτύχημα. — Ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ πρὸς τὸ βορ. δυτικὸν ἐκταθέντος, ὡς προείρηται, συγχρόνου ἀκρωτηρίου, ὡς 10 λεπτὰ ὑπεράνω τῆς κωμοπόλεως, σώζονται ἀξιόλογα λείψανα τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως ἧς ἡ πύλη, τὰ τείχη κτλ. περιγράφονται λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ καὶ ἀκριβοῦς παρατηρητοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων Ῥὸς (1)· καὶ ὁ ἐκ Φλωρεντίας Βονδελμόντης λέγει· φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13′ αἰῶνος, ὅτε ὁ ῥηθεὶς περιηγεῖτο τὰς νήσους ταύτας, ἡ περιοχὴ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Νισύρου ἦν κατῳκημένη, περιέχουσα χωρίον ἰδιαίτερον γνωριζόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαιόκαστρον (2), ἀλλ' ἤδη ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἰσὶ πεφυτευμένα κλήματα καὶ συκαί· τὸ ἔνδον τῆς πόλεως οὐδὲν ἀρχαῖον περιέχει ἐκτὸς τῶν ἐρειπίων μικροῦ

---

(1) Ῥὸς Περιηγ. εἰς τὰς Ἑλλ. νήσ. Τ. 2, β. 19, σ. 70, 71.
(2) Βονδελμ. παρὰ Ῥὸς αὐτ. σ. 71.

τινος ναοῦ κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ θραύσματα τινὰ κιόνων· ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς μέχρι τοῦ προσεχοῦς μικροῦ ἀκρωτηρίου κεῖται ἡ λεγομένη λίμνη, κοίλωμά τι 5—6 λεπτῶν πλάτους ἐν ᾧ εἰσὶν ἤδη κῆποι λαχανοφόροι, πρὸ 35 δὲ ἐτῶν ἦσαν τέλματα μόνον καὶ σχοῖνοι· τὸ κοίλωμα τοῦτο ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ μεγάλων τμημάτων χώματος ἔχοντος πλάτος 25—30 ποδῶν συγκειμένου ἐκ κολοσσαίων ἀνεξεργάστων ὄγκων λάβης, καὶ ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν νῦν προσηγορίαν Μανδράκι· ἡ λίμνη δὲ αὕτη εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (1) καὶ τοῦ Σκύλακος (2) ἀναφερόμενος λιμὴν ὅς ἐν διαστήματι δύο χιλιάδων ἐτῶν ὁλόκληρος σχεδὸν ἐπληρώθη. Ἐν ἀποστάσει δὲ 1/2 ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς πασσαρκτίου ἀκτῆς εἰσὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενα θερμά (3)· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπί τινας ἑκατοστύας βημάτων ἀναβλύζει διὰ τῆς ἄμμου ὕδωρ ἔχον 28 — 30 βαθμῶν θερμότητα καὶ γεῦσιν ἁλμυρωτάτην καὶ δριμεῖαν· καθ' ἕτερόν τι μέρος τοῦ αἰγιαλοῦ ἐπὶ διάστημα 10 — 12 βημάτων τὸ ἔδαφος εἶναι ὅλως ἐρυθρόχρουν ὡς τὸ πρὸ τῶν σιδηρούχων πηγῶν τῆς παρὰ τὴν Θήραν Μεγάλης Καμένης καὶ προφανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας. — Κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει κόλπος μικρὸς Ἄργος καλούμενος, καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ ἐπὶ τραχέως λόφου Παλαιόκαστρον Σταυρὸς λεγόμενον· καλεῖται δὲ ὡσαύτως Ἄργος καὶ ὁ Σταυρὸς καὶ ἅπασα ἡ παραλία αὕτη μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς ῥάχεως κειμένου μετοχίου τῆς μονῆς τοῦ Μανδρακίου· ἐνταῦθα ἦν καὶ πόλις ἀρχαία Ἄργος, ὡς ὁ Στέφανος μαρτυρεῖ = Ἄργος —

(1) Ἰδ. ἀνωτ. (2) Σκυλ. Περίπλ. Νίσυρος καὶ λιμήν. (3) Ἰδ. ἀνωτ.

γουσι καλὸν οἶνον· ἔχουσι δὲ οἱ Συμαῖοι καὶ ποίμνια τινὰ προβάτων ἐπὶ τῶν ὀρῶν καὶ λαμβάνουσι καὶ ὀλίγον ἔλαιον καὶ ὀλίγους δημητριακοὺς καρπούς, ἀλλ' ὁ κύριος πόρος αὐτῶν εἶναι οἱ παρὰ τὴν νῆσον πάμπολλοι σπόγγοι· ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες, πάντες ἐπίσης εἰσὶ δῦται (βουτηκται) κυρίως δὲ οἱ ἄνδρες ἐπιτηδεύονται μεγάλως εἰς τὸ νὰ ἐκσπῶσι τοὺς σπόγγους ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, ἐξ οὗ καὶ καθίστανται ἐμπαθεῖς, βραχύβιοι καὶ κατὰ πάντα ἄθλιοι ἄνθρωποι· ἔχουσι δὲ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου 150 - 160 σκάφας καὶ προσέτι δώδεκα μεγαλα πλοῖα 12-16000 κοιλῶν χωρητικότητος. — Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 ἀπεκατέστησαν ἐν τῇ Σύμῃ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικόν· αἱ ὁδοὶ τοῦ χωρίου εἰσὶ στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι· αἱ οἰκίαι μᾶλλον καλῦβαι ἀνήλιοι· οἱ ἄνθρωποι σκυθρωποὶ καὶ σιωπηλοί· ἄνδρες καὶ γυναῖκες φέρουσι τὸ αὐτὸ ἔνδυμα· τὸ πάθος τῆς λεπρας εἶναι κοινόν. — Εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου πέρδικες μάχιμοι. Ἐν Σύμῃ ὑπάρχει μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν περιώνυμος κατα τὸ νοτ-δυτικὸν ἐν στενῷ ἀλλ' ἀσφαλεῖ λιμένι ΠΑΝΟΡΜΟΣ καλουμένῳ κάτωθεν ὑψηλῶν καὶ τραχέων βράχων. Ὁ κύριος λιμὴν τῆς νήσου εἶναι κατ' ἀνατολὰς καὶ ὀνομάζεται ΑΙΓΙΑΛΟΣ· παρ' αὐτὸν εἰσὶν ἑκατοστύες τινὲς οἰκιῶν. Οἱ κάτοικοι πάντες τῆς Σύμης λογίζονται ὡς 7000· ἐξ αὐτῶν οἱ μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον τῶν σπόγγων παραγινονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς Κρήτην, εἰς Κύπρον καὶ εἰς τα παράλια τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας· κατὰ τὰς τοιαύτας μακρὰς ἐκδρομὰς συνάπτονται δώδεκα ἕως εἴκοσι σκάφαι μεθ' ἑνὸς τῶν μεγάλων πλοίων ἑλκόμεναι ὑπ' αὐτοῦ· ἐν αὐτῷ δὲ ἀποτίθενται τὰ δι' ὅλον τὸ θέρος ἀναγκαῖα προζωάρκεια καὶ πάντες οἱ θηρευθέντες σπόγγοι.—Ἐν ἀπο-

στάσει δέκα λεπτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως ὄπισθεν τοῦ ἀνεμομύλου σώζεται παλαιὸν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ πετρώδους ἀκρωτηρίου.

ΤΗΛΟΣ· κειμένη πρὸς δυσμὰς τῆς Ῥόδου καὶ πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς Νισύρου, ἐκτείνεται παρὰ τὴν Κνιδίαν μακρά, ὑψηλή, στενή, ἔχουσα περίμετρον ὅσον ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα σταδίων, καὶ ὕφορμον καὶ ἀπέχουσα τῆς μὲν Χαλκίας 80 στάδια, τῆς δὲ Νισύρου 60 (1)· ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος (2). — Εἷς τῶν προγόνων τοῦ Γέλωνος, τυράννου τῶν Συρακουσῶν ἐν Σικελίᾳ, κάτοικος τῆς πόλεως Γέλης ἦν ἐκ ταύτης τῆς ἀπέναντι τοῦ Τριοπίου ἀκρωτηρίου κειμένης νήσου Τήλου· οὗτος κτιζομένης τῆς Γέλης ὑπό τε τῶν ἐν Ῥόδῳ Λινδίων καὶ τοῦ Ἀντιφήμου, συνηκολούθησε τῇ ἀποικίᾳ αὐτῶν· οἱ δὲ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἐγένοντο μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν, κτησάμενοι τοῦτο ἔκ τινος τῶν προγόνων αὐτῶν Τυλίνου καλουμένου ὃς οὐδεμίαν ἔχων ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἱερὰ τούτων τῶν θεῶν, κατήγαγεν εἰς Γέλην ἄνδρας τῶν Γελώων οἳ ἡττηθέντες κατά τινα στάσιν ἦσαν φυγάδες εἰς Μακτώριον, πόλιν οἰκημένην ὑπεράνω τῆς Γέλης (3)· Τὸ μῦρον τῆς Τήλου ἦν ὀνομαστὸν τὸ πάλαι.

* Τῆλος καὶ Ἐπισκοπία.

ΧΑΛΚΙΑ· πρὸς δυσμὰς τῆς Ῥόδου καὶ πρὸς τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς Τήλου, ἀπέχουσα τῆς μὲν Τήλου 80 στάδια, τῆς δὲ Καρπάθου 400, τῆς δὲ Ἀστυπαλαίας περίπου διπλάσια· εἶχε καὶ κατοικίαν ὁμώνυμον, καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος καὶ λιμένα (4)· ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ὡς νῆσος

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Σκυλ. Περίπλ. Ῥόδος. (3) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 153. (4) Στραβ. β. 10, σ. 488.

οἰκημένη (1)· οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Ῥόδιοι ἀποικήσαντες ἐνταῦθα (2).

* Χάλκη· ὁ καλὸς ἀλλὰ μικρὸς αὐτῆς λιμὴν κεῖται κατὰ τὸ ἀνατο-νότιον καὶ καλεῖται Ἐμπορεῖον· παρὰ τὸν λιμένα εἰσὶν ὡς 100 οἰκίαι αἱ ἄρισται τῆς νήσου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἰκοδομηθεῖσαι· τὸ κυρίως χωρίον τῆς νήσου ἀπέχει ὡς ἔγγιστα 1 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ κεῖται ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ, τὸ δὲ ὅλον τῶν κατοίκων τοῦ τε χωρίου καὶ τοῦ λιμένος λογίζονται 300 οἰκογένειαι, περίπου 1500 ψυχαί· ζῶσι δὲ κυρίως ἐκ τῆς σπογγοθήρας ἣν μετέρχονται διὰ πεντήκοντα ἰδίων αὐτῶν σκαφῶν ἀνὰ πέντε ἕως ἓξ ἀνθρώπων ἑκάστης. ἡ νῆσος εἶναι ὀρεινοτάτη καὶ αὐτόχρημα τραχὺς τιτανώδης βράχος· ἀλλὰ τὰ ὀλίγα αὐτῆς προϊόντα εἰς σῖτον, κριθὴν καὶ σῦκα εἰσὶν ἐξαιρέτου ποιότητος (3)· ἔχουσι δὲ οἱ Χαλκῖται καὶ 7 — 8000 πρόβατα καὶ αἶγας τρεφόμενα ἐκ τῶν πέριξ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐρήμων νησίδων ὧν ἡ μείζων ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ΤΕΥΘΟΥΣΑ ἤδη δὲ λέγεται Λεμονιά. — Ἐκτὸς τῆς μαρτυρίας τῶν συγγραφέων (4) ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ νῆσος αὕτη κατῳκεῖτο τὸ πάλαι καὶ ἐκ τῶν παρὰ τὸ χωρίον λειψάνων τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἀκροπόλεως, ὡς καὶ ἐκ τῶν πολυαρίθμων παρακειμένων τάφων (5).

---

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ῥόδος. (2) Θεοφραστ. Φυτ. Ιϛ. β. 8, κ. 8 — Πλιν. β. 17. (3) Ὁ Θεόφραστος ἀναφέρει περί τινος κατ' ἐξοχὴν εὐφόρου τόπου ἐπὶ τῆς Χαλκίας. — Ὑπερβάλλον δέ τι τούτου καὶ πάντων θαυμασιώτερον τὸ περὶ Χαλκίαν τὴν νῆσον τὴν Ῥοδίων γινόμενον· ἐκεῖ γάρ φασιν εἶναι τινά τόπον πρώϊον καὶ εὔφορον, ὡς σπαρεισῶν κριθῶν ἅμα ταῖς ἄλλαις, θερίσαντες ταύτας, σπείρουσι πάλιν, εἶτα θερίζουσιν ἅμα ταῖς λοιπαῖς. Ι'. Θεόφρ. Φυτ. Ιϛ. β. 8, κ. 2. τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Πλίνιος Φυσ. Ιϛ. β. 17, κ. 3. Οἱ κάτοικοι γνωρίζουσι καὶ ἤδη τὸν τόπον τοῦτον ὅς, ὡς λέγουσι, κεῖται κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πέραν τοῦ μεγάλου ὄρους.

(4) Ιδ. ἀνωτ. (5) Ιδ. Ῥὸς Τ. 3, Επιϛ. 33, σ. 116, 117.

ΡΟΔΟΣ· ἡ νῆσος αὕτη κειμένη κατὰ τὸ νοτιώτατον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ Δωρίδι Καρίας κατ' ἄρκτον καὶ τῆς Λυκίας κατ' ἀνατολὰς ὠνομάσθη κατὰ καιροὺς διαφόρως = Ὀφιοῦσα διὰ τοὺς πολλοὺς ὄφεις, Σταδία, καὶ Τελχινὶς διὰ τοὺς οἰκήσαντας ἐν αὐτῇ Τελχίνας οἳ κατά τινας ἦσαν βάσκανοι καὶ γόητες καταῤῥαίνοντές διὰ θείου τὸ τῆς στυγὸς ὕδωρ πρὸς ὄλεθρον τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, κατ' ἄλλους δ' ἐκ τοὐναντίον ἐξεῖχον κατὰ τὰς τέχνας καὶ δι' αὐτὸ ἔτυχον ταύτης τῆς δυσφημίας παρὰ τῶν αὐτοτέχνων ἐκ φθόνου καὶ ἐθεωροῦντο ὡς πρῶτοι οὗτοι ἐργασάμενοι τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν, καὶ ὡς κατασκευάσαντες τὸ δρέπανον τῆς Κρόνου· οὕτω μὲν ὁ Στράβων (1) ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι πρῶτοι κατῴκησαν τὴν νῆσον Ῥόδον οἱ προσαγορευόμενοι Τελχῖνες, καὶ ὅτι οὗτοι ἦσαν υἱοὶ μὲν Θαλάσσης, ὡς ὁ μῦθος παραδέδωκε· μυθολογεῖται δὲ ὅτι μετὰ Καφείρας τῆς Ὠκεανοῦ θυγατρὸς ἐξέθρεψαν τὸν Ποσειδῶνα, τῆς Ῥέας παρακαταθεμένης αὐτοῖς τὸ βρέφος· καὶ ὅτι ἐγένοντο οὗτοι καὶ τεχνῶν τινῶν εὑρεταὶ, καὶ ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄλλα τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων, καὶ πρῶτοι κατεσκεύασαν ἀγάλματα θεῶν, καί τινα τῶν ἀρχαίων ἀφιδρυμάτων ἐπωνομάσθησαν ἀπ' ἐκείνων· ὡς παρὰ μὲν Λινδίοις Ἀπόλλων Τελχίνιος, παρὰ δὲ Ἰαλυσίοις Ἥρα καὶ νύμφαι Τελχίνιαι, παρὰ δὲ Καμειρεῦσιν Ἥρα Τελχινία· λέγεται δὲ ὅτι οὗτοι ἦσαν καὶ γόητες, καὶ παρῆγον, ὅτε ἐβούλοντο, καὶ νέφη καὶ ὄμβρους καὶ χαλάζας καὶ χιόνα καθάπερ οἱ μάγοι, καὶ μετέβαλλον καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν μορφὰς καὶ ἦσαν φθονεροὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν τεχνῶν· ὁ δὲ Ποσειδῶν ἀνδρωθεὶς, ἠράσθη τῆς ἀδελφῆς τῶν

(1) Στραβ· β. 14, σ. 654.

Τελχίνων Αλίας, καὶ μιχθεὶς αὐτῇ ἐγέννησε παῖδας, ἓξ μὲν ἄῤῥενας, μίαν δὲ θυγατέρα Ῥόδον ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ νῆσος· κατὰ δὲ τὸν καιρον τοῦτον ἦσαν κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς νήσου οἱ κληθέντες Γίγαντες καὶ τότε καὶ ὁ Ζεὺς καταπολεμήσας τοὺς Τιτᾶνας, ἠράσθη μιᾶς τῶν νυμφῶν Ιμαλίας ὀνομαζομένης καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τρεῖς παῖδας, Σπαρταῖον καὶ Κρόνιον καὶ Κύτον· καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ἡ Αφροδίτη κομιζομένη ἐκ Κυθήρων εἰς Κύπρον καὶ προσορμισθεῖσα εἰς Ῥόδον, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Ποσειδῶνος ὄντων ὑπερηφάνων καὶ ὑβριστῶν (1). Χρόνῳ δὲ ὕστερον προαισθανθέντες οἱ Τελχίνες τὸν μέλλοντα γενέσθαι κατακλυσμὸν, ἐξέλιπον τὴν νῆσον καὶ διεσπάρησαν· καὶ ἐκ τούτων ὁ καλούμενος Λύκος παραγενόμενος εἰς τὴν Λυκίαν, ἱδρύσατο Απόλλωνος Λυκίου ναὸν παρὰ τὸν Ξάνθον ποταμόν· γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῶν ἐπιπέδων τόπων τῆς νήσου λιμνασάντων ἐκ τῶν ἐπιπολασάντων διὰ τὴν ἐπομβρίαν ὑγρῶν, οἱ μὲν ἄλλοι τῶν κατοίκων διεφθάρησαν· ὀλίγοι δὲ συμφυγόντες, διεσώθησαν εἰς τὰ μετέωρα τῆς νήσου, ἐν οἷς καὶ οἱ παῖδες τοῦ Δ.ός· καὶ κατὰ μὲν τὸν μῦθον ἐρασθεὶς ὁ Ἥλιος τῆς Ῥόδου, τήν τε νῆσον ἀπ' αὐτῆς ὠνόμασε Ῥόδον καὶ τὸ ἐπιπυλάζον ὕδωρ ἠφάνισε· κατὰ δὲ τὸν ἀληθῆ λόγον κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς στάσιν οὔσης πηλώδους τῆς νήσου καὶ μαλακῆς, ὁ Ἥλιος ἀναξηράνας τὴν πολλὴν ὑγρότητα ἐζωογόνησε τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο οἱ κληθέντες ἀπ αὐτοῦ Ἡλιάδαι ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἄλλοι ὁμοίως αὐτόχθονες· διὸ καὶ ἡ νῆσος ὠνομάσθη ἱερὰ τοῦ Ἡλίου, καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ῥόδιοι ἐτίμων πλέον τῶν ἄλλων θεῶν τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους αὐτῶν· ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλίου

(1) Διοδ. Σικ. β. 5. κ. 55.

ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν = Ὄχιμος, Κέρκαφος, Μάκαρ, Ἀκτὶς, Τενάγης, Τριόπας καὶ Κάνδαλος· θυγάτηρ δὲ μία Ἠλεκτριόνη ἡ ἀποθανοῦσα ἔτι παρθένος ἠξιώθη, τιμῶν ἡρωϊκῶν παρὰ τοῖς Ῥοδίοις (1)· διαπρέψαντες δὲ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους οἱ Ἡλιάδαι κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀστρολογίαν, εἰσηγήσαντο καὶ περὶ τῆς ναυτιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τὰς ὥρας διέταξαν· εὐφυέστατος δὲ γενόμενος ὁ Τενάγης ἀνῃρέθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν διὰ φθόνον· γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, οἱ μετασχόντες τοῦ φόνου πάντες ἔφυγον καὶ ὁ μὲν Μάκαρ ἀφίκετο εἰς Λέσβον, ὁ δὲ Κάνδαλος εἰς Κῶ, ὁ δὲ Ἀκτὶς ἀπάρας εἰς Αἴγυπτον, ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τοῦ πατρὸς θέμενος τὴν προσηγορίαν· οἱ δ' Αἰγύπτιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα· ὁ δὲ Τριόπας πλεύσας εἰς τὴν Καρίαν κατέσχεν ἀκρωτήριον τὸ ἀπ' ἐκείνου κληθὲν Τριόπιον· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἡλίου παῖδες ὡς οὐ μετασχόντες τοῦ φόνου κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ, κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν· τούτων δὲ ὁ πρεσβύτερος Ὄχιμος βασιλεύων ἔγημε μίαν τῶν ἐγχωρίων νυμφῶν Ἡγητορίαν ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίππην τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετωνομασθεῖσαν, ἣν γήμας ὁ ἀδελφὸς Κέρκαφος, διεδέξατο τὴν βασιλείαν· μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν οἱ τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ Λίνδος, Ἰάλυσος καὶ Κάμειρος· ἐπὶ δὲ τούτων γενομένης μεγάλης πλημμυρίδος, ἐπικλυσθεῖσα ἡ Κύρβη ἔρημος ἐγένετο· αὐτοὶ δὲ διείλοντο τὴν χώραν, καὶ ἕκαστος ἑαυτοῦ πόλιν ὁμώνυμον ἔκτισε (2)· Κατά τινας δὲ ὁ Τληπόλεμος ἔκτισε τὰς τρεῖς πόλεις καὶ καὶ ἔθετο τὰ ὀνόματα ὁμωνύμως τισὶ τῶν θυγατέρων τοῦ

---

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 56. (2) Αὐτ. κ. 57.

Τελχίνων Ἁλίας, καὶ μιχθεὶς αὐτῇ ἐγέννησε παῖδας, ἓξ μὲν ἄῤῥενας, μίαν δὲ θυγατέρα Ῥόδον ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ νῆσος· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦσαν κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς νήσου οἱ κληθέντες Γίγαντες καὶ τότε καὶ ὁ Ζεὺς καταπολεμήσας τοὺς Τιτᾶνας, ἠράσθη μιᾶς τῶν νυμφῶν Ἱμαλίας ὀνομαζομένης καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τρεῖς παῖδας, Σπαρταῖον καὶ Κρόνιον καὶ Κύτον· καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ἡ Ἀφροδίτη κομιζομένη ἐκ Κυθήρων εἰς Κύπρον καὶ προσορμισθεῖσα εἰς Ῥόδον, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Ποσειδῶνος ὄντων ὑπερηφάνων καὶ ὑβριστῶν (1). Χρόνῳ δὲ ὕστερον προαισθανθέντες οἱ Τελχίνες τὸν μέλλοντα γενέσθαι κατακλυσμὸν, ἐξέλιπον τὴν νῆσον καὶ διεσπάρησαν· καὶ ἐκ τούτων ὁ καλούμενος Λύκος παραγενόμενος εἰς τὴν Λυκίαν, ἱδρύσατο Ἀπόλλωνος Λυκίου ναὸν παρὰ τὸν Ξάνθον ποταμόν· γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῶν ἐπιπέδων τόπων τῆς νήσου λιμνασάντων ἐκ τῶν ἐπιπολασάντων διὰ τὴν ἐπομβρίαν ὑγρῶν, οἱ μὲν ἄλλοι τῶν κατοίκων διεφθάρησαν· ὀλίγοι δὲ συμφυγόντες, διεσώθησαν εἰς τὰ μετέωρα τῆς νήσου, ἐν οἷς καὶ οἱ παῖδες τοῦ Διός· καὶ κατὰ μὲν τὸν μῦθον ἐρασθεὶς ὁ Ἥλιος τῆς Ῥόδου, τήν τε νῆσον ἀπ' αὐτῆς ὠνόμασε Ῥόδον καὶ τὸ ἐπιπολάζον ὕδωρ ἠφάνισε· κατὰ δὲ τὸν ἀληθῆ λόγον κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς στάσιν οὔσης πηλώδους τῆς νήσου καὶ μαλακῆς, ὁ Ἥλιος ἀναξηράνας τὴν πολλὴν ὑγρότητα ἐζωογόνησε τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο οἱ κληθέντες ἀπ αὐτοῦ Ἡλιάδαι ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἄλλοι ὁμοίως αὐτόχθονες· διὸ καὶ ἡ νῆσος ὠνομάσθη ἱερὰ τοῦ Ἡλίου, καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ῥόδιοι ἐτίμων πλέον τῶν ἄλλων θεῶν τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους αὐτῶν· ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλίου

(1) Διοδ. Σικ. β. 5. κ. 55.

ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν = Ὄχιμος, Κέρκαφος, Μάκαρ, Ἀκτὶς, Τενάγης, Τριόπας καὶ Κάνδαλος· θυγάτηρ δὲ μία Ἠλεκτριώνη ἣ ἀποθανοῦσα ἔτι παρθένος ἠξιώθη, τιμῶν ἡρωϊκῶν παρὰ τοῖς Ῥοδίοις (1)· διαπρέψαντες δὲ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους οἱ Ἡλιάδαι κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀςρολογίαν, εἰσηγήσαντο καὶ περὶ τῆς ναυτιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τὰς ὥρας διέταξαν· εὐφυέστατος δὲ γενόμενος ὁ Τενάγης ἀνηρέθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν διὰ φθόνον· γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, οἱ μετασχόντες τοῦ φόνου πάντες ἔφυγον καὶ ὁ μὲν Μάκαρ ἀφίκετο εἰς Λέσβον, ὁ δὲ Κάνδαλος εἰς Κῶ, ὁ δὲ Ἀκτὶς ἀπάρας εἰς Αἴγυπτον, ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τοῦ πατρὸς θέμενος τὴν προσηγορίαν· οἱ δ' Αἰγύπτιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα· ὁ δὲ Τριόπας πλεύσας εἰς τὴν Καρίαν κατέσχεν ἀκρωτήριον τὸ ἀπ' ἐκείνου κληθὲν Τριόπιον· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἡλίου παῖδες ὡς οὐ μετασχόντες τοῦ φόνου κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ, κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν· τούτων δὲ ὁ πρεσβύτερος Ὄχιμος βασιλεύων ἔγημε μίαν τῶν ἐγχωρίων νυμφῶν Ἡγητορίαν ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίππην τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετωνομασθεῖσαν, ἣν γήμας ὁ ἀδελφὸς Κέρκαφος, διεδέξατο τὴν βασιλείαν· μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν οἱ τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ Λίνδος, Ἰάλυσος καὶ Κάμειρος· ἐπὶ δὲ τούτων γενομένης μεγάλης πλημμυρίδος, ἐπικλυσθεῖσα ἡ Κύρβη ἔρημος ἐγένετο· αὐτοὶ δὲ διείλοντο τὴν χώραν, καὶ ἕκαστος ἑαυτοῦ πόλιν ὁμώνυμον ἔκτισε (2)· Κατά τινας δὲ ὁ Τληπόλεμος ἔκτισε τὰς τρεῖς πόλεις καὶ καὶ ἔθετο τὰ ὀνόματα ὁμωνύμως τισὶ τῶν θυγατέρων τοῦ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 56. (2) Αὐτ. κ. 57.

Δαναοῦ (1). Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Δαναὸς ἔφυγεν ἐξ Αἰγύπτου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ· καταπλεύσας δὲ εἰς Λίνδον τῆς Ῥοδίας καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἱδρύσατο ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ καθιέρωσε τὸ ἄγαλμα αὐτῆς· τρεῖς δὲ τῶν θυγατέρων τοῦ Δαναοῦ ἐτελεύτησαν κατὰ τὴν ἐν Λίνδῳ ἐπιδημίαν· αἱ δὲ ἄλλαι μετὰ τοῦ πατρὸς ἐξέπλευσαν εἰς Ἄργος· μικρὸν δὲ ὕστερον τούτων τῶν χρόνων Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, κατέπλευσεν εἰς τὴν Ῥοδίαν· κεχειμεσμένος δ' ἰσχυρῶς κατὰ τὸν πλοῦν καὶ εὐχηθεὶς νὰ ἱδρύσῃ Ποσειδῶνος ἱερὸν, ἀφ' οὗ διασωθῇ, ἱδρύσατο κατὰ τὴν νῆσον τέμενος τούτου τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπέλιπε τινὰς τῶν Φοινίκων τοὺς ἐπιμελητὰς αὐτοῦ· οὗτοι δὲ καταμιγέντες μετὰ τῶν Ἰηλυσίων, διετέλεσαν συμπολιτευόμενοι μετ' αὐτῶν καὶ, ὡς ἔλεγον, ἐξ αὐτῶν οἱ ἱερεῖς κατὰ γένος διεδέχοντο τὰς ἱερωσύνας· ὁ δὲ Κάδμος καὶ τὴν Λινδίαν Ἀθηνᾶν ἐτίμησε δι' ἀναθημάτων ἐν οἷς ἦν χαλκοῦς λέβης ἀξιόλογος, κατεσκευασμένος εἰς τὸν ἀρχαῖον ῥυθμόν· οὗτος δ' εἶχεν ἐπιγραφὴν διὰ Φοινικικῶν γραμμάτων ἃ, ὡς ἔλεγον, πρῶτον ἐκ Φοινίκης ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα· μετὰ ταῦτα δὲ ἀναφυέντες ἐκ τῆς Ῥοδίας γῆς ὄφεις ὑπερμεγέθεις, διέφθειραν πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων· οἱ δὲ περιλειφθέντες ἔπεμψαν εἰς Δῆλον τοὺς ἐπερωτήσοντας τὸν θεὸν περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν κακῶν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀπόλλων προσέταξεν αὐτοῖς νὰ παραλάβωσι τὸν Φόρβαντα μετὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ καὶ μετὰ τούτου νὰ κατοικήσωσι τὴν Ῥόδον (οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Λαπίθου, διέτριβε δὲ περὶ τὴν Θετταλίαν μετὰ πλειόνων ζητῶν χώραν εἰς κατοίκησιν)· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ῥό-

(1) Στραβ. β. 14, σ. 655.

διοι προσκαλέσαντες αὐτὸν κατὰ τὴν μαντείαν, μετέδωκαν αὐτῷ μέρος τῆς χώρας, ὁ μὲν Φόρβας ἀνεῖλε τοὺς ὄφεις, καὶ τὴν νῆσον ἐλευθερώσας τοῦ φόβου, κατῴκησεν ἐν τῇ Ροδίᾳ· γενόμενος δὲ καὶ τ' ἄλλα ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἔσχε τιμὰς ἡρωϊκὰς μετὰ τὴν τελευτήν (1)· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Κατρέως βασιλέως τῶν Κρητῶν Ἀλθαιμένης ἔλαβε χρησμὸν ὅτι ἦν πεπρωμένον αὐτῷ νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα· διὸ καὶ φυγὼν ἑκουσίως, κατέπλευσεν εἰς τὴν Κάμειρον τῆς Ροδίας, καὶ ἱδρύσατο ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀταβύρου ναὸν Διὸς Ἀταβυρίου· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Κατρεὺς ἔρημος ὢν ἀῤῥένων παίδων καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶν τὸν Ἀλθαιμένην ἔπλευσεν εἰς Ρόδον, ἐπιθυμῶν νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀπαγάγῃ τὸν υἱὸν εἰς Κρήτην· ἀποβάντος δὲ διὰ νυκτὸς τοῦ Κατρέως ἐπὶ τὴν Ροδίαν, καὶ γενομένης συμπλοκῆς καὶ μάχης πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ὁ Ἀλθαιμένης ἐκβοηθῶν, ἠκόντισε διὰ λόγχης καὶ ἐξ αγνοίας ἀπέκτεινε τὸν πατέρα· γνωσθείσης δὲ τῆς πράξεως, ὁ Ἀλθαιμένης φυγὼν καὶ πλανώμενος εἰς τὰς ἐρήμους, ἐτελεύτησεν ἐκ λύπης· ὕστερον δὲ κατά τινα χρησμὸν ἔσχε τιμὰς ἡρωϊκὰς παρὰ τοῖς Ροδίοις· μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν Τληπόλεμος ὁ Ἡρακλέους φονεύσας ἀκουσίως τὸν Λικύμνιον, ἔφυγεν ἐξ Ἄργους, καὶ λαβὼν χρησμὸν περὶ ἀποικίας, κατέπλευσε μετά τινων λαῶν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, κατῴκησεν αὐτοῦ, καὶ γενόμενος βασιλεὺς πάσης τῆς νήσου, τήν τε χώραν ἐπίσης κατεκληρούχησε καὶ ἦρξε καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἐπιεικῶς· τελευταῖον δὲ στρατεύσας μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς τὸ Ἴλιον, τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῆς Ρόδου παρέδωκε τῷ Βούτῃ, τῷ ἐξ Ἄργους μετασχόντι αὐτῷ τῆς φυγῆς· αὐτὸς δ' ἐπιφα-

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 58.

νῆς ἐν τῷ πολέμῳ γενόμενος, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Τρωάδι (1)· ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Τληπόλεμον καὶ τὸν Λικύμνιον —

Αὐτίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωνα κατέκτα
Ἤδη γηράσκοντα Λικύμνιον ὄζον Ἄρηος
Αἶψα δὲ νῆας ἔπηξε, πολὺν δ' ὅγε λαὸν ἀγείρας
Βῆ φεύγων ἐπὶ πόντον· ἀπείλησαν γάρ οἱ ἄλλοι
Υἱέες υἱωνοί τε βίης Ἡρακληείης.
Αὐτάρ ὅγ' ἐς Ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων.
Τριχθὰ δ' ᾤκηθεν καταφυλαδόν.... (2)

ὀνομάζει δὲ ἀνωτέρω καὶ τὰς πόλεις τὰς τότε,

Τληπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἠΰς τε μέγας τε,
Ἐκ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγεν Ῥοδίων ἀγερώχων·
Οἳ Ῥόδον ἀμφενέμοντο διὰ τρίχα κοσμηθέντες,
Λίνδον, Ἰηλυσσόν τε καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον
Τῶν μὲν Τληπόλεμος δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν
Ὃν τέκεν Ἀστυόχεια βίῃ Ἡρακληείῃ (3)·

ταύτας μόνον τὰς πόλεις ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος, διότι ἡ ὕστερον πόλις τῶν Ῥοδίων οὐκέτι ἦν συνῳκισμένη· οὐδαμοῦ δὲ ἐνταῦθα ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος Δωριεῖς τοὺς Ῥοδίους ἀλλ' ἢ Αἰολεῖς ἐμφαίνει αὐτοὺς καὶ Βοιωτούς, ἂν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Λικύμνιος κατῴκουν ἐν Βοιωτίᾳ, ἢ ἄν, ὡς καὶ ἄλλοι λέγουσιν, ὁ Τληπόλεμος ἀπῆρεν ἐξ Ἄργους καὶ Τίρυνθος, οὐδὲ οὕτω γίνεται Δωρικὴ ἡ ἐντεῦθεν ἀποικία· διότι ἐγένετο πρὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν· μετὰ ταῦτα δὲ ἐγένοντο οἱ Ῥόδιοι Δωριεῖς, ὡς καὶ οἱ Ἁλικαρνασσεῖς καὶ οἱ Κνίδιοι καὶ οἱ Κῷοι· καὶ ἐλέγετο ἡ χώρα αὕτη ἡ περιλαμ-

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 59. (2) Ομ. Ιλ. Β ς. 662 κξ. (3) Αὐτ. 653 κξ.

βάνουσα τὰς τρεῖς πόλεις τῆς Ῥόδου Λίνδον, Κάμειρον καὶ Ἰάλυσον, ἔτι δὲ τὴν Κνίδον, τὴν Κῶν καὶ τὴν Ἁλικαρνασσὸν Δωρικὴ ἑξάπολις· ὕστερον δὲ ἐκβληθείσης τῆς Ἁλικαρνασσοῦ, ὡς ἀνομήσαντος ἀνδρὸς Ἁλικαρνασσέως περὶ τὸ Τριοπικὸν ἱερὸν, ἡ ἑξάπολις ἐγένετο πεντάπολις (1)· ἐλέγετο δὲ ἡ χώρα Δωρικὴ, διότι οἱ Δωριεῖς οἱ κτίσαντες τὰ Μέγαρα μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Κόδρου (2) οἱ μὲν ἔμειναν αὐτόθι, οἱ δὲ σὺν Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργείῳ τῆς εἰς Κρήτην ἀποικίας ἐκοινώνησαν, οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον ἦλθον καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ἐμερίσθησαν (3). — Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ταύτην τὴν σὺν τῷ Ἀλθαιμένει ἀποικίαν βεβαίως ἐννοεῖ ὅταν, ὁμιλῶν περὶ τῶν Ῥοδίων, λέγει ὅτι κατήγοντο ἐξ Ἄργους καὶ Λακεδαίμονος (4) ὁ ῥήτωρ Ἀριστείδης ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ῥοδίους λόγῳ (5) λέγει αὐτοὺς Δωριεῖς ἐλθόντας ἐκ τῆς Πελοποννήσου, *καθαροὺς ὄντας Ἕλληνας*· καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ ὡσαύτως μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Ῥόδιοι κατήγοντο ἐξ Ἀργείων (6). Ἡ Ῥόδος ἐκτὸς τῶν προειρημένων ὀνομασιῶν ἐκλήθη κατὰ καιροὺς διαφόρως, ὡς Ἀστερία, Αἰθραία, Τρινάκρια, Κορυμβία, Ποιήεσσα, Ἀταβυρία ἀπὸ τοῦ ὄρους, Μακαρία ἀπὸ τοῦ Μάκαρος, Ὀλόεσσα καὶ Πελαγία (7). — Ὁ Πίνδαρος λέγει τὴν Ῥόδον θυγατέρα τῆς Ἀφροδίτης καὶ νύμφην τοῦ Ἡλίου. — Κατ' ἀρχὰς αἱ τρεῖς ἀρχαῖαι πόλεις, Λίνδος, Κάμειρος καὶ Ἰαλυσὸς ἐκυβερνῶντο ἰδίως ἑκάστη· μετὰ ταῦτα δὲ συνῆλθον ἅπαντες οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν Ῥόδον (8). Οἱ Ῥόδιοι οὐ μόνον ἀφ' ὅτου συνῴκησαν τὴν πόλιν Ῥόδον ηὐτύχουν κατὰ θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ

(1) Ἡροδοτ. β. 1, κ. 144. (2) Ἰδ. Μέγαρα πόλ. (3) Στραβ. β. 14, σ. 653. (4) Κωνς. Πορφυρ. Θεματ. β. 1, κ. 14. (5) Ἀριστειδ. εἰς Ῥοδ. σ. 74, 75. (6) Θουκυδ. β. 7, κ. 58. (7) Πλιν. Φυσ. Ἱς. β. 3, κ. 31. (8) Στραβ. αὐτ.

κατὰ πολλὰ ἔτη πρὶν τεθῶσιν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἔπλεον πόῤῥω τῆς πατρίδος πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔπλευσαν μέχρι τῆς Ἰβηρίας (1)· καὶ ἐκεῖ μὲν ἔκτισαν τὴν πόλιν Ῥόδην ἣν ὕστερον κατέσχον οἱ Μασσαλιῶται· ἐν δὲ τοῖς Ὀπικοῖς τὴν Παρθενόπην (2), ἐν δὲ Δαυνίοις (3) μετὰ Κώων τὰς Ἐλπίας· κατά τινας δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον συνῴκισαν τὰς Γυμνησίας, τὰς ὑπὸ τῶν Φοινίκων Βαλεαρίδας καλουμένας νήσους (4)· τινὲς δὲ τῶν Ῥοδίων φκησαν καὶ περὶ τὴν κατὰ τὴν Χώνην Σύβαριν (5). Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν ἐκ παλαιοῦ εὐδαιμονίαν τῶν Ῥοδίων εὐθὺς ἀπὸ της πρώτης κτίσεως τῶν τριῶν πόλεων=

Τριχθὰ δὲ φκηθεν καταφυλαδὸν, ἠδ' εφίληθεν
Ἐκ Διὸς, ὅστις θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει.
Καί σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων (6)·

ὅπερ ἀνήγαγον ὕστερον εἰς μῦθον, εἰπόντες ὅτι ἔβρεξε χρυσὸς ἐν τῇ νήσῳ κατὰ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γένεσιν, ὡς λέγει ὁ Πίνδαρος. Ὑψώθη δὲ μεγάλως ἡ φήμη τῆς θαλασσοπλοΐας τῶν Ῥοδίων, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν ἀνεγνώρισαν τοὺς θαλασσίους νόμους αὐτῶν. Ἡ Ῥόδος εἶχε κύκλον ἐννεακοσίων σταδίων, κατὰ τὸν Στράβωνα (7)= Οἱ Ῥόδιοι ἐκήδοντο τοῦ δήμου ἂν καὶ δὲν ἐδημοκρατοῦντο, ἤθελον ὅμως νὰ συνέχωσι τὸ πλῆθος τῶν πενήτων· διὸ καὶ διένεμον σῖτον εἰς τὸν δῆμον καὶ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος οἱ εὔποροι περιέθαλπον τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἔδιδον αὐτοῖς καί τινας ὑπηρεσίας· ὥστε ἐν ταὐτῷ καὶ ὁ πένης εἶχε τὰ πρὸς δια-

---

(1) Τῆς νῦν Ἱσπανίας. (2) Τὴν Νεάπολιν. (3) Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ νῦν ἐπαρχίᾳ Καπιτανάτῃ. (4) Τὰς κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἱσπανίας νήσους Μαγιόρκαν, Μινόρκαν Ἴβιζαν κτλ. (5) Κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τῆς Καλαβρίας ἐν τῷ Ταραντείῳ κόλπῳ. (6) Ὁμ. Ιλ. Β. ς. 668 κξ. (7) Στραβ. β. 14, σ. 655.

τροφὴν, καὶ ὁ τόπος δὲν ὑστερεῖτο τῶν ἀναγκαίων πρὸς ὑπηρεσίαν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ναυστολίας (1) καὶ ἀπελάμβανεν ἡ Ῥόδος μεγάλην εσωτερικὴν εὐδαιμονίαν. — Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ῥόδιοι συνεμάχουν τοῖς Λακεδαιμονίοις· μετὰ δὲ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν καὶ ἧτταν τῶν Ἀθηναίων ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξης ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ὁ στόλος αὐτοῦ ἦν τότε ἐν Καύνῳ καὶ εἶχε στρατηγὸν τὸν Ἀθηναῖον Κόνωνα, ὁ δῆμος τῶν Ῥοδίων πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κόνωνος μετέβη ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν Λακεδαιμονιων εἰς τὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν Ἀθηναίων (2)· ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ἀντίγονος ὢν εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ἔστειλε κατὰ τῶν Ῥοδίων τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον μετὰ πολλῆς στρατιᾶς καὶ μετὰ νηῶν ἐλπίζων, ἐὰν γένηται Κύριος τῆς νήσου, νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὁρμητήριον κατὰ τῶν Αἰγυπτίων· ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥόδιοι αὐτοὶ παρέσχοντο τολμήματα καὶ ἐπιτεχνήσεις εἰς τοὺς πολιορκοῦντας· καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐβοήθησεν ὅσον ἠδυνήθη καὶ ὁ Ἀντίγονος ἑπομένως ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ (3)· ὑποκύψασα δὲ μετὰ παρέλευσιν χρόνου εἰς τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ καὶ μετ' αὐτοὺς εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ κυριευθεῖσα τῷ 664 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τῷ 1122 ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, ἐξουσιάσθη τῷ 1308 ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου τοῦ Καλοῦ ὑπὸ Φουλκίου Βιλλαρέδου μεγάλου Μαγίστορος τοῦ τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ, τῶν ἐπίσης καὶ Ἰωαννιτῶν καὶ

(1) Στραβ. 3. 14, σ 653. (2) Παυσ. Ηλ. Β'. κ. 7. (3) Παυσ. Αττ. κ. 6.

Ναζαραίων καὶ μετὰ ταῦτα Ἱπποτῶν τῆς Μελίτης καλουμένων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν διέμεινεν ἡ Ῥόδος ὡς καὶ αἱ κυριευθεῖσαι ὡσαύτως ὑπ' αὐτῶν Λέρος, Κάλυμνος, Κῶς, Νίσυρος, Τῆλος, Σύμη καὶ Χάλκη, ἄχρις ὅτου ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάνης ὁ Β'. εἷλε καὶ αὐτὴν ὡς καὶ τὴν Κῶν καὶ τὴν Ἁλικαρνασσὸν τῇ 21 δεκεμβρίου 1523, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Μαγίστορος Βιλλιέρου—Δελίλου—Ἀδάμ, ὃς ἔφυγε κατ' ἀνάγκην μεθ' ὁλοκλήρου τοῦ τάγματος, καὶ ἔκτοτε ὑπόκειται ἡ ὡραία αὕτη νῆσος τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ. Οὐδὲ ἴχνος τῶν ἀρχαιοτήτων αὐτῆς σώζεται, καὶ εἴτι φαίνεται εἶναι ἔργον τῶν εἰρημένων Ἱπποτῶν. — Ἄνδρες ἄξιοι μνήμης ἐγένοντο ἐν Ῥόδῳ πολλοὶ στρατηλάται καὶ ἀθληταὶ ἐν οἷς καὶ οἱ πρόγονοι τοῦ φιλοσόφου Παναιτίου· ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν λογίων καὶ φιλοσόφων ὅ,τε Παναίτιος καὶ ὁ Στρατοκλῆς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ περιπατητικὸς, καὶ Λεωνίδας ὁ Στωϊκὸς, ἔτι δὲ πρότερον ὁ Πραξιφάνης καὶ ὁ Εὔδημος καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ὁ δὲ Ποσειδώνιος ἐπολιτεύσατο μὲν ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐσοφίστευσεν· ἦν δὲ Ἀπαμιεὺς ἐκ τῆς Συρίας, ὡς καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ἐπιλεγόμενος Μαλακὸς καὶ ὁ Μόλων, ἀμφότεροι Ἀλαβανδεῖς καὶ μαθηταὶ Μενεκλέους τοῦ ῥήτορος, Κλεόβουλος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ ποιητὴς Πείσανδρος ὁ γράψας τὴν Ἡράκλειαν, καὶ Σιμμίας ὁ γραμματικὸς καὶ Ἀριστοκλῆς ὁ σύγχρονος τῷ Στράβωνι. Διονύσιος δὲ ὁ Θρᾷξ, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ποιήσας τὰ Ἀργοναυτικὰ ἦσαν μὲν Ἀλεξανδρεῖς, ἐκαλοῦντο δὲ Ῥόδιοι (1). Ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναῷ ἐπί τινος τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς ἦν ἐπίγραμμα δηλοῦν ὅτι τὸ ἄγαλμα κατεσκευάσθη ἐκ χρημάτων ἃ ἐξέτισαν οἱ Ῥόδιοι τῷ Ὀλυμπίῳ Διΐ, ἕνεκα

(1) Στραβ. β. 14, σ. 655.

ἀδικίας ἀνδρός τινος παλαιστοῦ (1)· ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἀνέκειντο καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν Ὀλυμπιονικῶν Διαγόρου τοῦ Ῥοδίου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκ θυγατέρων ἐγγόνων αὐτοῦ (2). Ἡ Ῥόδος ὑπόκειται εἰς σεισμούς· τινὲς τῶν σφοδροτέρων ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο ἡμῖν γνωστοὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας, ὡς ὁ συμβὰς Ολ. 138, 2 καθ' ὃν κατέπεσεν ὁ περιβόητος κολοσσός (3)· ὁ κατ' ἐξοχὴν σφοδρὸς ἐπὶ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ὃς ἐδαπάνησε μεγάλας ποσότητας πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ ἀνασκευὴν τῶν ἀνατραπεισῶν πόλεων τῆς Ῥόδου, τῆς Κῶ κτλ. (4)· εἶτα ὁ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ Ἀναστασίου· καὶ ὅμως οὐδαμοῦ εἶναι ἡφαιστώδης ἡ νῆσος αὕτη.

* Ῥόδος· νῆσος μεγάλη καὶ περικαλλὴς παρὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀλεποῦς· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν κατὰ μῆκος 48 μιλ. ἰτ. κατὰ δὲ πλάτος 18 καὶ ἔχει περίμετρον ὡς ἔγγιστα 132 μιλίων. Ἡ νῆσος εἶναι τερπνοτάτη· τὸ κλίμα εὔκρατον, καθαρὸν καὶ ὑγιεινόν· οὐδεμία ποτὲ ἐπιδημία· οἱ δυτικοὶ ἄνεμοι ἐπικρατοῦντες ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ συγκιρνῶσι τὰ θερινὰ καύματα· κατὰ τὸν χειμῶνα οὔτε χιὼν οὔτε πάγος· κατὰ τὰς νεφελωδεστέρας ἡμέρας ὁ ἥλιος διασκεδάζων τὰ νέφη, φαίνεται ἐπ' ὀλίγας ὥρας τοὐλάχιστον· καθ' ἅπαν δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ καιροῦ φωτίζει τὴν νῆσον διὰ τῶν εὐποιητικῶν αὐτοῦ ἀκτίνων, φέρει τὴν εὐπορίαν τῆς γῆς καὶ καθαρίζει τὸν ἀέρα· ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ ἀέρος καθιστῶσι καὶ τοὺς κατοίκους γλυκεῖς, εὐγενεῖς καὶ ἀγαθούς· ἂν

(1) Παυσ. Ηλ. Ι. κ. 21. (2) Αὐτ. Β'. κ. 7. (3) Χρον. Αλεξανδρ. (4) Παυσ. Κόρ. κ. 7.=Αρκ. κ. 43.

Ναζαραίων καὶ μετὰ ταῦτα Ἱπποτῶν τῆς Μελίτης καλουμένων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν διέμεινεν ἡ Ῥόδος ὡς καὶ αἱ κυριευθεῖσαι ὡσαύτως ὑπ' αὐτῶν Λέρος, Κάλυμνος, Κῶς, Νίσυρος, Τῆλος, Σύμη καὶ Χάλκη, ἄχρις ὅτου ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάνης ὁ Β'. εἷλε καὶ αὐτὴν ὡς καὶ τὴν Κῶν καὶ τὴν Ἁλικαρνασσὸν τῇ 21 δεκεμβρίου 1523, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Μαγίστορος Βιλλιέρου—Δελίλου—Ἀδάμ, ὃς ἔφυγε κατ' ἀνάγκην μεθ' ὁλοκλήρου τοῦ τάγματος, καὶ ἔκτοτε ὑπόκειται ἡ ὡραία αὕτη νῆσος τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ. Οὐδὲ ἴχνος τῶν ἀρχαιοτήτων αὐτῆς σώζεται, καὶ εἴτι φαίνεται εἶναι ἔργον τῶν εἰρημένων Ἱπποτῶν. — Ἄνδρες ἄξιοι μνήμης ἐγένοντο ἐν Ῥόδῳ πολλοὶ στρατηλάται καὶ ἀθληταὶ ἐν οἷς καὶ οἱ πρόγονοι τοῦ φιλοσόφου Παναιτίου· ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν λογίων καὶ φιλοσόφων ὅ,τε Παναίτιος καὶ ὁ Στρατοκλῆς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ περιπατητικὸς, καὶ Λεωνίδας ὁ Στωϊκὸς, ἔτι δὲ πρότερον ὁ Πραξιφάνης καὶ ὁ Εὔδημος καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ὁ δὲ Ποσειδώνιος ἐπολιτεύσατο μὲν ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐσοφίστευσεν· ἦν δὲ Ἀπαμιεὺς ἐκ τῆς Συρίας, ὡς καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ἐπιλεγόμενος Μαλακὸς καὶ ὁ Μόλων, ἀμφότεροι Ἀλαβανδεῖς καὶ μαθηταὶ Μενεκλέους τοῦ ῥήτορος, Κλεόβουλος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ ποιητὴς Πείσανδρος ὁ γράψας τὴν Ἡράκλειαν, καὶ Σιμμίας ὁ γραμματικὸς καὶ Ἀριστοκλῆς ὁ σύγχρονος τῷ Στράβωνι. Διονύσιος δὲ ὁ Θρᾴξ, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ποιήσας τὰ Ἀργοναυτικὰ ἦσαν μὲν Ἀλεξανδρεῖς, ἐκαλοῦντο δὲ Ῥόδιοι (1). Ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναῷ ἐπί τινος τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς ἦν ἐπίγραμμα δηλοῦν ὅτι τὸ ἄγαλμα κατεσκευάσθη ἐκ χρημάτων ἃ ἐξέτισαν οἱ Ῥόδιοι τῷ Ὀλυμπίῳ Διΐ, ἕνεκα

(1) Στραβ. β. 14, σ. 655.

ἀδικίας ἀνδρός τινος παλαιστοῦ (1)· ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἀνέκειντο καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν Ὀλυμπιονικῶν Διαγόρου τοῦ Ῥοδίου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκ θυγατέρων ἐγγόνων αὐτοῦ (2). Ἡ Ῥόδος ὑπόκειται εἰς σεισμούς· τινὲς τῶν σφοδροτέρων ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο ἡμῖν γνωστοὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας, ὡς ὁ συμβὰς Ολ. 138, 2 καθ' ὃν κατέπεσεν ὁ περιβόητος κολοσσός (3)· ὁ κατ' ἐξοχὴν σφοδρὸς ἐπὶ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ὃς ἐδαπάνησε μεγάλας ποσότητας πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ ἀνασκευὴν τῶν ἀνατραπεισῶν πόλεων τῆς Ῥόδου, τῆς Κῶ κτλ. (4)· εἶτα ὁ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ Ἀναστασίου· καὶ ὅμως οὐδαμοῦ εἶναι ἡφαιστώδης ἡ νῆσος αὕτη.

* Ῥόδος· νῆσος μεγάλη καὶ περικαλλὴς παρὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀλεποῦς· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν κατὰ μῆκος 48 μιλ. ἰτ. κατὰ δὲ πλάτος 18 καὶ ἔχει περίμετρον ὡς ἔγγιστα 132 μιλίων. Ἡ νῆσος εἶναι τερπνοτάτη· τὸ κλίμα εὔκρατον, καθαρὸν καὶ ὑγιεινόν· οὐδεμία ποτὲ ἐπιδημία· οἱ δυτικοὶ ἄνεμοι ἐπικρατοῦντες ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ συγκιρνῶσι τὰ θερινὰ καύματα· κατὰ τὸν χειμῶνα οὔτε χιὼν οὔτε πάγος· κατὰ τὰς νεφελωδεστέρας ἡμέρας ὁ ἥλιος διασκεδάζων τὰ νέφη, φαίνεται ἐπ' ὀλίγας ὥρας τοὐλάχιστον· καθ' ἅπαν δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ καιροῦ φωτίζει τὴν νῆσον διὰ τῶν εὐποιητικῶν αὐτοῦ ἀκτίνων, φέρει τὴν εὐπορίαν τῆς γῆς καὶ καθαρίζει τὸν ἀέρα· ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ ἀέρος καθιστῶσι καὶ τοὺς κατοίκους γλυκεῖς, εὐγενεῖς καὶ ἀγαθούς· ἂν

(1) Παυσ. Ηλ. Ι, κ. 21. (2) [illegible] Ἀλεξανδρ.
(3) [illegible]

δὲ ἐνίοτε φαίνωνται οἱ χριστιανοὶ ψεῦσται καὶ δόλιοι, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς τυραννίας ὑφ' ὃν στενάζουσιν. — Ἡ γῆ τῆς Ῥόδου εἶναι ξηρὰ καὶ ἀμμώδης· ἀλλ' αἱ καταρδεύουσαι αὐτὴν πολυάριθμοι πηγαὶ καθιστῶσιν αὐτὴν πλουσίαν καὶ καρποφόρον· γεννᾷ σῖτον ἄριστον, καὶ ἂν τὸ ἥμισυ τῶν γονίμων αὐτῆς ἀγρῶν ἐγεωργεῖτο, ἐξήρκει οὐ μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ πρὸς ἐξαγωγήν· ἀλλ' ἤδη ἐξ ἀνάγκης προσπορίζονται ἀπὸ τῆς Καραμανίας τὴν πρὸς τροφὴν ἀναγκαίαν ποσότητα· προάγει οἶνον ἐξαίρετον καὶ εὐώδη, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἐκτεταμένοι λόφοι ἐπιτήδειοι εἰς ἀμπελοφυτίαν· μένουσιν ὅλως ἀκαλλιέργητοι· πλουτεῖ ἀπὸ παντὸς εἴδους καρπῶν, φυτῶν καὶ ἀνθῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶν ἄτακτα καὶ ἠμελημένα· ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν τὴν Ῥόδον, 41 χωρία, κατοίκους δὲ 34,000, ὧν 21,000 εἰσὶ χριστιανοί, 10,000, Ὀθωμανοὶ καὶ 3000 Ἰουδαῖοι· ἐκ τῶν χριστιανῶν 40 μόνον εἰσὶν ὑπήκοοι τῆς Ἑλλάδος καὶ 120 δυτικοὶ ἔχοντες εἰς τὸ προάστειον μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἓν μικρὸν μοναστήριον· ἐκ τῶν κατοίκων 20,000 οἰκοῦσι τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια καὶ τὰς περὶ τὴν πόλιν κατὰ μέγα ἡμικύκλιον μιᾶς ὥρας τὸ πλάτος κειμένας ἀγροικίας· οἱ δὲ λοιποὶ κατοικοῦσι τὰ χωρία ὧν τὸ πολυανθρωπότατον μόλις περιέχει 700 ψυχάς. Ἡ Ῥόδος ἔχει ἀρχιερέα μητροπολίτην ἑδρεύοντα ἐν τῷ χωρίῳ Ἁγίῳ Γεωργίῳ. — Τὰ κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶ τὰ ἑξῆς = 2000 ὀκάδες κιτρίνου ἀλευκάστου κηροῦ, 10,000 ὀκ. μέλιτος, 1 00 καντάρια ξηρῶν σύκων, πέντε φορτώματα πορτοκαλίων καὶ λεμονίων, δύο φορτώματα ῥοδίων, ἓν ἢ δύο φορτώματα σταφυλῶν νεαρῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, 2000 βαρέλια οἴνου, 500 καντάρια βαλάνων, 2000 καντάρια κρομμύων, 200 ὀκ.

μετάξης ἀνεξεργάστου καὶ ἄλλα τινὰ μικρολογήματα· ἡ ἀξία τοῦ ὅλου τῆς ἐξαγωγῆς λογίζεται 300,000 γροσίων· ἐδύνατο δὲ ἄλλως διοικουμένη καὶ καλλιεργουμένη ἡ νῆσος νὰ ἐξάγῃ εἰκοσαπλασίους ποσότητας· ἡ ἐκ τῆς Ῥόδου πρόσοδος τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως εἶναι 500,000 γροσίων. — Πλοῖα ὀλιγώτατα ἔχει ἡ ποτὲ θαλασσοκράτειρα Ῥόδος. Ἡ Ῥόδος ἀπέχει τῆς Καρπάθου 60 μιλ. τῆς Ἀλεξανδρείας 550, τῆς Κύπρου 300, καὶ τοῦ ἀπέναντι Ἀσιατικοῦ αἰγιαλοῦ 40.

ΟΡΗ.

ΑΤΑΒΥΡΟΝ, ἀπό τινος τῶν Τελχίνων Ἀταβυρίου ἐξ οὗ καὶ ἡ Ῥόδος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Ἀταβυρία (1)· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὸ ὄρος τοῦτο Ἀτάβυριν, λέγων ὅτι ἦν ἐπ' αὐτοῦ ναὸς Διὸς Ἀταβυρίου (2) ὃν ὑμνεῖ καὶ ὁ Πίνδαρος (3)· ἦν δὲ ὁ ναὸς οὗτος ἵδρυμα Ἀλθαιμένους τοῦ Κατρέως, ὡς ὁ Διόδωρος μαρτυρεῖ (4)· κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Καλλιμάχου ἀναφερομένους ὑπὸ τοῦ Ι. Τσέτσου ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἦσαν βόες χαλκοῖ μυκώμενοι κατὰ πᾶσαν ἐπαπειλουμένην τῇ νήσῳ συμφοράν· ὁ μῦθος οὗτος ἐγεννήθη ἐν Φοινίκῃ ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀταβυρίου Διὸς ἦν ἀεὶ ἱερεὺς προμαντεύων τὰ ἐπικείμενα δυστυχήματα· τὸν ἱερέα τοῦτον οἱ φοιτῶντες εἰς Ῥόδον Φοίνικες ὠνόμαζον κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν *Ἀλοὺφ μενὰχ*, ὅπερ διφορεῖται καὶ σημαίνει ἢ μάντιν ἀρχηγὸν ἄλλων μάντεων ἢ βοῦν ἀρχηγὸν ἄλλων βοῶν χαλκίνων, καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ὁ μῦθος. — Τὸ Ἀτάβυρον ἦν τὸ πάλαι

(1) Πλιν. Φυσ. Ἱσ. β. 3, κ. 31. (2) Στραβ. β. 14, σ. 655.
(3) Πινδ. Ὀλυμπ. 7. (4) Διοδ. Σικ. β. 5, 59. 18. ἀνωτ. Ῥόδος νησ.

σύμφυτον ἐκ πυκνῶν καὶ περικαλλεστάτων δασῶν ἃ οἱ παλαιοὶ Ῥόδιοι ἐφύλαττον μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας πρὸς κατασκευὴν πλοίων καὶ συντήρησιν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν.

* Ἀρτεμίρα ἢ Ἀτάϋρος, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς νήσου· κεῖται κατὰ τὸ μέσον καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον· αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ παρέχουσι χαριεστάτην, μεγαλοπρεπεστάτην καὶ ἐπ' ἄπειρον ἐκτεινομένην θέαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ῥέουσι πηγαὶ καταρδεύουσαι καὶ γονιμοποιοῦσαι τὰς πεδιάδας καὶ τὰς κοιλάδας· τὰ τὸ πάλαι καθωραΐζοντα τὸ ὄρος τοῦτο δένδρα εἰσὶν ἤδη σπάνια καὶ τὰ δάση ἐξηφανισμένα· τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει ὕψος 4560 ποδῶν (1)· λείψανα τινὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς σώζονται καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου (2)· κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους ὑψοῦται μέγας λόφος ἈΡΤΑΜΙΤΗΣ καλούμενος καὶ ἐπ' αὐτοῦ μονίδριον.

Ὄρη μετὰ τὴν Ἀτάβυρον.

* ἈΚΡΑΜΥΤΗΣ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἀρτεμίρας πρὸς τὸν αἰγιαλόν· ὑψ. 2700 ποδ.

* ΠΡΟΦ. ἩΛΙΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολ βόρειον τῆς Ἀρτεμίρας, ἐκτείνεται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· ὑψ. 2650 ποδ.

* ΣΠΙΡΙΩΤΗΣ κατ' ἀνατολας τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ πλησιέστατα καὶ ὡς συνεχόμενον· ὑψ. 2120 ποδ.

* ἈΡΧΑΓΓΕΛΟΣ παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλόν· ὑψ. 1730 ποδ.

* ΚΑΛΑΘΟΣ παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, κατὰ νότον τοῦ Ἀρχαγγέλου· ὑψ. 1210 ποδ.

* ΚΑΡΑΟΥΛΙ κατὰ τὸ ἀνατ νότιον. ὑψ. 1860 ποδ.

---

(1) Ῥὸς πιν. (2) Ῥὸς Τ. 3. Ἐπιστ. 32, σ. 107.

* ὌΡΟΣ κατὰ τὸν νοτιώτατον αἰγιαλόν.

* ΦΙΛΈΡΗΜΟΣ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον· ἐπ' αὐτοῦ ἦν ἡ ἀκρόπολις τῆς Ἰαλύσου τὸ Ὀχύρωμα· καὶ περὶ αὐτὸ εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Ἰαλύσου καὶ τὸ χωρίον Τριάντα.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

ΠΑΝΕΙΟΝ κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν, μεταξὺ τῶν δύο πόλεων Καμείρου καὶ Ἰαλύσου.

* Ἅγιος Γεώργιος.

ΜΥΛΑΝΤΊΑ κατὰ κατὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλὸν, οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως Καμείρου.

* Κοντούρα ἢ Κλαλαβάλδα.

* ἍΓΙΟΣ ἸΩΆΝΝΗΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸς τὸ νότιον τοῦ Λίντου.

* ΛΊΝΤΟΝ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς κώμης Λίντου.

* ΕἸΡΗΝΙΚῸΝ κοινῶς (ΤΡΑΝΚΒΊΑΛΟ) τὸ νοτιώτατον τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς νησίδος Ἀγ. Αἰκατερίνης.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΦΎΣΚΟΣ, ποταμίσκος ὁ μόνος τῆς νήσου ῥέων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ νότιον τῆς πόλεως Λίνδου.

* Φύσκα.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΛΊΝΔΟΣ κτισθεῖσα ὑπὸ Λίνδου τοῦ Κερκάφου ἀφ' οὗ καὶ ὠνομάσθη· ἔκειτο παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου ἐπὶ ὄρους πολὺ πρὸς μεσημβρίαν ἀνατείνουσα καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν μάλιστα· ἦν δὲ αὐτόθι ἱερὸν Ἀθηνᾶς Λινδίας

ἐπιφανὲς, Δαναΐδων ἵδρυμα· τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ τούτου ὑπὸ τοῦ Δαναοῦ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος (1) καὶ ὁ Διόδωρος ὃς λέγει ὅτι ὁ Δαναὸς, καταπλεύσας εἰς Λίνδον ἱδρύσατο ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς θεοῦ καθιέρωσεν (2)· εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἀνέθετο ἡ Ἑλένη φιάλην ἐξ ἠλέκτρου (3) καὶ ὁ Ἄμασις δύο εἰκόνας λιθίνας καὶ θώρακα λίαν ἀξιοθέατον (4). Ἐντεῦθεν ἦν ὁ Κλεόβουλος, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος (5)· καὶ Χάρης ὁ κατασκευάσας τὸν περιβόητον κολοσσὸν (6). Ἡ Λίνδος ἀπετέλει μέρος τῆς Δωρικῆς πρότερον μὲν ἑξαπόλεως, ὕστερον δὲ πενταπόλεως (7). Κάτωθεν τῆς Λίνδου κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου ἦν τόπος ΙΞΙΑ καλούμενος παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ κόλπου, καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰξίας ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ ἕτερος τόπος ΜΝΑΣΥΡΙΟΝ κάτωθεν τῆς πόλεως Καμείρου (8). Ἐν τῷ ναῷ τῶν Δελφῶν ἦν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνάθημα τῶν ἐν Λίνδῳ Ῥοδίων (9). Λίνδιοι ἔκτισαν τὴν πόλιν Γέλαν ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ Ἀντίφημον τὸν Ῥόδιον (10) Ολ. 22, 2—690 π. Χ.

* Κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἦν ᾠκοδομημένη ἡ ἀρχαία Λίνδος κεῖται ἤδη κώμη μικρὰ, Λίντου καλουμένη, πρὸς τὸ νότιον τῆς νῦν πόλεως Ῥόδου ἧς ἀπέχει δέκα ὥρας. Ἔχει λιμένα 8—12 ὀργυιῶν βάθους πεφυλαγμένον ἀπὸ τῶν νοτ-δυτικῶν ἀνέμων· εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἀγκυροβολοῦσιν ἀσφαλῶς τὰ πλοῖα ἄχρι τοῦ τέλους τοῦ φθι-

---

(1) Ἀπολλοδ. 2, 1, 4. ἰδ. καὶ Χρον. Παρ. ἐπ. φ. μετὰ τῶν σημ. τοῦ Βοικίου. (2) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 58. (3) Πλιν. 33, 22. (4) Ηροδοτ. β. 2, κ. 182.—Πλιν. 19, 1, 2. (5) Στραβ. β. 14, σ. 655.—Ἰδ. ἀνωτ. Ῥόδος νῆσ. (6) Στραβ. β. 14, σ. 652. (7) Ηροδοτ. β. 1, κ. 144.—Ἰδ. Ῥόδος νησ. (8) Στραβ. β. 14, σ. 655. (9) Παυσ. Φωκ. κ. 18.

(10) Ηροδοτ. β. 7, κ 153. Ἰδ. καὶ Ραοὺλ-Ροχετ. Αποικ. Ελλην. Τ. 3. κ.θ.

νοπώρου· ἅμα δὲ ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος προσορμίζονται παρά τι χωρίον Μεσάρα καλούμενον διὰ τὸ ἀκινδυνότερον· ἡ θέσις τῆς κώμης ταύτης εἶναι ἀρίστη· τὰ δὲ πέριξ αὐτῆς κατὰ 1 ὥρας διάστημα κύκλῳ εἰσὶν ἄφορα καὶ ὄρη μόνον ἐκ μαρμάρου γυμνὰ, μόλις μικρά τινα ἔχοντα ἐν τῷ μεταξὺ γεωργήσιμα μέρη· λείψανα τῆς ἀρχαίας Λίνδου, ὡς κίονες καὶ τύμβοι καί τινες ἐπιγραφαὶ σώζονται.

ΚΑΜΕΙΡΟΣ, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ δυτνότιον τῆς Ἰαλύσου καὶ τὸ δυτικὸν τῆς Λίνδου κτισθεῖσα ὑπὸ Καμείρου τοῦ Κερκάφου (1)· ἦν καὶ αὕτη ἐκ τῆς Δωρικῆς ἑξαπόλεως (2).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Καμείρου κεῖται χωρίον Κάμιρα.

ΙΑΛΥΣΟΣ, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς Καμείρου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Λίνδου, ἐκτίσθη ὑπὸ Ἰαλύσου τοῦ Κερκάφου. Ὑπὲρ αὐτὴν ἦν ἀκρόπολις Ὀχύρωμα καλουμένη· εἶτα ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις ἐν ἀποστάσει 80 περίπου σταδίων· ἡ δὲ μεταξὺ ἀκτὴ ἐκαλεῖτο Θοάντιον καὶ προέκειντο αὐτῆς νησίδες σποράδες, αἱ περὶ τὴν Χαλκίαν νῆσον (3)· ὁ Στράβων λέγει τὴν Ἰάλυσον κώμην (4). Ἡ Ἰάλυσος ἦν καὶ αὕτη ἐκ τῆς Δωρικῆς ἑξαπόλεως (5) ἡ πόλις αὕτη ἦν ᾠκοδομημένη οὐχὶ συνεχῶς καὶ συνημμένως ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ σποράδην, ὡς ἡ Σπάρτη, ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἦν τὸ Ὀχύρωμα.

* Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ ἦν τὸ Ὀχύρωμα καλεῖται ἤδη Φιλέρημος (6)· τὸ χωρίον Τριάντα κεῖται οὐ πόῤῥω τῆς θέσεως τῆς Ἰαλύσου.

---

(1) Στραβ. β. 14, σ. 654. (2) Ἡροδοτ. β. 1, κ. 144. (3) Στραβ. β. 14, σ. 655. (4) Αὐτ. (5) Ἡροδοτ. αὐτ. (6) Ἰδ. Ρὸς Τ. 3, σ. 95, 96.

ἈΧΑΪ́Α, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ μεταξὺ Καμείρου καὶ Ἰαλύσου, ἀρχαιοτέρα τῶν τριῶν προειρημένων ὡς κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ Ἡλίου ὅσοι οὐ μετασχόντες τοῦ φόνου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Τενάγους, κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ (1).

ῬΌΔΟΣ. ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἔλεγον, ἀρχιτέκτονος ὑφ' οὗ καὶ ὁ Πειραιεὺς (2) καὶ συνῳκίσθη κατὰ τὴν 93' Ὀλυμπιάδα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν τριῶν ἀρχαίων πόλεων, Λίνδου, Καμείρου καὶ Ἰαλύσου οἳ μετῳκίσθησαν εἰς μίαν ταύτην τὴν πόλιν (3). Ἔκειτο δὲ ἐπι τοῦ ἑωθινοῦ ἀκρωτηρίου καὶ τοσοῦτον ὑπερέβαινε τὰς ἄλλας πόλεις κατὰ τοὺς λιμένας, τὰς ὁδούς, τὰ τείχη καὶ τὴν ἄλλην κατασκευήν, ὥστε οὐδεμία ἦν οὔτε κρείττων αὐτῆς οὔτε δὲ πάρισος· ἦν δὲ θαυμαστὴ καὶ ἡ ἐν αὐτῇ εὐνομία καὶ ἐπιμέλεια πρός τε τὴν ἄλλην πολιτείαν καὶ πρὸς τὰ ναυτικά, διὸ καὶ ἐθαλασσοκράτησε πολὺν χρόνον, καὶ κατέστρεψε τοὺς λῃστὰς καὶ ἐγένετο φίλη τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς φιλορωμαίοις καὶ τοῖς φιλέλλησι τῶν βασιλέων, ὅθεν καὶ διετέλεσεν αὐτόνομος καὶ ἐκοσμήθη διὰ πολλῶν ἀναθημάτων ἃ ἔκειντο τὰ μὲν πλεῖστα ἐν τῷ Διονυσίῳ καὶ τῷ γυμνασίῳ· ἄλλα δ' ἐν ἄλλοις τόποις· ἓν τῶν ἀρίστων αὐτῶν ἦν ὁ κολοσσὸς τοῦ Ἡλίου ὃς εἶχεν ὕψος ἑβδομήκοντα πήχεων, ὡς λέγει ὁ ποιήσας τὸ ἑξῆς ἰαμβεῖον=

. . . . ἑπτάκις δέκα

Χάρης ἐποίει πήχεων ὁ Λίνδιος (4)·

ὁ κολοσσὸς οὗτος κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Χάρητος εἰς δώ-

---

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 57. (2) Στραβ. β. 14, σ. 654. (3) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 75. (4) Στραβ. β. 14, σ. 652.

δεκα έτη καὶ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν 300 τάλαντα ἐκ τῶν λαφύρων Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου (1)· ἦν δὲ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ ἕκαστος τῶν δακτύλων αὐτοῦ ἦν μείζων ἀνδριάντος· ὥστε μόλις ἄνθρωπος ἐδύνατο νὰ περιβάλῃ τὸν μέγιστον τῶν δακτύλων· ἵστατο δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος οὕτως ὥστε τὰ πλοῖα διήρχοντο διὰ μέσου τῶν σκελῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους εἶχε κάτοπτρον ἐν ᾧ ἐφαίνοντο τὰ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐρχόμενα πλοῖα· ὁ κολοσσὸς οὗτος κατετάχθη μεταξὺ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου (2)· διαμείνας δε ὄρθιος 56 ἔτη, ἔπεσεν εἶτα ἐκ σεισμοῦ καὶ κατέκειτο περικλασθεὶς ἀπὸ τῶν γονάτων· οἱ δὲ Ῥόδιοι δὲν ἀνέστησαν πλέον αὐτὸν, ἀποτρεπόμενοι ἔκ τινος χρησμοῦ (3)· ὅτε δὲ ὁ σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου εἷλε τὴν Ῥόδον, μετήνεγκε τὰ συντρίμματα αὐτοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ 700 ἢ κατ' ἄλλους 900 καμήλων· πλησίον τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἦσαν καὶ ἕτεροι ἑκατὸν ἐλάσσονες οἳ ἐκ σεισμοῦ κατέπεσαν πάντες. Μετα τὸν κολοσσὸν ἦσαν ἀξιοθαύμαστοι αἱ γραφαὶ Πρωτογένους τοῦ Καυνίου, ὁ Ἰάλυσος καὶ ὁ Σάτυρος ὃς ἵστατο πλησίον στύλου, καὶ ἐπὶ τοῦ στύλου ἦν πέρδιξ πρὸς ὃν τοσοῦτον ἔχαινον οἱ ἄνθρωποι, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὁ πίναξ, ὥστε ἐκεῖνον ἐθαύμαζον, τὸν δὲ Σάτυρον παρεώρων καί τοι ἄριστα ἐξειργασμένον. ἐξέπληττον δ' ἔτι μᾶλλον οἱ περδικοτρόφοι, ὑφ' ὧν κομιζόμενοι οἱ ἥμεροι πέρδικες καὶ τιθέμενοι καταντικρὺ τῆς γραφῆς, ἐπιτπίλιζον βλέποντες αὐτὴν καὶ εἵλκυον τὸν ὄχλον· βλέπων δὲ ὁ Πρωτογένης τὸ ἔργον γενόμενον πάρεργον, ἐδεήθη τῶν προεστώτων τοῦ τεμένους νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ νὰ ἐξαλείψῃ τὸν πέρδικα· ὅπερ καὶ ἐποίησεν (4). Ὅτε δὲ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἑλὼν τὴν

---

(1) Ιδ. Ῥόδος νῆσος. (2) Στραβ. αὐτ. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ.

Ῥόδον, ἔλαβε σὺν ἄλλοις καὶ τὸν Ἰάλυσον εὑρεθέντα ἔν τινι τῶν προαστείων τῆς πόλεως, ἀποστείλαντες οἱ Ῥόδιοι ἐδεήθησαν αὐτοῦ νὰ τηρήσῃ ἀβλαβῆ τὴν εἰκόνα· ἐκεῖνος δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι προετίμα νὰ κατακαύσῃ πάσας τὰς εἰκόνας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἢ νὰ βλάψῃ τι τὸ τοιοῦτο ἐντελὲς ἀριστούργημα· μετεκομίσθη δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ἰάλυσος εἰς Ῥώμην καὶ ἀνετέθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ πόλις αὕτη ἦν τὸ πάλαι περίφημος διὰ τὴν στωμυλίαν καὶ διὰ τὰς σχολὰς αὐτῆς ὧν ἐπισημόταται ἦσαν ἡ Ἀθηναϊκή, ἡ Ἀλεξανδρινή, ἡ τῆς Ταρσοῦ, ἡ Μασσαλιανὴ καὶ ἡ Ῥοδία· τὰ παλαιὰ τείχη αὐτῆς ἦσαν διάσημα ὡς τὰ Βαβυλώνεια, τὰ ἐν Σούσοις τοῖς Περσικοῖς Μεμνόνεια, τὰ ἐν Ἀμβρύσῳ τῇ Φωκικῇ καὶ τὰ Βυζάντεια (1). — Σεισμὸς βίαιος ἀνέτρεψε ποτὲ τὴν πόλιν ταύτην, ὡς συγχρόνως καὶ τὴν Κῶν καὶ τὰς πόλεις τῶν Λυκίων καὶ τῶν Καρῶν· ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀντωνῖνος ἀνεσώσατο αὐτὰς διὰ μεγάλων δαπανημάτων καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀνοικισμὸν αὐτῶν προθυμίας (2).

Ῥόδος, πρωτεύουσα τῆς νήσου παράλιος κατὰ τὸ πέρας τοῦ ἀνατ-βορείου αἰγιαλοῦ ἐν μυχῷ κόλπου ἐπὶ ἀκρωτηρίου, πόλις περικαλλής, ἐμπορική, ὠχυρωμένη διὰ πολλῶν καὶ καλῶν πύργων προτεθειμένων ἐπὶ τῶν σκοπέλων· ἔχει λιμένα καλὸν καὶ μέγαν· αἱ οἰκίαι εἰσὶν ᾠκοδομημέναι ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου· αἱ ἀγυιαὶ στεναί, ἄνισοι καὶ ἑλικοειδεῖς· ἔχει 20,000 κατοίκων ὧν οἱ πλείους ὀθωμανοί, ὀλιγαριθμότεροι χριστιανοὶ καὶ ὀλίγοι ἑβραῖοι· ἐπὶ τῶν Ἱπποτῶν ἦν ἐν πολλῷ κρείττονι καταστάσει. Εἰς οὐδένα χριστιανόν, ὁποίου ἔθνους καὶ ἂν ᾖ, ἐπιτρέπεται νὰ οἰκῇ ἐντὸς

---

1) Παυσ. Μεσσ. κ. 31. (2) Παυσ. Αρκ. κ. 43.

τοῦ φρουρίου ἔνθα οἰκοῦσιν ὀθωμανοὶ μόνον καὶ Ἰουδαῖοι· οἱ δὲ χριστιανοὶ πάντες ὡς καὶ οἱ ξένοι πρόξενοι διαμένουσιν ἐν τῷ προαστείῳ, καὶ ἔχουσι μὲν οἱ ἔμποροι καὶ οἱ βιομήχανοι τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὰ ἐργοστάσια αὐτῶν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀλλ' ἡ πύλη μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνοίγεται καὶ πρὸ τῆς δύσεως κλείεται καὶ κατὰ τὸ διάστημα μόνον τῆς ἡμέρας ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς ἡ εἴσοδος καὶ ἡ ἔξοδος· ἔτι δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν παρασκευὴν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τῶν ὀθωμανῶν ὀφείλουσι πάντες οἱ χριστιανοὶ νὰ ἐξέρχωνται τοῦ φρουρίου· τὸ χριστιανικὸν εἰρημένον προάστειον διαιρεῖται εἰς τρεῖς ὁπωσοῦν εὐθείας καὶ παραλλήλους ἀγυιὰς διατεμνομένας ὑπ' ἄλλων ἐλασσόνων, καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ πέραν αἰγιαλοῦ· κατὰ δὲ τὸ βόρειον αὐτοῦ διήκει ἡ νῆσος εἰς πάνυ χθαμαλὸν, ἀμμῶδες, καὶ πάσης φυτοζωΐας γεγυμνωμένον ἀκρωτήριον Κούμπουρνου καλούμενον. Μ. Γ. 45° 30', Π. 36° 24'.

Χωρία καὶ Ἀγροικίαι, μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ὄρους Ἀρτεμίρας παρὰ τὸν βορ-δυτικὸν αἰγιαλόν.

* ΤΡΙΑΝΤΑ χ. ἐπὶ λόφου κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Φιλερήμου καὶ παρὰ τὴν θέσιν τῆς ποτὲ πόλεως Ἰαλύσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς πόλεως Ῥόδου ἧς ἀπέχει πέντε τέταρτα ὥρας· τὸ χωρίον τοῦτο σύγκειται ὅλως ἐκ κήπων καὶ ἀγροικιῶν ἐκτεινομένων ἐπὶ μιᾶς ὥρας διάστημα ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐν μέσῳ μεγαλοπρεπῶν ἐλαιῶν καὶ ὑπερόγκων τερεβίνθων καὶ δρυῶν· αἱ οἰκίαι κατὰ μέγα μέρος εἰσὶν ᾠκοδομημέναι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἱπποτῶν ἐκ πλακῶν πελεκητῶν, ἔχουσαι καὶ πυργίδια κατὰ τὰς γωνίας πρὸς μείζονα στερεότητα· εἶναι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο τερπνότατον καὶ τόπος ἀναψύξεως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως κατὰ τὰ θερινὰ καύματα.

* ΚΡΕΜΑΣΤΟΣ χ. πρὸς τὸ νοτ δυτικὸν τῶν Τριάντα καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ὀχυρώματος οὗ ἀπέχει μίαν ὥραν. Κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ὑπάρχει μεγαλοπρεπὴς ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς λεγομένης Καθολικῆς περιστοιχουμένη ὑπὸ τῶν κελλίων τῶν ἱερέων· ὑπέρκειται δὲ τοῦ χωρίου καλῶς διατηρούμενος πύργος τῶν Ἱπποτῶν καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ κατὰ δύο μέρη σώζεται τὸ παράσημον τοῦ μεγάλου μαγίστορος Φαβρικίου Καρέττου.

* ΠΑΣΤΙΔΑ χ. κατὰ νότ. τοῦ Κρεμαστοῦ καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Δαματρίας ἐν πεδίῳ παρὰ τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Φιλερήμου.

* ΔΑΜΑΤΡΙΑ χ. πρὸς δυσμὰς τῆς Παστίδας, πρὸς νότ. τῆς Βίλλα-Νόβας καὶ πρὸς ἀνατ. τοῦ Θεολόγου ἐν πεδίῳ.

* ΒΙΛΛΑ-ΝΟΒΑ χ. πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Κρεμαστοῦ οὗ ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν· ἐκτείνεται ἐπὶ πολὺ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ὑπέρκειται αὐτοῦ πύργος μέγας ἀλλὰ καταπεπτωκὼς τῶν Ἱπποτῶν.

* ΘΕΟΛΟΓΟΣ χ. μικρὸν 1 1/2 ὡς ἔγγιστα ὥραν ἀπὸ τῆς Βίλλα-Νόβας Ν. Δ. μικρὸν κατ' ἀριστερὰν τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ λόφων. Πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου εὑρέθη μεταξὺ ἄλλων ἀρχαίων τεμαχίων καὶ πλὰξ μαρμαρίνη ἐφ' ἧς ἦν κεχαραγμένος κατάλογος ἀρχόντων, καὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἑτέρα μακροτέρα ἔτι ἐπιγραφὴ περιέχουσα κατάλογον ἱερέων Ἀπόλλωνος Ἐρεθιμίου ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

* ΣΟΡΩΝΗ χ. 3/4 ὥρας ἀπὸ τοῦ Θεολόγου Ν. Δ. ἡ μεταξὺ ὁδὸς εἶναι πεδιὰς διατεμνομένη ὑπὸ δύο ποταμῶν καὶ πολλῶν ῥυάκων.

* ΦΑΝΑΙ χ. 3/4 ὥρας ἀπὸ τῆς Σορωνῆς Ν. Δ. κατ' ἀριστερὰν τῆς ὁδοῦ.

* ΚΑΛΑΒΑΡΔΑ 3/4 ὥρας ἀπὸ τῶν Φανῶν Δ. χωρίον μικρὸν κατ' ἀριστερὰν τῆς ὁδοῦ μεταξὺ λόφων ὄπισθεν τοῦ χωρίου οἱ λόφοι ἐκτείνονται μέχρι τῆς θαλάσσης πρὸς δυσμὰς τῆς Καλαβάρδας εἶναι μικρὸν ἀκρωτήριον Ἅγ. Μηνᾶς λεγόμενον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτὸ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὰς ἐκβολὰς ῥύακος εἰσὶν ἐρείπια τινὰ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος.

* ἈΜΒΩΝΑΣ ἢ ἘΜΒΩΝΑΣ 3 ὥρας ἀπὸ τῆς Καλαβάρδας Δ. Ν. χωρίον μέγα 100 οἴκων τὸ πρώτιστον τῶν βουνοχωρίων ἐπὶ ὀροπεδίου, κάτωθεν τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ Ἀταύρου δυτικῶς· Τὰ προϊόντα αὐτοῦ ἂν καὶ κειμένου ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως, κυρίως ὁ οἶνος, ἡ νικοτιανὴ καὶ τὸ βαμβάκιον αὐτοῦ θεωροῦνται ὡς τὰ ἄριστα πάσης τῆς νήσου.

* ΜΑΝΔΡΙΚΟΝ χωρίδιον θερινὸν καὶ κηποχώριον τοῦ Ἔμβωνα ἀπέχον 1 ὥραν ἀπ' αὐτοῦ Β. ἐπὶ ῥύακος ἐν μέσῳ δένδρων καὶ ἀμπέλων.

* ΚΑΣΤΕΛΛΟΣ χ. ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους Ἀταύρου, 1 ὥραν ἀπὸ τοῦ Ἔμβωνα Β. Δ. ἐκλήθη οὕτω ἀπό τινος μεγάλου πύργου τῶν Ἱπποτῶν ἐφ' οὗ σώζονται ἔτι τὰ παράσημα τῶν μεγάλων μαγιστόρων Πέτρου Ὠβουσῶνος καὶ Φαβρικίου Καρέττου, ἀπέχοντος δὲ 1/4 ὥρας ἀπο τοῦ χωρίου πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν καὶ κειμένου ἐπὶ ὑψηλοῦ, τραχέως καὶ διήκοντος εἰς τὴν θάλασσαν ἀκρωτηρίου. Ὁ παρὰ τὸν πύργον τοῦτον πρὸς τὸ βόρειον κολπίσκος καλεῖται ΚΟΠΡΙΑ καὶ ἐν αὐτῷ συνήθως προσορμίζονται τὰ ἀπὸ τῆς Χάλκης ἐρχόμενα πλοιάρια· ὁ δὲ πέραν τῆς Κοπριᾶς αἰγιαλὸς πρὸς τὸ βορ-ανατολικὸν ὀνομάζεται ἈΓΚΩΝΙ καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶν ἐρείπια μεγάλου ναοῦ ἢ ἡρώου οὗ σώζεται ὁ ὀπίσθιος τοῖχος.

Χωρία πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ὄρους Ἀταΰρου κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἥμισυ τῆς νήσου.

* ΣΙΑΝΑ (τὰ) κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ὄρους Ἀταΰρου καὶ παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀκραμύτου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ χωρίου Ἁγίου Ἰσιδώρου.

* ἍΓΙΟΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ χ. 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λόφου Ἀρταμύτου Ν. Δ. καὶ πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Σιάνων.

* ἸΣΤΡΙΟΣ χ. κατὰ τὸ δυτ-νότιον τοῦ Ἁγ. Ἰσιδώρου, τὸ ἀνατ-νότιον τῶν Σιάνων καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῶν Προφιλίων ὧν ἀπέχει ὀλίγον· πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Ἰστρίου ὑπάρχει πύργος τῶν Ἱπποτῶν Μονόλιθος λεγόμενος.

* ΠΡΟΦΙΛΙΑ χ. κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Ἰστρίου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Σκληπιοῦ.

* ΣΚΛΗΠΙΟΝ χ. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Προφιλίων καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀπολακκιᾶς. ἀπέχει 6 ὥρας τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου Α. Ν.

* ἈΠΟΛΑΚΚΙΑ χ. πρὸς δυσμὰς τοῦ Σκληπιοῦ, οὐ πόῤῥω τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ῥύακος.

* ΓΙΑΝΝΑΡΙ χ. οὐ πόῤῥω τῆς Ἀπολακκιᾶς κατ' ἀνατολάς.

* ΒΑΤΗ χ. μεταξὺ Γιάνναρι καὶ Σκληπιοῦ.

* ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΣ χ. κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ Γιάνναρι καὶ τὸ δυτ-νότιον τῆς Βάτης.

* ΛΑΣΑΝΙΑ χ. κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ Μεσαναγροῦ καὶ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Καταβιᾶς.

* ΚΑΤΑΒΙΑ χ. πρὸς δυσμὰς τῆς Λαχανιᾶς, τὸ νοτιώτατον.

* ΛΑΕΡΜΑ (τὰ) χ. κατ' ἀνατολὰς τοῦ Ἁγ. Ἰσιδώρου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Λάρτου ἐπὶ ὄρους.

* ΛΑΡΤΟΝ χ. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Λαέρμων,

καὶ οὐ πόῤῥω τῆς Πυλῶνας πρὸς δυσμὰς, παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ῥκάκων.

Χωρία κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ Ἀρταμύτου καὶ τῆς Λίνδου μέχρι τῆς πόλ. Ῥόδου.

* **ΑΠΟΛΛΩΝΑ** (τὰ) χ. 3 ὥρας ἀπὸ τοῦ Ἀρταμύτου Β. Α. καὶ 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῶν Πλατανίων Δ. κατὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους Προφ. Ἠλιοῦ, ἐν κοιλώματι μεταξὺ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων· ὑπέρκειται τοῦ χωρίου πύργος καί τινα λείψανα τοίχων τῆς ἐποχῆς τῶν Ἱπποτῶν.

* **ΠΛΑΤΑΝΙΑ** (τὰ) χ. μικρὸν 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Ἀπολλώνων Α. κατὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους Σπιρίωτου.

* **ΑΡΚΙΒΟΛΗ** (ἡ) χ. κατὰ τὸ βορ-ἀνατ. τῶν Πλατανιῶν 3 ὥρ. ἀπὸ Ἀφανδοῦς Δ. Ν.

* **ΑΦΑΝΔΟΥ** (ἡ) χ. 3 ὥρ. ἀπὸ Ἀρκιβολῆς Α Β οὐ πόῤῥω τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ῥύακος· κεῖται ἐπὶ πεδίου ἐλαιοσκεποῦς χωριζομένου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης διὰ μικροῦ μόνον λόφου· κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου τούτου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης ὑπάρχει φρούριον παλαιὸν Ἐρημόκαστρον λεγόμενον.

* **ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ** χ. κατὰ τὸ νοτ ἀνατ. τῆς Ἀρκιβολῆς, τὸ δυτ-νοτ. τῆς Ἀφανδοῦς καὶ τὸ βορ ἀνατ. τῆς Μαλῶνας παρὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀρχαγγέλου· ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει πύργος κατερειπωμένος τῶν Ἱπποτῶν.

* **ΜΑΛΩΝΑ** χ. κατὰ τὸ νοτ δυτ. τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ τὸ βορ. τοῦ Μασαρίου, παρὰ τὰς πρὸς δυσμὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀρχαγγέλου καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ῥυάκων· παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει πύργος τῶν Ἱπποτῶν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων Ἑλληνικῆς πόλεως.

δίων· ἔκειτο δὲ ἀπέναντι τῆς κατὰ τὴν Λιβύαν λευκῆς ἀκ-τῆς ἧς ἀπεῖχε τετρακισχιλίους σταδίους, τῆς δὲ Κάσου ἑβδομήκοντα (1)· εἶχε δὲ καὶ ἀκρωτήριον Ἐφιάλτειον κατὰ τὸ βορ δυτικόν. Τὴν Κάρπαθον ᾤκησαν πρῶτοι κατὰ τὸν Διόδωρον, τινὲς τῶν μετὰ τοῦ Μίνωος συστρατευσάντων, καθ' ὃν χρόνον ἐθαλασσοκράτησε πρῶτος τῶν Ἑλλήνων· μετὰ πολλὰς δὲ γενεὰς ὕστερον Ἴοκλος ὁ Δημολέοντος, Ἀργεῖος ὢν τὸ γένος, κατά τινα χρησμὸν ἀπέστειλεν ἀποικίαν εἰς τὴν Κάρπαθον (2). — Ἔλεγον ὅτι τὸ πάλαι δὲν ὑπῆρχον λαγωοὶ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καὶ οἱ κάτοικοι μετήνεγκον ἔξωθεν· ἐπληθύνθησαν δὲ τοσοῦτον ὥστε κατέφαγον πάντας τοὺς ἀμπελῶνας καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν· ὅθεν ἔμεινε παροιμία ἐπὶ ἀνθρώπου τρέφοντος ὀλετῆρα τοῦ οἴκου αὐτοῦ « Οἱ Καρπάθιοι τὸν λαγών. ».

* Κάρπαθος, κεῖται κατὰ τὸ νοτ. δυτικὸν τῆς Ῥόδου καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς Κρήτης ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ὡς ἔγγιστα 22 μιλ. καὶ κατὰ πλάτος 9. ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 60 μιλ. ἔχει ὄρη ὑψηλά, ὧν τὸ κύριον ἔχον ὕψος ὡς ἔγγιστα τεσσάρων χιλιάδων ποδῶν κεῖται κατὰ τὸ μέσον καὶ ὀνομάζεται Λάστος (*)· διαιρεῖ δὲ τὴν νῆσον εἰς δύο ἡμίσεα, Επάνω-Μεριὰν καὶ Κάτω Μεριὰν καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ χωρία λέγονται Μεσοχώρια· τὰ παράλια τῆς νήσου πανταχοῦ σχεδὸν εἰσὶ τραχέα καὶ ἀπροσπέλαστα· κάτωθεν τοῦ ὄρους Λάστου πρὸς δυσμὰς ὑπάρχει λιμενίσκος Λευκὸς καλούμενος, καὶ πρὸ αὐτοῦ σκόπελος ἔχων ἐρείπια καὶ λεγόμενος Σώκαστρον· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος λιμὴν Ἀρκάσα (Ἀρκεσίνη, ὡς ὑποτίθεται τὸ πάλαι) (3) κατὰ τὸ μέσον τοῦ

(1) Στραβ. β.10, σ. 480. (2) Διοδ. Σικ. Β. Ε. κ. 54. (3) Γός Περιηγ. νησ. Τ. 3, Επις. 30' σ. 51 καὶ σημ. 1.

πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ τῆς νήσου· ῥυάκιον καταῤῥέον ἀπὸ τοῦ ὄρους στρέφει πολλοὺς μύλους καὶ ἐκδίδει εἰς τὸν πρὸ τῆς Ἀρκάσης κόλπον. Ἡ ἀρχαία Ἀρκεσίνη ἔκειτο κατὰ τὸ πλεῖστον νοτίως ἀπὸ τοῦ ῥυακίου τούτου ἐπὶ πεδίου ἀλιτενοῦς καὶ ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ τραχέως ἀκρωτηρίου συνενουμένου τῷ ῥηθέντι πεδίῳ δι' ἰσθμοῦ καὶ διαχωρίζοντος τοὺς ἑκατέρωθεν αὐτοῦ σχηματιζομένους δύο λιμένας ἀπ' ἀλλήλων· καὶ ὁ μὲν λιμὴν τῆς Ἀρκάσης μόνον ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἀνέμων εἶναι πεφυλαγμένος· κατὰ δὲ τὸ βόρειον, τὸ δυτικὸν καὶ τὸ νότιον εἶναι ὅλως σχεδὸν ἀναπεπταμένος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων· κατὰ τὸ βόρειον δὲ τῆς Ἀρκάσης ἐν ἀποστάσει 1/4 ὥρας ὑπάρχει ἕτερος λιμὴν ἀσφαλέστερος Φοινίκι καλούμενος· ὁ ἄριστος δὲ καὶ εὐρυχωρότατος τῶν λιμένων τῆς νήσου εἶναι ὁ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τετραμμένος καὶ καλούμενος Πηγάδια ἢ Ποσί· περὶ τὸν λιμένα τοῦτον ἔκειτο, ὡς εἰκάζεται, ἡ ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀναφερομένη πόλις Ποσείδιον (1) ἧς σώζονται ἐρείπια διεσπαρμένα ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἀγρῶν καὶ πεδίων, ὡς ἔτι καὶ τὰ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τραχέως ἀλλ' οὐ πάνυ ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ὁρίζοντος τὸν κόλπον κατ' ἀνατολάς· ἡ νεωτέρα δὲ λέξις Ποσὶ φαίνεται συγκοπὴ τῆς ἀρχαίας ὀνομασίας Ποσείδιον· εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐκδίδει ῥυάκιον πηγάζον ἐκ τῆς κάτωθεν τοῦ χωρίου Μενετῶν κοιλάδος· κατ' ἄρκτον τῶν Πηγαδίων ἢ Ποσίου εἶναι ἕτερος λιμενίσκος Παναγία καὶ κατὰ μεσημβρίαν τοῦ αὐτοῦ Ποσίου ὁρμητήριον ἀναπεπταμένον Ἅγιοι Ἀπόστολοι· κατὰ δὲ τὸ βορ-δυτικὸν ἕτερος λιμὴν καλὸς καὶ ἀσφαλὴς Τρίστο-

(1) Πτολεμ. γεωγραφ. 5, 2.

μος λεγόμενος καὶ κάτωθεν αὐτοῦ πρὸς μεσημβρίαν ἀγκυροβόλιον Ἀφάνι, ὁ δὲ κατ' ἄρκτον τοῦ Τριστόμου τόπος ὀνομάζεται Βουργούντας· καὶ ἕτερον δὲ ἀγκυροβόλιον μεταξὺ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων καὶ τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τοῦ κυρίως Ἀκρωτήρι λεγομένου, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς καλουμένης Μακρὺς Αἰγιαλὸς ἐφ' οὗ εἶναι τόπος Ἀφιάρτης λεγόμενος καὶ ἐν αὐτῷ ἁλοπήγιον φέρον τὸ ὄνομα Λίμνη· τὸ δὲ ἐξ αὐτοῦ πλεονάζον ἅλας πωλεῖται ἐπὶ τιμῇ 3 1/2 γροσίων τὴν ὀκὰν εἰς τὴν Κάσον καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· εἰσὶ δὲ ἐνταῦθα καί τινα ἀρχαῖα λείψανα. — Τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριον τῆς νήσου καλεῖται Ἀκρωτήρι ὡς εἴρηται καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ Θοάντειον τοῦ Πτολεμαίου (1), τὸ δὲ βορειότατον εἶναι πιθανῶς τὸ Ἐφιάλτειον τοῦ αὐτοῦ γεωγράφου (2). πορθμίσκος γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ Στενὸν διαχωρίζει τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἀπό τινος λίαν ὑψηλῆς καὶ ἐχούσης ὡς ἔγγιστα δέκα μιλίων περίμετρον νησῖδος ἐρήμου Σαρία καλουμένης· ἐπὶ τῆς νησῖδος ταύτης εἰσὶν ἐρείπια Παλάτια λεγόμενα, λείψανα μεγάλης ποτὲ μονῆς καὶ πολλῶν σὺν αὐτῇ ἐκκλησιῶν ὧν κυρία ἦν ἡ τῆς Ἁγίας Σοφίας· εἰσὶ δὲ καὶ ἀρχαῖα λείψανα ἐπὶ τῆς Σαρίας συνιστάμενα κυρίως εἰς πολυαρίθμους νεκροθήκας. — Ἡ Κάρπαθος ἔχει χωρία τινὰ ὧν πρωτεῦον εἶναι τὸ Ἀπέρι κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος Ποσίου ἐπὶ λόφου, ἐν γραφικῇ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένῳ νάπει μεταξὺ δένδρων καὶ κήπων· τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶ Βωλάδα 1/4 ὥρας ὑψηλότερον τοῦ Ἀπερίου ἐν τῷ αὐτῷ νάπει.—Τὰ Σάσα ἀρκτικώτερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάστου καὶ ἀπέναντι τοῦ Σκοπέλου Σωκάστρου.—Ἔλυμπος ἔτι ἀρκτι-

(1) Πτολεμ. γεωγραφ. 5, 2. (2) Αὐτ. ἰδ. Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νήσων Τ. 3, Ἐπιστ. 30, σ. 65.

τινὰ ὧν πρωτεῦον εἶναι τὸ Ἀπέρι κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος Ποσίου ἐπὶ λόφου ἐν γραφικῷ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένῳ νάπει μεταξὺ δένδρων καὶ κήπων· τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶ Βωλάδα 1/4 ὥρας ὑψηλότερον τοῦ Ἀπέρι ἐν τῷ αὐτῷ νάπει. — Τὰ Σπόα ἀρκτικώτερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάστου καὶ ἀπέναντι τοῦ σκοπέλου Σωκάστρου. — Ἔλυμπος ἔτι ἀρκτικώτερον ἀπέχον 3 1/2 ὥρας τῆς νησίδος Σαρίας νοτίως μέγα χωρίον σύγκειμενον ἐκ 250 οἰκιῶν. — Σπήλιαις καὶ Ὄθος δύο χωρία κατὰ νότον τῶν Σπόων καὶ τῶν Μεσοχωρίων, ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς κατωφερείας τῆς ῥάχιος τοῦ ὄρους. — Κάτω-Ἴρι ἐν κοιλάδι καταφύτῳ ἐκ συκῶν καὶ ἀμπέλων, μεταξὺ τοῦ λιμένος Ἀρκάσης καὶ τοῦ χωρίου Μενετῶν. — Μενεταὶ χωρίον μέγα 250 οἰκιῶν ἀπέχον 1 ὥραν τοῦ χωρίου Κάτω Ἴρι κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ γυμνοῦ ὄρους· μεταξὺ τῶν χωρίων Ὄθου καὶ Μενετῶν κεῖται ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ τοῦ ὄρους Χώμαλη καλουμένη, καὶ ἐπ' αὐτῆς εἰσὶ δύο μικρὰ μονάστηρια = Ἅγ. Γεώργιος εἰς τὰς Βάσσας καὶ Παναγία Δυνατοῦλα. — Οἱ κάτοικοι τῆς Καρπάθου ἀπαριθμηθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1829 ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου Ι. Καποδιστρίου, εὑρέθησαν 980 οἰκογένειαι καὶ ἐπέκεινα τῶν 5000 ψυχῶν. Ἡ γεωργία εἶναι ὅλως σχεδὸν παρημελημένη ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ, καὶ τὸ κύριον ἐπάγγελμα τῶν κατοίκων ἐστὶν ἡ τεκτονική· στερούμενοι δὲ τῆς ἀναγκαίας ξυλείας ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν νήσου ἥτις ὅλως ἀπεγυμνώθη σχεδὸν δασῶν καὶ δένδρων, παραγίνονται κατὰ τὸ θέρος εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν Καρίαν καὶ Λυκίαν πρὸς ἀγορὰν ξυλείας κυρίως διὰ τὴν ναυπηγίαν τῆς Κάσου· μεταβαίνουσι δὲ συνήθως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὡς πελεκάνοι, ναυπηγοί, λεπτουργοὶ καὶ κτίσται, καὶ ὡς τοιοῦτοι εὑρίσκονται συνήθως πολυάριθμοι καὶ εἰς Ἀθήνας· μέ-

εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν 1000,000 γροσίων εἰς μετρητά· οἱ Κάσιοι ἐκλέξαντες τρία καὶ πληρώσαντες λείας, ἀπήγαγον αὐτὰ ἐγκαταλιπόντες τὰ ἄλλα· ἀφῆκαν δὲ ἀνέπαφον λέμβον γνωρισθεῖσαν ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς σημείου ὅτι περιεῖχε πράγματα ἀνήκοντα εἰς Εὐρωπαίους. Κατὰ δὲ τὴν 6' τοῦ ἰουνίου 1824 στόλος Αἰγυπτιακὸς ἐκ 17 πλοίων πολεμικῶν ὑπὸ τὸν Χουσεΐν-Βεην καὶ τὸν Ἰσμαὴλ Γιβραλτὰρ ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ σατράπου τῆς Αἰγύπτου Μεχμὲδ Ἀλῆ πασᾶ ἐφάνη ἔμπροσθεν τῆς Κάσου καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν, καὶ 1500 Ἀλβανοὶ ἀποβάντες εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν κατὰ τὸ βορ δυτικὸν, ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον εὐκόλως, διότι οἱ κάτοικοι μετά τινα ἀντίστασιν κατέθεσαν τὰ ὅπλα καὶ ὑπετάγησαν· ἐθανατώθησαν δὲ ἐξ αὐτῶν 500, ἠχμαλωτίσθησαν 2000 γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ ἐπέμφθησαν εἰς Κρήτην καὶ Αἴγυπτον, καὶ πολλοὶ τῶν προκρίτων ἐκαρατομήθησαν· ἔλαβον δὲ λείαν οἱ ὀθωμανοὶ δεκαπέντε μεγάλα καὶ τεσσαράκοντα μικρότερα πλοῖα· εἴκοσι φορτώματα ναυπηγησίμου ξυλείας, πλῆθος ἥλων, σχοινίων, λίνου, ὀρύζης, μετάξης κτλ. Ὁ Χουσεΐν Βέης καταλιπὼν ἕνα ἀγᾶν διοικητὴν τῆς νήσου ἀπέπλευσε διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰκοσιὲξ Κασιωτικὰ πλοῖα, δεκαπέντε τῶν προυχόντων Κασίων καὶ τὰς οἰκογενείας τῶν προκρίτων κατοίκων.

ΝΗΣΟΣ ΚΡΗΤΗ.

ΚΡΗΤΗ, ἡ μεγίστη καὶ νοτιωτάτη τῶν Ἑλληνικῶν νήσων κειμένη μεταξὺ τῆς 35΄ μοίρας βορείου πλάτους καὶ ὡς ἔγγιστα ἀπὸ τῆς 21΄ μέχρι τῆς 24΄ μοίρας ἀνατολικοῦ μήκους· ἐκτείνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ κεῖται ἀπέναντι τοῦ Μαλέου ἀκρωτηρίου τῆς Πελοποννήσου ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ τῆς νήσου Ῥόδου ἀφ' ἑτέρου· ὥστε περιορίζει ὁλόκληρον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ἢ κατὰ τὸν Στράβωνα κεῖται μεταξὺ τῆς Κυρηναίας καὶ τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀπὸ τοῦ Σουνίου μέχρι τῆς Λακωνικῆς, ἐπὶ μῆκος παράλληλον πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς εἰρημένους τόπους ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς· περιβρέχεται δὲ κατὰ μὲν ἄρκτον ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Κρητικοῦ, κατὰ μεσημβρίαν ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους τοῦ συνάπτοντος πρὸς τὸ Αἰγύπτιον (1), κατ' ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Καρπαθίου καὶ κατὰ δυσμὰς ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους· ὥστε κεῖται κατὰ τὸ μέσον τῆς μεσογείου θαλάσσης, μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ὡς τεθεῖσα ἐπίτηδες αὐτόσε, ἵνα βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει=

« Δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν » πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς· πάσῃ γὰρ ἐπίκειται τῇ » θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων ἱδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων. » — Τῶν δύο ἄκρων τῆς νήσου τὸ μὲν πρὸς δυσμὰς εἶναι τὸ περὶ Φαλάσαρνα, ἔχον πλάτος 200 στα-

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 474.

δίων, καὶ μεριζόμενον εἰς δύο ἀκρωτήρια ὧν τὸ μὲν νότιον ἐκαλεῖτο Κριοῦ μέτωπον, τὸ δὲ βόρειον Κίμαρος· τὸ πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἄκρον εἶναι τὸ Σαμώνιον ἐξέχον μικρὸν τοῦ Σουνίου πρὸς ἀνατολάς. — Οἱ γεωγράφοι διαφωνοῦσι περὶ τοῦ μεγέθους τῆς Κρήτης· ὁ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Σωσικράτης ὅς κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀπολλοδώρου ἐξηκρίβωσε τὰ κατὰ τὴν νῆσον διορίζει τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς οὐ πλέον τῶν 2300 ςαδίων, τὸ δὲ πλάτος οὐχὶ κατὰ τὸ μῆκος, τὴν δὲ περίμετρον οὐχὶ πλέον τῶν 5000 σταδίων· ὁ δὲ Ἀρτεμίδωρος λέγει τὴν περίμετρον 4100 σταδίων· ὁ δὲ Ἱερώνυμος τὸ μὲν μῆκος 2000 σταδίων, τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλον, τὴν δὲ περίμετρον μείζονα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου λεγομένης (1)· ὁ δὲ Σκύλαξ (2) καὶ ὁ Δικαίαρχος (3) λογίζονται τὸ μῆκος αὐτῆς 2500 σταδίων· ὁ δὲ Πλίνιος τὸ μὲν μῆκος 270 μιλίων Ῥωμ. = 108 ὥρ. τὸ δὲ πλάτος 50 μιλ. = 20 ὥρ. τὴν δὲ περίμετρον 589 μιλ. = 235 ὥρ. 36 λ. (4). Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Κυρηναίας ἐπὶ τὸ ἀκρ. Κριοῦ μέτωπον λογίζεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος πλοῦς δύο ἡμερῶν καὶ δύο νυκτῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ταινάρου ἀκρ. τῆς Λακωνίας ἑπτακοσίων σταδίων· ἀπὸ δὲ τοῦ Σαμωνίου ἀκρωτηρίου πρὸς Αἴγυπτον τεσσάρων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πλοῦς ἤ, κατά τινας, τριῶν· καὶ οἱ μὲν ἔλεγον τὸ διάστημα τοῦτο πεντακισχιλίων σταδίων, οἱ δὲ ἐλαττόνων· κατὰ δὲ τὸν Ἐρατοσθένην ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Κυρηναίας μέχρι τοῦ Κριοῦ μετώπου ἀπόστασις ἦν δισχιλίων σταδίων, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Κριοῦ μετώπου εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐλαττόνων. Ἡ νῆσος πᾶσα διαιρεῖται εἰς τρία μέρη διὰ δύο ἰσθμῶν ὧν ὁ μεν

---

(1) Στραϐ. β. 10, σ. 474, 475. (2) Σκυλ. Περίπλ. (3) Δικαίαρχ. Βίος Ἑλλάδος. (4) Πλιν. β. 4, κ. 20.

πρὸς δυσμὰς ὡς ἑκατὸν σταδίων εἶχε πρὸς μὲν τὴν βορείαν θάλασσαν πόλιν τὴν Ἀμφίμαλλαν πρὸς δὲ τὴν νοτίαν Φοίνικα τὸν Λάμπεω· ὁ δὲ ἕτερος ἰσθμὸς ὁ πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνεται εἰς διάστημα ἑξήκοντα σταδίων ἀπὸ τῆς Μινόας τῶν Λικτύων μέχρι τῆς Ἱεραπύτνης· κατὰ δὲ τὸ μέσον, τὸ μεταξὺ δηλ: τῶν δύο ἰσθμῶν ἡ νῆσος ἐστὶ πλατυτάτη (1). — Ἡ Κρήτη ἔχει πολλὰ ἀκρωτήρια ὧν τὰ κύρια εἰσὶ Κώρυκος καὶ Κριοῦ μέτωπον πρὸς δυσμὰς καὶ Σαμώνιον πρὸς ἀνατολάς· ἐκ δὲ τῶν ὀρέων αὐτῆς ἡ Ἴδη κατὰ πρῶτον λόγον καὶ κατὰ δεύτερον ἡ Δίκτη εἰσὶ τὰ μέγιστα καὶ ὀνομαστότατα· κοιλάδες δὲ εἰσὶν ἡ Ἀρενδα ἢ Ἀρενόζα, ἡ Μεσαρία, ἡ Λίσα, ἡ Σίτη καὶ ἡ τῆς Μάλου. — Λιμένες μεγάλοι καὶ ἀσφαλεῖς δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· οἱ ὑπερτεροῦντες ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ εἰσὶ μετρίας τάξεως· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες εἰσὶν ἀναπεπταμένα ὁρμητήρια. — Οὐδεὶς ναυσίπορος, ἀλλ' οὔτε κἂν πλοιαρίοις πλεύσιμος ποταμὸς ὑπάρχει· πολλοὶ δὲ μεγάλοι καὶ μικροὶ ῥύακες καὶ χείμαροι κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τῆς νήσου. — Ἡ Κρήτη εἶχε τὸ πάλαι πολλὰς πόλεις οἰκουμένας καὶ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς 1,200,000 κατοίκων· ὁ Ὅμηρος ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι ἀποδίδωσιν αὐτῇ ἑκατὸν πόλεις

Ἄλλοι θ' οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο (2),

ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσείᾳ μόνον ἐννενήκοντα· πολλοὶ δὲ συγγραφεῖς, ὡς ὁ Ὀράτιος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Πλίνιος, ὁ Πομπόνιος Μέλας, ὁ Ἰσίδωρος καὶ ἄλλοι σύμφωνοῦσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκατόν· ἀλλὰ πολλὰ φαινόμενα καὶ πιθανολογίαι πολλαὶ μαρτυροῦσιν ὅτι εἶχεν ἡ νῆσος πλείους τῶν ἑκατὸν πόλεων καὶ παρά τισιν ἀρχαίοις συγγραφεῦσι καὶ Ἕλλησι καὶ

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Ἰλ. Β. ς. 649.

Λατίνοις σώζονται πολλαὶ ἀναμνήσεις πλειόνων τῶν ἑκατὸν εἴκοσι· καὶ ὁ Πλίνιος δὲ αὐτὸς ἀναφέρει ὅτι ἐκ τινος σεισμοῦ συμβάντος περίπου 368 ἔτη π. Χ. ἑξήκοντα ἐξ αὐτῶν κατεχωνεύθησαν· ἐκτὸς δὲ τῶν γνωστῶν ἦσαν καί τινες ἄγνωστοι πόλεις καὶ περὶ ὧν οὐδὲν πλὴν τῶν ὀνομάτων ὑπὸ τῶν συγγραφέων μνημονεύεται· ἐξ ἁπασῶν δὲ τῶν πόλεων τῆς Κρήτης ἡ Κνωσσὸς, ἡ Γορτύνη καὶ ἡ Κυδωνία ἦσαν αἱ μέγισται καὶ ἀξιολογώταται (1)· σχεδὸν δὲ πᾶσαι πρὸ αἰώνων ἐξηφανίσθησαν εἴτε ἐκ τῶν πολέμων εἴτε ἐκ τῶν σεισμῶν οἷς ὑπόκειται ἡ νῆσος· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐλείφθησαν εἰκοσιτέσσαρες, μετὰ ταῦτα δὲ δύο μόνον, ἡ Κνωσσὸς καὶ ἡ Ἱεράπυτνα, ἂν καὶ ὁ Πλίνιος λέγῃ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἐσώζοντο εἰσέτι ἑξήκοντα. — Ἡ Κρήτη ὠνομάσθη κατὰ καιροὺς διαφόρως: καὶ ἐν πρώτοις μὲν Ἀερία, εἶτα Ἰδαία, εἶτα Κουρῆτις, εἶτα Μακαρόννησος διὰ τὸ εὔκραὲς καὶ τὸ εὔφορον, καὶ τέλος Κρήτη ἀπό τινος νύμφης Κρήτης θυγατρὸς τῆς Ἑσπερίας ἢ ἀπὸ Κρήτου βασιλέως τῶν Κουρητῶν. —Ἐν Κρήτη ὡμιλοῦντο διάφοροι γλῶσσαι, διότι ᾤκησαν τὴν νῆσον ταύτην διάφορα ἔθνη = Ἀχαιοὶ, Ἐτεοκρῆτες, Κυδῶνες, Τριχάϊκες Δωριεῖς καὶ Πελασγοὶ, ὡς ὁ Ὅμηρος μαρτυρεῖ =

Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοὶ
Ἐν δ' Ἐτεοκρῆτες μεγαλήτορες· ἐν δὲ Κυδῶνες
Δωριέες τε Τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί (2)·

καὶ ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὸν Στάφυλον παρὰ Στράβωνι, οἱ μὲν Δωριεῖς εἶχον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου, οἱ Κυδῶνες τὸ δυτικὸν, οἱ Ἐτεοκρῆτες τὸ μεσημβρινὸν, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες, οἱ μᾶλλον ἰσχύοντες τὰς πεδιάδας· καὶ οἱ μὲν Ἐτεοκρῆτες

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 478. (2) Ομ. Οδ. Τ. 9, 175.

καὶ οἱ Κυδῶνες φαίνεται ὅτι ἦσαν αὐτόχθονες, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπήλυδες ἐλθόντες, ὡς λέγει ὁ Ἄνδρων, ἐκ τῆς μοίρας τῆς Θεσσαλίας τῆς πρότερον μὲν λεγομένης Δωρίδος, ὕστερον δὲ μετακληθείσης Ἑστιαιώτιδος· οἱ ἐξ αὐτῆς δὲ ὁρμηθέντες Δωριεῖς ἦσαν οἱ παρὰ τὸν Παρνασσὸν κατὰ πρῶτον οἰκήσαντες καὶ κτίσαντες τὰς τρεῖς πόλεις = Ἐρινεὸν, Βοῖον καὶ Κυτίνιον· ὠνομάσθησαν δὲ τριχάϊκες οὐχὶ διὰ τὰς τρεῖς εἰρημένας πόλεις, διότι ἡ Δωρὶς ἦν τετράπολις καὶ οὐχὶ τρίπολις, ἀλλὰ διὰ τὸ τρίχινον τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας αὐτῶν (1). ἢ κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ὁμήρου ὡς τριχῇ διαιρεθέντες, διότι οἱ μὲν αὐτῶν ᾤκησαν τὴν Εὔβοιαν, οἱ δὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ τὴν Κρήτην, ἢ κατὰ τὸν Ἐτυμολόγον ἐκ τοῦ ὅτι ἐκίνουν συνεχῶς κατὰ τοὺς πολέμους τὰς ἐπὶ τοῦ λόφου τρίχας. — Οἱ Δωριεῖς ἦλθον εἰς Κρήτην καὶ ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὴν ἀπόσβεσιν τῆς ἐν Κρήτῃ βασιλικῆς γενεᾶς καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας, καὶ μετὰ τρεῖς γενεὰς ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς Πελοπόννησον· ἦλθον δὲ οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους πάντες καὶ διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἀποικίας, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Πελοποννήσου. Μυθολογεῖται ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτέχθη ἐν Κρήτῃ ἔνθα ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ῥέα ἐλθοῦσα, εὗρε τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους καὶ ὁδηγηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἴδης (2), ἢ κατ' ἄλλους εἰς τὸ ὄρος Δίκτην (3). ἢ κατὰ τὸν Ἡσίοδον πεμφθεῖσα εἰς Λύκτον (4), ἔνθα ἦν μέγα καὶ ἀπόκρυφον ἄντρον, ἔτεκεν ἐκεῖ τὸν Δία καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τῇ ἐπιστασίᾳ τῆς Θέμιδος· τροφοὺς δὲ αὐτοῦ κατέστησε τὰς νύμ-

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 476. (2) Ἰδ. Ἴδη. (3) Ἰδ. Δίκτη. (4) Ἰδ. Λύκτος.

ραχύτατα τῶν ὀρέων, καὶ νὰ ὑπομέ-
τὰς πληγὰς ὅσας ἐλάμβανον κατὰ τὰ
:ρὸς ἀλλήλους ὑποκρινομένους πολεμι-
σκοντο δὲ καὶ τὴν τοξικὴν τέχνην καὶ
ι ἐπινοηθεῖσαν πρῶτον ὑπό τινος τῶν
εῖσαν δ' ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Πυῤῥίχου καὶ
χην· κατὰ δὲ τὰς ᾠδὰς μετεχειρίζοντο
τους Κρητικοὺς ῥυθμοὺς τοὺς ἐφευρεθέν-
ιῦ· ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν ἦν στρατιωτικὴ
ῶν δώρων ἦσαν τὰ ὅπλα· οἱ παῖδες οἱ
σιτία κατατεταγμένοι ἐλάμβανον τὴν
μέρος, καθήμενοι πάντες ὁμοῦ κατὰ
ι πενιχροὺς ἐπενδύτας τοὺς αὐτοὺς ἐπί-
καὶ κατὰ θέρος· οὐ μόνον δὲ ἀνθυπηρε-
ἀλλ' ὑπηρέτουν αὐτοὶ καὶ τοὺς ἄνδρας·
ικοὺς ἀγῶνας οἱ παῖδες τοῦ αὐτοῦ συσ-
μάχην καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς
συσσιτίων ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν ἑνὸς παι-
ν δὲ τὰς ἀγέλας οἱ υἱοὶ τῶν ἐπιφανε-
:άτων πολιτῶν, προσπαθοῦντες ἕκαστος
ἰδίαν αὐτοῦ πολυαριθμοτέραν τῶν ἄλ-
έλης ἀρχηγὸς ἦν συνήθως ὁ πατὴρ τοῦ
ι τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁδηγεῖν τοὺς ὑφ'
ις ἀγῶνας καὶ τιμωρεῖν τὴν ἀπείθειαν.
οἱ νέοι ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων·
αγμένας ἡμέρας ἐπάλαιον ἀγέλη κατ'
ει ἐν ῥυθμῷ, κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ
οἱ Κρῆτες συνήθως ἐβάδιζον καὶ κατὰ
αὐτῶν πολέμους· καὶ κατέφερον πρὸς
χειρῶν καὶ δι' ὅπλων σιδηρῶν πληγὰς

φας Ἀδράστειαν καὶ Ἴδην, θυγατέρας τοῦ Μελισσέως βασιλέως τῆς Κρήτης, καὶ τοὺς Κουρῆτας διώρισε φύλακας τοῦ παιδός (1)· ἦσαν δὲ κατά τινας μὲν συγγραφεῖς Κουρῆτες, Ἰδαῖοι Δάκτυλοι καὶ Κορύβαντες οἱ αὐτοί· κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον οἱ Κουρῆτες καὶ οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἦσαν δύο διακεκριμμένοι ἀπ' ἀλλήλων λαοί (2)· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ἐνομίζετο ὅτι οἱ Κουρῆτες καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἔκγονοι τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, καὶ ὅτι οἱ ἐν Κρήτῃ πρῶτοι γεννηθέντες ἑκατὸν ἄνδρες ὠνομάσθησαν ὡς οἱ προπάτορες αὐτῶν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι (3). — Ἡ νῆσος αὕτη διέπρεψε τὸ πάλαι διοικουμένη ὑπὸ ἰδίων βασιλέων καὶ νόμων ἰδίων· πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἐγένετο ὁ Ζεύς, ὁ πρῶτος τοῦ ὀνόματος τούτου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ καλέσας τὴν νῆσον Ἰδαίαν ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν Διόδωρον (4)· μετὰ τὸν Δία τοῦτον ἐβασίλευσε Κρὴς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὃς ἦν εἷς τῶν Κουρήτων καὶ μετωνόμασε τὴν νῆσον ἀντὶ Ἰδαίας Κρήτην ἀφ' ἑαυτοῦ (5). ἐβασίλευσε δὲ ὁ Κρής, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐσεβίου, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰσαάκ (6). καὶ μετὰ τὸν Κρῆτα ἀλληλοδιαδόχως ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ἄμμων φυγὼν ἐκ Λιβύης, ὁ Κυδών, ὁ Ἄπτερος, ὁ Λάπης, ὁ υἱὸς τοῦ Δώρου τοῦ Δευκαλίωνος Τεύταμος ἢ Τέκταμος ὃς ἔπλευσεν εἰς Κρήτην μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν (7) ἐκ τῆς Ἑστιαιώτιδος τῆς Θεσσαλίας, Ἀστέριος ὁ Τευτάμου, Μίνως ὁ Α'. ὁ Λύκαστος, Μίνως ὁ Β'. ὃς πρῶτος ἐκτήσατο ναυτικὸν καὶ ἐγέ-

---

(1) Ἰδ. Ὠγυγ. 3', σ. 308. (2) Διοδ. Σικ. (3) Στραβ. β. 10, σ. 473. (4) Διοδ. Σικ. β. 5', κ. 61. (5) Στεφ. — Ισιδωρ. — Ὠριγεν. β. 16, κ. 6 — Χρονικ. Κρητ. (6) Εὐσεβ. εἰς Χρονολογ. (7) Διοδ. Σικ. β. 4, κ. 60. — β. 5, κ. 80.

νετο κύριος τοῦ πλείστου τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης καὶ ἦρξεν ἐπὶ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ συνῴκισε τὰς πλείστας αὐτῶν, καὶ ἐξελάσας τοὺς Κᾶρας, ἐγκατέστησε τοὺς ἰδίους αὐτοῦ υἱοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν καὶ ἐκάθηρεν ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς λῃστὰς καὶ τοὺς πειρατὰς καθ' ὅσον ἐδύνατο (1), καὶ διεῖλε τὴν νῆσον εἰς τρία μέρη, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν, τὴν Κνωσσὸν, τὴν Κυδωνίαν καὶ τὴν Φαιστὸν, καὶ κατεστήσατο ἐν Κνωσσῷ τὰ βασίλεια αὐτοῦ· καὶ γενόμενος ζηλωτὴς τοῦ ἀρχαίου Ῥαδαμάνθυος ὃς ἦν ὁμώνυμος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ δικαιότατος τῶν ἀνθρώπων, καὶ πρῶτος ἐπόλισε τὴν Κρήτην, κτίσας πόλεις καὶ ἀποκαταστήσας διοίκησιν καὶ νόμους οὓς ὑπεκρίνετο ὅτι ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Διὸς, οὕτω καὶ ὁ Μίνως κατὰ μίμησιν ἐκείνου ἀνεχώρει κατὰ πᾶν ἔννατον ἔτος εἰς ἄντρον καθιερωμένον τῷ Διῒ, καὶ ἐξερχόμενος αὐτοῦ ὡς θεόπνευστος, διέδιδεν ὡς νόμους τοῦ Διὸς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους (2), ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Διὸς=

Ἔνθα τε Μίνως

Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής (3)· οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ διηγούμενοι τὰς ἱστορίας τοῦ Μινοταύρου καὶ τοῦ Λαβυρίνθου, τὰς συμφορὰς τοῦ Δαιδάλου καὶ τὰ συμβάντα τοῦ Θησέως, παριστῶσι τὸν Μινων ὡς βασιλέα τυραννικὸν, δασμολόγον καὶ βίαιον, καὶ οἱ μὲν θέλουσιν αὐτὸν ξένον ἐπήλυδα, οἱ δὲ αὐτόχθονα Κρῆτα, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὅμηρος ὃς λέγει αὐτὸν πρῶτον τῶν ἀπογόνων τοῦ Διὸς καὶ ἔφορον τῆς Κρήτης=

---

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 4, 8. (2) Στραβ. β. 10, σ. 476. — Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 78. — Πλάτ. παρὰ Στραβ. β. 16, σ. 762. (3) Ομ. Οδ. Τ. ς. 178. — Παυσ. Λακ. β. 2.

φας Ἀδράστειαν καὶ Ἴδην, θυγατέρας τοῦ Μελισσέως βασιλέως τῆς Κρήτης, καὶ τοὺς Κουρῆτας διώρισε φύλακας τοῦ παιδός (1)· ἦσαν δὲ κατά τινας μὲν συγγραφεῖς Κουρῆτες, Ἰδαῖοι Δάκτυλοι καὶ Κορύβαντες οἱ αὐτοί· κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον οἱ Κουρῆτες καὶ οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἦσαν δύο διακεκριμμένοι ἀπ' ἀλλήλων λαοὶ (2)· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ἐνομίζετο ὅτι οἱ Κουρῆτες καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἔκγονοι τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, καὶ ὅτι οἱ ἐν Κρήτῃ πρῶτοι γεννηθέντες ἑκατὸν ἄνδρες ὠνομάσθησαν ὡς οἱ προπάτορες αὐτῶν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι (3). — Ἡ νῆσος αὕτη διέπρεψε τὸ πάλαι διοικουμένη ὑπὸ ἰδίων βασιλέων καὶ νόμων ἰδίων· πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἐγένετο ὁ Ζεύς, ὁ πρῶτος τοῦ ὀνόματος τούτου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ καλέσας τὴν νῆσον Ἰδαίαν ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν Διόδωρον (4)· μετὰ τὸν Δία τοῦτον ἐβασίλευσε Κρὴς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὃς ἦν εἷς τῶν Κουρήτων καὶ μετωνόμασε τὴν νῆσον ἀντὶ Ἰδαίας Κρήτην ἀφ' ἑαυτοῦ (5). ἐβασίλευσε δὲ ὁ Κρής, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐσεβίου, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰσαάκ (6). καὶ μετὰ τὸν Κρῆτα ἀλληλοδιαδόχως ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ἄμμων φυγὼν ἐκ Λιβύης, ὁ Κυδών, ὁ Ἄπτερος, ὁ Λάπης, ὁ υἱὸς τοῦ Δώρου τοῦ Δευκαλίωνος Τεύταμος ἢ Τέκταμος ὃς ἔπλευσεν εἰς Κρήτην μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν (7) ἐκ τῆς Ἑστιαιώτιδος τῆς Θεσσαλίας, Ἀστέριος ὁ Τευτάμου, Μίνως ὁ Α'. ὁ Λύκαστος, Μίνως ὁ Β'. ὃς πρῶτος ἐκτήσατο ναυτικὸν καὶ ἐγέ-

---

(1) Ἰδ. Ὠγυγ. 3', σ. 308. (2) Διοδ. Σικ. (3) Στραβ. β. 10, σ. 472. (4) Διοδ. Σικ. β. 5', κ. 61. (5) Στεφ. — Ἰσιδωρ. — Ὠριγεν. β. 16, κ. 6 — Χρονικ. Κρητ. (6) Εὐσεβ. εἰς Χρονολογ. (7) Διοδ. Σικ. β. 4, κ. 60. — β. 5, κ. 80.

νετο κύριος τοῦ πλείστου τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης καὶ ἦρξεν ἐπὶ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ συνῴκισε τὰς πλείστας αὐτῶν, καὶ ἐξελάσας τοὺς Κᾶρας, ἐγκατέστησε τοὺς ἰδίους αὐτοῦ υἱοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν καὶ ἐκάθηρεν ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς λῃστὰς καὶ τοὺς πειρατὰς καθ' ὅσον ἐδύνατο (1), καὶ διεῖλε τὴν νῆσον εἰς τρία μέρη, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν, τὴν Κνωσσὸν, τὴν Κυδωνίαν καὶ τὴν Φαιστὸν, καὶ κατεστήσατο ἐν Κνωσσῷ τὰ βασίλεια αὐτοῦ· καὶ γενόμενος ζηλωτὴς τοῦ ἀρχαίου Ῥαδαμάνθυος ὃς ἦν ὁμώνυμος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ δικαιότατος τῶν ἀνθρώπων, καὶ πρῶτος ἐπόλισε τὴν Κρήτην, κτίσας πόλεις καὶ ἀποκαταστήσας διοίκησιν καὶ νόμους οὓς ὑπεκρίνετο ὅτι ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Διὸς, οὕτω καὶ ὁ Μίνως κατὰ μίμησιν ἐκείνου ἀνεχώρει κατὰ πᾶν ἔννατον ἔτος εἰς ἄντρον καθιερωμένον τῷ Διΐ, καὶ ἐξερχόμενος αὐτοῦ ὡς θεόπνευστος, διέδιδεν ὡς νόμους τοῦ Διὸς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους (2), ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Διὸς=

ἔνθα τε Μίνως

Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής (3)· οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ διηγούμενοι τὰς ἱστορίας τοῦ Μινοταύρου καὶ τοῦ Λαβυρίνθου, τὰς συμφορὰς τοῦ Δαιδάλου καὶ τὰ συμβάντα τοῦ Θησέως, παριστῶσι τὸν Μινων ὡς βασιλέα τυραννικὸν, δασμολόγον καὶ βίαιον, καὶ οἱ μὲν θέλουσιν αὐτὸν ξένον ἐπήλυδα, οἱ δὲ αὐτόχθονα Κρῆτα, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὅμηρος ὃς λέγει αὐτὸν πρῶτον τῶν ἀπογόνων τοῦ Διὸς καὶ ἔφορον τῆς Κρήτης=

---

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 4, 8. (2) Στραβ. β. 10, σ. 476. — Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 78. — Πλάτ. παρὰ Στραβ. β. 16, σ. 762. (3) Ομ. Οδ. Τ. ς. 178. — Παυσ. Λακ. β. 2.

Ὅς πρῶτον Μίνωα τέκε Κρήτῃ ἐπίουρον (1)·
ἡ θαλασσοκρατία τοῦ Μίνωος χρονολογεῖται κατὰ τὸν Εὐσέβιον 1250 π. Χ. (2). Μετὰ τὸν Μίνωα ἐβασίλευσε Δευκαλίων ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἄλλος ἢ ὁ υἱὸς τοῦ Προμηθέως ἀρχαῖος Δευκαλίων ἐφ' οὗ συνέβη ὁ κατακλυσμός· τὸν δὲ Δευκαλίωνα διεδέξατο ὁ δευτερότοκος ἀδελφὸς αὐτοῦ Κατρεύς, τὸν δὲ Κατρέα οἱ δύο ἀνεψιοὶ αὐτοῦ Ἰδομενεὺς καὶ Μυριόνης οἱ μετὰ 80 νηῶν μετασχόντες τοῦ πολέμου τῆς Τρωάδος (3)· κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἐκείνης ὁ Ἰδομενεὺς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπανέκαμψεν ἀβλαβὴς εἰς Κρήτην (4)· ἀλλ' ἐξωσθεὶς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς νήσου, ἔφυγεν εἰς Ἰταλίαν, εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Κολονίδος ἀκρωτήριον τῶν Σολαντίνων ἔνθα καὶ κατῴκησεν (5). — Οἱ νόμοι τῆς Κρήτης οἳ ἐθεωροῦντο ὡς ἀρχαιότατοι ἐγένοντο πρωτότυπον τῆς νομοθεσίας τῶν σοφωτέρων λαῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἔφορος μαρτυροῦσι (6). κατὰ τοὺς νόμους τούτους ὧν κύριαι βάσεις ἦσαν ἡ ἐλευθερία, ἡ ὁμόνοια, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ λιτότης οἱ μὲν παῖδες κατετάττοντο εἰς τὰς λεγομένας ἀγέλας, οἱ δὲ τέλειοι εἰς τὰ συσσίτεια τὰ καλούμενα ἀνδρεῖα, ἵνα συντρέφωνται δημοσίως καὶ οἱ πένητες ἐξ ἴσου μετὰ τῶν πλουσίων· ἔπρεπε δὲ οἱ παῖδες νηπιόθεν νὰ μανθάνωσι γράμματα καί τινας ᾠδὰς διατεταγμένας ὑπὸ τῶν νόμων, καί τινα εἴδη μουσικῆς· ἐγυμνάζοντο ἔτι εἰς τὸ νὰ ὁπλοφορῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ἀντέχωσι πρὸς τοὺς θερινοὺς καύσωνας καὶ τὰ χειμερινὰ ψύχη, καὶ νὰ ἀναβαί-

(1) Ομ. Ιλ. Ν. ς. 450. — Στραβ. β. 10, σ. 476, 477. (2) Εὐσέβιος Χρονικ. σ. 204. (3) Ομ. Ιλ. Β. ς. 650. — 652. (4) Ομ. Οδ. Γ. ς. 191. (5) Βιργιλ. Αἰν. β. Γ. ς. 121 καὶ 401 καὶ Σερβ. Σημ.
(6) Στραβ. β. 10, σ. 477.

νωσιν ἀκόπως τὰ τραχύτατα τῶν ὀρέων, καὶ νὰ ὑπομένωσιν ἀγογγύστως τὰς πληγὰς ὅσας ἐλάμβανον κατὰ τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πρὸς ἀλλήλους ὑποκρινομένους πολεμικοὺς ἀγῶνας· ἐδιδάσκοντο δὲ καὶ τὴν τοξικὴν τέχνην καὶ τὴν ἔνοπλον ὄρχησιν ἐπινοηθεῖσαν πρῶτον ὑπό τινος τῶν Κουρήτων, κανονισθεῖσαν δ' ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Πυῤῥίχου καὶ ὠνομασθεῖσαν πυῤῥίχην· κατὰ δὲ τὰς ᾠδὰς μετεχειρίζοντο μόνον τοὺς ζωηροτάτους Κρητικοὺς ῥυθμοὺς τοὺς ἐφευρεθέντας ὑπὸ τοῦ Θαλήτου· ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν ἦν στρατιωτικὴ καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν δώρων ἦσαν τὰ ὅπλα· οἱ παῖδες οἱ εἰς τὰ ἀνδρεῖα συσσίτια κατατεταγμένοι ἐλάμβανον τὴν τροφὴν αὐτῶν κατὰ μέρος, καθήμενοι πάντες ὁμοῦ κατὰ γῆς, καὶ ἐνδεδυμένοι πενιχροὺς ἐπενδύτας τοὺς αὐτοὺς ἐπίσης κατὰ χειμῶνα καὶ κατὰ θέρος· οὐ μόνον δὲ ἀνθυπηρετοῦντο ἀμοιβαίως, ἀλλ' ὑπηρέτουν αὐτοὶ καὶ τοὺς ἄνδρας· κατὰ τοὺς γυμναστικοὺς ἀγῶνας οἱ παῖδες τοῦ αὐτοῦ συσσιτίου συνεκρότουν μάχην καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς παῖδας τῶν ἄλλων συσσιτίων ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν ἑνὸς παιδονόμου· συνέταττον δὲ τὰς ἀγέλας οἱ υἱοὶ τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ ἰσχυροτάτων πολιτῶν, προσπαθοῦντες ἕκαστος νὰ καταστήσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πολυαριθμοτέραν τῶν ἄλλων· ἑκάστης δὲ ἀγέλης ἀρχηγὸς ἦν συνήθως ὁ πατὴρ τοῦ συντάξαντος, ἔχων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁδηγεῖν τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν νέους εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τιμωρεῖν τὴν ἀπείθειαν. ἐτρέφοντο δὲ οὗτοι οἱ νέοι ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων· κατά τινας δὲ τεταγμένας ἡμέρας ἐπάλαιον ἀγέλη κατ' ἀγέλης, βαδίζουσαι ἐν ῥυθμῷ, κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς λύρας, ὡς οἱ Κρῆτες συνήθως ἐβάδιζον καὶ κατὰ τοὺς πραγματικοὺς αὐτῶν πολέμους· καὶ κατέφερον πρὸς ἀλλήλους καὶ διὰ χειρῶν καὶ δι' ὅπλων σιδηρῶν πληγὰς

» ρωθῆναι δὲ κλαρώτας »· ὁ Ἔφορος δ' ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν « Κλαρώτας (φησὶ) Κρῆτες καλοῦσι τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ » γενομένου περὶ αὐτῶν κλήρου· τούτοις δ' εἰσὶ νενομισμέ- » ναι τινὲς ἑορταὶ ἐν Κυδωνίᾳ ἐν αἷς οὐκ εἰσίασιν εἰς τὴν » πόλιν ἐλεύθεροι, ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων κρατοῦσι, καὶ κύ- » ριοι μαστιγοῦν εἰσὶ τοὺς ἐλευθέρους. » Σωσικράτης δ' ἐν δευτέρῳ Κρητικῶν « Τὴν μὲν κοινὴν (φησι) δουλείαν οἱ » Κρῆτες καλοῦσι μνοίαν, τὴν δὲ ἰδίαν ἀμφαμιώτας, τοὺς δὲ » περιοίκους ὑπηκόους· » τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Δωσιάδας ἐν τετάρτῳ Κρητικῶν (1). Οἱ Νεκροθάπται ὠνομάζοντο Ἐργατῶνες (2), οἱ δὲ Κατακαῦται οὔτε πολῖται ἦσαν οὔτε αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ διῆγον εἰς τὰ ἴδια ἐν παντελεῖ ἐλευθερίᾳ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τῆς συγκλήτου (3). — Ἡ Κρήτη ἦν ἱερὰ τοῦ Διός· ὅθεν ὁ Βιργίλιος λέγει=

Νῆσος Διὸς τοῦ μεγάλου ὑπάρχ' εἰς τὴν θάλασσαν
[Κρήτη (4)·

καὶ ὁ Διονύσιος=

Κρήτη τιμήεσσα, Διὸς μεγάλοιο τιθήνη (5)·

ἦν δὲ ἐκτεταμένη καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν νῆσον ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ τούτου, καὶ κυρίως κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς, περὶ τὰ ὄρη Ἴδην καὶ Δίκτην· καὶ κατὰ τὰς πόλεις Κνωσσὸν, Γόρτυνα, Λύκτον, Πραῖσον καὶ Ἱεράπυτναν (6). — Ἡ Κρήτη ἀνεδείχθη ἰσχυρὰ, λαμπρὰ καὶ μεγάλη ἐπὶ τῆς βασιλείας κυρίως τοῦ Μίνωος καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, διότι τότε αἱ διάφοροι κατοικοῦσαι τὴν νῆσον φυλαὶ ἦσαν συνημμέναι καὶ συνεσωματωμέναι περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον, ἐπὶ

(1) Αθην. Δειπνοσοφ. β. 6, κ. 84. (2) Ησυχ. εἰς λ. Ἐργατῶνες.
(3) Πλουταρχ. Ζητημ. Ελλ. Τ. 7, σ. 186, 87. ἐκδ. Ρσκ. (4) Βιργιλ. Αἰν. Γ. ς. 104 μεταφρ. ἐμη. (5) Διονυσ. Περιηγ. ς. 501. — ἰδ. ἀνωτ. (6) ἰδ. ἐκχοτ. τούτ

δὲ τῆς κυριότητος τῶν Δωριέων ἂν καὶ ἡ κυβέρνησις ἦν Δωρικὴ, καὶ ἡ γλῶσσα Δωρικὴ καὶ τὰ πάντα σχεδὸν Δωρικὰ, ἡ δύναμις ὅμως παρελύθη, τὸ νεῦρον τοῦ ἐθνισμοῦ ἐχαυνώθη καὶ οὐδὲν γενναῖον οὐδὲ λαμπρὸν ἐπιχείρημα διεπράχθη, διότι οἱ Δωριεῖς ἐλθόντες κατὰ διαλείμματα ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ᾤκησαν διαφόρους μακρὰν διεστῶτας καὶ δι' ὀρέων διαχωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων τόπους τῆς νήσου, ἄνευ συναφείας, συγκεντρώσεως καὶ ἑνότητος· ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Δωριέων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατακτήσεως τῆς νήσου ἡ κατάστασις τοῦ λαοῦ καὶ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος ἔμειναν ἀεὶ ἀναλλοίωτα. Περὶ τὰ 800 π. Χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν εἰς Κρήτην τὸν Χαρμίδαν, ἄνδρα τῶν ἐν Σπάρτῃ δοκίμων, ὅπως καταπαύσῃ τὰς στάσεις τῶν Κρητῶν, καὶ πείσῃ αὐτοὺς νὰ ἐκλείπωσι τὰ πολίσματα ὅσα ἦσαν ἀπωτέρω τῆς θαλάσσης καὶ ἄλλως ἀσθενῆ, καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ συνοικίσωσι τὰ πρὸς τὸν παράπλουν ἐπιτήδεια (1).—Ἡ Κρήτη ἐξέπεμψε κατὰ καιροὺς ἀποικίας πολλαχοῦ καὶ συνῴκισε διαφόρους πόλεις, ὡς τὴν Ὑρίαν ἐν Ἰαπυγίᾳ τῆς Ἰταλίας (2), τὸ Βρεντέσιον ὡσαύτως ἐν Ἰταλίᾳ συνοικισθὲν ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Θησέως ἐπελθόντων Κρητῶν ἐκ Κνωσσοῦ (3), τὸν Ὑδροῦντα (4), τὴν Τάραντον ἢ Τάραντα (5) κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, τὴν Γέλαν ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Ἀντιφήμου τοῦ Ῥοδίου καὶ Ἐντίμου τοῦ Κρητὸς οἳ ἔκτισαν αὐτὴν ἀπὸ κοινοῦ τῷ 45' ἔτει μετὰ τὸν συνοικισμὸν τῶν Συρακουσῶν, Ολ. 22, 3, (6);

(1) Παυσ. Λακ. κ. 2. (2) Ηροδοτ. β. 7, κ. 170 — Στραβ. β. 6, σ. 279. — Πλιν. β. 3, κ. 16. — Στεφ. Βυζ. Ὑρία. — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς. 379. (3) Στραβ. β. 6. σ. 282. (4) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Βίεννος. (5) Εφορ. καὶ Αντιοχ. παρὰ Στραβ. β. 6, σ. 279. (6) Θουκυδ. β. 6, κ. 4. καὶ β. 7, κ. 57. — Σχολιας. Πινδαρ. Ολυμπ. 2'. 14 καὶ 16.— Αθην. Δειπνοσ. β. 7.

τὴν Μινώαν ὡσαύτως ἐν Σικελίᾳ (1), τὴν Μίλητον ἐν Ἰωνίᾳ (2), τὴν Τάρχον καὶ τὴν Ἀστερουσίαν παρὰ τὰ Καυκάσια ὄρη (3) τὴν παρὰ τὸν Μαίανδρον Μαγνησίαν (4), τὴν Ξάνθον ἐν Λυκίᾳ (5), τὴν Καῦνον ἐν Καρίᾳ (6), τὴν Κρητινίαν ἐν Ῥόδῳ (7), τὴν Κλάρον ἐν Ἰωνίᾳ τῆς Ἐλάσσονος Ἀσίας ὑπὸ τὸν Ῥάκιον (8), τὰς Ἐρυθρὰς ὡσαύτως ἐν τῇ Ἐλάσσονι Ἀσίᾳ ὑπὸ Ἔρυθρον τὸν Ῥαδαμάνθυος (9), τὴν Βιένην ἐν Δελφινάτῳ (Dauphiné) τῆς Γαλλίας (10), διαφόρους νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὡς τὴν Δῆλον, τὴν Ἄνδρον, τὴν Πάρον, τὴν Νάξον, τὴν Ἀμοργὸν, τὴν Κάσον, τὴν Σκύρον, τὴν Λῆμνον, τὴν Ἰκὸν, τὴν Πεπάρηθον, τὴν Σίφνον, τὴν Σίκηνον (11) καὶ ἄλλας· ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τόπων Κρῆτές τινὲς ὑπὸ τὸν Βόττωνα (12) περιπλεύσαντες τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, προέβησαν διὰ ξηρᾶς εἰς Μακεδονίαν ἔνθα κατεστήσαντο ἀποικίαν ἐν Βοττιαίᾳ (13). — Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἰδομενέως ἡ Κρήτη περιέπεσεν εἰς μεγίστας συμφορὰς, λιμὸν καὶ λοιμὸν καὶ ἐρήμωσιν ἐκ δευτέρου (διότι ἐρημώθη καὶ πρότερον)· εἶτα δὲ ἐπῴκησαν αὐτὴν ἐκ νέου οἱ τρίτοι λεγόμενοι Κρῆτες (14)· καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐν ἐμφυλίῳ πολέμῳ δέκα πόλεις κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰδομενέως (15). — Κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον οἱ Κρῆτες ἐκ χρησμοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος δὲν μετέσχον τῆς συμ-

---

(1) Ἡρακλειδ. Ποντ. τεμαχ. 28, σ. σ. 215.—Στεφ. Βυζ.—Διοδ. Σικ.
(2) Παυσ. Αχ. κ. 2. (3) Στεφ. Βυζ. (4) Στραβ. β. 14, σ. 636.
(5) Στεφ. Βυζ. (6) Στραβ. β. 14, σ. 652. (7) Διβαν. (8) Παυσ. Αχ. κ. 3. (9) Παυσ. αὐτ. (10 Στεφ. Βυζ. (11) Ιδ. Ραοὺλ-Ροχὲτ, περὶ ἀποικ. Ελλ. Τ. 2, κ. 4, (12) Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Βοττων.
(13) Στραβ. β. 6, σ. 282. — Κόνων Διηγ. 25'. (14, Ηροδοτ. σ. 7, κ. 175. (15) Στραβ. β. 10, σ. 479.

μαχίας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων (1). — Κατὰ τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ἡ Κρήτη ἦν εὐδαίμων καὶ εὐνομουμένη, καὶ ἔσχε μιμητὰς τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους· ἀλλ᾽ ὕστερον ἐξέπεσε βαθμηδὸν εἰς τὸ χεῖρον, καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων τόπων οἱ Κρῆτες τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς φαίνονται οὐδὲν ἴδιον πράττοντες, ἀλλὰ μόνον ὡς μισθωτοὶ μετέχοντες τῶν ἀλληλομαχιῶν τῶν ἐθνῶν· ἦσαν δὲ περίφημοι τοξόται, καὶ ὡς τοξοφόροι ἀνέκαθεν μνημονεύονται (2) καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐμισθοῦντο κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων, ὡς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τὸν πρῶτον (3), καὶ δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (4), ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πρὸς τὴν Σικελίαν πόλεμον, καὶ ἐντὸς ὡς ἐκ τῶν παρὰ τὰς Ἀθήνας μνημάτων αὐτῶν φαίνεται (5), καὶ ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Κλεάρχου (6), καὶ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον (7)· καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ περιστάσεις. Οἱ Κρῆτες ἐκτὸς τῆς μισθώσεως ἦσαν πρὸς πάντας οὐδέτεροι καὶ μετ᾽ οὐδενὸς τῶν διαμαχομένων μερῶν συνηνοῦντο αὐτοθελήτως· βιασθέντες δὲ ποτὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, μετὰ τὴν ἐν Ἰσσῷ μάχην, εἵλοντο τὰ τῶν Περσῶν (8)· ἀλλ᾽ ὁ Ἀμφότερος ἀκάθηρε τὴν νῆσον ἀπὸ τῶν Περσῶν καὶ τῶν πειρατῶν, καὶ τότε οἱ Κρῆτες ἐμακεδόνισαν (9), καὶ

---

(1) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 169. (2) Ὁμ. Ἰλ. Ψ. ς. 832. — Πινδαρ. Πυθ. Ειδ. 5'. ς. 54. (3) Παυσ. Μεσσ. κ. 8. καὶ 10. (4) Παυσ. Μεσσ. κ. 10. (5) Παυσ. Αττ. κ. 29. (6) Ξενοφ. Κύρ. Ανάβ. β. 1, κ. 2, § 9.

(7) Ἀῤῥιαν. Εκστρατ. Αλεξάνδρου. β. 2, κ. 9, §. 5. καὶ Ἀῤῥιαν. Ἰνδ. β. 1, κ. 8. (8) Διοδ. Σικ. β. 17, κ. 48 — Ἀῤῥιαν. β. 2, κ. 13· § 7;

(9) Κούρτιος β. 4, κ. 8, 15.

ὁτὲ μὲν ἐδέχοντο φρουρὰν Σπαρτιακὴν, ὁτὲ δὲ Μακεδονικὴν, ὑπείκοντες τῇ δυνάμει τοῦ ἰσχυροτέρου (1). Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β΄. ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ Κρῆτες διηρέθησαν εἰς δύο, οἱ μὲν ὑπὲρ, οἱ δὲ κατὰ τοῦ Φιλίππου (2)· ὕστερον δὲ Ὀλ. 141, 1 (216 π. Χ.) συμφωνήσαντες πάντες καὶ τῆς αὐτῆς μετασχόντες συμμαχίας, ἵνα προστάτην εἵλοντο τῆς νήσου τὸν Φίλιππον (3)· μετήρχοντο δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τὴν πειρατείαν καὶ συνεπειράτευσεν αὐτοῖς ὁ τύραννος τῶν Λακεδαιμονίων Νάβις ὡς λέγει καὶ ὁ Πολύβιός = « Ἐκοινώνει (ὁ Νάβις) τοῖς » Κρησὶ τῶν κατὰ θάλατταν λῃστειῶν » (4)· ἐμφυλίου δὲ πολέμου συμβάντος ἐν Κρήτῃ περὶ τὸ 201 π. Χ. ἐπεκαλέσαντο οἱ Γορτύνιοι τὸν Φιλοποίμενα ὃς ἐπετέτακτο ἡγεμὼν αὐτῶν μισθοφόρος (5)· πολεμουμένων δὲ τῶν Ῥοδίων ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου, οἱ Κνώσσιοι ἔπεμψαν αὐτοῖς 150 συμμάχους (6) καὶ ὕστερον βασιλεύοντος τοῦ Περσέως ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ προκειμένου ἤδη τοῦ μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων πολέμου, οἱ Ῥόδιοι ἔπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς Κρήτην ἵνα ἀνανεώσωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους παλαιὰν συμμαχίαν (7) (169 π. Χ.) — Οἱ Κρῆτες ὁσάκις ἡ νῆσος αὐτῶν ἠπειλεῖτο ὑπό τινος ἐχθροῦ ἐξωτερικοῦ, παραλείποντες τὰ πρὸς ἀλλήλους ἰδιαίτερα πάθη, συνηνοῦντο διὰ κοινοῦ δεσμοῦ, καὶ τοῦτο ἦν τὸ λεγόμενον συγκρητίζειν καὶ ὁ συγκρητισμὸς ὃς ἄγνωστον μὲν ἐν τίνι ἐποχῇ κατὰ πρῶτον συνέστη, φανερὸν δὲ ὅτι ὑπῆρχεν, ὅτε οἱ Ῥόδιοι ἔπεμψαν τοὺς πρεσβευτὰς αὐτῶν περὶ ἀνανεώσεως τῆς συμ·

---

(1) Κούρτιος β. 4. κ. 38. (2) Φωτίου ἐκλογ. Ἀῤῥιαν. Κωδ. 92, σ. 218. (3) Ἰδ. Κυδωνία καὶ Πολύῤῥηνα. (4) Πολυβ. β. 7, κ. 12, §. 9. (5) Πολυβ. β. 13, κ. 8. (6) Παυσ. Ἀρκ. κ. 49. — Πλουταρχ. Φιλοποιμ. κ. 13. (7) Διοδ. Σικ. β. 20, κ. 88.

μαχίας, διὸ καὶ ὁ Πολύβιος λέγει = Εὐθέως εἰς τὴν Κρήτην ἔπεμπον πρεσβευτὰς τοὺς ἀνανεωσομένους πρὸς πάντας Κρηταιεῖς· ὁμοίως δὲ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς τὰς πόλεις ὑπὲρ τῶν αὐτῶν διαλεχθησομένους (1)· ἅμα δὲ παρήρχετο ὁ κίνδυνος, ἀνελάμβανον αὖθις τὰς συνήθεις ἐμφυλίους ἀλληλομαχίας. — Οἱ Κρῆτες συνεμάχησαν τῷ βασιλεῖ τοῦ Πόντου Μιθριδράτῃ κατὰ τῶν Ῥωμαίων· ἑνωθέντες δὲ καὶ μετὰ τῶν περιβοήτων ἐπὶ τῇ ληστείᾳ Κιλίκων, συνεπειράτευον αὐτοῖς· καὶ εἶχον οἱ Κίλικες τὴν Κρήτην καταγώγιον τῶν πειρατειῶν αὐτῶν, ἔχοντες ἐπ' αὐτῆς καταστήματα καὶ κρησφύγετα καὶ ὀχυρώματα· ἀλλὰ τέλος ἐπόρθησαν τὴν Κρήτην οἱ Κίλικες (2)· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οἳ μέχρι τινὸς ὑπὸ πρόσχημα φιλίας καὶ εὐνοίας ἐδείκνυντο προστάται καὶ διαλλακταὶ τῶν Κρητῶν, ἤδη ἐπὶ τῇ διπλῇ προφάσει τῆς τε μετὰ τῶν Κιλίκων ἑνώσεως καὶ τῆς μετὰ τοῦ Μιθριδάτου συμμαχίας ἐξέπεμψαν τῷ 69 π. Χ. κατὰ τῆς Κρήτης τὸν ὕπατον Κούϊντον Καικίλιον Μέτελλον ὃς ἐκπλεύσας μετὰ τριῶν λεγεώνων (3), προσωρμίσθη παρὰ τὴν Κυδωνίαν (4)· συνελέξαντο δὲ οἱ Κρῆτες καὶ ἀντέταξαν τοῖς Ῥωμαίοις 21,000 νέων καὶ ἀκμαίων πολεμιστῶν, διαφερόντων κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν πολεμικὴν ἄσκησιν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς κόπους καρτερίαν καὶ ἀρίστων τοξοτῶν, καὶ δύο ἐπ' αὐτῶν διακεκριμμένους στρατηγούς, τὸν Λασθένην καὶ τὸν Πανάρην· τοιοῦτος στρατὸς ὑπὸ στρατηγοὺς τοιούτους κατέστησεν οὐχὶ ῥᾳδίαν τὴν κυρίευσιν τῆς νήσου (5) ἧς ἡ παντελὴς ὑποδούλωσις μόλις ἐτελέσθη μετὰ τρία ἔτη, ἐξ οὗ

---

(1) Πολυβ. β. 29, κ. 4. (2) Στραβ. β. 10, σ. 477. (3) Φλέγων παρὰ Φωτίῳ, κωδ. 97, σ. 84. ἐκδ. Βεκκ. (4) Ἐπιτομ. Διβ. β. 98.
(5) Βελλ. Πατ. β. 2, κ. 34. — Εὐτροπ. β. 6, κ. 11.

δείκνυται ὁποίαν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν ἀπήντησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐπὶ τῆς χώρας τῆς Κυδωνίας συνεκροτήθη ἡ πρώτη μάχη καθ' ἣν νικηθεὶς ὁ Λασθένης ὑπὸ τοῦ Μετέλλου, ἔφυγεν εἰς Κνωσσόν· ἡ δὲ Κυδωνία στενότερον ἤδη περικλεισθεῖσα, παρεδόθη τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ τοῦ δευτέρου στρατηγοῦ Πανάρου (1)· τότε ὁ Μέτελλος ὁρμηθεὶς πρὸς τὴν Κνωσσὸν, ὑπολιόρκησεν αὐτήν· ὁ δὲ Λασθένης οὐδὲ ταύτην δυνηθεὶς νὰ διασώσῃ, συνεσώρευσε πᾶν εἴτι πολύτιμον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ καὶ παραδοὺς αὐτὴν πυρὶ, ἐξέφυγε τῆς πόλεως (2) ἥτις ἐκυριεύθη καὶ αὕτη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ Μέτελλος χωρῶν ἀεὶ μετὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας, ὑπέταξεν ἐφεξῆς τὴν Λύκτον καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις (3), καὶ ἐν διαστήματι τριετίας περὶ τὸ 67' π. Χ. καθυπεδούλωσε πᾶσαν τὴν νῆσον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπωνομάσθη Κρητικὸς, καὶ μετέστησεν ἐκεῖ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς νόμους ἀντὶ τῶν νόμων τοῦ Μίνωος (4), καὶ ἔκτοτε ἡ Κρήτη κατέστη ἐπαρχία Ῥωμαϊκὴ (5), καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου, πρὸ τοῦ Αὐγούστου, ὡς φαίνεται, οἱ Ῥωμαῖοι συνήνωσαν αὐτὴν τῇ Κυρήνῃ (6). — Ἀφ' ὅτου οἱ ἀρχαῖοι νόμοι κατελύθησαν καὶ τὸ πολίτευμα μετεβλήθη, ἀπώλεσαν οἱ Κρῆτες τὴν πρὶν ἀξίαν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὰ ἤθη ἐξηχρειώθησαν βαθμηδὸν, καὶ ἡ ἐξαχρείωσις αὕτη ἐκορυφώθη κυρίως περὶ τὰ 300 — 200 π. Χ. Ὁ Πολύβιος ἐκφράζεται οὕτω περὶ τῶν Κρητῶν = « Κρῆτες δὲ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ » θάλατταν πρὸς μὲν ἐνέδρας καὶ λῃστείας καὶ κλοπὰς πο- » λεμίων, καὶ νυκτερινὰς ἐπιθέσεις, καὶ πάσας τὰς μετὰ

---

(1) Φλέγων παρὰ Φωτ. κωδ. 97, σ. 84, ἐκδ. [illegible] — Ἀππιαν. β. 1, σ. 99. (2) Ἀππιαν. αὐτ. (3) Λιβ. 99 — Φλωρ. β. 3, κ. 7.

(4) Ορατ. — Κικερ. — Μαρκιαν. β. 2, ἐπιγρ. 2. (5) Ἰουστιν. β. 39, κ. 5. — [illegible] Ρωμ. κ. 7. (6) Στραβ. [illegible] — [illegible] Κρητ. [illegible] — [illegible] Κρητ. σ. [illegible]

» δόλου καὶ κατὰ μέρος χρείας ἀνυπόστατοι· πρὸς δὲ τὴν
» ἐξ ὁμολόγου καὶ κατὰ πρόσωπον φαλαγγηδὸν ἔφοδον ἀγε-
» νεῖς καὶ πλάγιοι ταῖς ψυχαῖς » (1). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς τὸν Τῖτον οὕτω περὶ τῶν Κρητῶν = « Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης =

» Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί·
» ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής » (2)· ὁ δὲ Ταρέντιος λέγει =

Αἰεὶ λῃϊσταὶ καὶ ἀλιφθόροι, οὐδὲ δίκαιοι
Κρῆτες· τίς Κρητῶν οἶδε δικαιοσύνην (3).

Κυρίως αἱ παραθαλάσσιαι πόλεις τῆς νήσου ἀπώλεσαν πρῶται τὴν πάλαι ἠθικὴν χρηστότητα· τινὲς δὲ τῶν μεσογειοτέρων διετήρησαν ἔτι χρόνον τινὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀρχαίας καλῆς ἐποχῆς· καὶ κυρίως ἡ Λύκτος ἀντέσχεν ἐπὶ πλεῖστον κατὰ τῆς ἐπικρατούσης ἤδη διαφθορᾶς καὶ κακοηθείας. Ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ 823 μ. Χ. ἐκυριεύθη ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ Σαρακηνῶν (4) καὶ διέμεινεν ὑπ' αὐτοὺς 104 ἢ κατ' ἄλλους 114 ἢ 127 ἔτη μεθ' ὃ ἀποσπασθεῖσα ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ Νικηφάρου τοῦ Φωκᾶ, ἐπανῆλθεν αὖθις ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Αὐτοκρατόρων, ἕως οὗ ὁ ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν ἀναγορευθεὶς Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Βαλδουΐνος ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γανουηνσίῳ Βονιφατίῳ Μαρκεσίῳ τοῦ Μονφεῤῥάτου ὃς ἐπώλησεν αὐτὴν ἔπειτα τῇ Ἐνετικῇ πολιτείᾳ ἐπὶ δουκὸς Ἐῤῥίκου Δανδόλου

(1) Πολυβ. β 4, κ. 8. (2) Παῦλος πρὸς Τῖτον 1, 12. (3) Λεωνιδ. Ταραντ. εκδ. Μεινέκ. σ. 122. (4) Κεδριν. — Ζωναρ. — Ι. Κουροπαλάτ. Φραντσ.

12 αὐγούστου 1204. Τῷ δὲ 1669 ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Μεχμέτου τοῦ Δ' μετὰ εἰκοσιπενταετῆ πόλεμον καὶ ἀποκλεισμὸν καθ' ὃν ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν Ἐνετικῶν στρατευμάτων ἐθαυμάσθησαν ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, καταστᾶσα σωρὸς ἐρειπίων καὶ τέφρας, ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν (1) καὶ ὑπ' αὐτοὺς διατελεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον· Κατὰ τὸν αἱματώδη τοῦτον πόλεμον ἐδαπάνησεν ἡ Ἐνετικὴ πολιτεία 126,000,000 φλωρίων (500,000,5000 φράγγων=555,000,000 δραχμῶν)· ἐν τῇ πολιορκίᾳ μόνῃ τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου ἀπωλέσθησαν τριάκοντα χιλιάδες Ἐνετῶν καὶ ἑκατὸν ὀκτὼ χιλιάδες Ὀθωμανῶν· Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην πολιορκίαν ἡ πόλις αὕτη ἐτέλεσεν ὀγδοήκοντα ἐκδρομὰς καὶ ἀντετάχθη κατὰ ἑξήκοντα ἐννέα ἐφόδων, καὶ κατὰ ἐκρήξεως χιλίων τριακοσίων ἑξήκοντα τεσσάρων ὑπονόμων· ἡ φρουρὰ ἐξῆλθε μετὰ τῶν πολεμικῶν τιμῶν (2).

* Κρήτη. Οἱ Κρῆτες ἐπίσης καὶ Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοὶ εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὡραῖοι, εὔρωστοι καὶ ἀνδρεῖοι·—τὰ μοναστήρια εἰσὶ πλούσια καὶ κέκτηνται τὰς ἀρίστας καὶ εὐφορωτάτας γαίας τῆς νήσου — τρέφονται ἐπ' αὐτῆς πάντα τὰ εἴδη τῶν κατοικιδίων πτηνῶν καὶ τετραπόδων·—ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος καὶ πολυειδής, ὡς πέρδικες, σκολόπακες, τρυγόνες, συκοφάγοι, λαγωοί, κτλ. ἐκτὸς δασυπόδων (κουνελίων) οἳ οὐδαμοῦ ὑπάρχουσιν.— Ἡ Κρήτη καὶ πρὶν ἔτι τῆς Ἑλληνικῆς τῷ 1821 ἐπαναστάσεως οὐδὲ τὸ ἥμισυ περιεῖχεν ὅσων κατοίκων χρήζει

---

(1) Δάπερ. — Περὶ τῆς ἀρχαίας Κρήτης ἰδ. τὴν τρίτομον σοφὴν διατριβὴν τοῦ Γερμανοῦ Καρόλου Χοικίου, ἐκδοθεῖσαν ἐν Γοττίγκῃ κατὰ τὰ 1828, 1828, 1829. (2) Βρεταν. Επιθεώρ. τοῦ ἔτ. 1831. Τ. 19, σ. 267.

πρὸς καλλιέργειαν· ἀλλὰ χάρις τῇ φυσικῇ εὐφορίᾳ τὰ προϊόντα ὑπερβαίνουσι τὰς χρείας τοῦ τόπου· τὰ κύρια τούτων εἰσὶν οἶνος, σῖτος, ἔλαιον, ἔριον, μέταξα, μέλι, κηρίον, τυρὸς καὶ λάδανον· φύεται δὲ καὶ βαμβάκιον καὶ ὀλίγον σήσαμον· ὁ σῖτος εἶναι ἐξαίρετος, μάλιστα κατὰ τὰ πέριξ τοῦ μεγάλου Κάστρου καὶ κατὰ τὰ πεδία τῆς Μεσαρίας· ὁ οἶνος παντὸς εἴδους ἄριστος· τὸ μέλι ἔχει τὴν εὐωδίαν τοῦ θύμου ὃς κατακαλύπτει πᾶσας τὰς πεδιάδας, καὶ ὁ τυρὸς τῶν Σφακίων εἶναι καλλίστης ποιότητος· ὑπάρχει δ' ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τὸ χόρτον τὸ λεγόμενον Ἄλιμος ὅπερ λέγεται ὅτι μασσώμενον καταπαύει τὴν πεῖναν κατὰ μίαν ἡμέραν· καὶ τὸ δίκταμον δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα ἰαματικὰ φυτὰ εὑρίσκονται καὶ πλῆθος ἄπειρον κυπαρίσσων· ἐν γένει ἡ Κρήτη εἶναι τόπος πλούσιος, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀρίστων αὐτῆς μερῶν μένουσιν ἀκαλλιέργητα, καὶ τὰ δύο τρίτα τῆς νήσου εἰσὶν ὄρη ξηρὰ, ἄνυδρα καὶ δρυμώδη· εἰσὶ δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ κοιλάδες εὔφοροι ὧν πέντε εἰσὶν αἱ καρποφορώταται καὶ ὀνομαστόταται = ἡ Αρενόα ἢ Αρενόζα, ἡ τῆς Μεσαρᾶς, ἡ Λίσσα, ἡ τῆς Σίτης καὶ ἡ τῆς Μάλου. — Τὸ κλίμα τῆς Κρήτης εἶναι εὐκραέστατον καὶ ὑγιεινόν· μόνον τὸ πάθος τῆς λέπρας ἐπιπολάζει κατὰ τόπους, καὶ μαστίζει τὴν πτωχὴν κλάσιν τῶν χριστιανῶν· καὶ ὁ ἀπὸ τῆς στερεᾶς δὲ τῆς Αφρικῆς ἐπιπνέων ἄνεμος εἶναι ἐπίφοβος, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ μέρος τῶν Χανίων τοσοῦτον εἶναι κινδυνώδης, ὥστε πολλάκις ἄνθρωποι εὑρισκόμενοι εἰς τὰς πεδιάδας ἀποπνίγονται· οὗτος ἐστὶν ὁ ὀθωμανιστὶ λεγόμενος *Σάμ-γέλλ* ὃς διερχόμενος διὰ τῶν ἀμμωδῶν ἐρήμων τῆς Αφρικῆς, καθίσταται θανατηφόρος μέχρι καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὰ ὕδατα εἰσὶ τὰ κάλλιστα καὶ εὐποτώτατα τῆς οἰκουμένης. — Ἐν γένει θεωρουμένη ἡ νῆσος αὕτη ἑτε-

θη ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς κλῖμα γλυκὺ καὶ τερπνόν· οὐδὲν ζῶον ἰοβόλον ὑπάρχει ἐπ' αὐτῆς ἐκτὸς μόνου τοῦ φαλλαγγίου (tarentule)· ὄφεις ὀλίγοι καὶ μικροί· κώνωπες καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐνοχλητικὰ ζωΰφια εἰσὶ σπανιώτατα· οἱ ἵπποι εἰσὶ μικροί, ζωηροί, ταχύποδες, ἐπιτήδειοι εἰς τὸ ἀναβαίνειν καὶ καταβαίνειν τοὺς φρικωδεστέρους κρημνοὺς ἀσφαλῶς· τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἰσὶ τράχηλος κομψὸς καὶ οὐρὰ μακρά· οἱ κυνηγετικοὶ κύνες, τὸ μόνον εἶδος τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ὑπαρχόντων κυνῶν εἰσὶν ἐπιτήδειοι κατὰ τὴν θήραν, ἀλλὰ δυσειδεῖς καὶ νενοθευμένοι. — Σειρὰ ὀρέων κατέχουσα ἅπαν τὸ μῆκος τῆς νήσου ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνει βραχίονας πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν· τὰ κύρια αὐτῶν εἰσὶν ἡ Ἴδη κατὰ τὸ μέσον, ἡ Δίκτη ἢ ὄρος τῆς Σιτείας τὸ καὶ κατὰ μέρος Λασίθι καλούμενον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὰ Λευκὰ ὄρη ἢ Σφακία πρὸς τὸ δυτικόν. — Ἄλλοτε ἦν διῃρημένη ἡ νῆσος ὀθωμανικῶς εἰς τρεῖς σατραπείας = τὴν Κάνδιαν ἢ Μεγάλον Κάστρον κατ' ἀνατολάς, τὴν Ῥέθυμναν κατὰ τὸ μέσον καὶ τὰ Χανία κατὰ δυσμὰς ὧν ἑκάστη ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν ὀχυρὰν ὁμώνυμον. — Ἔχει ἀρχιερέα μητροπολίτην ὃς μέχρι τινὸς εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν δώδεκα ἐπισκόπους· ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Γορτύνης, ὁ Ἱερᾶς, ὁ Μιραμπέλου, ὁ Ἀρκαδίας, ὁ Μυλοποτάμου, ὁ Ἁγίου Βασιλείου, ἢ Λάμπης ὁ Κυδωνίας, ὁ Ῥεθύμνης, ὁ Σητείας, ὁ Κνωσσοῦ, ὁ Χεῤῥονήσου καὶ ὁ Κισάμου· ἀλλ' ἤδη εἰσὶν ὀκτὼ μόνον, διότι οἱ τέσσαρες, ὁ Σητείας, ὁ Κνωσσοῦ, ὁ Χεῤῥονήσου καὶ ὁ Κισάμου ἀπεσβέσθησαν τοῦ καταλόγου, καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ αὐτῶν συνεχωνεύθησαν εἰς τὰς ἄλλας ὀκτώ· πρῶτος ἐπίσκοπος Κρήτης προεχειρίσθη ὁ Τῖτος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. — Οἱ κάτοικοι ἠριθμοῦντο πρὶν τοῦ πολέμου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως 260,000 — 270,000 ἐξ

ἴσου σχεδὸν Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ καὶ ὀλίγοι Ἑβραῖοι· δέχεται δὲ ἡ νῆσος πενταπλάσιον ἀριθμὸν, καλλιεργουμένη ἀναλόγως τῇ φυσικῇ αὐτῆς εὐφορίᾳ. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἡ Κρήτη κατὰ μὲν τὸν πίνακα τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 766 κώδηκος περιεῖχε 1254 χωρία καὶ 1659 ἱερεῖς, 1764 μοναχοὺς, 138,832 ἄνδρας καὶ παῖδας, 127,980 γυναῖκας, τὸ ὅλον 271,489 ψυχάς (1)· ἐπὶ δὲ τοῦ Φοσκαρίνου ἠλαττώθη ὁ πληθυσμὸς εἰς 1070 χωρία καὶ 219,000 ψυχάς (2)· ἐπὶ δὲ τοῦ Γαρτσόνου τῷ 1586 ἠριθμοῦντο οἱ κάτοικοι μόνον 176,430 ψυχαί (3). — Ἡ Κρήτη ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατακτήσεως μέχρι τοῦδε περιέπεσεν ἀεὶ ἀπὸ συμφορᾶς εἰς συμφορὰν καὶ ἀπὸ τυραννίας εἰς τυραννίαν· κατεπιέσθη ἀπανθρώπως ὑπὸ τῶν Ενετῶν κατὰ πέντε περίπου αἰῶνας (4)· κατεμαστίχθη δεινῶς ὑπὸ τῆς διαδεξαμένης αὐτοὺς σουλτανικῆς ἐξουσίας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν οἳ ὄντες ἅπαντες καταγεγραμμένοι ἐν τοῖς διαφόροις γενιτσαρικοῖς τάγμασιν, ἦσαν τυραννίσκοι βάρβαροι καὶ σκληροὶ, ἀπειθεῖς καὶ εἰς τὰς τῆς ἐξουσίας σουλτανικὰς πρὸς αὐτοὺς διαταγὰς καὶ πολλάκις καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διοριζομένους σατράπας ἐκβάλλοντες κατὰ βούλησιν, καὶ διαπράττοντες ἀτιμωρητὶ πᾶν εἶδος αὐθαιρεσίας καὶ κακοπραγίας κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἐξαιρουμένων τῶν Σφακιανῶν οἳ ἐπὶ τῶν δυσπροσβάτων αὐτῶν ὀρέων διετήρησαν ἀεὶ εἶδος

---

(1) Κώδηξ ἀρ. 766 ἐν Ἐνετίᾳ. (2) Φοσκαρίνου ἀναφορὰ κτλ. φυλλ. 133. (3) Γαρτσόνου. ἀναφορὰ Κλασ. 7. κώδηξ. 304 ἐκ τῆς βιβλιοθήκ. τοῦ Αγ. Μάρκου. (4) Γαρτσόνου ἀναφορὰ τοῦ Σινδικάτου τῆς Ανατολῆς τῷ 1586 ἐν τοῖς χειρογραφ. τῆς βιβλιοθ. τοῦ Αγ. Μάρκου Κλασ. αὐτ. Κωδ. αὐτ. — φοσκαρίν. Φυλλ. 110 καὶ ἀλλαχοῦ.

τι ἀνεξαρτησίας ἀγρίας καὶ τὸ προνόμιον τοῦ ὁπλοφορεῖν, καὶ τῷ 1821 οὗτοι ἐγένοντο τὸ κέντρον περὶ ὃ ἐμορφώθη ἡ τῶν Κρητῶν ἐπανάστασις καθ' ἣν ἐν διαστήματι ἐννέα ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1830 κατεσπαράχθη ἡ Κρήτη καὶ ἀπώλεσε τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων αὐτῆς· καὶ τῷ μὲν 1821 οἱ Ὀθωμανοὶ καί τοι ὄντες σχεδὸν 30,000 πάντες ἔνοπλοι, ἐκ τῆς ὑπερτερούσης ὅμως δραστηριότητος, ἀνδρείας καὶ ἐπιτηδειότητος τῶν Ἑλλήνων ἡττώμενοι ἀεὶ κατεκλείσθησαν ἐν ἐλάσσονι ἐνιαυτοῦ χρόνῳ πάντες σχεδὸν ἐντὸς τῶν ὠχυρωμένων πόλεων· τῷ δὲ 1822 ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου Μεχμὲδ Ἀλῆ πασᾶς ἔπεμψεν 7000 Ἀλβανῶν ὑπὸ τὸν Χασὰν πασᾶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Κρήτῃ Ὀθωμανῶν· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἴτε ἐκ τοῦ ξίφους εἴτε ἐξ ἀσθενειῶν ἀπωλέσθησαν· τῷ δὲ 1824 ὁ ῥηθεὶς σατράπης ἔπεμψε τὸν Χουσεῖν μπέην μετὰ μείζονος ἔτι δυνάμεως, καὶ τότε οἱ Ἕλληνες ὑπετάγησαν ἐξ ἀνάγκης, καὶ χιλιάδες αὐτῶν ἀπεδήμησαν· οἱ δὲ Κρῆτες Ὀθωμανοὶ φρυάττοντες δι' ὅσα ἔπαθον κατὰ τὸν πόλεμον καὶ πνέοντες ἐκδίκησιν, ἐξεκένωσαν τὴν λύσσαν αὐτῶν κατὰ τῶν παραμεινάντων Ἑλλήνων, καὶ ἑπομένως αἱ ὑπομαρανθεῖσαι φλόγες τῆς ἐπαναστάσεως ἀναζωπυρηθεῖσαι ἐκ νέου, ἅμα μετὰ τὴν μάχην τοῦ Νεοκάστρου ἀνέλαμψαν ἀγριώτερον καὶ τρομερώτερον ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐπανάστασιν· καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπερισχύσαντες καὶ αὖθις, συνελέξαντο τοὺς καρποὺς τῶν 1828 καὶ 1829 ἀνεπηρέαστοι παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν οἳ καὶ αὖθις κατεκλείσθησαν εἰς τὰ φρούρια, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ μετ' ὀλίγον ἐξέλειπον ὅλως τὴν νῆσον ἢ ἐφθείροντο ἐν αὐτῇ· ἀλλ' αἴφνης κατ' ἀπόφασιν τῶν τριῶν προστατίδων μεγάλων δυνάμεων ἡ Κρήτη συνηνώθη τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ Μεχμὲδ Ἀλῆ πασᾶ, καὶ τὸ θέσπισμα διεκοινώ-

θη εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου· ἐκ [illegible] [illegible]ύσεως ταύτης ἐπικράνθησαν οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης, διότι ἤλπιζον νὰ ἀποσείσωσι τέλος τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν μετὰ τοσούτους ἀγῶνας καὶ τοσαύτας δεινοπαθείας· οὐχ ἧττον δὲ δυσηρεστήθησαν καὶ οἱ Κρῆτες Ὀθωμανοί, διότι οὐ μόνον ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ τοῦ νὰ ἀνακτήσωσι τὴν προτέραν ἄθεσμον καὶ τυραννικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλ' εἶδον ἑαυτοὺς ὑποκειμένους εἰς τοὺς ἀνέκαθεν ἐχθίστους αὐτῶν Αἰγυπτίους· ὑπέκυψεν ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν ἀπόφασιν ἡ νῆσος· οἱ δὲ ἐξορισθέντες ἑκουσίως τῆς πατρίδος αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην λογίζονται ὑπὲρ τὰς 30,000· ὁ δὲ Μεχμὲδ Ἀλῆ πασᾶς ἅμα γενόμενος κύριος τῆς νήσου, ἐπάσχησε παντοιοτρόπως νὰ ἐνθαῤῥύνῃ τοὺς κατοίκους καὶ πραΰνῃ τὸν τρόμον αὐτῶν, διαβεβαιῶν διὰ τῶν προκηρύξεων καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ σκοπὸς ἦν ἡ πατρικὴ κυβέρνησις, ἡ εὐνομία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ κατάργησις τῶν καταχρήσεων καὶ καταθλίψεων καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθίμων καὶ τάξεων, ἐφ' ᾧ καὶ ἔπεμψε τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Ὀσμὰν Νουρουδδὶν μπέην ὡς ἐντελῶς εἰδήμονα τῶν τοιούτων, καὶ γενικὸν διοικητὴν τῆς νήσου τὸν Μουςαφᾶ πασᾶν, καὶ τῷ ὄντι ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν εἰρηνοποιήθη ὁ τόπος ἀναιμωτί, καὶ ἀποκατέστη εὐνομία καὶ τάξις τοιαύτη οἵαν οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ἡ Κρήτη· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ ἀπατηλὸν τοῦτο φαινόμενον τῆς εὐνομίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἐξηφανίσθη καὶ τὸ πλεονεκτικὸν καὶ ἄπληστον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ σατράπου ἀνεφάνη· τῷ 1831 κατὰ ὀκτώβριον μεγάλαι μεταβολαὶ συστήματος καὶ μεγάλοι νεωτερισμοὶ ἐνηργήθησαν ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι ἐθεώρει οὗτος τὴν Κρήτην ὡς ἕρμαιον καὶ ὡς πηγὴν κέρδους καὶ πλουτισμοῦ· ᾠκειοποιήθη τοὺς πλείστους τῶν μουκατά-

δων (1) ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι, καὶ λαμβάνων τὸ ἕβδομον ἐξ ἁπάντων σχεδὸν τῶν προϊόντων, ἐπέβαλε φόρους βαρεῖς καὶ ἀσυνήθεις, καὶ θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς τὸν μόνον ἰδιοκτήτην τῆς Κρήτης, ἐγένετο ἀπόλυτος δεσπότης καὶ βάρβαρος τύραννος, τιμωρῶν καὶ καταδικάζων εἰς θάνατον αὐθαιρέτως καὶ ἀδικάστως ἐπίσης Χριστιανοὺς καὶ Ὀθωμανοὺς καὶ μεταχειριζόμενος τοὺς Κρῆτας ὡς τοὺς Φελλάχας τῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ τῷ 1835 στασιάσαντος τοῦ σατράπου τούτου κατὰ τοῦ σουλτάνου, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἐκ τούτου πρὸς ἀλλήλους πολέμου, καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ συνομολογηθέντος συμβιβασμοῦ, τῷ 1840 ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Κρήτη, καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦδε διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον σουλτανικὴν κυριότητα, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διοριζομένου σατράπου.

ΟΡΗ.

Ἴδη ἢ Ἰδαῖον ὄρος, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς νήσου, κείμενον κατὰ τὸ μέσον καὶ κατὰ τὸ πλατύτατον μέρος αὐτῆς· ἡ κυκλοτερὴς περιφέρεια αὐτοῦ λογίζεται 600 σταδίων, καὶ πέριξ αὐτοῦ ᾠκοῦντο αἱ ἄρισται πόλεις (2)· λόφος τις τῆς Ἴδης ὠνομάζετο Πύτνα ἐξ οὗ ἡ πόλις Ἱεράπυτνα (3). Κατά τινας οἱ πρῶτοι οἰκήτορες τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἴδης ὠνομάσθησαν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, διότι αἱ ὑπώρειαι τῶν ὀρέων λέγονται πόδες, τὰ δὲ ἄκρα κορυφαὶ, αἱ δὲ ἐσχατιαὶ αἱ

---

(1) Μουκατὰς ἐν Τουρκίᾳ λέγεται ἡ τοῦ ἑβδόμου ἐξ ἁπάντων τῶν προϊόντων τόπου ἢ ἐπαρχίας τινὸς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ βίου χορηγουμένη τινὶ ἐπικαρπία μεταβαίνουσα συνήθως τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ ἐπὶ μικρῷ τινι ἀντιτίμῳ κατατιθεμένῳ ἐτησίως. (2) Στραβ. β. 10, σ. 475.
(3) Αὐτ. β. 10, σ. 472.

παρὰ τὴν Ἴδην καὶ ἐν μέρει καὶ πᾶσαι ἐν γένει ἦσαν ἱεραὶ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν (Ῥέας)· νομίζει δὲ ὁ Σοφοκλῆς ὅτι κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἦσαν πέντε ἄῤῥενες οἳ ἐφεῦρον καὶ ἐξειργάσθησαν κατὰ πρῶτον τὸν σίδηρον καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων, καὶ πέντε ἀδελφαὶ αὐτῶν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν πάντες δέκα τὸν ἀριθμὸν, ὠνομάσθησαν δάκτυλοι· ἄλλοι δὲ ἄλλως εἶπον περὶ αὐτῶν, ἀποδόντες αὐτοῖς διαφόρους ἀριθμοὺς καὶ διάφορα ὀνόματα, ὡς Σαλαμῖνον καὶ Δαμνανέα καὶ Ἡρακλέα καὶ Ἄκμονα· καὶ οἱ μὲν εἶπον αὐτοὺς ἐπιχωρίους τῆς Ἴδης οἱ δὲ ἐποίκους· πάντες δὲ ὁμοφώνως ἀποφαίνονται ὅτι οὗτοι πρῶτοι ἐξειργάσθησαν ἐπὶ τῆς Ἴδης τὸν σίδηρον, καὶ ὅτι ἦσαν γόητες καὶ ᾤκουν περὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν καὶ ἐνταῦθα καὶ περὶ τὴν Ἴδην τῆς Φρυγίας, δηλ: τῆς Τρωάδος· νομίζουσι προσέτι ὅτι Κούρητες καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Ἰδαίων Δακτύλων· ὅτι δηλ. οἱ πρῶτοι γεννηθέντες ἐν Κρήτῃ ἑκατὸν ἄνδρες ὠνομάσθησαν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι· ἀπόγονοι δὲ αὐτῶν ἐγεννήθησαν ἐννέα Κούρητες· ἕκαστος δὲ τούτων ἐγέννησε δέκα παῖδας οἳ ὠνομάσθησαν καὶ αὐτοὶ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι· ᾤκουν δὲ οἱ Κούρητες τοὺς συνδένδρους καὶ φαραγγώδεις τόπους τῶν ὀρέων καὶ τοὺς ἐκ φύσεως σκεπομένους, διότι τότε ἀκόμη δὲν ὑπῆρχον κατεσκευασμέναι οἰκίαι· κατέδειξαν δὲ οὗτοι πολλὰ τῶν κοινῶς χρησίμων, καὶ ἤθροισαν πρῶτοι τὰς ποίμνας τῶν προβάτων καὶ ἐξημέρωσαν τῶν ἄλλων βοσκημάτων τὰ γένη, καὶ ἐδίδαξαν τὴν μελισσουργίαν καὶ τὴν τοξικὴν καὶ τὴν κυνηγεσίαν, καὶ ἐγένοντο ἀρχηγοὶ τῆς κοινῆς ὁμιλίας καὶ συμβιώσεως καὶ τῆς ὁμονοίας καί τινος εὐταξίας, καὶ ἐφεῦρον τὰ ξίφη καὶ τὰ κράνη καὶ τὰς ἐνοπλίους ὀρχήσεις δι' ὧν κροτοῦντες μεγάλως, ἐξηπάτων τὸν Κρόνον, καὶ ὑποδεξάμενοι παρὰ τῆς

Ῥέας, ἀνέθρεψαν λάθρα τὸν Δία (1)· καὶ ἀπενεγκόντες τὸ παιδίον εἴς τι ἄντρον οὗτοι οἱ κατοικοῦντες πλησίον τοῦ ὄρους τῆς Ἴδης Κούρητες, παρέδωκαν αὐτὸ εἰς τὰς νύμφας ὅπως ἐπιμεληθῶσιν αὐτό· αὗται δὲ ἔθρεψαν αὐτὸ, μίσγουσαι μέλι καὶ γάλα, καὶ παρέχουσαι αὐτῷ εἰς διατροφὴν τὸν μαστὸν τῆς αἰγὸς τῆς ὀνομαζομένης Ἀμαλθείας· τὸ δὲ ἄντρον τοῦτο ἐν ᾧ ἀνετράφη καὶ διητᾶτο ὁ Ζεὺς καθιερώθη αὐτῷ ὡς καὶ οἱ περὶ αὐτὸ λειμῶνες ὄντες περὶ τὴν ἀκρώρειαν· θέλων δὲ ὁ Ζεὺς νὰ διαφυλάξῃ ἀθάνατον τὴν μνήμην τῶν μελισσῶν ὡς τραφεὶς ἐκ τοῦ μέλιτος αὐτῶν, μετέβαλε τὴν χροιὰν αὐτῶν καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὁμοίαν χαλκῷ χρυσοειδεῖ καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἀπαθεῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς δυσκρασίας· τὴν δὲ θρέψασαν αὐτὸν αἶγα ἐτίμησε καὶ ἄλλως καὶ ἔλαβεν ἀπ' αὐτῆς τὴν ἐπωνυμίαν, ἐπονομασθεὶς Αἰγίοχος (2). Τὸ ἄντρον ἐν ᾧ ἐμυθεύετο ὅτι ἐτράφη ὁ Ζεὺς ἔκειτο κατὰ τὴν πρὸς τὸ βορ-ανατολικὸν κατωφέρειαν τῆς Ἴδης, πλησίον τῆς Κνωσσοῦ καὶ ἐκαλεῖτο Ἰδαῖον ἄντρον· ἦν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Δίκτης παρόμοιον ἄντρον καθιερωμένον ὡσαύτως τῷ Διΐ (3). — Μεταξὺ τῆς Ἴδης καὶ τῆς Κνωσσοῦ ἦν τάφος θεωρούμενος ὡς ὁ τοῦ Διὸς καὶ στήλη παρ' αὐτῷ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπι τῆς στήλης γραφεῖσα, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἧς ἡ ἀρχὴ ἦν ἡ ἑξῆς=

Ὧδε θανὼν κεῖται Ζὰν ὃν Δία κικλήσκουσιν (4)·

κατὰ δὲ τὸν Χρυσόστομον=

Ἐνταῦθα κεῖται Ζὰν ὃν Δία κικλήσκουσιν (5)

Ὁ δὲ Λουκιανὸς παίζων, λέγει οὕτω περὶ τοῦ τάφου τούτου=

---

(1) Διόδ. Σικ. Β. 5, κ. 65. (2) Αὐτ. κ. 70. (3) Ἰδ. [illegible]
(4) Πορφυρ. [illegible], Πυθαγ. § 17. (5) Χρυσοστ. [illegible], Παῦλ. [illegible]
ἐπιστ. 3

Ἐπεὶ οἵγε ἐκ Κρήτης ἥκοντες ἄλλα ἡμῖν διηγοῦνται, τά-
» φον τινὰ κεῖθι δείκνυσθαι καὶ στήλην ἐφεστάναι δηλοῦ-
» σαν ὡς οὐκέτι βροντήσειεν ἂν ὁ Ζεὺς, τεθνεὼς πάλαι » (1).
Κατὰ τὸν Λακτάγκιον ἡ ἐπιγραφὴ περιωρίζετο εἰς τρεῖς
μόνας λέξεις = « Ζεὺς υἱὸς Κρόνου »· κατὰ δὲ τὸν Κεδρῖ-
νὸν ἦν τοιαύτη =

« Ἐνταῦθα κεῖται ὁ Πῖκος τεθνεὼς ὃς ἐστὶ καὶ ὁ Ζεύς »·
ὁ ποιητὴς Καλλίμαχος λέγει ψεύστας τοὺς Κρῆτας ὡς
πλάσαντας τὰ ἀνύπαρκτα =

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται! καὶ γὰρ τάφον, ὦ Ἄνα, σεῖο
Κρῆτες ἐτεκτήναντο! σὺ δ' οὐ θάνες· ἐσσὶ γὰρ ἀεί.

Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος μαρτυροῦσι περὶ
τῆς ὑπάρξεως τούτου τοῦ τάφου, καὶ πολλοὶ ἱστοριογράφοι
τοῦ μεσαιῶνος καὶ πατέρες τῆς ἐκκλησίας μνημονεύουσιν
αὐτοῦ (2) καὶ μέχρι πρὸ 600 ἔτι ἐτῶν ἐδείκνυον οἱ Κρῆτες
τὴν κατωφέρειαν ἐφ' ἧς ἔκειτο (3).

* Ἴδη, κοιν. Ὑψηλωρίτης καὶ Ψηλωρίτης· αἱ κορυφαὶ
τοῦ ὄρους τούτου εἰσὶ σχεδὸν ἀεὶ χιονοσκεπεῖς (4)· ἀπὸ
τῆς ὑψηλοτάτης αὐτῶν ἥτις εἶναι κωνοειδὴς φαίνονται οὐ
μόνον τὰ Κύθηρα, ἡ Μῆλος, ἡ Θήρα καὶ πολλαὶ ἄλλαι νῆ-
σοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀλλ' ἔτι καὶ τὸ Ταΰγετον καὶ
ἡ Ῥόδος καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· οἱ νεώτεροι
περιηγηταὶ καὶ ὑποθετικῶς καὶ βαρομετρικῶς καταμετρή-
σαντες, λογίζονται τὸ ὕψος τῆς Ἴδης 1200 μέτρων ὑπερά-
νω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (5). Ἡ Ἴδη ἂν καὶ διὰ

---

(1) Λουκιαν. Ζεὺς Τραγῳδὸς Τ. 6, σ. 279 ἐκδ. Βιπ. (2) Ὁ Μεούρσιος συνελέξατο τὰ περὶ τοῦ τάφου τούτου χωρία τῶν διαφόρων συγγραφέων. Κρητ. σ. 77. κξ. (3) Ψελλός. (4) Θεοφραστ. Φυσ. Ἱς. β. 4, κ. 1. — Ολιβιερος β. 1, σ. 373. (5) Ποκοκ. β. 2, σ. 375. — Σίβερ. β. 1, σ. 46 καὶ 479. — β. 2, σ. 5.

τὸν κατὰ τὸ μέσον 600 ςαδίων περιφερείας ὑψούμενον ὄγκον αὐτῆς φαίνεται ὡς χωριστὸν καὶ μεμονωμένον ὄρος, συνδέεται ὅμως μετὰ διαφόρων ἄλλων μακρὰν ἀπεχόντων ὀρέων κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν (1)· βραχίων αὐτῆς προσάρκτιος χωρῶν ἠρέμα καὶ καθήκων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δίου συμπλέκεται μετὰ σειρᾶς ὀρέων διευθυνομένης πρὸς δυσμὰς ὑπεράνω τοῦ Ὀάξου· βορ·ἀνατολικῶς καθήκουσιν οἱ κλάδοι τῆς Ἴδης μέχρι τῆς ἀκτῆς καὶ πλησίον τῆς τὰ νῦν Μεγάλου Κάστρου ἢ Κανδίας λεγομένης πόλεως (2)· πρὸς δυσμὰς ἕτερος κλάδος αὐτῆς ἐκτείνεται μέχρι κάτωθεν τῆς Ῥηθύμνης καὶ τῶν Λευκῶν ὀρέων (3)· πρὸς μεσημβρίαν δι' ἀποτόμου φορᾶς ὁρίζει τὸ πεδίον τῆς Γόρτυνος παρὰ τὸν ποταμὸν Ληθαῖον (4)· πρὸς δὲ ἀνατολὰς φαίνεται ὡς ἀμβλυνομένη ἡ κυρίως Ἴδη, καὶ μόνον διά τινων χθαμαλῶν λόφων συνενοῦται μετ' ἀθροίσματος τινὸς ἀποκεχωρισμένων ὀρέων ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κνωσσοῦ καὶ κειμένων ἐπίσης πλησίον τῆς Ἴδης καὶ τῆς Δίκτης, θεωρουμένων δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἀποτελούντων μέρος μόνον τῆς Ἴδης. Ἡ Ἴδη παριστᾷ διαφόρους προσόψεις κατὰ τὰς διαφόρους βαθμίδας τοῦ ὕψους αὐτῆς· τὰ ὑψηλότατα τῶν πλευρῶν αὐτῆς εἰσὶ παντάπασιν ἐστερημένα πάσης βλαστήσεως, καὶ σωροὶ βράχων ὅλως γεγυμνωμένων, ἔνθα οὔτε πηγὴ, οὔτε ῥύαξ, οὔτε δένδρον, οὔτε θάμνος τέρπει τὴν ὅρασιν, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ δύο κορυφῶν φαίνονται χάσματα καὶ βόθροι πλήρεις χιόνος καὶ πάγου ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων (5)· κυπάρισσοι

---

(1) Σίβερ. β. 2, σ. 297. (2) Βὰν Κινσμπεργεν σ. 5. — Σαβαρὺς σ. 231. — Ολιβιέρος 1. σ. 372. — Σιβερ. 2, σ. 14. (3) Ποκοκ. 2, σ. 375. — Σίβερ. 2. σ. 14. (4) Βαν Κινσμπ· καὶ Ποκοκ. αὐτ. (5) Θεοφραστ. Φυσ. Ιστ. β. 4, κ. 1. — Τουρνεφ. σ. 26. — Σίβερ 1, 477.

ἐκόσμουν τὸ πάλαι τὴν Ἴδην ἐφ' ἱκανὸν ὕψος (1) καὶ δάση δρυῶν καθωράϊζον τὰ μεσαῖα μέρη αὐτῆς (2)· ἀλλ' ἤδη ταῦτα πάντα σχεδὸν ὁλοτελῶς ἐξηφανίσθησαν, καὶ μόνον αἱ ὑπώρειαι καὶ οἱ κατωτάτω λόφοι διατηροῦσιν εἰσέτι δάση τινὰ πλατάνων, δρυῶν καὶ κομάρων (3)· τὸ τρίτον ὡς ἔγγιστα τῆς νήσου ἀρδεύεται ἐκ τῆς Ἴδης (4)· τηκομένης τῆς χιόνος κατὰ τὸ θέρος, τὰ καταποτισθέντα ἤδη κατὰ τὸν χειμῶνα πλευρὰ τοῦ ὄρους παρέχουσι παχείας νομὰς εἰς τὰ ποίμνια, καὶ ἐκτὸς τούτου ἄφθονοι πηγαὶ καταρρέουσιν ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἐπὶ διαφόρους τόπους· ἐξ αὐτῶν αἱ μὲν ῥέουσιν ὡς ῥύακες διὰ κοιλάδων καὶ παρέχουσι πλουσίας συγκομιδάς, αἱ δὲ διὰ χειροποιήτων διωρύγων διοχετεύονται εἰς κήπους καὶ εἰς χωρία (5)· ἂν δὲ καὶ τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῶν ἄνω μερῶν τοῦ ὄρους τούτου ἐξηχρειώθη ἐκ φυσικῶν ἀλλοιώσεων τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς παραμελήσεως τῆς γεωργίας, τὰ κάτω ὅμως παριστῶσι καὶ ἤδη λαμπρὰν καὶ χαρίεσσαν πρόσοψιν. — Ἀπὸ τοῦ χωρίου Φουρφουρᾶ κειμένου κατὰ τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους μέχρι τῆς κορυφῆς μετρῶνται 7 μιλ. ῥωμ. ὀκταστάδια (6). — Ἐπὶ τῆς Ἴδης φύονται πολυάριθμα ἰαματικὰ βότανα. — Κατὰ νότον τῆς Ἴδης, μέχρι μικρᾶς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀποστάσεως ἐκτείνεται ἐπὶ μῆκος πολλῶν μιλίων τὸ μέγιστον τῶν καρποφόρων πεδίων ἁπάσης τῆς νήσου, καλούμενον ἤδη Μεσαρὰ, τὸ πάλαι δὲ πεδίον Γόρτυνος· ἐνταῦθα ὁ σῖτος προάγει 15—20 πρὸς 1. κατὰ τὴν προσάρκτιον εἴσοδον τοῦ πεδίου εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Γόρτυνος.

---

(1) Θεοφρας. περὶ ἀνεμ. σ. 405. — Σιβερ. (2) Διονυσ. Περιηγ. ς. 503. (3) Σαβαρὺς σ. 237. — Σίβερ. 1, σ. 477 καὶ 2. σ. 86, 99.

(4) Τουρνεφ. σ. 22. — Σαβαρ· αὐτ. (5) Ποκοκ. 2, σ. 382.— Σαβαρ· αὐτ. (6) Δάπερ Ἴδη.

ΔΙΚΤΗ κατὰ τὸ ἀνατολικώτατον τῆς νήσου· ἀπέχει 1000 στάδια τῆς Ἴδης Α. καὶ 100 τοῦ ἀκρωτηρίου Σαμωνίου Ν. (1). Περὶ τὴν Δίκτην ᾤκουν οἱ Ἐτεοκρῆτες. Τὸ ὄρος τοῦτο ἦν ἱερὸν τοῦ Διὸς ὃς ἀπ' αὐτοῦ ἐπωνομάζετο Δικταῖος, διότι ἐτέχθη ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν μυθολογίαν (2), ἂν καὶ κατὰ τὸν Ἡσίοδον οὐχὶ ἐπὶ τῆς Δίκτης ἀλλ' ἐν τῇ Λύκτῳ ἔτεκεν αὐτὸν ἡ Ῥέα (3)· ἦν δὲ ἐπὶ τῆς Δίκτης καὶ ἄντρον καλούμενον Δικταῖον ἐν ᾧ ἡ Ῥέα ἔκρυψε τὸ βρέφος Δία ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κρόνου (4). Ἐλέγετο ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο ὠνομάσθη Δίκτη ἀπὸ τῆς νύμφης Βριτομάρτεως θυγατρὸς τοῦ Διὸς καὶ Κάρμης τῆς Εὐβούλου ἥτις φεύγουσα τὴν βίαν τοῦ Μίνωος, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ εὑρέθη κατὰ τύχην εἰς ἁλιέων δίκτυα, ἐξ οὗ τὸ μὲν ὄρος ἐκλήθη Δίκτη, ἡ δὲ Βριτόμαρτις προσηγορεύθη Δίκτυννα ὑπὸ τῶν Κυδωνιαίων, κατὰ τὸν Καλλίμαχον (5), ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ Στράβων ὀρθῶς, λανθάνεται ὁ Καλλίμαχος κατὰ τοῦτο, διότι ἡ Κυδωνία οὐδόλως γειτνιάζει τοῖς τόποις τούτοις, ἀλλὰ κεῖται παρὰ τὰ δυτικὰ τῆς νήσου πέρατα (6), ἐξ οὗ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἐξάγεται ὅτι ἡ Βιρτόμαρτις κατεπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν οὐχὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Δίκτης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Δικτυνναίου ἀκρωτηρίου, διότι τοῦτο κεῖται πλησίον τῆς Κυδωνίας, καὶ διότι ἀπὸ τούτου εὐκόλως ἐδύνατο ἡ νύμφη νὰ καταπηδήσῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ἐμπέσῃ εἰς δίκτυα ἁλιέων· πῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Δίκτης;

---

(1) Στραβ. 10, σ. 478. (2) Καλλιμαχ. εἰς Δία 5.—Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 70. (3) Ησιοδ. Θεογον. ς. 477. — ἴδ. Δικταῖος κτλ. (4) Καλλιμαχ. — Απολλων. — Διονυσ. Αλικ. β. 2, κ. 61. — Μαξιμ. Τυρ. Σ. 16. (5) Καλλιμ. παρὰ Στραβ. β. 10, σ. 479. — ἴδ. κα. Παυσ. Κορ. κ. 30. (6) Στραβ. αὐτ.

προσέτι καὶ φυσικώτερον θὰ ἦν νὰ προσαγορευθῇ ἡ Βριτόμαρτις Δίκτυννα ἀπὸ τοῦ Δικτυναίου ἢ ἀπὸ τῆς Δίκτης.

* Γιούκτα κοιν. καὶ μέρος αὐτοῦ Λασίθι, ἢ ὄρος τῆς Σιτείας.

ΛΕΥΚΑ ΌΡΗ, τὰ πρὸς τὸ δυτ-νότιον τῆς νήσου κείμενα ὄρη καὶ ἀποτελοῦντα ῥάχιν τελευτῶσαν ἐπὶ τὰ στενά· κατὰ τὸ ὕψος τὰ ὄρη ταῦτα εἰσὶν οὐχὶ ἐλλειπέστερα τοῦ Ταϋγέτου, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἐκτείνονται μέχρι 300 σταδίων (1) = 15 ὡρῶν· κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἔτους αἱ πλευραὶ αὐτῶν εἰσὶ χιονοσκεπεῖς ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθησαν Λευκὰ ἢ κατὰ τὸν Σολῖνον (2) διότι πόῤῥωθεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης φαίνονται ὡς νέφη λευκόχροα· ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ περατοῦνται κατὰ τὸ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος στενώτερον τῆς νήσου μεταξὺ Ἀμφιμάλλης καὶ Φοίνικος.

* Τὰ ὄρη ταῦτα κοιν. καλοῦνται Μαδάραι κεῖνται δὲ ταῦτα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σφακιῶν· ἐπὶ τῶν πλευρῶν δύο ἀντιθέτων λόφων ὑπάρχει χωρίον Σφακιὰ περιέχον 1200 κατοίκους. Οἱ Σφακιῶται ἢ Σφακιανοὶ εἰσὶν ἀνδρεῖοι καὶ φιλελεύθεροι· κατοικοῦντες δὲ τὰ ἀπρόσβατα μέρη τῶν ὀρέων τούτων μεμονωμένοι καὶ ἄμικτοι, διέμειναν ἀεὶ ἐλεύθεροι, καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ὑπέκυψαν εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν· βάδισμα ὑπερήφανον καὶ ἦθος ἐλεύθερον διακρίνουσι τὸν ἀνδρεῖον τοῦτον λαὸν ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς Κρήτης· τὰ παλαιὰ ἤθη καὶ ὁ ἀρχαῖος τρόπος τοῦ ζῆν διατηροῦνται ἔτι παρ' αὐτοῖς· σχεδὸν διαπαντὸς εἰσὶν ὡπλισμένοι, καὶ μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας φέροντες φαρέτρας καὶ τόξα καὶ βέλη καὶ τὴν

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Σολιν. κ. 11.

ἀρχαίαν ἐθνικὴν αὐτῶν στολὴν, ὠρχοῦντο τὴν πολεμικὴν πυῤῥίχην, καθ' οἷον τρόπον ἡ παλαιὰ αὕτη Κρητικὴ ὄρχησις περιγράφεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (1). Ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Μαδάρας βόσκουσι κατὰ τὸ θέρος τὰ ποίμνια τῶν Σφακιατῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν κατασκευάζεται τὸ ἀξιολογώτερον τυρίον τῆς Κρήτης. — Τὰ Σφακιὰ ἔχουσι καὶ λιμένα ΛΟΥΤΡΟΝ καλούμενον.

ΤΙΤΥΡΟΣ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας· ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἦν ναὸς τῆς Δικτύννης Δικτύνναιον λεγόμενος (2).

• ΒΕΡΕΚΥΝΘΟΣ· περιέχεται ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπτέρων καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῶν Λευκῶν ὀρέων· τὸ ὄρος τοῦτο ἦν περίφημον εἰς τὴν μυθολογίαν, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐδόξαζον ὅτι οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἐφεῦρον τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν μετάλλων (3).

* Μαλάξα· τὸ ὄρος τοῦτο εἶναι ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ λευκαίνονται ἐνίοτε ἐκ χιόνος ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας κατὰ δεκέμβριον ἢ ἰαννουάριον· ἡ βάσις αὐτοῦ εἶναι συηνίτης λίθος, τὰ δὲ ὑπεράνωθεν ςρώματα τίτανος (4).

ΚΑΔΙΣΚΟΣ, πρὸς τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας χώρας καὶ τῶν Κυδωνιατῶν· περατοῦται κατὰ τὸ ἀκρ. Ψάκον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πρὸς βοῤῥᾶν ἦν ναὸς τῆς Δικτύννης (5) ἀφ' οὗ καὶ τὸ ὄρος καὶ τὸ ἀκρωτήριον ἔλαβον τὸ ὄνομα Δικτυνναῖον, καὶ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν ἦν πόλις Δίκτυννα.

ΑΡΓΑΙΟΝ ἢ ΑΙΓΑΙΟΝ ὄρος παρ' ὃ ἦν ἡ πόλις Λύκτος· ἔκειτο μεταξὺ τῶν ὀρέων Ἴδης καὶ Δίκτης, ἀπέχον ἐπίσης τῆς Κρητικῆς καὶ τῆς Λυβικῆς θαλάσσης· τὸ ὄρος

---

(1) Βιλων. σ. 37. — Τουρνεφ. σ. 40. — Σίβερ 1, σ. 454. — Ιδ. Χοικ, Κρήτη Τ. 1, κ. 1, σ. 24 σημ. (2) Στραβ. β 10, σ. 479. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 64. (4) Πασλεϋ Περιηγ. εἰς Κρητ. Τ. 1. κ. 9, 4, τ. §3. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

τοῦτο μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου, καὶ ἐν μὲν ταῖς πλείσταις τῶν παλαιῶν ἐκδόσεσι γράφεται Ἀργαίῳ ἐν ὄρει, ἐν δὲ ταῖς μεταγενεστέραις μετεβλήθη ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν εἰς Αἰγαίῳ ἐν ὄρει (1), ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτράφη ἐνταῦθα ὑπὸ αἰγός· οἱ δὲ παραδεχόμενοι τὴν γραφὴν Ἀργαίῳ ἐν ὄρει παράγουσι τὴν ὀνομασίαν ἐκ τῆς νύμφης Ἄργης ἣν ἥρπασεν ὁ Ζεὺς ἐκ Λύκτου (2) πόλεως παρακειμένης τῷ ὄρει τούτῳ (3).

ἌΡΒΙΟΣ, κεῖται παρὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν καὶ μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου=Ἄρβις - ἔστι καὶ ἐν Κρήτῃ Ἄρβιος ὄρος ἔνθα τιμᾶται Ἄρβιος Ζεύς· Ἄρβιος οὖν ὁ κατοικῶν τὸ ὄρος (4).

* Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ῥιζοκάστρου κάτωθεν ὄρους ὑπάρχει πεδιὰς μικρά καὶ εὔφορος παρὰ τὴν θάλασσαν Ἀρβὶ καλουμένη· τὸ ὄρος τοῦτο θεωρεῖται μετὰ πιθανότητος ὡς ὁ Ἄρβιος καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸ πεδιὰς ὡς ἡ καλλιεργουμένη ὑπὸ τῶν Ἀρβίων τῶν κατοικούντων τὸ ὄρος· μετὰ 2 ὥρας ὡς ἔγγιστα ἀπὸ τῆς πεδιάδος ταύτης παρὰ τὴν θάλασσαν ἀνεσκάφη σαρκοφάγος μαρμάρινος ἄξιος λόγου, καὶ μέρος ἵππου ἐκ μαρμάρου, καὶ κεφαλὴ γυναικεία καὶ ἄλλα τινά (5)· ὁ σαρκοφάγος εἰκονίζει γεγλυμμένην πομπὴν τοῦ Διονύσου ἐν ᾗ παρίστανται ὁ Διόνυσος αὐτὸς μετὰ τοῦ Ἀμπέλου ἐφ' ἅρματος καὶ Βάκχαι καὶ ὁ Σιληνὸς καὶ ἐκ τῶν ζώων ἐλέφας καὶ πάνθηρες κτλ. (6).

ἈΣΤΕΡΟΥΣΊΑ, κατὰ τὸ μεσαίτατον τῆς νήσου πρὸς μεσημβρίαν· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ὡς ἑξῆς=

---

(1) Ἡσιοδ. Θεογον. ς. 484. (2) Πλουταρχ. περὶ ποταμ. Νεῖλος.
(3) Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 2, σ. 174 σημ. καὶ κ. 3, σ. 409.
(4) Στεφ. Βυζ. Ἄρβις. (5) Πασλεϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 17, σ. 276. (6) Ἰδ. Πασλέϋ Τ. 2, κ. 21.

Ὄρος Κρήτης πρὸς νότιον μέρος, ἀποβλέπον εἰς θάλασσαν, ἀφ' οὗ ἡ πόλις ἐπὶ τὸν Καύκασον Ἰνδικὴ Ἀστερουσία κέκληται, Κρητῶν ἀποικίας ἐκεῖσε σταλείσης· οἱ οἰκήτορες Ἀστερουσιανοὶ καὶ Ἀστερουσιεῖς καὶ Ἀστερούσιοι· ἐκλήθη δὲ Ἀστερουσία διὰ τὸ λαμπρόν (1).

ΤΑΛΑΪΟΝ πρὸς τὸν βορ-ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου· ὁ Σκύλαξ λέγει τοῦτο τὸ ὄρος κάλλιστον παρ' ὃ ἦν λιμὴν καὶ πόλις Ὀλοῦς (2). Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἐτιμᾶτο Ζεὺς Ταλαῖος (3) καὶ ἐτελεῖτο ἀγὼν γυμνικὸς καλούμενος Ταλαιδίτης (4)· ἐτιμᾶτο δὲ ὡσαύτως καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐπὶ τοῦ Ταλαίου ὄρους (5).

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

ΚΩΡΥΚΟΣ τὸ βορ-δυτικώτατον ἀκρωτήριον τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ψάκου· μέρος αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Κίμαρος καὶ Τρητός· κατὰ τὸν Πλίνιον ἦν καὶ ὄρος ὁμώνυμον ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου πρὸς μεσημβρίαν καὶ δύο νησίδες παρέκειντο τῷ ἀκρωτηρίῳ καλούμεναι τὸ πάλαι Κωρυκαὶ νῆσοι ἢ Μῦλαι νῆσοι (6)· τὸ ἀκρωτήριον ὁ Κώρυκος ἀπέχει τῆς νήσου τῶν Κυθήρων 250 σταδίους (7)· κατὰ τὸν Μελέτιον ἦν καὶ πόλις Κώρυκος παρὰ τὸ ἀκρωτήριον (8).

* Ἡ μία τῶν δύο ποτὲ Κωρυκῶν ἢ Μυλῶν νησίδων καλεῖται ἤδη Βοῦσον ἢ Βοῦσα ἢ Ἀγρία Βοῦσα ἐξ οὗ Γραβοῦσα, ἔχουσα φρούριον παλαιὸν λίαν δυσπροσπέλαστον καὶ

---

(1) Στεφ. Βυζ. Ἀστερουσία. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη, ὀρθ. Οὐατσίου. (3) Επιγρ. Ρεινεσίου σ. 501.— Ησυχ. εἰς λ. Ταλαῖος. (4) Ησυχ. αὐτ. (5) Επιγρ Γρουτέρου σ. 1068 ἀρ. 1.— Μουρατωρ Τ. 1, σ. 51.
(6) Πλιν. 3. 4, κ. 20. (7) Στραβ. β. 8, σ. 363. (8) Μελετ. Γεωγραφ. σ. 409.

δυσπόρθητον ὡς κείμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς βράχου ὀξυτενοῦς καὶ καθέτου. Κατὰ τὸ ἔτος 1825 ἀδείᾳ καὶ συνδρομῇ τῆς τότε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐνηργήθη τακτικὴ ἐκστρατεία, συνηθροίσθησαν περὶ τοὺς 500 Κρῆτας, διωρίσθη ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας ἐπιτροπὴ καὶ ἀρχηγὸς αὐτῆς ὁ νῦν ὑποστράτηγος Δ. Καλλέργης, ἦλθον εἰς τὴν νῆσον Γραβοῦσαν ὅπου ἐξ ἐφόδου ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον αὐτῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐφρόντισε νὰ στείλῃ τὰ ἀπαιτούμενα μέσα πρὸς διατήρησιν τοῦ φρουρίου, ἠναγκάσθησαν καὶ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ὁ ἀρχηγὸς νὰ ἀναχωρήσωσιν· οἱ δὲ στρατιῶται μείναντες ἀδιοίκητοι καὶ ἀκέφαλοι, στερούμενοι τροφῆς καὶ παρακινηθέντες ὑπὸ διαφόρων ναυτικῶν ἐξώκειλαν εἰς τὴν πειρατείαν ἐξ ἧς ἀπέκτησαν ἕως 20 πλοῖα, καὶ ἐπειράτευον μὲν κρυφίως καὶ εἰς ἀπόκεντρα μέρη, λαμβάνοντες συνήθως μόνον τὰ ἐμπορεύματα, ἀλλ' ἐκ τῶν ληστευθέντων πλοίων κατήχθησαν καὶ ὀλίγα τινὰ εἰς τὸν λιμένα τῆς Γραβούσης. Ἐν τούτοις ὁ Κυβερνήτης Κόμης Ἰωάννης Καποδίστριας μὴ ἀνεχόμενος τὴν ὕπαρξιν τῆς πειρατικῆς ταύτης συμμορίας, καὶ τὴν ἐκ ταύτης σημαντικὴν εἰς τὸ ἐμπόριον σκανδαλώδη βλάβην, καὶ ἀποφασίσας τὴν ἐξόντωσιν αὐτῆς, προέτεινε τὸν σκοπὸν εἰς τὰς συμμάχους δυνάμεις, εξαιτούμενος νὰ ἐκριζώσωσι τὸ σμῆνος τῶν κακούργων, νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν, καὶ νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον εἰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνετέθη τὸ χρέος τοῦτο παρὰ μὲν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν ναύαρχον Κ. Θωμᾶν Σταίνην, παρὰ δὲ τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Κ. Ῥεβερσὼ οἳ συνενοηθέντες μετὰ τοῦ Κυβερνήτου εἰς Μελίτην καὶ συνδιατάξαντες τὰ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, ἐπῆλθον μετὰ δυνάμεων ναυτικῶν, καὶ κατὰ πρῶτον· ἐκ τῶν εἰς τὸν λιμένα εὑρεθέντων δώδεκα

πλοίων τὰ μὲν κατεπόντωσαν, τὰ δὲ ἐνέπρησαν, πέντε δὲ αὐτῶν ζωγρήσαντες, ἔπεμψαν εἰς Μελίτην, ἔπειτα ἀφ' οὗ ὀνομαστὶ διὰ καταλόγου ἀπήτησαν νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτοὺς δώδεκα οἱ ἀρχιπειραταὶ, ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον, κατηδάφισαν 193 τῶν ἐν αὐτῷ οἰκιῶν, κατέστησαν ἅπαν τὸ ἔνδον αὐτοῦ σωρὸν ἐρειπίων, καὶ ἐξέβαλον πάντας τοὺς οἰκήτορας καὶ οὕτως εξεσπάσθη ῥιζηδὸν τὸ πειρατικὸν αὐτὸ καταγώγιον· ἐκ τῶν ἐκβληθέντων τῆς Γραβούσης οἱ μὲν ἄλλοι διεσπάρησαν, ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν Χατζῆ Μιχάλης μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὀλιγαριθμοῦ στρατεύματος, ἕως 400 πεζῶν καὶ 100 ἱππέων ἀποβὰς εἰς τὴν ἀκτὴν τῶν Σφακιῶν κατὰ τὸ Φραγκοκάστελλον, παλαιὸν κατερειπωμένον Ἐνετικὸν φρούριον, εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συμπλακῇ μετὰ πολλαπλασίως ἀνωτέρας δυνάμεως Ὀθωμανικῆς, καὶ οὕτω οὗτος μὲν ἐφονεύθη καὶ διεμελίσθη, οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοῦ πάντες σχεδὸν ἀπώλοντο.

ΨΑΚΟΝ τὸ αὐτὸ καὶ ΔΙΚΤΥΝΝΑΪΟΝ καὶ ΤΙΤΥΡΟΣ κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τῆς νήσου πρὸς ανατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρύκου μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Κωρύκου καὶ Ψάκου ἀποτελεῖται κόλπος βαθὺς ΜΑΡΤΙΛΟΣ καλούμενος· τὸ Ψάκον ἦν τὸ προς ἄρκτον πέρας τοῦ ὄρους Καδίσκου τοῦ καὶ Δικτυνναίου λεγομένου ὡς καὶ τὸ ἀκρωτήριον αὐτό· κατὰ τὸν Στράβωνα τὸ Ψάκον ἀπεῖχε τῆς νήσου Μήλου ὅσον 700 στάδια (1).

* Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν Κάβο-Σπάδα διὰ τὸ σχῆμα· ὁ δε κόλπος λέγεται κόλπος τῆς Κισάμου.

ΚΥΑΜΟΝ σχήματος χερσονοειδοῦς κατὰ τὸν βόρειον

(1) Στραβ. β. 10, σ. 484.

αἰγιαλὸν τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς νήσου, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Κυδωνίας, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ψάκου, καὶ τὸ βορ δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου.

* Μελέκα· κάτωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Δρεπάνου σχηματίζεται ὁ ἄριστος καὶ βαθύτατος τῶν κόλπων τῆς νήσου, διήκων ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἀποτελούσης τὸ ἀκρωτήριον Κύαμον μικρᾶς χερσονήσου· ὁ κόλπος διαιρεῖται εἰς δύο μικροὺς ὅρμους ὧν ὁ ἐξωτερικὸς εἶναι πολὺ μᾶλλον ἀναπεπταμένος· τοῦ δὲ ἐσωτερικοῦ ἡ εἴσοδος φυλάττεται ὑπὸ νησίδος τινὸς ἐφ' ἧς ἦν φρούριον ὡπλισμένον διὰ πυροβόλων ὀρειχαλκίνων· μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ κόλπου κεῖται ἡ σκόπελος ἐφ' ἧς εἶναι ᾠκοδομημένον τὸ φρούριον τῆς Σούδας κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν πάνυ στερεὸν καὶ δυσάλωτον καὶ περὶ αὐτὸ καὶ χωρίον ἕως 150 οἰκιῶν· τὰ μέγιςα πλοῖα δύνανται νὰ προσορμίζωνται ἀσφαλῶς καὶ ἀνέτως παρὰ τὸ φρούριον, καὶ δι' ἐπιτηδείων πυροβολιστῶν καὶ εἴσοδος καὶ ἔξοδος τοῦ κόλπου δύναται νὰ ἀποκλείεται πρὸς τὸν τρομερώτερον στόλον· τὸ φρούριον τοῦτο τῆς Σούδας εἶναι ὁμολογουμένως τῶν ἀξιολογοτέρων τῆς Κρήτης· οἱ Ἐνετοὶ μετὰ τὴν τῇ Ὀθωμανικῇ κυριαρχείᾳ ὑποδούλωσιν τῆς Κρήτης ἐκράτησαν ἔτι ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν Σοῦδαν, τὴν Σπίνα Λόγκαν καὶ τὴν Γραβοῦσαν (1). Ἡ Σοῦδα πρὶν ὀχυρωθῇ ἦν καταγώγιον πειρατῶν· ἐπ' αὐτῆς δὲ ἐσκηνώθη καὶ ὁ Ὀθωμανικὸς στρατὸς τῷ 1571, καὶ ἐκεῖθεν μέρος αὐτοῦ ἐπόρθησε τὴν χώραν τῶν Χανίων, καὶ μέρος ἐλεηλάτησε καὶ ἐπυρπόλησε τὴν πόλιν Ῥήθυμνον (2).

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. (2) Κορνηλ. Κρητ. Ἱερὰ Τ. 2, σ. 427.— Ῥοσκαρον. Αφήμιπ. κτλ. Φυσ. 11.—

ΔΡΕΠΑΝΟΝ κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μινώας, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον· ἐκλήθη οὕτω ὡς ἐκ τοῦ σχήματος· το Δρέπανον κεῖται πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Κυάμου.

* Καλαπάδα.

ΔΙΟΝ, κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ ἔνθα πλατύνεται μᾶλλον ἡ νῆσος.

* Σταυρὸς ἢ Κάβο Σασσόζο ὡς ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν.

ΖΕΦΥΡΙΟΝ, κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἀπέχον περίπου 160 στάδια=4 μιλ. γεωγρ. τῆς Ἡρακλείας Α. καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως Χερσονήσου· ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀναφέρεται τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο (1).

* Ἀλτελὶν ἢ ἀκρωτήριον τοῦ Μιραβέλου (2).

ΚΗΤΙΑ, κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τοῦ κατ' ἀνατολὰς τμήματος τῆς νήσου· ἡ κώμη Ἐτέρα ἀπεῖχε τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου 15 στάδια Δ. (3).

* Ζουάνον π.θανῶς.

ΣΑΛΜΩΝΙΟΝ (4), ἢ ΣΑΛΜΩΝΙΣ (5), ἢ ΣΑΛΜΩΝΗ (6), ἢ ΣΑΜΩΝΙΟΝ (7), ἢ ΣΑΜΜΩΝΙΟΝ (8), τὸ βορ-ἀνατολικώτατον τῶν ἀκρωτηρίων τῆς νήσου (9)· κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἔκειτο πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ λιμένος Μινώας· κατὰ δὲ τὸν Περίπλουν τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἀπεῖχε τῶν Διονυσιάδων νήσων 120 στάδια· ὁ αὐτὸς Περίπλους ἐκφράζεται περὶ αὐτοῦ ὡς ἐφεξῆς = « Ἀπὸ τοῦ Κασίου ἐπὶ τὸ Σαμώνιον τῆς Κρήτης στάδια φ. ἀκρωτήριον ἐστὶ τῆς

(1) Πτολεμ. Ζεφύριον. (2) Δάπερ. (3) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτῃ Καταλ. σ. 493. (4) Στραβ. β. 2. σ. 108. (5) Σχολιασ. Αποll. Περιηγ. (6) Πραξ. Αποστ. 27. (7) Πτολεμ. (8) Πλιν. (9) Στραβ. αὐτ.

Κρήτης ἀνέχον πρὸς βορρᾶν ἐπὶ πολύ· ἔστι δὲ ἱερὸν Ἀθηνᾶς· ἔχει ὕφορμον καὶ ὕδωρ· τὰ δὲ ἄλλα ἠφανισμένα· » τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι μετρίως ὑψηλὸν καὶ κρημνῶδες, καὶ κατέμπροσθεν αὐτοῦ εἰσὶ δύω νησίδες ὑψηλαὶ ὁπωσοῦν καὶ μεγάλαι καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐγκαθορμίζονται πλοῖα ἐν ἀσφαλείᾳ. — Τὸ ἐπὶ τοῦ Σαλμωνίου ἀκρωτηρίου γινόμενον μέλι· ἦν ὀνομαστὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (1).

* Κατὰ τὸν Μάννερτ τὸ Σαλμώνιον εἶναι οὐχὶ τὸ ἤδη λεγόμενον ἀκρωτήριον τοῦ Σολομῶντος, ἀλλὰ τὸ ἀκρωτήριον Σίδερον (2). κατὰ δὲ τὸν Χοίκιον ἐξ ἐναντίας οὐχὶ τὸ Σίδερον, ἀλλὰ τὸ τοῦ Σολομῶντος (3).

ἸΤΑΝΟΣ τὸ ἀνατολικώτατον τῶν ἀκρωτηρίων τῆς νήσου, κείμενον μεταξὺ Σαμωνίου καὶ Ἀμπέλου καὶ κατὰ τὸ ἀνατ·βόρειον τῆς πόλεως Ἰτανοῦ· παρὰ τὸ ἀκρ. τοῦτο ἦσαν δύω νησίδες Ὀνισία καὶ Λεύκη (4).

ἈΜΠΕΛΟΣ κατὰ τὸ νοτ·ἀνατολικὸν τῆς νήσου· ὁ Πλίνιος καταριθμεῖ τὴν Ἄμπελον μεταξὺ τῶν παραλίων πόλεων τῆς Κρήτης, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ οὐδεὶς ἀναφέρει πόλιν Ἄμπελον (5). τὸ ἀκρωτήριον Ἄμπελος κεῖται κατὰ τὸ βορ·ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Ἐρυθραίου.

ἘΡΥΘΡΑΪΟΝ, κατὰ τὸ νοτ·δυτικὸν τοῦ ἀκρ· Ἀμπέλου.

ΛΈΩΝ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν ἀπέχον 5 λεπτὰ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, τῆς πόλεως Λεβῆνος Δ. ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ σχήματος ὅπερ φαίνεται μακρόθεν ὡς λέοντος· ἐμυθολόγουν δὲ ὅτι ὁ λέων οὗτος ἦν εἷς τῶν ἑλκόντων τὴν ἅμαξαν τῆς Ῥέας· παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἦν τὸ πάλαι βωμὸς καλούμενος Λεβένιον (6).

---

(1) Γεωπον. β. 15, 7. (2) Μάννερτ. β. 3, κ. 1, Κρήτη. (3) Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 8, σ. 427, 429. (4) Πλιν. β. 4, κ. 20. (5) Μάννερτ. β. 3, σ. 709. (6) Δάπερ.

* Λιόντα ἢ καὶ Μάταλα.

ΣΟΥΛΙΑ ἐν ἀποστάσει 12 σταδίων ἀπὸ τοῦ πολίσματος ψυχίου Α. Ν. καὶ 65 σταδ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Μετάλλου (1). Δ. Β. εἶχε λιμένα καὶ ὕδωρ πότιμον.

* Τρεῖς πέτραι ἡ Δογοῦσα· ῥύαξ ῥέει πλησίον αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πρὸς δυσμὰς εἰσὶν ἐρείπια καλούμενα Παλαιόκαστρον.

ΕΡΜΑΙΑ ΑΚΡΑ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος τῆς νήσου, δυτικῶς ἀπὸ τοῦ λιμένος Φοίνικος, κατὰ μόνον τὸν Πτολεμαῖον.

* Τριβίδι.

ΚΡΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΝ, κατὰ τὸ νοτ-δυτικώτατον τῆς νήσου, οὕτως ὀνομασθὲν ἐκ τοῦ πόῤῥωθεν τοιούτου φαινομένου αὐτοῦ σχήματος· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ἐκτείνεται ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς νήσου πρὸς βοῤῥᾶν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρύκου.

* Ἅγιος Ἰωάννης, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου ὑπάρχει καὶ χωρίον Ἅγ. Ἰωάννης καὶ τοῦτο καλούμενον.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν πρὸς τὸ βόρειον τοῦ λιμένος Ῥαμνοῦντος· πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου ἦν καὶ πολίχνιον ὁμώνυμον.

* κοιν. Κάβο δὲ-Κόρβο ὡς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ὠνομάζετο.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΙΑΡΔΑΝΟΣ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον περὶ τὴν πόλιν Κυδωνίαν, 2 ἐξεδίδεν εἰς τὴν θάλασσαν· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου =

Ἦχι Κύδωνες ἔναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα (3).

(1) Ἀνωνύμου Σχεδιασμὸς εἰς Γεωγρ. Ελλ. Τ. 2, σ. 495, ἔκδ. Γαϊλ.
(2) Στράβ. Βιβλ. ι. 2[illegible] (3) Ὁμ. Οδ. Γ. ς [illegible]

* Πλατανιά· αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ εἰσὶ καταντικρὺ τῆς ἀλιτενοῦς καὶ γυμνῆς νήσου τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου ἔνθα οἱ Ἐνετοὶ εἶχον τὸ λοιμοκαθαρτήριον αὐτῶν, καὶ ἐν ἀποστάσει 10 λεπτῶν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ κεῖται χωρίον Πλατανιάς ὡσαύτως καλούμενον ἐπὶ ὕψους πετρώδους, καὶ οὐ πόῤῥω τοῦ χωρίου τούτου κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν ἕτερον χωρίον Ἁγία Μαρίνα. Ὁ ποταμὸς πηγάζει ἐκ τῶν Λευκῶν λεγομένων ὀρέων τῶν Σφακίων καὶ διερχόμενος μεταξὺ τῶν χωρίων Θερίσου καὶ Λάκων, ῥέει διὰ κοιλάδος σχηματιζομένης μεταξὺ χθαμαλῶν λόφων, καὶ καταφύτου κατὰ τὰς ὄχθας αὐτὰς τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ ὑψικόμων πλατάνων ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον καὶ ὁ ποταμὸς ὀνομάζονται· εἰς τοὺς πλατάνους τούτους ἀνέρπουσι περιελισσόμενα παχυκορμότατα κλήματα ὧν ὁ καρπὸς ἐκ τῆς συσκιάσεως πεπαίνεται πολὺ βραδύτερον τῆς συνήθους ὥρας τοῦ τρυγητοῦ· ὥστε ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Χανίων εὑρίσκονται σταφυλαὶ ἄχρι σχεδὸν τῶν Χριστουγενῶν· ἡ ἐκ τῶν πλατάνων τούτων ζωγραφικὴ ποικιλία καθιστᾷ τὸν τόπον τοῦ Πλατανιᾶ χαριέστατον καὶ τερπνότατον. — Τὸ νησίον ὁ Ἅγ. Θεόδωρος ἔχει καλὸν ἀγκυροβόλιον, καὶ πολλάκις πλοῖα ἐμπορικὰ προσορμίζονται εἰς αὐτὸ πρὸς ἐπισκευήν· ἐπὶ Ἐνετῶν ἦν ἐπ' αὐτοῦ μικρὸν φρούριον ὅπερ ὁ Φρούραρχος Ζουλιάνος ὑπερησπίσατο ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλὰ τέλος ἀπελπισθείς, ἐνέβαλε πῦρ εἰς ὑπόνομον καὶ ἐγκατεκάη αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καὶ οἱ εἰσβαλόντες Ὀθωμανοί (1).

ΜΕΣΑΠΟΣ ποταμίσκος ῥέων διὰ τῆς χώρας τῶν Λαμπαίων (2) καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἀμφιμάλλειον κόλπον μεταξὺ

---

(1) Ἰδ. Ἐμμανουὴλ Μορμόριον ἐν τοῖς Χειρογραφ. Κλασ. ϛ'. Κωδ· 101 τῆς βιβλιοθ. τοῦ Ἁγ. Μάρκου β. 1. φυλλ. 32. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

τῶν πόλεων Ῥιθύμνης καὶ Ἀμφιμάλλης· παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ ἦν πόλισμα Ὕδραμον, ὁρμητήριον τῶν Ἐλευθερνῶν (1).

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ, ποταμίσκος ῥέων εἰς τὴν πρὸς νότον θάλασσαν ἐν κόλπῳ, πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως Συβήρτων καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ πολίσματος Ψυχίου.

ΟΑΞΗΣ, πηγάζων οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως Ἄξου ἢ Ὀάξου καὶ διευθυνόμενος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, κάτωθεν τοῦ ὄρους Ταλαίου, ἐξέδιδεν εἰς τὴν προσάρκτιον θάλασσαν μεταξὺ Ῥεθύμνης καὶ Πανόρμου.

* Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι πιθανῶς ὁ ἤδη Πετρέας λεγόμενος.

ΗΛΕΚΤΡΑ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἔῤῥει τὸ ποτάμιον τοῦτο πλησιέστατα τοῦ λιμένος Μετάλλου πρὸς δυσμάς.

ΛΗΘΑΙΟΣ, ῥέων οὗτος ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Γορτυνίας ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ διαῤῥέων τὴν πόλιν Γόρτυνα, κατὰ τὸν Στράβωνα (2) ἢ παραῤῥέων αὐτῇ κατὰ τὸν Εὐστάθιον (3), ἐξέδιδεν εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῶν ἐκβολῶν τῆς Ἠλέκτρας ἐν μικρᾷ ἀποστάσει, καὶ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τοῦ λιμένος Μετάλλου. — Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Ζεὺς διαβὰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἔφερεν εἰς Γόρτυνα τὴν Εὐρώπην (4).

* Λέθος ἢ Μαλονίτης ἢ Ἀναποδάρης ἢ Ναποράλης· ὁ ποταμὸς οὗτος διατέμνει μέρος τῆς εὐφορωτάτης πεδιάδος Μεσαρᾶς.

ΠΕΘΕΡΕΥΣ, ἔῤῥεε μεταξὺ τῶν πόλεων Γόρτυνος καὶ Κνωσσοῦ κατὰ τὸν Βιτρούβιον· ἐδοξάζετο ὅτι ὅσα τῶν ζώων ἐβόσκοντο παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ τὰς πρὸς τὴν Κνωσσὸν

---

(3) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτῃ. (2) Στραβ. β. 10, σ. 478. (3) Εὐσταθ. εἰς Ὁμ. Ιλ. Β. ς. 646. (4) Ἰδ. Γόρτυν πολ.

ἔπασχον ἐμφράξεις σπληνὸς, ὅσα δὲ κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γόρτυνα οὐδόλως.

ΤΡΙΤΩΝ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον παρὰ τὰς Θενὰς καὶ οὐ πόῤῥω τῆς Κνωσσοῦ, ἐξέδιδεν εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸ Μάτιον· ἐμυθεύετο ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐτέχθη παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὡς καὶ ὁ Διόδωρος λέγει = « Μυθολογοῦσι δὲ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν κατὰ τὴν Κρήτην ἐκ » Διὸς ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ γεννηθῆναι » διὸ καὶ Τριτογένειαν ἐπονομασθῆναι· ἔστι δὲ καὶ νῦν ἔτι » παρὰ τὰς πηγὰς ταύτας ἱερὸν ἅγιον τῆς θεοῦ ταύτης, » ἐν ᾧ τόπῳ τὴν γένεσιν αὐτῆς ὑπάρξαι μυθολογοῦσι » (1)· ἀλλὰ τὸ παρὰ τοῦ Ὁμήρου διδόμενον τῇ Ἀθηνᾷ ἐπίθετον τῆς Τριτογενείας παράγεται πιθανώτερον ἐκ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ Τρίτωνος ποταμοῦ παρ' ὃν ἔλεγεν ὡσαύτως ὅτι ἐγεννήθη ἡ θεὰ αὕτη (2)· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος ποταμὸς Τρίτων ἐν Ἀλιφήρᾳ τῆς Ἀρκαδίας ὃς καὶ αὐτὸς κατά τινα ἐπιτόπιον παράδοσιν θεωρεῖται ὡς τόπος γεννήσεως τῆς αὐτῆς θεᾶς (3) ἐμυθολογεῖτο προσέτι ὅτι φερομένου τοῦ Διὸς νηπίου ὑπὸ τῶν Κουρήτων, ἀπέπεσεν ὁ ὀμφαλὸς αὐτοῦ περὶ τοῦτον τὸν Τρίτωνα ποταμόν· καὶ τὸ χωρίον τοῦτο καθιερωθὲν ἀπὸ τοῦ τότε συμβάντος, Ὀμφαλὸς προσηγορεύθη, καὶ τὸ περικείμενον πεδίον ὁμοίως Ὀμφάλειον (4).

ΘΗΡΗΝ, ῥέων ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κνωσσίων· παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον κατά τινα τόπον ἔλεγον ὅτι ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας· καὶ ἦν ἐπ' αὐτοῦ ἱερὸν ἐν ᾧ θυσίαι κατ' ἐνιαυτὸν ἅγιαι συνετελοῦντο, καὶ τοὺς γάμους

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 72. (2) Σχολιας. Απολλων. Ροδ. β. 4, ς. 1311.—Ιδ. Τρίτων ποτ. Βοιωτ. καὶ Αλαλκομεναὶ πολ. (3) Παυσ. Αρκ. κ. 20.—Πολυβ. β. 4, κ. 78. (4) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 70.

ἀπεμιμοῦντο, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς γενέσθαι παρεδόθησαν (1).

ΚΕΡΑΤΟΣ ῥέων παρὰ τὴν πόλιν Κνωσσόν (2).

ΑΜΝΙΣΟΣ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν Ἀμνισόν· πολλαχοῦ ἀναφέρεται ὁ ποταμὸς οὗτος = Γείτονος Ἀμνισοῖο λαχώϊον ἔδρακεν ὕδωρ (3). — Ἀμνισός, ποταμὸς Κρήτης (4). — Ἀμνισὸς, πόλις καὶ ποταμὸς Κρήτης (5). — Ἀμνισός — ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς Κρήτης (6). — Ἀμνισὸς ποταμὸς Κρήτης (7)

Ἠὲ καὶ Ἀμνισοῖο λελουσαμένη ποταμοῖο
Χρυσείοις Λητωῒς ἐφ' ἅρμασιν ἑστηνῖα (8).

Δὸς δέ μοι ἀμφιπόλους Ἀμνισίδας εἴκοσι νύμφας (9). Ἀμνισὸς πόλις (καὶ ποταμὸς) Κρήτης· αἱ τούτου νύμφαι Ἀμνισιάδες καὶ Ἀμνισιδες (10).

* Κατὰ τὸν Πασλεϋ ὁ Ἀμνισὸς καλεῖται ἤδη Ἀποσελέμι καὶ ῥέει εἰς ἀπόστασιν 20 λεπτῶν ἀπὸ τοῦ χωρίου Γοῦβες κατερχόμενος ἀπὸ τῶν ὀρέων τοῦ Λασιθίου, καὶ περιλαμβάνων πάντα τὰ διὰ τοῦ μεγάλου βαράθρου τοῦ Λασιθείου πεδίου διερχόμενα ὕδατα.

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ, ῥέων οὗτος κατ' ἀνατολὰς τῆς πόλεως Γόρτυνος, ἐξεδίδεν εἰς τὴν κατὰ νότον θάλασσαν δυτικώτερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ληθαίου καὶ ἀνατολικώτερον τοῦ ἀκρωτηρίου Λέοντος, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον· παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἦν ἡ πόλις Ἴνατος ἢ Εἴνατος.

* Ζούζουρον.

---

(1) Αὐτ. κ. 72. (2 Στραβ. β. 10 476. — Ησυχ. (3) Νόννος Διονυσ. 8. 115. 4 Σουιδ. Αμνισό. 5, Σχολ. συνοπτ. εἰς Ὀδυσσ. Τ. 5, ς 188. 6 Σχολ. Αμβρ Β 7 Σχολ. εἰς Καλλιμαχ. Υμν εἰς Αρτεμιν 15. 8, Απολλων. Ροδ. β. 8, ς 877. (9) Καλλιμαχ. Ὑμν. εἰς Αρτεμιν 16. (10) Στεφ. Βυζ. Αμνισός.

ΤΕΘΡΙΝ, ἄγνωστος ὁ ῥοῦς τοῦ ποταμοῦ τούτου· ταῦρος ἐλυμαίνετο ποτὲ τὰ πέριξ αὐτοῦ (1).

ΚΑΡΤΕΡΟΝ, παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ Μάτιον.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, πρὸς νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρύκου καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου· ἡ πόλις αὕτη ἦν ἐπίνειον τῆς Πολυῤῥηνίας ἧς ἀπεῖχεν 60 στάδια (2)· εἶχε λιμένα κλειστὸν, καὶ ναὸν τῆς Δικτύννης Ἀρτέμιδος, ὡς ὁ Δικαίαρχος λέγει=

. . . . . . Φασὶ δ' ἐν Κρήτῃ πόλιν
Εἶναι Φαλάσαρνα, κειμένην πρὸς ἥλιον
Δύνοντα, κλειστὸν λιμέν' ἔχουσαν, καὶ ἱερὸν
Ἀρτέμιδος ἅγιον, καὶ καλεῖσθαι τὴν θεὸν
Δίκτυναν (3).

Ὁ Σκύλαξ ὃς μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸς ὅτι εἶχεν ἡ πόλις λιμένα κλειστὸν τάττει τὸν εἰρημένον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας χώρας (4)· ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Πολύβιος μνημονεύουσι τῆς πόλεως ταύτης· πρὸ τοῦ λιμένος ἔκειτο ἡ νησὶς Μύλη καὶ ἐν ἀποστάσει 20 σταδίων ἀπὸ τοῦ λιμένος ἄλλη νησὶς Μέση, καὶ ἄλλη Ἰουσταγόρα ἀπέχουσα 10 στάδια τῆς πόλεως· κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Φαλάσαρνα ἀπεῖχε τῆς μικρᾶς νήσου Αἰγίλης 25 μιλ. ῥωμ.= 200 στάδια τῶν δὲ Κυθήρων 40 μιλ. ῥωμ.=320 ςάδια =16 ὥρας.

* Ἐρείπια τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως σώζονται

(1) Παυσ. Αττ. κ. 27. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Δικαιαρχ. Βίος Ελλαδ. Κρήτη ς. 9—13. (4) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

φύρδην σεσωρευμένα· τὸ χωρίον Κουτρὶ κεῖται παρὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα (1).

ΠΟΛΥΡΡΗΝΑ κατὰ τὸν Σκύλακα (2), ΠΟΛΥΡΡΗΝΗ κατὰ τὸν Στέφανον (3), ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΑ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΟΝ κατὰ τὸν Πλίνιον, πόλις κειμένη κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου· κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ Πολυῤῥήνιοι ἦσαν ὅμοροι τῶν Κυδωνιατῶν καὶ εἶχον ναὸν τῆς Δικτύννης· ἀπεῖχον δὲ τῆς θαλάσσης ὅσον 30 σταδίους, τῆς δὲ Φαλασάρνης 60. Πρότερον ᾤκουν ἐν κώμαις· ἔπειτα δὲ οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Λάκωνες συνῴκισαν αὐτοὺς ἐν πόλει, τειχίσαντες τόπον ὀχυρὸν βλέποντα πρὸς μεσημβρίαν (4)== Ὁ Ἀγαμέμνων ὅτε κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον ἐξέπεσεν εἰς Κρήτην, εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἦλθε καὶ ἔθυσεν (5).—Ὅτε ἡ Κνωσσὸς καὶ ἡ Γόρτυν καὶ πάντες οἱ Κρῆτες μετ' αὐτῶν ἐπολέμουν τὴν Λύκτον, οἱ Πολυῤῥήνιοι καὶ οἱ Κερέται καὶ οἱ Λαμπαῖοι, πρὸς δὲ τούτοις οἱ Ὄριοι μετὰ τῶν Ἀρκάδων, καὶ οἱ νεώτεροι τῶν Γορτυνίων ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσσίων φιλίας, ἐκυρήχθησαν σύμμαχοι τῶν Λυκτίων (6).—Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β'. ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ Πολυῤῥήνιοι καὶ οἱ Λαμπαῖοι καὶ πάντες οἱ τούτων σύμμαχοι ἠνάγκασαν διὰ πολιορκίας τοὺς Κυδωνιάτας, τοὺς Ἐλευθερναίους καὶ τοὺς Ἀπτεραίους ἀποστάντες τῆς συμμαχίας τῶν Κνωσσίων νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (7).—Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦσαν ναοὶ καὶ βωμοὶ, ὡς ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Σουΐδα δείκνυται== « Πολυῤῥή-

---

(1) Πασλέ, Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 25. (2) Σκυλ. Περιπλ.
(3) Στεφ. Βυζ. Πολυῤῥήνια. (4) Στραβ. β. 10, σ. 579. (5) Ζηνοβ. ς. 50—Σουΐδας εἰς οἱ Κρῆτες—Ιδ. καὶ Χοιλ. Κρήτη Τ. 1, σ, 27.
(6) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (7) Αὐτ. β. 4, κ. 55.

νια τόπος Κρήτης, ἔνθα τοῖς θεοῖς ἔθυον. » — Ὁ Πτολεμαῖος τάττει αὐτὴν 1 μιλ. γεωγρ. νοτιώτερον τῆς Φαλασάρνης. — Οὐ πόῤῥω τῆς Πολυῤῥηνίας ἦν ἐπὶ τῆς θαλάσσης πόλις Κίσαμος.

* Τὰ ἐρείπια τῆς Πολυῤῥηνίας λέγονται ἤδη Παλαιόκαστρον.

ΚΙ͂ΣΑΜΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως Πολυῤῥηνίας Β. ἐν τῷ κόλπῳ Μαρτίλῳ, ἄλλη ἢ τὸ ἐπίνειον τῶν Ἀπτέρων.

ἈΓΝΕΙ͂ΟΝ, πολίχνιον ἔχον λιμένα ἐντὸς τοῦ κόλπου Μαρτίλου, κατὰ τὴν δυτικὴν αὐτοῦ πλευράν, ἐν ἀποστάσει 50 σταδίων ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Τρητοῦ, καὶ 90 σταδίων ἀπὸ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ κόλπῳ πόλεως Κισάμου· μόνος ὁ Περίπλους γνωρίζει τὸ πολίχνιον τοῦτο.

ΜΉΘΥΜΝΑ, κώμη οὐ πόῤῥω τῆς Πολυῤῥήνης κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν καὶ μεταξὺ τῆς Κισάμου καὶ τῆς Περγάμου ἐπὶ τῆς λεωφόρου· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ = « Οἱ μὲν οὖν ἔκειντο Μεθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς τοῖς ᾐόσιν· ἔστι δὲ αὕτη κώμη, ὥς φασιν » (1).

* Χωρίον Νοπία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κισάμου κεῖται παρὰ τὴν θέσιν τῆς Μεθύμνης (2).

ΜΥΚΗ͂ΝΑΙ, πόλις κτισθεῖσα, κατά τινας, ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὃς κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπάνοδον ῥιφθεὶς ἐκ τρικυμίας εἰς Κρήτην, ἔκτισε τρεῖς πόλεις, Μυκήνας, Τέγεαν καὶ Πέργαμον· τὰς μὲν δύο πρώτας πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πατρίδος, τὴν δὲ τρίτην ὡς μνημεῖον τῶν κατὰ τὴν Τρωάδα κατορθωμάτων αὐτοῦ (3)· ἀναφέρει καὶ ὁ Ζηνόβιος τὴν εἰς

---

(1) Αἰλιαν. περὶ ζώων β. 14, κ. 20. (2) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 28. (3) Βελλ. Πατ. β. 2, κ. 1.

Κρήτην ἀποπλάνησιν ταύτην τοῦ Ἀγαμέμνονος (1), καὶ ὁ Στέφανος μάλιστα ὀνομάζει πόλιν Λάμπην κτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ (2) ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον πιθανότητος αἱ Μυκῆναι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ταλθυβίου ὃς κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ὁμήρου (3) κατεστήσατο ἐν Κρήτῃ ἀποικίαν Ἀχαϊκὴν ὁρμηθεῖσαν ἐκ Μυκηνῶν μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπιστροφήν, καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Δίκτυος (4) ὅτι ὁ Ταλθύβιος ἤνεγκεν εἰς Κρήτην τὸν παῖδα Ὀρέστην μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· κατὰ τὸν Στέφανον ὁ αὐτὸς οὗτος Ταλθύβιος ἔκτισε καὶ τὴν Τέγεαν (5)· τὰ δὲ Πέργαμα ἐκτίσθησαν, φαίνεται, ὑπὸ Τρώων αἰχμαλώτων (6) ἄγνωστος ἡ θέσις τῶν Μυκηνῶν.

ῬΟΚΚΑ, πόλις κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου οὐ πόῤῥω τῆς Πολυῤῥήνης πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν, ἔχουσα καὶ ναὸν Ἀρτέμιδος Ῥοκκαίας· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ ὃς διηγούμενος ὅτι οἱ υἱοὶ γέροντός τινος ἁλιέως ἀγρεύοντες ἱπποκάμπας, ἐδήχθησαν ὑπὸ λυσσῶντος κυνός, ἐξακολουθεῖ λέγων· « Οἱ μὲν οὖν ἔκειντο Μεθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς ταῖς ἠόσιν· ἔστι δ' αὕτη κώμη ὥς φασιν· οἱ δὲ θεώμενοι συνήλγουν τῷ πάθει· οἱ δὲ ἐς τῆς Ῥοκκαίας οὕτω καλουμένης Ἀρτέμιδος ἄγειν προσέτταττον, καὶ αἰτεῖν ἴασιν παρὰ τῆς θεοῦ (7).

* Χωρίον Ῥόκκα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κισάμου κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Ῥόκκας· ἐπι δὲ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἔνθα ἀνεσκάφησαν ἀγάλματα καὶ ἄλλα ἀρχαῖα κεῖται ἤδη ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Γεωργίου·

---

(1) Ζηνοβ. Παροιμ. ς. 50. (2) Στεφ. Βυζ. Λάμπη. (3) Διδυμ. εἰς Ὀδυσσ. β. 19, ς. 179. (4) Δικτ. Κρητ. β. 6, κ. 2. (5) Στεφ. Βυζ. Τέγεα. (6) Ρ. Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 2, κ. 11, σ. 386. (7) Αἰλιαν. περὶ ζώων β. 14, κ. 20.

ἸΝΑΧΌΡΙΟΝ κώμη κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν ἀπέχουσα 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου Β. παρὰ τὸ Ἰναχόριον ἦν λιμὴν Ῥαμνοῦς· πλὴν τοῦ Πτολεμαίου οὐδεὶς γνωρίζει οὔτε τὴν κώμην οὔτε τὸν λιμένα· ὁ Περίπλους κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ὀνομάζει καὶ τόπον · Βίρνον.

* Τὸ Ἰναχόριον ὡς καὶ ὁ λιμὴν ἦσαν πιθανῶς ἔνθα ἤδη τὸ κοινῶς Πόρτο Σταῦρο λεγόμενον καὶ κατὰ τὸν μικρὸν βορειότερον κείμενον κόλπον ἐν ᾧ κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Μάμαντος.

ΚΑΛΑΜΎΔΗ, πόλις κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου κειμένη, κατὰ τὸν ἀκτογράφον (1), πρὸς δυσμὰς τῆς Λισσοῦ καὶ ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου 30 στάδια· οὐδεὶς ἕτερος συγγραφεὺς ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην, οὐδὲ ἄλλην τινὰ κειμένην ἐν ταύτῃ τῇ θέσει.

* Ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Πασλέϋ εὗρεν ἐρείπια ἀρχαῖα, λείψανα τειχῶν καὶ οἰκοδημῶν κατὰ νότον τῶν χωρίων Πελεκάνας καὶ Βλιθιᾶς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Στράτου, καὶ οὐ πόῤῥω τοῦ Σελινοκαστελίου πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ θεωρεῖ αὐτὰ ὡς τὰ τῆς πόλεως Καλαμύδης (2).

ΛΙΣΣΌΣ ἢ ΛΊΣΣΑ, πόλις καὶ λιμὴν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ κατὰ τὸν Σκύλακα, μικρὸν ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου κατ' ἀνατολάς. Κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς πίνακας ἡ Λισσὸς ἦν πόλις ἐπισκοπῆς· ὁ Ἱεροκλῆς καταριθμεῖ αὐτὴν μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Κρήτης, καὶ ὁ Πευτιγκάρειος πίναξ τάττει αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 40 μιλίων Ῥωμ. = 320 σταδίων = 16 ὡρῶν ἀπὸ τῆς Κισάμου·

(1) Ανωνυμου Σταδιασμ. εἰς Γεωγραφ. Ἑλλαδ. Μικρ. Τ. 2, σ. 496.
(2) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 31, σ. 123, 124.

...ὡς πατρίδος τοῦ Θαλήτου (1)· ὁ Στράβων λέγει ...οῦ ποιητοῦ τούτου τὰ ἑξῆς = « Ὡς δ' αὔτως καὶ ...ῥυθμοῖς Κρητικοῖς χρῆσθαι κατὰ τὰς ᾠδὰς συντονω-... οὖσιν οὓς Θάλητα ἀνευρεῖν ᾧ καὶ τοὺς παιᾶνας ... ἄλλας τὰς ἐπιχωρίους ᾠδὰς ἀνατιθέναι, καὶ πολ-...μίμων » (2). Ὁ ποιητὴς οὗτος φαίνεται ὅτι παρὰ ... καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ ...αι Θαλῆς (3)· ἡ Ἔλυρος εἶχεν ἴδια νομίσματα. ... τῆς θέσεως τῆς Ἐλύρου κεῖται ἤδη χωρίον Ῥοδο-... πηγὴν ἀφθόνου ὕδατος ἐν μέσῳ ὑψικορύφων δέν-... ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως ὀνομάζονται ὑπὸ ...ίων Κεφαλαί· συνίστανται δὲ τὰ ἐρείπια ταῦτα ... ἀψίδων, ἴχνη τειχῶν, τεμάχια κιόνων ναοῦ, ... τειχῶν ἀκροπόλεως καὶ ὑδραγωγοῦ (4)· τὰ ... νομίσματα τῆς Ἐλύρου φέρουσι τύπον με-...

...όλισμα παραθαλάσσιον, ἐπίνειον τῆς πόλεως ... ἀπέχον 60 στάδια τοῦ Ποικιλασίου (7) Δ.

... θέσεως τῆς Συΐας ἦν χωρίον Σούϊα καλούμενον ...εν ἑπομένως σχεδὸν τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν ...ως παρηλλαγμένην, ἤδη δὲ ἀκατοίκητον· τὸ

...τ. 1, 27. (2) Στραβ. β. 10. σ. 480. (3) Ἰδ. τὰς μαρ... ...φερομένας ὑπὸ τοῦ Κιούστερ ὡς πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Σουΐδα ...ουκίου ὡς πρὸς τὸν Στράβωνα· ἔτι δὲ καὶ τὸν Μεούρσιον, ...πάλου Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ.27, σ. 104 κξ. (5) Περὶ τῶν ...των ἰδ. Παλλαρίνου, συλλογ. νομισμ. κτλ. Τ. 3, σ. 63 καὶ ...ο.—Ἐκχελ. Numi Veteres Anecpoti σ. 148 καὶ 158.— ...edervariano, parte Europea σ. 154. — Μιοννετ. πα-...210. (6) Ἰδ. Ἔλυρος πόλ. (7) Συγγραφ. Ἀνωνυμ. Σχε-... 2, σ. 498. ἐκδ. Γαϊλ.

ἐνταῦθα, ἔχοντες καὶ τὸ Σελινο-καστέλι καὶ πάντα τὸν πέριξ Χῶρον· τὸ δὲ Σελινο-καστέλι ἀπέχει σχεδὸν 1 ὥραν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων (1). Μετὰ 40 περίπου λεπτὰ ἀπὸ τοῦ Σπανιάκου παρὰ τὸ χωρίον Βλιθιὰν κεῖται ἐπὶ ὕψους πετρώδους μνημεῖον περιφερὲς καλλίστης Κυκλωπικῆς κατασκευῆς, τάφος, ὡς φαίνεται (2)

ΕΛΥΡΟΣ, πόλις ὀρεινὴ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου πρὸς τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς Λισσοῦ καὶ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ποικιλασίου εἶχεν ἐπίνειον Συΐαν ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3)· οἱ Ἐλύριοι ἀπέστειλάν ποτε εἰς Δελφοὺς ἀνάθεμα αἶγα χαλκῆν θηλάζουσαν δύο νήπια, Φυλακίδα καὶ Φύλανδρον, τέκνα, ὡς ἔλεγον, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης Ἀκακαλλίδος ἢ συνεγένετο ὁ Θεὸς οὗτος ἐν πόλει Τάῤῥᾳ καὶ οἴκῳ Καρμάνορος, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας ἐφ' οὗ ὑφίστατο ἔτι ἡ Ἔλυρος (4) ὁ Σκύλαξ ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην (5) ὡς καὶ ὁ Ἱεροκλῆς (6). Κατά τι χωρίον τοῦ Σουΐδα (7 φαίνεται ὅτι ὁ Κρὴς λυρικὸς ποιητὴς Θαλήτας ἦν Ἐλύριος ἀκμάσας πρὸ τοῦ Ὁμήρου· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγεται Κνώσσιος (8), καὶ κατὰ τὸν Πλούταρχον Γορτύνιος (9) ἀλλ' ἐν περιστάσεσι τοιαύτης φύσεως ἀμφιβολίας, ἡ κοινὴ γνώμη παραδέχεται συνήθως τὴν πόλιν τὴν φέρουσαν πλείονα δείγματα σχέσεως πρὸς τὸ κύριον ἀντικείμενον· καὶ ἡ συνάφεια τῆς Ἐλύρου μετὰ τῆς Τάῤῥας καὶ τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος ἀποφασίζει ὑπὲρ τῆς

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 29. 18. καὶ κ. 27, σ 107.

(2) Πασλεϋ αὐτ. κ 30, σ. 120 (3) Στεφ. Βυζ. Συΐα. (4) Παυσ. Φωκ. κ. 16. (5) Σκυλ. Περιπλ. (6) Ἱεροκλ. σ 650 (7) Σουΐδ. Θαλήτας. (8) Αὐτ. (9) Πλουταρχ. περὶ Μουσικῆς Τ. 5. σ. 637 ἐκδ. Οὐϊτ Οξὰν.

Ἐλύρου ὡς πατρίδος τοῦ Θαλήτου (1)· ὁ Στράβων λέγει περὶ τοῦ ποιητοῦ τούτου τὰ ἑξῆς = « Ὡς δ' αὔτως καὶ » τοῖς ῥυθμοῖς Κρητικοῖς χρῆσθαι κατὰ τὰς ᾠδὰς συντονωτάτοις οὖσιν οἷς Θάλητα ἀνευρεῖν ᾧ καὶ τοὺς παιᾶνας » καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιχωρίους ᾠδὰς ἀνατιθέναι, καὶ πολλὰ τῶν νομίμων » (2). Ὁ ποιητὴς οὗτος φαίνεται ὅτι παρὰ τῷ Σουΐδᾳ καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ Θαλήτας καὶ Θαλῆς (3)· ἡ Ἔλυρος εἶχεν ἴδια νομίσματα.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐλύρου κεῖται ἤδη χωρίον Ῥοδοβάνι ἔχον πηγὴν ἀφθόνου ὕδατος ἐν μέσῳ ὑψικορύφων δένδρων· τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Κεφαλαί· συνίστανται δὲ τὰ ἐρείπια ταῦτα εἰς σειρὰν ἀψίδων, ἴχνη τειχῶν, τεμάχια κιόνων ναοῦ, λείψανα τειχῶν ἀκροπόλεως καὶ ὑδραγωγοῦ (4)· τὰ εὑρισκόμενα νομίσματα τῆς Ἐλύρου φέρουσι τύπον μελίσσης (5).

ΣΥΪΑ, πόλισμα παραθαλάσσιον, ἐπίνειον τῆς πόλεως Ἐλύρου (6) ἀπέχον 60 στάδια τοῦ Ποικιλασίου (7) Δ.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Συΐας ἦν χωρίον Σούϊα καλούμενον καὶ διατηρῆσαν ἑπομένως σχεδὸν τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν ἐλαφρῶς πως παρηλλαγμένην, ἤδη δὲ ἀκατοίκητον· τὸ

(1) Χοιχ. Κρητ. 1, 27. (2) Στραβ. β. 10. σ. 480. (3) Ἰδ. τὰς μαρτυρίας τὰς ἀναφερομένας ὑπὸ τοῦ Κιούστερ ὡς πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Σουΐδα καὶ ὑπὸ τοῦ Τσουκίου ὡς πρὸς τὸν Στράβωνα· ἔτι δὲ καὶ τὸν Μεούρσιον, Κρήτη. (4) Πασλιῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ.27, σ. 104 κἑξ. (5) Περὶ τῶν νομισμάτων τούτων ἰδ. Παλλερίνου, συλλογ. νομισμ. κτλ. Τ. 3, σ. 63, χαλκογρ. 98 εἰκ. 20.—Εκχελ. Numi Veteres Anecpoti σ. 148 καὶ 158.—Σεςιν Museo Hedervariano, parte Euroqea σ. 154. — Μιοννετ. παραρτ. Τ. 4, σ. 310. (6) Ἰδ. Ἔλυρος πολ. (7) Συγγραφ. Ανωνυμ. Σχεδιασμ. Ελλαδ. Τ. 2, σ. 496. ἐκδ. Γαϊλ.

χωρίον τοῦτο ἡ Σούϊα ἔκειτο οὐ πόῤῥω τῶν μεταξὺ τῶν δύω ἐπαρχιῶν Σελίνου καὶ Σφακιῶν μεθορίων ἃ εἰσὶ κατὰ τὰς δύω ἐκκλησίας τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰσιδόρου ἐν ἀποστάσει 3 μιλλίων Ἀγγλ. = 1 ὥρας· διὰ μέσου τῆς πεδιάδος ἔνθα ἦν τὸ χωρίον ῥέει χειμερινὸς ῥύαξ, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν περικυκλούντων βράχων εὑρέθησαν τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου πολίσματος συνιστάμενα εἰς θραύσματα πηλίνων ἀγγείων καὶ κλάσματα τριῶν κιόνων, ἔτι δὲ μέρη τειχῶν καὶ δημοσίων οἰκοδομῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς ἔτι ἐποχῆς, καὶ τάφοι δὲ πολλοὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς πόλεως παρὰ τὸν λόφον — Τὸ χωρίον Λιβάδα ἀπέχει τῆς Σούϊας 2 μιλ. Ἀγγλ. = 40 λεπτὰ Β. Δ. Β. μετὰ 1/2 δὲ ὥραν ἀπὸ τῆς Λιβάδας ἐστὶ τὸ χωρίον Κρουστογέρακον (1)·

ΠΟΙΚΙΛΑΣΙΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος τῆς νήσου· εἶχε λιμένα καὶ ὕδωρ πότιμον καὶ ἀπεῖχεν 60 στάδια τῆς Ταῤῥοῦ Δ καὶ τοσαῦτα τῆς Συίας Α. (2)· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Περίπλου.

* Χωρίον Τρυπητὴ κεῖται ἤδη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ποικιλασίου (3).

ΤΑΡΡΟΣ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος τῆς νήσου· εἶχε λιμένα, καὶ ἀπεῖχε, κατὰ τὸν Περίπλουν, 60 σταδίους τοῦ Φοίνικος πρὸς δυσμὰς καὶ ἐπίσης 60 σταδίους τοῦ Ποικιλασίου πρὸς ἀνατολάς· ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου· ὁ Παυσανίας ὃς μνημονεύων καὶ αὐτὸς τοῦ πολίσματος τούτου, ὀνομάζει

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 2, κ. 27, σ. 102. (2) Ἰδ. Συία πόλισμα. (3) Πασλέϋ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 2, κ. 36, σ. 264.

αὐτὸ ΤΆῤῤΑΝ, λέγει ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καρμάνορος συνεγένετο τῇ νύμφῃ Ἀκακαλλίδι καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς δύο τέκνα Φυλακίδα καὶ Φύλανδρον ἃ ἔθρεψεν αἶξ· καὶ ἐν Δελφοῖς ἦν αἶξ ἐκ χαλκοῦ παρεστωμένη ὡς τρέφουσα τὰ δύο ταῦτα βρέφη καὶ ἀνατεθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἐλύρου (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Τάῤῥου ἢ Τάῤῥας κεῖται ἤδη χωρίον Ἁγία Ῥουμέλη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Σφακίων, κατὰ τὸν Πασλέϋ (2).

ὙΡΤΑΚΙ͂ΝΑ ἢ ὙΡΤΑΚΌΣ, πόλις κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς τῆς Ἐλύρου, πρὸς ἄρκτον τῆς Κισσοῦ, πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Καντάνου καὶ πρὸς τὸ νότιον τῆς Πολυῤῥήνης ἐπὶ κορυφῆς λόφου· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ Στεφάνου (3) καὶ τοῦ Σκύλακος ὃς τάττει αὐτὴν πρὸς νότον τῆς Περγαμίας Χώρας (4)· ἡ πόλις αὕτη εἶχε καὶ μικρὰν ἀκρόπολιν· εἶχε δὲ καὶ ἴδια νομίσματα παραπλήσια τοῖς τῆς Ἐλύρου.

* Τὸ χωρίον Τεμένια ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Σελίνου κεῖται ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς Ὑρτακίνης κατ' ἄρκτον· κατὰ δὲ μεσημβρίαν ἡ Σούϊα, καὶ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τὸ χωρίον Ῥοδοβάνι· τὰ σωζόμενα ἐρείπια εἰσὶ μεγάλα λείψανα τειχῶν καὶ ἐξωτερικῶν καὶ ἄλλων ἐσωτερικῶν, τοῦ ὅλου κατασκευῆς σχεδὸν Κυκλωπικῆς, ἔτι δὲ πολυάριθμα θραύσματα πηλίνων ἀγγείων καὶ λιθίνων κιόνων (5).

ΠΈΡΓΑΜΟΣ, πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κυδωνιατῶν, πρὸς

---

(1) Παυσ. Φωκ. κ. 16. (2) Πασλέϋ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 38, σ. 264. (3) Στεφ. Βυζ. Ὕρτακος ἢ καὶ Ὑρτακῖνος. (4) Σκυλ. Περίπλ. Κρήτη. (5) Πασλέϋ.

δυσμὰς τῆς πόλεως Κυδωνίας· κατὰ τὸν Βελλέϊον Πατέρ-κουλον ἡ Πέργαμος καὶ συγχρόνως δύο ἄλλαι πόλεις Μυκῆναι καὶ Τέγεα ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας αὐτοῦ ἐπάνοδον (1)· κατὰ δὲ τὸν Βιργίλιον ἡ Πέργαμος ἢ τὰ Πέργαμα ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου =

Πρόθρων ἐγὼ τὰ ποθούμενα τείχη τῆς πόλεως κτίζω·
Πέργαμα δὲ τὴν καλῶ. . . . . (2)·

ἐλέγετο δὲ ὅτι καὶ πρὶν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Αἰνείου ἦν πόλις ἐν Κρήτῃ Πέργαμα, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ τασσομένη ὑπ' αὐτοῦ μεταξὺ Κυδωνίας καὶ Ἀπτέρων (3) κατὰ τὸν Πλούταρχον ὁ Λυκοῦργος ἦν ἐνταφιασμένος ἐν Περγάμῳ παρὰ τὴν λεωφόρον. « Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξε-
» νος ἐν Κρήτῃ λέγουσι καταβιώσαντα, καὶ τάφον Ἀρι-
» στόξενος αὐτοῦ δείκνυσθαι φησιν ὑπὸ Κρητῶν τῆς Περ-
» γαμίας παρὰ τὴν ξενικὴν ὁδὸν » (4)· κατὰ δὲ τὸν Σκύλακα πρὸς τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας χώρας ἦν ναὸς Ἀρτέμιδος Δικτυνναίων καλούμενος (5) ἐπὶ τοῦ ὄρους Καδίσκου ὃ ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ Δικτυνναῖον ὄρος ἐλέγετο.

* Τὸ χωρίον Πλατανιὰ κεῖται οὐχὶ ἄνευ πιθανότητος, ὡς λέγει ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Πασλέϋ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Περγάμου (6)· τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλήθη οὕτω ἐκ πλατάνων πεφυτευμένων ἑκατέρωθεν ποταμοῦ παραῤῥέοντος καὶ κατερχομένου ἄνωθεν (7)

ΚΥΔΩΝΙΑ πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ πρὸς τὸ δυσμικώτερον, βλέπουσα πρὸς τὴν Λακωνικήν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰαρδάνου ποταμοῦ, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος =

(1) Βελλ. Πατέρκ. κ. 1. (2) Βιργ. Αἰν. β. 3, ς. 132, 133 μεταφρ. ἐμή. (3) Πλιν. Φυσ. Ἱστ. β 4. κ. 12 — β. 4, κ. 20 (4) Πλουταρχ. Λυκοῦργ. κ. 31. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (6) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 22. κ. 23. (7) Ἰδ. Ἰάρδανος κτλ.

Ἧχι Κύδωνες ἔναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα (1).
ἡ Κυδωνία μετὰ τῆς Γόρτυνος καὶ τῆς Κνωσσοῦ ἦν μία τῶν τριῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τῆς νήσου· ἀπεῖχε δὲ ἑκατέρας, τῆς τε Κνωσσοῦ καὶ τῆς Γόρτυνος ἐξ ἴσου ἀνὰ 800 σταδίους, τῆς δὲ Ἀπτέρας 80, τῆς δὲ κατὰ τὴν Ἀπτέραν θαλάσσης 40 (2)· ὁσάκις ἡ Κνωσσὸς καὶ ἡ Γόρτυν διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλας, εἰς ἥντινα τῶν δύο προσετίθετο ἡ Κυδωνία ἐκείνη ἀπεδείκνυτο ἐπικρατεστέρα (3). Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης μόνοι οἱ Κύδωνες καὶ οἱ Ἐτεοκρῆτες ἐθεωροῦντο ὡς αὐτόχθονες, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐπήλυδες (4)· ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Ὑλλεῖς οἱ Κύδωνες (5). Οἱ Αἰγινῆται ἔστειλαν ποτὲ ἀποικίαν εἰς Κυδωνίαν (6). — Ἡ Κυδωνία ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπό τινος τῶν υἱῶν τοῦ Τεγεάτου Κύδωνος (7) ὃς ὁρμηθεὶς ἐξ Ἀρκαδίας, ἤγαγε τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ κατὰ δύο ἔτη πρὶν ὁ υἱὸς τοῦ Τριόπα Ξάνθος ἀποικίσῃ εἰς Λέσβον, κατὰ τὸν Εὐσέβιον (8), καὶ ἑπομένως 1732 π. Χ. (9) ἢ κατ' ἄλλους ὠνομάσθη ἡ πόλις ἀπὸ Κύδωνος τοῦ Ἑρμοῦ καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνωος (10)· κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον ἡ Κυδωνία ἐκτίσθη ὑπὸ Σαμίων οἳ ᾠκοδόμησαν παρ' αὐτῇ καὶ τὸν ναὸν τῆς Δικτύννης καὶ ἄλλους ναούς =

« Αὐτοὶ δὲ οἱ Σάμιοι Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν,
» οὐκ ἐπὶ τοῦτο πλέοντες, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελῶντες τῆς
» νήσου· ἔμειναν δ' ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα
» πέντε· ὥστε τὰ ἱρὰ τὰ ἐν Κυδωνίᾳ ἐόντα νῦν οὗτοι εἰσὶν
» οἱ ποιήσαντες, καὶ τὸν τῆς Δικτύννης ναόν. Ὀκτὼ δ' ἔτη

---

(1) Ομ. Οδ. Γ. ς. 292. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Στραβ. αὐτ. σ. 478. (4) Αὐτ. σ. 475 ἰδε Κρήτη. (5) Στεφ. Βυζ. Ὑλλεῖς.
(6) Στραβ. β 8, 8, 376. (7) Παυσ. Αρκ. κ. 53. (8) Εὐσεβ. εἰς Χρονικ. β. 2, σ. 74. (9) Ραουλ-Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 1, σ. 188.
(10) Παυσ. Αρκ. κ. 53.

» Αἰγινῆται αὐτοὺς ναυμαχίᾳ νικήσαντες, ἠνδραποδίσαντο » μετὰ Κρητῶν » (1)· τοῦτο συνέβη Ὀλ. 64, 2 (519 π. Χ.) (2)· κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον ἐκτίσθη ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τοῦ Μίνωος (3)· ὁ Φλῶρος ὀνομάζει τὴν Κυδωνίαν μητέρα τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Κρήτης (4). — Ἐκ Κυδωνίας ἐκομίσθησαν κατὰ πρῶτον τὰ κυδώνια ἐπὶ τοὺς ἄλλους τόπους· ὅθεν ὠνομάσθησαν ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Κυδώνια μῆλα, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥωμαίων Mala Cidonia.— Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας ἦν ὄρος Τίτυρος καὶ ἐπ' αὐτοῦ Δικτύνναιον ὅπερ ἐστὶ ναὸς τῆς Δικτύννης (5). — Οἱ Κυδωνιᾶται ὡς καὶ οἱ Ἐλευθερναῖοι καὶ οἱ Ἀπτεραῖοι πολιορκηθέντες ποτὲ ὑπὸ τῶν Πολυῤῥηνίων καὶ Λαμπαίων, ἠναγκάσθησαν νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β'. κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (6). Οἱ Κυδωνιᾶται ἔπραξαν ποτὲ ἔργον ἀνόσιον κατὰ τῶν Ἀπολλωνιατῶν, θανατώσαντες τοὺς κατοίκους, καὶ κατασχόντες τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀπ' ἐναντίας τῶν συνθηκῶν· παρὰ τοῦ Πολυβίου καὶ τοῦ Διοδώρου μανθάνομεν τὴν περίστασιν ταύτην· καὶ ὁ μὲν πρῶτος λέγει =
« Οἱ (Κυδωνιᾶται) Κρῆτες ἀνάξιον κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ-
» τον ἐποίησαν πρᾶγμα, δεινὸν καὶ παράσπονδον ὁμολο-
» γουμένως· καὶ γὰρ, πολλῶν τοιούτων γενομένων κατὰ
» τὴν Κρήτην, ὅμως ἔδοξεν ὑπεραίρειν τὴν συνήθειαν τὸ
» τότε γενόμενον· ὑπαρχούσης γὰρ αὐτοῖς οὐ μόνον φιλίας,
» ἀλλὰ συμπολιτείας πρὸς Ἀπολλωνιάτας, καὶ καθόλου κοι-
» νωνίας πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις νομιζομένων δικαίων,
» καὶ περὶ τούτων κειμένης ἐνόρκου συνθήκης παρὰ τὸν

(1) Ἡροδοτ. β. 3, κ. 59. (2) Ἰδ. Μύλλερ Αἰγινητ. σ. 113—Χοικ. Τ. 3, κ, 4, σ. 413. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 78. (4) Φλῶρος β. 3, 7, 4. (5) Στραβ. β. 10, σ. 479. (6) Πολυβ. β. 4, κ. 55. ἰδ. Ελευθερναί·

» Δία τὸν Ἰδαῖον, παρασπονδήσαντες τοὺς Ἀπολλωνιάτας,
» κατελάβοντο τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας κατέσφα-
» ξαν, τὰ δὲ ὑπάρχοντα διήρπασαν, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ
» τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν διανειμάμενοι κατεῖχον » (1)·
ὁ δὲ Διόδωρος λέγει οὕτω = ὅτι οἱ Κυδωνιάται ἐπετελέ-
» σαντο πρᾶξιν ἔκνομον καὶ τελέως ἀλλοτριωμένην τῶν
» Ἑλληνικῶν νομίμων· ἐν εἰρήνῃ γὰρ ὡς φίλοι πιστευόμενοι
» καταλαβόντες τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, τοὺς μὲν
» ἄνδρας ἡβηδὸν ἀνεῖλον, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας διανειμά-
» μενοι, κατεῖχον τὴν πόλιν. » Ολ. 152, 4—160 π. Χ. (2).
Δύο πόλεις φέρουσαι τὸ ὄνομα Ἀπολλωνία ἦσαν ἐν Κρήτῃ·
ἀμφιβάλλεται, καὶ ἐκ τῶν δύο εἰρημένων συγγραφέων οὐδό-
λως ἐξάγεται κατὰ τίνος τῶν δύο ἐπράχθη τὸ ἀνοσιούργημα·
ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν κειμένη οὐ πόῤῥω τῆς Κνωσσοῦ (3) ἀπεῖ-
χε πολὺ τῆς Κυδωνίας, ἡ δὲ, ἡ πρὶν καλουμένη Ἐλευθερναὶ,
ἔκειτο πλησιέστερον αὐτῆς, εἰκάζεται μετὰ μεγάλου πιθα-
νότητος λόγου ὅτι αὕτη ἦν ἡ παθοῦσα, ὡς ταύτης μᾶλλον
τῆς γειτνιαζούσης ἢ τῆς ἄλλης τῆς ἀφεστηκυίας δυναμένων
τῶν Κυδωνιατῶν νὰ διανείμωσι τὴν χώραν (4). — Οἱ δοῦ-
λοι οἱ λεγόμενοι Κλαρῶται εἶχον νενομισμένας τινὰς ἑορτὰς
ἐν Κυδωνίᾳ καθ' ἃς δὲν εἰσήρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἐλεύθεροι,
ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων ἐκράτουν καὶ ἦσαν κύριοι νὰ μα-
στίγωσι τοὺς ἐλευθέρους (5). — Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδω-
νίας κατετρόπωσεν ὁ Μέτελλος τὸν ἕνα τῶν δύο Κρητῶν
στρατηγῶν Λασθένην, ὁ δὲ ἕτερος στρατηγὸς Πανάρης ἀναγ-

(1) Πολυϐ. Αποσπ. β. 22, κ. 16. (2) Διοδ. Σικ. β. 30 Εκλογ. ἀρετ. καὶ κακ. σ. 579. (3) Ἰδ. Ἀπολλωνία. (4) Ἰδ. Χοιχ. Κρήτη Τ. 3. κ. 4. σ. 479 σημ. Κ. (5) Ἔφορος ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν παρ' Ἀθην. Δειπνοσ. β. 6. κ. 84 — ἰδ. Κρήτη.

καυθεὶς, παρέδωκε τοῖς Ῥωμαίοις τὴν πόλιν Κυδωνίαν (1) ἥτις ὑπετάγη μὲν ἀλλὰ δὲν κατεστράφη· εξέπεσεν ὅμως πολὺ τῆς προτέρας ἀξίας· ὁ Αὔγουστος μικρὸν πρὶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀπέδωκε τοῖς κατοίκοις τῆς Κυδωνίας ὡς καὶ τοῖς τῆς Λάμπης τὴν ἐλευθερίαν πρὸς εὐγνωμοσύνην δι' ἣν παρέσχον αὐτῷ βοήθειαν κατὰ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου.— Ὁ Ὅμηρος μνημονεύει τῶν Κυδώνων, ἀλλ' οὐχὶ τῆς Κυδωνίας (2)· πολλαὶ παραδόσεις καί τοι διαφέρουσαι ἀποδεικνύουσι τὴν μεγάλην ἀρχαιότητα τῆς Κυδωνίας (3) ἣ ἐπικυροῦται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὑπὸ τοῦ Φλώρου (4)· ὁ Σκύλαξ λέγει = Κυδωνία πόλις καὶ λιμὴν κλειστὸς πρὸς βορέαν (5)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Κυδωνία ἦν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ Μινώας καὶ Περγάμου· κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ὡσαύτως ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ Μινώας καὶ τοῦ Δικτυνναίου· ὁ Πομπόνιος Μέλας, ὁ Ἱεροκλῆς καὶ ὁ γεωγράφος τῆς Ῥαβέννης ἀναφέρουσι τὴν Κυδωνίαν· ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰριάρτου ἐκδοθέντος Περίπλου ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Κυδωνία ἦν πόλις ἔχουσα λιμένα καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἦσαν ῥαχίαι καὶ σκόπελοι.

* Χανία· ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδείκνυται ὅτι τὰ Χανία κεῖνται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Κυδωνίας. — Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Κυδωνίας εἰσὶ σύμβολα θαλάσσια. — Ἴχνη ἀρχαιοτήτων δὲν σώζονται πλέον· μόνον τῷ 1659 ὁ Α. Χεβαλιέρος εἶδεν ἔξωθεν τοῦ Ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου λείψα-

---

(1) Φλέγων παρὰ Φωτ. κωδ. 97. σ. 84 ἐκδ. Βεκκ—Ἀππιαν β. 1. σ. 99—ιδ. Κρήτη. (2) Ομ Οδ. Γ. ς. 292. (3) Διοδ. Σικελ. β. 5, κ. 78—Παυσ. Αρκ. κ. 53—Σχολιας. Θεοκρ 7, 12—Σχολιας. Απολλων. Ροδ. 4. ς. 1492—Μευρσ. Κρήτη. σ 29—Χοισ. Κρήτη. Τ. 1, σ. 28.

(4) Φλωρ. 3, 7. Cnossum et Erythraeam et, ut Graeci dicere solent, urbem matrem Cydoniam. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

να ψηφιδωτοῦ ἐδάφους, ἴσως ναοῦ τινός (1). — Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χανίων εἰσὶ πέντε μοναστήρια μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα=Ἁγία Τριάς, Ἅγ. Ἰωάννης, Ἅγ. Ἐλευθέριος, Γωνία καὶ Καθολικόν. Μετὰ δέκα περίπου λεπτὰ ἀπὸ τῆς Ἁγ. Τριάδος ὑπάρχει σπήλαιον τῆς Ἀρκούδας λεγόμενον, ὡς ἐκ τῆς ὁμοιότητος τμήματος βράχου ἔχοντος σχῆμα ἄρκτου καθημένης, καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ ἀπ' αὐτοῦ ἕτερον σπήλαιον καθῆκον εἰς βάθος 140 βαθμίδων, ἔχον δὲ ὕψος παραλάσσον ἀπὸ 10 ἕως 50 ἢ 60 ποδῶν καὶ μῆκος σχεδὸν 500 ποδῶν καὶ καλλίστους σταλακτίτας. — Τὰ νομίσματα τῆς Κυδωνίας φέρουσι δέσμην σταφυλίδων ἢ κεφαλὴν τοῦ Διονύσου, καί τινα αὐτῶν κεφαλὴν γυναικείαν κεκοσμημένην διὰ φύλλων ἀμπέλου καὶ ἄλλα δὲ θαλάσσια σύμβολα, ὡς εἴρηται. Τὸ φρούριον τῶν Χανίων εἶναι καλὸν, δευτερεῦον τοῦ τοῦ Μεγάλου Κάστρου· τείχη ὀχυρὰ, τάφρος βαθεῖα· μία μόνη πύλη ἀπὸ τῆς στερεᾶς· λιμὴν ἐκτεθειμένος πρὸς βορρᾶν, ἀλλὰ δυθείσης ἐπιμελείας χρήσιμος· μέρος προσφορώτατον πρὸς ναυπηγίαν· οἰκίαι ξύλιναι, ταπειναὶ, δίστεγοι καὶ δωματοσκεπεῖς· τὰ πέριξ θαυμάσια ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρι τοῦ ὄρους τῶν Σφακιῶν, και τὸ πεδίον δὲ τὸ ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ βάθους τοῦ κόλπου τῆς Σούδας ἐπίσης εἶναι χαρίεν, κατακοσμούμενον ὑπὸ δασῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ἐλαιῶν· ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν εἰσὶν ἀγροὶ, ἄμπελοι, κῆποι καὶ ῥύακες ὧν τὰς ὄχθας καθωραΐζουσι μύρτοι καὶ ῥοδοδάφναι· τὸ ἔλαιον τῶν Χανίων καὶ τῆς Ῥεθύμνου εἶναι τὸ ἄριστον τῆς νήσου· οἱ πέριξ κῆποι πολλοὶ ἀλλ' ἄτακτοι, ἀσύμμετροι καὶ ἀκάθαρτοι, ὡς κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Τουρκίαν. — Ἡ πόλις αὕτη

(1) Κιβάλ. Περιηγ. Τ. 1. σ. 99.

ἔχει κατὰ νότον τὰ ὄρη τῶν Σφακίων· ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1646.

ΔΙΚΤΑΜΝΟΝ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, ΔΙΚΤΥΝΙΟΝ κατὰ τὸν Περίπλουν, ΔΙΚΤΥΝΝΑ κατὰ τὸν Π. Μέλαν, κώμη ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους Καδίστου πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Ψάκον ἔνθα ἦν ναὸς Βριτομάρτεως Δικτυνναῖον λεγόμενος (1) πρὸς τιμὴν τῆς τοῦ Διὸς καὶ Κάρμης θυγατρὸς Βριτομάρτεως ἡ φεύγουσα τὴν βίαν τοῦ Μίνωος, ἐρρίφθη εἰς δίκτυα ἁλιέων, ὅθεν καὶ ἐπωνομάσθη Δίκτυννα, καὶ ὡς ἀγαπῶσα δρόμους καὶ θήρας ἐγένετο θεὰ παρὰ τῆς φιλούσης αὐτὴν Ἀρτέμιδος, καὶ ἐτιμᾶτο οὐ μόνον ἐν Κρήτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγίνῃ ἔνθα ἐπωνομάζετο Ἀφαία (2).

* Δίκταμον· λείψανα ἀρχαῖα σώζονται εἰσέτι.

ΜΙΝΩΑ, πόλισμα κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν τῆς μικρᾶς χερσονήσου ἧς τὰ προσάρκτια πέρατα ἀποτελοῦσι τὸ ἀκρωτήριον Κύαμον, κατὰ τὸ βορ ανατολικὸν τῆς Κυδωνίας, τὸ ἀνατ-βόρειον τῶν Απτέρων καὶ τὸ βορ δυτικὸν τῆς Κισάμου· ἡ Μινώα αὕτη ἐστὶν ἄλλη ἡ Μινώα ἡ Λυκτίων· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Πτολεμαίου.

ΑΠΤΕΡΑ, πόλις κατ' ανατολὰς τῆς Κυδωνίας ἧς ἀπεῖχεν 80 σταδίους = 4 ὥρας ἐπίνειον τῆς Απτέρας ἦν ἡ Κίσαμος (3)· μυθεύεται ὅτι ὠνομάσθη Ἄπτερα ἐξ αἰτίας τοι αὐτης = Ἐρίσασαι ποτὲ αἱ Σειρῆνες πρὸς τὰς Μούσας περὶ μουσικῆς ἐν τῷ Μουσείῳ, τόπῳ κειμένῳ παρὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ δυσφορήσασαι μετὰ τὴν ἧτταν, ἀπέβαλον ἀπὸ τῶν ὤμων τὰ πτερὰ καὶ γενόμεναι κατάλευκοι,

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 479. (2) Παυσ. Κορ. κ. 30. (3) Στραβ. β. 10, σ. 479.

ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν (1), ἐξ οὗ καὶ τὰ παρακείμενα νησίδρια ὠνομάσθησαν Λευκαὶ νῆσοι· ὁ δὲ Παυσανίας λέγει ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, κατά τινα τῶν διαφόρων παραδόσεων, ᾠκοδομήθη ὑπό τινος Δελφοῦ Πτερᾶ καλουμένου, καὶ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ προσθήκῃ ἑνὸς γράμματος τοῦ α ὠνομάσθησαν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης Ἀπτεραῖοι (2)· ἀναφέρει δὲ τούτους ὁ αὐτὸς καὶ ἀλλαχοῦ, λέγων ὅτι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοξόται Ἀπτεραῖοι ὧν ἦρχεν ὁ Σπαρτιάτης Εὐρύαλος συνέλαβεν ποτὲ ἔμπορον τινα Κεφαλλῆνα, ξένον τοῦ Ἀριστομένους, καὶ εἰσάγοντα εἰς τὴν Εἶραν ὁπόσων ἐδέοντο, καὶ ὅτι ὁ Ἀριστομένης ἐκεῖνον μὲν καὶ ὁπόσα ἦγεν ἀπέσωσεν, αὐτὸς δὲ ετρώθη (3)· κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον (4) ὠνομάσθη οὕτως ἡ πόλις απο τινος Ἀπτέρου βασιλεύσαντος κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους. — Ἡ πόλις αὕτη ἐσώζετο ἔτι ὑπὸ Ἱεροκλέους. — Οἱ Ἀπτεραῖοι πολιορκηθεντες ποτε ὑπο τῶν Πολυῤῥηνιων και τῶν Λαμπαίων, ὡς καὶ οἱ Κυδωνιαται καὶ οἱ Ἐλευθερναῖοι, ἠναγκασθησαν νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β. κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (5)· ὁ Πλίνιος ὀνομαζει την πολιν Ἄπτερον(6).

* Τὰ ἐρείπια τῆς Ἀπτέρας ὀνομαζονται κοινῶς Παλαιόκαστρον και κεῖνται οὐ πόῤῥω της Κισάμου Δ. εἶσὶ δὲ ταῦτα λείψανα κιόνων και τειχων κατὰ τόπους, καί τινων αὐτῶν ἐκ λιθων μεγαλων ὡς οἱ τῆς Τιρυνθος, καὶ δημοσίων τινῶν οἰκοδομῶν, καὶ τοῦ θεάτρου της πόλεως, καὶ θολωτῶν, εὐκτίστων καὶ καλῶς διατηρουμένων δεξαμενῶν· καὶ ἐπιγραφαι δὲ εὕρηνται ἐν τοῖς ἐρειπίοις καὶ νομισματα τινὰ ὧν

(1) Στεφ. Βυζ. Ἄπτερα. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 5. (3) Παυσ. Μεσσ. κ. 20. (4) Εὐσεβ. εἰς Χρονικά. (5) Πολυβ. β. 4, κ. 55—ιδ. Ἐλευθερναί. (6) Πλιν. β. 4, κ. 12.

ἐν φέρει τύπον κεφαλῆς γέροντος, καὶ ὄπισθεν μέλισσαν, ἄλλο κεφαλὴν νεανικὴν δαφνηφόρον καὶ ὄπισθεν λύραν, καὶ ἄλλο τόξον. — Ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τούτων κεῖται μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου, καὶ κατὰ τὸ νότιον τοῦ μετοχίου εὑρέθη ἀγαλμάτιον εἰκονίζον νέον θεὸν πτερωτὸν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἀκέφαλον· κατὰ δὲ τὸ βάθρον αὐτοῦ παρίστανται τρεῖς μικροὶ Ἔρωτες κρατοῦντες δᾷδας· τὸ ἄγαλμα τοῦτο μετεκομίσθη εἰς Ἀγγλίαν (1).

ΚΙΣΑΜΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ, ἐπίνειον τῆς Ἀπτέρας (2) κειμένης πρὸς τὸ δυτικώτερον· ἡ Κίσαμος αὕτη ἦν ἄλλη ἢ ἡ πρὸς τὴν Πολυῤῥήνην Κίσαμος.

* Κίσαμος· ἦν ποτὲ αὕτη ὁ δωδέκατος ἐπισκοπικὸς θρόνος τῆς Κρήτης (3)· ἡ Κίσαμος διετηρήθη κατὰ πάντας τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους· ὁ Πευτιγγέριος πίναξ ἀναφέρει αὐτὴν ὡς ἀξιόλογον πόλιν, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ἀριθμεῖται μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς νήσου· ἔτι δὲ καὶ ἤδη ἡ Κίσαμος εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων Κρητικῶν πυλισμάτων, ἐπὶ μικρὰν ὅμως ἔκτασιν πολλῷ ἀπολειπουσαν τῆς ἀρχαίας· ἐρείπια τινὰ σώζονται περὶ τὴν Κίσαμον.

ΠΟΛΙΧΝΗ, πόλισμα ὁμοροῦν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας. Ὁ Θουκυδίδης διηγεῖται ὅτι τῷ τρίτῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τῶν Ἀθηναίων ἀποπεμπόντων εἴκοσι ναῦς τῷ Φορμίωνι ἐπὶ ναυμαχίᾳ πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, ὁ ἐκ Κρήτης Γορτύνιος Νικίας χαριζόμενος τοῖς ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν Πολιχνίταις καὶ πρόξενος ὢν τῶν Ἀθηναίων, ἔπεισεν αὐτοὺς νὰ πλεύσωσι πρότερον κατὰ τῆς Κυδωνίας ἣν

---

(1) Πασλιὸ Περιηγ. Κρητ. Γ. 1, κ. 2. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479.
(3) Ἱδ. Κρήτη.

ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ οὖσαν πολεμίαν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραλαβὼν τὰς ναῦς ᾤχετο εἰς Κρήτην καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν (1) ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι τοῦ Μίνωος ἀποθανόντος ἐν Σικελίᾳ ἐκ βιαίου θανάτου, μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἀφίκοντο μετὰ μεγάλου στόλου κατὰ τῆς Σικελίας πάντες οἱ Κρῆτες, πλὴν τῶν Πολιχνιτῶν καὶ τῶν Πραισίων (2).

* Τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ῥεθύμνης χωρίον Πόλις παρ' ὃ εὑρέθησαν λείψανα ἀρχαίου πολίσματος θεωρεῖται ὡς κείμενον παρὰ τὴν θέσιν τῆς Πολίχνης (3).

ΑΜΦΙΜΑΛΛΑ ἢ ΑΜΦΙΜΑΛΛΙΟΝ, πόλις κληθεῖσα οὕτω ἀπό τινος Ἀμφιμάλλου· ὁ πολίτης τοῦ μὲν Ἀμφιμάλλου Ἀμφιμαλλαῖος, τοῦ δὲ Ἀμφιμαλλίου Ἀμφιμαλιεύς (4) ἔκειτο ἐπὶ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμιδίου καὶ πλησίον κόλπου καλουμένου ἀπ' αὐτῆς Ἀμφιμαλλείου, πρὸς δυσμὰς τῆς Ῥεθύμνης· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην Ἀμφαπαλίαν (5).

* Οὐ πόῤῥω τῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν κεῖται ἤδη χωρίον Ἐπισκοπή· κατὰ δὲ τὸ βορ-δυτικὸν ἕτερον χωριον ποτὲ, ἤδη δὲ κατερειπωμένον, Ἀρμυρὸν λεγόμενον (6).

ΑΜΦΙΜΑΤΡΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμφιμαλλείου κόλπου, πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀπτέρας, τὸ δυτικὸν τῆς Ῥεθύμνης καὶ τὸ νότιον τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου· ὁ Πλίνιος καλεῖ τὴν πόλιν ταύτην ΠΑΝΤΟΜΑΤΡΙΟΝ καὶ τάττει αὐτὴν μεταξὺ Ἀπτέρας καὶ Ἀμφι-

(1) Θουκυδ. β. 2, κ. 85. (2) Ηροδοτ. β. 7. κ. 170. (3) Πασλέϋ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 6, σ. 84 (4) Στεφ. Βυζ. Αμφιμάλλιον.
(5) Στραβ. β. 10, σ. 479. (6) Πασλέϋ αὐτ. κ. 5.

μάλλης, φυλάττων τὴν ἑξῆς τάξιν Minoum, Apteron, Pantomatrion, Amphimalla, Rhithymna· ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει καὶ αὐτὸς πόλιν Παντομάτριον ἀλλὰ τάττει αὐτὴν κατ' ἀνατολὰς τῆς Ῥεθύμνης· ὥστε ἀμφιβάλλεται ἂν τὸ Παντομάτριον τοῦ Πτολεμαίου εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ τοῦ Πλινίου ἢ καὶ ἂν Παντομάτριον καὶ Ἀμφιμάτριον εἶναι ἡ αὐτὴ πόλις· ὁ δὲ ἀνώνυμος ἀκτογράφος ἐκφράζεται οὕτω= Ἀπὸ τῆς Μινώας εἰς Ἀμφιμάτριον σταδ. ρν. ποταμός ἐστι καὶ λιμὴν περὶ αὐτὸ παραχειμαστικὸς καὶ πύργον ἔχει (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἀμφιματρίου ἦν ποτὲ χωρίον Ἁρμυρὸν καλούμενον, ἤδη κατερειπωμένον ὡς καὶ ὁ πύργος· μεταξὺ τῶν δύο χωρίων τοῦ Ἁρμυροῦ τούτου καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς ῥέει ποταμὸς ὡσαύτως Ἁρμυρὸν λεγόμενος ὡς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ὕδατος (2).

ΚΕΡΈΑ, πόλισμα κατὰ τὰς ἀρκτώας ὑπωρείας τῶν Λευκῶν Ὀρέων, μεταξὺ Πολυῤῥήνης καὶ Λάμπης, καὶ κατὰ μεσημβρίαν τῶν Απτέρων· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3), τοῦ Σουΐδα (4) καὶ τοῦ Πολυβίου (5). Οἱ Κεράται μετὰ τῶν Πολυῤῥηνίων καὶ ἄλλων συνεμάχησαν ποτὲ ὑπὲρ τῆς πολεμουμένης Λύκτου (6).

ΛΆΠΠΑ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καί τινας ἐπιγραφὰς (7), ἢ ΛΆΜΠΗ κατ' ἄλλους συγγραφεῖς ἢ ΛΑΜΠΑΊΑ κατὰ τὸν Σκύλακα, πόλις ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς ἰσθμοῦ, πρὸς τὸ νοτδυτικὸν τῆς Ῥεθύμνης καὶ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Κυδωνίας· ὁ Σκύλαξ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Λαμπαία περιλαμβάνει πᾶ-

(1) Σταδιασμὸς σ. 499 Γαϊλ. (2) Πασλέυ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 5. (3) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Βήνη. (4) Σουΐδ. εἰς λ. Ῥιανός. (5) Πολυβ. β. 4. κ. 53. (6) Ἰδ. Πολυῤῥήνη καὶ Λύκτος. (7) Γρούτερ. Θησαυρ. Ἐπιγρ. σ. 1031. 9.

σαν τὴν πέριξ τῆς πόλεως χώραν τὴν διήκουσαν καθ' ἑκάτερα δηλ: κατὰ τὴν πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς μεσημβρίαν θάλασσαν, καὶ δι' ἧς διήρχετο ὁ ποταμὸς Μέσαπος (1). Ἐκ τῶν ἀξιοσημειώτων τῆς πόλεως ταύτης γνωρίζομεν μόνον ἐκ μὲν Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἐκ τοῦ Πολυβίου ὅτι οἱ Λαμπαῖοι μετέσχον τοῦ μεταξὺ Κνωσσίων καὶ Γορτυνίων πολέμου (2), ἐκ τοῦ Δίωνος ὅτι ἡ πόλις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (3), ἀλλ' ὅτι περὶ τὴν μάχην τοῦ Ἀκτίου ὁ Αὔγουστος πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἧς οἱ Λαμπαῖοι παρέσχον αὐτῷ βοηθείας κατὰ τοῦ Ἀντωνίου ἐχαρίσατο αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν συγκατῴκισεν (4)· ἐκ δὲ τοῦ Ἱεροκλέους μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὸν ἕβδομον αἰῶνα ἡ πόλις αὕτη δὲν ὑπῆρχε πλέον· ὁ δὲ Πευτιγγέρειος πίναξ ἀναφέρει τὴν Λάππαν ὡς τόπον ἄσημον. — Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Λαμπαίων περιελαμβάνετο τὸ πόλισμα καὶ ὁ λιμὴν Φοῖνιξ (5). — Οἱ Πολυῤῥήνιοι καὶ οἱ Λαμπαῖοι ἠνάγκασαν ποτὲ διὰ πολιορκίας τοὺς Κυδωνιάτας, τοὺς 'Απτεραίους καὶ τοὺς Ἐλευθερναίους, ἀποσπασθέντες τῶν Κνωσσίων, νὰ συμμαχήσωσιν αὐτοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β', κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (6).

* Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ Λάμπη ἐγένετο ἕδρα ἐπισκόπου οὗ τὸ ὄνομα μνημονεύεται ὡς παρευρεθέντος κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, 431 καὶ κατὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι 451, καὶ κατ' ἄλλας μεταγενεστέρας ἀναφερομένας ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου (7).

(1) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτ. (2) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (3) Διων. Κάσσ. β. 36, κ. 1. (4) Δίων Κασσ. β. 51. Τ. 1, σ. 633 ἐκδ. Ῥεϊμαρ. — (5) Στραβ. β. 10, σ. 475. (6) Ἰδ. Πολυῤῥήνη καὶ Κυδωνία καὶ Ἄπτερα. (7) Κορνήλ. Κρήτη Ἱερὰ Τ. 1, σ. 251.

ΦΟΙΝΙΞ, πόλισμα καὶ λιμὴν παρ' αὐτῷ κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς ἰσθμοῦ· τὸ πόλισμα τοῦτο συνετέλει τῇ πόλει τῶν Λαμπαίων· ὅθεν καὶ ὁ Στράβων ὀνομάζει αὐτὸ Φοίνικα τὸν Λάμπεω, καὶ ὁρίζει 100 στάδια τὸ διάστημα τοῦ ἰσθμοῦ ἀπὸ τοῦ Φοίνικος μέχρι τῆς κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν κειμένης πόλεως Ἀμφαπαλίας, ὡς ὀνομάζει αὐτὸς τὴν Ἀμφίμαλλαν (1). — Ὁ λιμὴν Φοῖνιξ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ·

« Εἴπου δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχει-
» μάσαι λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ
» χῶρον » (2)· ὁ Φοῖνιξ ἔσχεν ἐπισκόπους ἰδίους, καὶ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ δευτέραν σύνοδον γίνεται μνεία ἑνὸς αὐτῶν ὀνομαζομένου Λέοντος.

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Φοίνικος κεῖται ἤδη χωρίον Λουτρόν (3).

ΦΑΡΑΜΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον ἐπὶ τοῦ Ἀμφιμαλλείου κόλπου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μεσάπου, ὁρμητήριον τῆς πόλεως Ἐλευθερνῶν (4).

ΡΙΘΥΜΝΗ ἢ ΡΙΘΥΜΝΙΑ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ· ἐκ τῶν παλαιῶν συγγραφέων οὐδὲν γνωρίζεται περὶ ταύτης τῆς πόλεως· ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Στέφανος καὶ ὁ Πλίνιος τὸ ὄνομα μόνον αὐτῆς ἀναφέρουσιν· ὁ Ἱεροκλῆς οὐδὲ γνωρίζει αὐτὴν ὅπολου μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Κρήτης.

* Ριθύμνη, κοιν. Ρέθυμνα· κεῖται μεταξὺ τῶν δύο πόλεων Χανίων καὶ Μεγάλου Κάστρου ἢ Κανδίας, ἀπέχουσα 40 μιλ. ιτ. τῆς πρώτης Δ. καὶ 53 τῆς δευτέρας Δ. εἶναι μὲν ἐλάσσων

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Πραξ. κ. 27. (3) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, σ. 38. (4) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτη.

τῶν Χανίων, ἀλλὰ χαριεστέρα καὶ ἐπίσης δυνατή· ἐπὶ Ἐνετῶν ἦν πολυανθρωποτάτη· ἔχει λιμένα μικρὸν καὶ μόνον πλοιαρίων δεκτικόν· ἡ πόλις καθίσταται ἔτι ὀχυρωτέρα ἔκ τινος φρουρίου κειμένου πρὸ αὐτῆς ἐπὶ μικροῦ πετρώδους ἀκρωτηρίου, καὶ τὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται μετ' ἀσφαλείας κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ φρουρίου τούτου ἔνθα εὑρίσκεται 12 — 14 ὀργυιῶν βάθος ἀμμῶδες, καὶ καλὸν ἀγκυροβόλιον καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ἀκτὴν μέχρι τοῦ Μυλοποτάμου· ἡ πρὸς δυσμὰς πεδιὰς εἶναι πετρωδεστάτη· ἐκ τοὐναντίου δὲ ἡ πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Μεγάλου Κάστρου ἔχει κήπους καλούς· οἱ καρποί, ἡ μέταξα, το ἔριον, τὸ μέλι, τὸ κηρίον. τὸ ἔλαιον, ὁ κρόκος καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα εἰσὶ τὰ ἄριστα τῆς νήσου. — Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐπέμπετο εἰς Ῥιθύμνην διοικητὴς ἔχων βαθμὸν ἱππέως, καὶ μετ' αὐτοῦ εἷς γραμματεὺς ἐκ τῶν εὐγενῶν τῆς Ἐνετίας· ἦν δὲ πόλις ἐπισκοπική, καὶ ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς προεχειρίζετο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κρήτης. — Τὸ Μυλοπόταμον μικρά, ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τῆς ἀρκτώας παραλίας καὶ 200 μικρὰ χωρία ἀπετέλουν μέρος τῆς ἐπαρχίας Ῥιθύμνης ἣ διῆκεν ἀπὸ τοῦ βορείου μέχρι τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ τῆς νήσου. —Οἱ Ὀθωμανοὶ εἷλον παρὰ τῶν Ἐνετῶν τὴν Ῥιθύμνην ἐν ἔτει 1646 τῇ 30 δεκεμβρίου δι' ὑπονόμου, καὶ κατακόψαντες μεληδὸν πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει κατοίκους, ἔλαβον ἐπέκεινα τῶν 100 τηλεβόλων καὶ πολλὰ πολεμεφόδια καὶ ζωοτροφίας (1).

ΟΣΜΙΔΑ, πόλις ἐκ τῶν ἀσήμων, οὐ πόῤῥω τῶν Ἐλευθερνῶν, ἀπαντωμένη παρὰ μόνῳ τῷ Σκύλακι (2).

ΣΥΒΡΙΤΑ κατὰ τὸν Σκύλακα ἢ κατὰ τὸν Ἱεροκλῆν ΣΥΒΡΗΤΟΣ ἢ κατ' ἄλλους ΣΥΒΗΡΤΟΣ, πόλις μεσόγειος ἐπί-

(1) Λάπιερ. (2) Σκύλ. Περιπλ. Κρήτη.

χουσα, κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα, 8 μιλ. Ῥωμ.=3 ὥρας 12 λεπ. τῶν Ἐλευθερνῶν (1) Ν. Δ. ὁ Σκύλαξ λέγει Συβρίτα και λιμὴν, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐπίνειον· τάττει δὲ αὐτὴν ὁ αὐτὸς πρὸς νότον τῆς νήσου, τὰς δὲ Ἐλευθερνὰς πρὸς βορέαν (2) ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων μνημονεύεται ἡ πόλις αὕτη ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἦν ἐκ τῶν κατὰ πρῶτον ἀναφανεισῶν ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος· κατὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον γίνεται μνεία ἐπισκόπου αὐτῆς Κυρίλλου καὶ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ δευτέραν σύνοδον ἄλλου ἐπισκόπου Θεοδώρου (3). — Ὁ ποταμὸς Μασσαλίας παρέῤῥει τῇ πόλει πρὸς μεσημβρίαν.

* Κατὰ τὰς πρὸς δυσμὰς ὑπωρείας τῆς Ἴδης, ἐπὶ κορυφῆς λόφου ὑψηλοῦ ἀπέχοντος ὡς ἔγγιστα 5 μιλ. Αγγλ.= 1 ὥρ. 40 λεπ. ἀπὸ τῆς μονῆς Ἀρκαδίου σώζονται τα ἐρείπια τῆς πόλεως Συβρίτων· πολλὰ και ἀξιόλογα ἀργυρᾶ νομίσματα τῶν Συβρίτων σώζονται (4).

ἘΛΕΥΘΕΡΝΑΙ, πολις μεσογειος κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Ῥιθύμνης· κατὰ τὸν Στεφανον οἰκιστὴς αὐτῆς ἐγένετο εἷς τῶν Κουρήτων· ἔλαβε δε ἡ πόλις κατὰ καιροὺς διαφορα ὀνόματα· και πρῶτον μεν ἐκλήθη Σάτρα, εἶτα Ἄωρος, εἶτα Ἐλευθερναι, εἶτα Ἀπολλωνία (5) ἡ πόλις Συβρίτα ἀπεῖχε μικρὸν των Ελευθερνων νοτ δυτικως, κατὰ δε δυσμας ἔκει το ἡ Ὄσμιδα (6). — Οἱ Ἐλευθερναιοι ἐπολέμησαν ποτὲ πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ὑποπτεύσαντες ὅτι οἱ περὶ τὸν Ναύαρχον τῆς Ῥόδου Πολεμοκλῆν εφόνευσαν τὸν συμπολίτην αὐτῶν Τίμαρχον, χαριζόμενοι τοῖς Κνωσσίοις (7), ἐξ οὗ φαίνεται

---

(1) Ἱεροκλ. σταθ. Ουεσσ. σ. 651. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.
(3) Λάπερ. (4) Πασλιὲ Περιηγ. Κρητ. Τ. Ι. κ. 20. σ 310.
(5) Στεφ. Βυζ. Ἐλευθερναί. (6) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (7) Πολυβ. β. 4, κ. 53.

ὅτι εἶχον πλοῖα καὶ ἐπίνειον. — Κατὰ τὸν Φιλίππου τοῦ Δημητρίου και τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς πόλεμον οὗ μετέσχε καὶ ἡ Κρήτη, κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἐλευθερναῖοι συνεμάχουν τοῖς Κνωσσίοις κατὰ τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' οἱ Πολυῤῥήνιοι καὶ οἱ Λαμπαῖοι καὶ οἱ αὐτῶν σύμμαχοι πολιορκήσαντες τοὺς Ἐλευθερναίους καὶ τοὺς Κυδωνιάτας καὶ τοὺς Ἀπτεραίους, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ἀποστάντας τῆς συμμαχίας τῶν Κνωσσίων (1). — Ἡ πόλις αὕτη ὅτε μεταβαλοῦσα καὶ πάλιν τὸ ὄνομα, ἀντὶ Ἐλευθερνῶν ἐκαλεῖτο ἤδη Ἀπολλωνία, κατεστράφη καὶ κατεσχέθη παρανόμως ὑπὸ τῶν Κυδωνιατῶν (2).

* Παρα τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης κεῖται χωρίον Ἐλευθέρνα, διατηρῆσαν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ κείμενον ἐπὶ τοῦ Ψυλωρίτου, ῥάχεως τινὸς τῆς Ἴδης, ἐν ἀποστάσει τεσσάρων ὡρῶν ἀπὸ τοῦ χωρίου Ἄξου, ὡς καὶ τὸ πάλαι αἱ δύο πόλεις Ἄξος ἢ Ὄαξος καὶ Ἐλεύθερναι ἔκειντο οὐ πόῤῥω ἀλλήλων. — Ἡ μεγάλη μονὴ Ἀρκάδι κεῖται πλησιέστατα τοῦ χωρίου Ἐλευθέρνας ἔνθα ἔχει μετόχιον.

ΘΕΡΑΠΝΑΙ, πόλις ταττομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου μεταξὺ τῶν μεσογείων πόλεων τῆς νήσου (3)· κατὰ τὸν Σολῖνον ἡ πόλις αὕτη ἦν τῶν ἀξιολογωτάτων τῆς Κρήτης (4).

ΨΥΧΙΟΝ, πόλισμα παρὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν, ἀπέχον 77 στάδια τοῦ λιμένος Μετάλλου δυτ-βορείως, καὶ 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Σιλίας δυτικῶς· ἔχει λιμένα ἐπισφαλῆ ἐν χειμῶνι (5)· ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὸ Ψύχιον οὐχὶ ὡς πόλισμα, ἀλλ' ὡς τόπον (6).

---

(1) Πολυβ. β. 4, κ. 55. (2) Ἰδ. Κυδωνία. (3) Πλιν. β. 4, κ. 20. (4) Σολιν. 2. (5) Πτολεμ.—Περιπλ. (6) Στεφ. Βυζ. Ψύχιον.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ψυχίου κεῖται ἤδη χωρίον Καστρὶ λεγόμενον (1).

ΦΑΙΣΤΟΣ, πόλις κατὰ τὸ μεσαῖον τμῆμα τῆς νήσου ἀπέχουσα τῆς μὲν Γόρτυνος 60 στάδια νοτ. δυτικῶς, τῆς δὲ θαλάσσης 20, τοῦ δὲ Μετάλλου τοῦ ἐπινείου αὐτῆς 40 ἀνατ. βορείως. Ἡ Φαιστὸς ἦν μία των τριῶν ὑπὸ τοῦ Μίνωος συνοικισθεισῶν πόλεων· κατέσκαψαν δὲ αὐτὴν οἱ Γορτύνιοι, καὶ κατέσχον τὴν χώραν (2)· ἄγνωστος ἡ ἐποχὴ τῆς καταστροφῆς ταύτης· συνέβη δὲ, ὡς φαίνεται, κατ' ἀρχαίους χρόνους· διὸ καὶ ὁ Πολύβιος διηγούμενος τὴν ἀλληλομαχίαν τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Κρήτης, ἀναφέρει μὲν τὸ ἐπίνειον τῆς Φαιστοῦ, ἀλλ' οὐδαμῶς τὴν πόλιν αὐτήν· ἐν τῷ πίνακι τοῦ Πλινίου τὸ ὄνομα μόνον τῆς πόλεως ταύτης φαίνεται· μνημονεύεται αὕτη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Φαιστόν τε Ῥύτιόν τε (3).

Ὁ Ἐπιμενίδης, ὁ τελῶν τοὺς καθαρμοὺς διὰ τῶν ἐπῶν ἦν, ὡς ἔλεγον, ἐκ Φαιστοῦ (4). — Ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη, κατὰ μὲν Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ὑπὸ Φαιστοῦ τοῦ Ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέους (5), κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ὑπὸ τοῦ Μίνωος. — Ἐν Φαιστῷ, ὡς λέγει ὁ Ἐτυμολόγος, ἐτίμων τὴν Σκοτίαν Ἀφροδίτην (6)· ὁ δὲ Ἀντώνιος Λιβεράλης ἐν ταῖς μεταμορφώσεσι λέγει ὅτι οἱ Φαίστιοι ἔθυον τῇ Φυτίᾳ Λητοῖ, διότι μετέβαλε τὴν Γαλάτειαν εἰς ἄῤῥενα, καὶ ἦγον ἑορτὴν καλουμένην Ἐκδύσια, διότι ἡ κόρη ἐξεδύθη τὸν πέπλον αὐτῆς· ἐκφράζει δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἑφεξῆς=

« Ταύτης ἔτι μέμνηνται τῆς μεταβολῆς Φαίστιοι καὶ » θύουσι Φυτίᾳ Λητοῖ ἥτις ἔφυσε μήδεα τῇ κόρῃ, καὶ τὴν

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 19, σ. 304. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Ομ. Ιλ. Β. ς. 648. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Στεφ. Βυζ. Φαιστός. (6) Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Κυθήραια.

» ἑορτὴν Ἐκδύσια καλοῦσιν, ἐπεὶ τὸν πέπλον ἡ παῖς ἐξέ-
» δυ » (1)· τὴν μεταβολὴν δὲ ταύτην τοῦ γυναικείου φύλου
ὑπέστη, κατὰ τὸν Ὀβίδιον, οὐχὶ ἡ Γαλάτεια, ἀλλ' ἄλλη τις
κόρη τῆς Κρήτης Ἶφις καλουμένη, θυγάτηρ Λίγδου καὶ Θελε-
τούσης.—Οἱ κάτοικοι τῆς Φαιςοῦ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἀςειότε-
ροι τῶν Κρητῶν, ἐξασκούμενοι εἰς τοῦτο ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας (2).

ΛΑΣΑΙΑ, πόλις κατὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν πλη-
σίον τῶν Καλῶν Λιμένων, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λου-
κᾶς (3), καὶ μικρὸν ἀπέχουσα τῆς πόλεως Λεβῆνος· ὁ
Πευτιγγέρειος πίναξ ὀνομάζει τὴν Λασαίαν Λισίαν καὶ τάτ-
τει αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 16 μιλίων Ῥωμ. = 6 ὥρας 24
λεπ. ἀπὸ τῆς Γόρτυνος 24 μιλ. = 9 ὥρας 36 λεπ. τῆς
Ἰνάτου, καὶ μικρὸν ἀπέχουσαν τῆς θαλάσσης (4)·

ΛΕΒΗΝ ἢ ΛΕΒΗΝΗ ἢ ΛΕΒΗ, πόλις παράλιος κειμέ-
νη κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης· ἦν μία
τῶν ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς νήσου, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος,
καὶ ἐμπορεῖον τῆς Γόρτυνος ἧς ἀπεῖχεν 90 σταδίους (5).
Ἐν Λεβῆνι ἦν Ἀσκληπιεῖον, ναὸς δηλ: τοῦ Ἀσκληπιοῦ οὗ ἡ
λατρεία μετηνέχθη εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ
Ἀφρικῇ Κυρήνης (6)· τὸν ναὸν τοῦτον ἀναφέρει καὶ ὁ Φιλό-
στρατος (7). Ὁ Πευτιγγέρειος πίναξ ὃς γράφει ἐσφαλμένως
τὸν Λεβῆνα Λεδῆνα τάττει αὐτὸν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ὑπὸ
τὴν Γόρτυνα νοτίως, ἐν ἀποστάσει 12 μιλίων Ῥωμ. = 4
ὡρ. 48 λεπ. συμφώνως τῷ Στράβωνι, πλὴν μικρᾶς τινος
διαφορᾶς ὀλίγων σταδίων· φαίνεται ὅτι ἡ ἀκμὴ τῆς πό-
λεως ταύτης ἐπ' ὀλίγον διήρκεσε, διότι ὑπὸ τοῦ Πευτιγγε-
ρείου πίνακος δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἀξιόλογος πόλις, καὶ

(1) Αντων. Λιβερ. Μεταμορφ 17. (2) Αθην. Δειπνοσ. β 6, 261.
(3) Πραξ. 27, κ. 8. (4) Μάννερτ. β. 3, κ. 8. (5) Στραβ. β. 10, σ.
478. (6) Παυσ. Κορ. κ. 26. (7) Φιλοστρ. βίος Απολλωνίου β. 9, κ. 11.

ὁ Ἱεροκλῆς δὲν καταριθμεῖ αὐτὴν μεταξὺ τῶν Κρητικῶν πόλεων. Ὁ Λεβὴν ὀλίγον ἀπεῖχε τῆς πόλεως Λασαιας· μετὰ πέντε δὲ λεπτὰ ἀπ' αὐτοῦ δυτικῶς ἦν, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, τὸ ἀκρωτήριον ὁ Λέων. Ὁ Λεβὴν ἦν πατρὶς τοῦ Λευκοκόμου καὶ τοῦ Εὐξυνθέτου ὧν τὴν ἱστορίαν διηγεῖται ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ ἔρωτος λόγῳ (1).

* Ἡ θέσις καὶ ὁ λιμὴν τοῦ Λεβῆνος καλεῖται ἤδη Λιόντα.

ΆΛΑΙ, πολισμα κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν ἀπέχον 20 ςαδ. τῆς πόλεως Λεβῆνος Δ. κατὰ τὸν Περίπλουν.

ΓΌΡΤΥΝ ἢ ΓΌΡΤΥΝΑ, πόλις κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Κνωσσοῦ καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Φαιστοῦ, ἐν πεδίῳ εὐφόρῳ περικλειομένῳ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν καὶ τὸ βόρειον ὑπὸ τῆς Ἴδης καὶ τῶν κλάδων αὐτῆς, μία τῶν τριῶν μεγίστων καὶ ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς νήσου. Ἡ Γόρτυν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Γόρτυνος, υἱοῦ, κατά τινας, τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας Τεγεάτου, κατὰ δὲ τοὺς Κρῆτας τοῦ Ῥαδαμάνθυος (2)· ἦν περιτετειχισμένη τὸ πάλαι, ὡς ἐκ τοῦ Ὁμήρου δείκνυται=

Γόρτυνά τε τειχιόεσσαν (3)·

ἀλλ' ὕστερον κατηδαφίσθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔμεινε διαπαντὸς ἀτείχιστος· καὶ Πτολεμαῖος μὲν ὁ Φιλοπάτωρ ἐπεχείρησε νὰ τειχίσῃ αὐτὴν, ἀλλ' ἔφθασε μόνον ὅσον ἐπὶ ὀκτὼ σταδίους· ὁ Στράβων λέγει ἐπὶ ὀγδοήκοντα, ἀλλὰ τὸ χωρίον εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένον, διότι, κατὰ τὸν αὐτὸν γεωγράφον, ὁλόκληρος ὁ κύκλος τῆς πόλεως ἦν ὅσον πεντήκοντα σταδίων (4)· εἶχε δε δύο ἐπίνεια ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης=τον Λεβῆνα, τὸ καὶ ἐμπορεῖον αὐτῆς καὶ τὸ Μέταλ-

(1) Θεοφρας. παρὰ Στραβ. β. 10, σ. 478. (2) Παυσ. Αρκ. κ. 53.
(3) Ομ. Ιλ. Β. ς. 158. (4) Στραβ. β. 10, σ. 478. ιδ. σχολ. Κατασυβ

λου· καὶ τοῦ μὲν Λεβῆνος ἀπεῖχεν 90 σταδίους, τοῦ δὲ Μετάλλου 130· διέῤῥεε δ' αὐτὴν ὅλην ὁ ποταμὸς Ληθαῖος, ὡς λέγει ὁ Στράβων (1) ἢ κατ' ἄλλους παρέῤῥεεν αὐτῇ (2).— Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὁ Ζεὺς ὑπὸ μορφὴν ταύρου ἁρπάσας ἐκ τῆς Φοινίκης τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀγήνορος Εὐρώπην, ἐπεραιώθη εἰς Κρήτην, καὶ διαβὰς τὸν Ληθαῖον ποταμὸν, ἤγαγεν αὐτὴν εἰς Γόρτυνα. Κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ Γορτύνιοι ἦσαν ὅμοροι τοῖς Πρασίοις, καὶ ἀπεῖχεν ἡ Γόρτυν τῆς Πράσου ἑκατὸν ὀγδοήκοντα στάδια (3)· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι σφάλλει κατὰ τοῦτο ὁ γεωγράφος, συγχέων τὰς δύο πόλεις Πράσον καὶ Πρίανσον (4)· ἡ Γόρτυν ἐδευτέρευε τῆς Κνωσσοῦ κατὰ τὴν δύναμιν· καὶ ἐν ὅσῳ αἱ δύο αὗται συνέπραττον ἀλλήλαις, εἶχον ἅπαντας τοὺς ἄλλους ὑπηκόους· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐστασίασαν, διέστησαν καὶ τὰ κατὰ τὴν νῆσον, καὶ εἰς ὁποτέρους προσετίθετο ἡ Κυδωνία ἐκεῖνοι καὶ ὑπερίσχυον (5). Ὅτε ἡ Κνωσσὸς ἐξωντώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἡ Γόρτυν ἔμεινεν ἡ μόνη ἐπίσημος πόλις, καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀνεγνωρίζετο ὡς ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου. — Οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ μνημείων τῆς Γόρτυνος· ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει ὅτι αὐτὴ ὡς μητρόπολιν τῆς Κρήτης διετηρήθη δὲ καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους τοῦ μεσαιῶνος· ἀλλ' ἄγνωστόν πότε καὶ πῶς κατεστράφη. — Ἡ Γόρτυν ὠνομάσθη κατὰ καιροὺς Λάρισσα, Ἑλλωτὶς καὶ Κρημνία (6). — Αἱ δύο πόλεις = τὸ Ῥύτιον καὶ ἡ Φαιστὸς ἔκειντο ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Γορτυνίων· κατέσκαψαν δὲ τὴν Φαιστὸν οἱ Γορτύνιοι ἀπέχουσαν τῆς πόλεως αὐτῶν 60 σταδια.

---

(1) Στραβ. αὐτ. (2) Εὐσταθ. εἰς Ὁμ. Ιλ. Β. σ. 616. (3) Στραβ. β. 10. σ. 478. (4) Ιδ. Πραῖσος πολ. (5) Στραβ. αὐτ. (6) Στεφ. Βυζ.—Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Ἑλλωτίς.

* Ἐπὶ τῆς ἀρκτώας ἤτοι τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Μαλογνίτου, ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα 2 1/2 ὡρῶν ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἴδης, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ εὐφορωτάτου τῶν πεδίων ἁπάσης τῆς Κρήτης, τοῦ ἤδη Μεσαρᾶ λεγομένου εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς Γόρτυνος κατέχοντα εὐρύχωρον περιφέρειαν καὶ συγκείμενα ἐξ ἀπειραρίθμων φύρδην σεσωρευμένων συντριμμάτων κοκκωτοῦ πορφυρίτου λίθου καὶ καλλίστου μαρμάρου (1). Μετὰ μιᾶς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τούτων πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν ὑπάρχει λόφος καὶ ἐν αὐτῷ ὁ λεγόμενος Λαβύρινθος τῆς Γόρτυνος· εἶναι δὲ τοῦτο μέγα κατώρυγμα ὑπόγειον ἔχον πολυαρίθμους διόδους καὶ περιελιγμοὺς καὶ θαλάμους καὶ θόλους διατέμνοντας ἀτάκτως ἅπαν τὸ ἔνδον τοῦ λόφου· τινὲς ἐθεώρησαν τὸ κατώρυγμα τοῦτο ὡς λαβύρινθον, νομίσαντες μάλιστα ὅτι ἦν ὁ αὐτὸς τῷ τῆς Κνωσσοῦ μεθ' ἧς συνεκοινώνει ὑπογείως· ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην νεωτέρων περιηγητῶν στηριζομένην εἰς παρατηρήσεις ἀκριβεῖς καὶ βασίμους (2), τοῦτο οὔτε λαβύρινθος ἦν οὔτε μεταλλεῖον, ὥς τινες ὑπέλαβον οὔτε ἄλλο τι εἰμὴ μόνον λατομεῖον μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξ οὗ κατεσκευάσθησαν πολλαὶ οἰκοδομαὶ καὶ ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία καὶ ἄλλα διάφορα κτίρια· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μετεβλήθη εἰς κρησφύγετον, εἰς ἔπαυλιν ποιμένων καὶ ποιμνίων καὶ εἰς ληστῶν καὶ πειρατῶν καταγώγιον (3). Οὐ πόῤῥω τῶν ἐρειπίων τῆς Γόρτυνος κεῖται χωρίον Ἅγιοι Δέκα.

---

(1) Βλακιδίλλας Μερ 5, σ. 435. Ἰδ. Τουρνεφ. σ. 22 — Ποκοκ. 2. σ. 358 — Σαβαρὺ σ. 152. Ἰδ. καὶ Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 400.

(2) Σιβερ σ. 510, 519. (3) Αὐτ.—ἰδ. Χοικ. Τ. 1, κ. 5. σ. 447—454 καὶ Λάπερ περὶ τοῦ Λαβυρίνθου τῆς Κρήτης.

ῬΥΤΙΟΝ, πολ. κατὰ τὸ νοτ·ἀνατολικὸν τῆς Γόρτυνος, τὸ βορ·ἀνατολικὸν τῆς Φαιστοῦ καὶ τὸ δυτικὸν τῶν Στηλῶν ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Γορτυνίων· ὁ Ὅμηρος μνημονεύει τοῦ Ῥυτίου μετὰ τῆς Φαιστοῦ=

Φαιστόν τε Ῥύτιόν τε πόλεις εὖ ναιεταώσας (1)·

καὶ ὁ Στράβων ὡσαύτως — Γορτυνίων δ' ἐστὶ καὶ τὸ Ῥύτιον σὺν τῇ Φαιστῷ (2)·
καὶ ὁ Νόννος δὲ

Οἷς ἅμα πολλοὶ
Ὑψιλόφου Γόρτυνος ἐθωρήσσοντο πολῖται
Καὶ νάσται Ῥυτίοιο (3)·

ἀπαντᾶται δὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης καὶ παρὰ τῷ Πλινίῳ καὶ παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ.

ΛΥΚΑΣΤΟΣ, πόλις κατὰ τὸ μεσόγαιον μεταξὺ Κνωσσοῦ καὶ Γόρτυνος· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Λύκτον, Μίλητόν τε καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον (4)·

ἐπὶ τοῦ Στράβωνος δὲν ἐσώζετο πλέον, ὡς οὐδὲ ἡ Μίλητος· τῆς δὲ χώρας τὸ μὲν διενείμαντο οἱ Λύκτιοι, τὸ δὲ οἱ Κνώσσιοι, κατασκάψαντες τὴν πόλιν (5)· ὁ Πλίνιος ἀλλ' ὅμως ἀναφέρει τὴν Λύκαστον ὡς μίαν τῶν μεσογείων πόλεων, ὡς καὶ ὁ Πομπόνιος Μέλας. Οἱ Γορτύνιοι ἐδωρήσαντο ποτὲ τοῖς Ῥαυκίοις τὴν Λύκαστον ἢ ἐκαλεῖτο Λυκάστιον (6).

ῬΑΥΚΟΣ, πόλις ὀρεινὴ κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς μεταξὺ Κνωσσοῦ καὶ Γόρτυνος καὶ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Λυκάστου ἧς ἀπεῖχεν ὀλίγον· ἡ Ῥαῦκος συνῳκί-

---

(1) Ομ. Ιλ. Β. ς. 648. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Νονν. Διονυσ. β. 13, ς. 233. (4) Ομ. Ιλ. Β. ς. 647. (5) Στραβ. β. 10, σ. 479. (6) Πολυβ. κ. 45.

σθη ὑπ' ἀνθρώπων ἐξορισθέντων τῆς πατρίδος. αὐτῶν ἐκ τῶν μελισσῶν, διότι λέγεται ὅτι σμῆνος μελισσῶν χαλκοειδῶν λεγομένων ἐκ τινος δαιμονίας προσβολῆς κατέπεσεν εἰ. Κρήτην ἐπὶ τοῦ τόπου ἔνθα ᾤκουν πρότερον οἱ Ῥαύκιοι καὶ τοσοῦτον ἐστενοχώρησεν αὐτούς, ὥστε ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ καταλείψωσι τὴν πόλιν και μεταβάντες ἐνταῦθα, ἔκτισαν ταύτην τὴν Ῥαῦκον ἣν ὠνόμασαν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτῶν (1)· ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην (2) — Οἱ Γορτύνιοι κυριεύσαντες ποτὲ τὴν Λύκαστον ἐδωρήσαντο αὐτὴν τοῖς Ῥαυκίοις μετὰ τῆς χώρας αὐτῆς (3)·

* Χωρίον Ἅγιος Μύρων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαλεβιζίου ἐπὶ πλευρᾶς ὄρους, καθ' ἡμίσειαν ὡς ἔγγιστα ὥραν ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν αὐτοῦ, καὶ περίφημον καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον διὰ τὸν ἐξαίρετον οἶνον αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Ῥαύκου ἔλαβε τὸ χωρίον τὸ ὄνομα ἀπὸ ἐπισκόπου Μύρωνος, ἁγίου ἀνδρὸς καὶ μάρτυρος, ὡς ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Λαμβηκίου δηλοῦται = Μηνὶ αὐγούστῳ θ' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μύρωνος, επισκοπου Κρήτης· ὁ ἅγιος καὶ θαυματουργὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ ἱεράρχης Μύρων γεννᾶται ἐν Κρήτῃ τῇ νήσῳ ἐν Ῥαυκίᾳ τῇ πόλει, πλησίον Κνωσσοῦ ἐπὶ Δεκίου τοῦ βασιλέως, ἐξ εὐγενῶν φὺς γονέων κτλ. (4).

ΠΑΝΝΟΝΑ, πόλισμα οὐ πόρρω τῆς Κνωσσοῦ· ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀναφέρεται.

ΘΕΝΑΙ, πόλις ἐν πεδίῳ καλουμένῳ Ὀμφαλίῳ οὐ πόρρω

---

(1) Αἰλιαν. Ζ. ιϛ. β 17, κ. 35. (2) Στεφ. Βυζ. Ῥαῦκος.

(3) Πολυβ. κ. 45. (4) Λαμβήκιος ἐν καταλογῳ Βιβλιοθ. Βινδοβ. β. 8, 261 (ἐν Κώδηκ. 14). περιέχοντι Ελληνικὸν ἐκκλησιαστικὸν μηνολόγιον· ὁ Ἅγιος οὗτος κατετάχθη καὶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν μαρτυρολογιον τῇ 8 αὐγούστου. In Creta sancti Myrenis Episcopi, miraculis clari.

τῆς Κνωσσοῦ κατὰ μεσημβρίαν, παρὰ τὸν ποταμὸν Τρίτωνα, ὁ Καλλίμαχος μνημονεύει τῶν Θενῶν οὕτω=

Εὖτε Θενὰς ἀπέλειπεν, ἐπὶ Κνωσσοῖο φέρουσα,
Ζεῦ πάτερ, ἡ νύμφη σὲ, Θεναὶ δ' ἔσαν ἐγγύθι Κνωσσοῦ,
Τουτάκι τοι πέσε, δαῖμον, ἀπ ὀμφαλὸς· ἔνθεν ἐκεῖνο
Ὀμφάλιον μετέπειτα πέδον καλέουσι Κύδωνες (1)·

καὶ ὁ Στέφανος λέγει = Ὀμφάλιον, τόπος Κρήτης, πλησίον Θενῶν καὶ Κνωσσοῦ (2)· καὶ ὁ Διόδωρος δὲ οὕτω= Φερομένου μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Κουρήτων αὐτοῦ (τοῦ Διὸς) νηπίου, φασὶν ἀποπεσεῖν τὸν ὀμφαλὸν περὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Τρίτωνα (3).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῶν Θενῶν κεῖται χωρίον Κανὶ-Καστέλι λεγόμενον καὶ ἐρείπια φρουρίου τοῦ μεσαιῶνος Τέμενος καλουμένου καὶ κτισθέντος τῷ 961 ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ, στρατηγοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ· τὸ φρούριον τοῦτο κατέστη ὀνομαστὸν ἐπὶ Ἐνετῶν, διότι κατέφυγεν εἰς αὐτὸ ὁ Δοὺξ τῆς Κρήτης, ὅτε ὁ Δουξ τῆς Νάξου Μάρκος Σανούδας ἐπαναστὰς κατὰ τῆς Ἐνετίας, ἐγένετο κύριος πρὸς καιρὸν τῶν πρωτίστων πόλεων τῆς Κρήτης (4)· ἦν δὲ τὸ Τέμενος ἐπὶ ὄρους ἐν μέσῳ πολλῶν ἄλλων ὀρέων καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ βαθυτάτων κοιλάδων. — Κατὰ τὸ ἀνατοβόρειον τοῦ Κανὶ-Καστελίου μετὰ 8 μίλια ἰτ. κεῖται χωρίον Ἀρχάνες καλούμενον καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Γιούκτα ἐφ' οὗ ἦν ὁ τοῦ Διὸς λεγόμενος τάφος ὃς ἐσώζετο καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ἔτι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (5).

---

(1) Καλλιμαχ. Ὕμν. εἰς Δία ς. 42 (2) Στεφ. Βυζ. Ὀμφάλιον.
(3) Διοδ. Σικ. 6. 5, κ. 70. (4) Φοσκαρίνης περὶ φορολογ. ιταλ. παρὰ Κορνηλ. 5, 2, σ. 243. (5) Ἰδ. Πασλιῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18.

ΑΞΟΣ ἢ ΟΑΞΟΣ, πόλις παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀαξὸν (1) μικρὸν ἀπέχουσα τῆς πολ. Ἐλευθερνῶν, κατὰ τὸν Ξενίωνα καὶ τὸν Φιλισθένην (2)· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὀαξοῦ ἢ ἀπὸ Ὀαξοῦ υἱοῦ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνωος ἢ ἀπὸ Ὀαξοῦ υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀνθηλίνης· κατά τινας δὲ ἀπὸ τοῦ κρημνώδους τοῦ τόπου, ὡς ὁ Στέφανος λέγει = Ὀαξὸς τινὲς · διὰ τὸ κατάκρημνον εἶναι τὸν τόπον· καλοῦσι γὰρ τοὺς τοιούτους τόπους ἄξους, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ἀγμούς (3)· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Μίνωος. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρων τὴν πόλιν Ἀξὸν, λέγει ὅτι ἐβασίλευσε ποτὲ ἐν αὐτῇ ὁ Ἐτέαρχος ὃς ἔχων θυγατέρα Φρονίμην τοὔνομα ὀρφανὴν μητρὸς, ἔγημε δευτέραν γυναῖκα· εἰσελθοῦσα δὲ αὕτη εἰς τὴν οἰκίαν, ἔδειξε πραγματικῶς ὅτι ἦν μητρυιὰ τῆς Φρονίμης, καὶ οὐ μόνον ἐμηχανᾶτο τὰ πάντα κατ' αὐτῆς, ἀλλὰ τέλος καὶ διέβαλεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ὡς ἀκολασταίνουσαν· πιστεύσας δ' ἐκεῖνος, ἔπραξε κατὰ τῆς θυγατρὸς ἔργον ἀπαίσιον· ἦν ἐν Ἀξῷ ἔμπορός τις Θηραῖος Θεμίσων καλούμενος· τοῦτον προσκαλεσάμενος ὁ Ἐτέαρχος εἰς ξενίαν καὶ ἐξορκώσας ὅτι θὰ ὑπηρετήσῃ αὐτῷ εἰς ὅ,τι ἂν δεηθῇ, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν θυγατέρα, κελεύσας νὰ ἀπαγάγῃ καὶ νὰ καταποντώσῃ αὐτήν· ἀγανακτήσας δὲ ὁ Θεμίσων ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ καὶ διαλυσάμενος τὴν ξενίαν, παρέλαβε τὴν κόρην καὶ ἀπέπλευσεν, ἀλλ' ὡς ἔφθασεν εἰς τὸ πέλαγος, διαδήσας διὰ σχοινίου, καθῆκε μὲν αὐτὴν εἰς τὸ πέλαγος, ἵνα πληρώσῃ τὴν ἐξόρκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, ἀλλ' ἅμα ἀνελκύσας αὐτὴν, ἀφίκετο εἰς τὴν Θήραν (4), καὶ ἐκεῖ παραλαβὼν αὐτὴν ὁ Πολύμνηστος, ἀνὴρ τῶν Θηραίων δόκιμος, ἐπαλλακεύετο

---

(1) Βιργιλ. Εκλ. 1 — Βίβιος περὶ ποτ. σ. 15, ἐκδ. Οβιρλ. (2) Στεφ. Βυζ. Οαξός. (3) Στεφ. αὐτ. (4) Ἡροδοτ. β. 4, κ. 154.

καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Βάττον, οἰκιστὴν τῆς Κυρήνης (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης ὑπάρχει χωρίον διατηρῆσαν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀξὸς καὶ κείμενον ἐπὶ πλευρᾶς λόφου, οὐ πόῤῥω τοῦ χωρίου Ἐλευθέρνας διατηρήσαντος καὶ τούτου τὴν ὀνομασίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐλευθερνῶν κειμένης τὸ πάλαι οὐ πόῤῥω τῆς Ἀξοῦ ἢ Ὀαξοῦ (2). Περὶ τὸ χωρίον Ἀξὸν σώζονται λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως· κεῖται δὲ ἡ Ἀξὸς κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἐλευθέρνας, κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Δαφνίδων καὶ οὐ πόῤῥω τοῦ χωρίου Γαράζου καὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ λεγομένου τῆς Ἀξοῦ ῥέοντος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν θάλασσαν· τὰ πέριξ τοῦ χωρίου εἰσὶ γυμνὰ, τραχέα καὶ κρημνώδη ἔχοντα μόνον ἐλαίας τινὰς σποράδην. — Τὰ εὑρεθέντα νομίσματα τῆς Ἀξοῦ παριστῶσι τὰ μὲν τὸν Δία, τὰ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα. — Περὶ τὸ χωρίον εὑρέθησαν ἐρείπια τείχους ἀρχαιοτάτου Κυκλωπικοῦ καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου εἰς τεῖχος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἐσταυρωμένου ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου ἡ ἑξῆς Δωρικὴ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή=

Μή μου ἐνυβρίξῃς ἁγνὸν τάφον, ὦ παροδῖτα,
Μή σοι μηνίσῃ πικρὸν ἐπ' Ἀγεσίλας,
Φερσεφόνα τε κόρη Δαμάτερος· ἀλλὰ παρέρπων
Εἶπον Ἀρατίῳ: Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν·

καὶ ἄλλαι ἀλλαχοῦ ἡμιεξηλειμμέναι, καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ ἀπὸ τοῦ χωρίου λείψανα ὑδραγωγοῦ τοῦ μεσαιῶνος (3).

ΤΥΛΙΣΣΟΣ, πόλις μνημονευομένη ὑπὸ μόνου τοῦ Πλινίου ἐν ἀορίστῳ θέσει· ἐν τῷ γεωγραφικῷ πίνακι τοῦ Κίπερτ τάττεται οὐ πόῤῥω τῆς Κνωσσοῦ πρὸς δυσμάς.

(1) Ἡροδοτ. β. 4, κ. 155. (2) Στεφ. Βυζ. Ὀαξός πόλις Κρήτης Ἐλευθερνῶν οὐ πόῤῥω. (3) Πασλέϋ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 8.

* Χωρίον Τυλίσου ὑπάρχει κατὰ τὸ νότιον τοῦ ὄρους Στρομπολίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαλαβεζίου, καὶ ἐκ μόνης τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος ὁ Πασλὲϋ ἐθεώρησε τὴν θέσιν ταύτην ὡς τὴν τῆς ἀρχαίας Τυλισσοῦ. Νομίσματα τῶν Τυλισσαίων εὑρέθησαν οὐχὶ ἐνταῦθα ἀλλ' ἀλλαχοῦ παριστῶντα νέον φέροντα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς κεφαλὴν αἰγάγρου καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον· καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν κατὰ ταῦτα τὰ μέρη ὀρέων εὑρίσκονται πολλαὶ αἴγαγροι, προτείνει καὶ τοῦτο ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς ὡς ἐπιχείρημα ἀποδεικτικὸν τῆς ταὐτότητος (1)· ἀλλ' αἱ εἰκασίαι αὗται εἰσὶ βεβιασμέναι καὶ πολὺ πόῤῥω τῆς πιθανότητος.—Τὸ χωρίον Τυλίσου περικυκλοῦται ὑπὸ ξυλοκερατιῶν, ἐλαιῶν καὶ ἀμπελώνων.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ, πόλις κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πλησιέστατα τοῦ Ματίου πρὸς δυσμὰς (2), καὶ κατὰ τὸ βορδυτικὸν τῆς Κνωσσοῦ· κατα τὸν Στέφανον ἡ πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον Κυδωνία (3). Ἐν τῇ τετάρτῃ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ γίνεται μνεία Εὐσεβίου, ἐπισκόπου Ἀπολλωνίας (4)· παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ οὐχ εὕρηται ἡ πόλις αὕτη.

* Κατὰ τὸν Πασλεϋ τὸ χωρίον Ἁρμυρὸν κεῖται πιθανῶς ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἀπολλωνίας.

ΚΥΤΑΙΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Δίου· ὁ Πλίνιος τάττει τὸ Κυταῖον μεταξὺ Πανόρμου καὶ Ἀπολλωνίας (5)· ὡσαύτως ἀναφέρουσιν αὐτὸ καὶ ὁ Πτολεμαῖος (6) καὶ ὁ Στέφανος (7) καὶ ὁ Μελέτιος (8) καὶ ὁ Νόννος (9).

---

(1) Πασλὲϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 38, σ. 264. (2) Πλιν. β. 4. κ. 12, § 20. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀπολλωνία. (4) Λάπερ. (5) Πλιν. Φυσ. Ἱσ. β. 4, κ 20. (6) Πτολεμ. Γεωγρ. β. 3, κ. 17. (7) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Κύταιον ἔστι καὶ Κύταιον πόλις Κρήτης. (8) Μελετ. Γεωγρ. σ. 409.
(9) Νόνν. 13, 237—Καὶ ἔσται καλὰ Κυταίου.

* Τὸ Κυταῖον ἔκειτο πιθανῶς πλησίον τοῦ ἤδη σωζομένου Παλαιοκάστρου, κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς τοῦ Μεγάλου κάστρου ἢ Κανδίας κόλπον, οὐ πόρρω τοῦ χωρίου Ῥογδιᾶς κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης (1).

ΜΑΤΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, ἀπέναντι τῆς νήσου Δίας, κατὰ τὸν Πλίνιον, καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀπολλωνίας (2). Παρὰ τὸ Μάτιον ᾠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἡ πόλις Χάνδαξ ἢ Κάνδια (3).

ΧΑΝΔΑΞ, πόλις οὐχὶ τῶν ἀρχαίων· οἱ Σαρακηνοὶ κατακτηταὶ τῆς Κρήτης κατὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα 833 π. Χ. ἐκπλεύσαντες οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν ἐξ Ἱσπανίας ὡς κοινῶς νομίζεται, ἀλλ' ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἐπεραιώθησαν κατὰ πρῶτον καὶ ᾤκησαν εἰς Σοῦδαν, κατὰ τὴν νῦν Ἀκρωτήρι λεγομένην Χώραν, ἣν οἱ περὶ τοῦ συμβάντος τούτου γράψαντες Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, ὡς ὁ Ζωναρᾶς, ὁ Κεδρηνὸς καὶ ὁ Κουροπαλάτης, ὀνομάζουσιν Ἀκρωτήριον Χάρακα, διότι αἱ δύω λέξεις Σοῦδα καὶ Χάραξ εἰσὶ συνώνυμοι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ Μεσαιῶνος· ἐχρῶντο δὲ κυρίως τῇ ὀνομασίᾳ τῆς Σούδας σημαίνοντες δι' αὐτῆς ὠχυρωμένον χάρακα· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ στρατηγὸς Ἔμπου Χαάπης ἢ Ἀπόχαψ, ὡς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὀνομάζεται, καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἔκτισαν ἐν κεντρικωτέρᾳ θέσει τὴν πόλιν Χάνδακα, παρὰ τὸ ἀρχαῖον Μάτιον, πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἡρακλείου καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ῥεθύμνης· ἡ Ἀραβικὴ αὕτη ὀνομασία Χάνδαξ (Χανδάκι) ἐγένετο παραδεκτὴ μέχρι τινὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἕως οὗ ὁ Ἑνετὸς Δάνδολος μετεποίησεν αὐτὴν εἰς Κάνδιδαν, καὶ ἄλλοι μετέπειτα Ἑνετοὶ συγγραφεῖς εἰς Κάνδιαν· καὶ μέχρι

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 16, σ. 259 κέξ. (2) Πλιν. β. 3, κ. 12, § 20. (3) Ιδ. Χάνδαξ κτλ.

τινὸς μὲν ἡ Ιταλικὴ αὕτη ὀνομασία περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν πρωτίστην ταύτην πόλιν τῆς Κρήτης, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐξετάθη ἐπὶ πάσης τῆς νήσου ἥτις ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος μέχρι τοῦδε γνωρίζεται καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ὡς κατὰ τὴν Ιταλίαν, Γαλλίαν, Αγγλίαν κτλ. ὑπὸ τὸ ὄνομα Candia, Candie καὶ Candy (1).

Ἡ πόλις Χάνδαξ καλεῖται ἤδη ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Μεγάλον Κάστρον ἢ ἁπλῶς Κάστρον· κεῖται δὲ, κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἄγγλου Περιηγητοῦ Πασλίε ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ πάλαι Ματίου (2), τῆς ἀμέσως πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀπολλωνίας κειμένης πόλεως, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλινίου φυλαττομένην τάξιν = Πάνορμος, Κυταῖον, Ἀπολλωνία, Μάτιον (3). Τὸ φρούριον τῆς πόλεως Μεγάλου Κάστρου εἶναι ὀχυρὸν, καὶ τὸ πρῶτον τῶν τριῶν κυρίων φρουρίων τῆς νήσου. Ὁ λιμὴν ἄχρηστος καὶ σκαφῶν μόνον δεκτικός· σκέπεται δὲ ὑπὸ τῆς ἀπέναντι νήσου Δίας. Ἡ πόλις ἠμελημένη ὡς πᾶσαι αἱ Ὀθωμανικαὶ πόλεις, τὰ δὲ τείχη αὐτῆς εἰσὶν ὀχυρά· ἔχει τάφρους βαθείας καὶ 8 μιλίων περίμετρον· ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι ἀπρόσβλητος καὶ ἀπροσπέλαστος διὰ τὸ ἀβαθές. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ὡς 12,000 ὧν αἱ 10,000 Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοί, Ἀρμένιοι καὶ Ἑβραῖοι· τὰ πέριξ πεδιάδες μεγάλαι καὶ εὔφοροι πλουτοῦσαι ἐκ παντοδαπῶν προϊόντων. Ἡ πόλις αὕτη ἦν ἐν κρείττονι στάσει ἐπὶ Ἑνετῶν παρ' ὧν ἑάλω ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1669 τῇ 16 Σεπτεμβρίου μετὰ τριετῆ πολιορκίαν καθ' ἣν ἀπώλοντο ἑπτὰ σατράπαι, ὀγδοήκοντα ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπέρεινα τῶν δέκα χιλιάδων γενιτσάρων, ἐκτὸς ἄλλων

---

(1) Ἴδ. Πασλίε Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 11, σ. 180, 196.
(2) Αὐτ. κ. 16, σ. 261. (3) Πλίν. Β. 4, κ. 20.

στρατιωτῶν. Οἱ Ἐνετοὶ ἐπολιόρκησαν αὐτὴν μετὰ ταῦτα, ἀλλ' εἰς μάτην. Μ. Γ. 42. 58'. Π. 18. 45'.

ΚΝΩΣΣΟΣ, πόλις μία τῶν τριῶν μεγίστων καὶ ἐπιφανεστάτων κειμένη ἐν πεδίῳ καὶ ἔχουσα τὸ πάλαι περιφέρειαν 30 σταδίων, μεταξὺ τῆς Λυκτίας καὶ τῆς Γορτυνίας· ἀπεῖχε δὲ ἡ Κνωσσὸς τῆς μὲν Γόρτυνος 200 σταδίους Β. Δ. τῆς δὲ Λύκτου 120 Β. Δ. τῆς δὲ θαλάσσης τῆς πρὸς βοῤῥᾶν 25 (1)· ὁ Ὅμηρος ὑμνεῖ κατ' ἐξοχὴν τὴν Κνωσσὸν, ἐπονομάζων αὐτὴν μεγάλην (2)· ἤρχετο δὲ αὕτη ἔνθα οἱ βραχίονες τῆς Ἴδης καταπίπτουσιν ἠρέμα πρὸς ἄρκτον εἰς λόφους εὐφόρους, καὶ διατεμνόμενοι οὕτω διὰ χλοερῶν καρποφορειῶν διήκουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ περὶ τὴν Κνωσσὸν κατεῖχον οἱ Κούρητες, Κορύβαντες καὶ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, καὶ ἐκεῖ ἐτελοῦντο οἱ ὀργιασμοὶ αὐτῶν καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς, καὶ ἐκεῖ ἐδείκνυτο τὸ ἄντρον ἐν ᾧ ἐτέχθη καὶ ὁ τύμβος ἐν ᾧ ἐτάφη, ὡς ἔλεγον. Ἐκτίσθη δὲ ἡ πόλις αὕτη πρὸ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων, καὶ κατ' ἐκείνην κυρίως τὴν ἐποχὴν ἀνεδείχθη ὑπερτέρα πασῶν τῶν πόλεων τῆς Κρήτης, καὶ ἐγένετο βασίλειος καθέδρα τοῦ Μίνωος, διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου Μινώϊος Κνωσσὸς λέγεται (3), καὶ διετέλεσε μέχρι πολλοῦ φέρουσα τὰ πρῶτα (4), καὶ συμφρονήσασα τῇ Γόρτυνι, ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Κρήτην πλὴν τῆς πόλεως τῶν Λυκτίων (5), καὶ συνωμολογήθη συνθήκη μεταξὺ Κνωσσίων καὶ Γορτυνίων καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β'. ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς (220 π. Χ.) προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐταπεινώθη ἡ Κνωσσὸς καὶ πολλῶν τῶν προνομίων αὐτῆς ἐστε-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 476. (2) Ομ. Οδ. Τ. ς. 178. (3) Ομ. Υμν. εἰς Απολλ. Πυθ. ς. 215. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Πολυβ. Β. 4, κ. 53.

ρήθη, καὶ τὸ ἀξίωμα μετέστη εἰς τὴν Γόρτυνα καὶ εἰς τὴν Λύκτον· ἀλλ᾽ ὕστερον ἀνέλαβεν αὖθις τὸ παλαιὸν σχῆμα τῆς μητροπόλεως. Ἡ Κνωσσὸς εἶχεν ἐπίνειον τὸ Ἡράκλειον· ἀλλ᾽ ὁ Μίνως μετεχειρίζετο ἐπίνειον τὸν Ἀμνισὸν ἔνθα ἦν καὶ ναὸς Εἰλειθυίας. Ἡ Κνωσσὸς ἀρχαιότερον ἐκαλεῖτο Καίρατος, κατὰ τὸν Στράβωνα, ὁμωνύμως τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ (1), καὶ Τρίττα κατὰ τὸν Ἡσύχιον. — Ἡ πόλις αὕτη ὑπέκυψεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μιθριδάτου καὶ ὕστερον εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν Μέτελλον (2), καὶ ἔσχε τότε ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν (3). — Παρὰ τὴν Κνωσσὸν ἦν ὁ θρυλλούμενος ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου κατασκευασθεὶς λαβύρινθος τῆς Κρήτης ἔνθα ἐτερατολογήθησαν τὰ κατὰ τὸν Ἀστερίωνα ἢ Μινόταυρον, τὸν Θησέα κτλ. (4).— Ὁ Δαίδαλος διέτριψε μακρὸν χρόνον ἐν Κνωσσῷ παρὰ τῷ Μίνῳ ἐξ οὗ οἱ Κρῆτες ἐφημίσθησαν ὡς ἐπιτήδειοι ἐπὶ τῇ ξοανοποιΐᾳ (5). — Οἱ προπάτορες Στράβωνος τοῦ γεωγράφου κατήγοντο ἐκ τῆς Κνωσσοῦ (6). — Ἐγεννήθησαν δὲ ἐν Κνωσσῷ καὶ ἄνδρες τῶν ἐπισήμων, ὡς ὁ Χερσίφρων μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (7) καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μεταγένης, ἀμφότεροι ἀρχιτεκτονήσαντες τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ὁ Ἰσόφρων, εἷς τῶν ἐξηγητῶν ὃς παρεῖχε τοὺς χρησμοὺς ἐν ἑξαμέτρῳ, λέγων ὅτι ὁ Ἀμφιάραος ἔῤῥα τὰ ἔπη ταῦτα τοῖς κατὰ Θηβῶν ἐκστρατεύσασιν Ἀργείοις (8), Αἰνησίδημος ὁ φιλόσοφος, Πετελλίδης ὁ ἱστορικός, Δίκτυς ὁ Κρὴς ὁ συμπαραγενόμενος τῷ Ἰδομενεῖ κατὰ τῆς Τροίας, ἔγραψεν,

---

(1) Στραβ. αὐτ. (2) [illegible] β. 1, κ. 38.— [illegible] —[illegible] β. 3, κ. 7.—[illegible] (3) Στραβ. β. 10, κ. 477. (4) [illegible] κ. 27.— [illegible] κ. 31. — [illegible] (5) [illegible] (6) Στραβ. β. 10, κ. 477. (7) [illegible]

(8) [illegible]

ὡς ἔλεγον, ἐν εἴδει ἐφημερίδος τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἐκείνην συμβάντα· τὸ δὲ χειρόγραφον αὐτοῦ ὃ ἦν ἐν γράμμασι Φοινικικοῖς ἐπὶ φύλλων Φοίνικος ἐτάφη μετ' αὐτοῦ ἐν Κνωσσῷ· ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ τάφου ἐπὶ Νέρωνος ἐκ σεισμοῦ, εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ὡς ἔλεγον, ἐν κιβωτίῳ μολυβδίνῳ, τὸ πολύτιμον τοῦτο κειμήλιον ὅπερ Πρᾶξις τις ἢ Εὐπραξίδας ἐπαρουσίασε τῷ Αὐτοκράτορι· κατὰ δὲ τὸν τρίτον ἢ τέταρτον αἰῶνα μ. Χ. Ῥωμαῖος τις Κ. Σεπτίμιος μετέφρασεν αὐτὸ λατινιστὶ καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη σώζεται μέχρι τοῦδε (1)· ἔτι δὲ ὁ Ἐπιμενίδης ὁ μετὰ τὸν μυθευόμενον τεσσαρακονταετῆ ὕπνον ἀναφανεὶς ποιῶν ἔπη καὶ καθαίρων πόλεις ἐν αἷς καὶ τὰς Ἀθήνας (2), καὶ ὁ Ἐργοτέλης οὗ αἱ νῖκαι κατὰ τὰ Ὀλύμπια, τὰ Πύθια και τα Ἴσθμια ὑμνήθησαν ὑπὸ τοῦ Πινδάρου —

> Υἱὲ Φιλάνορος, ἤτοι καὶ τεὰ ἦεν.
> Ἐνδομάχας ἅτ' ἀλέκτωρ,
> Συγγόνῳ παρ' ἑστίᾳ
> Ἀκλεὴς τιμὰ κατεφυλλορόησε ποδῶν·
> Εἰ μὴ στάσις ἀντιάνειρα
> Κνωσσίας ἄμερσε πάτρας·
> Νῦν δ' Ὀλυμπίᾳ στεφανωσάμενος,
> Καὶ δὶς ἐκ Πυθῶνος Ἰσθμοῖ τ' Ἐργότελες,
> Θερμὰ νυμφᾶν λουτρὰ βαστάζεις, ὁμιλέ-
> ων παρ' οἰκείαις ἀρούραις (3).

Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κνωσσίων ἦν ποταμὸς Θηρὴν παρ' ὃν ἔλεγον ὅτι ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας (4). — Κατ' ἀρχαίαν τινὰ παράδοσιν ὁ Ἰδομενεὺς καὶ ὁ Μηριόνης

(1) Σχολ. Κεφ. Ἑλλ. Φιλολογ. Τ. 1. Περιοδ. 5, σ. 157. (2) Παυσ. Αττ. κ. 14. (3) Πινδ. Ολ. Ειδ. 12'. (4) Ἰδ. Θηρὴν ποτ.

ἐξήλειψε τέλος τὰ ἴχνη καὶ τούτου τοῦ οἰκοδομήματος.— Ἐπί τινων τῶν εἰρημένων νομισμάτων παρίσταται ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀθηνᾶς, διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἐθεωρεῖτο ὡς πάτριος θεὰ τῶν Κνωσσίων, καὶ ἐπ' ἄλλων ἡ τῆς Δήμητρος, διότι οἱ Κνώσσιοι ἤριζον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὡς πρῶτοι αὐτοὶ εἰσαγαγόντες τὸν σῖτον πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου = « Gnosii Minervam civem deam numerant » καὶ Primumque apud se fruges satas andacter cum Atticis contendunt (1).

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ, πόλις καὶ λιμὴν κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ματίου· ἀπεῖχε 40 στάδια τῆς νήσου Δίας πρὸς μεσημβρίαν κατὰ τὸν Περίπλουν καὶ ἦν τὸ ἐπίνειον τῆς Κνωσσοῦ (2)· δὲν διετηρήθη δ' ἐπὶ πολύ, ὡς φαίνεται, διότι ὁ Ἱεροκλῆς δὲν κατατάττει τὸ Ἡράκλειον ἐν ταῖς Κρητικαῖς πόλεσιν (3)· ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὸ Ἡράκλειον τοῦτο ὡς τὸ 17' τῶν 23 ὑπ' αὐτοῦ μνημονευομένων Ἡρακλείων (4).

ΠΑΝΟΡΜΟΣ, πόλις παρὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἐπὶ ἀκρωτηρίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Πλινίου ὧν ὁ μὲν πρῶτος τάττει αὐτὴν ἔν τινι ἀποστάσει ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου πρὸς δυσμάς, ὁ δὲ δεύτερος κατ' ἀνατολὰς τῆς Ῥεθύμνης· ἀμφότερα ἀληθῆ.

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης σώζονται οὐ πόρρω τῆς πρὸς ἄρκτον ἀκτῆς τῆς θαλάσσης ἐπὶ λόφου χθαμαλοῦ πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου τοῦ Μυλοποτάμου καὶ διατηροῦσιν ἔτι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς πόλεως· ὁ Ἑνετὸς εὐγενὴς Ἀνδρ. Κορνάρος ὃς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ

---

(1) Solin. κ. 11. (2) Στραβ. β. 10, σ. 476 (3) Συνεκδ. Γεωγρ. σ. 693. Στεφ. Βυζ. Ἡράκλειον.

17 αἰῶνος ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης διηγούμενος ἐν τῇ 114 σελίδι ὅτι ἐν ἔτει 1341 οἱ Ἕλληνες τῆς Κρήτης ὑπὸ τὸν Λέοντα Καλέργην ἐπολιόρκησαν τὸ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατεχόμενον φρούριον τοῦ Μυλοποτάμου, προσεπιφέρει ὅτι οὐ πόῤῥω τοῦ φρουρίου τούτου ἐπὶ λόφου χθαμαλοῦ διεκρίνοντο ἔτι τὰ ἴχνη τῆς περιφανοῦς καὶ καλῆς πόλεως Πανόρμου οὕτως εἰσέτι ὀνομαζομένης· ὁ δὲ Ποκόκιος κατά τινα παλαιὸν πίνακα τῆς Κρήτης τάττει ὀρθῶς τὴν θέσιν τῆς πόλεως Πανόρμου πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σταυροῦ ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα ὀκτὼ μιλίων Ἀγγλ. = σχεδὸν 2 ὥρ. 40 λεπ. ἀπὸ τοῦ χωρίου Μαργαρίτας (1)· ἦσαν δὲ μικρὰ, φαίνεται, τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς πόλεως Πανόρμου κατὰ τὸν Κορονέλλην ὃς ἐκφράζεται περὶ αὐτῶν οὕτω· Panórmo di cui si veggono tuttavia poche vestigia sul promontorio detto stesso nome vicino al castello Milopotamo (2).

ἈΜΝΙΣΌΣ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν προσάρκτιον αἰγιαλὸν, μεταξὺ Ἡρακλείου καὶ Χεῤῥονήσου. Ὁ Μίνως μετεχειρίζετο τὴν πόλιν ταύτην ὡς ἐπίνειον καὶ ἐν αὐτῇ ἦν ναὸς Εἰλειθυίας (3). Οἱ Κρῆτες, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, ἐνόμιζον ὅτι ἡ Εἰλείθυια ἦν θυγάτηρ τῆς Ἥρας καὶ ἐγεννήθη ἐν τῷ Ἀμνισῷ τούτῳ τῆς χώρας τῆς Κνωσσίας (4)· ἦν δὲ καὶ ποταμὸς παρὰ τὴν πόλιν ὡσαύτως Ἀμνισὸς καλούμενος (5), καὶ σπήλαιον Εἰλειθυίας, ὡς ἐν Ὀδυσσείᾳ ὁ ποιητὴς ἱστορεῖ=

Στῆσε δ' ἐν Ἀμνισῷ ὅθι τι σπέος Εἰλειθυίης,
Ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι (6).

* Κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἄγγλου περιηγητοῦ Πασλέϋ

---

(1) Ποκόκ. Τ. 2, Μερ. 2. σ. 258. (2) Κορονελλ. Isolario κτλ. αρ 58—ιδ. Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 8. (3) Στραβ. αὐτ.
(4) Παυσ. Αττ. Η. 18. (5) Ιδ. Ἀμνισὸς ποτ. (6) Ομ. Οδ. Τ. ς. 188

τὸ χωρίον Γοῦβες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πεδιάδα κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀμνισοῦ· ὁ δὲ ποταμὸς καλεῖται Ἀποσελέμι (1).

ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΣ, πόλις ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου κατὰ τὴν ἀρκτώαν παραλίαν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κνωσσοῦ καὶ πρὸς ἄρκτον τῆς Λύκτου ἧς ἦν ἐπίνειον. Ἐν Χεῤῥονήσῳ ἦν ναὸς Βριτομάρτεως (2)· εἶχε δὲ κατὰ τὸν Περίπλουν ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ πρὸ αὐτῆς ἔκειτο νησὶς ἔχουσα φρούριον καὶ λιμένα. — Ἡ Χεῤῥόνησος διετηρήθη ὡς πόλις καὶ μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἀπέστειλεν ἐπίσκοπον αὐτῆς εἰς τὴν δευτέραν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον· ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει τὴν Χεῤῥόνησον.

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Χεῤῥονήσου σώζονται ἐπὶ μικροῦ λιμένος παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, καὶ χωρίον παρ' αὐτοῖς Χερσόνησος καλούμενον, καὶ μετὰ 20 λεπτὰ ἕτερον χωρίον Ἐπισκοπιανὸν λεγόμενον· μετὰ 3 ὥρας δὲ ὡς ἔγγιστα κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ ὄρους ὑπάρχει τόπος Λύτον καλούμενος, καὶ ἐν αὐτῷ σώζονται λείψανα ἀρχαιότητος (3).

ΛΥΚΤΟΣ ἢ ΛΥΤΤΟΣ κατὰ τὸν Πολύβιον καὶ ἄλλους, ὡς ὁ Στέφανος λέγει= « Ἔνιοι Λύττον φασὶν αὐτὴν διὰ τὸ κεῖσθαι ἐν μετεώρῳ τόπῳ· τὸ γὰρ ἄνω καὶ ὑψηλὸν Λυττὸν φασὶ»(4), πόλις μεσόγειος κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Κνωσσοῦ καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τῆς Γόρτυνος παρὰ τὸ Ἀργαῖον ὄρος, ἀπέχουσα τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης 80 στάδια (5). Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, οἱ γονεῖς τῆς Ῥέας ἔπεμψαν αὐτὴν εἰς Λύκτον, ἵνα λαθοῦσα τὸν Κρόνον, τέκῃ ἐκεῖσε τὸν Δία=

« Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον
Ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
Ζῆνα μέγαν » (6).

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 16, σ. 265. 266. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Πασλέϋ αὐτ. κ. 26, σ. 268. (4) Στεφαν. Βυζ. Λύκτος—ιδ. Ἡσυχ. λέξ. Λυττός. (5) Στραβ. β. 10, σ. 476. (6) Ἡσιοδ. Θεογον. ς. 477.

Ἐκτίσθη ὑπὸ Λύκτου τοῦ Λυκάονος, ὡς λέγει ὁ Ἀντικλείδης οὗ τὴν μαρτυρίαν διετήρησεν ὁ Στέφανος (1) καὶ ὁ Κλήμης (2)· εἶτα ἐγένετο μία τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποικιῶν τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐφόρου παρὰ Στράβωνι (3), ὡς καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους (4) καὶ τοῦ Πολυβίου (5)· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι μετέσχον τῆς ἀποικίας ἢ ὕστερον ἐπελθόντες συνηνώθησαν αὐτῇ, διότι οἱ Λύκτιοι καί τοι ἄποικοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἔλεγον ἑαυτοὺς συγγενεῖς τῶν Ἀθηναίων (6). Ἡ Λύκτος ἀνεδείχθη μία τῶν ἐπισημοτάτων καὶ δυνατωτάτων πόλεων τῆς Κρήτης, διὸ καὶ οἱ φέροντες τὰ πρῶτα Κνώσσιοι καὶ Γορτύνιοι συμφρονήσαντες ἐποιήσαντο ὑφ' ἑαυτοὺς πᾶσαν τὴν Κρήτην πλὴν τῆς πόλεως τῶν Λυκτίων (7)· μετὰ δὲ τὴν ταπείνωσιν τῆς Κνωσσοῦ τὸ ἀξίωμα μετέστη εἰς τὴν Λύκτον καὶ εἰς τὴν Γόρτυνα (8)· μετὰ καιρὸν δὲ κατεπολεμήθη ἡ Λύκτος ὑπὸ πάντων κατ' ἀρχὰς τῶν Κρητῶν· διαιρεθέντων δ' ἔπειτα τῶν μὲν ὑπὲρ, τῶν δὲ κατ' αὐτῆς, κατεστράφη τέλος καὶ κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Κνωσσίων· οἱ δὲ κάτοικοι μετέβησαν εἰς Λάμπην· ὁ Πολύβιος διηγεῖται περιστατωμένως τὰ κυριώτερα ὡς καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς ταύτης (9)· ἐκ δὲ τοῦ Διοδώρου μανθάνομεν ὅτι οἱ Λύκτιοι βοηθείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν ἀνέσωσαν τὴν πατρίδα (10).—Οἱ Λύκτιοι εἶχον τὸ πάλαι τὴν βάρβαρον δεισιδαιμονίαν τῆς ἀνθρωποθυσίας (11). —Ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους καὶ τὸν Ἀριστο-

---

(1) Στεφ. Βυζ. Λύκτος. (2) Κλημ. Ἀλεξανδρ. εἰς Προτρεπτ. § 3, σ. 36. (3) Στραβ. β. 10, σ. 481. (4) Ἀριστοτ. Πολιτικὰ β. 2, κ. 10. (5) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (6) Πολυβ. αὐτ. (7) αὐτ. κ. 53. (8) Στραβ. β. 10, σ. 476. (9) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (10) Διοδ. Σικ. β. 16, κ. 62. (11) Αντικλειδ. παρὰ Στεφ. Βυζ. Λύκτος καὶ παρὰ Κλημ. Ἀλεξ. καὶ σ. 73.

τὸ χωρίον Γοῦβες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πεδιάδα κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀμνισοῦ· ὁ δὲ ποταμὸς καλεῖται Ἀποσελέμι (1).

ΧΕῤῬΟΝΗΣΟΣ, πόλις ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου κατὰ τὴν ἀρκτώαν παραλίαν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κνωσσοῦ καὶ πρὸς ἄρκτον τῆς Λύκτου ἧς ἦν ἐπίνειον. Ἐν Χεῤῥονήσῳ ἦν ναὸς Βριτομάρτεως (2)· εἶχε δὲ κατὰ τὸν Περίπλουν ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ πρὸ αὐτῆς ἔκειτο νησὶς ἔχουσα φρούριον καὶ λιμένα. — Ἡ Χεῤῥόνησος διετηρήθη ὡς πόλις καὶ μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἀπέστειλεν ἐπίσκοπον αὐτῆς εἰς τὴν δευτέραν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον· ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει τὴν Χεῤῥόνησον.

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Χεῤῥονήσου σώζονται ἐπὶ μικροῦ λιμένος παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, καὶ χωρίον παρ' αὐτοῖς Χερσόνησος καλούμενον, καὶ μετὰ 20 λεπτὰ ἕτερον χωρίον Ἐπισκοπιανὸν λεγόμενον· μετὰ 3 ὥρας δὲ ὡς ἔγγιστα κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ ὄρους ὑπάρχει τόπος Λύτον καλούμενος, καὶ ἐν αὐτῷ σώζονται λείψανα ἀρχαιότητος (3).

ΛΎΚΤΟΣ ἢ ΛΎΤΤΟΣ κατὰ τὸν Πολύβιον καὶ ἄλλους, ὡς ὁ Στέφανος λέγει = « Ἔνιοι Λύττον φασὶν αὐτὴν διὰ τὸ κεῖσθαι ἐν μετεώρῳ τόπῳ· τὸ γὰρ ἄνω καὶ ὑψηλὸν Λυττὸν φασὶ »(4), πόλις μεσόγειος κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Κνωσσοῦ καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τῆς Γόρτυνος παρὰ τὸ Ἀργαῖον ὄρος, ἀπέχουσα τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης 80 στάδια (5). Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, οἱ γονεῖς τῆς Ῥέας ἔπεμψαν αὐτὴν εἰς Λύκτον, ἵνα λαθοῦσα τὸν Κρόνον, τέκῃ ἐκεῖσε τὸν Δία =

> « Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον
> Ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
> Ζῆνα μέγαν » (6).

---

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 10, σ. 265, 266. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Πασλέϋ αὐτ. κ. 26, σ. 263. (4) Στεφαν. Βυζ. Λύκτ[illegible] Ησυχ. εἰς λ. Λυττός. (5) Στραβ. [illegible] [illegible]

Ἐκτίσθη ὑπὸ Λύκτου τοῦ Λυκάονος, ὡς λέγει ὁ Ἀντικλείδης οὗ τὴν μαρτυρίαν διετήρησεν ὁ Στέφανος (1) καὶ ὁ Κλήμης (2)· εἶτα ἐγένετο μία τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποικιῶν τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐφόρου παρὰ Στράβωνι (3), ὡς καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους (4) καὶ τοῦ Πολυβίου (5)· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι μετέσχον τῆς ἀποικίας ἢ ὕστερον ἐπελθόντες συνηνώθησαν αὐτῇ, διότι οἱ Λύκτιοι καί τοι ἄποικοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἔλεγον ἑαυτοὺς συγγενεῖς τῶν Ἀθηναίων (6). Ἡ Λύκτος ἀνεδείχθη μία τῶν ἐπισημοτάτων καὶ δυνατωτάτων πόλεων τῆς Κρήτης, διὸ καὶ οἱ φέροντες τὰ πρῶτα Κνώσσιοι καὶ Γορτύνιοι συμφρονήσαντες ἐποιήσαντο ὑφ' ἑαυτοὺς πᾶσαν τὴν Κρήτην πλὴν τῆς πόλεως τῶν Λυκτίων (7)· μετὰ δὲ τὴν ταπείνωσιν τῆς Κνωσσοῦ τὸ ἀξίωμα μετέστη εἰς τὴν Λύκτον καὶ εἰς τὴν Γόρτυνα (8)· μετὰ καιρὸν δὲ κατεπολεμήθη ἡ Λύκτος ὑπὸ πάντων κατ' ἀρχὰς τῶν Κρητῶν· διαιρεθέντων δ' ἔπειτα τῶν μὲν ὑπὲρ, τῶν δὲ κατ' αὐτῆς, κατεστράφη τέλος καὶ κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Κνωσσίων· οἱ δὲ κάτοικοι μετέβησαν εἰς Λάμπην· ὁ Πολύβιος διηγεῖται περιστατωμένως τὰ κυριώτερα ὡς καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς ταύτης (9)· ἐκ δὲ τοῦ Διοδώρου μανθάνομεν ὅτι οἱ Λύκτιοι βοηθείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν ἀνέ[illegible]σαν τὴν πατρίδα (10).—Οἱ Λύκτιοι εἶχον τὸ πάλαι τὴν [illegible]βαρον δεισιδαιμονίαν τῆς ἀνθρωποθυσίας (11).—Ὅτ[illegible] [illegible]κεδαιμόνιοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους καὶ [illegible]

(1) Στεφ. Βυζ. Λύκτος. (2) Κλημ. Ἀλεξανδρ. εἰς [illegible]
(3) Στραβ. β. 10, σ. 481. (4) Ἀριστοτ. [illegible]
(6) [illegible] β. 4, κ. 54. (6) [illegible]
(8) [illegible] β. 10, σ. 476. (9) [illegible]
[illegible] 16, [illegible] (11) [illegible]
[illegible] καὶ κ. 72.

μένην, ἔλαβον ἐκ Λύκτου τοξότας μισθωτοὺς οἳ κατὰ τὴν ἀνακωχὴν περιφερόμενοι ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ συνέλαβον καὶ ἔδησαν τὸν Ἀριστομένην (1). Οἱ Λύκτιοι εἶχον κοινὰ συσσίτια περὶ ὧν ὁ Δωσιάδας λέγει οὕτω=Οἱ δὲ Λύκτιοι συνάγουσι μὲν τὰ κοινὰ συσσίτια οὕτως· ἕκαστος τῶν γινομένων καρπῶν ἀναφέρει τὴν δεκάτην εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ τὰς τῆς πόλεως προσόδους ἃς διανέμουσιν οἱ προεστηκότες τῆς πόλεως εἰς τοὺς ἑκάστων οἴκους· τῶν δὲ δούλων ἕκαστος Αἰγιναῖον φέρει στατῆρα κατὰ κεφαλήν· διήρηνται δε οἱ πολῖται πάντες καθ' ἑταιρίας, καλοῦσι δὲ ταύτας ἀνδρεῖα τῶν τ' ἐπιμέλειαν ἔχει τοῦ συσσιτίου γυνή, τρεῖς ἢ τέτταρας τῶν δημοτικῶν προσειληφυῖα πρὸς τὰς ὑπηρεσίας· ἑκάστῳ δ' αὐτῶν ἀκολουθοῦσι δύο θεράποντες ξυλοφόροι· καλοῦσι δ' αὐτοὺς καλοφόρους (2).

Ἐπίνειον τῆς Λύκτου ἦν ἡ Χεῤῥόνησος (3). — Ἡ Λύκτος ὑπεδουλώθη τέλος εἰς τοὺς Ῥωμαίους, κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μετέλλου ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς Κρήτης (4).

* Ἐν ἀποστάσει ὅσον τριῶν ὡρῶν κατὰ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν χωρίων Χερσονήσου καὶ Ἐπισκοπιανοῦ παρ' οἷς ἔκειτο ἡ πάλαι πόλις Χεῤῥόνησος (5) ὑπάρχει τόπος ὀρεινὸς Λυτὸν καλούμενος ἐν ᾧ σώζονται ἴχνη ἀρχαιοτήτων, καὶ θεωρεῖται μετὰ πιθανότητος ὡς ἡ θέσις τῆς πόλεως Λύκτου (6).

ΠΥΡΑΝΘΟΣ, πόλις μικρά, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει= « Πύρανθος, πόλις μικρὰ ἢ κώμη τῆς Κρήτης περὶ Γόρτυνα· οἱ κατοικοῦντες Πυράνθιοι » (7).

---

(1) Παυσ. Μεσσ. κ. 19. (2) Δοσιάδας περὶ τῶν Κρητικ. συσσιτ. ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Κρητικῶν παρ' Ἀθηναίῳ Δειπνοσοφ. β. 4, κ. 22. (3) Στραβ. β. 10, σ. 479. (4) Λιβ. 99 = Φλωρ. β. 3, κ. 7. (5) Ἰδ. Χεῤῥόνησος πολ. (6) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 16, σ. 269. (7) Στεφ. Βυζ. Πύρανθος.

* Χωρίον Πυράθι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ῥιζοκάστρου κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς κώμης Πυράνθου, μεταξὺ χθαμαλῶν κατωφερειῶν, κατὰ τὸ πέρας τοῦ πεδίου τῆς Γόρτυνος παρὰ τοὺς καταῤῥάκτας, καὶ μικρὸν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Καστελιανῶν (1).

ΣΤΗ̃ΛΑΙ, πόλις κειμένη πλησίον δύο ἄλλων πόλεων, ὡς ὁ Στέφανος=Στῆλαι πόλις Κρήτης, πλησίον Παραισοῦ καὶ Ῥυθίμνης (2)· ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στεφάνου φαίνεται ὅλως διεφθαρμένον, διότι Παραισὸς πόλις οὐδόλως ὑπῆρξε, καὶ Ῥύθιμνα ὑπῆρξε μέν, ἀλλὰ κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν καὶ γράφεται Ῥίθυμνα ἔχουσα τὴν πρώτην συλλαβὴν διὰ τοῦ ι καὶ τὴν δευτέραν διὰ τοῦ υ, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ Παραισὸς εἶναι ἡ Πριανσὸς (ἴσως δὲ καὶ ἡ Φαιστὸς), ἡ δὲ Ῥύθιμνα μετὰ μεγάλης πιθανότητος τὸ Ῥύτιον, πόλεις ἀμφότεραι κείμεναι πλησίον τῶν Στηλῶν, ἡ μὲν Πριανσὸς πρὸς μεσημβρίαν, τὸ δὲ Ῥύτιον πρὸς δυσμάς.

* Τὴν διόρθωσιν ταύτην τοῦ διεφθαρμένου χωρίου τοῦ Στεφάνου προτείνει ὁ Χοίκιος (3) καὶ παραδέχεται ὁ Πασλέϋ (4).

ΠΡΙΆΝΣΟΣ, πόλις κατὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβῆνος, παραθαλάσσιος, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς ἐφ' ὧν παρίστανται διάφορα θαλάσσια σύμβολα· ἡ Πρίανσος εἶναι ἐγνωσμένη καὶ ἐκ τῆς μεταξὺ τῶν πολιτῶν αὐτῆς καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων συνθήκης κεχαραγμένης ἐπὶ τῶν Ὀξφορδείων μαρμάρων =

« Ἐπὶ Κόσμων μὲν ἐν Ἱεραπύτναι τῶν σὺν Ἐνίπαντι τῷ
» Ἑρμαίῳ, καὶ μηνὸς Ἱμαλίῳ· ἐν δὲ Πριανσίωι ἐπὶ Κόσμων
» τῶν σὺν Νέωνι τῷ Χιμάρῳ καὶ μηνὸς Δρομηίῳ, τὰ δὲ

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. (2) Στεφ. Βυζ. Στῆλαι. (3) Χοικ. Κρήτη. Τ. 1, σ. 414. (4) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 13, σ. 292.

» συνέθεντο καὶ συνεδόκησαν ἀλλήλοις Ἱεραπύτνιοι καὶ
» Πριάνσιοι = Ἱεραπυτνίοις ἔπι καὶ Πριανσίοις ἦμεν παρ᾽
» ἀλλήλοις ἰσοπολιτείαν, καὶ ἐπιγαμίας, καὶ ἔγκτησιν, καὶ
» μετοχὴν καὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων πάντων » (1).

ἼΝΑΤΟΣ, πόλις μεταξὺ Βιέννου καὶ Γορτύνης (2)· κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα ἡ μὲν Λισία ἀπεῖχε 16 μιλ. Ῥωμ.=6 ὥρ. 24 λεπ. τῆς Γορτύνης, ἡ δὲ Ἴνατος ἢ κατὰ τὸν αὐτὸν πίνακα Ἴνατα 24 μιλ. τῆς Λισίας Α. καὶ 32 μιλ. τῆς Ἱεραπύτνης Δ. καὶ ἔκειτο ἐπὶ ποταμοῦ, τοῦ Καταῤῥάκτου· ἡ Ἴνατος μνημονεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (3)· ὁ Ἡσύχιος, τὸ Μέγα Ἐτυμολογικὸν (4) καὶ ὁ Στέφανος γράφουσιν Εἴνατος=Εἴνατος πόλις Κρήτης, ὡς Ξενίων φησί· τὸ ἐθνικὸν Εἰνάτιος· τινὲς δὲ ὄρος καὶ ποταμὸν ἐν ᾧ ἐτιμᾶτο Εἰλείθυια Εἰνατίνη (5).

* Τὸ χωρίον Καστελιανὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ῥιζοκάστρου κεῖται, ὡς εἰκάζει ὁ Πασλέϋ, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Ἰνάτου· ὠνομάσθη δὲ Καστελιανὰ τὸ χωρίον ἀπό τινος ἐπικειμένου αὐτῷ φρουρίου Ἐνετικοῦ, Καστέλι-Μπελβεδέρε κατὰ τὸ Ἰταλικὸν ἰδίωμα καλουμένου (6).

ΒΙΈΝΝΑ κατὰ τὸν Ἱεροκλῆν (7) ἢ ΒΙΈΝΝΟΣ κατὰ τὸν Στέφανον (8), πόλις μικρὰ οὐ πόῤῥω τῆς μεσημβρινῆς παραλίας ἐπὶ λόφου ἐπικειμένου εἰς κόλπον πετρώδη· κατὰ τὸν ἀκτογράφον ἔκειτο μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβῆνος= Ἀπὸ Ἱερᾶς Πύδνης εἰς Βίενον ϛαδ. ο' πολίδριον ἐστὶν ἀνέχον

---

(1) Κισχουλλ. σ. 130—ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 3, κ. 4, σ. 472, σημ. 6. Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος συγχύσεως μεταξὺ Πραίσου καὶ Πριάνσου ἰδ. Πραῖσος πολ. (2) Ἱεροκλ. Συνέκδημ. σ. 649. (3) Πτολεμ. β. 3, κ. 17, σ. 91. (4) Ἡσυχ.—Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Εἴνατος. (5) Στεφ. Βυζ. Εἴνατος. (6) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18, σ. 289. (7) Ἱεροκλ. σ. 649. (8) Στεφ. Βυζ. Βίεννος

τῆς θαλάσσης· ἀπὸ Βιένου εἰς Λέβηναν στάδια ο'. (1)· ὁ Ἱεροκλῆς τάττει τὴν Βίενναν μεταξὺ Ἰνάτου καὶ Ἱεραπύτνης (2)· κατὰ δὲ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα ἡ Βίεννα ἀπεῖχε τῆς Ἱεραπύτνης 20 μιλ. Ῥωμ. = 8 ὥρ. Δ. καὶ 30 μιλ. = 12 ὥρ. τῆς Ἀρκαδίας (3) Ν. Δ. — Κατὰ τὴν πόλιν ταύτην ἔλεγον ὅτι συνέβη ἡ μεταξὺ Ὤτου καὶ Ἐφιάλτου ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Ἄρεως ἀφ' ἑτέρου πάλη, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει = « Βίεννος, πόλις Κρήτης, οἱ μὲν ἀπὸ Βιέννου τοῦ » τῶν Κουρήτων ἑνός, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Ἄρην γενομέ» νης βίας ἣν ἐνταῦθα φασὶν ἀπὸ Ὤτου καὶ Ἐφιάλτου τῶν » παίδων Ποσειδῶνος, καὶ μέχρι καὶ νῦν τὰ καλούμενα » ἑκατομφόνια θύονται τῷ Ἄρει· ὁ πολίτης Βιέννιος (4)· » ὁ Ὅμηρος λέγει τὸν Ὦτον καὶ τὸν Ἐφιάλτην υἱοὺς τοῦ » Ἀλωέως =

Τλῆ μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὦτος κρατερός τ' Ἐφιάλτης,
Παῖδες Ἀλωῆος, δῆσαν κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ (5).

Ἀπὸ τοῦ Ὤτου ὃς ἦν τεθαμμένος ἐν Κρήτῃ ὠνομάσθησαν καὶ πεδία τινὰ Ὤτια ὡς ὁ Σέρβιος λέγει = Est in Sicilia Enceladus: Othus in Creta, secundum halustium unde Othii Campi (6).

* Κατὰ τὸν Πασλέϋ τὸ χωρίον Βιάνον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ῥιζοκάστρου, οὐ πόῤῥω τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάσσης κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Βιέννου, καὶ πλησίον εὑρέθη τάφος γίγαντος θεωρούμενος ὡς ὁ τοῦ Ὤτου· ἡ μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβῆνος ἀληθὴς ἀπόστασις εἶναι

---

(1) Ἰριαρτ. σ. 492. Gail Geographi Græci Minores T. 2. σ. 495.

(2) Ἱεροκλ. Συνεκδημ. σ. 649 ἐκδ. Οὐεσσ. ἀναφερόμενος ὑπὸ Κορνηλίου Κρήτη Ἱερὰ T. 1. σ. 234. Ἴνατος, Βίεννα Ἱεράπυτνα. (3) Πευτιγγ. Πιν. T. 8. ἐκδ. Λειψ. 185. (4) Στεφ. Βυζ. Βίεννος. (5) Ομ. Ιλ. Ε. ς. 385. 386. (6) Σέρβ. εἰς Αἰν. Βιργ. F. ς. 576.

ὡς ἔγγιστα 340 σταδίων· καὶ ἐπειδὴ τὸ Βιάνον κεῖται σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον, ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς νομίζει ὅτι ἡ ἑκατέρωθεν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὰς δύο εἰρημένας πόλεις ἀπόστασις λογιστέα ἀνὰ 170 στάδια, καὶ οὐχὶ ἀνὰ 70 κατὰ τὸν ἀκτογράφον (1).

ΒΗΝΗ, πόλις ἧς ἡ κυρία θέσις εἶναι ἄγνωστος, ἀλλ' ὡς συνετέλει τῇ Γόρτυνι, ἔκειτο πιθανῶς οὐ πόῤῥω που ἐκείνης· ἦν δὲ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ῥιανοῦ ὃς ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη Βηναῖος (2).

ΜΙΛΗΤΟΣ, πόλις ἀρχαιοτάτη παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτον αἰγιαλοῦ, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου καὶ τῆς πόλεως Ὀλοῦντος καὶ πρὸς τὸ δυτ βόρειον τῆς πόλεως Λατοῦς ἢ Καμάρας. Η πόλις αὕτη μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ (3), καὶ ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (4), τοῦ Παυσανίου (5) καὶ ἄλλων· ὁμώνυμος τῇ Κρητικῇ ταύτῃ Μιλήτῳ ἦν πόλις καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῆς Ἐλάσσονος Ἀσίας κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Κρητῶν ἐπὶ Μίνωος, εἴτε ὑπὸ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σαρπηδόνα (6), εἴτε ὑπὸ Κρῆτα τινὰ Μίλητον (7)· ἡ Κρητικὴ αὕτη Μίλητος ἦν πατρὶς τοῦ Πανδάρεω ὅς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἔκλεψε τὸν κύνα τοῦ Διὸς καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τῷ Ταντάλῳ μεθ' οὗ συνεμηχανεύθη τὸν σοφιστικὸν ὅρκον ὃν ἐκεῖνος περὶ τούτου ὤμοσεν· εὑρεθέντος δὲ τοῦ κυνὸς ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ, ὁ Ζεὺς ἀπέκτεινε τὸν Πανδάρεων καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· εἶχε δὲ ὁ Πανδάρεως κατά τινας τρεῖς θυγατέρας ἐξ Ἁρμαθόης τῆς Ἀμφιδάμαντος, Ἀηδόνα, Κλεοθήραν, καὶ Μερόπην, κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 17, σ. 277. (3) Στεφ. Βυζ.— Σουϊδ. (3) Ομ. Ιλ. Β. ς. 647. (4) Στραβ. β. 10, σ. 479. (5) Παυσ. Φωκ. κ. 30. (6) Στραβ. β. 12, σ. 570. (7) Παυσ. Αχ. κ. 2.

δύο, Καμειρὼ καὶ Κλυτίην αἳ ἦσαν ἄγαμοι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μείνασαι ὀρφαναὶ, ἀνετράφησαν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ἔλαβον καὶ παρὰ τῶν ἄλλων θεῶν, παρὰ μὲν τῆς Ἥρας τὴν φρόνησιν καὶ τὸ κάλλος, παρὰ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος, παρὰ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς ἐδιδάχθησαν τὰ γυναικεῖα ἔργα· ἀνελθούσης δὲ τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸν οὐρανὸν, ἵνα αἰτήσηται παρὰ τοῦ Διὸς γάμον εὐδαίμονα ταῖς παρθένοις, ἁρπάσασαι αἱ Ἅρπυιαι, παρέδωκαν αὐτὰς εἰς τὰς Ἐριννῦας. Ἐν τῇ λέσχῃ τῶν Δελφῶν ἦσαν γραφαὶ τοῦ Πολυγνώτου παριστῶσαι τὰς θυγατέρας ταύτας τοῦ Πανδάρεω (1). — Ἡ Μίλητος δὲν ἐσώζετο πλέον ἐπὶ τοῦ Στράβωνος· οἱ Λύκτιοι κατασκάψαντες τὴν πόλιν, διενείμαντο τὴν χώραν (2).

ὈΛΟΥ͂Σ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἐπὶ κόλπου (3), κάτωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου καὶ τοῦ ὄρους Ταλαίου, μεταξὺ τῶν πόλεων Μιλήτου καὶ Λατοῦς. Ἐν Ὀλοῦντι ἦν ξόανον Βριτομάρτεως, ἔργον Δαιδάλου (4). — Ὁ Ὀλοῦς ἀπεῖχε τῆς πόλεως Χεῤῥονήσου 60 στάδια (5) Α. Τὰ μεταξὺ Ὀλοῦντος καὶ τῆς γειτνιαζούσης Λατοῦς ὅρια προσδιωρίσθησαν διά τινος μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων συνθήκης (6).

ΚΑΜΆΡΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς τὸ νότιον τοῦ Ὀλοῦντος καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας, ἐν μυχῷ κόλπου· πρότερον ἐκαλεῖτο ΛΑΤΩ ὡς λέγει ὁ Ξενίων (7)· μνημονεύει αὐτῆς ὁ Πτολεμαῖος ὡς καὶ ὁ Ἱεροκλῆς (8).

---

(1) Ομ. Οδ. Υ. ς. 66—78—Παυσ. Φωκ. κ. 30. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (4) Παυσ. Βοιωτ. κ. 40.

(5) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτῃ, Καταλογ. σ. 498. (6) Κισχουλ. Ἐπιγραφ. σ. 135. (7) Στεφ. Βυζ. (8) Ιεροκλ. σ. 650.

ΕΤΕΡΑ, κώμη ἀπέχουσα 25 στάδια τῆς πόλεως Καμάρας Δ. καὶ 15 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κητίας Δ. κατὰ τὸν Περίπλουν (1).

ΑΡΚΑΔΙΑ, πόλις ἥτις καὶ ΑΡΚΑΔΕΣ ἐπίσης ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὀνομάζεται· ἔκειτο κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, ἀπέχουσα 16 μιλ. Ρωμ. = 128 στάδια τῆς Λύκτου Δ. καὶ 30 μιλ. = 240 στάδια τῆς Βιέννης Β. Δ. κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα· οὔτε ὁ Στράβων, οὔτε ὁ Πτολεμαῖος, οὔτε οὐδεὶς τῶν παλαιοτέρων γεωγράφων μνημονεύουσι τῆς πόλεως ταύτης· μόνος ὁ Μεούρσιος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς· ὁ δὲ Πολύβιος (2) λέγει ὅτι οἱ Ἀρκάδες συνεμάχησαν ποτὲ τοῖς Πολυῤῥηνίοις καὶ ἄλλοις ὑπὲρ τῆς πολεμουμένης Λύκτου (3), καὶ εἶτα κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἢ βραδύτερον ἡ πόλις αὕτη πορθηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατεστράφη· ἐλέγετο δὲ καὶ λόγος ὅτι ἅμα μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς πόλεως διέλειπον καὶ τὰ ῥέοντα ὕδατα· ἐπανορθωθείσης δὲ αὐτῆς μετὰ ἓξ ἔτη, ἀνεφάνησαν αὖθις (4). — Ἡ Ἀρκαδία φαίνεται ὡς ὑπάρχουσα ἔτι καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ ἀναφέρεται ὡς πόλις ἐπισκοπικὴ κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον, καὶ ὁ Ἱεροκλῆς προσέτι λέγει αὐτὴν πόλιν τῆς Κρήτης· ἐκ πάσης δὲ τῆς περιγραφῆς αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἦν μεσόγειος πόλις.

ΜΙΝΩΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ ἀποτελοῦντος τὸν πρὸς ἀνατολὰς ἰσθμόν· ἔκειτο κατ' ἀνατολὰς τῆς Λύκτου ᾗ συνετέλει καὶ ἧς, ὡς φαίνεται, ἦν ἐπίνειον, διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος Μινώα ἡ Λυκτίων

---

(1) Περιπλ. παρὰ Ιριάρτῃ Καταλογ. σ. 498. (2) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (3) Ιδ. Πολυῤῥήνη καὶ Λύκτος. (4) Σενεκ. quest nat. β. 3, κ. 11. —Πλιν. β. 31, κ. 4.

λέγεται· ἀπεῖχε δὲ 60 ςάδια τῆς κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ Ἱεραπύτνης (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Μινώας ὑπάρχει ὀχύρωμα καλούμενον Καστέλι τοῦ Μιραβῶ ἢ Μιραβέλλο.

ἼΣΤΡΟΣ ἢ κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον ἸΣΤΡῺΝ, πόλις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τμῆμα τῆς νήσου, οὐ πόῤῥω τῆς Μινώας Ν. παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ἱεραπύτνης, καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας· ἀναφέρεται ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου· ἔν τινι ἐπιγραφῇ εὕρηται ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τὸ ὄνομα ἸΣΤΡΏΝ (2).

ὨΛΕΡΟΣ, πόλις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τμῆμα τῆς νήσου, οὐ πόῤῥω τῆς Ἱεραπύτνης κατὰ τὸ βόρειον αὐτῆς, καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας· ὁ Ξενίων λέγει οὕτω περὶ αὐτῆς=« Πορῤωτέρω δὲ τῆς Ἱερᾶς πύτνης Ὦλερος ἦν πόλις ἐφ' ὑψηλοῦ μὲν κειμένη τόπου » (3). — Ὁ Πολύβιος διηγεῖται ὅτι Ὅριοι μετ' Ἀρκάδων, ὡς καὶ Πολυῤῥήνιοι καὶ Κεράται καὶ Λαμπαῖοι ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσσίων φιλίας, συνεμάχησαν τοῖς πολεμουμένοις Λυκτίοις (4)· ἀλλὰ πόλις Ὅρος οὐδαμοῦ εὕρηται οὐδὲ ὑπῆρξε ποτέ· καί, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Μεούρσιος, ἀντὶ Ὅριοι ἀναγνωστέον Ὠλέριοι (5).

Ὦλερος καλεῖται καὶ ἤδη ὁ τόπος ἔνθα ἔκειτο ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις (6).

ἹΕΡΆΠΥΤΝΑ, πόλις καλουμένη τὸ ἐξ ἀρχῆς Κύρβα, εἶτα Πύτνα, εἶτα Κάμιρος καὶ τέλος Ἱερὰ Πύτνα (7). ἔκειτο ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ τῆς νήσου ἐν κόλπῳ καὶ ἀπεῖχε

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Επιγρ. παρὰ Κισχούλῳ σ. 110—Ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 424. (3) Ξενίων παρὰ Στεφ. Βυζ. (4) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (5) Μεούρσ. Κρ. σ. 48. (6) Ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 434. (7) Στεφ. Βυζ.

τῆς Μινώας ὅσον 60 στάδια (1) Ν. ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ Πύτνης λόφου τῆς Ἴδης, ὡς λέγει ὁ Στράβων (2)· ἀλλὰ φαίνεται διεφθαρμένον τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ γεωγράφου, διότι ἡ πόλις αὕτη παραθαλάσσιος οὖσα, καὶ τοσοῦτον ἀπέχουσα τῆς Ἴδης, πῶς ἐδύνατο νὰ κληθῇ ἀπὸ λόφου τοῦ ὄρους ἐκείνου; διορθοῦται δὲ ὑπὸ τοῦ Κασαουβῶνος ὡς ἐφεξῆς = «Τῆς δὲ Ἴδης, (δηλ: τῆς Τρωϊκῆς) λόφος Πύτνα, καὶ τῆς Κρήτης δὲ ἐφ οὗ Ἱεράπυτνα πόλις» (3) καὶ φυσικὴ ἡ διόρθωσις ὡς οὖσα συνέχεια τῆς τῶν Τρωϊκῶν πρὸς τὰ Κρητικὰ γινομένης ὑπὸ τοῦ γεωγράφου παραβολῆς. — Ἐκτίσθη δὲ ἡ πόλις αὕτη ὑπό τινος τῶν Κορυβάντων οἳ κουροτροφήσαντες τὸν Δία, ὠνομάσθησαν Κουρῆτες· οἱ Κορύβαντες, ὡς ἔλεγον οἱ Πραίσιοι, ἦσαν δαίμονες τινὲς, παῖδες τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡλίου· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Κρόνου, καὶ ἄλλοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιόπης καὶ ὅτι ἦσαν οἱ αὐτοὶ τοῖς Καβείροις (4).—Ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου ὀνομάζεται Ἱερὰ πέτρα (5).—Οἱ Ἱεραπύτνιοι κατέσκαψαν ποτὲ τὴν Πραῖσον (6). — Τὸ μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Μινώας διάστημα ἀπετέλει τὸν κατ' ἀνατολὰς ἰσθμὸν τῆς νήσου. — Ὑπὸ τοῦ Δίωνος καλεῖται ἡ πόλις αὕτη Τὰ Ἱεράπυδνα (7).

* Ἐκ τῆς χώρας τῆς Ἱεραπύτνης σύγκειται ἤδη ἡ ἐπαρχία Ἱερὰ πέτρα ἢ ἔτι κοινότερον Γιραπέτρα καλουμένη καὶ περιέχουσα 17 χωρία καὶ φρούριον μικρὸν τρίτης τάξεως, γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τὸ *Καστέλι*.

ΠΡΑΪΣΟΣ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (8) καὶ ΠΡΑΣΟΣ κατὰ τὸν Στράβωνα (9), πόλις παρὰ τὸ ὄρος τὴν Δίκτην μεταξὺ

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Αὐτ. σ. 472. (3) Αὐτ. καὶ διορθ. Κασαυβ. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Πτολεμ. β. 4, κ. 17. (6) Στραβ. β. 10, σ. 479. (7) Δίων Κασσ. κ. 36, σ. 8. (8) Ηροδοτ. β. 7, κ. 170, 171. (9) Στραβ. β. 10, σ. 478, 479.

τοῦ ἀκρωτηρίου Σαμωνίου καὶ τῆς Χερσονήσου, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης 60 στάδια, τῆς δὲ ὁμορούσης αὐτῇ Γόρτυνος 180 ὡς λέγει ὁ Στράβων. Ἡ Πραῖσος ἢ Πράσος ἦν τῶν Ἐτεοκρήτων. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦν ναὸς τοῦ Δικταίου Διός (1).— Ὅτε οἱ Κρῆτες ἔπλευσαν εἰς Σικελίαν, ἵνα ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ ἐκεῖσε φονευθέντος Μίνωος, μόνοι οἱ Πραίσιοι καὶ οἱ Πολυχνῖται δὲν συνεξέπλευσαν μετὰ τῶν ἄλλων (2). Ἡ Πραῖσος κατεσκάφη ὑπὸ τῶν Ἱεραπυτνίων (3).

* Χωρίον Πρασοὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Σιτείας κεῖται ἤδη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Πραίσου ἢ Πράσου ἧς ἴχνη σώζονται· κατά τινα μακροτάτην καὶ λίαν περίεργον ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῷ Πλοῦ μοναστηρίῳ καὶ ἀντιγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου περιηγητοῦ Πασλέϋ ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Ἰτάνου (4).— Κατὰ τὸν Μάννερτ καὶ τὸν Πασλέϋ συμφωνοῦντα ἐκείνῳ, ὁ Στράβων λανθάνεται μεγάλως τάττων τὴν Πραῖσον εἰς ἀπόστασιν 180 μόνον σταδίων ἀπὸ τῆς Γόρτυνος ἥτις ἀπέχει αὐτῆς πολὺ πλέον· ἡ δὲ τῶν 180 σταδίων ἀπόστασις εἶναι ἡ ἀπὸ τῆς Πριάνσου εἰς Γόρτυνα καὶ οὐχὶ ἡ ἀπὸ τῆς Πραίσου, καὶ φαίνεται ὅτι ὁ γεωγράφος συγχέει καὶ θεωρεῖ ὡς μίαν τὰς δύο ταύτας ὅλως διακεκριμμένας ἀπ' ἀλλήλων πόλεις, Πραῖσον καὶ Πρίανσον (5)· οὐδὲ ὁμορεῖ ὅλως ἡ Πραῖσος τῇ Γόρτυνι, ὡς καὶ κατὰ τοῦτο σφάλλων, λέγει ὁ Στράβων, μεσολαβούντων ἄλλων τόπων, ὡς τῆς χώρας τῶν Ἱεραπυτνίων καὶ τῶν Λυκτίων· προσέτι ὁ Μάννερτ ὀρθῶς παρατηρεῖ, ὡς λέγει ὁ Πασλέϋ, ὅτι ὁ Στράβων προσδιορίζων τὴν θέσιν τῆς Πραί-

(1) Στραβ. αὐτ. (2) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 170. (3) Στραβ. αὐτ.
(4) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18, σ. 290. (5) Μάννερτ. Γεωγρ. Ἑλλ. καὶ Ῥωμ. Τ. 8. σ. 712—Πασλέϋ αὐτ.

σου καὶ λέγων ὅτι ἔκειτο μεταξὺ τοῦ Σαμωνίου καὶ τῆς Χεῤῥονήσου, ἐννοεῖ οὐχὶ τῆς πόλεως Χεῤῥοννήσου, ἀλλὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ Μινώας καὶ Ἱεραπύτνης (1).—Τὰ νομίσματα τῆς Πραίσου φέρουσι τὸν τύπον τὰ μὲν Διὸς καὶ μελίσσης, τὰ δὲ κριοῦ, ἄλλα δὲ Δήμητρος καὶ ἄλλα Ἀπόλλωνος.

ἈΛΛΑΡΊΑ, πόλις κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς νήσου πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Πραίσου καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Ὠλέρου· κατὰ τὸν Στέφανον οἱ κάτοικοι ἐλέγοντο Ἀλλαρῖται (2)· ἐπί τινων δὲ ἐπιγραφῶν (3) καὶ νομισμάτων (4) εὕρηνται Ἀλλαριῶται.

ἸΤΑΝΌΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἐρυθραίου· κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα ὠνομάζετο Ἴτανα καὶ ἔκειτο κατὰ τὸ μεσόγειον εἰς ἀπόστασιν 32 μιλίων Ῥωμ. ἀπο τῆς Ἱερᾶς Πύτνης· τὴν πόλιν ταύτην ἀναφέρουσιν ὁ Ἡρόδοτος (5) καὶ ὁ Στέφανος ὃς λέγει ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ Ἰτανοῦ Φοίνικος ἢ ἑνὸς τῶν Κουρήτων μιγάδος καὶ ὅτι ἦν καὶ ἄκρα τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος (6) μνημονευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Πλινίου, ἔτι δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου καὶ τοῦ Ἱεροκλέους ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι διετηρεῖτο εἰσέτι κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους αἰῶνας.

* Τραχίλα· μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰτανοῦ ῥέει ποτάμιον κατερχόμενον ἐκ τῆς Δίκτης καὶ ἐκδιδοῦν εἰς τὴν θάλασσαν, ὀνομασθὲν δὲ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν Σάκροφιούμε (Ἱερὸς ποταμός) (7).

ἩΤΕΊΑ, πόλις ἐπάνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἐρυθραίου, πα·

---

(1) Μάννερτ Γεωγρ. Ελλ. καὶ Ῥωμ. Τ. 8, σ. 712 — Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 19, σ. 298 σημ. (2) Στεφ. Βυζ. Αλλαρία. (3) Επιγρ. παρὰ Κισχουλλ σ. σ. 187. (4) Εκχελ 1, 2, σ. 308. (5) Προδοτ. β. 4, κ. 151. (6) Στεφ. Βυζ. Ιτανός. (7) Ιδ. Χοιχ. Κρήτη Τ. 1, κ. 8. σ. 426.

τρὶς τοῦ Μύσωνος, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν Διογένην (1)· ἀλλ' ὁ Πλάτων κατατάττων τὸν Μύσωνα μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, λέγει αὐτὸν Χηνέα (2), ἦσαν δὲ αἱ Χῆναι κώμη ἐν τῇ Οἴτῃ τῷ ὄρει (3).

* Σιτεία.

ΝΑΞΟΣ, πόλις ἐν ἀγνώστῳ θέσει· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σουΐδα (4) καὶ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Πινδάρου (5), καὶ εἰκάζεται ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Νάξου υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνωος· αἱ περὶ τὴν πόλιν ταύτην εὑρισκόμεναι ἀκονόπετραι ἐφημίζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἄρισται (6).

* Οἱ νεώτεροι, ὡς ὁ Χοίκιος, θεωροῦσι πάνυ προβληματικὴν τὴν ὕπαρξιν πόλεως Νάξου ἐν Κρήτῃ· οὐ μόνον οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλ' οὔτε ὁ Πλίνιος οὔτε Στέφανος ὁ Βυζάντιος μνημονεύουσι πόλεως τοιαύτης· αἱ μόναι μαρτυρίαι περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς εἰσὶν ὁ Σουΐδας καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πινδάρου· ὁ λεξικογράφος λέγει = « Ναξία λίθος, ἡ Κρητικὴ ἀκόνη. Νάξος γὰρ πόλις Κρήτης »· ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ἡ Ναξία ἀκόνη ἐλέγετο ἐπίσης καὶ Κρητική· ἡ δὲ προσθήκη = Νάξος γὰρ πόλις Κρήτης φαίνεται ὡς συμπερασματικὸν ἐπακολούθημα· γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀκόνη τῆς Νάξου ἦν ἡ ἀρίστη (7)· τὴν ἀκόνην ταύτην ἐξώρυττον καὶ ἐξειργάζοντο Κρῆτες, ἐξ οὗ ἐπεκράτησε ἡ Ναξία ἀκόνη νὰ καλῆται καὶ Κρητική· καὶ ἐκ τούτου προῆλθε, φαίνεται, ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ὅτι ἐν Κρήτῃ ἦν πόλις Νάξος (8).

---

(1) Στεφ. Βυζ.—ἰδ. Διογ. Λαερτ. Μύσ. 1. (2) Πλατ. παρὰ Παυσ. Φωκ. κ. 24. (3) Παυσ. αὐτ. (4) Σουΐδ. Νάξος. (5) Σχολιασ. Πινδ. εἰς Ἰσθμ. 6. ς. 106. (6) Αὐτόθ. (7) Πινδ. Ἰσθμ. 6, 106—Πλιν. Φυσ. Ἱσ. β. 36, κ. 22 καὶ β. 18, κ. 28. (8) Ἰδ. Χοικ. Κρήτ. Τ. 1. κ. 2, σ. 417.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἦσαν καὶ αἱ ἑξῆς πόλεις ὧν τὰ ὀνόματα μόνον μνημονεύονται, αἱ δὲ θέσεις εἰσὶν ἢ ὅλως ἄγνωστοι ἢ ἀμφιβαλλόμεναι.

ΓΙΑΜΊΑ ἢ ΓΑΑΜΊΑ (1).

ΓΡΆΜΜΙΟΝ (2).

* Κατὰ τὸν Κορονέλλην ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σιδέρου.

ΔΑΊΔΑΛΑ (3).

ΔΙΑΤΌΝΙΟΝ, χώρα μεταξὺ Κνωσσοῦ, Γορτύνης καὶ Λύκτου, κατὰ τὸν Πολύβιον (4).

ΔΟΥΛΌΠΟΛΙΣ ἢ ΔΟΎΛΩΝ ΠΌΛΙΣ, ὁ Στέφανος λέγει = Φασὶ κατὰ Κρήτην Δουλόπολιν εἶναι χιλίανδρον (5).

ΔΡΑΓΜΌΣ (6).

ΔΡΑΪ́ΚΑ (7).

ἘΛΈΑ, ἢ κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας ἐκδόσεις τοῦ Πλινίου ἘΛΑΊΑ (8)· κατὰ τὴν παρὰ τῷ συγγραφεῖ τούτῳ μετά τινος ἀκριβείας φυλαττομένην σειρὰν τῶν προσαρκτίων πόλεων ἡ πόλις αὕτη πίπτει μεταξὺ Φαλασάρνης καὶ Κισάμου.

ἹΕΡΆΠΟΛΙΣ (9), ἴσως ἡ ὕστερον κληθεῖσα Ἱεράπυτνα.

ἹΠΠΟΚΟΡΏΝΙΟΝ, πόλισμα μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (10).

* Τὸ πόλισμα τοῦτο ἔκειτο, ὡς εἰκάζεται, ἐντὸς τῆς νῦν ἐπαρχίας τῶν Ἀποκορώνων ἢ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπ' αὐτοῦ, παθοῦσα μικράν τινα παραλλαγήν (11).

---

(1) Ησυχ. (2) Στεφ. Βυζ. Γραμμιον. (3) Στεφ. Βυζ. (4) Πολυβ. Εκλογ. Βιβ. 45. (5) Στεφ. Βυζ. Δούλων πόλις. (6) Ξενίων παρὰ Στεφ. Βυζ. (7) Τσετσ. καὶ Λυκοφρ. 1304. (8) Πλιν. β. 4, κ. 20. (9) Στεφ. Βυζ. (10) Στραβ. β. 10, σ. 472. (11) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 5, σ. 62.

ΚΛΆΤΟΣ, πόλις ἀπαντωμένη εἴς τινας ἐκδόσεις τοῦ Πλινίου (1)· ἴσως ὀρθότερον ἘΛΑΤΟΣ ἢ ὡς παρὰ τῷ Στεφάνῳ ἸΛΑΤΤΊΑ (2).

ΚΑΤΡΈΑ, πόλις κτισθεῖσα κατὰ μὲν τοὺς Τεγεάτας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Τεγεάτου Ἀρχιδίου, κατὰ δὲ τοὺς Κρῆτας ὑπὸ Κατρέως τοῦ Μίνω (3).

ΚΌΡΙΟΝ, παρὰ τῷ Στεφάνῳ = Κόρων τόπος ἐν Κρήτῃ, ἀπὸ Κόρης τινὸς, καὶ λίμνη Κορησία, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν Κορησίας (4)·

* Κατ' εὐθείαν κάτωθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ νῦν ποταμοῦ Ἀρμυροῦ ὑπάρχει λίμνη μικρὰ καὶ παρ' αὐτὴν τόπος ὍΡΝΑ καλούμενος· ὁ τόπος οὗτος θεωρεῖται πιθανῶς ὡς τὸ Κόριον (5).

ΜΑΡΑΘΟΫΣΑ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ, ὡς ἐκ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ δείκνυται, ταττομένη εἰς τὰς κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου πόλεις (6).

* Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σούδας κεῖται νησὶς Μαράτι καλουμένη· καὶ ἐκ τούτου εἰκάζει ὁ Χοίκιος ὅτι ἡ πόλις Μαραθοῦσα ἔκειτο ἴσως ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου (7)· ἀλλ' ἡ εἰκασία πάντη ἀθεμελίωτος.

ὈΝΎΧΙΟΝ, παρὰ Στεφάνῳ = Ὀνύχιον, τόπος Κρήτης ἀπὸ ὄνυχος ἀγκύρας ἐνσχεθείσης ἐν αὐτῷ, τῶν Ἀμυκλαίων ἀποικησάντων (8).

ΠΑΝΤΟΜΑΤΡΙΟΝ.

ΠΥΛΏΡΗ, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου μετὰ τοῦ Ῥυτίου (9).

---

(1) Πλιν. β. 4, κ. 20. (2) Στεφ. Βυζ.—Ἰδ. Χοίκ. Κρήτη — Τ. 1, κ. 3, σ. 532. (3) Παυσ. Αρκ. κ. 53. (4) Στεφ. Βυζ. Κόριον.

(5) Σίβερ 2. σ. 267—Ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1. κ. 3. σ. 432.

(6) Πλιν. β. 4, κ. 20. (7) Χοικ. αὐτ. σ. 435. (8) Στεφ. Βυζ. Ὀνύχιον —Ἰδ. Πλούταρχ. περὶ ἀρετ. γυναικ. (9) Πλιν. β. 4, κ. 20.

ῬΑΜΝΟΣ.

ῬΙΖΗΝΙΑ παρὰ Στεφάνῳ (1).

ΣΙΤΕΙΑ.

ΣΚΥΛΕΤΙΟΝ.

ΣΤΡΕΝΟΝ παρὰ Στεφάνῳ.

ΣΥΡΙΝΘΟΣ παρὰ Στεφάνῳ.

ΤΑΝΟΣ, παρὰ Στεφάνῳ·

* Σώζονται νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης φέροντα ἐπιγραφὴν ΤΑΝΙΩΝ (2).

ΤΑΡΡΗ.

ΤΙΡΕΣΙΑ παρὰ Θεοφράστῳ (3).

ὙΔΡΑΜΙΑ, παρὰ Στεφάνῳ = Ὑδραμία, πόλις Κρήτης, ὡς Ξενίων ὁ τὰ Κρητικὰ γράψας· οἱ πολῖται Ὑδραμιεῖς ὡς Μεγαρεῖς (4).

ὙΡΤΑΝΟΝ.

ὙΣΤΟΗ ἢ ὙΣΤΟΙΑ (5).

ΦΑΛΑΝΝΑ παρὰ Στεφάνῳ, πατρὶς Φενιάδου τοῦ Περιπατητικοῦ.

ΦΑΛΑΝΝΙΑ, παρὰ Στεφάνῳ ἄλλη ἢ ἡ Φαλάννα.

ΦΑΡΑΙ, ἀποικία τῶν Φαρῶν τῆς Μεσσηνίας (6)· ὁ Πλίνιος τάττει αὐτὴν μεταξὺ τῶν μεσογείων πόλεων (7).

ΛΙΜΕΝΕΣ.

ΒΙΕΝΟΝ, τόπος καὶ λιμὴν κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν ἀπέχων 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ-Μετώπου Β. μόνον ὑπὸ τοῦ Περίπλου ἀναφέρεται· ὁ Πτολεμαῖος τάττει

(1) Στεφ. Βυζ. Ῥιζηνία. (2) Ἰδ. Χοικ. αὐτ. σ. 436. (3) Θεοφρας. Φυτ. Ἱς. β. 3. κ. 5. (4) Στεφ. Βυζ. Ὑδραμία. (5) Ἰδ. Χοικ. αὐτ. σ. 434. (6) Στεφ. Βυζ. Φαραί. (7) Πλιν. β. 4, κ. 20.

κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος τὴν κώμην Ἰναχόριον καὶ τὸν λιμένα Ῥαμνοῦντα· ἀμφότερα ὀλίγον γνωστά (1).

ῬΑΜΝΟΥ͂Σ, κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Κριοῦ-Μετώπου καὶ Χερσονήσου καὶ κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς κώμης Ἰναχορίου· ἀναφέρεται ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου.

ΦΟΙ͂ΝΙΞ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν πρὸς τὸ πόλισμα τὸν Φοίνικα (2).

ΜΈΤΑΛΛΟΝ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν, πρὸς δυσμὰς τοῦ Λεβῆνος καὶ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο κειμένου ἀκρωτηρίου Λέοντος· ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπίνειον τῆς πόλεως Φαιστοῦ ἧς ἀπεῖχε 40 στάδια (3), τῆς δὲ Γόρτυνος 130 (4)· μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γορτυνίων καταστροφὴν τῆς Φαιστοῦ τὸ Μέταλλον ἐγένετο δεύτερον ἐπίνειον τῆς Γόρτυνος (5). — Ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἱστορουμένου γενικοῦ πολέμου ἐξόριστοι πολῖται τῆς Γόρτυνος κατέσχον ἀμφότερα τὰ ἐπίνεια ταῦτα, τήν τε Λεβῆνα καὶ τὸ Μέταλλον (6).— Ὁ Πτολεμαῖος ὀνομάζει τὸν λιμένα τοῦτον Ματαλίαν· ὁ δὲ Περίπλους Μάταλα.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Μετάλλου κεῖται ἤδη ἡ κώμη Πολίσσα.

ΛΙΜΈΝΕΣ ΚΑΛΟῚ, λιμὴν οὕτω καλούμενος κατὰ τὸ νοτιώτατον τοῦ μεσαίου τμήματος τῆς νήσου, πλησίον τῆς πόλεως Λασαίας καὶ ἐπὶ μικρᾷ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς πόλεως Λεβῆνος ἢ Λεβήνης, πρὸς τὸ δυτ-νότιον τῆς Γόρτυνος· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (7)· ἦν δὲ ὁ τόπος ἀκατοίκητος, ἀφύλακτος καὶ ἐπισφαλὴς, καὶ ἐκ μεγάλης μόνον ἀνάγκης προσωρμίζοντο ἐν αὐτῷ τὰ πλοῖα.

---

(1) Ἰδ. Ἰναχόριον κωμ. (2) Ἰδ. Φοῖνιξ πόλισμα. (3) Στραβ. β. 10. σ. 479. (4) Αὐτ. σ. 478. (5) Αὐτ. (6) Πολυβ. β. 4. κ. 56. (7) Πραξ. 27. κ. 8.

ΜΟΥΣΑΓΟΡΑΙ, τρεῖς νησίδες περὶ τὸ ἀκρωτήριον Κριοῦ Μέτωπον (1).

Ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ περιέχονται τρεῖς πόλεις κύριαι ὠχυρωμέναι· = τὸ Μεγάλον Κάστρον ἢ Κάνδια, ἡ Ῥιθύμνη καὶ τὰ Χανιά· καὶ δέκα ἐννέα ἐπαρχίαι· = Κίσαμος, Σέλινον, Χανιώτικα, Σφακιὰ, Ἀποκόρονα, Ἅγιος Βασίλειος ἢ Λάμπη, Ῥιθυμνιώτικα, Ἀμάρι, Μυλοπόταμον, Καστέλι-Πυργιώτισσα, Καινούργιον Καστέλι, Μονοφάτσι, Μαλεβίζι, Τέμενος, Πεδιάδα, Ῥιζόκαστρον, Μιραβέλον, Σητία, Ἱεραπέτρα.

ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1834.

ΚΙΣΑΜΟΣ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Πολεμάρχι.	38	4.
Ῥοδοπού.	96	3.
Σκουτελόνας.	60	0.
Ἀφράτα.	20	0.
Ῥαβδούχα.	20	0
Καμαρακουμούλι.	18	2.
Νοπιά.	28	0.
Σπηλιά.	60	1.
Βουβές.	28	2.
Μούλετι.	30	2.
Γαβαλομούρι.	20	2.
Βουκονιές.	0	50.
Ἀνωσκελί.	50	0.
Καρέα.	0	18.
Ἀσπριλιάνο.	0	15.
Σταζιπραγού.	3	20.
Ρούματα.	35	35.
Κακόπετρον.	4	4.
Πανέθιμος.	30	10.
Μαλάθερον.	20	5.
Περιβολάκια.	0	20.
Νόπια.	4	0.
Κοτσιανά.	0	10.
Δρακανά.	30	0.
Ποταμίδα.	50	10.
Βουργάρον.	20	8.
Μούρι.	30	2.
Τοπολιά.	50	2.
Ἅγιος Κὺρ Γιάννης.	15	2.
Καλάθινες.	30	2.
Καλεριανά.	26	5.
Κουρφαλόνας.	6	2.
Κισαμοκαστέλι.	0	30.
Παλαιόκαστρον.	35	5.
Πρινιάκος. Λουσάκες.	40	6.
Μεσόγεια (2).	216	15.
Σιρικάρι.	60	0.
Ἐννεα χωριά.	286	45.
το ὅλον	1,458.	337.

(1) Πλιν. β. 4. κ. 20. (2) Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται τὰ χωρία Ἅγιοι Πάντες, Καμέρισον, Ἀγ. Γεώργιος, Καλέργης, Νεχώριον, Καλυβιανὴ, Πιπεριανὰ, Ἀζογεραεῖς, Τέλιφον, καὶ Κούτρι.

ΣΕΛΙΝΟΝ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Σκλαβοπούλα.	38	0.
Καλάμι.	12	0.
Μουστάκον.	6	2.
Χάσι.	5	35.
Αγιος Θεόδωρος.	12	4.
Πελεκάνας.	6	10.
Κατσιβελιανά.	2	3.
Σταυρός.	4	5.
Μισόρουμα.	0	12.
Χάδρος.	0	0.
Σαρακήνα.	0	20.
Κουτοκυγήγ.	0	1.
Τσαλιανά.	3	0.
Βασιλάκι.	3	0.
Κάλαμος.	0	12.
Σπανιάκον.	2	18.
Βλιθιάς.	8	3.
Μαχιά.	10	3.
Κακοτύχι.	15	20.
Σφακόν.	12	2.
Γληγοριανά.	5	3.
Κοπετί.	1	5.
Δρύες.	0	16.
Ψαρογοριανά.	0	3.
Αλιγί.	0	12.
Κάντανος (1).	6	70.
Σπ'να.	10	0.
Φλωριά.	0	15.
Αζογρή.	0	15.
Αχλαδιάκης.	0	10.
Στράτι.	0	12.
Τεμένια.	14	8.
Ασφενδίλιας.	5	3.
Στροβολιές.	6	30.
Μυλωνές.	0	8.
Σάσαλος.	4	18.
Παπαδιανά. Μερή.	2	2.
Καμαλιά.	7	2.
Ροδοβάνι.	30	1.
Μονή.	4	12
Λιβαδά.	30	9.
Κρουστογέρακον.	20	9.
Αγριλή.	18	6.
Λιβάδες.	8	7.
Μαράλια.	17	2.
Καβανού.	37	4.
Σκάφι. Εργαστήρι.	27	10.
Λουκιανά.	2	6.
Τζαγαριάκον.	0	10.
Τζικιανά.	7	1.
Πρίνες.	22	1.
Επάνω χωρίον.	30	1.
Αγία Ειρήνη.	50	2.
τὸ ὅλον	500	451.

ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Κεραμιά. ἐν τούτῳ περιλαμβάνονται πέντε χωρία=Κοντόπουλον, Γερολάκον, Δρακόνα, Σπηλιαριὰ καὶ Παπαδιανά (2).	194	0.
Θέρισον.	80	2.
Μεσκλά.	72	3.
Λάκοι.	140	2.
Σέβρονας. Νέα Ρούματα. Πρασές. Σκοιδιά. Χωστή. Ὀρθούνι. Καρές. Χάρανος. Σκαφιδάκια.	150	12.
Κάμποι.	0	0.
Σιριλί.	10	6.
Μέση Σιριλί.	10	6.
Νεοχώριον.	3	2.
Βλαχερωνίτισα.	14	2.

(1) Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται τὰ χωρία Κουφαλατὸς, Πλεμενιανά, Τρίγωνος, Τρακινιάκος, Ἀνισεράκι, καὶ Βαβακάδος. (2) Εἰς τὴν χώραν τῶν Παπαδιανῶν περιλαμβάνονται τὰ χωρία Ἀχλάδες, Ἁγ. Γεώργιος, Λοῦλος, Ἀλετριβάρι, Παναγία, Χωραφιανά.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Πυργοψιλόνερον.	10	1.
Ξενικοχώριον.	2	1.
Ψύλες.	10	0.
Κοντομαρί.	3	0.
Δερές.	4	3.
Σκονίζος.	12	2.
Βατόλακον.	50	15.
Ἀλικιανοῦ.	40	9.
Κοῦφον.	6	4.
Φουρνές.	30	6.
Σκήνες.	20	4.
Πανιόλος.	6	3.
Ἀποθῆκες.	7	0.
Μανουλότος.	14	3.
Ψαθογιάνον.	14	12.
Λουτράκι.	6	2.
Γεράνι.	16	8.
Μόδι.	18	18.
Πατελάρι.	6	4.
Πλατανιάς.	40	4.
Γαλατᾶς.	70	10.
Ἐπισκοπή.	0	1.
Ἁγία Μαρίνα.	20	8
Δαρατσοῦς.	20	5.
Βαρύπετρον.	18	0.
Στάλον.	12	0.
Κατσιατροχῶρι.	4	0.
Περιβόλια.	30	6.
Μουρνιές.	70	8.
Τσικαλαριά.	40	0.
Νεροκούρου.	30	6.
Μαλάξα.	25	0.
Ζούρβα.	15	0.
Βρύσαις.	20	10.
Κερτομάδον.	6	5.
Ἁγιά.	8	4.
Ἀκρωτήρι.	250	45.
Χαλέπα.	150	20.
Παραλειπόμενα.	30	10.
τὸ ὅλον	1,805	272.

ΣΦΑΚΙΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Σαμάρια.	10	0.
Ἁγία Ρούμελη.	38	—
Ἅγιος Ἰωάννης.	40	—
Ἀράδενα.	36	—
Λιβανιανά.	20	—
Λουτρόν (1).	3	—
Ἀνώπολις.	115	—
Μουρί.	50	—
Σφακιά (2).	60	—
Κομιτάδες.	80	—
Νίπρος.	80	—
Βράσκα (3).	0	—
Βιυβάς.	1	—
Ἀσφέντον.	55	—
Ἀνωμικιανά (4).	1	—
Κολυκάσια.	0	—
Καλικράτι.	85	—
Πατσιανόν (5).	14	—
Ἀσκύφον.	160	—
τὸ ὅλον	848	0

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων νὰ ὁπλοφορῶσι Σφακιανῶν συμποσοῦται τό γε νῦν ἔχον 1,200· ὡς ἔγγιστα 200 οἰκογένειαι Σφακιανῶν εἰσὶν ἤδη ἀποκαταστημέναι ἐκτὸς τῆς Κρήτης· εἰς Μῆλον καὶ ἀλλαχοῦ· πρὸ τοῦ ἔτους 1821 ὁ ἀριθμὸς τῶν Σφακιανῶν ὑπερέβαινε τὰς 12,000 ψυχῶν· διαιροῦνται δὲ οἱ Σφακιανοὶ εἰς τρεῖς κλάσεις· οἱ μὲν εἰσὶ ποιμένες, οἱ δὲ μετέρχονται τὴν ναυτικὴν εἰς τοὺς δύο λιμένας τοῦ Λουτροῦ καὶ τῶν Σφακιῶν ἐν οἷς εἰσὶ πολλὰ πλοῖα, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Λουτροῦ ἱκανῶς μεγάλα ὥστε νὰ πλέωσιν εἰς Σμύρνην καὶ Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ δὲ τῆς τρίτης κλάσεως εἰσὶν ἔμποροι, πωλοῦντες τὰ ἐκ τῶν προϊόντων αὐτῶν ἐμπορεύματα καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον.

(1) Τὸ Λουτρὸν εἶναι ἡ χειμερινὴ κατοικία τῶν Ἀνωπολιτῶν (ἴδ. Ἀνώπολις) καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος οἱ κάτοικοι τοῦ Λουτροῦ εἰσὶν οἱ αὐτοὶ ὅσοι κατὰ τὸ θέρος οἰκοῦσι τὴν Ἀνώπολιν.

(2) Τὰ Σφακιὰ εἰσὶν ἡ κυρίως χειμερινὴ κατοικία τῶν Ἀσκυφιωτῶν· ὀλίγαι οἰκογένειαι μεταβαίνουσιν ἀλλαχοῦ τὸν χειμῶνα, ὡς εἰς Δράμια.

(3) Ἡ Βράσκα εἶναι τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Νίπρου. (4) Τὰ Ἀνωμικιανὰ εἰσὶ τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Ἀσφέντου. (5) Τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Καλικράτου.

ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Καρές.	30	1.
‘Ραμνή.	25	3.
Μελιδόνι.	20	0.
Χιλιομουδοῦ.	9	0.
Σαμόνες.	7	0.
Κυριακουσάλια.	6	0.
Στύλος.	5	1.
Πρόβαρμα.	16	2.
Μακάρους.	30	—
Νέο-χωρίον.	50	3.
Νεοχώρι.	9	—
Παιδοχώρι.	10	5.
Πεμονια.	25	10.
Φραί.	80	1.
Κοῦκος.	6	0.
Σιφιανά.	4	0.
Τσιντσιφέ.	40	3.
Νίππος.	70	4.
Πρόσνερον.	75	15
Βαφές.	65	3
’Αλίκαμπον.	75	0.
Φιλίππος.	15	0.
Μάζα.	—	—
Κάβαθα.	6	—
Φωνή.	18	—
’Απρίσκια.	15	—
Μαθές.	—	—
Μουρί.	10	2.
Κουρνᾶς.	70	4
Κάστελος.	20	0.
Πάτημα.	15	2.
Φλακή.	25	4.
Γωνιά.	65	0.
Δράμμια.	(Σφακιανοί).	
Ξώπολι.	10	6.
’Αργυρομούρι.	2	—
Κατοῦνα.	10	0.
Καλαμίτσι.	45	4.
Καρύδι.	6	3.
Βάμος.	30	15
’Αρμένοι.	60	—
Βαράς.	16	4.
Καλύβαις.	50	20.
Δουλιανά.	10	0.
Γαβαλοχώρι.	—	20.
Κοπράνα.	5	6.
Ἅγιος Βασίλειος.	2	5.
Κόκκινον χωριόν.	40	0.
Πλάκα.	20	—
Δράπανος		
Κεφαλᾶς		
Ξεροστέρνι	300	25.
Σοῦρι		
Σελιά		
Λυκατιναρὲ		
τὸ ὅλον	1 562	197.

ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

Καψοδάσος.	30	0.
Σκαλωτή.	—	—
’Αργοῦλες.	15	—
‘Ροδάκινον.	45	—
Φοινικιάς (1).	6	—
Σελιά.	40	—
Μυρθιόν.	30	—
Μεριά.	14	—
’Ασώματος.	15	—
Λευκόϊα.	30	—
Γιαννιοῦ.	15	—
Πρέβελι.	5	—
Κεραμή.	40	—
Δρίμισκον.	5	5.
Βάτον.	25	0.
Ἄδρακτος.	—	—
Κισσός.	15	15.
Βρύσες		
Κούμια		
Δημαγέργον		
Πλατάνοι		
Κρύα-Βρύσις		
Μέλαμπες		
Κτοῦτα		
Σαχτούρια	388	0.
Μούρνον		
Δεραβιανά		
Μιξόρυμα		
‘Αγία Πελαγία		
Ἅγιος Βασίλειος		
Ἅγιος Ἰωάννης		
Καλὴ Συκιά		

(1) Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι μετόχιον τοῦ εἰς ‘Ρούστικα μοναστηρίου τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Ῥίζικας.	0	4.
Ἴνια.	—	8.
Λαράνι.	—	20.
Ἀτσικάδες.	2	8.
Ἄκρια.	0	10.
Λοῦρες.	—	8.
Ἀσίμι.	8	7.
Συκαρά.	2	38.
Ἀποίνια.	0	5.
Βελούλι.	—	2.
Πραιτώρια.	12	8.
Δαμάντρι.	0	3.
Πλακιώτισα.	—	2.
Λιγόρτυνον.	2	15.
Γεφίλι.	0	30.
Καράκι.	—	6.
Βοργιά.	—	10.
Κουτοῦ.	—	2.
Φουτικαστέλι.	—	8.
Κακοχώρι.	—	20.
Ἅγιος Γεώργιος Ἐπάνω Σίφες (μοναστήριον).	2	0.
Μαδέ.	0	10.
Ἀποσιλέμι.	—	6.
Ἀρμανόγια.	—	5.
Κεφάλα.	—	8.
Δαμάνια.	—	12.
Ἀρκάδι.	—	6.
Κόλονα.	—	2.
Λούλι.	—	15.
Μελιδοχώρι.	6	9.
Φλέγα.	0	2.
Ῥοτᾶς.	—	20
Πόργος.	2	30.
Λουκάρι.	1	25
Χάρακας.	25	10.
Ἁγία Φωτιά.	0	2.
Ἀχεντριᾶς.	—	20.
Ἐτιά.	10	5.
Μοριά.	0	1.
Πρινιά.	2	0
Ἀμύγδαλον.	0	12.
Παρανύχι.	5	1.
Πλατανιᾶς.	0	4.
Καπιτανιανά.	30	0
Καλάλαγκα.	4	0.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Ζάμπρες.	0	2.
Στέρνες.	5	4.
Παναγία.	0	12.
Διονύσια.	—	20.
Κάρια.	—	4.
Ἀκάματος.	—	—
Αὐγές.	4	—
Βαγινιά.	6	8.
Κουμάσια.	5	0.
Λούκια.	8	0.
Σελάμι.	1	0.
Φουρνοφάραγον.	1	5.
Ἕξ ἔτι χωρία (1).	0	1.
τὸ ὅλον	228	585.

ΜΑΛΕΒΙΖΙ.

Ἀχλάδα.	40	0.
Ῥογδιά.	50	—
Τυλίσον.	90	10.
Μονή	80	5.
Καμάρι.	—	10.
Κοροφαῖς.	—	0.
Κεραμούτσι	0	20.
Πενταμόδι.	5	15.
Βούτες.	30	0.
Καλέσια.	25	—
Σταυράκια.	80	—
Πετροκέφαλον.	14	12.
Ἅγιος Μύρων.	100	2.
Πυργοῦ.	25	0.
Σάρχος.	20	—
Κιθαρίδα.	15	—
Κρουσώνας.	140	—
Κάτω-Ἀσίταις.	30	—
Ἐπάνω-Ἀσίταις.	25	3.
Πρηνιά.	15	6.
Σύβα.	22	3.
Κιράσια.	25	4.
Αὐγενική.	35	2.
Δαφναῖς.	—	—
Γωνιαῖς.	40	0.
τὸ ὅλον	901	94.

(1) Πέντε ἐξ αὐτῶν οὐδένα ἔχουσι κάτοικον, ἐρημωθέντα ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸν πόλεμον.

ΤΕΜΕΝΟΣ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Δάφνες.	20	0.
Βενεράτον.	25	0.
Κανὶ-Καστέλι.	28	18.
Ἀρχάνες.	160	6.
Κάτω-Ἀρχάνες.	30	0
Σίλαμος.	10	—
Δέκα ἢ δώδεκα ἄλλα χωρίδια.	16	94.
τὸ ὅλον	289	118.

ΠΕΔΙΑΔΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Καρτερόν.	9	7.
Σκαλάρα.	10	6.
Πατσίδι.	4	6.
Κουνάβι.	10	10.
Καταλαγάρι.	16	0.
Χουδέτσι.	20	5.
Ἅγιος Βασίλειος.	15	10.
Σκυλούς.	10	12.
Μέλισσες.	16	4.
Ἁγία Παρασκευή.	12	12.
Σγουροκεφάλι.	25	0.
Ἐπισκοπή.	20	15.
Ἁγία Τανία.	25	0
Σταμνί.	10	0.
Ἐλαία.	20	16.
Βαθιά.	0	10.
Κάτω-Βαθιά.	10	3.
Καινούριον χωρίον.	20	20.
Γάλιπι.	15	10.
Γαλίφα.	30	0.
Χαρασόν.	15	0.
Σμάρι.	25	0.
Ἀπόστολοι.	16	16.
Ζωφόρος.	10	10.
Θραψανόν.	38	0.
Ῥουσοχώρι.	0	12.
Βόνι.	0	30.
Μουχτάρες.	30	3.
Βάρβαρον.	3	10.
Βάρβαροι.	10	12.
Σκλαβεροχώρι (1).	5	1.
Λουλιανόν.	3	1.
Καστέλι.	18	15.
Διαβαιδέ.	4	16.
Πεγαιδοῦρι.	5	4.
Τρία Μετόχια.	25	0.
Ξυδᾶς.	20	—
Κασταμονίτσα.	35	—
Ἀμαριανόν.	15	—
Μαθιά.	17	—
Ἁγία Παρασκευή.	6	—
Ἴπιτον.	15	—
Γεράκι.	24	—
Ἐπίδεικτον.	10	—
Ναυλί.	0	12.
Κασάμι.	5	5.
Παναγία.	15	15.
Ἔβαρον.	10	15.
Ἀσκοί.	20	2.
Ἀβδού.	75	6.
Γωνιές.	38	0.
Γερά.	18	—
Κράσι.	60	—
Μοχόν.	120	1.
Μάλια.	100	0.
Χερσόνησσος μετὰ τῶν δύο ἄλλων γειτνιαζόντων χωρίων.	60	3.
Στραβορίνα.	20	0.
Κόξαρι.	8	5.
Βουροῦ.	3	1.
Σκοτεινόν.	8	5.
Γούβες.	35	10.
Ἀνώπολις.	25	0.
Ποταμιές.	10	10.
Κελιά.	5	5.
Φιλίσα.	6	5.
Πιζά.	5	5.

(1) Τοῦτο καὶ ὀλίγα τινὰ τῶν προηγουμένων ὀνομάτων φαίνονται ὡς ὑποδεικνύοντα Σλαβικὸν συνοικισμὸν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῆς νήσου τὸ ἀμέσως γειτνιάζον τῇ Λύκτῳ καὶ τῇ Χεῤῥονήσῳ, ἔπειτα ἀποκατέστη ποτὲ ἀρχαιοτέρα τις καὶ ἀξιολογωτέρα ἀποικία· (ἴδ. Πλουταρχ. περὶ ἀρετ. γυναικ. Τ. 2. σ. 247.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Σκόπελα.	0	15.
Γαϊδουριάνι.	3	6.
Κουκί.	2	4.
Σφενδίλι.	8	0.
Κεφά.	25	—
τὸ ὅλον	1,330	396.

ΡΙΖΟΚΑΣΤΡΟΝ.

Χρυσός.	38	1.
Παρσά.	29	0.
Ἐπάνω-Σύμι.	98	—
Κάτω-Σύμι.	38	10.
Καλάμι.	44	0.
Σκινολόγον.	87	—
Ἐπάνω-Πεῦκον. / Κάτω-Πεῦκον.	56	—
Κεφαλοβρύσι.	18	8.
Μυρτά.	62	1.
Βαχόν.	10	1.
Ἅγιος Βασίλειος.	38	7.
Βρεβατή.	8	2.
Βιάννον.	103	90.
Κάτω-Βιάννον.	0	16.
Χονδρόν.	10	48.
Μέση.	3	1.
Σχοινιά.	11	0.
Δεμάτι.	11	1.
Καστελλιανὰ μετὰ τῶν πλησιοχώρων μετοχίων.	11	0.
Φαβριανά.	0	4.
Φιλιππούς.	0	8
Καλύβια.	5	3.
Ἀχενδριά.	6	0.
Κατώ.	0	11.
Τσουλουτή.	0	5.
Κανικαστέλι.	0	4.
Γαρίπα.	0	12.
Κάτω Γαρίπα.	0	4
Πυράδι.	0	3.
Καμάρες.	0	1.
Ἀμπυργιέλος.	0	9.
Γουρνιά.	0	6.
Σιτιρονά.	0	4.
Νεσατιτά.	0	4.
Βαθιά.	1	13.
Παρτιρά.	0	22.
Βιτσολιά.	0	6

Οἰκ…

Ἀγία Σίμα.
Ἐπάνω Μιλλιάρ…
Κάτω Μιλλιάρ…
Βιαννιαρχί.
Ποταμιά.
Ποντάμοδι…
Ἀρχαλοχώρ…
Γάττα.
Κουτσάρα.
Ζιδά.
Πατσίδερον.
Ρίβα.
Ἅγιοι Ἀπόστολ…
Ἀλάγνι.
Μοναστηράκι.
Ἴγνα.
Μαχεράδ.
Μετοχάρα.
Σεροχώριον.
Βαχιότες.
Λαγκότα.
Κεφαλάς.

τὸ ὅ…

ΜΙΡΑΒ…

Μίλατος.
Λατσίδα.
Βουλισμένη.
Καινούργιον χωρί…
Νεοχώριον.
Βραχάσι
Βρύσις
Κεραμευκόν
Πλατὺ-Πόδι
Νικηθιανόν
Λίμνες
Κρίτσα.
Κρούστα.
Πρίνα.
Καλὸν χωρίον.
Ἀλεύδα.
Σχίνα Λίγκα.
Βρουχά.
Λάτομα.
Σκινιά.
Φουρνὴ-Καστέλι.
Κάτω-Φουρνή.
Ἐπάνω Φουρνή.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Τέσσαρα μοναςήρια.	35	0.
Παραλειπόμενα τινά.	50	30.
Λασίθι πεδιάς.		
Γαϊδουρόμανδρα / Γεροντομούρη	30	0.
Πλάτι.	25	0.
Ψυχρόν.	35	0.
Μαγούλα.	25	0.
Καμινάκι.	30	0.
Ἀβρακόδι / Κουδουμαλιὰ / Πλατιανὸν / Ἅγιος Γεώργιος	100	0.
Ἅγιος Κωνςαντῖνος.	30	0.
Μέσα Λασιθάκι / Μέσα Λασίθι	30	0.
Μοναστήριον τῆς Παναγίας Μαρμακέτο.	25	0.
Φαρτάρος καὶ Τζερμιάδα.	120	0.
Λαγὸς καὶ Πινικιανόν.	20	0.
Ποταμός.	20	0.
τὸ ὅλον	1,390	285

ΣΗΤΙΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Ὄρνον.	30	4.
Σταυροδοξάρι.	25	4.
Λάπιθον.	5	0.
Γραῖες.	15	2.
Τορνόν.	16	0.
Πεῦκοι.	20	1.
Δάφνη.	4	15.
Ἅγιος Μάμας.	5	3.
Ρουκάκα.	18	14.
Κρύα.	7	3.
Ἰσχιά.	5	10.
Λιθίνες.	15	2.
Βουριά.	5	3.
Παπᾶ Γιανάδος.	8	0.
Λουτράκι.	0	5.
Νεθιά.	2	10.
Ἀρμένι.	20	6.
Κανδρά.	20	7.
Βαιλά.	1	5.
Ζίρον.	30	30.
Ἀπίδι.	10	0.
Λίθι.	3	0.
Τζό.	25	0.
Καλὸν Χωριόν.	15	0.
Ἄσπρον-νερόν.	3	5.
Καμέτουλος.	5	0.
Λαμνόνι.	0	3.
Ζάκρον.	20	0.
Ἀδραβάστον.	10	0.
Κλησίδι.	5	0.
Ἀζοκέραμον.	8	0.
Κελάρια.	16	0.
Μαγασιά.	75	8.
Ξερολίμνι.	10	0.
Μεσέριος.	10	0.
Χόνος.	3	6.
Καρύδι.	15	1.
Σίτανος.	15	2.
Σπηλιά.	8	0.
Καλαμαύκι.	0	10.
Κατσιδόνι.	10	0.
Σανδάλι.	1	6.
Σφακιά.	0	14.
Βαβέλος (1).	0	25.
Κανένες.	12	0.
Σκλάβοι.	8	2.
Τουρτούλι.	5	10.
Ἐπισκοπή.	2	10.
Σωτήρας.	2	3.
Μαρώνια.	8	0.
Ζοῦ.	0	9.
Ἀρνέκου Μετόχια.	22	0.
Ἁγία Φωτία.	5	0.
Ἐπισκοπὴ (δευτέρα).	0	8.
Πισκοκέφαλον.	26	14.
Ρουσίας ἐκκλησία.	20	0.
Ἀχλάδια.	10	5.
Παρασπόρι.	0	15.
Σκοπή.	18	3.
Καμέζι.	20	4.
Μετοχιά.	22	2.
Τουρλωτή.	37	0.
Σφάκα.	32	7.
Λάστρον.	27	6.
Κάτω ἢ Πέρα Μουλιανά	60	8.
Μέσα Μουλιανά.	50	3.
Παλισπέτοι.	0	6.
τὸ ὅλον	898	324.

(1) Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν 1821 τὸ χωρίον τοῦτο εἶχεν 150 τουφέκια, σχεδὸν ἐννεαπλάσιον ἀριθμὸν τῶν μετὰ ταῦτα.

ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Ἀνατολή.	60	0.
Μαλές.	200	—
Καλαμαύκα.	100	—
Μεσελέροι.	40	—
Ἴστρωνας ἢ Καλὸν χωρίον.	20	—
Μαρμαλιά.	10	—
Καπίστρι.	15	—
Βαϊνιά.	25	—
Καβούσι.	100	0.
Μοναστηράκι.	10	—
Ἐπάνω Χωριόν.	50	—
Κάτω Χωριόν.	70	—
Ἐπισκοπή.	25	—
Παπαδιανά.	15	—
Ἅγιος Ἰωάννης.	40	—
Γιανίτσι.	10	—
Κεντρί.	35	—
Τὸ Καστέλι.	300	—
τὸ ὅλον	1,125.	0.

Ἐκ τούτων τῶν 1,125 οἰκιῶν, εἰς μὲν τὸ Καστέλι εἶναι 200 ἀνήκουσαι εἰς Ὀθωμανούς, εἰς δὲ τὰ χωρία ὁ ἀριθμὸς τῶν Ὀθωμανικῶν οἰκογενειῶν συμποσοῦται περίπου 85, ὥστε αἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ Χριστιανικαὶ οἰκογένειαι εἶσιν 840.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΩ 1834.

Ὀνόματα Ἐπαρχιῶν.	Πρωτεύουσαι.	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.	Τὸ ὅλον
1 Κίσσαμος.	Κισσάμου Καστέλι.	1458.	337.	1795.
2 Σέλινον.	Ῥοδοβάνι.	500	451.	951.
3 Κυδωνία.	Χανιά.	1655.	252.	1907.
4 Σφακιά.	Ἀσκύφου. Ἀνω-Πόλις. Σφακιά.	848.	000.	848.
5 Ἀποκόρωνα	Φρέ. Κεφαλάς.	1562.	197.	1759.
6 Ἅγιος Βασίλειος.	Μέλαμπες.	818.	208.	1026.
7 Ῥέθυμνα.	Ῥέθυμνον.	652.	552.	1204.
8 Ἀμάρι.	Ἀνώμερος.	497.	246.	743.
9 Μυλοπόταμος.	Μαργαρίται.	920.	310.	1230.
10 Πυργιώτισσα, 11 Καινούριον, 12 Μονοφάτσι (Μεσαρία)	Καστέλι. Μεγάλη Βρύσις.	644.	363.	1007.
13 Μαλεβίζι.	Ἅγιον Μῦρον.	901.	94.	995.
14 Τέμενος.	Ἀρχάναις.	289.	118.	407.
15 Πεδιάδα.	Μυρτιά, Μάλλαι.	1330.	396.	1726.
16 Ῥιζόκαστρον.	Βιάννος	663.	443.	1106.
17 Μεραμβέλλον.	Κριτσώνιον χωρίον.	1390.	235.	1625.
18 Σητεία.	Μουλιανά.	908.	314.	1222.
19 Ἱεράπετρα.	Τὸ Καστέλι.	840.	285.	1125.
		16632.	5402.	21535.

20 Λασίθι (1). Ἡ μεσόγειος καὶ ὑψηλὴ αὕτη ἐπαρχία [illegible] ἀπὸ

---

(1) Ἡ Ἐπαρχία αὕτη, μία τῶν ἀρχαίων Ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης μὴ τεθεῖσα εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῶν λοιπῶν, [illegible] ἐν [illegible].

τὴν Δίκτην, καὶ συνορεύει ἐξ ἀνατολῶν μὲ τὴν Ἱεράπετραν καὶ Μεραμπέλον· ἐκ μεσημβρίας μὲ τὴν Ἱεράπετραν· ἐκ δυσμῶν μὲ τὴν Πεδιάδα· καὶ ἐξ ἄρκτου μὲ τὸ Μεραμπέλον· ἔχει τὴν ὡραιοτέραν πεδιάδα τῆς Κρήτης, εἰς σχῆμα τραπεζοειδές· παράγει γεννήματα, Θέρμους (Λούπουνα) Μῆλα περίφημα, τυρὸν, βούτυρον, μαλία· ἔχει καὶ 20 χωρία τὰ ὁποῖα διαιρούμενα εἰς μεσημβρινὰ καὶ ἀρκτικὰ, κεῖνται εἰς τὰς ἐντὸς ὑπωρείας τῆς Δίκτης, καὶ εἶναι· κάτω Ποτάμοι, ἐπάνω Ποτάμοι, Τσερμιάδο, Φαρσάνο, Μαρμακέτο, ἅγιος Κωνσταντῖνος, μέσα Λασίθι, μικρὸ Χωριδάκι ἅγιος Γεώργιος, Πλατυανὸ, Κουδουμαλιὰ, Ἀβρακόντες, Καμινάκι, Μαγουλὰ, Ψυχρὸ, Πλάτη, Γεροντομουρὶ, κάτω Μετόχι, Λαγοῦ, Βιναλιανό.

Ἄρα ὁ ἀγρωτικὸς πληθυσμὸς λογιζόμενος πρὸς πέντε ψυχὰς κατ' οἰκογένειαν συμποσοῦται εἰς περίπου 81,000

χριστιανῶν, καὶ 27,000 ὀθωμανῶν· τὸ ὅλον	108,000.
Τὸ Μεγάλον Κάστρον ἢ Κάνδεια περιέχει	12,000.
Ἡ Ῥίθυμνος	3,200.
Τὰ Χανιὰ	5,600.
41, μοναστήρια	3,000.

Ὥστε τὸ ὅλον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου συμποσοῦται περίπου, 132000· ὃ ἐστὶν ὡς ἔγγιστα τὸ ἥμισυ τοῦ ὅσου ἦν πρὶν τοῦ κατὰ τὸ 1821 ἐκραγέντος πολέμου.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΠΟΧΑΣ.

Ὁπόταν κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης ἀνηνέχθη εἰς ἐπέκεινα τῶν 270,000 ψυχῶν, βλέπομεν Ἐνετοὺς Τοποτηρητὰς ἐκ τῶν λεγομένων Προβεδιτόρων ἀναφέροντας δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν πρὸς τὴν γερούσιαν τῆς Ἐνετίας τὴν ἐρήμωσιν τῆς νήσου, καὶ λέγοντας ὅτι χῶραι ὅλαι ἔμενον ἠμελημέναι καὶ ἀκαλλιέργητοι, ὡς ὡσαύτως καὶ ἐλαῖαι κατὰ τινὰς τόπους· μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατακτήσεως ὁ Ῥανδόλφος, Ἄγγλος περιηγητὴς ἐν Κρήτῃ ὑπολογίζεται τὸν ἐλαττωθέντα αὐτῆς πληθυσμὸν

ἐλάττονα τῶν 80,000 ψυχῶν. Ἔκτοτε δὲ ἂν καὶ ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ἰδιοκτησία ἦσαν διηνεκῶς ἐν στάσει φρικώδους ἀβεβαιότητος, χάρις ὅμως τῇ φυσικῇ εὐφορίᾳ τῆς χώρας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους 1821 εὑρέθησαν ἀναγεννηθέντες οὐχὶ ἐλάσσονες τῶν 260,000 ἢ 270,000 κατοίκων ἐξ ἴσου σχεδὸν μεμερισμένων μεταξὺ τῶν δύο κυρίων θρησκευμάτων.

Ἐκ τῆς εὐφορίας τῆς Κρήτης δυνάμεθα μετὰ λόγου νὰ εἰκάσωμεν ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν ὡς ἔγγιστα ἑνὸς ἑκατομμυρίου ψυχῶν δυναμένων νὰ κατοικῶσιν εὐρυχώρως καὶ οὐχὶ συμπεπυκνωμένως ὡς ἐν Μελίτῃ καὶ τῇ παρακειμένῃ νήσῳ τῇ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλουμένῃ Γότσῳ, ἐν αἷς ἀμφοτέραις ὁ πληθυσμὸς εἶναι σήμερον 600 καθ' ἕκαστον τετραγωνικὸν μίλιον. Ἡ ὑπόθεσις ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κρήτῃ συμφωνεῖ ἐντελῶς μετὰ τῶν χωρίων τῶν παλαιῶν Ἐνετικῶν χρονικῶν, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὁπόταν οἱ Ἐνετοί, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος ἐπεχείρησαν κατὰ πρῶτον νὰ κατακτήσωσι τὴν νῆσον, ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν κατὰ πολὺ μείζων τοῦ κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα. Πιθανῶς οἱ Ἐνετοὶ εὗρον 500,000 ἢ 600,000 ψυχῶν ἐν τῇ νήσῳ. Ὁ δὲ ἀκατάπαυστος σχεδὸν πόλεμος κατὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐποικήσεως προύξένησε βεβαίως μείζονα φθορὰν τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἢ τὰ ὀλίγα ἔτη τοῦ προσφάτου τούτου πολέμου ὅς, ὡς βλέπομεν, ἠλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων κατὰ τὸ ἥμισυ (1).

(1) Πασλέϋ Περιηγ. εἰς Κρήτην Τ. 2, σ. 326.

Υπολογισμὸς συνοπτικὸς τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἐξόδων τῆς διοικήσεως τῆς Κρήτης ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ σατράπου τῆς Αἰγύπτου Μεχμὲτ Ἀλῆ Πασᾶ.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ.

	Γρόσια.
Τὸ δέκατον (τὸ ἕβδομον) πάντων τῶν προϊόντων	6,400,000.
Φόρος ἐπὶ τῶν αἰγιδοπροβάτων	200,000.
Φόρος ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων (ἐλαίου, σαπωνίου, τυροῦ, κηρίου, χαρουπίων κτλ.)	2,091,725.
Φόρος ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων	375,015.
Ἐκ διαφόρων ἐκμισθώσεων	718,951.
τὸ ὅλον	9,785,691.

ΕΞΟΔΑ.

Μισθὸς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ	800,000.
Ἔξοδα τῶν συμβουλίων τοῦ Μεγάλου Κάστρου, τῶν Χανίων, τῆς Ρηθύμνης καὶ τῶν Σφακιῶν	535,540.
Θησαυροφυλακείου	120,000.
Ὑπηρεσίας Τελωνείων	49,744.
Τυπογραφίας	27,335.
Παλαιοῦ Ὀθωμανικοῦ δικαστηρίου	24,000.
Εἰς τακτικὰ Ἀραβικὰ στρατεύματα, 1 στρατηγὸν, 2 συνταγματάρχας, 2 ἀντισυνταγματάρχας κτλ. κτλ. 384 καποράλας, καὶ 3,840 ὑπαξιωματικοὺς, εἰς τὸ σῶμα τῶν μουσικῶν κτλ. κτλ. καὶ τῶν διδασκόντων αὐτοὺς κτλ. κτλ.	2,464,040.
Εἰς 5,500 ἡμερουσίους μερίδας (ταΐνια)	2,007,500.
Εἰς ὅπλα, ἐνδύματα, καὶ ἔξοδα συντηρήσεως τινῶν ἡμιόνων	1,630,000.
Εἰς 1,500 ἀτάκτους Ἀλβανοὺς στρατιώτας	1,760,000.
τὸ ὅλον	9,418,159.

ΝΗΣΟΣ ΚΥΠΡΟΣ,

ΚΥΠΡΟΣ νῆσος ἡ ἀνατολικωτάτη πασῶν κειμένη παρὰ τὴν Ἀσίαν καὶ ἔχουσα κατ' ἀνατολὰς τὴν Συρίαν καὶ τὸν Ἰωνικὸν κόλπον, κατὰ δυσμὰς τὸ Παμφύλιον πέλαγος, κατ' ἄρκτον τὴν Τραχεῖαν Κιλικίαν καὶ τὸν Κιλίκιον αὐλῶνα, καὶ κατὰ μεσημβρίαν τὸ Αἰγύπτιον καὶ Λιβυκὸν πέλαγος. Ἐκλήθη ἡ νῆσος αὕτη ποτὲ Μακαρία διὰ τὸ εὔκρατον καὶ τὸ εὔφορον, καὶ Σφήκεια (1) ἀπὸ Σφηκῶν, ἔθνους οἰκήσαντος ἐν αὐτῇ, καὶ Κεραστία (2) ἀπὸ τῶν κεράτων ἤτοι τῶν ἐξοχῶν αὐτῆς, καὶ τέλος Κύπρος ἀπὸ Κύπρου υἱοῦ Κωνύρου (3) ἢ ἀπὸ τοῦ κύπρου ἤτοι τοῦ χαλκοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ εὑρεθέντος τὸ πρῶτον, ἢ ἀπὸ ἄνθους κύπρου καλουμένου καὶ πολλοῦ ἐκεῖ φυομένου (4). Ἡ Κύπρος ἦν ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης καὶ κατὰ τὴν μυθολογίαν ἡ θεὰ αὕτη διέτριβε συνήθως ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ἥτις ἦν ἀγαπητὴ καὶ ἄθυρμα αὐτῇ καὶ ἀπὸ τῆς νήσου ἐπωνόμαςαι ἡ θεὰ Κύπρις. Ἐμυθεύθησαν δὲ ταῦτα διὰ τὴν ἐκεῖ μαχλοσύνην καὶ διὰ τὸ ἐπαφρόδιτον τῶν κατοίκων (5)· τὸ ὅλον σχῆμα τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἑτερόμηκες, καί που σχηματίζει καὶ ἰσθμοὺς κατὰ τὰς πλευρὰς τὰς διορίζούσας τὸ πλάτος· καὶ ὁ μὲν κύκλος αὐτῆς εἶναι τρισχιλίων καὶ τετρακοσίων εἴκοσι σταδίων

(1) Λυκόφρων παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. εἰς ς. 508.
(2) Εὐσταθ. αὐτ. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ. (5) Αὐτ.

μετὰ τῶν κατακολπώσεων (1), τὸ δὲ μῆκος ἀπὸ τῶν Κλειδῶν (κατὰ τὸ ἀνατολικώτατον) μέχρι τοῦ Ἀκάμαντος (κατὰ τὸ δυσμικώτατον) χιλίων τετρακοσίων σταδίων = ἑβδομήκοντα ὡρῶν εἰς πεζῇ ὁδεύοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν (2). — Ἡ Κύπρος ἦν εὐδαίμων καὶ οὐδεμιᾶς τῶν νήσων ὑποδεεστέρα κατὰ τὴν εὐφορίαν, προάγουσα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ ἔχουσα μεταλλεῖα χαλκοῦ πλούσια τὰ ἐν Ταμασσῷ, ἐξ ὧν ἐξήγετο τὸ χαλκανθὲς (βιτριόλιον), καὶ ὁ ἰὸς τοῦ χαλκοῦ, χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικήν. Κατὰ τὸν Ἐρατοσθένην ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, τὸ πάλαι τὰ πεδία τῆς Κύπρου κατακαλυπτόμενα ὑπὸ δασῶν καὶ κατεχόμενα ὑπὸ δρυμώνων, ἔμενον ἀγεώργητα· καὶ ἔτεμνον μὲν δένδρα, ἀλλ' ὅσον μόνον πρὸς καῦσιν τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου. Ἀλλ' ὕστερον πλεομένης τῆς θαλάσσης ἀφόβως καὶ μετὰ δυνάμεων, καὶ προσγενηθείσης τῆς ἀνάγκης τῆς ναυπηγίας τῶν στόλων, ἐπετράπη εἰς τοὺς βουλομένους καὶ δυναμένους νὰ ἐκκόπτωσι τοὺς δρυμούς· καὶ νὰ ἔχωσι τὴν ἐκκαθαρθεῖσαν γῆν ἰδιόκτητον καὶ ἀφορολόγητον (3). — Ἐν Κύπρῳ κατῴκησαν ποτὲ ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν ἐγχωρίων Δρύοπες ἐκ τῶν ἐκπεσόντων τῆς χώρας αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ὅς στρατεύσας μετὰ Μηλιέων ἀνεῖλε τὸν βασιλέα αὐτῶν Φύλαντα ὡς παρανομήσαντα εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν, τοὺς δὲ κατοίκους ἐκβαλών, παρέδωκε τὴν χώραν τοῖς Μηλιεῦσιν (4). — Οἱ Κύπριοι ἦσαν σύμμικτοι ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηνῶν, οἱ δὲ ἀπ' Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου, οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682. — Εὐσταθ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. εἰς ς. 508.
(2) Στράβ. αὐτ. (3) Ἐρατοσθ. περὶ Στράβ. β. 14. σ. 684.
(4) Διοδ. Σικ. 6. 4. κ. 37.

ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὡς οἱ Κύπριοι αὐτοὶ ἔλεγον (1). — Καὶ οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος ἦλθον μετὰ τοῦ Τεύκρου ὃς ἐκδληθεὶς τῆς πατρίδος ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπῴκησεν εἰς Κύπρον καὶ ἔκτισε πόλιν ὁμώνυμον τῇ πατρίδι αὐτοῦ (2). — Οἱ δὲ ἀπ' Ἀθηνῶν ἦλθον μετὰ τοῦ Ἀκάμαντος (3). Τὴν δὲ ἀπ' Ἀρκαδίας ἀποικίαν ἤνεγκεν ὁ κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρῳάδος ἡγεμὼν τῶν Ἀρκάδων Ἀγαπήνωρ (4) καὶ ἔκτισεν ἐν Κύπρῳ τὴν πόλιν Πάφον (5) ὥστε πᾶσαι αἱ ῥηθεῖσαι ἀποικίαι κατεστάθησαν ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας τῶν Ἑλλήνων ἐπάνοδον. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἦλθεν εἰς Κύπρον καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἐξέδαλε τὸν Κινύραν (6) καὶ ὁ Μενέλαος (7). Οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου ἄποικοι ἦσαν Δρύοπες ὡς καὶ οἱ Κύθνιοι αὐτοὶ (8); καὶ μοῖρα φαίνεται τῶν αὐτῶν ἐκείνων οἳ ἐκδληθέντες ποτὲ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, διεσπάρησαν πολλαχοῦ (9). Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀποικιῶν κατέστησαν ἔτι δύο ἐπὶ τῆς νήσου ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Κέφαντα καὶ Πράξανδρον, οἳ συνενώσαντες τοὺς ὑπ' αὐτοὺς, ἐνεδρύθησαν ἐπὶ τῆς νήσου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Λυκόφρονος (10) καὶ τοῦ σχολιαστοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένου Φιλοστεφάνου (11). Καὶ εἶναι μὲν γνωστὸν ὅτι ἡ μὲν ἀποικία τοῦ Κέφαντος συνέκειτο ἐξ Ἀχαιῶν κατοίκων τῆς Ὠλένου καὶ τῆς Δύμης, πόλεων Ἀχαϊκῶν, ὧν ἦρχεν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας (12),

---

(1) Ἡροδοτ. β. 7. κ. 90. (2) Λυκοφρ. ς. 452. ς. 591. καὶ σχολ. αὐτ. — Ἰδ. Σαλαμὶς πόλ. (3) Σχολ.αστ. Λυκοφρον. εἰς ς. 591. — Ἰδ. Ἀκάμας ἄκρωτ. (4) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 609. (5) Παυσ. Ἀρκ. κ. 5.
(6) Θεοπομπ. Ἐκλογ. β. 12. παρὰ Φωτ. σ. 390. κωδ. 176.
(7) Στράβ. β. 1. σ. 40. (8) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 46. (9) Ἰδ. ἀνωτ.
(10) Λυκοφρ. ς. 452 καὶ 591. Ἰδ. ἐν τῷ σχολιαστ. αὐτοῦ.
(11) Φιλοςεφαν. παρὰ σχολιαστ. Λυκοφρον. αὐτ. (12) Λυκοφρ. ς. 595. καὶ σχολιαστ.

ἡ δὲ τοῦ Πραξάνδρου ἐκ Λακεδαιμονίων τῆς Λακωνικῆς πόλεως Θεράπνης (1)· ἀγνοεῖται δὲ ἐν τίνι τόπῳ κυρίως ἐγκατεστήσαντο τὴν ἀποικίαν· ὁ Λυκόφρων λέγει —

. . . . γαῖαν ἕξονται θεᾶς
Γόλγων ἀνάσσης . . . . (2).

Ἀλλ' ἐν τούτῳ οὐδεὶς τόπος ὁρίζεται μερικῶς, μᾶλλον δὲ ἐννοεῖται ἅπασα γενικῶς ἡ νῆσος ἧς ἦν ἄνασσα ἡ θεὰ, τιμωμένη ἐν χωρίῳ τῆς Κύπρου Γόλγοις, ἕως ὅτου ὁ Ἀγαπήνωρ κατεσκευάσατο τὸ ἐν Πάφῳ αὐτῆς ἱερόν (3). Τὸ χωρίον τοῦτο οἱ Γόλγοι, ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ Γόλγου ἀρχηγοῦ ἀποικίας τινος Σικυωνικῆς (4)· ὅτι δὲ ἦν ἀγαπητὸν τῇ Ἀφροδίτῃ δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ Θεοκρίτου —

Δέσποιν', ἃ Γολγόν τε καὶ Ἰδάλιον ἐφίλασας (5).

Παρὰ τοῦ Στράβωνος δὲ μανθάνομεν ὅτι ἡ πόλις Λάπαθος ἦν κτίσμα τῶν Λακώνων καὶ τοῦ Πραξάνδρου (6), καὶ ἐκ τῆς ὀνομασίας *Ἀχαιῶν Ἀκτὴ* κατὰ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τῶν πόλεων Λαπάθου καὶ Κερονείας εἰκάζομεν ὅτι κατὰ τὴν προσάρκτιον ταύτην πλευρὰν τῆς νήσου ἐγκατέστη ἡ ἐξ Ἀχαιῶν καὶ Λακώνων σύμμικτος αὕτη ἀποικία. Κατὰ δὲ τὸν καθ' ἡμᾶς παρατηρητὴν Ἀθανάσιον Α. Σακελλάριον, οἱ Γόλγοι ἦσαν πόλις κειμένη ἐπὶ λόφου, καὶ πολλὰ ἐρείπια καὶ λείψανα αὐτῆς εὑρέθησαν (7).

Ἡ Κύπρος ἦν διῃρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα ἢ ἐπαρχίας· — Σαλαμινίαν, Λαπαθίαν, Παφίαν, καὶ Ἀμαθουσίαν, καὶ εἶχεν ἐννέα μικροὺς βασιλεῖς ἢ ἡγεμόνας ὑποτελεῖς ἀλληλοδιαδόχως τῶν Φοινίκων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Αἰγυ-

---

(1) Λυκόφρ. ς. 594. Σχολ. αὐτ. (2) Λυκόφρ. ς. 593. 4. (3) Παυσ. Ἀρκ. κ. 5. (4) Στεφ. Βυζ. Γόλγοι. (5) Θεοκρ. Εἰδυλ. 15. ς. 700.

(6) Στράβ. β. 14. σ. 680. (7) Ἴδ. Πανδώρα Τ. ΓΊ. φυλλαδ. 59, σ. 259.

πτίων. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ καθ' οὓς ἡ Κύπρος ὑπέκειτο τοῖς Πέρσαις, βασιλεύοντος τῆς Περσίας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαι αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις καὶ συναπέστησαν καὶ οἱ Κύπριοι πάντες πλὴν τῶν Ἀμαθουσίων. Ἦν δὲ τότε ἐν Κύπρῳ ἄνθρωπός τις Ὀνήσιλος, υἱὸς μὲν Χέρσιος τοῦ Στρώμου τοῦ Εὐέλθοντος, ἀδελφὸς δὲ νεώτερος Γόργου, τοῦ βασιλέως τῆς Κυπρίας Σαλαμῖνος· οὗτος πολλάκις καὶ πρότερον προέτρεπε τὸν Γόργον νὰ ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ Δαρείου· ὡς δὲ τότε εἶδε καὶ τοὺς Ἴωνας ἀφεστηκότας, ἐπέκειτο καὶ ἐβίαζεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔπειθεν αὐτὸν, φυλάξας ἐξελθόντα ποτὲ τοῦ ἄστεος τῶν Σαλαμινίων τὸν Γόργον ἀπέκλεισε τῶν πυλῶν μετὰ τῶν στασιωτῶν αὐτοῦ ὁ Ὀνήσιλος· καὶ ὁ μὲν Γόργος στερηθεὶς τῆς πόλεως ἔφυγεν εἰς τοὺς Μήδους, ὁ δὲ Ὀνήσιλος ἦρχε τῆς Σαλαμῖνος, καὶ προέτρεπε πάντας τοὺς Κυπρίους νὰ συναποστήσωσι, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἀνέπεισε, τοὺς δὲ Ἀμαθουσίους ἐπειδὴ δὲν ἐπείθοντο ἐπολιόρκει (1). Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ Πέρσης Ἀρτύβιος ἔρχεται μετὰ πολλῆς στρατιᾶς εἰς Κύπρον, ἐπεκαλέσατο τοὺς Ἴωνας οἳ ἦλθον προθύμως καὶ μετὰ πολλοῦ στόλου· καὶ οἱ Πέρσαι δὲ διαβάντες διὰ νηῶν ἐκ τῆς Κιλικίας, ἦλθον ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα πεζοί· οἱ δὲ Φοίνικες περιέπλεον τὴν ἄκραν τὴν καλουμένην Κλεῖδες τῆς Κύπρου (2)· ἐλθόντων δὲ τῶν Περσῶν εἰς τὸ πεδίον τῶν Σαλαμινίων, οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων διέτασσον τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες, τοὺς δὲ ἀρίστους τῶν Σαλαμινίων καὶ τῶν Σολίων ἀπολέξαντες ἀντέτασσον τοῖς Πέρσαις. Ὁ δὲ Ὀνήσιλος ἀντετάχθη ἐθελοντὴς πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Περσῶν Ἀρτύ-

(1) Ἡρόδοτ. β. 5. κ. 104. (2) Αὐτ. κ. 108.

βιον (1)· συγκροτηθείσης δὲ τῆς μάχης κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, κατὰ μὲν θάλασσαν, ἐνίκησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοὺς Φοίνικας οἱ Ἴωνες καὶ ἐξ αὐτῶν ἠρίστευσαν οἱ Σάμιοι· κατὰ δὲ ξηρὰν ὁ Ὀνήσιλος ἀπέκτεινε τὸν Ἀρτύβιον (2)· ἀλλ' ἐκ προδοσίας τοῦ βασιλέως τῶν Κουρίων Στησήνορος ἐνίκησαν οἱ Πέρσαι τοὺς Κυπρίους, καὶ τετραμμένου τοῦ ςρατοπέδου αὐτῶν, ἔπεσον ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ὀνήσιλος ὁ Χέρσιος, ὃς ἔπραξε τὴν ἀπόστασιν τῶν Κυπρίων καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος ὁ τοῦ Φιλοκύπρου ἐκείνου, ὃν ὁ Σόλων, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον, ἤνεσεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον βασιλέα (3). Οἱ δὲ Ἀμαθούσιοι, μνησικακοῦντες ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ, ἀπέτεμον τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀνησίλου, καὶ κομίσαντες εἰς Ἀμαθοῦντα, ἀνεκρέμασαν αὐτὴν ὑπεράνω τῶν πυλῶν (4). Οἱ δὲ παρὰ τὴν Κύπρον ναυμαχήσαντες Ἴωνες, μαθόντες ὅτι τὰ πράγματα τοῦ Ὀνησίλου διεφθάρησαν, ὅτι αἱ πόλεις τῆς Κύπρου ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Περσῶν πᾶσαι πλὴν τῆς Σαλαμῖνος καὶ ὅτι οἱ Σαλαμίνιοι παρέδωκαν αὐτὴν τῷ προτέρῳ βασιλεῖ Γόργῳ, ἀπέπλευσαν εὐθὺς εἰς τὴν Ἰωνίαν. Τῶν δὲ πολιορκουμένων πόλεων ἀντέσχον ἐπὶ πλεῖςον οἱ Σόλοι καὶ μόλις ἑάλωσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν μετὰ πέντε μῆνας (5)· οἱ δὲ Κύπριοι, ἐνιαυτὸν γενόμενοι ἐλεύθεροι, αὖθις ἐκ νέου κατεδουλώθησαν (6). Εἶχον δὲ οἱ Κύπριοι καὶ ναυτικὸν ἀξιόλογον, καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἔδωκαν εἰς τὸν στόλον αὐτοῦ ἑκατὸν πεντήκοντα ναῦς· καὶ οἱ μὲν βασιλεῖς αὐτῶν εἶχον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν περιειλιμμένας μίτραις· οἱ δὲ λοιποὶ ἐφόρουν χιτῶνας· τὰ δὲ ἄλλα καθάπερ οἱ Ἕλληνες (7). Μικρὸν δὲ

(1) Ἡροδοτ. β. 5. κ. 110. (2) Αὐτ. κ. 112. (3) Αὐτ. κ. 113. (4) Αὐτ. κ. 114. — Ἰδ. καὶ Ἀμαθοῦς πόλις. (5) Αὐτ. κ. 115. (6) Αὐτ. κ. 116. (7) Αὐτ. β. 7, κ. 90.

πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐστρατεύσαντο κατὰ τῆς Κύπρου μετὰ διακοσίων νηῶν αὑτῶν τε καὶ τῶν συμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος, καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες ἐξ αὐτῶν ἔπλευσαν εἰς Αἴγυπτον κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐν ἕλεσι βασιλέως Ἀμυρταίου, αἱ δὲ ἄλλαι ἐπολιόρκουν τὸ Κίτιον. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κίμωνος, καὶ πολέμου γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου καὶ πλεύσαντες πρὸς Σαλαμῖνα τὴν ἐν Κύπρῳ, ἐναυμάχησαν πρὸς Φοίνικας καὶ Κυπρίους καὶ Κίλικας καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα, καὶ νικήσαντες ἀμφότερα, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν (1). Οἱ Κύπριοι πρότερον μὲν ἐκυβερνῶντο κατὰ πόλεις (2). Ἀφ' οὗ δ' οἱ Πτολεμαϊκοὶ βασιλεῖς ἐγένοντο κύριοι τῆς Αἰγύπτου, εἰς ἐκείνους καὶ ἡ Κύπρος περιέστη, συμπραττόντων πολλάκις καὶ τῶν Ῥωμαίων· ἐπειδὴ δὲ ὁ τελευταῖος ἄρξας Πτολεμαῖος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς τῆς βασιλίσσης Κλεοπάτρας ἐφάνη ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας, ἐκεῖνος μὲν κατελύθη, τὴν δὲ νῆσον κατέσχον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τότε ἐγένετο αὕτη στρατηγικὴ ἐπαρχία. Αἴτιος δὲ τοῦ ὀλέθρου τοῦ βασιλέως τούτου κατέστη κυρίως ὁ Πόπλιος Κλαύδιος Πούλχερ, ὃς ἐμπεσὼν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ληστήρια τῶν τότε ἀκμαζόντων Κιλίκων, ἐπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα, δεόμενος νὰ πέμψῃ λύτρον ἵνα σώσῃ αὐτόν. Ο δὲ βασιλεὺς ἔπεμψε μέν, ἀλλὰ τοσοῦτον μικρόν, ὥστε καὶ οἱ λῃσταὶ αὐτοὶ απαξιώσαντες νὰ τὸ λάβωσιν, ἀνέπεμψαν αὐτὸ ὀπίσω, καὶ ἀπέλυσαν τὸν ἄνθρωπον ἄνευ λύτρων· οὗτος δὲ σωθείς, ἀπομνημονεύσας πρὸς ἀμφοτέρους τὴν χάριν, καὶ γενόμενος δήμαρχος, ἴσχυσε τοσοῦτον, ὥστε ἐπέμφθη

(1) Θουκυδ. α. 112. (2) Στραβ. β. 14, σ. 684.

ὁ Μάρκος Κάτων ἵν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ βασιλέως τούτου τὴν ἀρχὴν τῆς Κύπρου· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς προλαβὼν ἀπέθανεν αὐτόχειρ· ὁ δὲ Κάτων ἐπελθὼν, παρέλαβε τὴν Κύπρον, καὶ τὴν βασιλικὴν οὐσίαν διέθετο, καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῶν Ῥωμαίων ἐκόμισεν. Ἔκτοτε δὲ ἡ νῆσος ἐγένετο ἐπαρχία ἐπιστρατηγική· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ Ἀντώνιος παρέδωκεν αὐτὴν τῇ Κλεοπάτρᾳ καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς· καταλυθέντος δ' ἐκείνου, συγκατελύθησαν καὶ αἱ διατάξεις αὐτοῦ (1). Ἡ Κύπρος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας περιῆλθεν εἰς τὴν τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Δύσεως καὶ εἶτα τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, κυριευθεῖσα ἐφημέρως ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀνεκτήθη αὖθις ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκυβερνήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσαὰκ, ἡγεμόνος ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Κομνηνῶν, ὃς ἐπιθυμήσας βασιλείαν, κατέσχε τὴν νῆσον καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1191 Ῥιχάρδος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας στρατεύσας μετὰ στόλου εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τῶν ἐκεῖσε Σαρακηνῶν, καὶ ἀναγκασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος, κατέλαβε τὸν λιμένα τῆς Κύπρου· κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἐκίνησε πόλεμον, εἷλε τὴν νῆσον καὶ ἀπέκτεινε τὸν Ἰσαάκ. Ἐπώλησε δ' αὐτὴν ἔπειτα ἐπὶ τιμῇ 100,000 σκούδων τοῖς Ἱεροσολυμίταις, οἳ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ διὰ τὸ ἑτερόθρησκον, ἀπέδωκαν αὐτὴν τῷ Ῥιχάρδῳ, ὃς τότε ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γάλλῳ Γυΐ Λυσιγνάν. Ἐν ἔτει δὲ 1460 Καρλόττα ἡ τελευταία κληρονόμος τῆς γενεᾶς ταύτης ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ νόθου ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰακώβου. Ὡς δὲ ἡ ῥηθεῖσα ἦν σύζυγος τοῦ Δουκὸς τῆς Σαβοΐας Λουδοβίκου, ἐπεκράτησεν οἱ Δοῦκες οὗτοι νὰ προσαγορεύωνται

(1) Στράβ. β. 14. σ. 684, 685.

καὶ βασιλεῖς τῆς Κύπρου. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰακώβου, ἡ χήρα αὐτοῦ Αἰκατερίνα Κορνάρου ἄκληρος οὖσα, παρεχώρησε τῷ 1480 τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου τῇ Ἐνετικῇ πολιτείᾳ· ἀλλὰ τῇ 22 Σεπτεμβρίου τοῦ 1570 ἔτους ὁ Μουςαφᾶ πασᾶς, ἀρχιστράτηγος τοῦ Σουλτὰν Σελίμη, καταγωνισάμενος τὸν ἔνδοξον στρατηγὸν Βραγαδῖνον, κατεκυρίευσεν αὐτὴν, ἐκβαλὼν τοὺς Ἐνετοὺς, καὶ ἔκτοτε διαμένει ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν.

* Κύπρος· κατὰ τὸν ἐνδότατον καὶ ἀνατολικώτατον μυχὸν τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχουσα τὴν Καραμανίαν πρὸς ἄρκτον, τὴν Συρίαν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν Αἴγυπτον πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν Κρήτην πρὸς δυσμάς· ἀπέχει τῆς μὲν Ἰάφας (Ἰόππης) 300 μίλ. Ἰταλ. τῶν δὲ Ἱεροσολύμων 340· τὸ μῆκος αὐτῆς, κατὰ τὰς νεωτέρας καταμετρήσεις, λογίζεται 220 μίλ. Ἰταλ. τὸ πλάτος 65 καὶ ἡ περίμετρος 600, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κολπώσεων. — *Κλίμα.* Θερμότης μεγάλη ἐπικρατεῖ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, πλὴν τῆς περὶ τὴν Κερίνην χώρας, ἔνθα ὁ βορρᾶς, διερχόμενος διὰ τῆς θαλάσσης, καθίσταται ψυχρὸς, καὶ τῶν ὀρεινῶν τόπων ἔνθα ὁ ἀὴρ εἶναι ὀξύτατος. Ἡ Κύπρος κοινῶς θεωρεῖται ὡς νοσώδης, ἀλλ' ἐκ τοὐναντίου εἶναι ὑγιεινή· ἐπιπολάζουσι τῷ ὄντι κατὰ τόπους πυρετοὶ τριταῖοι καὶ τεταρταῖοι συνεχέστατοι καὶ πεισματωδέστατοι· ἀλλὰ προέρχονται μᾶλλον ἐκ τῆς πρὸς τὴν δίαιταν ἀπροσεξίας, ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς μεγάλης κατ' οἴκους θερμότητος εἰς τὸν ἔξω ἀέρα ἀμέσου μεταβάσεως, ἐκ τῆς ἀμέτρου καὶ παρακαίρου χρήσεως ὀπωρῶν τινων, ὡς πεπώνων καὶ τῶν τοιούτων· καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς πλημμύρας τῶν ὑδάτων, ἅπερ μὴ ἔχοντα ἔξοδον, λιμνάζουσι κατά τινα μέρη περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία· ὁ χειμὼν εἶναι γλυκὺς καὶ μέτριος· ἡ χιὼν σπανίᾳ εἰς τὰς πεδιάδας καὶ

ὀλίγον διαρκοῦσα· οἱ ἐτησίαι ἄνεμοι μετριάζουσι τὰ θερινὰ καύματα· αἱ βροχαὶ εἰσὶ σπάνιαι κατὰ τὸ θέρος· βρέχει δὲ συνήθως κατὰ τὸν Νοέμβριον, τὸν Δεκέμβριον καὶ τὸν Μάρτιον· αἱ συνήθεις ἀσθένειαι εἰσὶν αἱ πλευρίτιδες, αἱ ἡπατίτιδες καὶ αἱ ὀφθαλμίαι. Ἡ λέπρα μαςίζει πρὸ πολλοῦ τὴν νῆσον· ἡ δὲ πανώλης, ἥτις ἐφέρετο ἄλλοτε ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας, ἐξέλιπεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1835, ὅτε κατεστάθησαν λοιμοκαθαρτήρια, ὧν τὰ πρῶτα θεμέλια ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. Οἱ κάτοικοι δι' ἐλαφρᾶς μόνον φλεβοτομίας θεραπεύονται· ἀλλ' οἱ ξένοι χρήζουσι σπουδαιοτέρας ἐπισκέψεως καὶ αὐστηροτέρας διαίτης. — *Κάτοικοι.* Ἐπὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Κύπρου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν οἱ φορολογούμενοι μόνον ἄνδρες, ἐκτὸς γυναικῶν, παίδων καὶ γερόντων, συνεποσοῦντο 80,000, ἀλλ' ἤδη ἠλαττώθη μεγάλως ὁ ἀριθμὸς οὗτος· εἰσὶ δὲ οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος κατὰ τὸ πλεῖστον, Ὀθωμανοί, Μαρωνῖται, Λατῖνοι καὶ Ἀρμένιοι. Οἱ Κύπριοι εἰσὶν εὐειδεῖς· ἀναστήματος ὑψηλοῦ καὶ ἤθους εὐγενοῦς καὶ χαρίεντος· ἐγκρατεῖς, σώφρονες καὶ μακρόβιοι, καὶ αἱ γυναῖκες εὐπρόσωποι. — *Προϊόντα.* Βαμβάκιον, μέταξα, ἔριον, μοσχοκάρυον, ἐρυθρόδανον, οἶνος πολλῶν εἰδῶν, πρὸ πάντων ὁ ἄριστος ὁ καλούμενος κουμανταρία, τερέβινθος, πρινοκόκκιον, κάλχη (κιρμίζι), λάδανον, σῖτος, κριθή, πίσσα, γεώμηλα, λάθυροι, πισσάσφαλτος, ἅλας, κεράτια, ξυλεία οἰκοδομῆς, ἔλαιον ὀλίγον ὡς καὶ σήσαμος, ἂν καὶ ἀμφότερα ποτὲ ἀφθονώτατα· οἱ καρποὶ παντὸς εἴδους εὐγεστότατοι, πάντα τὰ εἴδη τῶν ὀσπρίων, λαχάνων, φυτῶν καὶ τὰ ὡραιότερα καὶ εὐγενέστερα ἄνθη τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ὁλλάνδας εὐδοκιμοῦσιν ἄριστα ἐνταῦθα, καὶ πολλὰ αὐτῶν γεννῶνται αὐτοφυῆ· ἐπὶ τῶν ὀρέων· δι' ἔλλειψιν δὲ [illegible] πολὺ

μέρος τῆς νήσου μένει ἀγεώργητον καὶ γεννᾷ μόνον θύμον, ἕρπυλον καὶ ἄλλα πολλὰ ἀρωματικὰ φυτὰ καὶ χόρτα. — *Λίθοι.* Κρύσταλλος, ἀμίαντος ἡ Καρυστία, ἴασπις ἐρυθρᾶ, ἀχάτης κτλ. — *Μεταλλεῖα.* Ἦσαν ποτὲ ἐν Κύπρῳ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, πυρίτου, χαλκανθοῦς, στυπτηρίας καὶ μέχρι καὶ σμαράγδων· ἀλλ' ἤδη ἕνεκεν τῆς κακῆς διοικήσεως ἐκ τούτων πάντων μόνον ἡ ἐνθύμησις μένει. — *Ἄγρια ζῶα.* Ἐκτὸς ἀλωπέκων καὶ λαγωῶν, οὐδὲν ἄγριον ζῶον εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου. — *Ἄγρια πτηνά.* Οἱ ἀτταγῆνες (φραγκοῦλαι), αἱ πέρδικες, οἱ σκολόπακες (μπεκάτσαι), οἱ ὄρτυγες, αἱ κίχλαι, αἱ παχύταται καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης ἐκπεμπόμεναι συκαλίδες (βεκα-φίγα) καὶ συκοφάγοι εἰσὶ κοινότατα καὶ παμπληθέστατα, ὡς καὶ πολλὰ εἴδη ποταμίων πτηνῶν· κατὰ Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον πλῆθος διαβατικῶν γυπῶν κατακαλύπτει τὰς πεδιάδας. — *Ἰοβόλα ζῶα.* Ὄφις καλούμενος κωφὸς, πηχυαῖος, κιτρινομέλανος, ἀκέρατος, κρύπτεται μεταξὺ τῶν σίτων καὶ τὸ δῆγμα αὐτοῦ θανατηφόρον. Φαλάγγιον (tarentule) ἐπικίνδυνον. Κάτεργον (galère) εἶδος θαλασσίου ζωοφύτου, τὸ κέντημα αὐτοῦ φαρμακερόν. — *Κατοικίδια ζῶα.* Οἱ ἵπποι, ὄνοι καὶ ἡμίονοι τῆς Πάφου εἰσὶν ἐν ἄκρᾳ ὑπολήψει καὶ μάλιστα οἱ ἵπποι ὡς ὄντες ἐκ τοῦ ἀρίστου εἴδους τῶν κοινῶς λεγομένων τσαπκινιῶν. Οἱ βόες μικροσωμότατοι καὶ ἰσχνοί· τὸ κρέας τῶν προβάτων γλυκύτατον· εὑρίσκεται καὶ εἶδος προβάτων, ὧν ἡ οὐρὰ ζυγίζει ὡς 18 ὀκάδας. Αἱ αἶγες κάλλισται· τὰ αἰγίδια, συκυχιζόμενα, χρησιμεύουσιν εἰς θερινὴν τροφὴν τῶν κατοίκων. Οἱ κυνηγετικοὶ κύνες ἐξαίρετοι, ταχύτατοι καὶ ἐπιτηδειότατοι. — Ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς Κύπρου ἡ μεγίστη καλεῖται Μεσαρία, καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ 78 μιλ. μῆκος καὶ

30 πλάτος, καθωραΐζεται διὰ χαριεστάτης ποικιλίας παντοίων εἰκόνων τῆς *φύσεως*· ἐν αὐτῇ περιέχονται πολλὰ χωρία κατῳκημένα καὶ ἀκατοίκητα· προάγει σῖτον, κριθὴν καὶ βαμβάκιον· τὰ γεννήματα τῆς Μεσαρίας ἀπετίθεντο ποτὲ ἐν ταῖς μεγάλαις ἀποθήκαις τοῦ χωρίου Ἀνκόνας ἀπέχοντος 7 μιλ. τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Βαρνάβα Δ. Οὐ πόῤῥω τῆς πεδιάδος Μεσαρίας κεῖται χωρίον Τράπεζα καλούμενον καὶ περιέχον πολλὰ ἐρείπια. Ὑπάρχει δὲ καὶ στοὰ ἀρχαία καὶ κίονες ἐκ μαρμάρου εἰσὶν ἐν μιᾷ τῶν δύω ἐκκλησιῶν τοῦ χωρίου. Μεγα μέρος τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας ἀποτελεῖ ἤδη ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν.

ΟΡΗ.

ὈΛΥΜΠΟΣ, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς Κύπρου ἢ μᾶλλον τὸ μόνον ἄξιον τοῦ ὀνόματος τούτου, ἐκτεινόμενον ἐπὶ πολὺ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, διατέμνον τὴν νῆσον εἰς δύο μέρη, προσάρκτιον καὶ μεσημβρινὸν, καὶ διαχωρίζον τὰ δύο τμήματα, τὴν Ἀμαθουσίαν καὶ τὴν Παφίαν ἀπὸ τῶν ἄλλων δύο, τῆς Σαλαμινίας καὶ τῆς Λαπαθίας· ὁ Ὄλυμπος ἐλέγετο μαστοειδὴς ὡς ἐκ τοῦ σχήματος (1). Ἡ Ἁγία Ἑλένη ἐπανακάμψασα ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἔκτισεν ἐπί τινος κορυφῆς τοῦ ὄρους ναὸν καὶ κατέθεσεν ἐν αὐτῷ τεμάχιον τοῦ Τιμίου Ξύλου, ἐξ οὗ ὠνομάσθη ἡ κορυφὴ ἐκείνη Ὄρος τοῦ Σταυροῦ ἢ Σταυροβοῦνι, καὶ ἔβρεξεν εὐθὺς, ὡς λέγεται, μετὰ δεκαεπταετῆ, ἢ κατ' ἄλλους, τριακονταετῆ ἀνομβρίαν· τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τοῦ Ὀλύμπου καλεῖται Ἀῶος.

* Θρόδος· μέρος τοῦ ὄρους τούτου τὸ ὑψηλότατον λογιζόμενον 2,000 μέτρων Γαλλικῶν ὡς ἔγγιστα διαμένει

(1) Στράβ. βι 14, σ. 683.

χιονοσκεπὶς καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Θρόδου εἰσὶ τινὰ μοναστήρια· μέρος τοῦ ὄρους τούτου τὸ πρὸς ἀνατολὰς καλεῖται Βουβαφέντον καὶ κατὰ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὑπάρχει μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κτισθεῖσα ὑπό τινος εὐγενοῦς Κυπρίας, ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους φρούριον. Ἑτέρα σειρὰ ὀρέων ὀνομαζομένη κοιν. Ὄρη τῆς Καρπάσου ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Ἁγίου Ἀνδρέου μέχρι τοῦ ἀκρ. Ἁγίου Ἐπιφανίου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἶναι ἡ κορυφὴ ἡ καλουμένη Ὄρος τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· τὰ πλευρὰ πάντων τῶν ὀρέων τούτων κατακαλύπτονται ὑπὸ παλαιοτάτων πευκῶν· τὰς δὲ ὑπωρείας αὐτῶν καθωραΐζουσι διάφορα ἄγρια δένδρα, ὡς πλάτανοι, συκομωρέαι, κυπάρισσοι, τερέβινθοι, ξυλοκερατέαι καὶ ἀγριελαῖαι. — Πάντα τὰ λοιπὰ ὄρη τῆς Κύπρου εἰσὶ μᾶλλον λόφοι.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

ΑΚΑΜΑΣ, τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶχε δύο μαστοὺς καὶ δρυμοὺς πολλοὺς καὶ ἔκειτο ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν, ἀνατεῖνον πρὸς ἄρκτον· ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Σελινοῦντος τῆς τραχείας Κιλικίας λογίζεται, κατὰ τὸν Στράβωνα, 1,000 σταδίων· ἀπὸ δὲ τῆς Σίδης τῆς Παμφυλίας 1,600, ἀπὸ δὲ Χελιδονέων 1,900 (1). Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀποικίας τοῦ Ἀκάμαντος (2), ὃς προσωρμίσθη κατὰ τοῦτο τῆς νήσου, ὡς φαίνεται.

Ἅγιος Ἐπιφάνειος. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἁγίου Ἐπιφανείου καὶ Κτενιου μικρὸς κόλπος καλεῖται Ἀλεξανδρέτα.

ΚΑΛΛΙΝΟΥΣΑ κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τοῦ Ἀκάμαντος καὶ τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ Κρομ-

(1) Στραβ. β. 14, σ. 682. (2) Ἰδ. ἀνωτ. Κύπρος νῆσος.

μύου· τὰ δύο ἀκρωτήρια Καλλινοῦσα καὶ Κρόμμυον ἀποτελοῦσι τὰ δύο κέρατα τοῦ κόλπου, ἐν ᾧ κεῖται ἡ πόλις Σόλοι.

* Κτένι· παρὰ τὸ Κτένι ὑπάρχει κόλπος μικρὸς τοῦ Χρυσοχοῦ λεγόμενος καὶ πλησίον αὐτοῦ χωρίον Χρυσοχὸν καὶ τοῦτο καλούμενον· κατὰ τὰ πέριξ εἰσὶν αἱ φλέβες καὶ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ· ἐνταῦθα κατεσκευάζετο καὶ τὸ περίφημον χαλκανθὲς (βιτριόλιον) τῆς Κύπρου· ὁ δὲ σῖτος τούτου τοῦ μέρους εἶναι ὁ ἄριστος τῆς νήσου.

ΚΡΟΜΜΥΟΥ ἌΚΡΑ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Καλλινούσης καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς πόλεως Λαπάθου, ἀντίκειται τῷ Ἀνεμουρίῳ, ἀκρωτηρίῳ τῆς τραχείας Κιλικίας, οὗ ἀπέχει 350 στάδια (1).

* Κορμακίτι.

ΣΑΡΠΗΔΩΝ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρ. Κρομμύου καὶ οὐ πόρρω τοῦ ἀκρ. Δημαρήτου πρὸς δυσμάς. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἔκειτο ἡ πόλις Καρπασία (2).

ΔΗΜΑΡΗΤΟΝ, ἢ κατά τινας ΔΕΙΝΑΡΕΤΟΝ, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἔσχατον ἄκρον τῆς νήσου, καὶ τὸ ἀκρότατον πέρας τῆς πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν χερσονησοειδῶς ἐπὶ μακρὸν προεχούσης ὀρεινῆς γλώσσης, ἣ ἐκαλεῖτο Βόσουρα διὰ τὸ σχῆμα, ἡ δὲ ἀκρώρεια τοῦ ὄρους Ὄλυμπος καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν ναὸς Ἀφροδίτης Ἀκραίας ἄδυτος εἰς γυναῖκας καὶ ἀόρατος· προέκειντο δὲ πλησίον αἱ νησίδες αἱ λεγόμεναι Κλεῖδες· ἡ προσάρκτιος παραλία τῆς γλώσσης ταύτης ἐκαλεῖτο Ἀχαιῶν Ἀκτή, ἔνθα ὁ Τεῦκρος ἐκβληθείς, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος, προσωρμίσθη πρῶτον καὶ ἔκτισε τὴν ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνα (3). Ἐκ τοῦ ὀνόματος εἰκάζεται μετὰ πιθανό-

---

(1) Στράβ. β. 14. σ. 682. (2) Αὐτ. (3) Αὐτ.

τήτος ὅτι ἡ ὑπὸ τὸν Κέφαντα καὶ τὸν Πράξανδρον Ἀχαϊκὴ καὶ Λακωνικὴ μικτὴ ἀποικία ἐπὶ ταύτης τῆς ἀκτῆς ἐγκατέστη τὸ πρῶτον (1).

* Ἅγιος Ἀνδρέας.

ἘΛΑΊΑ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, κάτωθεν τῆς γλώσσης Βοσσούρας πρὸς νότον κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ἀκρ. Δημαρήτου καὶ τὸ βόρειον τοῦ Πηδαλίου· μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Ἐλαίας καὶ Πηδαλίου ἔκειτο ἡ πόλις Σαλαμίς.

ΠΗΔΑΛΙΟΝ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν, πρὸς νότον τοῦ ἀκρ. Ἐλαίας καὶ κάτωθεν τοῦ λιμένος Λευκόλλας· πλησιέστατα πρὸς τὸ νότιον τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπέρκειται λόφος τραχὺς, ὑψηλὸς, τραπεζοειδὴς, ἱερὸς Ἀφροδίτης εἰς ὃν ἀπὸ Κλειδῶν ςάδιοι 680. Ὁ ἀπὸ τοῦ Πηδαλίου μέχρι τῆς πόλεως Κιτίου παράπλους εἶναι κολπώδης καὶ τραχύς (2).

ΘΡΌΝΟΙ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸς νότον τοῦ Πηδαλίου· μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Πηδαλίου καὶ Θρόνων ἦν πόλισμα Θρόνοι.

* Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καλεῖται ἀκρωτ. τῆς Γριέγας.

ΔΑ͂ΔΕΣ κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ τῶν Θρόνων καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Κουριάδος.

* Χίτης (τῆς) ἀκρωτήριον.

ΚΟΥΡΙΑ͂Σ κατὰ τὸ νότιον, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῶν Δάδων καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Τρήτης· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι χεῤῥονησιῶδες καὶ κεῖται κατὰ τὸ δυτ-νότιον τῆς πόλεως Ἀμαθοῦντος καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς πόλεως Κουρίου· ἀπέχει δὲ τῶν Θρόνων σταδίους 700 (3).

* Ἀκρωτήριον τῶν Γαττῶν.

ΤΡΗΤΑ ἢ ΦΡΟΥΡΩΝ κατὰ τὸ νότιον πρὸς τὸ βορ-

---

(1) Ἴδ. ἀνωτ. Κύπρος νῆσ. (2) Στράβ. β. 14, σ. 682. (3) Αὐτ. σ. 683.

δυτικὸν τοῦ ἀκρ. Κουριάδος καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Ζεφυρίου· παρὰ τα ἀκρωτήριον τοῦτο ἦν καὶ πόλισμα Τρῆτα.

* Λευκόν. Cavo-bianco.

ΖΕΦΥΡΙΟΝ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τῶν ἀκρωτηρίων Κουριάδος καὶ Τρήτης καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τῶν ἀκρωτ. Δρεπάνου καὶ Ἀκάμαντος, κάτωθεν τῆς πόλεως Πάφου. Τὸ Ζεφύριον κεῖται πλησιέστατα τοῦ ἀκρωτ. Ἀρσινόης καὶ ἔχει πρόσορμον (1).

ἈΡΣΙΝΌΗ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν πλησιέςατα τοῦ ἀκρωτ. Ζεφυρίου κάτωθεν τῆς πόλεως Πάφου· ἔχει καὶ τοῦτο πρόςορμον, ὡς καὶ τὸ Ζεφύριον (2).

ΔΡΈΠΑΝΟΝ κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Ἀκάμαντος καὶ Ζεφυρίου καὶ τῶν πόλεων Ἀρσινόης καὶ Πάφου.

* Τράπανον.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΠΕΔΙΑΪΟΣ, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς νήσου πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, ῥέων διὰ δύο κλάδων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν πόλιν Σαλαμῖνα.

* Πέδια ἢ Βασιλοπόταμον· ἔλαβε τὴν δευτέραν ταύτην ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς Ἁγίας Ἑλένης μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀποβάσης κατὰ τοῦτο τῆς νήσου, ὡς λέγουσιν, ἐν τῇ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπανόδῳ. — Ἡ χαρουπία φύεται ἀφθόνως κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, καὶ ἐνεργεῖται ἐμπόριον χαρουπίων ἀξιόλογον. Ὁ ποταμὸς οὗτος διατρέχει 18 —20 λευγῶν διάςτημα καὶ διέρχεται διὰ πάσης τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας, ἣν κατακλύζει.

---

(1) Στράβ. β. 14, σ. [illegible] (2) Αὐτ.

ΛΥ͂ΚΟΣ καὶ ΚΟΥ͂ΡΟΣ, ἢ ΚΟΥΡΙ͂ΑΣ, δύο ποταμίσκοι πηγάζοντες ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ 5 —6 λευγ. διάςημα, συνενοῦνται καὶ συνδιατρέχουσι 2—3 λεύγας. Διαχωρίζονται δ' ἐκ νέου εἰς δύο κλάδους πρὸ τοῦ χωρίου Κολοσσίου, καὶ ὁ μεν ἀνατολικὸς κλάδος ποτίζει τὰς γαίας τοῦ Κολοσσίου καὶ χύνεται εἰς τὰς ἁλικὰς τῆς Λεμεσοῦ· ὁ δὲ ἄλλος διέρχεται τὸ χωρίον Ἐπισκοπὴν, ποτίζει καθ' ἅπαν τὸ ἔτος τοὺς κήπους αὐτοῦ καὶ χρησιμεύει εἰς πολλοὺς μύλους· εἶτα δὲ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Κουριάδος ἄκρας, κατὰ τὴν Λυδικὴν θάλασσαν, παρὰ τὴν ποτὲ πολίχνην Αμαμασίαν.

ΒΩ͂ΚΟΡΟΣ, ποταμίσκος ἢ μᾶλλον ῥύαξ πρὸς δυσμὰς τοῦ Λύκου ῥέων ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τὴν Ἀρσινόην.

ΚΛΑΝΚΟΣ, ποταμίσκος ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως Σόλων.

* Ξηροπόταμος.

ΛΑ͂ΠΑΘΟΣ, ποταμίσκος ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

* Λάπιθος.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΠΆΦΟΣ, δύο πόλεις τοῦ ὀνόματος τούτου ἡ παλαιὰ Πάφος καὶ ἡ νέα Πάφος· ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν παλαιὰ ἡ πάλαι Πάφος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος λεγομένη ἔκειτο κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου, ὅσον ἐν δέκα σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἱδρυμένη, ὕφορμον ἔχουσα καὶ ἱερὸν ἀρχαῖον τῆς Παφίας Ἀφρο-

δίτης (1) ἀναφερόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου =

Ἡ δ' ἄρα Κύπρον ἵκανε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Ἐς Πάφον, ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυείης (2).

Ὠκοδομήθη δὲ ὁ ναὸς, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ αὕτη Πάφος, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Κινύρου, υἱοῦ, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃς εἰσήγαγε πρῶτος ἐνταῦθα ἐκ τῆς Συρίας τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς ταύτης (3), καὶ ὃν ἐξέβαλεν ὕστερον ὁ Ἀγαμέμνων κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπάνοδον (4)· ἡ δὲ νέα Πάφος ἔκειτο δυτικώτερον ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔχουσα λιμένα καὶ ἱερὰ καλῶς κατεσκευασμένα καὶ ἀπέχουσα διὰ ξηρᾶς σταδίους ἑξήκοντα τῆς παλαιᾶς, κτισθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀρκαδικῆς ἀποικίας Ἀγαπήνορος (5), ὃς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρῳάδος κατὰ τὸν οἴκαδε πλοῦν κατενεχθεὶς ἐκ τοῦ ἐπιγενομένου χειμῶνος, αὐτὸς καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀρκάδων εἰς Κύπρον, ἐγένετο οἰκιστὴς τῆς πόλεως ταύτης, καὶ κατεσκευάσατο τὸ ἐν αὐτῇ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐτιμᾶτο παρὰ τῶν Κυπρίων ἐν Γόλγοις καλουμένῳ χωρίῳ· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαπήνορος Λαοδίκη ἔπεμψεν εἰς Τέγεαν τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀλέᾳ πέπλον· τὸ δ' ἐπὶ τῷ ἀναθήματι ἐπίγραμμα ἦν τὸ ἑξῆς =

Λαοδίκης ὅδε πέπλος· ἑᾷ δ' ἀνέθηκεν Ἀθηνᾷ
Πατρίδ' ἐς εὐρύχορον Κύπρου ἀπὸ ζαθέας (6).

Ἐν Πάφῳ εἶχεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὴν καθέδραν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βασιλείου ὁ εἷς τῶν ἐννέα μικρῶν βασιλέων τῆς Κύπρου. — Διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπὸ τῆς νέας ἐπὶ τὴν παλαιὰν Πάφον ἐπανηγύριζον κατ' ἔτος ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὁμοῦ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Ὁμ. Ὀδύσ. Θ, ς. 363. (3) Ἀπολλοδ. β. 3, κ. 14, § 2. (4) Ἰδ. ἀνωτ. Κύπρος νῆσος. (5) Ἰδ. αὐτ. (6) Παυσ. Ἀρκ. κ. 5.

συνερχόμενοι ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων. Ἡ ἐκ τῆς Πάφου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπόστασις ἦν, ὡς ἔλεγον, τρισχιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων (1). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατήχησεν ἐν τῇ παλαιᾷ Πάφῳ εἰς τὴν χριστιανικὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὸν Σέργιον, προύπατον Ῥωμαῖον καὶ ἐχορήγησε τὴν διακονίαν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Τίτῳ, τῷ μετ' οὐ πολὺ μαρτυρήσαντι. Ἡ Πάφος ἦν πρωτεύουσα τῆς Παφίας, ἑνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου.

* Πάφος πόλις, ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ὠνομάζετο Baffo· ἡ πάλαι Πάφος κατεχώσθη μέχρι καὶ ἴχνους ὑπὸ σεισμοῦ· ὁ πέριξ ἀὴρ νοσώδης ἔκ τινος λίμνης παρακειμένης· ἡ δὲ νέα Πάφος κατηδαφίσθη πολλάκις ἐκ διαφόρων περιστάσεων· ἔχει λιμένα ἐπισφαλῆ καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ μίαν μόνην ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· τὰ πέριξ προάγουσι κριθὴν, παντοῖα γεννήματα καὶ μέταξαν, πάντα ἀρίστης ποιότητος. Ὡς ἐπὶ Λυσιμάχου ἦν πόλις ἐπισκοπικὴ, οὕτω καὶ ἤδη εἶναι θρόνος ἐπισκόπου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Νικωσίας. Ἡ σήμερον πρωτεύουσα εἶναι ἡ κωμόπολις ἡ καλουμένη ΚΤΗΜΑ (2). Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀρχαίας Πάφου κεῖται ἤδη χωρίδιον ἐξ 20 καλυβῶν· εἰς διάστημα δὲ ὅσον μιᾶς ὥρας κατὰ μῆκος σώζονται διεσπαρμένα πολλὰ λείψανα ἀρχαιοτήτων, ὡς στηλῶν, κρηνῶν, δημοσίων λουτρῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, ἔτι δὲ καὶ ἀρχαίων ὑδραγωγείων μεταξὺ πολλῶν ἀναβρυτικῶν ὑδάτων· μετὰ 1 1/2 ὥρ. πρὸς δυσμὰς ὑπάρχουσι τάφοι ἀρχαῖοι παμπληθεῖς, μετὰ 1 δὲ ὥραν νοτ·ἀνατ. μεταξὺ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης καὶ σειρᾶς βράχων κεῖται ἡ κοιλὰς, ἐν ᾗ ἦν τὸ πάλαι τὸ Ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀφροδίτης, ἔρημον σήμερον καὶ κατά-

---

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Ἰδ. τὴν κατ' ἐπαρχίας διαίρεσιν.

ξηρόν· διαφυλάττει δὲ εἰσέτι ἡ κοιλὰς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα *Ἱερὸς κῆπος*· σπήλαια δὲ πολυάριθμα καὶ εὐρύχωρα λελαξευμένα ἐντὸς τῶν αὐτῶν βράχων καὶ κοινωνοῦντα πρὸς ἄλληλα περιζωννύουσι τὴν κοιλάδα ταύτην, καὶ ἐντὸς τῶν σπηλαίων τούτων σῴζονται ἔτι ἐπὶ τῶν βράχων ἀπεικονίσματα τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι τὰ σπήλαια ταῦτα ἦσαν ὡς ναοὶ εἰς τοὺς πρώτους ὀπαδοὺς τοῦ χριστιανισμοῦ.

ΑΡΣΙΝΟΗ, πόλις κατὰ τὴν προσάρκτιον πλευρὰν τῆς νήσου, ἐν μυχῷ κόλπου, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἀκάμαντος καὶ Καλλινούσης, πρὸς τὸ βόρειον τῆς Πάφου καὶ τὸ νοτ. δυτικὸν τῶν Σόλων. Παρὰ τὴν Ἀρσινόην ἦν ἄλσος τοῦ Διός (1). Ἡ πόλις αὕτη, ὡς καὶ πᾶσαι τοῦ ὀνόματος τούτου ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἀπὸ Ἀρσινόης τῆς ἀδελφῆς καὶ γυναικὸς Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου· ἡ Ἀρσινόη ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον ΜΑΡΙΟΝ (2).

ΣΟΛΟΙ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου παρὰ τὰς ἐκβολὰς ῥύακος, πρὸς τὸ βορ. ἀνατολικὸν τῆς πόλεως Ἀρσινόης καὶ κατὰ τὸ νοτ. δυτικὸν τῆς πόλεως Λαπάθου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κρομμύου. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε λιμένα καὶ ναὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἴσιδος· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ Φαλήρου καὶ Ἀκάμαντος, Ἀθηναίων· οἱ δὲ κάτοικοι ἐκαλοῦντο Σόλιοι. Ἐντεῦθεν ἦν ὁ Στασήνωρ, εἷς τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀνὴρ ἡγεμονίας ἠξιωμένος· ὑπερέκειτο τοῖς Σόλοις ἐν τῇ μεσογαίᾳ πόλις Λιμενία (3). Κατὰ τὸν Πλούταρχον, οἱ Σόλοι ἔλαβον τὸ ὄνομα ἀπὸ Σόλωνος τοῦ τῶν Ἀθηναίων νομοθέτου. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται·

« Ἔπειτα πλεύσας (ὁ Σόλων) εἰς Κύπρον, ἠγαπήθη διαφ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Στέφ. Βυζ. (3) Στράβ. β. 14. σ. 683.

» φερόντως ὑπὸ Φιλοκύπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς
» εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν ᾠκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ
» Θησέως περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν, ἐν χωρίοις ὀχυροῖς
» μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερέσι καὶ φαύλοις κειμένην. Ἔπεισεν
» οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα
» τὴν πόλιν, ἡδίονα καὶ μείζονα κατασκευάσαι· καὶ παρὼν
» ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ, καὶ συνδιεκόσμησε πρός τε
» διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε πολλοὺς μὲν
» οἰκήτορας τῷ Φιλοκύπρῳ συνελθεῖν, ζηλῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους
» βασιλέας· διὸ καὶ τῷ Σόλωνι τιμὴν ἀποδιδοὺς, Αἴπειαν
» καλουμένην τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνου Σόλους προση-
» γόρευσε. Καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ συνοικισμοῦ. Προσα-
» γορεύσας γὰρ ἐν τοῖς ἐλεγείοις τὸν Φιλόκυπρον.

» Νῦν δὲ,

Φησὶ,

σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσσων,
Τὴν πόλιν εὖ ναίοις, καὶ γένος ὑμέτερον.
» Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηῒ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου
Ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος·
» Οἰκισμῷ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ κῦδος ὀπάζοι
Ἐσθλὸν, καὶ νόστον πατρίδ' ἐς ἡμετέρην » (1).

Οἱ Σόλοι ἦσαν μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων καὶ ἤκμαζεν 600 ἔτη Π. Χ. ὁ Ἅγιος Εὐσέβιος ἦν ἐπίσκοπος Σόλων. Ὅτε ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου αἱ πόλεις τῶν Κυπρίων ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ Σόλοι ἀντέσχον ἐπὶ πλεῖστον χρόνον τῶν ἄλλων καὶ μόλις ὑπορύσσοντες πέριξ τὸ τεῖχος, τῷ πέμπτῳ μηνὶ εἷλον τὴν πόλιν ταύτην οἱ Πέρσαι (2).

---

(1) Πλουτάρχ. Βίοι Παράλλ. Σόλων κεφ. 26. (2) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 115.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Σόλων κεῖται χωρίον μέγα διατηρῆσαν αὐτὸ σχεδὸν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ καλούμενον ἤδη Σολέα· κεῖται ἐπὶ θέσεως χαριεστάτης, καὶ τὰ πέριξ προάγουσι βαμβάκιον ἐντελέστατον, ἔτι δὲ καὶ σῖτον καὶ κριθὴν καὶ μέταξαν.

ΛΑΠΑΘΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸ βόρειον, πρὸς τὸ βορ ἀνατολικὸν τῶν Σόλων, καὶ τὸ δυτικὸν τῆς Κερωνίας, παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμίσκου ὁμωνύμου· ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πραξάνδρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Λακώνων καὶ εἶχεν ὕφορμον (1)· ἡ Λάπαθος ἦν πρωτεύουσα τῆς Λαπαθίας, ἑνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου καὶ μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων τῆς Κύπρου· ἔσχατος ἦρξεν ἐν αὐτῇ ὁ ναύαρχος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου Πεισίστρατος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Λαπάθου κεῖται χωρίον Λάπιθον, τὸ μέγιστον τῶν τῆς νήσου· κεῖται τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τόπῳ τερπνοτάτῳ καὶ εὐγειοτάτῳ, καὶ τοσοῦτον καρποφόρος εἶναι ἡ περὶ αὐτὸ γῆ, ὥστε εἰκότως δύναται νὰ ὀνομάζηται κῆπος τῆς Κύπρου.

ΚΕΡΩΝΙΑ, πόλις ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λαπάθου, κτισθεῖσα καὶ αὕτη ὡς καὶ ἐκείνη ὑπὸ τοῦ Πραξάνδρου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀποικησάντων Λακώνων (2)· ἡ πόλις αὕτη ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος καὶ τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Πτολεμαίου παρ' ᾧ γράφεται Κιραύνια παρὰ δὲ τῷ Σκύλακι Κερύνεια (3), καὶ Κορώνεια δὲ παρὰ τῷ Στεφάνῳ (4) ὃς καὶ οὗτος ἀναφέρει αὐτήν (5).—

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.—Ἴδ. Κύπρος νῆσος. (2) Στράβ. αὐτ. Ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Στράβωνος φέρεται ἐσφαλμένως Λάπαθος ... καὶ Νεώρια Λακώνων κτίσμα· ἀλλὰ ὁ Κασαούβων, κατὰ τὸν Διόδωρον καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐπανορθοῖ εἰκότως ἀντὶ Νεώρια Κερωνία. (3) Σκυλ. Περιπλ. Κύπρος. (4) Στέφ. Βυζ. Κορώνεια. (5) Ἴδ. καὶ Μεούρσιον εἰς Κύπρον βι 1, κ. 9 καὶ Πορφύριον περὶ Ἐγκρατ. β. 2, κ. 56.

ὁ μέγας Κύρος θριαμβεύσας κατὰ τῶν ἐννέα βασιλέων τῆς Κύπρου, καὶ ἑλὼν τὴν νῆσον, ἀνῳκοδόμησε κατὰ τὸν Δυσι. γνάνη τὴν Κερωνίαν, παρ' ἣν φαίνονται καὶ μέχρι τοῦ νῦν λείψανα οἰκοδομῶν, καὶ συντρίμματα τειχῶν ἀρχαιοτάτων· ἠριθμεῖτο δὲ μεταξὺ τῶν πόλεων ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων αὐτῆς ὧν ἐπιφανέστατος ἀνεδείχθη ὁ Ἀγ. Θεόδωρος ὁ ἀκμάσας ἐπὶ Λικινίου αὐτοκράτορος καὶ πολλὰ παρ' αὐτοῦ παθὼν, ὡς γενναῖος ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. — Ἡ ἀκρόπολις τῆς Κερωνίας εἶναι ἀρχαιοτάτη ὅσον καὶ ἡ πόλις αὐτή· ἂν δὲ καὶ κειμένη ἐν θέσει ἐπισφαλεῖ καὶ δυσφυλάκτῳ ὡς μόλις ἀπέχουσα 1 1/2 μιλ· τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὀρέων, ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος, νόθος υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου μετὰ διετῆ πολιορκίαν καὶ πολλὰς ἐφόδους οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ κυριεύσῃ αὐτήν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1570 παρεδόθη εἰς τὰ νικητήρια ὅπλα τοῦ Σουλτὰν Σελίμη ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως.

* Κερίνα κωμόπολις ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Κερωνίας ὀλιγάνθρωπος καὶ κατοικουμένη ὁλοκλήρως σχεδὸν ὑπὸ γεωργῶν· τοῦτο εἶναι τὸ εὐφορώτατον μέρος τῆς νήσου καὶ τὰ ἐκ τοῦ κόλπου τῆς γῆς πηγάζοντα ὕδατα αὐξάνουσι μεγάλως τὴν φυσικὴν αὐτοῦ εὐφορίαν. Τὰ κύρια προϊόντα εἰσὶ σῖτος, κριθὴ, βαμβάκιον, ἔλαιον καὶ κεράτια (χαρούπια), μέρος τῶν προϊόντων τούτων δαπανᾶται ἐπὶ τοῦ τόπου, καὶ τὸ πλεῖστον ἐκπέμπεται εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἀκρόπολις κεῖται παρὰ τῷ αἰγιαλῷ τῆς θαλάσσης ἐπὶ βράχου μεγίστου καὶ διατηρεῖται καλῶς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὑποχείριον τῇ Ὀθωμανικῇ ἀδρανείᾳ. — Ὁ μικρὸς αὐτῆς λιμενίσκος μόλις εἶναι χωρητικὸς τριῶν πλοίων· τὸ δὲ διάστημα τοῦ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀπέναντι Καραμανίας διάπλου εἶναι ὡς ἔγγιστα 19 μιλ. ἰτ. — Μικρὸν ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως ὑπάρ-

χει ἐκκλησία ἔνθα κεῖται ὁ τάφος τοῦ τὰ ἔσχατα ὀχυρώματα τῆς ἀκροπόλεως κατασκευάσαντος μηχανικοῦ. — Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κερίνης εἰσὶ τὰ χωρία Ἀμτάρα, καὶ Ἀκατὶ, παρ' ἃ ἀμφότερα φαίνονται λείψανα πολισμάτων ἀρχαίων· μετὰ 5 δὲ μίλια ἀπὸ τῆς Κερίνης πρὸς ἀνατολὰς κεῖται ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Λάπασις κτισθεῖσα ὑπὸ Οὔγωνος τοῦ Γ'. ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Λουσιγνάνων, 1 1/5 μιλ. ἀπὸ χωρίου Σκουπῖτσας· μεταξὺ δὲ τῆς μονῆς Λαπάσιδος καὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κεῖται χωρίον Ῥόϊνον κατοικούμενον ὑπὸ Μαρωνιτῶν.

ΜΑΚΑΡΙΑ, πολίχνιον ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων Κερωνίας καὶ Ἀφροδισίου.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Μακαρίας κεῖται πιθανῶς τὸ χωρίον ἡ Ἀμτάρα παρ' ὃ σώζονται λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομῶν.

ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΝ, πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῆς Μακαρίας καὶ τῆς Καρπασίας, καθ' ὃ ἡ νῆσος ἄρχεται νὰ στενοῦται ἡ ἀπὸ Ἀφροδισίου εἰς Σαλαμῖνα ὑπέρβασις ἦν ἑβδομήκοντα σταδίων· τὸ δὲ μεταξὺ Ἀφροδισίου καὶ Καρπασίας διάστημα ἐκαλεῖτο Ἀχαιῶν ἀκτὴ, ἔνθα ὁ Τεῦκρος προσωρμίσθη πρῶτον καὶ ἔκτισε τὴν ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνα, ἐκβληθεὶς, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος (1)· ἐκ τῆς ὀνομασίας εἰκάζεται ὅτι εἰς τὴν ἀκτὴν ταύτην προσωρμίσθησαν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀχαιο-Λακωνικῆς ἀποικίας Κέφας καὶ Πράξανδρος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀφροδισίου κεῖται πιθανῶς τὸ χωρίον Ἀκατὶ ἔνθα σώζονται ἴχνη ἀρχαίας πόλεως.

ΚΑΡΠΑΣΙΑ, πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ, παρὰ τὸ

(1) Στράϐ. Ϭ. 14, σ. 682.

πέρας τῆς πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν ἐκτεινομένης ἐπιμήκους γλώσσης τῆς νήσου, κατὰ τὴν ἄκραν τὴν Σαρπηδόνα· εἶχε λιμένα· ἡ δὲ ἐξ αὐτῆς ὑπέρβασις ἦν δι' ἰσθμοῦ τριάκοντα σταδίων πρὸς τὰς νήσους τὰς λεγομένας Καρπασίας καὶ τὸ νότιον πέλαγος (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Καρπασίας κεῖται χωρίον Ἅγιος Ἰωάννης.

ΣΑΛΑΜΙΣ, πόλις ἐπὶ τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ προσαγορευομένη Σαλαμὶς Κυπρία πρὸς διαστολὴν τῆς Ἀττικῆς Σαλαμῖνος· ἔκειτο οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως Ἀρσινόης ἢ Ἀμμοχώστου πρὸς ἄρκτον, κατὰ τὸ μέσον κόλπου ἀναπεπταμένου καὶ βλέποντος πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ τῶν δύω ἀκρωτηρίων Ἐλαίας καὶ Πηδαλίου. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Αἴαντος Τεύκρου ὃς ἐκβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος ἔφυγεν εἰς Κύπρον, καὶ προσορμισθεὶς εἰς τὴν τῶν Ἀχαιῶν λεγομένην ἀκτὴν, ἔκτισε ταύτην τὴν πόλιν Σαλαμῖνα (2) πρὸς μνημόσυνον τῆς πατρίδος· ἡ Σαλαμὶς εἶχε λιμένα κλειστὸν χειμερινὸν (3)· ἦν δὲ ἡ μεγίστη καὶ ὀχυρωτάτη τῶν πόλεων τῆς νήσου καὶ καθέδρα ἑνὸς τῶν ἐννέα μικρῶν ἐν αὐτῇ βασιλέων ὑπερτεροῦντος τῶν ἄλλων κατὰ τὴν δύναμιν· ἐτιμᾶτο δὲ ὡς ἐν πάσῃ τῇ Κύπρῳ ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ ἰδίως τῇ πόλει ἡ Ἀφροδίτη, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ εἰς αὐτὴν ὕμνῳ λέγει=

Χαῖρε θεὰ Σαλαμῖνος ἐϋκτιμένης μεδέουσα (4).

Βασιλεύοντος ποτὲ ἐν Κυρήνῃ τῆς Ἀφρικῆς τοῦ Ἀρκεσιλάου υἱοῦ Βάττου τοῦ χωλοῦ καὶ τῆς Φερετίμης, ἠγέρθη στάσις ἰσχυρὰ μεταξὺ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ καθ' ἣν ἡττη-

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682. (2) Αὐτ. — ἰδ. καὶ Ἀφροδίσιον πόλ.
(3) Σκύλ. Περιπλ. Κύπρος. (4) Ὁμ. Ὕμν. εἰς Ἀφροδίτην.

θεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν εἰς Σάμον, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Φερετίμη εἰς τὴν Κυπρίαν ταύτην Σαλαμῖνα ἐν ᾗ ἐβασίλευε τότε ὁ Εὐέλθων, ὃς ἀνέθηκε τὸ ἐν Δελφοῖς ἀξιοθέατον θυμιατήριον, κείμενον ἐν τῷ θησαυρῷ τῶν Κορινθίων· ἐξητεῖτο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου ἡ Φερετίμη στρατιὰν, ὅπως αὐτὴ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς καταχθῶσι δι' αὐτῆς εἰς Κυρηνην· ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς πᾶν ἄλλο τι ἔδιδεν αὐτῇ μᾶλλον ἢ στρατιὰν, ἡ Φερετίμη λαμβάνουσα ἔλεγεν ἀεὶ καλὸν καὶ τοῦτο, ἀλλὰ κάλλιον ἡ στρατιὰ περὶ ἧς ἐδέετο· τέλος δὲ ἐξέπεμψεν αὐτῇ δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρυσοῦν καὶ ἠλακάτην μετ' ἐρίου, λέγων ὅτι τοιαῦτα δωρεῖται ταῖς γυναιξὶν, ἀλλ' οὐχὶ στρατιάν (1). Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ἐβασίλευεν ἐν Σαλαμῖνι ὁ Εὐαγόρας ὡς ὑποτελὴς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου, ἀφ' οὗ ἀποστὰς καὶ ἡττηθεὶς ἐν μάχῃ καὶ παραδοθεὶς, ἐδολοφονήθη ὑπό τινος εὐνούχου Γόα. Μικρὸν δὲ πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος, ἐστράτευσαν κατὰ τῆς Κύπρου καὶ ἐπολιόρκησαν κατὰ πρῶτον τὸ Κίτιον· ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ Κίμωνος καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ τοῦ Κιτίου καὶ πλεύσαντες κατὰ τῆς Σαλαμῖνος ταύτης πρὸς Φοίνικας καὶ Κυπρίους καὶ Κίλικας, ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν καὶ νικήσαντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου (2). Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦρχε τῆς Σαλαμῖνος Εὐαγόρας ὁ Β'. υἱὸς τοῦ Νικοκλέους καὶ ἔγγονος τοῦ προειρημένου Εὐαγόρου τοῦ Α. καὶ παρ' αὐτὸν ἔφυγεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κόνων μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν καὶ ἀπώλειαν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου· ἐνεπιστεύθη δε ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τὰς τριήρεις

(1) Ἡρόδοτ. β. 4, κ. 162. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 112.

τὰς Φοινίσσας τῷ Κόνωνι διὰ προτροπῆς καὶ ἐνεργείας τοῦ Εὐαγόρου ὃς ἔπραξεν ὡς Ἀθηναῖος, καταγόμενος τὸ ἀνέκαθεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Σαλαμῖνος καὶ ἀναβαίνων γενεαλογικῶς εἰς τὸν Τεῦκρον καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Κινύρου· διὸ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν βασίλειον στοὰν ἵσταντο οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ βασιλέως τούτου τῶν Κυπρίων Εὐαγόρου (1). — Ἡ Σαλαμὶς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνακαινισθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα διὰ πολλῶν ἀρίστων οἰκοδομῶν, μετωνομάσθη Κωνσταντία, καὶ ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Κύπρου, καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου ἔχοντος ὑφ' ἑαυτὸν δεκατέσσαρας ἐπισκόπους ἑδρεύοντας κατὰ τὰς διαφόρους πόλεις τῆς νήσου· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς οὗτος θρόνος μετέστη εἰς Ἀρσινόην ἢ Ἀμμόχωστον. — Οἱ Σαρακηνοὶ κατέσκαψαν τὴν Σαλαμῖνα ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως, καὶ ἔκτοτε ἐγκαταλειφθεῖσα, οὐκέτι ἀνεκτίσθη. Ἐκ τῆς Σαλαμῖνος ἦν Ἀρίστων ὁ συγγραφεὺς (2), καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἄνδρες· ἐνταῦθα καὶ ὁ Σόλων φεύγων τὴν τυραννίδα τοῦ Πεισιστράτου, ἦλθε καὶ ἔδωκε νόμους κυβερνήσεως τῷ βασιλεῖ τῆς Σαλαμῖνος Φιλοκύπρῳ ὃν ὕμνησε διὰ στίχων ὑπὲρ πάντα ἄλλον βασιλέα (3) καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὀγδοηκονταετὴς τὴν ἡλικίαν (559 π. χ.). Ἡ Σαλαμὶς ἦν πρωτεύουσα τῆς Σαλαμινίας, ἑνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου καὶ καθέδρα ἑνὸς τῶν ἐννέα αὐτῆς βασιλέων.

Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Σαλαμῖνος κεῖται ἤδη χωρίον Σικορούδι μεταξὺ τῶν μοναστηρίων Λαπάσιδος καὶ Ἀγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου· οὐδὲν λείψανον ἀξιόλογον σώζεται τῆς πόλεως

---

(1) Παυσ. Ἀττ. κ. 3. (2) Στράβ. β. 14, σ. 682. (3) Ἡρόδοτ. β. ε, κ. 113.

[illegible] εἰμὴ κίονες τινὲς διεσπαρμένοι τῇδε κἀκεῖσε, [illegible]ῶν καὶ βρύσεις τινὲς ἢ δεξαμεναί. — Μεταξὺ τῆς [illegible] Σαλαμῖνος καὶ τῆς Φαμαγόστης παρὰ τὰς ἀκτὰς [illegible]ῆς θαλάσσης φύεται τὸ ἐρυθρόδανον (ῥιζάρι) ἐξ οὗ γίνεται [illegible] βαφὴ κοκκίνη καὶ εἶναι τῶν ἀξιολογωτάτων προϊόντων τῆς νήσου. — Μετὰ 4 μίλια ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Βαρνάβα καὶ μέγα μοναστήριον· οὐ πόῤῥω δὲ τούτου καὶ ἑτέρα ἐκκλησία τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Βαρνάβα καὶ κατὰ τὸ ὑπόγειον αὐτῆς ὁ τάφος τοῦ ἁγίου, οὗ τὸ ἅγιον λείψανον εὑρέθη ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ζήνωνος φέρον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀποστόλου Ματθαίου δι' ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς γεγραμμένον· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ὁ προσενεγκὼν αὐτὸ τῷ Αὐτοκράτορι ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ὑπογράφῃ διὰ χαρακτήρων κοκκίνων, καὶ νὰ φέρῃ κατὰ πάσας τὰς ἀρχιερατικὰς τελετὰς στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μανδύαν βασίλειον καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ νὰ ἔχῃ σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν· ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας· ταῦτα πάντα τὰ προνόμια ἀπολαμβάνει καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Νικωσίας καὶ λέγεται μακαριώτατος.

ἈΡΣΙΝΌΗ, πόλις παραθαλάσσιος ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ, μεταξὺ τῆς πόλεως Σαλαμῖνος ἐν μικρᾷ ἀποστάσει κατὰ νότον καὶ τοῦ λιμένος Λευκόλλης (1). Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἀρχὴν ὠνομάσθη Ἀρσινόη ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς καὶ ἐνταυτῷ συζύγου Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ αὐτῆς· εἶτα ὡς ἐπὶ ἄμμου ᾠκοδομημένη ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀμμόχωστος καὶ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.

τὴν Φοινίασσας τῷ Κόνωνι διὰ προτροπῆς καὶ ἐνεργείας τοῦ Εὐαγόρου ὃς ἔπραξεν ὡς Ἀθηναῖος, καταγόμενος τὸ ἀνέκαθεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Σαλαμῖνος καὶ ἀναβαίνων γενεαλογικῶς εἰς τὸν Τεῦκρον καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Κινύρου· διὸ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν βασίλειον στοὰν ἵσταντο οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ βασιλέως τούτου τῶν Κυπρίων Εὐαγόρου (1). — Ἡ Σαλαμὶς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνακαινισθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα διὰ πολλῶν ἀρίστων οἰκοδομῶν, μετωνομάσθη Κωνσταντία, καὶ ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Κύπρου, καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου ἔχοντος ὑφ' ἑαυτὸν δεκατέσσαρας ἐπισκόπους ἑδρεύοντας κατὰ τὰς διαφόρους πόλεις τῆς νήσου· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς οὗτος θρόνος μετέστη εἰς Ἀρσινόην ἢ Ἀμμόχωστον. — Οἱ Σαρακηνοὶ κατέσκαψαν τὴν Σαλαμῖνα ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως, καὶ ἔκτοτε ἐγκαταλειφθεῖσα, οὐκέτι ἀνεκτίσθη. Ἐκ τῆς Σαλαμῖνος ἦν Ἀρίστων ὁ συγγραφεὺς (2), καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἄνδρες· ἐνταῦθα καὶ ὁ Σόλων φεύγων τὴν τυραννίδα τοῦ Πεισιστράτου, ἦλθε καὶ ἔδωκε νόμους κυβερνήσεως τῷ βασιλεῖ τῆς Σαλαμῖνος Φιλοκύπρῳ ὃν ὕμνησε διὰ στίχων ὑπὲρ πάντα ἄλλον βασιλέα (3) καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὀγδοηκονταετὴς τὴν ἡλικίαν (559 π. χ.). Ἡ Σαλαμὶς ἦν πρωτεύουσα τῆς Σαλαμινίας, ἑνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου καὶ καθέδρα ἑνὸς τῶν ἐννέα αὐτῆς βασιλέων.

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Σαλαμῖνος κεῖται ἤδη χωρίον Σικοφρούδι μεταξὺ τῶν μοναστηρίων Λαπάσιδος καὶ Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου· οὐδὲν λείψανον ἀξιόλογον σώζεται τῆς πόλεως

(1) Παυσ. Ἀττ. κ. 3. (2) Στράβ. β. 14, σ. 682. (3) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 113.

Σαλαμῖνος εἰμὴ κίονες τινὲς διεσπαρμένοι τῇδε κἀκεῖσε, σωροὶ πετρῶν καὶ βρύσεις τινὲς ἢ δεξαμεναί. — Μεταξὺ τῆς θέσεως τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῆς Φαμαγόστης παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης φύεται τὸ ἐρυθρόδανον (ῥιζάρι) ἐξ οὗ γίνεται ἀρίςη βαφὴ κοκκίνη καὶ εἶναι τῶν ἀξιολογωτάτων προϊόντων τῆς νήσου. — Μετὰ 4 μίλια ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Βαρνάβα καὶ μέγα μοναστήριον· οὐ πόῤῥω δὲ τούτου καὶ ἑτέρα ἐκκλησία τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Βαρνάβα καὶ κατὰ τὸ ὑπόγειον αὐτῆς ὁ τάφος τοῦ ἁγίου, οὗ τὸ ἅγιον λείψανον εὑρέθη ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ζήνωνος φέρον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀποστόλου Ματθαίου δι' ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς γεγραμμένον· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ὁ προσενεγκὼν αὐτὸ τῷ Αὐτοκράτορι ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ὑπογράφῃ διὰ χαρακτήρων κοκκίνων, καὶ νὰ φέρῃ κατὰ πάσας τὰς ἀρχιερατικὰς τελετὰς στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μανδύαν βασίλειον καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ νὰ ἔχῃ σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν· ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας· ταῦτα πάντα τὰ προνόμια ἀπολαμβάνει καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Νικωσίας καὶ λέγεται μακαριώτατος.

ΑΡΣΙΝΟΗ, πόλις παραθαλάσσιος ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ, μεταξὺ τῆς πόλεως Σαλαμῖνος ἐν μικρᾷ ἀποστάσει κατὰ νότον καὶ τοῦ λιμένος Λευκόλλης (1). Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἀρχὴν ὠνομάσθη Ἀρσινόη ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς καὶ ἐνταυτῷ συζύγου Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ αὐτῆς· εἶτα ὡς ἐπὶ ἄμμου ᾠκοδομημένη ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀμμόχωστος καὶ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.

ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο· περιωχυρώθη ἐν πρώτοις ἐν ἔτει 1193 ὑπὸ τοῦ Γυΐ Λυσιγνᾶνος, ηὐξήθη ἔπειτα ἐπὶ Ἰακώβου τοῦ νόθου καὶ ἐπὶ τῶν Γενουηνσίων, καὶ τέλος ἐπὶ τῶν Ἑνετῶν. Οἱ Λυσιγνᾶνες ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐχρίοντο βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ. Κατὰ τὸν 14ʹ αἰῶνα 1373 ἑάλω ὑπὸ τῶν Γενουηνσίων οἵτινες ἦρξαν ἐν αὐτῇ περίπου ἕνα αἰῶνα καὶ ἐν ἔτει 1490 ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν· ἐν δὲ τῷ 1571 ἐπὶ σουλτάνου Σελίμη μετὰ ἡρωϊκωτάτην ἀντίστασιν καθ' ἣν φρουρὰ συγκειμένη μόλις ἐκ 4,000 ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν γενναῖον Μάρκον Βραγαδῖνον ἀντέστη δέκα ὅλους μῆνας κατὰ 200,000 πολιορκούντων Ὀθωμανῶν ἐξ ὧν 75,000 ἀπωλέσθησαν, παρεδόθη τέλος τῷ ἀρχιστρατήγῳ τοῦ σουλτάνου Μουσταφᾶ πασᾶ.

* Ἡ πόλις αὕτη μεταβαλοῦσα, ὡς εἴρηται, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀρσινόη εἰς Ἀμμόχωστον, μετωνομάσθη ὕστερον ἐπὶ τῶν Γενουηνσίων καὶ τῶν Ἑνετῶν κατὰ παραφθορὰν ἐξ Ἀμμοχώστου Φαμαγόστα καὶ εἶτα κατ' ἄλλην αὖθις παραφθορὰν καὶ συγκοπὴν ἐπὶ Ὀθωμανῶν ἐκ Φαμαγόστης Μάγουσα. Ἡ νῦν πόλις κειμένη ἐπὶ βράχου παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας, εἶναι ὀχυρωτάτη καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι δύο μιλ. ἰτ. ἔχει δύο πύλας καὶ παρ' αὐτὰς γεφύρας κινητάς, τὴν μὲν πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν πρὸς τὸν λιμένα οὗ τὸ στενώτατον τῶν στομίων κλείεται κατὰ πᾶσαν νύκτα δι' ἁλύσεως· τὰ τείχη καὶ ὀχυρώματα ἅτερ ἔχουσι προμαχῶνας καὶ ὑπογείους κρύπτας καὶ εὐρεῖαν καὶ βαθεῖαν τάφρον σώζονται ἀβλαβῆ σχεδὸν καὶ ἀκέραια· ἡ δὲ πόλις εἶναι κατερειπωμένη, περιέχουσα μόνον ὀλίγους τινὰς κατοίκους· ἡ ἀκρόπολις ὑφίσταται ἀνεπηρέαστος καὶ εἶναι φυλακὴ τῶν κακούργων τῆς νήσου, καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας· κυρίως δὲ ἐν αὐτῇ ἐξοριζόμενοι φυλακίζονται οἱ

ἔνοχοι πολιτικῶν ἐγκλημάτων· ἡ περὶ αὐτὴν τάφρος εἶναι διόλου ἄνυδρος καὶ καθ' ἑκάστην πληροῦται. — Κατὰ τὰ πέριξ τῆς πόλεως παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης πρὸς νότον εἰσὶ κῆποι καρποφορώτατοι· οἱ δὲ ἀγροὶ βρίθουσι συκαμινεῶν καὶ βαμβακίδων· ὁ ἀὴρ τοῦ μέρους τούτου εἶναι δύσκρατος καὶ νοσώδης· ἡ δὲ φθοροποιὸς αὐτοῦ ἰδιότης προέρχεται ἐκ τῆς ἄκρας διὰ τὴν ἄμμον αὐξανομένης θερμότητος καὶ ἐκ τῶν στασίμων καὶ σηπωμένων ὑδάτων τῆς λίμνης Κωνστάντσας. — Ἡ μητρόπολις τῶν καθολικῶν Ἅγ. Νικόλαος, ὁμοία κατὰ πάντα τῇ τῆς Ἁγ. Σοφίας τῆς Νικωσίας εἶναι τανῦν ναὸς Ὀθωμανικός· ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσὶν ἐντεταφιασμένοι οἱ βασιλεῖς Ἰάκωβος ὁ νόθος καὶ Ἰάκωβος ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ἡ περίφημος καὶ καλλίστη μητρόπολις Ἅγ. Σταυρὸς εἶναι ὡσαύτως ναὸς Ὀθωμανικός· ἡ δὲ περικλεὴς ποτὲ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Παύλου ἡ κτισθεῖσα ἐπὶ βασιλέως Πέτρου κατὰ τὸν 14 αἰῶνα εἶναι σωρὸς ἐρειπίων· μόνοι οἱ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἔχουσιν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει μίαν ἐκκλησίαν· εἰς δὲ τοὺς καθολικοὺς οὔτε ἐκκλησία οὔτε οἰκία ἰδιόκτητος ἐπιτρέπεται· κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως σώζονται τὰ ἐρείπια τοῦ οἰκοδομήματος ἐν ᾧ κατεσκευάζοντο τὰ κάτεργα τῶν Ἐνετῶν, κατὰ δὲ τὸ βόρειον παρὰ τὰ τείχη τὸ κανονουργεῖον· πλησίον δὲ τῆς οἰκίας τοῦ διοικητοῦ ἡ παλαιὰ ὁπλοθήκη ἐν ᾗ περιέχονται παντὸς εἴδους ὅπλα καὶ πανοπλίαι ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων καὶ ἔτι ἀρχαιότερα.

ΘΡΟΝΟΙ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ μέσον κόλπου μικροῦ ἀναπεπταμένου καὶ βλέποντος πρὸς ἀνατολάς, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων τοῦ Πηδαλίου πρὸς ἄρκτον, καὶ τοῦ ὁμωνύμου τῷ πολίσματι Θρόνων πρὸς μεσημβρίαν· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου.

ΚΙΤΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸ νο
τῆς νήσου, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Δάδω
να πλησιστόν· ἦν δὲ κολπώδης καὶ τραχὺς ὁ ἀ
δῶν μέχρι τοῦ Κιτίου παράπλους. Ἐκ Κιτίο
τῆς στοϊκῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτης καὶ ὁ ἰατρὸς
ἀπεῖχε δὲ τὸ Κίτιον τῆς Βηρυτοῦ χιλίους
σταδίους (1). — Μικρὸν πρὶν τῆς ἐνάρξεω
ποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγοὶ
μωνος, ἐπολιόρκησαν τὸ Κίτιον· ἀλλ' ἀποθαν
μωνος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπ
καὶ ἔπλευσαν κατὰ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος
* Ἐπί τινος μέρους τῶν θεμελίων τῆς πό
ὑπάρχει κώμη μεγάλη, ἐμπορική, Λάρναξ κα
νικα καλουμένη, κτίσμα τοῦ μεσαιῶνος· δ
δύο μέρη ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 8—10 λ
μὲν καλεῖται ἰδίως Λάρναξ, τὸ δὲ λιμὴν
ταύτῃ διατρίβουσιν οἱ ξένοι πρόξενοι καὶ
καὶ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ σατράπου, καὶ ὁ δ
δῆς) καὶ ἡ κεντρικὴ διεύθυνσις τῶν τελωνεί
νομίων τῆς νήσου· ἔχει μικρὸν φρούριον
ὑπὸ στρατιωτῶν τῆς ἐξουσίας· τὸ σχῆμα
ἡμικυκλοειδές, ἡ δὲ περίμετρος 2 μιλίων· ο
ὑπάρχει ἐν αὐτῇ· εἶναι δὲ θρόνος ἐπισκόπου
ἐκκλησίας ὧν πρωτίστη ἡ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, κ
ἡ τοῦ Ἁγ. Λαζάρου· ἀξία λόγου δὲ εἶναι καὶ ἡ
δυτικῶν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Φραγγισκά
μενον εἰς τὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὡς καὶ τὸ νεόκτ
κεῖον· οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι τρία τζαμία, τ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 112

τὸν λιμένα, τὸ δὲ τρίτον, εἰς τὴν Λάρνακα· αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ εἰσὶ λιθόκτιστοι· αἱ οἰκίαι μικραὶ καὶ μονόστεγοι· τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Ἀρπέρα πηγάζον κάλλιστον ὕδωρ μεταχετεύεται εἰς τὴν κώμην δι' ὑδραγωγῶν, κατὰ δὲ τὰ πέριξ εἰσὶ πάμπολλαι δεξαμεναί· πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος, ἐν τόπῳ 100 ποδ. ἀπέχοντι εὑρέθη πρὸ ἐτῶν σπήλαιον καὶ ἐν αὐτῷ εἰδώλια μικρὰ καὶ λυχνάρια πήλινα· ἡ περὶ τὴν Λάρνακα γῆ εἶναι τραχεῖα, πετρώδης, ἄνυδρος καὶ ἑπομένως ἄκαρπος· ἥλιος καυστικὸς ἀκοντίζει κατὰ κάθετον τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν κατεξηραμένων τούτων πεδίων· ὁ ἀὴρ εἶναι πυρίπνους καὶ οὐδὲν δένδρον πρὸς καταφυγὴν κἂν εὑρίσκεται· συκαμινέαι μόνον τινὲς καὶ φοίνικες ὑπάρχουσι κατὰ τόπους σποράδην· καίτοι δὲ τοιούτου τοῦ τόπου, ἡ κριθὴ γεννᾶται ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ οἱ δενδρῶνες καὶ οἱ κῆποι εἰσὶ καὶ χαρίεντες καὶ καρποφόροι, ὡς ἀρδευόμενοι δι' ἐπίτηδες κατασκευασθέντων ὑπογείων διωρύγων· τὰ πορτοκάλια καὶ λεμόνια εὐδοκιμοῦσιν ἄριστα, καὶ τὰ ἄνθη γίνονται καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα· ἡ πόλις ἔχει ὕδωρ πότιμον, καὶ δύο ἁλικαὶ ἀπέχουσιν ἡ μὲν ἡμίσειαν, ἡ δὲ μίαν σχεδὸν ὥραν ἀπ' αὐτῆς· ὀλίγα δὲ λεπτὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, μεθ' ἧς συγκοινωνοῦσιν ὑπογείως, κατὰ τὰς ὄχθας τῆς πρώτης ὑπάρχει μοναστήριον ὀθωμανικὸν (τεκὲς) ἐν ᾧ, ὡς λέγουσι, κεῖται ἡ σύζυγος ἢ κατ' ἄλλους ἡ θυγάτηρ ἑνὸς τῶν πρώτων διαδόχων τοῦ Μωάμεθ· διὸ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ προσφέρουσιν εἰς τὸν τεκὲν τοῦτον μεγάλην εὐλάβειαν. — Ἐν ἀποστάσει ὅσον 1 1/2 μιλίου ἀπὸ τῆς Λάρνακος πρὸς δυσμὰς ὑπάρχει λίμνη μεγάλη ἐν ᾗ κατασκευάζεται ἅλας ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ συναγομένου θαλασσίου ὕδατος, καὶ αὕτη εἶναι ἡ μία τῶν δύο εἰρημένων ἁλικῶν, καὶ πλησίον κώμη Ἁλικὴ καὶ αὕτη καλουμένη. καὶ παρ' αὐτὴν λιμὴν ὃς ἤκμαζε ποτὲ

θαίρ ἄλλον τινὰ τῆς νήσου· διότι ἦν κέντρον ἐμπορίου καὶ τόπος συνελεύσεως πάντων τῶν ἐθνῶν· ἀλλ' ἤδη κεῖται μεμονωμένος καὶ σχεδὸν ἔρημος· ἡ κώμη ἐκτεινομένη μᾶλλον κατὰ μῆκος ἢ κατὰ πλάτος κεῖται ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης· οἱ πλεῖστοι τῶν ἐμπόρων ἔχουσι τὰς ἀποθήκας αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ κώμῃ Ἀλικῇ ἥτις ἀρδεύεται ὑπὸ καλλίστου πηγαίου ὕδατος πηγάζοντος κατὰ τὸ χωρίον Ἀρπέραν κείμενον μεταξὺ τῆς Ἀλικῆς καὶ τῆς Λάρνακος· ἔχει δὲ ἡ κώμη καὶ ἀκρόπολιν κτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1625, καὶ ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Λαζάρου περιέχουσαν καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ· μετὰ 4 δὲ μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἀλικῆς πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν κεῖται χωρίον Κίτι λεγόμενον.— Πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος ὑψοῦται ὄρος οὗ τὸ ὕψος λογίζεται 1200 σχεδὸν μέτρ. Γαλ. καὶ καλούμενον Ὄρος τοῦ Σταυροῦ ἢ Σταυροβούνι· χρησιμεύει δὲ ὡς σκοπὸς εἰς τοὺς πλέοντας διὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μεμονωμένην θέσιν του, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται μονίδριον ἄνευ μοναχῶν ὅπερ τὸ πάλαι ἦν ναὸς Ἀφροδίτης, κατὰ τὸν Κυπριανόν· τὰ δὲ πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν μέρη τοῦ Σταυροβουνίου εἰσὶ κατάφυτα ἐκ μύρτων, πευκῶν, χαρουπίων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἡ συκαμινέα δὲ καὶ ἡ ἄμπελος ἐπιδίδουσιν ἄριστα.

ΠΑΛΑΙΑ, πολίχνη ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ, κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, μεταξὺ τῶν πόλεων Κιτίου καὶ Ἀμαθοῦντος (1).

* Χωρίον Πέλλανδρος κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πολίχνης Παλαιᾶς.

ΑΜΑΘΟΥΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683.

αἰγιαλοῦ, πρὸς δυσμὰς τῆς πολίχνης Παλαιᾶς καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως Κουρίου καὶ τὸ βορ. ἀνατολικὸν τοῦ χερρονησιώδους ἀκρωτηρίου Κυριάδος, κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου (1). Ἐν Ἀμαθοῦντι ἦν ναὸς ἀρχαῖος Ἀφροδίτης καὶ Ἀδώνιδος καὶ ἐν αὐτῷ ἀνέκειτο ὅρμος ὃς ἦν, ὡς ἔλεγον, ὁ δοθεὶς μὲν ἐξ ἀρχῆς τῇ Ἁρμονίᾳ, καλούμενος δὲ τῆς Ἐριφύλης ὡς δωρηθεὶς αὐτῇ ὕστερον (2)· ἀλλὰ κατὰ τὸν Παυσανίαν ὁ ὅρμος οὗτος δὲν ἦν ὁ τῆς Ἐριφύλης, διότι ὁ μὲν τῆς Ἐριφύλης ἦν ὅλως χρυσοῦς, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος μαρτυρεῖ —

Ἣ χρυσὸν φίλου ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήεντα (3)·

οὗτος δὲ ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀμαθουσίας Ἀφροδίτης ἦν ἐκ λίθων χλωρῶν συνδεομένων διὰ χρυσοῦ (4).—Ἡ πόλις αὕτη ἦν πρωτεύουσα τῆς Ἀμαθουσίας, ἑνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς Κύπρου καὶ καθέδρα ἑνὸς τῶν ἐννέα αὐτῆς βασιλέων. Ὅτε οἱ Κύπριοι ἀπέστησαν τῶν Περσῶν ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ὁ ἐνεργήσας τὴν ἀπόστασιν ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Γόργου Ὀνήσιλος ἐπολιόρκησε τοὺς Ἀμαθουσίους, διότι δὲν ἐπείσθησαν νὰ συναποστήσωσι μετὰ τῶν ἄλλων· διὸ καὶ ὅτε ἡττηθέντων τῶν Κυπρίων ἐν τῇ πρὸς τοὺς Πέρσας μάχῃ ἔπεσεν ὁ Ὀνήσιλος, οἱ Ἀμαθούσιοι ἀποτεμόντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐκόμισαν εἰς Ἀμαθοῦντα καὶ ἀνεκρέμασαν αὐτὴν ὑπεράνω τῶν πυλῶν (5)· κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, ἑσμὸς μελισσῶν εἰσδὺς εἰς αὐτήν, ἐνέπλησεν αὐτὴν κηρίων· ἐρωτησάντων δὲ τῶν Ἀμαθουσίων τὸ χρηστήριον, ἐμαντεύθη αὐτοῖς τὴν μὲν κεφαλὴν ἐκκρεμάσαντες νὰ θάψωσι, τῷ δὲ Ὀνησίλῳ νὰ

---

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Παυσ. Ἀρκ. κ. 24 — Ἰδ. Ψωφὶς πολ. (3) Ὀμ. Ὀδ. Λ, ς. 326. (4) Παυσ. Βοιωτ. κ. 41. (5) Ἴδε Κύπρος νῆσος.

προσφέρωσι θυσίαν ὡς ἥρωϊ ἀνὰ πᾶν ἔτος, ὅπερ ἐποίουν οἱ Ἀμαθούσιοι καὶ μέχρι τοῦ Ἡροδότου (1). — Ἡ Ἀμαθοῦς ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος ὠνομάσθη κατὰ παρὰφθορὰν Λεμισσός· ἐτιμήθη δὲ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων διὰ θρόνου ἐπισκοπικοῦ καὶ ἐγέννησε πολλοὺς ἄνδρας ἐπισήμους κατὰ τὴν παιδείαν καὶ ἀρετήν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ριχάρδος νικήσας τὸν ἔσχατον τῶν ἐν αὐτῇ ἡγεμονευόντων δουκῶν, κατέσκαψε τῷ 1191, τὴν Ἀμαθοῦντα ἢ Παλαιὰν Λεμισσόν, ἣ ἔκτοτε οὐκέτι ἀνέκυψεν· ἀντ' ἐκείνης δὲ ὁ Γυΐ Λυσιγνὰν ἔκτισε κατὰ τὸν 12' αἰῶνα τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν καὶ κτισθεῖσαν Νέαν Λεμισσὸν πρὸς διαστολὴν τῆς παλαιᾶς· οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ θεμελιωτοῦ τούτου ἐκαλλώπιζον ἀεὶ καὶ ὠχύρουν τὴν πόλιν ταύτην, οἰκοδομήσαντες καὶ οὗτοι ἀρχεῖα καὶ ἐκκλησίας τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ καταστήσαντες αὐτὴν θρόνον ἐπισκόπου· κατὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν τῷ 1570 παρεδόθη πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ ἡ πόλις αὕτη καὶ ἀπώλεσεν ὅλως τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα.

Ἡ θέσις τῆς παλαιᾶς Λεμισσοῦ ἀπέχει 12 μιλ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βασιλοποτάμου Ν. Δ. ἡ δὲ νέα Λεμισσὸς κεῖται πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς παλαιᾶς ἐν ἀποστάσει 1 λεύγης Γαλ. παρὰ τὴν θέσιν τῆς πάλαι πολίχνης Ἀμαμασίας καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λύκου· ἔχει ὡς ἔγγιστα 2000 κατοίκων ὧν 1500 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ 500 ὀθωμανοί, τοποτηρητὴν τοῦ σατράπου, δικαστὴν (καδὴν) καὶ μικρὸν φρούριον ὡς τὸ τῆς Λάρνακος· ἡ Λεμισσὸς οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν λόγου οἰκοδομήν· αἱ ἀγυιαὶ εἰσὶ λιθόστρωτοι· μοναδικὸν φαινόμενον ἐν Κύπρῳ· ἐνεργεῖ

(1) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 114.

δὲ ἐκτεταμένον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς μετὰ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Συρίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τὰ προϊόντα αὐτῆς εἰσὶ κυρίως χαρούπια, οἰνοπνεύματα, τυρία καὶ ὀλίγα μετάξια. Μετὰ 2 λευγ. ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνατολ. πρὸς τὸ παραθαλάσσιον φαίνονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἀμαθοῦντος ἐν οἷς σώζεται καὶ πίθος μονόλιθος, λευκόφαιος, κολοσσαίου μεγέθους ἔχων 10 μέτρων περιφέρειαν, 3 1/2 σχεδὸν μέτρων διάμετρον καὶ τὸ πάχος τοῦ χείλους 1, 33· μέρος αὐτοῦ κεῖται ὑπὸ τὴν γῆν· τέσσαρες δὲ προτομαὶ ταύρων εἰσὶν ἀναγεγλυμμέναι κατὰ τὰς τέσσαρας αὐτοῦ πλευράς. Ἐν ἀποστάσει δύο λευγῶν ἀπὸ τῆς Λεμισσοῦ πρὸς δυσμὰς πλησίον τοῦ χωρίου Κολοσσίου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Λύκου σώζονται ἐρείπια φρουρίου τῆς ἐποχῆς τῶν ἱπποτῶν τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐπὶ δὲ τῶν πυλῶν καὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν αὐτοῦ φαίνονται εἰσέτι τὰ οἰκόσημα τῶν Λυσιγνάνων, καὶ πολλῶν ἄλλων ἡγεμόνων τοῦ τάγματος. Μεταξὺ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας Λεμισσοῦ παρεμπίπτει τὸ χερσονησοειδὲς ἀκρωτήριον τῶν Γαττῶν (Κυριάς)· μόλις ἐν τῇ νέᾳ Λεμισσῷ φαίνονται εἰσέτι λείψανα τινὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἀκμῆς· ἔχει δὲ λιμένα εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ. — Ἡ κεράτεα (χαρουπία) φύεται ἐνταῦθα ἀφθονώτερον ἢ ἀλλαχοῦ τῆς νήσου καὶ ἐνεργεῖται ἐξαγωγὴ αὐτῆς ἀξιόλογος· ἐξάγεται ὡσαύτως καὶ ἅλας ἀπὸ λίμνης πλησιοχώρου τῆς Ἁλικῆς· τὸ βαμβάκιον, ὁ σῖτος, ἡ κριθὴ καὶ τὰ συκάμινα εἰσὶν ἀφθονώτατα καὶ καλλιεργοῦνται πρεπόντως ἐνταῦθα· ἡ γῆ γονιμᾶ παντὸς εἴδους καρπούς· οἱ δὲ ἀμπελῶνες τῆς Λεμισσοῦ δίδουσι τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ Κυπρίου οἴνου. — Κατὰ τὰ πέριξ εἰσὶ πολλὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ. — Ἡ πόλις εἶναι ἀτείχιστος· ὁ λιμὴν εἶναι ὅμοιος τῷ τῆς Ἁλικῆς καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι συχνάζουσιν εἰς αὐτόν. Ὁ τόπος ὁ μεταξὺ Λεμισσοῦ

Πάφου καὶ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου καλεῖται Κομμανδαρία καὶ περιέχει πολλὰ χωρία καὶ χωρίδια· ὠνομάσθη δὲ οὕτω ἀπὸ τῆς μεγάλης ἱππαρχίας (commanderie) τοῦ τάγματος τῆς Μελίτης καὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἱππέων τῶν οἰκησάντων κυρίως ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· ἐνταῦθα γίνεται τὸ κάλλιστον εἶδος τοῦ οἴνου καὶ κυρίως τὸ κάλλιστον μοσχάτον τῆς Κύπρου τὸ καλούμενον κομμανδαρία.

ΑΜΑΜΑΣΙΑ, πολίχνη παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ, μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀμαθοῦντος καὶ Κουρίου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Κυριάδος, καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λύκου.

ΚΟΥΡΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀμαθοῦντος πρὸς ἀνατολὰς καὶ παλαιᾶς Πάφου πρὸς δυσμὰς, καὶ πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς πολίχνης Ἀμαμασίας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κοριάδος· ἡ πόλις αὕτη εἶχεν ὅρμον· ἦν δὲ κτίσμα Ἀργείων (1), καὶ ἦν μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων. Ὅτε ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου αἱ πόλεις τῶν Κυπρίων ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Περσῶν, καὶ συγκροτηθείσης μάχης ἐνίκων οἱ Κύπριοι, ἐκ προδοσίας τοῦ βασιλέως τῶν Κουρίων Στησήνορος ὃς εἶχε περὶ ἑαυτὸν οὐ σμικρὰν δύναμιν, ὑπερίσχυσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων· καὶ τετραμμένου τοῦ στρατοπέδου, ἔπεσον πολλοὶ ἐν οἷς καὶ Ὀνήσιλος ὁ Χέρσιος, ὁ πράξας τὴν ἀπόστασιν τῶν Κυπρίων, καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Σολίων Ἀριστόκυπρος ὁ Φιλοκύπρου (2), καὶ οὕτω μετὰ ἐνιαυτοῦ ἐλευθερίαν κατεδουλώθη καὶ αὖθις ἡ Κύπρος (3).

---

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683.—Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 113. (2) Ἡρόδοτ. αὐτ. ... Κύπρος νῆσος. (3) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 16.

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Κουρίου ὑπάρχει χωρίον ἐπὶ τῆς θαλάσσης Πισκοπιὰ καλούμενον, καὶ κείμενον παρὰ πεδίον προάγον τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ ἐπὶ τῆς νήσου βαμβακίου. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐφύετο ἐνταῦθα καὶ σακχαροκάλαμος. Ἡ θέσις τοῦ χωρίου τούτου εἶναι τῶν χαριεστάτων τῆς νήσου, βρίθει παμπόλλων καρπῶν ὡς λεμονίων, πορτοκαλίων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων παντοίων, καὶ καταῤῥεῖται ὑπὸ πηγῶν ὑδάτων ἀφθόνων καὶ γλυκυτάτων ἀρδευόντων τοὺς πέριξ ἀγρούς· οἱ δὲ κάτοικοι ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ κλίματος καὶ τῆς φύσεως τοῦ τόπου, εἰσὶν εὐθυμότεροι, ζωηρότεροι καὶ χαριέστεροι πάντων τῶν ἄλλων Κυπρίων.

ἹΕΡΟΚΗΠΙ͂Σ, πολίχνη ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς νότον τῆς νήσου Πάφου (1).

ΛΙΜΕΝΙ͂Α, πόλις μεσόγειος κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, πρὸς νότον τῶν Σόλων, πρὸς δυσμὰς τῆς Ταμασσοῦ καὶ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτ. Κρομμύου (2).

ΤΑΜΑΣΣΟ͂Σ, πόλις μεσόγειος κατ' ἀνατολὰς τῆς Λιμενίας, κατὰ δυσμὰς τῆς Λευκωσίας καὶ κατὰ νότον τῆς Λαπάθου ἐπὶ τῆς ἀπὸ Σόλων εἰς Σαλαμῖνα λεωφόρου. Παρὰ τὴν Ταμασσὸν ἦσαν μέταλλα χαλκοῦ ἄφθονα, ἐν οἷς ἐγεννᾶτο τὸ χαλκανθὲς (βιτριόλιον) καὶ ὁ ἰὸς τοῦ χαλκοῦ χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικήν (3).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Ταμασσοῦ ὑπάρχει χωρίον Ταμαγία.

ΛΕΥΚΩΣΙ͂Α, πόλις οὐχὶ τῶν ἀρχαίων, κτισθεῖσα ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος κατὰ τὸ μεσόγειον τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν πόλεων Σόλων καὶ Σαλαμῖνος ἀφ' ἑνὸς καὶ Κερωνίας καὶ Κιτίου ἀφ' ἑτέρου, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν δύο πρὸς τὰς

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Αὐτ. (3) Αὐτ. σ. 684.

εἰρημένας τέσσαρας πόλεις λεωφόρων, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ Πεδαίου· κεῖται δ' ἐν μέσῳ πεδίου εὐρυχώρου καὶ κυκλοῦται πάντοθεν ὑπὸ λόφων καὶ ὀρέων, ἐπὶ περιφερείας 10 μιλίων· προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ Λευκωσία μετωνομάσθη κατὰ παραφθορὰν Νικωσία καὶ ἐξενίκησε νὰ ὀνομάζηται οὕτω μέχρι καὶ τοῦδε. — Ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου μέχρι τοῦ ἔτους 1567 ἡ περίμετρος τῆς πόλεως ταύτης ἦν ἐννέα μιλίων· ἀλλ' οἱ Ἐνετοὶ περιώρισαν αὐτὴν εἰς τρία· κυκλώσαντες δὲ αὐτὴν διὰ τειχῶν καὶ τριῶν πυλῶν, κατέσκαψαν πάντα τὰ λοιπὰ καὶ οὐδενὸς φεισθέντες, κατηδάφισαν πάντα, ναοὺς, ἀρχεῖα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἄριςα μνημεῖα. Φαίνονται ἔτι τὰ θεμέλια τῆς ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ πρώτου τῶν Λυσιγνάνων κτισθείσης ἀκροπόλεως, καὶ τὰ ἴχνη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δομινίκου ἔνθα εἰσὶ τεθαμμένοι πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, ἐν οἷς καὶ Οὔγων ὁ Δ'. ᾧ ἀνέθετο ὁ Βοκάτιος τὸ βιβλίον τῆς Θεογονίας αὐτοῦ. — Ἐπὶ τῆς γενεᾶς τῶν Λυσιγνάνων ἡ Νικωσία ἦν καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου Λατίνου, καὶ ἠριθμοῦντο ἐν αὐτῇ ὡς 300 ἐκκλησίαι τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ ἀρχεῖα καὶ πλῆθος δημοσίων οἰκοδομῶν. — Κατὰ τὸν 15 αἰῶνα ἡ Νικωσία καὶ πολὺ μέρος τῆς νήσου ὑπέπεσεν ἤδη εἰς χεῖρας τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου ἀπαχθεὶς εἰς Αἴγυπτον, κατέστη ὑποτελὴς τοῦ σουλτάνου. Ἐν δὲ τῷ ἔτει 1570, ἐπὶ σουλτάνου Σελὶμ, τῇ 28 Αὐγούστου, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, ἁλοῦσα ἐξ ἐφόδου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν μετὰ 45 ἡμερῶν πολιορκίαν, ἡ πόλις αὕτη καὶ πᾶν τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου ὑπέκυψε τῇ σουλτανικῇ δυναστείᾳ.

* Ἔτι καὶ νῦν Νικωσία καλεῖται ἡ πόλις αὕτη καὶ ἐν αὐτῇ ἱδρεύουσιν ὁ σατράπης, ὁ Καϊμακάμης λεγόμενος, ὁ

Μουφτῆς (νομοδιδάσκαλος), εἷς Μολλᾶς (δικαστὴς), ὁ γενικὸς φρούραρχος τῆς νήσου καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν χριστιανῶν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, οἳ ἔχουσιν ἐννέα ἐνορίας, οἱ δὲ Δυτικοὶ ἓν μοναστήριον τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ὑπαγόμενον εἰς τὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν αὐτῷ μίαν ἐκκλησίαν. Ἡ νῦν περίμετρος αὐτῆς εἶναι 1 λεύγ. Γαλλ. καὶ κεῖται κατὰ τὸ ἀνώτατον τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας, ὁριζομένη κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς Καρπασίας· ὁ ἀὴρ εἶναι εὔκρατος. Ἡ θέσις αὐτῆς παρεμφέρει, κατὰ τοὺς ξένους περιηγητὰς, τῇ τῆς Φλωρεντίας· ἔχει φρέατα καὶ πηγὰς ὑδάτων ὑπὲρ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς νήσου· εἶναι δὲ περιτετειχισμένη καὶ ἔχει τρεῖς πύλας = τὴν τῆς Φαμαγόστης τὴν καὶ Ἰουλιανὴν ποτὲ λεγομένην, τὴν τῆς Πάφου καὶ τὴν τῆς Κερίνης. Τὰ πέριξ τῆς πόλεως εἰσὶ ζωηρὰ καὶ χαρίεντα, κοσμούμενα διὰ κήπων καὶ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ὁ φοῖνιξ εὐδοκιμεῖ ἐνταῦθα ὡς εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἀπὸ τῶν τειχῶν ὁρῶνται πολλὰ χωρία, ὧν τὰ πλησιέστερα εἰσὶ = Καϊμακλὶ, Ἐπάνω-Καϊμακλὶ, Παλλουριώτισα, Ἁγία Μαρίνα, Ἁγία Βενεράνδα, Ἅγιος Δημήτριος, Τράχονα, Ἀλταλάσα καὶ ἄλλα τινὰ πεπληθυσμένα καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν καλλιεργημένα. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων, ἐκτὸς τῆς γεωργίας, εἰς ἣν ἀσχολοῦνται κυρίως, νήθουσι βαμβάκιον καὶ ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζουσιν ὑφάσματα πωλούμενα εἰς τὴν πρωτεύουσαν· τὰ βαμβάκινα ὑφάσματα εἰσὶ τὸ κύριον ἐμπόριον αὐτῶν· χρωματίζουσι δὲ καὶ τὰς βύρσας λαμπρότερον καὶ ζωηρότερον ἢ ἐν Βαρβαρίᾳ. Ἡ καλλίστη καὶ Γοτθικῶς ἄριστα ᾠκοδομημένη ἐκκλησία τῆς Ἁγ. Σοφίας, ἐν ᾗ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ ἣ περιεῖχε τοὺς τάφους τῶν Λυσιγνάνων, καὶ πολλῶν παλαιῶν Κυπρίων καὶ εὐγενῶν Ἐνετῶν, εἶναι ἤδη ναὸς Ὀθωμανικὸς, ὡς

καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης, ποτὲ μοναστήριον καλογραιῶν· ἡ δὲ τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶναι ἡ νῦν ἀγορὰ (μπεζεστένι). Οἱ κάτοικοι τῆς Λευκωσίας ἠριθμοῦντο πρὶν τῆς ἁλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τὸ 1570 ὑπὲρ τὰς 40,000 ψυχῶν· ἤδη δὲ μόλις συμποσοῦνται 17 ἕως 18,000, ὧν τὰ δύο τρίτα Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος· ἔχει δὲ καὶ 40 οἰκογενείας ἀρμενίων καὶ δυτικῶν.

ΧΥΤΡΟΙ, πόλις μεσόγειος μεταξὺ τῆς Σαλαμῖνος κατ' ἀνατολὰς καὶ τῆς Κερονίας κατὰ δυσμάς. Κατὰ τὸν Ξεναγόραν (1), ἡ πόλις αὕτη ἦν κτίσμα ἐγγόνου τινὸς τοῦ Ἀκάμαντος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Χύτρων κεῖται χωρίον Γίτρια ἐπί τινος τῶν εὐφορωτέρων μερῶν τῆς νήσου· ἔχει δάσος συκαμινεῶν καὶ προάγει μέταξαν καὶ βαμβάκιον· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ χωρίου πηγὴ ἄφθονος, Κεφαλόβρυσον λεγομένη, ἀρδεύει τὰς πέριξ πεδιάδας.

ΤΡΙΜΗΘΟΥΣ, πόλις μεσόγειος κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Σαλαμῖνος, τὸ βόρειον τοῦ Κιτίου καὶ τὸ νότιον τῶν Χύτρων· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδος κατέσκαψε καὶ ταύτην τὴν πόλιν ὡς καὶ τὸν Ἀμαθοῦντα. — Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, Κύπριος τὸ γένος, ἦν ἐπίσκοπος Τριμηθοῦντος καὶ παρευρέθη ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ ἐν ἔτει 325. Κατὰ νότον τοῦ Τριμηθοῦντος ὑπάρχει δάσος διῆκον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς μέχρι σχεδὸν τῆς κατὰ τὸν λιμένα Λευκόλλαν καὶ τὸ ἀκρωτήριον Πηδάλιον θαλάσσης· τὸ δάσος τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἰδάλιον καὶ ἦν ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀφροδίτης, ἣ εἶχε

(1) Ξεναγόρας παρὰ Στεφ. Βυζ.

ναὸν καὶ ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα· οἱ ποιηταὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸ ὡς καὶ ὁ Θεόκριτος =

Δέσποιν', ἃ Γολγόν τε καὶ Ἰδάλιον ἐφίλησας (1).

* Τρίμηθον χωρίον διατηρῆσαν σχεδὸν ἀκέραιον τὸ παλαιὸν ὄνομα, κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Τριμηθοῦντος· τὰ πέριξ βρίθουσι παντοδαπῶν καρπῶν καὶ γεννημάτων· τὸ βαμβάκιον, ἡ μέταξα, αἱ ἐλαῖαι καὶ ὁ οἶνος εἰσὶν ἄφθονα· ἐν δὲ τῷ δάσει τῷ πάλαι Ἰδαλίῳ κεῖται χωρίον Κοιλάδες καλούμενον ἐν θέσει χαριεστάτῃ, περικυκλούμενον ὑπὸ παμπόλλων μικρῶν τερπνοτάτων δασῶν, καὶ περιῤῥεόμενον ὑπὸ διαυγεστάτων ὑδάτων· ὁ ἀὴρ εὐωδιάζει ἐκ τῶν ἀρωματικωτάτων φυτῶν καὶ ἀνθῶν τῶν κατὰ τὰς πεδιάδας καὶ τὰς ὄχθας τῶν ῥυάκων.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ.

Ἡ Κύπρος διαιρεῖται σήμερον διοικητικῶς εἰς δεκατρεῖς ἐπαρχίας φορολογουμένας, ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης πόλεως Λευκασίας, ἥτις ὑπάγεται εἰς ἰδιαίτερον διοργανισμόν· εἰσὶ δὲ αἱ ἑξῆς = Κάρπασος, Μεσαρία, Λάρναξ, Λεμεσός, Κοιλάνη, Χρυσοχὸν, Λεύκα, Μόρφον, Λάπηθον, Κερύνεια, Πάφος, Κυθραία, Ὀρεινή.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ,

Περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. χερσονησοειδῶς προβαίνουσαν ἐπιμήκη γλῶσσαν ἐπὶ 5 λευγ. Γαλλ.

---

(1) Θεόκριτ. Εἰδυλ. 15, ς. 100.

πλάτους καὶ 20 μήκους, καὶ περατοῦται κατὰ τὴν ἐσχατιὰν αὐτῆς τὴν κατὰ τὸ ἀκρωτ. Ἅγιον Ἀνδρέαν (Δημάρητον). Σειρὰ ὀρέων περιορίζουσα αὐτὴν ἑκατέρωθεν, μόλις ἀπολείπει μικρά τινα μέρη γῆς γεωργήσιμα, ἐκτὸς τῶν περικλειομένων ἐν αὐτῇ κοιλάδων καὶ ἄλλων τινῶν καρποφόρων θέσεων, ὡς τῆς τῆς Γιαλούσης καὶ τῆς τοῦ Φλαμουδίου. Τὰς πλευρὰς τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὀρέων κατακαλύπτουσι παμπληθῆ ἄγρια δένδρα, ὡς κέδροι, πεῦκαι, ξυλοκερατέαι καὶ ἀγριελαῖαι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν νέμονται κτήνη παντοῖα· ἡ ἐπαρχία αὕτη ςερεῖται ὑδάτων· ἔχει δὲ κατοίκους ὀλίγους ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, δηλ: *μόνον 8,000*, ὧν αἱ 5,000 εἰσὶ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί. Θεωροῦνται δὲ οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης ὡς οἱ ἀνδρειότεροι τῆς νήσου. Ὁ ἀὴρ τῆς Καρπασίας εἶναι νοσώδης ἐκ τῆς πλημμύρας τοῦ Βασιλοποτάμου (Πεδιαίου), ἐξ ἧς μένουσι πολλαχοῦ νεκρὰ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ μολύνουσι κατὰ τὸ θέρος τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ὕδωρ πότιμον δὲν ὑπάρχει, διότι τὰ ἀρχαῖα ὑδραγωγεῖα, ἅπερ μετωχέτευον τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς Κυθραίας ἀπὸ 14 ὡρῶν ἀποςάσεως, ἠφανίσθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πολιορκιῶν. Πόλις πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ (1).

ΟΡΗ.

Ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Καρπασίας δύο εἰσὶ τὰ ὑψηλότερα. ῬΗΓΑΙΝΑ (ἰταλιστὶ ΒΟΥΦΑΦΕΝΤΟΝ) καὶ ΠΕΝΤΑΔΑΚΤΥΛΟΝ.

ΧΩΡΙΑ.

Τὰ μεγαλήτερα καὶ πλουσιώτερα τῆς ἐπαρχίας εἰσὶ τὰ

(1) Ἰδε ἀρκτικὰ κεφ.

ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ κόλπου τῆς Ἀμμοχώστου· τὰ πρώτιστα δὲ αὐτῶν εἰσὶ τὰ ἑξῆς τέσσαρα =

ΒΑΡΌΣΙΑ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀμμοχώστου, ἧς ἀπέχουσι δύο χιλιόμετρα καὶ διαιροῦνται εἰς πέντε ἐνορίας περιεχούσας 200 οἰκογενείας χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ 40 ὡς ἔγγιστα Ὀθωμανῶν. Τὰ Βαρόσια ἔχουσι κήπους ἀξιολόγους καὶ ἐπιμελῶς καλλιεργουμένους, πλήρεις συκαμινεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων, καὶ ἱκανὴν ποσότητα μετάξης καὶ ἐρυθροδάνου. Ἡ Λευκωσία καὶ ὁ Λάρναξ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν Βαροσίων ὀπώρας καὶ παντοδαπὰ ὄσπρια· ἡ γῆ τῶν Βαροσίων εἶναι ἀμμώδης μεμιγμένη μετ' ἀργίλου καὶ τιτάνου.

ἍΓΙΟΣ ΓΕΏΡΓΙΟΣ κατ' ἄρκτον τοῦ Βασιλοποτάμου, πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Σαλαμῖνος.

ΛΙΜΝΊΑ, } Ἀμφότερα κατ' ἄρκτον τοῦ Βασιλοποτάμου
ΤΡΊΚΩΜΟΝ. } καὶ ταῦτα ὡς καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Καὶ τὰ τρία ἀνωτέρω χωρία προάγουσιν ἄφθονα προϊόντα, πρὸ πάντων βαμβάκιον, σῖτον καὶ ἐρυθρόδανον ἀρίστης ποιότητος.

Εἰσὶ δὲ ἄξια λόγου καὶ τὰ ἑξῆς =

ΓΙΑΛΟΥ͂ΣΑ (ΑἸΓΙΑΛΟΥ͂ΣΑ) διὰ τὰς πολλὰς συκαμινέας.

ΦΛΑΜΟΥ͂ΔΙ διὰ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τοῦ παραγομένου τυροῦ.

ῬΙΖΟΚΆΡΠΑΣΟΝ.

ἍΓΙΟΣ ἈΝΔΡΌΝΙΚΟΣ.

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἐξάγεται ξυλεία, σῖτος, μετάξιον, ἔλαιον, βαμβάκιον καὶ καπνὸς μετρίας ποιότητος.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

Τὸ τοῦ ἉΓΊΟΥ ἈΝΔΡΈΟΥ, ἄξιον περιεργείας διὰ τὴν

θέσιν του κατὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντος ἀκρωτ. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (Δημαρχήτου).

Τὰ τοῦ ἉΓΊΟΥ ΒΑΡΝΆΒΑ, τοῦ προστάτου τῆς νήσου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος· τὸ μοναστήριον τοῦτο τιμᾶται μεγάλως ὑπὸ τῶν χριστιανῶν.

ΛΕΙΨΑΝΑ.

Τὰ τοῦ φρουρίου τῆς Καντάρας, ἴχνη τῆς τιμαριωτικῆς δυναστείας, κείμενα ἐπὶ μιᾶς τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν ὀρέων τῆς Καρπασίας.

Τὰ τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος καλύπτοντα εἰσέτι τὸ ἔδαφος μέχρι τῆς θαλάσσης.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΑΡΙΑΣ.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη κατέχει τὸ πλεῖστον τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας, καὶ ὁρίζεται κατὰ μὲν ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Καρπασίας, κατὰ δὲ δυσμὰς ὑπὸ τῆς τοῦ Λάρνακος, κατὰ δὲ ἄρκτον ὑπὸ τῆς τῆς Κερυνείας· ἡ ἔκτασις αὐτῆς λογίζεται 32 λευγῶν τετραγωνικῶν. Ἔχει δὲ 10,000 κατοίκων, ὧν 8,000 εἰσὶ χριστιανοὶ καὶ 2,000 Ὀθωμανοί. Ἡ ἐπαρχία αὕτη στερεῖται πηγαίων ὑδάτων, καὶ τὰ φρεάτεια κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἁλμυρά. Τὸ Βασιλυπόταμον (ὁ Πεδιαῖος) καὶ ἄλλος τις ποταμὸς πλημμυρίζουσιν αὐτὴν τὸν χειμῶνα· τρέφει δὲ πολλὰ ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων καὶ πολλὰς ἀγέλας βοῶν καὶ τὰς πλείστας τῶν ἐν τῇ νήσῳ καμήλων. Ἡ γῆ εἶναι εὔκορπος καὶ κατὰ τὴν πλημμύραν τῶν ὑδάτων προάγει ἄφθονα γεννήματα καὶ βαμβάκια, ὧν

τὸ ἓν πολλάκις δίδει εἴκοσιν· ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν χειρῶν αἱ πλεῖσται τῶν γαιῶν μένουσιν ἀκαλλιέργητοι.

ΧΩΡΙΑ τὰ πρώτιστα.

ΒΑΤΙΛΗ, τὸ πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας, ἕδρα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ σατράπου (μουδίρη) καὶ ἑνὸς δικαστοῦ (καδῆ).

ΛΕΥΚΟΝΙΚΟΝ.

ΚΑΛΟΨΙΔΑ.

ΑΘΗΑΙΝΟΝ, τὸ μέγιστον πάντων, κείμενον μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Λάρνακος καὶ χρησιμεῦον ὡς σταθμὸς εἰς τοὺς καθ' ἡμέραν μεταβαίνοντας ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν· ἔχει κατοίκους ὑπὲρ τὰς 160 οἰκογενείας χριστιανῶν ὀρθοδόξων, οἵτινες μετέρχονται συγχρόνως τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀγωγέως καὶ τοῦ γεωργοῦ καὶ εἰσὶν οἱ μόνοι ὁδηγοὶ τῶν ξένων κατὰ τὰς περιοδείας των.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΟΣ.

Ἐκτείνεται αὕτη πρὸς μεσημβρίαν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου κόλπου τῆς Λάρνακος, καὶ ὁρίζεται κατ' ἀνατολὰς καὶ ἄρκτον ὑπὸ λόφων διαχωριζόντων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Μεσαρίας· προχωρεῖ Β. Δ. πρὸς τὰ ὄρη τῆς Μαχαιράδος ὅπου συνάπτει τῇ Ὀρεινῇ· δυτικῶς δὲ διαχωρίζει αὐτὴν τὸ Βασιλοπόταμον ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῆς Λεμισοῦ· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς λογίζεται ὅσον 15 λευγ. καὶ τὸ πλάτος 6, τὸ δὲ ὅλον τῆς ἐκτάσεως 48 λευγ. τετραγων. οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 13,000, ὧν ὑπὲρ τὰς 9,000 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, 500 δυτικοὶ καὶ 3,000 Ὀθωμανοί· οἱ δυτικοὶ εἰσὶν οἱ πλεῖ-

ποιότητος, μετάξια, χαρούπια καὶ καπνὸν τοῦ καλλίστου εἴδους τῆς Κύπρου, καὶ τρέφει πολυάριθμα αἰπόλια αἰγῶν· ἔχει δὲ καὶ πολλὰς πηγὰς ἀναβρυτικὰς καὶ πολλοὺς ῥύακας.

ΧΩΡΙΑ τὰ πρώτιστα.

ΚΟΙΛΑΝΗ, πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας περιέχον 200 περίπου οἰκογενείας χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν, καὶ προάγον οἶνον ἐκλεκτὸν καὶ μετάξιον καὶ ὑφάσματα μεταξωτὰ ἄριστα· εἷς τοποτηρητὴς τοῦ σατράπου ἑδρεύει ἐνταῦθα.

ὈΜΟΔΟΝ, πλησίον τῆς Κοιλάνης· κατοικεῖται ὑπὸ 60 οἰκογενειῶν χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ προάγει οἶνον κοινὸν τὸν ἄριστον τῆς νήσου, οἶνον ἀνθοσμίαν (μοσχάτον), μέταξαν, καλὰς ὀπώρας καὶ καπνὸν ἀρίστης ποιότητος· εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει μοναστήριον τοῦ Σταυροῦ πλουσιώτατον, ὅπου φυλάττεται, ὡς λέγουσι, τεμάχιον τοῦ σχοινίου, δι' οὗ οἱ Ἰουδαῖοι ἔδεσαν τὰς χεῖρας τοῦ Σωτῆρος.

ΑΫΔΗΜΟΝ, τὸ σημαντικώτερον τῆς ἐπαρχίας κατοικούμενον ὑπὸ μόνων Ὀθωμανῶν· τρέφει πλῆθος αἰγῶν, καὶ προάγει μέταξαν, πολλὰ χαρούπια καὶ τὸν ἄριστον καπνὸν τῆς νήσου· ἀπέχει τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτ. 1 1/2 ὥρ. περίπου.

ΠΙΣΟΥΡΙ, ἔχει παμπληθεῖς χαρουπίας καὶ ἀγριελαίας, καὶ εἶναι ὡς τόπος ἀναπαύσεως μεταξὺ Λεμισοῦ καὶ Πάφου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ.

Συνορεύει ἀρκτικῶς τῇ τῆς Χρυσοχοῦ καὶ τῇ τῆς Λεύκας, μεσημβρ. τῇ τῆς Κοιλάνης καὶ ἐκτείνεται ἀνατ. μέχρι τοῦ Ὀλύμπου, δυτ. δὲ μέχρι τῆς παραθαλασσίας· ἔχει περίμετρον 80 λευγ. περίπου· περιέχει δὲ 79 χωρία καὶ πολί-

χνια καὶ ὅαρν 11,000 κατοίκων, ὧν τὰ 3/5 χριστιανοὶ καὶ τὰ 2/5 Ὀθωμανοί· ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει πεδιάδα ἐκτεινομένην 5 λευγ. τὸ μῆκος καὶ 1 1/2 τὸ πλάτος, ποτιζομένην ὑπὸ πολλῶν ῥυάκων καὶ προάγουσαν ἄφθονα γεννήματα καὶ ἰδίως σῖτον ἀρίστης ποιότητος, κανάβιον, σήσαμον καὶ καλὸν καπνὸν καὶ μέταξαν, ἧς εἶδός τι ἀργυρόχρουν τὸ κάλλιστον καὶ προτιμότερον πάντων προάγεται ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν τόπων· αἶγες πολυάριθμοι ὑπάρχουσι, καὶ τυρὸς ἐξ αὐτῶν εἰς μεγάλας ποσότητας ἐξάγεται εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν· οἱ ἵπποι τῆς Πάφου θεωροῦνται ὡς οἱ κάλλιστοι τῆς νήσου.

ΚΤΗ̃ΜΑ, κωμόπολις πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς Πάφου Β. Δ. ἐπὶ βράχων· ἔχει κατοίκους 180 οἰκογενείας Ὀθωμανῶν καὶ 40 χριστιανῶν. Οἰκοδομαὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν σώζονται εἰσέτι καὶ κατοικοῦνται ὑπ' Ὀθωμανῶν· δύο δὲ ἐκκλησίαι καλῆς ἀρχιτεκτονικῆς μετεβλήθησαν ἡ μὲν εἰς τζαμίον, ἡ δὲ εἰς δημόσιον λουτρόν.

ΚΟΥ̓ΚΛΙΑ, χωρίον μικρὸν κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν ᾠκοδομημένον ἐπὶ ἀρχαίας τινὸς πόλεως, ἥτις θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαία Πάφος ἢ Παλαίπαφος, διότι σώζονται ἔτι τὰ κυκλώπεια τείχη αὐτῆς. Ὁ τόπος καλύπτεται ὑπὸ λειψάνων καὶ τεμαχίων κιονοκράνων καὶ κιόνων λευκοτάτου μαρμάρου ἐξαισίας ὡραιότητος.

ΧΡΥΣΟΡΡΟΪ́ΤΙΣΑΣ, μοναστήριον πλούσιον ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ ἐν ἀποστάσει 12 ὡρῶν ἀπὸ τοῦ Κτήματος ἐν τερπνοτάτῃ θέσει, ἀφ' ἧς φαίνεται μακρόθεν καὶ τὸ ἀκρωτ. Ἅγιος Ἐπιφάνειος (Ἀκάμας). Ὁ ἀρχιερεὺς Πάφου διατρίβει καθ' ἕκαστον τὸ θέρος εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἥτις ἔχει τὸ προνόμιον νὰ ἔχῃ κώδωνα δυσκόλως χορηγούμενον παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν

[illegible]

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΥ.

Ὁρίζεται κατ' ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Λεύκας, κατὰ μεσημβρίαν ὑπὸ τῆς τῆς Πάφου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· εἶναι βουνώδης καὶ ἐπὶ 45 λευγ. τετραγ. περιέχει 55 χωρία κατοικούμενα ὑπὸ 5,000 ὡς ἔγγιστα ψυχῶν, ὧν 3,500 χριστιανοὶ καὶ 1,500 Ὀθωμανοί. Εἶναι ἡ πτωχοτέρα ἐπαρχία τῆς νήσου καὶ πολλοὶ τῶν κατοίκων εἰσὶν ἀληθεῖς τρωγλοδῦται διαιτώμενοι ἐντὸς σπηλαίων, ἅπερ ἔσκαψαν κατὰ τὰ πλευρὰ τοῦ ὄρους· ἔχει ὀλίγας καλλιεργησίμους γαίας· κοιλάδες δέ τινες καὶ αἱ παραθαλάσσιοι γαῖαι ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Χρυσοχοῦ εἰσὶν ἐκ τοὐναντίου εὐφορώταται ἀρδευόμεναι ὑπ' ἀναριθμήτων ῥυάκων, οἱ καταφέρουσι ψήγματα χρυσίου· τὰ προϊόντα τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰσὶ μέταξα, ἔριον, τυρὸς, δημητριακοὶ καρποὶ, ὀλίγος οἶνος, βαμβάκιον, σησάμιον, κανάβιον καὶ λινάριον.

ΧΩΡΙΑ τὰ μόνα ἄξια λόγου.

ΧΡΥΣΟΧΟΝ κατοικούμενον ἰδίως ὑπ' Ὀθωμανῶν.
ΠΥΡΓΟΣ κατὰ τὴν παραλίαν ἔχον ὁρμητήριον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΑΣ.

Ὁρίζουσιν αὐτὴν ἀνατ. ἡ ἐπαρχία τῆς Μόρφου, δυτικ. ἡ τοῦ χρυσοχοῦ, ἀρκτ. ἡ θάλασσα καὶ μεσημβρ. αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ὀρεινῆς καὶ τῆς Πάφου· ἔχει περίμετρον 42 λευγ. τετραγ. ὡς ἔγγιστα καὶ χωρία 39· οἱ δὲ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 7,000, ὧν ὑπὲρ τὰ 3/5 χριστιανοὶ καὶ μόλις 2/5 Ὀθωμανοί. Τὸ ἀρκτικώτερον μέρος τῆς ἐπαρχίας ἑνοῦται ἐντελῶς μετὰ τῆς πεδιάδος τῆς Μόρφου· τὸ δὲ ἐπίλοιπον

εἶναι βουνῶδες, περιέχον πολλὰς κοιλάδας, ὧν αἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι εἰσὶν αἱ ἑξῆς·

ΚΟΙΛΑΔΕΣ.

ΜΑΡΑΘΆΣΗΣ (τῆς), πρὸς τὰ δυτικώτερα τῆς ἐπαρχίας στενὴ, ἑλικοειδὴς, κλειομένη ὑπὸ δύο σειρῶν ὑψηλῶν ὀρέων, καταβρεχομένη ὑπὸ πολυαρίθμων ῥυάκων, εἶναι κατάφυτος ἐκ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων. Ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ἄμπελος εὐδοκιμεῖ, καὶ πολυάριθμοι κῆποι περιπεφραγμένοι ὑπὸ τριανταφυλλιῶν, κρέμανται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους. Ἐπὶ τῶν ὀρέων πρὸς δυσμὰς τῆς Μαραθάσης κεῖται ἡ περιώνυμος μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κήκου.

ΣΟΛΈΑΣ (τῆς), πλατυτέρα, πλουσιωτέρα καὶ πολυανθρωποτέρα τῆς Μαραθάσης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γραφικωτέρα ἐκείνης· ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Ξηροποτάμου (Κλανέου) καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ προάγει μετάξια, βαμβάκια, λινάρια, σησάμια, ὀπώρας ξηρὰς καὶ ὀλίγους δημητριακοὺς καρπούς· ἐξάγει δὲ καὶ ξυλείαν οἰκοδομήσιμον ἀρίστης ποιότητος· εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην περιέχονται ἑπτὰ χωρία.

ΧΩΡΙΑ.

ΛΕΎΚΑ, πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας, τὸ μέγιστον τῆς νήσου, ἕδρα τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ σατράπου καὶ τοῦ δικαστοῦ (καδῆ)· ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ συμποσοῦται εἰς 1,400 κατοίκους, ὧν οἱ πλεῖστοι Ὀθωμανοί. Τὰ πέριξ αὐτοῦ ποτιζόμενα δι' αὐλάκων, εἰσὶ πλήρη ὀπωροφόρων δένδρων, ὧν πολὺ μέρος τῶν καρπῶν ἐξάγεται.

ΜΟΔΟΎΛΑ. ΚΑΛΟΠΑΝΑΓΙΏΤΗΣ.	Δύο τῶν ἑπτὰ τῶν κειμένων ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Μαραθάσης· ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι καὶ μεταλλικὰ ὕδατα.

ΣΟΛΕΑ, ἐν τῇ ἀπ' αὐτοῦ καλουμένῃ κοιλάδι τῆς Σολίας· κεῖται ὅσον 2 ὥρ. μακρὰν τῆς ἀρχαίας πόλεως Σόλων· οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἐξ ἡμισείας χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοί· τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικώτερον τῆς κοιλάδος.

ΚΑΚΟΠΕΤΡΙΑ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, πλούσιον εἰς ὀπώρας καὶ ξυλείαν οἰκοδομήσιμον.

ΕΥΡΙΧΟΣ, κατὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ φαίνονται πολυάριθμα σημεῖα γαιανθράκων.

Τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία κατοικοῦνται μόνον ὑπὸ χριστιανῶν 50—60 οἰκογενειῶν ἕκαστον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΡΦΟΥ.

Συνορεύει ἀνατ. τῇ τῆς Λαπήθου, δυτ. τῇ τῆς Λεύκας, μεσημβρ. τῇ τῆς Ὀρεινῆς καὶ ἀρκτ. βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 28 ὡρῶν, καὶ περιέχει 44 χωρία καὶ κατοίκους 6,000 ὡς ἔγγιστα, ὧν τὰ 4/5 χριστιανοί. Ἔχει πεδιάδα εὐρύχωρον τὸν μὲν χειμῶνα ποτιζομένην ὑπὸ πολλῶν χειμάῤῥων, τὸ δὲ θέρος στερουμένην ὅλως ὑδάτων. Καί τοι δὲ τοιαύτη, εἶναι ἐν γένει εὔφορος καὶ πλουσία, καὶ προάγει μεγάλην ποσότητα γεννημάτων καὶ ἐρυθρόδανον ἀρίστης ποιότητος, βαμβάκιον, λινάριον, σησάμιον καὶ ὄσπρια· τρέφει δὲ καὶ πολλὰ ποίμνια προβάτων καὶ κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς μέρη αὐτῆς προάγει οἶνον κοινόν, ὀπώρας, μέταξαν καὶ ὀλίγα γεννήματα.

ΧΩΡΙΑ.

ΜΟΡΦΟΥ, πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας, κείμενον κατὰ τὸ πλουσιώτερον μέρος τῆς πεδιάδος, ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τῆς

λάσσης καὶ κατοικούμενον ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν χριστιανῶν καὶ 40 περίπου Ὀθωμανῶν.

ΜΑΡΙΝΑ ΑΓΙΑ. ΑΣΩΜΑΤΟΣ. Δύο χωρία ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Λευκωσίας καὶ οἰκούμενα ὑπὸ 40 οἰκογενειῶν Μαρωνιτῶν.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ, καὶ καλλίστη ἐκκλησία ἐν αὐτῷ, ἐν ᾗ καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου ἐκ σκληροῦ λίθου.

ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ μονίδριον κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ ξηρῶν καὶ ἀκάρπων λόφων, κατοικούμενον ὑπὸ 5—6 μοναχῶν τρεφομένων ἐκ τῆς καλλιεργείας τῶν πέριξ γαιῶν καὶ τῶν ποιμνίων αὐτῶν. Ἡ μονὴ αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας. Οὐχὶ μακρὰν ἀπὸ τοῦ μονιδρίου τούτου κεῖνται τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία, ἡ Ἁγία Μαρίνα καὶ ὁ Ἀσώματος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΠΙΘΟΥ.

Αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι ὑπαγόμεναι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν ἔκτασιν 45 ὡρῶν ὡς ἔγγιστα, βρέχονται δὲ κατὰ τὸ βορ.-δυτικὸν ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ συνορεύουσι μεσημβρ. τῇ ἐπαρχίᾳ Μόρφου, δυτικ. τῇ τῆς Λευκωσίας καὶ τῆς Κυθραίας καὶ ἀνατ. τῇ τῆς Καρπασίας, καὶ περιέχουσι 43 κοινότητας καὶ χωρία καὶ κατοίκους περίπου 9,000, ὧν 5,000 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, 1,000 Μαρωνῖται καὶ 3,000 Ὀθωμανοί.

ΧΩΡΙΑ.

ΚΕΡΥΝΕΙΑ· ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ μία τῶν

τεσσάρων ἐπισκοπῶν τῆς Κύπρου ᾠκοδομημένη κατὰ τὴν παραλίαν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἔχουσα μικρὸν τεῖχος. Ἐν τῇ Κερυνείᾳ ἑδρεύει ὁ τοποτηρητὴς τοῦ σατράπου (καϊμακάμης) καὶ εἷς δικαστὴς (καδῆς)· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν Ὀθωμανῶν καὶ περίπου 80 χριστιανῶν· ἔχει καὶ λιμένα βορϐορωδέστατον.

ΛΑΠΙΘΟΣ, ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας· λογίζεται ὡς τὸ μέγιστον τῶν πολισμάτων τῆς Κύπρου, περιέχον 400 οἰκογενείας χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν· κεῖται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ὀρέων, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης εἰς θέσιν τερπνοτάτην πανταχόθεν περικυκλουμένην ὑπὸ κήπων καταφύτων ἀρδευομένων ὑπὸ ῥυάκων καταῤῥεόντων ἀπὸ τῶν πέριξ ὑψωμάτων· ἔχει δὲ καὶ κλίμα ὑγιεινὸν καὶ εὔκρατον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς νήσου.

ΑΚΑΝΘΟΥ̃, κατὰ τὸ ἀνατ. τῆς ἐπαρχίας, γνωστὸν διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ τυροῦ αὐτοῦ· κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος κεῖται καὶ ὁ μικρὸς κόλπος τοῦ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΥ καὶ τὰ λείψανα τῆς πάλαι μονῆς ΛΑΠΙΘΟΥ, ἀπέναντι τοῦ πολίσματος Λαπίθου· ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ ἀποτόμου βράχου κεῖται ἡ παλαιὰ μονὴ τῆς ΑΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟΥ, ἀξία λόγου διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς.

Ἐν γένει αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι Κερυνείας καὶ Λαπίθου εἰσὶ λίαν λεπτόγειοι καὶ ἄκαρποι κατὰ τὰ ὀρεινὰ μέρη· τὰ δὲ παράλια αὐτῶν εἰσὶν εὔφορα καὶ προάγουσιν ἔλαιον ἄφθονον, μέταξαν, βαμϐάκια, σησάμια, χαρούπια, ὀπώρας, ὄσπρια εὐτελῆ καὶ δημητριακοὺς καρποὺς ὀλίγους μὲν, ἀλλ' ἀρίστης ποιότητος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΘΡΑΙΑΣ.

Κεῖται αὕτη κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, περικυκλουμένη ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν ἀνατολ. τῆς Καρπασίας, δυτικ. τῆς Ὀρεινῆς, ἀρκτ. τῆς Λευκωσίας καὶ Κερυνείας καὶ μεσημβρ. τῆς Λάρνακος· ἔχει ἔκτασιν 30 ὡρ. τετραγ. καὶ κατοίκους 7,500, ὧν 5,500 χριστιανοὶ καὶ 2,000 Ὀθωμανοί, χωρία δὲ 40. Προάγει ἡ ἐπαρχία αὕτη πολλὴν μέταξαν, ἔλαιον, βαμβάκιον, σησάμιον, ὀπώρας καὶ ὄσπρια.

ΠΟΛΙΣΜΑΤΑ.

ΚΥΘΡΑΊΑ, πόλισμα συγκείμενον ἐκ πολλῶν μικροτέρων πλησίον ἀλλήλων κειμένων χωρίων, πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας κείμενον κατὰ τὰς ὑπωρείας τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων τῆς Καρπασίας, Ῥήγαινα καὶ Πενταδάκτυλον καλουμένων, καὶ περιέχον κατοίκους 200 περίπου οἰκογενείας χριστιανῶν κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἔχει πολλοὺς κήπους ποτιζομένους ὑπὸ ῥυάκων καὶ προάγοντας ἀφθόνους ὀπώρας.

ΔΆΛΙ (ἸΔΆΛΙΟΝ) χωρίον οἰκούμενον ὑπὸ 120 οἰκογ. ὧν τὰ 3/4 χριστιανῶν· περὶ τὸ χωρίον τοῦτο εὑρίσκουσι συχνάκις οἱ γεωργοὶ ἀγαλμάτια ἐκ λίθου κοινοῦ ἢ καὶ μαρμάρου καὶ τεμάχια κιόνων καὶ κιονοκράνων· διὸ θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι κατὰ τοῦτο τὰ μέρος ἦν τὸ πάλαι ἀφιερωμένον τῇ Ἀφροδίτῃ Ἰδάλιον ἄλσος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΡΕΙΝΗΣ.

Ἐμπεριλαμβάνει μέγα μέρος τῶν κατ' ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν ὀρέων καὶ κοιλάδων τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, καὶ ἐκτείνεται ἀνατολικῶς μέχρι τῆς πεδιάδος 4 ὥρ. μακρὰν τῆς

Λευκωσίας· συνορεύει ἀρκτ. μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Χρυσοχοῦ, Λεύκας καὶ Μόρφου, ἀνατ. μετὰ τῶν τῆς Λευκωσίας καὶ Κερυνείας, μεσημβρ. μετὰ τῆς Λάρνακος καὶ τῆς Λεμισσοῦ καὶ δυτ. μετὰ τῆς Κοιλάνης. Ἔχει περίμετρον 44 ὡρ. τετραγ. καὶ κατοίκους 6,000 ὡς ἔγγιστα σχεδὸν πάντας χριστιανούς, χωρία δὲ 55.

ΧΩΡΙΑ τὰ ἀξιολογώτερα.

ΛΙΘΡΟΔΩΝ πρωτεῦον τῆς ἐπαρχίας περιέχον 140 οἰκογ.

ΔΕΥΤΕΡΑ, ΑΛΚΑΤΑΜΙΑ, περιέχουσιν ἀνὰ 60 οἰκογενείας ἕκαστον, καὶ εἰσὶ τὰ πλουσιώτερα μετὰ τὸν Λιθροδῶντα.

Τὰ προϊόντα τῆς ἐπαρχίας εἰσὶν οἶνος, μέταξα καὶ ὀπῶραι· ἔτι δὲ καὶ ὀλίγα γεννήματα καὶ βαμβάκια. Οὐδὲν ἀξιοσημείωτον ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τῆς μονῆς τῆς ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ κειμένης ἐπὶ τῶν ὀρέων τῶν ἀπ' αὐτῆς Ὄρη τῆς Μαχαιράδος ὀνομασθέντων.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Κατὰ τὸν Κυπριανόν, ἡ νῆσος αὕτη, πρὶν τῆς ἁλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, περιεῖχε 200,000 κατοίκων καὶ 850 πόλεις, πολίχνια καὶ χωρία· σήμερον δὲ ἔχει μόλις 670, ὧν πολλὰ σύγκεινται ἐκ 10 σχεδὸν οἰκογενειῶν. Ἐξ αὐτῶν 6 οἰκοῦνται ὑπὸ Μαρωνιτῶν, 80 περίπου ἐκ μόνων Ὀθωμανῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ συμμίκτων Χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν· ὁ δὲ γενικὸς πληθυσμὸς τῆς νήσου συμποσοῦται ὡς ἔγγιστα εἰς 108 ἕως 110,000 ψυχῶν, χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, Ὀθωμανῶν, Μαρωνιτῶν, Λατίνων καὶ Ἀρμενίων. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, δηλ: αἱ 88,000 εἰσὶ

χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ παρεπιδημοῦντες ὑπήκοοι τῆς Ἑλλάδος εἰσὶν ὀλιγαριθμότατοι συμποσούμενοι πάντες μόλις 100, ὧν οἱ πλεῖστοι διατρίβουσιν εἰς Λάρνακα καὶ εἰσὶ βιομήχανοι, ἔμποροι και ναυτικοί.

Ἡ Κύπρος, ἂν καὶ μία τῶν ἐπισημοτέρων νήσων τῆς Μεσογείου διὰ τὸ μέγεθος, τὴν γεωγραφικὴν θέσιν, τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ πλούσιον καὶ ποικίλον τῶν προϊόντων, εἶναι ὅμως ἡ πτωχοτέρα καὶ κατ' ἀναλογίαν ἡ ἧττον κατοικουμένη πασῶν τῶν λοιπῶν. Αἱ γαῖαι αὐτῆς δι' ἔλλειψιν βραχιόνων μένουσι κατὰ μέγα μέρος ἀκαλλιέργητοι, τὸ ἐμπόριον σχεδὸν μηδέν· οἱ κάτοικοι φύσει ὀκνηροὶ καὶ ἄνευ βιομηχανίας καὶ καταπιεζόμενοι ὑπὸ βαρέων φόρων συμποσουμένων εἰς περίπου 2,500,000 δραχμῶν καὶ πρὸς τούτοις καὶ παλαιῶν ὑπερόγκων δημοσίων χρεῶν, καταντῶσιν εἰς στάσιν ἀμηχανίας.

ΚΛΗΡΟΣ.

Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπισκοπάς, ἤτοι εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Λευκωσίας καὶ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς Πάφου, Κυτίου καὶ Κερυνείας· οἱ κληρικοὶ ἐν γένει συμποσοῦνται περὶ τοὺς 1700 κατὰ πᾶσαν τὴν νῆσον· διαιροῦνται δὲ ὡς ἐφεξῆς = 100 περίπου ἀρχιμανδρῖται, ἔξαρχοι, οἰκονόμοι, διάκονοι καὶ ἄλλης τάξεως ἐκκλησιαστικοὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἐπισκοπάς, 400 καλόγηροι καὶ ἀκόλουθοι ἢ ὑποτακτικοὶ αὐτῶν, καὶ πλέον τῶν 1200 ἱερέων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἔγγαμοι καὶ ἐργαζόμενοι τὰς γαίας αὐτῶν ἢ μετερχόμενοι ἄλλην τινὰ βιομηχανίαν.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἔχει τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῆς αὐτοκεφάλου, χορηγηθὲν αὐτῇ τῷ 477 μ. Χ. παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ζήνωνος· ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὸ δικαίωμα

νὰ φέρῃ μανδύαν ἐρυθρὸν κατὰ τὰς ἱερὰς τελετὰς, νὰ κρατῇ σκῆπτρον ἀντὶ ῥάβδου, νὰ ὑπογράφηται διὰ κινναβάρεως καὶ νὰ μὴν ὑπόκειται εἰς κανένα πατριάρχην πολιτικῶς, φέρων καὶ τίτλον Μακαριωτάτου καὶ σφραγίδα ἔχουσαν τὸν αὐτοκρατορικὸν δικέφαλον ἀετόν. Πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀπελάμβανε μεγάλα προνόμια παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ τότε κατηγορηθέντες, κατεστράφησαν καὶ ἐκαρατομήθησαν οἱ τέσσαρες ἐπίσκοποι καὶ ἕως διακόσιοι τῶν προὐχόντων καὶ ἐδημεύθησαν αἱ περιουσίαι αὐτῶν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ὁ κλῆρος ἀπώλεσε τὰ προλαβόντα δικαιώματα· ἀλλὰ, μεταῤῥυθμιζομένου τοῦ κράτους ἐπὶ τὸ δικαιότερον, ἤρχισεν αὖθις ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν προτέραν ἰσχύν. — Εἰς τὰς ἐπισήμους τελετὰς καὶ συνελεύσεις μετὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὁ ἐπίσκοπος Πάφου ἔχει τὰ δευτερεῖα.

Εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν συμποσοῦνται ἀνώτεροι καὶ ὑποδεέστεροι κληρικοὶ ἀξιωματικοὶ σχεδὸν πεντήκοντα· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν ἡ πόλις Λευκωσία, αἱ ἐπαρχίαι Καρπασίας, Μεσαρίας, Κυθραίας καὶ Ὀρεινῆς καὶ 27 μοναστήρια καὶ μετόχια χορηγοῦντα ἀπὸ 250 ἕως 1200 γρόσια ἕκαστον κατ' ἔτος· ἅπασαι δὲ αἱ πρόσοδοι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς συμποσοῦνται εἰς περίπου 250,000 ἕως 300,000 γροσίων, ἤτοι 65,000 ἕως 75,000 δραχμῶν, ἃς εἰσπράττει ἐκ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ζητειῶν, ὡς ὀνομάζονται, ἐκ τῆς πληρωμῆς ἑκάστου χωρίου διὰ μίαν λειτουργίαν, ἣν ὀφείλει νὰ ψάλῃ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἐξ ἄλλων τυχαίων δικαιωμάτων, ὡς τῶν τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων, τῆς ἐκφορᾶς τῶν νεκρῶν, τῶν διαζυγίων κτλ.

Εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Πάφου περιλαμβάνονται αἱ ἐπαρχίαι Πάφου, Κοιλάνης καὶ Χρυσοχοῦ· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν

16 μοναστήρια, ἐν οἷς διακρίνονται τὸ τῆς Χρυσοῤῥοϊτίσσης, συνήθως ἕδρα τοῦ ἐπισκόπου, κατοικούμενον ὑπὸ 20 μοναχῶν, τὸ τῆς Τριοδοτίσης ὑπὸ 10 καὶ τὰ τῆς Ὁμόδου καὶ τοῦ Σταυροῦ τῆς Μύρτου ἔχοντα 6—7 μοναχοὺς ἕκαστον· τὸ εἰσόδημα τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ὑπολογίζεται εἰς 120,000—140,000 γροσίων, ὁ δὲ σύλλογος σύγκειται ἐκ 15 ἕως 18 ἱερωμένων.

Εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Κιτίου ὑπάγονται αἱ ἐπαρχίαι Λάρνακος καὶ Λεμισσοῦ καὶ μικρόν τι μέρος τῆς ἐπαρχίας Κοιλάνης· ἔχει δὲ καὶ αὕτη 16 μοναστήρια ἢ μετόχια, ὧν τὰ σημαντικώτερα οἰκοῦνται ὑπὸ 2—3 καλογήρων, εἰς δὲ τὸ προσωπικὸν αὐτῆς ἀριθμοῦνται 20 ἱερεῖς καὶ διάκονοι· τὸ δὲ εἰσόδημα λογίζεται περὶ τὰς 100,000 γροσίων, ἤτοι ἕως 25,000 δραχμῶν.

Ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Κερυνείας, ἂν καὶ μικροτέρα τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἔκτασιν, εἶναι ὅμως ἀναλόγως πλουσιωτέρα· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν αἱ ἐπαρχίαι Κερυνείας, Λαπίθου, Μόρφου καὶ Λεύκας καὶ δεκατέσσαρα μοναστήρια πλουσιώτατα, ὧν τὰ ἐπισημότερα εἰσὶ τὸ τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος ἔχον 20 μοναχοὺς, τὸ τῆς Ἀχειροποιήτου, τὸ τῆς Ἀράκας, τὸ τοῦ Ἀντιφωνίου καὶ τὸ τοῦ Ἁγ. Μάμαντος τῆς Μόρφου, ἔχοντα 6—7 μοναχοὺς ἕκαστον· ὁ ἐκκλησιαστικὸς σύλλογος σύγκειται ἐκ 16 ἱερωμένων, καὶ ἔχει ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη ὡς ἔγγιστα 120,000 ἕως 140,000 γροσίων εἰσόδημα.

Δύο μεγάλα μοναστήρια, σεβαστότερα καὶ ὀνομαστότερα διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς τάξιν καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ἐπισκοπῶν τὸ τῆς Παναγίας τοῦ Κίκου καὶ τὸ τῆς Μαχαιρᾶδος, ἔχουσιν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν 12 ἄλλας μονὰς ἢ μετόχια, ὧν ἑπτὰ ἀνήκουσιν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Κίκου· τὸ μοναστήριον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 60 περίπου μοναχῶν

καὶ ὡς 40 ὑπηρετῶν, τὸ ὅλον 100 ἀτόμων, καὶ ἔχει ἰδιοκτήτους γαίας καὶ μετόχια καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης καὶ εἰς ἄλλα διάφορα μέρη, καὶ προσόδους, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τὰς 600,000 γροσίων, προερχομένας ἐκ τῶν μετοχίων, προϊόντων, ἀναθημάτων, δωρεῶν κτλ.

Ἡ μονὴ τῆς Μαχαιράδος, κατοικουμένη ὑπὸ 25 μοναχῶν, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ τὰ εἰσοδήματα τῆς τοῦ Κίκου, εἶναι ὅμως καὶ αὕτη ἱκανῶς πλουσία. Ἐξαρτῶνται δὲ ἀπ' αὐτῆς πέντε ἄλλαι μοναὶ ἢ μετόχια.

Ὑπάρχουσι προσέτι ἐπὶ τῆς νήσου δύο ἄλλα μονίδρια ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ἐπισκοπῶν, τρία ἄλλα ἀνήκοντα εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἓν εἰς τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐφημίσθη ἐν παντὶ καιρῷ ἐπὶ παιδείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ.

Ἡ Λατινικὴ ἐκκλησία ἀριθμεῖ περίπου 500 χριστιανοὺς τοῦ δόγματος αὐτῆς, ὧν οἱ πλεῖστοι κατοικοῦσιν εἰς Λάρνακα· ἔχει δὲ ἕνα μόνον ἱερέα, ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπισκόπου τῶν δυτικῶν· προσέτι δύο μονὰς τὴν μὲν εἰς Λευκωσίαν τὴν δὲ εἰς Λάρνακα, ἐξαρτωμένας ἀπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ κατοικουμένας ὑπὸ 15 περίπου μοναχῶν τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Οὐδεμίαν δὲ ἄλλην ἰδιοκτησίαν ἔχουσιν οὗτοι εἰ μὴ μόνον ἀνὰ ἕνα κῆπον ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἑκάστης μονῆς, καὶ διατηροῦνται ἐξ ἐλεημοσύνης καὶ ἐκ τῶν χορηγιῶν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν· μία δὲ μονὴ καλογραιῶν Γαλλίδων τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωσὴφ ᾠκοδομήθη ἐσχάτως εἰς Λάρνακα.

Οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὀλιγαριθμότεροι τῶν Λατίνων, μόλις συμποσοῦνται εἰς 40 οἰκογενείας κατοικούσας ἁπάσας σχεδὸν εἰς Λευκωσίαν ὅπου ἔχουσιν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι καὶ αὐτοὶ 14—15 μοναστικὰ καταστήματα (τεκέδες) ἔχοντα συνήθως δύο σεΐχας καί τινας ὑπηρέτας. Δερβίσαι δὲ εἰς Κύπρον περιφέρονται ὀλίγοι, 5—6 ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπολήψεως ἢ ἐπιῤῥοῆς· τὸ σεβαστότερον τῶν καταστημάτων τούτων παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς εἶναι τὸ τῆς Σουλτάνας λεγόμενον ἐν Λάρνακι· πάντα ταῦτα τὰ καταστήματα ἔχουσι κτήματα καὶ προνόμια ἐπὶ πολλῶν χωρίων Ὀθωμανικῶν καὶ χριστιανικῶν. Τζαμία δὲ ὑπάρχουσιν ὀλίγα, 15 ἐν Λευκωσίᾳ, 3 ἐν Λάρνακι, 2 ἐν Ἀμμοχώστῳ, 2 ἐν Λεμισσῷ, 1 ἐν Κτήματι, 1 ἐν Λεύκᾳ καὶ 1 ἐν Κερυνείᾳ ὑπηρετούμενα ὑπὸ ἰμάμηδων, οἳ διδάσκουσι τὰ τέκνα τῶν Ὀθωμανῶν τὰ δόγματα τοῦ κορανίου καὶ μικράν τινα ἀνάγνωσιν. Οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν Λάρνακα καὶ τὴν Λεμισσὸν Ὀθωμανοὶ διαφέρουσι μεγάλως τῶν τῶν ἄλλων μερῶν τῆς νήσου διὰ τὴν συνεχῆ μετὰ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἄλλων ἐμπόρων κοινωνίαν· διὸ καὶ εἰσὶν ἧττον φανατικοί· οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν Ὀθωμανῶν ὁμιλοῦσι κοινῶς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣΟΔΩΝ.

Τὸ ἐκ τῶν ζώων ἐτήσιον εἰσόδημα ὑπολογίζεται ἕως 5,500,000 γροσίων.

Ἡ συγκομιδὴ τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς καὶ τοῦ λαθύρου ἀναβαίνει ὑπὲρ τὸ 1,000,000 κοιλ. τῆς Κωνσταντινουπόλ.

Ἡ τοῦ βαμβακίου ὑπὲρ τὰς 12,000 καντάρια Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ πρὸ 50 ἐτῶν ἀνέβαινεν, ὡς λέγουσιν, εἰς 300,000 ἕως 600,000 καντάρια· μέγα μέρος αὐτοῦ ἐξάγεται εἰς Μασσαλίαν καὶ Τεργέστην καὶ μέρος εἰς Συρίαν.

Ἡ τοῦ ἐρυθροδάνου ὑπερβαίνει πολλάκις τὰς 20,000 κοι-

λῶν Κωνσταντινουπόλεως, θεωρεῖται δὲ τὸ ἐρυθρόδανον τῆς Κύπρου ἀρίστης ποιότητος.

Ἡ μέταξα δίδει 25,000 ὀκάδας κατ' ἔτος καὶ ἐξάγεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς Γαλλίαν.

Ἡ ἐλαία προάγει ὡς ἔγγιστα 1,250,000 ὀκάδας κατ' ἔτος, ἀλλὰ μόλις ἐξαρκεῖ εἰς τὴν χρείαν τῶν κατοίκων.

Ἡ κερατέα προάγουσα 80,000 καντάρια Κωνσταντινουπόλεως, δίδει εἰσόδημα ἐτήσιον 1,500,000 γροσ. περίπου ὁ καρπὸς αὐτῆς θεωρεῖται ὡς καλητέρου εἴδους καὶ τοῦ τῆς Κρήτης καὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἐξάγεται εἰς Ῥωσσίαν.

Ἐν γένει ἡ γεωργία δίδει εἰσόδημα ἐνιαύσιον εἰς ἅπασαν τὴν νῆσον 10,000,000 δραχμῶν κατὰ μέσον ὅρον.

Ἡ βιομηχανία εὑρίσκεται εἰς χειρίστην κατάστασιν. Οὐδὲν βιομηχανικὸν κατάστημα ὑπάρχει ἐν Κύπρῳ, εἰ μὴ μόνον περίπου 160 βυρσοδέψαι, οἱ πλεῖστοι κάτοικοι τῆς Λευκωσίας κατεργάζονται ὠμὰ δέρματα διὰ τὸν τόπον· αὐτόθι εὑρίσκονται καὶ ὑπὲρ τοὺς 400 ἐργάτας, οἵτινες ἐπὶ λευκῶν βαμβακίνων ὑφασμάτων ἐκτυποῦσι παπλώματα καὶ ἄλλα παρόμοια πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν· ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις καί τινα ἐργοστάσια χρυσοχόων χριστιανῶν· εἰς τὰ ἀμπελοφόρα χωρία οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς ἐξαγωγὴν οἰνοπνεύματος, ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν κυρίων προϊόντων τῆς νήσου· τὰ βαμβάκινα δὲ καὶ λινὰ ὑφάσματα τῆς Λευκωσίας εἰσὶν ἀξιοθαύμαστα διὰ τὸν στερεὸν καὶ ὡραῖον χρωματισμὸν αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰ μεταξωτὰ αὐτῆς καὶ τὰ τῆς κωμοπόλεως Κοιλάνης. Οἱ Κύπριοι ἔχουσιν ἱκανὴν εὐφυΐαν πρὸς τὰς τέχνας, ἀλλ' ἡ ὀκνηρία ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἔλλειψις κεφαλαίων καὶ ἐμψυχώσεως ἀφ' ἑτέρου, παρεμβάλλουσιν ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα.

Ἡ Κύπρος πρό τινων ἐτῶν ἦν ἡ ἀποθήκη τῆς ἀπέναντι

Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· ἀλλ' ἐσχάτως τὸ ἐμπόριον αὐτῆς περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τοῦ τόπου καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ξένων ἐμπορευμάτων διὰ τὰς χρείας τῶν κατοίκων.

Τὰ κύρια εἴδη τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶ μέταξα, βαμβάκιον, ἐρυθρόδανον, κεράτια, οἶνος, οἰνοπνεύματα, ἔρια, ὑφάσματα βαμβάκινα καὶ τέλος δημητριακοὶ καρποί· κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰσὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ ἀκατέργαστα δέρματα αὐτῶν, τυρὸς, ἅλας, λινόσπορος, σήσαμος, πίσσα, καυσόξυλα, ξυλεία οἰκοδομήσιμος καὶ ναυπηγήσιμος, ὀπῶραι ξηραὶ καί τινα ἄλλα μικρᾶς ἀξίας.

Ἡ Κύπρος στερεῖται σήμερον ἐμπορικῆς ναυτιλίας, καὶ μόνον 25 πλοῖα καὶ πλοιάρια διαφόρου μεγέθους καὶ χωρητικότητος 10 ἕως 70 τόνων εὑρίσκονται εἰς Λάρνακα, Λεμισσὸν καὶ Κερύνειαν ναυπηγηθέντα τὰ πλεῖστα ἀλλαχοῦ καὶ πληρούμενα ὑπὸ ξένων ἅμα καὶ ἐντοπίων ναυτῶν.

Τὸ πάλαι ἡ Κύπρος, ἔχουσα τοὺς φυσικοὺς καὶ τεχνητοὺς λιμένας αὐτῆς, ἤκμαζε κατὰ τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς μία τῶν ναυτικῶν νήσων τῆς Μεσογείου· ἀφ' οὗ ὅμως, μεταβληθείσης τῆς ἐξουσίας, ἠμελήθησαν οἱ λιμένες, ἀπώλεσαν οἱ Κύπριοι καὶ τὴν εἰς τὰ ναυτικὰ προθυμίαν (1).

(1) Πολλὰ τῶν περὶ τῆς ἐνεστώσης ἐσωτερικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ςατιστικῆς τῆς Κύπρου ἐλήφθησαν παρὰ τῆς μονογραφίας τοῦ ἀξιοτίμου πρώην Ἑλληνικοῦ Προξένου ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ κυρίου Δ. Μαργαρίτου.

ΝΗΣΟΙ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ.

ΙΩΝΙΚΗ ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ,

Περιλαμβάνουσα τὰς νήσους Κόρκυραν, Παξὸν, Λευκαδίαν, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, Ζάκυνθον, Κύθηρα καὶ τινας ἄλλας μικρὰς κειμένας πάσας ἐν τῷ Ἰωνίῳ πελάγει, πλὴν τῶν Κυθήρων.

ΚΟΡΚΥΡΑ, καὶ κατὰ παραφθορὰν **ΚΕΡΚΥΡΑ**, ἀρχαιότερον δὲ ΣΧΕΡΙΑ, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει (1) καὶ ὁ Στράβων ἐπιβεβαιοῖ (2), καὶ ἔτι ἀρχαιότερον **ΔΡΕΠΑΝΗ** διὰ τὸ σχῆμα (3), κειμένη κατὰ τὴν εἴσοδον ἀφ' ἑνὸς τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Ἰωνίου πελάγους. Χωρίζεται ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἠπείρου δι' αὐλῶνος πάνυ ἀνίσου ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ βορ δυτικὸν ἐπὶ μῆκος 21 μιλίων καὶ ἔχοντος δύο διεξόδους, τὴν μὲν πρὸς βορρᾶν μεταξὺ Βουθρωτοῦ καὶ Κασσιόπης 1/2 μιλ. τὸ πλάτος, τὴν δὲ πρὸς νότον μεταξὺ Συβότων καὶ Λευκίμνης 4 1/2 μιλίων· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι δρεπανοειδές. Μετωνομάσθη δὲ αὕτη ἀντὶ Σχερίας Κόρκυρα ἀπὸ Κορκύρας μιᾶς τῶν δώδεκα θυγατέρων τοῦ Ἀσωποῦ (4), ἣ μιγεῖσα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τῷ Ποσειδῶνι (5), ἔτεκεν υἱὸν Φαίακα· οἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ

(1) Ὁμ. Ὀδυσ. Ε, ς. 34. (2) Στράβ. β. 6, σ. 269. (3) Πλίν. β. 4, κ. 1. (4) Παυσ. Κορ. κ. 5. (5) Παυσ. Ηλ. κ. 22.

ὀνομασθέντες Φαίακες κατὰ πρῶτον μὲν ᾤκουν τὰ εὐρύχωρα πεδία τῆς Ὑπερείας, πλησίον τῶν Κυκλώπων, τῶν ἀγριωτέρων καὶ θηριωδεστέρων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὡς κατεπιέζοντο ἀπαύστως καὶ κατεπολεμοῦντο ὑπ' αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ναυσίθοος, υἱὸς καὶ αὐτὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς πλάττει ἡ μυθολογία, καὶ Περιβοίας τῆς Εὐρυμέδοντος βασιλέως τῶν Γιγάντων, μετῴκισεν αὐτοὺς εἰς τὴν νῆσον Σχερίαν, ἀγρίαν τότε καὶ ἀπηλλοτριωμένην πάσης ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ οἰκουμένην ὑπὸ Λιβυρνῶν· μετεκλήθη δὲ ἔκτοτε ἡ νῆσος ΦΑΙΑΚΙΑ καὶ ΝΗΣΟΣ ΤΩΝ ΦΑΙΑΚΩΝ ἀπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ΚΟΡΚΥΡΑ ἀπὸ τῆς εἰρημένης προμήτορος τῶν Φαιάκων Κορκύρας. Ὠκοδόμησε δὲ ὁ Ναυσίθοος πόλιν (κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν, ἔνθα κεῖται ἤδη τὸ χωρίον Παλαιόπολις) καὶ περιετείχισεν αὐτὴν, καὶ ἀνήγειρε ναοὺς καὶ διένειμε τὴν γῆν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων· καὶ ἐγέννησεν ὁ Ναυσίθοος υἱοὺς Ῥηξήνορα καὶ Ἀλκίνοον. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ῥηξήνορος, ἔγημεν ὁ Ἀλκίνοος τὴν θυγατέρα ἐκείνου Ἀρήτην, καὶ ἐβασίλευεν οὗτος πατρικῶς καὶ δικαίως, ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς πλανώμενος ἐῤῥίφθη ἐκ τρικυμίας εἰς ταύτην τὴν νῆσον κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπανάκαμψιν· καὶ ἐδέχθη ὁ Ἀλκίνοος τὸν Ὀδυσσέα καὶ φιλοξενήσας φιλοφρόνως καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἀπέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ (1). Οἱ κῆποι τοῦ Ἀλκινόου ἦσαν περιβόητοι διὰ τὸ χαρίεν καὶ τὸ εὔκαρπον καὶ τὸ πολύκαρπον, καὶ ἐγένοντο ἀντικείμενον τῶν ᾀσμάτων τῶν ποιητῶν. — Οἱ Φαίακες ὑπερέβαινον πάντα τὰ τότε ἔθνη κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν θαλασσοπορίαν, ὡς ὁ Ὅμηρος μαρτυρεῖ —

(1) Ὁμ. Ὀδύσ. Ζ, ς. 3 κξ.—Η, ς. 54 κξ.—Αὐτ. ς. 324.

Τόσσον Φαίηκες περὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν
Νῆα θοὴν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν, κτλ. (1)

ὡς καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν εἰς τὴν ἱστουργίαν. — Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἦσαν λίαν φιλόξενοι, ὁ δὲ δῆμος ἐξ ἐναντίας. — Μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους Ὀλυμπ. 11, 2 (735 π. Χ.), Κορίνθιος ἀνὴρ, Ἀρχίας ὁ Εὐαγέτου, ἀπόγονος κατὰ δεκάτην γενεὰν τοῦ Τημένους πλεύσας ἐκ Κορίνθου εἰς Σικελίαν, κατέλιπε τὸν Χερσικράτην, ἄνδρα ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἡρακλειδῶν μετὰ μέρους τῆς ςρατιᾶς, ἵνα συνοικίσῃ ταύτην τὴν τότε Σχερίαν καλουμένην νῆσον· καὶ ὁ μὲν Χερσικράτης ἐκβαλὼν τοὺς κατέχοντας τὴν νῆσον Λιβυρνοὺς, ᾤκησεν αὐτὴν, ὁ δὲ Ἀρχίας ἔκτισε τὰς Συρακούσας κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καθ' οὓς ᾠκίσθησαν καὶ ἡ Νάξος καὶ τὰ Μέγαρα· ὥστε ἦν ἀπὸ τοῦδε ἡ Σχερία ἡ Κόρκυρα ἀποικία Κορινθιακή (2). Ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐξορισθεὶς τῆς πατρίδος αὐτοῦ, εὗρεν ἄσυλον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· ἐγένετο δὲ βαθμηδὸν ἡ Κόρκυρα μεγάλη καὶ πλουσιωτάτη καὶ κατὰ τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν δυνατὴ καὶ κατὰ τὸ ναυτικὸν ὑπερέχουσα, καὶ ἐπὶ τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ἡτοίμασεν ἑξήκοντα ναῦς, τὴν μεγίστην δύναμιν μετὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων (3), καὶ ἔπεμψεν ἀποικίαν εἰς Ἐπίδαμνον, συγκειμένην μὲν ἐκ Κορκυραίων, ἀλλ' ὑπὸ Κορίνθιον οἰκιστὴν Φάλιον τὸν Ἐρατοκλείδου προσκληθέντα κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως, συμπεριλαβόντα δὲ εἰς τὸν συνοικισμὸν τοῦτον καί τινας Κορινθίους καὶ ἄλλους ἐκ τοῦ Δωρικοῦ γένους (4). Ἐπαρθέντες δὲ εἰς ἄκρον οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ μάλιστα τῇ περὶ τὰ ναυτικὰ,

---

(1) Ὁμ. Ὀδυσ. Ζ, ς. 108. (2) Στράβ. β. 6, ς. 269, 270.—Ἰδ. Ῥ. Ροχέτ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 13, σ. 183, 185. (3) Ἡρόδοτ. β. 7. κ. 168. (4) Θουκυδ. β. 1, κ. 24.

ἣν παρέλαβον παρὰ τῶν περιφήμων τὰ θαλάσσια Φαιάκων τῶν προενοικησάντων τὴν νῆσον, παρημέλουν ἤδη καὶ περιεφρόνουν τὴν μητρόπολιν Κόρινθον, καὶ οὔτ' ἔδιδον κατὰ τὰς κοινὰς πανηγύρεις τὰ νομιζόμενα γέρα, οὔτε ὑπεχώρουν εἰς ἄνδρα Κορίνθιον τὴν προκαταρχὴν τῶν τελετῶν, ὡς αἱ λοιπαὶ ἀποικίαι, διὸ καὶ ἐμισοῦντο ὑπὸ τῆς Κορίνθου (1)· ηὔξησε δὲ τὸ μῖσος καὶ ἐξήφθη ἐπὶ πολὺ δι' αἰτίαν τοιαύτην· Ἡ Ἐπίδαμνος, ἀποικία, ὡς εἴρηται, τῆς Κορκύρας καὶ ἐνταυτῷ τῆς Κορίνθου, ἐξεδίωξεν Ὀλυμπ. 85, 2 (349 π. Χ.) τοὺς καταθλίβοντας τὸν δῆμον δυνατοὺς, οἳ ἀπελθόντες, μετὰ τῶν προσοίκων βαρβάρων Ταυλαντίων ἐληΐζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, ἐζήτησαν κατὰ πρῶτον βοήθειαν παρὰ τῆς Κερκύρας ὡς μητροπόλεως· ἀλλ' ἀποτυχόντες (2), κατέφυγον εἰς τὴν Κόρινθον, ἥτις ἐδέξατο τὴν πρεσβείαν αὐτῶν καὶ παρέσχεν αὐτοῖς τὴν ζητηθεῖσαν βοήθειαν καὶ οἰκήτορας καὶ φρουρὰν, ὅπερ ὡς ἔμαθον οἱ Κερκυραῖοι, ὀργισθέντες, ἐπολιόρκησαν τὴν Ἐπίδαμνον (3), ἐξ οὗ ἐξεῤῥάγη πόλεμος Ὀλυμπ. 86, 2 (435 π. Χ.) μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων, οἳ, νικήσαντες εἰς ναυμαχίαν (4), ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, ἀκρωτηρίῳ τῆς Κερκύρας 434—433 π. Χ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ δύο ἔτη ἐκράτουν ἁπάσης τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη θαλάσσης καὶ ἔφθειρον τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθίων (5). Ὡς δὲ οἱ Κορίνθιοι ἡτοίμαζον δευτέραν δυνατὴν ἐκστρατείαν (6), οἱ Κερκυραῖοι ἐπικαλεσάμενοι τοὺς Ἀθηναίους, ἐποιήσαντο μετ' αὐτῶν ἐπιμαχίαν Ὀλυμπ. 87, 1 (432 π. Χ.), καὶ συγκροτηθείσης δευτέρας ναυμαχίας, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν

(1) Θουκυδ. β. 2, κ. 25. (2) Αὐτ. κ. 24. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ. κ. 29. (5) Αὐτ. κ. 30. (6) Αὐτ. κ. 31.

Κορινθίων, οἱ ἔστησαν τροπαῖον ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις, ἀντέστησαν δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, διότι διέφθειρον τριάκοντα ναῦς ἐχθρικὰς καὶ ἀνείλοντο τοὺς νεκροὺς αὐτῶν καὶ τὰ ναυάγια, καὶ διότι οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες πρὸς ταῖς πρότερον δέκα ἔτι εἴκοσι ναῦς Ἀττικάς, δὲν ἀντέπλευσαν ἐκ τῶν Συβότων (1), καὶ οὕτω μὲν διελύθη ὁ μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων πόλεμος· ἐγένετο δὲ οὗτος πρωτίστη ἀφορμὴ τοῦ μετ' οὐ πολὺ ἐκραγέντος Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οὗ ἅμα ἀρξαμένου, οἱ Κερκυραῖοι ἔδωκαν τοῖς Ἀθηναίοις βοήθειαν πεντήκοντα πλοίων (2). Ὅσοι δὲ τῶν πρωτίστων Κερκυραίων συνελήφθησαν κατὰ τὰς ῥηθείσας ναυμαχίας παρὰ τῶν Κορινθίων αἰχμάλωτοι, ἀπολυθέντες μετὰ χρόνον ἐπὶ τιμῇ ἐξαγορᾶς 800 ταλάντων, καὶ ἐπανακάμψαντες εἰς Κέρκυραν, ἐκίνησαν μεγάλας ταραχὰς καὶ στάσεις δεινὰς καὶ αἱματώδεις, ἐνεργοῦντες πάσαις δυνάμεσι παρ' ἑκάστου τῶν πολιτῶν, καὶ προσπαθοῦντες ν' ἀποστήσωσι τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ προσοικειώσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν Κόρινθον. Ἦν δὲ τότε ἡ Κέρκυρα διεσχισμένη εἰς δύο κόμματα, τὸ τοῦ δήμου καὶ τὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν, τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν πραγμάτων· καὶ οὗτοι μὲν ἔκλινον πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, ὁ δὲ δῆμος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπολέμησαν πόλεμον ἐμφύλιον πεισματώδη καὶ κατέσφαξαν καὶ κατεσφαξαν ἀλλήλους· ἀλλὰ τέλος ἐνίκησεν ὁ δῆμος καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ κατεβλήθησαν· ἡ δὲ βουλὴ τῶν Κερκυραίων ἐψήφισε νὰ μὴ παραιτηθῇ μὲν ἡ Κέρκυρα τῆς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμαχίας κατὰ τὴν συνθήκην, ἀλλὰ καὶ νὰ διαμένῃ φίλη τῶν Πελοποννησίων, ὡς καὶ πρότερον (3). Ἐπὶ

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 54. (2) Αὐτ. β. 2, κ. 25. (3) Αὐτ. β. 3, κ. 70 κξ.

δὲ τῆς κατὰ Συρακούσσῶν ἐκστρατείας οἱ Κερκυραῖοι συνεμάχησαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Συρακουσίων καὶ κατὰ τῶν Κορινθίων στνάμα, ἂν καὶ ὄντες συγγενεῖς τῶν πρώτων καὶ ἄποικοι τῶν δευτέρων· ἐδέξαντο δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ συνεπολέμησαν ἀσμένως, βιαζόμενοι μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀληθὲς κινούμενοι ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς κατὰ τῶν Κορινθίων ἐχθροπαθείας (1). Ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, πολιορκηθέντες ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου, ἐσώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους τυράννου τῆς Σικελίας, ὃς ἐνέπρησε πάντα τὰ Μακεδονικὰ πλοῖα· περιέπεσε δὲ μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν Πύῤῥου τοῦ Αἰακίδου, ὃς ἅμα βασιλεύσας εἰς τὴν Ἤπειρον, πρώτην ταύτην τὴν νῆσον ἐπολέμησε καὶ κατεκυρίευσε. Καταπιεζόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι ὑπὸ τὸν Ἰλλυρικὸν ζυγὸν, κατέφυγον ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ῥωμαίων τῶν τότε κρατούντων τῆς Ἑλλάδος, ὑφ' οὓς ἠγωνίσαντο πιστῶς καὶ προθύμως κατὰ Φιλίππου τοῦ Περσέως. Κατὰ δὲ τὸν ἐμφύλιον Ῥωμαϊκὸν πόλεμον, φρονήσαντες τὰ τοῦ Πομπηίου, μετὰ τὴν ἧτταν αὐτοῦ ἐπεκαλέσαντο τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Καίσαρος· ὁ Καλλιγύλας, τὸ τέρας ἐκεῖνο διετέθη εὐμενῶς πρὸς ταύτην τὴν νῆσον. Ὁ Κλαύδιος ἐχορήγησε τοῖς Κερκυραίοις τὴν ἐλευθερίαν διὰ τὰς κατὰ τῶν Βρετανῶν ἐκδουλεύσεις αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου ἐφωτίσθησαν τῷ φωτὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Διοκλητιανοῦ αὐτῶν μόνον ἡ ἐκκλησία διεσώθη ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ φρικωδεστάτου γνωστοῦ διωγμοῦ. Μεταβάντες δὲ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Βυζαντινῆς βασιλείας, τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως καὶ τῷ μὲν 1386 ὑπὸ τὴν

(1) Θουκυδ. β. 7, κ. 57 κξ.

προστασίαν, τῷ δὲ 1401 ὑπὸ τὴν τελείαν ἐξουσίαν τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας, ἀποκρούσαντες δὲ τῷ 1537 μετὰ μεγάλης φθορᾶς καὶ καταισχύνης τὸν ὑπὸ τὸν Βαρβαρόσσαν ἐπελθόντα στρατὸν τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμάνου, καὶ ὑποκύψαντες ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α. εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, τέλος εὑρίσκεται ἤδη ὑπὸ τὴν ὑπερασπιστικὴν κυβέρνησιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἰωνικὴ Ἑπτάνησος, καὶ εἶναι ἡ Κέρκυρα ὡς ἡ πρωτεύουσα νῆσος καὶ ἡ καθέδρα τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ὑψηλὸς Ἁρμοστὴς* γενικοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης. — Ἐν Ἤλιδι, πλησίον τῆς στοᾶς ἔνθα διημέρευον οἱ Ἑλλανοδίκαι, ἦν ἄλλη στοὰ χωριζομένη ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ μιᾶς μόνον ἀγυιᾶς καὶ ὀνομαζομένη Κορκυραϊκὴ, διότι Κερκυραῖοι ἐλθόντες ποτὲ μετὰ πλοίων εἰς Ἦλιν, ἔλαβον ἐξ αὐτῆς λείαν· ὕστερον δὲ καὶ οἱ Ἠλεῖοι λαβόντες ἐκ τῆς χώρας τῶν Κορκυραίων λάφυρα πολλαπλάσια, ᾠκοδομήσαντο τὴν στοὰν ταύτην ἐκ τῆς δεκάτης τῶν λαφύρων (1). Δύο βόες χαλκοῖ, ἀναθήματα τῶν Κορκυραίων ἦσαν ὁ μὲν εἰς Ὀλυμπίαν (2), ὁ δὲ εἰς Δελφούς (3).

* Κέρκυρα, κοινῶς Κορφοί. Τὸ μῆκος αὐτῆς λογίζεται 48 μιλίων ἢ ἀκριβέστερον κατ' ἄλλους 38 μιλ. Ἀγγλ. ἐπὶ 16 μιλ. πλάτους· τὸ δ' ἐμβαδὸν 24 μιλ. γεωγρ.=48 ὡρ. τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ ἀπὸ τῆς Ἠπείρου διαχωρίζοντος τὴν νῆσον αὐλῶνος εἶναι ὡς ἔγγιστα 14 μιλ. Ἀγγλ. τὸ ἐλάχιστον 1 1/4 μιλ. τὸ δὲ βάθος 240 ποδῶν. Ἡ νῆσος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινή· σειρὰ ὀρέων, ὧν οἱ ὑψηλότεροι ὄγκοι εἰσὶ κατὰ τὸ βόρειον, διατρέχει αὐτὴν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ ἐκτείνουσα βραχίονας κατὰ διαφόρους

(1) Παυσ. Ἠλ. Μέρ. 2, κ. 24. (2) Αὐτ. Μέρ. 1, κ. 27. (3) Παυσ. Φωκ. κ. 9.

διευθύνσεις, ποικίλλεται χαριέντως ἐπ' ἄπειρον. — Διαιρεῖται ἡ νῆσος εἰς τέσσαρα τμήματα — Ἀγυροῦν κατὰ τὸ δυτικὸν, Ὄρος κατὰ τὸ βόρειον, Μέσο κατὰ τὸ κέντρον καὶ Λεύκιμνον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τμημάτων τούτων περιλαμβάνονται διάφορα θέματα· περιέχει δὲ τὴν πρωτεύουσαν πόλιν καὶ 115 χωρία, καὶ κατὰ τοὺς πρὸ μικροῦ γενομένους ὑπολογισμοὺς, τὸ τρίτον τῆς νήσου καλύπτουσιν ἐλαῖαι, τὸ δεύτερον τρίτον δάση, τὸ δὲ ἐπίλοιπον ἄμπελοι καὶ κοιλάδες χαμηλαὶ, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος εἶναι πλῆρες ὑδάτων, κατὰ δὲ τὸ ἄνυδρον καὶ ξηρὸν καλλιεργοῦνται τὰ δημητριακά. — Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ, μέτριον καὶ τερπνότατον· ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἶναι ζωηρὸς καὶ κατά τι ὑγρὸς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς νήσου τελμάτων, ὧν ἅπαξ ἀποξηρανθέντων, θεραπεύεται τὸ ἐξ αὐτῶν προξενούμενον δυσάρεστον ἀποτέλεσμα, πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου μέρους τοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν Κασσιόπην, ἣ ἔσται διὰ παντὸς νοσώδης, διότι τὸ κακὸν προέρχεται ἐκ τῶν τελμάτων τοῦ ἀπέναντι Βουθρωτοῦ. Ὁ μέγιστος βαθμὸς τῆς θερμότητος φθάνει εἰς 29 βαθμοὺς ἄνωθεν τοῦ πάγους, τὸ δὲ μέγιστον ψῦχος 5 βαθμ. κάτωθεν αὐτοῦ κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Ῥεωμύρου· αἱ ὧραι τοῦ ἔτους διακρίνονται ἐπαισθητῶς, καὶ ἑκάστη αὐτῶν ἔχει ἰδίας χάριτας. Τὸ ἔαρ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγρόν· τὸ θέρος οὐδέποτε σφόδρα καυστικόν· ἡ θερμότης προβαίνει βαθμηδὸν καὶ μόνον κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νηνεμίας καθίσταται ὀχληρὰ, ὅπερ σπανίως συμβαίνει, διότι οἱ δυτικοὶ καὶ βορ-δυτικοὶ ἄνεμοι πνέουσι καθ' ἑκάστην σχεδὸν μετὰ τὴν μεσημβρίαν κατὰ πᾶσαν τὴν ὥραν τοῦ θέρους. Τὸ φθινόπωρον εἶναι συνήθως τερπνὸν περὶ τὰς ἀρχὰς, περὶ δὲ τὰ τέλη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βροχερὸν κατὰ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐπιμερίας. Τὸ ἡλιοστάσιον τοῦ χειμῶνος

φέρει συνήθως μετὰ τῶν βορείων ἀνέμων ἡμέρας τερπνὰς καὶ γαληνιαίας κατὰ ἰαννουάριον καὶ φεβρουάριον· ἐκ τοὐναντίου δὲ ὁσάκις ἐπικρατήσωσι νότιοι καὶ νοτ-ἀνατολικοὶ ἄνεμοι, προξενοῦσι κάκιστα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν κατοίκων· ἐξασθενοῦσι τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ἀποναρκοῦσι τὴν φαντασίαν καὶ διαχέουσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος βραδεῖαν καὶ ἀλγεινὴν θλίψιν. — Ἐνίοτε κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἐνιαυτοῦ συμβαίνουσιν αἰφνίδιοι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας· ἀλλ' αὗται εἰσὶ περιοδικαὶ καὶ στιγμιαῖον μόνον ἀποτέλεσμα τῶν ἀνέμων. — *Ἡ ἀμυγδαλέα ἀνθεῖ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἰαννουαρίου ἢ ὀλίγον βραδύτερον*· ἡ χορτοκοπία ἄρχεται τὸν μάϊον· τὸ θέρος τὸν ἰούνιον· ὁ τρυγητὸς περὶ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου· ἡ δὲ ἐλαιοποιΐα τὸν νοέμβριον· ὁ ἐπικρατῶν κυρίως ἐπὶ τῆς νήσου ἄνεμος εἶναι ὁ νοτ-δυτικὸς, ὃς ὁτὲ μὲν εἶναι ψυχρὸς, ὁτὲ δὲ θερμὸς καὶ ὑγρός· μετὰ τοῦτον ἔρχονται ὁ νοτ-ανατολικὸς καὶ ὁ βορ-δυτικός· ὁ πρῶτος εἶναι βαρὺς καὶ ὑγρὸς, ὁ δεύτερος δροσερὸς καὶ ὑγιεινός· ὁ δυτικὸς, δηλ: ὁ ζέφυρος εἶναι τερπνὸς καὶ φέρει ψεκάδας γονιμοποιούσας τὴν γῆν· ὁ ἀνατολικὸς καὶ βορ ἀνατολικὸς εἰσὶ σπάνιοι· ὁ πρῶτος εἶναι ἐλαφρὸς, λεπτὸς, εὐποιητικός· ὁ δὲ ἕτερος ὁ τραχύτερος πάντων τῶν ἀνέμων τῆς νήσου· ὁ νότιος ἐκ τοὐναντίου οὐδέποτε εἶναι ψυχρός· εἶναι δὲ παχὺς, συνεσταλμένος καὶ ἀκάθαρτος· ὁ βόρειος εἶναι γαληνιαῖος καὶ αἰθέριος κατὰ τὸ θέρος, θυελλώδης δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ὀλίγον διαρκής· πηγνύει τοὺς χειμάῤῥους καὶ φέρει τὰς καλὰς ἡμέρας τοῦ ἰαννουαρίου· κατὰ τοὺς μῆνας ἰούλιον καὶ αὔγουστον, καθ' ἃς στιγμὰς ἡ ἀτμοσφαῖρα εὑρίσκεται ἐν ἠρεμίᾳ ῥεῦμα ἀέρος ἀπογείου φέρει ὑγρὰν θερμότητα· νομίζουσι κοινῶς ὅτι οὗτος εἶναι βόρειος ἄνεμος, ἀλλ' ἀπατῶνται. Τὸ με-

τέωρον τοῦτο εἶναι πραγματικῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκ διαφόρων τελματωδῶν πεδίων τῆς γειτνιαζούσης Ἠπείρου ἀνεγειρομένων ἀναθυμιάσεων, αἵ, ἀκολουθοῦσαι τὴν διεύθυνσιν τῶν ὀρέων καὶ τῶν χασμάτων καὶ τῶν στομίων αὐτῶν, ἔρχονται ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ θερμαίνουσι τὸ τῇ ἐπιῤῥοῇ αὐτῶν ἐκτεθειμένον μέρος τῆς νήσου. — Οἱ ὑετωδέστεροι μῆνες συνήθως εἰσὶν ὁ νοέμβριος, ὁ δεκέμβριος καὶ ὁ μάρτιος· οἱ ἧττον ὑετώδεις ὁ ἰούνιος, ὁ ἰούλιος καὶ ὁ αὔγουστος· σχεδὸν τότε μόνον βρέχει ἐπὶ τῆς νήσου, ὅτε οἱ μεταξὺ τοῦ νοτ δυτικοῦ καὶ νοτ-ἀνατολικοῦ ἄνεμοι ἀνεγείρουσι νέφη. — Χάλαζα πίπτει σπανίως καὶ μόνον κατὰ τὴν ὑετώδη ὥραν τοῦ ἔτους· βρονταὶ μόνον ἐν χειμῶνι ἀκούονται καὶ οὐδέποτ' ἐν καιρῷ γαλήνης· κατὰ τὸ θέρος ἀστράπτει συχνάκις ἐκ τῆς θερμότητος· ὁμίχλη μόνον κατὰ τοὺς μῆνας σεπτέμβριον, ὀκτώβριον καὶ νοέμβριον φαίνεται ἐν καιρῷ ἀνομβρίας καὶ νηνεμίας. — Οἱ σεισμοὶ εἰσὶ σπάνιοι· ἐν διαστήματι ἑνὸς αἰῶνος εἷς μόνος συνέβη ἀξιοσημείωτος. — Ὁ βορ-ἀνατολικὸς μόνον ἄνεμος φέρει χιόνα, ἣν ὁ ἥλιος, οἱ ὑγροὶ ἄνεμοι καὶ ἡ βροχὴ ἀναλύουσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ οὐδόλως αὐξάνει ἐξ αὐτῆς τὸ ψῦχος. Ἐν γένει ἡ νῆσος αὕτη εἶναι τερπνὴ καὶ πλουσία· ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς αὐτὴν πάντα τὰ δῶρα καὶ πάσας τὰς χάριτας αὐτῆς, καὶ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκει ἀφθόνως ἐν αὐτῇ πάντα τὰ πρὸς τροφὴν, πρὸς ὑγιεινὴν κατοικίαν καὶ πρὸς ἐνδυμασίαν αὐτοῦ, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πᾶν τὸ συντεῖνον πρὸς ἀνάπαυσιν, τέρψιν καὶ ἀπόλαυσιν πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν ἀνεξαιρέτως. — Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι σχεδὸν πανταχοῦ γεωργήσιμος, καὶ χλόη τερπνὴ κατακαλύπτει αὐτὴν καθ' ἅπαν σχεδὸν τὸ διάστημα τοῦ ἐνιαυτοῦ· οἱ γλυκύτεροι καρποί, τὰ ὡραιότερα ἄνθη καὶ τὰ ποικιλώτερα φυτὰ γεννῶνται ἀφθόνως ἐπὶ

τῆς νήσου. — Εἰς πολλὰ τῶν θεμάτων προάγεται σῖτος καὶ κριθή· πανταχοῦ δὲ ἀραβόσιτος, ὃς εἶναι ἡ βάσις τῆς ζωοτροφίας τῶν χωρικῶν· πάντα τὰ εἴδη τῶν δημητριακῶν γεννῶνται καὶ οὐδαμῶς ἀπολείπονται τῶν τῆς Σικελίας· ἀλλ' ἡ ποσότης μόλις εἶναι τὸ τέταρτον τῆς ἀναγκαίας πρὸς τὰς χρείας τῶν κατοίκων· προσπορίζονται δὲ ἅπαν τὸ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· ὁ σῖτος σπείρεται τὸ φθινόπωρον, καὶ θερίζεται τὸν ἰούνιον· εἶδός τι αὐτοῦ σπείρεται τὸν ἀπρίλλιον καὶ μετὰ 60 ἡμέρας θερίζεται, καὶ εἷς κόκκος αὐτοῦ προάγει 600 καὶ ἐπέκεινα· ὁ ἀραβόσιτος σπείρεται περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀπριλλίου, τὸν μάϊον καὶ ἰούνιον καὶ συλλέγεται τὸν σεπτέμβριον καὶ ὀκτώβριον· εἷς κόκκος φέρει 800· τὸ ἐξ αὐτοῦ ἄλευρον διατηρεῖται κάλλιστα· οἱ χωρικοὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ἄρτον, ὃς εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ τῷ ἐν τῇ πόλει λαῷ. — Οἶνος γίνεται εἰς μεγάλας ποσότητας, εἶναι δ' ἐρυθρόχρους, βαρὺς καὶ κακῆς ποιότητος· οἱ ἐπὶ τῶν ξενικῶν οἴνων τεθέντες φόροι ηὔξησαν ἀπό τινος καιροῦ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, καὶ ἂν καὶ ἐκ τῆς εἰς τὰς παλαιὰς συνηθείας ἐπιμονῆς κακῶς μέχρι τοῦδε καλλιεργῶνται αἱ ἄμπελοι, ὁ καρπὸς αὐτῶν εἶναι καὶ ἄφθονος καὶ πολύτιμος, καὶ ἂν ἅπαξ ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου βελτιωθῇ, καὶ ἡ οἰνοποιΐα τελειοποιηθῇ, ἡ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ οἴνου πρόσοδος ἔσται βεβαίως ὑπερτέρα τῆς ἐκ τοῦ ἐλαίου. Εἶναι δὲ ὁμολογούμενον καὶ δι' ἀκριβῶν ὑπολογισμῶν ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ Κορινθιακὴ σταφυλὴ, ἐξ ἧς γίνεται ἡ μέλαινα ψιλὴ σταφὶς, ἡ κοινῶς κουραντὶ λεγομένη, εἶναι τετραπλασίως καὶ ἐπέκεινα πολλάκις ἐπικερδεστέρα τῆς ἐπιτοπίου κοινῆς σταφυλῆς τοῦ ἀρίστου εἴδους. — Ἡ νῆσος αὕτη προάγει τὸ ἄριστον ἔλαιον τῶν μερῶν τούτων, ἐξαιρουμένου μόνου τοῦ τῆς Παξοῦ, καὶ κατακαλύπτεται ὑπὸ ἐλαιοδένδρων, ὧν

ὁ ἀριθμὸς λογίζεται 13,000,000· τὰ δένδρα ταῦτα ἐν ἔτει εὐφορίας προάγουσι 400,000 χοεῖς (βαρέλας) ἐλαίου, ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ πρόσοδος συμποσοῦται εἰς 3,000,000 διστήλων· ἐκ δέκα ἐτῶν συνήθως τὸ ἓν εἶναι ἐντελῶς εὔφορον, τὰ τέσσαρα μέτρια καὶ τὰ πέντε ὅλως ἄφορα. Οἱ Κερκυραῖοι οὐδέποτε μαστίζουσι τὰ δένδρα, ἀλλ' ὁ καρπὸς πίπτει ἐκ φύσεως ἀφ' ἑαυτοῦ ἡσύχως καὶ ἀκλονήτως, καὶ οὕτως ἡ συγκομιδὴ παρατείνεται μέχρι τοῦ μαΐου· λέγουσι δὲ ὅτι αἱ τελευταῖαι ἐλαῖαι δίδουσι τὸ ἄριστον ἔλαιον· τὰ ἐλαιόδενδρα ταῦτα ἐφυτεύθησάν καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Κρήτην. Θέλουσα τότε ἡ Ἐνετία ν' ἀναπληρώσῃ τὴν εἰς τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἔλλειψιν τοῦ ἐλαίου, ὑπέσχετο ἀνὰ ἓν φλωρίον χρυσοῦν εἰς ὅντινα ἐφύτευεν εἰς Κέρκυραν 100 ἐλαίας· διὸ καὶ ἐφυτεύθησαν πλησιέστατα ἡ μία τῆς ἄλλης, διότι ἕκαστος ἐφύτευεν ὅσας πλείστας ἠδύνατο, καὶ οὕτως ἐμορφώθη δάσος πεπυκνωμένον· ἀμελοῦνται δὲ τὰ ἐλαιόδενδρα ὑπὸ τῶν κατοίκων καί, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, οὔτε κλαδεύονται, οὔτε ἀραιοῦνται, οὔτε κοπρίζονται, διὸ καὶ προάγουσιν ὀλίγον καὶ οὐχὶ ἑπομένως τὸν ὅσον τὸ δυνατὸν ἄριστον καρπόν· ἡ ἐλαιοποιΐα ὡσαύτως εἶναι κακίστη καὶ τὰ ἐλαιοτριβεῖα ἀτελέστατα, καὶ ὅμως τὸ ἔλαιον γίνεται ἐξαίρετον, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι, ἐὰν κατεβάλλετο ἡ ἀπαιτουμένη ἐπιμέλεια, ἡ νῆσος αὕτη ἠδύνατο νὰ προάγῃ τὸ ἄριστον ἔλαιον τῆς οἰκουμένης. — Τὰ ὄσπρια ὡς καὶ ῥίζαι παντοδαπαὶ εἰσὶ καλλίστης ποιότητος. — Τεσσάρων εἰδῶν σῦκα συλλέγονται κατὰ τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους· τὸ 1ον εἶδος τὸν ἰαννουάριον μικρὰ καὶ μελανόχροα· τὸ 2ον τὸν μάϊον καὶ ἰούνιον κοκκινωπά· τὸ 3ον τὸν ἰούλιον λευκὰ καὶ κάλλιστα· τὸ 4ον τὸν αὔγουστον καὶ σεπτέμβριον φθινοπωρινά. Τὸ πρῶτον εἶδος, δηλ: τὸ τοῦ

χειμῶνος, εἶναι ὁπωσοῦν σπάνιον καὶ εὑρίσκεται μόνον εἰς τὸ χωρίον Ἀρκαδάδες, κατὰ τὸ θέμα Γυροῦ. — Αἱ πορτοκαλέαι καὶ λεμονέαι ἀνθοῦσι τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ· τὸ πρῶτον ἄνθος φαίνεται κατὰ τὸ ἔαρ· τὸ δεύτερον, ὅταν ὁ πρῶτος καρπὸς φθάσῃ εἰς τὸ τρίτον τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον, ὅταν ὁ δεύτερος καρπὸς φθάσῃ εἰς τὸ ἥμισυ· ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν μετέχουσι πάντα ἐπίσης τὰ δένδρα τῆς αὐτῆς γονιμότητος, ἀλλὰ μέρος μόνον αὐτῶν καὶ ὅσα πρὸ πάντων τύχωσι θέσεως ἐπιτηδείας καὶ τῆς ἀπαιτουμένης περιποιήσεως. — Ἐκ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων μόνον ἡ μεσπιλέα καὶ ἡ ὄη (Σουρβία) εἰσὶ σπάνια· πάντα τὰ λοιπὰ ἀνεξαιρέτως εἰσὶν ἄφθονα. — Ὁ καπνὸς καλλιεργεῖται καὶ εὐδοκιμεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ δαπανᾶται μεγάλη ποσότης, ὁ γινόμενος εἶναι ὀλίγος ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ τόπου· εἶναι δὲ παχὺς, εὐώδης καὶ ἀρίστης ποιότητος. Τὸ λίνον, ὁ κάνναβις καὶ τὸ βαμβάκιον ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν, τὸ [illegible] δηλ.: καὶ τὸ θαμνῶδες, εὐδοκιμοῦσιν ἄριστα, καὶ κατασκευάζονται ἐξ αὐτῶν παντοῖα ὑφάσματα, σχοινία κτλ. — Ἐκτὸς τῶν λοιπῶν φυτῶν εἰσὶ καὶ πολλὰ ἰαματικὰ, ἐν οἷς καὶ τὸ καλούμενον [illegible], ὅπερ, φυόμενον ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης βράχων, ἔχει δύναμιν ἀνθελμινтικήν. — Ἡ νῆσος αὕτη ἐδύνατο νὰ φέρῃ πολλαπλάσια τῶν νῦν προϊόντων, ἀλλ' οὐδόλως ἐμψυχοῦται ἡ γεωργία· μικρὰ φροντὶς καταβάλλεται εἰς βελτίωσιν τῶν κτημάτων· τὸ ἔλλειμμα τῆς νομοθεσίας καὶ τὸ σύστημα τῶν ἰδιοκτησιῶν [illegible] τὴν γεωργικὴν πρόοδον· αἱ γαῖαι εἰσὶ μὲν ἀφορολόγηται, ἀλλ' εἶναι διῃρημέναι, διακεκομμέναι, κατακερματισμέναι κατὰ χιλίους τρόπους, καὶ ὑποκείμεναι εἰς παντοῖα καὶ παντοίως πολλαπλασιαζόμενα βάρη, καθίστανται ἀνεπιτήδειαι εἰς δοκιμὰς ἔμφρονος οἰκονομίας· ἄν τις τῶν

γεωργῶν, ὑπερπηδῶν τοὺς τετριμμένους ὅρους, θελήση νὰ ἐπιχειρήση τι βέλτιον, στερεῖται τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων· αἱ γαῖαι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἰδιοκτησία τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν παλαιῶν Ἐνετικῶν οἰκογενειῶν, καλλιεργοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἐπὶ συμφωνία διηνεκοῦς καὶ κληρονομικῆς ἐκμισθώσεως· τὸ ὀλέθριον τοῦτο σύστημα παρέλυσεν ὅλως τὴν γεωργίαν, διότι ὁ ἰδιοκτήτης οὐδὲν δύναται νὰ πράξη ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ γεωργοῦ, ὁ δὲ γεωργὸς, ἀπηλλαγμένος τοῦ φόβου τῆς ἐξώσεως, πράττει ὅ,τι βούλεται, ἢ μᾶλλον οὐδὲν πράττει πρὸς βελτίωσιν· πάσχει προσέτι ἡ γεωργία καὶ ἐκ τῆς καταχρήσεως τῶν ποιμένων καὶ τῶν ποιμνίων, ἣ μένει πολλάκις ἀτιμώρητος, ὡς καὶ ἐκ τῆς συχνάκις συμβαινούσης πλημμύρας τῶν ὑδάτων, ἣ ἐπιφέρει ἀεὶ κάκιστα ἀποτελέσματα καὶ πρὸς τὴν γῆν καὶ πρὸς τὴν ὑγείαν τῶν γεωργῶν· ὅθεν μέγα μέρος πεδίων καὶ λόφων καὶ ὀρῶν δεκτικῶν καλλιεργείας μένει ὅλως κεχερσωμένον καὶ ἀγεώργητον. — Ἐπειδὴ ἅπασα σχεδὸν ἡ γῆ κατὰ μέρος εἶναι καλλιεργημένη καὶ κατὰ μέρος δρυμώδης, αἱ νομαὶ καὶ ἑπομένως καὶ τὰ ποίμνια εἰσὶ σπάνια· αἱ ὑπάρχουσαι δὲ ὀλίγαι νομαὶ παρέχουσιν ὑγιεινὴν καὶ χυλώδη τροφὴν καθ' ἅπαντα τὸν ἐνιαυτὸν, πλὴν ἓξ ἢ ὀκτὼ ἑβδομάδων τοῦ θέρους· τὰ κερασφόρα ζῶα εἰσὶ σπάνια· ἵπποι δὲ, ὄνοι καὶ ἡμίονοι εἰσὶ καθ' ἱκανὸν ἀριθμόν· ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐπιτόπια εἰσὶν ὀλίγα καὶ μικρὰ, τὰ πλεῖστα ἔρχονται ἀπὸ τῆς Ἠπείρου, ὡς καὶ τὰ πρόβατα, αἱ αἶγες καὶ οἱ χοῖροι. — Ἡ μωρεοφυτεία εἶναι ὅλως ἠμελημένη, καὶ ἡ μεταξουργία ἐνεργεῖται μὲν, ἀλλ' εἰς μικρὸν καὶ ἀτελῶς, ὡς καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῶν μελισσῶν. Τὸ ἄριστον μέλι, ὅπερ εἶναι λευκὸν καὶ εὔγευστον, γίνεται ἐν τῇ κοινότητι τῆς Περιθίας. — Ἡ θήρα παντὸς εἴδους εἶναι ἄφθονος, καὶ οἱ

κάτοικοι εἰσὶν ἐπιτήδειοι κυνηγοί. — Ὄφεις, ἀσπίδες καὶ ἔχιδναι εὑρίσκονται. — Ἰχθεῖς πολυειδέστατοι, καὶ πάντα τὰ εἴδη τῶν κόγχων καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων ἀγρεύονται κατὰ τὰ παράλια, ὡς καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα τῆς νήσου· οἱ ἐγχώριοι ἁλιεῖς ἀγρεύουσι διὰ δικτύων ἐλαφρῶν καὶ οὐδέποτε ἀπομακρύνονται τῆς παραλίας· ἀλλ' οἱ οἰκοῦντες ἐπὶ τῆς νήσου Νεαπολῖται προβαίνουσι μακρὰν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔχουσι μέγιστα δίκτυα, δι' ὧν ἀγρεύουσι καὶ μέχρι τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης· ἐνεργεῖται προσέτι ἡ ἄγρα τοῦ κοραλίου, ὅπερ εὑρίσκεται ἄφθονον κατὰ τὰς ἀκτὰς καὶ εἶναι παντοίων χρωμάτων, ἐρυθρὸν, λευκὸν, φαιὸν, κίτρινον καὶ μέλαν. — Μεταλλεῖα φαίνεται ὅτι κρύπτονται ὑπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, ἅπερ ὅμως οὐδέποτ' ἐξωρύχθησαν· φαίνονται δὲ σημεῖα μετάλλων καὶ διαφόρων μεταλλικῶν ὑλῶν, ὡς σιδήρου, θείου κιτρίνου, γαιάνθρακος κτλ. — Μεγάλα δάση καὶ δρυμοὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου· τὰ κοινῶς ὀνομαζόμενα δάση εἰσὶ γαῖαι ἐγκαταλελειμμέναι, ἃς κατεκάλυψαν ἄγρια καὶ ἀχρεῖα δένδρα τεμνόμενα καὶ πωλούμενα ὑπὸ τῶν χωρικῶν πρὸς χρῆσιν καύσεως· μέρος τῶν δασῶν τούτων καὶ κυρίως τὸ δρυοφόρον εἶναι ἰδιοκτησία τῆς κυβερνήσεως· ἡ δρῦς τῆς Κερκύρας δὲν εἶναι μεγάλη ὡς ἄλλων τόπων· εἶναι δὲ τὸ διαρκέστερον καὶ ἐπωφελέστερον δένδρον τῆς νήσου. — Κάτοικοι, κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς, ἀριθμοῦνται ἤδη μόλις 60,000, ὧν 20,000 μέτοικοι· ἐξ αὐτῶν 18,000 κατοικοῦσι τὴν πόλιν καὶ 42,000 τὰ 115 χωρία· κατὰ δὲ τὸ ἀρχαῖον περιεῖχεν ἡ νῆσος τετραπλασίους, καὶ ἔτι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 14^ου^ αἰῶνος διπλασίους· αἱ ἐκ τῶν τελμάτων προξενούμεναι νόσοι εἰσὶ τὸ κύριον αἴτιον τῆς τοσαύτης ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως· ὅσα χωρία κεῖνται ἐπὶ

ὀρεινῶν θέσεων εἰσὶν ὑγιεινὰ, ἐξ ἐναντίας τὰ χθαμαλὰ μέρη ἐν γένει εἰσὶ νοσώδη· αἱ κοινότεραι ἀσθένειαι εἰσὶ πυρετοὶ σαπροὶ χολερικοὶ, πυρετοὶ ἐκρηκτικοὶ προσβάλλοντες κυρίως τὰ βρέφη, κυνάγχαι, περιπνευμονίαι καταῤῥοϊκαὶ, πυρετοὶ καταῤῥοϊκοὶ καὶ διαλείποντες· οἱ ἁπλοῖ θερμοὶ πυρετοὶ εἰσὶ σπάνιοι, καὶ οὐδέποτε σχεδὸν εἰσὶν ἀμέτοχοι χολερικοῦ, ὅπερ προέρχεται, ὡς κοινῶς νομίζουσιν, ἐκ τοῦ πυκνοῦ οἴνου, τῶν παχέων κρεάτων καὶ τῶν ἁλμυρῶν, δι' ὧν ὁ λαὸς τρέφεται κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς μέρους ὁ οἶνος τοῦ τόπου εἶναι οὐ μόνον ἀβλαβὴς, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ὑγιεινὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ λαὸς μικροτάτην ποσότητα κρέατος μεταχειρίζεται πρὸς τροφὴν καὶ οὐδέποτε βούτυρον, τὰ δὲ λεγόμενα ἁλμυρὰ εἰσὶν ἰχθύες ταριχευτοὶ καὶ τυρὸς καὶ ἐλαῖαι, καὶ ἐπειδὴ προσέτι πολὺ μέρος τῆς τροφῆς συνίσταται εἰς λάχανα, ὄσπρια καὶ ὀπώρας, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν εὐλόγως τὴν ἐπικρατοῦσαν χολὴν οὐχ ὡς προερχομένην ἐκ τοῦ συστήματος τῆς ζωοτροφίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ φυσικοῦ διοργανισμοῦ τῶν ἀνθρώπων τούτων· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου παρατηρεῖται ὅτι πάντες οἱ νέοι κατὰ τὴν τρυφερὰν ἔτι ἡλικίαν δεικνύουσιν ὀρέξεις παραδόξους, ἐπιθυμίας ἀτάκτους, ζωηρὰν καὶ ἐνεργητικὴν νόησιν, θερμὴν καὶ εὐερέθιστον φαντασίαν καὶ πρὸ πάντων μελαγχολίαν, ἧς συναισθάνονται τὰς σφοδρὰς ἐντυπώσεις. Ἰδοὺ τὰ κύρια αἴτια τῶν νόσων, καὶ ταῦτα πάλιν εἰσὶν ἀποτελέσματα τῶν βλαπτικῶν ἀναθυμιάσεων τῶν, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῆς νήσου τελμάτων. — Οἱ Κερκυραῖοι ἐν γένει ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰσὶν εὐειδεῖς, ζωηροὶ καὶ πνευματώδεις· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου αὐτῶν εἰσὶ σύμμετροι καὶ εὐγενεῖς καὶ ἡ ζωηρότης τοῦ πνεύματος ζωγραφίζεται ἐπὶ πάσης τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν· κυρίως δὲ φαί-

νεται εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς καὶ εἰ
θατικὸν τοῦ βλέμματος αὐτῶν· τὰ ἤθη
καὶ ἥμερα· παρὰ τοῖς κατοίκοις τῶν ἐπὶ π
χωρίων, ἔνθα ὁ ἀὴρ εἶναι ξηρὸς καὶ ἡ
κοινωνία διακεκομμένη, ἐπικρατεῖ μεγ
ἁπλότης, καὶ προσέτι τὸ πνεῦμα τῆς
λιτότητος· ἐν δὲ τῇ πόλει ἐκ τοὐναντίου
ἠθῶν· δηλ: ἀπαντῶνται συγχρόνως καὶ
συγκατάβασις, καὶ κοσμιότης καὶ παρα
τὰς μεγάλας Εὐρωπαϊκὰς πόλεις, εἰσὶ
ἑταῖραι πωλοῦσαι ἐπὶ πάσῃ τιμῇ ἡδονὰ
μεταμελειῶν αἰωνίων. — Αἱ διατριβαὶ
θέατρα, πάλαι, παίγνια, τῶν δὲ μετρίω
ἀγρωτικαὶ πανηγύρεις ἔνθα ἐπικρατεῖ εὐ
τής. — Ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ Ἑλλ
ὁμιλοῦσι συνήθως τὴν Ἐνετικὴν, καὶ πρό τ
νουσι τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν, ά
ταρτα τῶν κατοίκων τῆς νήσου ὁμιλοῦσι
τὴν Ἑλληνικὴν πάνυ διεφθαρμένην· ἡ δημ
ἀπέχει ἔτι πολὺ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκμ
πτῶσιν τῆς Ἀνατολικῆς βασιλείας οἱ κά
ταύτης ἀπώλεσαν τὸν πόθον τῆς σπουδ
Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων· τινὲς ἐδόθη
εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν φιλολ
ἦσαν ξέναι ὡς πρὸς τὸν Ἰωνικὸν λαὸν καὶ
ζετο ἐξ αὐτῶν· ὅσοι, ὡς ὁ Νικηφόρος Θε
νιος ὁ Βουλγάρεως συνεκεντρώθησαν κατ
αἰῶνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ἐδύνα
ἀναδειχθῶσιν τὰ ἰσχυρὰ ὄργανα τῆς αναγ
που· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίσθησαν, ἀπαντ

ἀνυπέρβατα πρὸς τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν ἐκ μέρους ὑπόπτου καὶ μηχανοῤῥάφου πολιτικῆς, ἠναγκάσθησαν ν' ἀναζητήσωσι καὶ εὕρωσιν ἐν Ῥωσσίᾳ ἄσυλον ἔνδοξον καὶ δεξιώτατον πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς παιδείας αὐτῶν· μικρὸν δὲ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἐνετικῆς ἀριστοκρατείας τὰ ὑπὸ τῆς Νησιωτικῆς Κυβερνήσεως ἱδρυθέντα σχολεῖα καὶ τὸ παράδειγμα τινῶν πατριωτῶν προήγαγον ὁπωσοῦν τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἀλλ' οὐδὲν ἐπίσημον ἢ μέγα ἀπετελέσθη ἄχρι τῆς εἰς τὴν νῆσον ἐλεύσεως τοῦ φιλομούσου καὶ φιλέλληνος Ἄγγλου κόμητος Γιλφόρτου, ὃν ἡ Ἰωνικὴ κυβέρνησις ἔθετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μεγίστης καὶ σπουδαιοτάτης ὑποθέσεως τοῦ τόπου, δηλ: τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως· καὶ τότε τῷ ὄντι καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τῆς ζωῆς τοῦ ῥηθέντος ἤκμασεν ἡ Ἰωνικὴ σχολὴ ὀνομασθεῖσα πανεπιστήμιον, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία ἤρξατο νὰ προβαίνῃ γιγαντιαίοις βήμασι, καὶ εἶχε τὸ πανεπιστήμιον ταμεῖον μελέτης καὶ βιβλιοθήκην ἰδιαιτέραν συμποσουμένην εἰς περίπου 4,000 τόμων, ἐκτὸς τῆς τοῦ εἰρημένου κόμητος συγκειμένης ἐκ 30,000 τόμων, καὶ βοτανικὸν κῆπον περιέχοντα πλέον τῶν 4,000 ἐπιτοπίων φυτῶν, ὧν πολλὰ σπάνια, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ὡς καὶ τοὺς ἀρίστους Ἕλληνας καὶ ἀλλογενεῖς διδασκάλους. Ἡ ἔναρξις τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου πανεπιστημίου ἐγένετο τῇ 13 Νοεμβρίου 1824, καὶ αἱ μεγάλαι κλάσεις ἐδιδάσκοντο κυρίως τὴν Θεολογίαν, τὸ δίκαιον, τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν· καρποὶ μεγάλοι ἠλπίζοντο ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης· ἀλλὰ τῷ 1828 ὁ θάνατος ἀφήρπασε τὸν ἀξιότιμον καὶ γενναῖον ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν λαβόντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταστάσης σχολῆς, καὶ ἔκτοτε κατέπεσεν αὖθις καὶ αὐτὴ καὶ περιωρίσθη εἰς μικρὰ, ὀπισθοδρομήσασα εἰς τὴν προτέραν

αὐτῆς κατάστασιν· ἀπό τινος ὅμως χρόνου καταβάλλεται ἡ ἀπαιτουμένη φροντὶς περὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο κεφάλαιον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἥτις προβαίνει βαθμηδὸν ἐπὶ τὸ κρεῖττον· καὶ ἤδη ὑπάρχουσι πανεπιστήμιον καὶ γυμνάσιον, καὶ δύο σχολεῖα κορασίων, καὶ σχολεῖα ἀλληλοδιδακτικὰ καὶ καταστήματα διδακτικὰ τῆς ἀγρονομίας· ἐκτὸς τούτων προέθεντο ἤδη σκοπὸν νὰ καταστήσωσι καὶ σχολεῖα χωρικά, τὰ δὲ κτήματα τῶν μοναστηρίων ἀφιερώθησαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. — Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου ἐπὶ Νέρωνος ἢ ὀλίγον μετέπειτα· τὸ ὀςᾶ τῶν εἰρημένων ἀποςόλων ἐκτίθενται καθ' ἕκαςον ἔτος τῇ 10 Μαΐου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς μνήμης αὐτῶν, ἐν ᾗ ἐκουρεύθη μοναχὸς ὁ Γεώργιος Φραντσῆς μετονομασθεὶς Γερμανός. Ὁ πρῶτος χριστιανικὸς ναός, ὃν αὐτοὶ ἔκτισαν, ὑφίστατο πρό τινων ἔτι ἐτῶν ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ Βίδου· ἦν δὲ καθιερωμένος εἰς μνήμην τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς πίστεως. Ἡ ἐκκλησιαςικὴ ἱεραρχία σύγκειται ἐξ ἑνὸς μητροπολίτου, τριακοσίων ἱερέων καὶ δεκαπέντε διακόνων. ἡ ἐκκλησία οὐδὲν ἀποφασίζει, οὐδεμίαν ποινὴν ἐπιβάλλει ἄνευ τῆς συμπράξεως καὶ συγκαταθέσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας· τὸ ἱερατεῖον ἦν βεβυθισμένον εἰς ἀμάθειαν μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου· ἀλλ' ἤδη ὑπάρχει σχολεῖον ἱερατικόν, ἐν ᾧ διδάσκονται οἱ εἰς τοῦτο προσδιοριζόμενοι νέοι· 800 ἐκκλησίαι εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου, ὧν τὸ ἥμισυ ἐν κακῇ καταστάσει· πᾶσαι αὗται αἱ ἐκκλησίαι εἶχον εἰσοδήματα, ἅπερ ἠλαττώθησαν κατὰ πολὺ ἐκ τῆς καθ' ὁλόκληρον αἰῶνα κακῆς καὶ ἀπερισκέπτου διαχειρίσεως· ἡ μόνη πλουσία ἐκκλησία εἶναι ἤδη ἡ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τοῦ προστάτου τῆς νήσου· ἡ πρὸς τὸν ἅγιον τοῦτον εὐλάβεια ἐκτείνεται οὐ

μόνον μεταξὺ πάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Ἀνατολῆς, ἀφ' ὧν πέμπονται πολλάκις προσφοραὶ πολύτιμοι. — Οἱ κατοικοῦντες τὴν νῆσον καθολικοὶ μόλις συμποσοῦνται 1,000, ἀλλ' οὐδέποτε λείπουσι διαβάται τοὐλάχιστον 2,000· ἔχουσιν οὗτοι ἐξ ἐκκλησίας καλὰς καὶ εὐρυχώρους· τὸ δὲ ἱερατεῖον αὐτῶν συνέστη τὸ κατ' ἀρχὰς τῷ 1367 ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀνγιοῦ, ἡγεμόνος τῆς Κερκύρας. Μετὰ παρέλευσιν δέ τινων αἰώνων ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Γ'. ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἀρχιεπίσκοπον, ὅς, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἐνετικῆς ἐξουσίας, οὐδέποτε διέτριψεν ἐπὶ τῆς νήσου· τὰ δὲ χρέη αὐτοῦ ἐκτελοῦνται διὰ γενικοῦ τοποτηρητοῦ αὐτοῦ (βικαρίου) ἐκλεγομένου ἐκ τῶν αὐτοχθόνων. — Οἱ ὁμολογηταὶ συμποσοῦνται ὡς ἔγγιστα 2,000· ἡ πρὸ ὀλίγου κτισθεῖσα ἐκκλησία ἢ μᾶλλον τὸ διδακτήριον αὐτῶν εἶναι ἀρίστη οἰκοδομὴ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἀκροπόλεως. — Περίπου 2,000 Ἰουδαίων κατοικοῦσιν ἰδιαίτερον μέρος τῆς πόλεως ἔνθα ἔχουσι δύο συναγωγὰς καὶ μετέρχονται τὸ μικρεμπόριον. — Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰσέτι εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τῆς κοινωνίας· τὰ ἐπὶ τῆς νήσου κατασκευαζόμενα τεχνουργήματα εἰσὶ τὰ ἑξῆς — ἀγγεῖα πλίνθινα ἐκ τῶν κοινοτάτων· πλάκες χαλκαῖ διὰ τὰ πλοῖα, λαμπάδες καὶ κηρία στεάτινα, σχοινία, δέρματα, βαφαί, σκιάδια κτλ. προσέτι κατασκευάζεται σαπώνιον, οὗ τὸ περισσεῦον ἐξάγεται, κάλαθοι καὶ κάνιστρα (πανέρια) πρὸς χρῆσιν τῶν ἐλαιοτριβείων· ὕφασμα ἐξ ἀγριοσπάρτου καὶ ἄλλα ὑφάσματα ἐξ ἐρίου κοινότατα, ὡς καὶ ἐκ λίνου καὶ καννάβεως· ἔτι δὲ ταριχεύουσι καὶ τριχίας καὶ θύνους καὶ ἄλλα εἴδη ἰχθύων· κατασκευάζουσι τυρὸν διατηρούμενον μόλις ἓν ἔτος· ξηραίνουσι τὴν σταφυλὴν καὶ τὰ σῦκα, ταριχεύουσι τὰς ἐλαίας καὶ τὰ ᾠὰ τῶν ἰχθύων, ἐξ

ὧν γίνεται τὸ ὠοτάριχον, κατασκευάζουσι ῥακὴν δριμυτάτην κοκκίνην καὶ ἄλλα πνευματώδη ποτὰ εὔγευστα καὶ εὐώδη, ἔτι δὲ καὶ σοκολάταν, παγωτὰ καὶ παντοῖα εἴδη πλακούντων· ἐκ τῶν ἀνθῶν τῆς πορτοκαλέας ἐκθλίβουσιν ἀνθόσταγμα κάλλιστον. Διὰ τοῦ φλοιοῦ τῆς δρυὸς ἁπαλύνουσι τὰς βύρσας· ἐκ τοῦ κόκκου τοῦ πρίνου ἐξάγουσι βαφὴν πορφυροφοινικήν, ἐκ τῶν φύλλων τῆς μηλέας κιτρίνην καὶ ἐκ τοῦ μήκωνος μέλαιναν· αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύονται μεγάλως εἰς τὴν βαφικήν· ὑπάρχουσι προσέτι χρυσοχόοι καὶ λιθοκολληταὶ ἐπιτηδειότατοι, ἐβενουργοί, κατασκευάζοντες ἔπιπλα κάλλιστα, ἐμβαδοποιοί, ῥάπται, κτίσται, λεπτουργοί, τέκτονες, ζωγράφοι, λιθοξόοι, ἁμαξηλάται, λεβητοποιοί, σιδηρουργοί, κλειδοποιοί, θαλαμοστόλοι (tapissiers) καὶ Ἕλληνες καὶ Ἰταλοὶ καὶ Γερμανοί. — Ἐκ τῶν ῥηθέντων περὶ βιομηχανίας ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπὶ τῆς νήσου κατασκευαζομένων τεχνουργημάτων δύναται ν' ἀποτελέσῃ μέρος τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς· τὰ ἐξαγόμενα ἀντικείμενα εἰσὶ κυρίως ἔλαιον καὶ πρὸς βρῶσιν καὶ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐργοστασίων, ἅλας, σαπώνιον, καρποί τινες καὶ ἄλλα ἐλλάσσονος ἀξίας· τὰ δὲ εἰσαγόμενα σῖτος, ὄσπρια, ζῶα σφαγῆς καὶ ὑποζύγια, ξύλα πυρώσεως καὶ οἰκοδομῆς, ἐρέα (τσόχα), ὑφάσματα, φλανέλλα, μέταξα, παρυφαὶ (σιρίτια), ἀρώματα, λίθοι πολύτιμοι, πῖλοι, ὁλοσηρικὸν (κατηφὲς), μαχαιροπέρονα, σιδηρικά, κάνναβος, ὀθόναι, σχοινία, τάπητες, ἐφίππεια καὶ ὅσα ἀναγκαῖα τῶν ἵππων, χρώματα, χαρτίον, ἐργαλεῖα ναυτικὰ ὅσα ἀναγκαῖα διὰ τὰ πλοῖα, ἀγγεῖα πήλινα, ἐμπορεύματα Ἰνδικὰ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πάντα ὅσων χρῄζει μικρὰ πρωτεύουσα ἔνθα τὰ πάντα ὡς καὶ ἡ γῆ καὶ τὸ κλίμα ἐμπνέουσι τὸν πόθον τῶν ἀπολαύσεων καὶ καθιστῶσιν αὐτὰς ἀναγκαίας. Ἂν δὲ καὶ μεγάλη ἡ μεταξὺ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ

εἰσαγωγῆς διαφορὰ, ἡ πλάστιγξ κλίνει ἀεὶ πρὸς ὄφελος τοῦ τόπου, διότι ἐκ τῶν εἰσαγομένων τὰ μὲν μεταπέμπονται ἀλλαχοῦ, τὰ δὲ μένοντα ἐπὶ τοῦ τόπου εἰσὶν ἐντὸς τοῦ μικροῦ κύκλου τῆς ἀνάγκης τῶν χωρικῶν, πλὴν μικρῶν τινων ἐξαιρέσεων. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀποτελεῖ τὰ δύο τρίτα τῶν κατοίκων τῆς νήσου, οὐδὲν ἀγοράζουσι περιττὸν, ἀλλὰ περιορίζονται εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης ἀνάγκης, ὡς ἀραβόσιτον, σίδηρον ἐξειργασμένον, ἵππους, βόας, πρόβατα, κοινὰ ἐξ ἐρίου ὑφάσματα, δέρματα βόεια ἐξηραμένα καὶ ἕτερα τινὰ ἐλάσσονος ἀξίας· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἀναπληροῦνται διὰ τῆς εὐφορίας τῆς γῆς, διὰ τῆς φυσικῆς φιλοτεχνίας, ὡς καὶ διὰ τῆς ὑγιοῦς καὶ αὐστηρᾶς ἐγκρατείας καὶ ὀλιγαρκείας αὐτῶν· γενικῶς δὲ θεωρούμενον τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου ταύτης, οὔτ' ἐκτεταμένον εἶναι, οὔτε πλούσιον, καὶ οὔτε μεγαλέμποροι εὑρίσκονται, οὔτε χρηματιστικὴ τράπεζα ὑπάρχει, οὔτ' ἐθνικὴ τράπεζα, οὔτ' ἄλλο, οἱονδήποτ' ἐμπορικὸν κατάστημα· εἰσὶ δὲ μόνον τινὲς μικρέμποροι, καὶ πράκτορές τινες τῶν ἐμπορικῶν οἴκων τῆς Ἰταλίας. Τὸ ἀτελὲς τοῦ Κερκυραϊκοῦ ἐμπορίου ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν βίκων (βαρελίων) εἰς τόπον ἔνθα τὸ ἔλαιον εἶναι ὁ κύριος πλοῦτος, ἔνθα ἡ ἀξία τοῦ πλούτου τούτου αὐξάνει καθ' ὅσον τὰ μέσα τῆς ἐξαγωγῆς καθίστανται εὐχερέστερα καὶ ἀφθονώτερα καὶ ἔνθα ἱκανὰ καὶ ἐθνικὰ καὶ ξένα ὑπ' ἀσφαλῆ σημαίαν πλοῖα ἐδύναντο νὰ ναυλῶνται ἐπ' ὀλίγῳ, καὶ ὅμως περιμένουσι βίκους πεμπομένους ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰταλίας πρὸς περιλαβὴν τοῦ ἐντοπίου ἐλαίου. — 500 ὡς ἔγγιστα πλοῖα μεγάλα καὶ μικρὰ ἔχει ἡ νῆσος, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῶν σύγκειται ἐξ ἐντοπίων ναυτῶν· μέγα μέρος τῶν πλοίων τούτων παραπλέει τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους·

ἄλλα προβαίνουσι μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἄλλα μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου· αἱ κύριαι ἐμπορικαὶ σχέσεις τῆς Κερκύρας εἰσὶν αἱ μετὰ τῆς Ἠπείρου, τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἰταλίας, τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου.— Οἱ Κερκυραῖοι εἰσὶ καλοὶ ἁλιεῖς, καλοὶ κολυμβηταί, καλοὶ δύται καὶ καλοὶ ναῦται. — Πολυάριθμα εἰσὶ τὰ ἐθνικὰ κτήματα ἅπερ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως καὶ μέγα κατέστη τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελος.— Ἡ διαχείρησις τῶν τελωνείων καὶ τῶν προσόδων ἐνεπιστεύετο πρότερον εἰς ἐνοικιαστάς· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἀνέλαβεν αὐτὴν ἡ κυβέρνησις, ἀνεδείχθη πολὺ ἐπωφελεστέρα. — Αἱ δημόσιαι ὁδοὶ πρότερον ἦσαν ἢ στεναί, ἑλικοειδεῖς, ἀνάντεις, ἀπότομοι καὶ δύσβατοι, ὥστε μόλις ἐδύναντο νὰ φέρωνται ἐπὶ τῶν νώτων ἀντικείμενα τινὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἢ βέραθρα πηλώδη ἐν οἷς ἐβυθίζοντο συχνάκις καὶ οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἀγωγοῖς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἁρμοστοῦ Κ. Φ. Ἀδὰμ κατασκευασθεῖσαι ἀξιόλογοι ὁδοὶ διατέμνουσαι ἤδη τὴν νῆσον κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, εὐκόλυναν κατὰ πολὺ τὴν κοινωνίαν τῆς πρωτευούσης πρὸς τὰ χωρία καὶ τῶν χωρίων πρὸς ἄλληλα· καὶ ἐπειδὴ μάλιστα ἐφυτεύθησαν ἑκατέρωθεν αὐτῶν πλῆθος δρυμωδῶν δένδρων παντοίων εἰδῶν, καὶ μάλιστα συκαμινέαι σκωληκοτρόφοι πολυάριθμοι, μετά τινα χρόνον ἡ μεταξουργία ἔσεται ἐκ τῶν ἐπικερδεστέρων προσόδων τῆς νήσου. — Ἄγνωστον εἶναι ἐν Κερκύρᾳ τὸ τρομερὸν ὄνομα τοῦ φόρου εἴτε τοῦ προσωπικοῦ, εἴτε τοῦ ἐπὶ τῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων κτημάτων· τὸ μόνον εἰσφερόμενον εἰς τὸ ταμεῖον εἶναι τὸ τελωνικὸν δίκαιον ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων· καὶ τούτου ἔτι εἰσὶν ἐλεύθερα τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα, ὡς ὁ σῖτος, τὰ ὄσπρια, οἱ βόες καὶ τὰ καυσόξυλα· ἐκ τῶν τοιούτων μόνον

ὁ ξενικὸς οἶνος φορολογεῖται, καὶ τοῦτο μᾶλλον πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς καλλιεργείας τῆς ἐγχωρίου ἀμπέλου ἢ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ταμείου· ἡ ἐκ τῶν εἰρημένων τελωνιακῶν δικαίων καὶ τῶν ἐθνικῶν κτημάτων πρόσοδος συμποσοῦται συνήθως εἰς 140,000 λιρ. στερλ. κατ' ἔτος· τὸ ἔλαιον καὶ ἡ κορινθιακὴ σταφὶς πληρώνουσι 19 1/2 0/0 φόρον ἐξαγωγῆς, τὰ δὲ χειροτεχνήματα 7 0/0 φόρον εἰσαγωγῆς· θεωρουμένης τῆς ἐλαφρότητος τῶν φόρων ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ὀλιγότητος τῶν ἐξόδων τοῦ γεωργοῦ ὃς μόλις δαπανᾷ κατ' ἔτος 10—12 λιρ. στερλ. ἑπόμενον ἦν νὰ θεωρῶνται οἱ χωρικοὶ τῆς Κερκύρας ὡς εὐτυχεῖς καὶ πλούσιοι· ἀλλά, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν· ἡ διαμέλισις καὶ ὁ κατακερματισμὸς τῶν κτημάτων ἅπερ ὑπόκεινται εἰς πολλὰς πολυπλόκους καὶ ἀμφισβητησίμους ἰδιωτικὰς φορολογίας, αἱ ἐκ τούτων προερχόμεναι στρυφναὶ καὶ ἀπέραντοι κρισιολογίαι, αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συνεχῶς συμβαίνουσαι βίαι καὶ καταδυναστεύσεις, αἱ περιοδικαὶ νόσοι, τὸ ἀλλότριον τῆς γλώσσης τῶν δικαστηρίων ἐξ οὗ οἱ γεωργοὶ ἀναγκάζονται νὰ μισθοδοτῶσι διερμηνεῖς κατὰ πᾶσαν κρισιολογίαν ἢ καὶ ὡς γενικῶς συμβαίνει ἀγράμματοι γραφεῖς κατὰ πᾶσαν ἔκθεσιν ἀναφορᾶς ἢ ἄλλου τοιούτου ἐγγράφου, ταῦτα πάντα καθίστανται αἴτια ἰσχυρὰ τῆς δυστυχίας καὶ πενίας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Σώζονται εἰσέτι ἐν Κερκύρᾳ ἀπόγονοι τῶν εὐγενῶν τῆς Ἑνετίας, ὡς Δωρίαι, Δάνδολοι κτλ. αἱ πρώτισται δὲ οἰκογένειαι τοῦ τόπου εἰσὶν οἱ κόμητες Βούλγαροι, Καποδίστριαι, Λάνδοι, Θεοτόκαι, Χαλικιόπουλοι, Τρίβολοι, Βαρβάται, Πιέραι καὶ ἄλλαι. — Τὸ πολίτευμα τῆς Κερκύρας καὶ πάσης τῆς Ἰωνικῆς Ἑπτανήσου εἶναι κατὰ τὸν τύπον δημοκρατία συνταγματικὴ ἔχουσα δύο βουλάς, μίαν νομοθετικὴν συγκειμέ-

γην ἐκ τεσσαράκοντα βουλευτῶν, καὶ μίαν ἐκτελεστικὴν γερουσίαν ἐκ πέντε γερουσιαστῶν ἐξ ἑνὸς προέδρου ὅς θεωρεῖται ὡς ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως καὶ ὀνομάζεται πρίγκιψ καθ' ὅσον κατέχει τὴν θέσιν τοῦ προέδρου· ἀλλ' ἡ μεγάλη Βρετανία ὡς δύναμις ὑπεραπίστρια δοῦσα τὸ σύνταγμα τοῦτο ταῖς Ἰωνικαῖς νήσοις ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀπαγορευτικὴν δύναμιν δηλ. τὸ veto ἐπὶ παντὸς νομοσχεδίου τῆς κυβερνήσεως· ὥςε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἀποςελλόμενος παρ' αὐτῆς Ὑψηλὸς λεγόμενος Ἁρμοστὴς εἶναι ὁ ἀληθὴς κυβερνήτης.

Μ. Γ. ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ τῆς νήσου Βίδου 17, 35', 50''. Πλ. 39, 38', 20''.

ΟΡΗ.

ΙΣΤΩΝΗ· τὸ ὄρος τοῦτο ὑψούμενον κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τῆς νήσου, καὶ διευθυνόμενον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, διήκει μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κασσιόπης. — Κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πεντακόσιοι Κερκυραῖοι οἱ κατὰ τὰς στάσεις καὶ ταραχὰς διασωθέντες, ἔφυγον ἀπὸ τῆς νήσου, ἤδη παραλαβόντες πλοῖα καὶ ἐπικούρους, κατῆλθον εἰς αὐτὴν ὡς ἑξακόσιοι, καὶ ἐμπρήσαντες τὰ πλοῖα καὶ ἀναβάντες εἰς τὴν Ἰστώνην, ᾠκοδόμησαν ἐπ' αὐτῆς τεῖχος, καὶ ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἐγένοντο κύριοι τῆς γῆς (1)· κατὰ δὲ τὸ ἕβδομον ἔτος τοῦ αὐτοῦ πολέμου ὁ Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς πορευόμενοι ἀπὸ τῆς Πύλου εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ πλοίων Ἀθηναϊκῶν καὶ ἀφικόμενοι εἰς Κέρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἰστώνης καθιδρυμένων Κερκυραίων οἱ καταστάντες κύριοι τῆς γῆς, ἔβλαπτον μ-

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 85.

γάλως, καὶ προσβαλόντες τὸ μὲν τείχισμα εἷλον, οἱ δὲ ἄνδρες καταφυγόντες ἀθρόοι πρὸς τὸ μετέωρον, συνήνεσαν τοὺς μὲν ἐπικούρους νὰ παραδώσωσιν, αὐτοὶ δὲ καταθέντες τὰ ὅπλα, νὰ δικασθῶσιν ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων (1).

* Βιστόνα.

ΜΕΛΙΤΕΥΣ, κατὰ Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον ἢ ΜΕΛΙΤΙΟΝ κατὰ τὸν Φαβορῖνον· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Νύμφης Μελίτης ἐξ ἧς ὁ Ἡρακλῆς ἐγέννησε τὸν Ὕλλον ὃς ἤνεγκεν ἀποικίαν Κερκυραίων εἰς Ἰλλυρίαν.

* Ἅγιος Ματθαῖος, πλῆρες δρυμῶν πυκνῶν καὶ ἀγρίων, φωλεὰ ποτὲ καὶ κέντρον ληστῶν καὶ κακούργων, ἤδη δὲ τόπος εὐφροσύνης καὶ ἀναψύξεως· τὸ ὄρος τοῦτο παρουσιάζει φαινόμενον φυσικὸν περίεργον· κατὰ τὴν πρὸς τὴν Ἰωνικὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς κορυφῆς κατάβασιν ὑπάρχει στόμιον κεκλιμμένον πρὸς κοίλωμα· λίθος μέγας ῥιπτόμενος ἀπὸ τοῦ στομίου τούτου ἀκούεται κατ' ἀρχὰς μέχρι ἑνὸς λεπτοῦ κυλιόμενος· εἶτα παύει ὁ ἦχος κατὰ ἑπτὰ δεύτερα, καὶ τότε κρότος φρικώδης ὡς κεραυνοῦ πλανωμένου εἰς σπλάγχνα ἡφαίστου ἐμφαίνει ὅτι ὁ λίθος κατωθεῖται ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, μεθ' ὃ ἀκούεται βυθιζόμενος εἰς ὕδωρ μετὰ μεγάλης ὁρμῆς, διατρέξας 739 ποδῶν διάστημα· ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄρος τοῦ Ἁγ. Ματθαίου εἶναι κατὰ μέρος κοῖλον, καὶ ἴσως ποτὲ καταβυθισθῇ· τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τούτου εἶναι 1400 ποδῶν.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο ὀρέων εἰσὶ καὶ ἄλλα ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἑξῆς, ὧν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ἀγνοοῦνται.

* Γαλήσιον, μικρὸν ἀπέχον τοῦ ὄρους Ἁγίου Ματθαίου· ἡ ἐκκλησία ἑορτάζει τῇ 7 σεπτεμβρίου θαυματουργόν τινα

(1) Θουκυδ. β. 4, κ. 46.

ἀσκητὴν τοῦ Γαλησίου καλούμενον Λάζαρον, (τοῦ ἐν Γαλησίῳ τῷ ὄρει ἀσκήσαντος).

* Παντοκράτωρ, τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ἐν τῇ νήσῳ ὀρέων· εἶναι δικόρυφον, καὶ ἡ μὲν πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ κορυφὴ ἔχει ὕψος 2,795 ποδῶν, ἡ δὲ πρὸς ἄρκτον 2,572. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους τούτου ἐπήγασε τὸ νεώτερον ὄνομα τῆς νήσου Κορφοί. Οἱ κλάδοι τοῦ Παντοκράτορος ὀνομαζόμενοι Σινιαῖς, Περίθεια, Ὁμαλή, Στρινίλλα καὶ Λάκα καὶ γενικῶς μετὰ τοῦ Παντοκράτορος αὐτοῦ φέροντες κατ' ἐξοχὴν τὸ ὄνομα Ὄρος ἐκτείνονται μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίου Ἀγγέλου καὶ ἔχουσιν ὕψος 1,400—2,000 ποδῶν· εἰσὶ δὲ πλούσια τὰ ὄρη ταῦτα εἰς ἀρίστας νομὰς καὶ εἰς παντοῖα δένδρα δρυμκία, ὡς δρῦς, πτελέας καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν οἰκοδομικήν.

* ἍΓΙΟΙ-ΔΈΚΑ, ὕψους ποδ. 1,835.

* ἍΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΌΣ » » 1,400.

* ΠΑΥΑΙΆΝΑ, | ὡς ἔγγιστα ἕως τὸ ἐνωτέρω.
* ΓΑΡΟΫΝΑ,
* ἍΓΙΟΣ ΓΙΏΡΓΙΟΣ,

* ΣΠΗΛΑΙΌΝ, ὕψος ποδ. 1,017.

* ΧΑΩΜΌΝ, | ὡς ἔγγιστα ἕως τὸ προλαβόν.
* ΚΡΊΤΙΚΑ
Καὶ ὅσα πρὸς νότον

* ἍΓΙΟΣ ΜΆΡΚΟΣ παρὰ τὴν πόλιν.

* ἈΒΡΑΆΜ ὡσαύτως.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ

ΚΑΣΣΙΌΠΗ τὸ βορειότατον τῆς νήσου.

* Ἁγία Αἰκατερίνα.

ΦΑΛΑΚΡΌΝ νοτιώτατον τῆς Κασσιόπης (1).

---

(1) Στράβ. Β'.

* Ἅγιος Ἄγγελος· ἔχει σχῆμα κώνου ἐπιμήκους, ὑψουμένου σχεδὸν καθέτως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· φαίνεται ὅτι ἡγεμών τις ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων ἔκτισεν ἐνταῦθα περὶ τὰ τέλη τοῦ 14ου αἰῶνος φρούριον, οὗ σώζονται λείψανα· τὰ ἐρείπια τοῦ Παλαιοχωρίου, τὸ ὄρος ἡ Βιστόνα (Ἱστώνη) καὶ ὁ σκόπελος ὁ καλούμενος Παλαιοκαστρίτσα, ὃς διὰ γεφύρας κινητῆς ἑνοῦται μετὰ τῆς νήσου, ὀλίγον ἀπέχουσι τοῦ Ἀγ. Ἀγγέλου· ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου θέα εἶναι ἀξιοθαύμαστος· ἡ κορυφὴ εἶναι ὁπωσοῦν κοίλη, καὶ ἐντὸς μικρᾶς κολπώσεως εἰσὶ λείψανα παλαιᾶς ἐκκλησίας.

ΛΕΥΚΙΜΝΗ τὸ νοτιώτατον, ἀπέναντι τῶν παρὰ τὴν Ἤπειρον Συβότων (1). Οἱ Κερκυραῖοι ἅμα μετὰ τὴν κατὰ τῶν Κορινθίων νίκην ἔστησαν τροπαῖον ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ (2), καὶ ἐν ἑτέρᾳ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ναυμαχίᾳ τὸ πεζικὸν τῶν Κερκυραίων μετὰ χιλίων ὁπλιτῶν Ζακυνθίων ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τούτῳ (3)· κατὰ δὲ τὴν τοῦ δήμου κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἐπανάστασιν ἀποβάντες οὗτοι μετὰ τῶν Πελοποννησίων εἰς Λευκίμνην, ἐπόρθουν τοὺς ἀγροὺς (4).

* Λευκόν· οὐ πόῤῥω τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου περὶ τὸ χωρίον Ἔγριπον σώζονται ἴχνη οἰκοδομῆς ἀρχαίας κατερειπωμένης.

ΑΜΦΙΠΑΓΟΣ, κατὰ τὸ βορ-δυτικόν.

* Ἀφιόνη ἢ Τιμόνη· παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἰσὶν ἐρείπεια πόλεως ἀρχαίας, οὐ πόῤῥω τοῦ χωρίου Πάγου· κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν πεπαιδευμένων περιηγητῶν ἐνταῦθα ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου μνημονευομένη πόλις.

---

(1) Στράβ. β. 8, σ. 324. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 30. (3) Αὐτ. κ. 47.
(4) Αὐτ. β. 3, κ. 79.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κυρίων ἀκρωτηρίων εἰσὶ καὶ ἕτερα μικρὰ κατὰ τὸ βόρειον γνωριζόμενα μόνον διὰ τῶν ἐπιχωρίων ὀνομάτων, τὰ ἑξῆς =

* ΔΡΆΣΤΙ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

* ΣΙΔΆΡΙ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Δραστίου.

* ΚΕΦΆΛΙ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν, κάτωθεν τοῦ Δραστίου.

* ἈΣΤΡΑΚΆΡΙ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Σιδαρίου καὶ δυσμὰς τῆς Ῥοδέλας.

* ῬΟΔΈΛΑ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Ἀστρακαρίου καὶ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης.

ΚΟΙΛΑΔΕΣ.

* Ἡ τῆς ῬΌΠΑΣ εἶναι ἡ μεγίστη καὶ φαίνεται ὡς κρατὴρ ἡφαίστου· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Κεφαλοβρύσου μέχρι τῶν Γαρδελάδων εἶναι ὡς ἔγγιστα 6 μιλ. Ἀγγλ. =2 ὥρ. τὸ δὲ πλάτος ποικίλλεται πανταχοῦ· κατακαλύπτεται ὑπὸ χαριεστάτης καὶ διηνεκοῦς χλόης, καὶ εἶναι τόπος τερπνῆς περιδιαβάσεως· καταρδεύεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Κεφαλοβρύσου ὡς καὶ τῶν πλησιοχώρων ὀρέων, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος διαμένει χλοερὰ μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ ἡλιοστασίου, δυνάμει τεχνητῶν ἀποῤῥοῶν ἐκχεομένων ἀτάκτως εἰς τὸ ὁρμητήριον τῶν Ἑρμινῶν· προάγει 8 — 10,000 μοδίων ἀραβοσίτου· διὰ δὲ τακτικῆς καὶ ἐπιμελοῦς διευθύνσεως τῶν ὑδάτων δύναται νὰ προάγῃ τετραπλασίαν ποσότητα.

* Ἡ τοῦ ἉΓ. ὈΝΟΥΦΡΊΟΥ κατὰ δεύτερον λόγον τῆς προλαβούσης, ἔχει ὡς δύο μιλ. περιφέρειαν καὶ φαίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα ὡς λίμνη, ἥτις ξηραίνεται καὶ σπείρεται κατὰ τὸ θέρος· βάραθρον κολπῶδες ἀποῤῥοφᾷ μέχρι τινὸς διαστήματος τὰ ὕδατα αὐτῆς, ἅπερ, δυνάμει μύλου εἰς

Βράδανον ἀναβρύουσιν αὖθις κατ' ἀπωτέραν ἀπόστασιν· ἀπὸ τῆς Πάληκας καὶ ἀπὸ τῶν πέριξ τοῦ Σκριπεροῦ φαίνονται διακεκριμμένως αἱ κοιλάδες τῆς Ῥάπας καὶ τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου.

Εἰσὶ καὶ ἄλλαι κοιλάδες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐλάσσονες.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

* ΠΟΤΑΜΙ, * ΜΕΣΟΓΓΙ. Αρδεύοντες τὸ τμῆμα τῆς Λευκίμνης, ἐκδίδουσιν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Ἠπείρου· αἱ ἐκβολαὶ αὐτῶν καθίσταντα πολλάκις ἀβαθέστεραι τοῦ λοιποῦ τοῦ κύτους διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐπισωρευομένην ἄμμον, ὥστε σκάφαι ὑπὲρ τὸ μέτριον πεπληρωμέναι δυσκόλως ἐνίοτε διαβαίνουσιν.

* ΠΟΤΑΜΟΣ, διαβρέχει μέρος τῶν πρὸς δυσμὰς προαστείων καὶ ἐκδίδωσιν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Ἠπείρου.

* ΔΙΣΣΟΠΟΤΑΜΟΣ, διέρχεται διὰ πολλῶν χωρίων τοῦ τμήματος Γυροῦς καὶ εἶναι ὁ μόνος τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ποταμῶν, ὃς πλημμυρῶν, προξενεῖ ἐνίοτε βλάβην.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τεσσάρων μικρῶν ποταμῶν, ὑπάρχει καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον ῥυάκων καὶ χειμάῤῥων, ὧν τὰ ὕδατα ἐκ τῆς κατὰ τοῦτο ἀφροντισίας φθείρουσι καθ' ἕκαστον ἔτος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μέγα μέρος τῶν πεδιάδων τῆς νήσου.

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΑΙ.

Εἰσὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ νήσου καὶ πάντες φυσικοὶ καὶ χαρίεντες, χορηγοῦντες ἄριστον καὶ ποτιμώτατον ὕδωρ, καταρδεύοντες τὰ πέριξ καὶ στρέφοντες πολλοὺς μύλους· οἱ κυριώτεροι εἰσὶν οἱ ἑξῆς

* ΝΙΦΕΣ, στρέφει 24 μύλους.

* ΚΥΠΡΙΑΝΑΔΕΣ » 7 »

* ΜΕΛΙΣΣΟΥΔΙ, » 16 » οὗτος κατοῤῥέει ἀπὸ μεγίστου ὕψους ὁρμητικὸς καὶ χειμαῤῥώδης, διέρχεται ἀνὰ μέσον τῶν δασῶν διὰ χιλίων διεξόδων, καὶ δὲν ἀρδεύει τοὺς πλησιοχώρους ἀγροὺς, ἀλλ' ἀραιοῦται, ἐξατμίζεται καὶ ἐξαφανίζεται.

* ΚΑΡΔΑΚΙ, οὗτος ἦν ποτε τῶν σημαντικωτέρων κατοῤῥαντῶν· ἀλλ' ἀφ' ὅτου οἱ Ῥῶσσοι ἐκανονοβόλησαν τὸ φρούριον τῆς πόλεως, ἀπώλεσε πολὺ τῆς προτέρας δυνάμεως, καὶ ἤδη εἶναι πίδαξ μόνον ἁπλοῦς κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τῷ Ἱπποκράτει θέσιν· ἠθέλησαν μετὰ ταῦτα διὰ τῆς τέχνης νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν φύσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔβλαψαν αὐτὴν, ὡς συνεχέστατα συμβαίνει κατὰ παρομοίας περιστάσεις.

* ΣΤΑΥΡΟΣ, * ΓΑΣΙΟΥΡ, | οὐ πόῤῥω τοῦ Καρδακίου [illegible] αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ [illegible] τῶν βράχων, [illegible] καὶ στρέφουσι 2. μύλους εἰς [illegible]

Εἰσὶ καὶ ἄλλοι κατα[illegible] ἐν τῇ [illegible] ΚΑΜΑΡΙΑΔΑ εἶναι [illegible] διὰ τὴν [illegible].

ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ

* Τὸ τῆς ΚΟΡΙΣΣΙΑΣ [illegible] τὴν [illegible] τοῦ [illegible] τῆς [illegible].

* Τὸ τῆς [illegible] τοῦ [illegible] τῆς [illegible].

* Τὸ τοῦ [illegible] τὸ [illegible] τῆς [illegible] τοῦ [illegible] τῶν [illegible]. Τὸ [illegible] ἦν ποτε ὁ [illegible] τῆς [illegible] ἐν

ἡ φιλοκέρδεια μετέβαλεν εἰς φθοροποιὸν τῆς ὑγείας ἰχθυοτροφεῖον.

ΤΕΛΜΑΤΑ.

Τὰ τῆς ῬΟΠΑΣ, τῆς ΚΟΝΤΟΚΑΛΗΣ, τοῦ ἼΨΟΥ, τῆς ΚΟΥΝΟΥΠΕΝΑΣ, τῆς ΚΑΒΡΟΛΙΜΝΗΣ κτλ. ὧν αἱ φθοροποιαὶ ἀναθυμιάσεις καθιστῶσι νοσώδη δέκα ἢ δώδεκα χωρία τοῦ κέντρου· ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας προέρχονται κυρίως οἱ τοὺς διαφόρων μερῶν τῆς νήσου κατοίκους μαστίζοντες πυρετοὶ ὧν αἱ περιοδικαὶ ἐπάνοδοι ἐξεσθενοῦσι τὰ σώματα καὶ δίδουσιν ἕξιν μελαγχολικὴν καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὡς καὶ αἱ ἐπιδημίαι καὶ αἱ ἐπιζωοτίαι αἱ κατὰ τὸ θέρος καταφθείρουσαι πολλάκις τὰ πλησιόχωρα· τὸ αἴτιον τοῦτο τῆς φθορᾶς κατέστη τοσοῦτον ἰσχυρὸν κατὰ δύο περίπου αἰῶνας, ὥστε πολλαὶ κοινότητες ἀπώλεσαν τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων αὐτῶν· πάντα δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα καὶ τὰ τέλματα δύνανται νὰ ἀποξηρανθῶσιν ἄνευ οὔτε μεγάλης δυσκολίας οὔτε πολλῶν ἐξόδων.

ΠΟΛΙΣ.

ΚΟΡΚΥΡΑ ἢ ΚΕΡΚΥΡΑ, πόλις πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου νήσου, κτίσμα Ναυσιθόου (1). — Οἱ Κερκυραῖοι ἀνέθεσαν ποτὲ δύο ταύρους χαλκοῦς, ἔργα Θεοπόμπου Αἰγινήτου τὸν μὲν εἰς Ὀλυμπίαν, τὸν δὲ εἰς Δελφοὺς δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ταῦρος ἀποχωριζόμενος καθ' ἑκάστην τῆς λοιπῆς ἀγέλης καὶ κατερχόμενος ἀπὸ τῆς νομῆς εἰς τὴν θάλασσαν, ἐμυκᾶτο· ὥστε ὁ βουκόλος ἀπορήσας ἐπὶ τῷ πράγματι καὶ καταβὰς, εἶδε πλῆθος ἀναρίθμητον θύνων, καὶ εἰδοποίησεν εὐθὺς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως· θέλοντες δὲ οὗτοι νὰ

---

(1) Ἴδε Κέρκυρα νῆσος.

ἀγρεύσωσι τοὺς θύνους, ἀλλ' εἰς μάτην ταλαιπωρούμενοι, ἀπέστειλαν θεωροὺς εἰς Δελφοὺς, καὶ οὕτω κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ μαντείου τὸν μὲν ταῦρον ἔθυσαν τῷ Ποσειδῶνι, τοὺς δὲ θύνους ἅμα μετὰ τὴν θυσίαν ἀγρεύσαντες, κατεσκεύασαν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῆς ἄγρας τὰ δύο εἰρημένα ἀναθήματα (1). — Ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Ἤλιδος, ἄνωθεν τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως ἦν στοὰ λεγομένη τῶν Κερκυραίων εἰς δύο σειρὰς στηλῶν ὧν ἡ μία ἦν τετραμμένη πρὸς τὴν πόλιν (2).

* Κέρκυρα κοιν. Κορφοὶ, πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ πάσης τῆς Ἑπτανήσου, κατὰ τὸ μέσον τῆς πρὸς ἀνατολὰς παραλίας, ἀπέναντι τῆς Σκάλας τῶν Σαγιάδων τῆς Ἀλβανίας, ὀχυρωτάτη καὶ μία τῶν πολεμικωτέρων καὶ δυσπορθητοτέρων πόλεων τῆς οἰκουμένης· ἐπὶ ἀκρωτηρίου πετρώδους προβάλλοντος εἰς τὴν θάλασσαν κεῖται τὸ παλαιὸν φρούριον περικυκλούμενον πανταχόθεν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, πλὴν τῆς πρὸς τὴν ξηρὰν πλευρᾶς ἣ σκεπάζεται ὑπὸ δύο προχωμάτων καὶ βαθείας τάφρου ἐκτεινομένης ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν· κάτωθεν τοῦ φρουρίου τούτου κεῖται ἡ πόλις καὶ παρ' αὐτὴν ἕτερον φρούριον ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Μάρκου ὑπερκείμενον τῷ ἀπέναντι ὄρει τοῦ Ἀβραὰμ ὃ ἦν πρότερον ὑψηλὸν, ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου κατὰ πολὺ μέρος ἐξωμαλίσθη· τὸ ὀχυρότατον τοῦτο φρούριον τῆς Κερκύρας κατεσκευάσθη δι' ἐξόδων ἁπάσης τῆς Εὐρώπης ὡς προπύργιον κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλ' ἡ Μεγάλη Βρετανία κατηδάφισεν αὐτὸ ἤδη καὶ συνεκέντρωσε τὴν φύλαξιν τῆς πόλεως εἰς τρία μέρη = τὴν ἀκρόπολιν, τὸ νέον λεγόμενον φρούριον καὶ τὴν πρὸ τοῦ λιμένος μικρὰν νῆσον

---

(1) Παυσ. Φωκ. κ. 9. (2) Ἑορτοὶ καὶ Ἑταῖραι Ἑλλάδος Τ. 2, σ. 180.

Βίδο· ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο χάριν οἰκονομίας, διότι πρὸς φρούρησιν τῶν παλαιῶν ὀχυρωμάτων ἀπῃτεῖτο ἀριθμὸς 35,000 ἀνθρώπων, πρὸς φύλαξιν δὲ τῶν τριῶν τούτων φρουρίων ἀρκοῦσι μόνον 2,000 καὶ ἡ φύλαξις γίνεται ἐπίσης καλὴ ὡς καὶ πρότερον· ἡ μεγάλη Βρετανία ἐξώδευσε πρὸς τοῦτο 400,000 λιρ. στερλ. — Ἡ πόλις περιέχει 18,000 κατοίκων· εἶναι δὲ ὑγιεινοτάτη, μάλιστα κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν, τὸ βορ-δυτικὸν καὶ τὸ βόρειον ὅπου μεταξὺ 3000 κατοίκων εὑρίσκονται ἴσως 50 ἑκατοντούτεις. — Ἀγοραὶ εἰσὶ δύο· ἡ μὲν ἔξω τῆς πόλεως λεγομένη τῆς Ἠπείρου ἔνθα εἰσὶ τὰ ἰχθυοπωλεῖα καὶ κρεωπωλεῖα, ἡ δὲ ἔξωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης ὅπου πωλοῦνται πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· ἡ πρώτη εἶναι καλῶς κατεσκευασμένη κατὰ σχέδιον κυκλοτερές, ἡ δευτέρα προσωρινὴ καὶ ξυλίνη. — Τυπογραφίαν οἱ Γάλλοι πρῶτοι κατέστησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18' αἰῶνος· ἡ Ἐνετικὴ πολιτικὴ οὐδέποτε προηγουμένως ἐπέτρεψε τὴν χρῆσιν τοῦ τοσοῦτον κοινωφελοῦς καταστήματος. — Ἐφημερὶς Ἰωνικὴ ἐκδίδεται εἰς Κέρκυραν Ἑλληνιστὶ καὶ Ἰταλιστὶ περιέχουσα τὰ πρακτικὰ τῆς κυβερνήσεως, τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα πολιτικὰ συμβάντα, τὰς φιλολογικὰς εἰδήσεις ἢ ἀνακαλύψεις κτλ.· αἱ πλείους τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων λαμβάνονται πρόσφατοι· ἡ τοῦ Λονδίνου ἔρχεται καθ' ἑβδομάδα. — Ἡ πόλις φωτίζεται τὴν νύκτα, αἱ ἀγυιαὶ καθαρίζονται καὶ βρέχονται κατὰ τὸ θέρος, καὶ μάλιστα αἱ νεωστὶ κατεσκευασμέναι, αἱ μεγάλαι καὶ αἱ λιθόστρωτοι. — Ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως εἶναι ἀγγλικὴ καὶ σύγκειται ἐκ 2000 περίπου στρατιωτῶν· ἐκτὸς ταύτης ὑπάρχει καὶ μικρόν τι σῶμα ἱππικὸν χωροφυλάκων Ἑλλήνων, καὶ ἕτερον παρόμοιον σῶμα ἀστυκῆς φυλακῆς, καὶ ἔτι τρίτον ἱκανῶς πολυάριθμον ἐξ ἀνθρώπων

τοῦ ὄχλου (milizia)· τὰ τρία αὐτὰ σώματα σύγκεινται ἐκ χωρικῶν ὁπλοφορούντων κατά τινας περιστάσεις ὑπὸ ἰδίους αὐτῶν δεκάρχους καὶ ἑκατοντάρχους θεωρουμένους ὡς ἐν διηνεκεῖ ἐνεργείᾳ ὑπηρεσίας· σύστημα ἄρεστον καὶ ἐπωφελέστατον, διότι δὲν ἀφαιρεῖ βραχίονας ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν τόπῳ ἔνθα ἀμφότεραι χρήζουσιν ἐμψυχώσεως. — Ἡ πόλις τῆς Κερκύρας εἶναι κακῶς ᾠκοδομημένη· αἱ οἰκίαι εἰσὶ πυκναί, συνεσφιγμέναι καὶ ἄκρως ὑψηλαί, αἱ δὲ ἀγυιαὶ στεναὶ καὶ ἑλικοειδεῖς· οὐδὲν παλαιὸν οἰκοδόμημα ὁπωσοῦν ἀξιόλογον σώζεται· ὁ μόνος καλλωπισμὸς τῆς πόλεως εἶναι ἡ νεόκτιστος οἰκία τοῦ Ἁρμοστοῦ μετὰ τῆς ἔμπροσθεν αὐτῆς καταφύτου καὶ κατασκίου πλατείας. — Οἱ Ἄγγλοι πρό τινος καιροῦ κατασκευάσαντες ὑδραγωγόν, μετωχέτευσαν εἰς τὴν πόλιν ἄφθονον ὕδωρ ἀπὸ τριῶν ὡρῶν διαστήματος· πρότερον πρὸς χρῆσιν τῆς πόλεως ἦν μόνον τὸ εἰς δεξαμενὰς συναγόμενον ὄμβριον ὕδωρ καί τινα φρέατα, ὧν τὸ ὕδωρ μετέφερον εἰς τὰς οἰκίας ἄνθρωποι ὑδροφόροι· ἦσαν δὲ οὗτοι Ἀλβανοὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς καὶ ἐκέρδισαν πολλὰ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου· ὡς δὲ μετεβιβάσθη ἡ πηγὴ εἰς τὴν πόλιν, ἐπανῆλθον οἱ ὑδροφόροι εἰς Ἀλβανίαν, ἔνθα ἔκτισαν χωρίον Κανίπολιν ἀπέναντι τῆς Κερκύρας. — Μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως Κερκύρας διαπρέπει ἡ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, προστάτου τῆς νήσου. Ὁ Ἅγιος οὗτος, μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον, ἐν ᾗ παρευρέθη ὡς ἐπίσκοπος Τριμηθοῦντος, ἀποθανὼν ἐτάφη ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐκεῖθεν τὸ λείψανον αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἕβδομον αἰῶνα ὁμοῦ μετὰ τοῦ λειψάνου τῆς Αὐτοκρατείρας Θεοδώρας συζύγου τοῦ Εἰκονοκλάστου ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου. Ἡ ἰδιοκτησία τούτου τοῦ ἁγίου λειψάνου μετέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὰ τέκνα τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ,

καὶ εἶτα ἐξ ἐπιγαμβρίας περιῆλθεν εἰς τὸν κόμητα Σταματέλλον Βούλγαρην, δοθεῖσα τῷ οἴκῳ αὐτοῦ αἰωνία κληρονομία διὰ διαθήκης τῆς Ἀσημίνης Βούλγαρη τῷ 1571. Ἡ Ἑνετικὴ κυβέρνησις διὰ διαταγμάτων αὐτῆς κατὰ τὰ ἔτη 1669 καὶ 1775 ἀναγνωρίσασα ἰδιοκτήμονα τοῦ λειψάνου τὴν ῥηθεῖσαν εὐγενῆ οἰκογένειαν, ἣ καὶ μέχρι τοῦδε ἀπολαμβάνει τὸ προνόμιον τοῦτο, διέταξε διαφορους κανονισμοὺς περὶ διαχειρίσεως τῶν τῷ Ἁγίῳ διωρισμένων εἰσοδημάτων καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένων κτημάτων· τὸ σῶμα τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος εἶναι προσέτι καὶ πρὸς τοὺς φυσιολόγους ἀντικείμενον δικαίας περιεργείας· εἶναι μαλακὸν καὶ ἐλαστικὸν καὶ ὡς διαπνέον, ἐνταυτῷ δὲ καὶ πυκνὸν, ἀδιάλυτον καὶ ἀδιάφθορον· τὰ ἐξέχοντα μέρη τοῦ προσώπου αὐτοῦ πλατύνονται, καὶ αὖθις ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν θέσιν, ὁσάκις προωσθῶσι κατὰ τοῦ κρυστάλλου τῆς θήκης, ἐν ᾗ ἵσταται ὄρθιον, ὅτε φέρεται μετὰ πομπῆς κατὰ τὴν πόλιν· οἱ πόδες αὐτοῦ, δεχόμενοι ἀπὸ τεσσάρων ἤδη αἰώνων ἐν τόπῳ θερμῷ, ὡς ἡ Κέρκυρα, μυριάδας ἐνθέρμων καὶ ὑγρῶν ἀσπασμῶν, οὐδέποτ' ἔπαθον τὴν ἐλαχίστην ἀλλοίωσιν· πάντα τὰ εἰρημένα, ἂν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιβαίνοντα εἰς τοὺς κοινοὺς νόμους τῆς φυσικῆς, εἰσὶν ὅμως βέβαια, ἀναντίῤῥητα καὶ εὐαπόδεικτα. — Τὸ σῶμα δῆς Αὐτοκρατείρας Θεοδώρας, ὃ, ὡς προείρηται, ἐκομίσθη εἰς Κέρκυραν συνάμα μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἶναι ἐντεταφιασμένον ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς νήσου. — Τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἅπερ σώζονται ἐν ἀποστάσει 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς ἐνεστώσης ἀποτελοῦσι μέρος τῶν προαστείων· τὰ δὲ ὅρια αὐτῆς διαγράφονται διὰ σειρᾶς λόφων χαριέντων ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ τῶν δύο αὐτῆς λιμένων ἀφ' ἑτέρου καλουμένων ἤδη Πέραμα

καὶ Ἀνεμόμυλος. Καθ' ἕκαστον βῆμα ἀπαντῶνται ἐνδείξεις τῆς ποτὲ ὑπάρξεως ἐκείνης τῆς πόλεως· πανταχοῦ πέτραι καὶ λείψανα οἰκοδομῶν εὑρίσκονται ἢ ἐντὸς τῆς γῆς ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· τὰ κάλλιστα τούτων εἰσὶ ναὸς μικρὸς εὑρεθεὶς κατὰ τύχην πρό τινος καιροῦ ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα 1 ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ γηλόφου παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, καὶ ὃς ἐκ τῆς θέσεως φαίνεται ὅτι ἦν καθιερωμένος τῷ Ποσειδῶνι· ἐπειδὴ δὲ πρό τινος χρόνου ὁ βράχος, ὑφ' ὃν ἦν ᾠκοδομημένος, πεσὼν κατεπλάκωσεν αὐτόν, σώζονται ἤδη ἐξ αὐτοῦ μόνον κίονες τινὲς καὶ αὐτοὶ συντετριμμένοι καὶ κατακείμενοι· ὁδὸς δὲ περικαλλὴς ἄγει ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τοῦτον τὸν τόπον, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐν μέσῳ παντοίων καρπίμων δένδρων, ὡς συκῶν, ἐλαιῶν, ῥοδακινεῶν καὶ πορτοκαλεῶν· ὥστε ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῶν εὑρίσκει ὁ διερχόμενος μεγαλοπρεπῆ καὶ τερπνὴν περιδιάβασιν· εὑρέθησαν προσέτι πρό τινος χρόνου καὶ δεξαμεναὶ περίεργοι καὶ κεφαλαὶ μαρμάριναι καλῶς διατετεχνημέναι, πολλαὶ εἰκόνες γεγλυμμέναι ἐπὶ χαλκοῦ, πολλὰ νομίσματα κτλ. ἔτι δ' εὑρέθη τεθαμμένον ἐν τῇ γῇ εἰς βάθος δύο σπιθαμῶν ἄγαλμα τῆς Ἐλειθυίας ἐντελεστάτης τέχνης καὶ ὡραιότητος, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ θεὰ αὕτη ἐλατρεύετο ἐν Κερκύρᾳ. — Οὐ πόῤῥω τῶν ὑπογείων ὑδραγωγῶν ὑπάρχει ναὸς εὐρύχωρος, ἐν ᾧ ἡ λατρεία τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ διεδέχθη τὴν τῶν εἰδώλων· ἀνηγέρθη δέ, κατὰ τὴν ἐπιγραφήν, ἐπὶ Ἰοβιανοῦ.

ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ.

Εἴκοσι προάστεια ἔχει ἡ πόλις Κέρκυρα, ὧν τὰ κύρια εἰσί· ΠΟΤΑΜΟΣ, ΜΑΝΤΟΥΚΙ, ΓΑΡΓΥΡΑ, ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ, ΚΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΦΟΙΝΙΚΙΑ, ΑΦΡΑ κτλ. καὶ

περιέχουσι 30,000 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ καὶ τῶν ξένων· ὁ περὶ αὐτὰ τόπος εἶναι χαριέστατος, πλούσιος, χλοερὸς, κατάσκιος, παραθαλάσσιος· οἱ ἐν τῷ μεταξὺ ἀγροὶ εἰσὶν εὔφοροι καὶ ποτίζονται δι' ὑδάτων πηγαίων, γλυκῶν, πολλάκις χειμάῤῥωδῶν, ἀποτελούντων πανταχοῦ ἐδάφη ἀνθηρὰ, κήπους λαχανοφόρους, καρποφόρους καὶ τερπνοὺς, ἔνθα ἔαρ σχεδὸν διηνεκὲς διαλάμπει καθ' ἅπαν τὸ ἔτος.

Ἐκ τῶν πολλῶν χωρίων τῆς νήσου τὰ κυρίως ὑγιεινότατα εἰσὶ =

* ΠΕΡΙΘΙΑ, ΣΤΡΙΝΙΑΑ, ΠΕΡΟΥΛΑΔΕΣ, ΑΥΛΙΩΤΗΣ, ΑΦΙΟΝΗ, ΒΙΣΤΟΝΑ, ΚΡΙΝΙ, ΜΑΚΡΑΔΕΣ καὶ ΠΡΙΝΙΛΑ· τὰ δὲ κατὰ δεύτερον λόγον ὑγιεινὰ εἰσὶ = ΒΑΔΑΝΙΑ, ΣΚΡΙΠΕΡΟ, ΛΑΚΩΝΕΣ, ΣΩΚΡΑΚΙ, ΥΨΗΛΗ ΘΕΟΤΟΚΟΣ, ΑΓΙΟΙ ΔΕΚΑ, ΚΑΛΑΦΑΤΙΩΝΕΣ, ΠΕΛΗΚΑ, ΑΝΩΓΑΡΟΥΝΑ, ΒΑΡΙΠΑΤΑΔΕΣ, ΑΙΑΠΑΔΕΣ, ΕΠΙΣΚΕΨΙ, ΝΙΦΕΣ, ΟΜΑΛΗ, ΖΥΓΟ, ΑΓΙΟΙ ΔΟΥΛΟΙ, ΣΠΑΡΤΙΛΑ, ΣΙΝΙΕΣ, ΛΑΕΙΜΑΤΑΔΕΣ, ΓΑΣΤΟΥΡΙ, ΣΙΝΑΡΑΔΕΣ, ΚΟΡΑΚΙΑΝΑ, ΣΠΑΓΟΣ, ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑ, ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ, ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΟΣ, ΜΕΣΑΡΙΑ, ΜΑΓΟΥΛΑΔΕΣ καὶ ΑΝΩ ΚΑΡΟΥΣΑΔΕΣ. Πάντα τὰ λοιπὰ χωρία, τὰ κείμενα δηλαδὴ κατὰ τὸ νότιον, τὸ νοτ-ανατολικὸν καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον νοσώδη.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω χωρίων τὰ κατὰ τὰς καλλίστας θέσεις κείμενα εἰσὶ τὰ ἑξῆς =

* ΠΕΛΗΚΑ· ἡ ὅρασις θέλγεται ἐκτεινομένη ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως τόπου λίαν πεποικιλμένου καὶ χαριεστάτου, ἔχουσα πλατεῖαν θάλασσαν ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ ἀφ' ἑτέρου βράχους ὑπερηφάνως ὑψουμένους καὶ τὴν μακρὰν κοιλάδα τῆς Ρόπας.

* ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑ· τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι καὶ ἡνωμένη μετὰ τῆς πόλεως διὰ γεφύρας· κεῖται παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, μεταξὺ φρουρίου παλαιοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐσχάτου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἡρακλῆς· κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει μοναστήριον τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πλουσιώτατον.

* ΝΙΦΕΣ, καταῤῥάκτης φυσικὸς καὶ δύο πηγαὶ ἀναβλύζουσαι ἐκ πλευρῶν βράχου ῥέουσι πλησίον τοῦ χωρίου καὶ ἀρδεύουσι τὰ πέριξ πεδία.

Ἐπίσης καλὰ καὶ εὔμορφα εἰς χωριστὰς θέσεις εἰσὶ τὰ ἑξῆς = ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ, ΚΟΥΚΟΥΡΙΤΑ ὅπου ἐστὶν ἡ οἰκία τοῦ κόμητος Καποδιστρίου, ΑΓΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, ΕΡΜΟΝΟΣ, ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ, ΑΝΩ ΓΑΡΟΥΝΑ, ΥΨΗΛΗ ΘΕΟΤΟΚΟ καὶ ΣΟΚΡΑΚΙ· κατὰ τὸ χωρίον Ὑψηλὴ Θεοτόκο ὑπάρχει μοναστήριον πλουσιώτατον. Πολλὰ τῶν χωρίων τῆς νήσου τὰ μέγιστα περιέχουσι 1000 κατοίκους καὶ ἐπέκεινα. — Ἐκτὸς τῶν ἄλλων μοναστηρίων εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου καὶ δύο μοναστήρια καλογραιῶν.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς πόλεως Κερκύρας εἶναι μικρός, ἀλλ' ἄριστος καὶ ἀσφαλέστατος· κεῖται πρὸς τὸ μέσον τοῦ πορθμοῦ· τὸ δὲ ἀγκυροβόλιον εἶναι παρὰ τὸ μικρὸν νησίον Βίδο· παρὰ τὸν λιμένα ἐκτείνεται μεγαλοπρεπὲς ἐπίπεδον ἐφ' οὗ εἰσὶ τὰ κάλλιστα ἀρχεῖα οἰκοδομηθέντα πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ τοῦ ἁρμοστοῦ Θωμᾶ Μαιτλάνδου· κατάντικρυ βρύσις ἑλληνικὴ ἐπὶ θέσεως χαριέσσης ἀφ' ἧς ἐκτείνεται ἡ ὅρασις ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῶν δασωδῶν ὀρέων τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τοῦ Ἀλκινόου· κατὰ δεξιὰν παρίσταται σειρὰ νέων οἰκοδομῶν καὶ στηλῶν διαχω-

ριζουσῶν τὸν τόπον τοῦτον ἀπὸ τῶν ἀτραπῶν καὶ τῶν ταπεινῶν οἰκιῶν τῆς παλαιᾶς πόλεως· κατὰ δὲ ἀριστερὰν πρὸς τοὺς πόδας τῶν βράχων τῆς ἀκροπόλεως εἰσὶ τὰ παλαιὰ Ἐνετικὰ ἀρχεῖα ὅπου κατέστη ἔπειτα τὸ πανεπιστήμιον.

ÓΡΜΟΙ.

* Ὁ τοῦ ΓΟΒΊΝΟΥ κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν τῆς νήσου, ἀπέχων 4 μίλ. Ἀγγλ. 1 ὥρ. 20 λ. ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸ βορ-δυτικόν· οὗτος εἶναι ὁ ἄριστος τῶν ὅρμων καὶ τὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται ἐν αὐτῷ ἐν ἄκρᾳ ἀσφαλείᾳ· τὸ στόμιον αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτο στενὸν, ὥστε δύναται νὰ κλείεται δι' ἁλύσεως· οἱ Ἐνετοὶ ἔκτισαν ποτὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀποθήκας, στρατῶνας καὶ μικρὸν ναύσταθμον οὗ σώζονται τὰ λείψανα· παρὰ τοῦτον τὸν ἥσυχον ὅρμον εὑρίσκεται θήρα καὶ ὕδατα ἄφθονα· ἀλλ' ὁ ἀὴρ εἶναι ἀκάθαρτος ἐκ τῶν τελμάτων· ἀπέναντι τοῦ ὅρμου ὑπάρχει σκόπελος ἍΓ. ΔΗΜΉΤΡΙΟΣ καλούμενος καὶ ἐπ' αὐτοῦ λοιμοκαθαρτήριον.

* Ὁ τῆς ἉΓ. ΑἸΚΑΤΕΡΊΝΗΣ (Κασσιόπης) κατὰ τὸ βόρειον· τὰ προσορμιζόμενα ἐν αὐτῷ πλοῖα φυλάττονται ἀπὸ τῆς προσβολῆς τῶν ἀνέμων, τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ, τοῦ βορείου, τοῦ βορ-δυτικοῦ καὶ τοῦ νοτ-δυτικοῦ· ὄπισθεν τοῦ ὅρμου τούτου εἰσὶ γαῖαι χθαμαλαὶ ἀφθονοπαρόχου γονιμότητος, ὑποκείμεναι δὲ εἰς συνεχεστάτας πλημμύρας· τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ νοσωδέστατον τῆς νήσου ἐκ τῆς γειτνιάσεως τοῦ μεγάλου ἰχθυοτροφείου τοῦ Βουθρωτοῦ· παρὰ τὸν ὅρμον τοῦτον ὑπῆρξεν ἡ πόλις Κασσιόπη ἧς σώζονται λείψανα· ὁ ναὸς τοῦ Κασσίου Διὸς ὑφίσταται μεταβεβλημένος εἰς ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας λεγομένης Κασσοπίτρας· πηγαὶ ὕδατος ῥέουσιν ἡσύχως διὰ γῆς εὐφορωτάτης ἀλλ' ἀκατοικήτου διὰ τὸ νοσῶδες· ἡ πόλις αὐτὴ ὑφίστατο ἔτι

ἐπὶ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου καὶ ἦν Θρόνος ἐπισκοπῆς· τρεῖς ἐπιστολαὶ τοῦ ῥηθέντος ἁγίου βεβαιοῦσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς· ὁ Κικέρων ὃς ἀπὸ Κερκύρας μετέβη εἰς Ἰταλίαν λέγει ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Κορκύρας μέχρι τῆς Κασσιόπης ἀπόστασις εἶναι 120 σταδίων=6 ὡρῶν.

* Ὁ τῆς ΑΦΙΌΝΗΣ (Ἀμφιπάγου) κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν μικρὰ μόνον πλοῖα φυλάττονται ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων· ἐρείπια παλαιᾶς ἀκροπόλεως σώζονται ἐπὶ ἄκρας βράχου· ἡ θέσις εἶναι χαριεστάτη· ὁ ἀὴρ εὐκραέστατος καὶ ὑγιεινότατος· ἡ γῆ πετρώδης καὶ τὸ ὕδωρ εὐποτώτατον καὶ εὐστόμαχον· ἐκ τούτων πάντων οἱ κάτοικοι εἰσὶν εὔρωστοι καὶ εὐκίνητοι μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρως καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἀναλαμβάνουσιν ἐνταῦθα ταχέως τὴν ὑγείαν καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν· οἰκίαι τινὲς χωρικαὶ εἰσὶν ᾠκοδομημέναι ἐπὶ ἐρειπίων φρουρίου.

* Ὁ τῆς ΦΟΙΝΙΚΙΑΣ· ἡ θέσις αὐτοῦ εἶναι κατὰ τὸ νότιον, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ τὸ βόρειον ἐν ἀποστάσει 4 4/5 μιλ. Ἰταλ. ἀπὸ τῆς πόλεως· ὁ ποταμὸς τὸ Μεσόγγι ἐκδίδει εἰς τοῦτον τὸν ὅρμον, ἐν ᾧ στόλος ὁλόκληρος δύναται νὰ ἐλλιμενισθῇ μετ' ἀσφαλείας. Βρύσεις γλυκοῦ ὕδατος, παρ' ἃς στρέφονται πολλοὶ μῦλοι καταρδεύουσι περὶ τὴν Φοινικιὰν πορτοκαλῶνας καὶ δάση εὐρύχωρα καὶ χαρίεντα.

* Ὁ τοῦ ΎΨΟΥ κατὰ τὸ βόρειον τοῦ Γοβίνου· φλέβες γύψου εὑρίσκονται κατὰ τὴν παραλίαν ταύτην, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὅρμος· εἰσὶ δὲ νοσώδη τὰ μέρη ταῦτα διὰ τὰ κατὰ τὸ θέρος ξηραινόμενα τέλματα. — Ἐν ἔτει 1716 ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτου τοῦ Γ'. στρατὸς Ὀθωμανικὸς ἀπέβη ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Ὕψου, ἵνα πολιορκήσῃ τὴν πόλιν· ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ κόμητος καὶ στρατάρχου (maréchal) Σουλεμβούγου, ὃς διαπρέψας πρότερον κατὰ τὰς ἐκ-

ςρατείας τοῦ πρίγκιπος Εὐγενίου, ἐφύλαξεν ἀνδρείως ἔπειτα τὸ φρούριον τῆς Κερκύρας, διὸ καὶ ἠξιώθη τοῦ πρὸ τῆς πύλης τῆς ἀκροπόλεως ἐγηγερμένου μαρμαρίνου ἀνδριάντος.

* Ὁ τῶν ΔΙΑΠΑΔΩΝ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν, μέγας καὶ χωρητικὸς παντὸς εἴδους πλοίων, καὶ ὁ ἄριστος πάσης τῆς ἐξωτερικῆς παραλίας τῆς νήσου· ἡ γῆ τῶν Διαπάδων εἶναι καλλιεργημένη· διὸ καὶ ὁ ἀὴρ εἶναι ὑγιεινὸς καὶ χαρίεις.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΝ.

ὈΘΡΩΝΟΣ ἢ, κατὰ τὸν Πλίνιον, ὈΘΩΝΟΣ, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κερκύρας καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἐρικούσης.

* Φανώ· ἀπέχει τῆς Κερκύρας 7 1/5 μιλ. ἰταλ. εἶναι ἄριστα καλλιεργημένη, ἔχει ἀέρα καθαρώτατον, ὕδωρ ποτιμώτατον, καὶ οἱ κάτοικοι εἰσὶν εὔρωστοι καὶ φιλεργότατοι· αἱ νόσοι ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ εἰσὶ σπανιώταται καὶ εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὀγδοηκοντούτεις καὶ ἐννενηκοντούτεις τὴν ἡλικίαν. — Περιηγηταί τινες ἐθεώρησαν τὴν νῆσον ταύτην ὡς τὴν τῆς Καλυψοῦς· ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἀντιβαίνει ὅλως τῇ τοῦ Ὁμήρου, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι νῆσος τῆς Καλυψοῦς δὲν εἶναι ἄλλη εἰ μὴ ἡ τοῦ Γόζου. — Λείψανα ἀρχαίου οἰκοδομήματος ἐμφαίνουσι τὴν ποτὲ ὕπαρξιν μικρᾶς ἀκροπόλεως, ἧς διακρίνεται εἰσέτι ἡ κυκλοτερὴς γραμμὴ καὶ ἡ εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς εἴσοδος. Κατὰ παράδοσιν ἐγχώριον, ἡγεμονίς τις ἔθαψέ ποτε θησαυροὺς ἐν τῷ οἰκοδομήματι τούτῳ, καταφυγοῦσα εἰς τὴν νῆσον κατὰ τὸν 14 αἰῶνα.

ἘΡΙΚΟΥΣΑ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κερκύρας καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Ὀθρωνοῦ.

* Μερλέρα. Ἡ νησὶς αὕτη εἶναι χαριεστάτη· ἔχει κοιλάδας τερπνὰς, ῥύακας ῥέοντας ὑπὸ εὐσκιόφυλλα δένδρα, κή-

ΝΗΣΟΣ ΛΕΥΚΑΔΙΑ.

Λευκαδία, κατά τινας συγγραφεῖς (1) καὶ ΛΕΥΚΑΣ μετ' ἄλλους (2) κειμένη ἐγγύτατα τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀκαρνανίας ἀφ' ἧς κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος χωρίζεται διὰ στενωτάτου πορθμοῦ· ἀπέχει τοῦ Ἀκτίου 240 σταδίους = 12 ὥρ. τοῦ δὲ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου κατὰ τὸν Ἀγαθήμερον βιβλ. ά. σταδ. 700 = 35 ὥρ. τοῦ δὲ Σουνίου μιλ. γεωγρ. 30· ἦν δὲ τὸ πάλαι ἡ νῆσος αὕτη χερσόνησος τῆς γῆς τῶν Ἀκαρνάνων, συνάπτουσα τῇ ξηρᾷ διὰ μακροῦ καὶ στενοῦ ἐπὶ ἀβαθοῦς θαλάσσης ἰσθμοῦ κειμένου παρὰ τῇ θέσει ἔνθα ἦν καὶ ἡ παλαιὰ Λευκάς, ἧς καὶ σήμερον πολλὰ δείκνυνται λείψανα ἐπὶ λόφου ἐπεκτεινόμενα· εἶχε δ' ὁ ἰσθμὸς μῆκος μὲν περίπου 500 βημάτων, πλάτος δὲ 120, κατὰ τὸν Λίβιον (3)· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Ἀκαρνᾶνες ἢ Λέλεγες καὶ Λέλεξ αὐτόχθων ὑπῆρξεν ἐν Λευκαδίᾳ (4)· ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὴν Ἀκτὴν ἠπείρου, ὀνομάζων ἤπειρον τὴν περαίαν τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας, δηλαδὴ τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ ὡς πόλιν τῆς Ἀκαρνανικῆς ἠπείρου ἀναφέρει τὴν πόλιν τῆς Λευκαδίας Νήρικον ἣν εἷλεν ὁ Λαέρτης =

> Οἷος Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
>
> Ἀκτὴν ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων (5).

Περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς νήσου ὁ Στράβων παρατείνει δύο

---

(1) Θουκυδ. β. 3. κ. 94. (2) Στραβ. β. 10. σ. 451. (3) Τ. Λιβ. β. 33, κ. 17. (4) Πολιτεία Ἀριστοτ. παρὰ Στραβ. β. 7. σ. 321, 322.
(5) Ὁμ. Ὀδ. ω. σ. 377, 378.

παραγωγὰς καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην, ἣν λαμβάνει παρὰ τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἀλκμαιωνίδος, ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου, ὁ πατὴρ τῆς Πηνελόπης Ἰκάριος ἔσχε δύο υἱοὺς Ἀλύζιον καὶ Λευκάδιον καὶ ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθησαν ἡ Ἀλύζεια καὶ ἡ Λευκαδία, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τὴν καὶ πιθανωτέραν ἡ νῆσος αὕτη ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ βράχου Λευκάτα (1). Ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Λευκαδίας ἐκαλεῖτο Νήρικος καὶ ἔκειτο κατὰ τὸ βορ δυτικόν· ἐμπεσούσης δὲ ἔριδος μεταξὺ τῶν κατοίκων, μέρος αὐτῶν ἐπεκαλέσατο τοὺς Κορινθίους ἢ κατ' ἄλλην γνώμην, Κορίνθιοι πεμφθέντες ἀπροσκλήτως ὑπὸ τοῦ Κυψέλου καὶ τοῦ Γαργάσου, κατέσχον τὴν ἀκτὴν ταύτην καὶ προελθόντες μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, συνῴκισαν τήν τε Ἀμβρακίαν καὶ τὸ Ἀνακτόριον, καὶ καταλαβόντες τὴν χερσόνησον Λευκαδίαν, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς πόλεως Νηρίκου ᾠκοδόμησαν ἑτέραν πόλιν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Λευκάδα (2) καὶ οὕτως οἱ ἄποικοι Κορίνθιοι ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου ὅλης κλήρου καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν κατοίκων οὓς μὲν ἐθανάτωσαν (3), οὓς δὲ ἐξώρισαν· τοὺς δὲ τῆς πρὶν πόλεως Νηρίκου μετῴκισαν εἰς τὴν νέαν πόλιν Λευκάδα· καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀκαρνᾶνες συνενωθέντες τοῖς Ἀθηναίοις ἐθεώρουν ὡς πολεμίους τοὺς κατοίκους τῆς τε Λευκαδίας καὶ τῆς Ἀμβρακίας καὶ τοῦ Ἀνακτορίου· διὸ καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν κατὰ πάσης ἐκ τῆς στερεᾶς ἐπιδρομῆς καὶ πρὸς συντομίαν τῆς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς ἀρκτώας ἀκτὰς θαλασσοπλοΐας διώρυξαν τὸν μικρὸν ἰσθμὸν καὶ καταστήσαντες αὐτὸν πορθμόν, ἐποίησαν τὴν Λευκαδίαν ἀντὶ χερσονήσου νῆσον, καὶ ἔζευξαν τὸν πορθ-

(1) Στράβ. β. 10, σ. 452. (2) Στράβ. αὐτ. — Σκύλαξ Περιπλ.
(3) Σκύλαξ αὐτ.

μὸν διὰ γεφύρας, δι' ἧς ἐκοινώνει τοῦ λοιποῦ ἡ νῆσος κ[αὶ]
ἡ πόλις μετὰ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς (1)· εἶχε δὲ ἡ διῶρυξ
μῆκος 500 βημάτων καὶ πλάτος 125 (2)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ
θάλασσα ἦν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀβαθὴς, πᾶς ἄνεμος, τῶν
κλύδων ἐπεσώρευεν ἄμμον εἰς τὸ διώρυγμα, καὶ ἐὰν χεὶρ
ἀνθρωπίνη δὲν κατέστελλε κατὰ καιροὺς τὴν πρόοδον ταύ-
της, ὁ διορυχθεὶς ἰσθμὸς ἀνεγεννᾶτο ἐκ νέου· διὸ καὶ οἱ νεώ-
τεροι συγγραφεῖς ἐθεώρησαν τὴν Λευκαδίαν ὁτὲ μὲν ὡς
νῆσον, ὁτὲ δὲ ὡς χερσόνησον· ὅτι δὲ ὁ διορυχθεὶς πορθμὸς
οὐδέποτε εἶχε τὸ πρὸς ἐλευθέραν τῶν πλοίων διάβασιν
ἀπαιτούμενον βάθος, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Πελοπον-
νήσιοι κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πολέ-
μου θελήσαντες νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐπ' οἴκου ἀμέσως, ἠναγ-
κάσθησαν νὰ μεταβιβάσωσι τὰς νῆας αὐτῶν διὰ μηχανῶν
ὑπεράνω τοῦ ἰσθμοῦ (3), ὅπερ ἐγένετο τὸ αὐτὸ καὶ κατ' ἐπο-
χὴν μεταγενεστέραν (4)· ὅθεν διὰ τὸ πάντοτε ἀβαθὲς τῆς θα-
λάσσης, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης στάσεως τοῦ διορυχθέντος
πορθμοῦ, ἐν καιρῷ μεγάλης μόνον ἀνάγκης διεκινδύνευον
τὰ πλοῖα τὴν δι' αὐτοῦ διάβασιν· ὁ Τίτος Λίβιος [illegible],
φαίνεται, λέγων ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἦτο μὲν ἡ Λευκαδία νῆσος
διαχωριζομένη ἀπὸ τῆς στερεᾶς δι' ἀβαθοῦς [illegible]
πορθμοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου [illegible]
τὸ στενὸν διὰ [illegible] (5)· ὁ Πλίνιος [illegible]
[illegible] λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἡ Λευκαδία ἦτο [illegible]
[illegible] κατὰ τῆς στερεᾶς δι' [illegible] [illegible]
[illegible] ἐκ τῆς [illegible] τῆς [illegible] (6)· [illegible]
[illegible]

[illegible]

ὑπῆρχε σήμερον ὅτε μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε αἰώνων, ἄνευ οὐδεμιᾶς βοηθείας χειρὸς ἀνθρωπίνης πρὸς συντήρησιν τῆς παλαιᾶς διώρυγος ὑφίσταται ὅμως, καὶ ἡ Λευκαδία θεωρεῖται ὡς νῆσος, τὰ δὲ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ εἰσὶ τῷ ὄντι τοσοῦτον ἀβαθῆ, ὥστε οὐδὲν πλοῖον δύναται νὰ διαπλεύσῃ, ἐκτὸς σκαφῶν μόνον, αἳ δὲν εἰσχωροῦσι πλέον ποδὸς ἐντὸς τοῦ ὕδατος. — Ὁ πορθμὸς οὗτος εἶχε, κατὰ τὸν Πλίνιον, τριῶν σταδίων μῆκος καὶ ἀναμφιβόλως ἔλαττον σταδίου πλάτος, διότι κατὰ τὸν Τ. Λίβιον τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ ἰσθμοῦ ἦν 120 ποδῶν· μανθάνομεν παρὰ τοῦ Πολυβίου καὶ τοῦ Πλινίου (1) ὅτι ἡ διώρυξ αὕτη μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς γεφύρας καὶ τῶν παρ' αὐτὴν οἰκοδομημάτων ἐκαλεῖτο Διορυκτός. Ἡ κυριότης τῆς Λευκαδίας φαίνεται ὅτι ἐξετείνετο οὐ μόνον ἐπὶ τῆς χερσονήσου, ἀλλά, ὡς ὁ Θουκυδίδης σαφῶς ἀποφαίνεται (2), καὶ πέραν τοῦ ἰσθμοῦ, καὶ ὁ Πλίνιος καλεῖ τὴν ὅλην παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας ἀπὸ τῆς Λευκαδίας μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου Ἀκτὰς Λευκαδικάς (3)· ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι οἱ Λευκάδιοι ἐξουσίαζον μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκτίου ἀφ' οὗ ἤρχετο ἡ χώρα τῆς Κορινθιακῆς ἀποικίας τοῦ Ἀνακτορίου· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Λευκαδία ἦν ἐπίσης, ὡς εἴρηται, ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἐβοήθει αὐτοῖς κατὰ τοὺς πολέμους καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα ναῦς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Κερκυραίων (4) οἱ νικήσαντες τέλος, κατέταμον τὴν γῆν αὐτῆς, ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δι' ἔχθραν πρὸς τὴν μητρόπολιν κατέτρεχε καὶ ἔφθειρεν ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων (5). — Ἐκτὸς τῆς προειρημένης ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου καὶ τῆς μεταγενεστέρας Λευκάδος ἦν ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ἑτέρα πόλις κατὰ

(1) Πολύβ. β. 5, κ. 5.—Πλίν. β. 4, κ. 1. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.
(3) Πλίν. αὐτ. (4) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (5) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.

τινας, κατ' ἄλλους δὲ πιθανώτερον μόνον λιμὴν καὶ φρούριον Ἑλλόμενον καλούμενον (1)· ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἐπιμνημονεύεται ἡ πόλις αὕτη· ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ καταλόγῳ ἀναφέρει τὰς δύο πόλεις Κροκύλειαν καὶ Αἰγίλιπα ὡς πόλεις τῆς Λευκαδίας ἂν καὶ κειμένας κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας =

Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν (2).

Ἐξέχει δὲ εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ νότιον καὶ τὸ περίφημον ἀκρωτήριον τοῦ Λευκάτα· κατὰ δὲ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν κεῖνται αἱ νῆσοι Τηλεβοΐδες (3).

Οἱ Λευκάδιοι μετὰ τὴν Κορινθιακὴν ἀποικίαν ἀπελάμβανον πλήρη αὐτονομίαν καὶ εἶχον καὶ ἴδια νομίσματα (4). Ἐθεωροῦντο δ' οὐχὶ ὡς ὑποκείμενοι τοῖς Κορινθίοις, ἀλλ' ὡς φίλοι καὶ σύμμαχοι αὐτῶν· διὸ καὶ ὁσάκις οἱ Κορίνθιοι εἶχον ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν Κορινθίων, ἐζήτουν αὐτὴν οὐχὶ δικαιωματικῶς καὶ προστακτικῶς, ἀλλ' ὡς παρὰ φίλων ἱκετικῶς, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῇ κατ' Ἀπολλωνίας ἐκστρατείᾳ· « Καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἳ παρέσχον πέντε » [ναῦς]. Λευκάδιοι δὲ δέκα », καὶ πάλιν· « Τῆς τε Λευκά» δος καὶ τῶν ἄλλων πολέων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν » (5). Τὸ δὲ πολίτευμα αὐτῶν ἦν κατ' ἀρχὰς ἀριστοκρατικὸν μεταβληθὲν ὕστερον εἰς δημοκρατίαν, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει· « Ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς κλήρους διασώζειν· τοῦτο » δὲ λυθὲν καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν » πολιτείαν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὡρισμέ» νων τιμημάτων εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν » (6). Οἱ Λευκάδιοι μετέσχον πάντων τῶν κατὰ καιροὺς πολέμων τῆς Ἑλ-

---

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 94. (2) Ὁμ. Ἰλ. Β, σ. 633. (3) Ἰδὲ ἀκρωτήρια καὶ νῆσοι. (4) Ἰδὲ Βαίλ. καὶ πολλογρ. νομισμ. παρὰ Μιοννέτ. (5) Θουκυδ. β. 1, § 27. (6) Ἀριστοτέλους Πολιτικ. β. 4.

κάδος· καὶ κατὰ μὲν τοὺς παναρχαίους χρόνους συνεστράτευσαν κατὰ τῆς Τρῳάδος τῷ Ὀδυσσεῖ, εἰς οὗ τὴν ἐπικράτειαν περιελαμβάνετο καὶ ἡ τότε χερσόνησος καὶ ἀκτὴ τῆς ἠπείρου Λευκαδία, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπῶν τοῦ Ὁμήρου δείκνυται·

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους
Οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
Οἵ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἠδ' οἳ Σάμον ἀμφενέμοντο.
Οἵ τ' ἤπειρον ἔχον, ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο·
Τῶν μὲν Ὀδυσσεὺς ἦρχε, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος.
Τῷ δ' ἅμα νῆες ἕποντο δυώδεκα μιλτοπάρῃοι (1).

Σημειωτέον δ' ὅτι Κεφαλλῆνας νῦν μὲν τοὺς ἐκ τῆς νήσου τῆς Κεφαλληνίας λέγουσιν· ὁ δὲ Ὅμηρος πάντας τοὺς ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεῖ, ὧν εἰσὶ καὶ οἱ Ἀκαρνᾶνες καὶ ἑπομένως καὶ οἱ ἀποτελοῦντες μέρος τῆς Ἀκαρνανίας Λευκάδιοι.

Ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν μέχρι τῶν Μηδικῶν οὐδὲν γνωστὸν περὶ Λευκαδίας· κατὰ δὲ τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Ξέρξου εἰς μὲν τὴν Σαλαμῖνα ἔπεμψαν τρεῖς νῆας (2), εἰς δὲ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν παρευρέθησαν ὀκτακόσιοι Λευκάδιοι καὶ Ἀμβρακιῶται (3). Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατὰ μὲν τὰς ἀρχάς, ὅτε οἱ Κερκυραῖοι ἐπολιόρκουν τὴν Ἐπίδαμνον, συμμαχοῦντες οἱ Λευκάδιοι τοῖς Κορινθίοις, ἔδωκαν αὐτοῖς δέκα ναῦς (4)· ἔπειτα δὲ μετ' Ἀμβρακιωτῶν καὶ Ἀνακτορίων καὶ ἄλλων ὑπὸ τὸν Σπαρτιάτην ναύαρχον Κνῆμον ἐπολέμησαν πρὸς τὸν Ἀθηναῖον στρατηγὸν Φορμίωνα (5). Καταβυθισθείσης δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ μιᾶς νηὸς Λευκαδικῆς καὶ νικήσαντος τοῦ Φορμίωνος, οἱ ὑπὸ τὸν Κνῆμον πάντες εἰσέπλευσαν εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον καὶ

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β, ς. 631—637. (2) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 45. (3) Ἡρόδοτ. β. 9. (4) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (5) Αὐτ. β. 2, κ. 80. 81.

τὴν Κόρινθον, πλὴν τῶν Λευκαδίων (1). Μετὰ ταῦτα ἐστράτευσε κατὰ τῆς Λευκαδίας ὁ υἱὸς τοῦ Φορμίωνος Ἀσώπιος, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης: « Αὐτός τε δὲ (ὁ Ἀσώπιος) » πλεύσας εἰς Λευκάδα, καὶ ἀποβάσεις εἰς Νήρικον ποιού- » μενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς » τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων καὶ φρου- » ρῶν τινων ὀλίγων· καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς » ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομί- » σαντο » (2). Εὑρέθησαν δ' οἱ Λευκάδιοι κατὰ τὸν Πελο- ποννησιακὸν τοῦτον πόλεμον καὶ εἰς ἄλλας μάχας περιγρα- φομένας ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου, συμμαχοῦντες πάντοτε τοῖς Πελοποννησίοις. — Κατὰ δὲ τὴν κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρα- τείαν τῶν Ἀθηναίων, πεμφθέντος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων τοῦ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον διαπρέψαντος στρα- τηγοῦ Γυλίππου τοῦ Κλεανδρίδου, ἔδωκαν αὐτῷ καὶ οἱ Λευκάδιοι δύο ναῦς πρὸς βοήθειαν τῶν Συρακουσίων, πολιορ- κουμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Νικίου (3), καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλοι τῶν Λευκαδίων συνεστράτευ- σαν τοῖς Κορινθίοις εἰς Σικελίαν (4)· μετὰ δὲ τὴν ἧτταν καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι τυχόντες περὶ τὴν Λευκα- δίαν δέκα νῆας αἳ μετὰ τοῦ Γυλίππου ἐπολέμησαν κατ' αὐτῶν, κατεπόντισαν αὐτάς, καὶ μίαν ναῦν Λευκαδίαν πο- λεμοῦντες ἐν Ἀβύδῳ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἔλαβον (5). Κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους, ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀμύντου μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Ἑλ- λάδα, ἐγένετο καὶ ἡ Λευκαδία Μακεδονική, ὡς καὶ αἱ λοι- παὶ Ἰονικαὶ νῆσοι· ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Δημητρίου ἐπο-

(1) Θουκυδ. β. 2, κ. 92. (2) Αὐτ. β. 3, κ. 7. (3) Αὐτ. β. 3, κ. 93 (4) Αὐτ. κ. 58. (5) Αὐτ. β. 8. κ. 106.

λέμει κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἡττηθεὶς δὲ κατὰ κράτος ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς, καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν συμμάχων αὐτοῦ, ἐβιάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Μακεδονίαν, τότε οἱ Λευκάδιοι μετὰ τῶν Ἀκαρνάνων ἐν συνεδριάσει συγκροτηθείσῃ ἐν Λευκάδι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον· ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν Κερκύρᾳ τότε εὑρισκόμενος ςρατηγὸς τῆς Ῥώμης Τίτος Κουΐντιος Φλαμίνιος ἐπῆλθε μετὰ στόλου, καὶ πολιορκήσας ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου τὴν Λευκάδα, ἥτις, ὡς καὶ ἡ Ἀκαρνανία, ὑπέκυψαν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἐξουσίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 198 π. Χ. (1)· ἔμειναν δὲ πιστοὶ εἰς τὴν Ῥώμην οἱ Λευκάδιοι, οἱ Ἀκαρνᾶνες καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωνικῶν νήσων, καί τοι μεγάλως κακωθέντες καὶ τὰ πάνδεινα παθόντες κυρίως ἐπὶ τοῦ Κομμόδου, τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων τυράννων καὶ διωκτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ. — Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ςαυροφοριῶν ἐπὶ τῶν Λατίνων Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βασιλεύοντος Ἐρρίκου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου Βαλδοβίνου τοῦ Α. ὁ ἐκ Νεαπόλεως κόμης Τόκκος, ὅςις ἦν πρότερον ἡγεμὼν τῆς Κεφαλληνίας, ἔλαβε παρὰ τῆς Ἐνετίας τὴν Λευκαδίαν καὶ ἑνώσας αὐτὴν μετὰ τῆς Κεφαλληνίας, Ἰθάκης καὶ Ζακύνθου καί τινων ὑπ' αὐτὸν διατελούντων τόπων ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, ἡγεμόνευεν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἡ ἡγεμονία αὕτη διέμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν οἶκον τῶν Τόκκων ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἐνετίας· κατὰ τὸ ἔτος 1420 ὁ Κάρολος Τόκκος ἐλάμβανε τοὺς ἑξῆς τίτλους = Κάρολος ἐλέῳ Θεοῦ Δεσπότης Ῥωμανίας, Δοὺξ Λευκάδος, Κόμης Παλατῖνος Κεφαλληνίας. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Κάρολος ὁ Β'. τοὺς ἑξῆς = Κάρολος δεύτερος ἐλέῳ Θεοῦ Κύριος Ἄρτης, Δοὺξ Λευκάδος, Κόμης Παλατῖνος Κεφαλληνίας, Ἰθάκης καὶ Ζακύνθου κτλ. —

(1) Ἰδὲ καὶ Τόμ. 1, σελ. 144.

Κατὰ τὸ 1433 ὁ σουλτάνος Μουράτης ἀπεγύμνωσε τοὺς
Τόκκους τῶν χερσαίων αὐτῶν κτήσεων· διὰ δὲ τὰς νησιω-
τικάς, κατέστησεν αὐτοὺς ὑποτελεῖς τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης·
ἀλλὰ μετὰ ταῦτα οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Λευκαδίαν,
τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ζάκυνθον, καὶ τότε ὁ τελευταῖος
δοὺξ Λεονάρδος Τόκκος κατέφυγε καὶ εὗρεν ἄσυλον παρὰ
τῷ βασιλεῖ τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδῳ. — Μετὰ τὴν κατὰ
τὸ 1453 ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τοῦ σουλ-
τάνου Μεχμέτη τοῦ Β΄. ἡ Ἑλένη, μήτηρ τοῦ τελευταίου
Αὐτοκράτορος Κωνσταντίου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ καὶ Δρα-
γάση λεγομένου (1), φεύγουσα διὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κινδυ-
νεύσασα ἐκ τρικυμίας παρὰ τὴν Κεφαλληνίαν, διεσώθη κατὰ
τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Μαύρας εἰς Λευκαδίαν,
ἔνθα ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ φρουρίου μονὴν τοῦ Ἁγίου Τιμοθέου
καὶ τῆς Ἁγίας Μαύρας ἐξ ἧς καὶ ἡ νῆσος αὕτη καὶ ἡ πόλις
αὐτῆς ἀντὶ Λευκάδος ὠνομάσθησαν Ἁγία Μαύρα· ἡ δὲ ρη-
θεῖσα βασιλομήτωρ, λαβοῦσα τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ
μετωνομασθεῖσα Ὑπομονή, κατεβίωσεν ἐν τῇ μονῇ, καὶ ἀπε-
βίωσεν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ Γεώργιος Φραντσῆς, ὃς ἐπὶ τῆς τελευ-
ταίας βασιλείας ἦν πρωτοβεστιάριος καὶ συνώδευσε τὴν βασι-
λομήτορα, μεταβὰς ἀπὸ Λευκαδίας εἰς Κέρκυραν, ἐκουρεύθη
μοναχὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Ἰάσωνος
καὶ Σωσιπάτρου, μετωνομασθεὶς Γερμανὸς καὶ ἐτελεύτησε
κατὰ τὸ ἔτος 1491. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πορθητοῦ
σουλτάνου Μεχμέτου τοῦ Β΄. ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ
σουλτὰν Βαγιαζίτης μετὰ πολλὰς ἄλλας κατακτήσεις ἐν
πεσῶν καὶ κατὰ τῆς Ἠπείρου, ἐκυρίευσε καὶ αὐτὴν καὶ τὰ

---

(1) Ἡ Ἑλένη ἦν θυγάτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Δραγάση, ἡγεμόνος τῆς Μακεδονίας· ὅθεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος πατρόθεν μὲν ἦν Παλαιολόγος, τέταρτος ὢν υἱὸς τοῦ Μανουὴλ Παλαιολόγου, μητρόθεν δὲ Δραγάσης

παρ' αὐτῇ Ἰωνικὰς νήσους, ἐν αἷς καὶ τὴν Λευκαδίαν (Ἁγίαν Μαύραν)· ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ φιλοτιμηθεὶς νὰ δείξῃ τὴν μεγαλοδωρίαν αὐτοῦ, διέταξε νὰ κατασκευασθῇ γέφυρα ἔχουσα 366 ἀψῖδας καὶ φθάνουσα ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρι τοῦ φρουρίου· νὰ γίνῃ δὲ τόσον πλατεῖα, ὥστε ἅμαξα νὰ διέρχηται ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ νὰ γίνῃ ἐπ' αὐτῆς ὑδραγωγεῖον φέρον τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς καλουμένης Μεγάλης Βρύσεως εἰς τὸ φρούριον, τοὺς δὲ λίθους νὰ λάβωσιν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου· διωρίσθη δὲ διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην δαπάνη 10,000 φλωρίων Ἐνετικῶν. Λείψας δὲ νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἀρχιτέκτων τὴν γέφυραν τοιαύτην, οἵαν διώρισεν ὁ σουλτάνος, καὶ κατασκευάσας αὐτὴν στενωτέραν δι' αἰσχροκέρδειαν, ἀπεκεφαλίσθη κατὰ διαταγὴν τοῦ σουλτάνου· ἡ δὲ παλαιὰ γέφυρα, ἥτις ἔκλειε τὴν εἴσοδον τῶν πλοίων, ἔργον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εὑρίσκετο εἰς τὸ ἄκρον τὸ καλούμενον ἤδη τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀπέναντι τῆς ἠπείρου· ὁ αὐτὸς σουλτάνος κατεσκεύασε καὶ πλατεῖαν εἰς τὴν Λευκάδα. — Κατὰ τὸ 1499 ὁ ναύαρχος τῆς Ἐνετίας Πεζάρος καὶ ὁ περιώνυμος Γονζάλβος Φερνανδὲς ἀνεκτήσαντο τὰς νήσους Ζάκυνθον καὶ Λευκαδίαν. — Ἡ Λευκαδία καὶ ἡ Ζάκυνθος ἀπεδόθησαν τοῖς Ὀθωμανοῖς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1501. — Κατὰ τὸ 1658 ὁ Ἐνετὸς ναύαρχος Μαρίνης Μαρκέλλος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πλοῖα τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῆς Ζακύνθου, ἐξέπλευσε κατὰ τῆς Λευκαδίας, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποσπάσῃ αὐτὴν ἀπὸ χειρῶν τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλ' οἱ Ὀθωμανοί, ἀντιστάντες καὶ πολεμήσαντες γενναίως, ἀπέκρουσαν αὐτόν, καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἀπέτυχεν· — Κατὰ τὸ 1665 ἡ νῆσος κατέστη τρομερὸν καταγώγιον πειρατῶν· τότε ὁ γενικὸς ἐπιμελητὴς διέταξε τοὺς Κερκυραίους ὅπως παντὶ σθένει ἐξαφανίσωσι τοὺς ἐν

τῇ Λευκαδίᾳ πειρατάς· οἱ δὲ Κερκυραῖοι ἔπραξαν πᾶν ὅ,τι ἐδύναντο καὶ κατέστρεψαν τοὺς πειρατας, οἵτινες ἦσαν πανσπερμία· κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ νῆσος κατῳκήθη ὑπέρ ποτε, διότι πολλοὶ τῶν πέριξ μερῶν καταφεύγοντες εἰς αὐτὴν, εὕρισκον ἄσυλον καὶ ἀφθονίαν πραγμάτων. — Κατὰ τὸ 1684 ὁ Ἐνετὸς ναύαρχος Μοροζίνης ἤρξατο τὰ λαμπρὰ αὐτοῦ κατορθώματα διὰ τῆς ἁλώσεως τῆς Λευκαδίας· προσέβαλε τὴν Ἁγίαν Μαύραν, κατέῤῥηξε μέρος τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῆς, καὶ μετὰ διαφόρους ἐφόδους, ἐντὸς δεκαὲξ ἡμερῶν, ἐβίασε τοὺς Τούρκους νὰ παραδοθῶσιν ἐπὶ συνθήκαις. — Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Ἄγγελος Σουμίλας Λευκάδιος, ὢν στρατηγὸς Ἀγράφων, ἔχων δὲ ὑπ' αὐτὸν περίπου δύο χιλιάδας Λευκαδίων καὶ συμμαχῶν τοῖς Ἐνετοῖς, ἐπέπεσε πολλάκις κατὰ τῶν Τούρκων, καθ' ὧν μεγάλην θραῦσιν ἐπέφερε· τὴν ἀρετὴν καὶ γενναιότητα τούτου ἀνταμείβουσα ἡ Ἐνετικὴ κυβέρνησις, πολλὰς γαίας ἐν Λευκαδίᾳ αὐτῷ ἐδωρήσατο· ἐγένετο ὠφελιμώτατος οὗτος τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ, διότι ἀπελευθερώσας μέγα μέρος τῆς ἠπείρου τῆς ἀπέναντι τῆς Λευκαδίας, συνήθροιζε τὰ δέκατα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας ἐκ τῶν γαιῶν αὐτῶν, καὶ ἐξέτεινεν οὕτω τὸ κράτος τῶν Ἐνετῶν ἐν Λευκαδίᾳ· ὅθεν καὶ ἐτιμήθη διὰ τὰς γενναίας πράξεις αὐτοῦ. — Κατὰ τὸ 1686 διὰ ψηφίσματος τοῦ Ἐνετοῦ στρατηγοῦ καὶ διοικητοῦ τῆς νήσου Ἀνδρέου Ναβάγκερ ἡ Λευκαδία ἀνεγνωρίσθη ἐπισκοπὴ διατελοῦσα ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κεφαλληνίας· πρῶτος δὲ ἀρχιερεὺς αὐτῆς ἐγένετο Ἄνθιμός τις, ἀνὴρ θεοσεβέστατος. — Κατὰ τὸ 1699 ἡ νῆσος Λευκαδία παρεχωρήθη τῇ Ἐνετίᾳ ἐν πλήρει κυριότητι, δυνάμει τῆς εἰς Κάρλοβιτς συνομολογηθείσης συνθήκης. — Κατὰ τὸ 1715 ὁ στρατηγὸς τῶν Ἐνετῶν Δανιὴλ Δελφῖνος, διευθυντὴς τῶν Ἰωνικῶν

νήσων θεωρῶν τοὺς Τούρκους ἑτοίμους νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν νήσων τούτων, ὠχύρωσε κατὰ πρῶτον αὐτὰς καὶ ἔθεσεν ἐν αὐταῖς τροφὰς καὶ πολεμεφόδια· ἀλλὰ στοχασθεὶς μετὰ ταῦτα ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ διατηρήσῃ ὅλας, καὶ φοβηθεὶς μήπως οἱ Τοῦρκοι λαβόντες τινὰ τούτων ἐφωδιασμένην καὶ ὠχυρωμένην, εὐκόλως ἐπιπέσωσι καὶ κατὰ τῶν ἄλλων, ἀφήρεσεν ὅσας τροφὰς καὶ πολεμεφόδια εἶχε θέσῃ εἰς τὴν Λευκαδίαν, καὶ καταστρέψας μέρος τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῆς, μετεκόμισεν ἅπαντα εἰς Κέρκυραν καί τινας τῶν κατοίκων ὅσοι ἠθέλησαν. — Κατὰ τὸ 1716 οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκησαν τὴν Κέρκυραν· ἀλλ' οἱ Ἐνετοὶ πολεμήσαντες καὶ νικήσαντες, ἐβίασαν αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν· καὶ τότε οἱ νικηταὶ κυριεύσαντες τὸ Βουθρωτὸν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Λευκαδίαν, ἣν ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψῃ. — Κατὰ τὸ 1797 ἔπαυσε διὰ παντὸς ἡ κυριότης τῶν Ἐνετῶν, διότι τοῦ Ἐνετοῦ στρατηγοῦ Γεντίλη διαμένοντος εἰς Κέρκυραν, ἦλθον Γάλλοι κατὰ τὸν Ἰούλιον (μεσσιδὸρ, κατὰ τὴν τότε γενικὴν μετονομασίαν τῶν μηνῶν ἐν Γαλλίᾳ), τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, καὶ ἔθεσαν παρευθὺς φρουρὰς Γαλλικὰς εἰς τὰς νήσους Λευκαδίαν, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, Ζάκυνθον, Κύθηρα, ἔτι δὲ καὶ εἰς Βουθρωτὸν, Πάργαν, Πρέβεζαν καὶ Βόνιτσαν· μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ Ῥωσσοτουρκικὴ συμμαχία ἐνήργησεν ὥστε ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐγένετο ἀποστασία κατὰ τῶν κυριευόντων Γάλλων· οἱ Γάλλοι ὥρμησαν νὰ σβέσωσι τὴν ἀποστασίαν ταύτην· οἱ δὲ Κεφαλλῆνες συρόμενοι πρὸς τὰ ὀπίσω στρατηγηματικῶς ὡς νὰ ἐφοβοῦντο, ἔφερον τοὺς Γάλλους εἰς θέσεις δυσβάτους· ἐπιπεσόντες δὲ κατ' αὐτῶν αἴφνης, ἐφόνευσαν πολλοὺς αὐτῶν, καὶ ἀφώπλισαν τοὺς ἐναπομείναντας· τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν Λευκάδα· οἱ κάτοικοι ὤθησαν τοὺς

Γάλλους ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ ἀπέκλεισαν αὐτούς, ἕως ὅτου τῇ 30 νοεμβρίου 1798 ἐλθόντες δύο στόλοι, ὁ Ῥωσσικὸς ὑπὸ τὸν ναύαρχον Οὐζακὸφ καὶ ὁ Τουρκικός, ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ Γάλλους οὕτω στενῶς, ὥστε οἱ Γάλλοι μετὰ δεκατεσσάρων ἡμερῶν πολιορκίαν εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποκύψωσιν εἰς συνθήκας, δι' ὧν παρέδωκαν τὸ φρούριον τῆς Λευκάδος (ὅπερ λέγεται ὅτι ἦν κτίσμα τῶν Ἰσπανῶν)· κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ὁ Τεπελενίτης Ἀλῆ πασᾶς, ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς κατὰ τὰ παράλια τῆς ἠπείρου παρουσίας τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ ἐκ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι οἱ Γάλλοι ἀπώλεσαν τὴν Λευκάδα, ὥρμησεν αἴφνης κατὰ τῆς Πρεβέζης, ἣν ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου· ἀπωλέσθησαν τότ' ἐκεῖ πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἕλληνες· οἱ δὲ διασωθέντες κατέφυγον εἰς τὴν Λευκάδα, ἔνθα ἔτυχον περιθάλψεως. Τοῦτο λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἐστράτευσεν ἀντικρὺ τῆς Λευκάδος, κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον *Πλαγιά*, καὶ ἐκεῖθεν προσεκάλεσε τοὺς προὔχοντας τῆς νήσου καὶ προέτεινεν αὐτοῖς νὰ παραδώσωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ δὲ Λευκάδιοι, φρονίμως πολιτευθέντες τὰς περιστάσεις, ἀπεκρίθησαν ὅτι προθύμως θὰ ἔπραττον τοῦτο, ἀλλ' ἐμποδίζονται ἐκ τῆς ἐν τῇ νήσῳ στρατιωτικῆς δυνάμεως· ἐὰν δὲ περιμείνῃ ὀλίγον ἕως ὅτου ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖνοι εἰς τὰς ἄλλας νήσους, τότε παραδίδουσιν αὐτῷ τὴν νῆσον αὐτῶν· ἔπεμψαν δ' ἐν τούτοις κρυφίως καὶ ἐξιστόρησαν ταῦτα πάντα τῷ ναυάρχῳ τῶν Ῥώσσων, παρακαλέσαντες ὅπως προφθάσῃ νὰ σώσῃ τὴν νῆσον· ἐκεῖνος δὲ μεθ' ἓξ στρατιωτῶν καὶ ἑνὸς ἀξιωματικοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν Ῥωσσικὴν σημαίαν, ἣν ἀνύψωσαν, καὶ οἱ ἐν τῇ ξηρᾷ Τοῦρκοι ἰδόντες αὐτὴν ἐμαράνθησαν. Ταῦτα ἐγένοντο τῇ 20 ὀκτωβρίου, ὅτε οἱ Κεφαλλῆνες ἐτέλουν τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Γερασίμου· ὅθεν οἱ

Λευκάδιοι μέγα τιμῶντες τὸν ἅγιον τοῦτον, ἱστοροῦσιν εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τὸ φρούριον τῆς Λευκάδος καὶ τὴν πόλιν. Μέλλων δὲ ν' ἀναχωρήσῃ ὁ ναύαρχος Ὀζακὸφ μετ' ἀμφοτέρων τῶν στόλων, συνέστησεν εἰς τὴν Ἑπτάνησον ἀριστοκρατικήν τινα διοίκησιν, δοὺς αὐτῇ εἶδός τι συντάγματος. — Κατὰ τὸ 1807 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Τιλσίτ ἡ Λευκαδία, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἑπτάνησος, ἐπανῆλθεν αὖθις ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Γαλλίας. — Κατὰ τὸ 1810 περὶ τὰ μέσα τοῦ μαρτίου οἱ Ἄγγλοι ἐκυρίευσαν διὰ πολέμου τὴν Λευκαδίαν παρὰ τῶν Γάλλων, καὶ τότ' ἐπληγώθη κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ τακτικοῦ τάγματος Ἄγγλος συνταγματάρχης Ῥικάρδος Τζοὺρτς, ὑπηρετῶν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν· κατὰ τὸν αὐτὸν πόλεμον, ὅτε οἱ Ἄγγλοι ἐπολιόρκουν τὴν Λευκάδα, κατεστράφη καὶ ἡ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Μαύρας ὑπ' Ἀγγλικῶν τηλεβόλων. Κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 1815 μετέβη ὁριστικῶς ἡ Λευκαδία μετὰ πάσης τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὑφ' ἣν διατελεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Κατὰ τὸ 1817 οἱ ἀδελφοὶ Βολλαορῖται, ἀδείᾳ τοῦ Ἄγγλου ὑποδιοικητοῦ τῆς Λευκαδίας Κ. Ῥόσιχ, ἐμόλωσαν τόπον 40 ὀργυιῶν τὸ μῆκος καὶ 40 τὸ πλάτος ἐκ τῆς λίμνης πρὸς ἀνατολὰς ἔνθα ἔκτισαν τὰς νῦν ὑφισταμένας οἰκοδομάς· τὰς πέτρας ἔλαβον ἐκ τοῦ παλαιοῦ μόλου, δι' οὗ ἡνοῦτο τὸ μικρὸν φρούριον Κωνσταντίνου μετὰ τῆς καταντικρὺ στερεᾶς διά τινος στενωτέρας διόδου.

Οἱ Λευκάδιοι, ὡς καὶ πάντες οἱ Ἑπτανήσιοι, ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰδωλολάτραι, ἕως ὅτου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐφώτισεν αὐτοὺς διὰ τῆς θείας ἐλλάμψεως τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ κατέστησε καὶ τὸν πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς Λευ-

καδίας. Ἐγένοντο δ' ἐν Λευκάδι ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τοῦδε οἱ ἑξῆς ἀρχιερεῖς, κατὰ τὸν, ὃν ἔλαβον, ἀκριβῆ κατάλογον παρὰ τοῦ Λευκαδίου ἰατροῦ Κ. Πέτρου Στεφανίτση, μετὰ τῆς χρονολογίας ἑκάστου, ἐρχομένης ἀπὸ Χριστοῦ.

37 Σωσίων, πρῶτος ὀνομασθεὶς ἐπίσκοπος Λευκάδος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

281 Δονᾶτος. Ὑπέστη τὸ [illegible] τῆς [illegible] μαρτύριον ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τοῦ Διοκλητιανοῦ 1.

314 Ἀγαθάρχης, εἷς τῶν πατέρων τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

379 Ζαχαρίας, συνεδρίασεν εἰς τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον.

668 Θεόδωρος παρευρέθη εἰς τὴν ἕκτην σύνοδον.

997 Ἰωάννης [illegible]

1129 [illegible]

1431 [illegible] 2

[illegible]

1522 [illegible]

1535 [illegible]

1?25 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1674 Παρθένιος.

Κατακτηθείσης τῆς Λευκαδίας ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἀπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, πρὸς ταῖς ἄλλαις διατάξεσι τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας ἀπεφασίσθη διὰ θεσπίσματος τοῦ Φραγκίσκου Μοροζίνη ἐκδοθέντος τῇ 23 φευρουαρίου 1684, νὰ ἐκλέγωνται τοῦ λοιποῦ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ οὕτως ἐξηκολούθησεν· ἐξελέχθη δὲ πρῶτος ὁ

1688 Ἄνθιμος Μαρίνος.

1704 Θεοφάνης Δανιᾶς.

1710 Εὐγένιος Μαρίνος.

1737 Μελέτιος Σέρβος· ἐπαινετὸς διὰ τὴν ἀξιότητα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας· μετὰ τεσσαράκοντα δ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς ἀπεβίωσεν.

1737 Διονύσιος Κόνδαρης· ἔδειξεν εἰς τὰς ἱερὰς μελέτας οὐκ εὐκαταφρόνητον ἀγχίνοιαν.

1743 Χρύσανθος Ψωμᾶς.

1766 Μελέτιος Κόνδαρης.

1779 Ἰωακεὶμ Μαρίνος.

1799 Παρθένιος Κόνδαρης.

1823 Ζαχαρίας Μοντεσάντος.

1834 Εὐστάθιος Σφέτσης ἀπὸ χωρίον Ἐξάνθια· ἀρχιμανδρίτης ὢν, ἐψηφίσθη ὡς ἀρχιερεὺς τῇ 17 αὐγούστου 1833, καὶ ἐχειροτονήθη παρὰ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Παξοῦ τῇ 8 ἰουλίου 1834· ἀπεβίωσε δὲ τῇ 26 ἰαννουαρίου 1851 εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν.

1852 Γρηγόριος Ἀραβανὴς ἐκ χωρίου Καρυᾶς, ὁ νῦν ἀρχιερεύς· ἐψηφίσθη τῇ 11 ἀπριλλίου 1851, καὶ ἐχειροτονήθη παρὰ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου τῇ 13 ἀπριλλίου 1852.

* Λευκαδία ἢ Λευκάς, κοιν. Ἁγία Μαύρα· κεῖται κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς Παξοῦ, καὶ τὸ βόρειον τῆς Ἰθάκης, ἔχουσα μῆκος μὲν ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν περίπου 10 λευγῶν=12 ὡρ. πλάτος δὲ περίπου 5 λευγῶν=6 ὡρ. αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων αὐτῆς εἰσὶ σχεδὸν ἀεὶ νεφελοσκεπεῖς καὶ κατακεκαλυμμέναι ὑπ' ἀτμῶν ἀνελκομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκ τῶν τελμάτων καὶ τῶν κοιλάδων.—Τὸ ἄκρον τῆς θερμότητος ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐξικνεῖται κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Ῥεωμύρου, εἰς 28 βαθμοὺς ὑπεράνω τοῦ μηδενικοῦ, τὸ δὲ ἄκρον τοῦ ψύχους εἰς 5 βαθμοὺς κάτωθεν αὐτοῦ.—Οἱ μεγάλοι ὄμβροι παρατείνονται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ φθινοπώρου μέχρι τῶν μέσων τοῦ χειμῶνος· πᾶσαι δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ ὄμβρου ἐν τῷ διαστήματι τοῦ ἐνιαυτοῦ μετρῶνται 120. — Οἱ ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ φεβρουαρίου ἐπικρατοῦντες ἄνεμοι εἰσὶν ὁ νότος, ὁ νοτ-ἀνατολικὸς καὶ ὁ νοτ-δυτικός, κατὰ δὲ τὸν μάρτιον ὁ βορ-δυτικός.—Τὸ κλίμα γενικῶς εἶναι εὔκρατον, ἐξαιρουμένων χωρίων τινῶν πρὸς τὸ νότιον τῆς νήσου καὶ τινος μέρους τῆς πόλεως πάσχοντος ἐκ τῆς ἀποφορᾶς τῶν τελμάτων· αἱ ἐπιδημοῦσαι νόσοι καὶ κατὰ τὴν πόλιν καὶ κατὰ τὰ χωρία εἰσὶν [illegible]ρικὴ θέρμη καὶ ἄλλη τις ἀσθένεια καλουμένη μετεωρική.—Τὸ ἐμβαδὸν τῆς νήσου εἰς γῆν στερεὰν μετρᾶται 30.000 στρεμμάτων· ἐξ αὐτῶν τὰ 7 45 εἰσὶ γεωργημένα, τὰ 1545 γεωργήσιμα, καὶ τὰ 2[illegible] 45 βράχοι. Ἐκ τῆς εἰρημένης ποσότητος τῶν στρεμμάτων 584 εἰσὶ διωρισμένα πρὸς [illegible], 1200 πρὸς ἀμπελ[illegible], 2 000 διὰ τὰ [illegible] [illegible] καὶ τὰ [illegible], 2333 διὰ νομάς, 23.000 διὰ δάση [illegible]· ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχει [illegible] 23.000 στρεμμάτων τόπος εἰς λίμνας καὶ τέλματα. — Ἡ ποσότης τοῦ κατ' ἔτος συγκομιζομένου ἐλαί-

εἶναι 10,000 βίκων (βαρελῶν), τοῦ οἴνου 65,000 βίκων, τῶν γεννημάτων παντὸς εἴδους 60,000 κοιλῶν· ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς νομὰς τρεφομένων κτηνῶν συμποσοῦνται εἰς 10,000· ἐκτὸς τούτων εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου 8,000 αἰγοπρόβατα, 600 ἵπποι καὶ 400 ὄνοι· ἡ συνήθης τιμὴ τῶν μὲν ἀροτήρων βοῶν εἶναι διστήλων 15, τῶν ἵππων ἐπίσης 15, τῶν ὄνων 6, τῶν δὲ προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν 1 1/4. — Εἰς τὰ δάση γεννῶνται δρῦες, πλάτανοι, πίτυες, πυρόξυλα καὶ ξύλα οἰκοδομῆς· ἡ κυβέρνησις, ἧς θεωροῦνται τὰ δάση ὡς ἰδιοκτησία, ἀπέτρεψε πρό τινος καιροῦ τὴν τομὴν τῶν ξύλων. — Αἱ λίμναι εἰσὶν ἰχθυοτρόφοι· ἡ κυβέρνησις ἐκμισθοῖ αὐτὰς κατ' ἔτος ἐπὶ 1500 διστήλοις· οἱ δὲ ἐκμισθωταὶ καρποῦνται ἐκ τῆς ἄγρας 4—5000 δίστηλα, καὶ ἐκτὸς τούτου τρέφονται ἐξ αὐτῆς πολλαὶ οἰκογένειαι. — Δύο ὁδοὶ ἁμαξιταὶ εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ· ἡ μὲν ὅσον 5 μιλίων ἀγγλ. = 1 1/2 ὥρ. ἡ δὲ 2 1/2 μιλ. ἐκτάσεως· εἰσὶ δὲ ἐν χρήσει ζῶα φορτηγὰ πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν, καὶ σκάφαι πρὸς τὴν ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα κοινωνίαν. — Πηγαὶ ῥέουσαι κατὰ τόπους ἀποτελοῦσι μικροὺς ῥύακας χρησίμους πρὸς ἄρδευσιν καὶ πρὸς στροφὴν τῶν μύλων. — Ἡ νῆσος περιέχει μίαν πρωτεύουσαν πόλιν ὁμώνυμον καὶ 32 χωρία· κατοίκους δὲ 19,000 ὧν 9,000 ἄῤῥενες καὶ 10,000 θήλεις· εἰσὶ δὲ πάντες ὀρθόδοξοι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος πλὴν ὀλίγων τινων καθολικῶν καὶ Ἰουδαίων· διαιροῦνται δὲ εἰς κτηματίας, ἀκτήμονας, τεχνίτας, ἁλιεῖς, χειροτέχνας, παντοίων εἰδῶν μικρεμπόρους, συμβολαιογράφους, νομικοὺς καὶ ἰατρούς. — Ἐκκλησίαι καὶ ἐκκλησίδια τῶν ἀνατολικῶν εἰσὶ 50, ἐκκλησία τῶν δυτικῶν 1, μοναστήρια ἀνδρῶν 5 καὶ ἱερεῖς κατὰ πᾶσαν τὴν νῆσον 90. — Ἐν Ἁγ. Μαύρᾳ δαπανῶνται κατ' ἔτος 110,000 κοιλὰ σίτου, 400,000 λίτραι

κρέατος, 3500 βίκοι (βαρέλαι) ἐλαίου, 20,000 βίκοι οἴνου, 600 βίκοι ῥακῆς. — Ἡ τροφὴ τῶν χωρικῶν συνίσταται εἰς τυρὸν καὶ ὄσπρια· αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν εἰσὶν ἄθλιαι· οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ κοινοὶ τεχνῖται κατακλίνονται συνήθως κατὰ τὸ θέρος ἐν ὑπαίθρῳ· ἡ δὲ διατριβὴ αὐτῶν εἶναι ἡ ὄρχησις καὶ τὰ ἅλματα· γενικῶς οἱ κάτοικοι τῆς Ἁγ. Μαύρας εἰσὶ ζωηροὶ καὶ φιλόξενοι· εἰσὶ δ' ἐς ἄκρον φίλοινοι, ἀλλ' οὐδέποτε μεθύσκονται, εἰμὴ κατά τινας ὡρισμένας ἡμέρας· πάντες γενικῶς οἱ κτηματίαι εἰσὶ γεωργοί, καὶ κυρία αὐτῶν φροντὶς καὶ ἀσχολία εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν κτημάτων αὐτῶν. — Τὰ δημητριακὰ γεννήματα ἄγονται εἰς τὴν νῆσον ἐξ Ἑλλάδος, Ἠπείρου, Ῥωσσίας καὶ Ἰταλίας· τὰ δὲ λοιπὰ ἐδώδιμα εἰσὶ προϊόντα τοῦ τόπου. — Ὁ ἄρτος πωλεῖται τρία φαρδίνια (1) ἡ λίτρα, τὸ κρέας 10 φ. οἱ ἰχθύες 8. φ — Οἱ χειροτέχναι διαιροῦνται εἰς βαρελο[illegible], μεταξοβαφεῖς, [illegible], [illegible], [illegible], ἐλαιοπῶλαι, [illegible] κτλ. — Η νῆσος ἔχει [illegible]

[illegible]

[illegible]

ρας τῶν ἐντοπίων ἐμπόρων· τοῦ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς μετέχουσι καὶ ξένοι. — Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχει ἓν ἐμποροδικεῖον συγκείμενον ἐκ δύο δικαστῶν μεθ' ὧν, χρείας τυχούσης, ἑνοῦνται καὶ οἱ τῶν λοιπῶν δικαςηρίων· ἐν περιπτώσει δὲ ἐλλείψεως τῶν εἰρημένων δικαστῶν οἱ εἰρηνοδῖκαι δικάζουσι τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. — Τὸ ναυτικὸν τῆς Ἁγ. Μαύρας συνίσταται εἰς 1 πλοῖον ὑπεράνω τῶν 200 τόνων καὶ εἰς 200 σκάφας ἀπὸ 5 ἕως 40 τόνων· οἱ δὲ ναῦται συμποσοῦνται 280 ὧν οἱ μὲν ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ πλοίῳ λαμβάνουσι μισθὸν, οἱ δὲ τῶν σκαφῶν μερίδα ἐκ τοῦ κέρδους· γενικῶς δὲ ἡ τροφὴ τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ναυτῶν συνίσταται εἰς ἄρτον, τυρὸν, ἐλαίας, ἰχθεῖς, κρέας καὶ λαχανικά· καὶ τὸ μὲν μέγα πλοῖον συχνάζει εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξάνδρειαν, Ταΐγανρόκ, Ἐνετίαν, Ἀνκόναν, Τεργέστην, Μεσσήνην κτλ. αἱ δὲ σκάφαι μετέρχονται τὸ ἀκτεμπόριον κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἠπείρου μέχρι τῶν Σαγιάδων, τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Κερκύρας. — Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν χειροτεχνημάτων καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου ἐνεργοῦνται διὰ πλοίων Αὐστριακῶν, Ἀγγλικῶν, Νεαπολιτικῶν, Παπικῶν, καὶ Ὀθωμανικῶν· πρὸς δὲ μετακομιδὴν τῶν γεννημάτων εἰσὶν εν χρήσει αἱ σκάφαι τῆς νήσου αὐτῆς καὶ αἱ τῆς Ἑλλάδος. — Ἅλας ἐξορύττεται ἐν Ἁγ. Μαύρᾳ ἱκανὸν πρὸς τὴν ἀνάγκην τῶν Ἰωνικῶν νήσων καὶ μεγάλου μέρους τῆς Ἀλβανίας. — Τὸ φρούριον τῆς Ἁγ. Μαύρας κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῶν τεναγῶν (ῥηχοτόπων) ἀπέχον ἡμίσειαν λεύγαν τῆς ἀρχαίας πόλεως Λευκάδος· τὸ φρούριον τοῦτο σχηματίζει μικρὸν ἑξάγωνον λίαν ἀνώμαλον ἔχον ἑπτὰ πύργους, δύο προμαχῶνας, ἡμισελήνους, προασφαλίσματα καὶ κοίλας ὁδούς· δυσκόλως δὲ πλησιάζεται, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν αὐτοῦ δύναμιν, καὶ τὸ πρὸς ἄμυναν ἐπιτήδειον. —

Η νῆσος αὕτη ὑπόκειται εἰς σεισμοὺς συνεχεῖς καὶ σφοδροὺς καὶ πολλάκις καταστρεπτικούς, ὡς τῷ 1815 ἔτει [illegible], ὅτε πολλὰ καὶ πολλαὶ τῶν οἰκοδομῶν αὐτῆς κατεδαφίσθησαν, καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν κατοίκων [illegible]· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1825 τῇ 7 [illegible], ἡμέρᾳ ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ περὶ ὥραν 12 καὶ 10 λεπτὰ συνέβη μέγας σεισμός· πρὸ δὲ αὐτοῦ [illegible] τὸ ἔδαφος τῆς νήσου, [illegible] τοῦ χωρίου Καλαμίτσ[illegible] [illegible]

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ

[illegible]

[illegible]

καὶ ἱερὸν ἄλσος αὐτοῦ κατὰ τὸ μέρος καθ' ὃ ὑπάρχει τανῦν μονὴ τοῦ Ἀγ. Νικολάου· καὶ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος τῶν Λευκαδίων κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκρήμνιζον ἀπὸ τοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν ἕνα τῶν καταδίκων, χάριν ἀποτροπῆς τῶν συμφορῶν, καὶ ἐξῆπτον ἐξ αὐτοῦ παντοδαπὰ πτερὰ καὶ ὄρνεα δυνάμενα διὰ τῆς πτήσεως νὰ ἀνακουφίζωσι τὸ ἅλμα· πολλοὶ δὲ περιεστῶτες κάτω κυκλοτερῶς μετὰ πλοιαρίων ἁλιευτικῶν, περιέσωζον τὸν ἄνθρωπον ὅπως ἐδύναντο ἐκτὸς τῶν ὁρίων· ἐθεωρεῖτο δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πέτρας ταύτης εἰς τὴν θάλασσαν ἅλμα ὡς καταπαυστικὸν τοῦ ἔρωτος· ὅθεν καὶ οἱ πάσχοντες πάθος ἐρωτικὸν δυστυχὲς καὶ ἀπηλπισμένον κατέφευγον πολλάκις εἰς τοῦτο τὸ μέσον· καὶ πρῶτον μὲν Σαπφὼ ἡ Λεσβία ἐλπίσασα κατάπαυσιν τοῦ πρὸς τὸν Φάωνα σφοδροῦ καὶ δυστυχοῦς αὐτῆς ἔρωτος, ἐπεχείρησε τὸ ἅλμα τοῦτο, ὡς λέγει ὁ Μένανδρος =

Τὸν ὑπέρκομπον θηρῶσα Φαῶν
Οἰστρῶντι πόθῳ ῥίψαι πέτρας ἀπὸ τηλεφανοῦς,
Ἀλλὰ κατ' εὐχὴν σὴν δέσποτ' ἄναξ·

ἀλλ' ἐγένετο ἡ τάλαινα παρανάλωμα τῶν θαλασσίων κυμάτων· ἔτι δὲ ἀρχαιολογικώτερον λέγεται ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς Κεφαλληνίας Κέφαλος ἐρασθεὶς Πταόλα τοῦ Δηϊονέως, ἐδοκίμασε πρῶτος τὸ ἅλμα (1)· κάτοικος δέ τις τοῦ Βουθρωτοῦ Μάκης καλούμενος λέγεται ὅτι εὐτυχέστερος τῶν ῥηθέντων τετράκις διὰ τοῦ ἅλματος ἀπηλλάγη τοῦ ἔρωτος· διὸ καὶ ἐπεκλήθη Λευκοπέτρας.—Κατὰ δὲ τὸν Βακχυλίδην ὁ ἀγαπητὸς φίλος τοῦ Ὀδυσσέως Λεῦκος ὁ Ζακύνθιος ὃς κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος ἀπέθανε τρωθεὶς τὸν βουβῶνα ὑπὸ τοῦ Πριαμίδου Ἀντίφου (2) ὠνόμασε τὸν βράχον

Στράβ. β. 10, σ. 452. (2) Ὁμ. Ἰλ. Δ, ς. 491, 492.

τοῦτον Λευκάταν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ Λευκάτα Ἀπόλλωνος (1)· ἐμυθεύετο προσέτι ὅτι ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδώνιδος ἐρωτήσασα τὸν Ἀπόλλωνα πῶς ἠδύνατο νὰ ἀνακουφίσῃ τὸ πάθος, κατὰ τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ ἐκόμισε τὸ σῶμα τοῦ Ἀδώνιδος εἰς Λευκάδιαν, καὶ καταπηδήσασα ἀπὸ τοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπιλάθη παραχρῆμα τῆς θλίψεως, καὶ ἔκτοτε διέμεινεν ἡ μυθώδης δόξα τῆς διὰ τοῦ ἅλματος καταπαύσεως τῶν ἐρώτων (2). Ἐκτὸς τῶν προειρημένων ἐδοκίμασαν τὸ ἅλμα τοῦτο καὶ οἱ ἑξῆς κατ' ὄνομα ἀναφερόμενοι: ἡ βασιλὶς τῆς Καρίας Ἀρτεμισία, ἡ συστρατεύσασα τῷ Πέρσῃ, ὁ ἐξ Ἐπιδάμνου Ἱππομέδων, ὁ κωμικὸς Νικόστρατος, ὁ Βουλαγόρας Φαραγορίτης, Ῥοδόπη ἡ Ἀμισσινή, Χαρίνος ὁ ἰαμβογράφος, Νηρεὺς ὁ Καταναῖος, Λευκάτης τις ναύτης, Λευκαλίων τις, ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ ἀναφερόμενος Φοῖβος καὶ ἄλλοι πολλοί· μετὰ πολυχρόνιον δὲ πεῖραν διδαχθέντες οἱ [illegible], δὲν διακινδυνεύουν πλέον, εὐχαριστούμενοι μόνον νὰ ῥίπτωσιν εἰς τὴν θάλασσαν ποσόν τι ἀργύριον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἔνθεν πρότερον κατεκρημνίζοντο.

* Τὸ ἀκρωτήριον ὁ Λευκάτας ὀνομάζεται τανῦν Δουκάτον ἢ Κάβο-τῆς-Κυρᾶς καὶ αὐτόθι [illegible] τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς [illegible] [illegible] παρετηρήθη μὴ [illegible] τὸν [illegible] καὶ τὰ [illegible] αὐτόν, καὶ [illegible] τῶν παρατηρήσεων [illegible] ἐπὶ τοῦ [illegible] [illegible] ἀκρωτηρίου [illegible] εἰς τὸ [illegible], ὡς [illegible] [illegible] Νικολάου μετὰ [illegible] τοῖς

(1) [illegible]

[illegible]

μεσημβρίαν ἔφιππος ἐξικνεῖται διὰ μέσου πυκνοτάτων θάμνων εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ· κατὰ πρῶτον· παρίστανται τέσσαρες μεγάλοι τετραγωνιαῖοι λίθοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἕτεροι πολλοὶ διεσπαρμένοι ἐπὶ κρημνοῦ· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ἐρειπίων καὶ τοῦ κρημνοῦ διάστημα εἶναι μικρόν· ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ναὸς ἦν μικρότατος· οὐ πόῤῥω δὲ τῶν ἐρειπίων εὑρῆκεν ὁ Γούδισον τὸ μέρος ἀφ' οὗ κατεκρημνίσθη ἡ Σαπφὼ εἰς τὴν θάλασσαν· τοῦ ἀποτομωτάτου τούτου κρημνοῦ τὸ ὕψος κατὰ μὲν τὸν Γούδισον (1) εἶναι 114 ποδῶν, κατὰ δὲ τὸν Μύλλερ (2) 140 ποδ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἥτις εἶναι βαθυτάτη κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μελανοφαίου αὐτῆς χροιᾶς, καὶ ἐκ τῶν περὶ τὰς προβλήτιδας σκοπέλους δινῶν· μικρὸν κάτωθεν τούτου τοῦ ὑπερκειμένου τῇ θαλάσσῃ βράχου εἰσὶν ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ ἐγκεχαραγμέναι ἃς ὅμως δὲν εἶδεν ὁ Γούδισον· ἐπὶ δὲ τῆς κατωτάτω κορυφῆς τοῦ ἀκρωτηρίου μετὰ 500 βήματα εἰσὶ πολυαριθμότερα ἔτι ἐρείπια θεωρούμενα καὶ ταῦτα ὡς λείψανα ναοῦ κείμενα ἐν στενωτέρᾳ ἔτι περιοχῇ τῆς προτέρας· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὐτὰ καὶ τὰ προειρημένα εἰσὶ τὰ ἐρείπια τοῦ περιφήμου ναοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Λευκάτα κτισθέντος βεβαίως ἐξ ὕλης μετακομιζομένης ἔξωθεν, διότι τὸ ὅλον τῶν ἐρειπίων σύγκειται ἐκ λίθου ἀμμώδους ὃς οὔτε κατὰ τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ, οὔτε κατ' οὐδὲν μέρος τῆς νήσου εὑρίσκεται. — Τὸ φυτὸν σκίλλα θαλασσία, ὡς καὶ εἶδος τι κάλλιστον κρίνου λευκοῦ φύονται ἄφθονα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. — Ἀπόπειραι ἀνασκαφῶν ἐγένοντο ἐνταῦθα τῷ 1814, ἀλλὰ μικρὰ τὰ εὑρεθέντα, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη πολὺ κατώτερον τῶν ἐλπίδων (3).

---

(1) Γούδισσον 1. 68, 69. (2) Μύλλερ 216. (3) Κρεύσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 359, 360.

Κατὰ τὸ νότιον ὡσαύτως τῆς νήσου εἰσὶ δύο ἕτερα μικ[ρὰ] ἀκρωτήρια ἐγνωσμένα διὰ τῶν νεωτέρων ὀνομάτων — ΚΑΣΤΡΙ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Δουκάτου καὶ ΛΑ-ΨΟΠΥΡΓΟΝ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ Καστρίου· μεταξὺ τοῦ Δουκάτου καὶ τοῦ Καστρίου σχηματίζεται κόλπος μικρὸς ΒΑΣΙΛΙΚΗ λεγόμενος· τὸ δὲ μεταξὺ Καστρίου καὶ Λαψο-πύργου εἶναι λιμὴν ΜΙΣΟΓΑΛΙΑ.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΛΕΥΚΑΣ, πόλις πρωτεύουσα κειμένη κατὰ τὸ βόρειον ἐπὶ λόφου, μεταγενεστέρα τῆς ἀρχαίας πόλεως *ΝΗΡΙΚΟΥ*(1), ἧς ἔκειτο νοτ-ἀνατολικώτερον ἐπὶ τοῦ [illegible]· ὁ Σκύλαξ λέγει — « Αὕτη ἀνέχει ἐπὶ τὸν Λευκατανῶν ἐστιν ἀκρωτήριον πόρρωθεν τῇ θαλάττῃ· αὕτη ἡ πόλις τὸ πρὶν καὶ ἐπὶ Λευκαδιαστῶν ὠνομάζετο » (2) Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Σκύλακος εἶναι προφανῶς διεφθαρμένον, καὶ ὁ μὲν Σαλμάσιος ἐπανορθοῖ αὐτὸ οὕτως — « Αὕτη ἀνέχει [illegible] Λευκάταν, ὅ ἐστιν ἀκρωτήριον· πόρρω δὲ τῆς θαλάττης [illegible] ἡ πόλις [illegible] τὸ πρίν, καὶ Ἐπιλευκάδιοι ἐπωνομάζοντο » ὁ δὲ Γρονόβιος ὡς ἑξῆς — « Αὕτη ὄνομα ἔχει ἐπὶ τοῦ Λευκάτα ὅ ἐστιν ἀκρωτήριον κτλ » [illegible] Birckh [illegible]

[illegible]

(1) [illegible]

θεμελιωταὶ τῆς Λευκάδος (1). Ἔξωθεν τῆς πόλεως Λευκάδος ἦν ναὸς μεγαλοπρεπὴς Ἀφροδίτης Αἰνειάδος, κτισθεὶς, ὡς ἐνομίζετο, ὑπὸ τοῦ Αἰνείου πρὸς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ (2)· ἡ Λευκὰς ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Ἀκαρνανικῆς ὁμοσπονδίας, ἔνθα κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους οἱ λαοὶ συνερχόμενοι ἐβουλεύοντο περὶ τῶν δημοσίων (3), ὕστερον δ' ἐκυριεύθη καὶ ἐκακώθη μεγάλως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

* Ἡ τανῦν πρωτεύουσα πόλις καλεῖται ΑΓΙΑ ΜΑΥΡΑ, ὡς καὶ ἡ νῆσος αὐτὴ, καὶ κεῖται βορειότερον τῆς πάλαι Λευκάδος, εἶναι δὲ μικρὰ, ταπεινὴ καὶ ὀλίγον ἀξία τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως· αἱ οἰκίαι γενικῶς, πλήν τινων ἐξαιρέσεων, εἰσὶ κακῶς ᾠκοδομημέναι· ἐπειδὴ δὲ τὸ ὕδωρ εἶναι ἄφθονον ἐν τῇ πόλει, αἱ γυναῖκες, αἷς σπανίως ἐπιτρέπεται ἡ ἔξοδος, πλύνουσι συνεχῶς τὰς οἰκίας, καὶ ἐπικρατεῖ ἑπομένως ἐν αὐταῖς μεγάλη καθαριότης. — Ἡ συνήθης τροφὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως συνίσταται εἰς κρέας, ἰχθεῖς καὶ λαχανικά. — Σχολεῖα ὑπάρχουσιν οὐκ εὐκαταφρόνητα, ἐν οἷς διδάσκονται αἱ γλῶσσαι Ἑλληνικὴ, Ἰταλικὴ καὶ Ἀγγλικὴ, ἡ κατήχησις, ἡ γεωγραφία καὶ ὀρθογραφία· διδάσκαλοι εἰσὶ καὶ ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ ἀδιαφόρως· ἐκ τῶν ἀῤῥένων παίδων τὸ ἓν τρίτον γνωρίζει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν· τὸ θῆλυ γένος ἦν μέχρι πρὸ μικροῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀμαθίᾳ· καὶ μόλις τῷ 1834 κατεβλήθησαν αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς καὶ τῶν κορασίων ἐκπαιδεύσεως· γενικῶς δὲ ἡ νῆσος αὕτη στερεῖται λογίων ἀνδρῶν, πλὴν ὅσων ἐσπούδασαν ἐν Ἰταλίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ ἐκτὸς τοῦ τόπου. — Διὰ τὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Μαύρᾳ σμικρότητα τῶν πόρων τοῦ πλουτισμοῦ ἐκ τῶν κατοίκων τέσσαρες ἢ πέντε μόνον οἰκογένειαι εἰσὶν αἱ κυ-

(1) Πλούταρχ. Βίος Θεμιστοκλ. κ. 24. (2) Διονύσ. Ἁλικαρν. β. 10, κ. 50.—Γοσέλινον β. 2, σ. 88. (3) Τ. Λίβ. β. 33, κ. 17.

ρίως πλούσιαι· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἔχουσι μικρὰς κτή-
σεις ὅσον ἀποζῇν· ὁ ἔχων μικρόν τι κτῆμα ἀρκεῖται
ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἄνευ ἐπιθυμίας μείζονος θεωρεῖ ἑαυτὸν ἄ-
ρχοντα. — Τὸ ἀρχαιότερον ἡ πόλις τῆς Λευκάδος ἦν
ἔξωθεν τοῦ φρουρίου, κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον Ἀμ-
ματέλον, οἱ δὲ κάτοικοι ὠνομάζοντο Ἀγγεμαρῖται. Καὶ ὅ-
τε τὸ ἔτος 1716, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπελθόντες κατὰ τῆς νήσου
καὶ εὑρόντες αὐτὴν κενὴν στρατευμάτων καὶ ἀδύνατον,
ἐκυρίευσαν αὐτήν, θεωρήσαντες τὴν θέσιν τῆς πόλεως οὐχὶ
τοσοῦτον ἀσφαλῆ, μετέθεσαν αὐτὴν ἀντικρὺ τοῦ φρουρίου
τῆς Ἁγίας Μαύρας ἐπὶ στενῆς ἐξεχούσης γλώσσης, χωρι-
ζομένης τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς διὰ πορθμοῦ 400 περίπου
ποδῶν πλάτους. Ὠνομάσθη ἡ νέα αὕτη πόλις Ἀμαξική (ἐκ
τῆς δι' ἁμαξῶν ἴσως μετοικεσίας), καὶ περιεῖχε 6,000
κατοίκους, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ φρουρίου·
ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀνέλαβε πάλιν τὴν προτέραν αὐτῆς
ὀνομασίαν Λευκὰς καὶ Ἁγία Μαύρα. — Τὰ ἐρείπια τῆς
ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου σώζονται πρὸς ἀνατολὰς τῆς διώ-
ρυγος, τῆς διαχωριζούσης τὴν Λευκαδίαν ἀπὸ τῆς [illegible]

[illegible]

στέρας τῆς Νηρίκου Λευκάδος· ταῦτα ἐκτείνονταί ἀπὸ τοῦ μέρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ πόλις μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος τὴν νῆσον ἀπὸ τῆς στερεᾶς. Ἡ πόλις εἶχε τρεῖς ἀκροπόλεις ἐπὶ τριῶν κατὰ τὸ πέριξ ἐξεχουσῶν κορυφῶν συνδεδεμένας διὰ τειχῶν ἐκτεινομένων παρὰ τὴν διώρυγα· τὸ βορειότερον τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἶναι ὑψηλότατον καὶ ὀχυρώτατον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπάρχει οἰκοδομὴ σύμμετρος, κατεσκευασμένη ἐκ λίθων τετραγώνων ἐντέχνως ἐξειργασμένων. Ἔν τινι οἰκίᾳ παρὰ τὴν θάλασσαν εὑρέθη ἐπιγραφὴ τοιαύτη — ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΙ (ο) ΙΚΟΔΟ (μ) ΗΣΑΝ, περὶ ἧς ὁ οἰκοδεσπότης ἔλεγεν ὅτι ἀπετέλει μέρος πύλης ἀρχαίας καταπεσούσης πρό τινος χρόνου, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι οἱ Ἀπολλωνιᾶται ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἴσως πολέμῳ συνείργησαν εἰς ὀχύρωσιν τῆς πόλεως. — Ὁ Γούδισον εἶδε προσέτι καὶ λείψανα τῆς γεφύρας συνιστάμενα εἰς σειρὰν μεγάλων πετρῶν τετραγώνων ὧν αἱ πλεῖους ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων 100 βήματα καὶ εἰσὶ τεθειμέναι ἀνὰ δύο καθ' ἕκαστον μέρος ἐπὶ τοῦ ἀβαθοῦς αὔλακος. — Σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον τῆς στενῆς ταύτης ὁδοῦ κεῖται νῆσος καὶ ἐπ' αὐτῆς ἴχνη πολλῶν μικρῶν οἰκοδομημάτων, ἃ ὁ Γούδισον θεωρεῖ ὡς τὰ λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ μεταξὺ τοῦ Διορύκτου καὶ τῆς Λευκάδος· παρὰ τὴν νησῖδα ταύτην φαίνονται εἰσέτι στοιχεῖα τινὲς τοῦ τόξου τῆς γεφύρας (1). Κατὰ τὸ ἔτος 1845 γενομένης ἀνασκαφῆς παρὰ τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Τσαρλαμπᾶ Λευκαδίου πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγ. Τριάδος, ἐν χωρίῳ Καλλιγόνι ἀπέχοντι περίπου 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ἁγ. Μαύρας πρὸς νότον, κατὰ τὴν θέσιν ὅπου

(1) Μάνερτ. β. 1, κ. 3, σ. 74.

ἔκειτο ποτὲ ἡ πόλις Νήρικος, εὑρέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ ἐπὶ λευκῆς καὶ ὁπωσοῦν μεγάλης λιθίνης πλακὸς γεγραμμένη, ἐφθαρμένη δὲ κατὰ τοὺς πρώτους στίχους ἐν οἷς ἐδηλοῦτο βεβαίως ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐχαράχθη καὶ τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται πρόσωπον καὶ συμπληρωθεῖσα εὐστόχως παρὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἐφεξῆς=

Φρούρια καὶ σκολιὰν ἅ ΝΟΔΟΙΣ ΕΙΡΓΑΣΑΤΟ
ὧν ἕνεκεν Λευκὰς τὸν ἀεὶ σωτῆΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ
εἰκόνι καὶ πίστει καὶ φιλίᾳ στεφανοῖ.
Ὦ πόλι γινώσκεις γὰρ ὅλῃ χερὶ καὶ διανοίᾳ
τοῖς ἀγαθοῖς ὀρέγειν ἀθανάτους χάριτας

Λευκάς·

καθ' ἃς δὲ φέρει βασίμους ἀποδείξεις ὁ αὐτὸς Κ. Τευρλιμπᾶς φαίνεται μετὰ μεγίστης πιθανότητος ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐχαράχθη πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν κατὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν καὶ νίκην.

ἘΛΛΟΜΕΝΟΝ θέσις κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου ἔχουσα λιμένα καὶ φρούριον· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (1).

* Κλήμενον ἢ Ἐγκλειμενός.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΙΑΝ.

ΤΑΦΙΟΥΣΑ, πρότερον δὲ ΤΑΦΟΣ ἡ πρωτίστη τῶν νήσων τῶν Ταφίων τῶν πρότερον λεγομένων Τηλεβόων· ἦσαν δὲ αὗται ἄθροισμα νησίδων παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Λευκαδίας κεχωρισμένων ἀπὸ τῶν νησίδων Ἐχινάδων καὶ Ὀξειῶν οὐχὶ κατὰ τὴν ἀπόστασιν, ὡς κείμεναι πλησίον ἀλλήλων, ἀλλὰ διότι ἦσαν τεταγμέναι ὑπ' ἄλλους ἡγεμόνας, τοὺς Ταφίους καὶ

---

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.

τοὺς Τηλεβόας· καὶ πρῶτον μὲν ὁ Ἀμφιτρύων ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δηϊονέως Κεφάλου φυγάδος ἐξ Ἀθηνῶν, ἔδωκεν ἐκείνῳ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν μετὰ τῆς Κεφαλληνίας· ὁ δὲ Ὅμηρος λέγει ὅτι ὑπέκειντο τῷ Μέντῃ, καλῶν αὐτοὺς λῃστὰς, ὡς καὶ τοὺς Τηλεβόας ἅπαντας (1)· ἦν δὲ υἱὸς Ἀγχιάλου καὶ ἡγεμὼν Ταφίων ὁ Μέντης, οὗ ἡ Ἀθηνᾶ ἔλαβε τὴν μορφὴν, ἵνα πλησιάσασα τῷ Τηλεμάχῳ, δηλώσῃ αὐτῷ τὴν τοῦ πατρὸς ἐπάνοδον· ὢν δὲ ὁ Μέντης διάσημος τῆς Λευκαδίας ἔμπορος καὶ ναύκληρος, ἔλαβε τὸν Ὅμηρον ἀπὸ Σμύρνης καὶ περιώδευσεν αὐτὸν εἰς ὅσους ὁ ποιητὴς ἐγνώρισε τόπους· οἱ δὲ Τηλεβόες ὠνομάσθησαν οὕτως ἀπὸ Τηλεβόου θυγατριδοῦ τοῦ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένου αὐτόχθονος τῆς Λευκαδίας Λέλεγος· ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ γεωγράφος. « Ἐν δὲ τῇ Λευκαδίᾳ καὶ αὐτόχθονα Λέλεγα ὀνομάζει· τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινας οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα· ἐκ τούτων καὶ οἱ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀκαρνανίᾳ οἰκοῦντες Τηλεβόες ἐκλήθησαν (2).

* Ἡ Ταφιοῦσα καλεῖται τὰ νῦν Μεγανήσι· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι νησίδες ἐνταῦθα, ὧν δύο αἱ μείζονες Κάλαμος καὶ Κάστος κεῖνται κατ' ἀνατολὰς τοῦ Μεγανησίου, μᾶλλον δὲ πλησιάζουσαι πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀκαρνανίας, ἄλλαι δὲ ἐλάσσονες Σπαρτὸν, Μαδούρι καὶ Σκόρπη κεῖνται πρὸς ἄρκτον, Θιλιὰ πρὸς δυσμὰς, καὶ Οὗλικον Χίτρι καὶ Ποντικονήσι πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Μεγανησίου· ἅπασαι αὗται ἀποτέλουν μέρος τῶν Τηλεβοΐδων νήσων· ἡ ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Μεγανησίου ὀλίγη γῆ εἶναι τιτανώδης ὡς καὶ ἡ τῶν ὀρέων

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 649 (2) Πολιτ. Αριστοτ. παρὰ Στραβ. β. 7, σ. 321, 322.

τῆς γειτνιαζούσης Ἁγίας Μαύρας, καὶ προάγει σῖτον κ(αὶ) κριθὴν εἰς μικρὰς ποσότητας, καὶ λίνον πολύν· μέγας ἀριθμὸς αἰγῶν καὶ προβάτων τρέφεται ἐπὶ τῆς νήσου καὶ μεγάλη ποσότης τυροῦ ἐξάγεται· τὸ ὕδωρ εἶναι κακῆς ποιότητος· ὑπάρχει δὲ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς μέγα καλλίστου κοραλλίου ἀγρευτήριον, ὅπερ κατέστησαν ποτὲ οἱ Νεαπολῖται. Ἔχει δὲ ἡ νῆσος πολλοὺς καὶ καλοὺς λιμένας ἐπιτηδείους πρὸς τὴν πειρατείαν τὴν ἐπικρατήσασαν ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ Ὁμήρου, ὡς ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν. Ἡ νῆσος αὕτη ἔχει δέκα χωρία καὶ ὡς 600 κατοίκους (1)· ὁ μέγιστος καὶ ἄριστος τῶν λιμένων καλεῖται Βαθὺ καὶ κεῖται κατὰ τὸ βόρειον ἔνθα φαίνονται καὶ λείψανα τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως τῶν Ταφίων. Τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης τὸ διαχωρίζον τὸ Μεγανήσι ἀπὸ τῆς Ἁγίας Μαύρας ἔχει μῆκος δύο λευγῶν καὶ πλάτος ἑξακοσίων τουλάχιστον πήχεων.

Ἡ Λευκαδία, ἑστία τῶν ἀρχαίων, ἐγέννησε καὶ κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς ἔτι χρόνους ἄνδρας διασήμους, ὡς τὸν ἰατροφιλόσοφον Δημήτριον Πετριτσόπουλον, τὸν ἰατροφιλόσοφον καὶ ποιητὴν Ἄγγελον Δ. Κονδάρην, τὸν [illegible] Ζαμπέλιον διδάκτορα τῆς νομικῆς καὶ ἄριστον ποιητὴν τὸν Μάρκον Σ. Τσαρλαμπᾶν, νομικὸν καὶ ἄριστον φιλόλογον, καὶ ἄλλους. Μεταξὺ δὲ τῶν μᾶλλον ἀξιοτίμων τέκνων τῆς Λευκαδίας καταριθμεῖται δικαίως καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ἤδη διαμένων [illegible] Πέτρος Δ. Σταματέλος. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἅμα τῇ κατὰ τὸ 1821 ἐνάρξει τοῦ ἱεροῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἔδραμεν αὐθορμήτως εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ παρευρέθη εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, καὶ καὶ εἰς τὴν [illegible] τῆς Κλεισούρας, ἔδειξεν αὐτ[illegible]

---

(1) Γεωγρ[illegible]

πατριωτισμὸν καὶ ἀξιοθαύματον φιλανθρωπίαν, ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς τραυματιζομένους οὐ μόνον ἀμισθὶ, ἀλλὰ καὶ δαπανήσας ἐξ ἰδίων του ἱκανὰ χρήματα, καὶ ταλαιπωρηθεὶς καὶ πληγωθεὶς καὶ κινδυνεύσας πολλάκις, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ πολλῶν ἐπισήμων μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων· ἔτι δὲ συνετέλεσε μετὰ ταῦτα μεγάλως καὶ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ καλὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τ' ἐν Ναυπλίᾳ νοσοκομείου καὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ὀρφανοτροφείου, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἠδυνήθη πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων μετ' ἀκαμάτου ζήλου καὶ ἀξιαγάστου φιλοτιμίας· ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ διεκοινώθησαν αἱ λαμπραὶ αὐτοῦ πράξεις καὶ ἐκδουλεύσεις ὑπό τε τῶν κατὰ καιροὺς Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων καὶ ὑπὸ τῶν ξένων.

Ὁ ῥηθεὶς κύριος Π. Στεφανίτσης μοὶ ἐχορήγησεν ὕλην ἱκανὴν περὶ τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ Λευκαδίας καὶ τῷ ὁμολογῶ χάριτας.

ΝΗΣΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

Κεφαλληνία, μία τῶν μεγίστων τῆς Ἰωνικῆς Ἑπτανήσου· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι σχεδὸν τριγωνικόν· κεῖται πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἔχει πρὸς ἄρκτον τὴν Λευκαδίαν, πρὸς μεσημβρίαν τὴν Ζάκυνθον, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ἰθάκην ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ πρὸς δυσμὰς τὸ Ἰώνιον πέλαγος· ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Λευκάτα ἀκρωτηρίου τῆς Λευκαδίας ὅσον 50 στάδια ἢ κατ' ἄλλους 40, τοῦ δὲ ἀκρωτηρίου τῆς Ἠλείας Χελωνάτα ὅσον 80 στάδια κατὰ τὸν Στράβωνα (1)· κατὰ δὲ τὰς ἀκριβεῖς καταμετρήσεις τῶν νεωτέρων 180 στάδ. (2)· καὶ ὁ μὲν Στράβων λέγει τὴν ὅλην περίμετρον αὐτῆς 300 ςαδίων, ὁ δὲ Πλίνιος 44 μιλ. Ῥωμ.=352 ςαδ. ὁ δὲ Πορκάκης 160 μιλ. ὁ δὲ Κορονέλλης 170 μιλ. (3)· τὰ δὲ 300 στάδια τοῦ Στράβωνος, κατὰ τὴν ἀκριβῆ καταμέτρησιν τοῦ Γωττιέρου, εἰσὶ τὸ μῆκος τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ βορειοτάτου αὐτῆς ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ νοτιωτάτου (4). Ἡ Κεφαλληνία εἶναι ὀρεινή, πετρώδης καὶ ὀλιγόκαρπος· καὶ ὃ δὲ ἐστὶ στενωτάτη ταπεινὸν ἰσθμὸν ποιεῖ, ὥσθ' ὑπεραίζεσθαι πολλάκις ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, ὡς λέγει ὁ Στράβων (5)· ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διονέως Κεφάλου Ἀθηναίου ὃς φυγαδευθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς φη-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 456. (2) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 437.
(3) Κορονελ. Μερ. 2' σ. 148. (4) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 437.
(5) Στραβ. β. 10, σ. 456.

νεύσας κατὰ τύχην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Πρόκριν τὴν Ἐρεχθέως καὶ καταφυγὼν εἰς Θήβας, συνεστράτευσε τῷ Ἀμφιτρύωνι κατὰ τῶν Τηλεβόων τῶν τότε κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἣν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ Ἀμφιτρύων μετὰ τὴν νίκην (1)· μετέσχον δὲ τῆς ἐκστρατείας ταύτης Θηβαῖοι, Φωκεῖς καὶ τίνες τῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς (2)· ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει τὴν νῆσον καὶ Σάμον=

Οἵτε Ζάκυνθον ἔχον ἠδ' οἱ Σάμον ἀμφενέμοντο (3).

καὶ Σάμην=

Δουλίχιόν τε Σάμην τε κξ (4)·

καὶ ἀλλαχοῦ=

Ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασιν (5).

Κεφαλλῆνας δὲ καλεῖ οὐ μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Κεφαλληνίας ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ Ὀδυσσέως=

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους (6)·

κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλόδωρον ἡ νῆσος ἐλέγετο μόνον Σάμη, ἡ δὲ πόλις ἡ Σάμος ἢ Σάμη, ὅπερ, ὡς εἴδομεν, ἀντίκειται τοῖς τοῦ Ὁμήρου· πρῶτος δὲ ὁ Ἡρόδοτος ὠνόμασε τὴν νῆσον Κεφαλληνίαν (7), καὶ ὁ Σκύλαξ δὲ λέγει αὐτὴν Κεφαληνίαν, γράφων δι' ἑνὸς λ (8)· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Μέλαινα κατὰ τὸν Πλίνιον. Οἱ Κεφαλλῆνες ἦσαν τὸ πάλαι διῃρημένοι εἰς τέσσαρας μοίρας ἢ πόλεις καὶ ἐλέγοντο, Παλεῖς, Κράνιοι, Σαμαῖοι (ἀπὸ Σάμης τῆς κυρίας πόλεως) καὶ Πρωναῖοι (9)· καὶ ὁ Στράβων δὲ λέγει ὅτι ἡ νῆσος ἦν τετράπολις, καὶ ὅτι ὠνομάζοντο αἱ πόλεις ἀπὸ τῶν τεσσάρων

(1) Στραβ. β. 10, σ. 456. — Παυσ. Ἀττ. κ. 37. (2) Σχολιασ. Λυκοφρ. εἰς σ. 730 — Ἡρακλειδ. Ποντ. Τομ. 17, σ. 213. ἐκδ. Κοραῆ. — Ἀντωνίν. Λιβερ. Μεταμ. κ. 41. — Εὐσταθ. εἰς Διονύσ. οἰκουμ. Περιηγ. ς. 431. (3) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 634. (4) Ὁμ. Ὀδ. Ι. ς. 76. (5) Ὁμ. Ὀδ. Π. ς. 249. (6) Ὁμ. Ἰλ. Β. ς. 631. (7) Ἡροδοτ. β. 9, κ. 28. (8) Σκυλ. Περιπλ. Ἀκαρνανία. (9) Θουκυδ. β. 2, κ. 3. — Ετυμολογ. Μέγα.

-νιῶν τοῦ Κεφάλου Σάμη ἢ Σάμος καὶ οἱ κάτοικοι Σαμ[illegible]
Πρόνησος, Κράνιοι καὶ Παλεῖς (1)· ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν
Στέφανον ἡ νῆσος ἦν τετράπολις ἀπὸ τῶν Κεφάλου παίδων
Προνήσου, Σάμου, Παλέως, Κρανίου (2)· ἐκ τῶν πόλεων
τούτων ὁ Ὅμηρος μόνον τῆς Σάμης μνημονεύει·

Κτήσιππος δ' ὄνομ' ἔσκε, Σάμῃ δ' ἐνὶ οἰκία ναῖεν (3)·
ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι, πλὴν αὐτῆς, οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν ἀξίαν
λόγου εἶχεν ἡ νῆσος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. — Κατὰ
τὸν Μηδικὸν πόλεμον ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Κεφαλληνίας
μόνοι οἱ Παλεῖς συνηγωνίσαντο τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι κατὰ
τῶν Περσῶν καὶ ἡνωμένοι μετὰ τῶν Λευκαδίων καὶ τῶν
Ἀνακτορίων διακόσιοι τὸν ἀριθμὸν μετέσχον τῆς μάχης τῶν
Πλαταιῶν (4). — Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννη-
σιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι, ὑποτάξαντες μέρος τῆς Ἀκαρ-
νανικῆς παραλίας καὶ προσπλεύσαντες ἐπὶ τὴν Κεφαλληνίαν,
εἷλον αὐτὴν ἄνευ μάχης (5). — Κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὴν
Σικελίαν ἐκστρατείαν οἱ Κεφαλλῆνες, ὡς καὶ οἱ Ζακύνθιοι,
καίτοι αὐτόνομοι, ἀλλ' ὡς νησιῶται ἠναγκάσθησαν νὰ ἕπων-
ται εἰς τοὺς κρατοῦντας τῆς θαλάσσης Ἀθηναίους (6). —
Κατὰ δὲ τοὺς πολέμους τῆς Ῥώμης κατὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ
Κεφαλλῆνες ἔβλαπτον μεγάλως τοὺς Ῥωμαίους, διότι διε-
βίβαζον στρατεύματα ἐξ Αἰτωλίας εἰς Πελοπόννησον (7), καὶ
διότι αἱ μεταβιβάσεις τῶν Ῥωμαίων καθίσταντο ἐπισφαλεῖς
ἐκ τῆς θαλασσίας δυνάμεως τῶν Κεφαλλήνων (8)· διὸ καὶ
ὄντες παρωργισμένοι οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τῶν Κεφαλλήνων,
ἀπέκλεισαν αὐτοὺς τῆς εἰρήνης, ἣν ἐχορήγησαν τοῖς Αἰτω-

---

(1) Στραβ. β. 10, σ. 455, 456. (2) Στεφ. Βυζ. εἰς Κράνιον (3) Ὁμ. Ὀδ. Υ. σ. 288. (4) Ἡροδοτ. β. 9, κ. 28. (5) Θουκυδ. β. 2, κ. 30. (6) Αὐτ. β. 7, κ. 57. (7) Πολυβ. β. 4, κ. 6. — β. 5, κ. 3. (8) Λιβ. β. 27, κ. 12.

λοῖς (1), καὶ τέλος, μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Αἰτωλίας, ἔπεμψαν κατὰ τῆς νήσου τὸν Μ. Φούλβιον, ᾧ αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις παρεδόθησαν ἑκουσίως, μόνη δὲ ἡ Σάμη ἀντέστη καὶ ὑπέμεινε τετράμηνον πολιορκίαν, μεθ' ὃ ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου καὶ ἐλαφυραγωγήθη, οἱ δὲ κάτοικοι ἐδημοπρατήθησαν (2). Διετήρησε δὲ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἡ Κεφαλληνία ὡς καὶ ἡ Ζάκυνθος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας (3), καὶ κατέστη τὸ καταφύγιον τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης φυγαδευομένων (4). Ὁ Στράβων διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ὁ Γάϊος Ἀντώνιος, θεῖος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, συνυπατεύσας Κικέρωνι τῷ ῥήτορι (63 π. Χ.), καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν, γενόμενος φυγάς, διέτριψεν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ καὶ ἔσχεν ὑπήκοον τὴν ὅλην νῆσον ὡς ἴδιον κτῆμα, καὶ ἔκτισεν ἄλλην πόλιν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τεσσάρων, ἣν ὅμως δὲν ἔφθασε νὰ συνοικίσῃ, διότι μετακληθεὶς, καὶ ἀσχολούμενος εἰς ἄλλα μείζονα πράγματα ἐν Ῥώμῃ, κατέλυσε τὸν βίον (5). — Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐπεσκέψατο τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ ἐδωρήσατο τὴν Κεφαλληνίαν τοῖς Ἀθηναίοις (6), ὅπερ ὠφέλησε τότε μεγάλως τὴν νῆσον· ἀλλὰ μετά τινα χρόνον συνεχωνεύθη αὕτη εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἠπείρου (7). — Ἐν ἔτει 1214, κατὰ τὸν Μοροζίνην, ἢ 1224 κατὰ τὸν Βαρδιτσιώτην (8), Γάϊός τις, ὁ κύριος τότε τῆς Κεφαλληνίας ὑπὸ φιλικοῦ μόνον αἰσθήματος κινηθεὶς, ἐδωρήσατο αὐτὴν τῇ Ἐνετικῇ πολιτείᾳ. — Τῷ δὲ 1479 ἐπὶ σουλτάνου Βαγιαζίτου, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Μοθώνης καὶ τῆς Κορώνης, μέγας στόλος Ὀθωμανικὸς ἐκπλεύσας ἀπὸ τῆς

---

(1) Πολυβ. Εκλογ. κ. 28. (2) Λιβ. β. 33, κ. 28, 29. (3) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 4, κ. 19. (4) Στραβ. β. 10, σ. 495. (5) Αὐτ. (6) Δίων Κασ. Ῥωμ. Ις. β. 69. (7) Πτολεμ. Γεωγρ. β. 4. κ. 14. (8) Κορόνελλος Κεφαλληνία.

τὸ ὄνομα τοῦ Προβεδιτόρου καὶ ὑπ' αὐτὸν δύο συμβούλους ἐκ τῶν εὐγενῶν, διοριζομένους διὰ 24 μῆνας καὶ μέλλοντας νὰ περιλαμβάνωσι τὰ δημόσια χρήματα ἀμοιβαδὸν ἀνὰ ἕνα μῆνα ἕκαστος (1).

Ἡ Κεφαλληνία· ἡ νῆσος αὕτη εἶναι, ὡς προείρηται, λίαν ὀρεινὴ, πετρώδης καὶ ὀλιγόκαρπος, ἐξαιρουμένων δύο πεδιάδων, τοῦ τῆς Σάμης καὶ τοῦ τῆς Κρανίας· διαιρεῖται δὲ εἰς 5 τμήματα ἢ θέματα περιέχοντα δύο πόλεις — τὸ Ἀργοστόλι καὶ τὸ Λιξούρι καὶ περίπου 200 χωρία, ὧν τινὰ μέγιστα, ἔχοντα 1—2,000 κατοίκων, ἄλλα βαθμηδὸν ἐλάσσονα μέχρι 50 καί τινα ἐλάχιστα μέχρι 5 οἰκογενειῶν· κατοίκους δὲ 70,000, ὧν 55,000 χωρικοὶ καὶ 15,000 οἰκοῦντες τὰς δύο πόλεις ἐπὶ ἴσῳ ἀριθμῷ. Ἔχει ἡ νῆσος πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ πολλοὺς κόλπους καὶ λιμένας εὐρυχώρους καί τινας δεκτικοὺς οὐ μόνον μεγάλων πλοίων, ἀλλὰ καὶ στόλων ὁλοκλήρων· ὁ πρώτιστος αὐτῶν εἶναι ὁ τοῦ Ἀργοστολίου καὶ δευτερεύοντες ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ τοῦ Βισκάρδου καὶ ὁ τοῦ Ἄσσου. — Τὰ κύρια προϊόντα τῆς Κεφαλληνίας εἰσὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἡ Κορινθιακὴ σταφὶς καὶ κατὰ δεύτερον τὸ ἔλαιον· ἡ σταφὶς ἀποφέρει μεγάλην καὶ σημαντικὴν πρόσοδον, διὸ ἔχει ἡ νῆσος μέγα πλῆθος ἀμπέλων, ὧν τὰ κλήματα ὀλίγον ὑψοῦνται ἀπὸ τῆς γῆς· τὰ λαχανικὰ γίνονται ἄριστα καὶ τεραστίου μεγέθους· ὁ σῖτος σπείρεται τὸν χειμῶνα καὶ θερίζεται τὸν Ἰούνιον· ὁ βόρειος ἄνεμος ἐπιφέρει κατὰ τὸ θέρος μεγάλους καύσωνας, καὶ τότε οἱ χωρικοὶ κατάγουσι τὰ ζῶα αὐτῶν ἐντὸς τῶν σπηλαίων, ἃ εἰσὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐπὶ τῆς νήσου. — Πρωτεύουσα τῆς Κεφαλληνίας εἶναι τὸ Ἀργο-

(1) Κορονελλ. Κεφαλληνία.

Κρουσαίου, ὁ Ὄλυμπος μόνος εἶναι ὑψηλότερος αὐτοῦ· τὸ ὕψος αὐτοῦ λογίζεται 4,000 ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ περίμετρος αὐτοῦ 60 ποδῶν κατὰ τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν ἔνθα ἔκειτο, ὡς λέγεται, ὁ ναὸς, οὗ [illegible], οὐδ᾽ ἴχνος φαίνεται. Δάση βαθυχρόων ἐλατῶν κατακαλύπτουσι τὸ ὄρος τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μαῦρα βουνά (1). — Κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, τοῦ προστάτου τῆς νήσου. — Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, ἐπὶ κορυφῆς λόφου ὑπάρχει λίμνη μικρὰ καλουμένη Ἄκολι, ἔχουσα δὲ βάθος ἀμέτρητον καὶ προάγουσα ἐγχέλεις τεραστίου μεγέθους.

ΒΑΙ͂Α, τὸ ὄρος τοῦτο ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ κυβερνήτου τοῦ Ὀδυσσέως (2), ἢ ἀπό τινος τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ὃν ὁ Στράβων καλεῖ Βαῖον (3).

* Κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Γούδισσον παρὰ Κρουσαίῳ κεῖται τὸ ὄρος τοῦτο κατὰ τὸ θέμα Σάμον (4).

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

* Βισκάρδον, κατὰ τὸ βορειότατον τῆς νήσου ἐν τῷ θέματι Ἄσσῳ, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Λευκαδίας Δουκάτον ἢ Κάβο-τῆς-Κυρᾶς λεγομένου.

* Κελιά, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, προβαίνει πρὸς τὸ βόρειον καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρείας· κατὰ νότον αὐτοῦ κεῖται ὁ λιμὴν Ἀντίσαμον.

* Στιβέρι, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἄνδρου.

* Ἄνδρον, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων [illegible]

(1) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 486. (2) Στέφ. Βυζ. Βάϊα. (3) Στράβ. Β. 1, σ. 26 καὶ Β. 5, σ. 245. (4) Κρουσ. αὐτ. σ. [illegible].

μεταξὺ δύο ἄλλων ἀκρωτηρίων, Σπιθερίου καὶ Πόρου, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ κόλπου τῆς Ισπανίας, οὗ ἀποτελεῖ τὸ ἓν τῶν δύο κεράτων, ὡς καὶ ὁ Πόρος τὸ ἕτερον.

* Πόρος κατὰ τὸ ἀνατολικὸν, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ἀκρ. Ἄνδρου μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὰ δύο κέρατα τοῦ κόλπου τῆς Ισπανίας.

* Λιμενάκι κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Κεράμου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Πόρου καὶ Κάπρου.

* Κάπρου κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Κεράμου, πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Λιμενακίου· ἀποτελεῖ τὸ βόρειον κέρας τοῦ κόλπου Αναστασίου.

* Σκάλα κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τῆς Σκάλας, πρὸς τὸ δυτ-νότιον τοῦ ἀκρωτ. Κάπρου, μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὸν κόλπον Αναστάσιον.

* Κορόγρα κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Λέοντος, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σκάλας.

* Λιάκα τὸ μεσαίτατον κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Κοσιμιᾶς· πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ εἰσὶ νησίδες ἔρημοι, τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ λεγόμεναι.

* Ἅγ. Νικόλαος κατὰ τὸ νότιον, πρὸ τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τοῦ Ἀργοστολίου κατὰ δεξιὰν, ἀπέναντι τοῦ ἀκρ. Ἀγίων.

* Ἅγιος Γεώργιος κατὰ τὸ νότιον, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Ἀγίων, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλικίου, ἀπέναντι τῆς νησίδος Βαρδιάνου.

* Ἅγιοι κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλικίου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ἀκρ. Ἅγ. Γεωργίου καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ἀκρ. Καδουλακίων· ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν κεῖται ἡ νησὶς Βαρδιάνος.

* Καδουλάκια κατὰ τὸ δυτικὸν, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλικίου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Γίδου καὶ Ἀγίων.

* [illegible] κατὰ τὸ [illegible], ἐν τῷ [illegible] τοῦ [illegible], πρὸς τὸ [illegible] τοῦ ἀκρ. [illegible].

* [illegible] κατὰ τὸ [illegible], ἐν τῷ [illegible] τοῦ [illegible], πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ἀκρ. [illegible] καὶ τὸ νότιον τοῦ ἀκρ. [illegible].

* [illegible] κατὰ τὸ [illegible], ἐν τῷ [illegible] τῆς [illegible] κατὰ τὸ [illegible] τοῦ ἀκρωτηρίου [illegible].

* [illegible] κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ [illegible], μεταξὺ τῶν δύο ἀκρ. [illegible] καὶ [illegible] πρὸς τὸ [illegible] ὁ λιμὴν [illegible].

* [illegible] κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ [illegible] τῆς [illegible], πρὸς [illegible] τοῦ ἀκρ. [illegible] [illegible] τὸ [illegible] μέρος τοῦ [illegible] τοῦ [illegible].

* [illegible] κατὰ τὸ [illegible] τῆς πρὸς τὸ βόρειον [illegible] γλώσσης τῆς νήσου, πρὸς νότιον τοῦ ἀκρ. [illegible], ἐν τῷ [illegible] τοῦ [illegible].

ΚΟΛΠΟΙ

* [illegible] κόλπος βαθὺς κατὰ τὴν [illegible] τῆς νήσου, [illegible] ἐπὶ [illegible] τοῦ [illegible] τὸ βόρειον [illegible] ὑπὸ τῶν [illegible], [illegible] καὶ [illegible] κατὰ τὸ πρὸς [illegible] [illegible] ἡ πόλις τὸ [illegible].

* [illegible] κόλπος κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου [illegible] τριῶν [illegible], τοῦ [illegible], τῆς [illegible] καὶ τῆς [illegible] [illegible] κατὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ τὰ δύο ἀκρωτήρια, [illegible] πρὸς [illegible] καὶ [illegible] πρὸς [illegible] [illegible] τὰ δύο αὐτοῦ [illegible] κατὰ τὸ [illegible] τοῦ [illegible] μᾶλλον τῆς [illegible] τὸ βόρειον [illegible] [illegible] τῇ [illegible]

ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ὑψοῦται ὄρος καὶ ἐπ' αὐτοῦ φρούριον ὀχυρώτατον, κατασκευασθὲν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἐν ἔτει 1595. Αἱ πρὸς τὸ φρούριον ὁδοὶ εἰσὶν ὀλίγαι, στεναὶ καὶ ἐπισφαλεῖς πάροδοι· τὰ ὀχυρώματα εἰσὶν ἀνώμαλα, ἑλικοειδῆ καὶ ἀνάλογα τῇ φυσικῇ ἀνωμαλίᾳ τοῦ τόπου. Εἰσὶ δ' ἐν τῷ φρουρίῳ 60 δημόσια καὶ 200 ἰδιωτικὰ οἰκήματα. — Κατὰ τὰς ῥίζας τοῦ ὄρους ὑπάρχει μικρὸς λιμήν. — Καθ' ὅσον ἡ Κεφαλληνία διετέλει ὑπὸ τὴν Ἐνετίαν, ἡ διοίκησις τοῦ φρουρίου τοῦ Ἄσσου ἐπετρέπετο τινὶ τῶν Πατρικίων ἐκλεγομένῳ παρὰ τοῦ μεγάλου συμβουλίου ἐφ' ὡρισμένῳ χρόνῳ 32 μηνῶν καὶ τετιμημένῳ διὰ τῆς ἀξίας τοῦ Προβεδιτόρου. Ὁ πρῶτος προβεδιτόρος τοῦ Ἄσσου ᾑρέθη τῷ 1596 τῇ 23 Ἰουνίου.

* Λιμανάκι κόλπος μικρὸς κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ κόλπου τοῦ Ἄσσου.

* Ἀλεξανδρείας κόλπος κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Σάμου, ἀπέναντι τοῦ δυτ-νοτίου τῆς Ἰθάκης· κατὰ τὸν μυχὸν αὐτοῦ κεῖται ἡ κωμόπολις Σάμος.

* Ἰσπανίας κόλπος ἀναπεπταμένος κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἄνδρου καὶ Πάρου.

* Ἀναστάσιος Ἅγιος κόλπος κατὰ τὰ ἔσχατα τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Κάπρου πρὸς τὸ βόρειον καὶ Σκάλας πρὸς τὸ νότιον, ἀποτελεῖ δὲ τὴν παραλίαν τοῦ θέματος τῆς Σκάλας.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

* Ὁ τοῦ Ἀργοστολίου ἐν τῷ θέματι τῶν Θαλαμιῶν, παρὰ

τὴν ὁμώνυμον πόλιν ἄριστος, βαθύτατος καὶ ἀσφαλέστατος, βλέπων πρὸς ἄρκτον.

* Ἀτέρρα κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Ἀτέρρας, πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου καὶ τὸ δυτ-νότιον τοῦ ἀκρ. Κακάτας.

* Ὁ τοῦ Ἄσσου κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, κατὰ τὰς ῥίζας τοῦ ἐπὶ τῆς μακρᾶς χερσονήσου ὄρους ἐφ' οὗ κεῖται τὸ φρούριον τὸ λεγόμενον τοῦ Ἄσσου.

* Βισκάρδον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ τὴν πρὸς ἄρκτον διήκουσαν γλῶσσαν τῆς νήσου, κατὰ νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Βισκάρδου, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης. Ὁ λιμὴν οὗτος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ροβέρτου Βισκάρδου, ὅς ἐπὶ τῶν σταυροφορικῶν ἐτελεύτησεν ἐνταῦθα.

* Εὐφημία Ἁγία κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ θέματι τοῦ Πυλάρου, ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης.

* Ἀντίσαμον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Καλῶν.

ΠΟΛΕΙΣ, ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ.

ΣΑΜΗ, ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ ἀξιολογωτέρα τῶν τεσσάρων πόλεων τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἡ μόνη μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (1) ἔκειτο ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος τὴν Κεφαλληνίαν ἀπὸ τῆς Ἰθάκης, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει — Κατὰ μέσον τὸν πρὸς Ἰθάκῃ πορθμόν (2) — ἐκτίσθη δὲ κατὰ τὸν Ἰάμβλιχον ὑπὸ τοῦ Ἀγκαίου (3), υἱοῦ κατὰ μὲν τὸν σχολιαστὴν τοῦ Λυκόφρονος Ἀκτορος τοῦ Φόρβαν-

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible]

τος (1), κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλόδωρον καὶ τὸν Παυσανίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀρκαδίας Λυκούργου, τοῦ Ἀλεοῦ τοῦ Ἀφείδαντος τοῦ Ἀρκάδος τοῦ Καλλιστοῦς τοῦ Λυκάονος τοῦ Πελασγοῦ (2)· ὥστε ἡ πρώτη ἀποκαταστᾶσα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γενεὰ ἦν Πελασγική· εἶχε δύο ἀκροπόλεις, τὴν μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐφ' ἧς ἦν ἡ ἀρχαία Σάμη, τὴν δὲ πρὸς ἄρκτον καλουμένην Κυάτιδα· ἀμφιβάλλεται πόθεν ἡ πόλις ἔλαβε τὸ ὄνομα· κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Γάλλου ἀποικιογράφου Ἠλεῖοι ἑνωθέντες ἴσως μετὰ τοῦ Ἀγκαίου, μετέδωκαν τῇ πόλει ταύτῃ τὸ ὄνομα τῆς ἐν τῷ Σαμικῷ τῆς Τριφυλίας Σάμου (3)· ἀλλ' ἡ εἰκασία αὕτη εἶναι πάντῃ βεβιασμένη καὶ ἀναπόδεικτος, καὶ, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἢ τὸ γενικὸν ὄνομα τῆς νήσου μετεδόθη καὶ τῇ πρωτίστῃ τῶν πόλεων αὐτῆς, ὡς τοσαῦται ἄλλαι πόλεις ἐκλήθησαν ὁμωνύμως ταῖς νήσοις, Αἴγινα, Ῥόδος, Κῶς, Λέσβος, κτλ· ἢ ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς θέσεως, διότι ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ἐπὶ τῆς κατὰ μεσημβρίαν ἀκροπόλεως, ὡς εἴρηται, δηλ. ἐπὶ ὕψους, καὶ ὡς γνωρίζομεν, τὰ ὕψη καὶ οἱ λόφοι ἐκαλοῦντο σάμοι· δὲν παρέμεινε δὲ ἐπὶ πολὺ ὁ Ἀγκαῖος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀλλ' ἀποδημήσας ἤνεγκεν ἀποικίαν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Αἰγαίου πελάγους Σάμον (4), καὶ συμμετέσχε τῷ Ἰάσονι τοῦ ἐς Κόλχους πλοῦ καὶ τῷ Μελεάγρῳ τοῦ πρὸς τὸν ἀγριόχοιρον ἀγῶνος ἐν Καλυδῶνι ἔνθα καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ θηρίου (5)· τὴν δὲ Σάμην βλέπομεν αὖθις παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Κεφαλλήνων, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀγκαίου Ἀγαπήνορα αὖθις βασιλέα τῶν Ἀρκάδων (6)·

---

(1) Σχολιας. Λυκόφρ. εἰς ς. 493, 426. (2) Ἀπολλόδ. β. 1, κ. 8, § 2. —Παυσ. Ἀρκ. κ. 1. (3) Ῥαοῦλ Ῥοχέτ. Τ. 2, σ. 234. (4) Ἰάμβλιχ. Πορφυρ. εἰς βίον Πυθαγόρου, β. 1, κ. 3. (5) Ἀπολλόδ. β. 1, κ. 8. § 2. —Παυσ. Ἀρκ. κ. 1. (6) Ὁμ. Ἰλ. Β, ς. 603.

μετὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη ἔμεινεν ἀφανὴς καὶ ἀνήκουστος· μόνος ὁ Θουκυδίδης διηγούμενος ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι προσπλεύσαντες εἰς Κεφαλληνίαν, προσηγάγοντο αὐτὴν ἄνευ μάχης, ἀναφέρει καὶ ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν πόλεων (1)· ὅτε δὲ πάσα ἡ Κεφαλληνία ὑπετάγη τοῖς Ῥωμαίοις, μόνη ἡ Σάμη ἀντιστᾶσα, ὑπεδουλώθη καὶ ἐλαφυραγωγήθη καὶ οἱ κάτοικοι ἐξηνδραποδίσθησαν (2). Ἡ πόλις αὕτη ἦν τεθειμένη πάνυ ἐπικαίρως καὶ ἦν τῶν ἀξιολόγων διὰ ταῦτα· 1 διότι ἔκειτο τῷ μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης πορθμῷ· 2 διότι ἔκειτο ἐπὶ πεδίου πλουσίου καὶ σιτοφόρου (3)· 3 διότι ὁ πορθμὸς ἦν ἰχθυοτροφώτατος καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἀφθονίαν τῶν λεγομένων ἐρυθροχρόων τριγλῶν, καὶ 4 τέλος διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου κειμένων δύο ἀκροπόλεων (5), ἃς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὶ μόλις μετὰ τεσσάρων μηνῶν πολιορκίαν ἠδυνήθησαν νὰ κυριεύσωσι· τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἅλωσιν τῶν ἀκροπόλεων τούτων καὶ τῆς πόλεως διηγεῖται ὁ Λίβιος κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον « διότι ἡ πόλις ἔκειτο τοσοῦτον ἐπικαί- » ρως, καὶ ἐφοβοῦντο (οἱ κάτοικοι) μὴ ἀποβληθῶσιν ὑπὸ » τῶν Ῥωμαίων. Αἱ ἀπὸ τῆς Ἀμβρακίας ληφθεῖσαι πολιορ- » κητικαὶ μηχαναὶ ἐκομίσθησαν ἐπὶ δύο μέρη τῶν τειχῶν, » καὶ τὰ τείχη διεσείσθησαν ὑπὸ τῶν κριῶν (6)· ἅμα ἐ- » πέπιπτε τεῖχος, οἱ Σαμαῖοι ἔνδον ἀνῳκοδόμουν αὖθις ἕτερ- » ον καὶ διὰ συνεχῶν ἐκδρομῶν ἐνέπαιζον τῇ ῥωμαϊκῇ στρα- » τιᾷ· ἡ πολιορκία παρετάθη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας· τέλος » δὲ ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις εἰσβαλεῖν εἰς τὴν πόλιν νυκτὸς » διὰ τῆς ἀκροπόλεως Κυατίδος, καὶ οὕτως ὑπερβάντες

(1) Θουκυδ. Β. Κ. [illegible] (2) Τίτ. Λίβ. [illegible] (3) [illegible] σ. [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible]

» τὸ τεῖχος, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν, διότι ἡ πόλις ἐξετεί-
» νετο ἀπὸ τοῦ ὄρους κάτω πρὸς τὴν θάλασσαν· τότε δὲ
» Σαμαῖοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἔφυγον ἐπὶ τὴν μείζονα
» ἀκρόπολιν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀναγκασθέντες παρεδό-
» θησαν καὶ ἐπωλήθησαν ἐν δημοπρασίᾳ· ἡ δὲ πόλις ἐλα-
» φυραγωγήθη (1) καὶ φρουρὰ Ῥωμαϊκὴ ἀπελείφθη ἐν τῇ
» πόλει (2), τοῦ Ὑπάτου (Μάρκου Φουλβίου) ἅμα μετὰ τὴν
» ἅλωσιν τῆς νήσου ἀποπλεύσαντος πρὸς τὴν Πελοπόννη-
» σον ». Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος ἐσώζοντο ἔτι τὰ ἐρείπια τῆς
πόλεως (3)· λέγει δὲ καὶ ὁ Πλίνιος ὅτι μετὰ τὴν κατα-
στροφὴν τῆς Σάμης μόνον τρεῖς πόλεις ἔμενον ἔτι ἐπὶ τῆς
νήσου (4).

* Ὁ Γούδισσον περιγράφει ἀκριβῶς τὰ σωζόμενα ἤδη
ἐρείπια τῆς πόλεως· κεῖνται ταῦτα κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου
ἐπὶ τοῦ αὐλῶνος τῆς Κεφαλληνίας ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης, ἐν
πεδίῳ πλουσίῳ καὶ σιτοφόρῳ πλησίον καλυβῶν ἁλιευτικῶν,
αἳ καὶ ἤδη ὀνομάζονται Σάμον. Τὰ ὄρη τῆς νήσου κατα-
πίπτουσιν ἐνταῦθα κλιμακοειδῶς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς· καὶ τὰ
ἐρείπια ὡσαύτως κατέρχονται μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ
τινα αὐτῶν εἰσὶ καὶ ὑποβρύχια. Μεταξὺ τῆς ἀκτῆς καὶ τῆς
μεγάλης σειρᾶς τῶν ὀρέων εἰσὶ δύο λόφοι κωνοειδεῖς· καὶ
ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑκατέρου εἰσὶ μεγάλης ἀκροπόλεως λείψανα.
Αἱ κατωφέρειαι ἀμφοτέρων καλύπτονται ὑπὸ κυκλωπικῶν
ἐρειπίων· κοιλὰς βαθεῖα χωρίζει ἀπ' ἀλλήλων τοὺς δύο
τούτους λόφους, ἐφ' ὧν ἔκειντο αἱ δύο ὑπὸ τοῦ Λιβίου περι-
γραφόμεναι ἀκροπόλεις. Κατ' ἄρκτον κεῖται ἡ ἐλάσσων
ἀκρόπολις (Κυάτις κατὰ τὸν Λίβιον), κατὰ δὲ μεσημβρίαν
ἡ μείζων (ἡ ἀρχαία Σάμη). Τὰ τείχη τῆς μείζονος ἀκρο-

(1) Λίβ. β. 38, κ. 29. (2) Αὐτ. κ. 30. (3) Στράβ. β. 10. σ. 456.
(4) Πλίν. Φυσ. Ἱστ. β. 4, κ. 19.

πόλεως σύγκεινται ἐκ λίθων μεγάλων τετραπλεύρων κατ' ἰσόρ-
ροπον θέσιν, ἐξ οὗ φαίνονται μεταγενεστέρας κατασκευῆς·
τὸ δὲ πρὸς ἄρκτον ἔλαττον φρούριον φαίνεται ὅτι κατ-
εσκευάσθη ὡς ὑποστήριγμα τῆς μείζονος. Ἐπὶ τῶν θεμελίων
ἀρχαίου τινὸς ναοῦ κεῖται ἤδη ᾠκοδομημένη μονή, ὡς ἐκ
τινος ἀκριβείας ἐπιγραφῆς δείκνυται. Εἰσὶ προσέτι καὶ
ῥωμαϊκὰ ἐρείπια καὶ λουτρὸν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ ὑπεράνω
τῶν ἐρειπίων πολλοὶ τάφοι ἀνεσκάφησαν, ἐν οἷς εὑρέθησαν
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τινα παίγνια καὶ κάτοπτρον ὀρειχάλκι-
νον τὰ πάντα εὐτελῆ (1)· κατ' ἄλλον δέ τινα περιηγη-
τήν, εὑρέθησαν ἄλλοτε καὶ τεμάχια γλυπτῶν, καὶ χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα καὶ κάλλιστα ἐγκεχαραγμένοι
λίθοι, φέροντες [illegible]. Πάντα δὲ
ταῦτα μετακομίσθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Βενετίας (2).
Κατὰ τὸν [illegible], ἡ πόλις αὕτη [illegible] ἐπὶ
[illegible]· ἔχουσι δ' ὁ αὐτὸς περιηγητὴς παραδόσεις, διηγού-
μενοι ἐνταῦθα, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀδυσσέως, ὁ
Τηλέμαχος κατῴκησεν ἐν Σάμῃ, καὶ ὅτι ἡ πόλις εἶχε τότε
14.000 οἴκους καὶ 14 [illegible] (3). Τὰ νομίσματα τῆς
Σάμης φέρουσι συνήθως τὴν [illegible] τῆς κεφαλῆς τῆς Παλ-
λάδος καὶ τὰ περιγράμματα ΣΑΜΑ ἢ ΣΑΜΑΙΩΝ (4), ἐξ ὧν
[illegible] ἡ τῆς πόλεως [illegible] μετὰ τῶν Ἀθηνῶν [illegible]·
[illegible] ἄλλα δέ τινα φέρουσιν Ἀπόλλωνα καὶ [illegible]
[illegible] (5). Τὴν [illegible] ταύτην [illegible] ὁ [illegible]
[illegible] τὸν [illegible] τοῦ [illegible] (6).

---

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible]

ΠΑΛΕΙΣ ἢ ΠΑΛΗΣ (1), **ἢ ΠΑΛΗ** (2), **ἡ ΠΑΛΕΙΩΝ ΠΟΛΙΣ** (3), **ἡ ΠΑΛΑΙΕΩΝ ΠΟΛΙΣ** (4), **ἡ ΠΑΛΕΩΝ ΠΟΛΙΣ** (5), πόλις ἡ ἀξιολογωτάτη τῆς Κεφαλληνίας μετὰ τὴν Σάμην· ἔκειτο ἐπὶ τῆς θαλάσσης κατ' ἀριστερὰν τοῦ πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς νήσου βαθέος κόλπου εἰσπλέοντι, ἐπὶ τῆς κατ' ἀνατολὰς ὄχθης τῆς παρ' αὐτῷ χερσονήσου, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν Κρανίων· ὄρη περικύκλουν πανταχόθεν τὴν πόλιν, πλὴν τοῦ κατὰ μεσημβρίαν πρὸς τὴν Ζάκυνθον τετραμμένου, ἔνθα ἦν μικρόν τι ἐπίπεδον. Ἔλαβεν ἡ πόλις αὕτη τὸ ὄνομα ἀπὸ Πηλέως, κατὰ τὸν Στέφανον (6), ἢ Παλαίωνος, κατὰ τὸ Ἐτυμολογικὸν (7), ἑνὸς τῶν τεσσάρων υἱῶν τοῦ Κεφάλου. Ὕστερον δὲ φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἀποικία Κορινθιακή, διότι ἦν ἔθος παρὰ τοῖς Ἕλλησι νὰ παρατάττωσι τὰ στρατεύματα τῶν ἀποικιῶν μετὰ τῶν τῆς μητροπόλεως (8), καὶ βλέπομεν ὅτι ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πλαταιῶν οἱ Παλεῖς, οἱ μόνοι τῶν Κεφαλλήνων μετασχόντες αὐτῆς συνηγωνίσαντο τοῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν Περσῶν μετὰ τῶν Λευκαδίων καὶ τῶν Ἀνακτορίων ἀποίκων καὶ αὐτῶν τῆς Κορίνθου (9)· καὶ μικρὸν δὲ πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Παλεῖς ἔπεμψαν τέσσαρας ναῦς πρὸς βοήθειαν τῶν Κορινθίων κατὰ τῶν Κερκυραίων (10), ἐξ οὗ ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύεται ὅτι ἦσαν ἄποικοι τῆς Κορίνθου· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐτοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι προσηγάγοντο ἄνευ μάχης τοὺς Παλεῖς μετὰ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ πάσης τῆς νήσου Κεφαλληνίας (11). — Μετὰ παρέλευσιν χρόνου

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. Ἐτυμολογ. μέγα εἰς λ. Κεφαλληνία.

(2) Σχολ. Θουκυδ. εἰς β. 1, κ. 27. (3) Ἐπιγραφὴ παρὰ Πακιένδῃ σ. 213 καὶ παρὰ Κίνδρῳ 116· (4) Πολύβ. β. 5, κ. 3. (5) Κυριακ. ἐξ Ἀγκων. Ἐπιγραφ. σ. 12. (6) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Κράνιον. (7) Ἐτυμολογ. μέγ. εἰς λ. Κεφαλληνία. (8) Θουκυδ. β. 7, κ. 57. (9) Ἡρόδοτ. β. 9, κ. 28. (10) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (11) Αὐτ. β. 2, κ. 30.

οἱ Παλεῖς συνεμάχησαν τοῖς Ἀχαιοῖς κατὰ τῶν Αἰτωλῶν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Γ'. ἐν ᾧ τότε ἦν ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, πλεύσας, ὡς διηγεῖται ὁ Πολύβιος, ἐκ Πατρῶν εἰς Κεφαλληνίαν, προσίσχει κατὰ πρῶτον εἰς Πρόνους· ἀλλ' ἰδὼν τὸ πολισμάτιον τοῦτο δυσπολιόρκητον, καὶ τὴν χώραν στενὴν, παρέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην τῶν Παλαιέων· συνιδὼν δὲ τὴν χώραν ταύτην γέμουσαν σίτου καὶ δυναμένην νὰ τρέφῃ στρατόπεδον, καὶ ἐλλιμενίσας τὰς ναῦς, περιεχαράκωσεν αὐτὰς (1) καὶ ἔσπευδε νὰ ὑποτάξῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ ὑποδουλώσῃ πᾶσαν τὴν νῆσον, ὡς ἐπιτηδείαν πρὸς συναγωγὴν τῶν συμμάχων, καὶ ὡς κειμένην προσφυῶς πρὸ τῶν φίλων καὶ ἀπέναντι ἐν ταὐτῷ τῆς χώρας τῶν πολεμίων· βλέπων δὲ πάντα τὰ ἄλλα μέρη τῆς πόλεως, τὰ μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ ὑπὸ κρημνῶν περικυκλούμενα, βραχὺν δέ τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, ἐν τούτῳ κατεστήσατο τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐνταῦθα διαθεὶς τὰ βέλη καὶ τοὺς πετροβόλους κατὰ τοὺς ἁρμόζοντας τόπους, προσήγαγε τὰς μηχανὰς εἰς τὰ τείχη, καὶ κατέπεσε τὸ τεῖχος ἐπὶ δύο πλέθρα καὶ ἦν ἡ πόλις ἐν τῷ ἁλίσκεσθαι· ἀλλ' ἐκ προδοσίας τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ κυρίως τοῦ στρατηγοῦ Λεοντίου, ἀπέτυχεν ὁ βασιλεὺς τοῦ σκοποῦ (2), καὶ λύσας τὴν πολιορκίαν, ἀνήχθη ἐκ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν Λευκάδα καὶ ἐκεῖθεν ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν (3). — Μετὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη παρεδόθη οἰκειοθελῶς τοῖς Ῥωμαίοις (4), οἳ ἐχορήγησαν αὐτῇ τὴν ἐλευθερίαν· διὸ καὶ ἐν τῇ εἰς τὸν Αὔγουστον ἐπιγραφῇ ἐδυνήθη ν' ἀποκαλῆται ἘΛΕΥΘΈΡΑ ΚΑῚ ΑΥ̓ΤΌΝΟ-

(1) Πολύβ. β. 5, κ. 3. (2) Αὐτ. κ. 5. (3) Αὐτ. κ. 6. (4) Δίω. β. 33, κ. 18.

ΜΟΣ (1)· ὁ Λίβιος λέγει αὐτὴν πτωχὴν πόλιν: inops (2), ὅθεν καὶ ὁ Πτολεμαῖος οὐδὲ μνημονεύει αὐτῆς παντάπασιν. Ὁ Στράβων τάττει τοὺς Κρανίους καὶ τοὺς Παλεῖς πλησίον τῶν στενῶν ἐν τῷ κόλπῳ (3), ἔνθα καὶ ὄντως ἦσαν. — Ἡ χώρα τῶν Παλείων ἀπετέλει τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς ὅλης νήσου· οἱ Παλεῖς ἀνέθεσαν ποτὲ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἀνδριάντα Ἠλείου ἀνδρὸς Τιμοπτόλιδος τοῦ Λάμπιδος· ἐκαλοῦντο δὲ οὗτοι, κατὰ τὸν Παυσανίαν, Δουλίχιοι κατὰ τὸ ἀρχαιότερον (4).

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης κεῖνται μικρὸν βορειότερον τῆς πόλεως Ληξουρίου ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Λιβαθοῦ· εἰσὶ δὲ μικροῦ λόγου ἄξια, ὡς καὶ ὁ Γούδισσον μαρτυρεῖ (5)· ἡ δὲ θέσις τῆς πόλεως βεβαιοῦται ἐκ τοῦ εὑρεθέντος αὐτόθεν ἐπιταφίου λίθου, ὃν ἀνέθεσεν Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΕΙΩΝ ἱερείᾳ τινὶ τῆς Αὐγούστης (6). Ὁ ναὸς ἦν καθιερωμένος τῇ Σαβίνῃ, συζύγῳ τοῦ Αὐγούστου, ᾗ ἀπεδίδοντο θεῖαι τιμαί (7). Ἄλλαι ἐπιγραφαί, εὑρεθεῖσαι μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς Πάλης, εἰσὶν ὅλως ἀνάξιαι λόγου. Πρό τινος δὲ χρόνου εὑρέθησαν ἐν φρέατι κήπου μικροῦ πέριξ τοῦ Ληξουρίου πολλὰ λείψανα ἀρχαιότητος, ἐν οἷς καὶ κάλπη μικρὰ ἐκ μαρμάρου, ἧς ἡ βάσις μόνη ἦν βεβλαμμένη ἐκ τοῦ χρόνου· ἐκ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς ἐδηλοῦτο ὁ βίαιος θάνατος νέου ὀκτωκαιδεκαετοῦς, φίλου τοῦ Γαΐου Αντωνίου. Τὸ οὐ πόῤῥω τῶν ἐρειπίων κατὰ νότον κείμενον ΛΗΞΟΥΡΙ εἶναι κωμόπολις, κειμένη ἐν τῷ θέματι Παλιχίῳ ἐπὶ τοῦ κόλπου πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Ἀργοστολίου καὶ περιέχουσα ὡς ἔγγιστα 8,000 κατοίκων.

---

(1) Κυριακ. ἐξ Ἀγκῶνος. Ἐπιγρ. σ. 13. (2) Λιβ. β. 38, κ. 18. (3) Στραβ. β. 10, σ. 456. (4) Παυσ. Ἠλ. Μέρ. 2, κ. 15. (5) Γούδισσον σ. 103. (6) Πακιχνδ. 1', σ. 94 · 2', 213, 214. (7) Ἰδὲ Βαλιὰν ἀριθμ. Αὐτοκρατ. Τ. 1, Σαβίνα.

ΚΡΑΝΙΟΝ, κατὰ τὸν Στέφανον (1), ἡ **ΚΡΑΝΙΟΙ**, [illegible] τὸν Στράβωνα (2), ἡ **ΚΡΑΝΑΙΑ**, κατ' ἄλλους (3), [illegible] μικρὰ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος (4), καὶ [illegible] μένη πλησίον τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἀκτῆς τοῦ πρὸς τὸ [illegible] κὸν τῆς νήσου ἐπιμήκους κόλπου, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει, πλησίον τῶν στενῶν ἐν τῷ κόλπῳ (6) ἀπέναντι τῶν Κρανίων ἔκειντο οἱ Παλεῖς κατὰ τὸ βορ-δυτικόν· ἡ πόλις τῶν Κρανίων ἦν περιτετειχισμένη καὶ καλῶς ὠχυρωμένη.

Ἀξιόλογα λείψανα σώζονται τῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως ταύτης· ὁ περίβολος, ὅς ἦν σχήματος τετραπλεύρου καὶ εἶχεν ὡς ἔγγιστα 3 μιλίων Αγγλ. = 1 ὥρ. περιφέρειαν [illegible] [illegible]

[illegible]

λῶς κατά τινα μέρη· κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ἐσχάτου τὸ τεῖχος κατέρχεται ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἀποτόμως καὶ τελευτᾷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀργοστολίου πλησίον τελματώδους τμήματος γῆς καί τινων ἀφθόνων πηγῶν ἀναβρυουσῶν ἐκ τῶν ποδῶν τῶν βράχων· τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦτο ὕψωμα ἔχει διπλοῦν περίβολον ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ὃς ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρῆται εἰκότως ὡς ἀκρόπολις, διότι οὗτος εἶναι ὁ ταπεινότερος τῶν λόφων· κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς γωνίαν φαίνεται ὅτι ἦν ὡσαύτως περίβολος ἢ ἀκρόπολις· ἡ κατὰ τὸ μέσον τῆς βορ-ἀνατολικῆς πλευρᾶς πύλη ἄγει ἀμέσως ἐπὶ τὸ προειρημένον ὑψηλὸν κοίλωμα, ὅπερ εἶναι κατάφυτον ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ χειμάῤῥου, ὃς καταπίπτων ἀπὸ τῆς πρὸς ἀνατολὰς κορυφῆς, καὶ συνενούμενος ἑτέρῳ χειμάῤῥῳ ἀπὸ τῆς πρὸς βοῤῥᾶν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν λιμένα· τὰ τείχη τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ μετώπου εἰσὶ τέλειον δεῖγμα τοῦ δευτέρου πολυγωνίου εἴδους τῆς τειχοποιΐας· εἷς λίθος θεμέλιος ἐπί τινος τῶν πύργων ἔχει μῆκος 12 ποδῶν, ὕψος 8 καὶ βάθος ἀνάλογον· κατὰ τὰ δύο πρόσωπα, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν ἡ κατασκευὴ τοῦ τείχους εἶναι τακτικωτέρα· κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ προσώπου πλησίον τῆς ἀνατολικῆς γωνίας εἰσὶ λείψανα τείχους κατεσκευασμένα κατ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὸν περίβολον τῆς πόλεως, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ τείχους τούτου μέχρι ῥύακος, ὃς ῥέων κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψώματος καὶ φράττων τὴν τυχὸν διάβασιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀναγκάζει αὐτὸν εἰς μέγαν περίδρομον· οὐδὲ ἴχνος θεμελίων οἰκοδομῆς φαίνεται μεταξὺ τῶν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τραχέων βράχων, ὅπερ παρατηρεῖται καὶ κατὰ πολλὰς ἄλλας ἀρχαίας θέσεις τῆς αὐτῆς τραχύτητος καὶ τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκτάσεως, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῶν

ἐκτεταμένων ἐκείνων περιβόλων ἦν τὸ νὰ ἐξασφαλίζωσιν αὐταῖς τοὺς κατοίκους, τὰ κτήνη καὶ τὰ κινητὰ κτήματα ἐν περιστάσει κινδύνου, καὶ ὅτι ἔμενον σχεδὸν ἀκατοίκητοι ἐν καιρῷ ἡσυχίας. (1). — Οὐ πόῤῥω τῶν ἐρειπίων τοῦ Κρανίου πρὸς δυσμὰς, παρὰ τὸν νοτ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ κόλπου κεῖται τὸ ΑΡΓΟΣΤΌΛΙ ἡ τανῦν πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου· ὁ εἰσερχόμενος παραπλεύσας τὸν νέον φάρον καὶ προβαίνων κατὰ δεξιὰν ἀπαντᾷ κατὰ πρῶτον τὸ ὑγειονομεῖον καὶ εἶτα καθεξῆς τὴν πόλιν πᾶσαν ἐκτεινομένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ μυχοῦ κατὰ τοὺς πρόποδας τῶν πέριξ ὀρέων· κατὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ κόλπου βορ-δυτικῶς ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου κεῖται ἡ κωμόπολις τὸ ΛΙΞΟΥΡΙ, ἣ μετὰ τοῦ Ἀργοστολίου ἀποτελεῖ τὴν ὅλην πρωτεύουσαν· καὶ τὸ μὲν Ἀργοστόλι περιέχει ὑπὲρ τὰς 7,000, τὸ δὲ Λιξοῦρι ὡς ἔγγιστα 8,000 κατοίκων· ὥστε οἱ κάτοικοι τοῦ ὅλου συμποσοῦνται 15,000. Τὸ κυρίως Ἀργοστόλι εἶναι ἡ καθέδρα τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν προὐχόντων καὶ εὐγενεστέρων τοῦ τόπου, ὧν τινὲς φέρουσιν ἔτι τὴν προσηγορίαν τῶν κομήτων, ἣν διετήρησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἑνετικῆς ἐξουσίας· εἰσὶ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἄνδρες πεπαιδευμένοι καὶ λόγιοι καὶ πολλοὶ ἰατροὶ καὶ νομικοὶ, καὶ μάλιστα ὅσοι ἐσπούδασαν ἐν Εὐρώπῃ· γενικῶς δὲ θεωροῦνται ὡς πνευματώδεις καὶ ἀγχίνοες οὐ μόνον οἱ προὔχοντες ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου ταύτης, ὡς καὶ πάσης τῆς Ἑπτανήσου· ἡ πόλις εἶναι χαρίεσσα, αἱ οἰκίαι εἰσὶ μονόσεγοι ἢ δίσεγοι, ᾠκοδομημέναι συνήθως ἐκ κισσήρεως (2) αἱ ἐσωτερικαὶ ἀγυιαὶ εἰσὶ στεναὶ, ἀλλὰ καθάριαι καὶ λιθόστρωτοι· ἡ δὲ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν οὐ πρὸ πολλοῦ κατα-

---

(1) Λήκ. Κεφαλληνία. κ. 22, σ. 61—63. (2) Ἐλαφρόπετρα ἡ κοινῶς λεγομένη πορὶ ἢ πουρί.

ισχυροποιηθεῖσα κρηπὶς εἶναι πλατεῖα καὶ ἀρίστη· ἔχει δὲ τὸ Ἀργοστόλι καὶ γέφυραν λιθίνην κατασκευασθεῖσαν ἐν ἔτει 1813 καὶ ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς πόλεως, διέρχεται διὰ τοῦ κόλπου ἐπὶ διάστημα 1040 βημάτων καὶ περατοῦται κατὰ τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἔνθα ἄρχεται ὁδὸς κατασκευαστὴ ἄγουσα πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Γερασίμου. — Τὸ Ἀργοστόλι καὶ τὸ Λιξούρι ἔχουσιν ὁμοῦ ἕως 70 ἐκκλησίας καὶ ὀλίγους ἱερεῖς διδασκομένους προηγουμένως ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τῆς Κερκύρας· ἔχει δὲ τὸ Ἀργοστόλι καὶ γυμνάσιον, ἐν ᾧ διδάσκονται αἱ τρεῖς γλῶσσαι, ἡ Ἑλληνική, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς γεωγραφίας· ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ νέα Ἑλληνική, ἐν ᾗ συνήθως γίνονται τὰ δημόσια ἔγγραφα. — Ὁ λιμὴν τοῦ Ἀργοστολίου εἶναι ἀσφαλέστατος καὶ χωρητικὸς τῶν μεγίστων στόλων· ἡ δὲ περιφέρεια τοῦ κόλπου λογίζεται 30 μιλίων. — Παρὰ τὰ ἐρείπια τοῦ Κρανίου ὑπάρχει τόπος Κουτέγκο καλούμενος, ναύσταθμος ποτέ, ὡς δοξάζεται, τοῦ λιμένος· λέγεται ὅτι κατὰ τὸν ἔσχατον μεταξὺ Ἄγγλων καὶ Γάλλων πόλεμον ὁ ναύαρχος τῆς Ἀγγλίας λόρδος Νέλσων εἰσελθὼν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ γαλλικοῦ στόλου, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἰδῇ αὐτὸν ἔχοντα καταβιβασμένους τοὺς ἱστοὺς καὶ κρυπτόμενον ὄπισθεν τινὸς γλώσσης. — Τὸ Ἀργοστόλι ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν κατὰ τὰ μέσα τοῦ ἐσχάτου αἰῶνος διὰ τὸ προσφυὲς τοῦ λιμένος· πρότερον δὲ ἦν πρωτεύουσα τῆς νήσου ὁ Ἅγιος Γεώργιος. — Ἐν τῷ λιμένι ὑπάρχει βάραθρον ἔνθα καταβροχθίζονται ἀπαύστως τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης. Ἄγγλος τις κατεσκεύασεν ἐπ' αὐτοῦ ὑδρόμυλον. — Ἐν ἀποστάσει 3 ὡρῶν ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου Ν. Α. κεῖται φρούριον ὀχυρὸν καὶ πλησίον αὐτοῦ χωρίον ἐπὶ λόφου

ΠΡΌΝΟΙ· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην, ἐσφαλμένως βεβαίως, Πρώνησον (1)· οἱ δὲ κάτοικοι καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου Πρόναιοι (2). Ἔκειτο αὕτη κατὰ τὸ νοτι-ανατολικὸν τῆς νήσου παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐν τόπῳ ὀρεινῷ καὶ ἦν μικρὰ μέν, ἀλλ' ὀχυρά, κατὰ τὸν Πολύβιον, ὅς ὀνομάζει αὐτὴν πολισμάτιον, καὶ διηγούμενος τὴν ἐκστρατείαν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Γ'. κατὰ τῆς Κεφαλληνίας, λέγει ὅτι « ἀναχθεὶς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐκ τῶν » Πατρῶν ἔπλει, καὶ προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κατὰ Πρόν- » νους (ὡς γράφει αὐτὸς διὰ δύο ν τὴν λέξιν)· ὁρῶν δὲ τό » τε πολισμάτιον τῆς Πρόννης δυσπολιόρκητον ὄν, καὶ τὴν » χώραν στενήν, παρέπλει τῷ στόλῳ, καὶ καθωρμίσθη » πρὸς τὴν τῶν Παλαιέων πόλιν » (3).

* Τὰ ἐρείπια τῶν Πρόνων σώζονται ἐν τῷ [illegible] τῶν Πύργων.

ΧΩΡΙΑ.

Ἐκ τῶν πάντων χωρίων τῆς Κεφαλληνίας τὰ μέγιστα καὶ κράτιστα εἰσὶ τὰ ἑξῆς =

[illegible]

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ.

ΑΣΤΕΡΙΑ νῆσος μικρὰ μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης· ὁ Ὅμηρος καλεῖ αὐτὴν Ἀστερίδα, λέγων ὅτι εἶχε δύο λιμένας —

> Ἔστι δέ τις νῆσος μέσση ἁλὶ πετρήεσσα
> Ἀστερὶς οὐ μεγάλη· λιμένες δ' ἔνι ναύλοχοι αὐτῇ
> Ἀμφίδυμοι (1).

ὁ Ἀπολλόδωρος βεβαιοῖ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἀστερία ἢ Ἀστερὶς ἦν τοιαύτη, οἵα λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, καὶ προσέτι ὅτι εἶχε πολίχνιον Ἀλαλκομενὰς καλούμενον· ἀλλ' ὁ Σκήψιος παρὰ Στράβωνι διατείνεται ἐπὶ τὸ ἐναντίον (2), καὶ ὁ Στράβων αὐτὸς λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἤλλακται ἡ νῆσος ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν, καὶ οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς εἶχεν ἔτι (3).

* Δασκαλιόν.

ΛΗΤΟΪΑ κατὰ τὸ νότιον.

* Βαρδιάνο νησὶς ἔρημος ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὸ θέμα Παλίχι.

* ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ ἍΓΙΟΣ νησὶς ἔρημος κατὰ τὸ νότιον, πλησίον τῆς παραλίας τοῦ θέματος Κοσιμιᾶς.

* ἩΛΙΑΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ νησίδες ἔρημοι κατὰ τὸ νότιον ἀπέναντι τῆς παραλίας τοῦ θέματος Κοσιμιᾶς, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Λιάκας.

---

(1) Ὁμ. Ὀδ. Δ, τέλος. (2) Στράβ. β. 10, σ. 456, 457. (3) Στράβ. β. 1, σ. 92.

ΝΗΣΟΣ ΙΘΑΚΗ.

ΙΘΑΚΗ· ἡ νῆσος αὕτη κεῖται μεταξὺ τῆς Κεφαλληνίας πρὸς δυσμάς, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν Ἐχινάδων νήσων πρὸς ἀνατολάς· κατὰ τὸν Στράβωνα ἡ περίμετρος αὐτῆς ἦν 80 σταδίων (1)· ἀλλ' ὁ γεωγράφος οὗτος λανθάνεται κατὰ τοῦτο, διότι ἐκ νεωτέρων παρατηρήσεων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ περίμετρος τῆς νήσου εἶναι τοὐλάχιστον διπλασία τῆς ἀναφερομένης ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ Ἰθάκη σύγκειται ἐκ δύο χωριστῶν μεγάλων τμημάτων τραχέων ὀρέων, ὡς δύο χερσονήσων, ἑνουμένων διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ καὶ διαιρουμένων διὰ κόλπου, ὅς, εἰσχωρῶν βαθέως ἐν τῇ νήσῳ ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, ἀποτελεῖ πολλοὺς μικροὺς λιμένας· τὸ μέγιστον ὄρος τοῦ βορείου τμήματος, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον τῆς νήσου, ἐκαλεῖτο Νήριτον, τὸ δὲ τοῦ νοτίου Νήϊον. Ἡ Ἰθάκη εἶχε πόλιν ὁμώνυμον, καὶ ἄλλην πόλιν Ἀλαλκομενὰς ἢ Ἀλκομενὰς καὶ χώραν Πολυκτόριον, καὶ τρεῖς κυρίους λιμένας, Ῥεῖθρον καὶ Φόρκυνα καὶ Σχοῖνον, ἐκτὸς ἄλλων μικρῶν γνωριζομένων ἤδη μόνον διὰ τῶν νεωτέρων κοινῶν ὀνομάτων. Ἡ νῆσος αὕτη ἦν μὲν τραχεῖα καὶ μικρὰ καὶ οὐχ ἱππάσιμος, οὐχὶ δὲ καὶ πάνυ λεπτόγεως, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ Ὁμήρου φαίνεται, παρεῖχεν ἄφθονον σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἐβρέχετο ὑπὸ συνεχῶν ὄμβρων καὶ ὑπὸ δρόσου καὶ ἦν εὐ-

(1) Στράβ. Β. 10. σ. 454.

τήδεια εἰς τροφὴν αἰγῶν καὶ βοῶν καὶ εἶχε δρυμῶνας παντοίους καὶ πηγὰς ἀεννάους =

> Ἤτοι μὲν τρηχεῖα καὶ οὐχ ἱππήλατός ἐστιν,
> Οὐδὲ λίην λυπρή, ἀτὰρ οὐδ' εὐρεῖα τέτυκται·
> Ἐν μὲν γάρ οἱ σῖτος ἀθέσφατος, ἐν δέ τε οἶνος
> Γίγνεται· αἰεὶ δ' ὄμβρος ἔχει τεθηλυῖά τ' ἐέρση·
> Αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βούβοτος· ἔστι μὲν ὕλη
> Παντοίη, ἐν δ' ἀρδμοὶ ἐπηετανοὶ παρέασιν (1).

Ἡ Ἰθάκη ἀπετέλει μέρος τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἰθάκου, ὃς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἦν υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιμήλης (2), καὶ ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Νηρίτου καὶ Πολύκτορος, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων ὠνομάσθησαν ἡ νῆσος Ἰθάκη, τὸ Πολυκτόριον καὶ τὸ ὄρος Νήριτον (3). Κατὰ δὲ τὸν σχολιαστὴν τῆς Ὀδυσσείας, ὁ Ἴθακος ἦν υἱὸς τοῦ Πτερελάου καὶ ἔγγονος τοῦ Ταφίου ἀπογόνου τοῦ Ποσειδῶνος (4)· ὁ δὲ Λαέρτης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ ἐκ Θορίκου τῆς Ἀττικῆς υἱοῦ τοῦ Δηϊονέως Κεφάλου, ὃς ἐπὶ Ἀμφιτρύωνος, βοηθείᾳ τῶν Θηβαίων, ἐγένετο κύριος τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῶν Ἐχινάδων (5), καὶ ἡ ἐπικράτεια αὐτῶν περιελάμβανε τὴν Ἰθάκην, τὴν Κροκύλειαν, τὴν Αἰγίλιπα, τὴν Ζάκυνθον, τὴν Σάμην ἢ Κεφαλληνίαν καὶ μέρος τῆς ἠπείρου καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτῶν ὠνομάζοντο πάντες Κεφαλλῆνες (6)· ἦρχε προσέτι ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς ἠπείρου νήσων, πλὴν τῆς Τάφου, ἣ ὑπέκειτο τῷ Μέντῃ (7), καὶ τῶν Ἐχινάδων μετὰ τοῦ Δουλιχίου ἔνθα

---

(1) Ὁμ. Ὀδυσ. Ν, ς. 240 κἑξ. (2) Ἐτυμολ. μέγα Ἰθακος. (3) Εὐστάθ. εἰς Ὁμ. Ὀδ. Ρ, ς. 207. (4) Σχολιαστ. Ὀδυσ. αὐτ. (5) Ἀπολλόδ. β. 2, κ. 7. Ἴδε Κεφαλληνία. (6) Ὁμ. Ἰλ. Β, ς. 631—635. (7) Ὁμ. Ὀδύσ. Α, ς. 180, 181.

ἐβασίλευεν ὁ Μέγης (1). Μετὰ παρέλευσιν χρόνου φαίνεται ὅτι, ὡς καὶ εἰς ἄλλας τῶν τοῦ Ἰονίου πελάγους (2), ἦλθεν ἀποικία Κορινθιακὴ καὶ εἰς ταύτην τὴν νῆσον, ἡ ἀπολέσασα τοῦ λοιποῦ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὕπαρξιν, φαίνεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου μόνον ὡς καθέδρα τῶν ἐγεμόνων τῆς Κεφαλληνιακῆς ἐπικρατείας, καὶ μετὰ τὴν παντελῆ ἀπόθεσιν τῆς παλαιᾶς ἐκείνης βασιλικῆς γενεᾶς ἐξηλείφθη καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἰθάκης ἀπὸ τῶν πινάκων τῆς ἱστορίας· οὔτε ὁ Ἡρόδοτος, οὔτε ὁ Θουκυδίδης, οὔτε ὁ Ξενοφῶν μνημονεύουσι τῆς Ἰθάκης, ἴσως διότι συνεμερίσθη τὴν τύχην τῶν λοιπῶν Ἰωνικῶν νήσων καὶ κατέστη ὡς καὶ ἐκεῖναι Κορινθιακή· οἱ νεώτεροι μόνον γεωγράφοι ὀνομάζουσιν αὐτὴν ἐνίοτε· ὁ Σκύλαξ τάττει αὐτὴν ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ (3), ὡς καὶ ὁ Στράβων (4)· ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐν τῇ Ἠπείρῳ, ἡ συνηνώθη μετὰ χρόνον ἡ Ἀκαρνανία (5)· ὁ δὲ Διονύσιος ὁ Λίβυς ὀνομάζει αὐτὴν Νηρικίην Ἰθάκην (6), οὐχ ὡς ἔχουσαν ὄρος Νήρικον, κατὰ τὴν δόξαν τινῶν, διότι τὸ ὄρος αὐτῆς ἐκαλεῖτο Νήριτον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος =

. . . . ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον εἰνοσίφυλλον (7)·

ἀλλ' ὡς ἠπειρωτικήν, διότι μέρος τῆς ἠπείρου ἐθεωρεῖτο καὶ αὕτη ὡς καὶ ἡ πόλις τῆς Λευκαδίας τὸ Νήρικον τὸ ὕστερον μετωνομασθὲν Λευκάς (8)· ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους τῆς Ἰθάκης Νηρίτου ἐκαλεῖτο ἐνίοτε καὶ πᾶσα ἡ νῆσος Νήριτον, ὡς ἐν τῇ Αἰνειάδι τοῦ Βιργιλίου =

---

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β. σ. 625—630. (2) [illegible]
(3) Σκύλαξ [illegible] Ἀκαρνανία. (4) Στραβ. Β. 10. σ. [illegible]
(5) Πτολ. Γεωγρ. Β. 3, κ. 14. (6) [illegible] Οἰκουμ. [illegible] σ. [illegible]
(7) Ὁμ. Ὀδ. Ι, σ. 21, 22. (8) [illegible]

Dulichionque Sameque et Neritos ardua saxis

Σάμη δ' ἑξῆς καὶ Δουλίχιον, Νήριτον δὲ τὸ πετρῶδες (1).

Πηγὴ κυρία τῆς Ἰθάκης ἦν ἡ Ἀρέθουσα (2), ἦν δὲ καὶ ἄλλη πλησίον τῆς πόλεως Ἰθάκης (3), καὶ ἄλλη παρὰ τὸν λιμένα Φόρκυνα (4), ἐκτὸς ἄλλων κρηνῶν καὶ δεξαμενῶν κατὰ διάφορα μέρη τῶν ὀρέων. — Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ βορειοτέρου τῶν δύο μεγάλων τμημάτων τῆς νήσου, κάτωθεν τοῦ ὄρους Νηρίτου καὶ πρὸς ἄρκτον τῆς πόλεως Ἰθάκης, περὶ τὸ νῦν χωρίον τὸ καλούμενον Λεύκα ἦν τὸ ἀγροκήπιον τοῦ Λαέρτου, ὃ διὰ πολλῶν μόχθων ἐκτήσατο. Ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὸ πολύκαρπον ἀλωὴν καὶ μέγαν ὄρχατον =

Ἄσσον ἴεν πολυκάρπου ἀλωῆς, πειρητίζων,

Οὐδ' εὗρεν Δολίον, μέγαν ὄρχατον ἐσκαταβαίνων (5).

Περιεῖχε δὲ τὸ ἀγροκήπιον τοῦτο παντοῖα εἴδη καρπίμων δένδρων καὶ κλήματα ἀμπέλου, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς τοῦ Ὁμήρου ἐπῶν φαίνεται =

Ὦ γέρον, οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν
Ὄρχατον· ἀλλ' εὖ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν
Οὐ φυτὸν, οὐ συκῆ, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη,
Οὐκ ὄγχνη, οὐ πρασίη τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον (6)·

καὶ ἀλλαχοῦ =

Εἰ δ' ἄγε τοι καὶ δένδρε' ἐϋκτιμένην κατ' ἀλωὴν
Εἴπω, ἅ μοί ποτ' ἔδωκας, ἐγὼ δ' ᾔτεόν σε ἕκαστα,
Παιδνὸς ἐὼν, κατὰ κῆπον ἐπισπόμενος· διὰ δ' αὐτῶν
Ἱκνεύμεσθα, σὺ δ' ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἕκαστα.
Ὄγχνας μοι δῶκας τρισκαίδεκα καὶ δέκα μηλέας,

---

(1) Βιργ. Αἰν. β. 3, ς. 471, μετάφρ. ἐμή. (2) Ἴδε Ἀρέθουσα. (3) Ἴδε Ἰθάκη πόλ. (4) Ἴδε Φόρκυνα. (5) Ὁμ. Ὀδ. Ω, ς. 221, 222. (6) Αὐτ. ς. 244—247.

Γκέλλ σημειοῖ, [illegible] [illegible] ἐκ φυτῶν, καὶ πλουτοῦντες εἰς σῖτον, ἀμπέλους, οἴνους καὶ ἐλαίας (1)· ἐπίσης καὶ τὰ πέριξ τῆς [illegible] εἶναι καρποφόρα καὶ ἀμπελοφόρα· τὰ [illegible] προϊόντα τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι ἡ πρώτως ἡ Κορινθιακὴ λεγομένη σταφίς, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον οἶνος καὶ ἔλαιον. — [illegible] τὸ πάλαι, φαίνεται, τὰ ὄρη τῆς Ἰθάκης, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει τὸ Νήριτον εἰνοσίφυλλον (2)· διὸ καὶ [illegible] ἡ νῆσος, ὡς [illegible] ἐφέρετο, ὑπὸ συνεχῶν ὄμβρων καὶ ὑπὸ δρόσου καὶ εἶχε πηγὰς ἀενάους (3)· ἀλλ᾽ ἤδη τὰ ὄρη αὐτῆς εἶναι γεγυμνωμένα, καὶ οἱ ὄμβροι ἐσχάτως κατέστησαν σπάνιοι, ὡς καὶ ἡ δρόσος καὶ αἱ πηγαί, οἱ δὲ βράχοι τῶν ὀρέων καλύπτονται μόνον ὑπὸ φυτῶν καὶ χόρτων ἐξαιρέτων πρὸς βοσκὴν μελισσῶν καὶ ἡ γῆ εἶναι ἐπιτηδειοτάτη πρὸς αἰγοτροφίαν.— Ἡ Ἰθάκη ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν τὸ Βαθύ, καὶ χωρία τὸν Ἀετόν, τὴν [illegible], τὸ Περαχώριον, τὴν Ἀνωγήν, τοὺς Ὀξοιούς, καὶ ἄλλα τινά. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται [illegible],000 ὧν περίπου 1,200 εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ναῦται, οἱ μὲν ὡς ἔμποροι μεταβιβάζοντες ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου [illegible] εἰς Κωνσταντινούπολιν σῖτον καὶ ἄλευρον, οἱ δὲ ὡς ναῦται ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ πλοῖα τῶν ξένων ἐμπόρων (4). — Ἡ νῆσος αὕτη διατελεῖ σήμερον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἰόνιος Ἑπτάνησος. — Αἱ τρεῖς πρώτισται οἰκογένειαι τῆς Ἰθάκης εἶναι οἱ Πεταλάδες, οἱ Καραβιάδες, καὶ οἱ Δενδρινάδες· ἐκ τῶν κυρίων κλάδων τῶν Πεταλάδων ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ζαβός, καὶ ἐξουσιάζει τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀετοῦ, τὸ μέγιστον μέρος τῆς Ἀνωγῆς, καὶ τινα ἐκτάσεις τόπου παρὰ τὸ Βαθύ [illegible]

(1) Γκέλλ Ἰθάκη, σ. 26, 27. (2) Ὁμ. Ὀδ. ι, 21, 22. (3) [illegible] σ. 360 κ. (4) [illegible] 22. Ἰθάκ. σ. 26.

» τὸ ἐπίλοιπον εἶναι τῶν Δενδρινάδων· ἡ δὲ κοιλὰς τῆς Ὀξοῆς, » τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς νήσου, εἶναι κυρίως ἰδιοκτησία » τῶν Βρετταίων, κλάδου τῶν Καραβιάδων· ἔλαβον δὲ τὸ » ὄνομα οἱ Βρετταῖοι ἀπό τινος Βρεττοῦ, ὃς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἐν » Λευκαδίᾳ (Ἁγ. Μαύρᾳ) Βασιλικῆς, κατῴκησεν ἐν Ἰθάκῃ πρὸ » ἐπέκεινα τῶν 200 ἐτῶν, καὶ ἐξ αὐτοῦ προήχθησαν 150 οἰκογένειαι.

ΟΡΗ.

ΝΗΡΙΤΟΝ τὸ κατὰ τὸ βόρειον τμῆμα τῆς Ἰθάκης ὄρος· ὁ Ὅμηρος μνημονεύει τοῦ ὄρους τούτου ἐν Ἰλιάδι=

Οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον (1)

καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ=

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπές . . . (2).

καὶ ἀλλαχοῦ=

Τοῦτο δὲ Νήριτόν ἐστιν, ὄρος καταειμένον ὕλῃ (3).

ἐκ τῶν ἀνωτέρω δείκνυται ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο ἦν ἐν τῷ τότε δρυμῶδες καὶ δασύσκιον· ὁ Βιργίλιος ἐν τῇ Αἰνειάδι μνημονεύων καὶ οὗτος τοῦ Νηρίτου λέγει=

. . . . et Neritos ardua saxis
. . . . Νήριτον δὲ τὸ πετρῶδες (4).

συμφωνότερον τῇ παρηλλαγμένῃ αὐτοῦ ἐνεστώσῃ στάσει.

* Νήριτος καλεῖται καὶ ἤδη τὸ ὄρος τοῦτο· ἐπ' αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸ κεῖται τὸ τμῆμα ἡ Ἀνοή, καὶ τὸ χωρίον Ἀνοὴ κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς βοῤῥᾶν αὐτοῦ πλευρᾶς οὐ πόῤῥω τῆς κορυφῆς· κατὰ δὲ τὰς πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ ὑπωρείας τὸ χωρίον ἡ Λεύκα, παρ' ὃ ἦν τὸ ἀγροκήπιον τοῦ Λαέρτου·

---

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β, ς. 632. (2) Ὁμ. Ὀδ. Ι, ς. 21—23. (3) Αὐτ. Ν, ς. 351. (4) Ἰδὲ Ἰθάκη νῆσος.

κατὰ δὲ νότον πρὸς τὸν κόλπον εἰσὶν ἐρείπια ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ πλησίον δεξαμενὴ καὶ κατωτέρω δάσος πιμέρων καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου καὶ πηγὴ ὕδατος· ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς πλευρᾶς τοῦ ὄρους εἰσὶν ἀνεμόμυλοι.

ΝΗΪΟΝ τὸ κατὰ τὸ νότιον τμῆμα τῆς νήσου ὄρος ἧττον ὑψηλὸν τοῦ Νηρίτου· ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦτο κατὰ τὸ βόρειον ἦν ὁ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων σωμάτων τῆς νήσου κόλπος καὶ ὁ συνενῶν αὐτὰ ἰσθμὸς καὶ τρεῖς οἱ κύριοι λιμένες, τὸ Ῥεῖθρον, ὁ Φόρκυνς καὶ ὁ Σχοῖνος, καὶ ἡ πόλις Ἰθάκη, ἣ ὡς ἐκ τούτου ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου Ὑπονηΐος=

Ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης Ὑπονηΐου εἰλήλουθμεν (1)·

καὶ ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς λέγει τὸ ὄρος τοῦτο ὑλῆεν (δρυμῶδες)=

ὑπὸ Νηΐῳ ὑλήεντι (2).

Λόφος τις τοῦ ὄρους τούτου Ἑρμαῖος καλούμενος [illegible] τῇ πόλει, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει=

Ἤδη ὑπὲρ πόλιος ὅθι Ἑρμαῖος λόφος ἐστίν

Ἦα κιών . . . . . . (3).

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* Ἅγιος Στέφανος ἢ Στεφανοβούνι· τὸ τμῆμα Βαθὺ κεῖται κατὰ τὸ ὄρος τοῦτο ὡσαύτως καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ λιμὴν ἀμφότερα καλούμενα ὡσαύτως Βαθὺ κεῖνται κατὰ τὰς βορείους ὑπωρείας αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς ῥάχιος τὸ χωρίον Περαχώριον· κατὰ δὲ τὸ νοτ ἀνατολικὸν ὁ βράχος ὁ καὶ ἤδη λεγόμενος Κόρακας.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

* ἍΓΙΟΣ ἸΩΆΝΝΗΣ ΜΑΡΜΑΚΙᾺΣ τὸ βορειότατον καὶ μονὴ τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου.

* ὈΞΟΌΣ κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Μαρμακιᾶ.

* ΜΕΛΙΣΣΟῚ κατὰ τὸ ἀνατολικόν, πρὸς νότον τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Μαρμακιᾶ.

* ΠΡΟΦΉΤΗΣ ἨΛΊΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικόν· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου τοῦ Μάλου· καὶ μονὴ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ.

* ΣΧῙΝΟΣ κατὰ τὸ νότιον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου τοῦ Μάλου.

* ΟὙΔΈΤΣΙ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ Σχίνου.

* ΣΑΡΑΚΊΝΙΚΟΝ κατὰ νότον τοῦ Οὐδετσίου.

* ἍΓΙΟΣ ἸΩΆΝΝΗΣ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σαρακινίκου καὶ Ἀγ. Ἀνδρέου.

* ἍΓΙΟΣ ἈΝΔΡΈΑΣ τὸ νοτιώτατον καὶ λιμὴν παρ' αὐτῷ.

ΚΟΛΠΟΙ.

* Ὁ ΜΌΛΟΣ ἢ Ὁ ΤΟΥ͂ ΜΌΛΟΥ λεγόμενος· κόλπος μέγας, ὃς εἰσχωρῶν ἐντὸς τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, διαχωρίζει αὐτὴν εἰς δύο μεγάλα σώματα, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον καὶ περατοῦται εἰς στε-

τὸν ἰσθμὸν συνδέοντα τὰ δύο εἰρημένα σώματα καὶ τὸ φρούριον τὸν Ἀετὸν κατὰ τοὺς νοτίους αἰγιαλοὺς τοῦ [illegible] που εἰσὶν οἱ τρεῖς κύριοι λιμένες τῆς νήσου. Ἐντὸς τοῦ μεγάλου τούτου κόλπου εἰσὶ καὶ ἕτεροι μικροὶ [illegible] τας λιμένας.

ΠΟΤΑΜΟΙ, ΠΗΓΑΙ.

Τὸ πάλαι ἡ νῆσος ἐκαλύπτετο ὑπὸ δρυμώνων, ἐξ ὧν [illegible] καὶ ὄμβρους συνεχεῖς καὶ δρόσους καὶ ὕδατα ἄφθονα, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει=

. . . Αἰεὶ δ' ὄμβρος ἔχει τεθαλυῖά τ' ἐέρση
Αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βούβοτος, ἔστι μὲν ὕλη
Παντοίη, ἐν δ' ἀρδμοὶ ἐπηετανοὶ παρέασι (1)

ἈΡΕΘΟΥΣΑ, αὕτη ἦν ἡ πάλαι πηγὴ [illegible] παρὰ τὸν βράχον τοῦ Κόρακος, ἔνθα ἐνέμοντο αἱ χοῖροι τοῦ συβώτου Εὐμαίου ὡς ὁ Ὅμηρος=

αἱ δὲ νέμονται
Πὰρ Κόρακος πέτρῃ ἐπί τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ
Ἔσθουσαι βάλανον μενοεικέα, καὶ μέλαν ὕδωρ
Πίνουσαι, τά θ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν (2).

Κατὰ τὴν [illegible] ἡ Κόραξ ἦν [illegible] τῆς Ἀρεθούσης (3). Ἐκτὸς τῆς Ἀρεθούσης ἦν πηγὴ [illegible] καὶ κατὰ τὸν λιμένα Φόρκυνα (4).

Πηγὴ λέγεται [illegible] ἡ Ἀρέθουσα [illegible] τῶν [illegible] [illegible] ὁ [illegible] ὁ [illegible] καὶ ὁ Ἀνδουέλλ κατὰ [illegible] ἔτος τοῦ ἔτους 180[illegible] [illegible] τὸν Κόρακα εὗρον [illegible] [illegible] [illegible] ἐξ [illegible] ἡ [illegible] τῆς [illegible] [illegible] εἶναι [illegible] καὶ [illegible] [illegible] ἀπὸ τῶν [illegible]

---

(1) Ὀδ. Ν. 245—247. (2) Ὀδ. Ν. 407—410.
(3) [illegible] εἰς Ὀδ. [illegible] (4) [illegible]

νων ἕνεκα τοῦ ὕδατος· κοίλωμα ὄπισθεν τειχίσματος διῆκον ἐπὶ 10 πόδας ἐντὸς τοῦ βράχου ἀποτελεῖ τὴν ὑδαταποθήκην· τὸ ὕδωρ σταλάζει κάτω ἀπὸ τῆς στέγης καὶ τῶν πλευρῶν τοῦ κοιλώματος, καὶ μετὰ 10 βήματα ἐκεῖθεν καταπίπτει νοτίως εἰς κοῖτος ῥύακος ἐκδιδόντος εἰς τὴν θάλασσαν· ἐντὸς δὲ τοῦ ῥύακος τούτου ἦν ἄλλοτε δευτέρα ἐπὶ βράχου δεξαμενή· ἐν χειμῶνι κατῤῥέει ἀπὸ τοῦ κατωφεροῦς βράχου ῥύαξ καὶ στρέφεται ἐπὶ πολλῶν καλλιεργουμένων ἄλλοτε ἐπιπέδων· τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης εἶναι ψυχρὸν, καὶ παρ' αὐτὴν κατοικοῦσιν οἱ ποιμένες (1).

ΠΟΛΕΙΣ.

ΙΘΑΚΗ πρωτεύουσα τῆς νήσου Ἰθάκης καὶ καθέδρα τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς Πηνελόπης, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰθάκου (2). Περὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης γνωρίζομεν μόνον ὡς ἐκ τῆς Ὀδυσσείας τοῦ Ὁμήρου ὅτι ἔκειτο κάτωθεν τοῦ ὄρους Νηΐου, ὅθεν καὶ ὑπονήϊος ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὀνομάζεται =

Ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης Ὑπονηΐου εἰλήλουθμεν (3).

καὶ ὅτι τραχεῖα ὁδὸς ἦγεν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ συβώτου Εὐμαίου (4) εἰς τὸν ὑπὲρ τὴν πόλιν ὑψούμενον Ἑρμαῖον λόφον (5)· καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ὑπ' αὐτὴν λιμένα· ὅτι δὲ ἡ πόλις ἔκειτο πλησίον τοῦ λιμένος, δείκνυται καὶ ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ αὐτοῦ ποιήματος =

Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' εἴρυσε, πάντα δ' ἐν αὐτῇ
Ὅπλ' ἐτίθει, τάτε νῆες ἐΰσσελμοι φορέουσιν·
Στῆσε δ' ἐπ' ἐσχατιῇ λιμένος . . (6)

(1) Γκέλλ. Ἰθάκη σ. 19, 20. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω Ἰθάκη νῆσος.
(3) Ὁμ. Ὀδ. Γ. ς. 81. (4) Αὐτ. Ρ. ς. 185. (5) Αὐτ. Π. ς. 471.
(6) Αὐτ. Β. ς. 389—391.

τεθέντας λόγους· ὅτι κατὰ τὸν λιμένα Πόλιν, περὶ ὃν σώζον-
ται ἐρείπια ὑπῆρξεν ὄντως πόλις ἀρχαία, ἣ κατὰ μέγα λόγ[ον]
πιθανότητος ἦν τὸ Πολυκτόριον, ὅπερ κατὰ συγκοπὴν ἴσ[ως]
καὶ διατηρηθεισῶν μόνον τῶν δύο πρώτων συλλαβῶν ἐπ-
εκράτησεν ὀνομάζεσθαι Πόλις, ἢ ἁπλῶς διότι οἱ κάτοικοι
ἐκείνου τοῦ μέρους τῆς νήσου ἐκείνην γνωρίζοντες ὡς πόλιν
αὐτῶν, ἐξηκολούθησαν νὰ καλῶσιν αὐτὴν πόλιν μέχρι τοῦ νῦν,
ἐξ οὗ οὐδόλως ἐξάγεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἦν ἡ πρωτεύουσα
τῆς νήσου Ἰθάκης· καὶ ὅτι τέλος ἡ πόλις Ἰθάκη ἔκειτο ἐπὶ
τῆς θέσεως ἔνθα κεῖται τανῦν ἡ πόλις Βαθύ· 1 διότι τὸ
Βαθὺ συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ τῶν δύο προαναφερθέντων ἐπῶν (1)
κεῖται ἀμέσως ὑπὸ τὸ Στεφανοβούνι (Νήϊον) καὶ παρὰ τὸν
λιμένα Βαθὺν (Ῥεῖθρον)· 2 διότι τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς
πόλεως εἰσὶ καὶ πολλὰ καὶ ἀξιόλογα, καὶ πολυάριθμοι λίθοι
ἐξειργασμένοι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν χρόνων εὑρί-
σκονται καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν τῷ
περιτειχίσματι τῆς πόλεως· 3 διότι ὁ παρὰ τὴν πόλιν λι-
μὴν εἶναι ὁ ἄριστος, ἐπιτηδειότατος καὶ εὐρυχωρότατος
τῆς νήσου· 4 διότι ἡ περὶ τὴν πόλιν κοιλὰς εἶναι ἡ εὐφο-
ρωτάτη πεδιὰς, παράγουσα σῖτον ἄφθονον, τὰ δὲ ὕψη πάντα
σχεδὸν εἰσὶν ἀμπελόφυτα· ὥστε κατὰ πάντας τούτους τοὺς
λόγους, καὶ διότι ἡ θέσις αὕτη φαίνεται καταλληλοτέρα
πάσης ἄλλης πρὸς ἐκλογὴν καθέδρας, δυνάμεθα ἀδιστάκτως
νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι ἡ ἀρχαία Ἰθάκη ἔκειτο ἔνθα κεῖται
νῦν ἡ πόλις τὸ Βαθύ. — Πρὸ τῆς πόλεως κεῖται νησ[ίδιον]
καλούμενον κοινῶς Παντοκράτορας καὶ ἐπ' αὐτῆς λοιμ-
οκαθαρτήριον.

ΑΛΑΛΚΟΜΕΝΑΙ, πολίχνιον ὅπερ ὁ Ἀπολλόδωρος μόνο[ς]
λέγει ὅτι ἦν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς μεταξὺ Κεφαλληνίας κα[ὶ]

---

(1) Ἰδ. ἀνωτέρω Ὀδ. [illegible]

Ἰθάκης μικρᾶς νήσου Ἀστερίας ἢ κατὰ τὸν Ὅμηρον Ἀστερίδος (1)· κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον (2) αἱ Ἀλαλκομεναὶ ἦσαν πόλις ἐπὶ τῆς Ἰθάκης αὐτῆς καὶ ἔσχε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Ἀλαλκομενῶν τῆς Βοιωτίας ἔνθα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐτέχθη ἡ Ἀθηνᾶ· ὁ δὲ Στέφανος ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην Ἀλκομενάς, λέγων ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπωνομάζετο ἀπ' αὐτῆς Ἀλκομενεύς (3).

Ἐπὶ τῆς κατὰ νότον κεφαλῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὰς δύω χερσονήσους σώζονται λείψανα φρουρίου Ἑλληνικοῦ κειμένου ἐπὶ ὕψους, ἀρχομένου δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ κόλπου τοῦ Μόλου καὶ πίπτοντος κατὰ τὸ ἀπέναντι μέρος τὸ πρὸς δυσμὰς εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Κεφαλληνίας· τὰ λείψανα ταῦτα καλοῦνται τανῦν Ἀετὸς καὶ ἐνταῦθα ἔκειτο κυρίως τὸ πολίχνιον αἱ Ἀλαλκομεναί (4)· ἐρείπια τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως καὶ πολλὰ τείχη καὶ θεμέλια οἰκοδομημάτων σώζονται· ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἐφ' ἧς ἦν ἡ ἀκρόπολις, ὑπάρχει μεταξὺ δύο παραλλήλων τειχῶν στενὸν καὶ ἐπίμηκες διάστημα περιέχον δύο ἀρχαίας δεξαμενάς· δύο ῥεῖθρα ὑδάτων εἰσὶ παρὰ τὸν Ἀετόν· τὸ μὲν πηγὴ χειμάῤῥου καταῤῥέοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόλου, τὸ δὲ φρέαρ ἔχον περὶ τὸ στόμιον πέτρας μεγάλας ἀρχαίας κατασκευῆς καὶ κείμενον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν λιμένα Ἔξω Ἀετὸν ἢ Ὀπίσω Ἀετὸν ῥάχεως· τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀετοῦ τείχη τῆς ἀκροπόλεως εἰσὶ τῆς πολυγωνικῆς τάξεως καὶ κατά τινα μέρη κατασκευῆς τοσοῦτον τραχείας ὥστε φαίνονται ἔργα τῶν ἀρχαιοτάτων αἰώνων· ὁ Ἀετὸς κεῖται μεταξὺ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τοῦ Μόλου καὶ τοῦ πρὸς νότον κειμένου λιμένος Ἔξω ἢ Ὀπίσω Ἀετοῦ.

(1) Στραβ. β. 10, σ. 456, 457. (2) Πλουταρχ. Ελλ. σ. 302 ἐκδ. Λειψ. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀλκομεναί. (4) Ἰδ. Ἰθάκη πολ.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

ῬΕΙΘΡΟΝ, ὑπὸ τὸ Νήϊον ὄρος ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει·

Ἐν λιμένι Ῥείθρῳ ὑπὸ Νηΐῳ ὑλήεντι (1)·

κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τῆς νοτιωτέρας τῶν δύο χερσονήσων τῆς νήσου, παρὰ τὴν πόλιν Ἰθάκην, μεταξὺ δύο ἄλλων λιμένων, τοῦ Φόρκυνος καὶ τοῦ Σχοίνου.

* Βαθὺς, πλησίον τῆς πρωτευούσης πόλεως τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· εἶναι ἄριστος ὁ λιμὴν οὗτος, [illegible], εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος, ἔχων [illegible] ὥρας καὶ πλάτος ὡς ἑπτὰ λεπτῶν κατὰ τὸν μυχόν.

ΦΟΡΚΥΣ ἢ ΦΟΡΚΥΝΟΣ ΛΙΜΗΝ, πρὸς δυσμὰς τοῦ Ῥείθρου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου·

Φόρκυνος δέ τίς ἐστι λιμὴν ἁλίοιο γέροντος

Ἐν δήμῳ Ἰθάκης (2)·

πλησίον τοῦ λιμένος ἦν κατὰ τὴν [illegible] ἐλαία καὶ παρ' αὐτὴν ἄντρον ἱερὸν τῶν Ναϊάδων.

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη·

Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδὲς,

Ἱρὸν Νυμφάων, αἳ Νηϊάδες καλέονται. (3)

* [illegible]

ΣΧΟΙΝΟΣ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ Ῥείθρου.

* [illegible]

[illegible]

* [illegible]

[illegible]

* ΑΦΑΛΕΣ κατὰ τὸ βόρειον.
* ΠΟΛΙΣ κατὰ τὸ βορ-δυτικόν.
* ΕΞΩ ΑΕΤΟΣ ἢ ΟΠΙΣΩ ΑΕΤΟΣ κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ οὐ πόῤῥω τοῦ φρουρίου τοῦ Αετοῦ κατὰ νότον αὐτοῦ.
* ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικόν.

ΝΗΣΙΔΕΣ.

Ὀλίγαι τινὲς καὶ μικρόταται ἔρημοι νησίδες εἰσὶ παρὰ τὴν Ἰθάκην, ὡς=

* ΠΑΡΑΠΗΓΑΔΑ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον ἀπέναντι τῆς Πηγάδας (Αρεθούσης) καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ μικροῦ κόλπου.
* ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΙΟΣ κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον.
* ΑΣΤΑΚΟΣ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ μονὴ τοῦ Αγ. Γερασίμου.

εἶναι 31 1/2 μιλ. τὸ πλάτος 17 1/2 καὶ [illegible]
τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Σχοινερίου ἄχρι τοῦ [illegible]
τῆς Ἠλείας Τορνέσι (Χελωνάτα) 24. ὁ Ὀρ[illegible]
νῆσον δρυμώδη, καὶ μετ' αὐτὸν καὶ ὁ Στρ[illegible]
ἢ ἀμφότεροι λανθάνονται [illegible] νήσους [illegible]
σήμερον οὐδόλως ἐφαρμόζεται. αὕτη [illegible]
μόνον ἂν θεωρηθῶσιν ὡς [illegible]
ἐλαῖαι· δένδρα παντοῖα κατακοσμοῦσι τὸ [illegible]
ἀνατολικὸν τῆς νήσου· ἀλλὰ [illegible]
[illegible]

ψαμμίνου λίθου· καὶ τὰ μὲν 3/5 αὐτῆς εἰσὶν ἄκαρπα ἢ ὀλίγον δεκτικὰ καλλιεργείας· τὰ δὲ λοιπὰ 2/5 μετρίας γονιμότητος· καὶ ὅμως ἐκ τῆς ἀκαμάτου ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν κατοίκων καθίσταται ἡ νῆσος πλουσία καὶ ἀκμάζουσα, κατακοσμουμένη ὑπὸ δασῶν ὅλων πορτοκαλεῶν καὶ ἐλαιῶν, καὶ ἀμπελώνων καὶ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ μεγάλων ἐμφυτεύσεων Κορινθιακῆς σταφίδος, ἧς προάγονται κατ' ἔτος 11,000,000 λιτρῶν (1), καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ποσότης αὕτη ἐκπέμπεται καὶ ἀλλοῦ ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἐπὶ τοῦ Δοδουέλλ, δηλ. πρὸ 50 σχεδὸν ἐτῶν ἡ εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν ἐκπεμπομένη ἐκ Ζακύνθου Κορινθιακὴ σταφὶς συνεποσοῦτο εἰς περίπου 8,000,000 λιτρῶν (2). — Προάγει δὲ ἡ νῆσος καὶ οἶνον ἐξαίρετον καὶ πνευματωδέστατον εἰς ποσότητα 65,000 βίκων (βαρελῶν) δαπανώμενον ὅλον εἰς χρῆσιν τῶν κατοίκων, πλὴν μικροῦ τινος ποσοῦ λευκοῦ ἢ γλυκοῦ οἴνου, ὃς ὢν περιζήτητος ἐξάγεται εἰς ξένους τόπους· τὸ δὲ ἔλαιον συμποσοῦται κατὰ διετίαν εἰς 50,000 βαρελῶν, καὶ τὰ μὲν 2/3 τῆς ποσότητος ταύτης ἐξάγονται τὸ δὲ ἓν τρίτον δαπανᾶται εἰς κατασκευὴν σαπωνίου καὶ εἰς τὰς οἰκιακὰς χρείας τῶν κατοίκων. Κατὰ τὸν Κορονέλλην ἐπὶ Ἐνετῶν ἐνηργεῖτο ἐτησίως ἐξαγωγὴ Κορινθιακῆς σταφίδος, οἴνου καὶ ἀρίστου ἐλαίου ἀξίας 50 χιλιάδων φλωρίων (3)· σῖτος γίνεται ὀλίγος ἐπὶ τῆς νήσου 30,000 κοιλῶν ἐξαρκούντων μόνον διὰ τρεῖς μῆνας, τὸ δὲ ἐλλεῖπον ἀγοράζεται ἐκ τῆς Πελοποννήσου· πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἄφθονα, ἐκτὸς τοῦ ἅλατος, διότι τὰ ἁλοπηγεῖα τῆς Ζακύνθου φέρουσι μόνον τὰ 7/10 τῆς ἀναγκαίας εἰς τὸν τόπον ποσότητος· τὰ δὲ λοιπὰ 3/10

(1) Ἡ λίτρα ἐστὶ τὸ τρίτον τῆς καθ' ἡμᾶς ὀκᾶς. (2) Δοδουέλλ Περιηγ. Τ. 1, κ. 3. (3) Κορονελλ. Μέρ. 2', σ. 164.

μεγάλας λίμνας εἰσὶν ἔτι δύο ἢ τρεῖς ἐλάσσονες· πᾶσαι αὗται πληροῦνται κατ' ἀπρίλλιον, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιφ[illegible] ὕδατος φαίνεται ἐπιπλέουσα ὕλη κυανόχρους τῆς ποιότητος τοῦ ῥευστοῦ μέλιτος καὶ ἀποφέρουσι βαρεῖαν ἀσφαλτώδη ὀσμήν· ἀνερχομένη δὲ ἡ πισσάσφαλτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας κατὰ μεγάλας πομφόλυγας καὶ ἐξατμιζομένη μολύνει τὸν πέριξ ἀέρα νοσωδῶς· ἡ δ' ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος φαίνεται βαθέως ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ἀσφαλτώδους αὐτῆς ὕλης· συλλέγουσι δὲ δι' ἀντλιῶν τὴν πισσάσφαλτον, ἧς ἡ κατ' ἔτος ποσότης εἶναι 80 100 κανταρίων, 130 λιτρῶν ἑκάστου. [illegible] δὲ [illegible] ἡ συλλογὴ τῆς πισσασφάλτου ἐνεργεῖται [illegible] [illegible] μέσου τῶν [illegible] ἀλλ' [illegible] δι' ἀντλίας, καὶ ὅτι αἱ [illegible] λίμναι [illegible] πολλὰ [illegible] τῶν [illegible] τῆς θαλάσσης [illegible] καὶ ὅτι [illegible] [illegible] τοῦ [illegible] καὶ τῶν νῦν [illegible] [illegible] ἔτι [illegible] [illegible] [illegible] καὶ ἐκ [illegible] λίμναι [illegible] διὰ τὸν [illegible]

[illegible]

16,650 γυναῖκες, ἔτι δὲ 799 πάροικοι τὸ ὅλον 35,490· κατὰ τὸν ἀκριβῆ στατιστικὸν πίνακα ληφθέντα παρ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1848 συμποσοῦνται ἤδη 39,837, ὧν 21,672 ἄνδρες καὶ 17,965 γυναῖκες, καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν μὲν πόλιν οἰκοῦσιν 8,584 ἄνδρες καὶ 8,119 γυναῖκες τὸ ὅλον 16,703, τὰ δὲ χωρία 18,288 ἄνδρες καὶ 9,856 γυναῖκες, τὸ ὅλον 23,134· ἔτι δὲ εἰσὶ πάροικοι εἰς μὲν τὴν πόλιν 1,449, εἰς δὲ τὰ χωρία 114. —Ἐκκλησίαι εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου 495, ὧν 59 ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ 436 εἰς τὰ χωρία, ἐμπεριλαμβανομένων καί τινων τοῦ δυτικοῦ δόγματος. — Οἰκίαι εἰσὶν εἰς μὲν τὴν πόλιν 2,003 δίστεγοι καὶ 1,373 μονόστεγοι, τὸ ὅλον 3,376, εἰς δὲ τὰ χωρία 2,290 δίστεγοι καὶ 7,236 μονόστεγοι, τὸ ὅλον 9,526. — Εἰς τὰ χωρία εἰσὶ 326 μύλοι, 1,800 ἵπποι, 2,100 ἡμίονοι, 900 ὄνοι, 12,665 αἶγες, 241 βόες ἀροτῆρες, 6,989 πρόβατα· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῶν χωρίων εἰσὶν 8,000 γεωργοί, 22 συμβολαιογράφοι, 23 ἐμβαδοποιοί, 5 σιδηρουργοί, 125 τειχοποιοί, 7 λεπτουργοί, 3 ζωγράφοι, 9 βαφεῖς. — Οἱ Ζακύνθιοι εἰσὶν ἐν γένει πνευματώδεις, μιμητικοί, φιλότεχνοι, λίαν εὐαίσθητοι καὶ εὐερέθιστοι, καὶ ὀλίγον τι κοῦφοι· ἔχουσιν ἐκ φύσεως φαντασίαν ζωηρὰν καὶ σφοδρὰν κλίσιν πρὸς τὴν ποίησιν, τὴν μουσικήν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὰς τέχνας, καὶ ἐπιδίδουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς ταῦτα πάντα, καὶ καθ' ὅσον ἡ ἀνατροφὴ τελειοποιεῖται κατὰ τοσοῦτο καὶ ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα πρόοδος καθίσταται ἐπαισθητοτέρα. — Τὸ ἐμπόριον, αἱ τέχναι καὶ ἡ γεωργία εἰσὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης· ἡ γεωργία μάλιστα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος, ὥστε ἡ χαρίεσσα πεδιὰς τῆς Ζακύνθου θάλλει ὡς

τερπνὸς παράδεισος καὶ πανταχοῦ φαίνεται τὸ ἄνετον καὶ ἡ εὐκατάστατον τῶν χωρικῶν· ἡ κηπουρικὴ προοδεύει καὶ αὔξει καθ' ἑκάστην ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον· 5,000 ἐργατῶν γεωργῶν ἐξερχόμενοι τῆς νήσου ἐτησίως κατὰ τὸ θέρος, ἔρχονται εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἐπανερχόμενοι, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν γεννήματα, τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτῶν· τέκτονες, κτίσται, λεπτουργοὶ καὶ σιδηρουργοὶ μεταβαίνουσι κατ' ἔτος εἰς τὰς λοιπὰς Ἰωνικὰς νήσους καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔνθα ἐργαζόμενοι μέχρι τινὸς ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε μετὰ τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. — Τὰ κοινότερα χειροτεχνήματα τῶν Ζακυνθίων εἰσὶ χρυσᾶ πλέγματα, ἐξ ὧν κατασκευάζουσι περικάρπια (βραχιόλια) καὶ σειρὰς χλαίνας ἐξ αἰγίου τριχὸς, ῥινόμακτρα καὶ ὑφάσματα μεταξωτὰ οὐκ εὐκαταφρόνητα, ὑφάσματά τινὰ βαμβάκινα, νῆμα βαμβάκινον χειρόκλωστον βύρσαν καὶ σαπώνιον, πάντα δὲ ταῦτα πρὸς χρῆσιν τοῦ τόπου, πλὴν τοῦ σαπωνίου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ποσότης 410,000 ὀκάδων κατ' ἔτος. — Τὸ ναυτικὸν τῆς νήσου συνίσταται εἰς 20 πλοῖα ἐμπορικὰ καὶ 300 σκάφας καὶ πλοιάρια διὰ τὴν ἄγραν καὶ διὰ τὸ μετὰ τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ἀκτεμπόριον.

Ἡ Ζάκυνθος ἦν ποτὲ ἡ ἀποθήκη τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ τῶν ἄλλων τόπων τῆς Εὐρώπης ἐρχομένων ἐμπορευμάτων, ἃ μετεβιβάζοντο ἐντεῦθεν εἰς Ἑλλάδα, Αἴγυπτον, Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς ἀνεκτήσατο τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, ἀφ' ὅτου τὸ δίκαιον τῆς ἰδιοκτησίας ἐξησφαλίσθη, καὶ ἕτεραι εὐθεῖαι ὁδοὶ ἠνεῴχθησαν πρὸς τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐμποραποθήκης ὅλως ἐξέλειπεν· ὡς δὲ προσέτι πολυάριθμοι οἰκογένειαι Ἑλληνικαὶ

πρὸ πολλοῦ καταφυγοῦσαι εἰς Ζάκυνθον, ἅμα μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων μετέβησαν εἰς Ἑλλάδα, τὸ πρὶν ἀκμάζον ἐμπόριον τῆς νήσου ταύτης μεγάλως ἐξησθένησεν· ἡ τόγε νῦν ἔχον ἐμπορικὴ ζυγοσταθμία τῆς Ζακύνθου εἶναι ὡς ἐφεξῆς :=

Εἰσαγωγή. — Ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Εὐρώπης πάντα τὰ τῆς πολυτελείας ἀντικείμενα — Ἐξ Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὰ διάφορα αὐτῶν χειροτεχνήματα. — Ἐξ Ἐνετίας καὶ Τεργέστης ἡ ξυλεία τῆς οἰκοδομῆς. — Ἐξ Ἑλλάδος τὰ πυρόξυλα. — Ἐκ Ῥωσσίας ὁ σίδηρος. — Ἡ ζάχαρη, ὁ καφὲς καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἐκ τῶν δύο Ἰνδιῶν ἐρχόμενα εἰσάγονται ὑπὸ ἐμπόρων Ἄγγλων. — Ἐπειδὴ τὰ πρὸς τροφὴν ἐπιτόπια κτήνη δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων ὁ ἐλλείπων ἀριθμὸς ἀγοράζεται ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ τελωνείου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος πρὸς χρῆσιν τῶν κρεοπωλείων εἰσαγομένων ζώων συμποσοῦται εἰς 1,400 κερασφόρα βόας καὶ δαμάλεις, 17,000 προβάτων καὶ χοίρων κτλ. προσέτι καὶ 100 περίπου ἀχθοφόρα· ἄλλοτε ὅτε τὰ κερασφόρα ἦσαν ἀφθονώτερα ἐν Ἑλλάδι, εἰσήγοντο ἐν πλείονι ἀριθμῷ, καὶ συνεποσοῦντο ὡς ἔγγιστα 4,000· ἡ δὲ εἰσαγωγὴ τῶν αἰγοπροβάτων ἐξ ἐναντίας ἦν τότε κατ' ἀναλογίαν ὀλιγαριθμοτέρα τῆς νῦν. — Τὸ πρὸς τὴν συνήθη χρῆσιν τοῦ τόπου ἀναγκαῖον βούτυρον καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ λαοῦ δαπανώμενος τυρὸς προμηθεύονται ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. — Τὰ ἰχθυοτροφεῖα τῆς Αἰτωλίας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Ἠλείας παρέχουσιν ἐτησίως εἰς τὴν Ζάκυνθον περίπου 30,000 ὀκάδων ἰχθύων νεαλῶν καὶ μεγάλην ποσότητα ταριχευτῶν· προσέτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορίου εἰσάγονται αἱ

χαρίγγαι καὶ ἄλλα εἴδη ταριχευτῶν. — Ὅτε τὸ ἐμπόριον τοῦ Εὐξείνου Πόντου δὲν ἦτον εἰσέτι ὅλως ἐλεύθερον, ἡ Ζάκυνθος ἐλάμβανε πάντα σχεδὸν τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἀπὸ 50 ἤδη ἐτῶν ἡ Ῥωσσία μόνη προμηθεύει τὸν πρὸς τὸν τόπον ἀναγκαῖον σῖτον, τὸ χαβιάρι καὶ ἄλλα ταριχευτά. — Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ τελωνείου τῆς Ζακύνθου δοθείσας τῷ Ἑλληνικῷ Ὑποπροξενείῳ ἐν ἔτει 1835 τὰ ἐν διαστήματι ἔτους καταβαλλόμενα πρὸς ἀγορὰν τῶν εἰσαγομένων συμποσοῦνται εἰς τὰ ἑξῆς=

Προϊόντα τῶν δύο Ἰνδιῶν . .	Δραχ.	230,000
Χειροτεχνήματα	»	932,000
Γεννήματα διαφόρων εἰδῶν . . .	»	1128,000
Ὗλαι ἀκατέργαστοι	»	170,000
Ζῶα μεγάλα καὶ μικρὰ	»	404,000
Βούτυρον καὶ τυρὸς	»	96,000
Κρέας, ἰχθεῖς νεαλεῖς καὶ ταριχευτοὶ	»	266,000
Πάντα τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα . .	»	337,000
		3,563,000

Ἐξαγωγή.— Τὰ κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶν, ὡς προείρηται, ἡ Κορινθιακὴ σταφὶς. τὸ ἔλαιον καὶ τὸ σαπώνιον· ἡ σταφὶς ἐκπέμπεται ἅπασα σχεδὸν εἰς Ἀγγλίαν πλὴν μικρᾶς ποσότητος, ἣν οἱ Ἄγγλοι ἔμποροι αὐτοὶ μεταπωλοῦσιν εἰς ἄλλους ξένους· ἡ κατ' ἔτος ἐξαγομένη ποσότης τῆς σταφίδος πρὸ 50 μὲν ἐτῶν ἦν, ὡς εἴρηται, περίπου 8,000,000 λιτρῶν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1835 περίπου 9,000,000 λιτρ. ἤδη δὲ ἐστὶ 11,000,000 λιτρ. ἡ δὲ τοῦ ἐλαίου κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1835 ἦν 20,000 ἤδη δὲ εἶναι 25,000 βίκων ἢ βαρελῶν κατ' ἔτος· πωλεῖται δὲ συνήθως τὸ ἐξαγόμενον ἔλαιον εἰς Μασσαλίαν καὶ μέρος εἰς Ἐνετίαν καὶ Τεργέστην

σπανίως δὲ μικρά τις ποσότης εἰς Γένουαν καὶ Λιβόρνον· τὸ δὲ ἐν τῇ νήσῳ κατασκευαζόμενον σαπώνιον πωλεῖται ὡσαύτως εἰς Μασσαλίαν· ἡ ἐκ τῶν ἐξαγομένων τούτων προϊόντων πρόσοδος ἦν κατὰ τὸ ἔτος 1835 ἡ ἐξῆς =

Κορινθιακὴ σταφὶς	Δραχ.	2,160,000
Ἔλαιον	»	960,000
Σαπώνιον	»	480,000
		3,600,000

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἐμπορίου τῆς Ζακύνθου δὲν ἐμπεριελήφθησαν καὶ ἕτερα τινὰ καὶ ξένα καὶ ἐντόπια φυσικὰ καὶ τεχνητὰ ἐξαγόμενα ἀντικείμενα, ὡς οὐδ' αἱ ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ προερχόμεναι ὠφέλειαι, οὐδὲ τὰ ὑπὸ τῶν διαφόρων τεχνητῶν ἐν ταῖς ξέναις χώραις προσποριζόμενα κέρδη. Ἐὰν θεωρηθῶσι ταῦτα πάντα, καὶ προσέτι ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς ποσότητος τῶν κυρίων προϊόντων διαφορὰ τῆς κατ' ἔτος λαμβανομένης τό γε νῦν ἔχον προσόδου, καθίσταται δῆλον ὅτι ἡ ἐμπορικὴ ζυγοσταθμία εἶναι ἐπωφελεστέρα πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἢ ὅσον κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς παρούσης ἐκθέσεως φαίνεται. — Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς, ἐπὶ τῶν δικαστικῶν καὶ ὑγειονομικῶν καταστημάτων, ἐπὶ τῶν λιμένων καὶ τοῦ ταχυδρομείου, καὶ εἴς τινα προσέτι ἐλαφρὸν ἀστυκὸν φόρον. — Τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα ὑπόκεινται εἰς ὡρισμένον δασμὸν (ταρίφαν) καὶ ἔνθα δὲν ὑπάρχει προσδιορισμὸς πληρώνουσι τὰ μὲν δι' Ἰωνικῶν, Ἀγγλικῶν καὶ Αὐστριακῶν πλοίων ἐρχόμενα 7 0/0, τὰ δὲ διὰ παντὸς ἄλλου πλοίου 8 0/0. Ἐκ τῶν εἰσαγομένων εἰσὶν ἐλεύθερα φόρου τὰ ἐξῆς = οἱ ἀροτῆρες βόες, τὰ αἰγοπρόβατα γενικῶς, τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὁ σῖτος καὶ πάντα

τὰ γεννήματα γενικῶς (ἐκτὸς τῶν ὀσπρίων καὶ τοῦ σησάμου), οἱ σπόροι, οἱ βολβοὶ καὶ τὰ ξένα φυτὰ παντὸς εἴδους, τὰ καλάμια καὶ τὰ στηρίγματα τῶν ἀμπέλων, αἱ σεφάναι καὶ τὰ ξύλα παντὸς εἴδους πρὸς κατασκευὴν βαρελίων καὶ ἐργαλείων διὰ τοὺς μύλους καὶ διὰ τὰ ἐλαιοτριβεῖα καὶ τὰ βοτρυοτριβεῖα, τὰ χορταρικά, τὰ ὀρνίθια καὶ τὰ ὠά. — Ἐκ τῶν ἐξαγομένων ἡ μὲν Κορινθιακὴ σαφὶς καὶ τὸ ἔλαιον πληρώνουσι 18 0/0· ὁ ἐγχώριος οἶνος 6 0/0, τὸ δὲ σαπώνιον 8 0/0· ἐλεύθερα δὲ φόρου εἰσὶ πάντα τὰ λοιπὰ εἴτε γεωργικά, εἴτε τεχνουργικὰ προϊόντα· ἔτι δὲ καὶ τὰ ξένα ἐμπορεύματα ὅσα ἐπλήρωσαν ἅπαξ φόρον εἰσαγωγῆς, ἢ ὅσα εἰσὶν ἐλεύθερα φορολογίας. — Τὰ ἐκ τῶν δικαστικῶν πράξεων εἰσπραττόμενα χρήματα πληρώνουσι τὰ ἔξοδα τοῦ δικαστικοῦ καταστήματος καὶ ἐνίοτε ὑπερβαίνουσιν· ὅπερ τῷ ὄντι ἐπιβαρύνει ὁπωσοῦν τὸν λαόν. — Τὰ ἐπὶ λόγῳ τῶν ὑγειονομικῶν καταστημάτων συναγόμενα εἰσὶ διωρισμένα πρὸς πληρωμὴν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λιμένος καὶ τῆς ἐνδομήσεως. — Τὸ ταχυδρομικὸν δικαίωμα προέβη εἰς βαθμὸν ἀνυπόφορον, καὶ ὅμως δὲν καταβάλλεται ἀεὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς ἡ ἀπαιτουμένη φροντὶς πρὸς τακτικὴν ἀντιμετάβασιν τῆς ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας.

Ἐκ μόνης τῆς Ζακύνθου εἰσέρχεται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐπικρατείας εἰσόδημα ἐτήσιον 90,000 καὶ ἐνίοτε ἕως 100,000 λιρῶν στερλ. = 2,800,000 δραχμῶν.

Φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἰσὶν ἐν Ζακύνθῳ τὰ ἑξῆς: Ἓν νοσοκομεῖον διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἕτερον διὰ τὰ ἀπερριμμένα βρέφη· ἀμφότερα συντηροῦνται δι' ἐξόδων τῆς πόλεως. — Ἓν νοσοκομεῖον διὰ τὰς πτωχὰς γυναῖκας συντηρούμενον δι' ἐξόδων τινὸς τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου. — Μία ἑταιρεία ἰατρῶν συστηθεῖσα τῷ 1839

διὰ τὸν φόβον τῆς χολοῤῥοίας· ἡ ἑταιρεία αὕτη καταγίνεται οὐ μόνον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς εὕρεσιν τῶν ἐπιτηδειοτέρων μέσων πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἐν περιστάσει πανώλους, χολοῤῥοίας κτλ. Ἀνέλαβε πρὸς τούτοις αὐτοπροαιρέτως τὸ χρέος τοῦ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς τακτικῶς καὶ κατὰ χάριν, φροντίσασα καὶ τὴν ἀποκατάστασιν πόρου σταθεροῦ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἰατρικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων βοηθημάτων.

Ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ καὶ τράπεζα χρηματιστικὴ δανείζουσα ἐπὶ ὑποθήκῃ πρὸς 4 0/0 κατ' ἔτος· βοήθεια ἐπωφελεστάτη καὶ σωτήριον καταφύγιον διὰ τοὺς ἐνδεεῖς· ἡ σύστασις αὐτῆς ἐγένετο τῷ 1670, καὶ τὰ κεφάλαια ἦσαν κατ' ἀρχὰς 6,000 ῥιαλίων ἀναλογούντων τότε τῇ ποσότητι 1,500 ἢ 2,000 ταλλήρων διστήλων, ἤδη δὲ ὑπερβαίνει τὴν ποσότητα τῶν 100,000 διστήλων=600,000 δραχμῶν.

Σήμερον ἡ Ζάκυνθος εἶναι μᾶλλον καλλιεργημένη, μᾶλλον πεπληθυσμένη καὶ μᾶλλον ἀκμάζουσα ἢ τὸ πάλαι. Μ. Γ. ἀπὸ τῆς πόλεως 18°, 34', 27'. Πλ. 37, 47, 17· ἀπὸ τῆς δυτ. ἄκρ. Μ. 18, 17, 5. Πλ. 37, 51, 00· ἀπὸ τῆς βορ. ἄκρ. Μ. 18, 20, 30. Πλ. 37, 56, 50. Ἀπὸ τοῦ νοτ-ἀνατ. Μ. 18, 39, 10. Πλ. 37, 42, 30.

ΟΡΗ.

ΕΛΑΤΟΣ, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς νήσου, κείμενον μεμονωμένον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (1).

* Σκοπός· ἀπέχει 17 1/4 μιλ. τοῦ ὄρους Γερίου Ν. Α. καὶ 4 1/2 μιλ. τῆς πόλεως Ζακύνθου· ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται μοναστήριον.

---

(1) Πλίν. Φυσ. Ἱστ. β, 4, κ. 19 = Mons Elatus ibi nobilis.

* ΓΈΡΙ κατὰ τὸ βόρειον· 17 1/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ Β. Δ. καὶ 12 μ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου ὡσαύτως.

Πάντα τὰ λοιπὰ εἰσὶ ταπεινὰ καὶ μᾶλλον λόφοι· τὰ ὄρη τῆς Ζακύνθου ἀρχόμενα κάτωθεν τοῦ λιμένος Χερίου, ἐκτείνονται καθ' ἅπαν τὸ δυτικὸν, τὸ βόρειον καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, καὶ περικυκλοῦντα αὐτὴν, ἀποτελοῦσι σειρὰν ἀλληλένδετον, πλὴν τοῦ Σκοποῦ, ὃς κεῖται μεμονωμένος.

Ὄπισθεν τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρέων ἐκτείνεται ἡ περίφημος κοιλὰς τῆς Ζακύνθου, θαυμαστὴ διὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ὡραιότητα· ἡ κοιλὰς αὕτη εἶναι ἐντελῶς καλλιεργημένη, πλουσίως πεφυτευμένη καὶ τερπνὰ σποράδην ἐπ' αὐτῆς ἀγροκήπια καθωραΐζουσιν αὐτὴν θαυμασίως· ἐκτείνεται δὲ ἡ θέα ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὴν Ἰωνικὴν θάλασσαν, καὶ ἐπὶ τὰ πόῤῥωθεν σκιωδῶς φαινόμενα ὄρη τῆς Ἑλλάδος.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

* ΣΧΙΝΆΡΙ τὸ βορειότατον 17 1/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου Β. Δ. ἀπέναντι τοῦ ἀκρ. τῆς Πελοποννήσου Χελωνάτα.

* ΚΡΎΟ-ΝΕΡῸΝ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευράν· 17 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Σχιναρίου Ν. Α. καὶ 2 3/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Β.

* ΣΚΟΠῸΣ ἢ ἹΈΡΑΚΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν 9 3/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ν. Α. καὶ 13 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Χερίου Β. Α.

* ΧΈΡΙ τὸ νοτιώτατον· 9 3/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρωτ. Σκοποῦ Ν. Δ.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κυρίων ἀκρωτηρίων εἰσὶ καὶ ἄλλα μικρὰ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου, ὡς

* ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΌΛΑΟΣ κάτωθεν τῆς νησῖδος Ἁγίου Νικολάου.

* ΔΌΒΙΑ κατ' ἀνατολὰς τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου.

* ΒΑΣΙΛΙΚῸΝ ἄνωθεν τοῦ ἀκρ. Σκοποῦ ἢ Ἱέρακα.

ΚΟΛΠΟΙ.

* ΧΈΡΙ ἱκανῶς εὐρύχωρος κατὰ τὸ νοτ-ανατολικὸν τῆς νήσου· τὸ στόμιον αὐτοῦ ἔχει ἔκτασιν 8 μιλίων ἀπὸ τοῦ λιμένος Χερίου μέχρι τοῦ ἀκρ. Ἱέρακα· περιέχονται ἐν αὐτῷ δύο νησίδες, Πελοῦσον καὶ Μαραθονήσι.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΚΑΜΟΥ͂ΡΑ μικρὸς ποταμὸς ὁ μόνος τῆς νήσου ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ νότον τῆς πόλεως· καὶ ἕτεροι τινὲς μικροὶ ῥύακες· τὰ ὕδατα τῆς Καμοῦρας εἰσὶν ὑφάλμυρα ὡς κοινωνοῦντα μετὰ τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΖΆΚΥΝΘΟΣ ἡ μόνη πόλις τῆς ὁμωνύμου νήσου (1) κτισθεῖσα ὑπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδάνου (2)· ἔκειτο ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς πέρας τῆς μεγάλης πεδιάδος· παρὰ τὴν πόλιν ἦν λιμὴν καὶ ὑπεράνω αὐτῆς ἡ ἀκρόπολις Ψωφὶς (3), πρὸς δὲ τὸ νοτ-ανατολικὸν τὸ ὄρος ὁ Ἔλατος· ὁ Πλίνιος λέγει αὐτὴν πόλιν μεγαλοπρεπῆ (5) καὶ ὁ Στράβων ἀξιόλογον (5), ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι εἶχε ναοὺς καὶ στοὰς καὶ θέατρον καὶ στάδιον καὶ παντὸς εἴδους δημοσίας οἰκοδομὰς ὅσαι καθωραΐζουσι πόλιν. Ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς νήσου (6), φαίνεται ὅτι ὠχύρωσαν καλῶς τὴν πόλιν ταύτην, διότι βλέπομεν ὅτι πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχελάου ἀντέστη γενναίως διὰ τῆς ἰδίας μόνον αὐτῆς δυνάμεως, καὶ ἄνευ βοηθείας φρουρᾶς Ῥωμαϊκῆς (7).

---

(1) Τ. Λίβ β. 26, κ. 24. urbem unam habet. (2) Ἰδὲ Ζάκυνθος νῆσος. (3) Αὐτ. (4) Πλίν. Φυσ. Ἱστ. β. 4, κ. 19. cum oppido magnifico. (5) Στράβ β. 10, σ. 458. (6) Ἰδ. Ζάκυνθος νῆσος περὶ τὰ τέλη. (7) Τ. Λίβ. 32, 26.

* Ζάκυνθος, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου παρὰ τὴν θάλασσαν πλησίον λιμένος ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως κα[illegible] ἀριστερὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Καροῖξας, καὶ [illegible] τὰς ὑπωρείας σειρᾶς ἡμικυκλοειδῶν λόφων, ἐξ ὧν [illegible] λεῖται ὁ λιμήν· περιέχει καλὰς οἰκοδομὰς καὶ κατοίκους ὡς ἔγγιστα 17,000, ἐμπεριλαμβανομένων ὀλίγων τινῶν οἰκογενειῶν τοῦ δυτικοῦ δόγματος καί τινων Ἰουδαίων ἐχόντων τρεῖς συναγωγάς· ἡ λευκότης τῶν οἰκιῶν αἳ πᾶσαι γενικῶς εἰσὶν ἀσβεστάλειπτοι ἔξωθεν ἀποτελεῖ θέαν εὐφρόσυνον· μεγάλη φροντὶς καταβάλλεται παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῆς καθαριότητος τῶν ἀγυιῶν καὶ πρὸς βελτίωσιν καὶ κατὰ πάντα καλλωπισμὸν ταύτης τῆς πόλεως· τὸ φρούριον αὐτῆς κείμενον ἐπὶ λόφου εἶναι ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις Ψωφίς (1)· κάτωθεν τοῦ φρουρίου, οὗ πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπάρχει κρήνη ὕδατος ἀρίστου καὶ τοσούτου διαπαντὸς ἀφθόνου, ὥστε πάντα τὰ διὰ Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀλεξάνδρειαν ὡς καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἐπανερχόμενα πλοῖα ἐκ ταύτης τῆς κρήνης ὑδρεύονται. Τὰ ὄπισθεν τῆς πόλεως ὄρη σύγκεινται ἐκ τινος εἴδους λευκῆς γῆς καὶ καθ' ὅσα μέρη αὐτῶν δὲν κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν χειμάῤῥων γεννῶνται ἀφθόνως ἐλαῖαι καὶ ἄμπελοι. Οἱ περὶ τὴν πόλιν κῆποι εἰσὶ χαρίεντες καὶ ἀξιοθέατοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων. — Τὰ νομίσματα τῶν Ζακυνθίων φέρουσι τύπον Διός, Διονύσου, Ἀπόλλωνος καὶ Ἡρακλέους ὡς καὶ τρίποδος ἀξιολόγου τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι πάντες οἱ ῥηθέντες θεοὶ ἐτιμῶντο καὶ εἶχον ναοὺς ἐν Ζακύνθῳ· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ νομίσματος Ἰουλίας Δόμνας εὑρίσκεται ὁ Ἀρκαδικὸς Πὰν κρατῶν παῖδα, ἴσως τὸν Ζάκυνθον, τὸν ἐξ Ἀρκαδίας οἰκι-

(1) Ἰδὲ ἀνωτέρω,

στὴν τῆς νήσου καὶ τῆς πόλεως (1)· καὶ ἐφ' ἑτέρου δὲ νομίσματος φαίνεται ἀφ' ἑνὸς μέρους ὁ Ἑρμῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἡρακλῆς (2)· ἤδη δὲ οὐδὲν λείψανον ναοῦ σώζεται, πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου τριγλύφου ἐν τῇ ἀκροπόλει (3) Δωρικῆς τάξεως, καί τινα ἄλλα ἐν τῷ χωρίῳ Μελινάδῳ (4) καὶ μέρη τινὰ ἐπιγραφῶν ἐπὶ τεμαχίων μαρμάρων εἰς ἐκκλησίας. Ἐντὸς τῆς πόλεως εἰσὶ 59 ἐκκλησίαι, 47 μύλοι, 301 ἵπποι, 23 ἡμίονοι, 159 ὄνοι, 110 αἶγες· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων εἰσὶ 1449 πάροικοι, 344 Ἑβραῖοι, 522 γεωργοί, 14 συμβολαιογράφοι, 395 ἐμβαδοποιοί, 70 σιδηρουργοί, 52 χρυσοχόοι, 165 τειχοποιοί, 157 λεπτουργοί, 11 ὁπλοποιοί, 239 ἔμποροι, 76 οἰνοπῶλαι, 501 ναῦται καὶ ἁλιεῖς, 26 ζωγράφοι, 37 βαφεῖς, 35 ἀρτοποιοί, 61 κουρεῖς, 26 ἰατροί, 26 φαρμακοποιοί, 33 μεταξουργοί, 96 σαπωνουργοί, 67 κρεοπῶλαι, 30 κωποποιοί, 15 σχοινοποιοί, 29 κρηπιδοποιοί, 27 χλαινοποιοί, 35 μυλωθροί, 15 ῥάπται. Εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν δὲ ταύτην πιθανὸν νὰ συνέβησαν μικραί τινες μεταβολαὶ μέχρι τῆς ὥρας. Ἡ πόλις Ζάκυνθος ἀπέχει τοῦ ἀκρ. Κρύου νεροῦ 3 μιλ. Ν. Δ. τοῦ ἀκρ. Ἱέρακα 8 1/2 μιλ. Β. Δ. καὶ τοῦ ἀκρ. Σχιναρίου 17 1/4 μιλ. Ν. Α.

ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ.

* ΧΕΡΙ κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου ἐν ὑπωρείαις ὄρους πρὸς τὴν θάλασσαν· 1 3/4 μ. ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, 2 1/2 μ. ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου λιμένος Ν. Δ. καὶ 11 1/4 μ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου Ν. Δ Οὐ πόῤῥω τῆς κωμο-

---

(1) Μιοννέτος ἀρ. 20. Οὗτος θεωρεῖ τὸν Πᾶνα ὡς Σάτυρον. ἀλλὰ λανθάνεται. (2) Τὰ νομίσματα τῶν Ζακυνθίων εὑρίσκονται ἐν τῷ ἄτλαντι τοῦ Σαὶν-Βικεντίου Πιν. 2, ἀρ. 1—3 καὶ παρὰ τὸν Μιοννέτον 2, 203, ἀρ. 1—20. (3) Δοδουὲλλ 1, σ. 85. (4) Ἴδε Μελινάδον χωρίον.

πόλεως ταύτης κατ' ἀνατολὰς πρὸς τὸν λιμένα εἰσὶν αἱ λίμναι, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ πισσάσφαλτος.

ΧΩΡΙΑ.

* ΒΟΛΙΜΙΈΣ τὸ βορειότατον πάντων, κατὰ νότον τοῦ ἀκρ. Σχιναρίου καὶ κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τοῦ χωρ. Ἀρτανιῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὴν Ἀναφωνήτραν, περιέχει ἐπέκεινα τῶν 1000 οἴκων.

* ἈΡΤΑΝΙΈΣ εἰς πρόποδας ὄρους κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρ. Βολιμιῶν καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Ἀναφωνήτρας.

* ἈΝΑΦΩΝΉΤΡΑ ἐπὶ τριόδου ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς χωρ. Ἀρτανιὲς πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. ἀφ' ἑτέρου εἰς χωρ. Βρακιόνι πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ μοναστ. τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ τὴν θάλασσαν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΒΡΑΚΙΌΝΙ ἐν ἐπιπέδῳ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς χωρ. Ἀναφωνήτραν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΠΛΕΜΟΝΑΡΙΌΝ ἐπὶ πλευρᾶς ὄρους πρὸς τὴν δυτικὴν θάλασσαν, κατὰ τὸ δυτ-νότιον τοῦ χωρ. Ἀναφωνήτρας, τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ χωρ. Βρακιονίου καὶ τὸ βορ δυτικὸν τοῦ χωρ. Μαριῶν.

* ΜΑΡΙΈΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ χωρ. Πλεμοναρίου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Ἀναφωνήτραν πρὸς τὸ βορ δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Ἐξώχωραν πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον.

* ἘΞΏΧΩΡΑ κατὰ τὸ βορ ἀνατ. τοῦ χωρ. Καμπίου καὶ τὸ νοτ-δυτ. τοῦ χωρ. Γίρας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ. Ἐξωχώρας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ. Λείχαν κείμενον κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικόν.

* ΚΆΜΠΙ μικρὸν ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς θαλάσσης, κέ-

τωθεν τοῦ λιμένος Βρωμίου, κατὰ τὸ νοτ-δυτ. τοῦ χωρ. Ἐξωχώρας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ. Λεόνε κείμενον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΓΙΡΑ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Ἐξωχώρας καὶ δυσμ. τοῦ χωρ. Κουκεσίου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Λείχαν πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς χωρ. Φαγιὰν πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΚΟΥΚΕΣΙ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Γίρας, ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Πηγαδάκια πρὸς τὸ βόρ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Σκουλιάδον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρίον Φαγιὰν πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν.

* ΠΗΓΑΔΑΚΙΑ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα Χέρι ὄρους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Κούκεσι πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Καταστάρι πρὸς βοῤῥᾶν.

* ΚΑΤΑΣΤΑΡΙ δύο χωρία τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Πηγαδάκια πρὸς νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὸ χωρ. Καρλάταν πρὸς βοῤῥᾶν.

* ΚΑΡΛΑΤΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ μικρὸν ἀπέχον χωρ. Καταστάρι πρὸς νότον· καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Αρτανίτς πρὸς τὸ βορ-δυτ. Οὐ πόῤῥω τῆς Καρλάτας εἰσὶν ἀλοπήγια κατὰ τὸ βορ ἀνατ. πρὸς τὴν θάλασσαν.

* ΞΕΡΟΚΑΣΤΕΛΛΟΝ. } Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμφότερα ὄρους
* ΛΑΜΠΕΤΙ. } κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου.

* ΓΕΡΑΚΑΡΙ ἐπὶ ὄρους κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Καταστταρίου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ χωρ. Καλεντζίου.

* ΚΑΛΕΝΤΖΙ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ χωρ. Γερακαρίου καὶ τὸ δυτ. τοῦ χωρ. Τραγακίου.

* ΤΡΑΓΑΚΙ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ δυτ-βόρ. τοῦ χωρ Καλιπάδου καὶ τὸ βορ δυτ. τοῦ χωρ. Βελουσίου.

* ΒΕΛΟΥΣΙ ἐπὶ ὄρους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Καλιπάδον πρὸς δυσμὰς καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Βανάτον πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. οὐ πόῤῥω τοῦ κατ' ἀνατολὰς κειμένου λιμένος τῆς Λεούσης.

* ΚΑΛΙΠΑΔΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ μικρὸν ἀπέχον χωρ. Βελούσι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Βελούσι καὶ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Σκουλιάδου.

* ΣΚΟΥΛΙΑΔΟΝ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα Χέρι ὄρους, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ ἐγγύτατα κείμενον χωρ. Κούκεσι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Κουκουναριὰν πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικόν.

* ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Σκουλιάδον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΓΑΪΤΑΝΙ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐν πεδίῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς αὐτὴν πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βανάτον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥΔΙ, * ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΚΟΣ, * ΦΑΡΑΩ, * ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.	Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου ἔνθα καὶ τὸ Γαϊτάνι.

* ΒΑΝΑΤΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Γαϊτάνι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βελούσι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΔΡΑΚΙ κατὰ τὸ βόρ. τοῦ μικρὸν ἀπέχοντος Χ. Γαλάρου καὶ τὸ νοτ ἀνατ. τοῦ Χ. Φαγιῶν.

* ΓΑΛΑΡΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Φαγιὰν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΦΑΓΙΆ ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Κούκεσι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γίραν πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γαλάρι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΦΙΟΛΊΤΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Γαλάρον πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βουγιάλον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

ΒΟΥΓΙΆΛΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ νότιον.

* ΛΑΓΚΑΔΆΚΙΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Βουγιάλον πρὸς τὸ βόρειον, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μελινάδον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΜΕΛΙΝΆΔΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. Κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ κατὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος ὁ τὸ πάλαι καλούμενος ἈΡΚΑΔΊΑ καὶ ναὸς Ἀρτέμιδος παρ' αὐτῷ.

* ΣΑΡΑΚΙΝΆΔΟΝ κατὰ τὸ δυτ. τῆς πόλεως καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τοῦ Χ. Μελινάδου.

* ΛΑΓΟΠΌΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Μελινάδον πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Ῥομίρι πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον.

* ῬΟΜΊΡΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μουσάκι πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν.

* ΜΟΥΣΆΚΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Ῥομίρι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Πισιμούδι πρὸς τὸ νότιον.

* ΠΙΣΙΜΟΥ̓ΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους

* ΤΡΑΓΑΚΙ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ δυτ-βόρ. τοῦ χωρ Καλιπάδου καὶ τὸ βορ δυτ. τοῦ χωρ. Βελουσίου.

* ΒΕΛΟΥΣΙ ἐπὶ ὄρους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Καλιπάδον πρὸς δυσμὰς καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Βανάτον πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. οὗ πλῆσίον τοῦ κατ' ἀνατολὰς κειμένου λιμένος τῆς Λεούσης.

* ΚΑΛΙΠΑΔΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ μικρὸν ἀπέχον χωρ. Βελούσι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Βελούσι καὶ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Σκουλιάδου.

* ΣΚΟΥΛΙΑΔΟΝ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα Χέρι ὄρους, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ ἐγγύτατα κείμενον χωρ. Κούκεσι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Κουκουναριὰν πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικόν.

* ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Σκουλιάδον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΓΑΪΤΑΝΙ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐν πεδίῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς αὐτὴν πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βανάτον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥΔΙ,
* ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΚΟΣ,
* ΦΑΡΑΩ,
* ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.
} Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου ἔνθα καὶ τὸ Γαϊτάνι.

* ΒΑΝΑΤΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Γαϊτάνι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βελούσι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΔΡΑΚΙ κατὰ τὸ βόρ. τοῦ μικρὸν ἀπέχοντος Χ. Γαλάρου καὶ τὸ νοτ ἀνατ. τοῦ Χ. Φαγιῶν.

* ΓΑΛΑΡΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Φαγιὰν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΦΑΓΙΑ ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Κούκεσι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γίραν πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γαλάρι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΦΙΟΛΙΤΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Γαλάρον πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βουγιάλον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

ΒΟΥΓΙΑΛΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ νότιον.

* ΛΑΓΚΑΔΑΚΙΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Βουγιάλον πρὸς τὸ βόρειον, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μελινάδον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΜΕΛΙΝΑΔΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. Κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ κατὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος ὁ τὸ πάλαι καλούμενος ΑΡΚΑΔΙΑ καὶ ναὸς Ἀρτέμιδος παρ' αὐτῷ.

* ΣΑΡΑΚΙΝΑΔΟΝ κατὰ τὸ δυτ. τῆς πόλεως καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τοῦ Χ. Μελινάδου.

* ΛΑΓΟΠΟΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Μελινάδον πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Ῥομίρι πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον.

* ῬΟΜΙΡΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ βορ δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μουσάκι πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν.

* ΜΟΥΣΑΚΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Ῥομίρι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Πισιμούδι πρὸς τὸ νότιον.

* ΠΙΣΙΜΟΥΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους

εἰς τὸ Χ. Μουσάκι πρὸς τὸ βόρειον, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Αιτακιὸν πρὸς τὸ δυτ-νότιον.

* ΑΙΤΑΚΙΟΝ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα Χέρι ὄρους, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Πισιμούδι πρὸς τὸ ἀνατ-βόρ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν κωμόπολιν Χέρι πρὸς τὸ νότιον.

* ΑΜΠΕΛΟΝ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ βόρειον τῆς κωμοπόλεως Χερίου καὶ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ Χ. Ἀγάλας.

ΑΓΑΛΑ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὰς πηγὰς μικροῦ ῥύακος πρὸς τὸ βορ δυτ. τοῦ Χ. Ἀμπέλου, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Χ. Χωλωμένον πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν.

* ΧΩΛΩΜΕΝΟΝ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Ἀγάλαν πρὸς τὸ νοτ-δυτ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λείχαν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΛΕΙΧΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Χωλωμένον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Ἐξωχώραν πρὸς τὸ βορ δυτικόν.

* ΑΓΙΟΣ ΛΕΩΝ ἢ ΛΕΟΝΕ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ νοτ-δυτ. τοῦ Χ. Λείχας, τὸ ἀνατ-νοτ. τοῦ Χ. Ἐξωχώρας, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ Χ. Κάμπι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ἐπὶ ὄρους.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΑ ἐπὶ ὄρους.

ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΠΗΛΑΙΩΤΙΣΑ ἢ ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΑ ἐπὶ ὄρους.

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ κατὰ τὸ βορ δυτ. τῆς νήσου, οὐ πόῤῥω τῆς θαλάσσης, πρὸς τὸ βορ δυτ. τοῦ χωρ. Βολιμιῶν, καὶ τὸ δυτ-βόρ. τοῦ μοναστ. Ἀγ. Γεωργίου.

ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ἐπὶ τῆς βορ-δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου

εἰς πρόποδας ὄρους, κατὰ τὸ βορ·δυτικὸν τοῦ χωρ. Ἀναφωνήτρας καὶ τὸ ἀνατ·νότ. τοῦ μοναστ. Ἀγ. Ἀνδρέου· ὁ Ἅγ. Γεώργιος εἶναι τὸ μέγιστον τῶν λοιπῶν μοναστηρίων καὶ ἐν ἀρίστῃ θέσει.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων μοναστηρίων εἰσὶ καὶ ἕτερα τινά· τὰ πλείω δὲ τῶν μοναστηρίων τῆς Ζακύνθου εἰσὶ τῆς τάξεως τοῦ Ἁγ. Βασιλείου· τὸ δὲ μέγιστον καὶ ἀξιολογώτατον ταύτης τῆς τάξεως κεῖται εἰς τὰς Στροφάδας νήσους.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς πόλεως, ἀναπεπταμένος, ἐπισφαλὴς καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἐκτεθειμένος.

* ΧΕΡΙ κατὰ τὸ νοτ. τῆς νήσου ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, μικρὸς, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἀσφαλὴς ὡς σκεπόμενος ὑπὸ τοῦ Μαραθονησίου.

* ΚΑΤΑΣΤΑΡΙ μικρὸς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου 8 1/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Λεούσης Β. Δ. καὶ 9 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Σχοιναρίου Ν. Α.

* ΛΕΟΥΣΑ μικρὸς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, 8 1/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Κατασταρίου Ν. Α. 3 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Κρυο·νεροῦ Β. Δ. καὶ 4 1/2 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου ὡσαύτως.

* ΒΡΩΜΙ ὁ μέγιστος καὶ ἀσφαλέστατος τῶν μικρῶν λιμένων τῆς νήσου, κατὰ τὴν δυτ. αὐτῆς πλευρὰν, 6 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Νάτα Ν. κατὰ τὸ στόμιον αὐτοῦ κεῖται τὸ ἐρημονήσιον Γιάμι καὶ ἕτερον μικρότατον.

* ΝΑΤΑ μικρὸς κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν, 6 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Βρωμίου Β. καὶ 5 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Σχοιναρίου Ν. Δ.

Ἐν γένει ἡ Ζάκυνθος στερεῖται καλῶν λιμένων.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΝ.

* ΆΓΙΟΣ ΝΙΚΌΛΑΟΣ πλησιέστατα τῆς βορ·ἀνατ. παραλίας τῆς νήσου μικροτάτη, ἔχουσα καὶ μονὴν τοῦ Ἁγ. Νικολάου· κεῖται κάτωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Σχοιναρίου πρὸς τὸ ἀνατ·νότιον.

* ΤΡΙΆΝΤΑ·ἘΝΝΙᾺ (trenta-nove) παρὰ τὸν ἀνατ. αἰγιαλὸν, μεταξὺ τοῦ λιμένος Λεούσης πρὸς τὸ βορ·δυτ. καὶ τοῦ ἀκρ. Κρυο·νεροῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΣΌΣΟΙ ἄθροισμα νησιδίων κατὰ τὸ νότ. τῆς νήσου ἐντὸς τοῦ κόλπου Χερίου.

* ΠΕΔΟΫΣΟΝ κατὰ τὸ ἀνατ. μέρος τοῦ κόλπου Χερίου.

* ΜΑΡΑΘΟΝΉΣΙ κατὰ τὸ δυτ. μέρος τοῦ κόλπου Χερίου, ἀπέναντι τοῦ λιμένος Χερίου.

* ΓΙΆΜΙ παρὰ τὸν δυτ. αἰγιαλὸν τῆς νήσου, ἀπέναντι τοῦ λιμένος Βρωμίου.

Πρὸς νότον τῆς Ζακύνθου, ἐν ἀποστάσει 35 μιλ. Ῥωμ. κατὰ τὸν Πλίνιον (1) = 280 σταδίων = 14 ὡρῶν, καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Πελοποννήσου, ἐν ἀποστάσει 400 *σταδίων* κατὰ τὸν Στράβωνα (2) = 20 ὡρῶν ἐπὶ τῷ Λιβυκῷ καὶ μεσημβρινῷ πελάγει, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς, πρόκεινται δύο νῆσοι τῶν Κυπαρισσίων ΣΤΡΟΦΆΔΕΣ ἢ ΠΛΏΤΑΙ τὸ πάλαι νῦν δὲ ΣΤΡΙΒΆΛΙ ἢ ΣΤΡΟΦΆΔΙΑ καλούμεναι (3)· αἱ νῆσοι αὗται ἦσαν ποτὲ πειρατῶν, εἶτα δὲ κατέστησαν εὐλαβῶν καὶ φιλοξένων πατέρων σεβαστῶν καταγώγιον· ὑπάρχει μάλιστα καὶ μονὴ διάσημος αὐτόσε, ἡ μεγίστη καὶ ἀξιολογωτάτη τῶν τῆς τάξεως τοῦ Ἁγ. Βασιλείου.

---

(1) Πλιν. Φυσ. Ἱσ. β. 4 κ. 12. (2) Στραβ. β. 8, σ. 359.

(3) Ἰδ. Κυπαρισσία εἰς Μεσσηνίαν τῆς Πελοποννήσου.

ΝΗΣΟΣ ΚΥΘΗΡΑ.

ΚΥΘΗΡΑ (τὰ), νῆσος κειμένη ἐν τῷ Κρητικῷ πελάγει κατὰ νότον τῆς Πελοποννήσου, ἀπαντικρὺ τῶν Βαιῶν, πόλεως τῆς Λακωνίας καὶ ἀπέχουσα 40 στάδια ἀπὸ τοῦ βορειοτάτου αὐτῆς ἀκρωτηρίου Πλατανιστοῦντος τοῦ μᾶλλον πλησιάζοντος τῇ στερεᾷ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Λακωνίας Ὄνου γνάθου· ἐκαλεῖτο καὶ ΠΟΡΦΥΡΟΫΣΑ, διότι εἶχε πορφύρας καλλίστας (1)· εἶχε πόλιν ὁμώνυμον καὶ λιμένας καλούς, καὶ ἐπίνειον Σκάνδειαν ἀπέχον τῆς πόλεως 10 στάδια (2). Ἡ ἀπόστασις τῆς νήσου ταύτης ἀπὸ τοῦ Κωρύκου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης ἐλογίζετο, κατὰ τὸν Στράβωνα, 250 σταδίων (3). Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην μυθολογίαν, ἡ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῶν γεννητικῶν μορίων τοῦ Κρόνου ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης γεννηθεῖσα Ἀφροδίτη κατήχθη κατὰ πρῶτον εἰς Κύθηρα καὶ ἐκεῖθεν ἐπεραιώθη εἰς Κύπρον (4). Κατ' ἄλλην δὲ μεταγενεστέραν μυθολογικὴν ἐπίσης δοξασίαν, ἡ θεὰ αὕτη διέμεινεν ἐπὶ πλέον εἰς Κύθηρα, ἐξ ὧν εἶτα μετέβη εἰς Ῥόδον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κύπρον (5). Ἡ Ἀφροδίτη ἀπὸ τῆς ἐν Κυθήροις διαμονῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε εἰρημένου ναοῦ αὐτῆς ἐπωνομάσθη Κυθήρεια ἢ Κυθηριάς. — Ἡ νῆσος αὕτη, ἂν καὶ μικρά, ἦν ὅμως πολλοῦ λόγου ἀξία διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου· διότι ὅστις ξένος κατεῖχεν αὐτὴν ἐδύ-

(1) Παυσ. Λακ. κ. 23. (2) Στράβ. β. 8, σ. 363. (3) Στράβ. αὐτ.
(4) Ἡσιοδ. Θεογον. ς. 188 κξ. (5) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 55.

νατο νὰ διαταράττῃ ἀεὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν τῆς Λακωνίας καὶ διὰ τῶν εὐδιεγέρτων Εἱλώτων νὰ παρέχῃ πράγματα τῇ Σπάρτῃ· ὅπερ συναισθανθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἶλον διὰ βίας τὴν νῆσον ταύτην κατεχομένην ἀνέκαθεν ὑπὸ Ἀργείων (1) καὶ κατέστησαν ἐπ' αὐτῆς οἰκήτορας Λακεδαιμονίους ἐκ τῶν περιοίκων, καὶ διετήρουν ἀεὶ φρουρὰν δυνατὴν ἐν τῇ πόλει τῶν Κυθήρων, καὶ ἔπεμπον προσέτι κατ' ἔτος ἐκ τῆς Σπάρτης διοικητὴν καλούμενον Κυθηροδίκην, ἵνα ἐπιτηρῇ τὴν κατάστασιν τῆς νήσου, ἣ ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἦν ἐπιτηδεία πρὸς τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Λυβίης καὶ προφυλάττῃ αὐτὴν κατὰ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν πειρατῶν (2), πρὸ πάντων δὲ διότι στερούμενοι ναυτικῆς δυνάμεως, ἐφοβοῦντο τὰς ἐνδεχομένας ἐπιχειρήσεις τῶν ἐναντίων· διὸ καὶ ὁ μετανάστης Δημάρατος προέτρεψε τὸν Ξέρξην νὰ πέμψῃ μοῖραν τοῦ στόλου καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον ταύτην, λέγων ὅτι, τούτου γενομένου, οἱ Λακεδαιμόνιοι φροντίζοντες περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας, δὲν θὰ συμπράξωσι πλέον μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων· καὶ ὁ μὲν Ξέρξης παρέβλεψε τὴν συμβουλήν· τῷ ὀγδόῳ δ' ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι συνέλαβον τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ διὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν Τολμίδου ἐκυρίευσαν τὰ Κύθηρα καὶ ἐν τῷ ἅμα ἠνεῴχθη πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν ἡ Λακωνικὴ παραλία. Φοβούμενοι δὲ τὴν προσήλωσιν τῶν κατοίκων εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν κατήγοντο, ἀπήγαγον αὐτοὺς πάντας σχεδὸν αἰχμαλώτους καὶ ἀντ' αὐτῶν κατέστησαν ἀποικίαν εἰς τὰς δύο πόλεις, τὰ Κύθηρα καὶ τὴν Σκάνδειαν (3). Ὅσοι δὲ τῶν κατοίκων παρέμειναν ἐν τῇ χώρᾳ, περιορισθέντες ὑπὸ τῆς

---

(1) Ἡροδοτ. β. 1, κ. 82. (2) Θουκυδ. β. 4, κ. 53. (3) Αὐτ. κ. 54.

Ἀθηναϊκῆς φρουρᾶς, ὑπεβλήθησαν εἰς φόρον τεσσάρων ταλάντων· οἱ δὲ λοιποὶ διεσπάρησαν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὰς συμμάχους καὶ ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων (1). Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος ὁ ἡγεμὼν τῶν Λακεδαιμονίων Εὐρυκλῆς κατεῖχε τὴν νῆσον τῶν Κυθήρων ὡς ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ. — Περὶ τὰ Κύθηρα εἰσὶ πολλαὶ νησίδες, αἱ μὲν ἐγγύς, αἱ δὲ μικρὸν ἀπωτέρω (2).

* Κύθηρα, κοιν. Τσιρίγον· τὸ συντομώτερον διάστημα μεταξὺ Τσιρίγου καὶ Κρήτης λογίζεται 400 σταδίων = 20 ὡρῶν, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ Σπατίου, βορειοτάτου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου καὶ τοῦ Ξυλίου, τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τοῦ παρὰ τὴν Πελοπόννησον νησίου Σερβίου, εἶναι 40 σταδίων = 2 ὡρῶν· ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 60 ςαδίων = 3 ὡρῶν· εἶναι δὲ τραχεῖα, ἀγρία καὶ ὀλιγάνθρωπος· περικυκλοῦται ὑπὸ βράχων ὀξυκαταλήκτων καὶ ἐρυθροφαίων· ὄρτυγες δὲ καὶ τρυγόνες εἰσὶν ἐπ' αὐτῆς ἀπειράριθμοι· ἂν δὲ καὶ ὀλιγόκαρπος, προάγει κατὰ τὰ πεδινὰ μέρη ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ σταφίδα καὶ μέλι καὶ κηρίον· κατὰ δὲ τὰ ὀρεινὰ τυρὸν καλῆς ποιότητος· ἔχει κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πόλιν, Τσιρίγον καὶ αὐτὴν καλουμένην, καὶ κειμένην κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυθήρων ἐν μικρᾷ ἀποστάσει, καὶ λιμένα Ἅγ. Νικόλαον· εἶχε ποτὲ ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν Μονεμβασίας· ἤδη δὲ διατελεῖ, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἑπτάνησος, ὑπὸ τὴν προςατευτικὴν λεγομένην κυριότητα τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἔχει τρεῖς κρατῆρας· πανταχοῦ εὑρίσκεται λάβα καὶ κίσσηρις, ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ἔπαθε κατὰ καιροὺς τὴν βίαν τῶν ἠφαίςων· ἔτι δὲ καὶ ὄστρακα ἀβλαβῆ καὶ ἀκέραια διατηρηθέντα καὶ πρὸ πάντων

(1) Θουκυδ. β. 4, κ. 57. (2) Στραβ. β. 8, σ. 363.

ὀστρακῖται καὶ κτένες εὑρίσκονται κατὰ διάφορα μέρη τῆς νήσου, καίτοι οὐχ ὑπάρχοντα τοιαῦτα κατὰ τὴν παρακειμένην θάλασσαν. — Περὶ τὴν νῆσον ταύτην εἰσὶ νησίδες τινὲς ἔρημοι. — Ἐν ἀποστάσει δύο μιλίων ἀπὸ τοῦ λιμένος Ἁγ. Νικολάου, πλησίον τόπου καλουμένου Βρουάλα, ὑπάρχει σπήλαιον εὐρύχωρον, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι κατῴκησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ Ἁγία Σοφία· κατὰ τὸ βάθος τοῦ πρώτου προδρόμου, φαίνεται θυσιαστήριον τεθειμένον κατὰ τὸ μέρος ἔνθα, ὡς λέγουσιν, εὑρέθη τὸ σῶμα τῆς Ἁγίας· κατὰ τὸν δεύτερον μικρὸν ὑπεράνω τοῦ πρώτου, εἰσὶ πάμπολλοι σταλακτῖται, καὶ δύο ὑπερμεγέθεις κίονες ὑποστηρίζουσι τὸν θόλον· ὁ δὲ τρίτος εἶναι πλήρης ὑπεραρίθμων νυκτερίδων. — 22,000 λογίζονται κυρίως οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης, ἀλλ' αἱ 10,000 οἰκοῦσιν ἀεὶ σταθερῶς ἐπ' αὐτῆς, αἱ δὲ 12,000 εἰσὶ διεσπαρμένοι, μετερχόμενοι διάφορα ἔργα πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας, ὡς εἰς Γύθειον, Ἀθήνας, Σῦρον, Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν κτλ., διὰ τὸ ὀλιγάνθρωπον καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς νήσου πρὸς συντήρησιν καὶ ζωοτροφίαν αὐτῶν. Μ. Γ. 41° [illegible]

ΟΡΗ.

* ΤΟΥΡΣΟΒΟΥΝΙ [illegible]

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ

ΒΑΛΤΑΝΙΣΤΟΥΣ [illegible]

* [illegible]

* [illegible]

* ΓΡΌΣΟΝ ἢ ΚΑΠΈΛΛΟΝ, τὸ νοτιώτατον.

* ΤΡΑΧΊΑΙ κατὰ νότον πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρ. Γρόσου·

* ΚΑΡΑΒΟΫΓΙΑ κατὰ τὸ βόρειον πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Σπατίου.

ΚΟΛΠΟΙ.

* Ὁ ΤΗΣ ἈΝΤΕΡΌΝΑΣ ἢ ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ΝΙΚΟΛΆΟΥ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. κάτωθεν τοῦ ἀκρ. Ἁγίου Νικολάου.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΚΎΘΗΡΑ, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν, πλησίον κόλπου. Ὠνομάσθη, ὡς ἔλεγον, ἀπὸ Κυθήρου τοῦ Φοίνικος, ὡς καὶ ἡ νῆσος (1), καὶ εἶχεν ἐπίνειον Σκάνδειαν. Ἐν Κυθήροις ἦν ναὸς Ἀφροδίτης Οὐρανίας ἁγιώτατος, ὡς ἐνομίζετο, καὶ ἀρχαιότατος πάντων ὅσους ἡ θεὰ αὕτη εἶχεν ἐν Ἑλλάδι· τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτῆς ἦν ξόανον ὡπλισμένον (2). Ὅτε δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι εἷλον τὴν νῆσον, κατέθεντο φρουρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· ὅτε δὲ ὕστερον ἡ νῆσος ὑπέκυψε τῇ κυριότητι τῶν Ἀθηναίων, κατεστάθη ἀποικία Ἀθηναϊκὴ ἐν Κυθήροις καὶ ἐν Σκανδείᾳ· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων οἱ μὲν ὑπεβλήθησαν εἰς φόρον τεσσάρων ταλάντων, οἱ δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους (3).

* Κύθηρα κοιν. Τσιρίγον· τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως εἰσὶ γνωστὰ ὑπὸ τὴν συνήθη ὀνομασίαν Παλαιόκαστρον· ἡ δὲ νῦν πόλις κεῖται ἐπὶ τοῦ λιμένος τῆς πάλαι Σκανδείας· περιέχει ὡς 700 κατοίκους.

ΣΚΆΝΔΕΙΑ πόλισμα παραθαλάσσιον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ, καὶ λιμὴν παρ' αὐτῷ, ἐπίνειον τῆς πόλεως Κυθήρων, ἧς ἀπεῖχε 14 στάδια (4) πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν. Ἡ Σκάνδεια ἦν ὠχυρωμένη, καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ς 498. (2) Παυσ. Λακ. κ. 21.
(3) Ἴδε Κύθηρα νῆσος. (4) Παυσ. Λακων. κ. 23.

τοῦ ὀγδόου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι εἷλον καὶ αὐτὴν ὡς καὶ τὴν πόλιν τὰ Κύθηρα, ἐπελθόντες μετὰ δέκα πλοίων καὶ δύο χιλιάδων ὁπλιτῶν Μιλησίων, στρατηγοῦντος Νικίου τοῦ Νικηράτου, καὶ κατέστησαν ἀποικίαν Ἀθηναϊκὴν ἐν ἀμφοτέραις (1).

* Ἡ νεωτέρα πόλις Κύθηρα ἢ Τσιρίγον κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πάλαι Σκανδείας· ὁ λιμὴν ὀνομάζεται Ἅγιος Νικόλαος· ὑπάρχει δὲ καὶ ὀχύρωμα παλαιὸν λεγόμενον τοῦ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ.

ΧΩΡΙΑ.

Τὰ παρόντα ἓξ μικρὰ χωρίδια ἔχει ἡ νῆσος αὕτη, ὧν τὰ κύρια εἰσὶ =

* ΜΟΔΑΡΙ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου· παράλιον ἐπὶ κόλπου καὶ λιμένος, ἔχον κατέναντι τὴν νησίδα Μυλοπόταμον καὶ ἑτέραν παρ' αὐτῇ.

* ΛΙΝΔΟΝ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν ἐπὶ μικροῦ κόλπου καὶ λιμένος, πρὸς τὸ νότιον τοῦ Μοδαρίου.

* ΤΙΜΟΥΡΟΝ κατὰ τὸ μεσόγαιον παρὰ πηγὰς ῥύακος, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Λίνδου.

* ΚΑΚΟ-ΠΛΑΚΑ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον ἐπὶ ὄρους οὐ πόῤῥω τῆς θαλάσσης πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ Χ. Τιμούρου.

* ΚΑΨΑΛΙ κατὰ τὸ νοτιώτατον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐπὶ μικροῦ κόλπου καὶ λιμένος κατὰ δεξιὰν τῶν ἐκβολῶν ῥύακος ῥέοντος ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἐκδιδόντος εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ χωρίου Κακο Πλάκας.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

* ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ παρὰ τὴν νῦν πόλιν, ἐντὸς τοῦ

(1) Θουκυδ. β. 4, κ. 54.

ὁμωνύμου κόλπου, σκεπόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος.

* ΤΊΝΟΝ κατὰ τὸ βορειότατον τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σπατίου καὶ Καραβούγιας, ἀναπεπταμένος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς βορείους ἀνέμους.

Εἰσὶ καὶ ἕτεροι τινὲς λιμενίσκοι κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν παρὰ τὰ χωρία Μοδάρι καὶ Λίνδον, καὶ κατὰ τὸ νότιον ἑκατέρωθεν τοῦ χωρίου Καψαλίου.

ΝΗΣΙΔΕΣ.

* ΣΈΔΡΟΙ, ἄθροισμα νησίδων παρὰ τὸν ἀνατ. αἰγιαλὸν κατὰ τὸ βόρειον τῶν Δραγονέρων.

* ΔΡΑΓΟΝΈΡΕΣ, δύο νησίδες παρὰ τὸν ἀνατ. αἰγιαλὸν κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολ. τῶν Σέδρων, ἄνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγίου Νικολάου.

* ΓΡΑΣΊΔΑ, κατὰ τὸ νότιον, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτ. Τραχιλίου καὶ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. τῆς νησίδος Στρογγύλας.

* ΣΤΡΟΓΓΎΛΑ, κατὰ τὸ δυτ-νότιον, πρὸς νότον τοῦ Ἐλαφονησίου.

* ἘΛΑΦΟΝΉΣΙ, κατὰ τὸ δυτικόν, πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς Στρογγύλας καὶ τὸ νότιον τοῦ Μυλοποτάμου.

* ΜΥΛΟΠΌΤΑΜΟΝ, κατὰ τὸ δυτικόν, παρὰ ϛόμα κόλπου ἀπέναντι τοῦ Χ. Μοδαρίου. Ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης χωρίον.

* ΠΛΆΤΑΝΟΣ, παρὰ τὸν βορ-δυτ. αἰγιαλὸν πλησιέϛατα, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ Μυλοποτάμου.

ΑἸΓΙΛΑ νησίον μικρὸν μεταξὺ Κυθήρων καὶ Κρήτης, ἀπέχον κατὰ τὸν Πλίνιον, τῆς μὲν Φαλασάρνης, πόλεως τῆς Κρήτης 25 μίλια, τῶν δὲ Κυθήρων 40.

* Τσιριγότον.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ.

Σελὶς 95, Εὐθτὶς γράφε Ἐνθτίς. — Σελ. 95, Πιθύρεον γρ. Πιθύρειον — Σελ. 103, Ἑρμὼν γρ. Ἑρμιόνη. — Σελ. 109, Πινάτζης γρ. Πινάτσης — Σελ. 120, Νάτε γρ. Νάτα. — Σελ. 152, Ἀμόλογον γρ. Ἀμόλογον — Σελ. 152, Ἰφιμέδειαν γρ. Ἰφιμίδειαν. — Σελ. 166, Ἀγγαρὶς γρ. Ἀγγαρεῖς. — Σελ. 170, 13,500 γρ. 17 670. — Σελ. 179, Καύρυχης γρ. Καύρυυχος. — Σελ. Σεκαριανὴ γρ. Σεκυρ ανή. — Σελ. 181 καλίςη γρ. Καλλίστη. — Σελ. 196. ΒΕΛΩΝΙΑ γρ. ΒΕΛΩΝΙΑ. — Σελ. 201, Ἀθηνιός. γρ. Ἀθηνιοί. — Σελ. 209, Καρηησία γρ. Καρπησία. — Σελ. 228 Μανωλᾶς γρ. Μανολᾶς. - Σελ. 228, Μιμαλλὶς γρ. Μιμαλλίς. — Σελ. 241, Συνίου γρ. Σωνίου. — Σελ. 247, ντητισίμους γρ. ντεττσίμους. — Σελ. 253, Ἀλαθινοῦ γρ. Ἀλαθινοῦ. — Σελ. 254, Μέιτος γρ Μένιτος. — Σελ. 264, Βουρεατοὺς γρ. Βουρεωτή. — Σελ. 254, Ζαγανιάρι γρ. Ζαχανιάρι. — Σελ. 255, Μουσκιόνα γρ. Μουτχιῶνας. — Σελ. 255, Κοχίλω γρ. Κοχίλι. — Σελ. 260, Σμαρδάκηπτον γρ. Σμαρδέκηπτον. — Σελ. 267, Μανωλᾶς γρ. Μανολᾶς. — Σελ. 275, Μήθυμναν γρ Μίθυμναν. — Σελ. 276. Λισβης γρ. Λίσβου. — Σελ 284, Γρυνεὺς γρ. Γουνεύς. — Σελ. 287, Βοίση γρ. Βοίσα. — Σελ. 289, Πρημιγένης γρ. Πραμιγένης. — Σελ. 291, Μελέγυρον γρ. Μελάνυρον. — Σελ 291, Φρύνον γρ. Φρύνων — Σελ. 294, Μυρσίλας γρ Μυρσίλος. — Σελ 294, Ἑρμῆς γρ. Ἑρμῆς. — Σελ. 300, Ἑλλήνικος γρ Ἑλλάνικος. — Σελ. 304 ἔχων γρ. ἔχον. — Σελ. 315, αὐτοὺς γρ. τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. — Σελ. 321, κλουμένην γρ. καλουμένην. — Σελ. 328, ἴθυους γρ. ἴθνους. — Σελ. 329, ἐι γρ. ἐν. — Σελ. 330, Σιρβειον γρ. Σίρβιον. — Σελ. 332, ἀτελέσι γρ. ἀτελέσι. — Σελ. 333, μνν γρ. μέν. — Σελ. 333, νὰ γρ. νά. — Σελ. 334, σρατηγοῦντος γρ. στρατηγοῦντος. — Σελ. 334, ἢ γρ. ἡ. — Σελ. 334, ἄλλας γρ. ἄλλαι. — Σελ. 335, τοὺς γρ. τούς — Σελ. 335, ὁ γρ. ὁ. — Σελ. 336, Ἱεροκλῆς γρ. Ἱεροκλῆς. — Σελ. 336, Πορφορογέννητος γρ. Πορφυρογέννητος. — Σελ. 337, ἀναγκαίων γρ. ἀναγκαίων. — Σελ. 337, ποαμοὶ γρ. ποταμοί. — Σελ. 337, εἰς γρ. εἰς. — Σελ. 339, κὸ κατ' ἀρχὰς γρ. τὸ κατ' ἀρχάς. — Σελ. 352, ἀνατολιλῆς γρ. ἀνατολικῆς. — Σελ. 433, Δαναΐδων γρ. Δαναοῦ. — Σελ. 435, Θοάντιον γρ. Θοάντειον. — Σελ. 443, βυκάκων γρ. βυάκων. — Σελ. 444, Καλιθιαὶ γρ. Καλιτεαί. — Σελ 448, γραφικῇ γρ. γραφικῷ. — Σελ. 466, Ταρχὸν γρ. Ταρφόν. — Σελ. 479, Δαμονία γρ. Δαμνονία. — Σελ. 494, Δεβινευν γρ. Δεβίνιον. — Σελ. 497, Δεβας

γρ. Λέθυς. — Σελ. 525, Ψυλωρίτου γρ. Ψηλωρίτου. — Σελ. 527, Λισίαν γρ. Λιαίαν. — Σελ. 533, Σανοῦδας γρ. Σανοῦδος. — Σελ. 533, Ἀρχάνες γρ. Ἀρχάνης. — Σελ. 537, π. Χ. γρ. μ. Χ. — Σελ. 566, Βουβὶς γρ Βού-βος. — Σελ. 566, Ἀσπριλιάνο γρ. Ἀσπριλιάνα. — Σελ. 566, Μούρι γρ. Μουρί. — Σελ. 566, Καλυβιανὴ γρ. Καλυβιανά. — Σελ. 567, Ἀσφυνδί-λιας γρ. Ἀσφυνδίλια. — Σελ. 567, Στροβολιὲς γρ. Στροβολιές. — Σελ. 567, Γερολάκον γρ. Γερολάκα. — Σελ. 568, Ψυλὲς γρ. Ψύλες. — Σελ. 568, Σκονίζος γρ. Σκόντζος. — Σελ 568, Ἀλικιανοῦ γρ. Ἀλικιανή. — Σελ. 568, Κολυκάσια γρ. Κολοκάσια. — Σελ. 569, Στύλος γρ. Στύλον. — Σελ. 569, μακάρους γρ. μακάρες. — Σελ. 569, φρὶ γρ. φρά. — Σελ. 569, Κού-μια γρ. Ἀκούμια — Σελ. 569, Μέλαβες γρ Μέλαβος. — Σελ. 570, Ῥιθυ-μνιώτικα γρ. Ῥιθυμνιώτικα. — Σελ. 570, Πρινὲς γρ. Πρινί. — Σελ. 570, Γαβαλοχώρι γρ. Βαγιυλοχώρι. — Σελ. 570, Δρυὲς γρ. Δρύες. — Σελ. 570, Νίθαβρι γρ. Νίδαβρι. — Σελ. 572, Πλακιώτισα γρ. Πλακιώτισα. — Σελ. 572, Τερίλι γρ. Τερεκλί. — Σελ. 574, Λήμνες γρ. Λίμνες. — Σελ. 575, Σκλάβοι γρ. Σκλάβος — Σελ. 575, Ἀρνέκου γρ. Ἀρνάκου. — Σελ. 576, Μεσελέρι γρ. Μεσερέρι. — Σελ. 576, Ἴστρουας γρ. Ἴστρωνος. — Σελ. 621, Καλαίνη γρ. Κοιλάνη. — Σελ. 622, Βουφαφέυον γρ. Βουδαφέντον. — Σελ. 626, Κοιλαίνης γρ. Κοιλάνης. — Σελ. 627, Πελένδρια γρ. Πελενδριά. — Σελ, 627, Ἑπταγωνία γρ. Ἑπταγώνια. — Σελ. 631, Μοδούλα γρ. Μόδουλα. — Σελ. 669, σεπτεμβρίου γρ. νοεμβρίου. — Σελ. 670, Σιναΐς γρ. Σινιές. — Σελ. 670, Στρινίλλα γρ. Στρινίλα — Σελ. 673, Ῥάπας γρ. Ῥόπας.— Σελ. 674, Ἀνδινιώτης γρ. Ἀλδανιώτης. — Σελ. 680, Γάργυρα, γρ. Γάρ-γιτα. — Σελ. 701, Βολλαορῖτας γρ. Βαλλαορῖται. — Σελ. 721, Πραναῖοι γρ. Πρωναῖοι. — Σελ. 727, Λίβαβον γρ. Λιβαθό. — Σελ. 728, Στιβέρι. γρ. Στιβάρι.

